සාරාර්ථ සංග්‍රහය

ශ්‍රීවර්ධනපුර උපොසථාරාමාධිපති

වැලිවිට පිණ්ඩපාතික සරණංකර සංඝරාජ

මහා ස්වාමිපාදයන්වහන්සේ විසින්

විරචිතයි.

මකාලොන්නාවේ විහාරාධිපති

කොලොන්නාවේ සුගුණසාර සථවිර

ස්වාමිපාදයන්වහන්සේ

සහ

පාදුක්කේ මොරගහකැන්දේ විහාරවාසී

අරුණ්වත්තේ සොමානන්ද ස්වාමිපාදයන් වහන්සේ

විසින්ද

ලේඛක දෙභාපහරණයෙන් සංශෝධිතයි.

සෝමාගම ඩී. ජී. වික්‍රමසිංහ අප්පුහාමි විසින්

මුද්‍රාපිතයි.

—:○:—

විද්‍යාභූෂණ යන්ත්‍රාලය

කොළඹ.

450

1913

SARARTHA SANGRAHA

BY

SARANANKARA SANGHARAJA MAHA THERA

Uposatha Rama, Sirivardhanapura.

EDITED BY

K. SUGUNASARA THERA

Kollonnawa Vihare

AND

A. SOMANANDA BHIKKHU

Moragahatenne Vihare.

PUBLISHED BY

D. C. WICKRAMASINGHE APPUHAMY.

PRINTED AT THE VIDYABHUSANA PRESS,

COLOMBO.

1918

සංඝසුතුත්ථ.

"සාරාණීයා සඛාරණෙනසම්මණ්ණති සාරාණී සංග්‍රහෝ, යතු තිවිවත ඛැවින් සාරාණී(ධම්)යෝ මෙහි සඛ්‍රහකරණු ලැබෙත්නුයි "සාරාණීයඤ්ච භ, භාමි. ඒ මේ ධම්ප්‍රකාරණය වනාහී ශ්‍රීවුඩවෂි (2244) දෙදහස් දෙසිය සිවිහාළිස්වන්නෙහි පවත් (2217) දෙදහස් දෙසිය සත්සැත්තෑවන එකිය දක්වා ශ්‍රීලඞ්කාරාජ්‍යානුශාසනාකල ප්‍රවර තර ශ්‍රීලඞ්කාවිපප්‍රාප්ත විජයරාජ දුමුඛාභෙකඝත නරපති පරම්පරා ලඤ්ඡණතාරහාර ලතායෙහි විරාජමාන මණ්ඩිමාණික්‍ය ද්‍රුනිභාභ අනිඳිතාඩ්ගප්‍රත්‍යඞ්ග සම්පූර්ණ මහරාජනිච්ඡෙෂදෙහාභිරාමවූ රිදුජන තමනිකර දිනමණි නිච්ඡෙෂවූ අශෙෂනරපති මෞලිමණිකිරණ රඤ්ජිතපාදාම්භොජ ඇති තෙක දිගන්තරව්‍යාප්ත කීර්ත්‍යා ප්‍රබන්ධ සම්ලලඝිත ශ්‍රීමත් පරාක්‍රමනරෙන්ද්‍රසිංහාභිධාන පෘථිවීශ්වරයා නන් විසින් ස්වකිය රාජ්‍යාදයෙන් (25) පස්විසිවන වැනියෙහි හෙවත් ශ්‍රීවුඩවෂි (2269) දෙදහස් දෙසිය එකුන්සැත්තෑවන්නෙහි අනල්පවූ ලොකශාසනාභිවෘඞ්ගියෙහි නිරත සිත් ඇතිවැ අභිනව ධම්ප්‍රඛන්ධයක් කරවා ලොකශාසනානුග්‍රහකරණ අටියෙන් ආරා ධිතවූ සුවිශුඛ ශීලාචාර ධුතවෘතාලෙඛ්ය සලෙලඛ්වෘත්ති ක්ෂාන්ති මෛත්‍රී ආදි විවිධාමිත ශ්‍රාමණ්‍ය ලෞකික ගුණ රත්නාලඞ්කාරවූ ශ්‍රීශෛලඞ්කාර නිරුත්‍යාද්‍යනෙක ශාස්ත්‍රඥ විමලතර ප්‍රඥාසාරවූ සම්ඥ ශාසනා නාමැති රත්නාකරයට රත්නාලඞ්කාරයක් බඳුවූ මහාවිහාර පරම්පරානුගත යතීන්ද්‍රවංශාලඞ්කාරභූත විවර්ජනාලි කුලනියෙවින යතිරාජාකාරවාදිඛ කුම්භද්‍රුලතාකණ්ඨිරවයංකාශ සා - න්‍යාසනිර්ජනාම්භ ප්‍රාර්ත්‍රිත පණ්ඩිතජන ශිරොමාණික්‍ය ප්‍රනි භාග ශ්‍රඞ්ධාද්‍යනෙක ගුණගණාහරණ විභූෂිත බොධිසත්ත්වනාර අස රණ සරණ සරණඛ්ඛාශ්‍රිතාන අරණ්‍යවාසි වැලිවිට පිණ්ඩපාතික යාමණේරපාදයන්වහන්සේ විසින් සකලලොකශිවංකරවූ භාග්‍ය වත් අර්හත් සම්‍යක් සම්බුඛ සවිඥරාජොක්තකමයානන් වහන්සේගේ ගුවඅරහාදි බුඞ්ගුණයන් ප්‍රකාශක "ඉති පි සෝ භගවා අරහං සම්මා සම්බුඞ්ධෝ,, යනාදියෙහි නවපදයන් අතුරෙන් "බුඞ්ධෝ,, යන මේ අක්ෂරවයෙන් ප්‍රතිමණ්ඩිතවූ පදය ඉගණ දෙඉතාවිත්තඛා ප්‍රකර ණාදියෙන් ගන්නාලද සාරවූ අවියන්ගෙන් සරසා නවමහාපරිච්ඡේ දයකින් හා අධිකයක් සහිතවූ එකොලොස්දහසක් ග්‍රන්ථයන්ගෙන් පරිපූර්ණකොට කරණ ලද්දකි.

ඒ මේ මධුර මනොහර ධර්මදේශනාරණය පරිශීලනයකරණ භව තුන්ව බොහෝ පොත්රාශියත් බලා දැනගතයුතු ධර්මප්‍රමුදයයක් මේ එකම පොත්වහන්සේ භාවිතාකිරීමෙන් උගෙණගතහැක.

මේ ධර්මදේශනාකල කතා උත්තමයා ලක්දිව ඉරුදසේ ප්‍රකට උතුමෙකු නිසාත් ඒතුමන්ගේ කාන්දු එලෙසම සුප්‍රසිද්ධ නිසාත් එණ්ණිස්තාපොට හැදිනවීමහැණ අපි නොවෙහෙසෙමු.

මේවුකලි වොහෝසෙයින් ලෙඛක දෙෂාදින් ගහණව ආකුල ව්‍යාකුලව පැවැත්තෙත් සුඛකොටදුකඟොත් මැනවැයි ගන හෝමා තම සී. ඒ. සී. සිරිවර්ධනයන් අප්පුහාමිගේ ආයාචනාව පිළිගෙණ් ශ්‍රී දෙව රක්ඛිතාභිධාන බවුමක්කුඩාවේ රාජකීය පණ්ඩිතුමන්ගෙන් හා විද්‍යොදය පරිවෙණාධිපති ත්‍රිපිටකවාගීශ්වරාචාර්ය සිරිකඩුවේ ශ්‍රී සුමඞ්ගලාභිධාන ශ්‍රීපාදස්වාමීන ඇතුළු දකුණු බවගිර දෙදී සාවේ ප්‍රධාන සංඝනායක මාහිමියන්වහන්සේලෙනුත් ශාස්ත්‍රාගම ඉගෙණගත්තාවූද කොළඹ කන්නාවේ විහාරාධිපතිව වැඩවසූ ගෞර වාභි **නාල්ගල්ලේ ඤාණසීහාභිධාන** මහාස්වාමි පාදයන්වහන් සේගේ ශිෂ්‍යවූද කොළඹ කන්නාවේ විහාරාධිපති කොළඹ කන්නාවේ **සුගුණසාරස්වාමි**

විද්‍යොදය පරිවෙණාධිපති ත්‍රිපිටකවාගීශ්වරාචාර්ය ශ්‍රී **කුණෙ යම්මරාභිධාන** ප්‍රධාන නායක මහාස්වාමි පාදයන්වහන් සේගේ ධර්මාන්තෙවාසිවූද අරුක්වත්තේ හොහොන් පාදුක්කේ මොරගහතැන්නේ විහාරාධිපති ගෞරවාභි **කුරුගල පියරතන නාභිධාන** මහාස්වාමිපාදයන් වහන්සේගේ ශිෂ්‍යවූද මොරගහ තැන්නේ විහාරවාසී අරුක්වත්තේ **සොමානන්ද භික්ෂු** ස්න අප විසින් උඩ පහත දෙරටින්ම පුරාණ පොත් කීපයක් සහයා ගැනීම නයකොට බලා සකස්කරණලදි.

බොහෝකලක් දෙපින් ආකුලම පැවැති මෙවැනි විශාල ග්‍රන්ථ යක් එකවරටම සම්පූර්ණ සුඛියනට පමුණුවාලීම ලහා දුෂ්කර බැව් නුත් නොවරදිනා සුලු පෘථක්ජනකණෙක් ඇති බැවිනුත් මෙහිදු ප්‍රමාදපතිතඤාන තිබියහැකියි.

ඒ ඥාත්‍යාභමධාරී සුධිජනසමාධිය ගජරාඝකිරීමෙන් අපවෙන දන්වා එවන්නාහු නම් මහත්වාරණේදී යොදවන්නෙමු.

මිට,

K. SUGUNASARA

A. SOMANANDA

ශ්‍රී සු. ව. 2456 නිකිණිමස පුර (5) වෙසෙනිදා
කිළිදිනදිය.

සා රා ත්‍ථ ප ඩිග්‍ර හ.

ප්‍රා ර ම්භ ය.

නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ
සම්මා සම්බුද්ධස්ස.

ඉතිපි සෝ භගවා අරහං සම්මාසම්බුද්ධෝ විජ්ජාචරණ සම්පන්නෝ සුගතෝ ලෝකවිදූ අනුත්තරෝ පුරිසදම්මසාරථි සත්ථා දෙවමනුස්සානං බුද්ධෝ භගවා-ති.

ශ්‍රී සද්ධම්මාමෘතදායක විමොක්ෂානන්තිකඥතොපලබ්ධබුබ්ධනාවෝ පලක්ෂිත ප්‍රවරසුරාසුර ගරුඩ මනුජාභිගම්‍ය ගන්ධර්වමකුට* කුටයංදුබ්ධිත ශෛලයංඝට්ටිතවරණයුගලොපශොභින තෙලොක්‍යෛකතිලක විවිධවිමලවිපුලාබිලම්බුලම්බ්‍යම මහා ශීලධ්‍රතවූතාදි ගුණඝණාභරණ සමලඞ්කෘත බ්‍රහ්මාමරනරනාග ශ්‍රමණබ්‍රාහ්මණාදි සනරාමරසකල ලොකාභි මතාර්ථප්‍රදානනිඃසුරපාදප සුරමණි සඞ්කාශාභාන්න සුව දයකවූ සමීඥයන් වහන්සේවිසින්—

අට්ඨිංගත්ත්‍රිංශත්සහස්‍ර නහුත ත්‍රිංශත පඤ්ඤත් යොජනා වෘත ඇති චක්‍රවාටපර්‍යන්ත ශතසහස්‍රඝණින් හෙරිශතසහස්‍රයක්ෂාද සුමණ රශ්මිරිශතසහස්‍රයකින් එකවිට ආකොටනය කොට ශබ්ද පැවැත්වූ වාසේ අවීචිඅඝෝ පවත් භවාග්‍රය දක්වා භවාග්‍රයෙහි පවත් අවීචිය දක්වා වවින් අනෙකශතසහස්‍ර ලොකධාතුවෙහි ඉතා උස්ව පැන නැඟෙනා පරිද්දෙන් විද්‍යමානවූ ශ්‍රාවකප්‍රත්‍යෙකබුබ්ධයන් හා අසා ධාරණවූ තමන්වහන්සේගේ අර්හත්ත්වාදිගුණය ප්‍රකාශකොට දක්වා වදාරණසේක්සිය.

උක්ඛාත්‍යුක්ඛා තථා මධ්‍යා ප්‍රතිඝ්‍යා සුප්‍රතිෂ්ඨිතා
ගායත්‍යුෂණි ගනුෂ්ටුබ්බව වෘහති පඬ්කතිරෙව ච

නිෂ්ටුබ්බව ජගතී වෛව තථානිජගත්‍ති ච ;
ශක්වරි වාත්‍රිෂ්ටුභී ස්‍යාදෂ්ටාත්‍යෂ්ටි තතඃ පරම්

ධෘතිශ්වාත්‍ති ධෘතිශ්චෛව කෘතිඃ ප්‍රකෘතිරාකෘතිඃ,
විකෘතිඃසඞ්කෘතිශ්චාපි තථාඝි ‡ කෘතිරුත්කෘතිඃ-ති.

---

* මකුට සංවුබිත—මකුටමණි-ති-සමහරපොතකපෙණේ

‡ අතිකෘති—දැන්පොත්

නිද්දිට්ඨවූ එකෙකක්ඛරයෙක් වර්ඩිතවූ පාදයන්කරණකොට ගෙණ පෘථක් පෘථක් භාවයට පැමිණ ඡන්දස්නාමයෙන් ප්‍රවෘත්තවූ සවිසිඡන්දස් අතුමරත්.

සඞ්ඛ්‍යා'ව මිගුණෙකූණ විච්චාරායාමසම්හවෝ,
වුත්තායසඛන්‍යාරාතඛ ගරුලෝනඛ අඟුලං-යි.

නිද්දිට්ඨක්‍රමයෙන් විත්‍තා කටයුතුවූ නවලක්ෂ පණස්දස් දෙසිය සැත්තැදෙකක් (950,272) පමණ අඟුල් ඇති භූමි ප්‍රදෙශයක්හි.

පඨාරෙ සබ්බගෙ පාදෙ පුබ්බගාඩොලපරෙ ඝමා,
පුබ්බෙ ගුරුතෙවම්මෙ කත්තබබා යාව සබ්බලෝ-යි.

දක්වනලද ක්‍රමයෙන් සමිගුරුප්‍රාදයෙහි පටන් යම්තාක් සමිලඝුප්‍රාදයද ඒ තාක් ප්‍රස්ථාරකටයුතුවූ දෙනිස්දහස් සත්සිය අටඇවක් (32,768) පමණ වෘත්තහා එහි සත්ලක්ෂ සත්නිස්දහස් දෙසිය අසුවක් (737,280) පමණ මාත්‍රා ඇති අතිශක්වරිනම් ඡන්දසෙහි.

එකාදිනුක්කමෙනඛ්ඛ පුබ්බාඩා දිගුණෙ ලිඛෙ,
මිස්සිතෙහි ලහුඑහි සෙකෙහුද්ධිකමම්හවෙ-යි.

නිද්දිට්ඨවූ උද්දිට්ඨවිධියෙන් විමජ්ජනයන්විසින් විත්‍තා කටයුතුවූ සාරසිය සතළිස් (440) වන තැනින් පළමුවෙනි විෂමපාදයහා—එසේම මෙම ඡන්දසෙහි දශතුන්දස් පසාසු (13,085) වන තැනින් දෙවෙනි සමපාදයහා—එසේම අනුසාරදස් දෙසිය අටක් (94,208) පමණ අඟුල් ඇති භූමිප්‍රදෙශයෙක්හි සමිගුරුප්‍රාදයෙහි පටන් සමිලඝුප්‍රාදය දක්වා ප්‍රස්ථාරකටයුතුවූ සාරදස් සයානුවක් (4,096) පමණ වෘත්තහා එහි සැත්තැතුන්දස් සත්සිය විසිඅටක් (73,728) පමණ මාත්‍රා ඇති ජගතිනම් ඡන්දසෙහි තුන්දස් සාරසිය සතළිස්සවෙනි (3,446) තැනින් තුන්වෙනි විෂම පාදයහා—එසේම දෙලක්ෂ සාරදස් අටසියයක් (204,800) පමණ අඟුල් ඇති භූමිප්‍රදෙශයෙක්හි සමිගුරුප්‍රාදයෙහි පටන් සමිලඝුප්‍රාදය දක්වා ප්‍රස්ථාර කටයුතුවූ අටදස් එක්සිය අනුදෙකක් (8,192) පමණ වෘත්තහා එහි එක්ලක්ෂ පණස්නවදස් සත්සිය සතළිස්සතරක් (159,744) පමණ මාත්‍රා ඇති අති ජගතිනම් ඡන්දසෙහි තුන්දස් සතානුවන (3097) තැනින් සතරවෙනි සමපාදය හා-මෙසේ ඡන්ද ශාස්ත්‍රයෙක* සතර සථානයකින් පාදසතර ගෙණ එක්තරා වෘත්තයක් කෑ නගාවදාරණ ලද්දාවූ මේ ගාථාවගේ කවපදයෙහිම අතීවණීණ නා කරන්නා තබා එක්පදයෙක අඑී විශෙෂයෙන් වණීණනා කර තබොත්, බඹලොව උපට ශාරිපුත්‍රාදීහිසිකෙනෙකුන්විසින් පොත්

---

* මෙම ඡන්දඃශාස්ත්‍රයෙහි භූමිප්‍රමාණය පළිඝෙලිඛ්‍යමෙසේය
65535-8191-16383.

නිදිගැටවූ එකෙකාක්ෂරයෙන් වර්ණිතවූ පාදයන්කරණකොට මහණ පාඨක් පාඨක් භාවයට පැමිණ ශිඤ්ඤන්නාමයෙන් ප්‍රවෘත්තවූ සවිසිඤඤස් අතුරෙන්.

සඤ්ඤ'ව විගුණෙඛුණ විඤ්ඤාරායාමසමහඤ්ඤා,
වුත්තසඤඤඤාරාතව ගරුලාතම අඤ්ඤ-යි.

නිදිගැටක්‍රමයෙන් වින්නා කටයුතුවූ නවලක්ෂ පණස්දස් දෙසිය යැන්තැදෙකක් (950,272) පමණ අඟල් ඇති භූමි ප්‍රදෙශයෙක්හි.

පඨාරෙ සබ්බගෙ පාදෙ පුබ්බගාඩොලපරෙ සමා,
පුබ්බ ගුරුවෙවම්මෙ කත්තබබා යාව සබ්බලොං-යි.

දක්වනලද ක්‍රමයෙන් සමිගුරුපාදයෙහි පවත් යම්තාක් සමිල ඝ්‍රුපාදයද ඒ තාක ප්‍රසාරකටයුතුවූ දෙනිස්දහස් සත්සිය අටසැටක් (32,768) පමණ වෘත්තහා එහි සත්ලක්ෂ සත්හිස්දහස් දෙසිය අසුවක් (737,280) පමණ මාත්‍රා ඇති අභිශක්වරීනම් ශිඤ්ඤෙහි.

එකාදිනුකකුමෙනඛ්ඛ පුබ්බාඩා දිගුණෙ ලිඛෙ,
මිස්සිතෙහි ලහුඑහි සෙකෙහුදිඛකමිහවෙ-යි.

නිදිගැටවූ උද්දිට්ඨවිධියෙන් ඉවසජ්ඣායන්විසින් වින්නා කටයුතුවූ සාරසිය සතළිස් (440) වන තැනින් පළමුවෙනි ඕමපාදය හා—එසේම මෙම ශිඤ්ඤෙහි දහතුන්දස් පසාසු (13,085) වන තැනින් දෙවෙනි සමපාදයහා—එසේම අනුසාරදස් දසය අටක් (94,208) පමණ අඟල් ඇති භූමිප්‍රදෙශයෙක්හි සමිගුරුපාදයෙහි පවත් සමිලඝ්‍රුපාදය දක්වා ප්‍රසාරකටයුතුවූ සාරදස් සයානුවක් (4,096) පමණ වෘත්තහා එහි සැත්තැතුන්දස් සත්සිය විසිඅටක් (73,728) පමණ මාත්‍රා ඇති ජගතිනම් ශිඤ්ඤෙහි තුන්දස් සාරසිය සතළිස්සුවෙනි (3,441) තැනින් තුන්වෙනි විෂම පාදයහා—එසේම දලක්ෂ සාරදස් අටසියයක් (204,800) පමණ අඟල් ඇති භූමිප්‍රදෙශයක්හි සමිගුරුපාදයෙහි පවත් සමිලඝ්‍රුපාදය දක්වා ප්‍රසාරණ කටයුතුවූ අටදස් එක්සිය අනුෂ්ටුභ්නම් ශිඤ්ඤෙහි තුන්දස් සාරසිය සතළිස්සතරක් (8,192) පමණ වෘත්තහා එහි එක්ලක්ෂ පණස්නවදස් සත්සිය සතළිස්සතරක් (159,744) පමණ මාත්‍රා ඇති අති ජගතිනම් ශිඤ්ඤෙහි තුන්දස් සයානුවන (3097) තැනින් සතරවෙනි සමපාදය හා-මෙසේ ශිඤ්ඤත්‍රයෙක්* සතර සඤ්ඤායකින් පාදසතර ගෙණ එක්තරා වෘත්තය කට නඟාවදුරණ ලද්දවූ. මේ ගාථාවගේ නවපදයෙහිම අභිවණ්ණනා කරන්නා, පබා එක්පදයෙක අතිවිශෙෂයන් වණ්ණනා කර තෙහාත්, බබ්බලොව උපව ශාරිපුත්‍රාදීහි සිතෙනෙකුන්විසින් පොත්

* මෙම ශිඤ්ඤත්‍රයෙහි භූමිප්‍රමාණය පිළිබඳලින් මෙසේයි
67535 8191-16383.

ලියාරූඪකළත් නොපිළිවන, එතකුදුවුවත් බඹලොව විවාලවුන්ට ඉසනසංඥාවෙන් මේ දිශාවෙහි යයි දක්වන්නාසේ වූලධම්කරක යෙන් ගන්නා මුහුදු පැන්සේ සුවිකාශීදුයෙන් අවලෝකනය කරණ අනිලපථයසේ තමන්ගේ ප්‍රඥාගතහිවූ පරිද්දෙන් ඒ නවපදය අතුරෙන් "බුඩෝ" යන මේ අක්ෂර දෙකකින් උපලක්ෂිතවූ පදයගෙණ.

සබෙබ සඞ්ඛතාසඞ්ඛතෙ ධම්මෙ අබුජ්ඣි බුජ්ඣති බුජ්ඣිස්සතීති,, වා බුඩෙඕ.

සබෙබ, සියලු, සඞ්ඛතෙ, ප්‍රත්‍යයොත්පන්නා ධම්යන්; අසඞ්ඛතෙ, අප්‍රත්‍යයොත්පන්න (නිවන්පරාය්ණ) ධම්යන්; අබුජ්ඣි, (භූතකාලාඛ්‍ය අතීතකාල වශයෙන්) දනි * නුයි හෝ; බුජ්ඣති, (වර්තමානකාලාඛ්‍ය එතරහිකාල වශයෙන්) දනීනුයි හෝ; බුජ්ඣිස්සතීති, (අනාගත කාලාඛ්‍ය සාම්පරායික) † කාලවශයෙන් දනීනුයි හෝ; බුඩෙ බුඩනම්;- යන වාක්‍යයෙහි-බුධඤ්ඤණෙ-ධාතු බුධ,, යි නඹ, "භූවාදෙසා ධාතවො"යි ධාතුසංඥකොට, "ධාතුස්සමන්තා ලොපො නෙකන්තස්ස"යි ධාත්වන්ත ලොප් කොට, "බුධගමිආදීහෙ කත්තරි"යි ත ප්‍රත්‍යය කොට, "ධඞ්ඛඤ්ඤෙහි ධඞ්ඩ ළ"යි ධාදෙශ ‡ කොට, "භවතුඤ්ඤාණම ඤානං දෙ ධෙ" යි දකාර කොට, "පළවයාදනිඩා නිපාතනා සිද්ධා නති" යි පස සබඳ කොට, පඤසබඳ නිම්නින් කිත්සංඥ කොට, කිත්සංඥනිම්නින් නම්වත් කොට, "ජිනවචනයුත්තානඤි" යනු කෙවල මාගධයෙහි ප්‍රපතිත වන්නෙහි "ලිඛඩ නිපඩ්වතෙ" යි ජිනවචනානුකූල කොට, ඒබත්සංඥපුතුරෙන් ඒබත්සංඥ කරණලද ඝ්‍යාදින්නථෙරන් අතීමාත්‍රය "එතහිඒඤාතු ප්‍රබ්බිකා යදඳපපත්තී"යි යුක්තීන් ගන්නේනුදු "ඉඒඤා වයථාතහ්‍යි"යි පූර්වාචාරීහු වකනාවිවඤාදේ පාලිවූපරිද්දෙන් මිය තමන් කැමැත්තහන් ඝාඤාය්ට විරෝධ කොට නොගන්නේ යි කී පරිදිද අවලෝකනය කොට, අර්ථාගතෝකවචන සිවිහඞ්ගි කොට, පූර්වාචර ලොප්කොට, පරඤාරයගට අසමාන වණ්ණ පත්තෙහි ප්‍රතිඥඳ කොට සවරරහිත ගතකුරු ඒබත්පර පණ්ඩුරුකරා පමුණුවා, ඒබත් අන්තගෙයින් පද සංඥකොට, "බුඩෙ" යි පදය සිඩ්කොටගෙණ, ඒ පදයද—

පදං චතුබ්බිධං වුත්තං නාමාඛ්‍යාතොපසඞ්ගජං,
නිපාතජඤ තඤඤුහි අඤෙහා බලවහිධාවනි—යි.

දක්වනලද නාමාඛ්‍යාතොපසර්ගනිපාත සඞ්ඛ්‍යාත චතුර්ඛ පදයන් අතුරෙන්.

---

* දනීනුයි—හැම † භවිෂ්‍යත්—ඇතම්.

‡ ඵප්‍රභාෂය—හැම පාත්.

අත්‍ථං තමනති 'ති නාමානි,—අත්‍ථා—අත්‍තානි අත්‍ථානි තම යන්‍තී 'ති නාමානි' ඝ්‍යාදිවිහත්‍තන්‍තනාමානි—යි. ඉතිඋත්‍තප්‍රකාර අති ඇතිනාම නාමපදය යි කියාද.

නාමනාමං සඛ්‍යානාමං සමාසං තද්ධිතං තථා,
ඛ්‍යාතනාමඤ්ච නාමඤ්ඤ නාමං පඤ්ච විනිද්දිසෙ—යි

දක්වනලද නාමනාමය සඛ්‍යානාමය සමාසනාමය තද්ධිතනාමය ඛ්‍යාතනාමය නාමනාමය යන පඤ්චවිධ නාමයන් අතුරෙන් ඛ්‍යාතනාමය යි කියාද.

පුල්ලිඞ්ගං ඉත්‍ථිලිඞ්ගංච නපුංසකමථාපරං,
තිලිඞ්ගඤ අලිඞ්ගඤ නාම්කං පඤ්ඣා මතං—යි.

දක්වනලද පුල්ලිඞ්ගනාමය ස්ත්‍රිලිඞ්ගනාමය නපුංසකලිඞ්ගනාමය තිලිඞ්ගනාමය අලිඞ්ගනාමය යන පඤ්ච ප්‍රකාර නාමයන් අතුරෙන් පුල්ලිඞ්ගනාමයයි කියාද.

පඨමා දුතියා තතියා චතුත්‍ථී පඤ්චමී තථා,
ඡට්ඨිඤ්ච සත්තමී චෙති විභත්‍තී සත්තධා මතා—යි.

දක්වනලද ප්‍රථමා විභක්තිය, ද්විතීයා විභක්තිය තෘතීයා විභක්තිය, චතුර්ත්‍ථී විභක්තිය, පඤ්චමී විභක්තිය, ෂෂ්ඨිවිභක්තිය, සප්තමී විභක්තිය යනසප්තවිභක්තීන් අතුරෙන් ප්‍රථමෛකවචනාන්ත නාම්කපදයැයිකියාද ශබ්දශාස්ත්‍රානුකූලකොට දඬා පුනරපි තදර්ථවණ්ණනාවාරයන් ප්‍රකරණය මහත්කරණු පිණිස.

බුද්ධොති කෙනඤ්ඤ බුද්ධා-බුද්ධා ඉති, බුදුනැයි * යන මේ නාමය (මනාහොත්) බුදුනැයි කියා; කෙනඤ්ඤ, කවරඅර්ථයකින් බුද්ධා, බුද්ධනම් වනසේක්ද? කවරකෙනෙකුන් විසින් බුද්ධයන මේ නාමය කරණලදදැයි චෝදනාකළේ.

බුද්ධොති තෙතං නාමං මාතරා කතං නපිතරා කතං නභාතරා කතං භ භගිනියා කතං න මිත්‍තාමච්චෙහි කතං න ඤාතිසාලොහි තෙහි කතං න සමණබ්‍රාහ්මණෙහි කතං න දෙවතාහි කතං-යි-යනු දම්සෙනෙවිසාරියුත්මහතෙරුන්වහන්සේගේ නිද්දිසපාඨයෙහි ආ හෙයින් ලොකයෙහි මාතා පිතා ජ්‍යෙෂ්ඨ භ්‍රාතා භගිනි මිත්‍රාමාත්‍ය ඥාති සාලොහිත ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණාදි යම් කිසිවක්හු විසිනුත් තබන ලද නම් ඇතත් සදෘශව මේ බුදුනැයියන නාමය, මහාඋයාදේවීන් විසින් හෝ සුඛාදන නරපතිහු විසින් හෝ ජ්‍යෙෂ්ඨ භ්‍රාතෘභගිනි කෙනෙකුන්විසින් හෝ මිත්‍රයකු විසින් හෝ අමාත්‍යයකු විසින් හෝ

---

* බුදුනැයි-යන 'මෙහි බුදුන්' යනු කම් කතු සබඳ යන තුමණන් එකකි—බුදුහු ඇ පෙරටබන්.

ඤනි සාලෝහිතයයි කියනලද ඤනින් සම්බන්ධවූ අශීතිසහස්‍රබ්‍රහ්මයන් අතුරෙන් යම්කිසිකෙනෙකුත් විසින් හෝ ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණකෙනෙකුන් විසින් හෝ ශක්‍රාදිදෙවියෙකුවිසින් හෝ කරණලද නාමයක් නොවෙයිකියා විසඳාදක්වනලදී.

එසිත්තිහ විශුද්ධිමාහිසෙහි.

න මහාමායාය න සුඩොදන මහාරාජිනා න අසීතියා ඤනි සහස්සෙහි කතං න සක්කඤනතුසිතාදිහි දෙවතාවිසෙසෙහි—යී

යම්කිසි ඥෙය † ධර්මයෙක් ඇද්ද ඒ සියළු ඥෙයධර්මයදත්ගෙයින් විමොක්ෂානන්තරිකඥානවශයෙන් බුඩනම්වනසේක.

ඉෙදකිහ. බුඩඉෙසමහතෙරහු.

යංකිඤි අත්ථි සෙය්‍යං නාම සබ්බස්ස බුඩත්තා විමොක්ඛානන්තරිකඤණවසෙන බුඩොා—යි.

විමොක්ෂානන්තරිකඥානයනම් කවරයත්? සියලු කෙලෙසුන් කෙරෙන් මුක්තවනබැවින් රහත්මගවිමොක්ෂානම්වෙයි ඒ විමොක්ෂයාගේ අවසානයෙහි උපදනා බැවින් රහත්ඵලය විමොක්ෂානන්තරම් වෙයි රහත්ඵලයලදකල ලැබියයුතුබැවින් යවිනේ දන්නා නුවන විමොක්ෂානන්තරිකඥානම්වෙයි.

මෙමකිහ විශුද්ධිමාහිවිකාවෙයි.

සබ්බඤා පවිපඤකඛිවිමුචිවතී'ති විමොක්ඛා-අනඤමඤො තස්ස අඤෙතා අඤඵලං, තඤ්ච භවං තස්මිං ලඩෙ ලඩබ්බතො විමොක්ඛානන්තරික ඤණං සබ්බඤුඤාණඤණන ඤණං විමොක්ඛානන්තරික ඤණං—යි—

සම්මාශ්‍රවයන් වහන්සේද රහත්ඵලයට පැමිණනසේක බුදුන්ගේ වෙනස කිමයත්?. ශ්‍රාවකයන්වහන්සේගේ වනාහි ප්‍රඥා ශික්ෂානුභාවය, බුදුන්ගේ ඤනය සම්භාරානුභාවය, ශ්‍රාවකයන්වහන්සේලා දැඩිදිවන් නොවෙයක් ස්ථානවශයෙන් රහත්වනසේක. අඟ්‍රශ්‍රාවක මහා ශ්‍රාවකයන් ප්‍රත්‍යාහනදෙශාදියෙහි නොවුපදනා බවමුත් දඩිදිවන් අසවල් ස්ථානයෙහිදීම රහත්වනසේකැයි යනු නියමයෙක් දක්නට නැත. සම්භාරාවහන්සේ වනාහි දඩිදිවට නාහිමඩලාභාරවූ සම්මුතිවරාවිජ්ඣිතසථානවූ බොධිදුමමූලයෙහිදීම දසපෙරුම් ඛෙදන් පස්මරන්බිඳ බුදුවනසේක. එහෙයින් භගවන් බුඩයන්ට බොධිමූලයෙහි සම්භාරානුභාව ප්‍රතිලාභය හා සමග අර්හත්ඵලය උපද්‍යන්ම සම්භාරානුභාවාදි සියලු බුදුගුණයා සමග උපදී, සම්බුධියන් සේ සාඤාත්ත්‍රියාව නිමිත්තාකොට ඇති ප්‍රඥප්තියක හෙවත් ප්‍රත්‍යක්ෂ සිඛප්‍රඥප්තියක යන අර්ථයි—ඒ ප්‍රඥප්තිනොමෝ යම්ගුණයක් නිමිත්තාකාටගෙණ ඇත්ත, ඒ ගුණයෝ තථාගතයන්ට ප්‍රත්‍යක්ෂ

† මෙය්‍ය ඇතම්.

යෝහුයි ඒ ගුණයන්මෙන් ප්‍රඥප්තියද සාක්ෂාත්කෘත නම් වෙයි. අනුන්ගේ ව්‍යවහාරයකින් ලද නාමයෙක් නොවෙයි බොධිද්‍රැමමූල යෙහිදී සිඩවූ සර්ව්ඥතාඥානය කරණකොටගෙණ උපන් නමෙකි.

එහෙයින් වදාළහ දම්සෙනෙවිසැරියුත්මහතෙරහු එම නිර්දේශ යෙහි-

ථිමොක්ඛන්තිකමෙතං බුඩානං භගවන්තානං බොධිමූලේ සහ සබ්බඤ්ඤුතඤාණස්ස පටිලාභා සච්ඡිකාපඤ්ඤත්ති යදිදං බුඩෝ-යි.

තවද ලොකයෙහි ආවස්ථිකය ලෛකිකය නෛමිත්තිකය අධිත්‍යසමුත්පන්නයයි කියා නාමය චතුර්විධවේ.

කියේමෙනෝ විශුඩිමාහියෙහි

චතබ්බිධං වා නාමං ආවත්ථිකං ලිඟිකං නෙමිත්තිකං අධිච්ච සමුප්පන්නං—යි.

එහි කොලුය කෙලිය වසුය වැසිය ලදරුය ලැදැරිය මහලුය මැහැලිය යනාදි වශයෙන් සත්වයන්ගේ ඒ ඒ අවස්ථා බලාගියන ලද නාමය ආවස්ථික නම් වෙයි—කලුය මහලුය කරුය කුදය කාශය යඤුලය සිඛණිය කුනනායය පලඟයය ජිත්‍ත පාණිය දණ්ඩපාණිය යනාදි වශයෙන් සත්වයන්ගේ සංඥව නිත්‍ය කියන නම් ලෛඟිකනම් වෙයි—ධම්ධරය පණ්ඩිතය බහුශ්‍රැතය සර්ව්රය ශ්‍රොතාපන්නය ආයර්ය සම්ඥය දඟබල ධරය යනාදිවශයෙන් සත්වයන්ට පැමිණියාවූ ගුණධර්මයන්හෙණ කියන නම් නෛමිත්තිකනම් වෙයි—ඉරිවඩ්ඪය ධනවඩ්ඪය අජිතය සිඛී ජිත ගෞතමය ශාක්‍යසිංහය ආදිත්‍යබන්ධුය පරාභූබාහුය වික්‍රම බාහුය වීරබාහුය විජයබාහුය ජයබාහුය නිශ්ශඞ්කමල්ලය නිහ්‍රවන මල්ලය සාහසමල්ලය භුවනෛකබාහුය ගජබාහුය යනාදිවශ යෙන් සත්වයන්ගේ ඉච්ඡානුරූපවූ පරිද්දෙන් තබනලද නාමය අධිත්‍යසමුත්පන්නනම් වෙයි—මේ චතුර්විධනාමයන් අතුරෙහි බුඩ යනානාමය බොධිද්‍රැමමූලයෙහිදී ලත්ගුණ ධර්මයහෙයින්ද හෙවත් චතුස්සත්‍යයදත් හෙයින්ද ඒ චතුස්සත්‍යය අඤ්ඤාකොණ්ඩඤ්ඤාදීන්ට දැන්වූ හෙයින්ද මේ ආදිගුණයහෙණ ප්‍රසිඩවූහෙයින් නෛමිත්තික නාමනම්වෙයි.

එසින්වදළහ. 'බුඩොහි කෙනඤඤ' යනුවෙන් තමන්විසින් කළ බොදනාවට පරිහාරදක්වන දම්සෙනෙවි සැරියුත්මහතෙර හුවිසින්.

බුජ්ඣිතා සච්චානි'ති * බුද්ධෝ, බොධිතා පජායාති බුද්ධෝ, සබ්බඤ්ඤුතායය බුද්ධෝ, සබ්බදස්සාවිතායය බුද්ධෝ, අනඤ්ඤෙය්‍යය තාය බුද්ධෝ, විසවිතාය බුද්ධෝ, ඛීණාසවබාලතාය බුද්ධෝ-යනාදී.

බුජ්ඣිතා සච්චානි'ති බුද්ධෝ-සච්චානි, භවසුඛාසවාදී ඉතිතසතා යන්ට සංවෙගජනවචනපිණිස දෙසූ ජාතිජරාව්‍යාධි මරණාදිවූ සංසා රව්‍යසනය දුකඛසතාසයයි කියාද, දුකඛසට හව හෙතුදක්වනු පිණිස තදනන්තරකොට දෙසූ කාම භව විභව වශයෙන් ත්‍රිධාභි න්නාවූ ආධ්‍යාත්මික බාහිර වශයන් ෂඩාලම්බනයෙහි අනිතානාගත වතීමාන කාලභෙදයෙන් අඤ්ඤතරභතප්‍රභෙදවූ තෘෂ්ණාව සමු දය සත්‍යයයි කියාද, ශීලවිශුද්ධි චිත්තවිශුද්ධි දෘෂ්ටිවිශුද්ධි කඞ්ඛාවිතර ණවිශුද්ධි මාර්‍ග මාර්ගඥානදර්‍ශනවිශුද්ධි ප්‍රතිපදඥාන දර්‍ශනවිශුද්ධිඥානදර්‍ශ නවිශුද්ධ්‍යාදිවූ සප්තවිශුද්ධි පරම්පරාවෙන් ප්‍රත්‍යක්ෂකටයුතුවූ ය ථෝක්ත දුඃඛයෙන් අභිභූතවනබැවින් කලකිරුනුසිත්ඇති ය ත්‍රිභවයන්ට ප්‍රතිපක්ෂවූ ආර්‍ය්‍යාදක්වා ආර්‍ය්‍යාද උපදවනපිණිස දෙසූ ශාන්තා ප්‍රරාමෘත † මහානිර්‍වාණය නිරොධ සත්‍යයයි කියාද, ඊට ඉක්බි නිව නිරොධාධිගමය පිණිස දෙසූ සම්‍යක්දෘෂ්ට්‍යාදිවූ මධ්‍යම ප්‍රති පදාව මාර්ගසත්‍යයයි කියාද, මෙසේ සත්‍යඥාන කෘත්‍යඥාන කෘත්‍යඥාන සංඛ්‍යාත ත්‍රිපරිවෘත්තියක්හා එකෙකි සත්‍යයතුන් තුන් ආකාරයන්ගේ වශයෙන් ආදශාකාරයක් ඇත්තාවූ දුඃඛ සත්‍යයෙහි පිළිනඹය සංඛතඹය සන්තාපඹය විපරිණාමඹයයන සතර ධර්මයන්ගේ වශයෙන්ද, සමුදයසත්‍යයෙහි ආයූහනඹය සං යොගඹය නිදානඹය පළිබොධඹයයන සතර ධර්මයන්ගේ වශයෙන් ද, නිරොධ සත්‍යයෙහි නිස්සරණඹය විවෙකඹය අසඞ්ඛතඹය අම තඹය යන සතර ධර්මයන්ගේ වශයෙන්ද, මාර්ගසත්‍යයෙහි නිය්‍යාණ ඹය හෙතුඹය දස්සනඹය ආධිපතෙය්‍යඹය යන සතර ධර්මයන්ගේ වශයෙන්ද, මෙයේ එකෙකි සත්‍යය සතර සතර ධර්මයන්ගේ වශ යෙන් ශොඩශාකාරයක්ඇති පූරිතපාරම්ඩර්මීයන්ගේ හෙතුයෙන්

---

* "බුජ්ඣිතා සච්චානි'ති බුද්ධෝ" යන මේ වාක්‍යය නිරුත්ති සාරමඤ්ජූසාකාරයන්විසින් යදෙස්කොට කියනලදී—ඒ මෙසේයි.

යථාලොකෙ අවගතා'ති ඉමිනා වචනෙන අවගතෝ'ති ඉමස්ස වචනස්ස සුඛකාහතුඅත්ථෝ විඤ්ඤායති, එවං "බුජ්ඣිතා ස චචානනති ඉමිනා වචනෙන "බුඩෝති" ඉමස්ස වචනස්ස සුඛක තතුඅත්ථෝ විඤ්ඤායතී'ති එවඵව—බුජ්ඣිතා සච්චානි'ති" පොළු කොසු ලිඛනති සෝ අසුඳරෝ එය දිස්සති.

"යුණ්වුතු පවවයනතස්මිං ඡිති හවති කම්මනි" ඉත්වුත්තතතා "බුජ්ඣිතා" 'නි එළු තුපදවයයොගෙ කම්මනි "දුතියා පඨමිත වා"ති ඉමිනා ඡඩිබහුවචනවිභත්තියා සමහුතතතා ව උපරි" බොධතා පජායානි" එළු කම්මනි ඡඩ්‍යන්ත වසෙන වුත්තතතා ව" බුජ්ඣිතා සච්චානනති." පාඨොව සුඳරෝ-යනුඡි.

---

† ශාන්තාපරාමර්ශමෘත—ගැළපී

බොධිද්‍රැමමූලයෙහි කෙලඟක්‍ෂයකලි සම්බුදුවරයන් විසින් ප්‍රශස්‍ය කොට වර්ණනාකර වදුරණලද්දුවූ චතුරාර්‍යසත්‍යධර්මයන් දුරෙ නිදුනය අවිදූරෙනිදුනය සන්තිකෙ නිදුනය යනමේ ත්‍රිවිධනිදුන යන් අතුරෙන් අවිදූරෙනිදුනය විඟානයෙහි යථාක්‍රමයෙන් ප්‍රවෘත්ත් මෙතු නිවෘත්තිඟතු ආදිවඟයෙන් තථ්‍යාවිපරීතභාවයෙන් ආර්‍ය ඥානයෙන් පරරූපදෙශ රහිතව දත්ඟෙයින් බුඬනම් වනසේකැයි කියාද විස්සජ්නයකලෝ.

තවද මෙහි දුක්වූ ත්‍රිවිධ නිදුනයනම් කවරඟයත්? දිපඞ්කර පාදමූලයෙහි කාතාභිනිහාරඅැති මඟසත්හුගේ යාවන්ඥෙවනත රානවභාවයෙන් සැව තුසිපුරයෙහි උත්පත්තියෙක් අැද්ද තාවත් ප්‍රවෘත්තිවූ කථාමාර්‍ග වනාහි දූරෙනිදුන නම්වේ.

එසින්කිඟ.

දිපඞ්කරපාදමූලස්ම්ං ගි කතාභිනිහාරස්‍ය මහාසත්තස්‍ය යාව වෙසස්සන්තුරත්තභාවා චවිත්වා තුසිතපුරෙ නිඞ්ඛන්තිං තාවපවත්තෙතා කථාමඟ්ගා දූරෙනිදුනං නාම-සි.

තුෂිතභවනයෙන් සැව යථාක්‍රමයෙන් ගොඞ් යාවත් විජයපා දපමූලයෙහිවූ විදුරුමුවාමඟලපයර්‍ඞ්කාරුඪව සඟෙනමාරඛෙලඟා රිජය ගෙණ සම්බුදුඥානප්‍රාප්තියද තාවත් ප්‍රවෘත්ති කථාමාර්ගය වනාහි අවිදූරෙනිදුන නම්වේ.

එසින්කිඟ,

තුසිතභවනතො පන චවිත්වා යාව බොධිවඩෙ සබ්බඤ්ඤු තපපත්ති තාව පවත්තෙතා කථාමඟ්ගා අවිදූරෙනිදුනං නාම-සි.

සන්තිකෙනිදුනය වනාහි තත් තත් ස්ථානයෙහි විහරණය කිරීමෙන් ඒ ඒ ස්ථානයෙහිම දක්නාලාබේ.

එසින්කිඟ.

සන්තිකෙනිදුනං පන ඉඤ්ජ තෙසු තෙසු ඨානෙසු විහරතො තස්මිං තස්මිංයෙව ඨානෙ ලබ්භති-සි.

මෙසේ සංක්‍ෂෙපයෙන් ශාස්ත්‍රධර්ම දෙකව අනුකූලකොට විභා ගකලෝ.

එසේ විභාගකළි බුඬඝඝෝදය ගෙණ ශ්‍රී ලංකෙශ්වරවූ භූපාලෝ තතමයානන්ගේ ආරාධනාවෙන් ධර්ම ප්‍රකරණයක් කරණ්ලැබෙයි.

ගෙවත්.

ශ්‍රී ලඞ්කාභරණාභරණ ප්‍රතිභාගාතිධවලපුලිණතලඋභයතීරා ලඞ්කෘත නෙකජලවරකදම්බාවලුලිත ශිශිරනිකුඤ්ජ ගම්භීරොතතුඟ තරඟභඟාකූල මහාවාලුකගඟා නාමති ජලපරිඛායෙන් පරිඝෙපවූ

නෙකසුරපති මෞලිමණිකිරණරජිත පාදනඛඅති අනාථනාථ නාථාභිධාන දිව්‍යරාජයාගේ ලඛ්ධාශමනාත්තමාභධර රජතකිරීව යක්ෂේ ශොභමානවූ දෙවමඤ්ජිරයෙන්ද. එසේම සකලලඞ්කාශාසන පරිපාලනසුරෙඤ්ද්‍රප්‍රයෝජිත ක්‍රූරතර යක්ෂරාක්ෂසාදිභයංකර වක්‍රා යුධධරහස්තඅති විෂ්ණුදිව්‍යරාජයාගේ වෛජයන්තප්‍රාශාදනිභිශෂ දෙවමඤ්ජිරයෙන්ද, එසේම අනෙකශතදෙවගණ රාජහංසනිසෙවිත සරොරුහකාහනාකාර පාදයුගලොපශොභිත ස්කන්ධකුමාරාභිධාන දිව්‍යරාජයාගේ දෙවමඤ්ජිරයෙඳ සුරක්ෂිතාලඞ්කෘතවූ නගර මධ්‍යයෙහි සුප්‍රතිෂ්ඨිත මූලසෘඞ්ගිවිවපශාඛාදින් සමලඞ්කෘතවූ කල්පද්‍රැම සඞ්කාශ විජයපාදප සංඛ්‍යාත බොධිද්‍රැමයුග්මයකින්ද, ශීලව්‍රත ධුතගුණෛකභාජන සංඝ ගණනිසෙවිත උපොසථාරාමය යන මහාවිහාරයකින්ද, එසේම සුඛාවබොධ කරණලද බෞද්ධාගම ඇති ශිලාචාරාදි ගුණසම්පන්න සංඝගණනිසෙවිත මනොරම්‍යවූ අස් ගිරිවිහාරය යන පූජිතාම්‍රප්‍රකාශිත මහාවිහාරයකින්ද ශොභමානවූ.

ශිශිරකරකරනිකරෛවරණාකාර සුධාපිඩරාතතුඝඤාතරෝ වරණෝපකාරිකාලඞ්කෘත විවිධ රතනකම්නෙන්ජලිත වාරකොශ්‍යකාපශොභිත ක්ෂීරොදධි ශීකරාකාර අතිධවල සුස්නිග්ධශුද්ධ මෘදු පුලිනාවිප්‍රකීර්ණාභ විවිත්‍ර චිත්‍රකම්නනාලඞ්කෘත භිතතිසතාභිසෝ පාන මාලකොපශොභිතභිත්තාලඤාරපවිටිකා බබ ඉෂ්ටකාඝිද නාග්‍රාවලම්බමානප්‍රවාලදාම මුක්තාජාල චාම්කරරජත බොධිපත්‍රා ල ඞ්කෘත හෙමසජ්ඣු මණිදණ්ඩකමීදිභාසුර වාරයොජිත උපරිප්‍රාඝාද තලගත සුවණිණරජත මණිතාරකායෙන් විරචිතොජ්ජලිත උභව විතානා ඇති පූජොත්සවගත දිව්‍යලොකාගත දිව්‍යනාටකප්‍රතිභාග මනුනිලකමපිත රජත සුවණිණමය ධවජපතාකාලොකයෙන් හා සුභාසුරමාන මණිමුකුතාදි රතනාලොකයෙන් හා සතතොජ්ජලිත සුරභි සුගන්ධි තෙල ප්‍රදීපාලෝකයන් විගතාන්ධකාරඇති විවිධ දුස්නිනිකර විශිදුනා කාශිකොශලාදි අනඝ්‍යවස්ත්‍රයෙන් බඳනාලද වටතිරඇති කනක රජත මෞක්තික වජ්‍රේඳුනිල පද්මරාගවෙව ඩූර්‍ය්‍ය ශංඛශිලා ප්‍රවාලාදි අනෙක සහස්‍රානඞ් රතනයෙන් සුවණිණ කම් රජතකම් අයස්කම් දන්තකම් මාලාකම්දියෙහි දක්ෂවිවක්ෂණ ශිල්පාචාරීන්ලවා සහස්‍රාඤ්ඣ වජ්‍රපාණ්‍යඤානාභිභවනීයාකාරව කර වනලද වජ්‍රාසන මස්තකයෙහි සමාන සත්වාධිපති හිරණ්‍යගර්භා තත්තමාඝධර විවිත්‍ර රතනඛචිතවාභිභවනීයවූ විසිතුරු රුවන්කරඬු වෙහි වඩනලද බ්‍රහ්මාමරනරතාදාදි මෞලිමණි ශ්‍රමරපරිවුඞ්ඛිත පාදපංකජාපෙත ජිනවර ශ්‍රී දන්තධාතූන්වහන්සේගේ රතනාවල සහස්‍රපරිවාත හිමවන් පර්වතාභි භවනීය ත්‍රෛභූමික ප්‍රවර ප්‍රාසාද මස්තකයෙහි ශිශිර මරිචින් දගදික් බබුලුවා උදයගිරිපර්වතොත්ති

ලියා ශරච්චන්ද්‍රාභි භවනීය අනඝිමිණ්බැඳි රුවන්කොතෙහි ආලෝක යෙන් විහතාන්ධකාරව බබලන්නාවූ.

ජනපදනිගම ග්‍රාමාරණ්‍ය පත්තන ඝිත ඝිකරනිජිඛර කන්දරා නතාරාදීන් සහිතවූ තාලඝිතතාල නාගපුන්නාග ජම්බු ජම්බිර තින්ත්‍රිණී* ශ්‍රී ඵල කපිත්ථමාතුලුඟබිජපූරකනාලිඉකරපනස චම්පකඝාල කෙතකමාජරීකනිකාරාදිනිත්‍යඵලඝුසුමතරුයඛමඛිත ආරාමොද්‍යා නොපවනයෙන්හා සුප්‍රසන්නඝිශිරොදක සම්පූණිණ වීකඝිතනිරජ කානනසඛාරිත මධුකරයන්ගේ මධුරනාදයෙන් හා ජලචරපක්ෂී න්ගේ රාවප්‍රහිරාවයෙන් යුක්ත වාපිපුෂ්කරණීන්ගෙන් සකලජන මනොනන්දනීයවූ.

ධරිණිතලඝපත්තාභ ප්‍රනිඝිත අජනගිරිප්‍රතිභාඝ සුන්දර ගරිරෝ පලක්ෂිත ප්‍රබලදුගිප්‍රාකාර ගොපුරවාරභෙදන සුඝික්ෂිත නිලමෙඝ ගඛ්භවිනිගිත විද්‍යුල්ලතායුගලසඝ්‍රික දන්තයුගලොපඝොභිත සංග්‍රා මාඝඝමපන්න නිඛිලමඟල්‍යලඝණාන්විත අඛිලභඤ්ඣලංකාරයෙන් සරහනලද හස්තිසෙනාවගෙන්ද අනෙක දෙගොනපන්න ප්‍රසිඛා නිලසංකාඝ ජවබලඝමපන්න විෂ්ඨුලිංගවිනිගීඝඛ්‍රසංඝටන අවිර ප්‍රභාකාර ඝාප්‍රධාවන අලාතචක්‍රාකාර වාතභධාවනාදි යුඛාභ සුඝි ක්ෂිත ක්ෂිරොදධිතරඟනිර්ඝොෂාභිධවල සම්මන්ගල්‍යලඝණාන්විත ප්‍රවරතුරඟසෙනාවගෙන්ද සෙවනවිජිත්‍රධාරිත රාජපය්‍යංකොඤ්ඡ ලිත නෙක කම්මන්නාලංකාත භූෂ්ගරිප්‍රවෙගඝංකාඝ ජවබලඝමප න්නා වරතුරඛ්ඝයොජිත ප්‍රවරරථසෙනාවගෙන්ද ධනුශ්ශිල්පඛඛිඝ ශිල්පාදියෙහි කෘතාභ්‍යාස ඇති ආරොහ පරිනාහඃම්පන්න පුරුෂ වික්‍රමාන්විත ඝඤ්ඣතොමරාදි විවිධායුධ සන්නඛානෙක පාබලසෙ නාවගෙන්ද යන චතුරවතුරඞ්ගිනි සෙනාවගෙන් සංකීර්ණවූ.

නෙකදෙඝාගත ඝාඝාරිවාතිජජනයාගේ දඝ ඵිංඝත් ත්‍රිංඝත් චත්වාරිංඝත් පඤාඝත් දඝදඝකාදී අගය ඇති ඝිරණ්‍ය සඛණ්ඩාදි භාඛපුඩියන්නවා භෙදනඝ කාරණඝෙයින් පුටභෙදන නම්වූ ක්ෂීරා ණ්ණවඝීකරාකාර සුවිශුඛ වාලුකාවිප්‍රකීර්ණ ශ්‍රුතවන්නසුවිභක්ත භූමිභාඝභා ඒතිමිණ්ඩප චතුෂ්කඛිඝාව ඇති අමරභණඝදෘඝාගිරාම රූපඝොභාගුප්‍රපන්න විගිෂ්ට තරනාරිසමූහයාගෙන් හා අක්ෂර ලිඛිත ගණිත ගඤ්ඣී ඡ්න්දස් නිඝණ්ඩු වෛය්‍යාකරණාදි † ඝාස්ත්‍රයෙහි දක්ෂ අනෙකවිධ පණ්ඩිතජනඝන්ගෙන් සමාකීර්ණවූ.

නිලපිතරකත පණ්ඩරාදිද්‍රඛදවණිණඇති නෙක දෙගොනප න්නා විවිත්‍රානඛිවස්ත්‍රාපණපඞ්ක්තීන් හා ආඛිංසනීය කනක රජත ප්‍රවාල මෞක්තිකාදි රත්නඝජජිත රත්නාපණ පඞ්කතියෙන්ද සුප්‍ර

* නින්ත්‍රිඩික— † ව්‍යාකරණාදි—නම් මැනවි.

සාරිතානෙකවම්පකවකුලසුමනාකෙතකාදි කුසුමාපණ පඩිකතින් හා රුවිරසුරභි කර්පූරාගරු චන්දන කුංකුමතකෙකාල ජාතිඵලෙලාදි සුගන්ධ ද්‍රව්‍යපරිපූරිතානෙක ගන්ධාපණයෙන් හා ප්‍රදෙශතමාන නිධි නිකෙතපඩිකතින් ශොභමානවූ.

සකලජනතාතුෂ්ටිජනනිය ඝොෂඝාරපඩිකතින් හා ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණාදීන්ට තබාදෙනලද බාද්‍ය හොජ්‍ය ලෙය්‍ය පෙය්‍ය ශායනිය සංඛ්‍යාත පවවිධ ආහාර සජීත විශාලදානශාලායෙන් ප්‍රතිමණ්ඩිතවූ.

විවිධ විචිත්‍රදෘඪවාලකොෂ්ඨකවරප්‍රවරහොපුරතොරණොප ශොභිතපරිගතතා අභිඳනීයවූ සුධාකම්නිර්මිත ඝනතර පරිඝප්‍රාකාර පරික්ෂිපත ගිරිගිරිසංකාශානෙක වරභවන පරිවාරිත එකභූමික ත්‍රිභූමික ත්‍රෛභූමික රාජභවනශ්‍රින් සමලංකෘතවූ.

පූර්ණාමවශයෙන් සෙඛඛශෛලාභිධානවූ ශාක්‍යකුල සම්භූත පෘථිවීශ්වරයන්ගේ ජයවර්ධන බලවර්ධන ගුණවර්ධන යශොවර්ධන ධනවර්ධන සුඛවර්ධන කරන්නාවූ ශ්‍රීවර්ධන නම් පුරප්‍රවරයෙහි.

සමස්ත ත්‍රිසිංහලයට එකච්ඡත්‍ර නාථ රාජ්‍යශ්‍රීපදප්‍රාප්තව රාජ තේජස් නැමැති ආලෝකයෙන් අත්‍රාජ්ඤානතමැති තිමිර නිකර විධ්වංඝනයකොට රාජානුභාව නැමැති දිව්‍යෞෂධයෙන් ප්‍රතිපක්ෂ ජන නැමැති භූත්‍යධ්‍යයන්ගේ ක්‍රොධනැමැති විෂ මැඩ ප්‍රභූනැමැති වල්‍රාඩිකුශයෙන් ප්‍රවර්ධජනනැමැති මත්තඟජාතින් සුශික්ෂිතකොට රාජ බලනැමැති වල්‍රාසුධයෙන් අමිතපරනරපති නැමැති ව්‍යාඝ්‍රයන්ගේ බලනැමැති නඛඝාත දලිඝිද රාජානුභාව නැමැති අයොමුද්ගර යෙන් සාඛ්‍ධ අභිමානජාත නැමැති වෘෂභරාජයන්ගේ මාන නැමැති ශාඛාභය බිඳ දශදික් නැමැති යඤ්ඤොපවීතයෙහි විශුඛ්ධකීර්ති නැමැති දදපෙල බැන්දාවූ ත්‍රිභුවනජන වන්දනියවූ සම්භූයන්වහන්සේ මාගේ සුයාමගොත්‍රයෙහි ප්‍රාදුර්භූතවූසේක.

එසේහෙයින් බුඛරතනයන් මාගේමය තන්ධූඛසජානව ආ හෙයින්ද තත්ප්‍රතිවෙඛ කල්හෙයින්ද ධම්මරතනයන් ඉගේමය තදනුරූප ප්‍රතිපත්තියෙහි ප්‍රතිඥිතහෙයින්ද සංඝරත්නයත් මාගේ මය මෙබඳු රතනත්‍රය කොශලබීඛීසාර අජ්ඣාතතා ධම්මාශොක දෙව නපැතිස් * දුටුනැමුණු පරාක්‍රමබාහු ආදී මාගේවංශයෙහිවූ නරදෙව යෝම දිවිසේ රක්ෂාකලාහුය මාවිසිනුදු අප්‍රමාදවශායනා පරිපාලනය කවයුතුයයි යන උදරාඛ්‍යාසයක් ඇතිව පයත්ති ප්‍රතිපත්තිප්‍රතිවෙඛ සංඛ්‍යාත ත්‍රිවිධශාසනය පවත්නා ශ්‍රී ලඞ්කාම්පයෙහි දික්විජය කොට දශදිශාඛ්‍යාතනන්තරයෙහි යසොතෙජස් පතුරුවා අයදශාඤ්ඤ වක්‍රයෙන් ශ්‍රෙෂ්ඨ ධම්චක්‍රය අභිවෘඛ්ය කෙරෙමින් ජිනවර ශ්‍රී දහන

* දෙවිපැනිස්—සමහර.

ධාතූන්වහන්සේට නිරන්තරයෙන් ආතත විතතාදි පඤ්ච තූර්‍ය්‍ය නාදයෙන් හා ආහාරදීපධූප සුගන්ධ පුෂ්පාදි අනෙකවිධ පූජා සත්කාර පැවැත්වීමෙන්ද උභයවිහාරවාසී මහාසංඝයාට චීවර පිණ්ඩපාත සයනාසන ගිලානප්‍රත්‍යය සඞ්ඛ්‍යාත චතුර්විධ ප්‍රත්‍යයෙන් සඞ්ග්‍රහකිරීමෙන්ද ප්‍රව්‍රජ්‍යාගිලාණී ශ්‍රද්ධාවනතකුලප්‍රත්‍රයන් ගාසන යෙහි පැවිදිකරවා තදනුකූල ප්‍රතිපත්තියෙහි පිහිටුවා ප්‍රත්‍යය ඵලවී මෙන්ද සකලජනයාහි මත්තෝසිඛිය පිණිස පාවිචි සම්බුද්ධෙදකොට පැහැනැගි සුරපාදප සඞ්ඛ්‍යාත මහාකල්පදුමයක් සෙයින් ලෝක ශාසනොපකාරීව සම්පවිත කුසලසම්භාරයන් ඇතිව රතනත්‍රයෙහි ගුණ ප්‍රකාශකිරීමේවශයෙන් අභිනව ධම්ප්‍රකරණයකුත් කරවා මත් තෙහි පවත්නා ලෝකශාසනයටද උපකාරීව එයින් ජනිතවූ කුසල බලයෙන් දිව්‍යබ්‍රහ්මසම්පත් හා මනුෂ්‍යලොකයෙහි චක්‍රවාළචක්‍ර වර්ත්තිසම්පත් ආදිය විඳ කෙළිවර සංසාරකාන්තාරයෙන් එතරව නිර්ව්‍යාණපුරප්‍රවේශ වුවමැනවැයි යන කරුණාධ්‍යාසයක් ඇත්තාවූ.

දිවසකරසුනුමනුවංශමහාසම්මතාභිජාතම රොජ වරරොජ කල්‍යාණ වරකල්‍යාණ උභොසථ මහාමන්ධාතු චර උපචර පරම්පරානත සගර සාගර භරත භගීරථාජ්ජ මහාසුදර්ශන නිදීදිශ්‍ය මඛාදෙව පූත්‍රන්පන්නාසන්නාන නිමිතුසපරිපාලිත රඝුඅජ දශරථ රාමාභිරාම ඉක්ෂවාක ප්‍රභව සකලකුලතාර තාරාපතිමුඛ ධෙෞත සඞ්ඛප්‍රකාශිපතඤ්ජර සලිල නිර්මල අනෙකකුම්පාල මෞලිලාලිත චරණයුගලොපශොභිත ධාතියමානිවිධ්‍යාදිගුණාගණාධිවාස විමල ශීලාලඞ්කාර සතතසමලඞ්කාත විවිධාමිනගුණාකර ශ්‍රී නිවාස වාස සනතිහ සකලසද්ගුණනිර්මිත රූපනිර්ශෙෂ අඛිලලොක දුඃඛ විනොදනය කලි සුඛොදන නරපති ප්‍රභාති සූර්‍ය්‍ය වංශයෙන් නාම පඤ්ඤදීපඛ්‍යාත ශ්‍රී ලඞ්කාර්ප ප්‍රවිවෙව යථාක්‍රමාභිශෙයාප්‍රාපනවූ අනෙකනරපති නැමති තාරහාරලතායෙහි දීප්තිමත්ව බබලන මඛ්‍යමාණික්‍යායක් වැනිවූ ජිනවර වරණාරවින්ද මෞලිනිජ මස්ත කාලඞ්කාත විවිධ ගුණගණාභරණ විභූසිත සකලජනපතල කරුණානිධාන සාවකජනපාරිජාතක අනවරතදානාධාරප්‍රවාහ සඞ්ඛී රාජශාසනාභිවාධිකර සකලපාණිවීපති මධුකරනිසෙවිත පාදපඞ්ඛ ජොපශොභිත අනන්තඅභාගීඤ්ඤභොගාවලි නිර්ශෙෂ රැසිරායත පිණ්ඩබාහුයුගලොපශොභිත අනිඳිතානප්‍රත්‍යඟසම්පන්න ප්‍රවර කෙ ශරසිංහරාජප්‍රතිභාග අලිනාශංකුචිත ශ්‍රෙෂ්ඨතර සම්වික්‍රමයෙන් සමන්විතවූ **ශ්‍රීවිරපරාක්‍රමනරේන්ද්‍රසිංහ** නම් මහාරාජොත්තමයා නන් වහන්සේගේ ආරාධනාවෙන්

විමල විපුල විශුද්ධ බුඩින් ප්‍රසිඩ ශ්‍රඩාවනත රාජ රාජ මහාමාත්‍යාදි විබුධජනසාධුසම්මතාභිත ගුණාගණාභරණාලඞ්කාත නෙකගත

පණිත්මබ්‍යාගත ප්‍රඥප්තාඝනාරුඪව ධම්කථනයකොට ඝභාරජ්නය කිරීමෙහි සමර්ථවූ නොයෙක් භික්ෂූන් ඇති නිබ්ලජ්තරම්‍යවූ ප්‍රවර ගුණාරාම්වූ උපොඝථාරාම්වාසී මහාසංඝයාවහන්සේ අතුරෙන් ලාභ සත්කාරාදිය ප්‍රතිඝේපකොට අඝඛ්තාශීය පැහිඳිව ධම්ානුකූලප්‍රතිපත්තියෙහි පිහිටා වාසයකරණ සරණඛකර පිණ්ඩපාතික සාමණේරයන්වහන්සේ සූත්‍රාභිධම්විනය ඝඛ්‍යාත පිටකත්‍රයෙන් චතුරාර්යඝත්‍යාදී ඝාරාර්යන් ගෙණ දැඩවබාර්මික සම්පරායිකාර්ථයෙන් සම්සත්වානුග්‍රහකරණ බුඛියෙන් ඒ බුඛ ශබ්දයෙහි සංග්‍රහ කොට දැක්වීම්වශයෙන් ව්‍යුත්පත්ති නිමිත්තාර්ථපරිත්‍යාගකොට වක්‍තාව්‍යවූ අන්වර්ථ සංඥාවශයෙන් ගත් **"ඝාරාර්යඛ්‍රහ"** නමවූ ධම්ප්‍රකරණයක් ගෙණහැර දක්වනසේක.

එහිප්‍රකාශවන්නේනම් ශුඛවූ බුඛාදි රත්නත්‍රයෙහි ගුණභාසකලාර්ථානර්ථයට මූලකාරණාවූ කුශලා කුශල දෙවදනාගේ විභාග මය.

භෙදවනාහි නිලෝගුරු බුදුන් විසින් **"භාඝඝෙජෝකාඝෙධම්මං"** යඃාදීන් වදාළ බුඛානුභාඝනාව පිළිගෙණ මාඝධිභාෂාව පරිවර්ති නයකොට සුවදෙශ වාසීන්ට වැඩ පිණිඝඝවකීය සිංහල භාෂාවෙන් අර්ථසංග්‍රහකොට දක්වනබවමුත් ඒ ඒ තැන පහළ කරන්නේ පා ලිමාර්ගානුකූලව ප්‍රඥප්ති විෂයවූ පරිද්දෙන් දුටු අර්ථයෙක්මය. එසේ හෙයින් නිරශ්වින ඝොනියෙහිද සිරියවුන්විඝන්අවවාදානුභාඝනා වශයෙන් කිකාල රජ සුවරජ දෙව්මුනි ආදීන් විසිනුදු ආදරඝත් කාර කොට ඇසුබම්යෙක ලොකාග්‍රවූ බුදුන්කෙරෙන්ම උගත්ශ්‍රාව කයන් දෙයනකල ඝාමත්‍රයෙහිම සිටි පිය නොඝසාල්වා වැඩසිට ඇසීම් වශයෙන් බුදුන් විසිනුදු ඝරු තැන්හි තුබූ ධම්යෙකැයි යනා දින් ධම්යෙහි මඟ නත්තිඝයද සමු පවිත්තකුසලබල ඇතිව ඤත්‍රියඛුල සඤාතවූ චක්‍රවාලචක්‍රවර්ත්ති රජදරුකෙනෙකුන් ඇතිකලකමුත් අන්ඛිසිකලෙක නොලැබිය හැකි චක්‍රරත්නයසේ හෙතිමපරිවේෂ දයෙන් ඝාරාඝංඛ්‍ය කල්ප ලඤයක්ඝෝ මබ්‍යමපරිවේෂදයෙන් අථාඝංඛ්‍ය කල්පලඤයක් හෝ උත්තම පරිඉවේදයෙන් ඔඛඝාඝං ඛ්‍ය කල්පලඤයක් හෝ පූරිතපාරම්ධම්යන් ඇතිව බොධිදැමමූල යෙහි මාරපරාජය කොට බුදුවූ ඝම්ඛුකෙනෙකුන් වහන්සේ ඇති කාලයෙහිමමුත් ප්‍රමාණාතික්‍රාන්ත කල්පකොටි ඝඝඛ්‍රයක්අතික්‍රාන්ත වූවත් ශ්‍රමණබ්‍රාහමණ දෙවමාර බ්‍රහමාදි යම්කිසිවක්හු විසින් පහළ කරන්ත නොහැකි ධම්යෙකැයි ඇ නාදීන් ධම්ගදුලීභ පරදිද

ශබ්දමාත්‍රයක් නිමිත්තග්‍රහණය කළ ඛිරවඤුලිකාදින්ඝාත්තවූ නිවන්පුර පැමිණෙවූ හෙයින්ද ආලවක අඩඛුලිමාල ඛරරොම ඤුවිරාමාදි කකිඝඝවභාවඥානි තදයන්පවා විඝාණඝ සුන් වඤභ

යන්සේ පියාවගුල විහගයන්සේ නියදලසුන් ව්‍යාඝ්‍රයන්සේ දිව ඇදින් විෂඝොරසපුන්සේ දමනයකිරිමෙහි සමර්ථවූ ධර්මයහෙයින්ද පසඟතුරුරුවන් උපදනා සොම්නස් සහතයෙන් ධර්මවිතර්කාකරනුව හට උපදනා සොම්නස්හා තුල්‍යනොවන බැවින්ද සහතයෙන් ධර්මසම්මර්ශනය කරනුවහු සඩර්මයෙන්නොපිරි හෙන බැවින්ද සංසාරමහාකාන්තාරයට නාවගැලක්මෙන්ද සසරසයුරට නවනැවක් සෙයින්ද චතුරාශ්‍රවනදින්ට නාවහෙයක් සෙයින්ද සංසාරරොගයට දිවඹබෙහෙදක් සෙයින්ද නිර්වික්ෂ්ණයට අභස්නඟසෙයින්ද කෙලෙස්වනයට පෙජෝත්තිස්කඬියක් * සෙයින්ද ශ්‍රාමාණ්‍යබිජ් රොපණයට සරුකෙතක්සෙයින්ද ප්‍රාතීත්‍යොප්පාදිකාවිදූනයෙහි † සිතු මිණිරුවනක් සෙයින්ද ජරා මරණභිතයන්ට හිරුඉාණසෙයින්ද කෙලඟදුඃඛපරිපීඩිතයන්ට අනුග්‍රහකිරිමෙහි පෙම්හිරිත මාතාවක සෙයින්ද සම්ශ්‍රාමාණ්‍ය ගුණපිනකාඞ්ඛියෙන් පිහාඇත්සෙයින්ද:

ශ්‍රාමාණ්‍යගුණ පර්‍යේෂණයට මිත්‍රයන්සෙයින්ද කෙලඟ මලානුපලිප්තාඞ්ඛියෙන් පදුම්නිපත්සෙයින්ද කෙලඟදුඃඛප්‍රතිවිනොදනාඞ්ඛියෙන් සිවුදැඟඳසෙයින්ද අෂ්ටලෝක ධර්මයට අකම්පාඞ්ඛියෙන් ගිරිරාජසෙයින්ද කෙලඟමල පමාහනාර්ථයෙන් මහානදී සෙයින්ද ජාතිකාන්තාර කෙලඟවනඉඟහණ නිස්තාරණාඞ්ඛියෙන් සුදෙසිකාසෙයින්ද සසීහසසුන්‍යඟෂම අභයපුරප්‍රවර නිර්ඉණනගරප්‍රවෙශන කරණාඞ්ඛියෙන් මහාසාඞ්වාහකසෙයින්ද සංස්කාරයන්ගේ යථිභාව දර්ශනාඞ්ඛියෙන් සුමර්ජිත විමලාදර්ශසෙයින්ද කෙලඟසරසකාන්ති ප්‍රතිබාභණාඞ්ඛියෙන් වජ්‍රඵලකසෙයින්ද කෙලඟවෘක්ෂ ත්‍රිවිධාග්නි සන්තාප ප්‍රතිබාඟණතයෙන් සෙවනඑත්‍රසෙයින්ද මොහනිමිර නිකර විඛ්වංශනය කරණයෙන් අඝිගිර කිරණ සෙයින්ද අනෙකවිධශ්‍රාමාණ්‍ය ගුණවර රතනසඨාන්‍රයෙන් හා අපරිමිත අසංඛය අප්‍රමෙය ඛ්‍රයෙන් මහොදධි සෙයින්දැයි එවමාදිගුණයෙන් යුක්ත බැවින්ද.

සම්දරඵපරිලාභහව නිඛිලගොක දුඃඛරාග වෙතඉඹොහමාන දෘෂ්ටි සම්ඝාසල ධර්ම නසා යශො හින සුඛ ඵාසු ප්‍රීතියොග ක්ෂෙම අනව ද්‍ය ඉඤසුඛ විපාකාදිය ඵලවන බැවින්ද නිහවශයන් සෙවියයුතු හෙෂජ්‍යයක්සේ උපකාර පිණිස සෙවියයුතු මිත්‍රයන්සේ තාරණය පිණිස සෙවියයුතු නෞකාසේ සුගන්ධ පිණිස සෙවියයුතු මාලාගන්ධාදියසේ අභය පිණිස සෙවියයුතු හිරුඋත්තාන්‍යක්සේ ප්‍රතිඝ්‍යා පිණිස සෙවියයුතු පාථේයසේ ශිල්ප පිණිස සෙවියයුතු ආචාරීන්සේ යශස්පිණිස සෙවියයුතු රජදරු වන්සේ අභිමතාඞ්ඛිඛිය පිණිස සෙවියයුතු මිණිරුවන්සේ බල වඩිනය පිණිස සෙවියයුතු ආහා

* නෙජෝනුණ්ණාදක්- † පටිච්චසමුප්පාදවිභඞ්ගඅට්ඨකථා-දුට්ඨකාක්.

රයසේ පිපාස විනොදනය පිණිස සෙවියයුතු සිතිල්පැන්සේ අලංකාර පිණිස සෙවියයුතු ආභරණසේ අන්ධකාරවිධ්වංසනය පිණිස සෙවියයුතු ප්‍රදීපා දියසේ දහම්පොඩාදී ප්‍රඥුවන්තයන් විසින් එෂණිය ගවේෂණිය පර්යේෂණිය කටයුතුවූ දිවිපුදු ඇසියයුතුවූ ධම්යෙකැයි සිතා නොනිදු තොතනතා නොමතුදුරා අවිඝ්ඝිපනවිත්ත සන්තානඇතිව ඇසියයුතු.

කෙසේදයත්?

ප්‍රකරණාරම්භකථා නම්වූ

1-පරිච්ඡේදය

යම්ලොකවාසින්වි අග්‍රවූ සම්බුදයන් වහන්සේ චාත්‍රිංශත්වර මහාපුරුෂලක්ෂණයන් ශ්‍රුතසේක. ඒ පුරුෂලක්ෂණයෙන් සමන්විතව ඉදින් ගෘහවාසයෙහි විසූසේක්වීනම් සතිස්ලක්ෂ දසදහස් තුන්සියපණස් යොදුන් ඇති චක්‍රවාලයෙහි ක්ෂුද්‍රමහත්දිවූ තෙලෙහි පවත්වනලද ආඥාචක්‍රඇති සැපතරහා සම්පත්වින නරශ්‍රේෂ්ඨයක්ව සත්වීහිරජසිරි විඳිනාසේක ගෘහාභිනිෂ්ක්‍රමණය කොට පැවිදිවූහෙයින් අහිත් සම්‍යක්සම්බුඛත්වයට ප්‍රාප්තවූසේක.

එසිත් වදළහ

චත්තිංසිමානි භික්ඛවෙ මහාපුරිසස්ස මහාපුරිසලක්ඛණානි යෙහි සමන්නාගතස්ස මහාපුරිසස්ස වෙ ගතියො භවන්ති අනඤ්ඤ යමව අගාරං අජ්ඣාවසති රාජා හොති චක්කවත්තී ධම්මිකො ධම්ම රාජා චාතුරන්තා විජිතාවි ජනපදත්ථාවරියප්පත්තො සත්තරතන සමන්නාගතො තස්සිමානි සත්තරතනානි භවන්ති, සෙය්‍යථිදං? චක්කරතනං හත්ථිරතනං අස්සරතනං මණිරතනං ඉත්ථිරතනං ගහපතිරතනං පරිනායකරතනමෙව සත්තමං, පරොසතස්සං ඛො පනස්ස පුත්තා භවන්ති සූරා වීරඟරූ පා පරසෙනප්පමද්දනා සො ඉමං පඨවිං සාගරපරියන්තං අදණ්ඩෙන අසත්ථෙන ධම්මෙන අභිවිජිය අජ්ඣාවසති, සචෙ ඛොපන අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජති අරහං හොති සම්මාසම්බුඬ්ඩො ලොකෙ විවත්තච්ඡදෙ—යි

යම් පුරුෂ ලක්ෂණයකින් සමන්විතවූ මහාපුරුෂතෙමේ ගෘහවාසයෙහි වසුවහොත් චක්වීතිරජවන්නාවූ ගෘහාභිනිෂ්ක්‍රමණයකළහොත් අහිත් සම්‍යක්සම්බුඛත්වයට ප්‍රාප්තවන්නාවූ ඒ ලක්ෂණයෝ නම් කවුරුදයත්?

එම දක්වන්නට වදළෙමැනෝ

කතමානි ච තානි භික්ඛවෙ මහාපුරිසස්ස චත්තිංස මහාපුරිසලක්ඛණානි? යෙහි සමන්නාගතස්ස මහාපුරිසස්ස වෙ ගතියො

හොත්‍ති * අනඤ්ඤ යවෙ අගාරං අජ්ඣාවසති රාජා හොති චක්කවත්ති-පෙ-සවෙ ඛෝ පන අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජති අරහං හොයි සම්මාසම්බුද්ධෝ ලොකෙ විවත්තච්ඡදෝ, ඉධ භික්ඛවෙ මහාපුරිසෝ සුපපතිට්ඨිතපාදෝ හොති යම්පි භික්ඛවෙමහාපුරිසෝ සුපපතිට්ඨිතපාදෝ හොති ඉදම්පි භික්ඛවෙ මහාපුරිසස්ස මහාපුරිස ලක්ඛණං භවති-පුනවපරං භික්ඛවෙ මහාපුරිසස්ස හෙට්ඨාපාදතලෙසු චක්කානි ජාතානි හොන්ති සහස්සරානි සනෙමිකානි සනාභිකානි සබ්බාකාරපරිපූරානි සුවිභත්තන්තරානි, යම්පි භික්ඛවෙ මහාපුරිසස්ස හෙට්ඨාපාදතලෙසු චක්කානි ජාතානි හොන්ති සහස්සරානි සනෙමිකානි සනාභිකානි සබ්බාකාර පරිපූරානි සුවිභත්තන්තරානි ඉදම්පි භික්ඛවෙ මහාපුරිසස්ස ආයතපණ්හි හොති-පෙ-දිඝඞ්ගුලි හොති-මුදුතලුනහත්ථපාදෝ හොති-ජාලහත්ථපාදෝහොති උස්සංඛපාදෝ හොති-එණිජඞ්ඝෝ හොති-ඨිතකොව අනොනමන්තා උභොහි පාණිතලෙ හි ජණුකානි පරිමසති පරිමජ්ජති-කොසොහිතවත්ථගුයෙහා හොති-සුවණ්ණවණ්ණා හොති කඛන සනනිභත්තචෝ සුඛුමච්ඡවි හොති සුඛුමත්තා ජල්ලියා රජොජල්ලං කාය න උප ලිපති * එකෙකලොමෝ හොති එකෙකානි ලොමානි ලොමකූ පෙසු ජාතානි-උඛ්ඛග්ගලොමෝ හොති උඛ්ඛග්ගානි ලොමානි ජාතානි නීලානි අඤ්ජනවණ්ණානි කුඩලාවත්තකානි පදක්ඛිණාවත්තකජාතානි-බ්‍රහ්මුජ්ජුගත්තෙතා හොති-සත්තුස්සදෝ හොති සීහපුබ්බඩ්ඪකායෝ හොති-චිත්තන්තරංසෝ හොති-නිග්‍රොධපරිමණ්ඩලෝ හොති යාවතක්වස්ස කායෝ තාව තක්වස්ස ව්‍යාමෝ යාවතකස්ස ව්‍යාමෝ තාවතක්වස්ස කායෝ සමවත්තකක්ඛන්ධෝ හොති-රසග්ගසග්ගී හොති-සීහහණු හොති-චත්තාරිසදන්තෝ හොති-සමදන්තෝ හොති=අවිරදදන්තෝ හොති-සුසුක්කදාඨෝ හොති-පහූත ජිව්හෝ හොති-බ්‍රහ්මස්සරෝ හොති-කරවීකභාණී හොති-අභිනීලනෙත්තෝ හොති ගොපඛුමෝ හොති උණ්ණාභමුකන්තරෙ ජාතා ඔදාතා මුදුතූහොති ලසනනිභා-යම්පි භික්ඛවෙ මහාපුරිසස්සඋණ්ණා භමුකන්තරෙ ජාතා හොති ඔදාතාමුදුතූලසනනිභා ඉදම්පි භික්ඛවෙ මහාපුරිසස්ස මහාපුරිසලක්ඛණං භවති-පුනවපරං භික්ඛවෙ මහාපුරිසෝ උණ්හීසසීසෝ හොති ඉදම්පි භික්ඛවෙ මහාපුරිසස්ස මහාපුරිසලක්ඛණං භවති, ඉමානි ඛෝ තානි වත්තිංස මහාපුරිසලක්ඛණානි යෙහිසමන්නාගතස්ස මහාපුරිසස්ස ද්වෙව ගතියෝ භවන්ති අනඤ්ඤ සවෙ අගාරං අජ්ඣාවසති රාජා හොති චක්කවත්ති ධම්මිකෝ ධම්මරාජා චාතුරන්තෝ විජිතාවි ජනපදත්ථාවරියප්පත්තෝ සත්තරතන සමන්නාගතෝ තස්සිමානි සත්තරතනානි භවන්ති සෙය්‍ය

* භවන්ති—මූලමාරය—මෙහි-හොන්ති

ඉදං? චක්කරතනං හත්ථිරතනං අස්සරතනං මණිරතනං ඉත්ථිරතනං ගහපතිරතනං පරිණායකරතනමේව සත්තමං, පරිසාසහස්සමඛා පනස්ස පුත්තා භවන්ති සූරා වීරඞ්ගරූපා පරසේනප්පමද්දනා. සෝ ඉමං පඨවිං සාගරපරියන්තං අදණ්ඩේන අසත්ථේන ධම්මේන අභිවිජිය අජ්ඣාවසති සමේ. භික්ඛවේ මහාපුරිසස්ස මත්තිංස මහාපුරිසලක්ඛණානි-යි.

ඒ එසේමය මේ දෙනිස් මහා පුරුෂලක්ෂණය වර්ණනාකර ණුවන් විසින් කම්ය කම්මාදර්ශය ලක්ෂණය ලක්ෂණානිසංසය යන මේ සතර කොඨාසය එකි එකි ලක්ෂණයක දක්ව දක්වා වර්ණනාකලි කල්හි විස්තරවශයෙන් වර්ණනා කළානම්වෙයි, එහෙයින් කම්ය කම්මාදර්ශය ලක්ෂණය ලක්ෂණානිසංසය යන මොවුන්ගේ වශයෙන් වර්ණනා කරණුලැබේ.

කෙසේදයන්?

(1) සඞ්ඝම්ඛුසුමඵුල්ලපත්‍රාලඞ්කෘත කලපද්‍රුමවූ ඒ සම්බුදුන්ව හන්සේ පුරිමජාති පුරිමභව පුරිම නිකේත සඞ්ඛ්‍යාත සසරෙහිම පළමු සැරිසරණසේක් ප්‍රමාණාතික්‍රාන්ත ජාතිකෝටි ශතසහස්‍රයෙහි උත්තමාභයක්සේ කුශලධර්මයෙහි දැඩිවූ සමාදානය ඇතිවූසේක.

එසේම අවස්ථිත සමාදානයෙහි කායසුචරිතයෙහි වචීසුචරිතයෙහි මනොසුචරිතයෙහි ඤානසංවිහාගයෙහි ශීලසමාදානයෙහි උපවාසඵාපවාසයෙහි * මෛත්‍රාත්‍යතායෙහි පෙත්තෙය්‍යතායෙහි සාමඤ්ඤතායෙහි බ්‍රහ්මඤ්ඤතායෙහි කුලජ්‍යේෂ්ඨාපචායිතායෙහිද අන්‍යතර අධිකුශලධර්මයෙහිද සතරාමරලෝකයා විසින් තොසෙල්විය හැකි පරිද්දෙන් දෘඪවූ සමාදානය ඇතිවූසේක ඒ කුශල කර්ම හෙතුකොටගෙණ කාබුන් මරණින් මත්තෙහි සවර්ගයෙහි ඉපද එහි දිව්‍යවූ ආයුෂයෙන් දිව්‍යවූ වර්ණයෙන් දිව්‍යවූ සැපයෙන් දිව්‍යවූ යශසින් දිව්‍යවූ ආධිපත්‍යයෙන් දිව්‍යවූ රූපයෙන් දිව්‍යවූ ශබ්දයෙන් දිව්‍යවූ ගන්ධයෙන් දිව්‍යවූ රසයෙන් දිව්‍යවූ ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යයෙන් සුඛෝදයෙහි ඛද්‍යෝතකාමින් සෙයින් සෙසුදෙවියන් මැඩ පවත්වමින් සවර්ගසම්පත්විද එයින් චුතව වැඩිසේක් මෙසම්මෙහි සුප්‍රතිෂ්ඨිත පාදතලය ඇතිවූසේක—හෙවත්—අනුපාදතලය හෝ ණාකීර්ණය හෝ පාර්ෂ්ණිය හෝ පෙරටව බිම සපර්ශකරණ පාදතලමධ්‍යයෙහි හිදු හෝ පැණෙන පත්ල නගනකල පාදග්‍රාදීන් කෙරෙන් එක්තරා ස්ථානයක් පෙරටව නැගෙණ සෙස්සන්ගේ පතුල්සේ

* උපොසථ වාසයෙහි—ඇතැම්.

නොව සබ්බඤ්ඤුතඤාණයෙහි ඒකපැහැර භූමිසඤ්ඤා කරණ එක පැහැර නැගෙණ සුප්‍රතිෂ්ඨිත පාදතලයයි කියනලද මේ මහාපුරුෂ ලක්ෂණය උත්පත්ති කළ.

ඉදින් මේ ලක්ෂණයෙන් සමන්විත වූ ගෘහවාසයෙහි විසූසේක් නම් මහාසම්මත නම් වූ පසමිතුරන්හු විසින් මැඩ පැමැත්වීය හොත් බිඹු වූ චක්‍රවර්ති රාජ්‍යශ්‍රීප්‍රභාවය ලබන්නේ ගෘහනිෂ්ක්‍රමණය කොට පැවිදි වූ සඟුන් අග්‍රත සම්‍යක්සම්බුද්ධත්වයට පැමිණ අභ්‍යන්තරාරාගයෙන් හෝ වෙෂයෙන් හෝ මෝහයෙන් හෝ බැහැර වූ ශ්‍රමණයකුවිසින් හෝ බ්‍රාහ්මණයෙකුවිසින් හෝ දෙවියෙකු විසින් හෝ මාරයෙකුවිසින් හෝ බ්‍රහ්මයෙකුවිසින් හෝ අල්ලා මැඩ පැමැත්වීය නොහැකිවූවේක.

එසින් වදලහ.

සමපි භික්ඛවෙ තථාගතො පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං නිකෙතං පුබ්බෙ මනුස්සභූතො සමානො දළ්හසමාදානෙ අහොසි කුසලෙසු ධම්මෙසු අවට්ඨිතසමාදානෙ කායසුචරිතෙ වචීසුචරිතෙ මනොසුචරිතෙ දානසංවිභාගෙ සීලසමාදානෙ උපොසථූපවාසෙ මාතෙය්‍යතාය පෙත්තෙය්‍යතාය සාමඤ්ඤතාය බ්‍රහ්මඤ්ඤතාය කුලෙජෙට්ඨාපචායිකතාය අඤ්ඤතරඤ්ඤතරෙසුච අධිකුසලෙසු ධම්මෙසු, යො තස්ස කම්මස්ස කතත්තා උපචිතත්තා උස්සන්නත්තා විපුලත්තා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජිනි සො තත්ථ අඤ්ඤෙ දෙවෙ දසහි ඨානෙහි අධිගණ්හාති දිබ්බෙන ආයුනා දිබ්බෙන වණ්ණෙන දිබ්බෙන සුඛෙන දිබ්බෙන යසෙන දිබ්බෙන ආධිපතෙය්‍යෙන දිබ්බෙහි රූපෙහි දිබ්බෙහි සද්දෙහි දිබ්බෙහි ගන්ධෙහි දිබ්බෙහි රසෙහි දිබ්බෙහි ඵොට්ඨබ්බෙහි, සො තතො චුතො ඉත්ථත්තං ආගතො සමානො ඉමං මහාපුරිසලක්ඛණං පටිලභති, සුපතිට්ඨිත පාදො හොති සමං පාදං භූමිගං නික්ඛිපති සමං උඛ්‍රහති සබ්බාවන්තෙහි පාදතලෙහි භූමිං ඵුසති, සො ඉමෙහි ලක්ඛණෙන සමන්නාගතො සචෙ අගාරං අජ්ඣාවසති රාජා හොති චක්කවත්ති ධම්මිකො ධම්මරාජා චාතුරන්තො විජිතාවි ජනපදත්ථාවරියප්පත්තො සත්තරතන සමන්නාගතො තස්සිමානි සත්තරතනානි භවන්ති සෙය්‍යථිදං? චක්කරතනං හත්ථිරතනං අස්සරතනං ඉත්ථිරතනං ගහපතිරතනං පරිණායකරතනමෙව සත්තමං, පතිරූපඤ්ච ඛො පනස්ස පුත්තා භවන්ති සූරා වීරඞ්ගරූපා පරසෙනප්පමද්දනා සො ඉමං පඨවිං සාගරපරියන්තං අභිලම්භිත්වා අකණ්ටකං ඉඩ්ඪං ඵීතං ඛෙමං සිවං නිරබ්බුදං අදණ්ඩෙන

අසඤ්ඤතධම්මෙන අභිවිජිය අජ්ඣාවසති, රාජා සමානෝ කිලහති? අවිකම්පිතියෝ හොති කෙනචි මනුස්සභූතෙන පවත්තිතෙන පවත්තිතෙන රාජා සමානෝ ඉදං ලහති සබ්බෝපනායිකං රසමා අනගාරියං පබ්බජිති අරහං භගවති සම්මාසම්බුද්ධෝ ලෝකෙ විවත්තච්ඡඳෝ, බුද්ධෝ සමානෝ කිං ලහති? අවිකම්පිතියෝ හොති අඤ්ඤතරෙහි වා බාහිරෙහි වා පවත්තිතෙහි පවත්තිතෙනෙහි රාඝෙන වා දෙසෙන වා මොහෙන වා සමණෙන වා බ්‍රාහ්මණෙන වා දෙවෙන වා මාරෙන වා බ්‍රහ්මුනා වා කෙනචි වා ලෝකස්මිං බුද්ධෝ සමානෝ ඉදං ලහති—යි.

මෙපමණකින් කම්ම කම්මසාදෘශ්‍යය ලක්ෂණය ලක්ෂණනියංසය යන මේ සතර සංක්ෂෙපයෙන් දක්වන ලද්දේය.

තවද කම්ම නම් ඒ තෙත්‍රලෝක්‍යාචාර්‍යවූ භාග්‍යවතුන්වහන්සේ සාරාසංඛ්‍ය කල්පලක්ෂයක් මුලුල්ලෙහි දෘඪතරව කළාවූ දානදිකුශලකම්ය වන්නේය, කම්මසාදෘශ්‍යය නම් දෘඪතරව කළ බව සනරාමරලොකයෝ දනිත්වඩ භගවන්නාක්මෙන් උපන්නාවූ සුප්‍රතිෂ්ඨිත (පාදතා) *මහාපුරුෂලක්ෂණය වන්නේය, ලක්ෂණය නම් සුප්‍රතිෂ්ඨිතපාදතලයන් ඇති බව වන්නේය, ලක්ෂණනියංසය නම් පාම්තුරන්විසින් මැඩපැවැත්විය නොහැකිබව වන්නේය, මේ සතර කොණ්ඩඤ්ඤ සියලු මහාරූප ලක්ෂණයටම යොදා ගත යුත්තේය.

(2) සතිඤ්ඤරත්තනානිධිනිමකතවූ ඒ සතිඤ්ඤරාජෝත්තමයාහුන් වහන්සේ සුජීවිත්මයෙහි සියලු ජනයාට සැපපැවැත්සේක. උදෙ ග භය සන්ත්‍රාස නූපදවා ධාර්මිකවූ රක්ෂාවරණගුප්තිය කොට සියලු සත්වයන්ට අභයදානය දී පිරිවර සහිතවූ මහදන්දුන්සේක, ඇසේ මනාකොට කරණලද සුමරිතයෙන් සැතීයෙහි ඉපද අනන්තා පර්‍යන්තකාලයක් මුලුල්ලෙහි දිවඉසුරු විඳ මම සවයෙහි එකෙක් චක්‍රයෙහි දහස් දහස් දැවි ඇති නිමිනැබ සහිත දෙසිය පනළුවක් මහුල්ලකුමණන් පිරිවරණලද **මහාකුලලක්ෂණයෙන්** විසිතුරුවූ මහා පාදතලවය ඇතිවූසේක් ගෘහවාසයෙහි විසුවහොත් අප මණවූ බ්‍රාහ්මණගෘහපතිකාදි පරිවාර ජනයන් විසින් පිරිවරනලදුවේ සක්විතිරජ වනසේක. ගෘහාභිනිෂ්ක්‍රමණය කොට පැවිදිවූ හෙයින් අපමණවූ භික්ෂු භික්ෂුණී උපාසක උපාසිකා දිව්‍ය මනුෂ්‍ය අසුර නාග ගන්ධර්වයන්විසින් පිරිවරණලදුවේ සතිඤ්ඤපදප්‍රාප්තවූසේක.

එසින් වදළහ.

යම්පි භික්ඛවෙ තථාගතො පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං නිකෙතං පුබ්බෙ මනුස්සභූතො සමානො බහුජනසුඛාය අහොසි

* සුප්‍රතිෂ්ඨිතමහාපුරුෂ—දුට්ඨනාක්,

ලබ්බඛං උත්තාසං භයං අපනුදිනා ධම්මේන රක්ඛාවරණ ගුත්තිං සංවිධානා සපරිවාරඛ දූනං අදාසි සෝ තස්ස කම්මස්ස කතත්තා උපචිතත්තා උසසන්නත්තා විපුලත්තා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලෝකං උපපජ්ජති—පෙ—ඉසා තෙතා වුතෝ ඉත්ථ ත්තං ආගතෝ සමානෝ ඉමං මහාපුරිසලක්ඛණං පරිලහති හෙට්ඨා පාදතලෙසු චක්කානි ජාතානි මණ්ඩන්ති සතස්ස ානි සතෙමිකානි සතාභිකානි සබ්බාකාර පූරානි සුවිභත්තානන්තරානි සෝ තෙන ලක්ඛණෙන සමන්නාගතෝ සඛෙ අගාරං අජ්ඣාවසති රාජා හොති චක්කවත්තී—පෙ—රාජා සමාණ කිං ලහති? මහාපරිවාරෝ හොති මහායසෝ හොති පරිවාරා බ්‍රාහ්මණගහපතිකා නෙගමජානපද ගණකමහාමත්තා අණිකඨා භදවාරිකා අමඛවා පාරිසජ්ජා රාජා නෝ හොතියා කුමාරා රාජා සමානෝ ඉදං ලහති, බුඩ්ඩෝ සමානෝ කිං ලහති? මහාපරිවාරෝ හොති මහායසෝ හොති පරිවාරා භික්ඛූ භික්ඛුණියෝ උපාසකා උපාසිකායෝ දෙවා මනුස්සා අසුරා නාගා ගන්ධබ්බා බුඩ්ඩෝ සමානෝ ඉදං ලහති-යී.

(3) සනත්මරලෝකසඞ්ඛාතත්‍රිවිධභවතෙවිතත්‍රිවිධදුර්ගති වනතෝ ප ලක්ඛිතවූ ඒ සම්බුදරාජෝත්තමයාණන්වහන්සේ පුබ්බජන්මයන්හි ප්‍රාණාතිපාතයෙන් වැලකි පරූපඝාතය පිණිස ගන්නා ලද දණ්ඩශස්ත්‍රයන් නැතිව * සකල ප්‍රාණීන් විෂයෙහි හිතානුකම්පා වෙන් යුක්තව විසූවස්ක, ඒ කුශලබලයෙන් කාබුන් මරණින් මත් තෙහි සත්ත්වලොකයෙහි ඉපද අපමණවූ දිවඉසුරු විඳ එයින් චුතව වැඩියේක් දිස්වූ අක් පතුල් ඇති ඒලුම් මුදුනෙහි සිහින් කඳුල් ඇති සැපිටක්† වැනි විලුම් ඇති සෙසුජනයන්සේ නොව ශ්‍රීපාදතලය සතරභාගයෙන් දෙභාගයෙක් අක් පතුල්ව තුන්වන භාගයෙහි ජඞ්ඝාප්‍රදේශාවය සතරවන භාගයෙහි හිදිඅඟින් වටා තුබූ එක් වැනිවූ රත්තකඹිල හෙණ්ඩිකයක්සේ සම්පුණ්ණවූ **දික්විලුම් ඇති** මේ මහාපුරුෂ ලක්ෂණයද—

(4) ඇතැම් ඇඟිලි දික්ව ඇතැම්ඇඟිලි ලුහුඬුවන සෙස්සන්සේ නොව මකුලුවන් ඇඟිලිවල් දික්ව මුලින් දලව ක්‍රමයෙන් තොස් අඹින් සිහින්ව නියග්‍රොධපරිමණ්ඩලයෙන් හණ වැටූ සිරිඔසල් වැටිසෙයින් ශොභාමත්ව බබලන **දීඝාඞ්ගුලි** නමවූ මේ මහාපුරුෂ ලක්ෂණයද.

(5) සක්ඛියෙන් මහෝ නැමෙන කපිප්‍රදෙශයෙන් හෝ නැමෙන දනම්බලින් හෝ නැමෙන දිඝිශරීර ඇතිවන බැවින් පාඟිවයෙන් වැඩෙන උඩු බලා නකත්තරූ ණුවන්සෙයින් ඇවිදින අල්ප

---

* දණ්ඩමුද්ගරාදි ශස්ත්‍ර—ඇතැම්. † සැපියක්—ඇතැම්.

මිංසරුධිරවත බැවින් ශුලඝදශව වෙවුලුම්න් ඇවිදින සෙස්සන් සේ නොව දෙවුනුවර නාඟුරුවන්නොරණක් සෙයින් ශොභිතවූ සෘජුවූ දිඝිප්‍රමාණවූ බ්‍රහ්මඡ්ජුගාත්‍රතාම් මේ මහාපුරුෂලක්ෂණයද, යන මේ ලක්ෂණත්‍රයෙන් සමන්විතවූයේක් ශාකභවසමයෙහි විසුව හෙත් දිඝායුෂ්කව මනුෂ්‍යවූ ක්ෂි පඤ්චිතුරුකෙනෙකුන්විසින් ප්‍රකාශිතආයුෂ්භාවභානය දක්වා ජීවිතාන්තරායක් කොටගත හෙතැ සක්වළිරජසිරි වදිනාසේක. ශාකාභිනිෂ්ක්‍රමණය කොට පැවිජිවූ හෙයින් දිඝායුෂ්කව උපන් තැන්පටන් පරිනිර්ඝාණය දක්වා ශ්‍රමණයෙකුවිසින් වේවයි බ්‍රාහ්මණයෙකුවිසින් වේවයි දෙවියෙකුවිසින් වේවයි මාරයෙකුවිසින් වේවයි බ්‍රහ්මයෙකු විසින්වේවයි ලෝකයෙහි ක්ෂිකෙනෙකුන්විසින් වේවයි ජීවිතාන්තරායක් කොට ගතනොහැකි යම්හෙතුහේතු පදප්‍රාප්තවූසේක.

එසින් වදාළහ.

යම්පි භික්ඛවේ තථාගතෝ පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං නිකේතං ප්‍රභවං මනුස්සභූතෝ සමානෝ පාණාතිපාතං පහාය පාණාතිපාතා පටිවිරතෝ අහොසි නිහිතදණ්ඩා නිහිතසත්ථා ලජ්ජී දයාපන්නා සබ්බපාණභූතහිතානුකම්පී විහාසි සෝ තස්ස කම්මස්ස කතත්තා උපචිතත්තා උස්සන්නත්තා විපුලත්තා කායස්ස භේදා පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලෝකං උපපජ්ජති—සෙ—සෝ තතෝ චුතෝ ඉත්ථත්තං ආගතෝ සමානෝ ඉමානි තීණි මහාපුරිස ලක්ඛණානි පටිලභති ආයතපණ්හි ච හොති දීඝඛුලී ච බ්‍රහ්මුජ්ජුගත්තා ච සෝ තෙහි ලක්ඛණේහි සමන්නාගතෝ සචෙ අගාරං අජ්ඣාවසති රාජා හොති චක්කවත්තී—පෙ—රාජා සමානෝ කිං ලභති? දීඝායුනෝ හොති චිරට්ඨිතිකෝ දීඝමායුං පාලෙති න සක්කා මහාති අන්තරා ජීවිතා වොරොපෙතුං කෙනචි මනුස්සභූතෙන පච්චත්ථිකෙන පච්චාමිත්තෙන රාජාසමානෝ ඉදං ලභති, බුද්ධෝ සමානෝ කිං ලභති? දීඝායුකෝ හොති චිරට්ඨිතිකෝ දීඝමායුං පාලෙති න සක්කා හොති අන්තරා ජීවිතා වොරොපෙතුං පච්චත්ථිකෙති පච්චාමිත්තෙති සමණෙන වා බ්‍රාහ්මණෙන වා දෙවෙන වා මාරෙන වා බ්‍රහ්මුනා වා කොචි වා ලෝකස්මිං බුද්ධෝ සමානෝ ඉදං ලභති—යී.

6 සදෙවමර සකලලෝකවින්නාමාණික්‍යවූ ඒ සම්මුදාජෝ තතමයානන්වහන්සේ පුම්ජන්මාන්තරයෙහි ප්‍රණීතවූ රස ඇති ඛාද්‍යභෝජ්‍යාදිය දන්දුන්සේක, ඒ කුසලබලයෙන් කාබුන් මරණින් මතෙතානි සුගතියෙහි ඉපිද අපමණවූ දිවසැපත් විඳ එයින් චුතව වැඩිමහල් දෙදණ් දෙපා පිට හිරාජාල පැමණින අංසකූට

යෙහිදු සකනිඛයෙහිදු අස්සිකොවිපැණෙන මත්‍රඥ ප්‍රේතයන් වැනි සෙසුජනයන්සේ නොව දෙයත් පිටය දෙපාපිටය දෙඅංසකූටය සකඛිය යන සපතඝාතනයෙන් පරිපූර්ණවූ මාංසඝාතසද ඇති මේ මහාපුරුෂලක්ෂණය ලත්සේක, ඉදින් මේ පුරුෂලක්ෂණයෙන් සමන්විතව ගෘහවාසයෙහි විසූවාක් වීනම් අපමණවූ ප්‍රණීතාහාර යන් ලැබ සක්විති රජසුරු විඳිනාසේක, ගෘහාභිනිෂ්ක්‍රමණය කොට පැවිදිවූ හෙයින් සනරාමරලොකයා විසින් එලවනලද ප්‍රණීතාහාරයන් ලබනසුලුව සවිඥතාඥන පදප්‍රාප්තවූසේක.

එඹින් වදලහ.

යම්පි භික්ඛවෙ තථාගතො පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං නිකෙතං පුබ්බ මනුස්සභූතො සමානො දිසා අහොසි පණීතානං රසිතානං ඛාදනීයානං භොජනීයානං සායනීයානං ලෙහනීයානං පානානං සො නසස කම්මස්ස කතත්තා උපචිතත්තා උසසනනත්තා විපුලත්තා සායසස හෙදා පරම්මරණාසුගතිංසගගං ලොකං උපපජජි නි-පෙ-සො තතො චුතො ඉත්ථත්තං ආගතො සමානො ඉමං මහාපු රිසලක්ඛණං පටිලභති සතතුසසදෙ හොති උභොසු හත්ථෙසු උසසදෙ හොති උභොසු පාදෙසු උසසදෙ මහන්තී උභොසු අංසකූටෙසු උ සසදෙ හොන්ති බහුකි උසසදෙ හොති සෙ තෙන ලක්ඛණෙන සම නාගතො සවෙ අගාරං අජ්ඣාවසති රාජා හොති චක්කවත්තී— පෙ—රාජා සමානො කිං ලභති? ලාභි හොති පණීතානං රසිතානං ඛාදනීයානං භොජනීයානං සායනීයානං ලෙහනීයානං පානානං රාජා සමානො ඉදං ලභති, බුඩ්ඩො සමානො කිං ලභති? ලාභි හෙ හි රසිතානං පණීතානං ඛාදනීයානං භොජනීයානං සායනීයානං ලෙහනීයානං පානානං බුඩ්ඩො සමානො ඉදං ලභති--යි.

(7) ඝනතරමොහනිමීර නිතරඅශිශිර කිරණයමානවූ ඒ සම්බුරාජෝත්තමයානන් වහන්සේ ප්‍රසිද්ධන්මානතරයෙහි දුනප්‍රිය වචනාභිවඤ්ඤා සමානනාමඛ්‍යාත යන චතුසසඛ්‍යාතවස්තුවෙන් ප්‍රසා යන්ට සඛ්‍රහකලීයේක, ඒ කුශලබලයෙන් සවඥයන්ගේ ඉපිද අප මණවූ දිවඉසුරන් සතුටුවී එඹින් සැළ ඉමහි පැමිණියාක් ශ්‍රීහස්ථා පාදතලයන් ප්‍රසන්නවූ ගිනතල ශලාතුබ්බ සියක්වට පෙළ ප්‍රභූන් මපදුසෙයින් මොහොලාක්වූ ජාතමාත්‍රකුමාරයක්හුගේ හස්තාපාදතල යන් සෙයින් හැමකල්හිම මෘදුවූ තරුණිවූ අතුල් පතුල් ඇති මේ මහාපුරුෂලක්ෂණයද.

(8) පැණඅන් පැණ පා ඇති සෙසුජනයන්සේ නොව දකුණවූ වඩුවකුමිසින් යොදනලද ජාල කවුළුවක් වැනිව අතසත රදඇඟිල්

ලෝදු පය ප්‍රතිලාභී ලෝදු එකපුමාණව ඔවුනොවුන් විනිවිද සිටි නා ප්‍රාලභාගියාදු නම්වූ මේ මහාපුරුෂලක්ෂණයද ගත පුරුෂ ලක්ෂණවය ලැබුවේක ඉදින් මේ මහාපුරුෂ ලක්ෂණවයෙන් සමන්විතව ශාසවාසයෙහි වසුවහොත් සුවිනීතවූ බ්‍රාහ්මණගෘහපතිකාදීන් විසින් පිරිවරණලදුව සක්විති රජසිරි විඳිනුයේක, ගෘහාභිනිෂ්ක්‍රමණය කොට පැවිජ්වූ හෙයින් සුවිනීතවූ භික්ෂු භික්ෂුණී උපාසක උපාසිකා දිව්‍යමනුෂ්‍ය අසුරනාග ගන්ධර්වයන්විසින් පිරිවරණලදුව සම්බුදපදපූජා පැනවූවේක.

එයින් වදාළහ.

යම්හි භික්ඛවෙ තථාගතො පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං නිකෙතං පුබ්බෙ මනුස්සභූතො සමානෝ චතූහි සඞ්ගහවත්ථූහිජ්ජනං සඞ්ගණ්හිතා අහොසි දානෙන පියවචජ්ජෙන අත්ථචරියාය සමානත්තතාය, යො තස්ස කම්මස්ස කතත්තා උපචිතත්තා උස්සන්නත්තා විපුලත්තා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති—පෙ—සො තතොා චුතො ඉත්ථත්තං ආගතො සමානො ඉමානි වෙ මහාපුරිසලක්ඛණානි පටිලභති මුදුතලුණහත්ථපාදෝ ච හොති ජාලහත්ථපාදෝ ච සෝ තෙහි ලක්ඛණෙහි සමන්නාගතො සචෙ අගාරං අජ්ඣාවසති රාජාහොති චක්කවත්ති—පෙ—රාජා සම්මතො කිං ලභති? සුසඞ්ගහිත පරිජනො හොති සුසඞ්ගහිතාඝ හොන්ති බ්‍රාහ්මණගහපතිකා නෙගමජානපදා ගණිකමහාමත්තා අණිකඨා දෙවාරිකා අමච්චා පාරිසජ්ජා රාජානො හොතියා කුමාරා රාජා සම්මතො ඉදං ලභති, බුද්ධොසම්මතො කිං ලභති? සුසඞ්ගහිතපරිජනොහොති සුසඞ්ගහිතාඝ හොන්ති භික්ඛු භික්ඛුණියො උපාසක උපාසිකා යො දෙවා මනුස්සා අසුරා නාගා ගන්ධබ්බා බුද්ධො සම්මතො ඉදං ලභති —යි.

(9) අනිපරිශුද්ධ ප්‍රවරගුණගණාභරණ සමලඞ්කෘතවූ ඒ සම්බුදරාජෝත්තමයානන්වහන්සේ පූර්වජන්මානන්තරයෙහි බොහෝ ජනයන්ට අභිවාන්විතවූ ධර්මාන්විතවූ බස් බිණුණේක, සියලු සත්වයන්ට හිතසැප ඵලවූවේක, ධර්මයාගකලිවේක, ඒ කුශලබලයෙන් සුගතියෙහි ඉපිද අපමණවූ දිවඉසුරුවිඳ එයින් සැව මෙහි උපන්වේක් පිරිපසයෙහි බොලව ඇතිවන බැවින් අණපවසේ තදපා ඇති කැමතිසේ නොපිරිවැටෙන ශක්‍රවත් පතුල් නොපැණෙන සෙසුජනයන්සේ නොව නැගිවත්තෙහි ගුල්එයෝ පිහිටා වඩනාකල නාභිය පටන්ගෙණ උර්ධ්වකාය නැව සිරිරන්පිළිමයක් සෙයින් නිශ්චලව අධඃකායම වලිතවත සුවයෙන් පාදයෝ පරිවර්තිත්ව පෙරවුදු පිරිපසදු දෙපාඋරුවෙහිදු සිට බලනුවන්ට පාදතලයන් පැණෙන **උන්ශංඛපාද** නම්වූ මේ මහාපුරුෂලක්ෂණයද.

(10) නීලවූ අජනවණ්ණවූ ලොමයෝ දක්ෂිණාවර්තනව ආව ට්ඨිතව පයාවිච්ඡානයෙහි සදමඩලක් වැනි ශ්‍රීමුඛයෙහි ගොහාබලනුවන් සෙයින් සිවිනා **ලඤ්ඡනලොමතා** නම් මේ මහාපුරුෂලක්ෂණයද යන මේ මහාපුරුෂලක්ෂණවයෙන් යුක්තවූසේක, * ඉදිත් මේ මහා පුරුෂලක්ෂණවයෙන් සමන්විතව ගෘහවාසයෙහි වසුවහොත් කාමභොගීන්ට අග්‍රව සක්විතිරජසිරි විඳිනාසේක, ගෘහාභිනිෂ්ක්‍රමණය කොට පැවිජිවූ හෙයින් සම්‍යක්සම්බුද්ධත්වයන්ට අග්‍රව ශ්‍රේෂ්ඨව සම්‍යක් සම්බුද්ධ පදප්‍රාප්තවූසේක.

එයින් වදාළහ.

යමපි භික්ඛවේ තථාගතෝ පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං නිකෙතං පුබ්බේ මනුස්සභූතෝ සමානෝ බහුනෝ ජනස්ස අත්ථපදං හිතං ධම්මූපසංහිතං වාචං භාසිතා අහොසි බහුජනං නිදංසෙසි පාණිනං හිතසුඛාවහෝ අහුඩම්මසාහී සෝ තස්ස කම්මස්ස කතත්තා උපචිතත්තා උස්සන්නත්තා විපුලත්තා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලෝකං උපපජ්ජති—පෙ—සෝ තතෝ චුතෝ ඉමං තතං ආගතෝ සමානෝ ඉමානි වේ මහාපුරිසලක්ඛණානි පටිලභති උස්සඞ්ඛපාදෝ ච භවති උඩ්ඩග්ගලොමෝ ච, සෝ තෙහි ලක්ඛණේහි සමන්නාගතෝ සමේ අගාරං අජ්ඣාවසති රාජාහොති චක්කවත්තී—පෙ—රාජාසමානෝ කිං ලභති? අමච්චා ච හොති සෙඨී ච මොක්ඛා ච උත්තමෝ ච පවරෝ ච කාමභොගීනං රාජා සමානෝ ඉදං ලභති, බුද්ධෝ සමානෝ කිං ලභති? අමච්චා ච හොති සෙඨී ච මොක්ඛාව උත්තමෝ ච පවරෝව සබ්බඤ්ඤුතානං, බුද්ධෝ සමානෝ ඉදං ලභති—යි.

(11) සම්සුරාපුර ‡ මුනිමනුජවන්දනීයවූ ඒ සම්බුදුයන් වහන්සේ පුම්ජජ්ඣන්තරයෙහි සියලු සත්ත්වයෝ සිවුඇවකලාශිලපය හා අෂ්ටාදශවිද්‍යාස්ථානයද කම්මානතාදියද කෙසේ නම් වහා දැනගණිද්ද? කෙසේ නම් වහා ඉගෙණගණිද්ද? කෙසේ නම් වහා ඔවුන්ට මිම උගන්වම්ද? යනාදීන් ශිලපඝණ්ඨාදිය සකස්කොට ඉගැන්වී මෙහි යෙදුනසේක, ඒ කුශලබලයෙන් දෙවුලොව ඉපිද දිවඉසුරෙන් පිනා පුන මෙහි උපන්සේක් හාත්පසින් පරිෂ්පනව සිටි මනාකොට වඩනාලද හැල්ගබක් සෙයින් පරිපූර්ණවූ ඒකාදශ

* සමන්විතවූසේක—ඇතැම්. ‡ සුරවර ඇතම්

නම්වූ මේ මහාපුරුෂලක්ෂණය ලත්සේක, ඉදින් මේ මහාපුරුෂ ලක්ෂණයෙන් යුක්තව ගෘහවාසයෙහි විසූසේක් වීනම් මිහිසසපරි තතදීපපටිවාරිත සහරමහත් දිවයින රජ්ඉසුරව පැමිණ රජදරු වන්ට සුදුසුවූ රාජාභිෂේකවූ රාජ්‍යප්‍රභොගවූ රාජානුවර්ත්තිකවූ යම් කිසි දෙයක් ඇද්ද ඒ සියල්ල වහා ලබමින් සක්විති රජ ඉසුරු විඳිනා සේක, ගෘහත්‍යාගිනිෂ්ක්‍රමණය කොට පැවිදිවූ හෙයින් ශ්‍රමණාභිෂේකවූ ශ්‍රම ණාඟවූ ශ්‍රමණෝපභොගවූ ශ්‍රමණානුවර්ත්තිකවූ යම් කිසිදෙයක් ඇද්ද ඒ සියල්ල වහාලබමින් බුදුරජ්‍යයට පැමිණිසේක.

එසිත් වදලහ.

යම්හි භික්ඛවේ තථාගතෝ පුරිමං ජාතිං පුරිමභවං පුරිමං නිකේතං පුබ්බේ මනුස්සභූතෝ සමානෝ සකලවේ වාවෙත, අභාසි සිප්පං වා විජ්ජං වා චරණං වා කම්මං වා සික්ඛති මේ සිප්ප, ආජානෙය්‍යං සිප්පං විජානෙය්‍යං සිප්පං සමපරිපපෙරේය්‍යං න විරාකිලි සෙසෙය්‍යනති සෝ තස්ස කම්මස්ස කතත්තා උපචිතත්තා උසන්න තත්තා සිප්පුලත්තා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලෝකං උපපජ්ජති—පෙ—සෝ තතෝ චුතෝ ඉත්ථත්තං ආගතෝ සමානෝ ඉමං මහාපුරිසලක්ඛණං පරිලහති එණිජඞ්ඝෝ හොති, යෝ හොත ලක්ඛණෙන සමන්නාගතෝ සචෙ අගාරං අජ්ඣාවසති රාජාහොති ධම්මවාවත්ති—පෙ—රාජා සමානෝ කිං ලහති? යානි එතානි රාජා රහානි රාජාභානි රාජ්‍යප්‍රභොගානි රාජානුවර්ත්තිකානි තානි සිප්පං පරිලහති, රාජා සමානෝ ඉදං ලහති, බුදුඩා සමානෝ කිං ලහති? යානි ව තානි සමණාරහානි සමණභානි සමණ්‍යප්‍රභොගානි සම ණානුවර්ත්තිකානි තානි සිප්පං පරිලහති බුදුඩාසමානෝ ඉදං ලහති—යි.

(12) සතරාමර සකලලොකෙක සරණවූ සර්ව්ඥයන්වහන්සේ අනීතභවයෙහි ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන්කරා එළඹ වහන්ස කුසල්නම් කවරේද? අකුසල්නම්කවරේද? සාවද්‍ය කවරේද? අන වද්‍ය කවරේද? කුමක් සෙවනය කටයුතුද? කුමක්සේවනය නො කටයුතුද? කුමක්කරණු ලබන්නේ මට බොහෝ කලකට අවැඩ හා දුක්වේද? කුමක්කරණු ලබන්නේ බොහෝ කලකට වැඩ සැප සිඹිවේද? යනාදීන් විචාරීමෙහි යෙදුනුසේක, ඒ කුශලබලයෙන් සඟිසයහි ඉපද දිවඉසුරෙන් පිනා පුන මෙහි උපන්සේක් දූලි හෝ දූලි හෝ ශරීරයෙහි නොඇලෙන පද්මපත්‍රයෙහි ජලබින්දු සෙයින් රජස් ආදිය විවනීවන සිසුම් සිවි ඇති සුබුමසුවිනම්වූ මේ මහා පුරුෂලක්ෂණය ලත්සේක, ඉදින් මේ මහාපුරුෂලක්ෂණයෙන් සමන් විතව ගෘහවාසයෙහි විසූසේක් වීනම් ප්‍රඥාවෙන් අග්‍රව කාමඝෝ ඝින්කෙරෙහි සදාඝවූ හෝ විශිෂ්ටවූ හෝ කිසිවෙක් නැතිව සක්

වීති රජ්ඉසුරු විදිනාසේක, මහබිනික්මන් නික්ම පැවිදිවූ හෙයින් මහත්වූ අර්ථධර්මාදිය දන්නා මහාප්‍රඥාවෙන්ද ආකාශය සේ පැතිලවූ ප්‍රඥාවෙන්ද හාස්‍යබහුල තුෂ්ටිබහුල ප්‍රඥාවෙන්ද ජවනාභංගනිබඳු ශීඝ්‍රප්‍රඥාවෙන්ද නිඝණ්ඨප්‍රඥාවෙන්ද විනිවිදපවත්නා ප්‍රඥාවෙන්ද යුක්තව සියලු යතුන් කෙරෙහි ප්‍රඥාවෙන් අග්‍රව සර්ව්ඥතාඥානයට ප්‍රාප්තවූසේක.

එසින්වදලහ.

යම්පි භික්ඛවෙ තථාගතෝ පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං නිකෙතං පුබ්බෙ මනුස්සභූතෝ සමානෝ සමණං වා බ්‍රාහ්මණං වා උපසඞ්කමිත්වා පරිපුච්ඡිතා අහොසි කිං භන්තෙ කුසලං? කිං අකුසලං? කිං සාවජ්ජං? කිං අනවජ්ජං? කිං සෙවිතබ්බං? කිං නසෙවිතබ්බං? කිං මෙ කයිරමානා දීඝරත්තං අහිතාය දුක්ඛාය අස්ස? කිං වා පන මෙ කයිරමානං දීඝරත්තං හිතාය සුඛාය අස්සාති? සෝ තස්ස කම්මස්ස කතත්තා උපචිතත්තා උස්සන්නත්තා විපුලත්තා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති—පෙ—සෝ තතෝ චුතෝ ඉත්ථත්තං ආගතෝ සමානෝ ඉදං මහාපුරිස ලක්ඛණං පටිලභති සුඛුමවත්ථි හොති සුඛුමත්තා ජල්ලියා රජෝ ජල්ලං කායෙ න උපලිපති. සෝ තෙන ලක්ඛණෙන සමන්නාගතෝ සමෙ අගාරං අජ්ඣාවසති රාජා හොති චක්කවත්ති-පෙ-රාජා සමානෝ කිං ලභති? මහාපඤ්ඤෝ හොති නාස්ස හොති කොචිපඤ්ඤෝ, ය සදිසෝ වා විසිට්ඨෝ වා කාමභොගිනං රාජා සමානෝ ඉදං ලභති, බුද්ධෝ සමානෝ කිංලභති? මහාපඤ්ඤෝ හොති පුථුපඤ්ඤෝ, හාසුපඤ්ඤෝ ජවනපඤ්ඤෝ තික්ඛපඤ්ඤෝ නිබ්බෙධිකපඤ්ඤෝ, නාස්ස නොහි කොචි පඤ්ඤාය සදිසෝ වා විසිට්ඨෝ වා සබ්බසත්තානං බුද්ධෝ සමානෝ ඉදං ලභති—සී.

(13) ප්‍රසිඩ ශුඩබුඩගුණාලඛ්කාතවූ ඒ සර්ව්ඥරාජෝත්තමයාන්වහන්සේ පූර්ව්භවයෙහි සියලු සත්ව්යන් කෙරෙහි ක්‍රොධ නොකොට උපායාස බහුලනොවී අනෙකප්‍රකාරයෙන් ඛණ්ඩන් සිටිය දීත් කොපයෙන් සිත් නොහවා ක්ෂමාවම බහුලවූසේක, සිහින් මොලොක් ආස්තරණ පාපුරණාදියද දන්දුන්සේක, ඒ කුශලබලයෙන් දෙවුලොව ඉපිද දිවඉසුරෙන් පිනා එයින් සැව මෙහි උපන්සේක් දැහැලෙන් මැද දිවිදළින් ගවා ගෙරෙක කඹිකොට නිමවූ එකඤන රන්පිළිමයක්සේ සවණිණවණිණවූ ඝන සිනිදු මට * රන්කදක් සෙයින් ප්‍රඝනනවූ ඡවි ඇති මේ මහාපුරුෂලක්ෂණයෙන් සමන්විතවූ සේක, ඉදින් මේ මහා පුරුෂලක්ෂණයෙන් සමන්විතව ගෘහ

* වට—ඇතැම්

වාසයෙහි විසූසේක්වීනම් සෞම්‍යකොශෙය්‍යආස්තරණ පාපුරණාදිය ලබමින් සතරමහත් දිවයින සක්විති රජඉපුරු විඳිකායේක, ගෘහ නිෂ්ක්‍රමණයකොට පැවිදිවූ හෙයින් බුදුව සෞම්‍යකොශෙය්‍ය ආස්තරණ පාපුරණාදිය ලබමින් ලෝමුද්දන් පත්වූයේක.

එසින්වදලන.

යම්පි භික්ඛවෙ තථාගතො පුරිමං ජාතිං පුරිමංභවං පුරිමං නිකෙතං පුබ්බෙ මනුස්සභූතො සමානො අඤ්ඤාධම්මා අඤ්ඤාසි අනුපායාසබහුලො බහුමපිවුත්තො සමානො නාභිජ්ඣි න කුපපි න ව්‍යාපජ්ජි න පතිත්ථියි න කොපඤ දෙසෙ අපපඤයඤ පාතුකාසි දතා ව අහොසි සුබුමානං මුදුකානං අත්‍ථරණානං පාපුරණානං ඛොමසුබුමානං කපපාසිකසුබුමානං කොසෙය්‍යසුබුමානං කඹලසුබුමානං සො තස්ස කම්මස්ස කත්‍යතා උපචිතත්තා උස්සන්නත්තා විපුලත්තා කායස්ස හෙදා පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති—පෙ—සො තතො චුතො ඉත්ථත්තං ආගතො සමානො ඉමං මහාපුරිස ලක්ඛණං පටිලභති, සුවණ්ණ වණ්ණා හොති කඤන සනනිභත්තචා යො තෙන ලක්ඛණෙන සමන්නාගතො සබ්බෙ අභාරං අජ්ඣාවසති රාජා හොති චක්කවත්තී—පෙ—රාජා සමානො කිං ලභති? ලාභීහොති සුබුමානං මුදුකානං අත්‍ථරණානං පාපුරණානං ඛොමසුබුමානං කපපාසිකසුබුමානං කොසෙය්‍යසුබුමානං කඹලසුබුමානං රාජා සමාණො ඉදං ලභති, බුඩ්ඩො සමානො කිං ලභති? ලාභී හොති සුබුමානං මුදුකානං අත්‍ථරණානං පාපුරණානං ඛොම සුබුමානංකපපාසික සුබුමානං කොසෙය්‍ය සුබුමානං කඹල සුබුමානං බුඩ්ඩා සමානො ඉදං ලභති—යි.

14 මාගේ *සැඟවූ ඒ සම්බුරාජෝනන්නමයානන්වහන්සේ පූර්ව ජන්මාන්තරයෙහි ඔවුනොවුන් කෙරෙහි බිඳී බොහෝකලක් නොරට ගොස් වැදහුන් බොහෝ කලක් ගමින් බැහැරගොස් වැදහුන් නැඟන් ඕහුයන් වියවාසින් ඒ ඒ තැනින් ගෙණ හැර තමතමන්ගේ ඤාතිආදින් හා සමග එක්කොට ඔවුනොවුන් කෙරෙහි මෙත්සිත් උපදවනසේ අවවාද අනුශාසනාකොට නැවත නොබිඳෙනලෙසට සමගි සතුටුකරවූසේක, ඒ කුශලබලයෙන් ඳදවුලොව ඉපිද දිවඉපුරෙන් පිණා එයින් ඇවෙ මෙහි උපන්සේක්, වෘෂභවරවාරණාදින්ගේ අඛණ්ඩජාතාසෙයින් පුරුෂව්‍යඤනය සම්පූර්ණපද්මකණ්ණිකාවක් බදු කොඤඤඩියෙහි අවතිතව ප්‍රඥප්තාභව හෙමවසත්‍රයෙන් ගුහ්‍යකට සුතු බැවින් කොණ්ඩඤ්ඤ නම්වූ මේ මහාපුරුෂලක්ෂණයෙන් සමන්විතවූසේක, ඉදින් මේ මහාපුරුෂලක්ෂණයෙන් සමන්

* ලාඟ—පොත්.

එතුවා ගාඟවාසයෙහි විසූසේක් විතම් බොහෝ දහස්ගණන් පුත්‍රයන් ඇතිව සක්විති රජඉපුරු විදිනාසේක, ගාඟාභිනිෂ්ක්‍රමණය කොට පැවිජිවූ හෙයින් ගාරිපුත්‍රාදි අනෙක සඟපුත්‍රයන් විසින් පිරිවරණලදුව බුඩරාජ්‍යයට පැමිණුනුසේක.

ඒඩිත්වදුලභං.

යම්පි භික්ඛවෙ තථාගතො පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං නිකෙතං ප්‍රබෙබ මනුස්සභූතො සමාගතො විරපජානඇ විරපවාසි නො පඤ්ඤනිමිත්තෙන සුභයෙ සඛිනො සමාගතා අහොසි මාතරමපි පුත්තෙන සමාගතා අහොසි ප්‍රත්‍යාමපි මාතරා සමා ගතා අහොසි පිතරමපි පුත්තෙන සමාගතො අහොසි පුත්ත මපි පිතරා සමාගතා අහොසි භාතරමපි භාතරා සමාගතා අහොසි භාතරමපි භගිනියා සමාගතා අහොසි භගිනිඔපි භාතරා සමාගතා අහොසි සම්බඩි කම්මා ව අඛභූමොදිතා අහොසි සො තස්ස කම්මස්ස කතත්තා උපචිතත්තා උසණ්ණත්තා විපුලත්තා කා යස්ස මෙදු පරම්මරණා සුගතිං සඟං ලොකං උපපජ්ජති—පෙ— සො තතො චුතා ඉත්ථත්තං ආගතා සම්මාගතා ඉමං මහාපුරිස ලක්ඛණං පටිලභති කොඝසාගිතවථ්ථුයොහා හොති සො තෙන ලක්ඛණෙන සමන්නාගතා සවෙ අගාරං අජ්ඣාවසති රාජා හොති චක්කවත්ති—පෙ—රාජා සමාගතා කිං ලභති? පභූතපුත්තා හොති පරාසහස්සං ඛොපනස්ස පුත්තා භවන්ති සුරා වීරඟරූපා පරපෙ නපමද්දනා රාජා සමාගතා ඉදං ලභති,බුඩ්ඛා සම්මාගතා කිං ලභති? පභූතපුත්තා හොති නෙකසහස්සා සබබා පුත්තා භවන්ති සුරා වීරඩ්ගරූපා පරසෙනාපපමද්දනා බුඩ්ඛා සමාගතා ඉදං ලභති—යි.

(15) ත්‍රිභුවන නිඛිල ජනරාජඝංසනියෙවින පඞ්කජකාණනා කාර ශ්‍රීපාදයුගලොපශොභිතවූ ඒ යම්බඳරාජෝත්තමයානන්වහන් සේ අතීනභවයෙහි මහාජනසඞ්ග්‍රහය පරිඝාකරණසේක් ඔම්පුරුෂ තෙම මෙනම් මෙනම් සත්තාරයක් විඳහන්ට පුදුසුවන්නේයයි දැන පුරුෂවිශෙෂානුරූපසත්කාර කළසේක, ඒ කුශලබලයෙන් සවගී යෙහි ඉවිද දිවඉසුරෙන් පිනා පුන මෙහි උපන්සේක් කායහෝ දිඝී වන ව්‍යාමය හෝ දීඝිවන සෙසු ජනයන්සේ නොව පණස්හත්වන බැවින් හෝසියක්හත්වන බැවින් හෝ සමවුසකඤ්ඤ හාසමවූගාඛා ඇති න්‍යග්ගොධය දිඝිනුදු විත්තාරයෙනුදු සමපමණවේද එයෙයින් ම කඨිනුදු ව්‍යාමයෙනුදු සමපමණවූ යම්පමණ කායවිනම් එපමණ ව්‍යාම ඇති යම්පමණ ව්‍යාමවිතම් එපමණ කාය ඇති **න්‍යග්ගොධ පරිමණ්ඩල** නම්වූ ඉම් මහාපුරුෂලක්ඛණයද

(16) ඛුඩ්ජවන බැවින් උණ්හිවකාය අපරිපූණ්ණව චාම්ණ හෙයින් අඩකාය අපරිපූණ්ණව සිව නොනැමී දෙදන පිරිමදනව අස මැළිවූ සෙසු ජනයන්සේ නොව පරිපූණ්ණවූ උභය කාය ඇතිවන බැවින් ඔබ නොනැමී දෙඅත්ලෙන් දෙදන පිරිමදිනා මේ මහා පුරුෂලක්ෂණයද යන මේ පුරුෂලක්ෂණවයෙන් යුක්තවූයේක, ඉදින් මේ මහාපුරුෂලක්ෂණවයෙන් සමන්විතව ගෘහවාසයෙහි විසූවෝක් විනම් ආඪ්‍යව මහත්ධනීව මහත්වූ උපභෝග පරිභෝග ඇතිව බොහෝ රන්රිදී මුත්‍රාහවළඳ ඇතිව බොහෝ උපකරණ වස්තු ඇතිව බොහෝ ධනධාන්‍ය පරිපූර්ණ කොශ කොෂ්ඨාගාර ඇතිව සක්විති රජ ගුරු විද්‍යාභිෂේක ගෘහනිෂ්ක්‍රමණ ය කොට පැවිදිවූ හෙයින් ශ්‍රද්ධාධනාදීන් ආඪ්‍යව මහධනීව මහත්වූ උපභෝග පරිභෝග ඇතිව බුඩරාජ්‍යයට පැමිණියේක.

එඩින්වදුලඟ.

යම්පි භික්ඛවෙ තථාගතො පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං නිකෙතං පුබ්බවාසූසහුතතා සමාතො මහාජනසඛහං සමවක්ඛමාතො සඤ්ඤානාහි සාමං ජානාති පුරිසං ජානාති පුරිස විසෙසං ජානාති "අයම්දමරහතිඅයම්දමරහති" තඤ්ච තඤ්ච පුරිසවිසෙසක මරා අභාසි සො තස්ස කම්මස්ස කතරත්තා උපචිතත්තා උස්සන්නතාවිපුලතතාකායස්සභෙදපරම්මරණාසුගතිංසග්ගංලොකං උප්පජ්ජති—පෙ—සො තතො චුතො ඉඤ්ඵත්තං ආගතො සමාතො ඉමානි ඉමේ මහාපුරිසලක්ඛණානි පටිලභති න්‍යග්‍රොධපරිමණ්ඩලො වි ඔහානි සීතාකාසෙ අන්නාන මන්නතා උභොහි පණිතමලභි ජානුකානි පරිමසති පරිමජ්ජති සො තෙහි ලක්ඛණෙහි සමන්නාගතතා සතෙව අගාරං අජ්ඣාවසති රාජා භොති චක්කවත්තී—පෙ,—රාජා සමාතො කිං ලභති? අඩ්ඩාභොති මහඩ්ධනා මහාභොගා පහූතජාතරූප රජතා පහූතමන්තූපකරණො පහූතධනධඤ්ඤා පරිපුණ්ණ කොසකොට්ඨාගාරා රාජා සමාතො ඉදං ලභති, බුඩ්ධා සමාතො කිං ලභති? අඩ්ඩාභොතිමහඩ්ධනා මහාභොගොතඉතිවාතිධානි භොතනති සෙය්‍යථිදං? සඩ්ධනං සීලධනං හිරිධනං ඔත්තප්පධනං සුතධනං චාගධනං පඤ්ඤාධනං බුඩ්ධා සමාතො ඉදං ලභති—යි.

(17) විශුඩගුණරතන ප්‍රවරාකරවූ ඒ සම්බුරාජ්‍යත්තමයා නන් වහන්සේ පූර්ව්‍යජ්ම්මානතරයෙහි සියලු සත්වයන්ව වැඩකැමතිව හිතකැමතිව ඵාසුකැමතිව යොගක්ෂෙම කැමතිව නිමෙක්ද මේ සියලු සත්වයෝ සකසේනම් ශ්‍රද්ධාවෙන් ශීලයෙන් ශ්‍රුතයෙන් ත්‍යාග යෙන් ප්‍රඥාවෙන් ධනධාන්‍යයෙන් ක්ෂෙත්‍ර වැකුවෙන් ඔපදවිතුම්පද

ජාතින්ගෙන් දාසකම්කාරයින්ගෙන් * ඥාතිමිත්‍ර ජනයන්ගෙන් බන්ධුන්ගෙන් වැඩෙද්දෙහෝයි සිතා සියලු සතුන්ට වැඩකිරීමෙහි නිරතවූ සින් ඇතිව උපකාරකලෙස්ක, ඒ කුශලබලයෙන් දෙවැනි ලොව ඉපිද දිව ඉපුරෙන් පිදුණා පුත මෙහි උපන්ස්ක් සිංහඝාගේ **පූර්‍ණඩිකාඝ** බදු ශරීර ඇතිබවය.

(18) නිමිසුව පෙණෙන පිටදෙකාඝ ඇති සෙසුජනයන්සේ නොව කටිය පවන්ගෙණ මාංඝපටලයෙක්සකණිය දක්වා උදහනව නැගි රන්පෝරුවක් සෙයින් පිටවසා පිහිටි සෙයින් විභාතනරාංඝ යයි කියනලද මේ මහාපුරුෂලක්ෂණය ඇතිබවය.

(19) කොකුන් සෙයින් දික්වූ ග්‍රීවා ඇති වක්වූ පළල්වූ ග්‍රීවා ඇති බණතකල ශිරාජාල පැණෙන මදව සවරතිගීතවාදකසෙසු ජනයන්සේ නොව සුවාතවූ රන්කලස කරක් බදු කදට ඇති බණතකල ශිරාජාල නොදැණෙන මෙඝයක්හුගේ ගජ්ජනා සෙයින් ගජ්ජනාකරණකල සවරමහත්වන සම්මාසම්බුද්ධත්‍ව නම්වූ මේමහාපුරුෂලක්ෂණයද යනමේ පුරුෂලක්ෂණ තුණින් මේ ප්‍රකාරවූසේක, ඉදින් මේ මහාපුරුෂලක්ෂණ තුණින් ප්‍රකාතව ගෘහවාසයෙහි විසූසේක් වීනම් නොපිරිහෙන ධනධාන්‍යසෙෂ්ඨ වසතුවෙන් චිපදවතුෂ්පදජාතින්ගෙන් පුත්‍රදාරාවන්ගෙන් දාසකම්කරාදින්නෙන් ඥාතීන්ගෙන් මිත්‍රයන්ගෙන් බන්ධුන්ගෙන් ප්‍රකාතව නොපිරි හෙන සියලු සම්පත්තීන් ප්‍රකතව සක් වී නිරජසිරි විඳිනාසේක, ගෘහාභිනිෂ්ක්‍රමණය කොට පැවිජිවූ හෙයින් ශ්‍රබාවන් ශීලයන් ශ්‍රුතයෙන් ත්‍යාගයෙන් ප්‍රඥාවෙන් සවියම්පත්තීන් නොපිරිහෙන සවභාවඇතිවූ බුඩරාජ්‍යයට පැමිණි සේක.

එසින් වදලඝ.

යමපි භික්ඛවෙ තථාගතො පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං නිකෙතං ප්‍රඥ්ඛ මනුස්සභූතො සමාඝනා බන්ධුනා ජනස්ස අත්ථකාමො අඝහිත්ත කාමො ඵාසුකාමො යොගඝක්ඛමකාමො කිත්තිමෙ සඛාය වඩ්ඪිස්සාමි සීලෙන වඩ්ඪිස්සාමි සුතෙන වඩ්ඪිස්සාමි චාගෙන වඩ්ඪිස්සාමි පඤ්ඤාය වඩ්ඪිස්සාමි ධනධඤ්ඤෙන වඩ්ඪිස්සාමි බෙත්ත වත්ථුනා වඩ්ඪිස්සාමි දිපදචතුප්පදෙහි වඩ්ඪිස්සාමි පුත්තදාරෙහි වඩ්ඪිස්සාමි දාසකම්මකරපොරිසෙහි වඩ්ඪිස්සාමි ඤාතීහි වඩ්ඪිස්සාමි කත්තතා උපචිකත්තා උසසත්තතා විපුලත්තා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා සුගතිං සඝං ලොකං උපපජ්ජති—පෙ—ඉඝා තතෙ

---

* කම්මකාර—ඇතැම්.

වුතෝ ඉච්ඡතානං ආගතෝ සමානෝ ඉමානි තීණි මහාපුරිසලක්ඛණානි පටිලභති? සීඝපුබ්බඩකායෝ ච හොති, විතතතරංසෝ ච සංවත්තනකලක්ඛණෝ ච, යෝ තෙහි ලක්ඛණෙහි සමන්නාගතෝ සවේ අගාරං අජ්ඣාවසති රාජා හොති චක්කවත්තී—පෙ---රාජා සමානෝ කිං ලභති? අපරිහානිධම්මෝ හොති න පරිහායති ධනධඤ්ඤන ඛෙත්තවත්ථූනං දිපදචතුප්පදෙහි පුත්තදාරෙහි දාසකම්මකරපොරිසෙහි ඤාතීහි මිත්තෙහි ඛණ්ඩවෙහි න පරිහායති සබ්බසම්පත්තියා රාජාසමානෝ ඉදං ලභති-බුඩෝ සමානෝ කිං ලභති? අපරිහානධම්මෝ හොති න පරිහායති සඩාය සීලෙන සුතෙන චාගෙන පඤ්ඤානපරිහායතිසබ්බසම්පත්තීනි බුඩෝ සමානෝ ඉදං ලභති-සී.

(20) ප්‍රවර සුවිශුද්ධ සමිඳුණගණාභරණ විභූෂිතවූ ඒ සම්බුදුයන් වහන්සේ පුම්ජන්මානන්තරයෙහි අතින් පයින් කැපීත් ඉඟුරන් ශස්ත්‍රයෙන් යකඩයන්ට මැරීම් තැළීම් දශෘයන් වෙශෙහ නුදුන් සේක, ඒ කුශලබලයෙන් සඩගීයෙහි ඉපිද දිවඉපුරුබිද එයින් සැව මෙහි උපන්සේක්, සත්සියයක් රසහරණීහු උඩඩීඟුව ශ්‍රීව යෙහිම ප්‍රතිමුඛතායහ, නිලබිජයක් පමණ ආහාරයෙකුදු නිත්වාග්‍ර යෙහි තබනලද්දේ සම්ඝරීරයෙහි ඔජස් අනුස්ථරණය කරණහෙයින් රසයන්ගේ ග්‍රාශය අදනය කරවන්නෙන් **රසග්‍රාසාග්‍රඝම්** මේ මහාපුරුෂලක්ෂණයෙන් සමන්විත වූසේක, ඉදින් මේ මහාපුරුෂලක්ෂණයෙන් සමන්විතව අගාරමධ්‍යයෙහි වසන්සේක් විසම අල්පාබාධව සක්විති රජසිරි විඳිනාසේක. ගෘහාභිනිෂ්ක්‍රමණය කොට පැවිදිවූ හෙයින් අල්පාබාධව බුඩරාජ්‍යයට ප්‍රාප්තවූසේක.

එසින් වදාළහ.

යම්පි භික්ඛවෙ තථාගතෝ පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමංනි කෙතං පුබ්බෙ මනුස්සභූතෝ සමානෝ ඝත්තානං අවිහෙඨකජාතිකෝ අහොසි පාණිනා වා ලෙඩ්ඩුනා වා දණ්ඩන වා සත්ථෙන වා සෝ තස්ස කම්මස්ස කතත්තා උපචිතත්තා උස්සන්නත්තා විපුලත්තා කායස්ස භෙදා පරම්මරණාසුගතිං සග්ගං ලෝකං උපපජ්ජති—පෙ—යෝ තතෝ චුතෝ ඉච්ඡතා ආගතෝ සමානෝ ඉමං මහාපුරිසලක්ඛණං පටිලභති—රසග්ගාසග්ගී හොති, උඩ්ඩඟසා රසහරණියෝ ගීවාය ජාතා හොන්ති සමඉවානිනියෝ, සෝ තෙන ලක්ඛණෙන සමන්නාගතෝ සවේ අගාරං අජ්ඣාවසති රාජා හොති චක්කවත්තී—පෙ—රාජා සමානෝ කිං ලභති? අප්පාබාධෝ හොති අප්පාතඞ්කෝ සම්මෙප්පාකිණියා ගහණියා සමන්නාගතෝ නාතිසීතාය නාඋණ්හාය, රාජා සමානෝ ඉදං ලභති—බුඩෝ සමානෝ

කිං ලහති? අපපාඛාධෝ හොති අපපාතඛකා සමවෙපාකිණියා ගහණියා සමනනාගතතා නාතිසීතාය නාඋණ්හාය මජ්ඣිමාය පධානක්ඛමාය බුඛඩා සමාතනා ඉදං ලහති-යී.

(21) වෙතෙයජනොතපල කුසුම වනසණ්ඩප්‍රබොධනප්‍රවර දඝතකිරණායමානවූ ඒ සම්බුරාජෝතතමයානන් වහන්සේ අති තහවයෙහි ප්‍රියනෙත්‍රයෙන් සියලු ජනයා බැලූසේක. ඒ කුශල බලයෙන් දෙවුලොව ඉපිද දිවඉසුරෙන් පිනා පුන මෙහි උපන් සේක් අභිනිලනෙත්‍ර ඇතිවූසේක. හෙවත් සියලු තුවනම නිල් නොවතුදුනිල්වුවමනාතන්හි දියබෙරලියමල්වැනි ඉතා පිරිසුදු නිල්පැහැය රන්වන්වුවමනාතන්හි කිණිහිරිමල්වැනි ඉතා පිරිසුදු රන්වන් පැහැය රන්වුවමයාතන්හි බඳුවදමල් පැහැවැනි රත්පැහැය සුදුවුවමනාතන්හි දවඟන්තරුවැනි සුදුපැහැය කථාවුවමනා තන්හි රැක්පෙණෙල ඇටවැනි ඉතා පිරිසුදු කථාපැහැ ඇතිව නෙත්‍රයුගලයෝ රන්විමනෙක්හි මිණිකිවිමැදුරුසෙයින් වැටහෙන අභිනිලවූ නෙත්‍රයන්ඇති මේ මහාපුරුෂ ලක්ෂණයෙන් සමන්විතවූබවය.

(22) උණ්හීගුලයෝ අපරිපූණ්ණව විනිගීතව ගම්භිරව නිබෙන අක්ඛිපුඨලයන්ඇති සෙසුජනයන්සේ නොව එවිගය උපන් රතුවස් සක්හුගේ අක්ඛිගුල සදෘශවූ අක්ඛිපුඨලීඇති ගොපඛුමනිවූ ඌර්ණ මහාපුරුෂලක්ෂණය ඇතිබවය, යනා මේ පුරුෂලක්ෂණවයෙන් සමන්විතවූසේක, ඉදින් මේ මහාපුරුෂ ලක්ෂණවයෙන් සමන්විතව ගෘහවාසයෙහි විසූසේක්නම් බ්‍රාහ්මණගෘහපතිකාදීන්ට ප්‍රියදර්ශනීය වූ සක්විති රජඉසුරු විඳිනාසේක. ගෘහාභිනිෂ්ක්‍රමණය කලහෙයින් භික්ෂු භික්ෂුණී උපාසක උපාසිකාදී සියලු සඞ්ඝයන් ප්‍රියදර්ශනීයව සම්බුදපදප්‍රාපතවූසේක.

එසින් වදලහ.

යම්පි භික්ඛවෙ තථාගතො පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං නිකෙතං පුබ්බ මනුස්සභූතතා සමාතතා නව විසටං නව විසාචිතං නපනවිවෙය්‍ය පෙක්ඛිතා උජු තථාපසව මූදුමතතා පියඤ්ඤුත බහුජනං උදිකඛිතා අහොසි, සො තස්ස කම්මස්ස කතතා උපචිතතා උස්සන්නතතා විපුලතතා කායස්ස භෙදා පරමරණා සුගතිං සහගං ලොකං උපපජ්ජති—පෙ—සො තතො චුතතා ඉඤ්ඤතං ආගතතා සමාතතා ඉමානි වෙ මහාපුරිසලක්ඛණානි පටිලහති අභිනීල නෙත්‍රතතා ච හොති ගොපඛුමෝ ච, සොභතති ලක්ඛණෙහි සමන්නාගතතා සඛෙ අගාරං අජ්ඣාවසති රාජා හොති චක්කවතති—පෙ—රාජා සමාතතා කිං ලහති? පියදස්සතතා හොති බහුජනජනස්ස පියෙ මහති මනාපෙ බ්‍රාහ්මණගහපතිකාතතං නෙගමජ

නපදනා ගණිකාමහාමාත්‍යානං අණ්ඩිකඤ දෙවාරිකානං අමච්චානං පාරිසජ්ජානං රාජූනං හොතියානං කුමාරානං රාජා සමානෝ ඉදං ලභති—බුඬා සමානෝ කිං ලභති? පියදස්සනෝ හොති බහුනෝ ජනස්ස පියෝ හොති මනාපෝ භික්ඛූනං භික්ඛුණීනං උපාසකානං උපාසිකානං දෙවානං මනුස්සානං අසුරානං නාගානං ගන්ධබ්බානං බුඬා සමානෝ ඉදං ලභති~යි.

(23) ලෝකොත්තරගුණ කුසුමඵලපල්ලවාලඞ්කාරා සුරපාදපවූ ඒ සම්බුදුන්වහන්සේ අතීතජන්මාන්තරයෙහි බොහෝ සත්ත්වයන් කායසුචරිතයෙහි වචීසුචරිතයෙහි මනොසුචරිතයෙහි දානසංවිභාග යෙහි ශීලසමාදානයෙහි උපොසථූපවාසයෙහි මත්තෙය්‍යතායෙහි පෙත්තෙය්‍යතායෙහි සාමඤ්ඤතායෙහි බ්‍රහ්මඤ්ඤතායෙහි කුලජ්‍යේ ෂ්ඨාපචායිතායෙහි අඤ්ඤතරාඤ්ඤතරඅධිකුශලධර්මයෙහි පෙරදුරි කොට හැසිරවූසේක ඒ කුශලබලයෙන් දෙව්ලොවපිදදිවඵූසුරු විඳ පුන මෙහි උපන්සේක් උෂ්ණීෂශීර්ෂී නම් මේ මහාපුරුෂලක්ෂණ යෙන් යුක්තවූසේක-හෙවත්-හේ පරිපූර්ණ ලලාටද පරිපූර්ණශීර්ෂී තාද් හෙණ කියනලද්දේය, බුදුන් දකුණුකන් සිලපටත් හෙණ මාංශ පටලයෙක් සමුච්චිතව සියලු නලලි වසා පුරා ගොස් වම්කන් සිල සිටියේය, රජෙකුනලලිබඳ රන්පටක්යෙයින් දිලියෙයි පශ්චිම භවික බොධිසත්වයන්ගේ මේ ලක්ෂණය දැක රජතට උෂ්ණීෂපට කළහ. මේ එක් අඩියෙක, සෙසුජනයෝ අපරිපූර්ණ සිරස්ඇති වෙති ඇතම් කෙණෙක් කලාශීර්ෂවෙති ඇතම් කෙණෙක් අර්ධශීර්ෂ වෙති ඇතම් කෙණෙක් කුමුහශීර්ෂවෙති ඇතම් කෙණෙක් ප්‍රාග්භාරශීර්ෂවෙති බුදුනාවූකල හිදිඅඹින් වටා තුබූවාක්සෙයින් පරිපූර්ණවූ උදකබුබ්බුදයක් බදු සිරස් වෙයි එහි ප්‍රථමපක්ෂයෙහි උෂ්ණීෂයෙන් වෙළනලද හිස්වැන්නෙන් උෂ්ණීෂවය, ද්විතීයපක්ෂයෙහි උෂ්ණීෂයක්සෙයින් හැමතැන්හි පරිමඬලශීර්ෂී උෂ්ණීෂශීර්ෂනම් වෙයි ගුරුළු නෝමින් විසින් බොධිවංශපරි කථාවෙහිලා විනිශ්චය කරණලද උෂ්ණීෂශීර්ෂී නම් මේ මහාපුරුෂලක්ෂණයෙන් යුක්ත වූසේක, ඉදින්මේ මහාපුරුෂලක්ෂණයෙන් සමන්විතව ගෘහවාසයෙහි විසුසේක්නම් බ්‍රාහ්මණගෘහපතිකාදීන්විසින්අනුව පවත්නා ලදුව චක්වර්තිරජසිරි විඳිනාසේක, ගෘහාභිනිෂ්ක්‍රමණය කළ හෙයින් සනරාමර මහජනයන්විසින් අනුවපවත්නාලදුව බුඬරාජ්‍යයටප්‍රාප්තවූසේක.

එසින් වදළහ.

යම්පි භික්ඛවෙ තථාගතෝ පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං නිකෙතං පුබ්බෙ අනුස්සහුතෝ සමානෝ බහුජාතපුබ්බඛගමෝ

අභාසි කුසලෙසු ධම්මෙසු බහුජනා මොකෙකා කායසුචරිතෙ චචිසුචරිතෙ මනොසුචරිතෙ දානසංවිභාගෙ සීලසමාදානෙ උපොසථූපවාසෙ මෙත්තායනාය පෙත්තෙය්‍යතාය සාමඤ්ඤතාය බ්‍රහ්මඤ්ඤතාය කුලෙජෙට්ඨාපචායිතාය අඤ්ඤතරඤ්ඤතරෙසුඛුද්ධානුභාවෙන ධම්මෙසු, යො නාසස කම්මස්ස කතත්තා උපචිතත්තා උසසන්නතා විපුලත්තා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති—පෙ—යො තථතා චුතා ඉත්ථත්තං ආගතො සමාගො ඉමං මහාපුරිසලක්ඛණං පටිලභති, උණ්හීසී සීසෙ හොති, යො තෙන ලක්ඛණෙන සමන්නාගතො සචෙ අගාරං අජ්ඣාවසති රාජා හොති චක්කවත්ති—පෙ—රාජා සමාගතා කිං ලභති? මහාසස ජනා අත්‍රාධිපෙකා හොති බ්‍රාහ්මණගහපතිකා නෙගමජානපද ගණකමහාමත්තා අණීකධා දොවාරිකා අමච්චා පාරිසජ්ජා රාජානො භොටියා කුමාරා රාජා සමාගතා ඉදං ලභති, බුද්ධා සමාගතා කිං ලභති? මහාසසජනා අත්‍රාධිපෙකා හොති භික්ඛූ භික්ඛුණියා උපාසකා උපාසිකාගයා දෙවා මනුසසා අසුරා නාගා ගන්ධබ්බා බුද්ධා සමාගතා ඉදං ලභති—යි,

(24) සුපරිසුද්ධ ප්‍රවර නිබ්ලගුණරතන නිධිනිකෙත නිච්ඡෙ ෂවූ ඒ සම්බුරාජෝත්තමයානන් වහන්සේ පුම්ජන්මානත යෙහි මුසාවාදයෙන් දුරුව සත්‍යවාදීව සත්‍යයෙන් සත්‍යස අතුරති බොරුවක් නොකියා ගළපමින් සීරව පිහිටි වචන බබණෙමින් ඇදගිලිකටයුතු වචන බබණෙමින් ලොකයා සම්බන්ධව එසංවාද නොකොට සත්‍යවාදිවූසේක, ඒ කුශලබලයෙන් දෙව්ලොව ඉපිද දිවඉසුරෙන් පිනා පු ා ෙ ති උප සේක් එක කූපයක්හි දෙකක් තුණෙකුදු ලොම්ඇති සෙසු ජනයන්සේ නොව එමකකි කූපයෙහි **ඒකකි ලොම් ඇති** ෙම් මහාපුරුෂ ලක්ෂණයද—

(25) උණ්හීසරාමධාතුව ඇතිබවද හෙවත් ඒ ලොම් නළල් මැදවූයේය ඉතා පිරිසිදු දවහත්තරුවැන්න පහන් ගිතෙල ගලා තුබූ සියක්වටපෙළ පුලුන්පෙදක් සෙයින් මෙලෙක තිබුල් පුලුන් ලියපුලුන් හා සමානමය ඒ රෝමයෝ කෙලවර ගෙණ අදනා ලද්දහු අඩබාහුප්‍රමාණවෙති විහිදුනා ලද්දහු දක්ෂිණාවර්තිතව උර්ධ්වාගුව සිරියි සඛණ්ඩඵලකමධ්‍යමයෙහි තුබූ රජතබුද් බුදයක් සෙයින් සඛණ්ඩකලසයෙන් නික්මෙන ක්ෂීරධාරාසෙයින් අරුණ ප්‍රභා ර තගගනතලයෙහි ඔසධිතාරකාසෙයින් අනිමිනොහරව දැස්හි මෙය උණ්හීණ්‍ය ාමනමයි කියා බොධිවංශපරිකථාවෙහි වණ්ණනාකරණලද දෙබැම අතුරෙහි හටගත් **උණ්හීසරාම** නම් මේ මහාපුරුෂලක්ෂණයද යන මහාපුරුෂලක්ෂණවලින් ග්‍රහණවූ

සේක, ඉදින් මේ මහාපුරුෂලක්ෂණවයෙන් සමන්විතව ගාහවාස යෙහි විසුවොත් බ්‍රාහ්මණ ගාහපතිකාදීන් විසින් සම්පවත්තිව සක්විරජසිරි විඳිනාසේක, ගාහාභිනිෂ්ක්‍රමණය කළහෙයින් සත රාමර ලොකයා විසින් සම්පවත්තීව සම්බුදපදප්‍රාපනවූසේක.

එයින් වදුලහ.

යම්පි භික්ඛවෙ තථාගතො පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං නිකෙතං ප්‍රභබ්බ මනුස්සත්තෙ සමානො මුසාවාදපහාය මුසාවාදූ පටිවිරතො අහොසි සච්චවාදී සච්චසන්ධො ථෙතො පච්චයිකො අවිසංවාදකො ලොකස්ස, සො තස්ස කම්මස්ස කතත්තා උපචිතත්තා උස්සන්නත්තා විපුලත්තා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති-පෙ-සො තතො චුතො ඉත්ථත්තං ආගතො සමානො ඉමාන් මෙ මහාපුරිසලක්ඛණානි පටිලභති එකෙක ලොමෙ ව භොති උණ්ණාභමුඛකන්තරෙ ජාතා මහාති ඔදතා මුදු තූලසන්නිභා, සො මනෙ ලක්ඛණානි සමන්නාගතො සචෙ අගාරං අජ්ඣාවසති රාජා භොති චක්කවත්ති—පෙ—රාජා සමානො කිං ලභති? මහාසස ජනො උපවත්තත් බ්‍රාහ්මණගහපතිකා නෙගම ජානපදා ගණ්ඩකම්හාමත්තා අණ්ඩිකඬා ඒදාරිකා අමච්චා පාරිසජ්ජා රාජානො මහාසියා කුමාරා රාජා සමානා ඉදං ලභති, බුඩ්ඩො සමානො කිං ලභති? මහාසස ජනො උපවත්තති භික්ඛු භික්ඛුණියෙ උපාසකා උපාසිකාදයා දෙවා මනුස්සා අසුරා නාගා ගන්ධබ්බා බුඩ්ඩො සමානා ඉදං ලභති—යී.

(26) ඇසිපරවාදිහකුම්භවිදූරණ ප්‍රවර සිංහරාජවූ ඒ සම්බුදරාජාහාමයානන්වහන්සේ පූර්ව්‍යජන්මානන්තරයෙහි පෙරුත්තදවල නය හැර කේලාම් ඔවුනොවුන් හා බිඳුවන වචනයෙන් දුරුව මෙනහින් යමක් අසා මොවුන්ගේ හෙදය පිණිස එතැන්හි නො ඇසන සුලුව එතනින් යමක් අසා ඔවුන්ගේ භෙදය පිණිස මොවුන්ට නොකියන සුලුව හින්නවූ සඛ්‍යයන් ගළපන සුලුව සමගිවූ වුන්ට අනුබලදෙන සුලුව සමඟිතන්හි ඵාසය ඇතිව සමඟිවූවන් කෙරෙහි ඇලුම් ඇතිව සමඟිවූවන් දකන් අසාන් සතුටුවූ යම් වචනයක් කිකල සඛ්‍යයන් සමඟිකරේද ඒ සාමාග්‍රියුණය ද්‍රකාශ කරණ වචනයම කියන සුලුවූසේක ඒ කුසල බලයෙන් දෙවුලොව ඉපිද දිවඉසුරෙන් විනා පුන මෙහි උපන්සේක් උපරිඡාන් හතු යෙහි පිහිටි දනතයෝ විස්සෙක අධිස්තාන් හතුයෙහි පිහිටි දනත යෝ විස්සකැයි කියා **වත්තිංසන් දන්තයන්** ඇති මේ මහ පුරුෂලක්ෂණයද—

(27) කුමඟිලයන් දත්සෙයින් විරළව තිබෙන මත්‍යමංසාදිය කනකල දත් අතුරුතුරු පිරෙණ සෙසු ජනයන්සේ නොව පබළු පත්හි බඳ විදුරු පෙලක් සෙයින් අව්වරව තෙලිතුඩන් දක්වන ලද පරිවෙජ්දයක් බදු **අව්වරදන්තයන් ඇති** මේ මහාපුරුෂ ලක්‍ෂණයද යන මේ මහාපුරුෂලක්‍ෂණ දෙකින් යුක්තවූසේක, ඉදින් මේ මහාපුරුෂලක්‍ෂණ ඉදකෙන් සමන්විතව ගෘහවාසයෙහි වසුසේක්නම් කිසිකෙණෙකුන් විසින් නොබිඳිය හැකිවූ බ්‍රාහ්මණ ගෘහපතිකාදි අහෙද්‍ය පිරිවර ඇතිව සක්විතිරජ ඉසුරු විඳිනා සේක් ගෘහාභිනිෂ්ක්‍රමණය කළහෙයින් අනාද්‍යවූ භික්‍ෂු භික්‍ෂුණී උපාසක උපාසිකා දිව්‍ය මනුෂ්‍ය අසුර නාග ගන්ධර්වයන් විසින් පිරිවරණලදුව බුඩත්වයට ප්‍රාප්තවූසේක.

එසින් වදලහ,

යමපි භික්ඛවෙ තථාගතො පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං භිකෙතං පුබ්බ මනුස්සභූතො සමානො පිසුණං වාචං පහාය පිසුණාය වාචාය පටිවිරතො අහොසි ඉතො සුත්වා න අමුත්‍ර අකඛාතා ඉමෙසමෙදය අමුත්‍ර වා සුත්වා න ඉමෙසං අකඛාතා අමූසං භෙදය ඉති භින්නානං වා සන්ධාතා සහිතානං වා අනුප්පදතා සමගගාරාමො සමගගරතො සමගගනන්දි සමගගකරණිං වාචම්භා සිතා අහොසි; සො කස්ස කම්මස්ස කතත්තා උපචිතත්තා උසසන්නා තතා විපුලත්තා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා සුගතිං සගගං ලොකං උ පපජ්ජි-පෙ-සො තතො චුතො ඉත්ථත්තං ආගතො සමානො ඉමා නි වෙ මහාපුරිසලකඛණානි පටිලභති චත්තාරිසදනෙනා හොසි අවි වරදනෙනා ව, සෙ නෙති ලකඛණෙහි සමන්නාගතො සවෙ අගාරං අජ්ඣාවසති රාජා හොති චකකවත්ති—පෙ—රාජා සමානො කිං ලභති අහෙජ්ජ පරිසො හොති අහෙජ්ජාසස හොනති බ්‍රාහමණගහ පතිකා නෙත මජ්ඣනපද ගණකමහාමත්තාඅණිකඨා දෙවාරිකා අම චචා පාරිසජ්ජා රාජානො හොතියා කුමාරා රාජසමානො ඉදං ලභ නි බුඩො සමානො කිං ලභති අහෙජ්ජපරිසො හොති අහෙජ්ජාසස සොතනී භික්ඛු භික්ඛුණියො උපාසකා උපාසිකායො දෙවාමනුසසා අසුරා නාගා ගන්ධබ්බා බුඩො සමානො ඉදං ලභති—යි

(28 මනුජපුරාසුරරාජභංගනිසෙවිතනිරජකානනාකාරපාදයුග ලොපසොභිතවූ ඒ යම්හයන් වහන්සේ පුම්ජන්මයෙහි කණියට කර්කශවූ ඵරුෂවචනයෙන් දුරුවි යම් ඒ විවනඟක්නාමෝ නිර් දෙෂද ව්‍යංජනමධුරත්වයෙන් කණියට සැපද අතිමධුරත්වයෙන් සකලශරීරයෙහි කෝපනුපදවා ප්‍රෙමඵලදවනඟහයින් ප්‍රෙමකථාය

තුද අස්බලිතව සැපසේ සිතට වදනාඟෙයින් සින්කලුදු ගුණසම්පූ
ණිණ බැවින් සිවිමැලිද බොහෝජනයාද ප්‍රියවේදබොහෝජනයාට
යි නව අභිවාඩිකරද එබදුවූ වචනයක්ම කියනසුලුවූසේක, ඒකුඝ
ලබලඟෙන් දෙවලොව ඉපිද දිවඉසුරෙන් පිනා පුන මෙහි උපන්
සස්ක් සපුලුවූදිවූ ඇති කාඟවූ දිවුඇති ලුනුඩු දිවුඇති බදදිවුඇති
විෂදිවූ ඇති සෙසුජනයන්සේ නොව මෙලෙක්වන බැවින් දිව
කෙළින් ඔදක්සේ වටා ඉණ දෙනාසිකාවිශිද පිරිමදිනි දික්වන
බැවින් දෙකණිණවිශිද්‍රපිරිමදිනි පලල්වන බැවින් කෙඟාන්තප
යන්වනාතෙකොට ඇති සියලු ලලාවය ප්‍රවීණාදනාකරණ මෙලෙක්වූ
දික්වූ පලල්වූ වණිණසම්පන්නවූ ප්‍රභූනක්ඛත්වානම් මේ මහා පුරුෂ
ලක්ෂණයද,

(2) ඡිනානඛරඇති භිනානඛරඇති කාකඛර සෙසු ජන
යන්සේ නොව මහාබ්‍රහ්මයාගේ ඛරබඳුවූ කුරවිකෙවිල්ලන් හඬ
සෙයින් මධුරවූ ඛරඇති මේ මහාපුරුෂ ලක්ෂණයද යතෘම්
මහාපුරුෂලක්ෂණ දෙකින් යුක්තවූසේක, ඉදින් මේ මහාපුරුෂ
ලක්ෂණ දෙකින් යුක්තාව ඝරාවාසයෙහි විසූසේක්වීනම් බ්‍රාහ්මණ
ගෘහපතිකාදීන් විසින් අදහාගතහැකි බස් ඇතිව සක්විරජසිරි
විඳිනාසේක ගෘහාභිනිෂ්ක්‍රමණය කළහෙයින් සනරාමරලොකයා
විසින් අදහාගතහැකි බස් ඇතිව බුඩරාජ්‍යයට ප්‍රාප්තවූසේක.

එසින් වදුලහ.

යම්පි භික්ඛවේ තථාගතෝ පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං
නිඝකතං පුඛබ්බ මනුස්සභූතා සමාණෝ ඵරුසං වාචම්පහාය ඵරු
සාය වාචාය පටිවිරතෝ අහොසි යා සා වාචා නෙලා කණණ සුඛා
පෙමනීයා හදයඝමා පොරි බහුජනකනතා බහුජනමනාපා තථා
රූපිං වාචම්භාසිතා අහොසි, සෝ තස්ස කම්මස්ස කතත්තා උපචි
තත්තා උසසන්නත්තා විපුලත්තා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා සුගතිං
සඟඝං ලෝකං උපපජ්ජි—පෙ—සෝ තතෝ චුතෝ ඉඤඤත්තං
ආගතෝ සමාණෝ ඉමානි වේ මහාපුරිසලක්ඛණානි පටිලභති, පහූ
තජිවොහා ච හොති බුහමස්සරෝ ච කරවීකභාණී, සෝ තෙහි ලක්ඛ
ණෙහි සමන්නාගතෝ සවේ අගාරං අජ්ඣාවසති රාජා හොති
චක්කවත්තී—පෙ—රාජා සමාණෝ කිං ලභති? ආදෙය්‍යවචෝ හොති
ආදියනතිස්ස වචනං බ්‍රාහ්මණ ගහපතිකා නෙගමජානපදා ඛණ්ඩ
මහාමත්තා අණිකඨා දෙවාරිකා අමච්චා පාරිසජ්ජා රාජානෝ
හොතියා කුමාරා රාජා සමාණෝ ඉදං ලභති, බුඩෝ සමාණෝ කිං
ලභති? ආදෙය්‍යවචෝ හොති ආදියනතිස්ස වචනං භික්ඛූ භික්ඛුණී
යෝ උපාසකා උපාසිකායෝ දෙවා මනුස්සා අසුරා නාඛා ගණිඛබ්බා
බුඩෝ සමාණෝ ඉදං ලභති—යි.

(30) කුරුනිඩ්ඩිකමාතඝපුවරමාගෙඤ්ඤවූ ඒ සම්බුදයන්වහන්සේ සංසාරයෙහි සැරිසරණසේක් සම්පත්ලාභයයි කියනලද වැඩ නැති බසින් දුරුව කියයුතුකල් සලකා කීසේක සත්‍යය කීසේක දෘෂ්ටධාර්මික සාම්පරායික අර්ථ නිශ්‍රිතවම කීසේක නවලෝකොත්තරධර්මය නිශ්‍රිතවම කීසේක සංවර විනය පහානවිනය යන විප්‍රකාර විනය නිශ්‍රිතවම කීසේක, පුඤ්ඤප්‍රාප්තකාලයෙහි උපමාහා කාරණා සහිතවූ පඤ්ඤත්තවත්වූ අභිවංඛ්මයන් පුඤ්ඤවූ සිත්හි නිධානයක් මෙන් තිබිය යුතු බස්ම කියන සුලුවූසේක, ඒ කුශලබලයෙන් දෙව්ලොව ඉපිද දිවඉසුරෙන් පිනා පුන මෙහි උපන්සේක් සිංහයාගේ අධ්‍යාශ්‍රයන් හඳුවසෙයින් දෙහඳුවම පරිපූර්ණවූ පුරදෙමලාස්වක සඳවැනිවූ සිංහහනුතම් මේ මහාපුරුෂලක්ෂණයන්පමණ්ඩිතවූසේක, ඉදින් මේ මහා පුරුෂලක්ෂණයෙන් යුක්තව අගාරමධ්‍යයෙහි වීසූසේක් සිසිපසම්පත්තුරකු වීසින් තැසාලිය නොහැකිව සක්වෙනිරජ ඉසුරු විඳිනාසේක, මහබිනික්මන් කලඅසයින් අභ්‍යන්තරයෙහිවූ රාගයෙන් වේවයි වෙෂයෙන් වේවයි මොහයෙන් වේවයි බාහ්‍යවූ ශ්‍රමණයකු වීසින් වේවයි බ්‍රාහ්මණයෙකුවීසින් වේවයි දෙවියෙකු වීසින් වේවයි මාරයෙකුවීසින් වේවයි බ්‍රහ්මයෙකුවීසින් වේවයි ලෝකයෙහි කිසිසිකෙණකුන් වීසින් වේවයි නසාලිය නොහැකිව සම්බුදභාවයට ප්‍රාප්තවූසේක.

එසින් ඉදලහ.

ඝම්පි භික්ඛවෙ තථාගතෙතා පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං නිකෙතං පුබ්බ මනුස්සභූතෙතා සමාසෙසා සම්පජ්ජලාපං පහාය සම්පජලාපා පටිවිරතෙතා අහොසි කාලවාදී භූතවාදී අත්ථවාදී ධම්මවාදී විනයවාදී නිධානවතිං වාචම්භාසිතා අහොසි කාලෙන සාපදෙසං පරියන්තවතිං අත්ථසංහිතං, සො තස්ස කම්මස්ස කතත්තා උපචිතත්තා උසසන්නත්තා විපුලත්තා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා සුගතිං සහං ලෝකං උප්පජ්ජති-පෙ-සො තත්තා විුතා ඉත්ථත්තං ආගතොසමා නො ඉමං මහාපුරිසලක්ඛණං පටිලභති සීහහනු හොති, සො තෙන ලක්ඛණෙන සමන්නාගතෙතා සචෙ අගාරං අජ්ඣාවසති රාජා හොති චක්කවත්ති-පෙ-රාජා සමාතෙතා කිං ලභති? අපපඨංසිකො හොති සකනවිමනුස්ස භූතෙන පඨවස්සිකෙන දඨවාම්මෙතෙන රාජා සමාතෙතා ඉදං ලභති; බ්‍රහ්මා සමාතෙතා කිං ලභති; අපපඨංසිකො හොති අඛ්‍යන්තරෙහි වා බාහිරෙහි වා පඨවස්සිකෙහි පඨවාම්මෙතෙහි රාගෙන වා දොසෙන වා මොහෙන වා සමණෙන වා බ්‍රාහ්මණෙන වා දෙවෙන වා මාරෙන වා බ්‍රහ්මුනා වා කෙනචි වා ලෝකස්මිං බ්‍රහ්මා සමාතෙතා ඉදං ලභති—යි.

(31) ප්‍රවරඤාණසම්භාරසම්භාරප්‍රභාවිතවිධවංසනප්‍රවරාදිත්‍යවූ ඒ සම්බුදුයන් වහන්සේ අනිත්‍යභවයෙහි මිථ්‍යාජීවයෙන් දුරුවූසේක; තරාදිය පලදී දඬුආදියෙන් වඤ්චනාකොට ගන්නා තුලාකූටය රන්තලි හා රන්හැතලි මිශ්‍රකාටවඤ්චනාකරන්නාවූ කංසකූටය වි සාල් තෙල්ආදිය වඤ්චනාකොට මැනගන්නා මානකූටය තිමියන් අතිමිකොට අතිමියන් තිමිකොට අත්ලයි ගන්නා උත්කෝචනාදිය ඒ ඒ උපායෙන් මෙරමා වඤ්චනාකිරීමය යෙදීම වශයෙන් හෝ මායාවිවශයෙන් හෝ මැණික් රන්වන් නොවන දෙය මැණික් රන්වන බැයි කියා වඤ්චනාකිරීමය යන මොවුන්ගේ කුවිඤ්ඤාණයාගමනයන් දුරුවූ සේක. මිථ්‍යාජීවයෙන් දුරුව සම්‍යක්ආජීවයෙන් ජීවිතයාපනා කළ සේක; ඒ කුසලබලයෙන් දෙවිලොව ඉපද දිව්‍යවූ ආයුෂයෙන් දිව්‍යවූ වර්ණයෙන් දිව්‍යවූ සැපයෙන් දිව්‍යවූ යශසින් දිව්‍යවූ අධිපතිභාවයෙන් දිව්‍යවූ රූපයෙන් දිව්‍යවූ ශබ්දයෙන් දිව්‍යවූ ගන්ධයෙන් දිව්‍යවූ රසයෙන් දිව්‍යවූ ස්පෘෂ්ටව්‍යයෙන් තිරුදයෙහි බබළන්නාක්මෙන් සෙසින් සෙසු දෙයන් මැඩපැවත ප්‍රමාණවත් ක්‍රාන්තකාලයක් මුලුල්ලෙහි දිව ඉසුරු විඳ පුන මෙහි උපන්සේක්; ඇතම් දත් උස්ව ඇතම් දත් මිටිව දන්තයන් විෂමව නිබෙන සෙසුජනයන්සේ නොව යපනින් සිදුනාලද සක්පතක් සෙයින් සමවූ දන්තයන්ඇති මේ මහාපුරුෂලක්ෂණයද,

(32) පුනදන්තයන් නානාවණ බැවින් ඇතම් දංෂ්ට්‍රා කෘෂ්ණවර්ණව නිබෙන සෙසු ජනයන්සේ නොව දවහත්තරු අහිඟවාදිලි සෙයා ප්‍රභාවයෙන් සමන්වාගත වූ අතිධවලවූ සූක්ෂ්මකල දංෂ්ට්‍රා නම් මේ මහාපුරුෂලක්ෂණයද යන මේ මහාපුරුෂලක්ෂණ දෙකින් යුක්තවූසේක: ඉදින් මේ මහාපුරුෂලක්ෂණදෙකින් සමන්විතව අගාර මඬ්‍යයෙහි විසූසේක්නම් බ්‍රාහ්මණගෘහපතිකාදි සුවිපරිවාරජනයන් විසින් පිරිවරණලදුව සතිස්ලක්ෂ දශ දහස්තුන්සිය පණස්යොදුන් වට චක්‍රවාටාභ්‍යන්තරයෙහිවූ පන්සියයක් පන්සියයක් ක්ෂුද්‍රමහාපරිවාරිත උතුරුකුරු දිවයිනය අපරගෝයානය පුර්වවිදේහය ජම්බුද්වීපය යන සතරමහාද්වීපයෙහි එකඡත්‍ර තනිවා සප්තරත්නචක්‍රවර්තීව සක්විති රජඉසුරු විඳිනාසේක; ගෘහාභිනිෂ්ක්‍රමණයකොට පැවිදිවූහෙයින් සුවිවූ භික්ෂුභික්ෂුණී උපාසක උපාසිකා දිව්‍ය මනුෂ්‍යඅසුරනාගගන්ධර්වයන්විසින් පිරිවරණලදුව තුන්ලොවට මුදුන්මල්කඩක් වැනිව සම්බුදුඤාණයට ප්‍රාප්තවූසේක;

එසින් වදලහ දීඝනිකාය ලක්ඛණ සූත්‍රයෙහි

යම්පි භික්ඛවෙ තථාගතො පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං නිවාසං පුබ්බෙ මනුස්සභූතො සමානො මිච්ඡාආජීවං පහාය සම්මා

ආජීවෙන ජීවිකං කප්පෙසි තුලාකූටකංසකූටමානකූට උක්කොටන වඤ්චනනිකතිසාවියෝගා ඡේදනවධබන්ධනවිපරාමෝස ආලෝපසහසාකාරා පටිවිරතෝ අහොසි සෝ තස්ස කම්මස්ස කත්තබ්බා උපචිතත්තා උස්සන්නත්තා විපුලත්තා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උප්පජ්ජති—පෙ—ඉමා තත්‍රතා චුතිතා ඉච්ඡිතබ්බා ආගතෝ සමාගතෝ ඉමාහි වේ මහාපුරිස ලක්ඛණානි පටිලභති සමඳ නෙනා ච හොති සුසුක්කදාඨෝ ච සෝ තෙහිලක්ඛණේහි සමන්නාගතෝ සචේ අගාරං අජ්ඣාවසති රාජා හොති චක්කවත්තී ධම්මිකෝ ධම්මරාජා චාතුරන්තෝ විජිතාවී ජනපදත්ථාවරියප්පත්තෝ සත්තරතනසමන්නාගතෝ තස්සිමානි සත්තරතනානි භවන්ති—සෙය්‍යථිදං? චක්කරතනං හත්ථිරතනං අස්සරතනං මණිරතනං ඉත්ථිරතනං ගහපතිරතනං පරිණායකරතනමේව සත්තමං පරෝසහස්සං බෝ පනස්ස පුත්තා භවන්ති සූරා වීරඟරූපා පරසේනප්පමද්දනා සෝ ඉමං පඨවිං සාගරපරියන්තං අමලමනිමිත්තමකණ්ටකං ඉද්ධං ඵීතං ඛෙමං සිවං නිරබ්බුදං අදණ්ඩෙන අසත්ථෙන ධම්මෙන අභිවිජිය අජ්ඣාවසති; රාජා සමානෝ කිං ලභති? සුවි පරිවාරෝ හොති සුවිස්සහොත්තී බ්‍රාහ්මණගහපතිකා නෙගමජානපදා ගණක මහාමත්තා අණීකට්ඨා අදුවාරිකා අමච්චාපාරිසජ්ජා රාජානං හොතියං කුමාරා රාජා සමානෝ ඉදං ලභති, සචේ බෝ පන අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජති අරහං හොති සම්මාසම්බුද්ධා ලොකෙ විවත්තච්ඡදෝ බුද්ධා සමානෝ කිං ලභති? සුවිපරිවාරෝ හොති සුවිස්සහොත්තී භික්ඛූ භික්ඛුණියෝ උපාසකා උපාසිකා කායෝ දෙවා මනුස්සා අසුරා නාගා ගන්ධබ්බා බුද්ධා සමානෝ ඉදං ලභති—යි

මෙතෙකින් කර්‍ම කර්‍මසාදෘශ්‍යය ලක්‍ෂණය ලක්‍ෂණා නිගංථය යන සතරකොඨාසය දෙනිස්මහාපුරුෂලක්‍ෂණයෙන් එකෙකී පුරුෂලක්‍ෂණයක්හිලා විශෙෂයෙන් විනිශ්චය කරණලදයි දතයුතු.

මෙසේ දක්වනලද දෙනිස්මහාපුරුෂලක්‍ෂණයෙන් හා අශීත්‍යනුව්‍යඤ්ජනයෙන් බබලන රූපකායසම්පත්තියක් ඇතිසේක නොහොත්-සම්මුතිසත්‍යතත්තති විශුද්ධිසඛ්‍යාත සම්දෙවියන් විසින් පූජනියබැවිනුදු අභිත්‍වාදිසගුණගණාහරණයන්විභූෂිතවූ විශුද්ධිදෙව භාවයට ප්‍රාප්තබැවිනුදු දෙවාතිදෙවවූ සඟශ්‍රාක්‍ෂසංඛ්‍යාත ප්‍රමාණාතික්‍රාන්තලෝකධාතුයෙහි අපරිමාණ ශක්‍රයන්ගේ ගුණාභිභවඨාය කොට ඔවුන් මූදුනහි ඉකලිනාලද පාපියුම් ඇතිවන බැවින් ශක්‍රාතිශක්‍රවූ කෙවලලෝකධාතුයෙහි ලබිප්‍රාප්තාදිනිබ්ලිගුණගණෝපවිත අමත මහා බ්‍රහ්මයන්ගේ ශරීරාලෝකය හා ගුණාලෝකය ශරත් සූර්‍යෝදයෙහි බබ්‍යාතකාමින්සේ අභිභවනය කොට දීලිහෙන

බැවින්‌ද බුදුවූ ඔවුන් කිරුළුමිණි රුසින් සුප්‍රශොධිතපාදපඞ්කජඇති බැවින්‌ද ශ්‍රෙෂ්ඨාඥාවෙන් බ්‍රහ්මනම්වූ බුඛගුණයෙන් සමන්විත බැවින්‌ද බ්‍රහ්මාති බ්‍රහ්මවූ "භාග්‍යවාතිති භගවාන්—භග්නවාතිති භගවාන්—භගෙයය්‍ය්‍ක්‍ෂානඉති භගවාන්—විභක්තවාතිති භගවාන්—භක්ත වාතිති භගවාන්-භවෙභූ වානන්තගමනාදිහි භගවාන්"යනමේ සඅර්‍ථයෙන් ප්‍රකාතබැවින් භාග්‍යවත්වූ—"ආරාද්ගතත්ත්‍වාදහීන්-අරිණහතත්ත්‍වාදහීන්—අරාණාච ගතත්ත්‍වාදහීන්—ප්‍රත්‍යයාදිනාමහිත ත්‍වාදහීන්—පාපකරණෙ රහොභාවාදහීන්" යනමේ පස්අර්‍ථයෙන් සම්පූර්‍ණ බැවින් අහිත්වූ-"සොභන ගමනත්තා ප්‍රගතොසුන්දරං ගතත්තා සුගතතා සම්මා ගදත්තා ප්‍රගතතා සම්මා ච ගතත්තා සුගතතා" යනමේ සතර අර්‍ථයෙන් සමන්විතබැවින් සුගතවූ-අගාරික මුනි අනගාරිකමුනි සෙඛමුනි අසෙඛමුනි අරහන්තමුනි පච්චෙක මුනි යැයි යන අට්විධමුනීන්ද්‍රයන්ට අග්‍රභෙයින් මුනීන්ද්‍රාග්‍රවූ- ඒ සම්බුදුරජාණන්වහන්සේ මෘදුකොමලපාදනඛයෙහි පවත් සුනිලකොෂාඛන්ත ය දක්වා සඛ්‍යාඝනප්‍රභාවයෙන් හා ඉන්ද්‍රවාපවිද්‍යුල්ලතාඝනසඝප්‍ර යෙන් වලඳනාලද රැවන්මෙරක්සේ සුප්‍රතිෂ්ඨිතපාදදීඝූ චාරුංශත් චර මහාපුරුෂලක්ෂණයෙන් හා අශීත්‍යානුව්‍යඤ්ජනයෙන් ප්‍රතිමණ්ඩි තවූශ්‍රීශරීරයෙහි තත්තත්ප්‍රදෙශයෙන් ඉන්ද්‍රනීලමාණික්‍ය රඝධාරා සෙයින් ජාම්බොනදසුවර්‍ණ රඝධාරාසෙයින් රජතරඝධාරාසෙයින් නන්රැවන් රඝධාරාසෙයින් නික්ම අනෙකසහස්‍රඅශිශිරකිරණ ශිශිරකරොද්ගතව ඔරදඔධරයෙහි ඔබ්බෙනාබ ධාවනය කරන්නාසේ අනාකලොකධාතුව එකාලොකකොට දිප්තිමත්ව බබ ලන්නාවූ නීලපීතලොහිතාවදාත මාලෙඝප්‍රභාශ්‍රවරය යන අට්ව ර්‍ණඝනබුඩරස්මිමාලායෙන් නෙකජනචිත්තනයනානන්දනය කරන්නාවූ අසදෘශවූ අනොපමවූ අචින්ත්‍යවූ අවාච්‍යවූ රූපකාය සම්පත්තියක් ඇතිසේක.

මෙසේ ප්‍රකරණාරම්භයෙහිලා යම් බුදුගුණයක් වර්‍ණනා කරණ ලදද ඒ සියලු ගුණය බුදුවීම ප්‍රමුඛකොට ඇත්තේ වේද බුදුවීම චතුඃසත්‍යාවබොධයවීම මුල්කොට ඇත්තේ වේද එසේහෙයින් අභිඤ්ඤෙය්‍ය ධම්මයැයි කියනලද විශිෂ්ටඥානයෙන් දතයුතු චතුඃස ත්‍යධම්මයන් ප්‍රතිභානයෙහි විදිශීනාප්‍රඥවෙන් අධිගතඝණයෙහි * මැනීප්‍රඥවෙන් මතුයෙහි සම්ඵුතාඥානයෙන් දතයුතුහෙයින්ද පරි ඤ්ඤෙය්‍යධම්මයැයි කියනලද දුඃඛසත්‍යධම්මයන් එසේම දතයුතුහෙ යින්ද ප්‍රහාතව්‍යධම්මයැයි කියනලද සමුදයපාඤ්ඤිකධම්මයන් එසේම දතයුතුහෙයින්ද සච්ඡිකාතබ්බ ධම්මයයි කියනලද නිරෝඝධම්මයන්

---

* අධිගමයෙහි—සමහර

එසේම දනයුතුනෙයින්ද භාවිතව්‍යධර්මයැයි කියනලද මාර්ගසත්‍ය ධර්මයන් එසේම දනයුතුනෙයින්ද දත්හෙයින්ද බුඩනම් වනසේක,

එයින් වදලහ.

අභිඤ්ඤෙය්‍යං අභිඤ්ඤතං භාවෙතබ්බඔ භාවිතං,
පහාතබ්බං පහීණමෙම තයමා බුඩොඝම් බ්‍රාහමණ-යි

මෙතෙකින් මේ සාරාර්ථසංග්‍රහනම්වූ
ධර්ම්ප්‍රකරණයෙහි
ප්‍රකරණාරම්භකථානම්වූ
පළමුවන පරිච්ඡේදය
නිමි.

ප්‍රථමාභිනීහාරකථානම්වූ
දෙවන පරිවෙජ්දය,

තවද මේ සාරාර්ථසඞ්ග්‍රහ නම්වූ
ධර්ම්ප්‍රකරණයෙහි ප්‍රථමාභිනීහාර කථානම්
කවරහයන් ?

යේ මෙසේ දනයුතු කෙසේදයන්?

අසරණසරණවූ සරණගතවත්‍සල්‍යවූ කරුණානිධානවූ **කකුසඳ කොණාගමන කාශ්‍යප ගෞතම මෛත්‍රෙය** යන බුඩදිවාකරයන් පස්දෙනකුන් වහන්සේගෙන් ප්‍රතිමණ්ඩිතවෙහෙසින් **භද්‍රකල්ප**යයි * ලද නම්ඇති ඉම් කල්පයට සාරාසංඛ්‍යෙයකල්ප ලක්‍ෂයකින් මත්තෙහි සාරමඩ්ඩනම් කල්පයෙහි සතරවන අතුරුකපසල්ඳුනක අ විඳුනක රත්නයට හා ලෞකිකලෝකොත්තර සම්පත්තියට උත්ප ත්තිස්ථානවූ බුඩප්‍රත්‍යෙකබුඩ අග්‍රශ්‍රාවක මහා ශ්‍රාවකචක්‍රවාලචක්‍රව තීති නරොත්තමයන්ට ප්‍රතිෂ්ඨාරවූ ගඟාගිරිතටාකාරණ්‍යග්‍රාම නිගම රාජධාන්‍යාදියෙන් සම්පඬ්ක්‍ෂාතවූ ජම්බුම්පයෙහි,

ඝණ්ඨිසද්දං අසඝ්ඝද්දං හෙරිසංඛ්‍රරථානි ච,
ඛාදථ පිවථාවෙව අප්‍පාපානෙන ඝොසිතං—යි

දක්වනලද ඝණ්ඨිශබ්දය අශ්වශබ්දය මහරිශබ්දය ශංඛශබ්දය රථශබ්දයයනාදී දශවිධශබ්දයෙන් නිරන්තරවූ සඞ්ගීරජනාදී උතතුඟ යෂ්ටිකොටියෙහි බඳනාලද ධ්වජපතාකාවලම්බිත ක්‍ෂුද්‍රඝණ්ටිකානාද යෙන් අඝිරම්‍යවූ ඇත්මුළු අස්මුළු රියපෙළ යොධමුළුයයි කියනලද චතුරඞ්ගිනීසෙනායෙන් හා එලුපලෙලුගවමහිෂාදීන් හා වඤ්ඣාහර ණ ධනධාන්‍ය ඛාද්‍යභොජ්‍යාදීන් සම්බ වූ උභයවිපියෙහි සදුන් කපුරු කොට්ටම් කුඩවැල් දෙවුරුදු තඹුල්ආදිවූ සුගන්ධාපණයෙන් හා දැසමන් සපුදුනුකේ මුහුළුඅලාදී පුෂ්පාපණපඬ්ක්‍තියෙහි සෙව රභ්‍යයෙන් එකප්‍රාඟණවූ ක්‍ෂෙත්‍රම † දෙශයෙහි පත්තුඅණදෙශයෙහි විනදෙශයෙහි උපන් පිළිභා අනෙකවණ්ණඇති නෙකවිධ වඤ්ඣා

---

* එකො බුඩා සාරකපෙප මණ්ඩකපෙප ජිනාදුවෙ; වරක පෙප තයො බුඩා චතුරෝ සාරමණ්ඩකෙ, පඤ්චබුඩා භද්‍දකපෙප තතොනඤ්ඤාඩිකාජිනා,,යි කියන ලදී, † ධොම—ඇතැම්

පණ පඞ්කතියෙන්ද මුඤ්ඤා මාණික්‍යාදි රතනාපණපඞ්කතියෙන්ද සඤ්ජිකවූ සුපරිශුඛවාලුකා තලඇති වඳුවඞ්කන්ත්‍රිකොණාදී රම්‍යවීථියෙන් ශොභමානවූ තක්වීක්‍යාකරණාදිසත්ථශාස්ත්‍රඥෙහි දක්‍ෂානෙක පණ්ඩිතජනයන්ගෙන්හා යුක්තිවිනිශ්චයෙහි තුලාප්‍රතිභාග සෙනානායකාදීන් විසින් නිත්‍යසෙවිත ඉඝිලිඝඞ්කාශානෙක විවිත්‍රවිත්‍ර කම්මාන්තාදින් සකලජනවිත්තානන්දනියවූ නෛකවිධශාලායෙන් ද පඞ්කතිරහසකාඛ්‍යදීඝිඝිකාත්‍රයකින් හා ඉෂ්ටිකාශෛලාදින් නිර්මිතවූ සුණු වමින් සුදුවූ වක්‍රවාටපර්වතාකාරප්‍රාකාරවලයාලඞ්කෘත අත්‍යුත්තුඞ්ගශාඛුපුර තොරණයෙන් සමලඞ්කෘතවූ දෙවියන්ගේ ආලකමන්දනම් රාජධානියසේ සදරම්‍යවූ ඝණිකමරණ නැතිහෙයින් අමරයයි කියනලද දෙවියන්වැනි නරනාරිසමූහයාගෙන් සමාකිණිහෙයින් අමරවතී නුවරයයි ලදනම්ඇති පුටභෙදනාඛ්‍ය රාජධානියෙහි,

උභතෝ සුජාතෝ මාතිතෝ ච පිතිතෝ ච සංසුඛහණිකෝ යාව සත්තමාඛුලපරිවට්ටා අක්ඛිත්තෝනා අනුපකුට්ඨෝ ජාතිවාදෙන අභිරූපෝ දස්සනීයෝ පාසාදිකෝ පරමාය වණ්ණ පොක්ඛරතාය සමන්නාගතෝ—යි,

යනාදින් වණ්නියවූ කමලාසනසඞ්ඛ්‍යාත මහාබ්‍රහ්මයා විසින් ලොකයාගට ප්‍රකාශකළී චාතුමේදය නියයාභාවයෙන් බ්‍රාහ්මණයන් විසින් ඛික්මෙන හෙයින් බ්‍රහ්මඛිණ්‍යවූ ඛිණ්‍යයන් චතුර්විධපුත්‍රයන් කෙරෙහි ඇතුලත් හෙයින් බ්‍රහ්මපුත්‍රයහයි කියනලද සත්වන කුල පරම්පරාව දක්වා කිසිවක්හට තෙපි සම්බඳු ජාතියක් ඇත්තාහු නොවේදැයි නැවත පෙරළා ජාතියෙන් ඇවා බැණ පසුබාලිය නොහැකිවූ හෙවත් කුල ගණනාතන්හි මෙසේ ගිනවූ කුල ඇත්තේය ඇයි කුමට ගණුවූදැයි කියා කුලපිළිබඳ තෙපුළෙන් නොදැම්ය හැකිවූ අනිඳිතවූ උභයකුල පරිශුඞ්ධවූ.

කොටිනං හෙඞ්මනෙත්තා සතං යෙසං නිධානඤ්ච,
කහාපණානං දිවසවලඤ්ජා විසතිසහස්සානි.
තෙ ඛත්තියමහාසාලා සීතිකොටිධනානි තු,
නිධානගානිදිවසවලඤ්ජෝ ච දසසහස්සානි
යෙසං විජමහාසාලා, තදුපඩ්ඪා නිධානතෙ,
වලඤ්ජා ච ගහපතිමහාසාලා ධනෙ සියුං—යි.

මෙසේ දක්වනලද ත්‍රිවිධමහාසාරකුලයන් අතුරෙන් බ්‍රාහ්මණමහාසාර කුලයෙහි ජලපොළොවසේ ගැඹුරුවූ පස්පොළොවසේ විපුලවූ මහමෙරසේ ස්ථිරවූ තදඟල්වූවත් උඤ්ඤිලිල්සේ සිඳී

මෙහි සමාධිවූ විදුරුවියක්මේ නිර්ඡණප්‍රභූඇති මහයින් යථාප්‍ර
මාණඅර්ථාන්විත අක්ඛලිතයින් යුක්තව හ්‍රමරා ජීය යොජිත ඉක්ෂු
චාප කුසුමශරධාරිත මකරධ්වජාඛ්‍යාත රූපමදුදින් මත්වූ අනඟ
යා පරයන රූපසොභාවෙන් අග්‍රප්‍රාප්තව අඩුතුන්මකලික් පුරඟ
ණන්ගේ නෘත්‍යගීතාදි දර්ශනයෙන් ප්‍රමාදව සිතිමුලාවූ සක්දෙව්
රජහු ඇඟයෙන් බැස උද්‍යානක්‍රීඩාදිය කොට නැවත තවුතිසා දෙ
වුනුවරුයි සිතා අමරවතීනම් රාජධානියට සම්ප්‍රාප්තවූ දිව්‍ය කුමාර
යක්හුගෙන් සුමෙධනම් සිව්වැළිකුමරක්ව ඉපිද කෘෂ්ණාජිනාදි
අන්කිසි ක්‍රියාවකට ව්‍යාවෘත නොවී.

ඉරුණාරියප්‍රඥාම ඕතිවෙදූ තයෝ සිප්පූ,
එතෙ එව තයි නාරී වෙදමනෙනා සුනිම්මියං—යි

දක්වන ලද ත්‍රිවේදයහා අථර්වවේදය සහිතවූ චාතුර්වේදයය.

කප්පෝ ව්‍යාකරණං ජෝති සද්දං නිඝණ්ඩු නිරුත්තියෝ ච,
ඡන්දෝ විචිති වෙතානි වේදඞ්ගානි වදන්ති ඍ—යි

දක්වන්නාලද කල්පය ව්‍යාකරණය ජ්‍යෝතිශ්ශාස්ත්‍රය ශික්ෂාය නි
රුත්තිය ඡන්දෝවිචිතිය යන ෂඩ්ඞ්ගයහා ලෞකයෙහි පැවති යම් යම්
ශාස්ත්‍රයක් ඇද්ද ඒ ශාස්ත්‍රයනැමැති සාගරයෙහි පරතෙර දැක සක
ල කලාචාරිභාවයට ප්‍රාප්තවූයේක.

එසින් ගිහි මහාබොධිවංශයෙයි

ඉමෙතානිතිත්තානං කප්පසතසහස්සාධිකානං චතුන්නං අසඞ්ඛ
යානං මත්ථකෙ ලොකියලොකුත්තරසම්පදාකරබුද්ධිපඨෙකබුද්ධ
අග්ගසාවක මහාසාවක චක්කවත්තිනරින්දභාරවරජ්ඣිපෙඅමර
ගණසද්දජනාකිණ්ණතාය අමරවතිනි ලඞ්ඛිධානාය අමරවතියා
රාජධානියා සකලලොකසුජනෙ කමලාසනසුනුකුලෙ පරමසුබුම
මෙධා සුමෙධානාම සුතුමාරෝ කුමාරෝ ත්‍රුත්වා වසනතකන්තිමඳ්දි
තවිලා සෝ වෙදසාගරපාරගෝ සකලකල්‍යාචරියභාවමුපගතෝ—යි

බුඩවංශයෙහිදු වදලේමැනෝ

කප්පෙ ච සතසහස්සෙ ච චතුරෝ ච අසංඛියෙ,
අමරං නාම නගරං දස්සනෙයය්‍යං මනොරමං,
දසහි සද්දෙහි අවිවිත්තං අන්නපානසමායුතං—යනාදී

ඒ සුමෙධනම් බොධිසත්වයන්ගේ දෙමවුපියන් කම්වුපරිද්
දෙන් පරලොකප්‍රාප්තවූ කල්හි වැඩුරජ්ජාභිරමෙහි නියුක්තවූ අමා
ත්‍යයෝ අවුත් ඝවාමින ඔබපහන්දේගේ උභයකුලපරම්පරා වෙති
පැවත ආ මේ ධනරාසිය බලා වදලමැනවැයි අනෙකරත්නගර්භ
සහස්‍රයන් දෙර හරවා දක්වූකල්හි මාගේ මාතෘ පිතෘ ආදිහුමේධන
රජ්ජකාට තබා යන්නාහු මෙයින් කිසිවක් නොගෙණ ගියාහුය

මාවිසින් වනාහි මේ ධනසම්පත් දන්දීම්වශයෙන් මාකැවිවගෙණ යන්නට වටනේයයි සිතා රජහට එපවත් දන්වා ධනධාන්‍යයෙන් ප්‍රයෝජන කැමති කෙණෙක් සුමෙධ බ්‍රාහ්මණයන්ගේ ගෙදොරට එන්නේයයි සියලු නුවර බෙර හසුරුවා හෙරිනාද නැමති සුගන්ධාණයකලී යාචක ජනනැමති භාණයන් අවුත් රිස්වූකල්හිරුවන් නැමති මුවරදවතුරෙන් ඔවුන් සන්තර්පණය කොට හෙවත් යාචකයන්ට සිත්ලෙස සත්දවසක් රුවන් පිරු ගබඩාවල හැරිදොර නොවසා දන් දුන්සේක, ඉක්බිත්තෙන් මාගේ සාමිදරුවූ ඒ සුමෙධ බොධිසත්වයෝ එක් දව යෙක දිව්‍යවිමානයක් සෙයින් උතුම්වූ මතු මහල්තලයෙයි රහෝ ගතව පලක් බැඳ හුන්සේක් මෙසේ සිතුසේක,

කෙසේදයත් ?

සුමෙධපණ්ඩිතයෙනි නැවත නැවත භවයෙහි ප්‍රතිසන්ධිග්‍රහණය කිරීමනම් මහත් දුක්වන්නේය එසේම උපන් උපන් ස්ථානයෙහි ශරීරයාගේ විනාසවීමද දුක්වන්නේය. මමද ජාතියස්වභාවකොට ඇත්තෙම් ජරාවත් සවභාවකොට ඇත්තෙම් ව්‍යාධියත් සවභාවකොට ඇත්තෙම් මරණයත් සවභාවකොට ඇත්තෙම් මෙසේ ජාති ජරා ව්‍යාධි මරණ ඇති සසරෙහි දුක්විඳිනා මා විසින් ජාතිනැත්තාවූ ජරානැත්තාවූ ව්‍යාධිනැත්තාවූ මරණ නැත්තාවූ එකාන්තසැපඇති රාගාදීන් තැවීමක් නැතිහෙයින් සිහිල්වූ අමෘතමහා නිර්වාණය සොයන්ට වටනේය භවයෙන් මිදී නිර්වාණනගරයට වැඩීම මාගේ යුතුයයි සිතුසේක,

මෙම දක්වන්නට බුබවංශයෙහි වදාළේ මෙනෝ.

රහොගතෝ නිසීදිත්වා එවං චින්තෙසහං තදා,
දුක්ඛා පුනබ්භවා නාම සරීරස්ස ච භෙදනං.
ජාතිධම්මා ජරාධම්මා ව්‍යාධිධම්මා චහං තදා,
අජරං අමරං ඛේමං පරියෙසිස්සාමි නිබ්බුතිං.
යන්නූනිමං පූතිකායං නානාකුණපපූරිතං
ඡඩ්ඩයිත්වාන ගච්ඡෙය්‍යං අනපෙක්ඛා අනාලයෝ,
අත්ථිනහාරුනිබ්බන්ධා මංසා න යස්ස සොණිතා න හෙතවෙ, *
පරියෙසිස්සාමි තං මග්ගං භවතෝ පරිමුත්තියා—යි

එයින් මත්තෙහිදු සිතන්නේක් යම්සේ ලොකයෙහි කායචිත්ත පීඩාකරන්නාවූ දුඃඛය නසන සැපනම් දෙයෙක් ඇද්දැඑපරිද්දෙන් භවය ඇතිකල්හි ඒ භවය විනාසයට සුදුසුවූ විභවයකුත් ඇතිවිය යුතුය යම්සේ ලොකයෙහි නොඉවසියහැකි උෂ්ණයක් ඇතිකල්හි

* තෙතුයෙ—දුට්ඨනාක්

මී නැසියයුතු ජලපවන් ආදි සිඟිලස දෙයකුත් ඇද්ද එපරිද්දෙන් රාගඅග්නි වෙෂඅග්නි මොහඅග්නි සංඛ්‍යාත ත්‍රිවිධාග්නි ව්‍යුපශම නය කරණ නිර්‍වාණයකුදු ඇතිවියයුතුය, යම්සේ ලොකයෙහි ලාමකවූ පව්ටුධර්මයක් ඇතිකල්හි ඒ නැසියයුතු කල්‍යාණවූ අනවද්‍යවූ ධර්මයකුත් ඇද්ද හෙවත් අකුසල් නසන කුශල්නම් දෙයකුත් ඇත්තේම වේද එපරිද්දෙන් ඒ ඒ තන්හි උපදවන පව්ටුජ්‍යානිය ඇතිකල්හි ඒ ජ්‍යානිය නසන්නාවූ නිර්‍වාණයකුත් ඇත්තේමයයි නිවන් ඇතිබැවි නිශ්චය කොට සිතුවැක,

මෙද දක්වන්නට කිඹ දුරෙනිදනයෙහි

තතෝ උත්තරිම්පි එවං විඤ්ඤායති යථාහි ලොකෙ දුක්ඛස්ස පටිපක්ඛභූතං සුඛං නාම අත්ථි එවං භවෙ සති තපපටිපක්ඛන වීහ වෙනාපි භවිතබ්බං යථා ව උණ්හ සති තස්ස ව්‍යුපසමභූතං සීතම්පි අත්ථි එවං රාගාදිනං අගගීනං ව්‍යුපසමෙන නිබ්බාණෙනාපි භවිත බ්බං යථා ව පාපකස්ස ලාමකස්ස ධම්මස්ස පටිපක්ඛභූතො කල්‍යා ණො අනවජ්ජධම්මොපි අත්ථියෙව එවමෙව පාපිකාය ජාතියා සති සබ්බාජාතිකෙඛපනතො අජාතිසංඛාතන නිබ්බාණෙනාපි භවිත බ්බමෙව—යි

එම ගාථායෙන් දක්වන්නට වදාළහ බුදුහු

යථාපි දුක්ඛ විජ්ජනෙන සුඛනනාම පි විජ්ජති
එවං භවෙ විජ්ජමානෙ විභවොපි ඉවජ්ජිතබ්බකො,
යථාපි උණ්හවිජ්ජනෙන අපරං විජ්ජති සීතලං,
එවං නිවිධග්ගි විජ්ජනෙන නිබ්බාණං ඉවජ්ජි තබ්බකං,
යථාපි පාපෙ විජ්ජනෙන කල්‍යාණමපි විජ්ජ ති,
එවමෙව ජාති විජ්ජනෙන අජාති ඉවජ්ජ තබ්බකං—යි.

බුදුන් පසේබුදුන් හැර සෙස්සන් විසින් නොසෙවියහැකි නිර්‍වාණය ඇතිබව මෙසේ අනෙකොපමාෙයන් නිශ්චය කොට සොයා නබා කාමයෙන් නික්ම ගොස් ඒ නිර්‍වාණය සෙවියයුතු ලෙසට නොයෙක් උපමානැවත සිතුවේක,

කෙසේදයත්

එම්බා සුමෙධපණ්ඩිතයෙනි! යම්සේ පුරුෂයෙක් මහත් අසුවිවළක්හි හැලි කිලිටුවූ ගාත්‍රඇතිව පස්පියුමෙන් ගැවසී සිඟිල්පැනින් පිරිතිබෙන විලක් දැක ඒ විලට බස්නට මග නොදැනයාමම මේ විලට බැස මාගේ ශරීරයෙහි අසුවිමල ශෝද ශුද්ධවෙමියි සිතා විලට බස්නට උත්සාහ නොකෙරේනම් ඒ අඥාන පුරුෂයාගේ දෙ ශයෙක්මිස විලෙහි දෙශයක් නොවේද, එසෙයින්ම ගඟා යමුනා

අවිරවති ආදිවූ එකොළොස්දහස් පන්සිය පන්සැත්තැවක් පමණ ගඟොදකඅයනුදු සවාසුදඟයක් යොදුන් ගැඹුරඅැති සමුදුජලයෙනුදු සෝදු ශුඛඅකාට ගතඅොහැකි කෙලෙස් නැමැති මල පිරිසිදුකිරි මට සමඑවූ නිවීාණ නැමැති විලට බැස කෙලෙස් නැමති මලඅේදි මට උත්සාහ නොකෙරෙන් නම් නොපමණේම දෙසම්ස නිවීාණ නැමති විලෙහි දෙස නොවන්නේය, යම්සේ සොරුන් විසින් පිරිවර ණුලද පුරුෂයෙක් ගැලවියන්නට සුදුසුමාගීයක් ඇතිවනිබියදිත් ඉදින් (පලා) නොයේනම් මාගීයෙන් දෙඅයෙක් නොවෙයි ඒ පුරුෂඅාගේම දෙඅයෙක, එපරිද්දෙන් කෙලෙස් නැමති සොරුන් විසින් පිරිවරණුලදුවේ වටකොට සිසාරා ගන්නාලදුවේ ඉදින් නිවීාණනැමති මාගීයඇතිව ඵබියදිත් එහි නොඅේනම් ඒනිවන්මග නොඅසාඅනම් ඒ පුද්ගලඅාගේම දෙඅය මිස නිවන්නැමති මාගී යෙහි දෙඅය නඅවන්නේය, යම්සේ ව්‍යාධියෙන් අභිපීඩිතපුරුෂ අයක් සවීව්‍යාධිව්‍යුපශමනඅය කිරීමෙහි දක්ෂ වෛද්‍යඅාචාර්අියෙකුඅසම්ප යෙහි ඇතිව සිටියදිත් ඒ වෛද්‍යඅාචාර්අියාකරා පැමිණ ව්‍යාධියටනිසි පිළියම් නොකරඅානම් ඔහුගේ දෙඅය මිස වෛද්‍යඅාචාර්අියාගේ දෙඅයෙක් නොවේද එඅසඅින්ම ධන්වන්තරීආදීන් විසින් අනෙක ශතසහස්‍රග්‍රන්ථඅෙන් රචනා කරණුලද යම්වෛද්‍යඅාඛ්‍යාඅෙහි දක්ෂ ජීවකාදීන්විසිනුදු වුපඅමනඅය කොට ගතඅොහැකි කෙලෙස් නැමති ව්‍යාධිඅෙන් අභිපීඩිතවූඒ කෙලෙසුන් ව්‍යුපඅමනඅයට සම එවූ නිවන්නැමති ආචාරීන් නොඅෙවීම පුද්ගලඅාගේ දෙඅය මිස නිවන්නැමති ආචාරීන්ගේ දෙඅය නොවන්නේයයිද සිතුඒක.

මෙම කිඹ එම නිදන්අෙහි.

අථානාම ගුථරාසිමඤ්ඤි නිමුග්ගඅන පුරිඅෙන දූරතෝ පඤ්චව ණ්ණ පදුමසඤ්ඡන්නාඅමහාතලාකං දිස්වාකතරෙන නුඛෝ මඅඟන එඒ ගන්තබ්බන්ති තං තලාකං ගවෙසිතුං යුත්තං අ තස්ස අගවෙ සනං න අෝ තලාකඅස්ස දෙඅෝ එවං කිලෙසමල ධොවනෙ අමතම හා නිබ්බාණතලාකෙ විජ්ජනෙත තස්ස අනවෙඝනං න අමතමහානි බ්බාණ තලාකඅස්ස දෙඅෝ, අථා ච චොරෙඤි සඅපරිවාරිතෝ පු රිඅෝ පලාඅනමඅග්ග විජ්ජමානෙපි සවෙ න පලාඅති න අෝ මඅග ස්ස දෙඅෝ පුරිඅඅෙවෝ දෙඅෝ එවමෙව කිලෙඅෙහි පරිවාරෙතීා ගහිතඅස්ස පුරිසඅස්ස විජ්ජමානඅෙඅව නිබ්බාණඅාම්ඹි සිවෙ මඅග මඅාඅස්ස අනවෙඝනං නාම නඅඟහඅස්ස දෙඅෝ පුඟලඅෙඅව දෙ අෝ, අථා ච ව්‍යාධි පීළිතෝ පුරිඅෝ විජ්ජමානෙ ව්‍යාධිනිකිච්ඡකෙ වෙජ්ජෙ සවෙ තං වෙජ්ජං අවෙසිත්වා ව්‍යාධිං න තිකිච්ඡාඅෙති න අෝ වෙජ්ජස්ස දෙඅෝ එවඅමවං අඅා කිලෙඅව්‍යාධිපීළිතෝ කිලෙ

සවුපසම්මං මඟඟකොවිදං විඤ්ඤමානමෙව ආචරියං නඟවෙසහි තසෙසව දෙසො න කිලෙසවිනාසකසස ආචරියසස—යි.

බුදුන් විසිනුදු වදලේමැනෝ.

යථා ගූථගතො පුරිසො තළාකං දිසවාන පූරිතං,
න ඔවෙසති තං තළාකං න දෙසො තළාකසස සො.

එවං කිලෙසමලධොවෙ විඤ්ඤෙත අමතනතලෙ,
න ඔවෙසති තං තළාකං න දෙසො අමතනතලෙ.

යථා අරිහි පරිරුඬො විඤ්ඤෙත ගමනෙ පථෙ,
න පලායති සො පුරිසො න දෙසො අජ්ඣසස සො:

එවං කිලෙසපරිරුඬො විඤ්ඤමානෙ සිවෙ පථෙ,
න ඔවෙසති තං මඟඟං න දෙසො සිවමජ්ඣසෙ.

යථාහි ව්‍යාධිතො පුරිසො විඤ්ඤමානෙ නිකිච්ඡකෙ,
න නිකිච්ඡාපෙති තං ව්‍යාධිං න සො දෙසො තිකිච්ඡකෙ.
එවං කිලෙසව්‍යාධිහි දුක්ඛිතො පහිපිළිතො,
න ඔවෙසති තං ආචරියං න සො දෙසො විනායකෙ—යි.

අනිකෙකුදු සිතුසේක—කෙසේදයත් ?

යම්සේ සැරහිමි කැමැති පුරුෂයෙක් කණුවෙහි බඳනාලද නුණපයක් වහා දමා සැපසේ ගේද එපරිද්දෙන්ම මාවිසිනුත් මේ කුණුශරීරය හැර දමා අනපෙක්ෂාව ඇලුම් නැතිව නිර්‍ාණනැමති නුවරට පැමිණිය යුතුය, තවද උත්තාරහුම්යෙහි කරණලද මලමූත්‍රයෙහි ඇසි ඇලයක් නොකොට නිඳාකොට සත්‍රිපුරුෂයෝ අනපෙක්ෂාව ඔහින් හෝ දහානතයෙන් හෝ නොගෙණ ගේද්ද එසෙයින්ම මා විසිනුත් මේ කුණුශරීරයෙහි ඇලයක් මැදහත්කමක් නොකොට දමා නිවන්පුර යායුතුය, තවද යම්සේ නාවිකයෝ දිරා දුදුරුව උදකොදහතවන ජරානැව හැරදමා ගේද්ද එසෙයින්ම මාවිසිනුත් නවදෙරකින් වැහෙන කුණු ඇති මේ ශරීරය හැර නිවන්පුර යායුතුය, තවද යම්සේ පුරුෂයෙක් නොගෙක් රත්නයන් ගෙණ සොරුන්හා සමඟ යන්නේ තමාගේ රතනයන් සොරුන්කෙරෙන් නසීදෝ යන භයින් ඔවුන්හා නොහොස් නිරුපද්‍රව මාගීයෙකින් ගේද එසෙයින්ම මාවිසිනුදු සොරුන්වැනි මේ ශරීරය හැර යායුතුය, ඉදින් මේ. ශරීරයෙහි තෘෂ්ණාව කෙලෙම්නම් කුසල්නැමැති රුවන් නස්නසය එසේහෙයින් මාවිසිනුදු කුසල්නැමැති රුවන් නැසීමට භයින් මේ ශරීරය හැර යායුතුමයයිද සිතුසේක.

මේද කිහ එම නිදානයෙහි.

අපරම්පි විනෙතසි යථා මණ්ඩනක ජාතිකෝ පුරිසෝ කණ්ඨෙ ආසත්තං කුණපං ඡඩ්ඩෙත්වා සුඛී ගච්ඡෙය්‍ය එවං මය්‍යාපි ඉමං පූතිකායං ඡඩ්ඩෙත්වා අනපෙක්ඛෙන * නිබ්බාණනගරං පවිසිතබ්බං, යථා ච නරනාරියෝ උත්තාරභූමියං උච්චාරපස්සාවං කත්වා න තං උච්ඡඩ්ඩෙන්ත වා ආදය දස්සෙන්ත වා වෙඨෙත්වා ගච්ඡන්ති ජිගුච්ඡමානා පන අනපෙක්ඛාව ඡඩ්ඩෙත්වා ගච්ඡන්ති එවං මය්‍යාපි ඉමං පූතිකායං අනපෙක්ඛෙන ඡඩ්ඩෙත්වා අමතං නිබ්බාණනගරං පවිසිතුං වට්ටති, යථා ච නාවිකා නාවං ජිණ්ණං නාවං අනපෙක්ෂා ඡඩ්ඩෙත්වා ගච්ඡන්ති එවං අහම්පි ඉමං නවහි වණමුඛෙහි පග්ඝරන්තං කායං ඡඩ්ඩෙත්වා අනපෙක්ඛා නිබ්බාණනගරං පවිසිස්සාමි, යථා ච පුරිසෝ නානාරතනානි ආදය වොරෙහි සද්ධිං මග්ගා† ගච්ඡන්තෝ අත්තනෝ රතන නාසභයෙන තෙ ඡඩ්ඩෙත්වා ඛෙමං මග්ගං ගණ්හාති එවං අයම්පි කරජකායෝ රතනවිලෝපක චොරසදිසෝ සචාහං එව තණ්හා කරිස්සාමි අරියමග්ගාසුලද්ධම්මරතනං මෙ නස්සිස්සති නස්සා මය ඉමං චොරසදිසං කායං ඡඩ්ඩෙත්වා නිබ්බාණනගරං පවිසිතුං වට්ටති—යි.

බුදුන් විසිනුදු වදුලෙමැනෝ.

යථාපි කුණපං පුරිසා කණ්ඨෙ බඩං ජිගුච්ඡිය,
මොචයිත්වාන ගච්ඡෙය්‍ය සුඛී සෙරී යථං වසී.

තථෙවිමං පූතිකායං නානාකුණප සඤ්චයං,
ඡඩ්ඩයිත්වාන ගච්ඡෙය්‍යං අනපෙක්ඛා අනත්තිකා.

යථා ලුවිචාරඤ්ඤමිහි කරිසං තරනාරියෝ,
ඡඩ්ඩයිත්වාන ගච්ඡන්ති අනපෙක්ඛා අනත්තිකා.

එවමෙවාහං ඉමං කායං නානාකුණප පූරිතං,
ඡඩ්ඩයිත්වාන ගච්ඡිස්සං වවවං කත්වා යථාකුථං.

යථාපි ජිණ්ණං නාවං පලුගතං උදකගාහිණිං,
සාමී ඡඩ්ඩෙත්වා ගච්ඡන්ති අනපෙක්ඛා අනත්තිකා.

එවමෙව ඉමං කායං නවච්ඡිද්දං ධුවස්සවං,
ඡඩ්ඩයිත්වාන ගච්ඡිස්සං ජිණ්ණං නාවංවසාමිකා.

යථාපි පුරිසෝ චොරෙහි ගච්ඡන්තෝ භණ්ඩමාදිය
භඩවෙච්ඡිදභයං දිස්වා ඡඩ්ඩයිත්වාන ගච්ඡති.

එවමෙව අයං කායෝ මහාවෙරසමෝ විය,
පහාධිමං ගම්ස්සාමි කුසලවෙච්ඡදනා භයා—යි.

---

* අනපෙඛන—සමන්ත † මග්ගා?

මෙසේ සුමෙධ පණ්ඩිතයෝ අනෙකවිධ උපමායෙන් ගිහිගෙන් නික්මෙන්නට සුදුසු මේ අසීම සිතින් සලකා තමන්ගේ ප්‍රමාණ නිස්සාරත්වය වූ භොගසාරඛිය යටපස් ක්‍රමයෙන් කෘපණඤඛ්‍යාන දුගඳ ලිදුන්හා අඛ්කසඤඛ්‍යාත මඟින්හා යාවකාදින්ට දන්දී වසතුකාම කෙලෙසකාමය හැර අමරභාම් නුවරින් නික්ම හුදකලාව ගිම්වත ධම්මිකනම් පව්තය නිසා ආශ්‍රමයක් කොට එහි පන්සැලක් හා පව දෙෂවිනිර්මුක්තඤඤක්මත්තක් මවා කාමවිතක්කාදිපඤනිවරණදෙශයන් කෙරෙන් වෙන්වූ "එවං සමාහිතෙ චිත්තෙ පරිසුඛෙ පරියොදාතෙ අනඞ්ගණෙ විගතූපක්කිලෙසෙ මුදුභූතෙ කම්මනියෙ ඨිතෙ ආනෙඤ්ජප්පත්තෙ" යි කියනලද අට්ඨාරණ * ගුණයෙන් සමුපෙතවූ.

ඉඞ්ඝ පරචිත්තඤාණඤ්ච පුරිමංජාති අනුස්සති,
දිබ්බඤ්ච චක්ඛු සොතඤ්ච පඤාභිඤ්ඤා ඉමා මතා—යි

යනුඥයින් දක්වන ලද ඍඞ්ධි පරසිත්දන්නා ඤාණය පෙර උපන් කඳපිළිවෙළ දක්නා පූර්වේනිවාසානුස්මෘතියය දිව ඇෑස දිවකණ්ණය යනමේ පඤාභිඤා රූපාරූප අෂ්ටසමාපත්ති උප දවනු පණිස ඒ ආශ්‍රමපදයෙහි තවදෙෂසමන්විතවූ සාවකයුග ලය හැර විදර්ශගුණසමන්විතවූ වාකවිරය හැඳ සෘෂිප්‍රව්‍රජ්‍යා වෙන් පැවිදිවූයේක, මෙසේ පැවිදිවූ තැනැත්තේ අෂ්ටදෙෂයකින් සමාකිණ්ණවූ ඒ පන්සැල හැර දශගුණසමන්විතවූ වෘක්ෂමූලයට එළඹ ධාන්‍යයෙන් කළාවූ සියලු භොජනය හැර ප්‍රවෘත්තඵල භෙ, ජනයකොට ඇතිව නිසද්‍යස්ථානවංක්‍රමණවශයෙන් වීර්‍යාධිකරීමෙහි යෙදී සද්දවත ඇතුලෙහිම අෂ්ට සමාපත්තිපඤඤඅභිඥාලාභිවූයේක මෙසේ තමන්වහන්සේගේ යථාප්‍රාර්ත්ථිත අභිඥබලයට පැමිණුනු සේක,

මෙද කිහ එම නිදනයෙහි

එවං සුමෙධපණ්ඩිතො නානාවිධාහි උපමාහි ඉමං නෙක්ඛම්මූ පසංහිතං අත්ථං විනෙත්වා සකනිවෙසනෙ අපරිමිතං භොගක්ඛන්ධං ඡඩ්ඩාවුත්තනනයෙන කපණඤ්ඤාදීනං විස්සජ්ජෙත්වා මහාදානං දත්වා චත්තුකාමෙ ව කිලෙසකාමෙ ව පහාය අමරාගරතො නික්ඛමිත්වා එකකොව ගිම්වතෙත ධම්මිකපබ්බතං නිස්සාය අස්සමං කත්වා තත්ථ පණ්ණසාලායඤ්ච එඩකමණ්ඩලඤ්ච මාපෙත්වා පඤ්චහි නීවරණදොසෙහි විවජ්ජිතං එවං සමාහිතෙ චිත්තෙ ඨි' ආදිනා නයෙන වුත්තානි අට්ඨ කාරණගුණෙහි සමුපෙතං අභිඤාසඞ්ඛාතං බලං ආහරිතුං තස්මිං අස්සමපදෙ ඍ ව දෙසසමන්නාගතං සාවකං පත්ථෙත්වා විදසගුණසමන්නාගතං වාකවිරං නිවාසෙත්වා ඉසිපබ්බජ්ජං

* කාරණ—ඇයි

පබ්බජි, එවං පබ්බජිතෝ අඪ්ඪෙළසමාසික්ඛණං තං පණ්ණසාලං පහාය දසගුණ සමන්නාගතං රුක්ඛමූලං උපගන්ත්වා සබ්බං ධඤ්ඤ විකතිං පහාය පවත්තඵලභෝජනෝ හුත්වා නිසජ්ජඨානචඞ්කම වසෙනෙව පධානං පදහන්තෝ සත්තාහබ්භන්තරෙයෙව අභිඤ්ඤා සමාපත්තීනං පච්චයභාව අභිඤ්ඤුනං ලාභී අහොසි, එවන්තං යථා පත්ථිතං අභිඤ්ඤබලං පාපුණි—යි.

බුදුන් විසිනුදු වදළේමැනෝ

එවාහං චිනතයිත්වාන නොකකොට්ඨතං ධනං,
නාථානාථානං දත්වාන හිමවන්තමුපාගමිං.
හිමවනතස්ස අවිදූරෙ ධම්මසෙතා නාම පබ්බතෝ,
අසසමෝ සුකතෝ මය්හං පණ්ණ සාලා සුමාපිතා.
චඞ්කමං තත්ථ මාපෙසිං පච්චදසවිවජිතං;
අභිඤ්ඤාසමුපෙතං අභිඤ්ඤාබලමාහරිං.
සාටකං පජහිං තත්ථ තාවදසමුපාගතං,
වාකචීරං නිවාසෙසිං මාදසගුණමුපාගතං.
අඪ්ඪෙළසමාසික්ඛණං පජහිං පණ්ණසාලකං,
උපාගමිං රුක්ඛමූලං ගුණෙ දසහුපාගතං.
වාපිතං රොපිතං ධඤ්ඤං පජහිං නිරවසෙසතෝ,
අනෙකගුණසම්පන්නං පවත්තඵලමාදියිං.
තත්ථපධානං පදහිං නිසජ්ජඨාන චඞ්කමෙ,
අඛාන්තාරමහි සන්තාහෙ අභිඤ්ඤාබල පාපුණිං—යි.

මේ පාළියෙහි වනාහි ආශ්‍රමයෙක් පන්සැලක් සක්මනක් මවා එහි විසිමියි යනාදි විසින් වදාළහෙයින් සුමේධ පණ්ඩිතයන් විසින් සවහස්තයෙන්ම පන්සල් ආදිය කළාක්මෙන් හැඟෙයි, එසේ නොඝණුව* එදවස් බොධිසත්වයන් වහන්සේ හිමවත් ප්‍රදේශ ධම්ක නම් පර්වතාභ්‍යාසයට එළඹෙනිසි දුටු ශක්‍රදෙවෙන්ද්‍රයන් විසින් මෙහෙයන ලදුව විශ්වකර්මදිව්‍යපුත්‍ර අවුත් පබලුවන් සෙවනි ඇති රිදීපට පැහැවැනි සුදුවූ හිත්තෑති ඉසුනිලමාණික්‍යයෙහි රශ්මියෙන් කරණලද්දක්වැනිවූ සිත්කලු බිම් ඇති පන්සැලක් මවා එහි තාපස ද්‍රව්‍යජාතයෙන් පැවිදිවන තාපසවරුන්ට ප්‍රයොජනවූ ත්‍රිදණ්ඩකුණ්ඩිකාදි තවුස්පිරිකරද නිර්මිත කොට තබා පන්සැල ඉතිනියෙහි පැවිදිවනු කැමති ඔබිසිකෙණෙක් මේ තවුස්පිරිකර ඉගණ පැවිදිවෙත්වයි අකුරු හැඳ ඔහු ගියකල්හි සුමෙධපණ්ඩිතයෝ හිමවත වනභූමියෙහි තමන්ට නිවාසානුරූපවූ ස්ථානයක්

* එසේ නොගත්තේ—නම් මැනවි.

බලන්නාහු විශ්වකර්මයා විසින් මවාහිය ආශ්‍රම ප්‍රදේශය දැක යක්ෂයන් කෙලිවරට ගොස් බලා පදලඤ්ඡනයක් නොදැක විමසුව මැනවැයි පන්සලෙහි දෙරහැර ඇතුළුව ප්‍රවිෂ්ටව ඒ ඒ තැන්හි බලනසේක් ඕතනියෙහි තුබූ අකුරු කියවා මට කැපවූ පිරිකර වන්නේය මේ ගෙණ පැවිදිවෙම්යි තමන්වහන්සේගේ හැඳ පෙරව තුබූ සාවක යුගලය ගලවා තබා බදුවද මල්පෙත්තෙන් කරණලද මල්දමක් බඳුවූ රත්වූ වැහැරීමය හඳනය හැඳ අනෝජා මල්දමක් බඳුවූ වැහැරි සිවුරු පෙරව දෙඔමල් ඇතිරියක් හා සමානවූ අදුන් දිවිසමක් එකාංශකොට බහා දළමඬුලු බැඳ තුන්වකක් ඇති තවුෂ් පිරිකර කද කරතබා කොමලවූ ඇඹිලිනැමැති පෙනිපතර ඇති රත්මහනෙල් කලඹක් බදු ශ්‍රීහස්තලයෙන් කතතරයඤ්ඡිසඛ්‍යාත සැරයටියක් ගෙණ බඹවිමනක් වැනිවූ පන්සලින් නික්ම මෘදු සිනිදු මට සමතල ශ්වේතපුලිණ විප්‍රකීර්ණභූමිතලයෙහි මහසක්මනට නැගි කීපවාරයක් සක්මන්කොට තමන්වහන්සේගේ කාපසලීලාව බලා සතුටුවූ ශ්‍රමණ ධර්මපූරණයෙහි උපන් උත්සාහඇතිසේක් තවුෂ් පිරිකර කද එක්පැත්තෙහි තබා සක්මන් මලුවෙහි කෙළවර මැදගවිණිණ ශිලාතලමස්තකයෙහි සඛණිණ ප්‍රතිමාවක්මෙන් වැඩහිඳ දිවසාතික්‍රාන්තකොට සවස්වේලෙහි පංසැලට වැද නිද්‍රාපගතව ශරීරදරථය විනොදනයකොට ප්‍රත්‍යූෂකාලයෙහි පිබිද තමන් වහන්සේගේ ආගමන පරිශ්‍රාන්තකරණසේක් මෙසේ සිතූසේක, "මම වනාහි ඝරාවාසයෙහි ආදීනව දැක අමිතභෝග අනන්තයස හැර ආරණ්‍ය ප්‍රවිෂ්ටව නෛෂ්ක්‍රම්‍යය සොයා පැවිදිවීමි එසේවූ මට මෙබඳු පන්සැලෙහි විසීම දෙවෙනි ගිහිගෙයක විසීමක් වැන්නේය එබැවින් මේ පන්සල හැර වෘක්ෂමූලයව එලඹ ධ්‍යානවික්‍රීතීන් උපන් සියලු ශෝජනයන් හැර නවුවෙන් ගිදිගි වගුළු එලපත්‍ර අනුභවකෙරෙමින් සැතපෙන ඉරියවුව හැර ඉදිමී සිරිමී යක්මන් කිරීමී වශයෙන් වීර්‍යකටයුතුයයි" සිතා යථාක්‍රම ක්‍රමයෙන් පන්සල හැර ගොස් සතර සම්‍යක්ප්‍රධානවීර්‍ය වශයෙන් සත්දවස ඇතුළතම පඤ්චාභිඥ අෂ්ටසමාපත්ති ඉපදවූසේක. මේ කාරණය ප්‍රකාශකොට දක්ඛ වදරන්නාවූ සම්බුදුන්වහන්සේ කිඹුල්වත් නුවර න්‍යග්‍රොධාරාමයෙහිවූ රුවන්සක්මනෙහිදී ශාරීපුත්‍රස්ථවිර යන්වහන්සේට දාමන්ත්‍රණයකොට එදා තමන්වහන්සේගේ පුණ්‍ය තේජසින් දෙවියන් මවාදුන් ආශ්‍රමය සඳහා—

අස්සමෝ සුකතෝ මය්හං දණ්ණසාලා සුමාපිතා,
වඩ්ඪකිමං තක්ෂ මාපෙසිං පඤ්චදොසවිවජ්ජිතං,

ඉතාදි පාළිය වදළසේක, මෙසේ සුමේධනම් තාපසයන් වහන්සේ අභිඥාලාභීව ධ්‍යානභ්‍රීඩාවෙන් හිමාලවනයෙහි වාසය

කරණසේක. එසමයෙහි අවිද්‍යා නැමති අන්ධකාරය නසන්නාවූ සඩම් නැමති ප්‍රදීපාලෝකය කරන්නාවූ සත්ත්වලෝකයාහට ශාන්ති කරවූ නිරුත්තරවූ **දීපඞ්කර** නම් **සම්‍යක්සම්බුදුරජානණ** වහන්සේ ඊට පූර්වභාගයෙහිම අනල්පකල්පකොටිශතසහස්‍රයක්හි ගුණාදි සමන්විතශාන්ත පාරමිධර්මයන් පුරා **රම්‍යවතිනම්** රාජධානියෙහි **සුදේව** නම් නරපතීන් නිසා **සුමේධානම්** බ්‍රාහ්මණයන් කුස ප්‍රතිසන්ධිග්‍රහණය කොට වලාපවලයකින් නික්මුනු පූර්ණචන්ද්‍රමණ්ඩලයක් සෙයින් මවුකුසින් ප්‍රසූතව දශදික් විලෝකනය කොට උත්තරදිශාභිමුඛව සිංහනාදකොට ක්‍රමයෙන් වැඩි **හංසාය කොවාය මඤ්ජරාය** යන නම් ඇති තුන්පාසාදයෙහි ලක්ෂණන් නාටක සත්‍රීන් හා සමග රාජ්‍යශ්‍රී සම්පත් අනුභව කෙරෙමින් ලක්ෂයක් අවුරුද්දට ආයුෂ ඇති කාලය වන බැවින් දසදහසක් හවුරුදු මුදුල්ලෙහි ගිහිමගයි වැස **පදුමා** නම් දේවීන් කුසින් **වාෂභක්ඛඞ්ඛ** නම් ප්‍රත්රුවනක් උපන්කල්හි ජරාජීර්ණව්‍යාධිමරණභය නැත දෙවදූතයන් තුන්දෙනා දැක සඟර කලකිරී නැවත ප්‍රව්‍රජිත රූපය දැක මේලෙස කරමියි සිතා අලඞ්කාර භූමියන්හි ආරූඪව එයෙයින්ම සුවාසූදහසක් ඔසවන්හි ආරූඪවූ රජදරුවන් විසින් පිරිවරණලදුව මහත්වූ රාජර්ධීන්* මහබිනික්මන් නික්ම පැවිදිව අනුවපැවිදිවූ කෙලක් **පමණ** භික්ෂූන් විසින් පිරිවරණ ලදුව දසමසක් මුදුල්ලෙහි දුෂ්කරක්‍රියා කොට අන්‍යතර **පුරාණවාක** විසින් පිළිගන්වනලද දිවඔජස් ප්‍රසිපූනකලි ක්ෂීර පායාසය වළඳ **සල්වෙනෙහි** දිවාවිහාර කොට **සුනන්දජීවකොපනීත** කුශමුෂ්ටිප්‍රතිග්‍රහණයකොට **පුලිලනම්** බොධිවෘක්ෂමූලයෙහිදී සම්‍යක්සම්බෝධිඥාන සමධිගම කොට බොධිද්‍රුම සම්පර්යෙහිම යථාක්‍රමයෙන් සප්තඍජ්වානුක්‍රාන්ත කොට **සුනන්දාරාමයෙහිදී** ධර්මචක්‍රය පවත්වා **සුමඟලය තිස්සය** යන නම්හි ප්‍රසිද්ධ අග්‍රශ්‍රාවක දෙදෙනෙකුන්වහන්සේ හා සමග හැමකල්හිම චතුරාශ්‍රවයන් ක්ෂය කළ සාරලෞකිකයක් පමණ ක්ෂීණාශ්‍රවයන් විසින් පිරිවරණලදුව **සාගත** නම් මහතෙර කෙණෙකුන් විසින් උපස්ථානකරණ්ඩ ලබමින් **නන්දිය සුනන්දිය** යන අග්‍රශ්‍රාවිකා දෙදෙනෙකු විසින් සමධිගත ඥානය ඇතිව යථාක්‍රමයෙන් සැරිසරණසේක් **රම්‍යනම්** පුරයට ප්‍රවිෂ්ටව කෙලඟාත්හීන් තැවුනාවූ ජනයන්ගේ සිත් ධර්මකථා නැමති අමාත රසධාරායෙන් සිහිල්වවට පමුණුවමින් **සුදශින** මහාවිහාරයෙහි වැඩවැස වදාරණසේක.

මෙම කිහ මහාබොධිවංශයෙහි

තදා මොහන්ධකාරභිදුරෝ ධම්මදීපඞ්කරෝ දීපඞ්කරෝ නාම සකලලොකසංකරෝ අනුත්තරෝ සම්මාසම්බුද්ධෝ පුබ්බභාගෙයෙව

---

* රාජාවලෝකනයන්—දුවුනාක්.

අනප්පකප්පකොටිසතසහස්සෙසු පාරමියෝ පූරෙත්වා රම්මවතී නගරෙ සුදෙවරාජකුලෙ සුමෙධාය දෙවියා කුච්ඡියං පටිසන්ධිං ගණ්හි. ඝනරාජිතෝ පුණ්ණචන්දෝ විය මාතුකුච්ඡිතෝ නික්ඛමිත්වා සීහනාදං නදිත්වා හංසා කොඤ්චා මයූරාභිධානෙසු තීසු පාසාදෙසු නාට කිත්ථිසතසහස්සෙහි පරිවරියමානෝ දසවස්සසහස්සානි අගාරමජ්ඣෙ වසිත්වා පදුමාභිධානාය අග්ගමහෙසියා කුච්ඡිතෝ උපසක්කමිත්වා අභිනික්ඛමනෙ පුත්තෙ ජාතෙ ජරාජිණ්ණව්‍යාධිමතපබ්බජිතෙ දිස්වා අලංකතහත්ථික්ඛන්ධවරගතෝ චතුරාසීතිසහස්ස කරිවරාරොහෙහි රාජාලොකෙන මහතා ච බලකායෙන පරිවුතෝ මහාභිනික්ඛමණං නික්ඛම්ම පබ්බජිත්වා අනුපබ්බජිතාය පුරිසකොටියා පරිවුතෝ දස මාසෙ පධානචරියං චරිත්වා අඤ්ඤතරපුරවාසියා දින්නං දිබ්බාජක පක්ඛිත්තං පායාසං පරිභුඤ්ජිත්වා සාලවනෙ දිවාවිහාරං කත්වා සුනාභූජිවකොපනිතකුසමුට්ඨියෝ ගහෙත්වා පිප්පලි රුක්ඛමූලෙ අභිසම්බුජ්ඣිත්වා සුනාභූරාමෙ ධම්මචක්කං පවත්තෙත්වා ත්‍රිගාවුතෙ නිසෙසානි චිහි අග්ගසාවකෙහි සද්ධිං නිච්චකාලං චතුහි බ්‍රහ්මවිහාරෙහි පරිවුතෝ සාගතෙන යතිනා උපඨහියමානෝ නාභූසුනාභූනි චීහි අග්ගසාවකාහි සමධිගතසාසනෝ අනුපුබ්බෙන චාරිකං චරමානෝ රම්මනගරං පත්වා කිලෙසඛීණභාවතං සබ්බ ජනමානසං ධම්මකථාමතරසධාරාය සීතිභාවං ජනෙත්වා සුදස්ස නමහාවිහාරෙ විහරති—යි.

මෙසේ සම්බුදුයන්වහන්සේ සුදර්ශනමහාවිහාරයෙහි වැඩවසන සේකැයි යනු ඇසූ රඹඟම් නුවරවාසී ශ්‍රද්ධාවන්ත ජනයෝ ඉඳදුම් මල් පහන් ගත් අත් ඇතිව බුදුන් කරා එළඹ පසඟ පිහිටුවා වැඳ සුවඳමල් ආදියෙන් පුදා බණ අසා ගැන්තවුන් කෙරෙහි අනුකම්පා වෙන් සෙටදවසට ඉවසා වදාරන්නේයයි ආරාධනා කොට නුවරට නොස් දෙවෙනිදවස් මහදන් සරහා නුවර අලංකෘත කරවා නැවත බුදුන් වඩනා මාර්ගය සරහන්නාහු උදකයෙන් භිත්තාසනයෙහි පෂ්පුරවා සමතල කෙරෙමින් රිදීපටසේ වැලි අතුට ලද පස්මල් ඉසිමින් නානාවිධධ්වජුති විහිදුනා වශයෙන් ධජපතාක නාවමින් කදලිතොරණ පුන්කලස පඬිකතිආදිය සද්ධින් සිටියාහුය.

එසමයෙහි සුමෙධතාපසයන් වහන්සේ තමන්වහන්සේගේ ආශ්‍රමපදයෙන් උද්ගතව මාර්ග සරහමින් සිටි ඒ මනුෂ්‍යයන්ගේ උපරිභාගයෙන් ආකාශචාරිව යනයේක්, තුටුපහටුසිත් ඇති ඒමිනිසුන් දැක කාරණ කිම්දෝහෝයි විමසන පිණිස ආකාශයෙන් බැස එකත්පසෙක්හි සිටියේක් එම්බා උපාසකවරුනි මේ මාර්ග තෙපි කවරක්හට අලංකෘත කොට සරහවිදුයි ඒ මනුෂ්‍යයන්ගෙන් විචා

ලෙසේක, ඒ ඇසූ ජනයෝ කියන්නාහු සුමේධතාපසයන් වහන්ස තව නොදන්සේක්ද? දීපංකරනම් දශබලධාරීවූ සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ සම්බුදුකුලපදව ප්‍රාප්තව පවත්වනලද උතුම්වූ ධර්මචක්‍රය ඇතිව ලොකාභිවෘද්ධිය පිණිස ග්‍රාමනිගමාදියෙහි සැරිසරණසේක්, අපගේ ක්‍රුවරටපැමිණ සුදඟින මහාවිහාරයෙහි වැඩවැසවදාරණසේක, අපි ඒ සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ ඇතුළුවූ මහාසංඝයාවහන්සේට දන්දෙනු පිණිස ආරාධනා කොට වඩනා මාඟීය සරසම්හයිකිහ; ඒ ඇසූ සුමේධතාපසයන්වහන්සේ සිතනසේක් කල්පශතසහස්‍රය කිනුදු බුදුනැයි යන ශබ්දමාත්‍රයක් ඇසීම දුර්ලභය එබදු සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ ලොකයෙහි ප්‍රාදුර්භූතවූ සේකැයි ඇසීම්, නොබෝ වේලාවකින් දක්නටද ලබම්යිප්‍රීතින් පිනාඟිය සිත් ඇතිව මේ මාඟීයෙන් එක්ප්‍රදෙශයක් මාවිසිකුත් සැරසියයුතුයැයි සිතා එසේවිනම් උපාසකවරුනි මවත් මින් ප්‍රදෙශයක් දෙවයි ඉල්වූසේක, උපාසකවරුත් සුමේධ තාපසයන් වහන්සේ සෘද්ධ්‍යානුභාවයෙන් දැන තමන් විසින් වහා සරහාගත නොහැකිවූ සිඟිල් දියෙන් පිරූ ගැඹුරු කඳුරුලියක් මේ ඔබවහන්සේ සැරහුව මැනවැයි දුන්නාහුය,

එකල්හි සුමේධ තාපසයන් වහන්සේ බුද්ධාලම්බන ප්‍රීතිඋපදවා සිතනසේක් මම මේ සථානය සෘද්ධියෙන් සරහන්නට සමර්ථයෙමි; හෙවත් අමරපුරෙස්වරවූ ශක්‍රදිව්‍යරාජයාගේ පරස තුරුක සොල්වා මල් ගෙණවුත් සරහන්නටද සමර්ථ යෙමි; උරගපුරෙශ්වරවූ නාගරාජයන්ගේවිත්තනන්දනය කරවන කවුසුල්මල් ගෙණවුත්සරහන්නටද සමර්ථ යෙමි, සවණ්ණිණමරු පඨිනරාජයාගේ අධොභාගයෙන් ඝත්රුවන් ගෙණවුත් මේ ගැඹුරු කඳුරුලිය පුරවන්නටදසමර්ථ යෙමි, තවද අහස බලා රුවන් වර්ෂා වස්වා මේ කඳුරුලිය පුරවන්නටද සමර්ථ යෙමි, මෙසේ සෘද්ධ්‍යානුභාවයෙන් සැරසිම වනාහි මාගේ සිත සතුටු වන්නේ නොවෙයි අද මා විසින් ඒ තිලෝගුරු සම්බුදුරජාණන් වහන සේ උදෙසා කායව්‍යායවතය කටයුතුයයි සිතා එබදු මහානුභාවසම්පන්නා තාපසගන් වහන්සේ බුදුන්කෙරෙහි ගත් ගෞරවයෙන් මෘදුකොමළහස්තයෙන් පස් ගෙණවුත් ඒ කඳුරුලිය පුරවමින් නොනිමිකල්හිම නෛත්‍රලොක්‍යප්‍රදීපයමානවූ දශබලධාරීවූ දීපඞ්කරනම් සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ මහානුභාවසම්පන්නාවූ අවිඅභිඥාධරවූ ක්ෂීණාශ්‍රවවූ සංඝයොහනවූසාරලක්ෂයක්පමණ භික්ෂූන්විසින් පිරිවරණ ලදුව අසදෘශවූ බුබ්ලීලාවෙන් වැඩිසේක,

කෙබදු සංඝයොහනවූ භික්ෂූන්විසින් දැයි යතහොත්? යම්සේ ඒ සම්බුදුරජාණන්වහන්සේ ඡන්දාදී යතර අඟතියට නොපැමිණෙනසේක්ද එබදු ඡන්දාදී යතර අඟතියට නොපැමිණෙන භික්ෂූන්විසින්ද යම්

සේ තමන්වහන්සේ ඉච්ඡානිච්ඡාදියෙහි අකම්පය යහාව ඇතිසේක් ද එසේම ඉච්ඡානිච්ඡායෙහි අකම්පයභාව ඇති හිඤුන්වහන්සේ විසින්ද—යම්සේ ඒ සම්බුදුන්වහන්සේ චක්ඛුරාදි ඉඩ්ඨිඳ්‍රියයන් දමනය කළසේක්ද එබඳු චක්ඛුරාදි ඉඩ්ඨිඳ්‍රියයන් දමනය කළ හිඤුන් වහන්සේ විසින්ද—යම්සේ ඒ සම්බුදුන් වහන්සේ සතලකෙලෙස් යන් සන්හිඳුවූ බැවින් ශාන්තවූසේක්ද එබඳු ශාන්තහිඤුන්වහන් සේ විසින්ද යම්සේ ඒ සම්බුදුන්වහන්සේ කෙලෙහිගිනින් නිවියාවූ සිත්ඇති සේක්ද එබඳු කෙලෙහිගිනින් නිවියාවූ සිත්ඇති හිඤුන් වහන්සේ විසින්ද—මේ ආදිමනායෙක් ගුණයෙන් යුක්තවූ මනා මයක් හිඤුන් වහන්සේවිසින්ද ඉවාලාමතාපමයන් කුහකයන්පාප පුද්ගලයන් යම් කලෙක සමාවූවද මහමුහුදු කුණුසෙයින් සප්‍ර මාදී නොසිටිය දෙනහෙයින් ඒ සියලු හිඤුන්වහන්සේ සංඝ සොභන වනසේක, මෙබඳුවූ උතුම් ගුණයෙන් යුක්ත සාරලක්ෂණයක් පමණ ක්‍රීණාශ්‍රව හිඤුන්වහන්සේ විසින් පිරිවරණලද සේක් දෙවි යන් විසින් දිව්‍යගන්ධමාලාදින් පූජාකරණලදුව දිව්‍ය සංගීති පවත් වනලදුව මනුෂ්‍යයන්ඒසින් මානුෂ්‍යක ගන්ධමාලා දින් පුදනලදුව අනන්තවූ බුඩලිලාසෙයින් සජ්‍ඣාකුලපඨිතයන් විසින් පිරිවරණලද ඛවණ්ණමරුපඨිතය මෙන්ද, තාරකාසමූහයා විසින් පිරිවරණලද පූණ්ණචන්ද්‍රමණ්ඩලය මෙන්ද සහස්‍ර රශ්මීන් පිරිවරණලද ශරත් සූර්‍යමණ්ඩලය මෙන්ද, මනොසිලා තලයෙහි විජ්‍රුම්භමාන සිංහරා ජයක්හු මෙන්ද, අලඬකාරකොට විළියෙළ කරණලද මාණවට පිළිපන්සේක,

සුමේධ තාපසයන් වහන්සේ අක්ඛීන්මීලනය කොට අලඬකාර මාණයෙන් වඩනාවූ දශබලධාරිවූ සම්බුදුන් වහන්සේගේ සුප්‍රතිෂ්ඨි තපාදාදී දෙනිස් මහාපුරුෂලක්ෂණයෙන් ප්‍රතිමණ්ඩිතවූ අශීතිඅනු ඛ්‍යඤ්ජනයෙන් අනුබ්‍යඤ්ජිතවූ බ්‍යාමප්‍රභාමණ්ඩලයෙන් සම්පරිවාරිතවූ මණිවණ්ණ ගගනතලයෙහි දශදික් දිවන අනෙක ශතසහස්‍ර විද්‍යු ල්ලතාසෙයින් ආවෙළාවෙළහූතවූ ශුවලශුවලවූ නීලපීතලොහිතා වදාත මාරෙඤ්ජප්‍රභාස්වරය යන ෂට්වණීඝන බුඩරශ්මිමාලාවන් විහිදුවන්නාවූ ඛදෝත ප්‍රභා නිෂ්ප්‍රභා කොට දිලිහෙන ඛාලාකී ම ණ්ඩලයා සෙයින් දිව්‍යබ්‍රහ්මාදීන්ගේ ශරීරප්‍රභා අභිභවං දිලිහෙන රූපාග්‍රප්‍රාප්තවූ ආත්මභාවයෙන් උපලක්ෂිතවූ ඒ ලොකසම්මිඳු සම්බුදුන් වහන්සේ දැක අද මාවිසින් දශබලධාරිවූ මේ උතුමාතන් වහන්සේට ජීවිතපරිත්‍යාග කරන්නට වටනේයයි සිතා භාග්‍යවන්වූ සම්බුදුන් වහන්සේ දෙසිය සොළසක් මඬගල්‍යලක්ෂණයෙන් විසිතුරුවූ ශ්‍රීපාදයුග්මය කලල්මතුයෙහි නොතබා මිණි පෝරු යෙන් කළ හෙයක් මැඩ වඩනා කල්හිමෙන් සාරලක්ෂයක් පමණ

සාමිණාග්‍රව භික්ෂූන් හා සමග මාගේ පිට මැඩගෙණ වඩනාසේක්වයි එසේ වැඩිම මට දිඹිකාලයකට හිතසැප පිණිස වන්නේයයි දළුම් බුලු මුදු දලුම්බුලු හා අදුන්දිවිසම් වැඟැරි සිවුරු කාලවේවූ කල ල්මතුයෙහි අතුට මණිඵලක ෆෙයක් මෙන් කලල්මතුයෙහි වැද හොත්සේක,

මෙද කිහ දුරෙනිදුනයෙහි

සුමෙධෝ බුඩාරම්මණං පිතිං ගහෙත්වා විනෙතාසි අහං ඉමං ඔකාසං ඉඩියං අලඞ්කරිතුං පහොම් එවං අලංකතෝ පන මං කපරි තොසෙස්සති අජ්ජ මයා කායවෙය්‍යාවච්චං කාතුං වට්ටතිති පංසුං ආහරිත්වා තස්මිං පදෙසෙ පකඛිපි තස්ස තස්මිං පදෙසෙ අනලංක තෙයෙව දිපඞ්කරදසබලෝ මහාභූතාවානං ඡළභිඤ්ඤාසඞ්ඛාසවානං චතුහි ඝනසහස්සෙහි පරිවුතෝ දෙවතාහු දිබ්බගන්ධමාලාදිහි පූජය නෙනහු දිබ්බසංගිතෙහු පවත්තනෙනහු මනුස්සෙහි මානුසකගන්ධ හිවෙව මාලාදිහි ච පූජයනෙනහු අනන්තාය බුඩලිළහාය මනොසි ලානලෙ විජමමානෝ සීහෝ විය තං අලඞ්කතපටියත්තං මහාං පවිපජ්ජි සුමෙධතාපසෝ අකඛිනි උම්මිලෙත්වා අලඞ්කතමගෙන ආගච්ඡන්තස්ස දසබලස්ස වත්තිංසමහාපුරිසලක්ඛණපතිමණ්ඩිතං අසිනියා අනුබ්‍යඤ්ජනෙහි අනුබ්‍යඤ්ජනං බ්‍යාමප්පභාය සමපරිවාරිතං මණිවණ්ණගගනතලෙ නානපකාරා විජ්ජුල්ලතා විය ආවෙල්ලාවෙ ළහුතාවෙව යුගලයු ගලහුතා ච ඡබ්බණ්ණඝනබුඩරස්මි යෝ විසස ජෙජ්ඨතං රූපගගපත්තං අත්තභාවං ඔලොකෙත්වා අජ්ජමයා දස බලස්ස ජීවිතපරිච්චාගං කාතුං වට්ටති මා භගවා කලලෙ අක්කමිත් මණ්ඵලකසෙතුං අක්කමනෙතා විය සඬිං වතුහි ඛිණාසවසතසහ සෙහි මම පිඨිං මදදමානෝ ගච්ඡතු තං මෙ භවිස්සති දිඝරත්තං හිතාය සුඛාය'න්ති ඔකසෙ මොළෙත්වා අජිනජටාවාකචීරානි කාලි වණ්ණෙන කලලෙ පත්ථරිත්වා මණ්ඵලකසෙතුං විය කලලපිඨෙ නිපජ්ජි,

එසින් වදලන බුදුගු

හෙ මෙ පුඨං ව්‍යාකරිංසු බුඩෝ ලොකෙ අනුත්තරෝ,
දිපංකරෝ නාමජිනෝ උපජ්ජි ලොකනායකෝ.
තස්ස සොධියති මගෙහා අජ්ජං වටුමායනං—පෙ—
කෙසෙ මුචිත්වහං තත්ථ වාකචීරව වමමකං,
කලලෙ පත්ථරිත්වාන අවකුජෙත්වා නිපජ්ජහං
අක්කමිත්වාන මං බුඩෝ සහ සිසෙසයි ගච්ඡතු,
මා නං කලලෙ අක්කමිත්වෝ හිතාය මෙ භවිස්සති—යි,

මෙසේ (මඩ) කලල්මතුයෙහි වැදහොත්තාවූ සුමෙධ තාපස න් වහන්සේ නිලිපුල්පෙති බදු තෙත් යුග්මය දල්වා තොලෙ

ශාක්‍යකදිවාකරවූ දීපඞ්කරදශබල්ධක්ෂණවූ සම්බුදුරජාණන්නමයාන්ත් වහන්සේගේ අසදෘශවූ අවිත්‍යත්‍යවූ අනොපමෙයවූ බුද්ධශ්‍රීයබලනසේක් සතුටුවූ මෙසේ සිතූසේක—කෙසේදයත්? ඉදින් මට අභිප්‍රාය විඝාත මේ බුදුන්කෙරෙහි පැවිදිව ලොභවිෂ මොහ මද මාන මාත්සර්‍යාදි සකලක්ලෙශයන් නසා අග්‍රදක්ෂිණේය්‍යබවට පැමිණ සාරලක්ෂණයක් ක්ෂීණශ්‍රවභික්ෂූන් වහන්සේට සඞ්ඝනවකාව බුදුන්පිරිවර රම්‍යනම් නුවරට වදනට සමර්ථ යෙමි, එසේ කිරීම අනිමධුර රස භොජනයක් ලැබ බොහෝකාලයක් ක්ෂුධායෙන් පීඩිත සත්ව සමූහයා බලා සිටියදී අදුරුගැබකට වැද අනුභව කිරීමක් වැන්න, සා එපාසයෙන් පෙළෙන ලදරුවන් බලා තිදිද්දී අමාරස අනුභව කරණ මවක් වැන්න, ගිනි ගෙණ දිලියෙන ගෙයි දරුවන්ගවහඬා සිටියදී තනිව ඇලවී දිවන මවුපියන් වැන්න, එසේහෙයින් හුද කලාව අප්‍රසිඩව නිවන්පුර යාමෙන් ප්‍රයෝජන නැත ම්මද මේ දීපඞ්කර දශබලධාරී සම්බුදුන් වහන්සේ මෙන් සම්‍යක්සම්බොධියට පැමිණ සඳිමීනැමති නැවෙනිලා සංසාරනැමති සාගරයෙන් සත්ත්වගීයා එතර කොට නිවන්නැමති අමාරසයෙන් යනතීරණය කොට නැවත පරිනිර්ණය කිරීම මට සුදුසුයයි සිතා අට්ඨඛමීස මොඛාන යෙන් යුක්තවූ බුඩත්වයට අභිනීහාර කොට වැදහොත් සේක,

මෙම දක්වන්නට කීහ දූරෙනිදානෙඉති

සො කලලපිණ්ඩෙ නිපන්නභාවතොව පුන අඤ්ඤාති උම්මිලෙනිා දීපඞ්කරදසබලස්ස බුඩ්ඩිරිං සම්පස්සමානො එවං චින්තෙසි සබෙ අහං ඉමෙවිජ්ජමානෙ ඛණ්ඩඵුල්ලෙ ඛඩ්ඩපෙත්වා සංඝනවමකා හුත්වාරම්මනගරං පවිසෙය්‍යං අඤ්ඤතකෙවෙපෙන පන මෙ කිලෙසෙ ඛඩ්ඩපෙත්වා නිබ්බාණපත්තියා නාම්, යනනූනාහං දීපඞ්කරදසබලො විය පරමාභිසම්බොධිං පත්වා ධම්මනාවං ආරොපෙත්වා මහාජනං සංසාරසාගරා උත්තාරෙත්වා පච්ඡා පරිනිබ්බායෙය්‍යං ඉදං මයහා පතිරූපනති තතො අඩ්ඩමෙම සබොධානෙත්වා බුඩභාවාය අභිනීහාරං කත්වා නිපජ්ජි.

කීහු මැඩි මහාබොධිවංශඝෂකයින්.

නිපන්නා පන සො මහාපුරිසො විබුඩිපුඤ්ඣරික ලොචනානි උම්මිලෙත්වා ඔලොකෙන්නො තස්ස විජිතසුසුමාලුධ සංගාමස්ස ඉඩ්ඨිං දිස්වා පඤ්ඤතඤ්ඤස්ස මොදිතො යනනූනාහං අනෙකාදිනවං සංසාරං පහාය පරමසුඛං නිබ්බාණං ගමෙණ්‍යන්නති විත්තෙත්වා තතො කරුණාහරුණ්‍යා ආයාචිතාභදයෙ එවං පණිතාමත පච්චෙඩෙ අතිමධුරවරභොජනං ලභිත්වා ඝනතරතිමිරඝබ්භං පවිසිත්වා පරිභුඤ්ජනසදිසා ලොදිසසතිමිතිසුනිබ්බිනිසමාධිසමාප

නොවා විරපුරිසෙ එකාකිනි සංසාරජලනිධිනිවුග්ගං සත්තකායං පහාය නිබ්බාණ ථලමභිරුළ්හෙ කොහි නාම අඤ්ඤෙ භවාභවෙසු විපරිවත්තමානස්ස අසරණීභූතස්ස ලොකස්ස පතිට්ඨාකාතුංසමත්ථා භවිස්සති? සබ්බඤ්ඤුතඤ්ඤාණං පනපත්වා සදෙවකං ලොකං සංසාරකන්තාරා තාරෙත්වා නිබ්බාණ නගරං පවිසිස්සාමි'හි සාවකඤ්ඤාණාභිමුඛමානසං සබ්බඤ්ඤුතඤ්ඤාණාභිමුඛං අකාසි,

එසේ වැදහොත් සුමේධ තාපසයන් වහන්සේ සම්භෙයකින් නියත විවරණ ලබන බෝධිසත්ව වරයන්ව—

මනුස්සත්තං ලිඞ්ගසම්පත්ති හෙතු සත්ථාරදස්සනං
පබ්බජ්ජාගුණසම්පත්ති අධිකාරෝ ච ඉන්ද්‍රියා,
අභිනීහාරෝ සම්ඵඤ්ඤා—යි,

දක්වනලද අෂ්ටධර්මයෙන් සමන්විතවම නියතවිවරණ ලැබියයුතුද? ඒ අෂ්ටධර්මයෙන් සමන්විතවම වැදහොත්සේක. ඒ එසේ මය බුඩත්වය පාර්‍මිතා කරණකල **මනුෂ්‍යාත්මභාවයෙහිම** සිට බුඩත්වය පාර්‍මිතා කළහොත් එසේවූවහුට පාර්‍මිතාව සමාඩවෙයි, නාගයොන්යෙහි හෝ සුපණ්ණයානියෙහි හෝ අවගෙෂජාති හැර ශක්‍රාදිදෙවයොනියෙහි හෝ සිටියහුට පාර්‍මිතාව සමාඩනොවේ, මනුෂ්‍යාත්මභාවයෙහිදු පුරුෂත්වයෙහිම සිටියහුට පාර්‍මිතාව සමාඩවේ ස්ත්‍රීත්වයෙහි සිටියනට හෝ,

පකෙඛාපක්ඛකම්කාසික්ඛා උසූයාපන පණ්ඩකෝ,
නපුංසකෙන පක්ඛිතෙ පණ්ඩකා පරිදීපිතා—යි

දක්වනලද අඤ්ඤලවිපාකාභාවය කරණකොටගෙණ කාළපක්ඛෙහි පණ්ඩකත්ව ප්‍රාණාපත්තියෙහි කාමපරිළාහ සන්තිදුවනපක්ෂ පණ්ඩභාවද-උපනුමයෙන් බිඳුගරණලද ඔපක්කමිකපණ්ඩකයොනියෙහිද—අනුන්ගේ නිමිත්ත මුඛයෙන්ගෙණ උන්ගේ අසුඛියෙන් මුඛය නොඹුනුකල කාමරාගය සන්තිඳෙන ආසිත්තපණ්ඩකයොනියෙහිද—එසේම අනුන් ව්‍යතික්‍රම කරන්නා බලා කාමරාගය සන්තිඳන්නාවූ උසූසපණ්ඩකයොනියෙහිද—ස්ත්‍රීත් නොවන පුරුෂත් නොවන නපුංසකපණ්ඩක යොනියෙහිද—මෙවුන් දම්මේ හැසිරෙණ කල ස්ත්‍රීනිමිත්ත ප්‍රතිවිඤ්ඤාණාව පුරුෂනිමිත්ත ප්‍රකටවන්නාවූ උභතොබ්‍යඤ්ජනක යොනියෙහිද—එසේම පුරුෂනිමිත්ත ප්‍රතිවිඤ්ඤාණාව ස්ත්‍රීනිමිත්ත ප්‍රකටවන්නාවූ උභතොබ්‍යඤ්ජනකයොනියෙහිද-සිටියානට හෝ පාර්‍මිතාව සමාඩ නොවෙයි' පුරුෂත්වයෙහි සිටියනට ද එම ආත්මභාවයෙහි රාගචරිතාදී සකලක්ලෙශයන්නසාඅර්හත් ඵල ප්‍රාප්තියට පැමිණෙනතරම් **හෙතුසම්පත්** ඇත්තහුටම පාර්‍මිතාව සමාඩ වෙයි, එබඳු හේතුසම්පත් නැත්තහුට පාර්‍මිතාව සම

ඩ නොවෙයි, හෙතුසම්පන්නභාවද ඉදින් **ජීවමාන බුදුන්ගේ සම්පමුඛයම** ප්‍රාර්ථනා කළහොත් ඒ ඔහුට ප්‍රාර්ථනාව සමෘඩවෙයි බුදුන් පිරිනිවිකල්හි වෛත්‍ය සඞ්ඛ්‍යාත දැහැබක් සම්පයෙහි හෝ බොධි මූලයෙහි හෝ ප්‍රාර්ථනා කරන්නහුට සමෘඩ නොවෙයි, බුදුවරයන් ගේ සම්පයෙහි ප්‍රාර්ථනා කරන්නහුටද ශාසනප්‍රව්‍රජ්‍යාවෙන් හෝ ඍෂිප්‍රව්‍රජ්‍යාවෙන් හෝ **පෑ විදිවුවහුටම** ප්‍රාර්ථනාව සමෘඩ වෙයි, කාමපරිභොගවූ ශාසනසඞ්ඝයාහට සමෘඩ නොවෙයි ප්‍රව්‍රජිතයහටද පඨමජ්ඣානලාභී අෂ්ටසමාපත්ති සංඛ්‍යාතගුණ ප්‍රතිලාභීවූවාහටම සමෘඩ වෙයි මෙකී ගුණ සම්පත්තියෙන් විරහිතවූවාහට සමෘඩ නොවෙයි ගුණසම්පන්නතා විසිනුදු යමෙකු විසින් තමා ජීවිතය බුදුන්ට පරිත්‍යාගකෙරේද මෙබදු අධික ක්‍රියාවෙන් **අධිකාරසම්පන්නවූවාහට** ම සමෘඩ වෙයි, යථොක්ත අධිකාරසම්පත් නැත්තාවූ අන්‍යතරයා හට සමෘඩ නොවෙයි අධිකාරසම්පන්නයාහටද යමෙක් බුඩකාරක ධර්මයන් පිණිස **මහන්වූ ශබ්දය** මහත්වූ උත්සාහයද මහත්වූ ව්‍යායාමයද ඇතිව බුඩ කාරකධර්මයන් පයෙහිණ කරන්නේවිනම් ඕ හවම සමෘඩ වෙයි බුඩකාරකධර්මයන් පිණිස මහත්වූ ආලයද මහත්වූ උත්සාහයද මහත්වූ ව්‍යායාමයද ඇතිව බුඩකාරකධර්මයන් පයෙහිණය කරන්නාහට සමෘඩ නොවේ

එයින් කිව දුරෙනිදානයෙහි

මනුස්සත්තභාවසම්පත්තියම්පි එත්තකා බුඩිභාවං පත්ථේන්තස්ස පත්ථනා සම්පජ්ජති නාගස්ස වා සුපණ්ණස්ස වා දෙවතාය වා පත්ථනා පත්ථනා සම්පජ්ජති මනුස්සත්තභාවෙපි පුරිසලිඞ්ගෙ හි සිතාසෙස පත්ථනා සම්පජ්ජති ඉත්ථියා වා පණ්ඩකතාපුංසකඋභතොබ්‍යඤ්ජනකානං වා තෙසං සම්පජ්ජති, පුරිසසරීරෙපි තසම්පි අත්තභාවෙ අරහත්තං පත්තියා හෙතුසම්පන්නස්සෙව පත්ථනා සම්පජ්ජති, නො ඉතරස්ස, හෙතුසම්පත්තියාපි සතෙ ජීවිතන්තකබුඩභාවෙසෙව සන්තිකෙ පත්ථෙන්තස්ස පත්ථනා සම්පජ්ජති, පරිනිබ්බුතෙ බුඩෙ චෙතියසන්නිකෙ වා මහාබොධිමූලෙ වා පත්ථෙන්තස්ස නා සම්පජ්ජති, බුඩානං සන්නිකෙ පත්ථෙන්තස්සාපි පබ්බජිත්වා ලිඞ්ග සිතාසෙසෙව සම්පජ්ජති, නො ගිහිලිඞ්ග සිතාසස, පබ්බජිතස්සාප පඤ්චාභිඤ්ඤා අට්ඨසමාපත්තිලාභි නොභියා සම්පජ්ජති, න ඉමාය ගුණසම්පත්තියා විරහිතස්ස, ගුණ සම්පන්නතාපි යෙන අත්තනා ජීවිතං බුඩානං පරිච්චත්තං හොති තස්ස ඉමිනා අධිකාරෙන අධිකාරසම්පන්නස්සෙව සම්පජ්ජති, න ඉතරස්ස, අධිකාරසම්පන්නතායාපි යස්ස බුඩකාරක ධම්මානං අත්ථාය මහන්තා ඡන්දෝ ච මහන්තා උස්සාහොච වායාමෝ ච පරියෙසිතාසෙව සම්පජ්ජති, න ඉතරස්ස—යි.

ඔවුන් අතුරෙනි ශ්‍රද්ධාමහත්තයාට උපමා දක්වනුලැබේ. කෙසේදයත්?

යමෙක්තෙමේ එකොදකිඳුතවූ සකලවක්‍රවාලඝණ්ඩය තමාගේ බාහුබලයෙන් පිහිනා පරතෙරට යන්නට සමර්ථ වේද ඔහු බුඩකිය යට පැමිණෙන්සි, හෙවත් සතිස්ලක්ෂ දසදහස් තුත්සියපණස් යොදුනක් වට ඇති චක්‍රවාඨබාහ්‍යානන්තරයෙහි හැමතන්හිම කිඹුල් දැහි මොහොරු ආදීන් එසින් ගැවසි නිබෙන සමුද්‍රයෙහි ඔරුපසුරු ආදී කිසිවක් නොගෙණ හස්තාබලයෙන්ම පිහිනා එතරව ගියක් හට බුඩබව සිඩවන්නේසයි යමෙක් කියේ වීනම් එයට නො පසු බැස මම එබදු සමුද්‍රය පිහිනා එතර හොස් බුඩත්වයබ පැමිණෙම්සි කියා සමුද්‍රයට බස්නබ සමර්ථයෙක් ඇත්නම් ඔහු බුඩත්වයට පැමිණෙසි තවද යමෙක් එබදු චක්‍රවාලගර්භය කවුස ඟින හුණපදුරන් ගැවසි තිබෙන්නේය ඒ හුණවනය වහන්ආදී කිසිවක් පයනොලා දඩුමුගුරු ඉසත්‍රාදියක් අතින් නොගෙණ ව්‍යූහනය කොට හෙවත් දෙකක් කොට පිරා පදසාගමනින්ම එතර ගියක්හට බුඩත්වයට පැමිණිය හැක්කේසයි කියේවීනම් යමෙක් ඒ අසා මට බුඩත්වය මිස ඒ හුණවනය ව්‍යූහනය කොට යාම දුෂ්කරදෙයක් නොවෙයි සසර දුක්ඛන්නා සත්වවර්ගයාහට නිවන් සාදා දෙනු පිණිස පයට සුබස්පර්ශදෙන හිතුණ වනයක් මෙන් සරු නොකොට යක්වලී ඇළුපුරා තුබූ ඒ හුණවනය ව්‍යූහනය කොට ගෙණ එතර හොස් බුඩත්වයට පැමිණෙම්සි කියා පටන්ගන්නට සමර්ථයෙක් ඇත්නනම් ඔහු බුඩත්වයට පැමිණෙසි තවද යමෙක් සකලවක්‍රවාලඝණ්ඩය ඝන නිවුත් - නුයක් මෙන් අතුරු නැතිව කඩු තෙප්ආදී නිසුණුම්දහස් ඇති ගයන උඩුකරු කොට හිඳුවා තිබෙන් නේය ඒ චක්‍රවාලඝණ්ඩය වහන්ආදී කිසිවක් පය නොලා ප්‍රකෘති පාදයෙන්ම ඇක්ම පරතෙර ගියහෙත් බුඩබවයට පැමිණිය හැක් කේයයි කියේවීනම් යමෙක් ඒ අසා මට ඒ දුෂ්කරදෙයක් නොවෙ යි නිසුණුම්වහස් ඇති අසිපත්‍රවනාදියෙහි වෙගෙන හිඳිනා සත්වගී යා එසින් නතා නිවන්පුරයෙහි පිහිටුවනු පිණිස සතරඅපලෙන් යුත් හෙළලොමින් කලි ඇතිරියක් පිට යන්නක්මෙන් සරු නොකොට ආයුධමුනයෙන් ගැවසිනත් සත්වලිගබ පරතෙර හොස් බුඩබවයට පැමිණෙවීසි කියා සුනුව යන්නට සමර්ථයෙක් ඇත්නම ඔහු බුඩබවට පැමිණෙසි තවද යමෙක් එබදු සත්වලිගබ හිතවච් කාඃහාරයෙන් හරිතව නිබෙන්නේය හෙවත් දිලිඳහා කිහිරඹු රෙන් පිරිනිබෙන්නේය මෙබදු දිලිඳුන අතුරු මැඩ පරතෙර ගියක්හට බුඩබවය සිඩවන්නේසයි කියේවීනම් ඒ අසා ඒ මට දුෂ්කර දෙයක් නොවෙයි අඛ්භාරාහාරකාදියෙහි දුක් හිඳිනා මාගේ

සම්බවගිරියා එයින් නගා නිවන්පුරයෙහි පිහිටුවනු පිණිස කණිකාර මල්දලඉස්නක් මැඩ යන්නක්හුමෙන් සරු නොකොට දිලියෙන අතුරු මැඩ පරතෙර ගොස් බුදුවම්යි කියා සුහුව පටන්ගණ යන්නට සමර්ථයෙක් ඇත්නම් ඔහු බුඩකියට පැමිණෙයි, නවද යමෙක් සක්වලගැබ ජලයෙන් පිරිතිබෙන මුහුදද පිනා එතරගොස් එසේම සක්වළගැබ හැම තැනම ආකීණිණව තිබෙන හුණවනයද විසුගනය කොට පදසා ගමණින්ම එතරගොස් එසේම ශස්ත්‍රයෙන් ගැවසිතිබෙන චක්‍රවාලගඞ්ඝය පයින් මැඩගෙණ පරතෙර ගොස් එසේම විතචිචිකාඩහාරයෙන් හරිතව තිබෙන සකලචක්‍රවාල ගඞ්ඝය පයින්පාගා එතරගොස් පරතෙර දුටුවක්හට ඕස සෙස් සතව බුඩකිය සිඩනොවෙයි කියේවිනම් ඒ අයා සසරයයුරෙහි දුග්ගන්නා සත්වයමූහයා එයින් ගොඩනගණු පිණිස සකලචක්‍රවාල ගඞ්ඝය පිරිතිබෙන මුහුදත් පිනා එතරගොස් එසේම සක්වලගැබ අතුරුනැතිව ගැවසී තුබූ හුණවනයත් විසුහනය කොට එතර ගොස් එසේම සක්වලගැබ අතුරුනැතිව ආකීණිණව තුබූ ආයුධ රාසියත් පයින් මැඩ එතර ගොස් එසේම සක්වලගැබ පුරා තුබූ විතචිචික අඟුරුරැසත් පයින් මැඩ එතර ගොස් බුඩකියට පැමිණ සත්වගීයා සසරදුකින් මුදු නිවන්පුර ගෙණ යෙම්යි කියා ඒ සියල්ල දුෂ්කාරදෙයක් මෙන් නොසිතා සුහුව කිරීමෙහි පවත්ගන්නාවූ බුඩකාරකධර්මයන්කෙරෙහි පැවති මෙබදු ආලයෙන් මෙබදු උත්සාහයෙන් ධන සොයන නිධීන් පුරුෂයක්හුමෙන්ද ඖෂධ සොයන රෝගී පුරුෂයක්හු මෙන්ද පරතෙර සොයන සමුද්‍රගතයක්හු මෙඳ මාගීය සොයන මංමුලාවූ විදෙශීපුරුෂයක්හු මෙන්ද දරුවන් දක්නා කැමති නවගබ්භිණියක් මෙඳ ජයභූමියක් සොයන සංග්‍රාම රජක්හු මෙඳ සපනවිධරතනය ප්‍රාපිතා කරණ සක්විති රජක්හු මෙඳ විශෙෂයෙන් බුඩකාරකධර්මයන් ඉසවීමෙහි නියුක්ත ඉම් මහෝත්තමයෙක් ඇත්නම් ඔහුට අභිනීහාරසම්පන්න මූලප්‍රණිධානය සමාඩවේ.

කියේ මැනෝ එම දුරෙනිදුනයෙකි.

තත්‍රිදං ඡිඳමහඤ්ඤතාය ඔපම්මං සවෙහි එවමඤ්ඤා යෝ සකල චක්කවාලිගබ්භං එකොදකීභූතං අත්තානෙ බාහුබලෙන ඔතරිත්වා පාරං ගන්තුං සමත්ථා සෝ බුඩත්තං පාපුණාති, යෝ වා පන සකල චක්කවාලිගබ්භං වෙළුගුම්බසඤ්ඤාතා විසූහිත්වා මද්ධිත්වා පදසා ඔඝ නෙත්වා පාරං ගන්තුං සමත්ථෝ සෝ බුඩත්තං පාපුණාති, යෝ වා පන සකලචක්‍රවාලිගබ්භං ඔත්ථරිත්වා ආකොටෙත්වා නිරන්තරං ඔතතිඵල * සමාකිණ්ණං පදසා අනකම මානෙ පාරං ගන්තුං සම

* ඔතතිඵල ?

මේ බුදුවූකාලයෙහි වූ සියලු ප්‍රාතිහාර්‍ය සිව්වණක් පිරිස්මැද ප්‍රකාශ කොට වදාරා ඉදිරි රාජ්‍යශ්‍රීපදප්‍රාප්තවන රජකුමරුන්හට ප්‍රසාද දෙවා පිරිස්මැද සතුටුකරවන නරදෙව් රජුන්හුසේ ප්‍රශංසාකොට විවරණදී දැසමන්මල් අටමිටකින් පුදු ප්‍රදක්ෂිණාකොට වැඩිකල්හි සාරලක්ෂයක් පමණ ක්ෂීණාශ්‍රවභික්ෂූන්වහන්සේද ගඳමල් ආදියෙන් පුදු ප්‍රදක්ෂිණාකොට වැඩිසේක, දසදහසක්සක්වළ දෙවියන් හා එතැන්හි රැස්වූ මනුෂ්‍යයෝද ගඳදුම්මල්වස්ත්‍රාභරණාදීන් පුදු බෝ සතුන් වැඳ ප්‍රදක්ෂිණා කොට සවාමිනි යම්සේ පුරුෂයෙක් සෘජු කොටින් එතරවන්නට උත්සාහකොට වැරදුනහොත් යටිතොටින් එතරවැද එපරිද්දෙන් මේ දීපඞ්කරබුදුන්ගේ සස්නෙන් පිරිහුන හොත් බුදුවනකාලයෙහි ඔබකරා පැමිණ නිවන්අමා බුදිමි හයි ප්‍රාර්ථනා කොට දීපඞ්කරබුදුන් සමඟ ගියකල්හි මාගේ යහා මිදරුවූ සුමේධතාපසයන්වහන්සේ වැදහොත්තැනින් නැගී පාරමිධර්මියන් යොගම්යි දෙවිමිනිසුන් පිදූ මල්ගොඩමතුයෙහි පලක් බැඳ වැඩඋන්නේක, මෙසේ බොධිසත්වයන්වහන්සේ වැඩ උන්කල්හි සකලදශසහස්‍රිලොකධාතුයෙහි දිව්‍යබ්‍රහ්මාදිහු රැස්ව බොධිසත්වයන්වහන්සේට මෙසේ සතුතිකොට කිහු.

කෙසේදයන්?

යං පුබ්බේ බොධිසත්තානං පලලඞ්කවරමාභුජේ,
නිමිත්තානි පදිස්සන්ති තානි අජ්ජ පදිස්සරේ—යි.

යනුහෙයින් සුමෙධතාපසයන්වහන්ස පාරමිතාවන් සොයන පිණිසපලක් බැඳ වැඩඋන් පූර්වබොධිසත්වවරයන්ට සමාවන යම් පූර්වනිමිතිකෙණෙක් ඇද්ද ඒ සියල්ලම අද දක්නා ලැබෙති—ඔහු කවුරුදයන්?.

සීතං ව්‍යපගතං හොති උණ්හඤ්ච උපසම්මති,
තානි අජ්ජ පදිස්සන්ති ධුවං බුද්ධෝ භවිස්සසි—යි.

යනුහෙයින් පෙර බෝසතුන්ගේ පාරමිතා සෙවීමෙහි අධිකවූ ශීත ව්‍යපගත වෙයි අධිකවූ උෂ්ණ උපශමවෙයි ඒ සියල්ලද අදත් විද්‍යමාන විය, එසේහෙයින් ඒකාන්තයෙන් බුදුවනසේක් මය,—තවද—

... දසසහස්සීලොකධාතු නිස්සද්දා හොන්ති නිරාකුලා,
තානි අජ්ජ පදිස්සන්ති ධුවං බුද්ධෝ භවිස්සසි—යි,

යනුහෙයින් දශසහස්‍රිලොකධාතුව නිශ්ශබ්දවෙයි නිරාකුල වෙයි අදද සියලු ලොකධාතුව නිශ්ශබ්දවිය නිරාකුලවිය, එසේ හෙයිනුත් ඒකාන්තයෙන් බුදුවනසේක්මය —තවද—

මහාවාතා නවායන්ති නසන්දන්ති සවන්තියෝ,
තානි අජ්ජ පදිස්සන්ති ධුවං බුද්ධෝ භවිස්සසි—යි.

යනුහෙයින් සත්වයන්ට අමනොඥවූ මහත්වාත නොහමයි ගඩගා ගඟ ඇලකඳුරුලිආදීහු සන්දනය නොකෙරෙති ඒ සියල් ලම අදත් විද්‍යමානවූහ, එසේහෙයිනුත් එකාන්තයෙන්ම බුදුව න සේක්මය—තවද—

ඵලජා දකජා පුප්ඵජා සබ්බේ ධුවං බුද්ධා භවිස්සසි—යි.

යනුහෙයින් ගොඩෙහි දියෙහි හටගෙණ පිපෙන්නාවූ සියලු පුෂ්පජාතීහු එකල්හි පිපෙති ඒ සියල්ලම අදත් එසේම වියැ, එසේහයිනුත් බුදුවනසේක්මය—තවද—

ලතා වා යදිවා රුක්ඛා ඵලහාරා හොන්ති තාවදෙ,
තෙ'පජ්ජ ඵලිතා සබ්බෙ ධුවං බුද්ධෝ භවිස්සසි—යි.

යනුහෙයින් එකල්හි සියලු ලතාවෘක්ෂයෝ ඵලයෙන් හරිත වෙති අදද ඒ සියල්ලම ඵලයෙන් හරිතවූවාහුය, ඒ කාරණයෙනුත් බුදුවනසේක්මය—තවද—

ආකාසඤ්ච භූමිඤ්ච රතනා ජෝතන්ති තාවදෙ,
තෙ'පජ්ජ රතනා ජෝතන්ති ධුවං බුද්ධෝ භවිස්සසි—යි.

යනුහෙයින් එසමයෙහි ආකාශසඤ්ඥාවූද භූම්‍යසඤ්ඥාවූද සියලු රත්නයෝ විශෙෂයෙන් දිලිහුනාහුය අදද සියලු දසදහසක් සක්වළ ආකාශභූමිගත සියලු රත්නයෝ දිල්නිහිඟියාහුය' ඒ කාරණයෙනුත් බුදුවනසේක්මය —තවද—

මානුසිකා ච දිබ්බා ච තූරියා වජ්ජන්ති තාවදෙ,
තෙ'පජ්ජු හෝ අභිරවන්ති ධුවං බුද්ධෝ භවිස්සසි—යි.

යනුහෙයින් මානුෂිකවූද දිව්‍යවූද උභයතූර්‍යයෝ කිසිවක් හුවසින් අවාදිතව වාද්‍යවූවාහුය අදද ඒ උභයතූර්‍යයෝ අභිරවණය කලාහුය, ඒ කාරණයෙනුත් බුදුවනසේක්මය—තවද—

විවිත්තප්පපා ගගනා අභිවස්සන්ති තාවදෙ,
තෙ'පි අජ්ජ පවස්සන්ති ධුවං බුද්ධෝ භවිස්සසි—යි.

යනුහෙයින් පෙර බෝසතුන් පාරමිතාසම්මර්ශනය කරමිසි වැඩෙන්සමයෙහි ආකාශයෙන් විචිත්‍රපුෂ්පයෝ අභිවර්ෂණය කලාහුය අදද එසෙයින් විසිතුරුමල්වැස්සක් වට; එසේහෙයිනුත් බුදුවන සේක්මය—තවද—

මහාසමුද්දෝ ආහුජනි දසසහස්සී පකම්පති,
තෙ'පජ්ජු හෝ අභිරවන්ති ධුවං බුද්ධෝ භවිස්සසි—යි.

යනුහෙයින් මහාසමුද්‍රය ආහුජ්නය වෙයි දශසහස්‍රිලොකධාතුව ප්‍රකම්පිත වෙයි තද්හෙයෝම අදත් එසේවූවාහුය, ඒ කාරණයෙනුත් මතු බුදුවනසේක්මය—තවද—

නිරයෙ'පි දසසහස්සී අග්ගි නිබ්බන්ති තාවදෙ,
තෙ'පජ්ජ නිබ්බුතා අග්ගී ධුවං බුද්ධෝ භවිස්සසි—යි.

යනුහෙයින් පෙර මෙසේවූ කාලයෙහි දසදහස්සක්සක්වළ සියලු නරකවල ගිනි නිවීගියේය අදද එසෙයින්ම සකලනරකයෙහි ගිනි නිවීගියේය, ඒ කාරණයෙනුත් ඒකාන්තයෙන්ම බුදුවනසේක්මය —තවද—

විමලෝ හොති සුරියෝ සබ්බෙ දිසාභන්ති තාරකා,
තෙ'පි අජ්ජපදිස්සන්ති ධුවං බුද්ධෝ භවිස්සසි—යි.

යනුහෙයින් සූර්‍යදිව්‍යරාජතෙමේ අභිශයින් අභ්‍රමණ්ඩලාරූඪ වූයේ ආකාශාභිමුඛ වූයේ යන පවොපෙළුණයන්කොරෙන් විනිර්මුක්තවූ නිර්මලව බබලන්නේය සියලු තාරකාවෝද දක්නාලැබෙති ඒ සියල්

ලම අදත් එසෙයින්ම වීය, මේ කාරණයෙනුත් බුදුවීම ඒකාන්ත මය—තවද—

අනොවට්ඨෙන උදකං මහියා උබභිජ්ජි තාවදෙ,
තං'පජ්ජුබ්භි ජ්‍රතෙ මහියා ධ්‍රුවං බුද්ධො භවිස්සසි—යි.

යනුහෙයින් වැසි නොවැස පෘථිවියෙහි ජලධාරාවෝ නික්මෙනි අදත් එසෙයින්ම පෘථිවියෙහි උදකොත්ගතවීය, මේ කාරණයෙනුත් බුදුවීම නියතමය—තවද—

තාරාගණා විරොචන්ති නක්ඛත්තං ගග නමණ්ඩලෙ,
විසාඛා වජ්ඣිමායුත්තා ධ්‍රුවං බුද්ධො භවිස්සසි—යි.

යනුහෙයින් තාරාගණාදීන් එසමයෙහි බැබලීම් ආදියක් ඇද්ද ඒස්ථලල්ලම අදත් එසෙයින්ම වීය, ඒකාරණයෙනුත් නිමිති රුව බුදුවනසේක්මය—තවද—

බිලාසය දරිසයා නික්ඛමන්ති සකාසයා,
තෙ'පජ්ජ ආසයාවුත්‍රුඛා ධ්‍රුවං බුද්ධො භවිස්සසි—යි.

යනුහෙයින් පෙර මෙබඳු කාලයෙහි බිලාසය දරිසය යන සවියෝ සකසකසඝාතයෙන් නික්මෙනි අදත් එසෙයින්ම එකපැහැර නික්මුනාහ, ඒ කාරණයෙනුත් බුදුවනසේක්මය—තවද—

න හොන්ති අරහි සත්තානං සන්තුට්ඨා හොන්ති තාවදෙ,
තෙ,පජ්ජ සබ්බ සන්තුට්ඨා ධ්‍රුවං බුද්ධො භවිස්සසි—යි.

යනුහෙයින් පෙර මෙබඳු කාලයෙහි සත්වයන්ගේ අරති දුරුවෙයි අභිසිත්තගාත්‍රුඇතියවුන්සේ සතුටුවෙති දැනුත් එසෙයින්ම වීය, මේ කාරණයෙනුත් බුදුවනසේක්මය—තවද—

රොහා තදුපසම්මන්ති ජිඝච්ඡා ච විනස්සති,
තානි අජ්ජි පදිස්සන්ති ධ්‍රුවං බුද්ධො භවිස්සසි—යි.

යනුහෙයින් පෙර බෝසත්හු පාරමිතාඋපසම්මිශ්‍රිනය කරමිහයි මෙසේම උන්කල්හි සත්වයන්ගේ රොගවූපගමනය වෙති ජිඝච්ඡා සඞ්ඛ්‍යාත ක්‍රුධාරොගයද විනාශවෙයි අදත් එසෙයින්මවීය, මේ කාරණයෙනුත් බුදුවනසේක්මය—තවද—

රාගො තද තනූ හොති දෙසො මොහොපි නස්සති,
තෙ'පජ්ජ විගතා සබ්බෙ ධ්‍රුවං බුද්ධො භවිස්සසි—යි.

යනුහෙයින් සත්වයන්ගේ රාගය තුනීවෙයි දෙෂයද මොහයද එසෙයින්ම නසී අදත් එසෙයින්ම වීය, මේ කාරණයෙනුත් බුදුවීම නියතමය—තවද—

භයං තද න භවති අජ්ජිපෙතං පදිස්සති,
තෙන ලිඞ්ගන ඤානාම ධ්‍රුවං බුද්ධො භවිස්සසි—යි.

යනුහෙයින් පෙරත් මෙසේම මහබෝසත්හු පාරමිතාඋපසම්මිශ්‍රිනය යදි උන්කල්හි ගුරුළුන්ට ගොදුරුවූ නාගයෝ ගුරුළුන්කෙරෙහි භය නැතිව ඔවුනොවුන් පිල්කරඇදිය හෙණ කෙළිති නාගයන්ට ගොදුරුවූ මැඩියෝ ඔවුන් පෙණගැස් ආදිය හෙණ කෙළිති බලුන්ට ගොදුරුවූ මූසිකයෝ ඔවුන් දරුවන්සේ ලඟකෙළිති දිවියන්ට ගොදුරුවූ මිගපොතකයෝ ඔවුන් දරුවන්සේ තනබැ අදිති

මේ ආදී ක්‍රමයෙන් සම්භාව සත්ත්වදෙසි අදත් එසෙයින්ම දක්නා ලැබෙයි, මේ කාරණයනුත් ඒකාන්තයෙන්ම බුදුවනසේක්මයයි දනහිඟ—තවද—

අනිඤ්ජමක්ඛා පකකමති දිබ්බගමක්ඛා පවායති,
මහා 'පඤ්ඤායති ගඤ්ඣා ධුවංබුද්ධා භවිස්සති—යි.

යනුමෙහයින් මෙබඳුවූ පුම්කාලයෙහි අනිඤ්ඣක්ඛඤ්ඤාත දුඃඛිත්‍ය හඟා සකලජනමනොඥවූ දිව්‍යපුරාහිපුහණි හමයි අදත් එසෙයින්ම විය, මේ කාරණයනුත් බුදුවීම නියතමකොට දනුම්හ—තවද

සබ්බ දෙවා පදිස්සන්ති ඨපයිත්වා අරූපිනෝ,
නෙ'පස්ස සබ්බ දිස්සන්ති ධුවං බුද්ධා භවිස්සති—යි.

යනුහෙයින් අරූපාවචරදෙවියන් හැර දශසහස්‍රීලොකධාතු වෙහි දෙව්යෝ ද මෙබඳුකාලයෙහි දක්නාලැබෙති දැනුදු එසෙයින්ම විය, මෙකාරණයෙනුත් බුදුවීම නියතමකොට දනුම්හ—තවද—

යාවතා නිරයා නාම සබ්බ දිස්සන්ති තාවදෙ,
නෙ'පස්ස සබ්බ දිස්සන්ති ධුවං බුද්ධා භවිස්සති—යි.

යනුහෙයින් යම්පමණ නරකයෝ ඇද්ද ඒ සියලු නරකයෝ පෙර මෙබඳු කාලයෙහි දක්නාලැබෙති අදත්එසෙයින්ම විය, මේ කාරණයෙනුත් ඒකාන්තයෙන්ම බුදුවනසේක්මය—තවද—

කුඤ්ඣා කවාවා යෙලා ච න හොන්තාවරණං තදා,
ආකාසභූතා මෙ පජ්ජ ධුවං බුද්ධා භවිස්සති—යි.

යනුහෙයින් හිත්තිප්‍රාකාරපර්‍යන්තාදියෙන් කිසිවක්හු ලිවහ නොවී මෙබඳු කාලයෙහි දෙරසිරි සත්වයෝ දෙරවසා තුබුහගයි හිරියන් දකිති හඟයි සිවි සත්වයෝ දෙරසිරියන් දකිති ප්‍රාකාරයෙන් ඇතුළත පිටත සිවි සත්වයෝද එසේම ඔවුනොවුන් දකිති කුදුම්හත් පළඳැලින් එපිට මෙපිට සිවි සත්වයෝද එසෙයින්ම ඔවුනොවුන් දකින ගමින් ගම රටින් රට දිවයින්න් දිවයින සක්වළින් සක්වල ඒ ඒ තැන සිවි සත්වයෝද ඔවුනොවුන් දක්නානු ඉදිරිපිට සිරියවුන් සේ කිසිවකින් ආවරණයක් නැතිව සැපසේ දකිති අදත් දසසහස්‍රී ලෝකධාතුව හැම්තැන්හිම ආකාශභූතව එහෙලිව පෙණේයි, මේ කාරණයෙනුත් ඒකාන්තයෙන්ම බුදුවනසේක්මය—අපිය—

චුති ච උපපත්ති ච ඛණ තයම්පි නවිජ්ජති,
තාහි අජ්ජ පදිස්සන්ති ධුවං බුද්ධා භවිස්සති—යි

යනුහෙයින් පුම්කාලයෙහි බොධිසත්වයෝ පාරමිතාසම්භාරය කරම්හයි සිතා දැඩිලොකාලඟි චතුනිරුපත්තිනැති අභයප්‍රාප්ත සත්වියන් පැමිණවීමට පුම්නිමිති දක්වත්නාසේ එකෙණෙහි දසසහස්‍රීලොක, ධාතුයෙහි උපදනා සත්වියකුදු නැතිනා සත්වියකුදු නැත අදත් ඔබ වහන්සේගේ පාරමිතාසම්භාරයෙහි උපදින සත්වයෙක් හෝ නස්නා සත්වයෙක් හෝ නැත. මේ කාරණයෙනුත් ඒකාන්තයෙන්ම මතුබුදුවනසේක්මයයි, මෙසේ තමන් දුටු පුම්නිමිති ප්‍රකාශනොකොට දක්වා නැවත—

දළහං පග්ගණ්හ විරියං මා නිවත්තය අභික්කමං,
මයං මෙතං විජානාම ධුවං බුද්ධා භවිස්සසි—යි

යනුඟයින් මෛත්‍රීඋපෙක්ෂාමෝදී සකලගුණගණාඛයෙන් යුක්ත වූ සුමෙධතාපසයන්වහන්ස බබවහන්සේ මතු බුදුවන පරිදි අප හැම්දෙවියෝම ඒකාන්තයෙන් දනුම්ඟ එසේඟයින් තොපසුබැස්සීයෝ දැඩිකොට වදාළමැනවැයි යනාදීන් අනෙකප්‍රකාරයෙන් මධුර වචනයන් කියා සතුටුකරවා දසඳහසක් සක්වළ දෙවියන්කල සතුනිද සම්භාවනාවන්වහන්සේ විසින් වදාළ වචනයද අසා සතුටුවූ සුමෙධතාපසයන්වහන්සේ මෙසේ සිතූසේක—කෙසේදයත්?

සම්භාවරයෝ නම් නොසිස් තෙපුල් ඇතිසේක්ලාය, සම්භවරයන්ගේ කථාවෙහි අන්‍යථාභාවයක් නැත, යම්සේ ආකාශයෙහි දුම්කැටක් භූමියෙහිම ප්‍රපතිතවේද, උපන්සත්වයාගේ මරණනියතවේද, අරුණුඇඟුණුකල්හි සූර්‍යයාගේ උදාහවීමත් නියතවේද, සයනයෙන් නික්මුනු සිංහයාගේ සිංහනාදකිරීම නියතද, ගරුගබ්භිණී ස්ත්‍රියගේ භාරමොචනය නියතද එපරිද්දෙන්ම සම්භවරයන්ගේ වචනයත් නිඛොරැමය, එසේ හෙයින් මම බුදුවෙමියි නියතකොට සිතූසේක.

මෙම කිහ දූරෙනිදනයෙහි.

ඛොධිසත්තෙනා දීපඞ්කර දසබලස්ස ච දිසසහස්සවක්කවාලදෙව තානවවචනං සුත්වා හීත්‍යෝහසොමත්තානාය යඤ්චුස්සාහෝ හුත්වා විහන්නානි බුඞ්ධානාම අමොඝවචනා, නත්ථි බුඞ්ධානං කථාය අඤ්ඤථත්තං, යථාහි ආකාසෙ ඛිත්තං ලෙඩ්ඩුස්ස පතනං ජාතස්ස මරණං අරුණෙ උග්ගතෙ සුරියස්සුග්ගමනං ආසයා නික්ඛන්තසීහස්ස සීහනාදනදනං ගරුගබ්භාය ඉත්ථියා භාරමොචනං ධුවං අවස්සභාවී, එවමෙවං බුඞ්ධානං වචනං නාම ධුවං අමොඝං අඩා අහං බුඞ්ධා භවිස්සාමී—යි.

මෙසේ යහපත මම ඒකාන්තයෙන්ම බුදුවෙමියි කරණලද සනිටුහන් ඇති සුමෙධඛොධිසත්වතෙමේ බුඞ්කාරකධිමියන් සොයනසේක් උඹඩාඩ්ඨ ප්‍රාචීන දක්ඛිණපශ්චිමාදී දශදිශාවෙන් කවර දිශාවෙක වනාහි බුඞ්කාරකධර්මයෝ වෙසෙද්දෝ හෝයි? අනෙකාකාරයෙන් බලනසේක් කිසි දිශාවෙකත් නොදක තමන්වහන්සේගේ චිත්තඥානනයන බලා පූර්වඛොධිසත්වියන් විසින් ආසෙවිත නිසෙවිතවූ කරුණාව හා උපායප්‍රඥාවෙන් පිරිසිඳ ගන්නාලද ආකෙඕපකරණ පරිත්‍යාගශීලතනාව දනපාරමිතාව නම් වෙයි කියනලද වසනපරිත්‍යාගය ලක්ෂණකොට ඇත්තාවූ-දෙගඩමියෙහි ලොභය නැසීම කෘත්‍යය කොට ඇත්තාවූ-තමාඇයත් බව නැති කිරීම හා භවසම්පත්තිය නුවනට වැටහීම්කොට ඇත්තාවූ-පරිත්‍යාග කටයුතු වයකුව ආඥන්‍යාකාරණාකොට ඇත්තාවූ-**පළමුවැනි දන පාරමිතාව** දැක සුමෙධපණ්ඩිතයෙනි මමතැන් පටන් දනපාරමිතාව පුරන්නාවූ මහාපව්සින් යම්සේ යටිසුරුකොට තබාගලද උදකඝාතයෙහි ඔදකුත් ජලය ඉතිරිනොවෙ වහනය වේද එපරිද්දෙන්ම තොපසන්තකධනයන් හෝ තොපගේ පුත්‍රදාරාදීන් හෝ අඞ්ගප්‍රත්‍යඞ්ගය හෝ රාජ්‍යසම්පත් ආදියක් හෝ ඇද්ද, ඒ සියල්ලෙහිම මදකුත් ලොභයක් නොවෙනකොට සියලු යාචකයන්ට අභිප්‍රායානුකූලවූ පරිද්දෙන් දන් දෙමින් දනපාරමිතාව පුරා කෘතපුණ්‍ය සම්

හාර ඇතිව බොධිදැමමූලයෙහි හිඳ බුඩත්වයට පැමිණෙයි කියා මෙසේ ප්‍රථමාභිනිහාරපරම්තාව අධිඨාමුඛිකාතදුකුමෙහාපමායෙන් මාර ගතාගතප්‍රඥාන් විසිනුදු නොවැලකිය හැකි පරිදෙන් අධිඨාන කලිසේක.

එයින් කිහ දුරෙනිදානයෙහි.

සො ධුවා හං බුඩො භවිස්සාමි'නි එවං කතසනනිඨානො බුඩ කාරකධම්ම උපධාරෙතුං කහන්නු ඛො බුඩකාරකධම්මා කිං උඩ්? උදහු අඩා දිසාසු විදිසාසු'නි? අනුකකමෙන සකලධම්ම ධාතුං විවිණනෙතා පොරාණකබොධිසතෙතහි ආසෙවිත නිසෙවිතං පඨම දානපාරම්ං දිසවා එවං අතතානං ඔවදි සුමෙධපණඩිත තං ඉතො පඨාය පඨමං දානපාරම්ං පූරෙය්‍යාසි, යථාහිනිකකුජ්ජිතො උදකු ෙණා නිසසසං කත්වා උදකං වමති යෙව න පවවාහරති එවමෙවං ධනං වා යසං වා පුතතාදරං වා අඛණපවවඩඛං වා අනොලොකෙත්වා සමපතතයාචකානං සබබං ඉවජි නිවජිතං නිසසසං කත්වා දදමා නො බොධිරුකඛමූලෙ නිසීදිත්වා බුඩො භවිස්සාමි'නි පඨමං දාන පාරම්ං දළහං කත්වා අධිඨාසි.

මෙම කිහ මහාබොධිවංශයෙහිත්.

බුඩකාරකධම්ෙම විවිණනෙතා දසසු දිසාසු අදිසවා අතතසනතා නං ඔලෙකෙනෙතා සබබඛඩිසතෙතහි ආසෙවිත නිසෙවිතං පඨ ම දානපාරම්ං දිසවා අතතානං ඔවදනතා සුමෙධපණඩිත තං ඉතො පඨාය නිකකුජ්ජිතසලිලකුමෙහා විය නිරවසෙසං කත්වා පිනි විකසිතමුඛෙ කරුණාප්‍රරසසරං දානං දදනෙතා දානපාරම්ං පූරෙ ය්‍යාසි'නි දළහං මනසි පතිඨාපෙත්වා වජිරගිරිම්ව මාරුතෙන මාර සතෙනාපි අකම්පනියං කත්වා අධිඨාය.

බුදුන්විසිනුදු වදළේ මැනෝ බුඩවංශදෙශනාවෙහි.

හඳ බුඩකරෙ ධම්ෙම විවිණම් ඉතො විතො,
උඩ අඩා දසදිසා යාවතාධම්ධාතුයා.
විවිණනෙතා තදදකඛිං පඨමං දාන පාරම්ං,
ප්‍රඛකෙහි මහෙසීහි අනුවිණණං මහාපථං—පෙ—

ඉමං තාව පඨමං තාව දළහං කත්වා සමාදිය,
දානපාරම්තං ගවජ යදි බොධිං පතතුම්වජ්ජසි.
යථාපි කුමෙහා සම්පුණෙණා යසස කසස වි අඩොකතො,
වමතෙ උදකං නිසසසං න තත්‍ර පරිරකඛති.
තථෙව යාවකෙ දිසවා ඉනමුකඛතාමජ්ඣිමෙ,
දදහි දානං නිසෙසසං කුමෙහාවිය අඩොකතො—යි

ඉක්බිත්තෙන් මෙපමණ බුඩකාරකධම්කෙණෙකුන්ගෙන්ම බුඩත්වයට පැමිණියයුතු නොවෙයි සිතා, මත්තෙහිදු බුඩකාරකධම් යන් බලනසේක් කරුණාව හා කරුණාප්‍රඥාවෙන් පිරිසිද ගන්නා ලද කායවාක් සුචරිතයද කාරණාහෙයින් අකතීව්‍යයන් වැල කී හා කර්තව්‍යයන් කරන්නාවූ චෙතනාවූ ශීලපාරමිතාවයයි කියන ලද ප්‍රතිඥාව ලක්ෂණකොට ඇත්තාවූ-දුශ්ශීලබව නැසීම කෘත්‍යය කොට ඇත්තාවූ-ශුචිබව නුවනට වැටහිම්කොට ඇත්තාවූ-හිරි

ඔතප්දෙක කෙලවරකොට ඇත්තාවූ-දෙවෙනි **ශීලපාරමිතාව** දක තමන්ට තමන් අවවාදවශයෙන් සුමේධපණ්ඩිතයෙනි මේතැන් පටන් ශීලපාරමිතාව පූරණය කරව පුරන්නේද යම්සේ චමරිමෘග තෙමේ ජීවිතයත් නොබලා තමන්ගේ වාලධියම රක්ෂාකෙරේද එප රිද්දෙන්ම තෙපිත් මෙතැන් පටන් ජීවිතයත් අපේක්ෂා නොකොට ශීලයම රක්ෂාකරන්නේ බුඩත්වයට පැමිණෙවයි මෙසේ දෙවෙනි ශීලපාරමිතාව චමරිමෘගවාලොපමායෙන් අධිඝ්‍යාන කළසේක.

එයින් කිහ දුරෙනිදානයෙහි.

අථස්ස න එතහාගතෙව බුඩකාරකධම්මෙහි හවිතබ්බන්ති උත්තරිමපි උපධාරයන්තා දුතියං සීලපාරමිං දිස්වා එතදහොසි සුමේධපණ්ඩිත නාම ඉතෝ පඨාය සීලපාරමිං පූරෙය්‍යාසි යථාපි ච ඉරීමිගා නාම ජීවිතම්පි අනොලොකෙත්වා අත්තනෝ වාලමේව රක්ඛති එවං ඛිප්පං ඉමානාපඨාය ජීවිතම්පි අනොලොකෙත්වා සීල මෙව රක්ඛන්තෝ බුඩා භවිස්සසී'ති දුතියං සීලපාරමිං දළහංකත්වා අධිඨාසි.

කිහුමැයි මහාබොධිවංශයෙහිත්.

න එත්තකෙනෙව සක්කා සම්මාසම්බොධිං පාපුණිතුන්ති ආවජ්ජ නෙත්වා දුතියං සීලපාරමිං දිස්වා තම්පි චමරී මිය වාලපාලිකා සීල පාරමිං පූරෙය්‍යාසී'ති අධිඨාය.

බුඩවංශයෙහිද වදාළේ මෙනෙහ්.

න හෙත්තෙඑත්තකා යෙව බුඩධම්මාභවිස්සරෙ,
අඤ්ඤම්පි විවිණිස්සාමි යෙ ධම්මා බොධිපාචනා.

විවිණන්තෝ තදඤ්ඤම්පි දුතියං සීලපාරමිං,
පුබ්බකෙහි මහෙසීහි ආසෙවිතනිසෙවිතං.

ඉමං ත්වං දුතියං නාව දඤ්ඤං කත්වා සමාදිය,
සීලපාරමිතං ගච්ඡ යදි බොධිං පත්තුමිච්ඡසි.

යථාපි චමරී වාලං කිසම්හි පතිවිලග්ගිතං,
උපෙති මරණං තඤ්ඤ න විකොපෙති වාලධිං.

තථෙව චතුසු භූමිසු සීලානි පරිපූරය,
පරිරක්ඛ සබ්බදා සීලං චමරී විය වාලධිං—යි

ඊට ඉක්බිතිව මේ දැන සීල පාරමිතා දෙකින්ම බුඩත්වයට පැමිණිය යුතුනොවෙයි සිතා මත්තෙහිදු උපධාරණය කරණ්ඩේක් කරුණාව හා කරුණාප්‍රභූවෙන් පිරිසිදගන්නාලද ආදිනව දැක්ම පූර්ණඛමංකොට ඇති කාමභවයෙන් නික්මෙන්නාවූ විත්තය නෙ ෂක්‍රම්‍ය පාරමිතාව යයි කියනලද කාමයෙන් හා භවයෙන් නික්මීම සඟහාවකොට ඇත්තාවූ-කාමාදියෙහි ආදීනව ප්‍රකාශකිරීම කෘත්‍ය යකොට ඇත්තාවූ ඒ කාමාදියෙන් පරාඩ්මුඛව නික්මන බවක් මෙන් වැටහිමිකොට ඇත්තාවූ-චිත්තොත්‍රාසය හා ශරීරකම්පාව ආසන්නාකාරණාකොට ඇත්තාවූ **තුන්වැනිවූ නෙෂ්ක්‍රම්‍යපාරමි තාව** දක සුමේධපණ්ඩිතයෙනි තෙප් මෙතැන් පටන් නෙෂ්ක්‍රම්‍ය පාරමිතාව පූරණය කරව, පුරන්නේද යම්සේ බන්ධනාගාරයෙහි වසන්නාවූ පුරුෂතෙමේ විරකාලයක් එහි විසුවද සෙඛාභයක් නො කොට උත්සාහසහිතව එහි නොවසා මුක්තවීමක්ම කැමතිවේද එප

රිද්දෙන්ම නෙපිද සත්ත්වයය බන්ධනාගාරයක් මෙන් සිතා සත්ත්වයා යෙහි කලකිරී මිදෙනු කැමතිව නෛෂ්ක්‍රම්‍යාභිමුඛව බුද්ධත්වයට පැමිණිවැසී මෙසේ තුන්වැනි නෛෂ්ක්‍රම්‍යපාරමිතාව බන්ධනාගාරය පමායෙන් අධිෂ්ඨාන කලිසේක.

හෙද කිහ දූරෙනිදානයෙහි·

අථස්ස න එත්තකෙහෙව බුද්ධකාරකධම්මෙහි භවිතබ්බන්ති උත්තරිම්පි උපධාරයමානා තතියං නෙක්ඛම්මපාරමිං දිස්වා එතද හොසි සුමේධපණ්ඩිත තං ඉතෝ පඨාය නෙක්ඛම්මපාරමිං පූරෙය්‍යාසි, යථාහි විරම්පි බන්ධනාගාරෙ වසමානෝ පුරිසෝ න තත්ථ සිනෙහං කරොති අථඛෝ උක්කණ්ඨිතෝ යෙව අවසිතුකාමෝ හොති, එවමෙව තං සබ්බභවෙ බන්ධනාගාරසදිසෙ කත්වා සබ්බ භවෙසු උක්කණ්ඨිතෝ මුච්චිතුකාමෝ හුත්වා නෙක්ඛම්මාභිමුඛොව හොහි, එවං බුබෝ භවිස්සසීති තතියං නෙක්ඛම්මපාරමිං දළ්හං කත්වා අධිට්ඨාසි.

කීහු ඔයි මහාබොධිවංශයෙහිත්.

. තතෝ තතියං නෙක්ඛම්මපාරමිං දිස්වා අනවරතඅරනිබහුල බන්ධනාගාරෙ විය සබ්බභවෙ අනභිරමිත්වා නෙක්ඛම්මාභිමුඛෝ හොහි'ති අධිට්ඨාය.

බුදුන්විසිනුදු වදළේ මැනෝ

විවිණ්ණතා තදදකඛිං තතියං නෙක්ඛම්මපාරමිං,
පුබ්බකෙහි මහෙසීහි ආසේවිතනිසෙවිතං.

ඉමං තං තතියං තාව දළහං කත්වා සමාදිය
නෙක්ඛම්මපාරමිං ගච්ඡ යදි බොධිං පත්තුම්වෙහසි.

යථා අඤ්ඤරෙ පුරිසෝ විරවුත්තෝ දුඛද්දිතෝ,
න තත්ථ රාගං අභිජනෙති මුත්තිංයෙව ගවෙසති

තථෙව තං සබ්බභවෙ පස්ස අඤ්ඤරෙ විය,
නෙක්ඛම්මාභිමුඛෝ හොහි භවතෝ පරිමුත්තියා—යි

ඉක්බිත්තෙන් මේ පාරමිතා තුණින්ම බුදුබවයට පැමිණියයුතු නොවෙයි සිතා මහෙතෙකිදු බුද්ධකාරකධර්මයන් සොයනසේක් කරුණාව හා කරුණාප්‍රඥාවෙන් පිරිසිඳ ගන්නාලද ධර්මයන්ගේ සාමාන්‍ය විබොධය හා විශෂභාවබොධය ප්‍රඥාපාරමිතාවයයි කියනලද දෂවූ ඥනුවායක්ෂ්‍ය විසින් විදිනාලද ශරවෙගයක් මෙන් යථා සභාව ප්‍රතිවෙධය හා අස්ඛලිත ප්‍රතිවෙධය ලක්ෂණකොට ඇත්තාවූ-ප්‍රදීපයක් මෙන් අරමුණු බැබලීම් කෘත්‍යයකොට ඇත්තාවූ අරණ්‍යගත සවදෙ ශික්‍ෂාක්ෂ්‍ය මෙන් නොමුලාවීම වැටහීම්කොට ඇත්තාවූ-සමාධිය හා විත්තාරාශ්‍රීසහාය ආසනනකාරණයකොට ඇත්තාවූ **සතරවැනි ප්‍රඥාපාරමිතාව** දක සුමේධපණ්ඩිතයෙනි මෙතැන් පටන් ප්‍රඥාපාරමිතාව පූරණය කරව, පුරන්නේද නීතමධ්‍යමොත්තමෘෂට සම්‍යක්‍ඥාන ත්‍රිවිධ කුලයන් නොනෝරා ගෙපිළිවෙළින් පිඬු සිඟන භික්ෂුකෙණෙකුන්සේ තමන්ට ධනකුලආදියෙන් උත්තම වූද මධ්‍යම වූද අධම වූද ප්‍රඥාවන්තයන් නොතෝරා ඔවුන්කරා එළඹ කුසලාකුසලාදී පිළිවෙත් විවාරීම් වශයෙන් ප්‍රඥාපාරමිතාව පූරණය කරව යම්සේ

පිණ්ඩිගවෙසිකභික්ඛූපමායෙන් සතරවැනි ද්‍රඟුම්භාව අභිඤ්ඤා කළ සේක.

මෙම කීම දුරෙනිදානයෙහි.

අථස්ස න එත්තකෙනෙව බුඩකාරකධම්මෙහි භවිතබ්බන්ති උත්තරිම්පි උපධාරයතෙත්ත වත්තබ්බං පඤ්ඤාපාරමිං දිස්වා එතදහොසි, සුමෙධපණ්ඩිත ත්වං ඉමහා පඨාය පඤ්ඤාපාරමිම්පි පූරෙය්‍යාසි, නිත්තමජ්ඣත්තුක්කංසෙපි කිම් අවශෙසිත්වා බොධිපණ්ඩිතෙ උපඝඩිකම්මිත්වා පඤ්ඤං පූරෙස්සසීති, යථාහි පිණ්ඩචාරිකභා භික්ඛූ ඛීනාදිභෙදෙසු කුලෙසු කිම් අවශෙසිත්වා පවිපාටියා පිණ්ඩාය වරතෙත්තා ඛිපං යාපනං ලභති, එවං ත්වම්පි සබ්බපණ්ඩිතෙ උපඝඩිකම්මිත්වා පඤ්ඤං පූරෙත්තෙත්තා බුඩෙ භවිස්සසීති වත්තබ්බං පඤ්ඤාපාරමිං දළහං කත්වා අධිඨාසි.

කීඳ මැයි මහාබොධිවංශයෙහිත්

තතොා වත්තබ්බං පඤ්ඤාපාරමිං දිස්වා පිණ්ඩිගවෙසිකොා විය සපදානවාරිකොා භික්ඛූ උත්තමමජ්ඣිමාධමෙ මධ්‍යාවිතොා උපඝඩිකම්මිත්වා කුසලාකුසලාදිපවිපදං පූරෙත්තා පඤ්ඤාපාරමිං පූරෙය්‍යාසීති අධිඨාය.

බුඩවංශයෙහිද වදළේ මැනෝ.

විවිණෙත්තා තදදක්ඛිං වත්තබ්බං පඤ්ඤාපාරමිං,
සුඛඛෙකහි මහෙසීහි ආවෙත්තනියෙවිතං.
ඉමං ත්වං වත්තබ්බං තාව දළහං කත්වා සමාදිය,
පඤ්ඤාපාරමිතං ගවජ්ඣ යදි බොධිං පත්තුම්වජ්ඣසි.
යථාහි භික්ඛූ භික්ඛාතත්තා තිනමුක්කතඛමජ්ඣිමෙ,
කුලානි න විවශ්‍රෙත්තෙත්තා එවං ලභති යාපනං.
තථෙව ත්වං සබ්බකාලෙ පරිපුච්ඡත්තෙත්තා බුධං ජනං,
පඤ්ඤාපාරමිතං ගන්ත්වා සම්බොධිං පාපුණිස්සසි—යි

තදනන්තරයෙන් මෙපමණ පාරමිතා සතරදෙනෙකුන් ගෙන් ම බුඩඋයට පැමිණියයුතු නොවෙයි සිතා උත්තරයෙහිදු පාරමි ධර්මයන් උපධාරණය කරණසේක් කරුණාවහා උපාය කෞශල්‍ය ඥානයන් පිරිසිද ගන්නාලද කයින් හා සිතින් මෙරමාට වැඩහිඳි මට නිරන්තරයෙන් පවත්නා උත්සාහය වීර්‍ය්‍ය පාරමිතාවයයි කියන ලද උත්සාහය සභාවමකොට ඇත්තාවූ-උපස්තම්භය කෘත්‍යය කොට (ඇත්තාවූ)- නොපසුබැස්ම නුවනට වැට හිමකොට ඇත්තාවූ අශටවිධ්‍ය වස්තුවහා සංවෙගය ආසන්නකාරණකොටඇත්තාවූ-පඤ්චැනි විර්‍ය්‍යපාරමිතාව දැක සුමෙධ පණ්ඩිතයෙහි ඉදින් බුඩභාවයට පැමිණෙන්නු කැමැත්තෙහි විනාම සයනාසනස්ථාන ගමන සංඛ්‍යාත චතුර්ඛිධ ඊර්‍ය්‍යාපථයෙහිම නොලිල්ල්‍ස්වභාව ඇති උත්තම සිංහරාජ්‍යයක්හු මෙන් නොප විසින් සහිතවයෙහිම කෙලීර්‍ය්‍යාපථයෙහිම උපන් අකුශලධර්මයන්ගේ ප්‍රහාණෙයහිද ප්‍රහාණකළ අකුශල ධර්මයන්ගේ නැවත නොඉපදවීමෙහිද නොවුපන් කුශල ධර්මයන්ගේ ඉපදවීමෙහිද උපන් කුශලධර්මයන්ගේ වර්ධනය කිරීමෙහිද නොපසුබැස වත්තබ්බ සම්‍යක්ප්‍රධානවශයෙන් වීර්‍ය්‍යපාරමිතාව පූරණය

කොට බුඩබවයට පැමිණෙවයි මෙසේ පස්වැනි වීර්‍යපාරමිතාව ප්‍රවරමෘගෘ රාජෝපමායෙන් අධිෂ්ඨානකළ සේක.

මෙම කිඹ දූරෙනිදානයෙහි.

අථස්ස න එත්තකෙහෙව බුඩකාරකධම්මෙහි භවිතබ්බන්ති උත්තරිම්පි උපධාරයමානා පඤ්චමං විරියපාරමිං දිස්වා එතදහොසි සුමෙධපණ්ඩිත වා ඉමා පඤ්ච විරියපාරමිං පූරෙය්‍යාසි, යථාහි සීහෝ මිගරාජා සබ්බඉරියාපථෙසු දළ්හවිරියෝ හොති එවං තම්පි සබ්බභවෙසු සබ්බඉරියාපථෙසු දළ්හවිරියෝ අනොලීනවිරියෝසමා නො බුඩෝ භවිස්සසී'ති පඤ්චමං විරියපාර මිං දළ්හං කත්වා අධිඨාසි.

ඒහු මැයි මහාබොධිවංශයෙහිත්.

තතෝ පඩමං විරියපාරමිං දිස්වා ඨානගමනාසනසයනෙසු සමානදළ්හවිරියෝ විය සීහෝ මිගරාජා සදා සමප්පවත්තනයම්මපධානා හුත්වා විරියපාරමිං පූරෙය්‍යාසී'ති අධිඨාය;

බුඩවංශයෙහිදු වදලේ මැනෝ.

විවිණෙනෙතා තදදුතියං පඤ්චමං විරියපාරමිං,
පුබ්බකෙහි මහෙසීහි ආසෙවිතන්ති සෙවිතා.
ඉමං ත්වං පඩමං තාව දළ්හං කත්වා සමාදිය,
විරියපාරමිතං ගච්ඡ යදි බොධිං පත්තුමිච්ඡසි.
යථාපි සීහෝ මිගරාජා නිසජ්ජඨානවඩ්ඩනෙ,
අලීනවිරියෝ හොති පගණ්හිතමනෝ සදා.
තථෙව ත්වම්පි සබ්බභවෙ පග්ගණ්හ විරියං දළ්හං,
විරියපාරමිතං ගන්ත්වා සම්බොධිං පාපුණිස්සසි,යි

ඉක්බිත්තෙන් මෙපමණ බුඩකාරකධර්මයන් පස්දෙනෙකුන් ගෙන්ම බුඩත්වය සිඩිකාරවගත නොහැකිවෙයි සිතා මත්තෙහිදු බුඩකාරකධර්මයන් සොයනසේක් කරුණාවහා උපායප්‍රඥාවෙන් පිරිසිඳ ගත්තාලද සංස්කාරයන්ගේ අපරාධභඤනය කිරීම්හා අවෙෂය ප්‍රධානකොට ඇති තදුකාරප්‍රවෘත්තවිත්තොත්පාදය ක්ෂාන්ති පාරමිතාව යයි කියනලද ඉවසීම සවභාවකොට ඇත්තාවූ-ඉෂ්ටානිෂ්ටඅභඤනය කිරීම කෘත්‍යයකොට ඇත්තාවූ-ඉවසීම වැඩිකිම්කොට ඇත්තාවූ-අවිරෝධය හා තත්වූපරිද්දෙන් දන්ම අසන්නාකාරණ කොට ඇත්තාවූ සවැනිවූ ඛාන්තිපාරමිතාව දක සුමෙධපණ්ඩිත යෙනි මෙතැන් පටන් ගඤමාලාදී සුවඳවස්තූන් හා උච්චාරපස්සාවාදී දුගඳිඩව්‍යය බැහැමෙහි ක්ෂමව මෙෂ නොකොට ඉවසීම සවභාවකොට ඇති මහපොළොව සේ අනෙකවිධ සත්තයන්ගිසින් කරණලද සම්මානාවමානයෙහි අවෙෂප්‍රධානවූ චිත්තොත්පාදයෙන් යුක්තව ක්ෂාන්ති පාරමිතාව පුරවයි මෙසේ ශුචිඅශුචිනිෂෙධසම්ම වසුඤරූපමායෙන් සවැනි ක්ෂාන්තිපාරමිතාව අධිෂ්ඨාන කළ සේක—

කිගේ මැනෝ දූරනිදානයෙහි

අථස්ස න එත්තකෙහෙව බුඩකාරකධම්මෙහි භවිතබ්බන්ති උත්තරිම්පි උපධාරයමානා ඡට්ඨං ඛන්තිපාරමිං දිස්වා එතදහොසි

සුමෙධපණ්ඩිත නිබං ඉතෝ පඨාය ඛන්තිපාරමිං පූරෙය්‍යාසි සම්මාන නෙපි අවමානනෙපි ඛමොව හවෙය්‍යාසි, යථාපි පඨවියං නාම සුචි මපි පකතිපති අසුචිමපි න තෙන පඨවී සිනෙහං නපටිඝං කරොති ඛමති සහති අධිවාසෙතියෙව එවමෙවං නිබමපි සම්මානනාවමාන ණසු ඛමොව සමානො බුඩ්ඩො භවිස්සසි'ති ජඨංඛන්තිපාරමිං දළහං කත්වා අධිට්ඨාසි.

කීහු මැයි මහාමෙඛාධිවංශයෙහිත්

තතො ජඨං ඛන්තිපාරමිං දිසවා සුචිඅසුචිනිතෙඛපක්ඛමා මෙ දිනී විය හිතාහිතසන්තදසන්තසම්මානාවමානක්ඛමො හුත්වා ඛන්තිපාරමිං පූරෙය්‍යාසි'ති අධිට්ඨාය,

බුඩවංශයෙහිදු වදලේ මැනෝ

විවිණතෙතා තදදක්ඛිං ජඨං ඛන්තිපාරමිං,
පුබ්බකෙහි මහෙසීහි ආසෙවිතනිසෙවිතං.
ඉමං නිබං ජඨමං තාව දළහං කත්වා සමාදිය,
තත්ථ අවෙජ්ඣමානසො සමෙඛාධිං පාපුණිස්සසි.
යථාපි පඨවී නාම සුචිමපි අසුචිමපි ච,
සබ්බං සහති නිඤ්ඤපං න කරොති පටිඝං දයං.
තථෙව නිබමපි සබ්බසං සම්මානාවමානක්ඛමො,
ඛන්තිපාරමිතං ගන්ත්වා සමෙඛාධිං පාපුණිස්සසි—යි.

ඉක්බිත්තෙන් මේ පාරමිධර්මයන් සුදෙනාභගන්ම බුඩත්වය පැමිණිය හැකි කොවෙයි සිතා මත්තෙහිදු පාරමිධර්මයන් උප ධාරණය කරණසේක් කරුණාව හා උපායප්‍රඥාවෙන් පිරිසිද ගන් නාලද විරතිචෙතනාදින්ත් හෙදය නොනිරීම සත්‍යපාර මිතාව යයි කියනලද මෘෂාවාදඝත්‍යාදි දෙක්හි දොෂා දෝෂය දැන අවිසංවාදය සවභාවකොට ඇත්තාවූ=යථාසවභාවය ප්‍රකාශ ක රණබව කෘත්‍යයකොට ඇත්තාවූ-සාධුබව වැටහීම් කොට ඇත්තාවූ ඉන්ද්‍රියබව ආසන්නකාරණා ලකොට ඇත්තාවූ-**සත්‍යවචනි සත්‍යපාර මිතාව** දැක සුමෙධපණ්ඩිතයෙනි තෙපි මෙතැන් පටන් සත්‍යපාර මිතාව පුරව පුරන්නේද ගිම්හඝිම්හාදි සියලු ඍතුයෙහිම තමා ගන වීමිය නොයික්මවන ඖෂධිතාරකාව පරිද්දෙන් සෙසානසියගණ නක් මුදුනෙහි ශෙලතත් ධනාදියක් පිණිස ශ්‍රද්ධාදිවශයෙන් මෘෂා වාද නොකියා සත්‍යපාරමිතාව පුරවයි මෙසේ සදකාලඑකවිධි ගත ඖෂධිතාරකොපමායෙන් සත්වැනි සත්‍යපාරමිතාව අධිට්ඨාන කලසේක,

කීයේ මැනෝ දූරෙනිදානයෙහි

අථස්ස න එත්තකෙහෙව බුඩකාරකධම්මෙහි හවිතබ්බන්ති උත්තරිමපි උපධාරයන්‍යා යත්තමං සවච්චපාරමිං දිසවා එතදහොසි සුමෙධපණ්ඩිත නිබං ඉතෝ පඨාය සවච්චපාරමිම්පි පූරෙය්‍යාසි, අහනි යං මඤ්ඤෙ පතමාණාය'පි ධනාදීනං අත්ථාය ජීවිතාදීනං වසෙන සම්පජානමුසාවාදං නාම මා අකාසි, යථාහි ඔසධිතාරකා නාම සබ්බඋතුසු අත්තනො ගමනවීථිං විජහිත්වා අඤ්ඤාය වීථියා න ග වජ්ජි සකවිවියා'ව ගවජ්ජි එවමෙවං නිබමපි සබ්බං පහාය මුසාවාදං

නාම අකරොන්තොයෙව බුඩ්ඩො භවිස්සසී'ති සත්තමං සව්වපාරමිං දළ්හං කත්වා අධිට්ඨාසි;

කීයේ මැනෝ මහාබෝධිවිංශයෙහිත්,

තතො සත්තමං සව්වපාරමිං දිස්වා හිමගිම්හාදිසු සබ්බසම යෙසු විජිමනතිසංකමනාති ඔසධි විය මච්ඡෙකෙ අසනිපාතසතෙසු පි පතමානෙසු මුඤ්චදං අකරොන්තො සව්වපාරමිං පූරයිස්සසී'ති අධිට්ඨාය

බුඩ්වංශයෙහිදු වදාළේ මැනෝ

විවිණ්නෙන්තා තදද්දක්ඛිං සත්තමං සව්වපාරමිං,
පුබ්බකෙහි මහෙසීහි චිණ්ණසෙවිතනිසෙවිතං.

ඉමං ත්වං සත්තමං තාව දළ්හං කත්වා සමාදිය,
තතො අවෙජ්ඣවචනො සම්බොධිං පාපුණිස්සසි

යථා පි ඔසධි නාම තුලාභූතා සදෙවකෙ,
සමයෙ උතුවස්සෙ වා න ඔක්කමති විජිතෙ.

තථෙව ත්වම්පි සවෙවසු මාරෙසු ඔක්කමි විජිතා,
සව්වපාරමිතං ගන්ත්වා සම්බොධිං පාපුණිස්සසි—යි

නදනන්තරයෙන් මේ පාරමිධර්මයන් සද්දෙනාතෙන්ම බුඩ්ඛි ම පැමිණිය හැයි නොවෙයි සිතා මත්තෙහිදු බුඩ්ඛකාරකධර්මයන් සොයන්සේක් කරුණාව ඇති කාරණයෙයි දක්ෂවපවත්නා නුවනින් පිරිසිද ගන්නාලද අචලසමාදානය අධිෂ්ඨානපාරමිතාවයයි කියන ලද බෝධිසම්භාරයෙහි අධිෂ්ඨානය හා එඑප්‍රකාරයෙන් පවත්නාවූ විතතාත්පාදයෙන් අධිෂ්ඨානය බොධිසම්භාරයෙහි පිහිටවීම සව හාවකොට ඇත්තාවූ-ඒ බොධිසම්භාරධර්මයන්ගේ ප්‍රතිපක්ෂධර්ම යන් මැඩපැවැත්ම කෘත්‍යයකොට ඇත්තාවූ ඒ බොධිසම්භාරයන් කෙරෙහි නිශ්චලබව වැටහීමකොට ඇත්තාවූ=ඒබොධිසම්භාරය ආසන්නකාරණා කොට ඇත්තාවූ=අථවෙනි අධිෂ්ඨානපාරමිතාව දක සුමෙධ පණ්ඩිතයෙන් යම්සේ ඇදිදහාහංගයෙන්, 'පහරණලද වාතයෙන් සුප්‍රතිෂ්ඨිතපඨිතයතෙම් තොසෙල්වී යථාසථානයෙහිම සිටිද එපරිද්දෙන්ම තොපවිසිනුදු කරණලද ආනාඩිඩියානයෙහි නිශ්චලව අධිෂ්ඨානපාරමිතාව පුරා සම්‍යක්සම්බොධියට පැමිණෙ වයි මෙසේ අටවැනි අධිෂ්ඨානපාරමිතාව වාතාවිකඅසිතසුප්‍රතිෂ්ඨිත පඨිතොපමායෙන් අධිෂ්ඨාන කළසේක.

එයින් කිහ දූරෙනිදානයෙහි.

අථස්ස න එතතකෙනෙව බුඩ්ඛකාරකධම්මෙහි භවිතබ්බන්ති උත්තරම්පි උපධාරයන්තො අඨමං අධිට්ඨානපාරමිං දිස්වා එතදගොසි, සුමෙධපණ්ඩිත ත්වං ඉතො පභාය අධිට්ඨානපාරමිං පූරයිස්සසි යං අධි ට්ඨාසි තස්මිං අධිට්ඨානෙ නිච්චලෝ භවෙය්‍යාසි, යථාහි පබ්බතො නාම සබ්බදිසාසු'පි වාතෙ ඒහරන්තෙ න කම්පති. න වලති අත්තනො ඨානෙයෙව තිසථති, එවමෙවං ත්වම්පි අත්තනො අධිට්ඨානෙ නිච්චලෝ හොන්තො ව බුඩ්ඩො භවිස්සසී'ති අඨමං අධිට්ඨානපාරමිං දළ්හං කත්වා අධිට්ඨාසි.

කීයේ මැනෝ මහාබෝධිවංශයෙහිත්

තතෝ අඪ්ඨමං අධිඨානපාරමිං දිස්වා සබ්බදිසාභාගගතපගණ්හනහි'පි වාතෙහි අවලඤ්ඡා සුප්පතිට්ඨිතපබ්බතෝ විය අත්තානධිඨානෙන නිච්චලෝ හුත්වා අධිඨානපාරමිං පූරෙත්‍වා සිඛරිභූතෝ'ති අධිඨාය.

බුද්ධවංශයෙහිද වදළේමැනෝ

විවිණ්ණෙතා තදදද්දකිං අඪ්ඨමං අධිඨානපාරමිං
පුබ්බකෙහි මහෙසීහි ආසෙවිත නිසෙවිතං.
ඉමං තිං අඪ්ඨමං තාව දළ්හං කත්වා සමාදිය,
තතෝ තිං අවලෝ හුත්වා සම්බොධිං පාපුණිස්සසි,
යථා'පි පබ්බතෝ සෙලෝ අවලෝ සුප්පතිට්ඨිතෝ,
න කම්පති භුසවාතෙහි සකඨානෙ'ව නිඛ්ඛි.
තථෙ'විමම්පි අධිඨානෙ සබ්බදා අවලෝ භව,
අධිඨානපාරමිං තතිවා සම්බොධිං පාපුණිස්සසි—යි;

තදනන්තරයෙන් මේ පාරමිධර්මයන් අවදෙන්‍යාගෙන්ම බුඩත්වයට පැමිණිය හැකිනොවෙයි සිතා මත්තෙහිද පාරමිධර්මයන් උපධාරණය කරණසේක් කරුණාව හා කාරණේ‍යාපයකෞශල්‍යපරිගෘහිතවූ ලෝකයාහට හිත සුඛ සාදෑමේ හා කාරණා හෙයින් අව්‍යාපාදය මෛත්‍රීපාරමිතාව යයි කියනලද හිතාකාර ප්‍රවෘත්තිය ලක්ෂණ කොට ඇත්තාවූ-සත්වයන්ට අහිවෘඩි ඵලවනබව හා ආඝාත දුරු කරණබව කාරුණ්‍යකොට ඇත්තාවූ-සෞම්‍යබව වැටහීම්කොට ඇත්තාවූ-සත්වයන්ට මනාපබව දක්වීම ආසන්නකාරණා කොට ඇත්තාවූ-**නවවැනි මෛත්‍රීපාරමිතාව** දක සුමධ්‍යාණ්ඩිතයෙනි යමිසේ සිහිල්ජලයෙන්මේ කල්‍යාණ පාපජනදෙපක්ෂයටම සමසෘතු දක්වාද එපරිද්දෙන් තෙපිදු හිතාහිතසත්වයන්කෙරෙහි විප්‍රතිණාත්‍රු නය පවිඤ්ඤයෙන් සමමෙත් පතුරුවා මෛත්‍රීපාරමිතාව පුරා බුඩත්වයට පැමිණෙවයි මමසේ කල්‍යාණපාපජනාවිරෝධ සමසෘතුදයක ශිඛිර ජලෝපමායෙන් නවවැනිවූ මෛත්‍රී පාරමිතාව අධිඨාන කළසේක.

කීයේ මැනෝ දූරෙනිදානයෙහි.

අථස්‍ස න එත්තකෙනෙව බුඩකාරකධම්මෙහි හවිතබ්බන්ති උත්තරිම්පි උපධාරයනෙතා නවමං මෙත්තාපාරමිං දිස්වා එතදහොසි, සුමෙධපණ්ඩිතනිං ඉතෝ පඤ්ච මෙත්තාපාරමිං පූරෙය්‍යාසි හිතසුඛි අහිතෙසු'පි එකචිත්තතා භවෙය්‍යාසි, යථාහි උදකං නාම පාපජන සස්සාපි කල්‍යාණජනස්සාපි සීතභාවං එක සදිසං කත්වා එරත් එව මෙවං ඛිමම්පි සබ්බසත්තෙසු මෙත්තෙන චිත්තෙන එකචිත්තතා හොහනතා බුඩෝ භවිස්සසී'ති නවමං මෙත්තාපාරමිං දළ්හං කත්වා අධිඨාසි.

කීහු මැයි මහාබෝධිවංශයෙහිත්.

තතෝ නවමං මෙත්තාපාරමිං දිස්වා කල්‍යාණපාපජනස්ස සම උතුසම්පදදායකං උදකං විය සකලහිතාහිත සත්තානං සමමෙත්තා පවත්තෙතා හුත්වා මෙත්තාපාරමිං පූරෙය්‍යාසී'යි අධිඨාය.

බුද්ධවංශයෙහිද වදාළේ මැනෝ.

විවිණ්ණෙතා තදදකිං නවමං මෙත්තා පාරමිං,
පූබ්බකෙහි මහෙසීහි ආසෙවිත නිසෙවිතං.
ඉමං ත්වං තාවං ත්‍යාව දළ්හං කත්වා සමාදිය,
මෙත්තායස අසමෝ භවාහි යදි බොධිං පත්තුමිච්ඡසි.

යථාපි උදකං නාම කල්‍යාණෙ පාපකෙ ජනෙ,
සමං එරති සීතෙන පවාහෙති රජොමලං
තථෙව ත්වම්පි අහිතහිතෙ සමං මෙත්තාය භාවය,
මෙත්තාපාරමිතං ගන්ත්වා සංබොධිං පාපුණිස්සසි—යි.

තදනන්තරයෙන් මේ පාරමී ධර්මයන් නවවෙනුවෙන්ම බුද්ධත්වය පැමිණිය යුතු නොවෙයි සිතා උත්තරයෙහිදු පාරමිධර්මයන් උපධාරණය කරණසේක් කරුණාපයාසෙෂ්ඨත්‍වය පරිග්‍රහිතවූ අනුනය ප්‍රතිඝවිබ්‍රවිඛ්‍යවශනය ඝා ඉෂ්ටානිෂ්ටයෙහිත් සම සංස්කාරයන්කෙරෙහිත් සමප්‍රවෘත්තී ඇතිබව උපෙක්ෂාපාරමිතාවයයි කියනලද මධ්‍යස්ථාකාරයෙන් පවත්නාබව ස්වභාවකොට ඇත්තාවූ-සාධාරණකොට දුක්ඛ කෘත්‍යයකොට ඇත්තාවූ-අනුනය ප්‍රතිඝයන් සන්සිඳවීම නුවණට වැටහීමකොට ඇත්තාවූ-ඛුඝලාඛුඝලකර්මීය ස්වභාවතෘෂ්ණා බැවින් ප්‍රත්‍යවෙක්ෂාකිරීම ආසන්නකාරණකොට ඇත්තාවූ **දසවිධ උපෙක්ෂාපාරමිතාව** දැක සුමේධපණ්ඩිතයෙනි සම්බෝධඥාණයෙහි අභිමුඛ ප්‍රඥාපේක්ෂාකරණලද්දාවූ පාරිවිත්තාමෝ ප්‍රතිඝකරණලද අනුනය ප්‍රතිඝ ඇතිව එහි මධ්‍යස්ථාකාරව පවතීද, එපරිද්දෙන් තෙපිදු එක් පාර්ශ්වයෙක්හි වන්දනාදී සුවඳ ආලේප කරන්නහු කෙරෙහිදු එක් පාර්ශ්වයෙක්හි තියුණු මුවහත් ඇති වැසෙන් සන්නහ්‍යකරගිදු දයාවක් ඉහ් වෙරයක් මහ් නොකොට සැපදුක්දෙකෙහිම මධ්‍යස්ථාකාරයෙන් උපෙක්ෂාපාරමිතාව පූරණය කොට දශසහස්‍රලෝකධාතුව කම්පාකරවා සතරාමරලොකයාගට එකගුරුස්ථානවූ සර්ව්‍වඥතාඥානය පැමිණෙවයි මෙසේ ශුද්ධ අශුද්ධ න්‍යාෂෙපක්ෂාවවුවසුනිරෝධ පමාණෙත් දශවිධ උපෙක්ෂාපාරමිතාව අධිඨාන කළසේක.

මෙද දක්වන්නට කීඝ දූරෙනිදුනයෙනි

අථස්ස න එත්තකෙහෙව බුද්ධකාරකධම්මෙහි හවිතබ්බන්ති උත්තරිම්පි උපධාරයන්තා දසම්ං උපෙක්ඛාපාරම්ං දිස්වා එතද ඝහාසි සුමේධපණ්ඩිත ත්වං ඉමා පඨාය උපෙක්ඛාපාරමිම්පි පූරෙ ත්‍යාසි සුබෝ'පි දූතෙබෝ'පි මඤ්ඤිත්‍ථෝ'ව හවිස්සාසි, යථාපි පඨවිනාම සුවිම්පි අසුවිම්පි පක්ඛිපමානා මඤ්ඤිත්‍ථා'ව ඝහාති එවමෙවං ත්වම්පි සුබදූතෙබසු මඤ්ඤිත්‍ථා'ව හොත්‍යෙනා බුඩ්ඩෝ හවිස්සසි'නි දස ම්ං උපෙක්ඛාපාරම්ං දළ්හං කත්වා අධිඨාසි.

මහාබොධිවංශයෙහිදු කීඝ මැසි.

උත්තරිම්පි උපධාරයන්තා දසම්ං උපෙක්ඛාපාරම්ං දිස්වා යථා තවෙකම්ඛගං ගඤ්ඤිනා කොවි ආලිම්පය්‍ය එකම්ඛගං කොවි වාසියා තවෙවය්‍ය තෙසු විපඝිනානුනයපටිඝෂා සුබදූතෙබ මඤ්ඤිත්‍ථා හුත්වා උපෙක්ඛාපාරම් පූරෙත්‍යාසි, පූරෙත්වා ච බොධිසත්ත නිසිදිත්වා දසසහස්සීලොකධාතුං උන්නාදෙත්වා බුඩ්ඩෝ හවිස්සසි'නි දළ්හං ගදඝෙ නිධාඝ.

බුද්ධවංශෙයෙහිදු වදාළේ මැනෝ.

නහෙතෙ එතතකාෙයෙව බුද්ධධම්මා භවිස්සරෙ,
අඤ්ඤෙපි විවිණිස්සාමි යෙ ධම්මා ඔඝාධිපාවනා.
විවිණ්ණතතා තදදකඛිං දසමං උපෙකඛාපාරමිං,
පූඛබාෙකඛි මහෙසිහි ආසෙවිත නිසෙවිත.
ඉමං තිවං දසමං තාව දළහං කත්වා සමාදිය,
තුලාභූතො දළෙහා භූත්වා සමෙබාධිං පාපුණිස්සසි.
යථාපි පථවී නාම නිකඛිත්තං අසුචිං සුචිං,
උපෙකඛති උභො'පෙතෙ කොපානුනයවජ්ජිතා.
තථෙව තිවම්පි සුබදුකෙඛ තුලාභූතො සදාභව,
උපෙකඛාපාරමිං ගන්ත්වා සමෙබාධිං පාපුණිස්සසි-යි.

මෙසේ දශපාරමිතා ධර්මයන් සම්මශීනයකොට මේ ලොකයෙහි ඔඛඩියමයන් වීසින් පිරියයුතු බොධිපරිපාවන බුඛකාරක ධර්මයෝ මෙපමණෙක්මය දශපාරමිතාවන් හැර අනික් බුඛකාරකධර්මයෙක් නම් නැත මේ දශපාරමිතාවෝද උභඛිවදිශාවෙහින් නැත්තාහ අඩොදිශාවෙහිත් නැත්තාහ පූර්වපශ්චිමාදී සතරදිග සතර අනුදිගත් නැත්තාහ මාගේ හෘදයෙහිම පිහිටියහයි දැක සියලුපාරමිතාවන්ම දැඩිකොට අධිෂ්ඨානකොට නැවත නැවත සම්මශීනය කරණසේක් දානපාරමිතාවෙහි පටන් උපෙක්ෂාපාරමිතාව දක්වා ලක්ෂණරශප්‍රත්‍යුපස්ථාන විසින් අනුලොමනයවශයෙන් සම්මශීනය කොට අනන්තරයෙහිවූ උපෙක්ෂාපාරමිතාවෙහිපටන් දානපාරමිතාව දක්වා ප්‍රතිලොමනය වශයෙන් සම්මශීනයකොට මධ්‍යයෙහිවූ විශ්ෂෂාත්තිපාරමිතා දෙකෙහිපටන් ආදිඅන්තදෙකෙලිවර දක්වා උභතොඃඛ්‍රිතනය වශයෙන් සම්මශීනයකොට දෙකෙලිවරෙහි දාන උපෙක්ෂාපාරමිතා දෙකෙහි පටන් මධ්‍යයෙහිවූ විශ්ෂෂාත්තී පාරමිතා දෙක දක්වා, ෙඛ්‍යසංක්ෂෙප නයවශයෙන් සම්මශීනය කොට ප්‍රථම පාරමිතාව සම්මශීනය කොට ඒතීයපාරමිතාවට ගොස් එහිදු සම්මශීනය කොට නැවතත් ප්‍රථමපාරමිතාවට බැස මේ ක්‍රමයෙන් දසවන උපෙක්ෂාපාරමිතාව දක්වා නැඟි නැඟි ප්‍රථමවූ පාරමිතාව දක්වා බැසගෙණ ප්‍රත්‍යාගතනය වශයෙන් සම්මශීනය කොටමෙසේ දශපාරමිතාවන් පළමුවා නය වශයෙන් සම්මශීනය කොට, නැවත

(1)—ඇස් ඉස් මස් ලේ ආදී අඛ්‍යන්තරපරිත්‍යාගය **දානපාරමිතා** නම් වෙයි.

(2) අඛ්‍යන්තරපරිත්‍යාගයට අධිකවූ පුත්‍රදර ග්‍රාමක්ෂෙත්‍ර මුක්තා මාණික්‍යාදි බාහිරවස්තූපරිත්‍යාගය '' නගරස්ස සමීපං -උපනගරං '' යන තන්හි සෙයින් පාරමිතාවගේ සමීපවූ හෙයින් **දානුප පාරමිතා** නම් වෙයි.

(3) අඛ්‍යන්තරපරිත්‍යාගයට අධිකවූ—

" ඛ්‍රික්ඛාය උපගතං දිස්වා සකත්තානං පරිච්චජිං,
දානෙන මෙ සමො නත්ථි එසා මෙ දානපාරමී"—යි.

වදාරණලද බැවින් සයදයෙහි සෙයින් ජීවිත පරිත්‍යාගයකොට **දන්දීම දානපරමත්ථපාරමිතා** නම් වෙයි, කියා මෙසේ ත්‍රිවිධාකාර යෙන් දානපාරමිතාවද.

(4) අඹහප්‍රත්‍යඹයට වන උවදුරකින් මිදීම් ආදියක් පිණිස ශීලභෙදයකට නොපමුණුවා පිරීමෙන් **ශීලපාරමිතාවද**

(5) බාහිරවස්තු නිසා ශීලභෙදයකට නොපමුණුවා පිරීමෙන් **ශීලඋපපාරමිතාවද.**

(6) ජීවිතය නිසා ශීලභෙදයකට නොපමුණුවා—

" සුලෙහි විඤ්ඤුයනෙන'පි කොට්ඨයනෙන'පි යතහිහි,
හොජ්ජුනෙන න කුපජ්ජාමි එසා මෙ සීලපාරමි"—යි

වදුරණුලද බැවින් සඞ්ඛපාලජාතකයෙහි සෙයින් පිරීමෙන් **ශීලපරමාර්ථපාරමිතාව** දැයි, කියා මෙසේ ත්‍රිවිධාකාරයෙන් ශීල පාරමිතාවද.

(7) අඹහප්‍රත්‍යඹයෙහි ලෝභය නොකොට කාමාදියෙන් නික්මීම් වශයෙන් **නෛෂ්ක්‍රම්‍යපාරමිතාවද.**

(8) බාහිරවස්තුයෙහි ලෝභය හිඳ * තෘෂ්ණාය විසින් සෙවූනා ලද කාමාදියෙන් නික්මීම් වශයෙන් **නෛෂ්ක්‍රම්‍ය උපපාරමිතාවද.**

(9) ජීවිතයෙහි ලෝභය හැර—

" මහාරජ්ජං හත්ථගතං බෙලපිණ්ඩං'ව ඡඩ්ඩයිං,
වජ්ජතෝ න හොති ලග්ගනං එසා මෙ නෙක්ඛම්මපාරමි"යි

වදුරණුලද බැවින් චූලසුතසෝම ජාතකයෙහි සෙයින් **නෛෂ්ක්‍රම්‍යපරමාර්ථපාරමිතාව** දැයි කියා මෙසේ ත්‍රිවිධාකාරයකින් නෛෂ්ක්‍රම්‍යපාරමිතාවද.

(10) අඹහපරිත්‍යාගය හෙවද අඹහප්‍රත්‍යඹයෙහි ලෝභය හැර සත්වයන්ට වැඩ අවැඩ නිශ්චයකිරීම් වශයෙන් **ප්‍රඥාපාරමිතාවද.**

(11) බාහිරවස්තුවෙහි තෘෂ්ණාව හැර එම ප්‍රඥාව මුහුකිරීම් වශයෙන් **ප්‍රඥාඋපපාරමිතාවද**

(12) ජීවිතයෙහි තෘෂ්ණාව හැර—

" පඤ්ඤාය විවිණෙතා ' හං බ්‍රාහ්මණං මොචයිං දුඛා,
පඤ්ඤාය මෙ සමො නත්ථි එසා මෙ පඤ්ඤාපාරමි"—යි

වදුරණුලද බැවින් සත්තුභත්තජාතකයෙහි සෙයින් **ප්‍රඥාපරමාර්ථපාරමිතාව** දැයි මෙසේ ත්‍රිවිධාකාරයකින් ප්‍රඥාපාරමිතාවද

(13) අඹහප්‍රත්‍යඹයෙහි තෘෂ්ණාව හැර පාරමිතාපූරණයට උත්සාහකිරීම් වශයෙන් **වීර්‍යපාරමිතාවද.**

(14) බාහිරවස්තුයෙහි ලෝභය හැර පාරමිතාපූරණයට උත්සාහ කිරීම් වශයෙන් **වීර්‍යඋපපාරමිතාවද.**

(15) ජීවිතයෙහි ලෝභය හැර—

" අත්තිරදසී ජලමජ්ඣෙ හත්ථ සඛෙ'ව මාත්‍රුසා,
චිත්තස්ස අඤ්ඤථා නත්ථි එසා මෙ විරියපාරමි"—යි.

වදුරණුලද බැවින් මහාජනකජාතකයෙහි සෙයින් පාරමිතා පූරණයට උත්සාහකිරීම් වශයෙන් **වීර්‍යපරමාර්ථපාරමිතාව** දැයි මෙසේ ත්‍රිවිධාකාරවූ වීර්‍යපාරමිතාවද,

(16) අඹහයට උපද්‍රව කරන්නවුන්කෙරෙහි ක්ෂමාකිරීම් වශයෙන් **ක්ෂාන්තිපාරමිතාවද.**

---

* තෘෂ්ණාවහැර—ඇතැම්

(17) බාහිරවස්තුවට උපද්‍රවකරන්නවුන් කෙරෙහි ක්ෂමාකිරීම් වශයෙන් **ක්ෂාන්තිපාරමිතාවද,**

(18) ජීවිතයට උපද්‍රව කරන්නවුන් කෙරෙහි—

" අවෙකනං'ව කොවෙනෙන නිණ්හන එරසුනා මම,
කාසිරාජෙ න කුපයාමි එසා මෙ ඛන්තිපාරමී"—යි.

වදුරණුලද බැවින් ක්ෂාන්තිවාදි * ජාතකයෙහි සෙයින් ක්ෂමාකිරීම් වශයෙන් **ක්ෂාන්තිපරමාර්ථපාරමිතාව** දැයි මෙසේ ත්‍රිවිධාකාරයකින් ක්ෂාන්තිපාරමිතාවද

(19) අඛ්‍යාප්‍රත්‍යඛ්‍යය නිසා සත්‍යය නොබිඳීම් වශයෙන් **සත්‍ය පාරමිතාවද**

(20) බාහිරවස්තු නිසා සත්‍යය නොබිඳීම් වශයෙන් **සත්‍යඋප පාරමිතාවද.**

(21) ජීවිතය නිසා—

"සච්චවාචං අනුරක්ඛමානා වජිච්චා මම ජීවිතං,
මොචෙසිං එකසතං ඛත්තියෙ පරමම්හි සච්චපාරමී"—යි

වදුරණුලද බැවින් මහාසුතසොම ජාතකයෙහි සෙයින් සත්‍යය නොබිඳ සත්‍යය නිසා ජීවිතපරිත්‍යාග කිරීම් වශයෙන් **සත්‍යපර මාර්ථපාරමිතාව** දැයි මෙසේ ත්‍රිවිධාකාරයකින් සත්‍යපාරමිතාවද.

(22) අධිෂ්ඨාන නිසා පාරමිතාවන්ගේ අධිෂ්ඨානය නොබිඳීම් වශයෙන් **අධිෂ්ඨාන පාරමිතාවද.**

(23) බාහිරවස්තු නිසා පාරමිතාවන්ගේ අධිෂ්ඨානය නොබිඳීම් වශයෙන් **අධිෂ්ඨානඋපපාරමිතාවද,**

(24) ජීවිතය නිසා,

" මාතා පිතා න වෙ දෙසසා නපි මෙ දෙසසා මහාසයසං,
යඛ්ඛසඤ්ඤාතං පියං මය්‍හං තසමා'ව තමධිට්ඨහිං " —යි.

වදුරණුලද බැවින් මූගපක්ඛජාතකයෙහි මෙන් පාරමිතාවන්ගේ අධිෂ්ඨානය නොබිඳ අධිෂ්ඨානය පිණිස ජීවිතය පරිත්‍යාග කිරීම් වශයෙන් **අධිෂ්ඨානපරමාර්ථපාරමිතාව** දැයි මෙසේ ත්‍රිවිධාකාරයකින් අධිෂ්ඨානපාරමිතාවද.

(25) අඛ්‍යයට උපද්‍රව කරන්නවුන්කෙරෙහි මෙත් කිරීම් වශයෙන් **මෛත්‍රීපාරමිතාවද.**

(26) බාහිරවස්තුවට උපද්‍රව කරන්නවුන් කෙරෙහි මෙත්කිරීම් වශයෙන් **මෛත්‍රීඋපපාරමිතාවද.**

(27) ජීවිතයට උපද්‍රව කරන්නවුන් කෙරෙහි.

"න මං කොචි උත්තසති නපිහං භායාමි කස්සචි,
මෙත්තාබලෙනුපත්ථබ්ධා රමාමි පවනෙ තදා "—යි.

වදුරණුලද බැවින් එකරාජ්ජාතකයෙහි මෙන් මෙත් කොට මන්ත්‍රිනිසාජීවිතය පරිත්‍යාගකිරීම් වශයෙන් **මෛත්‍රීපරමාර්ථපාර මිතාව** දැයි මෙසේ ත්‍රිවිධාකාරයෙන් මෛත්‍රීපාරමිතාවද.

(28) අඛ්‍යයට යැපදුක් යොදන්නවුන්කෙරෙහි මෛත්‍රී වෙන දෙකකින් වෙනස නොදක්වා මධ්‍යස්ථාකාර වීමෙන් **උපෙක්ෂාපාර මිතාවද.**

---

* ක්ෂාන්තිවාදි—බොහෝ

(29) බාහිරවස්තුවට විනාස අවිනාස කරන්නවුන් කෙරෙහිද එබදු වස්තුවෙන් උපකාර අපකාර කරන්නවුන්කෙරෙහිදු එසේම මෛත්‍රී වෙශ දෙකකින් වෙනස නොදක්වා මධ්‍යස්ථාකාරවීමෙන් **උපෙක්ඛා උපපාරමිතාවද.**

(30) එසේම ජීවිතයට විනාස අවිනාස කරන්නවුන්කෙරෙහි.

" සුඛාතෙ සෙය්‍යං කථපමි ජීවඝිකං උපධාරයහං,
ගොමණ්ඩලා උපගඤ්ඡා රූපං දස්සෙන්තානපකං"යි.

වදරණලද බැවින් ලොම්හංසජාතකයෙහි මෙන් වෙශ මෛත්‍රී දෙකක්න් වෙනස නොදක්වා මධ්‍යස්ථව * ඒකාකාර කරුණාවෙන් **උපෙක්ඛාපාරමාවිපාරමිතාව** දැයි මෙසේ ත්‍රිවිධාකාරයකින් උපෙක්ඛාපාරමිතාවද.

මෙසේ අඛණ්ඩප්‍රත්‍යඛයෙහි ලොභය දුරුකොට ඒ ඒ පාරමිතාද ඒ ඒ පාරමිතාවන්ට කියනලද ක්‍රමයෙන් පිළිපැද පූරණය කිරීමේ වශයෙන් පාරමිතා දශයක් හා බාහිරවස්තුයෙහි ලොභය හැර ඒ ඒ පාරමිතාවන්ට කියනලද ක්‍රමයෙන් පිළිපැදීමෙන් උපපාරමිතා දශයක් හා එසේම ජීවිතයෙහි ලොභය හැර ඒ ඒ පාරමිතාවන්ට කියනලද ක්‍රමයෙන් පිළිපැදීමෙන් පරමාර්ථ පාරමිතා දසයක් හා මෙසේ තුන්දසය එක්කොට සමතිංසකැයි කියනලද පාරමිතාවන් යමක තෙලයක් විනවහීනණය කරන්නක්හු මෙන්ද මහමෙර මන්ථනය කොට ගෙණ චක්‍රවාලසමුද්‍රය අල්ලන්නක්හු මෙන්ද සම්මර්ශණය කළසේක.

මෙසේ පාරමිධර්මයන් සම්මර්ශණය කරණ සුමෙධ තාපසයන් වහන්සේගේ ධර්මතෙජසින් වතුනහුතාධික විසෙජ්ඣතහසහස්‍ර බහලවූ මේ පෘථිවිතලාම මත්තනසත්‍රීරාජයක්හුවිසින් ආක්‍රාන්තාකරණ ක්‍රුනකලාපයක් මෙන්ද පිළියමානවූ ඉක්ෂ්‍රුයන්ත්‍රයක් මෙන්ද ශබ්ද පවත්වා උඹිවදිශාභාගයට යෙමින් කම්පාවූව උඹිවදිශාභාගයට හා හෙඤ්චිවදිශාභාගයට යෙමින් විශෙෂයෙන් කම්පාවූව පෙර රස්‍යාදීදිශාභාගයට යෙමින් විශෙෂයෙන් වළඳුව ඝුලාලවකුයක් මෙන්ද තෙලඝන්ත්‍රචක්‍රයක් මෙන්ද පරිභ්‍රමණය කලපරිදි දක් වන්නට කිහ දුරෙනිදුනයෙහි.

තතො විනෙතයි ඉමසමිං ලොකෙ බොධිසත්තොහි පූරෙතබ්බා මහාධිපරිපාචනා ඛුඩකාරකධම්මා එත්තකායෙව දසපාරම්මියා ඨපෙත්වා අසෙසෙතු නත්ථි ඉමාපි දසපාරම්මියෙ උඩ්ඩං ආකාසෙපි නත්ථි හෙට්ඨා පඨවියමපි පුරණ්ඩාදිසු දිසාසු'පි නරසි මයඤ්ඤෙවේ පන හදයමංසත්ත රෙ පතිට්ඨිතා'ති එවං ඤාණං හදයෙ පතිට්ඨිතභාවං දිස්වා සබ්බා'පි දළහං කත්වා අධිට්ඨාය පුනපප්පුන සම්මසනෙතා අනුලොමපටිලොමං සම්ම සති පරියසනෙතා ගඟෙත්වා ආදිං පාපෙති ආදිම්හි ගඟෙත්වා පරියසනෙතා ඨපෙති දෙඩ්ඩෙ ගඟෙත්වා උභතො ඔසාපෙති උභතො කොටිසු ගඟ ත්වා මජ්ඣෙ ඔසාපෙති අඛණ්ඩපරිවාරගණා පාරමියො නාම බොධිසත්ත පරිවාරගණා උපපාරමියො නාම ජීවිතපරිච්චාගගණා පරමත්ථ පාරමියො නාමා'ති දසපාරමියො දසඋපපාරමියො දසපරමත්ථපාරමියොති ඉමතෙතලා විනිවට්ටෙත්වා විය මහාමෙරුං මත්ථං කත්වා චක්කවාලමහාසමුද්දං ආලුළෙන්තා විය ච සම්මසි. තස්ස දසපාරමී

* මධ්‍යස්ථාකාරව-ඇතැම්

යෝ සම්මඝනතස්ස ධම්මතෙජෙන වතුනහුනාධිකානි මෙයෝජන සතසහස්සානි ඛලා අයං මහාපඨවී හඤ්ඤා අකඛණතාලිකලා පෝ විය පිළියමානං උච්ඡ්‍රයනතං විය ච මහාඛ්වං විරවමානා සංකම්පි සම්පකම්පි සම්පවෙධි කුලාලචකකං විය තෙලයනතචකකං විය ච පරිඛම්.

බුදුන්වසිනුදු වදලේ මෙනෝ.

ඉමෙ ධම්මෙසම්මයතෝ සභාවසරසලක්ඛණෙ
ධම්මතෙජෙන වසුධා දසසහසී පකම්පථ—යි

මෙසේ පොළව කම්පාවෙන්ව වන්කල්හි රඹගම්නුවර වාසිහු සිහි එළවා සිටින්නට අසම්භව්ව කලාහනතවාතයෙන් මූලිනුදුරා වැටෙන වෘක්ෂයන් මෙන් මූර්ඡිත මූර්ඡිතව සිටි සිටි තැන ප්‍රපතිත වූවාහුය, අනෙකඤාදී භාජනසහස්‍රයෝ වැටි බිඳුනොවුන් හා වැදී බිඳි සුණු විසුණුව ගියාහුය, ඒ දැක මහාජනයෝ භයසන්ත්‍රාසයට පැමිණ දීපඞ්කරසම්බුදුන් වහන්සේ කරා එළඹ.

කිනනු බෝ ඉම්සස ලොකසස පාපකං වා භවිසසති,
කථථොදහු කල්‍යාණං නො එතං කාරණංමුනි—යි.

යනාදීන් භාග්‍යවත්වූ සම්බුදුන්වහන්ස මේ භූතයක්ෂ දෙවතා දින්කෙරෙහි යක්ෂාවතිාවයෙක් හෝ භූතාවතිාවයෙක් හෝ දෙවතා වතිාදියක් හෝ නොදනුම්හ මේ සියලු ජනයෝ උපදුතවූවාහුය කිමෙක්දෝ ? ලොවට භයක් හෝ වේද සැපයෙක් හෝ වේද කත් වූ පරිද්දෙන් වදරා අපගේ සුකුස් දුරුකොට වදලිමැනවැයියාවිසූ කළහෙයින්;

සමහං අජ්ජි ව්‍යාකාසිං බුඩ්ඩො ලොකෙ භවිසසති,
එසො සම්මසති ධම්මං පුඛ්ඛකං පන සෙවිතං
තසස සම්මසතො ධම්මං බුඩ්ඩභූමිං අසෙසතො,
නෙදාසං කම්පිතා පුථුවී දසසහසී සදෙවකෙ—යි,

යනාදීන් උපාසකවරුනි නෙපි නොබවවි මේ පෘථිවිකම්පාව නිසා තොපට වන භයෙක් නැත මාඩිසින් සුමෙධපණ්ඩිතයින්ටමතු බුදුවෙනිසි අදදවස විවරණදෙනලදුව දුන් පාරමිතාසම්මශිණය කෙරෙය ඔහුගේ පාරමිතා සම්මශිණය කරණ ධම්තෙජසින් මහා පෘථිවිය කම්පාවියයි වදලසේක, ඒ ඇසූ මහජනයෝ ගඳදුම් මල් ආදිය ගෙණ තුවුපගවුසිනින් රඹගමුනුවරින් නික්ම බොධිසත්වයන්කරා එළඹ ගණිමාලාදින් පුදා වැඳ ප්‍රදක්ෂිණාකොට ගිය කල්හි බොධිසත්වයන් වහන්සේද දශපාරමිධම්මයන් සමාදන්වීම් වශයෙන් සිතෙහි දැඩිකොට තබා නිසිනනාසනයෙන් නැගිසේක.

එසින් වදලහ.

බුධිසස වචනං සුත්වා මහනා නිබ්බායි නාවදෙ,
සබ්බ මං උපසඞ්කමම පුනපි මං අඟිවඳිපුං.
සම්බොධියත්වා බුඩ්ඩගණං දළහං කත්වාන මානසං,
දීපඞ්කරං නමස්සිත්වා ආසනා උඨහිං තදු...යි.

ආසනයෙන් නැහෙන්නාවූ සුමෙධ බොධිසත්වයන්කරා දස දහස් සක්වළ දිව්‍ය බ්‍රහ්මාදිහු එළඹ දිවමල් දිව සුවඳ ආදියෙන් පුදා ආශ්‍රිවූ සුමෙධතාපසයෙනි නොප විසින් දීපඞ්කර සම්බුදුන්

වහන්සේගේ ශ්‍රී පාදමූලයෙහිදී මහත් ප්‍රාර්ථනාවක් කරණලද්දේය ඒ ප්‍රාර්ථනාව අනන්තරායෙන්ම සම්බව්වයි භයක් හෝ නැතිගැන්මක් හෝ ඔබට නොවෙවයි ඔබගේ ශරීරයෙහි ඍද්ධිමාත්‍රයෙක් වත් ඉරියව්වක් නොඋපදීවයි ශිෂ්‍ය පාරම්ධර්මියන් පුරා සම්‍යක් සම්බෝධිය ප්‍රතිවෙධය කරණ්සේක්වයි, ඇම්සේ පුඤ්ඤාභිසන්ධි එලෝපග වෘක්ෂයෝ ඒ ඒ කාලය නොඉක්මවා පුෂ්පඵලගන්ධිද්ද එපරිද්දෙන්ම ඔබවහන්සේද කාලය අනතික්‍රාන්තනකොට බුද්ධත්වයට පැමිණෙන්සේක්වයි යනාදීන් අනෙකප්‍රකාරයෙන් සතුතිකොට මඩන ලද්‍ය වචනඝනයෙන් සතුටුකරවා තමතමන්ගේ දෙවස්ථානයන් කරා ගියකල්හි බොධිසත්ත්වයන් වහන්සේද දෙවියන් විසින් පුදන ලදුව මම දශපාරමිධර්මියන් පුරා කල්පශතසහස්‍රයක් අධිකකොට ඇති චතුරාසංඛ්‍යයක්හුගේ මත්තකයෙහි බුද්ධත්වයට පැමිණෙම්හි දැඩිව ව්‍යාධිඥානය කොට අනිලපථයට නැගී හිමවත් පෙදෙසට ගිය පරිදි දක්වන්නට වදළහ බුබවංශයෙහි.

දිඛ්බං මානුසකං පුප්ඵං දෙවමානුසකා උභො,
සමොකිරන්ති පුප්ඵෙහි වුඨහන්තස්ස ආසනා.

වෙදයන්ති ච තෙ සොත්ථිං දෙවමානුසකා උභො,
මහන්තං පත්ථිතං තුය්හං තං ලභස්සු යථිච්ඡිතං.

යඤ්ඤිංනිමෝ ථිවජ්ජනාතු සබ්බමරාගෝ විතාසතු,
මාතෙ භවතු අන්තරායෝ ඵුස බ්‍රිපං බොධිමුත්තමං.

යථා'පි සමයෙ පත්තෙ පුප්ඵන්ති පුප්ඵිනෝ දුමා,
තථෙව ත්වං මහාවීර බුද්ධඤ්ඤණෙ ඵුපස්සි.

යථා යෙ කෙචි සම්බුද්ධා පුරයුං දසපාරමි, *
තථෙව ත්වං මහාවීර පූරෙහි දසපාරමි.

යථා යෙ කෙචි සම්බුද්ධා බොධිමණ්ඩම්හි බුජ්ඣිරෙ,
තථෙව ත්වං මහාවීර බුජ්ඣිස්සු ජිනබොධියං.

යථා යෙ කෙචි සම්බුද්ධා ධම්මචක්කං පවත්තයුං.
තථෙව ත්වං මහාවීර ධම්මචක්කං පවත්තය.

සුණණමාසෙ යථා වන්දෝ පරිසුද්ධෝ විරොචති,
තථෙව ත්වං පුණ්ණමනෝ විරොව දසසහස්සියං.

රාහුවිමුත්තොා යථා සුරියෝ තාපෙන අතිරොචති,
තථෙව ලොකං මුච්චිත්වා විරොව සිරියා තුව.

යථා යා කාචි නදියෝ ඔසරන්ති මහොදධිං,
එවං සබ්බදිසා ලොකා ඔසරන්ති තවන්තිකං.

තෙහි ථුනිපපන්නෙහි සෝ දසධම්මෙ සමාදිය,
තෙ ධම්මෙ පරිපූරෙන්තො පවනං පාවිසි තදා—යි.

මෙසේ තමන්වහන්සේ නොබුදුව අතීතකාලයෙහිදීම බුද්ධකාරකධර්මයෝනම් වූහුගැයි කියා දත් හෙයිනුත් ඒ බුද්ධකාරක ධර්මයන් අවිපරීතවශයෙන් පුරා ක්‍රමයෙන් අවුත් බෝමැඩ වැඩහිඳමේ අභිඥෙය්‍ය ධර්ම්ය මේ පරිඥෙය්‍ය ධර්ම්ය මේ ප්‍රහාතව්‍ය ධර්මිය මේ සඡ්ඡාත්

---

* දසපාරමිං—සබාහෝ.

සෘත් කටයුතු ධර්ම්ය මේ භාවිත කටයුතු ධර්ම්යැයි යන්නාදින්වතුස්ස
ත්‍යධර්ම්යන් තත්වූපරිද්දෙන් දන්හෙයින් මාගේ ස්වාමිදරුවූ මට
ම පිහිටවූ තෙලොලොකොකබඳුවූ භාග්‍යවත්වූ බුදුරජාණන්වහන්
සේ බුදු නම් වදාළේක.

එයින් වදාළහ

අභික්කන්තඤ්ඤතං භාවෙතබ්බඤ්ච භාවිතං,
පහාතබ්බං පහීණමේම තයමා බුඩෝ 'ස්මි බ්‍රාහ්මණ—යි.

මෙතෙකින් මේ සාරාර්ථසඞ්ග්‍රහනම්වූ

ධර්ම්ප්‍රකරණයෙහි

ප්‍රථමාභිනීහාරකථානම්වූ

දෙවනි පරිච්ඡේදය

නිමි

තෘතීය සාමාන්‍යාභිනීහාරකථානම්වූ

3 පරිච්ඡේදය

නවද මේ සාරාර්ථසඞ්ග්‍රහ නම්වූ

ධර්ම්ප්‍රකරණයෙහි තෘතීය සාමාන්‍යාභිනීහාර
කථානම් කවරහයත් ?

හේ මෙසේ දනයුතු කෙසේදයත්?

නවද මේ සාරාර්ථසඞ්ග්‍රහයෙහි කොණ්ඩඤ්ඤාදී තෙවිසි බුදුන්
කෙරෙන් ලද දෙවෙනි **සාමාන්‍යාභිනීහාරකථා** නම් කවරයත්?

යථොක්තක්‍රමයෙන් රඹගම් නුවර වාසිහුද නුවරට ගොස් බුදු
පාමොක් මහඝනට මිහදන් දුන්නාහුය ශාස්තෘන්වහන්සේද ඕවු
න්ට අනුමෙවෙනි බණ වදරණසේක් ප්‍රථම්කොට දුනකථාවද
දෙවැනිවූ ශීලකථාවද තුන්වැනිව සවර්ගීකථාවද නැවත කාමයන්
ගේ a ආදීනවද නැවත ලාමකවද සකිලිටුවවද මහණවිමෙහි අනු
සංසිද්‍ධි මෙසේ නිවන් කෙලිවරකොට බණ වදරා කිසිමකාමණ
කුන් සරණයෙහිද d කිසිකමණ්ඩුන් පඬිශීල යෙහිද කිසිකමණ
කුන් අන්‍යවූ දශශීලයෙහිද පිහිටුවා කිසිකණ්ඩුන්ට ශ්‍රාමණ්‍ය
ඵලයද කිසිකොණ්ඩුන්ට ප්‍රතිසම්භිදාවද කිසිකොණ්ඩුන්ට අභිඥ
මාපත්තියද කිසිකමණ්ඩුන්ට නිවිද්‍යාදියද දෙවාවදරා වැඩිමේක.

මෙපමණක්මතු නොවෙයි පූර්වබුදුවරුන්කෙරෙහි දුනශීලාදී
විසින් කරණලද කුසල්ඇති විනෙයජනයන් දක ලඤ්ඡයක් ගොස
නෙක විනමුත් වැඩ ධර්ම්දේශනාදියෙන්ද ඔවුන් නිවන්පුර පමුණු
වනසේක—ඒ එසේමය—ඒ සම්බුදුවන්වහන්සේ පූර්විසි අසංඛ්‍යයක්

---

a කාමයෙහි සියලු—d සරණශීලයෙහිද=හැම, e ඔවුහු=හැම.

නිවන්පුර පැමුණුවුවන් හැර සුනඤුරාමයෙහිදි දම්සක්පැවතුන් සූත්‍රය දෙසුකල දෙවිමිනිසුන්ගෙන් සියක්කෙලක් නිවන් දුටහ, නැවත තමන්වහන්සේගේ උපභකඛනි නම් පුතනුවන්වහන්සේ මුල්ව රාහුලොවාදසූත්‍රය වැනිවූ සූත්‍රයක් දෙසූ දවස අසූකෙලක් නිවන් දුටහ, නැවත අමරවතී නම් නුවර මහරි රුක්මුලයමාමඟ පෙලහැර දක්වා තවිනිසා දෙවිනුවර පරසතුරුක්මුල්හි පාණ්ඩුකම්ල ශෛලාසනයෙහිසක්දෙවිඳු විසින් මවන ලද පඬුරුකොතක් ඇති දෙවියන්ට අපබුදුන් යෙහෙන් පරමගම්භීරාභිධර්මය දෙසනා කල දවස් දෙවියෝ අනූකෙළ දහසක් නිවන් දුටහ, සුනක්ඛත්තනම් වෙහෙරදී දෙසූ දහමෙන් කෙළලක්ෂයක් දෙනාවහන්සේ රහත්වූ සේක; එක්සමයෙක සාරලක්ෂයක් රහතුන් පිරිවරා දඹදිව සැරිසරා වඩනාසේක් බොහෝ දෙනාගෙන් ලබන සත්කාර සම්මාන ඇති ඉතාප්‍රසිද්ධ යක්ෂයන්ගේම විසිම් ඇති ගයානකවූ වලාගෙන් බැවසී සිටිනා කුළුඇති ගසින් කුලින් සැදුම් ලද අනෙක සිවිපාවුන්ගේ ගැවසීම් ඇති නාරදනම් පර්වතයක්කරා වැඩ හවුරුදුපහා දඹදිවින් මිනිස් බිලියක් ලබමින් වසන නාරදනම් යක්ෂයාට එදවසුන් බිලිපිණිස මිනිසුන් ගෙණ මානජනයා නිවන් දක්වනුපිණිස සාරලක්ෂයක් රහතන්වහන්සේ ඒඒ දිග යවා තමන්වහන්සේ තනිව කරුණාව පමණක් යහායකොට ගෙණ යක්ෂයානතුන් නිවන් දක්වනු සඳහා පර්වතයට වැඩිසේක, බුදුන් වඩනාම ක්‍රොධයෙන් දිලිහිහය ගන්වා පලාපියනු කැමතිව යක්ෂයා තමාගේ ආනුභාවයෙන් පර්වතය වෙවුල්වා පියා, එකල බුදුන්ගේ ආනුභාවයෙන් ඔහුකරා නැමෙන්නට වන, ඒ දැක භයපත්ව ගිනිකඳක් මවාලිය, හෙද බුදුන් දිසාවට නොගොස් ඔහුම දවාගන්නට නමා ගත, යක්ෂයා ඒ නොදැන බුදුන් දැද නොදැත්යි බලන්නේ ශරත් සඳමඬලසේ දිලිහෙමින් වැඩඳන් බුදුන් දැක පැහැද ශ්‍රීපාදය වැඳ ක්ෂමාවන්ට යාඥකෙළේය, බුදුහුද අමූහුර කරණ ක්ෂමාවක් නොවන බැවින් පිළිවෙල කථාවෙන් බණ වදරා දසදහසක් යක්ෂයන් සමඟ නාරදනම් යක්ෂයා සෝවාන්කරවා වදලසේක, නාරදනම් යක්ෂයාද දඹදිව එකිඑකි නමින් සාල් තෙල් පොල් ආදියහා සමඟ එකඑක මිනිසකු බැගින් බිලිපිණිස තමන්ට ගෙණා පඬුරන් සාල්තෙල් ආදිය ගෙණ උන්වමදී බිලිපිණිස ලත් මිනිසුන් බුදුන්වම පූජාකළේය, සමීඥයන් වහන්සේද ඔවුන් එකිහිසුහුවාවයෙන් පැවිදි කරවාසතියක් ඇතුලත්‍ම සියක්කෙලක් පමණවූ ඒ භික්ෂූන් වහන්සේලා කරවා නැවත සුදසුන්නම් පර්වතයෙක වස්වැස අනුලක්ෂයක් දෙනාවහන්සේ රහත් කොට ඒම ආදී අනෙකප්‍රකාරයෙන් ලොකාභිවෘඬිය කොට තුන්ලොවට නැගූ පහන්රුකක්සේ අසූරියන් බුඩශරීරයෙන් අග්නිස්කන්ධියක්සේ දිලිහින එබදු බුදුන්පවා සමීඝ සකාරධර්මයන් අනිත්‍යතෙයින් පිරිනිවන් පැවැදළසේක.

මේ කාරණය "සඩ්ඉරත්නාවලියෙහි" දක්නට ඇත්ද—ඒ දීපඞ්කර බුදුන්ගේ ධාතු නොවිසිරි තුබූතෙයින් දිව්‍යමනුෂ්‍යයන් විසින් ඒ ධාතූන්වහන්සේ වඩා රන්හුලින් එක්සිය සුගාලිස් ගව්වක් රන්ද ගැබක් බැඳ පාත්‍රාවිවරාදී පාරිභොගිකධාතු ඔබ බුදුවූ පුලිඳබොධි සමීපයෙහි වඩා ඳදලොස් ගව්වක් උසරන් දගැබක්

බැඳ පුජාකළපරිදි "රත්නමාලි වෛත්‍යකථානම්වූ චූපවංශයෙහි" දක්නට ඇතද– බුද්ධවංශපාලියෙහුත් සඞ්ග්‍රහ කරණු ලැබේ.

තදා තෙ හොජයිච්චාන සයඞ්ගං ලොකනායකං,
උපගඤ්ඡුං සරණං තස්ස දීපඞ්කරස්ස සත්ථුනො.

සරණගමණේ කිමි නිවෙසෙසි තථාගතො.
කම්ි පඤ්ච සීලෙසු සීලෙ දසවිධෙ පරං.

කස්සාවි දෙති සාමඤ්ඤං චතුරෝ ඵලමුත්තමෙ,
කස්සවි අසමෙ ධම්මෙ දෙති සෝ පරිසමඣිදා

කස්සවි වරසම්පත්ති අඤ්ඤ දෙති නරාසභො,
තිස්සො කස්සවි විජ්ජාසෝ ඡළභිඤ්ඤා පවෙච්ඡති.

තෙන යොගෙන ජනකායං ඔවදති මහාමුනි,
තෙන විචාරිකං ආසි ලොකනාථස්ස සාසනං.

මහාභූ උසභක්ඛන්ධෝ දීපඞ්කරසනාමකො,
බහූ ජනෙ තාරයති පරිමොචෙති දුග්ගතිං.

ඔවාදෙනෙය්‍යං ජනං දිස්වා සතසහස්සෙ'පි ඉජ්ඣති,
ඛණෙන උපගන්ත්වාන බොධෙති තං මහාමුනි.

පඨමාභිසමයෙ බුද්ධො කොටිසතම්බොධයි,
දුතියාභිසමයෙ නාථො සතසහස්සං අබොධයි.

යදා ච දෙවභවනම්හි බුද්ධෝ ධම්මමදෙසයි,
නවුතිකොටිසහස්සානං තතියාභිසමයෝ අහූ.

සන්නිපාතා තයෝ ආසුං දීපඞ්කරස්ස සත්ථුනො,
කොටිසතසහස්සානං පඨමෝ ආසි සමාගමෝ.

පුන නාරදකූටම්හි පවිවෙකගතෙ ජිනෙ,
ඛීණාසවා විතමලා සම්සු සතකොටියො.

යදා වසී මහාවීරෝ සුදස්සනසිලුච්චයෙ,
නවුතිකොටිසහස්සෙහි පවාරෙසි තදා මුනි.

අහං තෙන සමයෙන ජටිලෝ උග්ගතාපනෝ
අනන්තඤ්ඤම්හි වරණෝ පඣාභිඤ්ඤාසු පාරගූ,

දසවීසංසහස්සානං ධම්මාභිසමයෝ අහූ.
එකවිහාරා අභිසමයෝ ගණනාතෝ අසංඛියා.

විචාරිකං බාහුජඤ්ඤං ඉඛං ජිතං අහු තදා,
දීපඞ්කරස්ස භගවතො සාසනං සුවිසොධිතං

චතාරිසතසහස්සානි ඡළභිඤ්ඤා මහිඞ්ඛා;
දීපඞ්කරං ලොකවිදූං පරිවාරෙන්ති සබ්බදා

යෙ කෙචි තෙන සමයෙන ජහන්ති මානුසං භවං;
අපපත්තමානසා සෙඛා ගරහිතාව භවන්ති තෙ

සුපුප්ඵිතාපා වචනං අරහන්තෙනි තාදිහි,
ඛීණාසවෙ හි වීමලෙහි උපසොභති සදෙවකෙ.

නගරංරම්මවතීනාම සුදෙවො * නාම්ඛත්තියො,
සුමෙධානාමජනිකා දීපංකරස්සඝන්ථතා;

සුමඩ්ගලාවතිසෙසාච අහෙසුංඅග්ගසාවකා,
සාගතොනාමුපට්ඨාකො දීපංකරස්ස සත්ථුනො;

නන්දාචවෙවස්‍රනාසුච අහෙසුංඅග්ගසාවිකා,
බොධිතස්සභගවතො පිප්ඵලි‘නිපවුච්චති;

අසීතිහත්ථුම්බබධො දීපංකරමහාමුනි,
සොභතිදීපරුක්ඛොව සාලරාජව්‍රල්ලිතො;

සතසහස්සවස්සානි ආයුංතස්ස මහෙසිනො,
තාවතා නිඛිමානො ඔසා තාරෙසි ජනතං බහුං;

ජනතෙත්වා න සබ්බමං සන්තාරෙත්වා මහාජනං,
ජලිත්වා අග්ගික්ඛන්ධොව නිබ්බුතො සො සසාවකො;

සාව ඉඞ්ඝ සොව යසො තානිව පාදෙසු චක්කරතනානි,
සබ්බං සම්පත්ත රහිතං නනු රිත්තාසබ්බසංඛාරා-යී.

දීපංකරස්ස භගවතො කොණ්ඩඤ්ඤසාව සත්ථුනො,
එතෙසං අන්තරා කප්පා ගණනාතො අසංඛ්‍යෙයා-යී.

දක්වනලද බැවින් සකල ලොක හිවංකරවූ **දීපංකර** නම් බුදුන්ට ඉකිබිනිව අසංඛ්‍යෙයක් කප් බුඩඛූනවව සිඛිකල්හි—

දීපංකරස්ස අපරෙන කොණ්ඩඤ්ඤ නාම නායකො,
අනන්ත තෙජෝ අමිත යසා අපපමෙයෙයා දුරාසදෙ—යී.

බුඩවංශ පාලියෙහි ආහෙයින් සාරනම් කල්පයෙක්හි **කොණ්ඩඤ්ඤ** නම් ශාස්තෘන්වහන්සේ ලෝකෙහි ප්‍රාදුර්භූතවූසේක, ඒ සම්බුදුන්වහන්සේවද ත්‍රිවිධ ශ්‍රාවක සන්නිපාතයෙක්හි, එයින් ප්‍රථම සන්නිපාතයෙහි කොටිශතසහස්‍රයෙක, දෙවෙනි ශ්‍රාවක සන්නිපාතයෙහි කොටිසහස්‍රයෙක, තෙවෙනි සමාගමයෙහි තවුනි කොටියෙක, එකල අපමහයත් **විජිතාවි** නම් යක්ඛිනිරජ්ජව කොටි ශතසහස්‍රයක් රහතන් සමග බුදුපාමොක් මහසඟනව මහදන්දී ඒ බුදුන් කෙරෙහුත් බුදුබවට විවරණලැබ යක්ඛිනිරජය බුදුන්ට පුදා පැවිදිව පිටකත්‍රයධාරිව පඤ්ඤාභිඥ අෂ්ටසමාපත්තිලාභීව තෙපිරිහුණු ධ්‍යානයෙන් බ්‍රහ්මලෝකයෙහි උපන්සේක,

එයින් කිහ. දුරෙනිදානයෙහි—

දීපංකරස්සප නභගවතො අපරභාගෙ එකං අසංඛෙය්‍යං අතික්කමිත්වා කොණ්ඩඤ්ඤනාම සත්ථා උදපාදි තස්සාපි තයො සාවක

* සුමෙඛා. සමහර

සතනිපාතා අහෙසුං, පඨමසතනිපාතෙ කොටිසතසහස්සං දුතියෙ කොටිසහස්සං තතියෙ නවුතිකොටියො තදා බොධිසත්තො විජිතාවිනාම චක්කවත්තීහුත්වා කොටිසතසහස්ස සංඛාතස්ස බුද්ධපමුඛස්ස භික්ඛුසංඝස්ස මහාදානං අදාසි, සත්ථා බොධිසත්තස්ස බුද්ධො භවිස්සසි'ති ව්‍යාකරිත්වා ධම්මං දෙසෙසි, සො සත්ථු ධම්මකථං සුත්වා රජ්ජං නියාදෙත්වා පබ්බජි සොතීණිපිටකානි උග්ගහෙත්වා අට්ඨසමාපත්තියො පඤ්චඅභිඤ්ඤායො උපපාදෙත්වා අපරිහීනඣානො බ්‍රහ්මලොකෙ නිබ්බත්ති— යි.

ඒ **කොණ්ඩඤ්ඤ** නම් බුදුන් උපන් නුවර රම්මවතීනම් වෙයි, පියමහාරජානෝ සුනන්දනම් වෙයි, මව්වූයේ සුජාතානම් දිසෝ කෙනෙක, අග්‍රශ්‍රාවකවූයේ භද්‍රය සුභද්‍රය යන තෙරසහෝදරයෙක, අග්‍ර උපස්ථායකවූයේ ගුණයෙන් සමාඩවූ අනුරුද්ධනම් මහතෙරකෙනෙක, අග්‍රශ්‍රාවිකාවූයේ තිස්සාය උපතිස්සාය යන ථේරිසහෝදරියෙක, ඔබට බොධිවූයේ සාලකල්‍යාණීනම්රුකෙක, ශරීර ප්‍රමාණය අටඅසූරියනෙක ඔබගේ ආයු අවුරුදු ලක්‍ෂයෙකි,

එසිත් කිහ. දූරෙනිදාන යෙහි—

කොණ්ඩඤ්ඤස්සභගවතොබුද්ධස්ස රම්මවතිනාම නගරං සුනන්දොනාම ඛත්තියො පිතා සුජාතානාම දෙවී මාතා භද්‍රෙව සුභද්‍රෙව වෙ අග්ගසාවිකා අනුරුද්ධොනාම උපට්ඨාකො තිස්සාව උපතිස්සාව අග්ගසාවිකා සාලකල්‍යාණීරුක්ඛොවි අට්ඨසීතිහත්ථුබ්බේධං සරීරං වස්සසතසහස්සං ආයුපමාණං අහොසි-යි.

ඒ බුදුන් **මඤ්ජරනම්** නුවරදී පිරිනිවන්පෑ වළලුසේක, ධාතු නොවිසිරුණු හෙයින් ඒ ධාතුවඩා අටවිසිගවිවක් රන්දාගැබක් බැඳිපරිදි **චූළවංශාදියෙන්** දතයුතු.

කොණ්ඩඤ්ඤස්සචඅපරෙන මඟලොනාමනායකො,
තෙසම්පිඅනතරාකපථා ගණනාතො අසංඛ්‍යා— යි.

දක්වනලද බැවින් **කොණ්ඩඤ්ඤ** නම් සම්බුදුන්වහන්සේට මෙතෙහාගයෙහි කප්අසංඛ්‍යයක් බුබුඝත්‍යව තුබ්බුතල්හි-

කොණ්ඩඤ්ඤස්සඅපරෙන මංගලොනාමනායකො,
තමංඝලාකෙ නිහනත්වාන ධම්මාකක්කමහිධාරයි—යි.

දක්වනලද **මඞ්ගල**නම් සම්බුදුන් වහන්සේ ලෝකයෙහි ප්‍රාදුර්භූතවූසේක, ඒ මංගලනම් සම්බුදුන් වහන්සේටද ත්‍රිවිධ ශ්‍රාවකසන්නිපාතයෙක්වූයේය, එනි ප්‍රථම ශ්‍රාවකසන්නිපාතයෙහි කෝටි ශතසහස්‍රයක් භික්ෂූන්වහන්සේය, විතීයශ්‍රාවක සන්නිපාත

යෙහි කොටියහස්‍සයෙක් භික්ෂූන්වහන්සේය, තෘතීය ශ්‍රාවකසන්නි පාතයෙහි නවුතිකොටියක් භික්ෂූන්වහන්සේය;

කියේ මැනෝ. දූරෙනිදානයෙහි—

මඞ්ගලස්‍ස භගවතෝ තයෝ සාවකසන්නිපාතා අහෝසුං තෙසු පඨමසන්නිපාතෙ කොටිසතසහස්සං භික්ඛූ අහෝසුං දුතියෙ කෝටි සහස්සං තතියෙ නවුතිකොටියෝ— යි.

ඒ මඞ්ගලනම් සම්බුදුරජාණන්වහන්සේගේ ආයුෂය නවුති සහස්‍ර යෙක, මෙපමණකල් මුලුලොවෙහි වැසුසුදුකම්වල තමතමන්ගේ ආලෝකයෙන් බබලන්නට අසමත්වූවාහුය, රාත්‍රිදිවාදෙක වෙනසෙක් නොපෙණෙයි, යදුකාලයෙහිම සත්වයෝ දහවල්සෙයින් බුඩාලෝක යෙන්ම හැඟිදියි, සවස පිපෙන මල් ආදියෙන් හා උදය පිපෙන මලින්ද අලුයම්හඬන කුකුළු ආදින්ගෙන්ද සත්වයෝ උදය සවස හඳුනති, කිමෙක්ද සෙසු සම්බුදුවරයන්ට මෙබඳු ආහ්‍රාහාවයෙක් නැත්ද ? නැත්තේනොවෙයි; ඒ සම්බුදුවරයෝද කැලෙන්වූවාහුවාම් දසසහස්‍රලෝකධාතුව හෝ එයින් පිටත හෝ ආලෝක පතුරුවන්නට සමර්ථවෙති, ඒ භගවත්හුගේ වදාහිපුඵ්‍රාතිහාර්‍ය වශයෙන් සෙසු බුදුන්ගේ බ්‍යාමප්‍රභාමණ්ඩලය යෙයින් ශරීර ප්‍රභාව සතතයෙන්ම දසදහසක් සක්වළ පැවැත්තේය,

කියේමැනෝ එහිම—

ආයුප්පමාණංපනස්ස නවුතිවස්සසහස්සානි අහෝසි එත්තකං කාලං චන්ද්‍රසූරියාදයෝ අත්තනෝ පභායවිරොවිතුං නාසක්ඛිංසු රත්තින්දිවපරිච්ඡෙදෝපඤ්ඤායිත්ථ; දිවාසූරියාලොකෙනවිය සත්තා නිච්චං බුඩාලෝකෙනෙව විවරිංසු සාසං පුඤ්ඤානුභාවානං පාටෙහාරියානඤ්ච සඞ්ඛණාදිනඤ්ච වසෙන ලොකෝ රත්තින්දිවපරිච්ඡේදං සල්ලක්ඛෙසි කිමපන අඤ්ඤසබ්බඛනං අයමාහ්‍රාහාවෝ නත්ථීති? නෝ නත්ථි, තෙඝිපි ආකඞ්ඛමානා දසසහස්සිං ලෝකධාතුං තාතොවාපි යෝ ආහාය ඵරෙය්‍යුං, මංගලස්සපන භගවතෝ ප්‍රඛ්‍යාපන්නාවසෙන අඤ්ඤසබ්බ්‍යාමප්පභාවිය ඝරිරප්පභා නිච්චමෙව දසසහස්සි ලෝකධාතුං ඵරිත්වා අට්ඨාසි;

මේ කවර කුසලයකින්දැයි යත්හොත්? ඒ සම්බුදුරජාණන්වහන්සේ වනාහි බොධිසත්වකාලයෙහි අපබුදුන්ගේ වෙසතුරු අත්බැඳිවැනි ආත්මභාවයෙක්හිසිට සපුත්‍රදාරාව වංකපව්හයවැනි පව්හයක වස න සේක් ඉක්බිත්තෙන් **ඣරදුසිකා** නම් යක්ෂයෙක් බ්‍රාහ්මණවෙසයකින් අවුත් දෙදරුවන් ඉල්වූ හෙයින් සතුටුවූ සිත්ඇතිව උදකපර්‍යන්තවූ පෘථිවිය කම්පාකරව

මින් දෙදරුවන්ම දන්දුන්සේක, ඒ දරුවන් යෂතෙමේ යක්ෂන් කෙළවර ආලම්බනඵලකය නිසා සිට මහසත්බලාසිටියදීම මූලකලා පයක්සෙයින් අහුහව කෙළේය. ඔහුගේ මුඛයෙන් හිනිදැල්සෙයින් නික්මෙමින් වැඩිරෙන ලේධාරා දැකත් කෙසහක් පමණක් දෙමි නස් නොඋපදවා මාවිසින් දෙනලද දුනය ඉතා යහපනැයි සතුටුව ප්‍රිතිසොම්නස් උපදවා මේ ක්ෂුද්‍රබලයෙන් අනාඝතයෙහි මොහුගේ මුඛයෙන් නික්මෙන ලේධාරාසෙයින් මාගේ ශරීරයෙන් රන්වන් රැස් නික්මෙවැයි ප්‍රාර්ථනාකළසේක, ඒ ප්‍රාර්ථනා බලයෙන් බුඩභූතවූ ඒ සම්බුදුන්වහන්සේගේ ශරීරයෙන් රශ්මින් විහිද මෙපමණකැන් පැවැත්නේය,

එසින් ගිහ. දුරෙනිදුනෂෂි—

සොහිර බොධිසත්තවරියකාලෙ වෙසසනතර සදිසෙ අත්තභා වෙ සිටනා සපුත්තදුරෝ වංකපබ්බතසදිසෙ පබ්බතෙ වසි, අථෙ කො බරදුසිකොනාම යකෂො මහාපුරිසසස දුනඡඩායනං සුත්වා බ්‍රාහමණවණෙණන උපසංකම්ත්වා මහාසත්තං වෙදුරකෙ යාව මහා සත්තෙනා දදුම් බ්‍රාහමණිසස:පුත්තකෙ'නි හඳපහඩෙ උදකපරියනතං පථවිං කමෙපෙත්වා මෙපි දුරකෙ අදසි යතෙහා වංකමණකොවියං ආලම්බනඵලකං නිසසාය ඨිත්වා පසසන්තසසෙව මහාසත්තසස මූල කලාපෙවිය දුරකෙ ඛාදි,මහාපුරිසසස යකෂා ඔළලකෙත්වා මුඛෙ වි වරමතෙත අග්ගිජ්ජාලංචිය ලොහිතධාරං උග්ගරමානං තසස මුඛං දිසවාපි කෙසඤමත්තම්පි දොමනසසං නඋපජ්ජි,සුදිනසා වත මෙ දුනහති විත්තයතො පනසස සරිරෙ මහන්තං පිතිසොමනසසං උද පාදි සො ඉමසස මෙ නිසසදෙහා අනාගතෙ ඉමිනාවනිහාරෙන රංඝසා නිකඛ්ඛන්තුති පත්ථනං අකාසි, තසස තංපත්ථනං නිසසාය බුඩභූතසස සරිරතා රංසියා නිච්ඡරිත්වා එත්තකංඨානං එරිංසු-සි.

අනිකුත් ප්‍රාර්ථනාවකුත් ඇත;ඒ බොධිසත්වයන්වහන්සේ මහාධි සත්වකාලයෙහි එක් බුදුසෙනානකුන්ගේ වෛත්‍යයක් දැක මේ බුදුන්ට මාවිසින් ජීවතපරිත්‍යාග කටයුතුයයි සිතා දණ්ඩදීපිකා පෙළනය නියාමයන් සකලශරීරය මෙලා ලක්ෂයක් වටනා ඝන රන්තලියක සුවඳ තෙල් පුරා එහි දහසක් පහන් වැටි දල්වා හිසින් නෙණ සකලශරීරය එක් දණ්ඩදීපිකනම් ප්‍රදීපයක් සෙයින් එකාබාලාව හවුළුවාගෙණ වෛත්‍යයප්‍රදක්ෂිණා කරණසේක්, සකල රාත්‍රිය ඉක්මවුසේක, මෙසේ සාවත් අරුණෝද්ගමනය දක්වා ව්‍යායාමකරන්නාවූ ඒ බෝසතුන්ගේ ලෝමකූපමාත්‍රයකවත් උෂ්ණ යක් නොවූයේය, පියුම්කැබෙලි ප්‍රවිෂටවූවක්හු සෙයින් වූයේය; ඒ එසේවැයි, මේ ධර්මය තෙමේ රැක්ඛානුභාවයි,

එසින් වදුලහ බුදුහු—

ධම්මෝ හවේ රක්ඛති ධම්මචාරී ධම්මෝ සුචිණ්ණෝ සුඛමාවහාති,
එසානිසංසෝ ධම්මපුච්ඡිණ්ණ නදුග්ගතිං ගච්ඡතිධම්මචාරී.

මේ කුසල බලයෙනුදු ඒ භාග්‍යවත්වූ සම්බුදුරජාණන්වහන්සේගේ ශරීරාලෝකය දසදහසක් සක්වළ පැවැත්තේය,

භේද කිරීමේ මැනෝ—

ඉමස්සාපි කම්මස්ස නිස්සන්දේන තස්සභගවතෝ සරීරොභාසෝ දසසහස්සී ලෝකධාතුං ඵරිත්වා අට්ඨාසි,

එසමයෙහි අපමණක්වත් තෙමේ **සුරුචිනම්** බ්‍රාහ්මණයාණන්වහන්සේ ඉපද බුදුන් නිමන්ත්‍රණය කොට දන්දෙමියි, බුදුන්කරා එළඹ මධුර ධර්ම කථා අසා සවාමීන්වහන්සේ පෙට මාගෙන් භික්ෂාවගතකොටවැඩියහ ආරාධනා කළසේක, එකල සම්බුදුරජාණන්වහන්සේ බ්‍රාහ්මණයෙනි; කොපමණ භික්ෂූන්ගෙන් ප්‍රයෝජනදැයි? විචාරා වදාළසේක, ඒ අසූ අපදිසහස්‍ර සවාමීන්වහන්ස ඔබගේ පරිවාර භික්ෂූන්වහන්සේ කෙතෙක්දැයි? විචාළේය. ඒ කාලයට සම්බුදුරජාණන්වහන්සේගේ ප්‍රථමශ්‍රාවකසන්නිපාතය පමණක්වූය, එසේහෙයින් කෝටිශත සහස්‍රයෙකැයි වදාළසේක, ඒ අසූ ඛෝසතාණෝ සවාමිනි සැම දෙනාවහන්සේ සමඟ මාගෙහි භික්ෂාව ගෙණ වදාරණසේක්වයි ආරාධනාකළසේක, මංගලනම් සම්බුදුරජාණන්වහන්සේද මුවෙන් නොබැණිඉවසා වදාළසේක, ඛෝසතාණෝ සෙවදවසට ආරාධනාකොට ගෙවයනසේක් මෙසේ සිතූසේක, මම මෙපමණ භික්ෂූන්වහන්සේට දන්දෙන්නට අසමර්ථනොවෙමි, වැඩඉන්නට සුදුසු ස්ථානයක් වනාහි කෙසේවේදැයි සිතූසේක, ඛෝසතාණන්ගේ චින්තාබලයෙන් චතුරාශීති යෝජනසහස්‍රයෙකින් මත්තෙහි සිටි සක්දෙවිරජහුගේ පාණ්ඩුකම්බල ශෛලාසනය හුණුවිය ශක්‍රදිව්‍යරාජතෙමේ ඒ දැක කාමාතුරයෝ කාමයෙන් පිරිහීමට නොකැමැති බැවින් සැකඅතිව කවරෙක් මාගේ සම්පත් හැරගණිද්දැයි දිවසින් බලනුයේ මහබෝසතුන් දැක සුරුචිබ්‍රාහ්මණයෝ බුදුපාමොක් මහසඟනට නිමන්ත්‍රණයකොට නිසිදනස්ථානයක් කැමැතිව සිත්හි, මාවිසිනුදු එතැන්හි ගොස් කුසලකොඩාසයක් ගතවැනැවයි සිතා වඩු වෙසක් නිර්මිතකොට ගෙණ වැ පොරෝ ගත් අත්ඇතිව මහබෝසත්හුගේ ඉදිරියෙහි ප්‍රාදුර්භූතව බැලපිණිස කරවන මෙහෙයක් කවරක්හු ගේ ඇද්දැයි? විචාළේය. මහපුරුෂයාණෙනි ඒදැක කම්මාන්තයක් දන්නෙහිදැයි? විචාළෝය. වඩුවෙස් ගත් ශක්‍රයෝ මම නොදන්න ශිල්පයෙක්නම් නැත, ගෙයක් හෝ මණ්ඩපයක් හෝ යමෙක් කරවානම් ඒ කරන්නට සමර්ථයෙමි කිහ, එසේවිනම් මාගේ කම්මාන්තයෙක් ඇතැයි කීකල්හි කවරකම්මාන්තයෙක්දැයි විචාළි මහයින්

සෙවදවය දන්දෙන පිණිස බුදුපාමොක් මහසඟනට ආරාධනා කෙළෙම්, ඊට සුදුසු මණ්ඩපයක් කරන්නෙහිදැයි? විවාළේය, මණ්ඩපයක් මම කරමි. බැලිදෙන්නට සමර්ථයෙහිදැයි? කිහෙයින් බැල දෙන්නට සමර්ථයෙමියි මණ්ඩපය කරවයි බෝධිසත්වයෝ කීකල්හි යහපතැයි කියා ගොස් ශක්‍රයෝ එක් භූමිප්‍රදේශයක් බැලූය, දෙ ලොස් තෙළෙස් යොදුන් පමණ භූමිප්‍රදේශය කිසුණුමණ්ඩලයක් මෙන් සමතලාවූයේය, සක්දෙවිරජතෙම මෙපමණ භූමියෙහි සප්ත රත්නමය මණ්ඩපයෙක් පෙළොව පලාගෙණ නැගෙවයි සිතා බැලූය, එකෙණෙහිම මහපොළොව බිඳගෙණ මණ්ඩපය පැනනැංගේය;

එසින් කිහ.

තදා අභිඤ්ඤාතා බෝධිසත්තා සුරුචිනාම බ්‍රාහ්මණං හුත්වා සත්ථාරං නිමන්තෙත්වා, උපසංකමිත්වා මධුරධම්මකථං සුත්වා සෙව මයහං භික්ඛාභාජනහථ හනෙතනි ආහ බ්‍රාහ්මණ කිත්තකෙනි තෙ භික්ඛූනි අත්ථොනි? කිත්තකාපන වො හනෙත පරිවාරභික්ඛූනි? ආහ, තදා සත්ථු පඨමාභිනිපාතොයෙව හොති තස්මා කොටියා සහස්ස'න්‍ති ආහ, හනෙත සබ්බෙනිපි සද්ධිං මයහං ගෙහෙ භික්ඛං ගණ්හථ'නි සත්ථා අධිවාසෙසි, බ්‍රාහ්මණෝ ඝරාතනාය නිමන්තෙත්වා ගෙහං ගච්ඡන්නා විනෙසි අහං එත්තකානං භික්ඛූනං යාගුභත්ත වත්ථාදීනි දාතුං නො නසක්කොම් නිසීදනඨානංපන කථං භවිස්ස තී'නි? තස්ස සා චින්තා චතුරාසීති යොජනසහස්සමත්ථකෙ ඨිතස්ස දෙවරඤ්ඤෝ පණ්ඩුකම්බලසිලාසනස්ස උණ්හාභාවං ජනෙසි, සක්‍රෝ කොනුඛෝ?මං ඉමස්මාඨානා චාවෙතුකාමෝ'නි දිබ්බචක්ඛූනා ඔලොකෙන්නා මහාපුරිසං දිස්වා සුරුචිබ්‍රාහ්මණෝ බුද්ධපමුඛංභික්ඛුසංඝං නිමන්තෙත්වා නිසීදනඨානත්‍ථාය විනෙත්වා මයාපි තාවේ ගන්තුං සුඤ්ඤකොඨාසං ගහෙතුං වට්ටතී'නි වඩ්ඩකිවණ්ණං නිම්මිනිත්වා වාසිඵරසුහත්ථෝ මහාසත්තස්ස පුරතෝ පාතුරහොසි අත්ථිනුඛෝ කස්සචි ගහියා කත්තබ්බං නත්ථි? ආහ, මහාපුරිසෝ දිස්වා කිංකම්මං කරිස්සතීනි ආහ, මම අජ්ඣාසය ඝපපංනාම නත්ථි ගෙහංවා මණ්ඩපංවා යෝ යං කාරෙති තස්ස තං කාතුං ජානාමී'නි, තෙනහි මයාං කම්මං අත්ථි, කිං අත්‍ථෙනි? ඝරාතනාය මෙ කොවිදතරසහස්සභික්ඛූ නිමන්තිතා තෙසං නිසීදනමණ්ඩපං කරිස්සාමී'නි, අහංනාම කරෙය්‍යං සබ්බෙ මෙ භතිංදාතුං සක්ඛිස්සථා'නි? සක්ඛිස්සාමි නාතා'නි ඨාධිකරිස්සාමී'නි ගහෙත්වා එකංපදෙසං ඔලෙකෙසි වාදස තෙරස යොජනප්පමාණෙ පදෙසෙ කසිණමණ්ඩලංවිය සමතලොඅහොසි, සෝ එත්තකෙඨානෙ සත්තරතනමයෙ මණ්ඩපෙ උඨහතු'නි, විනෙත්වා ඔලොකෙසි තාවදෙව පඨවිං භින්දිත්වා මණ්ඩපෙ උඨහි—යි.

දුරෙනිදුනයෙහි කී ක්‍රමයෙන් සක්දෙවිරජ දිව්‍යානුභාවයෙන් සත්රුවන් කම්මැනදියෙන් මණ්ඩපය විසිතුරුකොට සරහා බොධිසත්වයන්කරා එලඹ බ්‍රාහ්මණයෙනි! තොපගේ මණ්ඩපය බලා මට බැලදෙවයි කීගෙයින් මහපත් මණ්ඩපය සම්පයට ගොස් බලා සකලශරීරය පස්වනක් ප්‍රීතියෙන් පිරිගොස් මේ මණ්ඩපය මිනිසකු විසින් කරණලද්ද නොවෙයි, මාගේ අඛ්‍යාසය මාගේ ගුණය නිසා පඬුපුල්සලඅස්න හුණුවූවා දුටු සක්දෙවිරජහු විසින් මේ මණ්ඩපය කරණලදයි සිතා මෙබඳු මණ්ඩපයෙහි එක්දවසක්ම දන්දෙන්නට සුදුසු නොවෙයි, සත්දවසක් දන්දෙමියි සිතුසේක, ඒ එසේ මැ ඇස් ඉස් මස් ලේ ආදිය දන්දීන් දුනයෙහි තෘප්තියකට නොපැමිණෙන බෝසත්හු කෙසේනම් බාහිර වස්තු දන්දී තෘප්තියකට පැමිණෙද්ද? හෙද එසේමය අපමහබෝසතානෝ සිවි ජාතකයෙහි දවස පහමුණක්කඟවඹු විසඳිජනයකොට සතරවහ සල් දෙරද නුවරමඛ්‍යයෙහිද දුනශාලාකරවා දන්දෙන්නාහට ඒ දුනසාපවා බෝධිසත්වයන්ගේ සිත ඒ කල තෘෂාගය ඇතැයි කියා සතුටුකරවන්නට නොහැකිවූයේයි යම් දවසෙක සක්දෙවිරජහු අවුත් තමාගේ දඟයක් නෙත් ඇතත් ඒ මදව ඉල්වන්නක්දෝහෝ නොහොත් බෝසතුන් විමසන පිණිස දෝහෝ නොහොත් ඒ ම සැස තමාගෙණ පැසැ බෝසතුන්ට දෙනපිණිසදෝ බෝසතුන්ගේ නෙත්‍රය ඉල්විය, එකල නෙත්‍රයුග්මය උපුටා දන්දුන්කලම සිත සතුටුවිය, නෙසඟක් පමණකුත් සිත අන්‍යථාභාවයකට නොපැමුණුනේය මෙසේ දන්දෙමින් බෝධිසත්වයන්ගේ සිත තෘප්තියකට නොපැමිණෙන්නේය, ඒකාරණයෙන් බෝධිසත්වයන්වහන්සේද එක්දවසක් දන්දෙන්නට කලි ආරම්භයෙන් නොසතුටුව සත්දව සක්මුලුල්ලෙහි කොටිශතසහස්‍රයක් හිඤුන්වහන්සේ හාසමග බුදුනට දන්දෙමියි සිතා ගවපාහනම් දුනයක් දන්දුන්සේක;

එසින් කිහ.

අධිහාකමපිහි බොධිසත්තස්ස සිවිජාතකෙ දෙවසිකං පඤ්චකහා පණ්මමණානි විස්සජ්ජෙසි, චතුසුවාරෙසු මජ්ඣෙ නගරෙ දුනං දෙන්තස්ස තං දුනං වාගතුඨිං උපපාදෙතුං නාසක්ඛි, යදුපනස්ස බ්‍රාහ්මණවණ්ණෙන ආගන්ත්වා සක්කොදෙවරාජා අක්ඛිනි යාචි, තදු තානි උපපාදෙත්වා දදමානස්සෙව හාසො උපපජ්ජි, කෙසඤ්ඤමත්තන මපි එතස්ස අඤ්ඤථත්තං නාහොසි, එවං දුනං නිස්සාය බොධිසත්තා නං තිත්තිනාම නත්ථි තස්මා සොමහාපුරිසා සත්තාහං මයා කෝටි සතසහස්සසංඛ්‍යා භික්ඛූනං දුනංදුතුං වට්ටතී'ති විනන්ත්වා තස්මිං ම ණ්ඩපෙ නිසීදුපෙත්වා සත්තාහං ගවපානානාම දුනං අදාසි—යි.

කෙළවරදිනයෙහි හැමදෙනා මහන්සේගේම පාත්‍රා සෝදවා බෙහෙත් පිණිඳ සපිනවනිතමධුඵාණිතාදීන් පුරවා තුන්සිවුරුහා සමඟ දුන්සේක. අලුත මහණවූ සංඝනාවක භික්ෂූන්වහන්සේට දුන් සිවුරු පිරිකර ලක්ෂයක් වටනේය;

එසින් කිඹ.

පරියොසාන දිවසෙ සබ්බභික්ඛූනං පත්තානි ඩොවාපෙත්වා මහාජම්පාය සපිනවනිතමධුඵාණිතාදිනි පූරෙත්වා නිච්චරෙහි සඞ්ඝ අදාසි සංඝනවකභික්ඛූනා ලඛ චීවරසාටකා සත්තසතසඝඝණිකා අහෙසුං—යි.

මඛාලනම් සම්බුදුන්වහන්සේද අනුමෙවෙනි බඹ වදුරණ සේක් මේ පුරුෂතෙමේ මෙබදු මහා ධනයක් දුන්නේය කිමෙක් වේදැහෝයි බලාවදුරා අනාගතයෙහි දෙයාසංඛ්‍යකල්ලෂයකින් මත්තෙහි ගෞතමනම් බුදුවෙතියි දැක බෝධිසත්වයන්ට ආමන්ත්‍රණ කොට එම්බා බ්‍රාහ්මණයෙනි! නෙපි මෙපමණ කාලයක් අති ක්‍රාන්ත කොට ගෞතමනම බුදුවෙනියි විවරණදෙවා වදලිසේක. මහපුරුෂයානෝ විවරණලැබ මමවනාහි බුදුවෙම්ල මට හිඟිගෙන් ප්‍රයෝජන කවරේද? පැවිදිවෙමියි සිතා එබදු සම්පත් අලුයම දුමු සේකලපිඬක්මෙන් හැර බුදුන්කෙරෙහි පැවිදිව ත්‍රිපිටක බුඬවචනය ඉගෙණ පඤ්චාභිඥ අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා ආයුකෙළවර බ්‍රහ්මලෝක යෙහි උපන්සේක;

කිඹේමැනො.

සඤ්ඨා අනුමොදනංකරොන්තා අයංපුරිසෝ එවරූපං මහා ධනං අදාසි මහානුඵං භවිස්සති'නි උපධාරයමනෝ අනාගතෙ කප්පසතසහස්සාධිකානං තිණ්ණං අසංඛ්‍යෙය්‍යානං මත්ථකෙ ගොතමෝ නාම බුඩොභවිස්සති'ති, දිස්වා මහාපුරිසං ආමන්තෙත්වා භිං එතා කාංනාම කාලං අභිකඞ්ඛිත්වා ගොතමොනාම බුඬා භවිස්සති'නි ව්‍යාකාසි, මහාපුරිසොව්‍යාකරණං සුත්වා අහංකිර බුඩොභවිස්සාමී මකා මෙ ඝරාවාසෙන අලං පබ්බජිස්සාමී'නි චිනෙත්වා තථාරූපං සම්පත්තිං ඛෙලපිණ්ඩංව්‍ය පහාය සත්තුසන්තිකෙ පබ්බජිත්වා බුඬ වචනං උගහෙත්වා අභිඤ්ඤාවුව සමාපත්තියොව නිබ්බත්තෙත්වා ආයු පරියොසානෙ බ්‍රහ්මලොකෙ නිබ්බත්තති—යි.

ඒ මඛාලනම් සම්බුදුන්වහන්සේ උපන්නුවර උත්තරනම් වෙයි පියමහරජානෝද උත්තරනම්වෙයි මාතාබිසවිද උත්තරානම් වෙති අගසවිවූයේ සුදෙවය ධම්මසේනය යන ශ්‍රාවක සඟලෙක අනුන් පසාඋකවූයේ පාලිතනම් තෙරණෙනෙක අග්‍රශ්‍රාවිකාවූයේ සීවලිය අසොකාය යන ශ්‍රාවිකා සඟලෙක බෝධිවූයේ නාගවෘක්ෂයෙක බුඬ ශරීරය අටාසූරියනෙක අනුදඟයක් අවුරුදු වැඩසිට පිරිනිවිකල්හි

චනාහි එකපහරින්ම දසදහසක්සක්වළි එකාබ්භාරවිය. සකල චක්‍රවාලයෙහි මනුෂ්‍යයන්ගේ මහත්හැඬීම් වැලපීම් ආදියවූයේය;

එසිත්කිහ.

මඩ්ඩලඤ්ඤපන භගවතෝ නගරං උත්තරංනාම අහොසි, පිතා'පි උත්තරොනාමඛත්තියෝ මාතාපි උත්තරානාම සුදෙවොව ධම්මසෙනොව වේ අභඤ්ඤාවකා පාලිතොනාම උපඨාකෝ සීවලිව අසෝකාව වේ අභඤ්ඤිකා නාගරුතෙකා බොධි අඛ්ඛාසිති හත්ථුබෙඛ්ඩං සරීරං අහොසි, නවුතිවස්සසහස්සානි ඨත්වා පරිනිබ්බුතෙ පන තඤ්ඤේ එකපහාරෙනෙව දසචක්කවාළසහස්සානි එකබ්භාරානි අහෙසුං, සබ්බවක්කවාළෙසු මනුස්සානං මහන්තං ආරොදන පරිදෙවනං අහොසි—යි.

ඒ මඩ්ඩලිනම් සම්බුදයන්වහන්සේට මෑතභාගයෙහි එමකල්පයෙහිම දෙවන අතුරුකප—

මංගලස්ස අපරෙන සුම්බොනාම නායකෝ,
සබ්බධම්මේහි අසමෝ සබ්බසත්තානමුත්තමෝ-යි.

යනුහෙයින් **සුමන**නම් සම්බුදයන්වහන්සේ ලෝකයෙහි ප්‍රාදුර්භූතවූ සේක, ඒ සම්බුදයන්වහන්සේදද නිර්විධශ්‍රාවක සන්නිපාතයෙක් වූයේය, එහි ප්‍රථම සන්නිපාතයෙහි කොටිගතඤ්ඤසහස්‍රයෙක දෙවෙනි කඤ්චනපත්තියෙ නිදි නවුතිකොටිගතසහස්‍රයෙක තුන්වෙනිව අශීති කොටිගතසහස්‍රයෙක එකල අපමහ බෝසතානෝ මහත් සෘඞ්ධි මහානුභාව ඇති **අතුල**නම් නාගරාජන්ව ඉපද බුදුන්ලොව උපන් සේකැයි යනු අසා සැතිසමුහයා පිරිවරා නාගභවනයෙන් නික්ම කොටිගතසහස්‍රයක් භික්ෂූන් පිරිවරකොට ඇති ඒ සම්බුදයන්වහන්සේට දිව්‍යතූර්‍යත්‍රීයෙන් උපහාරකොට මහදන්දී ඉඹිදෙඤ්ඤවහන්සේ වම දිවසඵඤ්ඤහළ සහලි බැඟින් පිළිගන්වා සරණයෙහි පිහිටා ඒ බුදුන් කෙරෙහුදු අනාගතයෙහි බුදුවෙනියෙ විවරණ ලැබිසේක, ඒ **සුමන**නම් බුදුන් උපන් නුවර ක්ෂේමකම්වෙයි, පියමහරජානෝ සුදත්තනම් ක්ෂත්‍රියරජෙක, මව්වූයේ සිරිමානම් බිසෝකෙනෙක, අග්‍රශ්‍රාවකවූයේ සරණය භාවිනතතය යන තෙර සහලෙක, අග්‍රොපස්ථායකවූයේ උදෙනනම් මහතෙරකෙනෙක, අග්‍රශ්‍රාවිකාවූයේ සොණාය උපසොණාය යන ශ්‍රාවිකා යුගලයෙක, බෝධිවූයේ නාගවෘක්ෂයෙක් මය බුබ්ඛරිය අනූරියමනක අනූදහසක් අවරුදු වැඩසිට පිරිනිවන් පැවැදුළසේක;

එසිත්කිහ.

තස්ස භගවතෝ අපරභාගෙ සුමනොනාම සත්ථා උදපාදි තස්සා'පි තයොසාවකසන්නිපාතා පඨම සන්නිපාතෙ කොටිසතසහස්සං භික්ඛූ අහෙසුං, දුතියෙ කඤ්චනපබ්බතම්හි නවුතිකොටිසතසහස්සානි

තතියෙ අසීතිකොටිසතසහස්සානි තදා මහාසත්තො අතුලොනාම නාගරාජා අභාසි මහිඩ්ඩිකො මහානුභාවො සො බුද්ධො උප්පජ්ජතීති සුත්වා සපරිජනපරිවුතො නාගභවනා නික්ඛමිත්වා කොටිසත සහස්ස භික්ඛුපරිවාරස්ස තස්සභගවතො දිබ්බතූරියෙහි උපහාරං කත්වා මහාදානං දත්වා පවෙවකං දුස්සයුගානි දත්වා සරණේසු පතිට්ඨාසි සෙට්ඨිපුත්තං සත්ථා අනාගතෙ බුද්ධභාවේ සඞ්ඛිත්ති ව්‍යාකාසි, තස්සානුභවතො නාගරංබ්‍රහ්මංනාවුතං අභාසි සුදත්තොනාම රාජා පිතා සිරිමානාම මාතා සරණගමනාවසානෙ අනාගතාවසානෙ උදෙනො නාවුපඨාකොනාවුතා උපාසකානාවු අනාගතාවිකා නාගරුත්තමා බොධි නවුතිහත්ථුබ්බෙධං සරිරං නවුතියෙවස්සසහස්සානි ආයුප්පමාණං අහොසි—යි.

ඒ සුමනනම් සම්බුදයන්වහන්සේට මෑතභාගයෙහි එමකල්පයෙහි තුන්වෙනි අතුරුකාප-

සුමනස්ස අපරෙන රෙවතොනාම නායකො
අනුපමෝ අසදිසෝ අතුලෝ උත්තමෝ ජිනෝ—යි.

සතුළුවෙන් **රෙවත**නම් සම්බුදයන්වහන්සේ ලෝකයෙහි ප්‍රාදුර්භූතවූයේක, ඒ සම්බුදයන්වහන්සේටද ත්‍රිවිධ ශ්‍රාවකසන්නිපාතයක්වූයේය, එහි ප්‍රථමසන්නිපාතයෙහි ගණනෙක්නම් නැත්තේය, දෙවෙනි ශ්‍රාවකසන්නිපාතයෙහි කොටිශතසහස්‍රයක් භික්ෂූන්වහන්සේය, තුන්වෙනි සන්නිපාතයෙහිත් එපමණ භික්ෂූන්වහන්සේය, එකල මහබෝසතාණන් අනුත්තරගුණඇති **අතිදෙව**නම් බ්‍රාහ්මණයක්ව ඉපද බුදුන්කෙරෙන් ඛණ අසා සරණගමනෙහි පිහිටා දෙහොත්මුදුන් දී සිට ඒ බුදුන්ගේ කෙලඟභාග්‍යයෙහි ගුණ වර්ණනාකොට උත්තරාසඟයෙන් පූජාකළසේක, ඒ **රෙවත**නම් සම්බුදයන්වහන්සේ උපන් නුවර ධඤ්ඤවතිනම් වෙයි, පියමහ රජාණන් විපුලනම් ක්ෂත්‍රියරජක. මව්වූයේ විපුලානම් ක්ෂත්‍රිය බිසෝකොනෙක අග්‍රශ්‍රාවකවූයේ වරුණය බ්‍රහ්මදේවය යන ශ්‍රාවක යුගළයෙක අග්‍රොපස්ථායකවූයේ භවය හිතානකළු සම්භවනම් මහ තෙරකෙනෙක අග්‍රශ්‍රාවිකාවූයේ භද්‍රාය සුභද්‍රාය යන ශ්‍රාවිකා යුගළ යෙක බොධිවූයේ නාගනම් බොධිවෘක්ෂයෙන්මය බුබ්ධශරීරය අසූරිය නෙක සැටදහසක් අවිරුදු ලෝවැඩකොට පිරිනිවිසේක,

එසිත් කිහ.

තස්ස අපරභාගෙ රෙවතොනාම සත්ථා උදපාදි තස්සාපි තයො සාවකසන්නිපාතා පඨමසන්නිපාතෙ ගණනානාමතෝපි දුනියෙ කොටිසතසහස්සභික්ඛූඅහෙසුං, තථාතතියෙ තදා බොධිස තෙනා අතිදෙවොනාම බ්‍රාහ්මණෝ හුත්වා සත්ථු ධම්මදෙසනං සුත්වා

සරණෙසු පතිට්ඨාය සිරසි අඤ්ජලිංඋපෙච්ච තස්ස සන්තිකා යේලෙයපභාෂණ වණ්ණං වත්වා උත්තරාභිමුඛෙන පූජං අකාසි, සෝ'පි නං බ්‍රූඩෝ භවිස්සසී'ති ව්‍යාකාසි; තස්සපන භගවතෝ නගරං ධඤ්ඤවතී නාම අහොසි පිතා විපුලෝනාම බ්‍රහ්මණෝ මාතා විපුලානාම වරුණෙව බ්‍රහ්මදෙවෙව අග්ගසාවකා සම්භවෝනාම උපට්ඨාකෝ භද්‍රුව සුභද්‍රුව අනුසාවිනා නාගරුක්ඛෝව බෝධි සරීරං අසීති හත්ථුබ්බෙධං අහොසි, ආයු සතිවස්ස සහස්සානි—යි.

ඒරෙඛණනම් සම්මාසම්බුද්ධෝ මෙතභාගයෙහි එම්කල්පයෙහි සතරවන අතුරුකප-

රෙවතස්ස අපරෙන සොභිතෝ නාම නායකෝ,
සම්මාසම්බෝ සන්තචිත්තෝ අසමෝ අප්පටි පුග්ගලෝ—යි.

යනුහෙයින් මාරභීතකරවූ **සොභිත**නම් සම්මාසම්බුද්ධෝ ලෝකයෙහි ප්‍රාදුර්භූතවූසේක, ඔබවද නිර්වේධ ශ්‍රාවකසන්නිපාත යෙක්වූසේය, එහි ප්‍රථම සන්නිපාතයෙහි කෙළසියයක් මහණන් වහන්සේය දෙවෙනි සන්නිපාතයෙහි අනූකළක තුන්වෙනි සන්නිපාතයෙහි අසූකෙළක එසමයෙහි අපමණඛෝසතානෝ අජිත නම් බ්‍රාහ්මණයක්ව බුදුන්කෙරෙන් බණ අසා සරණයෙහි පිහිටා බුදුපාමොක් මහසඟනට මහදන්දුන්සේක, ඒ සම්මාසම්බුද්ධෝ බොධිසත්වයන්ට මතු බුදුවෙහියි විවරණ දෙවා වදාළසේක, ඒ සම්මාසම්බුද්ධෝ උපන් නුවර සුධම්ම නම්වෙයි, පියමහරජානෝ සුධම්ම නම් වෙති, මෑනිවූයේද සුධම්මානම් බිසෝ කෙනෙක අග්‍රශ්‍රාවකවූයේ අසමය සුනෙත්‍රය යන තෙරසඟලික අග්‍රොපස්ථායකවූයේ අනොම නම් මහතෙරකෙනෙක අග්‍රශ්‍රාවිකාවුන්ද නකුලාය සුජාතාය යන ශ්‍රාවිකා සඟලෙක ඔබවද බොධිවූයේ නාගවෘක්ෂයෙක්මය බුබ්බරිරස අවපණ්ඩරියනෙක අනූදහසක් අවුරුදු ලොකාභිවෘඩිකොට පිරිනිවිමේසක;

සීහසේමැනෙ.

තස්ස අපරභාගෙන සොභිතෝ නාම සම්මා උදපාදි තස්සා'පි තයෝ සාවකසන්නිපාතා පඨමසන්නිපාතෝ කොටිසතං භික්ඛූ අහෝසුං, දුතියෝ නවුතිකොටියෝ තතියෝ අසීතිකොටියෝ තදා බොධි සත්තෝ අජිතෝ නාම බ්‍රාහ්මණෝ ගුහිවා සද්ධම්මදෙසනං සුත්වා සරණෙසු පතිට්ඨාය බුද්ධුපට්ඨාකස්ස භික්ඛුසංඝස්ස මහාදානං අදාසි, සෝ'පි නං බුද්ධෝ භවිස්සසී'ති ව්‍යාකාසි, තස්සපන භගවතෝ නගරං සුධම්මං නාම අහොසි පිතා සුධම්මෝ නාම රාජා මාතා'පි සුධම්මානාම අසමෝව සුනෙත්තෝව අග්ගසාවිකා අමතාමෝ නාම උපට්ඨාකෝ නාකුලාපි

සුජාතාව අග්ගසාවිකා නාගරුක්ඛාව බෝධි අඩ්ඪඝණ්ණය හත්ථි බෙබ්බඩං යරිරං අහොසි සට්ඨිවස්සසහස්සානි ආයුප්පමාණං—ඔ.

ඒ **යසාභිභූ**නම් සම්බුදුන් වහන්සේගෙන් මෙන භාග්‍යයෙහි කල්ප අසංඛ්‍යයක් බුඩිගුන්‍යව කුබ්බ්‍යෙය්ය,

මෙද දක්වනලදමෑයි.

සොභිතස්ස අපරේන අනොමදස්සී මහායසෝ,
මහාබෝධි අනන්තරා කප්පා ගණනාතීතා අසංඛ්‍යා—ඔ.

නැවත

සොභිතස්ස අපරභා සම්බුද්ධෝ දිපදුත්තමෝ,
අනොමදස්සී අමිත යසෝ නෙජසී දූරගික්කමෝ—ඔ.

යහුහෙයින් **අනොමදස්සි**නම් සම්බුදුන්වහන්සේ ලෝක යෙහි ප්‍රාදුර්භූතවූසේක, ඒ සම්බුදුන්වහන්සේවද නිර්ව්‍යධ ශ්‍රාවක සන්නිපාතයෙක්වූසේය, එහි ප්‍රථම ශ්‍රාවකසන්නිපාතයෙහි අව ලක්ෂයක් භික්ෂූන්වහන්සේය ද්විතීයවූ යත්ලක්ෂයක් භික්ෂූන්වහන් සේය, තුන්වෙනිව සලක්ෂයක් භික්ෂූන්වහන්සේය, එකල අප මහ සත්හු මහානුභාව ඇති මහත් ඍඞ්ධි ඇති අනේකකොටිසහස්‍රයක් යක්ෂයන්ට අධිපති එක් **සක්ෂසෙනාභිධ**නියක්ව ඉපද බුදුන් උපන් සේකැයි, යනු අපා බුදුන්කරා එළඹ බුදුපෘථමෝක්ක මහසඟනට මහ දන්දී ඒ බුදුන් කෙරෙහිදු අනාගතයෙහි බුදුවෙහිසි, විවරණලත් සේක, ඒ අනොමදස්සී නම් බුදුන් උපන් නුවර චන්‍දවතී නම්වෙයි, පියමහරජානෝ යසවා නම්වෙති මෑනියෝ යසොධරා නම්වෙති, අග්‍රශ්‍රාවක තෙරසඟළු නිසභය අනොමය යන නම්වෙති, උපස්ථා යක මහතෙරහු චරණ නම්වෙති අග්‍රශ්‍රාවිකාසඟළු සුන්දරිය සුම නාය යන නම්වෙත්, බෝධිවෘක්ෂයේ අජ්ජුන නම් රුකෙක බුඩ ශරීරය අටපණස්රියනෙක හවුරුදු ලක්ෂයක් වැඩසිට සත්‍යයන් සවාරිවෝඝ සම්පතට පමුණුවා නිවන්පුර වැඩසේක;

කිමයේමැනෙ?.

අනොමදස්සිස්ස භගවතො තයො සාවකසන්නිපාතා පඨම අභිනික්ඛ්‍ම සන්නිපාතෝ අහොසුං දුතියෙ සත්ත නවුතියෙ ච සතසහස්සානි අහෙසුං දුතියෙ සත්ත නවුතියෙ ච සතසහස්සානි එතෙ යක්ඛසෙනාපති අනොමි මහිඞ්ගෙ මහාභූතා මවෙ අනෙකසතාවුසතසහස්සානං යක්ඛානං අධිපති අහෙසි බුඩා උපප මහනා'ති සුත්වා ආගන්ත්වා බුඩුපට්ඨාකස්ස සංඝස්ස මහාදානං අදාසි සත්ථා'පි නං අනාගතෙ බුඩොභවිස්සසී'ති ව්‍යාකාසි, අනොමදස්සි සස්ස පන භගවතො චන්‍දවතී නාමනගරං අහොසි, යසවා නාමරාජා පිතා යසොධරානාම මාතා නිසභොව අනොමොච අග්ගසාවකා වීරඤ්ඤනාම් ඌපඩ්ඨාකා සුන්දරීව සුමනාව අග්ගසාවිකා අජ්ජුන

රූපෙකා බොධිඃසරිරං අසීපඤ්ඤස උච්චෙබෙධං අහොසි'වස්සතා සහස්සං ආයු-යි.

ඒ අනොමදස්සිනම් සම්බුදයන් වහන්සේට මෑතභාගයෙහි-

අනොමදස්සිස්ස අපරෙන සම්බුඩො දිපදුත්තමො,
පදුමො නාම නාමෙන අසමො අපපටිපුග්ගලො-යි.

දක්වනලද **පදුම** නම් සම්බුදයන්වහන්සේ ලොකයෙහි පාදුර්භූතවූසේක, ඒ බුදුන්ට ත්‍රිවිධ ශ්‍රාවකසන්නිපාතයෙක් වූයේය, ප්‍රථම සන්නිපාතයෙහි කොටිශතසහස්‍රයක් භික්ෂූන්වහන්සේය, ද්විතීයසන් නිපාතයෙහි තුන්ලක්ෂයෙක, තුන්වෙනි සන්නිපාතයෙහි අගාමිකවූ අරණ්‍යයෙහි මහාවනසණ්ඩ වාසි නිඃක්ෂූන්සම්බන්ධිවූ දෙලක්ෂයෙක, එසමයෙහි අපමණවෝසධාරණ ඒ වන සණ්ඩයෙහි යම්හිසි කරුණ කින් සිංහරාජයස්වරූපද නිරොධ සමාපත්තියට සමවන් බුදුන්දැක ප්‍රසන්න සිත් ඇතිව වැඳ ප්‍රදක්ෂිණාකොට ප්‍රීති සොමනස් උපදවා තුන්වරක් සිංහනාද නොට බුඩාරම්මණ ප්‍රීති උපදවා සද්දවසක් මුළුල්ලෙහි බුඩාලම්බන ප්‍රීතිය නොබිඳ ප්‍රීති සැපයෙන්ම ගොදුරු පිණිස නොගොස් බුදුන්ට දිවිපුදනුයේ සිරිසේක, **පදුම** නම් සම්බුදයන්වහන්සේද සද්දවස ඇතැමෙන් නිරොධ සමාපත්තියෙන් නැගි සේක් සිංහරාජයාබලා වදුරා භික්ෂුසංඝයා කෙරෙහිත් සිත් පහදවා සංඝයාත් වඳිවයි යන අදහසින් භික්ෂුසංඝයා සමීපයට එලඹෙන ලෙසට සිතාවදුලසේක, එකෙණහිම භික්ෂූන් වහන්සේත් වැඩි සේක සිංහරාජ තෙමේ භික්ෂු සංඝයා කෙරෙහිත් සිත්පහදවා වැන්දේය, සම්බුදයන් වහන්සේ සිංහරාජයාගේ සිත්බලා අනාගතයෙහි බුදුවෙතියි, විවරණ දෙවා වදුළසේක, ඒ **පදුම**නම් සම්බුදයන්වහන් සේට වනාහි චම්පක නම් නුවරෙක්හිය පියමහරජතෙමේ **පදුම**නම් වෙති මැනියෝ අසමා නම්වෙති අග්‍රශ්‍රාවක දෙදෙනා සාලය උපසා ලය යන නම්වෙති, උපස්ථායක මහතෙරහු වරුණ නම්වෙති අග්‍ර ශ්‍රාවිකා සහලී රාමාය සුරාමය යනනම්වෙති බොධිවෘක්ෂේ සොන නම් රුකෙහි බුඩ ශරීරය අවපණ්ණ්ඩියනන්උසය අවුරුදු ලක්ෂයක් මැදිසිට සතුන් සසරින් නගා නිවන්පුර වැඩසේක;

නිමේඝතාපස වස්තු,

තස්ස අපරභාගෙපදුමො නාම සම්බා උදපාදි, තස්සා'පි තයො සාවක සන්නිපාතා පඨමසන්නිපාතෙ කොටිසතසහස්සං භික්ඛු අහෙසුං දුතියෙ තිණ්ණසතසහස්සානි තතියෙ අගාමකෙ අරඤ්ඤෙ මහාවනසණ්ඩවාසිනං භික්ඛූනං වෙසතසහස්සානි තදා තථාගතෙ තඤ්ඤේ වතසණ්ඩවසනෙන බොධිසතෙතා සිහො හුත්වා සත්තාරං නිරොධ සමාපත්තිං සමාහිතානං දිස්වා ඡසහාස චිංසතො වණ්ඩිත්වා

පදකඞ්ඛිණංකත්වා පිතිසොමනස්සජාතෝ තික්ඛත්තුං සීහනාදං නදිත්වා සත්තාහං බුද්ධාරම්මණං පීතිං අජ්ඣොත්ථරිත්වා පීතිසුඛෙනෙව ඛණාවරාය අපක්කමිත්වා ජීවිතපරිච්චාගංකත්වා පත්තුරුපාසමාහිතෝ අට්ඨාසි, සත්ථා සත්තාහඤ්චයෙන නිරොධා වුට්ඨිතෝ සීහං ඔලොකෙත්වා භික්ඛූසංඝෙපි චිත්තංපසාදෙත්වා සංඝංවන්දිස්සන්'ති භික්ඛූසංඝෙ ආගච්ඡතූ'ති චින්තෙසි භික්ඛූ තාවදෙව ආගම්මුං, සීහොසංඝෙ චිත්තංපසාදෙසි, සත්ථා තස්ස මනං ඔලොකෙත්වා අනාගතෙ බුද්ධොභවිස්සසි'ති ව්‍යාකාසි; පදුමස්ස පන භගවතො චරිමභවෙ නාමගොතරං අහොසි, පදුමොනාම රාජා පිතා මාතා'පි අසමා නාම සාලොව උපසාලොව අභයාවකා වරුණොනාම්බුපට්ඨාකා රාමාච සුරාමාච අභයාවිකා සොතරුකෙකා නාමබොධි අට්ඨපණ්ණාස හත්ථුබ්බිධං සරිරං අහොසි, ආයුං වස්සසතසහස්සං-යී.

ඒසදුමනම් බුදුන්ව මැතහාඝයෙහි එමකලපයෙහි තුන්වන අතුරුකප-

පදුමස්ස අපරෙන සඞ්ඛ්‍යබෙ දිපදුත්තමෙ,
නාරදෙ නාම නාමෙන අසමෙ අපපිපුගගලෙ-යි;

දක්වනලදබැසින් වතුඅසෝඛ්‍යාරාද්‍යයෙන් විසාරදවූ **නාරද**නම් සම්බුදුන්වහන්සේ ලොකඝයෙහි ප්‍රාදුර්භූතවුවසේක, ඒසම්බුදුන් වහන්සේලාද ත්‍රිවිධශ්‍රාවක යන්නිපාතඝයක්විය එකිපුථුවසන්නිපාත යෙ ඛ කොටිසතසහස්සයක් නීක්ඛන්ත්වහන්සේය දෙවෙනිව නවුති කොටි සඝස්‍රයෙක, තුන්වෙනිව අශීතිකොටි සඝස්‍රයෙක එකල අපමහබෝසත් සෘෂිපුව්‍රජ්‍යාවෙන් පැවිදිව පංචාභිඥඅෂ්ට සමාපත්තියෙහි වශිභාවපාමොක් මහඝහනවිමහදන් දි ලොකහිතවඳනයෙන් පූජා කළසේක, ඒ **නාරද** නම් සම්බුදුන්වහන් සේද බොධිසත්වයන්ට මතුබුදුවෙතියි විවරණ දෙවා වඳුලිසේක, ඒ සම්බුදුන්වහන්සේ උපන් නුවර ධඤඤවතිනම් වෙයි, පියමහ රජානෝ සුමෙධ නම්වෙති මෑනියෝ අනොමා නම්වෙති, අග්‍රශ්‍රාවකඝදෙනම හද්‍රසාලඝ ජිතමිත්‍රඝය යනනම් වෙති, උපස්ථායකමහතෙරහු මෙසෙයිය නම් වෙති අග්‍රශ්‍රාවිකා දෙනම උත්තරාඝය එහඝ්‍රීඝ යනනම්වෙති බොධිවූයේ මහාසොන නම් රුක්හෙකි බුද්ධගරුරය අවඅසුරියන්උදඝ අග්‍රුදහසක් අවුරුදු වැඩසිට ලොකානුග්‍රහ යනාකොට පිරිනිවිසේක.

අභිසම්බොධෝ.

තස්ස අපරාභාගෙ නාරදෙ නාම සත්ථා උදපාදි, තස්සා'පි තයෙ සාවකඝනනිපාතා පඨමඝනනිපාතෙ කොටිසතඝසහස්සං භික්ඛූ අහෙසුං, දුතියෙ නවුතිඝකොටිඝසහස්සානි, තතියෙ අසීතිඝකොඨිඝසහස්සානි,

තදා බොධිසත්තා ඉසිපබ්බජ්ජංපබ්බජිත්වා පංචසු අභිඤ්ඤාසු අට්ඨ සමාපත්තීසු වසිභූතා බුඩ්ඩපමුඛස්සසංඝස්ස මහාදානංදත්වා ලොකි තවඤ්ඤෙන පූජංඅකාසි, සෝ'පි නං අනාගතෙ බුඩ්ඩොභවිස්ස සි'නි ව්‍යාකාසි, තස්සභගවතො ධඤ්ඤවතීනාම නගරං අහොසි, සුමෙධොනාම බ්‍රහ්මණෝ පිතා අතොමානාම මාතා හදදසාලොච ජිත මිත්තාව අග්ගසාවකා වරුණෙට්ඨා නාම්‍රුපට්ඨාකා උත්තරාව එතු නිව අග්ගසාවිකා මහාසොනරුක්ඛා නාමබොධි සරිරංඅට්ඨාසීති හත්ථුබ්බෙධංඅහොසි නවුතිවස්සසහස්සානි ආයු-යි;

නාරදනම් සම්බුදයන්වහන්සේට අපරාභාගයෙහි මේභද්‍රකල්පයට ලඝුවයක්වන කල්පයෙහි-

නාරදස්ස අපරෙන සම්බුඩ්ඩෝ දිපදුත්තමෝ,
පදුමුත්තරෝ නාමජිනෝ අනෙකාභිඤ්ඤාසාගරුපමෝ-යි.

දක්වනලද **පදුමුත්තරනම්** සම්බුදයන්වහන්සේ එකලාවම ප්‍රාදුර්භූතවූසේක, මේ **නාරදනම්** බුදුරජාණන්වහන්සේට මෑතභාගයෙහි **පදුමුත්තරනම්** බුදුන් දක්වාඅසංඛ්‍යයක් කල් බුඩ්ඩශූන්‍යව තුබූසේය; **මහදදක්වාගලදැසි-**

නාරදස්ස භගවතෝ පදුමුත්තරස්සසත්ථුනෝ,
තෙසං'පිඅත්තභාරාකප්පා ගණනාතොඅසංඛ්‍යා-යි.

ඔබවදහ ත්‍රිවිධශ්‍රාවක සන්නිපාතයෙක් වූසේය, ප්‍රථමසන්නිපාතයෙහි කොටිශතසහස්‍රයෙක දෙවෙනිසන්නිපාතයෙහි වෙහාරපබ්බතයෙහිදී නවුතිකොටිසහස්‍රයෙක තුන්වෙනිව අශීතිකොටිසහස්‍රයෙක එසමයෙහි අපමඛඤ්ඤානෝ **ජම්බිල**නම් මහරැව්ව බුදුන් ප්‍රමුඛ කොටඇති භික්ෂුසංඝයාට සිවුරුදන්දී ඒබුදුන්කෙරෙනුදු මතුබුදු වෙනියි විවරණලත්සේක; ඒ පදුමුත්තරනම් බුදුන් සමයෙහි තීර්තියක් සියළුම තැන තැන සියඵදිව්‍ය මනුෂ්‍යයෝ බුදුන් සරණගත් තෝමය ඔබවූ නුවර හංසවතී නම්වෙයි, පියමහරජානෝ ආනන්ද නම් වෙති, මව්බිසව සුජාතා නම්වෙති, අග්ගසව යුගළ සේවලය සුජාතය යනනම්වෙති, උසභාගක මහතෙරහු සුමන නම්වෙති අග්‍ර ශ්‍රාවිකාදෙනම අම්තාය අසමාය යනනම් වෙත් ඔබව බොධිවූසේ සාලවෘක්ෂයෙක බුඩ්ධශරීරය අටඅසූරියනක්උසය ඔබගේශරීරප්‍රභාව භාත්පසින් දෙලොස්යොදුනක පැහිරසිටියේය, අවුරුදුලක්ෂයක් වැඩසිට සතුන් නිවන් පුර පමුණුවා පිරිනිවිසේක.

ගිහිසේමෙනෝ.

නාරද බුඩ්ඩස්ස අපරභාගෙ ඉතොසතසහස්සකපපමඤ්ඤෙ එකස්මිංකපෙ එකොව්'පදුමුත්තරබුඩ්ධොනාම උදපාදි තස්සා'පි තයෝ සාවකායුගනිපාතා පඨමෙකොටිසතසහස්සං භික්ඛූඅහෙසුං දුතියෙ

ඔවහාරපබ්බතෙ තවුතිංසොපිතභවනානි. තතියෙ අසීතිකොටිභවනානි, තදූ බොධිසත්තො ජටිලොනාම මහාරිසිකො හුත්වා බුද්ධපමුඛස්සසංඝස්ස තිවිවරදානං අදාසි සොඑපි නං අනාගතෙ බුද්ධොභවිස්සසි'ති ව්‍යාකාසි, පදුමුත්තරස්ස පන භගවතො කාලෙ තිත්තියානාම නාගරාජානො සංඝඤ්ච දෙවමනුස්සා බුද්ධමෙව සරණං අගමංසු තස්ස නාගරාජස්ස භාගවතී නාමඅග්ගමහෙසි පිතා ආනන්දෙනාම බ්‍රාහ්මණියා මාතා සුජාතානාම දෙවලොව සුජාතොව අග්ගසාවකා සුමනොනාමුපට්ඨාකො අමිතාව අග්ගසාවිකා සාලරුක්ඛොබොධි සරීරං අට්ඨාසිතිහත්ථුබ්බිධං අහොසි, සරීරප්පභා සමන්තාසතා මාදසයොජනානි ගණ්හිත්වා සාසනසහස්සං ආයු-සි.

ඒ පදුමුත්තරනම් බුදුන් උපන්කල්පයෙන් ඉහිරිවූ දසනවයක් පමණ අතුරුකප්වල උපන් බුදුකෙනෙක්නැත ඒ කපෙහි පටන් තිස් දහසක් කප් බුඩශූන්‍යව තුබූකල-

පදුමුත්තරස්ස අපරෙන සුමේධෝ නාම නායකෝ,
දුරාසදෝ උග්ගතෙජෝ සබ්බලොකුත්තමෝ මුනි-සි.

දක්වනලද සුමේධනම් සම්භූයන්වහන්සේ මෙකපට ඇත්තෑ දහසක්වන කල්පයෙහි ප්‍රාදුර්භූතවූසේක, ඒ සුමේධනම් සම්භූයන්වහන්සේවද ත්‍රිවිධශ්‍රාවක සන්නිපාතයෙක් වූසේය, එහි ප්‍රථම සන්නිපාතයෙහි සුදර්ශනනම් නුවරෙහිදී කෙළසියයක් ක්ෂීණාශ්‍රවයන්වහන්සේවූසේක, දෙවෙනි සන්නිපාතයෙහි අනුකෙලක්දෙනා වහන්සේවූසේක, තුන්වෙනි සමාගමයෙහි අසූකෙලක්වූසේක, එකල අපමඛෝසනාගෝ උග්ගතනම් මාණවකයක්ව ඉපද නිධානකොටතුබූඅසූකෙලක්පමණ ධන වියදම්කොට බුදුපෘමොක්ෂාභිමුඛ ගතව මහදන්දී බණ අසා සරණයෙහි පිහිටා ගිහිගෙන් නික්ම පැවිදිවූසේක, ඒ සුමේධ සම්භූයන්වහන්සේද මතුබුදුවෙහිසි විවරණ දෙවා වදාළසේක, ඔබ උපන් නුවර සුදර්ශනාභිධානවෙයි, පියමහරජානෝ සුදත්ථනාමවෙයි, මෑනියෝ සුදත්ථාභිධානවෙති, අග්‍රශ්‍රාවකා දෙනම සරණ්‍ය සබ්බකාමය යන නම්වෙති, උපස්ථායක මහාතෙරහු ගුණයෙහුන් සාගරය වැනි සාගර නම් මහාතෙරකෙනෙක, අග්‍රශ්‍රාවිකා දෙනම රාමාය සුරාමාය යන නම්වෙති, ඔබට බොධිවූයේ මහානිපුනම් රුකෙක, බුඩ ශරීරය උස අටාසූරියනෙක, ආයුදහසක් අවරුදු වැඩසිට පිරිනිවිසේක.

කිකේමානෝ.

සුමේධස්සාඑපි තයො සාවකසන්නිපාතා පඨමසන්නිපාතෙ සුදස්සන නගරෙ කොටිසත බීණාසවා අහෙසුං, දුතියෙ නවුති කොටියෝ තතියෙ අසීති කෝටියෝ තදූ බොධිසත්තා උත්තරොනාම

මාණවෝ හුත්වා නිදහිත්වා ඨපිතං යෙව අසිනි කොට්ඨාං විස්සජ්ජෙත්වා බුඩපමුඛස්ස සංඝස්ස මහාදානං දත්වා ධම්මං සුත්වා සරණෙසු පතිට්ඨාය නික්ඛම්මිත්වා පබ්බජි, සෝ'පි තං අනාගතෙ බුඩෝ හවිස්සතී'ති ව්‍යාකාසි සුමෙධස්ස භගවතෝ සුදස්සනං නාම නගරං අහොසි සුදත්තෝ නාම රාජා පිතා සුදත්තා නාම මාතා සරණෝව සබ්බකාමෝව වෙඅගඝාඋවකා සාගරෝනාම උපඨාකෝ රාමාව සුරාමාව වෙඅගඝ සාවිකා මහානිපරුබෙබාඩෝ සරීරං අඨාසීති හත්ථිඅබ්බඨං අහොසි ආයුං නාවුතිවස්ස සහස්සානි-යි.

ඒ සුමෙධ සම්බුදයන්වහන්සේට මෙතහාගයෙකි-

තදේව මණ්ඩකපබ්බතෙ සුජාතෝ නාම නායකෝ,
සීහහනු උසභක්ඛන්ධෝ අප්පමෙයෝ දුරාසදෝ-යි.

දක්වනලද සුජාතනම් සම්බුදයන්වහන්සේ එමකල්පයෙහි මදවන අතුරුකප පහළවූසේක, ඒ සම්බුදයන්වහන්සේදද ත්‍රිවිධ ශ්‍රාවකසනනිපාත යෙක් වූසේය, ප්‍රථමඅන්නිපාතයෙහි සැටදහ යක් හික්ෂූන්වහන්සේය, දෙවෙනි සන්නිපාතයෙහි පණස්දහසෙක තුන්වෙනිසන්නිපාතයෙහි සතළිස්දහසෙක, එකල අපමඟබෝස තානෝ චක්‍රවර්තිරජක්ව ඉපිද බුදුන් උපන්සේකැයි යනුඅසා බුදුන් කරා එළඹ බණ අසා බුදුපාමොක් මහසඟනට සපතවිධරතන ය හාසමඟ සතරමහද්දිවයින රාජ්‍යය පූජාකොට බුදුන් කෙරෙහි පැවිදිවූසේක, සියලුරටවාසීහු රට්ඨපාදඅඟණ ආරාමිකකාය්‍යය කරන්නාහු බුදුන් ප්‍රමුඛකොට ඇති සංඝයාට නිරන්තරයෙන් මහදන් දුන්නාහුය, ඒ සුජාතනම් සම්බුදයන්වහන්සේත් බොධිසත්ව යන්ට මතු බුදුවෙනියි විවරණ දෙවා වදාළසේක, ඒ බුදුන් උපන්නුවර සුමඩලනගරයෙයි, පිය මහරජානෝ උග්ගතනම්වෙති, මෑනියෝ ප්‍රභාවති නම්වෙති, අඟසව්දෙනම සුදශීතඅ දෙවය යන නම්වෙති, උපසථායකමහතෙරහු නාරදනම්වෙති, අග්‍රශ්‍රාවිකා දෙන ම නාගාය නාගසමාලාය යනනම්වෙති, බබව බොධිවූයේ මහාවෙ ලුහම්රුකෙක, හෙතෙම මඳුවඡිද්‍රය ඝනවූස්කඛ්ධය උපරිම ශාඛාව වනාහි මයූරපිඤ්ඡකලාපයක් සෙයින් බබලයි, ඒ බුදුන්ගේ ශරීරය සමපණස්රියන් උසය අනුදහසක් අවිරුදු වැඩවසමින් ලොකාභිවෘඩියකොට පිරිනිවිසේක.

කිරිමැනෝ.

තස්ස අපරභාගෙ සුජාතා නාමඝඨා උදපාදි තස්සා'පි තයෝ සාවකසනනිපාතා පඨමසනනිපාතෙ සත්තිභික්ඛුසහස්සානි අහෙසුං දුතියෙ පඤ්ඤාසං තතියෙ වත්තාරිසං තදු බොධිසත්තෝ චක්කවත්තිරජා හුත්වා බුඩෝ උපපන්නෝ'ති සුත්වා උපසංකමිත්වා ධම්මං සු

ත්වා බුද්ධපමුඛස්සඛීණාසවස්ස සඞ්ඝස්ස සත්තහි රතනෙහි චතුමහාදීප රජ්ජං දත්වා සත්ථුසන්තිකෙ පබ්බජි සකල රඨවාසිනෝ රට්ඨුප්පාදං ගහෙත්වා ආරාමික කිච්චං කාරෙන්තා බුද්ධපමුඛස්ස සංඝස්ස නිච්චං මහාදානං අදංසුසෝ'පි නාම සත්ථා අනාගතෙ බුද්ධෝ භවිස්සසී'ති ව්‍යාකාසි තස්ස භගවතෝ නගරං සුමඞ්ගලං නාම අහොසි උග්ගතෝ නාමරාජා පිතා පභාවතී නාම මාතා සුදස්සනොව දෙවොව අග්ගසාවකා නාරඳ නාමුපඨාකෝ නාගාව නාගසමාලාව අග්ගසාවිකා මහාවෙලු රුක්ඛෝ බොධි සෝකිර මඤ්ඣප්පදෙ, ඝනක්ඛන්ධෝ උපරි මහාසාඛා හි මොර පිඤ්ඡාකලාපෝ විය විරොචිත්ථ තස්ස භගවතෝ සරීරං පණ්ණාසහත්ථ බෙබධං අහොසි ආයුං නවුති වස්සසහස්සානි'.

ඒ සුජාතනම් සම්බුදුහු සම්මාසම්බුදුරජාණන් වහන්සේට මෙතරහා ගයෙහි මේකල්පයට අඩාරස කල්පයකින් මත්තෙහි එක් කල්පෙක පියදස්සීය අන්‍ධදස්සීය ධම්මදස්සී යයි තුන්බුදුකෙනෙක් ලොකයෙහි ක්‍රමයෙන් පහළවූසේක්ලාය.

එහෙයින්කිහ.

සුජාතස්ස අපරෙන සයම්භූ ලොකනායකෝ,
දුරාසදෝ අසමසමෝ පියදස්සී මහායසෝ-ති.

දක්ඛිනලද ප්‍රියදර්ශී නම් සම්බුදුහු සම්මාසම්බුදුරජාණන් වහන්සේද ත්‍රිවිධ ශ්‍රාවක සන්නිපාතයෙක්වූයේය ප්‍රථමසන්නිපාතයෙහි කොටි ශතසහස්‍රයෙක දෙවෙනිසමාගමයෙහි නවුතිකොටියෙක, තුන්වෙනිව අසූ කොටියෙක එසමයෙහි අපමඟබෝසතානෝ කාශ්‍යපනම් මාණවක යක්ව ඉපිද ත්‍රිවේදයෙහි පරතෙර දැක ඉගෙණ බුදුන්කෙරෙන් බණ අසා කොටිශතසහස්‍රයක් ධනවිසඳ සංඝාරාමයක් කොට පිළිගන්වා සරණසිලාදියෙහි පිහිටිසේක, එකල බුදුරජාණන්වහන්සේ බොධි සත්‍වයන්ට අඩාර සකල්ප ශතයක්හුගේ ඇවැමෙන් බුදුවෙහිසි විවරණ දෙවා වදාළ සේක, ඒ භාග්‍යවත්හු උපන් නුවර අනොමනම් වෙයි පියමහරජානෝ සුදින්නා නම්වෙහි මැනියෝ වඤ්ඣා නම්වෙහි අග්‍රශ්‍රාවකදෙනම පාලිත්‍ය සබ්බදස්සීය යනනම්වෙහි උපස්ථායක මහානෙරහු සොභිතනම්වෙහි අග්‍රශ්‍රාවිකා දෙනම සුජාතාය ධම්මදින්නාය යනනම්වෙහි බොධිවූයේ පියඟුනම්රුක්ෙකක බුද්ධශරීරය උස අසූරියනෙක අනුදහක් අවිරාදු ලොකානුශාසනාකොට පිරිනිවිසේක,

කියේමැනෝ.

තස්ස අපරභාගෙ ඉතෝ අඩාරස කප්පසතමත්ථකෙ එකස්මිං කප්පෙ පියදස්සී අත්‍ථදස්සී ධම්මදස්සී'ති තයෝ බුද්ධා නිබ්බත්තිංසු පියදස්සිස්සපි තයෝ සාවකසන්නිපාතා පඨමෙ කොටිසතසහස්සං ඛීණාසවා දුතියෙ නවුති කොටිසයා තතියෙ අසීති කොටියෙ

තදා බොධිසත්තෝ කස්සපෝ නාම මාණවෝ හිණ්ණං වෙදානං පාරං ගතොව හුත්වා සත්ථු ධම්මදේසනං සුත්වා කොටිසතසහස්ස ධන පරිච්චාගෙන සංඝාරාමං කාරෙත්වා සරණේසුව සීලේසුව පතිට්ඨාසි අථ නං සත්ථා අඩ්ඩාරස කප්පසතච්චයෙන ඛුද්ධෝ භවිස්සසී'ති ව්‍යාකාසි තස්ස භගවතෝ අනොමං නාමනගරං පිතා සුදින්නොනාම රාජා මාතා වඤ්ඤාමා පාලිතොච සබ්බදස්සීව අග්ගසාවකා සොභිතෝ නාමුපඨාකෝ සුජාතාව ධම්මදිනාච අග්ගසාවිකා පියඛු රුක්ඛා බොධි සරීරං අසීති හත්ථුබ්බේධං අහොසි නවුති චස්ස සහස්සානි ආයුනි-සි.

ඒ සම්භූදයන්වහන්සේට මැනහාගයෙහි

තත්‍රේව මණ්ඩකප්පම්හි අච්චදස්සී නරාසභෝ,
මහාතමංනිහන්ත්වාන පත්තෝ සම්බොධිමුත්තමං-සි.

දක්වනලද එම මණ්ඩකල්පයෙහි **අච්චදස්සී** සම්භූදයන්වහන්සේ ප්‍රාදුර්භූතවූසේක. ඒ සම්භූදයන්වහන්සේවද ත්‍රිවිධ ශ්‍රාවක සන්නිපාතයෙක්වූසේක්ය, ප්‍රථම සන්නිපාතයෙහි අසූ නවුනි භික්ෂු ශතසහස්‍රයක. දෙවෙනිව අසූතුනි ශතසහස්‍රයෙක තුන්වෙනි සන්නිපාතයෙහිත් එපමණය එකල අපමහබෝසතානෝ මහත් සෘඩි ඇති භූමිමනම් නාපසයක්ව ඉපද දිව්‍යලෝකයෙන් මඳාර පුෂ්පවර්ෂයක් ගෙන බුදුන්ට පුදා ඒ බුදුන් කෙරෙහි භූදු වීවරණ ලන්සේක, ඒ භගවන්හට සොභිතනම් නුවරෙක්විය පියවූහේ සාගර නම් රජෙක මව්වූයේ සුදර්ශනා නම් බිසෝතෙමෙනක අග්‍රශ්‍රාවිකා වූසේක, වම්පක නම් රුකෙක් බෝධිය බුබ්ධශරීරය අසූරියතෙක ශරීරප්‍රභාව හාත්පසින් හැමකල්හිම යොදුනක් පමණකුත් පැතිර සිටියේය යොදුනක් පමණතැන් රැඳවල් දෙක වෙනතෙක් නොපවසේයි, අවිරුදු ලක්ෂයක් මුළුල්ලෙහි වැඩසිට ලෝවැඩකොට පිරිනිවිසේක.

කිකේමැනෝ.

තස්ස අපරභාගෙ අච්චදස්සී නාම සත්ථා උදපාදි තස්සාපි තයෝ සාවකසන්නිපාතා පඨමෙ අසීතසතසහස්සානි අසීතුත්තර සතසහස්සානි අසීතුත්තරසතසහස්සානි අහෙසුං දුතියෙ අසීතියා සතසහස්සානි තථාතතියෙ තදා බොධිසත්තෝ සුසීමෝ නාමමහිඩ්ඩිකෝ තාපසෝ හුත්වා දේව ලොකතෝ මඳාර පුප්ඵ මාදාය ගන්ත්වා සත්ථාරං පූජෙත්වා සෝපි නං බුබ්බිහතිස්සසීති ව්‍යාකාසි තස්සභගවතෝ සොභිතං නාමනගරං අහොසි සාගරෝ නාමරාජා පිතා සුදස්සනා නාමමාතා සත්තෙවච උපසන්තෝච අග්ගසාවකා අභයෝ නාමුපඨාකෝ ධම්මාච සුධම්මාච අග්ගසාවිකා

එම්පකරුක්ඛො බොධිසරිරං අසිති හත්ථුබ්බේධං අහොසි සරිරජ්ඣා සම්මත්තෙතා සබ්බ කාලං යොජනමත්තං ඵරිත්වා අඩ්ඩ්‍රි ආයුංවස්ස සතසහස්සානි-යි.

ඒ අත්‍ථදස්සී නම් සම්බුදයන්වහන්සේට මෑතභාගයෙහි-

තමේව මණ්ඩකපබ්බතේ ධම්මදස්සී මහායසෝ,
තමබ්භකාරං විධමෙත්වා අතිරොච්ති සදෙවකෙ-යි.

දක්වනලද ධම්මදස්සී නම් සම්බුදයන්වහන්සේ ලෝකයෙහි ප්‍රාදුර්භූතවූසේක. ඔබවද ශ්‍රාවකසන්නිපාත තුනෙක්විය ප්‍රථම සන්නිපාතයෙහි කෙළිසියදහස දෙවෙනිව සැත්තෑහෙළෙක තුන්වෙනිව අසූකෙළෙක එකල අපමහබෝසතානෝ සක්දෙවරජව දිව්‍යගන්ධපුෂ්පයෙන් හා දිව්‍යතූර්‍යත්‍රිරවයෙන් පූජාකොට ඒ බුදුන් හෙරෙනුත් විවරණලත්සේක, ඒ භගවන්හුවද සරණ නම් නුව රෙක්විය පියමහරජානෝද සරණ නම්වෙති, මව්බිසව් සුනාදු නම්වෙති, අනඝවිදෙහම පදුම්ය ප්‍රසාදදෙවිය යන නම්වෙති, උපසථා යක මහතෙරහු සුමෙත්‍ර නම්වෙති අග්‍රශ්‍රාවිකා දෙනම ඛේමාය සඛිලාමාය යන නම්වෙති, බෝධිවෘක්ෂ රත්නකුරවක නම් රුක්කෙක, බිම්බජාල රුකෙකැයිද කියත්, බුඩශරිරය උස අසූරිය හෙක ලක්ෂයක් හවරුදු ලොකාභිවෘත්තිකොට පිරිනිවිසේක.

කියේමැනෝ.

තස්ස අපරභාගෙ ධම්මදස්සී නාම සත්ථා උදපාදිතස්සා'පි තයෝ සාවකසන්නිපාතා පඨමෙ කොටිසතං භික්ඛූ අහෙසුං දුතියෙ සත්තති කොටියෝ තතියෙ අසීති කොටියෝ තද, බොධිසත්තෙතා සක්කෝ දෙවරාජා හුත්වා දීඝබ ගන්ධපුප්ඵෙහිව දිබ්බතූරියෙණ්ච පූජං අකාසි සෝ'පි නං බුද්ධොභවිස්සසී'ති ව්‍යාකාසි තස්ස භගවතෝ සරණංනාම නගරංඅහොසි පිතා සරණොනාමරාජා මාතා සුනන්දානාම පදුමොව ප්‍රසාදදෙවොව අභයසාවකා සුනෙත්තොනා නාමුපඨාකා ඛෙමාව සබ්බ නාමා අභය සාවිකා*රත්නකාරව රුක්ඛොබොධි බිම්බජාලොනි'පි වුච්චති සරිරං පනස්ස අසීති හත්ථුබ්බේධං අහොසි වස්සසතසහස්සං ආයු-යි

ඒ ධම්මදස්සී නම් සම්බුදයන්වහන්සේට මෑතභාගයෙහි මේ කල්පයට අනුභතරවන කප-

ධම්මදස්සිස්ස අපරෙන සිධත්ථො නාම නායකෝ,
නිහනිත්වාතමං සබ්බං සුරියෝ'බ්භුග්ගතෝ යථා-යි.

දක්වනලද සිධාර්ථ නම් සම්බුදයන්වහන්සේ ලෝකයෙහි ප්‍රාදුර්භූතවූසේක ඔවුන්වහන්සේටද ශ්‍රාවකසන්නිපාතතුනෙක් වූයේය, ප්‍රථමසන්නිපාතයෙහි කොටිශතසහස්‍රයක් භික්ෂූන්වහන් සේය දෙවෙනි සන්නිපාතයෙහි අනූකෝටියක් භික්ෂූන්වහන්සේය

*රත්නකුරවක.ඇතම්

තුන්වෙනි සන්නිපාතයෙහි අසූකෙළක් භික්ෂූන්වහන්සේය එකල අපමණබෝසතානෝ උග්‍රතෙජස්ඇති අභිඥාබලසම්පන්නවූ මහල නම් තාපසයන්ව ඉපද හිමවතින් මහදඹපල ගෙණවුත් බුදුන්ට පිළිගැන්වූසේක, සම්බුදුන්වහන්සේ ඒ දඹපලවලඳ, අනුසතරක් කප් අතික්‍රාන්තකොට මතුබුදුවෙනියි බෝධිසත්වයන්ට විවරණ දෙවා වදාළසේක, ඒ ගිඛාමී නම් සම්බුදුන්වහන්සේ උපන්නුවර වේහාර නම්වෙයි, පියවිහරජානෝ ජයසේන නම්වෙයි, මෑනියෝ සුජසා නම්වෙති, අග්‍රශ්‍රාවිකා දෙනම සීවලිය සුරාමය යන නම්වෙති බෝධිවෘක්ෂේ කණිකාරනාම රුකෙක බුබගරීරය උස සැටරියනෙක අවරුදු ලක්ෂයක් මුළුල්ලෙහි ලොකා හිවැඹිකොට පිරිනිවිසේක.

කිඤ්ඡිමැනෝ.

තස්ස අපරභාගෙ ඉතෝ චතුනවුති කප්පමත්ථකෙ එකස්මිං කප්පෙ එකොව සිඛිබුද්ධෝ නාමබුද්ධෝ උදපාදි තස්සාපි තයෝ සාවකසන්නිපාතා පඨම සන්නිපාතෙ කොටිසතසහස්සා භික්ඛූ අහෙසුං දුතියෙ නවුති කොටියෝ තතියෙ අසීති කොටියෝ තදා බොධිසත්තෝ උගතතෙජෝ අභික්කුබලසම්පන්නෝ මඞ්ගලෝ නාමතාපසෝ හුත්වා මහාජම්බුඵලං ආහරිත්වා තථාගතස්ස අදාසි සත්ථා තංඵලං පරිභුඤ්ජිත්වා චතුනවුතිකප්පමත්ථකෙ බුද්ධෝ භවිස්සසී'ති බොධිසත්තං ව්‍යාකාසි, තස්ස භගවතෝ නගරං වෙභාරං නාම අහොසි පිතා ජයසෙනෝ නාමරාජා මාතා සුජසා නාම සම්බලොව සුමිත්තාවා අග්ගසාවිකා රෙවතෝ නාම උපඨාකෝ සීවලිව සුරාමාව අග්ගසාවිකා කණිකාර රුකෙබොධි සරීරං සතිහත්ථඞ්ඛධං අහොසි වස්සසතසහස්සං ආයු—යි.

ඒ සම්බුදුන්වහන්සේට මෑතභාගයෙහි කල්ප දෙනක් ඛුඩ්ඩ ඉතාවව තුබ්බකල—

සිඛිබුද්ධස්ස අපරෙන අසමෝ අපපටිපුග්ගලෝ,
අනන්තඤාණෝ අමිතයසෝ නිස්සෝ ලොකග්ග නායකෝ—යි;

දක්වනලද හිඤ්ඡනාම් සම්බුදුන්වහන්සේ මේ කල්පයට අනූ දෙවන කප ලොකයෙහි ප්‍රාදුර්භූතවූසේක, ඔවුන්වහන්සේට ත්‍රිවිධ ශ්‍රාවක සන්නිපාතයක් විය, ප්‍රථම සන්නිපාතයෙහි භික්ෂූන් වහන්සේ කෙළසියයෙක, දෙවෙනිව අනූකෙළෙක, තුන්වෙනුව අසූකෙළෙක එකල අපමණබෝසතානෝ මහත් භෝග ඇති මහත් යස ඇති සුජාතනාම් ක්ෂත්‍රිය රජක්ව සිටියදු සම්පත් හැර ඍෂි ප්‍රව්‍රජ්‍යාවෙන් පැවිද්දව මහත් ඍඞ්ධි ඇති බවට පැමිණ බුදුන් උපන්

සේකැයි යනු අසා දිවමඳරා පියුම් ආදිය ගෙණ සිව්පිරිස් මැද වඩනා බුදුන්ට පූජාකළාසේක, අහසෙහි මල්වියනක්ද කළසේක, ඒ නිසාසනම් සම්භූයන්වහන්සේද මෙයින් මතු අනුදෙවන කප බුදුවෙතියි බොධිසත්වයන්ට විවරණ දෙවා වදාළාසේක, ඒ භාග්‍යවත් හට **ක්ෂේමනම්** ත්‍රුවරෙක් විය ජනසඳ නම් රජෙක් පිය විය පදුමා නම් බිසෝකෙනෙක් මව්වූය බ්‍රහ්මදේවය උදය යන තෙරසඟලෙක් අගසව්වූසේක, සම්භව නම් තෙරකෙනෙක් උපස්ථායකවූහ, ප්‍රුස්සාය සුදත්තාය යන ශ්‍රාවිකා දෙනමක් අග්‍රශ්‍රාවිකාවූහ, බෝධි වූයේ අසන නම් රුකෙක බුඩශරීරය උස සැටරියනෙක හවුරුදු ලක්ෂයක් මුළුල්ලෙහි බුඩකෘත්‍යය කොට පිරිනිවිසේක;

කිසේමැනෝ-

නිස්සස්ස භගවතෝ තයෝ සාවකසන්නිපාතා පඨමසන්නිපාතෙ භික්ඛූනං කෝටිසතං අහොසි, දුතියෙ නවුතිකොටියෝ තතියෙ අසීති කොටියෝ තදූ බොධිසත්තානා මහාභොගෝ මහා යසෝ සුජාතෝ නාම ඛත්තියෝ හුත්වා ඉසිපබ්බජ්‍යං පබ්බජිත්වා මඝිඛිකභාවං පත්වා බුඬෝ උපපජ්ජෝ'නි සුත්වා දිබ්බමඤ්ඤරව පදුම පාරිඡත්තකත පුප්ඵානි ආදාය චතුපරිස මජ්ඣෙ ගච්ඡන්තං තථාගතං පූජෙසි, ආකාසෙ පූජාවිතානං අකාසි සෝ'පි නං සඤ්ඣතෝ වෙන වුති කපෙප බුඩොහවිස්සසි'ති ව්‍යාකාසි, තස්ස භගවතෝ ඛෙමං නාම නගරං අහොසි පිතා ජනසඬ්ඩෝ නාම ඛත්තියෝ මාතා පදුමා නාම බ්‍රහ්මදෙවොව උදසොව අගසාවකා සම්භවෝ නාමුපඨාකෙ ප්‍රුස්සාව සුදත්තාව අග්ගසාවිකා අසනරුකඛා බොධි සරිරංසති හත්ථුඬ්ඩධං අහොසි, වස්සසතසහස්සං ආයු—යි;

ඒ නිස්සනම් බුදුන්ට මෑතභාගයෙහි-

තදෙව මණ්ඩකපබ්බෙ ආහුසඤ්ඣා අනුත්තරෝ,
අනුපමෝ අසමසමෝ ප්‍රුස්සෝ ලොකගඟ නායකෝ—යි;

දක්වනලද ප්‍රුස්සනම් සම්භූයන්වහන්සේ එම කල්පයෙහි දෙවෙනි අතුරුනප ප්‍රාදුර්භූතවූසේක, ඔබවද ත්‍රිවිධ ශ්‍රාවක සන්නිපාතයෙක්වූසේය, ප්‍රථම සන්නිපාතයෙහි සැටලක්ෂයක් භික්ෂූන් වහන්සේය, දෙවෙනිව පණස්ලක්ෂයක් භික්ෂූන්වහන්සේය තුන්වෙනිව දෙනිස් ලක්ෂයක් භික්ෂූන්වහන්සේය, එකල අපමහබෝ සත්තානෝ **විජිතාවී** නම් ක්ෂත්‍රිය රජක්ව රාජ්‍ය සම්පත් හැර බුදුන් සම්පයෙහි පැවිදිව පිටකත්‍රය ඉගෙණ මහජනයාට ධර්ම දේශනාකෙරෙමින් සීලපාරමිතාව පිරුසේක, ඒ ප්‍රුස්සනම් බුදු රජාණන් වහන්සේද බොධිසත්වයන්ට මතු බුදුවෙතියි එසේම විවරණ දෙවා වදාළසේක, ඒ භගවත්හු උපන් නුවර **කාඝිනම්**

ලවයි, පියමහරජානෝ **ජයසේන** නම් වෙති, මැනියෝ සිරිමා නම් වෙති; අනඳව දෙනම සුරකිනිය ධම්සෙනය යන නම්වෙති, උපඝායක මහතෙරහු සභිය නම්වෙති, අග්‍රශ්‍රාවිකා දෙනම බාලාය උපවාලාය යන නම්වෙති, ආමලකනම් රුකෙක් බෝධිවූයේය, බුඩශරීරය උස අටපණස්රියනෙක අනුදහසක් හවිරුදු සතුන්ට නීවන් අමා බෙදාදී පිරිනිවිසේක;

කියේමැනෝ-

තස්ස අපරභාගෙ ජූසස්සා නාම සඪා උදපාදි තස්සා'පි තයෝ සාවකසන්නිපාතා පඨමසන්නිපාතෙ සති භික්ඛුසතස්ස හස්සානි අහෙසුං දුතියෙ පණ්ණාස සහිසෙ වත්තිංස තදා බොධිසත්තෙතා විජිතාවී නාම ඛත්තියෝ ඉස්සා මහාරජ්ජං පහාය සද්ධ්සනයිකෙ පබ්බජිත්වා තීනි පිටකානි උග්ගහෙත්වා මහාජනස්ස ධම්මකථං කථෙසි, සීලපාරමිංව පූරෙසි, සෝ'පි තං බුඩෝ තථෙව ව්‍යාකාසි, තස්සභගවතෝ කාසි නාම නගරං අහොසි ජයසෙනෝ නාමරාජා පිතා සිරිමා නාම මාතා සුරකඛිතාව ධම්මසෙනොව අග්ගසාවකා සභියෝ නාමුපඨාකෝ චාලාව උපචාලාව අග්ගසාවිකා ආමලක රුකෙඛා බොධි සරිරං අඪපණ්ණාසහත්ථුබෙබධං අහොසි නවුතිවස්ස සහස්සානි ආයු—සි;

ඒ ජූසසනම් බුදුන්ට මැතභාගයෙහි-

ජූස්සස්ස අපරෙන සම්බුඩා දිපදුත්තමෝ,
විපස්සීනාම නාමෙන ලොකෙ උපපජ්ජි චක්ඛුමා—සී.

දක්වනලද විපස්සිනම් සම්ඟයන්වහන්සේ මේ කල්පයට අනූ එක්වන කල්පයෙහි පහළවූසේක, ඒ විපස්සිනම් සම්ඟයන්වහන්සේද ඛත්තියකුලයෙහි උපන්සේක, ගොත්‍රයෙන් කොණ්ඩඤ්ඤනම් වනසේක, ඔබගේ ආයුද අසූදහසක් හවිරුදු විය පාවලි නම් රුක් මුල්හිදීම බුදුවූසේක, ඔබට අග්‍රසව්වූයේ ගුණයෙන් අඛණ්ඩවූ නමින් ඛණ්ඩනම් තෙරකෙනෙකුන් හා තිස්සනම් තෙරකෙනෙක, ඔබටද ශ්‍රාවකසන්නිපාත තුනෙක්විය ප්‍රථම සන්නිපාතයෙහි අට සැට ලක්ෂයක් භික්ෂූන්වහන්සේය, දෙවෙනිව ලක්ෂයක් භික්ෂූන් වහන්සේය, තුන්වෙනිව අසූදහසක් භික්ෂූන්වහන්සේය, අසෝක නම් මහතෙරකෙනෙක් උපස්ථානකළසේක, චන්ද්‍රාය චන්ද්‍රමිත්‍රාය යන ශ්‍රාවිකා දෙනමෙක් අග්‍රශ්‍රාවිකාවූසේක, බන්ධුමා නම් රජෙක් පියවූහ, බන්ධුමතී නම් දේවිකෙනෙක් මව්වූහ, මන්ධුමතී නම් නුවර රක්ම රාජධානිවිය, ශ්‍රාවිකා දෙනම හැර සෙසුකරුණු—

වදාළේමැනෝ දීඝනිකාය මහාපදාන සූත්‍රයෙහි-

ඉතෝ සෝ භික්ඛවෙ එකනවුතිකප්පෙ'යං විපස්සී භගවා අරහං සම්මාසම්බුද්ධෝ ලොකෙ උදපාදි, විපස්සී භික්ඛවෙ භගවා අරහං සම්මාසම්බුද්ධෝ ඛත්තියා ජාතියා අහොසි, ඛත්තියකුලෙ උදපාදි, විපස්සී භික්ඛවෙ භගවා අරහං සම්මාසම්බුද්ධෝ කොණ්ඩඤ්ඤසස, ගොත්තෙන අහොසි, විපස්සිස්ස භික්ඛවෙ භගවතෝ අරහතෝ සම්මාසම්බුද්ධස්ස අසීතිවස්සසහස්සානි ආයුප්පමාණං අහොසි, විපස්සී භික්ඛවෙ භගවා අරහං සම්මාසම්බුද්ධෝ පාටලියා මූලෙ අභිසම්බුද්ධෝ, විපස්සිස්ස භික්ඛවෙ භගවතෝ අරහතෝ සම්මාසම්බුද්ධස්ස ඛණ්ඩතිස්සෝ නාම සාවකයුගං අහොසි අග්ගං භද්දයුගං, විපස්සිස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මාසම්බුද්ධස්ස තයෝ සාවකානං සන්නිපාතා අහොසුං, එකෝ සාවකානං සන්නිපාතෝ අහොසි අට්ඨසට්ඨි භික්ඛුසතසහස්සං එකෝ සාවකානං සන්නිපාතෝ අහොසි භික්ඛුසතසහස්සං එකෝ සාවකානං සන්නිපාතෝ අහොසි අසීති භික්ඛුසහස්සානි, විපස්සිස්ස භික්ඛවෙ භගවතෝ අරහතෝ සම්මාසම්බුද්ධස්ස ඉමෙ තයෝ සාවකානං සන්නිපාතා අහෙසුං සබ්බෙපිමයෙව ඛීණාසවානං, විපස්සිස්ස භික්ඛවෙ භගවතෝ අරහතෝ සම්මාසම්බුද්ධස්ස අසොකෝ නාම භික්ඛු උපට්ඨාකෝ අහොසි අග්ගුපට්ඨාකෝ, විපස්සිස්ස භික්ඛවෙ භගවතෝ අරහතෝ සම්මාසම්බුද්ධස්ස බන්ධුමා නාම රාජා පිතා අහොසි, බන්ධුමතී නාම දෙවී මාතා අහොසි ජනෙත්ති, බන්ධුමස්ස රඤ්ඤෝ බන්ධුමතීනාම නගරං රාජධානී අහොසි—යි.

ඒ විපස්සිනම් බුදුන්ගේ ශරීරප්‍රභාව සත්යොදුනක් තැන් පැනිර සිරිලේය, එසමයෙහි අපමහබෝසතානෝ මහත් සෘඩි ඇති මහත් ආනුභාව ඇති අතුලනම් නාගරාජයක්ව ඉපද සප්තරතන ඛචිත සුවර්ණමය පීඨයක් බුදුන්ට පූජාකොට ඒ බුදුන්කෙරෙහුත් විවරණ ලත්සේක;

කිඤ්චාපනෝ-දූරෙනිදානෙඉති

තස්ස අපරභාගෙ ඉතෝ එකනවුති කප්පෙ විපස්සීනාම භගවා උදපාදි තස්සා'පි තයෝ සාවකසන්නිපාතා පඨම සන්නිපාතෙ අට්ඨසට්ඨි භික්ඛුසතසහස්සං අහොසි; දුතියෙ එක සතසහස්සං, තතියෙඅසීතිසහස්සානි තදා බොධිසත්තා මහිඞ්ඞිකා මහානුභාවෝ අතුලොනාම නාගරාජා හුත්වා සත්ත රතනඛචිත සොවණ්ණමයං පීඨං භගවතෝ අදාසි, සෝ'පි තං ඉතෝ එකනවුති කප්පෙ බුද්ධෝ භවිස්සසී'ති ව්‍යාකාසි තස්ස භගවතෝ බන්ධුමතී නාමනගරං අහොසි බන්ධුමා නාමරාජාපිතා බන්ධුමතී නාම මාතා ඛණෙණව නිස්සාව අනඝසාවකා අසොකෝ නාමුපට්ඨාකෝ වඤ්ඣව වන්දමිත්තාව අනඝසාවිකා පාටලිරුක්ඛෝ බොධි සරීරං අසීති හත්ථුබ්බෙධං අහොසි, සරීරප්පභා සදා සත්තයොජනානි ඵරිත්වා අට්ඨාසි අසීතිවස්සසහස්සානි ආයුසී

ඒ විපස්සිනම් සම්බුදුරජාණන්වහන්සේට මෑතභාගයෙහි-

විපස්සිස්ස අපරේන සම්බුඩ්ඪා දිපදුත්තමෝ,
සිඛිවහයෝ නාමජිනෝ අසමෝ අප්පටිපුග්ගලෝ-යි;

දක්වනලද සිඛිනම් සම්බුදුරජාණන්වහන්සේ මේකල්පයට එක්නිස් වන කප පහළවූසේක, ඔබවද ශ්‍රාවකසන්නිපාත තුනෙක්ම්ය, එයින් ප්‍රථම සන්නිපාතයෙහි ලක්ෂයක් භික්ෂූන්වහන්සේය, දෙවෙනිව අසූදහසෙක; තුන්වෙනිව සැත්තෑදහසෙක, එකල අපමහ බෝසතාණෝ අතිසුමන නම් රජ්ජුව ඉපිද බුදුන් ප්‍රමුඛකොට ඇති සංඝයාව සිව්වැදෑහිතවූ මහදන් පවත්වා සප්තරත්නයෙන් පුනි මණ්ඩිතවූ ගෘහරිත්නයක් පුදු ඇතුළට කපපිය භාණ්ඩදන්දී. ඒ බුදුන් කෙරෙහුදු විවරණලත්සේක, ඒ භගවන්හුගේ භ්‍රාතෘර අරුණවතිනම්වෙයි, අරුණනම්රජෙක් පියවූය, ප්‍රභාවතිනම් බිසෝ කෙනෙක්මවවූය, අගිසුය සම්භවය යන තෙරදෙනමෙක් අග්‍රසව්වූසේක, ක්ෂේමංකරනම් තෙරකෙනක් අග්‍රඋපස්ථායක්වූහ; මඛිලාය පදුමාය යන ථේරිදෙනමෙක් අග්‍රශ්‍රාවිකාවූසේක, පුණ්ඩරික නම් රුකෙක් බොධිවිය, බුඩශරීරය උස සත්තිස්රියනෙක, ශරීරප්‍රභාව තුන්යොදුනක් තැන්පැතිර සිටියේය, සත්තිස් දහසක් අවිරුදු සත්හට දම්දෙසා පිරිනිවිසේක,

ක්ෂේමංකෝ.

සිඛිස්සාපි තයෝ සාවක සන්නිපාතා පඨමඤ්ඤාතිපාතෙ භික්ඛූ සතසහස්සං අහෝසි, දුතියෙ අසීතිසහස්සානි තතියෙයෙතතති තදා ඉඛ්වාකිසත්තෝ අරිඤ්ජමෝ නාමරාජා භූත්වා බුඩපමුඛස්ස සංඝස්ස සවිවරංමහාදානං පවත්තෙත්වා සත්තරතනපරිමණ්ඩිතං ගන්ධරතනං දත්වා ගන්ධපමාණං කත්වා කපපිය භණ්ඩං අදාසි; සොපි නං ඉතො එකතිංසෙ කපෙ බුඩ්ඪෝ භවිස්සසීතිවාකාසි, තස්ස පන භගවතෝ අරුණවතී නාම නගරං අහොසි අරුණෝ නාමඛත්තියෝ පිතා පභාවතී නාමමාතා අභිභූව යම්හවෝව අග්ගසාවකා ඛෙමඞ්කරෝ නාමුපඨාකෝ මඛිලාව පදුමාව අග්ගසාවිකා පුණ්ඩරික රුක්ඛෝ බොධි සරීරං සත්තතිංසහත්ථුබ්බිධං අහොසි සරීරප්පභා යොජනත්තයං ඵරිත්වා අට්ඨාසි, සත්තතිංසවස්ස සහස්සානි ආයු-යි.

ඒ සිඛිනම් සම්බුදුරජාණන්වහන්සේට මෑතභාගයෙහි දෙවන අතුරු කප-

තදෙව මණ්ඩකපපම්හි අසමෝ අප්පටිපුග්ගලෝ,
වෙස්සභූ නාම නාමෙන ලොකෙ උප්පජ්ජි සොභිතෝ-යි;

දක්වනලද වෙස්සභූනම් සම්බුදුන්වහන්සේ ලෝකයෙහි ප්‍රාදුර්භූතවූසේක, ඔබවදාළ ශ්‍රාවක සන්නිපාත තුනෙක්විය ප්‍රථම සන්නිපාතයෙහි අසූලක්ෂයක් ශ්‍රාවකයන්වහන්සේය දෙවෙනිව සැත්කෑ ලක්ෂයක් භික්ෂූන්වහන්සේය තුන්වෙනිව සැටලක්ෂයක් භික්ෂූන්වහන්සේය එකල අප මහබෝසතාණෝ සුදර්ශන නම් රජෙක් වශ්‍යපද බුදුපාමොක් මහසඟනට විවරයගිත මහදන්දී ඒ බුදුන් සමීපයෙහි පැවිදිව ආචාරගුණයෙන් සමන්විතව බුඩිරත්නයෙහි චිත්‍රිකාර ප්‍රතිබහුලවූසේක, ඒ සම්බුදුන්වහන්සේද බෝධිසත්වයන්ට මතු එක්නිස්වන කප බුදුවෙතියි විවරණ දෙවා වදාළසේක, ඒ භාග්‍යවන්හු උත්තුංගවර අනෝපම නම්වෙනි පියමහරජානෝ සුපතිත නම්වෙයි මැනියෝ යසවති නම්වෙති අගසව්දෙනම සොභිත උත්තරය යන නම්වෙති උපස්ථායක මහතෙරහු උපසන්ත නම්වෙති අග්‍රශ්‍රාවිකා-දෙනම ධම්මාය සමාලාය යන නම්වෙති බෝධිවූසේ සල්රුකෙක බුඩශරීරය උසසැටරියනෙක සැටදහසක් හවුරුදු සතුන් නිවන්දක්වා පිරිනිවිසේක,

කිසේමානෝ.

තස්ස අපරභාගෙ වෙස්සභූ නාමසත්ථා උදපාදි තස්සා'පි තයෝ සාවකසන්නිපාතා පඨමසන්නිපාතෙ අසීතිභික්ඛුසතසහස්සානි අහෙසුං දුතියෙ සත්තති තතියෙ තදු බොධිසත්තෙනා සුදස්සනො නාම රාජාහුත්වා බුඩපමුඛස්ස සංඝස්ස සවිවරං මහාදානං දත්වා තස්ස සන්තිකේ පබ්බජිත්වා ආචාරගුණසම්පන්නතාය බුඩරතනෙ චිත්තීකාර පිතිවහුලො අහොසි, සෝ'පි තං භගවා ඉතෝ එකනිංසකපෙ බුඩෝ භවිස්සසී'ති ව්‍යාකාසි, තස්සපන භගවතො අග්ගුපමං නාමනගරං අහොසි, සුජාතිතො නාමරාජා පිතා යසවතිනාම මාතා සොභනොව උත්තරාව අග්ගසාවිකා උපසන්තො නාමුපඨාකො ධම්මාව සමාලාව අග්ගසාවිකා සාලරුක්ඛා බොධි සරිරං සඝිහජ්ඣබබධා අහොසි සත්තිවස්සසහස්සානි ආයු-යි.

ඒ වෙස්සභූනම් සම්බුදුන්වහන්සේට මෑතභාගයෙහි-

වෙස්සභුස්ස අපරෙන සම්බුඩො දිපදුත්තමෝ,
කකුසන්ධො නාම නාමෙන අප්පමෙය්‍යො දුරාසදෙ-යි.

දක්වනලද කකුසඳනම් සම්බුදුන්වහන්සේ මේකල්පයෙහි පළමුවෙනි අතුරුකප පහළිවූසේක, ඒ සම්බුදුන්වහන්සේට සත ළිස් දහසක් පමණ එකග්‍රාවකසන්නිපාතයෙක්විය එකල අපමහබෝසතාණෝ ක්ෂේමනම්රජක්ව ඉපද බුදුපාමොක් මහසඟනට පාසිවරාදිය දන්දී අදුන් බඹතෙත් ආදිය දන්දී බණ අසා පැවි

දිවූසේක, බුදුරජානන්වහන්සේද බෝධිසත්වයන්ට බුඩබවයට විවරණ දෙවා වදාළසේක, ඒ **කකුසඳනම්** භගවත්හු උපන්නාවර පෙම්ම නම්වෙයි පියවූයේ අග්ගදත්ත නම් බ්‍රාහ්මණොත්තමයෙන මැනිවූයේ විසාඛානම් බ්‍රාහ්මණ්‍යාදර්ශකයෙනක අනසව දෙනම විදුරය සඤ්ජීවය යනනම්වෙති උපස්ථායක මහතෙරහු බුඩිජ නම් වෙති අග්‍රශ්‍රාවිකා යුගළි සාමාය වම්පකාය යන නම්වෙති බෝධිවූසේ මහාසිරිය නම්රුකෙක බුඩශරීරය උස සතළිස්රියනෙක සතළිස් දහයක් හවුරුදු සත්තට දම්දෙසා පිරිනිවිසේක,

කිසේමැනෝ.

කකුසඤ්ඡස්ස භගවතො එකොසාවක සන්නිපාතො තත්ථ චත්තාළීස භික්ඛුසහස්සානි අහෙසුං තදු බොධිසත්තො ඛෙමං නාමරාජා හුත්වා බුඩපමුඛස්ස සංඝස්ස සපත්තවිවරං මහාදානංවෙව අදාසිනානි හෙ සජ්ජානිවෙව දත්වා සත්ථු ධම්මදෙසනං සුත්වා පබ්බජි සොඑපි තං සත්ථා ව්‍යාකාසි, කකුසඤ්ඡස්ස පන භගවතො ඛෙමං නාමනගරං අහොසි අග්ගදත්තො නාම බ්‍රාහ්මණො පිතා විසාඛානාම බ්‍රාහ්මණී මාතා විධුරොච සඤ්ජීවොච අග්ගසාවකා බුඩිජෝ නාමුපඨාකො සාමාව වම්පකාව අග්ගසාවිකා මහාසිරිස රුකෙඛාබොධි සරීරං චත්තාළීස හත්ථුබෙඛධං අහොසි චත්තාළිස වස්සසහස්සානි ආයු-යි,

ඒ **කකුසඳනම්** බුදුන්ට මැතභාගයෙහි මෙමකල්පයෙහිම වෙනි අතුරුකප—

කකුසඤ්ඡස්ස අපරෙන සමය්හිඩො දිපදුත්තමො,
කොණාගමනො නාමජිනො ලොකජෙට්ඨො නරාසභො-යි,

දක්වනලද **කොණාගමන**නම් සම්බුදුරජාණන්වහන්සේ ලෝකයෙහි ප්‍රාදුර්භූතවූසේක, ඔබවද නිස්දහස්පමණ එක්ශ්‍රාවකයන් නිපාතයෙක්විය, එකල අපමහබෝසතාණන් **පර්වත**නම් රජක්ව අමාත්‍යගණයා පිරිවරා බුදුන්සමීපයට ගොස් දම්දෙසුම් අසා බුදුපා මොක් මහසංඝයාට නිමන්ත්‍රණයකොට මහදන් පවත්වා පත්තුණුණ්ණ වින පට්ට කොසෙය්‍ය කම්බල දුකුල සාණිණ පට්ටක දන්දී බුදුන් සමීපයෙහි පැවිදිව ඒබුදුන් කෙරෙහුත් විවරණලත්සේක, ඒ බුදුන් උපන් නුවර සොභවතී නාම්වෙයි යඤ්ඤදත්ත නම් බ්‍රාහ්මණොත්තමයෙක් පියවූය, උත්තරාභම් බ්‍රාහ්මණියනක්ෂත්‍රාමෝ මවවූය, භියොසභ උත්තරය යන තෙරසහලෙක් අග්‍රසවවූසේක, සොභිත නම් තෙරනමෙක් උපස්ථායකවූසේක, සමුද්‍රාව උත්තරාය යන ශ්‍රාවිකා යුගළියෙක් අග්‍රශ්‍රාවිකාවූසේක, උදුම්බර නම් රුකෙක් බෝධිවිය බුඩශරීරය උස නිස්රියනෙක නිස්දහසක් හවුරුදු වීනෙස ජන බන්ධුන්ට නිවන් අමා අනුභවකරවා පිරිනිවිසේක;—

කිසේමැනෝ.

තස්ස අපරභාගෙ කොණාගමනො නාම සත්ථා උදපාදි තස්සා 'පි එකො සාවක සන්නිපාතා තත්ථ භික්ඛුසහස්සානි අහෙසුං තදා බොධිසත්තො පබ්බතො නාම රාජා හුත්වා අම්බවණ්ණපරිවුතො සත්තුසන්නිකා ගන්ත්වා ධම්මදෙසනා සුත්වා බුද්ධපමුඛං භික්ඛුසඞ්ඝ නිමන්තෙත්වා මහාදානං පවත්තෙත්වා පාතුණ්ණං චීනපට්ටංකොසෙ යාං කම්බලං දුකූලානි චෙව සුවණ්ණපට්ටකඤ්ච දත්වා සත්ථාරන්තිකෙ පබ්බජි. සොපි තං ව්‍යාකාසි තස්ස භගවතො සොභවති නාම නගරං අහොසි යඤ්ඤදත්තා නාම බ්‍රාහ්මණො පිතා උත්තරා නාම බ්‍රාහ්මණි මාතා භියේ‍යොසා ව උත්තරො ව අගසාවකා සොපි ජෝ නාම්‍රුපඩාකො සම්බුද්ධ ව උත්තරා ව අගසාවිකා උදුම්බරරු කෙඛා බොධි සරීරං නිංස හත්ථබ්බබ්ධං අහොසි තිංසවස්සසහස්සානි ආයු-යි

ඒ **කොණාගමන** නම් බුදුරජානන්වහන්සේට මෑතභාගයෙහි මේකල්පයෙහි තුන්වෙනි අතුරුකප—

කොණාගමනස්ස අපරෙන සම්බුඩො දිපදුත්තමො,
කස්සපො නාම සො ජිනො-ධම්මරාජාපභඞ්කරො-යි,

දක්වනලද **කාශ්‍යප**නම් සම්‍යක්සම්බුදුන්වහන්සේ ලෝකයෙහි ප්‍රාදුර්භූතවූසේක, ඔබට විසිදහසක් පමණ එකම ශ්‍රාවකසන්නිපාතයෙක්විය එසමයෙහි අපමහබෝසතාණෝ **ජෝතිපාල**නම් මාණවකව ත්‍රිවේදයෙහි පරතෙරදක හුම්යෙහිද ආකාශයෙහිද ප්‍රකටව ඍර්ධිකාරනම් කුම්භකාරයන්හට මිත්‍රව ඔහුහා සමග බුදුන්කරා එලබ බණඅසා පැහැදිව ආරබ්ධවීර්‍යඇතිව හෙවත් නොපසුබස්නාලද වීර්‍යඇතිව පිටකත්‍රය ඉගෙණ වත්පිළිවෙතින් බුදුසසුන්හොබවා ඒ බුදුන්කෙරෙනුත් විවරණලන්සේක, ඒ භගවන්හුගේ උපන් නුවර බරණැස නම්විය පියාණෝ ඛ්‍රහ්මදත්තනාම්වූ බ්‍රාහ්මණොත්තමයෙක මෑනියෝ ධනවතී නම්බ්‍රාහ්මණිකෙනෙක අග්‍රශ්‍රාවක දෙනම නිස්සය හාරවාජය යන තෙරසහලෙක උපස්ථායකවූයේ සබ්බමිත්ත නම් තෙරණකෙනෙක අග්‍රශ්‍රාවිකාවූයේ අනුලාය උරුවෙලාය යන ඵේරී යුගළෙක බෝධිවෘක්ෂය න්‍යග්‍රොධ නම්රුකෙක බුදගරිරය උස විසි රියනෙක විසිදහසක් හවුරුදු ව්‍යෙතය ජනබන්ධූන්ට නිවන් අමා අනුභව කරවා පිරිනිවිසේක,

කිසේමැනෝ.

තස්ස අපරභාගෙ කස්සපො නාම්සම්බො ලොකෙ උදපාදි තස්සා'පි එකොව සාවකසනිපාතො තස්ස ව්‍යනිභික්ඛුසහස්සානි අහෙසුං

තදා බොධිසත්තො ජෝතිපාලො නාම මාණවෝ හුත්වා තිණ්ණං වෙදානං පාරගූ හුත්වාව අනන්තලිඛිතේ පාඨකවෝ සට්ඨිකාරස්ස බ්‍රාහ්මණස්ස මිත්තො අහොසි සෝ නෙගමඤ්ච සාර්ථවාහං උපසංකමිත්වා ධම්මකථං සුත්වා පබ්බජිත්වා ආරඛවිරියෝ තීණිපිටකානි උග්ගහෙත්වා වත්තාවත්තසම්පත්තිං යා බුද්ධසාසනං සොභෙසි සෝපි තං සත්ථා ව්‍යාකාසි තස්සභගවතෝ ජාත නගරං බාරාණසි නාම අහොසි බ්‍රහ්මදත්තො නාම බ්‍රාහ්මණෝ පිතා ධනවතී නාම බ්‍රාහ්මණීමාතා නිස්සෝ භාරවාජෝව අගග්‍රසාවකා සබ්බමිත්තා නාම්‍රපඨකෝ අනුලාව උරුවෙලාව අග්‍රසාවිකා නිග්‍රොධරුක්ඛෝ බෝධි සරීරං වීසතිහත්ථුබ්බේධං අහොසි වීසතිවස්සසහස්සානි ආයු-යි;

යම් **කල්පයෙක්හි** වනාහි **දීපඞ්කර** බුදුහු ප්‍රාදුර්භූතවූ **සේක්ද** ඒ කල්පයෙහි **තණ්හඞ්කරය මේධඞ්කරය සරණඞ්කරය** යන බුදු වරයෝ තුන්නමක් ප්‍රාදුර්භූතවූසේක්ලායැ; ඔවුන්වහන්සේලා කෙරෙන් බෝධිසත්වයෝ නියතව ගත් විවරණෙක්නැත, එසේමය යින් ඔවුන්වහන්සේලා මේ නිදානයේ දැක්වූයේ නැත, අවුත්වා කථා වෙහි වනාහි ඒ කල්පය පටන් සියලු බුදුවරයන් දක්වනලිණිය—

තණ්හඞ්කරෝ මේධඞ්කරෝ අථෝපි සරණඞ්කරෝ,
දීපඞ්කරෝව සබ්බඤ්ඤූ කොණ්ඩඤ්ඤෝ දීපදුත්තමෝ;
මඞ්ගලෝව සුමනෝව රේවතෝ සොභිතෝ මුනි,
අනොමදස්සී පදුමෝ නාරදෝ පදුමුත්තරෝ;
සුමේධෝව සුජාතෝව පියදස්සී මහායසෝ,
අත්ථදස්සී ධම්මදස්සී සිද්ධත්ථෝ ලොකනායකෝ;
තිස්සෝ ඵුස්සෝව සබ්බඤ්ඤූ විපස්සී සිඛි වෙස්සභූ,
කකුසන්ධෝ කොණාගමනෝ කස්සපෝ‘පිනායකෝ;
එතෙ අහෙසුං සබ්බඤ්ඤූ විනරාගා සමාහිතා,
සතරංසි‘ව උපපන්නා මහාතම විනොදනා,
ජලිත්වා අග්ගික්ඛන්ධෝ‘ව නිබ්බුතා තෙ සසාවකා—යි;

යනුවෙන් දක්වනලදි.

දූරෙ නිදානයෙහිද මේ දක්වන්නට කිම.

යස්මිං පන කප්පෙ දීපඞ්කර දසබලෝ උදපාදි තස්මිං අඤ්ඤෝ‘පි තයොබුද්ධා අහෙසුං‘ඉති සංඛ්‍යානිකාමබාධිසත්තස්ස ව්‍යාකරණං න ලභි තස්මා තෙ ඉධ නදස්සිතා, අඛ්කථායම්පන තම්හා කප්පා පඨාය සබ්බ බුද්ධෙ දස්සෙතුං ඉදං වුත්තං;

එහි අපමඛබෝපතාහෝ දීපංකරාදි සුවිසි බුදුන්ගේ සමීපයෙහි විවරණ ලබනසේක්, කල්ප ගතසහස්‍රයක්හා සතරඅසංඛ්‍යයක්

ආසේක, කාශ්‍යප බුදුන්ට මහාභාග්‍යයෙහි මේ බුදුන්හැර අන්බුදුකෙනෙක් උපන්නේ නැත—

කිඤ්චාපනා.

තව්ව අධිකාකං බොධිසත්තානා දිපඞ්කරාදීනං චතුවීසතියා බුද්ධානං සන්තිකෙ අධිකාරං කරොන්තා කප්පසතසහස්සාධිකානි චත්තාරි අසංඛ්‍යානි ආගතා කස්සපස්ස පන භගවතො ඔරභාගෙ ඨපෙත්වා ඉමං සම්මාසම්බුද්ධං අඤ්ඤෙ බුද්ධා නාම නත්ථි.

මෙසේ දිපඞ්කරාදි සුවිසි බුදුන්ගේ සමීපයෙහි ලදවිවරණ ඇති බෝසතුන්විසින්—

මනුස්සත්තං ලිඞ්ගසම්පත්ති හෙතුසව්හාර දස්සනං,
පබ්බජ්ජා ගුණ සම්පත්ති අධිකාරොච ඡන්දතා,
අට්ඨඞ්ග සමොධානා අභිනීහාරෝ සමිජ්ඣති—යි,

යනමේ අෂ්ටාඞ්ගයෙන් සමන්විතව දීපංකර පාදමූලයෙහි කතා ඇති නීහාරඇතිව—

"භද්‍ර බුඩකරෙ ධම්මෙ, විවිණ්ණම් ඉතොවිතතා,,—යි; යනුවෙන් උත්සාහකාර—"විවිණ්ණනෙතා තදදක්ඛිං පඨමං දානපාරමිං,,—යි යනුවෙන් මේ දානපාරමිතාදි බුඩකාරක ධර්ම්ය අධිෂ්ඨාන කළ සේක්ද ඒ බුඩකාරක ධර්ම්යන් පූරණය කරණසේක් වෙස්සන්තර රාජ්‍ය්‍යභාවයට ආසේක; මේ වෙසතුරු අත්බැව් දක්වා අපමණ බෝසතානෝ—

එවං සබ්බඞ්ගසම්පන්නා බොධියා නියතා නරා,
සංසාරං දීඝමඩ්ධානං කප්පකොටි සතෙඝිපි;
අවීචිම්හි නඋපජ්ජන්ති තථා ලොකන්තරෙසුච,
නිජ්ඣාම තණ්හා බ්‍යප්පිපාසා නහොන්ති කාලකඤ්ඤකා;
නහොන්ති බුදුකා පාණුඋපජ්ජන්තා'පි දුග්ගතිං;
ජායමානා මනුස්සෙසු පච්චන්ති නහවන්තිහෙ,
සොත වෙකලතා නත්ථි නහවන්ති මූගපක්ඛිකා,
ඉත්ථිභාවං නගච්ඡන්ති උභතොව්‍යඤ්ජන පඬකා,
නහවන්ති පරියාපන්නා, බොධියා නියතා නරා;
මුත්තා ආනන්තරියෙහි සබ්බඤ්ඤුබුද්ධගොචරා,
මිච්ඡාදිට්ඨිං නපෙවන්ති කම්මකිරිය දස්සනා;
වසමානා'පි සඞ්ඝස්ස අභබ්බා නඋපජ්ජරෙ,
සුඛාවාසෙසු දෙවෙසු හෙතුනාමන විජ්ජති;
නෙඛම්ම නිහතා යපුරිසා විසංයුත්තා භවා භවෙ,
චරන්ති ලොකාඤ්චරියාය පූරෙන්තා සබ්බපාරමි-යි;

යනු නියත විවරණලත් සියලු බෝධිසත්වයන්විසින් නොපැමිණියයුතුවූ සත්‍යානුබෝධයෙන් අවීචිමහානරකයෙහිත් නුපන්සේක, ලෝකන්තරික නරකයෙහිත් නුපන්සේක, ක්ෂුත්පිපාසයෙන් පීඩිතවන නිජ්ඣාමතණ්හිකා නම්වූ ප්‍රේතලෝකයෙහිත් නුපන්සේක, කාලකඤ්ඤික අසුරයෝනියෙහිත් නුපන්සේක් තිරිසන් යෝනියෙහිත් උපදිනත් වටු කුරුලුවන්ව ඝුඩාවන් නුපන්සේක් මනුෂ්‍යත්ව උපදනේද ජාතියෙන් අන්ධනොවූසේක, ජාතියෙන් බිහිරිනොවූ සේක, ජාතියෙන් ගොලුනොවූසේක, සත්‍රීව කොවුපන්සේක, උභතොබ්‍යඤ්ජනකව නොවුපන්සේක පණ්ඩකව නොඋපන්සේක මාතෘඝාතක නොකළසේක පිතෘඝාතක නොකළිසේක අරහන්තඝාතක නොකළසේක ලෝහිතුප්පාදක නොකළිසේක සංඝභේද නොකළසේක සැමතැන්හිම පිරිසිදුවූ අදහස්ඇතිසේක නියත මිථ්‍යාදෘෂ්ටි නොගත්සේක කම්වාදී ක්‍රියාවාදී සම්‍යක්දෘෂ්ටිඇතිසේක කාමාවචරයෙහි මාරදිව්‍යරාජ්‍යව නොඋපන්සේක රූපාවචරයෙහි අසංඥතලයෙහි නොඋපන්සේක පඤ්චසුද්ධාවාසයෙහි අනාගාමීන්ම උපදනා බැවින් එහිත් නොඋපන්සේක මේ ආදිඅභව්‍යස්ථානය කරා නොපැමිණ බෝධිසත්ව චරිතය නොඇර. අතීතීබ්‍රාහ්මණ කාලයෙහි සංඛබ්‍රාහ්මණකාලයෙහි ධනඤ්ජයරාජකාලයෙහි මහාසුදර්ශනකාලයෙහි මහාගෝවින්දකාලයෙහි නිම්මිතරාජකාලයෙහි චන්ද්‍රකුමාරකාලයෙහි විසයහසිවුකාලයෙහි සිවිමහරාජකාලයෙහි වෙස්සන්තරකාලයෙහි ඔයි මේ ආදි නොයෙක්ජාති කොවිසහස්‍රයෙහි දානපාරමිතාව පිරූපරිදි පමණක් නම්නැත්;

කියේමැනෝ.

නෙ ආනිසංසෙ අධිගන්ත්වා ආගතා පාරමියො පුරෙන්තස්ස වස්ස අකිත්තිබ්‍රාහ්මණකාලෙ සංඛබ්‍රාහ්මණකාලෙ ධනඤ්ජයරාජකාලෙ මහාසුදස්සනකාලෙ මහාගොවින්දකාලෙ නිම්මිතරාජකාලෙ චන්ද්‍රකුමාරකාලෙ විසයහසිවිකාලෙ සිවිරාජකාලෙ වෙස්සන්තරකාලෙ'ති දානපාරමිතාය පුරිතත්ත භාවානං පරිමාණං නාමනත්ති-සී;

එසේමසිලවනාගරාජකාලයෙහි චම්පෙය්‍යනාගරාජකාලයෙහි භූරිදත්තනාගරාජකාලයෙහි ඡද්දන්තනාගරාජකාලයෙහි ජයද්දිස රජහුගේ පුත්‍රවූ අලීනසත්තු කුමාරකාලයෙහියයි මේආදිතන්හි සීලපාරමිතාවගේ පිරූපරිදි පමණක්නැත්;

කියේමැනෝ.

තථාපි සීලව නාගරාජකාලෙ චම්පෙය්‍ය නාගරාජකාලෙ භූරිදත්තනාගරාජකාලෙ ඡද්දන්ත නාගරාජකාලෙ ජයද්දිස රාජස්ස

පුත්තඅලිනසහතුඛුමාරකාලේ'නි සීලපාරමිතාය පූරිතත්තභාවානං පරිමාණං නාමනත්ථි;—එසේම සොමනස්ස කුමාරකාලයෙහි හත්ථිපාල කුමාරකාලයෙහි අයොඝර පණ්ඩිතකාලයෙහි යයි මේආදි තන්හි මහාරාජ්‍යය හැර නෛෂ්ක්‍රම්‍යපාරමිතාවගේ පිරුපරිදි පමණක්නැත්:

කියේ මැනෝ.

තථා සොමනස්ස කුමාරකාලෙ හත්ථිපාල කුමාරකාලෙ අයොඝර පණ්ඩිත කාලේ'නි මහාරජ්ජං පහාය නෙක්ඛම්මපාරමිතාය පූරිතත්තභාවානං පරිමානං නාමනත්ථි

එසේම විදුරපණ්ඩිතකාලයෙහි මහාගොවිඳපණ්ඩිත කාලයෙහි කුඤ්ඣලපණ්ඩිත කාලයෙහි අරකපණ්ඩිත කාලයෙහි ඛෝධි පරිබ්‍රාජක කාලයෙහි මහෞෂධපණ්ඩිත කාලයෙහි යයි මේආදි තන්හි ප්‍රඥාපාරමිතාවගේ පිරුපරිදි ප්‍රමාණයෙක්නම් නැත්.

කියේමැනෝ.

තථා විධුර පණ්ඩිත කාලෙ මහාගොවිඳපණ්ඩිත කාලෙ කුඤ්ඣල පණ්ඩිත කාලෙ අරකපණ්ඩිත කාලෙ ඛෝධිපරිබ්බාජක කාලෙ මහෞෂධ පණ්ඩිතකාලේ'නි පඤ්ඤාපාරමියා පූරිතත්තභාවානං පරිමාණං නාම නත්ථි.

මෙසේ දක්වනලද ක්‍රමයෙන් බෝධිසම්භාර ධර්මයන් පුරමින් අවුත් වෙස්සන්තරාත්මභාවයෙහි සිටසිත්පිත් නැගි මහාපෘථිවිය සත්වරක් කම්පාකරවා මහදන් දුන්හේක.

එසින් වදුලහ.

අවෙතනා'යං පුථවී අවිඤ්ඤය සුඛං දුඛං,
සා'පි දානබලා මය්හං සත්තඤක්ඛත්තුං පකම්පථ-සී''

මේ ලෝකයෙහි බොහෝසෙයින් දානාදි මහ පින්කම් කොට ඉහලෝකෘෂභිව මහත් ඉසුරට පැමිණි සත්වයෝ ඇත. ඔහු කවිරුදයන්? සුමනමාලාකාරයෝය, එකසාටකබ්‍රාහ්මණයෝය, පූණී නම් බැලයෝය, මල්ලිකාදෙවීය, ගවපාලමාතාවෝය. සුජාත නම් උපාසිකාවෝය, පූණ්ණ නම් දාසිය යන මොවුන් අතුරෙහි කිසිවක් හුගේ දානයෙහිත් එක්වරක් හෝ දෙවරක් හෝ කිපවාරයක් හෝ පෘථිවිය කම්පාවූ තැන් දක්නට නැත.

මෙම කියේමැනෝ මිලිඳුපැනයෙහි

සූයති නුඛෝ මහාරාජ එතරහි ජිනසාසනෙ කතාධිකාරානං දිඨධම්මසුඛවෙදනීයං කම්මංඛීණනිව යෙසං අබ්භුහගතා දෙවමනුස්සෙසූ'ති ආමහන්තෙ! සූයති එතරහි ජිනසාසනෙ

කතාධිකාරානං දිඨධම්මසුඛවෙදනීයං කම්මංකිත්තිව යෙසං අඛ්භු ගතා දෙවමනුසෙසු යත්තතෙ ජනා'නි කොව කොව මහාරාජා'නි? සුමනා ව භනෙත මාලාකාරෝ එකසාටකෝ ව බ්‍රාහ්මණෝ පුණ්ණා ව භතකෝ මල්ලිකා ච දෙවී ගොපාලමාතා ව දෙවී සුපියා ව උපාසිකා පුණ්ණා ව දාසී'නි ඉමෙසත්ත දිඨධමෙ සුඛවෙදනීයා සත්තා කිත්තී ව ඉමෙසං අඛ්භුගතා දෙවමනුසෙසු—යි.

සෙසුත් ගුත්තිල නම්ගාඤ්ඡියෝය, සාධීනනම් මහරජාෘනාය, නිම්මහරජානෝය, මහාමඛාතුරජානෝය යන මොහු මනුෂ්‍යශරීරයෙන් නිදසභවනයට ගිය බැවි අසනුලැබෙයි, ඔවුන් අතුරෙහිද කිසිවක්හුගේ දැනයෙහිත් පෘථිවිකම්පාවූකැන් දක්නට නැත්.

භෙද කියේමැනෝ එම මිලිඳුපැනසෙහි

අපරෝපි සූයනහිනුඛෙ අනීතෙ මානුසකෙනෙ'ව සරීරදෙහෙන නිදසභවනං ගතා'නි? ආමභනෙත! සූයනහීති කොව කොව මහාරාජා'නි? ගුත්තිලොව ගඤ්ඡබ්බා සාධීනොව රාජා නිමි ව මහාරාජා මඛාතා ව රාජා'නි, ඉමෙ චතුරොජනා සූයනහි තෙනෙ'ව මානුසකෙන සරීරදෙහෙන නිදසභවනංගතා'නි සුචිරං'පි කතං සූයති සුකතදුක්කතං—යි.

මේ මතුනොවෙයි, කාලත්‍රයෙහිම වෙසතුරු අත් බැව් හැර කිසිවක්හුගේ දැනයෙහිත් පෘථිවි කම්පාවූ නැන් දක්නට නැත්

භෙද කියේමැනෝ එහිම

සුනපුබ්බං පන තයා මහාරාජ අතීතෙ වා අඛානෙ වත්ත මානෙ වා අඛානෙ ඉත්ථනාමස්ස දුනෙ දියමානෙ සකිං වා මික්ඛිත්තුං වා නික්ඛත්තුං වා මහාපඨවි කම්පිතා'නි?। නහි භනෙත'නි! අත්ථි මෙ මහාරාජ ආගමෝ අධිගමෝ පරියත්ති සවණං සික්ඛාබලං සුසසුසා පරිපුච්ඡා ආචරියුපාසනං මයා'පි නසුතපුබ්බං ඉත්ථනාමස්ස දුනෙ දියමානෙ සකිං වා මික්ඛිත්තුං වා නික්ඛිත්තුං වා මහාපඨවිකම්පිතා'නි. ඨපෙත්වා වෙසසන්තරස්ස රාජවසභස්ස දුනවරං භගවතෝ ච මහාරාජ කස්සපස්ස භගවතෝ ච සක්‍යමුනිනොනි, මහාං බුඛානං අන්තරෙන ගණනපථං වීතිවත්තා වස්සසතකොටියෝ අනික්කන්තා තත්'පි මෙසවණං න්ත්‍රී ඉත්ථන්නාමස්ස දුනෙ දියමානෙ සකිං වා මික්ඛිත්තුං වා නික්ඛත්තුං වා මහාපඨවිකම්පිතා—යි.

වෙසසන්තර මහරජහුගේ දැනයෙහි ඔහුගේ ගුණධර්මය අතිහරිතාවිය කරණකොටගෙණ ධරන්නට අසමර්ථව මහාපෘථිවි වලනා දියවිය ගම්සේ භාණ්ඩයෙහි අතිභාරයෙන් සකැටෙහි නොඑදද

නෙමියද අඤ්ඤයද බිඳේද එපරිද්දෙන්ම වෙසතුරු මහරජහුගේ ගුණධර්මය සහිතවූ දැනබලයෙන් පෘථිවිකම්පාවිය යම්සේ අහස වැත ජලවෙගාදිය පිණිස ශබ්ද පවත්වා ගර්ජනාකෙරේද, එපරිද්දෙන්ම වෙසතුරුමහරජහුගේ ගුණධර්මය හේතුකොටගෙණ පෘථිවිකම්පාවිය.

කියේමැනෝ එම මිලිඳුපැනයෙහි

න මහාරාජ තාවතකෙන විරියෙන තාවතකෙන පරක්කමෙන මහාපඨවිකම්පති. ගුණභාරභරිතා මහාරාජ සබ්බසොවෙය්‍යකිරිය ගුණභාරභරිතා ධාරෙතුං නවිසහන්ති මහාපඨවිවලති කම්පති පවෙධති යථා මහාරාජ සකටස්ස අනිභාරභරිතස්සනාභියොව නෙමියොව ඵලන්ති අක්ඛොභිජ්ජති එවමෙවඛො-පෙ-යථාවාපථා මහාරාජ ගගනං අනිලජ්ජලවෙගසඤ්ඣාදිතං උස්සන්නතා ජලභාරභරිතං අතිවාතෙන පූරිතත්තා නදති රවති ගලගලායති එවමෙව ඛො මහාරාජ මහාපඨවි රක්ඛෙඤ්ඤ වෙස්සන්තරස්ස දානබලවිපුලඋස්ස න්නභාරභරිතා ධාරෙතුං නවිසහන්ති චලති කම්පති පවෙධති—සී.

තවද වෙසතුරු මහරජානන්ගේ සිත රාග වසයෙන් නොපැවැත්තේය, මෙලවශයෙන් නොපැවැත්තේය, මොහවසයෙන් නොපැවැත්තේය, මානවසයෙන් නොපැවැත්තේය, දෘෂ්ටිවශයෙන් නොපැවැත්තේය, කෙලශවශයෙන් නොපැවැත්තේය, විතර්කවශයෙන් නොපැවැත්තේය, අරතිවසයෙන් නොපැවැත්තේය, බොහෝ සෙයින් දානවසයෙන් සිත පැවැත්තේය, කිමෙක්ද යාචකයෝ මා සමීපයට කෙසේ නම් එලඹෙත්ද එලඹි ඇලඹි යාචකයෝ කෙසේ නම් අභිමතාර්ථවස්තු ලැබී සතුටුවෙත්ද යනාදීන් දානයෙහි පැවැති බලවත් ශ්‍රද්ධාව ඇතිසේක දමය සමය ඛන්තිය සංවරය යනාදී දශසථානයක පැවැති සිත් ඇතිසේක කාමෙෂණාදිය ප්‍රහීණකළ සේක බ්‍රහ්මචරියෙෂණාදියෙහි උත්සාහයට පැමිණිසේක කිමෙක්ද මේ සියලු සත්වයෝ කෙසේනම් නිදුක්නිරොගි වෙත්ද සමගවෙත්ද කෙසේනම් දීඝායු වෙත්ද යනාදීන් සමෘක් අධ්‍යාසය බහුලව පැවැත්තේය.

මේකරුණු විස්තරවසයෙන් වදාළහ නාගසේන මහ තෙරහු මිලිඳුපැනයෙහි—

නහි මහාරාජ රක්ඛෙඤ්ඤ වෙස්සන්තරස්ස චිත්තං රාගවසෙන පවත්තති දෙසවසෙන නප්පවත්තති මොහවසෙන නප්පවත්තති මානවසෙන නප්පවත්තති දිට්ඨිවසෙන නප්පවත්තති කිලෙසවසෙන නප්පවත්තති විතක්කවසෙන නප්පවත්තති අරතිවසෙන නප්පවත්තති අථ ඛො දානවසෙන බහුලං පවත්තති කින්ති අනාගතා යාචකා මමඤ්ඤන්තිකං ආගච්ඡෙය්‍යුං ආගතාව යාචකා යථාකාමං ලභිත්වා අත්තමනා ලභෙය්‍යුන්ති සතතං සමිතං දානංපතිමානසං ඨපිතං හොති රක්ඛෙඤ්ඤ මහාරාජ වෙස්සන්තරස්ස සතතං සමිතං දස

සු ඤානෙසු මානසං ඨපිතං හොති දමෙ සමෙ බ්‍රහ්මචරියෙ යමෙ නියමෙ අඤ්ඤාඩෙ අවිහිංසායං සචෙව සොවෙය්‍යෙ රඤ්ඤෙ මහා රාජ වෙස්සන්තරස්ස කාමෙඝනාපහිණා භවෙඝනා පවිපස්සඬා බ්‍රහ්මචරියෙඝනායෙව උස්සුක්කං ආපනෙනා රඤ්ඤෙ මහාරාජ වෙස්සන්තරස්ස අන්තරක්ඛා පහිණා පරාරක්ඛාය උස්සුක්කං ආප නෙනා කි'න්ති අඛා ඉමෙඝත්තා සමඟා අස්සු අරොගා සඛනා දිඝායුකා'නි බ්‍රහ්මලංයෙව මානසං සංවත්තනි-සී.

තවද දන්දෙනුලබන්නාවූ වෙස්සන්තර මහරජානෝ ඒ දානය භවසම්පත්තියක් පිණිසත් නුදුන්සේක ධනයක් පිණිසත් නුදුන් සේක ප්‍රතිදානයක් පිණිසත් නුදුන්සේක කීර්ති පිණිසත් නුදුන් සේක. වණ්ණනා පිණිසත් නුදුන්සේක සැප පිණිසත් නුදුන්සේක පුත්‍රයින් පිණිසත් නුදුන්සේක. ධීතෘන් පිණිසත් නුදුන්සේක යම් ඥානඤානය පිණිසම මෙබඳුඅතුල්‍යවූ දානය දුන්සේක.

මේදවඳුළහ. මිලිඳුමහරජහට නාගසේනමහතෙරහු.

දදමානො ව මහාරාජ වෙස්සන්තරො රාජා තං දානං න භවස මපත්ති හෙතුදෙනි න ධනහෙතුදෙනි න පටිදානහෙතුදෙනි න උප ලාපහෙතුදෙනි න ආයුහෙතුදෙනි න වණ්ණහෙතුදෙනි න සුඛහෙ තුදෙනි න බලහෙතුදෙනි න යසහෙතුදෙනි න පුත්තහෙතුදෙනි න ධීතුහෙතුදෙනි අථ ඛො යබ්බඤ්ඤාතඤ්ඤ රතනසඤ්ඤාරණා එවරූපෙ අතුලවිපුලානුත්තරෙ දානවරෙ අදාසි-සී.

බුදුන් විසිනුදු වදාළේ මැනෝ.

ජාලිං කණ්හාජිනං ධීතං මද්‍රිදෙවිං පනිබ්බිතං
වජමානො න විඤ්ඤාසිං බොධියායෙව කාරණා-සී.

ඒ වෙස්සන්තරමහ රජානෝ ක්‍රොධසත්වයන් ක්‍රොධ නොකි රීමෙන් ජයගත්සේක අඝාධ්‍රජනයන් ඝාධ්‍රභාවයෙන් ජයගත්සේක කදරීන් දානයෙන් ජයගත්සේක සත්‍යවචනයෙන් ජය ගත්සේක අකුසල්‍ය කුසලයෙන් ජයගත්සේක මෙබඳුගුණයෙන් යුක්තව ධම්මානුගතව ධම්මසීසකව දන් දෙන්නාහුගේ විපුලවියී බල විහාරයෙන් යට මහාවාතයෝ වඩලවීම් ආදින් පාවිචිකම්පාවී.

මේද විස්තරවසයෙන් වදාළහ මිලිඳුරජහට නාගසේන මහ තෙරහු.

වෙස්සන්තරො මහාරාජරාජා අඤ්ඤෙන කොධං ජිනානි අඝා ධ්‍රං ඝාධ්‍රා ජිනානි කදරියං දානෙන ජිනානි අලිකවාදිනං සචෙව න ජිනානි සබ්බං අකුසලං කුසලෙන ජිනානි තස්ස එවං දදමානස්ස ධම්මානුගතස්ස ධම්මසීසකස්ස දානනිස්සන්දෙ බලවිපුල විහාරෙන හෙඨා මහාවාතා සඩලනති සනිකං සනිකං සකිං ඔකිං ඇකුලාකුලා

වායන්ති ඔණමන්ති උන්නමන්ති විනමන්ති සීඝපවත්තා වාදපා පපතන්ති ගුම්බා ගුම්බං වලාහකා ගගනෙ යඤ්ඤවන්ති රජොසංවිත්තා වාතා දුරුණා භොන්ති ගගනං උපපීළිතං වාතා වායන්ති සඝසා ධමධමා යන්ති මහන්තිමහාභීමෝ සඤ්ඤ නිච්ඡරති තෙසු වාතෙසු කුපිතෙසු උදකං සන්තිකං සන්තිකං වලති උදකෙවලිතෙ බුබ්ඛන්ති මච්ඡකච්ඡපා ජායන්ති යමක යමකා ඌම්මියෝ තසන්ති ජලවරා සත්තා ජලවිවිසු ඝනඛොවත්තති විවිනාදෙ පවත්තති භොරා බුබ්බුලා උඤ්ඤන්ති ඵෙණමාලා භවන්ති උත්තරති මහාසමුද්දෙ දිසාවිදිසං ධාවති උදකං උසෙසාතපපිසොතමුබා සන්දන්ති සලිලධාරා තසන්ති අසුරා ගරුළා නාගා යක්ඛා උබ්බිජ්ජන්ති කිනන්නුඛො කථන්නුඛො සාගරෝ විපරිවත්තති'ති? ගම්භනපථමෙසන්ති භීතවිත්තා බුහිතෙ ලුලිතෙ ජලධරෙ පකම්පති මහාපථවි සනාගා සසාගරා පරිවත්තන්ති සිනෙරුගිරිසුට සෙලසිඛරෙ විනම්මානෙ හොති විමනා හොන්ති අහි නකුල බිළා රකොත්ථුක සූකර මිග පක්ඛිනෙ රුදන්ති යක්ඛා අපෙපසක්ඛා භය න්තියක්ඛාමගෙයක්ඛා කම්පමානාය මහාපථවියා-ති.

මෙසේ කම්පාවන පෘථිවිය කෙසේ කම්පාවීදයන්? යම්සේ මහත් සැලෙක දිය පුරා සාලෙන් ආකිණ්ණකොට උදුනෙහි තබා අධො භාගයෙන් මහත්කොට ගිනි දැල්වූකල්හි ප්‍රථමයෙන් භාජනය තත්තවෙද භාජනය රත්වූකල්හි ජලය රත්වේද. ජලය රත්වූකල්හි සහල් රත්වේද සහල් රත්වූකල්හි සහල් ඉපිලේද ගැලේද බුබුළු නැඟේද පෙණමල් ඉතිරේද එපරිද්දෙන්ම වෙසතුරු මහරජානෝ දුන් අන්කිසිවක්හුවිසින් දී ගතනොහැනිවූ සප්තසතක මහාදාන යාගේ බලයෙන් යව මහාවාතය ධරාගන්ව අසමඤ්ඤව කුපිතවිය වාතය කුපිතවූකල්හි ජලපොළොව කුපිතවිය ජලපොළොව කුපිතවූ කල්හි මහාපෘථිවිය කම්පිතවිය මෙසේ එසමයෙහි මහාවාතයද ජලයද පෘථිවියද යන තුන්දෙන එක්සිත්ව සයදගත්තාක් මෙන් මහාදානයෙහි ආනුභාවයෙන් කම්පිතවිය සෙස්සන්ගේ දානයෙක්හි මෙසේ ඇත්තේ නොවේ.

එසින් වදලහ නාගසේන මහනෙරහු මිලිඳු රජහට,

යථා මහාරාජ මහතිමහාපරියොගෙ උඩනගතෙ උදකසම්පු ණෙණ ආකිණ්ණතඛ්ඛලෙ හෙඨතො අග්ගිජ්ජලමා නෝ පඨමං තාව පරියොගං සන්තාපෙති පරියොනෙසනතෙතෙ උදකං සන්තාපෙති උදකං සන්තතතං තඛ්ලං සන්තාපෙති තඛ්ලංසන්තතතං උම්මුජ්ජති නිමුජ්ජති බුබ්බුලකජාතං හොති. ඵෙණමාලි උත්තරති එවමෙව ඛො මහාරාජ වෙස්සන්තරො රාජා යං ලොකෙ දුච්චජං තං චජි තස්ස තං දුච්චජං චන්තස්සදානස්ස සභාව නිස්සන්දෙන හෙට්ඨාමහා

වාතා ඕරෙතුං නවිසහන්තා පරිකුපිංසු මහාවාතෙසු පරිකුපිතෙසු උදකංකම්පි උදකෙ කම්පිතෙ මහාපඨවි කම්පි ඉති තදා මහාවාතොව උදකංව පඨවිවා'නි ඉමෙතයෝ එකමනාවිය අහෙසුං මහාදුන නිස්සඤ්ඤන විපුලබලවිරියෙන තථේ'දිසෝ මහාරාජ අඤ්ඤස්ස දුනානුභාවෝ යථා වෙස්සන්තරස්ස රඤ්ඤෝ මහාදුනානුභාවෝ-සි.

තවද යම්සේ ඉන්‍ද්‍රනීල ජෝතිරසඛ වෙළුරිය සිරිසපුෂ්ප මනොහර සූර්‍යකාන්ති චන්‍ද්‍රකාන්ති වජ්‍රාදි සියලු මාණික්‍යයන්ම ඉක්ම සක්විති මහරජහුගේ භාත්පසින් යොදනක් තැන් ආලෝක පැති රෙන මාණික්‍යයම අග්‍රයයි කියතු ලැබේද, එපරිද්දෙන්ම අසදෘශ මහා දුනාදි සම්භාසි දුනයෙක් ලෝකයෙහි විද්‍යමානවීද ඒ සියලුම දුනයට වඩා වෙසතුරු බෝසතානන්ගේ දුනය අග්‍රවේ, වෙසතුරු මහරජානන්ගේ දුනයෙහි මහපොළොව සත්වරක් කම්පාවී-

මෙයද වදලහ නාගසේන මහතෙරහු,

යථා මහාරාජ මනිගා බහුවිධා මණිඥා විජ්ජන්ති සෙය්‍යථිදං ඉන්‍ද්‍රනීලෝ මහානීලෝ ජෝතිරසෝ වෙළුරියෝ උම්මාපුප්ඵෝ සිරිස පුප්ඵෝ මනොහරෝ සුරියකන්තෝ චජිරෝ කඡ්ජාපකඤ්ඤමකෝ* ඵුස්සරාගෝ ලොහිතංකෝ මසාරගල්ලෝ එතෙ සබ්බෙ අභිකඤ්ඤම චක්කවත්තිමණි අඟමඤ්ඤායති චක්කවත්තිමණි මහාරාජ සමන්නා යොජනං ඔභාසෙති එව'මෙව ඛෝ මහාරාජ යංකිඤ්චි ඔභියා දුනං විජ්ජති අපි අසදිසදුනං පරමං නංසබ්බං අභිකඤ්ඤම වෙස්සන්න රස්ස රඤ්ඤෝ මහාදුනං අඟ'මඤ්ඤායති වෙස්සන්තරස්ස මහා රඤ්ඤෝ මහාදුනෙ දියමානෙ සත්තකඛත්තුං මහාපඨවි කම්පිතා-සි.

බුදුන් විසිතුදු වදලේ මැනෝ.

අවෙතනා'යං පඨවි අභිඤ්ඤාය සුබං දුබං
සා'පි දුනබලා මයහං සත්තකඛත්තුං පකම්පථ-සි.

මෙසේ දක්වනලද සත්වරෙක මහිකම්පා කිරීම පෙරදැරිකොට ඇති මහදන්දී ශ්‍රද්ධා නැමැති පෘථිවියෙහි පිහිටි "බුඩ්ධො භවෙය්‍යං" යනාදි ප්‍රණිඥ නැමැති බිජුවට ඇති ප්‍රඥ නැමැති තොතැනි ඇති කරුණා නැමැති ජලනිසෙකයෙන් වඩනාලද මෛත්‍රී නැමැති කඳ ගෙණ වැඩි ත්‍රිවිධ බොධිසත්ත්වඅක්ෂ නැමැති ශාඛාවෙන් විශාලවූ පඤ්ඤා පරිත්‍යාග නැමැති පලුව පත්‍රයන් ඇති සමත්‍රිංශත් පාර මිතා නැමැති විකසිත පුෂ්පයන් ඇති බොධිසම්භාර නැමැති උතුම්වූ කල්පවෘක්ෂයෙහි සම්භාෂනය නැමැති අමෘත ඵලගන් වනු කැමැතිව ඒ වෙස්සන්තරාත්ම භාවයෙන් චුතව ගොස් තුෂිත දිව්‍යලෝකයෙහි ශ්වේතකෙතු නම් දිව්‍යපුත්‍රයන්ව උපන්සේක.

---

* ඛජ්ජා පකඤ්ඤ මකෝ'සි සමකර.

එසින් කිහ මහාබොධිවංශයෙහි,

වෙස්සන්තරත්තභාවේ'යෙව ඨත්වා යත්තකඛත්තුංවසුධාතලවලන පුරස්සරං මහාදානං දත්වා සඩ්වලායංපතිඨිතෙ පටිඤ්ඤුබ්‍රාපේපඤ්ඤ, ලවාලයෙ කරුණාජ්ඣාසෙකසංවඩ්ඪිතෙ මෙත්තාභාවනිඩ සංරුළෙහ චරියාසාඛාවිසාලෙ මහාපරිච්චාගපලලවෙ පාරමිකුසුම සමපුලෙල බොධිසම්භාර කපපතරුවරෙ සඛඤ්ඤුතඤ්ඤණාමතඵලං ගණිහා පෙතුකාමෝ තතෝ චවිත්වා තුසිතපුරෙනිඛ්බත්තී-යි.

දුරෙනිදානයෙහිදු කියේ මැනෝ,

එවං මහාපඨවිකම්පනානි මහාපූඤ්ඤානි කරිත්වා ආයුපරියොසානෙ තතෝ චුතෝ තුසිතභවනෙ නිබ්බත්තී-යි

මෙසේ දීපංකර පාදමූලයෙහි පටන් ක්‍රමයෙන් අවුත් යම් කලෙක තුසිතපුරයෙහි උත්පත්තියෙක් ඇද්ද ඒතාක් පැවැති මෙපමණ කාරණය **දුරෙනිදාන** නමැයි කියත්.

එම දක්වන්නට කිහ.

ඉති දිපඞ්කරපාදමූලතෝ පඨාය යාව අයං තුසිතපුරෙනිබ්බත්තති එත්තකං ඨානං දූරෙනිදානං නාමාති වෙදිතබ්බං-යි.

මෙසේ දීපඞ්කර පාදමූලයෙහි පටන් කාශ්‍යප බුදුන් දක්වා උප්පන්න් බුදුන් නොවරදවා නොයෙක් ලෙසින් පුදා විවරණ ලැබ තුසිතපුරයෙහි උත්පත්තියදක්වා සමන්ත්‍රිංශත් පාරමී ධර්මයන් පුරණ ලෙස්කුත් අන්තිමි කාරණයක් පිණිස නොපිරුණේක. ලොවිතුරා බුඩකිය පිණිසම පිරුණේක. එසේ පූරණය කොට ක්‍රමයෙන් ඉගාස් බෝමැඩෙහි වැඩහිද අභිඤ්ඤෙය්‍යාදි වසයෙන් චතුරාර්‍ය සත්‍යධර්මයන් දත්හෙයින් බුඩනම් වනසේක.

එහෙයින් වදලහ.

අභිඤ්ඤෙය්‍යං අභිඤ්ඤුතං-භාවෙතබ්බං ච භාවිතං,
පහාතබ්බං පහීණං'ති තස්මා බුඩෝ'ස්මි බ්‍රාහ්මණ-යි.

මෙතෙකින් මේ **සාරාර්ථසංග්‍රහ** නම් ප්‍රකරණයෙහි
කොණ්ඩඤ්ඤදිතෙවිසි බුදුන් කෙරෙන් ලද

දෙවන සාමාන්‍යාභිනීහාර කථා නම්වූ

තුන්වන පරිච්ඡේදය

නිමි.

අභිසමෙධාධි කථා නම්වූ

4 වෙනි පරිච්ඡේදය.

තවද මේ **සාරත්ථසඞ්ග්‍රහයෙහි අභිසමෙධාධි කථා** නම් කවර යත්? හේ දූරෙනිදුනාවසානයෙහි **පවන්** කියනු ලැබේ. **කෙසේ** දයත්? තුසිතපුරයෙහි බොධිසත්වයන් වහන්සේ වයම්න් සිටීයදීම බුඩහලා හලිනම් කොලාහලයෙක් පහළවිය. ලෝකයෙහි වනාහි කල්ප කොලාහලය බුඩකොලාහලය චක්‍රවර්ත්ති කොලාහලයයි කොලාහල තුනෙක්වන්නේය.

කියේමැනෝ.

තුසිතපුරෙ වසනෙතයෙව පන බොධිසතෙන බුඩ හළාහළං නාම උදපාදි ලොකසමිං ගි නීනි හළාහලානි උපපජ්ජන්හි කපපහලා හලං බුඩ හළාහළං චක්කවත්ති හලාහලං-සි.

ඒ ත්‍රිවිධ කොලාහළයන් අතුරෙන් හවරුදුලක්‍ෂයක් ඉකුත්කල කල්පවිනාසය වන්නේයැයි ලොකබ්‍යූහනම් කාමාවචර දෙවතාකෙනෙක් අවමගුල්වෙසක් ගෙණ හිසකේ මුදු විසුරුවන ලදුව හඬන මුහුණුඇතිව යුවලනින් කඳුළු පිස පිස රත්පිළි හැඳ පෙරව ඉතා විරූපවූ වෙස්ඩරා මනුෂ්‍යපථ යෙහි ඇවිදිනාහු නිදුකිනි නිදුකිනී? මෙයින් හවුරුදු ලක්‍ෂයක් අතික්‍රාන්තවූ කල කල්පවිනාශය වන්නේය, මේ සමුද්‍රයද වියලෙන්නේය, මේ මහා පෘථිවියහා මහා මෙරුපර්‍යන්තයද දවන්නේය බඹලොවදක්වා ලොව නස්නේය එහෙයින් නිදුක්වූ සත්වයෙනි? මෛත්‍රිභාවනා කරව්, කරුණා මුදිතා උපෙක්‍ෂා භාවනා කරව්, මවුන්ට උපස්ථානකරව්, පියන්ට උපස්ථාන කරව්, කුලදෙටුවන්ට උපස්ථාන කරවියයි මෙසේ කියා ඇවිදිනි මේ කල්පකොලාහළය නම් වන්නේය;

කියේමැනෝ.

තඤ්ච වස්සසතසහස්සස්ස අච්චයෙන කප්පුඨානං භවිස්සතී'ති ලොකබ්‍යූහා නාම කාමාවචරදෙවා මුත්තාසිරා විකිණ්ණකෙසා රුදමම්මුඛා අස්සුනි හත්ථෙහි පුඤ්ඡමානා රත්තවත්ථනිවත්ථා අනිය විරූපවෙසධාරිනෝ හුත්වා මනුස්සපථෙ විචරන්තා එවං ආරොං

වෙන්නී මාරිසා මාරිසා? ඉතෝ වස්සසතසහස්සස්ස අච්චයෙන කප්පුට්ඨානං භවිස්සති අයං ලොකෝ විනස්සිස්සතිමහාසමුද්දෝපි සුස්සිස්සති අයංච මහාපඨවී සිනෙරුච පබ්බතරාජා උඩ්ඩයිස්සතීති යාව බ්‍රහ්මලෝකා ලොකවිනාසෝ භවිස්සතී'ති මෙත්තං මාරිසා භාවෙථ කරුණං මුදිතං උපෙක්ඛිං මාරිසා භාවෙථ මාතරං උපට්ඨහථ පිතරං උපට්ඨහථ කුලෙජේට්ඨාපචායිනෝ හොථා'ති ඉදං කප්පභලාභළං නාම-යි,

අවුරුදුදහසක් අනික්‍රාන්තවූකල සඒඤකෙනෙකුන් වහන්සේ ලෝකයෙහි උපදිනාසේකැයි ලෝකපාලදෙවියෝ නිදුකිනි? මෙයින් අවුදුරුදහසක් අනික්‍රාන්තවූ කල ලොවුතුරා බුදුකෙනෙකුන් වහන්සේ ලෝකයෙහි උපදනා සේකැයි හඬහා කියමින් ඇවිදිනි මේ බුඩකොලාහළ නම්වේ.

කියේමැනෝ.

වස්සසහස්සස්ස අච්චයෙන පන සබ්බඤ්ඤුබුඩ්ඩෝ ලොකෙ උප්පජ්ජිස්සතී'ති, ලොකපාලදෙවතා ඉතෝ මාරිසා වස්සසහස්සස්ස අච්චයෙන බුඩ්ඩෝ ලොකෙ උප්පජ්ජිස්සති'ති, උග්ඝොසෙන්තා ආහිණ්ඩන්ති ඉදං බුඩ්ඩභලාභළං නාම-යි,

අවුරුදු සියයක් අනික්‍රාන්තවූකල චක්‍රවර්ත්තී රජ්ජුරුකෙනෙක් උපදනාහුයයි දෙවතාවෝම නිදුක්නි? මෙයින් මතු අවුරුදු සියයක් ඇවැමෙන් චක්‍රවර්ත්තී රජ්ජුරුකෙනෙක් උපදිනිසි උග්ඝොසනය කොට ඇවිදිනි මේ චක්‍රවර්ත්තී කොලාහළ නම් වෙයි මේ ත්‍රිවිධ කොලාහලියෝ ලොකයෙහි මහත්ෂවත්.

ඡේද කියේමැනෝ.

වස්සසතස්ස පන අච්චයෙන චක්කවත්තිරාජා උප්පජ්ජිස්සතී'ති දෙවතා යෙව ඉතෝ මාරිසා ?වස්සසතච්චයෙන චක්කවත්තිකොරාජා ලොකෙ උප්පජ්ජිස්සති'ති, උග්ඝොසෙන්ති යෝ ආහිණ්ඩිත්ති ඉදං චක්කවත්තිභලාභළංනාම. ඉමානිතීනි භලාභලානි මහන්තානි හොන්ති-යි.

මේ ත්‍රිවිධ කොලාහලයන් අතුරෙන් බුඩ කොලාහල ශබ්දය අසා සකල දශසහස්‍රී චක්‍රවාලයෙහි දෙවියෝ එකතැනට රැස්ව අස වල් නම් යක්ෂයෙක් බුදුවන්නේයයි දැන ඔහුකරා එළඹ යාඤකරන් නාහුය. එසේ යාඤකරන්නාහුදපඵුජීනිමිත්තන සමහවූ කල්හිම යාඤකරන්නාහුය. එසමයෙහිත් සියලුම දෙවියෝ එකෙකී යක් වලෙක වාතුම්භාරාජික ශක්‍ර සුයාම සන්තුෂිත සුනිර්මිත වශවර්ත්ති මහා බ්‍රහ්මයන් හා සමග මේ එක් යක්වලට රැස්ව තුසිත භවනයෙහි වසන බෝධතුන්කරාළඹ නිදුකානන් වහන්ස, දැනාදී දස

පෙරුම් පුරන්නාවූ නුඹවහන්සේ විසින් ශක්‍ර සම්පතක් හෝ මාර සම්පතක් හෝ බ්‍රහ්ම සම්පතක් හෝ චක්‍රවර්ති සම්පතක් හෝ ප්‍රාර්ථනා කෙරෙමින් පිරූයේක් නොවෙයි. ලොවසතුන් සසරදුකින් මුදන පිණිස සම්බුදුඤාණය ප්‍රාර්ථනා කෙරෙමින්ම දශපාරමී ධර්මයන් පුරණලද්දේය. දැන්වූ කලී නුඹවහන්සේට ඒ පාරමිධර්මයෝ සම්පූර්ණවූහ. එහෙයින් නිදුකානන් වහන්ස! බුදුවීමට කල් වන්නේය. නිදුකානන් වහන්ස! බුදුවීමට සමය වන්නේයයි කියා යාච්ඤාකලාහුය.

කිසේමැනෝ.

බුඩගලාභලාභදං සුත්වා සකලදසසහස්සවක්කවාලෙ දෙවතා එකතො සන්නිපතිත්වා අසුකො නාම සත්තො බුඩො භවිස්සතී'ති, සුත්වා තං උපසංකම්ත්වා ආයාචන්ති ආයාචමානා ව පුබ්බනිමිත්තෙසු උප්පන්නෙසු ආයාචන්ති නදී පන සබ්බං'පි තා එකෙකචක්කවාලෙ වාතුම්මහාරාජ සක්‍ක සුයාම සන්තුසිත නිම්මානරති පරනිම්මිතවස වත්ති මහාබ්‍රහ්මෙති ඈඩි. එකවක්කවාලෙ සන්නිපතිත්වා තුසිතභවනෙ බොධිසත්තස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා මාරිසා? තුම්හෙහි දසපාරමියො පූරෙන්තෙහි න සක්‍කසම්පත්තිං න මාර න බ්‍රහ්ම න චක්‍කවත්තිසම්පත්තිං පත්ථෙන්තෙහි පූරිතා ලොකනිය්‍යානත්ථාය පන සබ්බඤ්ඤුතං පත්ථෙන්නාහි පූරිතා සො වො දානි කාලො මාරිස! බුඩත්තාය සමයො මාරිස! බුඩත්තාය'ති යාචිංසු-යි.

ඉක්බිත්තෙන් මහ බෝසතාණන් දෙවියන්ට ප්‍රතිඥ නොදීම-

කාලං දීපංච දෙසංච-කුලංමාතර මෙවච
එතෙ පඤ්ච විලොකෙත්වා-උප්පජ්ජන්ති තථාගතා.

යනුහෙයින් කාල දීප දෙස කුල ජනෙත්ති ආයුපරිච්ඡේද වශයෙන් පවමහා විලෝකන නම්වූ විලෝකනයක් කළමස්ක.

කිසේමැනෝ.

අථ මහාසත්තො දෙවතානං පටිඤ්ඤං අදත්වාව කාල දීප දෙස කුල ජනෙත්ති ආයුපරිච්ඡේද වශෙන පවමහාවිලෝකනං නාම විලොකෙසි-යි.

ඒ පඤ්චමහාවිලෝකනයන් අතුරෙහි මේ බුදුවන්ට කල්දේ නොකල්දේ හෝයි ප්‍රථමයෙන් කාලවිලෝකනය කළසේක. එහි අවුරුදු ලක්ෂයකින් මත්තෙහි වැඩි සිටි ආයුඇති කාලය කල් නම් නොවෙයි, කුමක්හෙයින්දයත්? එසමයෙහි සත්ත්වයන්ට ජරා මරණ නොපෙණෙන්නේය. සත්ත්වවරයන් වහන්සේගේ ධර්මදේශ

නාව නම් අනිත්‍යය දුඃඛය අනාත්මය යන ත්‍රිලක්ෂණයෙන් විනිර්මුක්තාවන්හෙන් නොවයි, අනිත්‍යාදිය මනාකොට ඉගෙන සන්සියන්ට ඒ ලක්ෂණත්‍රය ප්‍රකාශකොට ධර්මදේශනාකර වදරණකල්හි මුන්වහන්සේලා මේ කියන්නේ කිමෙක්දැයි වදාරනාවූ ධර්මය අසන්වත් නොසිතති නොකැමැතිවෙත් එසේකල්හි මාර්ගාධිගමය නොවන්නේය මාර්ගඵලයට පැමිණීම නැතිකල්හි බුදුන්ගේ අවවාද අනුශාසනා සඟයන් නිවණට පමුණුවන්නේ නැත එසේහෙයින් ශාසනය අනෙකයන්තිකය වෙයි. මේ කාරණයෙන් ලක්ෂයක් අවුරුද්දෙන් වැඩුනාවූ ආයුෂ ඇති කාලය බුදුවන්ට කල් නොවන්නේය.

මේද කිඟ.

වස්සසතසහස්සතෝ උඩං වඩිඨිත ආයුකාලෝ කාලෝනාම න හොති කස්මා? තදහි සත්තානං ජාතිජරා මරණානි න පඤ්ඤායන්ති බුද්ධානඤ ධම්මදේසනා තිලක්ඛණමුත්තා නාම නත්ථි තෙසං අනිච්චං දුක්ඛ'මනත්තා'ති කථෙන්තානං කිත්තාමෙ'තං කථෙන්ති'ති, නෙ'ව සොතබ්බං න සද්ධාතබ්බං මඤ්ඤන්ති තතෝ අභිසමයෝ න හොති තස්මිං අසති අනිය්‍යාණිකං සාසනං හොති තස්මා සෝ අකාලෝ-යි.

අවුරුදු සියයකින් අඩුවූ ආයුෂ ඇති කාලයත් බුදුවන්ට කල් නම් නොවන්නේය. කුමක්හෙයින්ද යත්? එසමයෙහි සත්වයෝ උත්සන්නවූ ක්ලේශයන් ඇත්වන්නාහ උත්සන්න ක්ලේශයන් ඇති සත්වයන්ට දුන්නාවූ අවවාදය අවවාද ඝාතනයෙහි නොපිහිටයි දියෙහි දඩකින් ඇදි ඉරක්මෙන් වහාම නසියි ඒ කාරණයෙන් අවුරුදු සියයකින් අඩුවූ ආයුෂය ඇති කාලයත් බුදුවන්ට කල්නම් නොවන්නේය. අවුරුදු ලක්ෂය පටන් අවුරුදු සියගදක්වා මේ කාලය බුදුවන්ට කාලයනම් වන්නේය. එසමයත් සියක් අවුරුද්දට ආයුෂඇති කාලය බැවින් මහ බෝසතාණෝ මේ බුදුවන්ට කාලයයි කියා කාලවිලෝකනය කළාහුය.

මේද කිඟ.

වස්ස සතතෝ ඌනආයු කාලෝ'පි කාලෝ න හොති කස්මා? තදා සත්තා උස්සන්නා කිලෙසා හොන්ති උස්සන්නකිලෙසානඤ්ච දිනෙනාවාදෙ ඔවාදකාරෙ න තිට්ඨති උදකෙ දණ්ඩරාජීව්‍ය ඛිප්පං විගච්ඡති තස්මා සෝ'පි අකාලෝ වස්සසතසහස්සතෝ පන පඨාය හෙට්ඨා වස්සසතතොපට්ඨාය උඩං ආයුකාලෝ කාලෝනාමතදුච්ච වස්ස සතකාලෝ අථ මහාසත්තෝ නිබ්බත්තිතඛකාලෝ'ති පස්සි—යි,

ඉක්බිත්තෙන් දීපවිලෝකනය කරන්නාවූ මහ බෝසතාණෝ පිරිවර සහිතවූ සතරමහදිවයින බලා තුන්දිවයිනෙක බුදුවරයෝ ක්‍රූපදනාහ ඡඹුම්පදයෙහි උපදනාහයි දීපවිලෝකනය කළසේක.

කියේමැනෝ.

තතෝ දීපං විලොකෙනෙතා යපරිවාරෙ වතතාරෝ දීපෙ ඔලෝ කෙත්වා තිසු දීපෙසු බුඩා තනිබබතතෘනි ජම්බුදීපෙ'යෙව නිබබතත නතී'නි දීපං ව පසසි—යි.

ඉක්බිත්තෙන් ජම්බුවිපය නම් ඉතාමහත දසදහසක් පමණ යොදුන් ඇත්තේය. කවර ප්‍රදෙශයක සම්බුදරයෝ උපදිනාසේක් ද්‍රෝණෝසි බලනාසේක් මධ්‍යදෙශය දුටුසේක.

කියේමැනෝ.

තතෝ ජම්බුදිපොනාම මහා දසයොජන සහසස පරිමාණං තත රසමිං නුඩා පදෙසෙ බුඩා නිබබතතනතී'නි, ඔකාස'මපි වීලොකෙ නෙනා මජඣිමදෙසං පසසි—යි.

මධ්‍යදෙශය නම් කෙසේදයත්? පැදුම්දෙසෙහි කජඟල නම් නියම්ගමය අගනිදෙසෙහි සලලවතී නම් ගඟය, දකුණුදෙසෙහි සෙතකණණිකා නම් නියම්ගමය පැලදෙසෙහි සූණා නම් බමුණු ගමය උතුරුදෙසෙහි උසිරඩවජ නම් පබතය යන මොවුන්ගේ මධ්‍ය යෙහිවූ දෙශය මධ්‍යදෙශ නම්වේ.

එසින් කිහ බොධිචංශයෙහි

කජඩගල සලලවති සෙතකණණිකථූනෝ'සිරඩජාභිධානානං නිගම නදි නිගමනාම පබබතානං මෙඣි--යි.

චිනසෙහිදු කිහුමැසි.

මජඣිමදෙසෝ නාම පුරත්ථිමදිසාය කජඩගලං නාම නිගමෝ තස්ස අපරෙන මහාසාලෝ නතෝපරං පවවනතිමා ජනපදෝ ඔරතෝ මජඣෙ, පුබබ දක්ඛිණාය දිසාය සලලවති නාම නදී තතෝපරං පවවනතිමා ජනපදෝ ඔරතෝ මජඣෙ, දක්ඛිණාය දිසාය සෙත කණණිකං නාම නිගමෝ තතෝපරං පවවනතිමා ජනපදෝ ඔරතෝ මජඣෙ, පච්ඡිමාය දිසාය ථූනං නාම බ්‍රාහමණගාමෝ නතෝපරං පවවනතිමා ජනපදෝ ඔරතෝ මජඣෙ, උත්තරාය දිසාය උසිරඩජෝ නාම පබබතෝ තතෝපරං පවවනතිමා ජනපදෝ ඔරතෝ මජඣෙ-යි.

මෙසේ දක්වනලද මධ්‍යදෙශය නම් දිගින් තුන්සියයක් යොදුන පුළුලින් දෙසියපණස් යොත්තෙක වටින් නවසියයක් යොදුන මේ ප්‍රදෙශයෙහි බුඩප්‍රත්‍යෙකබුඩ අග්‍රශ්‍රාවක මහාශ්‍රාවක අශීති මහා ශ්‍රාවක චක්‍රවර්ත්ති රජදරුවන් හා අනිකුදු මහානුභාවසම්පන්න ක්ෂත්‍රිය බ්‍රාහමණ ගෘහපති මහාසාලාදිහු උපදනාහ, මෙබඳු මධ්‍යදේශ

ඵලයෙහි කපිලවස්තු නම් නුවරේ ක්ෂත්‍රියන්ගේ ඵහි මාවිසින් ඉපැදුදු සුතුසැයි නිසැකවට පැමිණිසේක.

මෙම හිහ අවිදූරෙනිදානයෙහි,

එවං විනයෙවුත්තෙහා පදෙසෝ සෝ ආයාමතෝ තීනි යොජන සතානි විත්ථාරතෝ අඩ්ඪතිය යොජනසතානි පරික්ඛිපතෝ නව යොජනසතානි'ති එතස්මිං පදෙසෙ බුඩා පවෙචකබුඩා අග්ගසාවකා මහාසාවකා අසිති මහාසාවකා චක්කවත්ති රාජා අඤ්ඤෙව මහෙ සක්‍යා ඛත්තිය බ්‍රාහ්මණ ගහපති මහාසාලා උපපජ්ජන්ති ඉදඤ්චේ කපිලවත්ථුකං නාම නගරං තස්ථ මයා නිබ්බත්තිතබ්බ'න්ති නිඤ්ඤ 'ගමාසි—යි.

ඉක්බිත්තෙන් ඉපැදුසුතුකුලය බලන්නාවූ මහ බෝසතානෝ සම්භවරයෝ නම් වෛශ්‍යකුලයෙහි හා ක්ෂුද්‍රකුලයෙහිත් නුපදනාහ. ලොකප්‍රසිඩවූ පූජ්‍යවූ ක්ෂත්‍රිය කුලයෙහි හෝ බ්‍රාහ්මණ කුලයෙහි හෝ යනමේ දෙකුලයෙහිම උපදනාහ. දැනුදු ක්ෂත්‍රියකුලය ලොකසම්ම තය එහි උපදිමි සුඩොදන නම් රජානෝ මට පිය වන්නාහයි කුලය බැලූසේක.

මේද හිහ.

තතෝ කුලං විලොකෙත්වා බුඩානාම වෙස්සකුලෙවා සුද්ද කුලෙවා නනිබ්බත්තන්ති ලොකසම්මතෙ පන ඛත්තියකුලෙවා බ්‍රාහ්මණකුලෙවා'ති ඕසුයෙව කුලෙසු නිබ්බත්තන්ති ඉදානිව ඛත්තිය කුලංයෙව ලොකසම්මතං තස්ථ ර් බ්බත්තිස්සාමි සුඩොදනො නාම රාජා මෙ පිතා භවිස්සති'නි කුලං පස්සි—යි.

ඉක්බිත්තෙන් මාතෘවිලොකනය කරන්නාවූ මහබෝසතානෝ බුඩමාතාවෝ නම් පූරුෂලොලත්වයක් නැත්තාහ. සුරාධුතී නොවත්තාහ. කප්ලක්ෂයක් මුළුල්ලෙහි පුරණලද පාරමිතාවන් ඇත්තාහ. උපන්තැන් පටන් අඛණ්ඩවූ පඤ්චශීලය රක්ෂාකරන්නාහ. මේ මහාමායා දේවිද වනාහි එබඳු ගුණධර්මයන් ඇත්තිය එහෙයින් මේ මහාමායා නම් දේවි මට මව් වන්නිය ඒ දේවින්ට ආයුෂය කෙපම ණෙක්දෝහෝයි පරීක්ෂාකොට බලා දසමසකින් මන්තෙහි සත්දව සක් ආයුෂය දුටුසේක.

කියේමැනෝ.

තතෝ මාතරං විලොකෙත්වා බුඩමාතා නාම ලොලා සුරා ධුත්තා න හොති කපසතසහස්සං පන පූරිතපාරමී ඤාණතෝ පඤ්ච අඛණ්ඩපඤ්චසීලායෙවහොති අයංච මහාමායා නාම දෙවී එදිසී

අයංච මෙ මාතා භවිස්සති'ති ඛිත්තකං පඤ්ඤායන්ති දසන්නං මාසානං උපරිසත්තදිවසානි පස්සි-යි.

මෙසේ මහ බෝසතාණෝ මේ පස්බැලුම් බලා නිදුක්නි! බුදුවීමට කල්වන්නේයැයි දෙවියන්ට සංග්‍රහ කෙරෙම්න් ප්‍රතිඥදි තෙපි හැම දෙන යවයි දෙවියන් යවා තුෂිත දිව්‍යලෝකයෙහි දෙවියන් විසින් පිරිවරණ ලදුව හැම දෙවලොවම නන්දනවන ඇතිවන බැවින් නන්දන වනයට වැද එහි දෙවියන් විසින් මෙයින් චුතවූ නුඹ වහන්සේ සුගතිසඞ්ඛ්‍යාතවූ මනුෂ්‍යලොකයට ගියමැනව මෙයින් චුතවූ නුඹවහන්සේ සුගතිසඞ්ඛ්‍යාතවූ මනුෂ්‍යලොකයට වැඩියමැන වැයි සූළිජන්මාන්තරවල කරණලද කුශලකර්මයට අවසර සිහිකර වමින් ඇවිදිනාහුය, මෙසේ කුශලකර්ම සිහිකරවන්නාවූ දෙවියන් විසින් පිරිවරණලද ඒ මහ බෝසතාණෝ ඒ නන්දනොද්‍යානයෙහි ඇවිදිමින් සිටම චුතව මහාමායා දේවීන්ගේ කුක්ෂියෙහි ප්‍රතිසන්ධි ග්‍රහණය කළසේක.

මෙදිනය.

"ඉති ඉමං පඤ්චමහාවිලොකනං විලොකෙත්වා කාලෝ මේ මාරිසා! බුද්ධභාවායා'ති දෙවතානං සංගහං කරොන්තා පටිඤ්ඤං දත්වා ගච්ඡථ තුම්හෙ'ති තා දෙවතා උය්‍යොජෙත්වා තුසිතදෙවතාහි පරිවුතො තුසිතපුරෙ නන්දනවනං පාවිසි සබ්බ දෙවලොකෙ සු හි නන්දනවනං අග්ගි'යෙව තත්‍රනං දෙවතා ඉතොචුතො සුගතිං ගච්ඡ ඉතොචුතො සුගතිං ගච්ඡා'ති පුබ්බෙ කත කුසලකම්මෝ'කා සං සාරයමානා විචරන්ති සො එවං දෙවතාහි කුසලං සාරය මානාහි පරිවුතො තස්ථ විචරන්නො චවිත්වා මහාමායාය දෙවියා කුච්ඡිසමිං පටිසන්ධිගණ්හි-යි.

එහි විස්තර මෙසේ දතයුතු. එසමයෙහි වනාහි කපිලවස්තු පුර යෙහි උතුරුසල නැකතලද ඇසළ මස මැදි පොහොයෙහි කරණ ලද ඇසළකෙළි නම් මහත්වූ උත්සව කෙළියෙක් පලමු සත්වෙනිදා පටන්විය මහජනයෝ ඉස්සොදු නහා හැඳපැලඳ නැකැත්කෙළි කෙළිනි මහාමායා දෙවි පළමු සත්දවස පටන් නකත්කෙළි සිරිවිඳි මින් සත්වන දවසෙහි උදැසන්හිම සුවඳපැනින් ඉස්සෝදු නහා සාරලඤ්ඡයක් විසදම්කොට මහ දන් දී සම්පූර්ණාභරණ විභූෂිතව උතුම් භොජනය අනුභවකොට පෞෂඨාඛ්‍යයන් අධිෂ්ඨානකොට අලංකෘත කොට පිළියෙළ කරණලද ශ්‍රී යහන්ගබඩාවට ප්‍රවිෂ්ටව ශ්‍රී යහන්හි නිපනනව නිද්‍රොපගතවූ තැනැත්තී මේ සිහිප්නය දුටුවාය. සතර වරම් මහ රජදරුවෝ බිසවුන් හොත් යහන හා සමග ඔසවාගෙණ හිමවතට ගෙණගොස් සැටයොදුන් සිරියෙල් ගල්තෙලෙහි සත්සයා දුන් මහ ගල්රුක්මුල තබා එකත්පසෙක සිටියාහුය. ඉක්බිත්තෙන්

ඒ වරම් රජදරුවන්ගේ අගමෙහෙස්හු අවුත් දේවීන් අනවතප්ප විලට නෙණහොස් මිනිස්ගඳහරණ පිණිස නහවා දිවපිළි හඳවා දිවගඳ විලවුන් ගල්වා දිවමල් පලඳවා එයින් නුදුරුතෙන රිදී පවී තයෙක් ඇත එහි පිහිටි රන්පායක් ඇත එහි පත්වීමදිගට සිරසලා සැතපෙන ලෙසට දිවසහනක් පණවා ඒ දේවීන් එහි සතපුවාහුය. ඉක්බිත්තෙන් බොධිසත්වයෝ උතුම් ශ්වේතඡත්‍රවිලාසයක්ව එයින් නුදුරුතෙන එක් ස්වර්ණමය පවීතයෙක් ඇත එහි ඇවිද එයින් බැස රිදීපවීතයට නැඟි උතුරුදෙසෙන් අවුත් රිදී දමක්වන් සොඬින් ශ්වේතපද්මයක්ගෙණ කුක්ෂිනාදකොට රන්වීමනට ප්‍රවිෂ්ටව බිස වුන් හොත් යහන තුන්වරක් ප්‍රදක්ෂිණාකොට දක්ෂිණපාර්ශ්වයෙන් ඝර්ණයකොට කුක්ෂියට ප්‍රවිෂ්ටවුනාක්මෙන් විය. මෙසේ ඇසළමස උතුසළ නැකතින් ප්‍රතිසන්ධිග්‍රහණය කලසේක.

මෙම කිහ දුරෙනිදුනයෙහි,

"තදුකිර කපිලවත්‍ථුනගරෙ ආසාළහි නක්ඛත්තං ඝුට්ඨං අහොසි මහාජනො නක්ඛත්තං කීළති මායාදෙවී පුරෙපුණ්ණමාය සත්තම දිවසතො පඨාය විගතසුරාපානං මාලාගන්ධ විභූති සම්පන්නං නක්ඛ ත්තකීළං අනුභව මානා සත්තමදිවසෙ පාතොව උට්ඨාය ගන්ධොද කෙන නහායිත්වා චත්තාරිසතසහස්සානි විස්සජ්ජෙත්වා මහාදානං දත්වා සබ්බාලංකාර විභූසිතා වරභොජනං භුඤ්ජිත්වා උපොසථඞ්ගානි අධිට්ඨාය අලඞ්කතපටියත්තං සිරිගබ්භං පවිසිත්වා සිරිසයනෙනි පන්නා නිද්දං ඔක්කමමානා ඉමං සුපිනං අද්දස චත්තාරොකිර නං මහාරාජානො සයනෙ 'ගනව සඞ්ඛ උක්ඛිපිත්වා තිමවන්තං නොත්වා සත්ත යොජනිකෙ මනොසිලාතලෙ සත්තසොජනිකස්ස මහාසාලරුක්ඛ ස්ස හෙට්ඨා ඨපෙත්වා එකමන්තං අට්ඨංසු අථනෙසං දෙව්යො ආගන්ත්වා දෙවිං අනොතත්තදගංනෙත්වා මනුස්සමලහරණත්ථං නහාපෙත්වා දිබ්බවත්ථං නිවාසාපෙත්වා ගන්ධෙහි විලිම්පාපෙත්වා දිබ්බ පුප්ඵානි පිලන්ධාපෙත්වා තතො අවිදූරෙ රජත පබ්බතො තස්ස අන්තෙනා කණ්ණිකවිමානං අත්ථි තත්ථ පාචිනසිඛරං දිබ්බසයනං පඤ්ඤපෙත්වා නිපජ්ජාපෙසුං-අථ බොධිසත්තො ඝසවරවාරණෙ හුත්වා තතො අවිදූරෙ එකොසුවණ්ණපබ්බතෙ තත්ථවරිත්වා තතො ඔරුයහ රජත පබ්බතං අභිරුහිත්වා උත්තරාදිසතො ආගම්ම රජතදාමවණ්ණාය සොණ්ඩාය සෙතපදුමං ගහෙත්වා කුක්ඛිනාදං නදිත්වා කණ්ණිකවිමානං පවිසිත්වා මාතුසයනං තික්ඛත්තුං පදක්ඛිණං කත්වා දක්ඛිණපස්සං ඵාලෙත්වා කුච්ඡිං පවිඨසදිසො අහොසි එවං උත්තරාසාළහ නක්ඛ ත්තෙන පටිසන්ධිං ගණ්හි-සී,

පිබ්දුනාවූ දෙවෙනි දවස් ඒ සවප්නය රජහට දන්වූකල සුද වුන් මහ රජානෝ වෙදයෙහි දක්ෂවූ සිවිසැටක් පමණ උතුම් බමු

ඇතුන් ගෙන්වා හරිතු පාත්‍රයෙහි ලාජාදින්කෑන මඩිගල සත්කාර දැනිව මහවත් කාලපිරිබඩ ඇතිව විලඳ සුන්සාල් සිදුහතු සමන් කැකුළු ගිතෙණ යන මෙයින් කරණලද මඩුගලසත්කාර ඇති භූමියෙහි මාහැකි අසුන් පණවා බමුණන් එනි හිදුවා සපපි මධු ශර්කරාහි සංස්කෘත පැන්නුමුසු කිරිබත් පිරූ රන්රිදී තලි සිවිසැටක් එසේම රන්තලි රිදිතලි සිවිසැටකින් වඩා බමුණන්ට දන්දී පෙසුත් අගත වස්ත්‍ර කහිලවන් දෙතුන් ආදීන් දී ඔවුන් ඈතුවුකරවා බිසවුන් දුටු සඩප්නය කියා විවාලාහුය. බ්‍රාහ්මණයෝ කියන්නාහු මහ රජ්ජුරුවන් වහන්ස ! ඔබගේ දේවීන් කුස දරුගැබ්ගය පිහිටියේය. හෙද වනාහි පුරුෂගහියෙක සස්ත්‍රීගහියෙක් නොවෙයි ඔබට වූයේ පුත්රුව නෙක මහනෙම ඉදින් ගෘහවාසයෙහි විසුවහොත් සක්විති රජවෙයි ඉදින් හිණිඟන් නික්ම පැවිදිවුවහොත් ලොවුතුරා බුදුවෙතියි කීවාහුය.

කිරිමැනෝ.

පුන දිවසෙ පබුඩා දෙවී නං සුපිනං රඤ්ඤ ආරොචෙසි රාජා චතුසටහිමත්තෙ බ්‍රාහ්මණපාමොක්ඛ පකෙකාසංපෙහ්වා හරිතු පත්තාය ලාජාදිහි කත මඩගලසක්කාරාය භූමියා මහාරහානි ආසනානි පඤ්ඤපෙහ්වා තඤ්ච නිසින්නානං බ්‍රාහ්මණානං සපපිමධු සක්කරාහි යංඛතස්ස වරපායාසස්ස සුවණ්ණ රජත පාතියො පූරෙත්වා සුවණ්ණරජත පාතීහියෙව පටිකුජ්ජිත්වා අදාසී අඤ්ඤතිව අහතවඤ් කපිලගාවිදුකාදිහි නෙ සන්තපෙපසි අථ නෙසං සබ්බකාමෙහි සන්තපපිතානං සුපිනං ආරොචාපෙත්වා කිං භවිස්සතී'ති පුවජි බ්‍රාහ්මණා ආහංසු. මාවිනතයි මහාරාජ! දෙවියා තෙ කුචඡිම්හි ගබ්භොපනිඞීතො සොව ඛො පුරිසගබ්ඛො න ඉත්ථි ගබ්ඛො පුත්තො තෙ භවිස්සති සො සඛව අගාරං අජ්ඣාවසිස්සති රාජා භවිස්සති චක්කවත්තී සවෙ'අගාරාතික්ඛම්ම පබ්බජිස්සති බුම්ඩිභවිස්සති-යි,

මෙසේ බොධිසත්ත්වයන් මවුකුස පිළිසිඳගැන්ම හා සමග එකපැහැර සියලු දසදහසක් චක්වළ ඌර්ධවදිශාභාගයට යෙමින් කම්පා වූවාය පෞරාණ්‍යාදි සිව්දිගට යෙමින් කම්පාවූවාය කුලාල චක්‍රයක් සෙයින් භ්‍රමනයවූවාය වෙවුළුවාය දෙනිස්මහා පුළි නිමිත්තද පහලවිය සියලු දසදහසක් චක්වළ සියලු ප්‍රදීපයන්ගේ සියලු රත්නයන්ගේ සියලු දිව්‍ය විමානයන්ගේ සියලු තාරකාවන්ගේ සියලු චන්ද්‍ර සූර්‍යයන්ගේ ශක්‍රාදි සියලු දෙවියන්ගේ මහා බ්‍රහ්මාදි සියලු බ්‍රහ්මයන්ගේ ආලෝකයක් ඇද්ද ඒ සියල්ල හිරු උදෙසි කනමැදිරි ආලොකයක් සෙයින් මැඩපවත්වා අප්‍රමාණවූ ආලොකයෙක් ප්‍රාදුර්භූතවි.

එයින් කිහ අම්දුරෙනිදනයෙහි,

බොධිසත්තස්ස පන මාතුකුච්ඡිම්හි පටිසන්ධිගහණක්ඛණේ එකපහාරේ'නෙව සකලදසසහස්සීලෝකධාතු සංකම්පි සම්පකම්පි සම්පවෙධි චත්තිංස පුඛ්ඛ නිමිත්තානි පාතුරහේසු දසසුවක්කවාල සහසෙසු අපපමාණෝ ඔභාසෝඵරි-සී,

තුසිතපුරයෙන් චුතව මවකුස උපදින කල්හි පෘථිවි කම්පාවීම සියලු දසදහසක් චක්වල ආලෝක පැතිරීම දෙනිස්මහා පුළිහිමිති පහළවීම් ආදිය සියලු බොධිසත්වවරයන්ගේ ධම්තාවෙකි,

එයින් වදුලහ දික්ඝනිය මහාවගිය මහාප්‍රදාන සූත්‍රයෙහි-

"ධම්මතාඑසා භික්ඛවේ යදා බොධිසත්තෝ තුසිතාකායා චවිත්වා මාතුකුච්ඡිං ඔක්කමති අථ සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සබ්‍රහ්මකෙ සස්සමණ බ්‍රාහ්මණියා පජාය සදෙවමනුස්සාය අප්පමාණෝ උළාරෝ ඔභාසෝ පාතුභවති අතික්කම්මදෙවානං දෙවානුභාවං යා'පි තා ලොකන්තරිකා අසා අසංවුතා අන්ධකාරා අන්ධකාර තිම්සා යත්ථ'පි 'මෙවඤ්ඩිමසුරියා එවං මහිද්ධිකා එව මහානුභාවා ආභාය නානුභොන්ති තත්ථ'පි අප්පමාණෝ උළාරෝඔභාසෝ පාතුභවති අතික්කම්මෙම'ව දෙවානං දෙවානුභාවං යේ'පි තත්ථ සත්තා උපපන්නා තෙ'පිතෙනෙනා'භාසෙන අඤ්ඤමඤ්ඤං සඤ්ජානන්ති අඤ්ඤං'පි කිර භො සන්තිසන්තා ඉධූ'පපන්නා'නි අයංව දසසහස්සීලෝකධාතු සංකම්පති සම්පකම්පති සම්පවෙධති අප්පමාණෝව උළාරෝ ඔභාසෝ ලොකෙ පාතු භවති අතික්කම්මෙම 'ව දෙවානං දෙවානුභාවං"-සී

මේ ලෙඛවශ්‍යි දක්නට කැමැත්තවුන්මෙන් අඛියෝ නෙත්‍ර ලඥුහුය, ජානියෙන්ම බිහිරි සත්වයෝ ගීතිකා ශබ්දාදී ශබ්ද ඇසුවාහුය ජානියෙන්ම කථාකරන්ට අසමර්ථ සත්වයෝ සැපසේ කථා කළාහුය. කුදුවූ සත්වයෝ සෘජුවූ ගාත්‍ර ඇතිවූවාහුය පිළිවූ සත්වයෝ පයින් ගමන්ගත්තාහුය. බන්ධනාගත සියලු සත්වයෝ අඤ්ඣබන්ධන සංඛලිකබන්ධන රජ්ජුබන්ධනාදීන් මිදුනාහුය සියලු නරකයෙහිමි ගිනි නිවිගියේය ප්‍රෙතලොකයෙහි දුකින්මඩනාලද සියලුඝතුන්ගේ ක්ෂුධාපිපාස සංසිඳුනේය. තිරිසනුන්ට භය නැතිවිය සියලු සත්වියන්ගේ රෝග සංසිඳුනේය සියලු සත්වයෝ ප්‍රියතෙපුල් කියන්ට වන්හ මිසුරුහඬින් අශ්වයෝ හෙසාරව පැවැත්වූහ හස්තීහු කුඤ්චනාද පැවැත්වූහ කිසිවක්හු විසින් නොසොල්වනලද වීණාවෙණු ආදීවූ සියලු තූර්‍යභාණ්ඩයෝ යහකිය නාද පැවැත්වූහ මනුෂ්‍යයන් විසින් නොසොල්වනලද ඔවුන් ඇඟ * පැලඳසිටි ආභරණයෝ තුමූ තුමූම ඝණකිය නාද පැවැත්වූහ සියලු දසදික් විශෙෂයෙන්

* ඇඳ. ඇතැම්

ප්‍රසන්නවිය සන්සන්දේව සැප උපදවන්නාවූ මොළොක් සිහිල්පවන් හැමූසේය නොකල් වැසිවව පොළොව පලාගෙණ ජල උද්ගතව චතුරැ නංගේය සියලු පක්ෂීහු ආකාශයෙහි ගමන්නැරියහ සියලු ගහා ජලයෝ යටියංබලා චතුරැ නොමනාස් ඇතිලිය පුරාඑ පැන් පරිද්දෙන් නිශ්චලව සිටියාහුය සියලු සමුද්‍රයෙහි ලවණ ජලය මිහිරි පැන්මය සියලු ජලතලය පස්වණක්පියුමෙන් ගැවසි ගත් තේය දියෙහි නොබෙහි පිපෙන සියලු මල් එකපැහැර පිපිනියේය සියලු වෘක්ෂයන්ගේ කඳෙහි කඳපියුම්ද අග්ගෙහි අතුපියුම්ද ලතා යෙහි ලතාපියුම්ද පිපිනියේය පොළොව පලාගෙණ මතුමත්තෙහි සතක් සතක්ව දඹකපද්මනම් සත්බුම්මහ පියුම් පිපිනියේය ආකා ශයෙහි ඔලම්බකපද්මනම් පියුම් එලවිසියේය හාත්පසින් මල්වැසි වැස්සේය, ආකාශයෙහි දිව්‍යවූ පඨාකික තූර්‍යනාද පැවැත්තේය සියලු දසදහසක්වලි වව ඉකාව ලාදමාලූ මල්පටක්මෙන්ද තර කොට හපුරුවා බදනාලද මල්මිටියක්මෙන්ද සරහා පිළියෙළ කර ණලද මල්අෂ්නක්මෙන්ද එකම්ලාවෙන් ගැවසීගත්තේය තෙවුනාවූ චල්විදුනාවෙන් දසදිගින් බැබලි සිටියේය පුෂ්පධූපගන්ධයෙන් එක සුගන්ධිවිය වෙයේ සියලු දසදහසක්වලි උතුම්වූ ශ්‍රී සෞභාග්‍යයී යෙන් අග්‍රප්‍රාප්තවී.

මෙම දක්වන්නට කිහ,

"නස්‍ස තං සිරිං දට්ඨුකාමාවිය අඬා චකඛූනි පවිලඟිංසු බධිරා සද්දං සුණිංසූ මූගා සමාලප්ංසුඛුජ්ජා උජුගත්තා අහෙසුං පඟුලා පදසා ගමනං පවිලඟිංසු බඛිනාතතා සබ්බසත්තා අඤ්ඤමඤ්ඤනාදිහි මුච්චිංසු සබ්බ නරකෙසු අග්ගිනිබ්බායි පෙත්තිවිසයෙ ඛුප්පිපාසාවූපසම්සු තිරච්ඡානානං භයංනාහොසි සබ්බසත්තානං රොගා විූපසම් සබ්බ සත්තා පියංවද අහෙසුං මධුරෙනා කාරෙන අඤ්ඤා හසිංසු වාරණා ගජ්ජිංසු සඛතුරියානි සකසකනිනාදං මුඉිංසු අසවිනානි යෙ'ව මනුසානං හත්ථූපගාදිනි ආභරණානි පිරළිංසු සබ්බදිසා විප්ප සන්නා අහෙසුං සත්තානං සුඛං උප්පාදයමානා මුදුසීතලෝ වාතෙ වායි අකාලමෙඝෝ පවස්සි පඨවිතොඋදකං උබ්භිජ්ජිත්වා විස්සන්දි පඛ්ඛිනෙ ආකාසගමනං විජහිංසු. නදියෙ අනුසන්දමානා අඩංසු මහා සමුද්දෙ මධුරං උදකං අහොසි සබ්බඵකමෙව පවවණෙණි පදු මෙහි සඤ්ඤාතමලා අහොසි ඵලජ්ජලජාදිනි සබ්බපුඵානි පුප්ඵිංසු රුකඛානං බඤ්ඤු බඤ්ඤපදුමානි සාඛාසු සාඛා පදුමානි ලතාසු ලතා පදුමානි පුපඵිංසු ඵලෙසිලාතලානි නිඤ්ඤිඛා උපරූපරිසන්ත සත්තා හුත්වා දණ්ඩකපදුමානි නාම නිඛඛිම්සු ආකාසෙ ඔලම්බක පදු මානි නාම නිබ්බත්තිංසු සමන්තතෙතා සූ වස්සා වසිංසු ආකාසෙ දිබ්බතුරියානි වජ්ජිංසු සකලදසසහස්සි ලොකධාතුං වවෙවනා

විසාඛ මාලාකුලංචිය උපපිලෙන්ඩා බඩ මාලාකල්‍යාපොචිය අලඞ්කත පටියත්තනං මාලාසනංචියච එකමාලමාලිනී විපඨුරත්‍යනාවාලවිජනී පුප්ඵඡත්‍රපගණ්ඩි පරිවාසිතා පරම සොභග්‍යාපපත්තා අහොසි–යි,

ඒ මහ බොධිසත්වයන්ගේ ප්‍රතිසන්ධිග්‍රහණයෙහි පටන් බොධි සත්වයන්ටද මෙසේ ගන්නාලද පිළිසඳඇති බොධිසත්ව මාතාවන් ටද උපද්‍රව වලකනු පිණිස සතරවරම් රජදරුවෝ සතරදිග ශ්‍රී යහන්ගබඩාවෙහි කඩුගත් අත්ඇතිව රැකවල් ගත්තාහුය, හූදක් ඒ සතරදෙන මතුනොවෙයි වැලි කවුරු රැකවල් ගත්තුදයත්? දසදහ සක් සක්වළින් එකොකි සක්වළෙක වරම්රජදරුවෝ සතර සතර දෙන බැගින් සතළිස් දහසක් වරම් රජදරුවෝ ගහ්මාර ප්‍රාසාද මාර නගරමාරයෙහි පටන් සක්වළගල දක්වා භාන්පසින් කඩුගත් අත් ඇතිව රැකවල් ගත්තාහුය. බොධිසත්ව මාතාවන්ව පුරුෂයන් කෙරෙහි රාගචිත්තයෙක් නොවුපන්නේය දෙළඳුක් ආදී කිසි පීඩා වකින් නොමිරිකි සතුටු සිහින් බොධිසත්වයන් ඇතුළකුස උන් තැ නැත්තන් විශෙෂයෙන් ප්‍රසාහාවූ ජොතිරහමාණික්‍යයක අවුහාන ලද රත්පලස්හුයක්මෙන් බොධිසත්ව මාතාවෝ දක්නාහ. යම්හෙය කින් බොධිසත්වයන් විසු මවුකුස ද කරඬුවක් හා සමානවේද එබැ වින් අන්කිසි සත්වයක්හු විසින් වසන්ටත් ප්‍රයොජන විදින්ටත් නොපිළිවන්වේද ඒ කාරණයෙන් බොධිසත්ව මාතාවෝ බොධිසත්ව යන් උපන් සත්දවසින්ම කාලඤ්‍රියාකොටතුසිතපුරයෙහි උපද නාහ යම්සේ අන්‍ය සත්හු දස මසකට නොපැමිණත් දසමසක් ඉක්ම වාන් වදදද ගිදිමින් සැතපෙමින් වදඳ බොධිසත්වමාතාවෝවූ කලි එසේනොවදන්නාහ බොධිසත්ව මාතාවෝ බොධිසත්වයන් දසමසක් මුළුල්ලෙහි කුසින් පරිහරණයකොටසිටම වදන්නාහ මේබොධිසත්ව මාතාවන්ගේ සුවභාවවූ ධර්මතාවෙකි.

එසින් කිහ අවිදූරෙනිදානයෙහි,

"එවං ගහිතපටිසන්ධිකස්ස බොධිසත්තස්ස පටියත්තෙ පඨාය බොධිසත්තස්සවෙව බොධිසත්තමාතුයාව උපද්දව නිවාරණත්ථං ඛග්ගහත්ථා චත්තාරෝ දෙවපුත්තා ආරක්ඛං ගණ්හිංසු බොධිසත්ත මාතු පුරිසෙසු රාගචිත්ත නුපපජ්ජි ලාභග්ගයසග්ගපත්තාව අහොසි සුඛිනි අකිලන්තකායා බොධිසත්තොව අත්තානාකුච්ඡිගතං විපස සනෙන මණිරතනෙ ආවුත පඬු සුත්තංචිය පස්සතුයිසති. යසමාව බොධිසත්තෙන වසිතකුච්ඡි නාම චෙතිය ගබ්භසදිසා න සක්‍යතා හොති අඤ්ඤෙන ආවසිතුං වා පරිභුඤ්ජිතුං වා තස්මා බොධිසත්ත මාතා සත්තාහජාතෙ බොධිසත්තෙ කාලංකත්වා තුසිතපුරෙ නිබ්බ

තානි යථාව අක්ඛාති ඉන්ද්‍රියෝ දසමාසෙ අපජනිංපි අභිඤ්ඤාංපි නිසින්නාංපි නිපජනාංපි විජායනති න එවං බොධිසත්ත මාතා, සාපන බොධිසත්තං දසමාසෙ කුච්ඡිනා පරිහරිත්වා ඨිතාව විජායති අයං බොධිසත්ත මාතු ධම්මතා-යි,

මෙම විස්තර වශයක් දක්වන්නට වදලිහ. දික්සහිය

මහාප්‍රදාන සූත්‍රයෙහි—

"ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ යදා බොධිසත්තෝ මාතුකුච්ඡිං ඔක්කමති චත්තාරෝ නං දෙවපුත්තා චතුද්දිසං රක්ඛාය උපගච්ඡන්ති මා නං බොධිසත්තං වා බොධිසත්ත මාතරං වා මනුස්සෝ වා අමනුස්සෝ වා කොචි වා විහෙඨෙසී'ති අයමෙත්ථ ධම්මතා ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ යදා බොධිසත්තෝ මාතුකුච්ඡිං ඔක්කමතෙතෝ හොති පකතියා සීලවතී බොධිසත්තමාතා හොති විරතා පාණාති පාතා විරතා අදින්නාදානා විරතා කාමෙසුමිච්ඡාචාරා විරතා මුසා වාදා විරතා සුරාමෙරය මජ්ජපමාදට්ඨානා අයමෙත්ථ ධම්මතා. ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ යදා බොධිසත්තෝ මාතුකුච්ඡිං ඔක්කමතෝ හොති න බොධිසත්ත මාතු පුරිසෙසු මානසං උපපජ්ජති කාමගුණූපසංහිතං අනතික්කමනීයාව බොධිසත්ත මාතා හොති කෙනචි පුරිසෙන රක්ඛිතා තෙනන අයමෙත්ථ ධම්මතා ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ යදා බොධිසත්තෝ මාතුකුච්ඡිං ඔක්කමතෝ හොති ලාභිනී බොධිසත්ත මාතා හොති පඤ්චහි කාමගුණෙහි සමප්පිතා සමඞ්ගිභූතා පරිචාරෙති අයමෙත්ථ ධම්මතා ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ යදා බොධිසත්තෝ මාතුකුච්ඡිං ඔක්කමතෝ හොති න බොධිසත්ත මාතු කොචි දෙව ආබාධෝ උපපජ්ජති. සුඛිනී බොධිසත්ත මාතා හොති අකිලන්ත කායා බොධිසත්තංච බොධිසත්ත මානා නිරොකුච්ඡිගතං පස්සති සබ්බඞ්ගපච්චඞ්ගිං අහීනින්ද්‍රියං සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ මණි වෙළුරියෙ සුභෝ ජාතිමා අට්ඨංසෝ සුපරිකම්මකතෝ අවෙධිං විපස්සන්නෝ සඛාකාර සම්පන්නෝ තත්‍රාසුත්තං ආවුතං නීලං වා පීතං වා ලෝහිතං වා ඔදාතං වා පඬුසුත්තං වා තං චක්ඛුමා පුරිසෝ හත්ථෙ කරිත්වා පච්චවෙක්ඛෙය්‍ය අයං බෝ මණි වෙළුරියෝ සුභෝ ජාතිමා අට්ඨංසෝ සුපරිකම්මකතෝ අවෙධිං විපස්සන්නෝ සඛාකාර සම්පන්නෝ තත්‍රාසුත්තං ආවුතං නීලං වා පීතං වා ලෝහිතං වා ඔදාතං වා පඬුසුත්තං වා'ති එවමෙව බෝ භික්ඛවෙ යදා බොධිසත්තෝ මාතුකුච්ඡිං ඔක්කමතෝ සුභෝ ජාතිමා අට්ඨංසෝ සුපරිකම්මකතෝ අවෙධිං විපස්සන්නෝ සඛාකාර සම්පන්නෝ තත්‍රාසුත්තං ආවුතං නීලං වා පීතං වා ලෝහිතං වා ඔදාතං වා පඬුසුත්තං වා'ති එවමෙව බෝ භික්ඛවෙ යදා බොධිසත්තෝ මාතුකුච්ඡිං ඔක්කමතෝ අහීනින්ද්‍රියං අයමෙත්ථ ධම්මතා ධම්මතා. එසා භික්ඛවෙ යත්තා බොධිසත්තෝ බොධිසත්ත මාතා කාලංකරොති තුසිතං කායං උපපජ්ජති අයමෙත්ථ ධම්මතා ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ යථා අක්ඛාති ඉන්ද්‍රියා. නව වා දස වා මාසෙ ගබ්භං කුච්ඡිනා පරිහරිත්වා විජායනති න හෙවං බොධිසත්තං බොධිසත්ත මාතා විජායති දසෙ'ව මාසානි බොධි

සත්තෝ බොධිසත්ත මාතා කුච්ඡිනා පරිහරිත්වා විජායති අයමෙව ධම්මතා ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ යථා අඤ්ඤා ඉත්ථිකා නිසින්නා වා නිපන්නා වා විජායන්ති න හෙවං බොධිසත්තං බොධිසත්ත මාතා විජායති ඨිතාව බොධිසත්තං බොධිසත්ත මාතා විජායති අයමෙව ධම්මතා-යි,

මහාමායා දේවිද පුරවනලද පෙල්පාත්‍රයක්සේ දසමාසයක්මුළුල් ලෙහි බොධිසත්වයන් කුසින් පරිහරණයකොට පූර්ණවූ ගර්භය ඇතිව දෙවිදහ නුවරට යනු කැමතිව සුදොවුන් මහරජාණන්ට එපවත් දන්වූකල්හි ඒ ඇසූ සුදොවුන් මහරජාහෝ යශෝධරාදේවි සතුටුව කපිලවස්තු පුරයෙහි පටන් දෙවිදහනුවර දක්වා මාර්ගය සමකරවා පූර්ණඝට ධජපතාකාදීන් අලංකෘතකොට සරහා දේවීන් රන්සිවි ගෙයක හිඳුවා අමාත්‍යයන් දහසක් හා සමග මහත් පිරිවරින් දෙව දහනුවරට නමන්කළාහුය. දෙවිදහනුවරට අතුරෙහි සපු හෝ පඵ්නා ඌඹ කීණ දඹ මිදෙල් සදුන් ආදිවූ වෘක්ෂලතාවෙන් සැදුම්ලද් දැවූ ලුම්බිනී නමිවූ මහුල් සල්ලැයනෙක් ඇත එසමයෙහි මූලඵලවත් අතදක්වා සුපුෂ්පිතවූ නිලාදී පඤ්චවර්ණ භෘඞ්ගයන් විසින් අතුපත් මල් අතුරු ආදියෙහි ස්කන්ධාරණය කරන්නාවූ නොයෙක් මත් මොණර කොවුලු කෙවිලි ආදිවූ සිසගණන් පක්ෂිසමූහයා විසින් රැව් පිළිරැව් දෙනලද්දවූ දෙවලොවින් බිලිගි බිමවැටීහිය දිවැලයනක් වැනිවූ මහානුභාව සම්පන්න රජ්ජුරුකෙනෙකුන්ට මහාකොට පිළියෙල කරණලද ආපානමණ්ඩලයන් වැනිවූ ඒ උයනදුටු මහාමායා දේවීනාමෝ සල්වෙනෙහි උද්‍යානභූමි කරණුකැමතිවූය අමාත්‍යයෝ අභිප්‍රායානුකූලවූලෙසටම මහුල්උයනට දේවීන්වඩාඑන්න. මහාමායා දෙවී සුපිෂ්පිත සල්රුකක් මූලට ගොස් අත්තක් අල්වනු කැමතිවූය එකෙණෙහි ඉවූ වේගඅඛඩක් සෙයින් ශාඛාව නැමී දේවියගේ හස්තයට උපනත්විය. ඒ ශාඛාබාහුව දකුණතින් ගෙණ නැගෙණ හිරිසාව බලා සිටියදීම බොධිසත්වයෝ ප්‍රසූතවූහ. යම්සේ අන්‍ය සත්වයෝ මවුකුසින් ප්‍රසූත වන්නාහු පිළිඅුල්වූ ලලමූත්‍රාදීන් ගැවසී ගත් ශරීර ඇතුව ප්‍රසූත වෙද්ද මහබෝසතාණෝ එසේ ප්‍රසූත නොවූහ. මහබෝසතාණෝවූකලී ධර්මාසනයකින් බිහිනා මහා ධර්මකථික කෙනකුන්වෙන් දික්කරණලද හස්තාපාදයන් ඇතිව කිසිවක්හු සෙයක්හි නඹනලද ජාතිරඞ්ගමණිකායයක්මෙන් පිරිසිදුවූශරීර ඇතිව ප්‍රසූතවූහ බුදුවන ජාතියෙහි මවුකුසින් ප්‍රසූතවනා සියලුම බොධිසත්වරයන්ගේ මේ ධර්මතාවෙහි, මේද විස්තාරවශයෙන්

වදුලඟ දික්සඟිය මහාසූදන සූත්‍රයෙහි-

"ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ යදා බොධිසත්තා මාතුකුච්ඡිස්ස

නිකඛමනි දෙවා පඨමං පවිගණ්හන්ති පච්ඡාමිනුස්සා අයමෙව ධම්මතා ධම්මතා එසාභික්ඛවෙ යදු බොධිසත්තා මාතුකුච්ඡිසමා නිකඛමති අපපමත්තාවා බොධිසත්තොහු පඨවිං හොති වත්තාරෝ නං දෙවපුත්තා පරිගණ්හෙත්වා මාතුපුරතො ඨපෙන්ති අත්තාසිනාදෙවී හොති මහසත්තෙඛා තෙ පුත්තෙතා උපපරිනහා'නි අයමෙව ධම්මතා ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ යදු බොධිසත්තා මාතුකුච්ඡිසමා නිකඛමති විසදෙවනි ඛඛමනි අමක්ඛිතො උදෙදන අමක්ඛිතා සෙම්හෙන අමක්ඛිතා රුහිරෙන අමක්ඛිතා කොනව් අසුචිනා සුඛා දසදෙ සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ මණිරතනං කාසිකෙ වත්ථෙ නික්ඛිත්තං නෙ'ව මණිරතනං කාසිකං වත්ථං මක්ඛෙති නපි කාසිකං වත්ථං මණිරතනං මක්ඛෙති තං කිස්සහෙතු උභිනනං සුඛත්තා එව'මෙව ඛො භික්ඛවෙ යදු බොධිසත්තෙතා මාතුකුච්ඡිසමා නිකඛමති විසදෙව නිකඛමති අමක්ඛිතා උදෙදන අමක්ඛිතා සෙම්හෙන අමක්ඛිතා රුහිරෙන අමක්ඛිතා කෙනව් අසුචිනා සුඛා විසදෙ අයමෙව ධම්මතා'-යි.

ඉක්බිත්තෙන් ප්‍රගිණ්හ කාමරාගයන් ඇති සුඛාවාසබ්‍රහ්මලොක යෙහි වසන්නාවූ මහා බ්‍රහ්මරාජයෝ සතරදෙනෙක් රන්දැලින් බොධිසත්වයන් පිළිගෙණ මායාදේවීන් ඉදිරියෙහි තබා දෙවිති! සතුටුසිත් ඇතිවම මහානුභාවසම්පන්න පුත්‍රකෙනකුන් නොපව උපන්නේවෙදැයි කිවාහුය ඒ මහාබ්‍රහ්මරාජයන් අතින් වරම්රජ දරුවෝ උතුම්වූ සුවපහස් ඇති අදුන් දිවිසම්හි පිළිගත්තාහුය. ඒ වරම්රජදරුවන් අතින් අමාත්‍යයෝ දුහු ඳ සුඹුලකින් පිළිගත්තාහුය මේද හැම බෝධිසත්වවරයන්ගේ ධම්මතාවෙකි, මෙද නිර්දිෂ්ට පෙළින් හැඟේ, ඉක්බිත්තෙන් බොධිසත්වයෝ ඔවුන් අතින් බැඹ සම පත්ලෙන් භූමියෙහි පිනිවා නැඟෙණහිරදිග බලමින් සිටියහ එකෙණෙහි පිරිසිදුවූ ශරීරඵැති මහබොධිසත්වයන්ට හා මහමායා දේවීන් වද සත්කාර පිණිස ආකාසයෙන් ස්ඵටිකමාණික්‍යවන් ජලධාරා වෝ දෙදෙනෙක් අවුත් දෙදෙනාගේ ශරීරයෙහි උතුරුගඟණය කිරීමෙන් යතුටු කළහ, මේද හැම බෝධතුන්ගේ ධම්මතාවෙකි,

එසින් වදුලහ.

ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ යදු බොධිසත්තෙතා මාතුකුච්ඡිසමා නිකඛමති මෙ උදකධාරා * අනතලික්ඛා පාතුභවන්ති එකා සීතස්ස එකා උණ්හස්ස යෙන බොධිසත්තස්ස උදකකිච්චං කරොන්ති මාතුච්ච අයමෙව ධම්මතා-යි,

මෙපමණක් මතුනොවෙයි දෙයිස් මහා පුවී නිමිත්තද පහළ වෙමින් සිටියදී සුප්‍රතිෂ්ඨිත පාදතලයෙන් ධරණීතලය පවිත්‍ර කළ සේක, එම විස්තර වශයෙන් දක්වන්නට කිහ;

---

* උදකසඬධාරා— ඇතැම්

මහාබෝධිවංශයෙහි-

එකපහාරෙනෙව දසසහස්සීලෝකධාතූසු කම්පමානාසු අනි
කාරනිරන්තරෙසුපි ලොකන්තරෙසු උළාරවිපුලොභාසසු ඵර
නෙසු සකලදසදිසාසු විපසන්නාසු රජනීකරසුරියතාරාගණේසු
අතිරෙකතරංවිරොචමනෙසු නභොභුම්ගතරුක්ඛනෙසු පරිපුලනෙසු
සුගන්ධමුදුසීතලමාරුතෙසු වායමනෙසු ථාතුඤ්ඵගත ජලධරමාලාසු
වස්සමානාසු මෙඝවනී සලිලවාහිනීසු අසඤ්ඤමානාසු සන්තකලෙලාල
ජලනිධිසු මධුරසලිලකලිලෙසු විමදසගතාසු නාවාසු සදසං සීඝ
මාගච්ඡන්තීසු කාමකොලූකසු සඛචරන්‍යෙසු සොණ්ඩරිඝණසු සඛ
කීළනෙසු අනෙකසු තවතවරසොපතං සලිලං පඛුලනවවංපස්ස
මානසු බධිරසු යත්තසරෝ'පතං සගාමරාගංමූඝගීතිකං සුණමා
නෙසු සකලනිඝ්ඛිතාපාය දහනනරකමණ්ඩලෙසු මධුරජලකමල
සඛමඤ්ඤනසු පෙතසු දිබ්බාජ්ජනිලං උගඝරන්නසු සඛුණසු
ගගන තලගමනං පහාය අවනිතල'මාවරන්නසු සත්තසු විනතභය
රොනසිසිරපරිලාහෙසු ඡිනනාස සකලසංඛලිකාසු හිඛුවනභවන
චාරකවාටෙසු සයං'යෙවච්චවෙසු අසෙසජනතුසු පියංවදනෙසු
තුරගෙසු මධුරහසාරවං කරාහනෙසු කුඤ්ජරෙසු අභිගජ්ජනෙ
සු කෙසරිසු අභිනදනෙසු අවාදිතතුරියෙසු සකසකනිග්ගාදං
මුඛනෙසු අසචිත්තසරිරාහරණෙසු මධුරරවංවිරවනෙසු දෙව
නාසු දිබ්බසංගීතං කුරුමානාසු සුඵුල්ලසු තරුලතාගුම්බෙසු ජලථල
සිලාතලානිභිඤ්ඡිත්වා උපරුපරිසත්තසත්ත භූමිසු විවිත්තපවවණණ
පදුමෙසු නික්ඛමන්නසු අංඛාමුඛකමලෙසු පදුමවිතානනසු පවන
පථෙ විතතෙසු සමන්තතො දිබ්බපුප්ඵසු වස්සමානෙසු ආකාසෙ
දිඛ්ඛතුරියෙසු වජ්ජමානෙසු සකලලොකහදයානන්දකාරී සුපපතිඨිත
පාදතලෙහි ධඤ්ඤතරං ධරණිතලමකාසි,-යි.

මෙහි එකපැහැර දශසහස්‍රී ලොකධාතු කම්පිතවනු සම්භූතා
ඥන ප්‍රතිලාභයට පූර්වනිමිත්තය ලොකන්තර නරකෘයෙහි අන්ධකාර
විධ්වංසනවනු අවිද්‍යාන්ධකාර විධමනුවවපූර්වනිමිත්තය, සියලු දශ
දිශාප්‍රසන්නවනු සත්ත්වලෝකදක්වත්නවය, සත්ත්ව අතිශයව දිලි
යෙනු බොහෝ ජනයාහට කාන්තාවනබවවය, සූර්‍යයා මදමෙලෙක්
රැස්වසිරමින් දිලියෙනු කශට සිතට සුවවන බවවය, තාරාගණයන්
දිලියෙනු විනෙයජනයන් සොම්නස්වන බවවය, සුවඳමෙලෙක්
සිහිල් සුලඟහමනුශ්‍රෙෂ්ඨශරීරප්‍රහ්ලාදනිවනුවවය, සතරමහාවිප
යෙහි එකපැහැර වර්ණාකාරණු ධර්මදේශවර්ණවය, ගඟානදිසන්ද
නය නොකරණු චතුවෛශාරද්‍ය ප්‍රතිලාභයටය, සමුද්‍රයෙහි දිය
මධුරවනු නිර්ණාරභයෙන් එකරසවනුවවය විදෙශයට ගිය නාවුකා

වන් සැදෙශයට එනු සතරප්‍රතිසන්ධින් සමධිගමයටය, කාංකොලූකා දීවෛරීසඛයන් ඔවුනොවුන් කෙරෙහිමෛත්‍රීකරණු සතරබ්‍රහ්ම විහාර ප්‍රතිලාභයටය, අඛ්‍යන් රූපදර්ශනයකරණු දිව්‍යංචක්ෂුර්ප්‍රතිලාභයටය, පඟුලයන් නාථීනාඋකරණු චතුරිඞ්ධිපාදවෙශයටය, බධිරයන් ශබ්දශ්‍රවණයකරණු දිව්‍යංශ්‍රොත්‍රප්‍රතිලාභයටය, මූගයන් ගායනා කරණු සඞ්ඝීදඉනාවටය නරකයෙහි ගිනි නිවෙනු එකාදශාග්නි නිවෙනුවටය, ප්‍රෙතයන් දිව්‍යභොජනයෙන් තෘප්තයන් සෙයින් පිණියාම කායඉතාඋත්සාහිතඛ්‍යාත අමෘතප්‍රතිලාභයටය, සකුණින් ආකාශගමන් පියාපොරෝතෙලෙහි සඤ්චාරණය කරණු අවචාද ලද ජනයන් ප්‍රාණ්‍යයන් සරණ යනුවටය සත්නට භයරොගඋපසිසිරපරිදහ නොවනු වතුඃසත්‍යප්‍රතිලාභයටය ශෘඛලාඛන්ධනවනු අස්මිමානඋසමුච්ඡේදයටය ඳදුරකවුළු විවෘතවනු අෂ්ටාඞ්ගකමාගීයෙහි ඳදුර විවරකාරණුවටය ගැමඋතුන් ප්‍රීතිකොට බණනුද අඤ්චයන් මධුරකොට ගෙයාරවකරණුද ඇතුන් ගජිනාකරණුද කෙසරින් සිංහනාද කරණුද දෙවියන් දිව්‍යඝෝෂි කරණුද බුදුබවට පැමිණ උදන්උදනුකරණුවටය නොඑයනලද තූෂ්ණීයන් ධර්මවිඝිදුනේ මහත්ධම්හෙරිශ්‍රවණයටය නොඇසෝල්වනලද ශරීරාභරණයන් හඬනු නවානු පූර්වවිහාරඋසමිපත්තිලාභයටය වෘක්ෂලතා ගුම්බයන් සුපිෂ්පිතවනු විමුක්තිපුෂ්පයෙන් සුපිෂ්පිතවනබවට පූර්වනිමිත්තඋය ඔසසු ප්‍රාතිහාර්‍යයෝයෙ සෙසු බුඩගුණ ප්‍රතිලාභයට පූර්වනිමිත්තඋයෝයි ඔනු

බොධිවංශ ග්‍රන්ථිපද විවරණයෙහි කිහු,

ඉක්බිත්තෙන් ගරත්කාලයෙහි නිම්ලවූ චන්‍රමණ්ඩලයසේ මහජනයාගේ නෙත්සිත් දෙකට රඹාඋනයක් වැනිවූ මනාකුශලකර්මයන් විසින් සුසංවිධාන කරණලද බහුප්‍රකාරවූ චාත්‍රිංශත් මහාපුරුෂලක්ෂණයෙන් අශීත්‍යානුව්‍යඤ්ජනයෙන් සොභමානවූ ශරීරඇත්තාවූ පැහැදනැමුනාවූ නොයෙක්ලක්ෂණින් බ්‍රහ්මසුරාසුරොරග කිනකර මනුෂ්‍යයන්ගේකිරීටමාලාවෙන් අලංකෘතවූ ශ්‍රීපාද යුගලයක් ඇත්තාවූ ප්‍රසාදයෙන් හා විසමයෙන් සම්පූර්ණවූ නුවණැති දිව්‍යමනුෂ්‍යයන් විසින් ගායනාකරණු ලබන්නාවූ ශරත්වන්‍ර සූර්‍යයන්ට නිදුකරණලද කාන්තිහා තෙජස් ඇත්තාවූ මෙරුමන්දරාදීවූ පර්වතයන් කිළිල්කඩක්සේ සිදීමෙහි සමර්ථවූ වජ්‍රායුධයක්සේ අවිද්‍යාදී වස්තූන් කඩකිරීමෙහි සමර්ථ බැවින් වජ්‍රායුධසහස්‍රයෙක්හි දුර්ලභවූ ප්‍රඥාසාරත්වයක්ඇත්තාවූ ආකාශයසේ නිර්විකාරවූ සමුද්‍රයසේ ගැඹුරුවූ සම්ප්‍රාප්ත සර්වපාරමිතා නැමැති මහාරත්නඋවයෙහි පරතෙර ඇත්තාවූ කරුණා රාශියක් වැනිවූ

ප්‍රාචීනා විශෙෂයෙන් ලබනලද යහුණපරිපාක ඇතිසේක් කුශල සම්භාරයෙන් හදිනවූ සන්තාන විශෙෂ ඇත්තාවූ උතුම්වූ ගුණ යන්ට භවනයක් වැනිවූ සඩ්ඝී නාමැති ශරීරයට බාහසඤ්ඤානයක් වැනිවූ මොහාන්ධකාර විධවංසනය කිරිමට සූර්‍යයිංවැනිවූ සත්ලොක ඝට ඇසක් වැනිවූ කරුණා නාමැති ජලයසම්බන්ධවූ ප්‍රවාහයක් වැ නිවූ සංසාරතැමැති සාගරයෙන්එතරමෙන හෙයක් වැනිවූ කරු ණා නැමැතිජලයට ආධාරයක් වැනිවූ සනෙතාසනැමැති ජලයට සමුද්‍රයක් වැනිවූ නිර්‍වාණමාගීයට උපදෙසයක්වූ ප්‍රඥානැමැති චක්‍ර යාගේ නාභියක් වැනිවූ ධම්මතැමැති ධර්‍මජනැතිමට වෙලුසඤ්ඩියක් වැනිවූ තාෂණානැමැති ලියගඟණය සිදිමට එරපුවක් වැනිවූසේක් ලොභනැමැති සාගරයා වඩබානලයක් වැනිවූසේක් ක්‍රොධනැමැති නාගරාජයාට මන්ත්‍රයක් වැනිවූ රාගනැමැති පලලවපත්‍රයන්ගේ ශයලිවට ලැවසින්නක් වැනිවූ කුශලරාශියට උත්පත්තිස්ථානයක් වැනිවූ මෙසේ මෙබදු ගුණසමූහයෙන් යුක්තවූ මහඛඩිසත්ත්වතෙමේ පූර්‍වදිග්භාගය බලමින් එහි එකාගනවූ නොසෙක් චක්‍රවාටකොටි සහස්‍රයන් දැක මෙසේ දෙසදින බලාසිටේ බැළු බැළුදෙසෙහි දිව්‍ය බ්‍රහ්මයන් විසින් ස්වාමිනි! මේදිසාවෙහි ඔබහා සම කෙනෙකුත් නාත ඔබවැනි කෙනෙකුත් නැත ඒකාරණයෙන් මේ දිසාව බැලි මෙන් ප්‍රසාදන නැතැයි යනාදින්දන්වූහෙයින් උත්තරදිසාගි මුඛව සහම්පති මහාබ්‍රහ්මයා විසින් ධවලවර්ත්‍ර ධරණු ලබමින් සුයා මනම් දිව්‍යපුත්‍රයා විසින් වල්වීදුනාසලනු ලබමින් ඒඒදිව්‍යරාජයන් විසින් රත්නාකම්නානයෙන් නොහමාතවූ මගුල්කඩු හා රන්මිරිවැඩි නලිල්පට* නත් අත්ඇතිව පිරිවරණලද්දේ එදවස් උපන් තැනැත් තෝ සොළොස් හැවිරිදි පිරුණුක්හුමෙන්ද නඟනවූ තැනැත්තෝ කසිසඵහැඳ සිවියක්හුමෙන්ද නොසැරහුණු තැනැත්තෝ චන්ද චනීනි අලඞ්කාරයෙන්අලඞ්කාතවූවක්හුමෙන්ද භූමියෙහි යන තැ නැත්තෝ ආකාශයෙන් යන්නක්හුමෙන්ද සියලු ලෝවැස්සන්ට පෙණෙමින් යප්නපදවීතිහාරාවසානයෙහි සත්බුමු මහපිළුම් මසා කයෙහි වැඩසිට විකසිතවන්නාවූ මහනල් ගැබෙක්හි පරිමල සුගන්ධියක්මෙන්මනොඥවූමුඛසුගන්ධයෙන් සියලුහුවනතලය සුවද කෙරෙමින් අභිනව ජලයෙන් හරිතවූ ගැඹුරුවූ මෙඝධවනියක් හා සමානවූ ධෛර්‍යයී රහිතවූ ධවනිපවත්වා "අහෙනාසමසම්බි **ලොකස්ස**" යනාදි සියලු සම්බුදුවරයන්ගේ චාරිත්‍රවූ උතුම්වූ සිංහ නාද කළසේක,

එසින් කිහ.

---

* දීඝනිකායඨකථා, පාලි

තතො සො සරදකාලෙ නිම්මලවදමණ්ඩලො විය ජනානයන වෙනෙරයිකජනො සුකඨපත සුවිහිත බහුවිධ ල්කඛණානුව්‍යඤ්ජන පනිමණ්ඩිතදෙහො පසාදජනනතානෙකසතසහස්ස බ්‍රහ්මසුරාසුරො රග කිනනර මොළිමාලාලඞ්කතවරණයුගලො පසාදජ්ඣයා පුණ්ණ බුධවිබුධමනුජසතාභිගීයමානනථුතිවවනො සරදරජනිකරසහස්ස රංසිමපහාසිතකනනිතෙජො කුලිසසහස්සදුල්ලභාරභාවො භගන තලනිබ්බිකාරො යලිලනිධිගමනීරා සම්පත්තසකලපාරමිතාමහණ්ණවපාරො කාරුඤ්ඤ'මිවදෙහබඹා අභිනීහාරනිසයපරිපාකලාභී කුසලසම්භාරභරිත සන්තානවිසෙසො ආවාසෝ'ව ගුණානං නිවා සෝ'ව ධම්මසරිරස්ස දිවසකරෝ'ව මොහන්ධකාරවිධමනස්ස චක්ඛු රි'ව සබ්බලොකස්ස පුඨවිහෝ'ව කරුණාරසස්ස සන්තරණසෙතු සංසාරසිඤ්චස්ස ආධාරෝ'වකරුණාජලස්ස සාගරෝ සත්තෝසාම තස්ස උපදෙසකො සිබ්මගඝස්ස නාභි පඤ්ඤුවක්කස්ස උණ්හවංසො ධම්මබ්භස්ස එරසු තණ්හාලතාගහණස්ස වළබානලෝහලාභ අණ්ණවස්ස මහාමෙඝෝ'ව කොධහුජ්ඣතමස්ස දුවානලො රාගපල්ල වස්ස පහවො පුඤ්ඤඤක්ඛයස්ස පුරත්තිමදිසංඔලොකෙන්තා තත්ථ එකඞ්ගණානි අනෙකවික්කවාළකොටිසහස්සානි දිස්වා එවං දසදි යාස මනුස්ලොකෙ නෙතා අත්තනාසමම්බධිකමෙකපුග්ගල'ම්පි අදිසවා උත්තරාභිමුඛොබ්‍රහමුනා සෙතවජ්ඣතතං ධාරියමානො සුයම්බුධා ධිපෙන වාලවීජනියා වීජයමානො තෙන තෙන දෙවරාජෙන රත්තනවිත්තමඩ්ඨලඛඟං කණ්කපාදුකං දිබ්බමයමුණ්හීසං ගහෙත්වා පරිවාරිතො තදහුෝතොපි සොළසවස්සිකො විය නගෙහා'පි කාසික වත්ථනිවත්ථොවිය අනලඞ්කතෝ'පි වික්කවත්ති අලඞ්කාරෙණ අලං කතොවිය භූමියාගවජ්ජනෙන්තා'පි ආකාසෙනගවජ්ජන්තොවිය සකල ලොකස්ස පඤ්ඤයනෙන්තා සත්තපදවිනිහාරෙන ගන්ත්වා විජම්භ මානකමලකොසපරිමල මනොහරෙන සහජාතෙන'මොදෙන සකලභුවනතලං පරිවාසෙන්තා නවනිරාහර ගම්භීරජලධරධනි නිහං ගධිරං හිරං නිච්ඡාරෙන්ති "අග්ගොහමස්මි ලොකස්සාති" සබ්බජිනවර චාරිත්තමුත්තමං සීහනාදං'මකාසි-යි,

මේ සියලු චාරිත්‍ර හැම බුදුන්ගේ ධර්මතා බව දක්වන්නට වදළ බුදුන් වීසින්-

ධම්මතාභික්ඛවෙ සම්පනිජ්ජතො බොධිසත්තො සමෙහි පාදෙහි පතිඨහිත්වා උත්තරාභිමුඛො සත්තපදවිත්තිහාරෙගවජ්ජති තෙනම්හි ජ්ත්තෙ අනුහිරමානෙ සබ්බා ච දිසාවිලොකෙති ආසභිං ච වාචං භාසති අග්ගොහමස්මිලොකස්ස ජෙට්ඨොහමස්මිලොකස්ස සෙට්ඨා හමස්මිලොකස්ස අයමන්තිමාජාති නත්ථි දානි පුනබ්භවොහි අය මෙත්ථධම්මතා-යි,

ඒ එසේමය අපමණබෝසතානෝ මහෞෂධානමභාවයෙහිය වෙස් සන්තරාතමභාවයෙහිය බුදුවන මේ ආතමභාවයෙහියයි යන තුන් ආභාමභාවයෙක්හි මවුකුසින් නික්මෙනවේලෙහිම කථාකිරීමෙන් නික්මුණුසේක. මහෞෂධානමභාවයෙහි වනාහි මවුකුසින් නික් මෙන වේලෙහිම සක්දෙවිරජ අවුත් වන්දනාසාරයක් හසුනයෙහි තබාහිඳිය. බොධිසත්වියෝ ඒ වන්දනාසාරය මිටින්ගෙණ නික්මෙන් නේ මැනියෝ පුත කුමක්ගෙණ ආවෙහිදැයි විචාළහයින් මැනි යෙනි, ඖෂධයකැයි කියා කථාකළසේක් මෙසේ ඖෂධයක් ගෙණ ආහෙයින් ඖෂධ කුමාරයෝයයි බොධිසත්වයන්ට නම්තුබුවාහුය, ඒ ඖෂධය ගෙණ භාජනයෙක්හි තුබුවාහුය අඛ්බුධිරාදීන්ගේ රොගවූපශමයට ඒ ඖෂධයවිය එනයින් මේ මහත් ඖෂධයකැයි උපන් වචනයනිසා බොධිසත්වියන්ට මහෞෂධයෝයයි කියාම(නාම) සංඥවිය වෙසසන්තරාතමභාවයෙහි වනාහි මවුකුසින් නික්මෙණ නැහැත්තෝ දකුණුඅත දිගුකොට මැනියෙනි! නෙයි. කුමක්ඇද්ද දන් දෙමියිකියා නික්මුණුසේක. එකල බොධිසත්වයන්ගේ මැනියෝ පුත තොපි මහධන කුලයහි උපන්නෝවේදැයි කියා පුතනුවන්ගේ අත තමන්ගේ අත්ලෙහි තබා දන් දෙනපිණිස දහසින්බැඳි පියල් ලක් අතනිබුය මේ බුදුවෙන ආත්මයෙහි වනාහි "අග්ගොහමස්මි ලොකස්ස" යනාදින් සිංහනාද කෙරෙමින් නික්මුණුසේකැයි මෙසේ බොධිසත්වියෝ ආභාමභාවතුනෙක්හි මවුකුසින් නික්මෙමින්ම කථා කෙරෙමින් නික්මුණාහුය, එම දක්වන්නට කිහ.

බොධිසත්තානි නීසු අත්තභාවෙසු මාතුකුච්ඡිතො නික්ඛන්ත මත්තෙ එව වාචංනිච්ඡාරෙසි මහොසධත්තභාවෙ වෙසසන්තරත්ත භාවෙ ඉමස්මිංඅත්තභාවෝ'නි මහොසධත්තභාවෙ ඣිරස්ස මාතුකුච්ඡි තො නික්ඛමන්තස්සෙව සක්කොදෙවරාජා ආගන්ත්වා වන්දනාසාරං හත්ථේ ඨපෙත්වා ගච්ඡතා සො තං මුඛිසංකත්වාව නික්ඛමෙන්නා අථනං මාතා තාතකිංගහෙත්වා ආගතොසි'නි පුච්ඡි ඔසධංගවජ්ජ'නි ඉනිඔසධං ගහෙත්වා ආගන්තත්තාඔසධදුරකොතෝ'වස්ස නාම අකංසු තං ඔසධං ගහෙත්වා වාරියං පක්ඛිපිංසු ආගතාගතානං අඛ්බුධිරානං තදෙව සබ්බරොගවූපසමාය හෙඝජ්ජං අභාසි තතො මහන්තං ඉදං ඔස ධ'න්නි උපපන්නවචනං උපාදාය මහොසධොත්ත්'වස්ස නාමං ජාතං වෙසසන්තරත්තභාවෙ පන මාතුකුච්ඡිතො නික්ඛමන්නා දක්ඛිණ හත්ථං පසාරෙත්වාව අත්තිත්‍රඛ්අමම කිංවි නෙහස්මිං දනං දසසාමි'නි, චදන්නා නික්ඛමි අථස්සමාභා සධනෙකුලෙනිබ්බත්තා'සිතාතා'නි පුත්තස්ස හත්ථං අත්තනො හත්ථතලෙ කත්වා සහස්සථවිකං ඨපා පෙසි ඉමස්මිං පන අත්තභාවෙ අග්ගොහමස්මිලොකසෙත්‍යාදිං ඉමං සිහනාදං නදි'නි එවං බොධිසත්තා නීසු අත්තභාවෙසු මාතු කුච්ඡිතො නික්ඛන්තමත්තව වාචං නිච්ඡාරෙසි-යි,

යම්කාලයෙක අප මහබොසතාණන්ට ලුම්බිනිවනයෙහි උපන් සේක්ද එවේලෙහිම **රාහුල මාතාවෝය ජනනීනම්** අමාත්‍යයෝය **කාළුදායිනම්** අමාත්‍යයෝය **ආජාඤ්ඤනම්** හයතිරාජයෝය **කණ්ඨක** නම් අශ්වරාජයෝය බෝධිවෘක්ෂය සතර **මහනිධානයෝය** යන මොහු උපන්නාහුය ඒනිධානයන් අතුරෙහි එකක් ගවුවෙක එකක් දෙගවුවෙක ඔකක් තුන්ගවුවෙක එකක් සතරගවුවෙක යනමේ වයතු යන සහ ජාත වසනුනමැයි කියත්,

මේද කිහ.

යස්මිංපන සමයෙ අම්හාකං බොධිසත්තො ලුම්බිනි වනෙ **ජාතො** තස්මිංයෙව සමයෙ **රාහුලමාතාදෙවී ජනෙතා** අමච්චො **කාළුදායි** අමච්චො **ආජාඤ්ඤ** හත්ථිරාජා **කණ්ඨකෝ** අස්සරාජා **මහාබොධි රුක්ඛෝ** චතස්සො **නිධිකුම්භියෝ** ච ජාතා තඤ්ච එකාගාවුතප්පමාණා එකාඅඩ්ඩයොජනප්පමාණා එකානිගාවුතප්පමාණා එකායොජනප්පමාණා අහොසී'ති ඉමෙසඤ්ච සහජාතානං-යි,

සිංහනාදකළු ඉක්බිත්තෙන් උභයනගරවාසිහු අපමණවූ පූජාවෙන් ප්‍රමාණාතික්‍රාන්තවූ ශ්‍රී සම්බිසෙයන් බොධිසත්වයන් කිඹිල්වත් පුරයටම ගෙණියහ එදවස් කපිලවස්තුපුරයෙහි සුඩොදන මහරජහුට පුත්රුවනෙක් උපන ඔහු බෝමැඩසිද බුදුවෙනයි තවුතිසාදිව්‍යභවනයෙහි තුවුපහවූ සිත්ඇති දිව්‍යසමූහයෝ මහත්වූ සකළියෙක් සකළින්ට වන්හ. එසමයෙහි සුඩොදන රජ්ජුරුවන්ගේ කුලූපහවූ අඵසමාපන්නිලාභිවූ **කාලදේවල** නම් තපස්වීතෙමේ බත්කිස නිමවාදිවාවිහාර පිණිස නවුත්සාභවනයට ගොස් එහි දිවාවිහාර කොට හුන් තැනැත්තෝ ඒ දෙමියන් දැක එඹා දෙවතාවෙනි! මේසේ සතුටුවූ සිත්ඇතිව කුමක්නිසා සකළිවුද මවත් මේ කාරණය නොවලහා කියවයි විවාළෝය. දෙවියෝ පින්වත්වූ තාපසයෙනි! සුදවුන් මහරජානන්ට පුත්‍රයෙක් උපන්නේය හෙතෙම බෝමැඩ සිද බුදුව ධර්මචක්‍රය පවත්වන්නේය ඔහුගේ අනන්තවූ බුබලිලාව දක්නටද ධර්මශ්‍රවණය කරන්නාවද ලබමිහ. මේ කාරණයෙන් සතුටුවූසිහයි කිවාහුය කාලදේවල තාපසයෝ එපවත් අසා ශිඛ්‍රව දෙව ලොවින් බැස රජගෙට ප්‍රවිෂටව පණවනලද අස්නෙහිඋන්තැනැත්තෝ මහරජ! පුත්‍රයෙක් හොපට උපන්නෙය ඔහු දකිමියි කිහ, රජ්ජුරුවෝ සරහා පිළියෙළ කරණලද කුමාරයන්ට අණවා පුන තපස්වීන් වැඳ පින්රුස්කරගඤ්ඡුවයි කියා තපස්වීන් වඳනාලෙස යොමුකලෝය. බොධිසත්වයන්ගේ පාදයෝ පර්වතිභාවතාපසයන් ගෙ ජටාමස්තකයෙහි පිහිටියේය, ඒ එසේමය බොධිසත්වයන්ගේ ඒ ආනුභාවයෙන් වැඳුම් ගතයුතු අන්කිසිවෙක් නැත. ඉදින්

වනාහි නොදැන බොධිසත්වයන්ගේ හිස තාපසයන්ගේ පාමුල තුබූ නම් ඒ තාපසයන්ගේ හිස සත්කඩක්ව පැලෙන්නේය තාපසයෝ මා නොනැසුවමැනවයි හුන්නැනින් නැඟි දෙහොත්මුදුන්දි බොධි සත්වයන්ට නමස්කාර කළෝය, ඒ ආඤ්ඤේයදුටු සුදුවුන්මහ රජතෝ තමන්ගේ දූතත්‍රුවන් වැන්දහ,

එසිත් කිහ,

තං දිවසංයෙවව කපිලවත්‍ථුනගරෙ සුඛොදන මහාරාජස්ස පුත්තො ජාතො අසං කුමාරෝ බොධිමූලෙ නිසීදිත්වා බුඛොභවිස්ස තී'ති තාවතිංසභවනෙ ඔඩිතුඩා දෙවසංඝා වෙළුඔඛෙඛ්පාදිනිපවත්තෙත්වා කිලිඤ්ඤ තඤ්ඡ සමයෙ සුඛොදන මහාරාජස්ස කුලූපගො අසි සම්පත්තිලාභි කාලදෙවලො නාම තාපසො භත්තකිච්චං කත්වා දිවාවිහාරත්‍රථාය තාවතිංසභවනං ගන්ත්වා තත්‍ථ දිවාවිහාරං නිසිනෙනා තාදෙවතා දිස්වා කිංකාරණා තුඹ්හෙ එවං තුඩිමානසාකිලථ? මයාං පෙතා කාරණා කථෙථා'නිපුච්ඡ් දෙවතා ආහංසු මාරිස! සුඛොදන සුරසෙඤ්ඤ පුත්තෙතා ජාතො සො බොධිමූලෙ නිසිදිත්වා බුඛො හුත්වා ධම්මචක්කං පවත්තෙත්සසති තස්ස අනන්තං බුඛලිළ්ඤං දට්ඨුං ධම්මඤ්ඤ සොතුං ලච්ඡිමානි ඉමිනා කාරණෙන තුඩිමාහාති තාපසොතාසං වචනං සුත්වා ඛිප්පාදෙවලොකතො ඔරුයා රාජනිවසනං පවිසිත්වා පඤ්ඤත්තාසනෙ නිසිදෙත්වා පුත්තෙතා කිර තෙ මහාරාජ ජාතෙතා පස්සිස්සාමි න'න්ති ආහ රාජා අලංකත පටියත්තං කුමාරං ආණා පෙත්වා තාපසං වන්දුපෙත්වා අභිහරි බොධිසත්තසසපාදූ පරිවත්තිත්වා තාපසස්ස ජටාසු පතිඨිහිංසු බොධිසත්තසසඞ්ගි තෙනත්තභාවෙන වඤ්ඤිතබ්බයුත්තභාවං අඤ්ඤා නාම නත්ථි යුවෙති අජානන්තා බොධි සත්තස්ස සීසං තාපසස්ස පාදමූලෙ ඨපෙයුං සත්තධා අස්සමුඛං ඵා ලෙය්‍ය තාපසො න මෙ අත්තානං නාසෙතුං යුත්තන්'නති උඛායා සනා බොධිසත්තස්ස අජ්ලිමඛාගෙසි රාජා තං අවඡරියං දිස්වා අත්තනො පුත්තං වඤ්ඣි-යි,

කාලදෙවල තපස්වීතෙමේ අතීතයෙහි සතළිස් කපෙක අනාගතයෙහි සතළිස් කපෙකැයි අසූකපක් සිහිකරණ ඇතිත්තෙක එහෙයින් බොධිසත්වයන්ගේ ලක්ෂණ සම්පත්තිය දැක බුඛත්වය සිඛවේදේ නොවේදේහෝයි ආවජ්ජනයකොට උපධාරණය කරන්නේ සැකහැනිවම බුදුවෙනියි දැන මේතෙමේ ආශ්චර්‍ය පුද්ගලයෙකැයි සිතාසී නැවත මම මේ උතුමානන් බුදුවූකල දක්නට ලබවිදේ නොලබම්දේහෝයි පරීක්ෂා කරන්නේ නොලබම්යි බුදුවන අතුරෙහි කාලඤ්ඤියාකොට සියයක් බුදුවරයන් විසිනුදු දහසක් බුදුවරයන් විසිනුදු ගොස් අවබොධකරන්නට නොහැකිවූ අරූපභවයෙහි

උපදින්නාමියි දැක මෙබඳු ආශ්චර්‍ය්‍ය පුරුෂයා බුදුවූකල දක්නට නොලබමියි මහත්වූ සෝකයෙන් ඇඬුහ,

කියේමැනෝ.

තාපසෝ අනිතෙ වත්තාළිසකපෙ අනාගතෙ චත්තාළීසා'නි, අසිතිකපෙ අනුස්සරති බොධිසත්තස්ස ලක්ඛණසම්පත්තිං දිස්වා භව්ස්සති නුඛෝ බුඩොඋදුහුනෝ'නි ආවජ්ජිත්වා උපධාරෙන්තො නිස්සංසයං බුඩොභව්ස්සති'නි ඤත්වා අච්ඡරිය පුරිසෝ අය'න්නි සිතං අකාසි තතෝ අහං ඉමං බුඩභූතං දට්ඨුංලභිස්සාමි නුඛෝ නො'නි උපධාරෙන්තා න ලභිස්සාමි අන්තරායෙව කාලංකත්වා බුඩසතන'පි බුඩසහස්සෙන'පි ගන්ත්වා බොධෙතුං අසක්කුනෙය්‍ය අරූප භවෙ නිබ්බත්තිස්සාමි'නි දිස්වා එවරූපං නාම අච්ඡරිය පුරිසං බුඩ භූතං දට්ඨුං න ලභිස්සාමි'නි මිහනී වත මෙ ජානී භවිස්සනී'නි පරොදි-යී,

මනුෂ්‍යයෝ! ඒ දැක අපගේ තාපසයෝ දැන්ම සිනාසී නැවත හඬන්නට වන්හ මේ කාරණය කිමෙක්දැයි සිතා කිමෙක්ද? සත්‍ය මිනි! අපගේ උතුමානන්ට කිසි අන්තරායෙක් වන්නේදැයි විමා ලෝය ඒ අසා තාපසයෝ මේ කුමාරයන්ට අන්තරායෙක් නැත සැකනැතිවම බුදුවන්නේයයි කිහ. නැවත කුමක්හෙයින් හැඬූ සේක්දැයි විමාලෝය. තාපසයෝ මෙබඳු උතුමානන් බුදුවනකල, දක්නට නොලැබි මා මහළු හෙයින් අතරෙහි කාලඛ්‍රියා කෙරෙම් එහෙයින් හැඬිවීයි කිහ, මෙසේ කියා මේ උතුමානන් බුදුවූකල්හි දක්නට මාගේ නෑයන් අතුරෙහි කිසිවෙක් ඇද්ද නැද්දෝහෝයි පරීක්ෂාකරන්නේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නාලක නම් කුමරුවා දැක භගි නීන්ගේ ගෙට ගොස් ඔහු කැඳවා දරුවෙනි! සුදවුන් මහරජා නන්ගේ කුලයෙහි පුතෙක් උපන්නේය ඔහු බුඩඛ්ඛුරයෙක පත් නිස් අවුරුද්දක් අනික්‍රාන්තකොට බුදුවන්නේය තෝ ඒ බුදුන් දක් නට ලබන්නෙහිය එහෙයින් අදම පැවිදිවෙවයි කිහ, ඒ අසා නාලක කුමාරයෝ මාගේ මාතුලයෝ මා අනාථයෙක නොයොදති මට වැ ඩක් පිණිසකිහුමයයි සිතා කිකරුව සතාසුකෙලක් ධනඇතිකුලෙහි උපන් තැනැත්තෝ ඒ සියලුම සම්පත් හැර එකෙණෙහිම විපියෙන් කාසාවස්ත්‍ර හා මැටිපාත්‍රයක් ගෙන්වා ගෙණ දැළි හිසකෙස් බහා කාසාවස්ත්‍ර හැඳපෙරව ලොකයෙහි යම් පුද්ගලයෙක් උත්තමවීනම් මාගේ පැවිදිවීම ඔහු උදෙසායයි බොධිඥානයන් දිසාවට අභිමුඛ කොට ඇදිලිබැඳ පඤ්ඣපිහිටුවා වැඳ පාත්‍රය ඵවිකායෙහි බහා අංස කූටයෙහි එල්වාගෙණ නිම්වතට ප්‍රවිශවව මහණදම් කෙළේය හෙ තෙම පරමාභිසම්බොධියට පැමිණි බුදුන්කරා එළඹ නාලක ප්‍රති

පත් ඉගෙණ නැවතත් හිමවතට ප්‍රවිෂ්ටව රහත්ව උත්කෘෂ්ට ප්‍රතිපත්තියට පිළිපන්නැනැත්තෝ සත්මසක් පමණකල් ජීවත්ව එක් සඛණ්ඩ පඨිතයක් නිසා වැඩසිට පිරිනිවි පරිදි නිදාන වණ්ණනා යෙන් **සඛණ්ඩරත්නාකර** යෙන් බලා දතයුතු, බෝධිසත්වයන් උපන් පස්වෙනි දවසෙහි රජගෙය සිවුදෙගදින් පිරිබඳගෙණ ලදපස්මල් ඉස අසම්මිශ්‍රන ක්ෂීර පායාසය පිසවා ත්‍රිවේදයෙහි පරතෙර පැමිණි අමාරාසියක් බ්‍රාහ්මණයන් නිමන්ත්‍රණයකොට රජගෙයි පණවන ලද අසුන්වල හිඳුවා මනාබොජුන් අනුභව කරවා "මහත් සත්කාර කොට බ්‍රාහ්මණයෙනි! මේ කුමාරයන්ගේ ලක්ෂණ බලා තතුලෙස කියවයි කියා විවාලකල්හි ඔවුන් අතුරෙහි—

> "රාමොඛඤ්ඤා ලක්ඛණාචාරිපි මන්තී
> කොණ්ඩඤ්ඤෝ ච හොඤ්ඤා සුභාමෝ සුදත්තෝ,
> එතෙතදඅ අඅ අමහසුං බ්‍රාහ්මණා
> ඡළඞ්ගවා මන්තං වාකරිංසු" යි.

දක්වනලද මේ බ්‍රාහ්මණයෝ අවදෙන ලක්ෂණ ප්‍රතිග්‍රාහකයෝ නම් වෙති ඒ අවදෙනා අතුරෙහි සත්දෙනෙක් ඇතිලි දෙනක් ඔසවා මේ බදු ලක්ෂණයන් සමන්විතවූයේ ගිහිගෙයි විසුවහොත් දෙදහසක් කොදෙවු පිරිවරකොටැති සතරමහත් දිවයිනට එකඡත්‍ර නංවා චක්‍රවර්ති රජසිරි විඳිති පැවිදිවූවහොත් බුබඝවයට පැමිණෙති යි කියාහුය, ඔවුන් හැමදෙනහට වයසින් බාල නොත්‍රයෙන් **කොණ්ඩඤ්ඤ** නම්වූ මාණවකයෝ බෝධිසත්වයන්ගේ ලක්ෂණ වර නිස්පත්තිය බලා මේ පුරුෂයාණන්ගේ ගිහිගෙයි විසීමෙක්නම්නැත මේ කාරණයෙන් මේ පුරුෂයාහට ගිහිගෙයි විසීවට කාරණා නැත් තේයයි එකාන්තයෙන්ම මේ පුරුෂතෙම විවත්තාවජ්දව බුදුවන් නේමයයි නියතකොට එකම ඇඟිල්ලක් ඔසවා **එකක්ම** කියේය, ඒ එසෙමය මේ කොණ්ඩඤ්ඤ බ්‍රාහ්මණතෙම කප්ලක්ෂයක් මුළුල් ලෙහි කෘතාධිකාර ඇත්තාවූ එම ජන්මයෙහි රහත්වන පශ්චිම භවික සත්වයෙක එහෙයින් ඉතිරි සත්දෙනා පැරදවීමෙන් අභිභව නයකොට මෙබදු ලක්ෂණයෙන් සමන්විතවූවහුගේ ගිහිගෙයි විසීමට කාරණානැත යැකනැතිවම බුදුවන්නේයයි කියා එකම ගනියක් දුටුයේය, ඒ කාරණයෙන් **එකඟිල්ලක්** ඔසවා මෙසේ කියේය.

එසින් නිහ,

අයංහි කතාධිකාරෝ පඨමං භවිකතතෙතා පඤ්ඤාය ඉතරෙ සත්තජනෙ අභිභවිත්වා ඉමෙහි ලක්ඛණෙහි සමඞ්ගාගතස්ස අගාර මජ්ඣෙ ඨානං නාම නත්ථි අසංසයං බුඩ්ඩෝ භවිස්සතී'ති, එකමෙ'ව ගහිං අදඤ්ඤ තස්මා එකඞ්ගුලිං උක්ඛිපිත්වා එවං ව්‍යාකාසි-සි,

මෙසේ ඒ බ්‍රාහ්මණයෝ බෝධිසත්වයන්ගේ කවර නම් ලක්ෂණයක් දැක සක්විති රජවෙතියි කියා හෝ බුදුවෙතියි කියා හෝ රජහට කෙසේ කිවුදයත් ?

අත්තමනෝ දෙව හොති මහෙසක්‍යෝ දෙව පුත්තෝ උපපජ්ජෝ ලාභා තෙ මහාරාජ සුලද්ධන්තෙ මහාරාජයසසතෙ කුලෙ එවරූපෝ පුත්තෝ උපපජ්ජෝ අයං හි දෙව කුමාරෝ වත්තිංස මහා පුරිසලක්ඛණෙහි සමන්නාගතෝ යෙහි සමන්නාගතස්ස මහාපුරිසස්ස ද්වෙ ගතියෝ භවන්ති අනඤ්ඤ ඝවෙ අගාරං අජ්ඣාවසති රජ්ජං හොති චක්කවත්තී ධම්මිකෝ ධම්මරාජා චාතුරන්තෝ විජිතාවී ජනපදත්ථ චරියපත්තෝ සත්තරතන සමන්නාගතෝ තස්සිමානි සත්තරතනානි භවන්ති සෙය්‍යථිදං? චක්කරතනං හත්ථිරතනං අස්සරතනං මණිරතනං ඉත්ථිරතනං ගහපතිරතනං පරිණායක රතනමේව සත්තමං පරෝසහස්සං බෝ පනස්ස පුත්තා භවන්ති සූරා වීරඟරූපා පරසෙනප්පමද්දනා සෝ ඉමං පඨවිං සාගර පරියන්තං අදණ්ඩෙන අසත්‍ථෙන ධම්මෙන අභිවිජිය අජ්ඣාවසති නවෙ බෝ පන අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජති අරහං හොති සම්මාසම්බුද්ධෝ ලෝකෙ විවත්ත චජ්ඣෙ-යි,

දික්සඟිය මහාපදාන සූත්‍රයෙහි ආ ක්‍රමයෙන්ම චාත්‍රිංශත්වර මහාපුරුෂ ලක්ෂණය බලා ප්‍රකාශකලෝ,

මෙසේ ද්වාත්‍රිංශත් වර මහාපුරුෂ ලක්ෂණය බලා ප්‍රකාශ කරන්නට ශාස්ත්‍රා දෙනනා බාහිර ඍෂිහුත් සමඟිවෙති මේ මේ කුශලකර්මය කළහෙයින් මේ පුරුෂලක්ෂණය ප්‍රතිලාභ වියයි, කියා ප්‍රකාශකරන්නට නොමදනිත්,

එසින් වදලහ,

බාහිරකා'පි ඉසයෝ ධාරෙන්ති නෝ ච බෝ තෙ ජානන්ති ඉමස්ස කම්මස්ස කතත්තා ඉදං ලක්ඛණං පටිලභන්ති-යි,

එසේ කල දෙනනාහු කවුරුදයත්? ලක්ෂණ සූත්‍රයෙහි ඒඒ පුරුෂ ලක්ෂණය බලන්නටකලි කුශල් හා එහි අනුසස් දක්වා වදලපරිදි **දික්සඟිය පාටිකවගියෙහි** ඇත එහෙයින් එම පුරුෂලක්ෂණයෙන් සමන්විතවූ බුදුහුම සම්බෝසේකි. මෙසේ බෝධිසත්වයන්ගේ ලක්ෂණ වර්ණනාකොට ඉක්බිතිව තම තමන්ගේ ගෙවගෝස් තම තමන්ගේ පුත්‍රයන්ව ආමන්ත්‍රණයකොට දරුවෙනි! අපි මහළුවූම්හ සුදවුන් මහරජාණන්ගේ පුත්‍රයා සම්බුදුනාඟුනයට පැමිණිකල්හි ඔවුන් කරා පැමිණෙන්ට ලැබෙම්දෝ නොලැබෙම්දෝයි නොදනුම්හ තොපි ඒ කුමාරයන් බුදුවූකල්හි ඔවුන්ගේ ශාසනයෙහි පැවිදිවවියයි කියා

ඒ බ්‍රාහ්මණයෝ සත්දෙනම ආයුවූ පරිදෙන් සිට කම්වූ පරිදෙන් පරලොක ප්‍රාප්තවූහ, කොණ්ඩඤ්ඤ නම් මාණවකයෝම නිරොගි වූහ, ඒ කොණ්ඩඤ්ඤ නම් මාණවකයෝ බොධිසත්වයන් වැඩිවිය පැමිණ අභිනිෂ්ක්‍රමණය කොට ක්‍රමයෙන් උරුවෙල් ගොස් මේ භූම් ප්‍රදෙශය සිත්කළුයයි එහි මහාවිර්‍යය කෙරෙමින් වඳින සමයෙහි මහ පුරුෂයානෝ පැවිදිවූහයිඅසා යටකි බ්‍රාහ්මණයන් සත්දෙනාගේ පුත්‍රයන් කරා එළඹ සිඩාර්ථ කුමාරයෝ පැවිදිවූය හෙතෙම ඒකාන්තයෙන්ම සැකනැතිව බුදුවන්නේය ඉදින් තොපගේ පිතාවූ බ්‍රාහ්මණයෝ නිරෝගිවූහුනම් අද නික්ම පැවිදිවෙති ඉදින් තොපිත් කැමැත්තාහු නම් එව, මම ඒ මහ පුරුෂයන්ට අනුව පැවිදිවෙමි කිවාහුය. ඒ ඇසූ බ්‍රාහ්මණයෝ හැමදෙනම එකසිත්වන්ට අසමාර්‍ථ වූහ, එහෙයින් තුන්දෙනෙක් පැවිදි නොවූහ කොණ්ඩඤ්ඤ නම් බ්‍රාහ්මණයන් ජ්‍යෙෂ්ඨකොට අනික් බ්‍රාහ්මණයෝ සතරදෙන පැවිදි වූහ, ඒ පස්දෙන **පඤ්චවග්ගි භික්ෂූහු** නම් වෙති ඔහු **ඉසිපතනාරාම** යෙහිදී අග්‍ර දහම් පිළිගත් පරිදි මතු පහළවෙයි, එසමයෙහි වනාහි **සුද්ධොදන** මහරජානන් මාගේ පුතනුවෝ කුමක් දැක පැවිදිවෙද් දැයි විචාලෝය, එකල සතර පුර්‍වනිමිත්ත දැක පැවිදිවෙනියි කිහ. සතරපුර්‍වනිමිත්ත නම් කවරෙක්දැයි විචාරා **ජරාජීර්ණ ව්‍යාධි මරණ ප්‍රවුජිත රූපයයි** අසා එසේවුවහොත් මෙතැන්පටන් බෙබදුවූවන් ම පුතනුවන්ට දක්නට නොදෙව මපුතනුවන්ට බුදුවීමෙන් කම්නැත මම මපුතනුවන් දෙදහසක් කොදෙවු පිරිවරකොට ඇති සතරමහ ඵිපයට අධිපතිව අගරජ කරෙමින් සතිස් සොදනෙක පැතිර සිටිනා පිරිවරින් පිරිවරණලදුව අතස්තෙලෙහි ඇවිදිනනාහුදක්නා කැමැත්තම්හයි කියා **ජරාජීර්ණ ව්‍යාධි මරණ ප්‍රවුජිත** යන මොවුන් ගේ ර්ම වලකනු පිණිස සිවුදිගින් ගවුවෙන් ගවුවට ආරක්ෂාකරවූය එදවස් වනාහි මගුල් පිණිස එනැන්හි රැස්වූ අසූදහසක් ඤාතීවූ රජදරුවෝ අප හැමගෙන් එක එක කුමරුවා බැගින් දෙම්හ මේ තෙමේ බුදුවුවහොත් ක්ෂත්‍රිය මහණුන් පිරිවරා ඇවිද්දමැනව රජ වුවහොත් රජකුමරුවන්ම පිරිවරා ඇවිද්ද මැනවැයි කියා හැම රජදරුවන්ගෙන්ම එක එක කුමරුවා බැගින් අසූදහසක් කුමරුවන් දුන්හ. **සුද්ධොදන** මහරජානෝ බෝධිසත්වයන්ට උතුම්වූ රූපසම්පත් ඇති විගත දෙසවූ කිරිමවුන් සැලැස්වූහ, බෝධිසත්වයෝ මහත්වූ යසපිරිවරින් මහත්වූ ශ්‍රී සෞභාග්‍යයෙන් වැඩෙන්ට වන් සේක එක්දවසක් වප් මගුලෙහිදී කල ප්‍රාතිහාර්‍යය දැක සුදවුන් මහරජානෝ දෙවෙනි වැදුමෙන් වැන්දහ. තුන්වෙනි වැදුමෙන් වැඳි පරිදි මතු පහළවෙයි. ඉක්බිත්තෙන් අනුක්‍රමයෙන් බෝධිසත්ව යන් වහන්සේ සොළොස් හැවිරිදි වයසට පැමිණි කල්හි සුදවුන්

මහරජානෙනි බෝධිසත්වයන්ට තුන්සාතුවට පුදුසු තුන් පහයක් කෙළෝය, එකක් නවභූමිකය එකක් සප්තභූමිකය එකක් පඤ්චභූම කය ප්‍රාසාද මතු නොවෙයි සතළිස් දහසක් පමණ නාටකඝස්ත්‍රීන්ද එළවූහ, ත්‍රිභුවනාභිලකවූ අපමණ බෝසතානෙන් දහසක් රුවන් දොර වුවෙන් හා සප්තරත්න ප්‍රාකාරවලයෙන් පිරිකෙවූ ලත් කණක රජතාදි විමාන මාලායෙන් සමලඬකාතවූ රුවන් මෙර මුදුතොහි පිහිටි ත්‍රයස්ත්‍රිංශත් දෙවුනුවර අඩුතුන්කෙළික් දෙවහනන් විසින් පිරිවරණලදුව රජපැමිණි සක්දෙවු රජහු සෙයින් සතළිස් දහසක් පමණ දෙවඟණන් වැනි වරඟනන් විසින් පිරිවරණලදුව ඒඒ සාතුවට සැප සැපවූ පරිදෙදන් තුන්පෑයෙහි රාහුල මාතාවන් අග්‍ර මහෙසිකා කොට වසනසේක; මෙසේ මහ සම්පත් අනුභව කරන්නාවූ බොධිසත්වයන්ට ඤාතිසමූහයා මඛ්‍යයෙහි මෙබඳු කථාවක් පහළවිය කෙසේදයත්? සිඛාවීකුමාරයෝ ත්‍රිඛාපසුතාව හැවිදින්නේය කිසි ශිල්පයක් නොශික්මෙන්නේය සංග්‍රාමයක් සම්ප්‍රාප්තවූකල්හි කුමක් කරන්නේදැයි යන මේ වචනය ප්‍රාදුර්භූතවිය; සුදවුන්මහ රජානෙනි එපවත්අසා බොධිසත්වයන්ට ආමන්ත්‍රණයකොට පුත! නොපගේ නැයෝ සිඛාවී කුමාරයෝ කිසි ශිල්පයක් නොශික්මී ත්‍රිඛාපසුතාව හැවිදිනියි කියන්නාහුය; මෙබඳු ත්‍රිඛාවක් සම්ප්‍රාප්ත වූකල්හි කුමක්සිනවූදැයි විචාලාහුය එපවත් ඇසූ තුන්ලෝ සිරුරු මුදුන් මල්කඩක් වැනිවූ සිඛාවී කුමාරවූ අපමහ බෝසතානෙන් දෙවඟන් වහන්ස! වමපෙයය සුමන මජ්ඣි කෙතකාදි සුගන්ධ පුෂ්පයෝ අන්කිසි සුඛන්ධ පුෂ්පයන් කරා ගොස් තමන්ට සුවද පිණිස අභ්‍යාසයෙක් නැද්ද එපරිද්දෙන්ම මේ අත්බැව්හි මාගේ ශිල්ප අභ්‍යාසයක් පිණිස අන්කිසිවක්හු කරා යාමෙක් නැත යම්සේ වන් දන ගන්ධයෝ ගන්ධාභ්‍යාසය පිණිසඅන්කිසිගන්ධයක්කරා නොයෙඳූ එපරිද්දෙන්ම මේ අත්බැවිහි අන්කිසිවක්හු කරා ගොස් අභ්‍යාස කරණ ශිල්පයෙක් නැත මාගේ ශිල්පදක්නාපිණිස ත්‍රුවරෙහිබෙර ඝසුරුවා වදුලමැනව මෙයින් යක්වෙහි දිනයෙහි නැයන්ට ශිල්ප දක්වම්හි කීසේක. සුදවුන් මහරජානෙනි එපරිද්දෙන්ම කලිඟ, බොධිසත්වයෝ අෂණවෙධි වාලවෙධි ධනුර්ග්‍රහයන් රුස් කරවා මහජනයා මඛ්‍යයෙහි සමඟා ලොකයෙහි ඇතිතාක් ධනුර්ග්‍රහයන් හා අසාධාරණවූ වාදශ ශිල්පයෙක් ඤතින්ට දක්වූසේක, ඒ ශිල්ප දක්වූ පරිදි සරභඟ ජාතකයෙහි ආ ක්‍රමයෙන් දතයුතුයි; ඒ ආඥව ස්ථිරවුවූ ඤතීහු බොධිසත්වයන් කෙරෙහි සෑක දුරුකළහ.

කිලේමැනෝ

අථ අනුඤකමෙන බොධිසත්තෝ සොළස වස්සුද්දෙසිකෝ ජාතෝ රාජා බොධිසත්තස්ස නිහිණං උතුනං අනුවත්තිවිකා තයෝ

පාසාදෙ කාරෙසි එකං නවභූමකං එකං සත්තභූමකං එකං පඤ්චභූමකං චත්තාලීස සහස්සාව නාටකිත්ථියො උපට්ඨාපෙසි බොධිසත්තො දෙවො විය අච්ඡරාසඞ්ඝපරිවුතො අලඞ්කත නාටකපරිවුතො නිපජ්ජි සෙයි තූරියඝරි පරිවාරියමානො මහාසම්පත්තිං අනුභවන්තො උතුවාරෙන උතුවාරෙන තෙසු තෙසු පාසාදෙසු විහරති රාහුල මාතා පනස්ස දෙවී අග්ගමහෙසී අහොසි තස්ස එවං මහා සම්පත්තිං අනුභවන්තස්ස එකදිවසං ඤාතිසංඝස්ස අඛ්ඛන්තරෙ අයං කථා උද පාදි-සිඛණ්ඩො කිළාපසුතොව විවරති න කිඤ්චි සිපපං සිකඛති සංනාමෙ පච්චුපඨිතෙ කිංකරිස්සති'ති, රාජා බොධිසත්තං පහිණාසා පෙසො තාත තව ඤාතකා "සිඛණ්ඩො කිඤ්චිසිපපං අසිකඛිත්වා කීළා පසුතොව විවරති'ති" වදන්ති එස්ථ කිං පත්තකාලෙ මඤ්ඤසි'ති දෙව! මම සිපපං සිකඛන කිච්චං නත්ථි තාදරෙ මම සිපපං දස්සනත්ථං භෙරිං චරාපෙථ ඉතො සත්තමෙ දිවසෙ ඤාතකානං සිපපං දස්සෙස්සාමි'ති රාජා තථා අකාසි බොධිසත්තො අඛ්ඛණවෙධී වාලවෙධී ධනුග්ගහෙ සන්නිපාතාපෙත්වා මහාජනස්ස මජ්ඣෙ අයෙඣුඪිත්ව ධනුග්ගහෙහි අසාධාරණං ඤාතකානං වාදසවිධං සිපපං දස්සෙසි තං සබ්බඛජානකෙ ආගන්තුකයෙ'නෙව වෙදිතබ්බං තදා'ස්ස ඤාති සඞ්ඝා නික්ඛමිඞ්ඛා අහොසි-සී,

ඉක්බිත්තෙන් එක්දවසක් උයන්කෙළියට යනු කැමැත්තාවූ මහ බෝසතාණෝ රථාචාරීන්ට ආමන්ත්‍රණය කොට රථය යොද වයි කියා ඔනුවිසින් මැනවැයි පිළිගෙණ මහාර්ඝ්‍යවූ උතුම් රථ යක් සම්‍යාලඞ්කාරයෙන් අලඞ්කාරකොට කුමුදුපත්‍රවණ්ණවූ මඟුල සුන් සතරදෙනකු යොදා බොධිසත්වයන්ට දැන්වූහෙයින් දෙවිවම නක් වැනිවූ ඒ රථයට බොධිසත්වයෝ ආරූඪව උයනට අභිමුඛව නික්මුණුකල්හි දෙවියෝ සිඛණ්ඩිකුමාරයන් බුදුවන්ට කල් ආසන්නවිය පුම්නිමිති දක්වලූහයි එක් දිව්‍යපුත්‍රයෙකු ජරාජිඡ්ජරාදී වෙස් ගන්වා දැක්වූහ ඒ රූපය බොධිසත්වයන් හා රථාචාරීහු දුටුකල්හි කිමෙක්ද? යහළු රථාචාරිනි! මේ පුරුෂතෙම අන්‍ය සත්වයන්ගේ හෙස්සයන් පරිද්දෙන් ශිරසකෙස් ඇත්තේත් නොවෙයි යනාදීන් **දිස්සතිස්ස මහාපුදුන ඡුන්නසෙහි මහාවිදර්ගි** කුමාරයන් විවාළ ක්‍රම යෙන් විවාරා "සීරත්‍රු වත භෝ ජාතියා යත්‍ර හි නාම ජාතස්ස ජරා පඤ්ඤායිස්සති"යි- ජාතිය ඇත්තහුට ජරාවද පෙණෙන්නේයයි යනාදී **මඛාදෙව** කාලයෙහි ශිරස නරකෙහක් දැක කලකිරී **මහා ජනක** ජාතකයෙහිදු උයන් දොරතුබූ අඹගසට කළ විනාසය දැක කලකිරී මහණිනික්මන්කොට පුරුදුඇති හෙයිත්‍රුත් යෞවනමදය හැර කලකිරුනාවූ සිත්ඇති බොධිසත්වයෝ උයන්කෙළියට නොගොස් එතනසිට පෙරලා නුවරට අත්‍රුත් නැවතත් එක්දවසක් උයන්

ණකළියව යන්නාහු පවකාමරතිය නැසීමට කාරණාවූ **ව්‍යාධි** රූප යක් දැක ආරෝග්‍යමදය දුරුකොට උයනට නොගොස් පෙරලා නුවරට අවුත් නැවතත් එක්දවසක් උයන්කෙළියට යන්නාහු එසේම දෙවියන් විසින් නිර්මිතකොට දක්වනලද **මරණ** රූපයක් දැක ජීවිතමදය හැර විදුරුපළිතයෙක්හි දක්නාලද සිදුරක්මෙන් උතුම්වූ අඵත පිපිරත්පියුමෙක්හිදක්නාලද නිශ්‍රීකයක්මෙන් හිරුවිම නොක්හි දක්නාලද අඩිකාරයක්මෙන් ශරත්කාලයෙහි සම්පූර්ණවූ චන්ද්‍රමණ්ඩලයෙහි දක්නාලද අසෙවනාභවක්මේන් දිව්‍යබ්‍රහ්මවිමාන යෙක්හි දක්නාලද මලමූත්‍රයක්මෙන් තමන්ගේ ශ්‍රීසමෘඩියෙහි දක් නාලද විපිළිසර ඇත්තාහු නන්දනවනයෙහි උකටලිවූ දිව්‍යපුත්‍ර යන්හුමෙන් වඤ්චනාකාම කෙලහිකාමයෙහි ආදීනව දැක්මෙන් තමන් ශ්‍රී සමෘඩියෙහි කලකිරී නැවත එක් දවසක් උයන්කෙළියට යන් නාහු දෙවියන් විසින් දක්වනලද ප්‍රව්‍රජ්‍යා සැපයෙන් සුඛිතවූ **ශ්‍රමණ** රූපය දැක හස්තිපාලකාලයෙහි සෘෂිවස්ගෙණ අවුත් තමන් විමසු පිය බමුණන් හා රජ්ජුරුවන් දැක මහඟිනික්මන්කොට කරණලද අභ්‍යාස ඇත්හොඬහුන් ඊට අභිනන්දනයකොට පැවිදිවීමෙහි අභි ප්‍රාව උපදවා උයන්කෙළි කෙලනා පිණිස උයනට ගොස් එහි දහ වල් උයන්කෙළි කෙළිමින් දිවසභාගය අතික්‍රාන්තකොට මගුල් පොකුණෙන් ජලස්නානයකොට සුසජ්‍යියා අසාඛගතවූකල්හි මගුල් ගෙලය පිට හුන්සේක් තමන්වඟන්සේ සම්‍යලඞ්කාරයෙන් සැර හෙනු කැමතිවූසේක, ඉක්බිත්තෙන් පරිවාරජනයෝ අනෙකවර්ණවූ නානාප්‍රකාර පිළි හා නානාප්‍රකාර ආභරණ විකෘතීන්ද මල් ගඳ විලවුන්ද ගෙණ භාත්පසින් පිරිවරා සිටියාහුය,

කිංසම්මෝහනා.

"තඤ්ච දිවසභාගං කීළිත්වා මඞ්ගලපොක්ඛරණියං නහායිත්වා අළංගතෙ සුරියෙ මඞ්ගලසිලාපට්ටෙ නිසීදි අත්තානං අලඞ්කාරා පෙතුකාමෝ අථ'ස්ස පරිවාරිකපුරිසා නානාවණ්ණානි දුස්සානි නා නාපප්කාරා ආභරණවිකතියෝ මාලාගන්ධවිලෙපනානිච ආදය සම නන්තා පරිවාරෙත්වා අට්ඨංසු"–යි.

එකෙණෙහිසක්දෙවිරජහුගේ හුන් අස්න හුණුවියළුනසක්දෙවි රජ තෙමේ මා මෙතනින් කවරෙක් චුතකරන්නට කැමැත්තේදැයි උපධාරණය කරන්නේ බොධිසත්වයන්ගේ අලංකාරකරණයටකල් දැක විශ්වකර්මයාට ආමන්ත්‍රණයකොට එඹා විශ්වකර්මය ඕඩාඩ්ඩාඹා රතෙම අද මඞ්ගල රාත්‍රියෙහි මහඟිනික්මන් නික්මෙන්නේය මේ ඔහුගේ පශ්චිමාලංකාරය වන්නේය තෝ උයනට ගොස් මහ පුරු ෂයා දිව්‍යාලංකාරයෙන් සරසවයි කිහ ඒ අසා විශ්කම් දෙවිපුත්

මැනවැයි පිළිගණ්ණ එකතෙණ්ඩිම දිව්‍යානුභාවයෙන් එළඹි බොසී සත්වයන් සරහන්ට සිත්මගුල්කපුවෙස් ගෙණ ඔහු අතතුබූ සළුගෙණ දසදහසක් දිවයළුවෙන් හිසමෙලා මිණිඔටුනු පලඳවා සක්දෙව රජහු පරිදෙදන් සරහා පිළියෙල කෙළේය,

කිසේමැනෝ.

තස්මිං ඛණ්ණ සඤ්ඤස්ස නිසින්නාසනං උණ්හං අහොසි සෝ කොත්‍රු ඛෝ මං ඉමම්හා ඨානා චාවෙතුකාමෝ'ති උපධාරෙන්තෝ බොධිසත්තස්ස අලඞ්කරණකාලං දිස්වා විස්සකම්මං ආමන්තෙසි සම්ම විස්සකම්ම සිඛණ්ඩිකුමාරෝ අජ්ජ අඩ්ඪරත්තසමයෙ මහාභිනික්ඛමණං නික්ඛමිස්සති. අයං'ස්ස පච්ඡිමෝ අලඞ්කාරෝ උය්‍යානං ගන්ත්වා මහාපුරිසං දිබ්බාලඞ්කාරෙහි අලඞ්කරොහී'ති සෝ සාධු'නි, පටිස්සුණිත්වා දෙවතානුභාවෙන නාබණං'යෙව උපසඞ්කම්ත්වා තස්සෝ'ව කප්පකසදිසො හුත්වා කප්පකස්සහත්ථතො වෙඨනදුස්සං ගහෙත්වා බොධිසත්තස්ස සීසං වෙඨෙසි-"යි,

බොධිසත්වයෝ විශ්වකර්ම්යාගේ හස්ත ස්පර්ශයෙන්ම මේ මනුෂ්‍ය යෙක් නොවෙයි මොහු එක් දිව්‍යපුත්‍රයෙකැයි දත්තේක,

එම දක්වන්නට කිය.

"බොධිසත්තෝ හත්ථ සම්ඵස්සෙනෙ'ව නා'යං මනුස්සෝ දෙව පුත්තෝ අයං'හි අඤ්ඤාසි"-යි.

මෙසේ විශ්වකර්ම දිව්‍යපුත්‍රයා විසින් සරහනලදුවූ ගරුඩයන්ගේ ජවබලබදු ගමන්ඇති ධවලවූ සෙක්වියන් සතරදෙනෙකු යොදවනලද උතුම්වූ රන්රිදී මිණිරුවනින් යැදුම්ලඟුවූ එල්වනලද නොයෙක් මල්දම් ඇති රථයකට පැනනැඟි රාජ්‍යශ්‍රියගේ වාසයට ගෙවතපද්මයක් බදුවූ ක්ෂීරසාගරයෙනි පෙණපිඬුසේ ධවලවූ සපුලවූ මුක්තාකලාපයෙන් හා මුක්තාජාලයෙන් සමාවෘත ධවලාතපත්‍රයෙන් වලිකනලද සුස්ථිරග්ගමින් ඇත්තේ උඩුයමානවූ සෙමෙරවල් කලප්හි පවනින් ආනීතීත' කණ්ණපල්ලවයන් ඇත්තේ ලදුරියන්ගේ ගමන්වශයෙන් හඬවනලද මාණික්‍යමයවූ නුරුවලායෙ ඖද මැණික්මය වලලෙලනි මෙවුල්දම්නි හඬින් මුඛරිතවූ මධුරධවනියෙන් නාදකරණ්ඩද පිණාඩවනියෙන් කොලාහල කරණලද මගුල් ගීතිකාවෙන් ගායනාකරණලද යසස් ප්‍රඛ්‍යාතඇත්තේ මදජලයෙන් මලින කපෝලයෙහි එල්බ ඇවිදිනාවූ මධුකරයන්ඇති හඤ්ඤි සමූහයෙන් මෙඝ දීනාස්ක් බඳුවූ හඬනලද මිහිරිවූ සඛණ්ඩඝණ්ඨිකා හඬින් ගුගුරනුවූ කදවඇති මදවසේ රත්වූ පිටිකරකෙසුරුවූ සලා හා වාලධිඡල්ලවස්න් ඇතිවැන්න හස්තින්ගේ රුධිරසෙයින් රත්වූ

එකපුරුසලීඇති කෙසර සිංහයන් බදුවූ අශ්වයන් පිසින් බබලන්නාවූ පැළඳගත්තාවූ ශරීරාභරණයෙහි සොභාවෙන් දිලියෙන්නාවූ මනොඥ වූ සුවඳමලින් හා විසතුරාභරණයෙන් විභූෂිතවූ ප්‍රවාලසාගරයෙහි තරඛයමුහුදයක් බදුවූ කාලකලධ්වනයෙන් සනිභූතවූ නොයෙක් ලක්ෂණයන්ගෙන් පදුකිසේනායෙන් සොභමානවූ සිවුරඟ සෙනඟ විසින් පිරිවරණලදුයේ එදවස් සියලු පාථිවතලය අශ්වයන්ගෙන් ගැවසි සිටියාක්මෙන්ද දික්වලල්ල හස්තීන්ගෙන් ගැවසී සිටියාක් මෙන්ද සියලු අභ්‍යන්තලය සෛවතඡත්‍රයෙන් ගැවසී සිටියාක්මෙන්ද සියලු ගගනතලය ධජමාලාවෙන් ගැවසිසිටියාක්මෙන්ද සියලු මාරුතය ඇතුන්ගේ මදජලගන්ධයෙන් ගැවසිගත්තාක්මෙන්ද සියලු ජනසමූහයා සම්භාරණයන් සැරහුනු රජදරුවන්මෙන්ද ආකාශය ආභරණරශ්මීන් ගැවසී ගත්තාක්මෙන්ද සූර්‍යරශ්මීන් ඔටුනු ආලෝකයෙන් ගැවසීගත්තාක්මෙන්ද දිනය චාමරයෙන් ගැවසිගත්තාක් මෙන්ද භුවනතුය ජලඝොෂාවෙන් පිරවූවාක්මෙන්ද කරන්නේ නොයෙක් රශ්මිසමූහයෙන් දිලියෙන්නාවූ රූපයෙන්ද ස්ත්‍රියන්ගේ නෙත් සිත් තමාකරා අදනේ කුසලානුභාවය ප්‍රකාශකරණ කලක් මෙන්ද ඉතා සිත්කළුවූ ශ්‍රී සෞන්දර්‍යයෙන්ද සවස්වේලෙහි තරුණ සඟුන්ගේ රන්රුවන්මයවූ කවුළු දොරින් නික්මෙනලද ආභරණ රශ්මිසහස්‍රයෙන් ගැවසීගත්තාවූ කිඹුල්වත් පුරයට වන්සේක,

එසින් කිහ මහාබොධිවංශයෙහි

"වතුහි ගරුළජවවෙග මඛලසිතසිඛිවෙහි යුත්තං වරකණක රජතමණිරතනවිරචිතං සමොසරිතවිචිධපුරහිකුසුමදමං රථං අභිරුහ රාජසිරිනිවාස පුණ්ඩරිකෙන ඛිරසාගරවණ්ඩවලෙන ථූලමුත්තාකලාපජාලකාවුතෙන සිතාතපත්තන නිවාරිතාතපො උඛ්‍යමාන චාරුචාමර කලාපපවනානන්තිත කණ්ණපල්ලවොයුවති ගතිවසා රණිත නූපුර පාරිහාරියරසනාරඛමුඛරෙන මධුරසාරණා රණිත වීණාරවකොලාහලෙන මඛලගීතෙන ගීයමාන යසසන්තා නො මදජලමලිනකපොල දෙලායමාන මධුකර කුලාහි කුඤ්ජර ඝටාහි ජලධරදිවසායමානාය රණිත මධුර කණක ඝණිවිකාරව මුඛරකණෙඨහි මණ්ඩූකලොහිතබඛ කෙසරඝටාවාලපල්ලවෙහි වනගජරුධිරපාටල කෙසරඝටාහි කෙසරීහිවියතුරඛිඝමෙහි භාසුරාය අලඞ්කාරකාසාභරණප්‍රභියා සමුජ්‍රොතෙන සුරභිකුසුමවසනාභරණ භූසිතෙන පලඝජලනිධිජ්ඣ කාලලාල සංඝාතෙන විය කල කලඛඝලන අනෙකසතසහස්සාපත්තිකාජනෙන සොභිතාය චතුරඞ්ගිනියා සෙනාය පරිවුතො තුරඛගමය්'ම්ව, මඝිතලං කුඤ්ජරමය 'ම්ව දිසාවලයං ආනපත්තමණ්ඩලමය'ම්ව අනන්තලික්ඛං ධජමය'ම්ව

අම්බරතලං ගජමදගන්ධමය'මිව සමීරණං භූපාලමය'මිව ජජ්ඣාරුණිං ආභරණරංසිමය'මිව ගගනං කිරීටමය'මිව ආතපං චාමරමය'මිව දිවසං ජයසද්දමය'මිව නිඝුවනං කරොනෙතා නානාජුති විසරසමුජ්ජලන වණ්ණන ජනතයනානි ආකඩ්ඪනෙතා පුඤ්ඤානුභාවං සමුගඝසෙනෙතා විය අඤ්ඤොහරෙන සිරිසොභග්ගෙන සායණ්හ සමයෙ අනෙකචාතපාන විවරවිනිග්ගත යුවනිහසන කිරණසහස්ස සංකුලං කපිලපුරං පාවිසි"-යි,

මෙසේ නුවරට වඩනාවූ තුන්ලෝ වාසින් විසින් ප්‍රාර්ථනා කට යුතුවූ බොධිසත්වයෝ,

නිබ්බුතා නූන සා මාතා නිබ්බුතා නූන සො පිතා
නිබ්බුතා නූන සානාරී යස්සා'යං ඊදිසො පති,-යි.

කියාගොතම් නම් බිසවුන් විසින් කියනලද නිර්වුතපද නිශ්ෂේපයෙන් විසිතුරුවූ මේ ගාථාව අසා මෝනොමෝ මට යහපත් අස්නාක් අස්වසි කියා ඉතා මනොඥවූ ලක්ෂයක් වටනා මුක්තාහාරය ගලෙහා කියාගොතම් නම් බිසවුන්ට යවා කපුවැල්දුම් සමූහයෙන් මෙඝපට ලයක් බඳුවූ යාමාවසීතවූ ගජඝටාවන්ගේ මදපොදින් හිමබිඳු බානාක් වැනිවූ තමළු ලියෙන් සැරහුනාවූ විපියෙහි අන්ධකාරයෙන් රාත්‍රිභාගයක් වැනිවූ රාජමාර සම්පයට පැමිණ රත්නාලෝකයෙන් ලඝිරුකලඹක් වැනිවූ මුතුලැල් කලඹින් තාරකා සමූහයා විසින් ගැවසීගත්තාක්මෙන් ධාරාගෘහයෙන් වමිසමූහයක් වැනිවූ ගඝන ලද මංගලතූර්‍යඝොෂයෙන් සම්පූර්ණවූ බදුනාලද සුපිප්පිත කමල කුසුමයන් කලඹැනි ලිලොපෙතවූ අඟනාවන්ගේ පත්ලෙහි පැහැයෙන් ගැවසීගත්තාවූ ඇතුළුරජගෙයි ඇවිදිනාවූ උතුම් පුරුෂ සත්‍රීන්ගේ නුරුවලායෙහි ඛිංකාර නාදයෙන් මනොඥවූ වලිතවූ ආභරණයෙහි මාණික්‍යධවනියෙන් සිත්කළුවූ ප්‍රාසාදයෙහි මතුමහල් තලයට පැනනැඟි යහපත්කොට බඳනාලද සුදුවියන් ඇනි එල්වන ලද මුතුලැල්ඇනි මාණික්‍යප්‍රදීපයෙන් දුරුකරණලද අඳුරුඇති සඳරිස් කලඹක්සේ අතුරණලද යහපත් දෙපත්විහන් පටඇනි කෙලාශකූටපර්වත මස්තකයක්සේ විශාලවූ ශ්‍රීයහන් මස්තකයෙහි සැතපුනුසේක,

මෙම කිහ මහාබොධිවංශයෙහි.

කිංසාගොතමියා රාජධිතරාභිගීතං නිබ්බුතපදනිහිත ඝතං සුත්වා අයං මෙ පුඤ්ඤවතං සාමෙනී'නි පරමරතිකරං හාරං ඔමුඤ්චිත්වා තඤ්ඤා පෙසෙත්වා සප්ලජ්ජලධර'ම්ව කාලාගරුධූම මණ්ඩලෙහි සනිහාර'මිව යාමකුඤ්ජරඝටාසිකරෙහි සනිසම්ව තමාලවිවිකා අන්ධකාරෙහි රාජ මාරසම්ප'මුපගන්ත්වා ඝබාලාතප'මිව රත්නාලොකෙහි ඝතාරාගඤ්ඤ

"මිව මූනිනාකලාපෙහි සවසසමය'මිව ධාරාසරෙහි අභාහතමඬල තූරියරවපූජිතං උපරවිතවිකවකමලකුසුමපපකාරං ලලිතවනිතා පාදරාගඞ්කිතං අමනනාපුරවරජන නූපුරකිංකාර මනොහරංපවලි තහුසනමණිරව රමණිය පාසාදං අභිරුහිත්වා උපරවිතසිතවිතා නෙ ආසතතාමුතතාගුණෙ මණිපපදිපපහත නිමිරනිකරෙ ඉතුදී ධිනි ධවල පඞ්ජරපටෙ කෙලාසසි ලානලව්සාලෙ සයනතලෙ නිපජ්ජි,–යී.

එකෙණෙහි සුරසුවතීන් බදු රූපසොභාඇති වරඟනන් විසින් මියුරුවූ හඬඇති පඤතුරුතෙණ ඒ මහපුරුෂයා පිරිවරා සිත් අලවනුවෝ නවනාට්‍යය රසයෙන් යුකතවූ දිව්‍ය නාත්‍යයන්හා සපනාඤවරයෙන් යුකතවූ දිව්‍ය ගීතිකාවන් බදු ගීතිකාවන්හා ආත තවිතතාදිවූ දිව්‍යවාදාය්‍යන්හා සමානවූ පවාහික තූය්‍යිනාද පවත් වන්ට පටන්ගන්තාහුය.

භෙද කිරේමැනෝ.

නාවදෙව නං සුරසුවනි සදිසරූප සොභාවරයුවනි යො මධුර වානි තූරියානි ගඟහත්වා මහාපුරිසං සමපරිවාරෙත්වා රමඟනනියො නවවගීතවාදිතානි පවයාජයිංසු,–යී.

එසමයෙහි මකරධ්වජාභිඛ්‍යාත අනඞ්ගයාගේ ජයඝොෂාවක් බඳුවූ ආභරණධ්වනියහා සමඟ පැවැත්තාවූ නාත්‍යය බලැත්තාවූ මහබොධී සත්වතෙමේ අභිනව මෙඝධ්වනියක් හා ගැඹුරුවූ වීණා නාදයෙන් හා වස්කුලල් හඬින් සිත්කළුවූම්හිගුබෙරහඬ අය න්මන් එහි ඇල්මනැති බැවින් මදක්නිදා පිබිද දල්වනලද නෙ ත්‍ර යුගලයෙන් නික්මුණාවූප්‍රභා සමූහයෙන් බබුළුවනල්ද ප්‍රාසාද කූහරයක් ඇත්තේ ශෙවතහංසයෙකුසේ ධවලවූ ශ්‍රියහන් මසා කයෙහි උන්සේක් සුගන්ධතෙල ප්‍රදීපා ලොකයෙන් හා දෙව තානුභාව යෙන් නිදාවට පැමිණියාවූ නාටක සත්‍රීන්ගේ අනෙක ප්‍රකාරවූ විප්‍රකාරදුටුසේක කෙසේදයත්? ඒ නාටක සත්‍රිහු ගත්ගත් තූය්‍යිභාණ්ඩයන් ඒ ඒ තැනදමා නිදාවට පැමිණියාහු ඇතැම් කෙනෙක් මුඛයෙන් නික්මෙණ දුගීඛ සහිතවූ කූහු ශෙලින් තෙත්වූ ගාත්‍රඇත්තාහු වෙති ඇතැම්හු සාරාසංඛ්‍ය කප්සුවහසක් මුළුලොගේ බුදුබැවිපතා මහපෙරුම්පුරා අවුත් තව කුමක්පිණිස ගිහිගෙයි වසන්නෙහිදැයි කියා බෝසතුන් භයගන්වන රාක්ෂස යින්මෙන් දත්කනි, ඇතැම්හුනිවණෙහි මිස කාමයෙහි සැපනම් මේ කූහුකෙල කැමවැනැත එහෙයින් මහභිනික්මන් නික්මවැඩිය මැනවයි බෝසතුන්ට භගවත්තාවූන්සේ තලුපහරමින් හොවිනි; ඇතැම්හු සාරවූ නිවණ් දහම්මිස කාමයෙහි සැපඅසාරබැවු මේ දෙඩුම්වැනැත ඔම්කරුණු සැලකුව මැනවයි බොධිසත්වයන්ම අභව

ත්‍යාවුන්සේ තන්දෙඩනි ඇතැම්හු සුගන්ධයෙක් නම් නිවන් සුගන්ධය මිස වෙනනැත පංචකාම සුගන්ධය දහවල් දවස බුලත්ආදිවූ සුවඳින් වසාතුබූ අපගේ මුඛයෙහි දුර්ගන්ධයෙන්ම දූනවදුලි මැනවැයි කිය හඟවන්නවුන්සේ විවෘතවූ මුඛඇතිව හොවින් ඇතැම් සත්‍රිහු කාමුක පුරුෂයෝ ඇතුලෙන් අසුචිපුරා පිරින් සිතියම් කලබදුන් සේ කළුය හෙලුඳුය යනාදී ජවිමාත්‍රයක් නිසාත් වස්ත්‍රාභරණාදිය නිසාත් කාමතෘෂ්ණාවෙන් අතිවූ ඇත්ඇති හෙයිනුත් අපගේ පමණ නොදන සාරකොට සිතූහ බුබුවනාහි මූහුකලනුවණ ඇතිසේකළුගෙයින් පවකාමයෙහි ආදීනව දුර්ගන්ධගතිනව අසුචිනික්මෙහා අපගේ මේ හිරිකොපීන ස්ථානයෙන්ම දූනමහබිනික්මන්නික්ම වදුලමැනඩයි හඟවන්න වුන්සේ අප ගන වස්ත්‍රයෙන් භයානක සෙස්‍යාවෙන් ප්‍රකාව ගොවිනි මෙසේ අනේකප්‍රකාරයෙන් ඒ සත්‍රින්ගේ විපුකාරය දූක කාමවෂ්‍රදය ප්‍රහීණවූහෙයින් අමුසොහොනක්සේ නිශ්‍රික කොට සිතා නැවතත් අතිශයින් කාමයෙහි කලකිරුණුසේක,

එම දක්වන්නට කිහ.

බොධිසත්තොපි මහන්තෙන සිරිසොභග්ගෙන අත්තනොපාසාදං අභිරුහිත්වා සිරිසයනෙනිපජ්ජි තාව දෙව නං සබ්බාලඞ්කාරපතිමණ්ඩිතා නවුවගීතාදීසු සුසික්ඛිතා දෙවකඤ්ඤාවිය රූපග්ගපත්තා ඉත්ථියෝ නානාතුරියානි ගහෙත්වා සම්පරිවාරයිත්වා අභිරමාපෙන්හි යෝ නවුවගීතවාදිතානි පයොජයිංසු, බොධිසත්තොා කිලෙසෙසු විරත්තවිත්තතාය නවුවාදිසු අනභිරතෝ මූහුත්තං නිද්දං ඔක්කමි තාපි ඉත්ථියෝ යසස්සිනාය ච මයං නවුවාදිනි පයොජයෙම සෝ නිද්දං උපගතෝ ඉදානි කිමත්ථං කිලමාමාති ගහිතගහිතානි තුරියානි අඤ්ඤාභාජනිකා නිපජ්ජිංසු ගන්ධතෙලප්පදීපා ඣායන්ති බොධිසත්තා පබුජ්ඣිත්වා සයනපිඨේ පල්ලඞ්කෙන නිසිනෙනා අද්දස තා ඉත්ථියෝ තුරියභාණ්ඩානි අවත්ථරිත්වා නිද්දායන්තියෝ එකච්චා පග්ඝරිතඛේලා ලූලා කිලින්නාගත්තා එකච්චා දන්තෙඛාදන්තියෝ එකච්චා කාකච්ඡන්තියෝ එකච්චාවිපලපන්තියෝ එකච්චාවිවටමුඛා එකච්චා අපගතවත්ථා පාකටබිභච්ඡසම්බාධඨානා සෝ තාසං තං ඵපකාරං දිස්වා භියෝසොමත්තාය කාමෙසු විරත්තෝ අහොසි-යි.

ඒ එසේමය අසුභනිමිත්තවසයෙන් බලනතුහුගේ කාමවෂ්‍රදය ප්‍රහීණවේ එයින්වදුලිහ, "නාහංභික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකඩම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නොවා කාමවිජ්ජෙ නුපජ්ජති උප්පන්නොවා කාමවිජ්ජෙ පහීයති යථිදං භික්ඛවෙ අසුභනිමිත්තං"යි. වදුරණලද අසුභ නිමිත්ත වසයෙන් ග්‍රහණයකොට භික්ෂුලු භවනත්‍රය කලාණනවගුණියක්සේ ඛිතා, "උපඨිතංවතෙ උපඨඨං වත

හොත්" යි යනුවෙන් මේ සතරහුන්සඟයාට ඉතා උපද්‍රවයෙක් විය ඉතා පරිහානියෙක් වියයි උදානපවත්වා අනිශයින් මහණවීමෙහි සිත් උපදවා ජනක නම් අමාත්‍යයා ලවා කණ්ඨක නම් අශ්වරාජයාගෙන් වා ගඟණ ශ්‍යාමා නම් අමාත්‍යයා අසු වාලධියඟන්වා අසුපිටට පැනනැ ශ්‍රීදේවියන්විසින් හළදෙරින් මධ්‍යම රාත්‍රියෙහි මහබිනික්මන් නික් මෙන්ටවන්සේක එකෙණෙහිම මාරදිව්‍යරාජතෙමේ බොධිසත්වයන් යානොදී නවත් වම්හියා ආකාශයෙහි සිටියේ යහළු සිඹාඹුකුමාර යෙනි තොනික්මවම මෙයින් සත්වෙනි දිනයෙහි තොපට චක්‍ර රත්නය ප්‍රාදුර්භූතවන්නේය දෙදහසක් කොදෙවුපිරිවරකොට ඇති සතරමහ ඵලයෙහි රාජ්‍යයකරව මහඉනික්මන් නොනික්මවයි කියේය ඒ අසා බොධිසත්වයා තෝ කවුදරක්දැයි විවාලහ ඒ අසා මාරයා මම වසවත් දෙවුරජයයිකීය, බොධිසත්වයා මාරය! ම මත් දනිමි සතර මහඵලයෙහි රාජ්‍යයෙන් මටකම්නැත දසසහස්‍රී ලොකධාතුවකම්පාකරවා බුඩබව්‍යට පැමිණෙමියි වදළසේක, ඒ අසා මාරයා එසේවීනම් මෙතැන් පටන් කාමවිතර්ක ව්‍යාපාද විත කී විහිංසා විතකියන් අතුරෙන් යමක් සිතුවිට ඊට කාරණා දනිමියි කියා ඡායාවක්මෙන් සිදුරුබලා ඇවිද්දේය.

මෙමකිහ අවිදූරෙ නිදානයෙහි-

"තසම්‍මයෙවඛණෙ මාරෝ බොධිසත්තානිවත්තෙත්‍වාසෙ'හි ආගන්ත්වා ආකාසෙ ඨිතෝ ආහ මාරිස මානිඝඛම ඉතෝ තෙ සත්තමෙ දිවසෙචක්කරතනං පාතුභවිස්සති ඵිහඝසපරිත්තදීප පරිවාරානං චතුන්නං මහාදීපානං රජ්ජංකාරෙස්සසි නිවත්තමාරිසා'ති ආහ කෝ සික්ඛ'ත්‍යහි අහං වසවත්තී'ති මාර ජානාම'හං මයඤ්චක්කරතන පාතු භාවං අනජ්ඣොගාහං රජ්ජෙන දසසහස්‍රීලොකධාතුං උන්නාදෙන්තා බුඩ්ඛෝහවිස්සාමි'ති ආහ මාරෝ ඉතෝදනි තෙ පඤ්ච කාමගුණිතණ්හාවා ව්‍යාපාදවිතක්කංවා විහිංසා විතක්කංවා විනිත්තකාලෙ ජානිස්සාමි'ති ඔතාරාපෙක්ඛෝ ඡායාවිය අනුපගච්ඡිනෙතා අනුබඩ්ඩි-යී,

ඉක්බිත්තෙන් අනන්‍යසාධාරණ උත්තමසුර ගුණගණා හරණ විභූෂිත විසුද්ධ බුඩ බුඩ්ඩිඤුරුවූ අපගේ ශ්‍රී මහබොධිසත්වයෝ සති යෙන් ලැබෙන යක්ඛිනි රජසැපත් අලුයම්දැමූ කෙලපිඬක් කොවත් නොසිතා මහත්වූ සත්කාරයෙන් නුවරින් නික්මුණුසේක, මෙසේ ඇඟලමස මැදිපොහොදු උතුරැසළ නැකතින් මධ්‍යමරාත්‍රියෙහි මහඉනික්මන්නික්මණසේක් නුවරබලනු කැමතිවූ හෙයින් එකෙණෙහි පෘථිවිය කුලාලචක්‍රයක්මෙන් භ්‍රමණයව දක්වූ නුවරබලා. ඒ සත්‍යානය කන්ථකනිවතින වෛත්‍යයක් මතුවන්නේයයි සලකුණු දක්වා සැටදහසක් මිණිදඹුවැට පහන්ගෙණ පෙරටුව නික්මුණු දෙව්යන් විසින්ද දකුණු ඇලයෙන්සැටදහසක් මිණිදඹුවැට පහන්

ගෙණ නික්මුණු දෙවියන් විසින්ද වම් ඇලයෙන් සැටදහසක් මිණිදඬුවැට පහන් ගෙණ නික්මුණු දෙවියන් විසින්ද පිවිපසෙහි සැටදහසක් මිණිදඬුවැට පහන්ගෙණ නික්මුණු දෙවියන් විසින්ද සක්වළසල දක්වා උරුවෙන් උර පැහැර මිණිදඬුවැට පහන්ගෙණ සිවි අවශෙෂ දෙවියන් විසින්ද පිරිවරණ ලදුව අපුර නාගාදීන් විසින් ඉසිනාලද පරසතුමදරා කඩුපුල්මාලාදීන්වූ පූජා ලබනලදුව දසදහසක්සක්වළ දෙවියන් විසින් පවත්වනලද දිවපසඟතුරු ආදී වූ අපමණ පූජා ලබමින් තුබූ පසලොස්පැය ඇතුලත නිස්යොදුන් මාගීය ගෙවා අලුයම්වේලෙහි අනොමානම් ගංතෙරට පැමිණිසේක. ගංගාවගේ සමීපයට ගොස් මේ කිතම් ගංගාවෙක්දැයි ඥානයායනින් විචාරා අනොමානම් ගංනාවයයි අසා මාගේ පැවිදිවීමත් අනොමාය අලාමකයයි සතුටුවූ පෘෂ්ණියෙන් අසුට සංඝුකොට අවසියක් රියන් පුළුලඇති ගඟ එතරව ඥනනයා හා සමග අසු පන්නා අසු පිටින් බැස වැලිතලා මතුයෙහි වැඩසිට ඥානයෙනි! මම පැවිදිවෙමියි කීය, ඔහුද මමත් පැවිදිවෙමියි කිඟඟින් නොපගේ පැවිදිවීම දැන්ම සුදුසු නොවෙයි නෝපි දැන් පැවිදිවුවමහාත් මේ ආභරණ හා අසු නස්නේය. එහෙයින් මා පැවිදිවූ බැව් මාගේ පියවූ සුදවුන් මහරජානන්ට දන්වනු පිණිස මේ ආභරණ හා අසු ගෙණගොස් පසුව මහණවෙයයි කියා ආභරණ හා අශ්වයා ඔහුට පාවාදී මෙසේ සලකනුවෝ මේ මාගේ ඉසකෙස් ශ්‍රමණසාරූප්‍ය නොවන්නේයයි සිතූසේක. බොධිසත්වයන්ගේ හිස අල්වා ඉසකෙස් බහන්ට සුදුසු අන්කිසිවෙක් නැත එහෙයින් මමම ඡේදනය කෙරෙමියි සිතා දකුණ නින් සවණිණ බඩිගය ගෙණ වීමඟඟායෙන් මුහුළුසඟාසමග කෙසවත්‌යිකාව ගෙණ ඡේදනය කලිසේක කේසයෝ දැඟුල් පම ණව දක්ෂිණාවර්තව නැමී සිරස හා සමව ඇලිගියෝය. ඒ කෙසයෝ යාවජීවයෙන්ම එසේමවිය. දැළිරුවුළුඳු තදනුරුපව්‍රය නැවත පිරි නිවිතැන් දක්වා දැළිහිසකෙස් බැමෙන් කම්නැතිවිය. බොධිසත්වයෝ මුහුළුඳු හා සමග ඝකස්වැටිය ගෙණ ඉදින් මම බුදුවන්නෙම් නම් අ හසරුඳ්වයි නැතඟාත් භූමියෙහි පතිතවේවයි අනිලපථ සංඛ්‍යාත නඟස්තලයට නීඝෙපකළසේක. ඒ ශිඛාමණිකාය සහිතවූ ධම්මි ලුකලාපය යොදනක් පමණතැන් ගොස් ආකාශයෙහි සිටිසේය. වාසව සංඛ්‍යාත සක්දෙවිරජ දිවසින් බලා යොදනක් පමණ රුවන් කරඬුවකින්, පිළිගෙණ තව්තිසාදෙවිනුවරසිඒමණිසෑයනම් වෛ ත්‍යයක් කොට පූජාකරන්ට පටන්ගත්තේය,

එම දක්වන්නට කිඟ.

"ඡේත්වානමොලිං වරගඤ්චවාසිතං
වෙහාසයං උක්ඛිපි අඟපුඟලෝ,
සහස්සනෙත්තෝ සිරසා පටිග්ගහි
සුවණ්ණචඞ්ඛෝව වණ්ණ වාසවෝ"ති.

නැවත ත්‍රිභුවනාභිලකවූ ශ්‍රී මහාබෝධි සත්වයෝ මේ කසිසළු අනාඛ්‍ය ශ්‍රමණසාරූප්‍ය නොවන්නේයයි සිතූසේක. ඒ සිතුදුටු පුළු ගයහි කාශ්‍යප බුදුන් දවස විකාශිවූ ඝරිකාර නම් මහා බ්‍රහ්මතෙම-

"නිච්චරංච පතෙනාච-වාසිසුවිංච බඤ්ඤනං
පරිසාවනෙන අඤ්ඤතෙ-යුත්තයොගස්ස භික්ඛුනෝ"යි.

දක්වනලද මේ අෂ්ටපරිෂ්කාරය ගෙණවුත් පිළිගැන්විය. ත්‍රිභුවන වූඩාමණිකාවූ අප මහ බෝසතාණෝ ඒ අර්ඝ්‍යත් ධජයගෙණ පෙරව උතුම් පැවිදි වෙස්ගෙණ යහළුවූ ජනකයෙනි! මාගේ වචනයෙන් මාතාපිතෘන්ට මා නිරොගිබැවි කියවයි කියා නික්මවූසේක. ඔහු බොධිසත්වයන් වැඳ ප්‍රදක්ෂිණාකොට ගියේය. කණ්ඨක නම් අශ්වරාජ තෙම ජනක නම් අමාත්‍යයා හා සමග කථාකරන්නාවූ බොධිසත්වයන්ගේ වචනයන් අසමින් සිට මතු මාගේ සාමීන්ගේ දර්ශනයක් මට නැතැයි සිතන්නේ ඒ ශොකය අධිවාසනය කොට ගතනොහී හෘදය පැළී කාලක්‍රියාකොට තවුතිසා දෙවලොව කණ්ඨක නම් දිව්‍ය පුත්‍රයෙක්ව උපන්හේය. ජනකාමාත්‍යයාට ප්‍රථමයෙන් එක් ශොකයෙක් විය. කණ්ඨකයාගේ කාලක්‍රියාවෙන් උපන් දෙවනි ශෝකයෙන් හඬමින් වැලපෙමින් නුවරට ගියේය.

මේද කියේමැකෝ,

"බොධිසත්තොපි අරහබ්භං නිවාසත්ථා උත්තමපබ්බජ්ජා වෙසං ගණ්හිත්වා ඡන්නා මම වචනෙන මාතාපිතූනඤ්ච ආරොග්‍යං වදෙහි'ති. උය්‍යොජෙසිත්තෙනාබොධිසත්තෙන වජ්ජිත්වා පදක්ඛිණංකත්වා පක්කාමි කණ්ඨකා පනඡන්නස්ස සඬ්ගං මත්තයමානස්ස බොධිසත්තස්ස වචනං සුණන්තා ඨත්වා නත්ථි දානි මයඤ්ච පුන සාමිනො දස්සනන්ති චක්ඛුපථං විජහනෙන්තා සොකං අධිවාසෙතුං අසක්කොනෙන්තා හදයෙන එලි නෙන කාලංකත්වා තාවතිංසභවනෙකණ්ඨකො නාම දෙවපුත්තෙනා හුත්වා නිබ්බත්ති ඡන්නස්ස පඨමං එකොසොකො අහොසි කණ්ඨකස්ස පන කාලකිරියාය දුතියෙන සොකෙන පිළිතෝ රොදනෙන්තා පරිදෙවනෙන්තා නගරං අගමාසි-යි

ත්‍රිභුවන විලොහනීය්‍ය බොධිසත්වයාද පැවිදිව ඒ ගංගා සමීප යෙහි අනුපිය නම් අඹවනයක්ඇත. එහි සත්දවසක් නිරාහාර යෙන් පැවිදි සුව අනුභව කරණසේක් දවස්යවා එක්දවසම නිස් යොදුන් මගගෙවා පදසා ගමනින්ගොස් රාජගෘහ නම් පුරයට ප්‍රවිෂ්ටව-

"වඤ්ඣූපමෝ නිච්ච නවෝ සුලෙසු
අම්වෙජරී ඝබ්බ සමානුකම්පෝ,
ඛුද්දූපඝාදීනව විප්පමුත්තා
හොති'ධ භික්ඛු සපදානචාරී-යි -

විශුද්ධිමාර්ග නම් සූත්‍ර අට්ඨවාදියෙහි දක්වනලද අනෙක අනුසස් ඇති සපදානයෙන් නොහොත් හැම බුදුන්ගේ සිරිත්වූ ගෙපිළිවෙළින් පිඬු පිණිස හැසුරුණුසේක. එකල සියලු මුළුනුවරබොධි සත්වයන්ගේ රූපදර්ශනයෙන් ධනපාලයා විසින් ප්‍රවිෂ්ටවූ රජගහනුවරසේ අසුරෙන්ද්‍රයාවිසින් ප්‍රවිෂ්ටවූ දෙවුනුවරක්සේ ඇලලි නියේය,

කිසේමැනෝ.

"බොධිසත්තොපි පබ්බජිතෝ හත්ථිංයෙව පදෙසෙ අනුපිය නාමාය අම්බවනං අත්ථි තත්ථ සත්තාහං පබ්බජ්ජාසුඛෙන විනිතා වෙත්වා එකදිවසෙනෙව තිංසයොජන මග්ගං පදසා ගන්ත්වා රාජගහං පාවිසි පවිසිත්වා සපදානා පිණ්ඩායචරි සකලනගරං බොධිසත්තස්ස රූපදස්සනෙන ධනපාලකෙන පවිඨා රාජනිවෙසනසුපුරිසෙන පවිඨා දෙවනගරං විය ච සංඛොභං අගමාසි-යි

රාජපුරුෂයෝ ගොස් දෙවයන් වහන්ස! මෙබඳු රූපසොභා ඇවත් අගතැන්පත්උතුමෙක් නුවරෙහි පිඬුසිහන්නේය. දිව්‍යමනුෂ්‍ය නාගසුපර්ණාදීන්අතුරෙහි කවුරෙක්බවත් නොදනුම්හයි කිවා හුය. රජතුමා ප්‍රාසාදතලයෙහි සිට මලාආශ්චර්‍ය්‍ය අද්භූත පුරුෂයෙක නොපි ගොස් විමසව් ඉදින් අමනුෂ්‍යයෙක්වීනම් නුවරින් නික්ම අතුරුදහන් වෙයි ඉදින් දෙවියෙක්වීනම් ආකාසයෙන්යෙයි නාගයෙක්වීනම් පොළොව කිඳිදෙනෙණයෙයි මිනිස්කෙනෙක්වීනම් ලදඅහරක් සුදුසුතැනෙක්හි ඔිද අනුභවකෙරෙතියි කියා දූතයන් යැවූසේක.

ගෙඳ කිසේමැනෝ.

රාජපුරිසා ගන්ත්වා දෙවචරූපො නාම සත්තො නගරෙ පිණ්ඩාය චරති දෙවොවා මනුස්සොවා නාගොවා සුපණ්ණොවා කොනාමෙ සොංති නජානාමංයි ආරොචෙසුං රාජාපාසාදෙතලෙ ඨත්වා මහාපුරිසං දිස්වා අච්ඡරියබ්භුතෝ ජාතෝ පුරිසෙ ආණාපෙසි ගච්ඡ ථභනෙවිමග්ගථ යතෙ අමනුස්සොභවිස්සති නතරා නිකඛමිත්වා අන්තරධායිස්සති යතෙදෙවතා භවිස්සති ආකාසෙන ගච්ඡිස්සති සතෙ නාගො භවිස්සති පඨවියං නිමුජ්ජිත්වා ගමිස්සති සතෙ මනුස්සා භවිස්සති යථාලඛං භික්ඛං පරිභුඤ්ජිස්සති,-යි.

නුවන නැතවූ මහ පුරුෂයානෝ නොයෙක් දෙයින් මිශ්‍රක ඔත් ලබනසේක්-

චත්තාරෝ පඤ්ච ආලොපෙ-අභුත්වා උදකංපිවෙ,
අලංථාසු විහාරාය-පණිතතතස්ස භික්ඛුනා,-යි.

දක්වනලද ප්‍රමාණානුකූලලෙස ලැබගෙණ කරකැවී ප්‍රවිෂටවූ මාර
යන්ම නුවරින් නික්ම **පාණ්ඩව** නම් පර්වතප්‍රාග්‍රයවෙහි පෙරාස්‍යාභිමුඛව වැඩහිඳ ආහාර වලඳන්නාට ආරම්භකලසේක, ඉක්බිත්තෙන් උපන්දපවන් ඒ අත්බැව්හි මෙබඳු බැගෑපත් ආහාරයක් ඇසිනුත් නුදුටුවීරු හෙයින් අනන්තයන් පරිවර්ත්තනව මුඛයට නැගෙණ ආහාර ප්‍රතික්කූලවිය. අනන්තකප්‍රකාරයෙන් කෙලෙසුන් තවන ප්‍රඥව ඇති හෙයින් තමන්වහන්සේ තමන්වහන්සේවම අවවාදකොට "පටිසංඛායොනිසෝ"යනාදි අෂ්ටාඞ්ගසමන්විතව පෙඛියා කියෙයින් වල්දන කල්හි රජහුගේ දූත පුරුෂයෝ එපවත් දැක රජහට දැන්වූහ. **බිම්සර රජ** ඒ අසා වහා නුවරින් නික්ම අවුත් ත්‍රෛලෝක්‍යස්වාමිවූ බොධිසත්ත්වයන් සමීපයට මහාස් ර්ය්‍යාපථයෙහි ප්‍රයාතනව නම්මහාත් ත්විවාරා රාජ්‍යයෙන් පෑවරූ හෙයින්-"ඔයහං මහාරාජ වත්ථුකාමේහි වා කිලෙසකාමේහිවා අපත්ථේ නත්ථි අහංපරමාභිසම්බෝධිංපත්ථයමානා නිඤ්ඡමනතා"යි. යනාදින්මහරජ්ජුරුවෙනි! මට වස්තුකාමයෙන් හෝ ක්ලේශකාමයෙන් කම්නැත මම පරමාභිසම්බෝධිය ප්‍රාර්ථනා කෙරෙමින් මහාභිනික්මන් කෙළේමියි කියා රාජ්‍යය ප්‍රතික්ෂේපකල කල්හි "අඤ්ඤං ඛෝ බුද්ධෝ භවිස්සසි බුද්ධභූතෙන පන තෙන පඨමං මම විජිතං ආගන්තබ්බං"-යි. යනාදින් සිටුමිනි! ඕබ ඒකාන්තයෙන් බුදුවනසේක්මය බුදුවූකල ප්‍රථමයෙන් මාගේ නුවරට වැඩියමැනවැයි යාච්ඤාකළ හෙයින් මැනව මහරජ්ජුරුවෙනියි ප්‍රතිඥා දී යථාක්‍රමයෙන් සැරිසරණසේක් **ආලාරකාලාමය උද්දකාරාමය** යන තාපසවරුන් සමීපයට එළඹ අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා මේධ්‍යානමාත්‍රාවෙකින් බුදුව ලෝවැඩ කළමනාහැකැයි එහිත් ලොභයහැර ඉදවියන් සහිතවූ ලොවට තමන්වහන්සේ වීර්‍යබල දක්වනපිණිස මහත්වූ දුෂ්කරක්‍රියා කෙරෙමින් උරුවෙලා නම් දනවූවට ගොස් මේ භූමිභාගය තපසට රම්‍යයයි සිතා එහිම වාසයට පටන්ගත් සේක,

කිසේමිනෝ.

බොධිසත්තොපි රූපසද්දේ පරිඤ්ඤං දත්වා අනුපුබ්බෙන වාරිකං චරමානෝ ආලාරංවකාලාමං උද්දකංවරාමපුත්තං උපසංකමිත්වා සමාපත්තියෝ නිබ්බත්තෙත්වා නායං මග්ගෝ බොධායා'ති තම්පි සමාපත්තිං භාවෙත්වා අතලංකරිත්වා සදෙවකස්ස ලෝකස්ස අත්තනොඨාමිරියං දස්සත්ථං මහාපධානං පදහිතුං කාමෝ උරුවෙලං ගන්ත්වා රමණීයොවතා'යං භූමිභාගෝ'ති තත්ථේව වාසං උපගන්ත්වා මහාපධානං පදහි,-යි.

ඉක්බිත්තෙන් යටකියනලද කොණ්ඩඤ්ඤය භද්දජිය වප්පය මහානාමය අස්සජිය යන පඤ්චවර්ගිය භික්ෂූන් ග්‍රාමනිගම රාජධා

නින්ගි සැරිසරන් නාහු එතැන්හි පැමිණි බොධිසත්වයන් දැක මහා ප්‍රධානය කරන්නාහු දැන්ම බුදුවෙති දැන්ම බුදුවෙයි පිරිවෙණ හැමදිම් ආදිවූ වත් පිළිවෙත් උපස්ථාන කෙරෙමින් සන්තිකාවචර වූවාහුය. ත්‍රිභුවන ප්‍රධානදපවූ බොධිසත්වයෝ වනාහි කොටිප්‍රාප්තවූ දුෂ්කරක්‍රියා කෙරෙමිදි එකතිලතණ්ඩුලාදියක් ලදද එපමණ ආහාරයකිනිදු යැපෙනසේක සම්ප්‍රකාරයෙන්ආහාරූපවේක්ෂක කළ සේක. ඒ දෙවතාවෝදඅාහාරවර්ජිතයෙන් නොනසිනා සේක්වයි සිතා මුඛයෙන් අනුභව නොකරණ හෙයින් නවානුදහසක් ලෝම කූපයෙන් දිව ඕජස් බහා ජීවිතය රක්ෂාකෙරෙති,

කියේමැනෝ.

ඉතිපිබොකොණ්ඩඤ්ඤපමුඛාපඤ්චපබ්බජිතාගාමනිගම රාජධානිසු භික්ඛාය චරන්නා තඤ්ච බොධිසත්තං සම්පාපුණිංසු අථනං ඡබ්බස්සානි මහාපධානං පදහන්නං ඉදානි බුද්ධොභවිස්සතී'ති පරිවෙණ සම්මජ්ජිනාදිකාය වන්ත පරිවත්තනාය උපඨහමානා ගන්ත්‍රිකාවචරා වස්සා අහෙසුං බොධියතෙනාපි බො කොටිප්පහානං දුක්කරකාරිකං කරිස්සාමි'නි එකතිලතණ්ඩුලාදිනිපි විතිනාමෙසි සබ්බසොපි ආහාරූපවේජදං අකාසි දෙවතා පි ලෝමකූපෙහි ඔජං උපසංහරමානා පටික්ඛිපි-යි

ඉක්බිත්තෙක්නිරාහාරතාදයන්ත්‍රිභුවනවිභූතාමාණික්‍යවූ බොධිසත්වයන්ගේ සුවණ්ණවණ්ණවූ ශරීරය කාලවණ්ණවිය. දෙනිස් මහා පුරුෂලක්ෂණයද ප්‍රතිච්ඡන්නවිය. මේසේ සාවුරුද්දක් මුළුල්ලෙහි නිදහස්වණ්ණනාවෙහි දක්වූ ක්‍රමයෙන් මහාවීර්‍යය කරන්නාවූ මහබෝසතාණන්ගේවීර්‍යය අග්‍රයපොළොව ගැටලන්නාසේවිය. මේසේ දුක්ගෙණ බුදුවිය නොහැකිය මේ බුදුබවට යන මගෙක් නොවෙයි සිතා ඔළාරිකාහාර ආහරණයකොට කායබලද උපදවා ගෙණ වීර්‍යයකොට බුදුවෙම්යි සිතාග්‍රාමනිගමයෙහි පිඬුපිණිස හැසිරමධුරවූ ආහාරය වලඳන්ට පටන්ගත්සේක. එකල දෙනිස්මහා පුරුෂලක්ෂණයද ප්‍රකෘතිවත්විය ශරීරය සුවණ්ණවණ්ණවිය ඒ දැක පඤ්චවග්ගික භික්ෂූහු මෙතෙම සාවුරුද්දක් දුෂ්කරක්‍රියාකොටත් සම්බුදුනාඥනය ප්‍රතිවේධකොට ගතනොහැකිවූයේය. දැන්ග්‍රාමාදියෙහි භික්ෂාවතයකොට සියුම් ආහාර වලඳ කෙසේනම් බුදුවන්නේදැයි කියා මෝහට දුහැන්ම ඉස්සොදු නහුකැමැත්තෙක් පිණිබිඳු අවුලා රැස්කොට නහම් සිතන්නක් වැන්න මොහු සම්පයෙහි වැස කවරගුණයක් ලබමෝදැයි කියා තෘතමන්ගේ පාසිවිරැගෙණ මහපුරුෂයන් හැර අටලොස් යොදුන් මගගවිා ඉසිපතනයට ප්‍රවිෂ්ටවූහ,

එසින්කිහ.

පඤ්චවග්ගියා භික්ඛූ අයං ඡබ්බස්සානි දුක්කරකාරිකං කරොං
ඤාතාපි යබ්බක්ඛුතුං පවිට්ඨුකිතුං නාසක්ඛි ඉදනි ගාමාදිසු පිණ්ඩාය
චරිත්වා ඔළාරිකං ආහාරං ආහරියමානෙ කිං යක්කිස්සති බාහුලිකො
එස පධානවිබ්භන්තෙතා සීතං නහායිතුකාමස්ස උස්සාවබින්දුතක්ඛ
නාවිය අභිභාකං එතස්සස්ස නත්තිකා විසෙසතක්කනං කිංතෙනා ඉම්නා'නි
මහාපුරිසං පහාය අත්තනො අත්තනො පත්තවිවරංගහෙත්වා අඤ්
රසයොජන මග්ගං ගන්ත්වා ඉසිපතනං පවිසිංසු-සි

මෙසේ නිහුවන ජනශෙඛරවූ බොධිසත්වයෝ දිව්‍යලොකයෙහි
දිව්‍යාඛ්‍යනාවන් විසින් පිරිවරණලදුව දිව්‍යරාජ්‍යශ්‍රී සම්පත් අනුභව
කරණ ශක්‍රදෙවෙන්ද්‍රයන් පරිදෙන් පලමුකිකිඹුල්වත් පුරයෙහි
රාජ්‍යශ්‍රී සැපය බොහෝ කලක් අනුභවෘකාට කාමප්‍රඛලලිකානු
යොගයයි කියනලද රූපාදී පඤ්චකාම විෂයාස්වාදයෙහි සිනින්
ඇලීමෙන් කයින් යෙදීමෙන් නිවන් නැති බව ලොකයාහට ප්‍රකාශ
කොට උරුවෙල් දනව්වෙහිදී සංවුරුද්දක් මුළුල්ලෙහි අනස ගැට
ලන්නක්හුමෙන් පෘථිවිය පෙරලන්නක්හුමෙන් කිසිකෙනෙකුත්
විසින් නොකටහැකිවූ නොපැමිණියහැකිවූ දුෂ්කරක්‍රියා කෙරෙමින්
අත්තක්ලිලමථානුයොගයයි කියනලද ශරීර පීඩායෙහි යෙදීමෙනුත්
නිවන්නැනිබව ලොකයාහට ප්‍රකාශකොට මධ්‍යම ප්‍රතිපදාය යිකියන
ලද ආර්‍යඅෂ්ටාඞ්ගික මාර්ගයෙහි පිළිපදිනාසේක් ඔදරිකවූ ආහාර
පාන වර්ගාදිය අනුභව කෙරෙමින් ශරීරය ඝනත්ථිණියකොට ගෙණ
වෙශාඛ මාසයෙහිවූ මැදිපොහෝදිනයෙහි උදයගිරි පර්වතයව ශිඛා
මාණික්‍යයන් බිඳුවූ පද්මවනප්‍රබොධකරන්නාවූ හිරුනැඟි කල්හි
මත්තහංස රජක්හුගේ ගමන් බිඳුවූ ගිලාඝගමන්ඇත්තේ උදැසනම
ගොස් භික්ෂාටනයව යන වෙලා පරිභෝග කරන්නේ අජපාලන්‍ය
ග්‍රොධ වෘක්ෂමූලයෙහි නැගෙණහිර ලොකධාතුව බලමින් ශරීරා
ලොකයෙන් ඒ සියලු වෘක්ෂය සවණ්ණවණ්ණකොට නිලවණ්වූ
මෙඝපටලයකින් නිශ්ක්‍රාන්තවූ සුවර්ණමණ්ඩලයක්මෙන් බබලමින්
වැඩහුන්සේක,

මෙම දක්වන්නට කිහ බොධිවංශයෙහි-

පුබ්බපුරිසෙනුවිය පුරසුන්දරිහි පරිවුතො පුරභවන සුඛම්ව
කපිලපුර සුඛං සුවිරම'නුභවන්නො කාමසුඛලිලිකානුයොගෙන
මොහබාහාමංපකාසෙන්නො ඉදනි දිනකරවවුමෙගංසිං කරො
නොවිය මෙදිනී මණ්ඩලං පරිවත්තෙන්නො විසව කෙහිවි කාතු'ම
සක්කුණෙය්‍යං. කොටිපත්තං දුක්කරකාරිකං කරොනෙතා අත්තකිල

මධ්‍යානුයොගෙන නිබ්බාණං භාවං සඤ්ඤෙත්වා මජ්ඣිමාය පටිපදාය පටිපජ්ජනෙනා ඔලාරිකාහාර පරිභෙවනෙන සරීරං සන්තපෙත්වා විසාඛපුණ්ණමදිවසෙ උදිතෙ උදයගිරිසිඛරසිඛාමණ්ඩුතෙ කමල වන විකසනකරෙ අසිසිරකිරණමත්තගංසවිලාසකාමි පාතොව ගන්ත්වා භික්ඛාචාරකාලං ආගමයමානො අප්පාලනිග්‍රොධමූලෙ පාවිනලොකධාතුං ඔලොකෙන්තො සරීරපභාභිසඤ්ඤං තං රුක්ඛං සුවණ්ණවණ්ණං කත්වා ඨානවිවරගතදිවස කරණීය විචරාවමානො නිසීදි,-යි.

බොධිසත්තයෝ එසේ උන් ඉක්බිත්තෙන් එම උරුවෙල් නම් දනවුවෙහි **සෙනානි** නම් කෙලෙඹි පුත්‍රයාගේ දූවූ කප්ලක්ෂයක් පිරූ පෙරුම් ඇති **සුජාතා** නම් සිටුදියනිකෙනෙක් වැඩිවියපැමිණ අප්පාල න්‍යග්‍රොධ වෘක්ෂයෙහි එක් ප්‍රාර්ථනාවක්කොට පිරුණාවූ වනදෙවි ඇතිතැනැත්තී දෙවඟබමාඨයෙහිවූ පෞර්ණමී පොහෝ දිනයෙහි ඒ වෘක්ෂයෙහි අධිගෘහීත දෙවතාවාට තමන් යදගත් බලි පූජාකරණ්ඩුපිණ්ඩිය එදවස් උදැසනම ඉස්සොදා නහා නිරායාසයෙන් අතිමධුරවූ ක්ෂීරපායාසය නිදුනවණ්ණනායෙහි මහ පූජාවලියෙහි කියනලද ක්‍රමයෙන් වැල්ම්වනයෙහි කවනලද පන්සියයක් දෙනුන් පවත් අවදෙන දක්වා ගත් කිරෙන් දසදහසක් සක්වළ දෙවියන් විසින් බහනලද ඕජුරු රසයෙන් පිය ලක්ෂයක් වටනා ගණ රන් තලියෙක ඒ ක්ෂීරපායාසය පුරා ලක්ෂයක් වටනා රන්තලියකින් වසා තමාගේම ඉසතබාගෙණ සුවඳ මල් හා වයඹාභරණයෙන් සැදුම්ලද්දී ක්‍රමරවැලයක් බඳු කේසකලාපයක් ඇතිමන බැඳින් සනනිගිත බහාලාඤ්ඣාරවූවා දිලිහන්නාවූ ශරීරශෝභාඇතිවන බැඳින් හා සමාන තුන්සමපතුදු ඇතිවුව යනාදීන් මහාබොධිවංශයෙහි කියනලද ක්‍රමයෙන් රැඹිරින් හා යසපිරිවරින් යුකතවූ ඒ සුජාතාවෝ අනෙකප්‍රකාර ආභරණයෙන් හා විසිතුරු වස්ත්‍රයෙන් හා සුගන්ධාභ රාගයෙන්යුකතවූ භාවභාවයෙන්ලීලෙ ාපෙතාවූ තරුණ සත්‍රීන් විසින් පිරිවරණ ලද්දාවූ ස්ථවූ හෙවත් ව්‍යකතවූ පවහහෙරි ධවනි බදු ප්‍රඛණ්ඩයෙන් සක්වලගැබ පුරන්නාක්වැන්නී සියලු ලොක ධාතුව පුෂ්පයෙන් ගැවසීගත්තාක්මෙන්ද සුවඳින් ගැවසීගත් නාක්මෙන්ද කෙරෙමින් යන්නාවූ තැනැත්තී ඒ න්‍යග්‍රොධ වෘක්ෂය හා අධිකවූ කුසලසම්භාරානු භාවයෙන් නිපන් බැඳින් රූපත්වූ කුසල රාසියක්මෙන් උපන්නාවූ මහබොධි සත්ත්වයන් දුරදීම දැක උපන්නාවූ ප්‍රීතිසොම්නස් ඇති තැනැත්තී වෘක්ෂදෙවතාවායයි සිතන්නී දැක්ම හා සමග නැමි නැමිගොස් ලඟිරුමඩලක් බදුරන් තලිය ඉසින් බා තබා ඒ මහබොධිසත්ත්වයන්වහන්ස්ගේ රත් ඇඹුල මලක් බඳුවූ කොමල අත්ලෙහි රන් තලිය තබා පොලොතෙ

ලෙහි තබනලද නලින් නැමැති අඬසඳ ඇත්ති මාගේ මනදෙල කඹයේ සමබඳවීද එපරිද්දෙන්ම නුබවහන්සේගේ මනොරථයත් සිඳිවේවයි කියා ඉතා සිත්කළුවූ තෙපුල් කියා සතුටුවම්මින් ගියාය.

කිසාගෝතමී මහාගබ්බිවංශලෙකි-

තතො උරුවෙලායං සෙනානි නිගමෙසෙනානිකුටුම්බිකස්ස ධීතා සුජාතා වයප්පත්තා තස්මිං රුක්ඛෙ එකං පත්ථනං කත්වා පරිපුණ්ණචිත්තසංකප්පතාසම්දිවසෙඅජ්ජබලිකම්මං කරිස්සාමී'ති පාතොව පාසාදං අභිරුහිත්වා පරමමධුරං සම්පටිපාදෙත්වා සතසහස්සඝනිකා සුවණ්ණපාතිං අලංකරිත්වා තත්‍ථ මධුපායාසං පූරෙත්වා අපරාය කණකපාතියා පිදහෙත්වා සිසෙනා'දාය සුරභි කුසුම වසනා හරණභූසිතා සුනීලඝමර කෙසෙහි සනනිහිත බහලඛ්කාරා භාස මාන තනුසෝපදුව —පෙ— විවිධාලංකාරවනාකුසුමදාමානුලෙප නොපෙත ලලිත ශුචහිපරිවුතා පටුපටහ නිහ්නාදානුප්පවඩ්ඪනපූර ජනනී'ව චඤ්ඤවාලිං කුසුමමයම්'ව ගඤ්ඩමයම්'ව ධූපමයම්'ව සකරොනතී සකලමෙව ලොකධාතුං ගවඡ්ඡනතී නිග්‍රොධපාදපං දූරතොව තං මහාජනතං පුඤ්ඤසඔයම්'ව රූපවන්තං නිසිනනං දිසවා පිති සොමනසස ජාතා රුක්ඛදෙවතා'නි මඤ්ඤමානා සහදසසනෙනෙ'ව ඔනතා ගඤ්ඡා සීසතො තමහිනවහානුච්ඡවිනිහං සුවණ්ණපාතිං ඔතාරෙත්වා තසස රඤ්ඤාවලඤ්ජ කොමල පාණිතලෙ ඨපෙත්වා මහි ජනනිහිතලලාට වන්දසකලා යථා මෙ මනොරථො නිප්ඵන්නොා එවං වොපි නිප්ඵජ්ජතු'නි අතිමනොහරං ගිරමුදිරයිත්වා පමොදමානා ගතා,-යි.

ක්ෂීරපායාසය නිපන්පරිදි හා ක්‍රමයෙන් බෝමැඩට නික්මුණු පරිදි අවිදූරෙ නිදානවණ්ණනායෙහි ආ ලෙසින් විස්තර වශයෙන් බලාදතයුතු—මෙසේ **සුජාතාවන්** විසින් පිළිගන්වනලද ක්ෂීරපායාසය මහා බ්‍රහ්මයා පැවිදිවන දිනයෙහි පිළිගැන්වූ පාත්‍රය සාවු රුද්දක් තිබී එදවස් අතුරුදන්වූ හෙයින්ද බෝමැඩට එළඹින දිනයෙහි ලක්ෂයක් වටනා ඉන රන්තලියෙන් ක්ෂීරපායාසය වැළඳීම හැම බුදුන්ගේ ධර්මතාවක් බැවිනුත් සුජාතාවන් කැපකොට දුන් හෙයිනුත් තලිය හා සමග පිළිගණිහුන්තැනින් නැඟී ඒ පායාසය ප්‍රදක්ෂිණාකොට තලියසගණ **නෙරඤ්ජරා** නම් ගංතෙරට ගොස් නොයෙක් බොධිසත්ව ශතසහස්‍රයන් බුදුවන දිනයෙහි බැස නහනා සුප්‍රතිෂ්ඨිත නම් තොටක් ඇත. ඒ ගංගාතීරයෙහි රන් තලිය තබා නොවට බැස නහා නොයෙක් බුද්ධශතසහස්‍රයන්ගේ නිවාසනවූ අතීත්ධවජඤ හැදපෙරට පූර්වදිගබලා වැඩහිද එක් බිජු

ඇති තල්ඵල පමණ ඇති එකුන්පණස්පිඩක්කොට නිරුදක සියලු ක්‍ෂීරපායාසය වලඳ වදාළසේක,

කිසේමැනෝ.

බොධිසත්තොපි ඛො භික්ඛවෙ නිසින්නඨානා උට්ඨාය රුක්ඛං පදක්ඛිණං කත්වා පාතිං ආදාය නෙරඤ්ජරාය තීරංගන්ත්වා අනෙකබුද්ධසතසහස්සානං අභිසම්බුජ්ඣන දිවසෙ ඔතරිත්වා නහානඨානං ප්‍රත්‍යවනිත්ත හිඨං ඨාම අත්ථි තස්සාතීරෙ පාතිං ඨපෙත්වා ඔතරිත්වානහාත්වා අනෙකබුද්ධසතසහස්සානං නිවාසනං අරහඩ්ඨං නිවාසෙත්වා පුරත්ථාභිමුඛොනිසිදිත්වා එකඛිනාලපක්‍ඛපමාණෙ එකුන පඤ්ඤාස පි පිණ්ඩ කත්වා සබ්බං අමෘතාදන මධුපායාසං පරිභුඤ්ජි,-යි.

ඒ එසේමය එදා වැළඳූ මිගිරි කිරිබතම බුදුවූ සත්සතියක් මුළුල්ලෙහි බෝමැඩ වසන්නාවූ බුදුන්ට එක එකපිඩ බැගින් ආහාරවෙයි. මෙපමණකලක් මුළුල්ලෙහි අන්කිසි ආහාරයක් වැළඳුයේ නැත නහනමුඛධොවනාදි ක්‍රියාවකුත් නැත ධ්‍යාන සැප්පයන් මාගී සැප යෙන් ඵල සැපයෙන්ම දවස්යැවූසේක,

හෙදකිහ.

සොඑවඤ්ඤසබ්බුඛුත සඝතත්තසත්තානාහංඛොබිමණ්ඩෙව සත්ත සත එකුන පඤ්ඤාස දිවසානි ආහාරෝ අඝාසි එත්තකං කාලං ඉතව අඤ්ඤ ආහාරෝ අත්ථි නනහානංනමුඛධොවනං න සරීර වලඤ්ජා ඣානසුඛෙන මඝසුඛෙන ඵලසුඛෙනෙව විනිනා මෙසි,-යි.

ඒ ක්‍ෂීරපායාසය වලඳ රන්තලිය හෙණ ඉදින් මම අද බුදු වෙන්ව හැකිවිනෙමි මේ තලිය ප්‍රතිශ්‍රොතයට යෙවයි නොහැකි වේමනම් අනුශ්‍රොතයට යෙවයි කියා ඒ තලිය ප්‍රයෝජ්‍ය කළසේක. ඒ තලිය එතෙණෙහි දියකපාහෙණ දිවින නැවක්සේ ගඟමැදටදිව නැවත ජවසම්පන්නවූ සෙඹිවයෙකුසේ අසුරියනක් තැන් ප්‍රති ශ්‍රොතයයි කියනලද උඩුගඟට ගොස් එක් ආවනියෙක්හි හෙවත් එක් යෂාසයෙක ගැලි කාළිනම් නාගරාජයන්ගේ භවනයට ගොස් **කකුසඳ කොණාගමන කාශ්‍යප** යයි යන තුන්බුදුවරයන් ගේ දාරිභෞතික රන්තලිවල වැදී කිලි කිලි යන රාවය කෙරෙ මින් ඒ රන්තලි තුනෙහිම හෙතිමහාගඟට පැමිණසිටියේය කාළ නම් නාගරාජතෙම ඒ ශබ්දය අසා ඉන් පලමුදුත් බුදුකෙනෙක් බුදුවූසේක පෙරෙයිදුත් බුදුකෙනෙක් බුදුවූසේක ඊයේත් බුදුකෙ නෙක් බුදුවූසේක අදත් බුදුකෙනෙක් බුදුවෙතියි කියා නොයෙක් පදසතයෙන් ඝනීකරණයේ—තමන්ගේ භවනඵවන් රැස්කොඹි පුහා සරහාසිට හත,

මෙදඋ කිසේමැනෝ.

තං පන පායාසං භුඤ්ජිත්වා සුවණ්ණපාතිං ගහෙත්වා යථා'භං අජ්ජ බ්‍රහ්මභවිතුං සක්ඛිස්සාමි අයං පාති පටිසොතං ගච්ඡතු නෝ චෙ සක්ඛිස්සාමි අනුසොතං ගච්ඡතූ'ති චින්තාපෙත්වා සා සකලං ඛීරමණ්ඩං ආදිම්හි ඛණ්ඩෙ එව මිස්සිත්වා මධුසක්කරාදීනි චෙව රජතභාජනානි අසෙසෙත්වා අසීති හත්ථප්පමාණානං පටිසොතං ගන්ත්වා එකස්මිං ඨාන තත්ථ නිමුජ්ජිත්වා කාලිනාගරාජභවනං ගන්ත්වා නිහිණං බුද්ධානං පරිභොග පාතියෝ කිලි කිලි තිරාවං කාරයමානා පහරිත්වා තාසා සබ්බභෙගිමා හුත්වා අසාසි කාලෝ නාගරාජා තං සද්දං සුත්වා භීතයා එකෝ බුද්ධා නිබ්බත්තී පුන අජ්ජ එකෝ නිබ්බත්තෙතා'ති අනෙකෙහි පදසතෙහි ථුතියෝ වදමානා අසාසි,-යි.

මෙසේ ක්ෂීරපායාසය වළඳ කියනලද ක්‍රමයෙන් කලිය උඩුගං බලා හැර ඒ ගංගානදියෙහි සුවඳ මලින් සැදුම්ලද නිල්වූ පැහැයෙන් සිත්කළුවූ සල්වනයෙහි දිවාවිහාරකොට සවස්වේලහි සුණිහවණිණවූ මනොඥවූ සුගන්ධ ඇති ප්‍රභයන් නටුයෙන් බිලිහිසිවුර මත්තෙහි වැටෙන්නට වත්කල්හි දිව්‍යාප්‍සරයන් විසින් පූජාකලද්දාවූ නිල්මහනෙල් රත්පියුම් මදුරා ආදීවූ පුෂ්පවරඞ්ගා අතුරක් නැතිව වස්නව පවත්ගත් කල්හි දිව්‍යාඞ්ගනාවන් හා කින්නරාඞ්ගනාවන්විසින්දසාඞ්ගුලිකාරදෙන්ට පටන්ගන්නාලද කල්හි සුවඳවත්වූ වන්දනවූණිණයෙන් ගැවසීගත්කාවූපුෂ්පයෙන්හා කොඤ්චම එකසුරෙන් හා සුවඳ දුම්න් එකසුගන්ධවූ අනෙකප්‍රකාරවූ විවිත්‍රවූ සුන්දරවූ විසල්මහ ධවජ්මාලාවන් ඇති දසදහසක් සක්වළ පෙවුලන්ට පටන් ගත් කල්හි ඇලලෙන ලද කමලඝුමුදුවන ඇති මක්කරන්ද සංඛ්‍යාත භූසුම රෙහෙණුයෙහි මධුර ඕඳු වහනයකරවන්නාවූ පුෂ්ප සුගන්ධයෙන් පිණවනලද ත්‍රිමරවැල ඇති මාරුහය මදමදව හමන්ට වත් කල්හි දෙවියන් විසින් රන් තොරණ රිදී තොරණ පුන්කලස් ආදියෙන් සරහා පිළියෙළ කරණලද අව ඉස්බක් පමණ පුළුලැති මාණිකයෙන් මත්තහයෙහින්නේ කුම්භස්තාලය විදුරණය පිණිස නිර්ගිහිව පැමිණියන්නාවූ එකහර සිංහරාජයන්හුමෙන් බොධිවෘක්ෂය සමීපයට වඩනාසේක් කප්ලක්ෂයක් මුළුල්ලෙහි ප්‍රාර්ථනාකොට ආවාවූ සොළසිය නම් බ්‍රාහ්මණයකු විසින් පිළිගන්වනලද කුසතණ අටමිවක් ගෙණ පපච්කාරහිතවත බැවින් සුපරිසුද්ධවූ කාණ්ඩිමත් වන බැවින් සිනිදුවූ ඉනා වටවූ සෘජුවූ කඳඇති ඝනකොට බඳනාලද මොණරපිල් කලඹක්හි පිල්මඩුලුලක් බදුවූ සඳකාලයෙහිම නිල්වූ පෘථ්වාස්තරයෙහි පබ්ථදලුපෙහි හා සමානවූ මද පවනින් කම්පිත වන පලලව පත්‍රයන්ඇති එසේම මඳමාරුතයෙන් චලිතවූ යාඩා

යෙන් ප්‍රීතියෙන් නවන්නාක් වැනිවූ කඳඇති සියලු පාථිවිමණ්ඩලය අලංකාරකරන්නාවූ මහිකාන්තාවට තිලකාභරණයක් වැනිවූ තමන්වහන්සේ උපදිනා දවස්ම උපන්නාවූ හැම බුදුවරයන් බුදුවෙන ජයභූමියෙහි හටගත්තාවූ එහෙයින්ම විජයවෘක්ෂවූ කරුණාවෙන් සීතලවූ තමන්වහන්සේගේ ළය සෙයින් සිහිල්වූ ඡායාඇති අග්වළු නම් බොධිවෘක්ෂරාජයා කරා එළඹ තුන්වරක් ප්‍රදක්ෂිණා කොට එශාන් කොණෙයහි සිටිසේක් සියලු සම්භවරයන් විසින් අවිජිතසාධාරණයෙහි තෘණයන් අක් උඩුකුරුකොට සලාවගුරුවා නෙලි අඹින් පරිචර්තනවූවාක්මෙන් උපන්නාවූ අදුස්රියත් පමණවූ තෘණසංඝාණයන් දක්නා බැවින්ද තෘණයෙන් නිපන් බැවින්ද නිරුත්සන යයි කියනලද ජයපර්‍යඞ්කය මංගලපර්‍යඞ්කය යනාදී නම්ලද බොධිපර්‍යඞ්කාරූඪව වැඩහිඳ මෙසේසිතත් මේ මහා පෘථිවිය යම් කාරණයකින් පරිවර්තනය වෙතත් සියදහස්ගණන් පෙනෙනෙනකල් හිද ආකාශපථයඝුසක්කඝජිතාවෙන්පැලෙනකල්හිදු ගිනිගෙණ දිලියෙන කිඹිරහුරු සමූහයන් වන්නට වන්කල්හිදු මාගේ මේ ශරීරයෙහි මස් ලේ ඇට නහර වියලී සුණුවිසුණුවන කල්හිදු සම්‍යක්සම්බොධියට පැමිණ මිස මාගේ විර්‍යය නොහරිමියි ඉටා බඳනාලද බඳපර්‍යඞ්ක ඇතිව වටමට සිඳුවූ බෝකදට පිටලා නැගෙණහිරට මුණලා වැඩහුන්සේක,

එසේහෙයින් කිය මහාබොධිවංශයෙහි-

පරිපෝතගාමිනිසුවණ්ණපානිං විසඃජෝත්‍ථා තඤ්ච සුරභි කුසුමසමලඞ්කතෙ නිලෝභාසෙ මනොරමෙ ඝාලවනෙ දිවාවිහාරං කත්වා දිවසාවසානෙ සුවණ්ණ සුරභි ගන්ධකුසුමෙසු වණ්ටතොං පනි ගලිත්වා චීවරසොපරිපතමානෙසු සුරාසුර පූජිතාසු ඉන්දීවරාරවින්ද මඤ්ජරාදී කුසුමවුත්ථිධාරාසු නිරන්තරං වස්සමානාසු සුරකින්නර සුන්දරීසු සාධුකාරං දදමානාසු සුරභිවන්දන ව්‍රණ්ණ සමංකුලාසු කුසුම කුංකුමධූම සුගන්ධිනිසු විවිධා චාරුමඝඩජමාලිනීසු දසසහස්සි ලොකධාතුසු කම්පමානාසු ලුලිතකමලකුමුදවමන මකරන්ද මධුබින්දු සංසන්දහාවහෙ කුසුමා මොදතාපිතාලිජාලෙ මන්ද මන්දංවහති ගන්ධවාහෙ දෙවතාණා ලඞ්කත මංගන්න මතෙතහකුම්භනිඛඩදය විජ මහමානෙ, මිගරාජාවිය බොධිදුමසමීපං ගච්ඡන්නෙතා සොත්තිය විජෝ පණීත කුසමුඩ්ඩියෝ ගහෙත්වා සුපරිසුඩ සිනිඩ සුවට්ට උජුකඛ්ඩා ඝණඛඩමොර පිඤ්ජකලාප මණ්ඩලසංකාසං නිවත්තකාලං නීල පභතං අනන්තරනන්ර පවාළඞ්කුර දලසනනිභ ලලමානරත්ත පල්ලවං මන්දුනිල චලිත සාඛාභිනවවත්තම්ව පීතියා සකල පඨවිමණ්ඩල මලඞ්කරණතං ධරණිතල තිලකභූතං සහජාතං ජයභූමිජං විජය පාදං නිජහදයම්ව කරුණාසිනලං සීතලච්ඡායං අසඤ්ඤඛාධිමුප

ගන්නා නිකඛාතුං පදකඛිණං කත්වා පුබ්බුත්තර දිසාභාගෙ සීතා සබ්බබුබෙහි අවිජහි තඩාගෙන සිණානි වාලෙත්වා තුලිකාඝ පරිවජි න්නා'ම්ව ජාතං වුදකං හත්වා නිණ සන්ථාරං දිස්වා තසමිං විපරිවත්ත මානාසමපි මහාපඨවියං නිපතමානතසු 'පි නිග්ඝාතසහසෙසසු ඵල මානාසුපි පවනපඨපසසමානතසුපි බදිරඛාරනිකාතරසු සුසසමානත සු'පි මමමංස ලොහිතතසු. සමමාසමබොධිං අපත්වා න විරියං සංහ රිසසාමි 'හි පලලඞකමාභුජිත්වා බොධිරුක්ඛමූලෙ පුරත්ථාභිමුඛා නිසිදි-ඩි.

මෙසේ බොධිපය්‍යඞකාරූඪව වැඩහුන්කල්හි මොහතිමිර නිකර අසිසිර කිරණවූ බොධිසත්වයන්ට අමරපුරෙශ්වරවූ **ශක්‍රදෙවෙන්ද්‍ර** තෙමේ එක්සිය විසි රියන් පමණ දිගඇති භුවනොදරයෙහි ව්‍යාපාර වන ධවනිඇති විජයුත්තර නම් සංඛය පිඹිමින් සිටියේය. එසේම **පඤ්චසිඛ** නම්වූ ගාන්ධර්ව දිව්‍යපුත්‍රතෙමේ තුන්ගවුවක් පමණ දිග ඇති බෙළුවපණ්ඩු **විණාව** ගෙණ ගායනා කෙරෙමින් සිටියේය. **සූසෝම** නම් විබුධාධිපති තෙම තුන්ගවුවක් පමණ ඇති ශරත්කාල යෙහි චන්‍ද්‍රමරිචි සමූහයක්මෙන් සශ්‍රීකවූ දිව්‍යචාමරය ගෙණ මදින් මදින් සලමින් සිටියේය. ඝනතුසිත නම් දිව්‍යපුත්‍ර තෙම මැණික් තල්වැටක් ගෙණ සැපවූ පවන පරම්පරාවෙන් පිණවමින් සිටියේය එසේම චතුර්මුඛබ්‍රහ්මපලයාණන හිරණ්‍යගර්භ'සංඛ්‍යාත සහම්පති මහා බ්‍රහ්මතෙම තුන්යොදුනක් පලලඇති විතීය පුන්ඳමඬලක් වැනිවූ ශ්‍රීවත්සලක්ෂණ ත්‍රය ඇතුළත්වූ සුවඳින් යුක්ත වූ සුදුකොඩි ඇති සුදුකෙත් වියන දරමින් සිටියේය. කාලනම් නාගරාජ තෙම අසූදහසක් පමණ නාගකාවන් විසින් පිරිවරණලදුව සතුති වචන සහස්‍රයන් ගායනාකෙරෙමින් සිටියේය. දෙනිස්දිව්‍ය පුත්‍රයන්ගේ දෙනිස් කුමාරිකාවෝ දිවමලින් සම්පූර්ණවූ අනෙක විධ රත්කරඬුගණ පුදමින් සිටියාහුය. සියලු දශසහස්‍රී ලෝකධාතු යෙහි සියලු දෙවියෝ සැණෙවස්ගණ හාත්පසින් නහණලද ධවජ පතාක හා කෙතෙල් තොරණ මල්දම්ගත් අත් ඇත්තාහු ගතනාලද පුන්කලස හා දුමලොසු හා මිණිදඬුවැට පහන් ඇත්තාහු දරණ ලදරුවන්මයවූ සිරිවැපෙළ වල් විටුනැපෙළ ආදීවූ අෂ්ටමඞගල පඞ්කතින් හා රුවන්මයවූ ආදර්ශයයි කියනලද කැටපත් පත්නි ඇතිව ධරණිතල සංඛ්‍යාත පෘථිවියෙහි පටන් අකණිඨ බ්‍රහ්මලොක දක්වා අතුරක් නැතුව ගැවසී පූජාසත්කාරෙමින් නිදිවාඩාරාවලා යමාන ධෘතිගුණ සම්පන්නවූ බෝමැඩ වැඩහුන් බොධිසත්වයන් පිරිවරා සිටියාහුය,

මේද කිසේමෙනෝ, එහිම

තදා මහාපුරිසස්ස දසසතනයනා විජයුත්තර නාමං විසං රතනසනායාමං භුවනවිවරව්‍යාපිනාදං සංඛං ධමයමානා අට්ඨාසි

තථා පඤ්චසිඛෝ ගන්ධබ්බපුත්තෝ නිඝාවිනායතං බෙළුවපණ්ඩු වීණං වාදය වාදයමෙත්තා සුසාම දෙවරාජා නිඝාවිනායතං සරදසමය රජනිකරකරනිකර සසිසිරිං දිබ්බවාරං ගහෙත්වා මහද්ධනං වීජයමාණා සතතුසිත දෙවරාජා මණිකාළවණ්ණං තණ්හාවා සුබානිල පරමපරාගි සන්තෙපෙත්තා සහම්පති මහාබ්‍රහ්මා හි සයාජන තිඤ්ඡතං දුගියම්ව පුණ්ණච්ඡදං සෙතච්ඡත්තං උපරිධාරයමෙත්තා කාමළා නාගරාජා අසීතිසහස්ස නාගිකා පරිවුතෝ ථුනිවචන සහස්සානි ගායමෙත්තා අඤ්ඤි වත්තිංස දෙවකුමාරිසයා දිබ්බපුප්ඵසම්පූජණ විවිධාරතන මඤ්ජූසා ගහෙත්වා පූජයන්තියා අඩ්ඨංසු සකලදසස හස්ස චක්කවාළ දෙවතා ඡණවසං ගහෙත්වා සමන්තා සඤ්ඡාසිත ධජපතාක කදලිතොරණ කුසුමදුමලතා ගතිත පුණ්ණඝටධූම කටවිත්‍ර මණ්ඩිතඛණ්ඩදීප ධාරිතා අඛණ්ඩමණ්ඩල රතනාදුසපත්තියෙ. පඨ විතෝ්සාව අකණ්ඩිතා නිරන්තරං අඛ්ඛිංසු-සි.

එසමයෙහි මාරදිව්‍යපුත්‍රතෙම සිඛාඩ්ඩී කුමාරතෙමේ මාගේ විෂය අතික්‍රාන්ත කරණ්ඩකැමැත්තේ විය. ඔහුට මාගේ විෂය අති ක්‍රාන්ත කොට ගත්තෙනොදෙමියි මරඝනඝ සම්පයට ගොස් එපවත් කියා බ්‍රහ්මාණ්ඩය දක්වා ඇති දිව්‍ය බ්‍රහ්මයන් වෙවුල්වන මාරඝෝෂා නම්වූ ඝෝෂාවත් කොට ඒ මහරිමඝෝෂාව අසා හොයෙක් ආයුධ ඝෙණ අවුත් ඔහු පිරිවැරූ මරසෙන්මඟණ නික්මුණේය. ඒ මරසෙනඟ මරහුව ඉදිරිව අටඅඟුලින් ගවුවෙක දිවෙහි දකුණුලයෙන් අට සැලින් ගවුවෙක දිවෙහි වම් ඇලයෙන් අටඅඟුලින් ගවුවෙක දිවෙහි පශ්චාත්භාගයෙන් මුහුදරලසේ එක්‌වාව පවතිය දක්වා දිවයෙහි, උඩින් සනිස් ගවුවෙක දිවයෙහි ඒ මරසෙනඟගේ ඝෝෂාව සාරදහ සක් ගවුවෙහි පොළොව පැලියන හඬක්සේ ඇසෙයි. ඉක්බිත්තෙන් මරඳවුපුත් යෙලසියක් ඔසුදුන් තිරිමෙඛලා නම් ඇත්රජකුට ආරුඪව හස්තසහස්‍රයක් මවා අනෙකප්‍රකාර ආයුධ ගත්තත්ය. අව ශෙෂ මාරපිරිසඳුදු දෙදෙනෙක් එකෙක්ගත් ආයුධයක් නොගෙණ විශෙෂ ආයුධ ගත්තාහු අනෙකප්‍රකාරවූ වණ්ණ හා අනෙක ප්‍රකාරවූ බිය මවාගෙණ ගුරුළු රජුන්හු ගන්නට නික්මෙණ දියබර නන්සේ දෙවුලොවකක ප්‍රවර සුරදුම්වූ බොධිසත්වයන් මැඩපවත් වන්නට නික්මුණාහුය,

මෙම කිහ අච්ඡරෙ නිඝතෙසෙති,

තස්මිං සමය මාරරා දෙවපුත්තෝ සිඛණ්ඩිකුමාරෝ මයඤ වසං අනික්කමිතුකාමෝ නදුනිස්ස අභික්කමිතුං දස්සාම්හි මාරබලස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා එතමත්ථං ආරංචෙත්වා මාරඝෝසනං නාම ඝොසා පෙත්වා මාරබලං ආදාය නික්ඛමි සා මාරසෙනා මාරස්ස පුරතො ච්ඡාද සයොජනානි හොහි දක්ඛිණතොව වාමතොව මාදසයොජනානි

පවත්තනා යාව වාහනවාළපරියන්තා කත්වා සීතා උඩ්ඩීන විසෝජනුබෙබධා යස්සා උත්තාදේ සඥේ සෝජන සහස්සානා පඨාය පඨවි උද්‍රියාත සඥේවිය සුයති අථ මාරෝ දෙවපුත්තෝ දියඩ්ඩියොජන සත්තකං ගිරිමේඛලං නාම හත්ථිං අභිරුහිත්වා බාහු සහස්සං මාපෙත්වා නානාවුධානි අග්ගහෙසි අවසෙසායපි මාරපරිසාය චෙව නානා එකසදිසකංඅවුධානග්ගිනිංසු නානාපකාරවණ්ණා නානාපකාර මුඛා හුත්වා මහාසත්තා අජ්ඣොත්ථරමානා අගමිංසු-සී.

මෙසේ මරසෙන් බෝමැඩිට එළඹෙත් එළඹෙත් බොධිසත්වයන් පිරිවරා සිටි දෙවියන් අතුරෙහි එකෙකුදු සිටිනට අසමත්වූහ. අහි මුඛ අහිමුඛ දිසාවෙහි පලාඛියාහුය. කාලිඞ්ග නාගරාජතෙම පොලොව කිඹිද තමන්ගේ පන්සියයක් යොදුන් මාංපජරික නාගභවනයට ගොස් උභයසභායෙන් මුහුණ වසාගෙණ වැඳහොත්තේය. සක් දෙවිරජතෙම විජයුත්තර නම් සංඛය පිට චතුරාවාමඝණ සක්වළ ගල මුදුනට නැඟී සිටියේය. මහාබ්‍රහ්මරාජතෙම අතතුබූ ශ්වේත ඡත්‍රය යක්වලිගල මුවව්ට දමා තමාගේ බ්‍රහ්මලෝකයටම ගියේය. එක්දෙවනාවකුදු සිටිනට අසමත්වූවාය. ධෘතිවීර්‍යාදි ගුණභාරාධාර ධරණීධරාය මානවූ මහපුරුෂයානන් වහන්සේ හුදකලාවම වැඩ හුන්සේක,

මෙදණ්ඩියේ මැනෝ.

මාරබලං පන බොධිමණ්ඩමුපසංකමනත්ත උපසංකමනත්ත තෙසං එකොපි ඨාතුං නාසක්ඛි සම්මුඛ සම්මුඛඨානෙන ව පලායිංසු කාලෝ නාගරාජා පඨවියං නිමුජ්ජිත්වා පඤ්චයොජනසතිකං මණිපජරික නාගභවනං ගන්ත්වා උභොහි හත්ථෙහි මුඛං පිදහිත්වා නිපන්නා සකෙකාවිජයුත්තර සංඛං පිඹියං කත්වා චක්කවාළ මුඛ වට්ටියං අඩ්ඩසි මහාබ්‍රහ්මා සෙතවත්තනං චක්කවාළකොටියං ඨපෙත්වා බ්‍රහ්මලෝක'මෙව අගමාසි එකා දෙවතාපි ඨාතුං සමත්ථා නාහොසි මහාපුරිසෝ එකකොව නිසිදි-සී.

මෙසේ වැඩහුන්නාවූ ප්‍රඥානිධිනිකෙතවූ අවලගුණ වර්‍යාවලාය මානවූ මාගේ සවාමිදරුවානන් වහන්සේ යථොක්තප්‍රකාරයෙන් එන මරසෙනඟ දැක මෙතෙක් මරසෙනඟ මා එක්කෙනෙකුත් උදෙසා මහත් ව්‍යායාමයක් මහත්වූ උත්සාහයක් කරන්නාහුවෙති මේ සථානයෙහි මාගේ මාතාපිතෘ ගණනක් හෝ භ්‍රාතෘ කෙනෙක් හෝ කිසි නැකෙනෙක් හෝ නැත මාගේ මේ දසපාරමිතාවෝ වනාහී මාවිසින් දීඝකාලයක් මුළුල්ලෙහි පොෂ්‍යකල පිරියක්වැන්නේය එසේ හෙයින් පාරමී ධර්මයන් ඵලකකොට පාරමිධර්මයන් නැමැති ඝණ්ඩියෙන්ම පැහැර මේ මරසෙනඟ මා විසින් විධ්වංශනය කරන්

නට වටහන්යයි දුනාදී දශපාරමිධර්මයන් ආවර්ජනා කෙරෙමින් දෙදෙවුලොව දෙවියන් විසින් පිරිවරණලදුව ප්‍රේතසෙනඟට භය නොවන සක්දෙවිරජහු සෙයින් සිංහරාජයන් විසින් පිරිවරණල දුව ශෘඛාල සෙනඟට භය නොවන සර්ව්‍වඥතම්‍ය උත්තම මහ ගර සිංහරාජයක්හු සෙයින් මාගේ ඥාත්‍යාදිරුවූ තමන්වහන්ස්ගේ ඥේජස් නැමැති ගිනිකදෙහි මරණෙන් නැමැති පලඟැටියහු ගැසි වැටෙනි සිතා නිර්භීතව වැඩහුන්සේක්මය,

කියේමැනෝ.

මහාපුරිසෝ'පි නිති පස්සති ඔලාකෙච්ඡාසබ්බදෙවතානංප ලා තත්තා සුංසුති අඳසා පුන උත්තරපසෙන මාරබලං අජ්ඣාවචරමානා දිස්වා අයං එත්තකා ජනා මං එකකං සඩ්ඛාය මහන්තං වායාමං පරක්කමං කරොති ඉමස්මිං ඨානෙ මය්හං මාතාවා පිතාවා භාතාවා අඤ්ඤස්සාවා කොචි ඣුතකොා නත්ථි ඉමා පන දසපාරමියොව මය්හං දීඝරත්තං පුසපරිජනාසදිසා තස්මා පාරමියොව ඒලකං කත්වා පාරමි සත්තෙනෙව පහරිත්වා අයං බලකායෝ මයා විධංසෙතුං චට්ටතී'කි දසපාරමියෝ ආවජ්ජමානෝ නිසිදි-යි.

ඉක්බිත්තෙන් මාරදිව්‍යරාජ තෙමේ මෙයින්ම සිඩාඹිකුමාර යන් පලවම්යි සිතා කල්පාන්ත වාතයක් වැනිවූ මහත් වාතයක් නහා මහමෙහයාලීය එකණෙහිම පෙරාස්සාදි භෙදඇති වාතයෝ නැඟී අඩයොදුන් සමුදයොදුන් දෙයොදුන් තුන්යොදුන් පමණ පවි තු කුටාගාරද්‍රුලනඇඹකොට වනගහ වෘක්ෂාදින් උන්මූලනයකොට ගාන්පසින් ග්‍රාමනිගමයන් සුණුවිසුණු කරන්නට සමර්ථවූවද විර ධීරගුණප්‍රවරාකරවූ මහපුරුෂයන් වහන්සේගේ අසදෘශානුභාව ඥයන් බොධිසත්වයන් කරා පැමිණ සිවුරු කොණක් පමණකුදු සෝලවන්නට නොහැකිවූහ,

කියේමැනෝ.

අථ මාරෝ දෙවපුත්තෝ එතෙනෝ'ව සිඩත්ථං පලාපෙස්සාමී'ති චාතමණ්ඩලං සමුඨාපෙසි නංඛණංයෙව පුරත්ථිමාදි භෙදාවාතා සමු ඨහිත්වා අඩ්ඪයොජන ඔජන තියොජනපමාණානි පබ්බතකූටානිපදලෙත්වා වනගහ රුක්ඛාදීනි උම්මූලෙත්වා ගාමනිගමෙසු චුණ්ණ විචුණ්ණං කාතුං සමත්ථොපි මහාපුරිසස්ස ප්‍රුඤ්ඤතෙජෙන විහතානුභාවා බොධිසත්තං පත්වා විවරකණ්ණ මත්තම්පි චාලෙතුං නාසක්ඛිංසු,-යි.

ඉක්බිත්තෙන් මොහු උදකයෙන් අජ්ඣොත්ථරණයකොට මර මියි කියා කල්පාන්ත වර්ෂාවක් සේ මහත්වූ වර්ෂාවක් වැස්වීය, ඔහුගේ ආනුභාවයෙන් මහු මත්තෙහි සතපවල සඟපුපවලාදි භෙද ඇතිව

වල්ලාහකයෝ නැති වස්නට වන්හ. මෘදිධාරාවේගයෙන් පෘථිවිය තිදුවෙමින් වන වෘක්ෂාදින්ගේ උපරිභාගයෙන් මහ වතුරු අවුත් මාරසිතිර නිකර අසිසිර කිරණයමානවූ මහ පුරුෂයානන් වහන් සේකරා පැමිණ ඔබගේ ඕවරයෙහි පිණිබිඳුවක් පමණ ස්පර්ශ යකුදු නොමන්නට අසම්භීවිය,

හෙද කියේමැනෝ.

තතෝ ළදකෙන නං අජ්ඣාවරිත්වා මාරෙස්සාමී'ති මහාවස්සං සමුද්ධාපෙසි තස්සානුභාවෙන උපරූපරිසතපටලසහස්සපටලාදි හෙ ඨා වලාහකා උට්ඨහිත්වා වස්සිංසු වුට්ඨිධාරාවෙගෙන පඨවී ඒකූ අහොසි වනරුක්ඛාදිනං උපරිභාගෙන මහාඔඝෝ ආගච්ඡි මහාසත්තස්ස ඕවරෙ උස්සාව බින්දුමත්තම්පි තෙමෙතුං නාසක්ඛි-යි.

ඉක්බිත්තෙන් පළිත වැස්සක් වැස්වීය. මහත් මහත් පළිත භූතයෝ දුම්මින් ගිනිගෙණ දිලියෙමින් ගගණතලයෙන් අවුත් ත්‍රිවිධාග්නි නිර්වාපණ සඳහා මෙඝඵැති බොධිසත්වයන් කරා පැමිණ දිව්‍යමාලාගුලහාවයට පැමිණියහ.

කියේමැනෝ.

තතෝ පාසාණවස්සං සමුද්ධාපෙසි මහන්තානි මහන්තානි පබ්බතකූටානි ධූපායන්තානි පජ්ජලන්තානි ආකාසෙනා'ගන්ත්වා බොධිසත්තං පත්වා දිබ්බමාලාගුල හාවං ආපජ්ජිංසු-යි.

ඉක්බිත්තෙන් ආයුධ වර්ෂාවක් වැස්වීය. එකෙණෙහි එකධාරා ද්විධාරා කඩුකොත්තසරතොමර මැඩහඳ දුනු ශර ආදිවූ ඒ සුඛුමවූ ආයුධ වර්ෂාවෝ දුම්මින් ගිනිගෙණ දිලියෙමින් ආකාසයෙන් අවුත් ප්‍රවරතර ප්‍රඥනිධිනිකෙතවූ බොධිසත්වයන් කරා පැමිණ දිවමල් පූජාවක් මෙන් වූහ.

එසින්කිණ.

තතොපහරණ වස්සංපමුද්ධාපෙසි එකතොධාරා උභතොධාරා අසිසත්තිබ්බිජ්ජාදයෝ ධූපායන්තා පජ්ජලන්තා ආකාසෙනා'ග න්ත්වා බොධිසත්තං පත්වා දිබ්බපුප්ඵානි අහෙසුං-යි

ඉක්බිත්තෙන් මොහුදවා හඑකෙරෙහියි කියා අහුරුවැස්සක් වස්වාලිය කිංසුකවණ්ණවූ අඞ්ගාරයෝ ආකාසයෙන් අවුත් කෙලෙස පාෂිත වන්නිසකත්තායමානවූ බොධිසත්වයන්කරා පැමිණ ශ්‍රීපාද මූලයෙහි පිදූ දිවමල් පූජාවක් මෙන් වැතිර සිටහ.

එසින්කිණ.

තතෝ අඞ්ගාරවස්සං සමුද්ධාපෙසි ඛීණාසවබලණා අඞ්ගාරා ආකා සෙනාගන්ත්වා බොධිසත්තස්සපාදමූලෙ දිබ්බපුප්ඵානිහුත්වා පතිතිංසු-යි

ඉක්බිත්තෙන් හුණ්ඩඅළු වඹාවක් වැස්වීය අතුපුඟුවූ අඟනිව ණිණුවිඤ්ඤිකා ආකාසයෙන් අවුත් සම්මෙලහාගැහි නිම්පණ ගංගා ප්‍රවාහවූ බොධිසත්ත්වයන්කරා පැමිණ ශ්‍රීපාද මූලයෙහි වඳනවුණිණව වැඟිර සියහ.

එසින් කිහ-

තනොකුඤ්ඤුල වඤ්ඤං සම්මඤ්ඤපෙසි අඤ්ඤණා අඤ්ඤවණෙණා කුඤ්ඤුලා ආකාසෙනාගඤ්ඡිත්වා බොධිසත්තඤ්ඤස්ස පාදමූලෙ වඳන චුණිණං හුත්වා නිපති-යි.

ඉක්බිත්තෙන් මහත් වැලි වඹාවක් වස්වාලිය එකෙණෙහි අහි සිසුවි වැලි දුමින් දිලියෙමින් ආකාසයෙන් අවුත් සම්මලාහකොක නිලකවූ බොධිසත්වියන්කරා පැමිණ ශ්‍රීපාදමූල යෙහි දිව්‍යපුෂ්ප යන්ව ප්‍රපතිතවූහ.

එසින්කිහ.

තනොං වා ලුකවඤං සම්මඤ්ඤපෙසි අතිසුබුම වාලුකා ධූපායනතා පජ්ජලනතා ආකාසෙනාගඤ්ඡිත්වා බොධිසත්තඤ්ඤස්ස පාදමූලෙ දිබ්බ පුඵ්ඵානිහුත්වා නිපතිංසු-යි.

ඉක්බිත්තෙන් සිනිඟෙණ දිලිහෙන කලල් වඹාවක් වැස්වීය ඒ මඩකලල් දුමින් දිලිසෙමින් ආකාසයෙන් අවුත් ත්‍රෙලොක්‍යෙකකොවායස්වී බොධිසත්වියන්කරා පැමිණ ශ්‍රීපාදමූලයෙහි දිවව් ලවුන්ව නිපතිතවූහ.

එසින්කිහ.

තනොං කලල වඤං සම්මඤ්ඤපෙසි තං කලලං ධූපායනතා පජ්ජි ලනතං ආකාසෙනාගඤ්ඡිත්වා බොධිසත්තඤ්ඤස්ස පාදමූලෙ දිබ්බවිලෙප නං හුත්වානිපති-යි.

ඉක්බිත්තෙන් අදුරෙන් භයගත්වා සිඛාඛීයා පලවමියි ගණ දුරක් නැඟිය ඒ අන්ධකාරය චතුරඞ්ග සමන්නිතවෙමින් සවාස නාසමොහ තිමිර නිකරසහස්‍ර කිරණායමානවූ බොධිසත්වියන් කරාපැමිණසුසඤ්ඤප්‍රභාවවැදෙනත් කලක් මෙන් අදුරු අතුරුදන් මකාට ආලොක පැනිරිණ.

කිසේමැනෝ.

තනොඤ්ඤිනා භිංසෙත්වා සිඛාඛිං පලාපෙසාමිංහි අන්ධකාරං සම්මඤ්ඤපෙසි තං චතුරඞ්ග සමන්නාගතංචිය මහානමහුම්මා බොධි සත්තාපත්‍යා පුරියපභාවිභතංචිය අන්ධකාරං අන්තරධාඤ්-යි.

මෙසේ මාරදිව්‍ය රාජතෙම වාතවලාහ පාණාණ ප්‍රහරණාඩ්ගාර ඛුඤ්ඤුලවාළුක කලලාන්ධකාරයයි කියනලද මේ තවවිධ වඹාගෙන් නිඤ්ඤල ගුණමහිම ධරණී ධරායමානවූ බොධිසත්වයන් පලවන්නට නොහැකිවූ තැනැත්තේ තමාගෙළ කලි දෙය පූජාවටවන්වා දැන තමාගේ ඔරසෙනගත ආමන්ත්‍රණය කොට කිපී ඊඹා තොපි කුමක් කරමින් සිටිවූද මේ සිඛාඛීයා වහා ගඟුව එදුව බදුව මෙණෙ ව

යානෙදෙවයි යනාදින් කියයිසා තමාද ගිරිමේඛලා නම් ඇත්රජ පිටපුන්නේ චක්‍රායුධය ගඟණ නිහුවනඅජන්හමරනිසෙළිතපාදර විසෙ පලඝිණාවූ බොධිසත්වයන්කරා පැමිණ සිඩාසිය මේ පයිඩිකය නෝ සතුමනාවයි මානතුය එහෙයින් මාගේ පයිඩිකයෙහි නොඛිද නැගිසිටුවයිකියා සමුපවිතා ඛුසලබලුඇතිව ඛත්තියකුල යෙහි ඉපදඅක්විතිවන්පිරු සක්විතිරජක්හු විසින් ලද චක්‍රරත්න යවසැඩොලෙක් අවුත් ඛත්තියකුලයම්හුතවූ තොප වැන්නවුන්ට මේ චක්‍රරතනය අයිති නොවන්නේය අපවැනි සැඩොලන්ට මේ චක්‍ර රත්නය අයිතියයි කියන්නාසේ කිති හයවයිතයක්ත් නැතිම කියේය.

භෙද දක්වනලදී.

එවංමාතරාඉමානිනවති වාතවස්සපාසාණ පහරණඛාර කුසාඛු ලවාලිකාකලලඛඩකාර වුසීහි බොධිසත්තං පලාපෙතුං අසක්කොතෙහා කිං හණෙ තිඩ්ඨ ඉමං කුමාරං ගණ්හාථ ගනථ පලාපෙථා'ති පරිසං ආණාපෙසි සයම්පිගිරිම්ඔබලස්ස හත්ථිනා බෝධි නිසීදනා එකකාශ්‍රුධං ආදාය බොධිසත්තං උපසංකම්මා සිඩ්ඨ උඨහථ එතස්මා පලලඛිකා නායංතුඃඟාපාපුණාති මයඟං එසෝපාපුණාති'ති ආහ-යි.

එපවත්අසා නිහුවන භවන භවණිඤ ඨ පිකවූ* බොධිසත්වයෝ පාපිවූ මාරය කාවිසින් පිරූ දසපාරමිතා එකුත් නැත දසඋපප රමිතාවකුත් නැත දශපරමාඹි පාරමිතාවකුත් නැත කළි පඤ්ච මහා පරිත්‍යාගයකුත් නැත පිරූ ඥානාඹි චරියාවකුත් නැත ලොකාඹි චරියාවකුත් නැත බුඹිචරියාවකුත් නැත එහෙයින් තව මේ පයිඩිකය නොපැමිණෙයි මව මේ අශ්න පැමිණෙන්නේයයි වදලමෙක්කි.

කියේ මැනෝ.

මහාඝතෙතා තඝඝවචනං සුත්වා අවොච මාර! තෙව තයා දස පාරමිඝා පූරිතා න උපපාරමිඝා න පරමත්ථපාරමිඝා නපිපඤ්ච මහාපරිච්චාගෙපරිචිවත්තා න ඤණත්ථචරියා න ලොකත්ථචරියා න බුඹිචරියාපූරිතා නා යං පලලඛිකා කුඨඨං පාපුණාති මෙහෙමව ඝෝ පාපුණාති-යි.

එපවත්අසු මාරදිව්‍ය රාජතොම කිති ද්‍රෝධ ඉවඝාතනෙනාහි ඝනරාමර ලොකපූජි වඛිත්ත නිරුත්තර ධම්මිස්සා ප්‍රවර්තා යෙහි ඝමඣිවූ මහපුරුඝයානන්වහන්ඝස්ට තමාගේ මහානුභාවසම්ප නනවූ චක්‍රායුධය දමාගැසිය ඒ චක්‍රායුධය දශපාරමිධර්මයන් ආව ජිනය කරන්නාවූ මොඝතමස් ප්‍රබුඛ මිධ්වංශහා ප්‍රවරාදිත්‍යවූ මහා පුරුෂයානන් වහන්සේගේ ඔස්තකයෙහි මල්වියනක් මෙන් සැදී සිටගත.

---

* සවණ්ණිඝාකුනා-ඇතැම්

හෙදකිච්ච.

මාදිසා කුවේ කොධවෙනං අසහනෙනා මහා පුරිසස්ස චක්කායුධං විස්සජ්ජේසි තං තස්ස දසපාරමියෝ ආවජ්ජේත්වා උපරිහාගෙ මාලාවිතානං හුත්වා අට්ඨාසි-යි

ක්ෂුරධාරා සංඛ්‍යාත කර මුඛගත්ඇති ඒ චක්‍රායුධය විනාති නොසුදුවස්හි කිරීම ඔහුවිසින් ගැසිහම් එක ඝණ මහාමෙර සා ගල්වැඹක් සිදු වැදුනුමෙහාත් වංසකලිරසංඛ්‍යාත හුණ දුර්වක්සේ සිදියෙයි මෙහි වනාහි ධානිගුණසම්පන්නවූ බොධිසත්ත්වයන්කරා පැමිණ මල් මිසනක්සේ සිවිත්තේය එකල්හි අවසෙස මරසෙනඟ මෙවිට පලනින් නැගියන්නේයයි ඝනිනිනඟ දිලියෙවා මහත් මහත් පව් තකුවයන් දමාලූය ඒ පසිනා කුවෙයෝ දශපාරමී ධර්මයන් ආවර්ජිත කරන්නාවූ නිර්මල නිර්මිර නිකර දසසහස්‍රචක්‍රවාලයන්හි වසන්නාවූ මහා පුරුෂයාගේ වහන්සේව මල්වැව බවවැපැමිණ භූමියෙහි ප්‍රපතිත වූවාහුය එකෙණෙහි සෙසුදෙවතාවෝ සක්වළගල මෝවිට සිටියානු කර ඔසව ඔසවා බලබලා හවත්නි! අද සිද්ධාර්ථ කුමාරයන් ගේ රූපාලඞ්කාරවූ ආභාමණ්ඩලය නැසුනේය. කුමක් කරන්නේදැයි කියා බලත්මය,

හෙද කිච්ච.

දෙවතා චක්කවාළ මුඛවට්ටියං ඨිතා ගිවං පසාරෙත්වා සිසං උක්ඛිපිත්වා උක්ඛිපිත්වා නංඩා වත හො සිද්ධත්ථකුමාරස්ස රූපසම්පත්තා අත්තභාවෝ ඛින්නුඛෝ කරිස්සන්ති ඔලොකෙන්ති-යි.

ඉක්බිත්තෙන් වාදිභඤ්ඤවිදූරණ ප්‍රවර සිංහරාජවූ මහාපුරුෂයානෝ පුරින පාරමී ධර්මයන් ඇති බොධිසත්ත්වරයන්ට බුදුවන දව සෙහි ප්‍රාප්තවන පඤ්ඤාඝය මේට පැමිණෙයි කියා සිවි මාරයාට බණවා මාරය! මේ පඤ්ඤාඝය තව පැමිණෙයි කියයි තෝ මේ පඤ්ඤාඝය නිසා පෙරැම් පුරමින් ඉදන් දුන්බැව්හි කවරෙක් සාක්ෂිදයි වදාළසේක එපවත් ඇසූ මාරතෙම මාගේ මේ මරසෙනඟ සාක්ෂියයි කියා මාරසෙනානිවූවිකාකාට අත දිගුකෙළේය, එකෙණෙහි මරසෙනඟ මම සාක්ෂියෙමියි මම සාක්ෂියෙමියි කිය කියා පැවැත්වූ ශබ්දය පොළාවේ පැළෙන හඬක් සෙයින් මහත්වූ බඹලොව දන්වා නැගි දෙවබඹුන් භයපත්කරවිය ඉක්බිත්තෙන් මාරදිව්‍යරාජතෙම සිද්ධාර්ථයනි! තොපගේ දානයෙහි කවුරෙක් සාක්ෂිදයි විචාළේය, එපවත් ඇසූ මෙනයජනාකුමුදුවන තරුණාකිම්මණ්ඩලවූ මහපුරුෂයන්වහන්සේ පාපිවූ මාරය! තෑගේ දානයෙහි සාක්ෂිවූයේ සවෙතනවූ තෑගේ පිරිස්වය මට මේ සථානයෙහි සවෙතනවූ කිසිකෙණෙක් සාක්ෂි කියන්නට නැත මාගේ සාරාසංඛ්‍ය කප්සුවගස්යෙහි දුන් දන් හැර ඔහොම වෙස්සන්තරාත්මභාවයෙහි සිට සපාගතක

දෙයක දීමනි මේ අවවාදය පාලිවිය සාක්ෂියයි රන්වලාගැබ්කින් නික්මුණු විදුලිය කලඹික්සේ විවරතඹ්හයෙන් දක්ෂිණ ත්‍රිහස්තය ප්‍රසාරණය කොට වෙසෙන්තරාත්මභාවයහි සිට දෙනලද මාගේ සජ්ඣායකය දැනයෙහි නි සාක්ෂි ඇද්ද නැද්දයි වදුරා මහාපාථිවිය අභිමුඛකොට ත්‍රි හස්තය දිගුකළසේක එකල මහාපාථිවිය මම එකල්හි නොපට සාක්ෂියෙමියි කියා සතරාවයෙන් ගහසහස්‍රාවයෙන් ගතසහස්‍රාවයෙන් මරසෙනහ අවස්ථරඥානයකරන්නියක්නුමෙන් ගුගුරා නැගියාහ.

එසින් කිහ,

තතෝ මහාපුරිසෝ පූරිතපාරමිනං බොධිසත්තානං අභිසම්බුජ්ඣනදිවසෙ පත්තපල්ලඞ්කා මයගං පාපුණාති'හි වත්වා ඉතිං මාරං ආහ මාර කායං දැනාසි දිසාහාභාවෙ කොසක්ඛි'නි ආහ මාරෙ ඉමෙ එත්තකා සක්ඛිනෙ'හි මාරබලාභිමුඛං හත්ථං පසාරෙසි තස්මිං ඛණෙ මාරපරිසා අහං සක්ඛි අහං සක්ඛි'නි, පවත්තසද්දෙ පථවි උද්‍රියනා සද්දසදිසෙ අහොසි අථ මාරෙ මහාපුරිසං ආහ සිඹ්ඣි තුයහං දැනාසා දිසාහාභාවෙ කොසක්ඛි'හි මහාපුරිසෙ තුයහං තාව දැනාසා දිසාහාභාවෙ සවෙත්තා සක්ඛිනෙ මයාං පනා ඉමිසමීං ඨානෙ සවෙතනෙ කොවි සක්ඛ නාම නත්ථි ඉඨිතු තාව මේ අවමස සත්තහාභාවෙසු දිසා දැනං වෙසාසන්තරත්තහාභාවෙ පන ඨත්වා සත්ත සතක මහාදැනාසනාවදිත්‍යාභාවෙ ඉයං අවෙතනා'පි ඝණමහාපථවී සක්ඛි'නි විවරගබ්භන්තරතෝ දක්ඛිණහත්ථං අභිනිහරිත්වා වෙසා සන්තරත්තහාභාවෙ ඨත්වා මයාං සත්තසතක මහාදැනාසා දිසාහාභාවෙ ඉමං සක්ඛි න සක්ඛි'නි මහාපථවි අභිමුඛං හත්ථං පසාරෙසි මහාපථවි අහං තෙ තදා සක්ඛි'හි විරාවසහසෙන විරාවසහසෙන විරාවසත සහාසෙන මාරබලං අවත්ථරමානාවිය උග්ගන්දි-සි;

රතනමාලි වෛත්‍යකථා නම්වූ ථූපවංශයහි වනාහි එවේලෙහි පොළොව පලාගණ මී දෙදු මාරුක් මලක් සහිත රන්කලසක් වම්අත්ලෙන් දරාගෙණ සාමිදරුවානන් දකුණුදනම්බලට හුදුරා, පතනින් පොළොව පලාගණ නැති දකුණත ඔසවාගණ බුදුබව යාමින්වමසයි තුන්ලොවට. ඇසෙනසේ තුන්ලිවක් කොට දෙස් තියා කිව, එවේලගි වසවතීනිවාරයා පැරද පලාසිඹ්යයි යහු කවර නම් පෙලඅවුවාවෙක තුබුඵවාදු ගෙණ දුක්වූහු. ඉක්බිත් තෙන් මෙත්‍රලොකෙකබඹුවූ මහපුරුෂයානන්වහන්සේ වෙස තුරු අත්බැවිහි දුන් උතුම්වූ මහාදැනය සම්පාදනය කරන් කරන් දියඩිඹයොජනසතිකසංඛ්‍යාහ යෙලසියයක් සොළුන් උස ඇති ගිරි

මෙබඳු නම් ගාම්භීර්‍යතෙම බුදුන් දිසාවේ දනබිම ඇත වැලී ගිශේය මරපිරිස දිසා විදිසාගෙනි නියත, දෙමදනෙන එකමඟ ගිහයෝ නම් නැත ගිම්හාභරණ උතුරැසළු ආදිය දමා ඉස්සූ අතෙනි කලපාන්තවාතය වැදගත් ඉඹුල්පුඵන්සේ වෙවුල මෙවුලා පලා ගියහ; මහ පුරාවලියෙහි වනාහි ඒ වසවර්තිමාරයා ඇතුපිටින් බිම හි දහයක් අවියලා සිඩාඹිකුමාරයෙනි! තොප බල ඇති බව දනිමමය තොප තෙදඇති බව දනිම්මය. තොප පින් ඇති බව දනිමමය තොපි සමසිස් පෙරුම්පිරූ බව දනිම්මය තොපගේ විරිය මුළුලොවට හඟවම් තොපගේ බල දන්වන්නට ආම් මා සෘෂ්‍යාකරව මා සෘෂ්‍යාකරවයි තුන්යලක් කියා තමාගේ වස වළඳනි දිව්‍යලොකයට දිව ලජ්ජාවෙන් තමාගේ සෙනග මුහුණු බැලිය නොහෙනුයේ යහනෙහි මුහුණින් සුසුන්ලලා වැදහොත්තේ යයි යනු කිනු මෙසේ දුවන්නාවූ පිරිස් සහිත මාරයා දුටු දිව්‍යසමූහයෝ වසවර්තීමාරයාහට පරාජය විය සිඩාඹිකුමාරයන්ට ජයවිය එහෙයින් ජය සූජාකරම්හයි නාගයෝ නාගයන්ට සුපණ්ණයෝ සුපණ්ණයන්ට දෙවතාවෝ දෙවතාවන්ට බ්‍රහ්මයෝ බ්‍රහ්මයන්ට කියා ගඩිමාලාදින් ගන්නාලද අත් ඇතිව සුරනරමුනිමනුජවඳනීය මහපුරුෂයානන්වහන්සේගේ සමීපයට බෝමැඩට එළඹියා හුය.

කිලෙමැනෝ.

තතෝ මහාපුරිසෙ දින්නාමෙන සිඩත්ථ මහාදුහං උත්තමදුත 'නත්ති වෙස්සන්තරදුතං සම්මසමානා සම්මජ්ජනෙන දියඪ්ඨයොජන සතිකෙ ගිරිමඛලාහත්ථි ජණ්ණුකෙහි පතිඨාසි මාරපරිසා දිසාවිදි සා ඵලායි වෙ එකමඟෙහන ගතා නාම නත්ථි සීසාභරණානි චෙව නිවත්ථවත්ථානි ච පහාය සම්මුඛ සම්මුඛදිසාහි එව පලායිංසු තතෝ ගදවසංඝා පලායමානං මාරබලං දිස්වා මාරස්ස පරාජයෝ ජාතෝ සිඩත්ථ කුමාරස්ස ජයෝ-ජයපූජං කරිස්සාමා'ති නානා නාගානංසුප ණ්ණානංසුපණ්ණානං දෙවතා දෙවතානං බ්‍රහ්මානෝ බ්‍රහ්මානං පෙසෙසුං යඩිමාලාදිහත්ථා මහාපුරිසස්ස සන්තිකං බොධිපල්ලඞ්කං අග මංසු-යි.

මෙසේ ආවාවුත් අතුරෙහි වනාහි-

"ජයෝ හි බුද්ධස්ස සිරීමතෝ අයං
මාරස්ස ච පාපිමතෝ පරාජයෝ,
උපෙච්චසුං බොධිමණ්ඩ පමොදිතා
ජයං තදා නාගගණා මහෙසිනෝ"යි.

දක්වහාලුද නුමයෙන් නාගයෝද

ජයෝ හි බුද්ධස්ස සිරීමතො අයං
මාරස්ස ච පාපිමතෝ පරාජයෝ,
උභයාභයස්සා බොධිමණ්ඩෙ පමොදිතා
සුපණ්ණසංඝාපි ජයං මහඝ්ඝතං,යි,

අක්වහලද ක්‍රමයෙන් සුපණ්ණරාජයෝද-

"ජයෝ හි බුද්ධස්ස සිරීමතො අයං
මාරස්ස ච පාපිමතෝ පරාජයෝ,
උභයාභයස්සා බොධිමණ්ඩෙ පමොදිතා
ජයං තදා දෙවගණා මහඝසිතා"යි.

දක්වනලද ක්‍රමයෙන් දෙවසමූහයෝද-

ජයෝ හි බුද්ධස්ස සිරීමතො අයං
මාරස්ස ච පාපිමතෝ පරාජයෝ,
උභයාභයස්සා බොධිමණ්ඩෙ පමොදිතා
ජයං තදා බ්‍රහ්මගණා'පි නාදිතා-යි

දක්වනලද ක්‍රමයෙන් බ්‍රහ්මසමූහයෝද අවශෙෂවූ දසදහසක් සක්වළ දිව්‍යසමූහයෝද මාලාගන්ධ විලෙපනාදීන් පූජාකෙරෙමින් නානාප්‍රකාර සතුතිවචන යහපුයෙන් පූජාකෙරෙමින් සිටියාහුය. මෙසේ හිරුඅස්තයට යන්නාට පළමුකොටම සපරිවාරමාරපරාජය කොට ප්‍රථම යාමයෙහි **පුබ්බෙනිවාසානුස්සතිඤාණ** නම් කවරහයත්? පෙරවිසූ කඳපිළිවෙල දන්නා ඤණයයි පෙරවිසූ කඳපිළිවෙල දන්නාවූ ඤණයඇත්තාහු සදෙවලොක වෙත්'ඔහු කවුරුදයත් **කාලදෙවලාදි** ඇතැම් තීර්තිකයෝය ප්‍රකෘති ශ්‍රාවකයෝය මහා ශ්‍රාවකයෝය අග්‍ර ශ්‍රාවකවයෝය ප්‍රත්‍යෙකබුද්ධයෝය සම්‍යක් සම්බුද්ධයෝයි.

මෙම කිහ විශුද්ධිමාගීයෙහි-

"ඉමං පුබ්බෙනිවාසං ජ්ජනා අනුස්සරන්ති තිත්ථියා පකතිසාවකා මහාභාවකා අග්ගසාවකා පවෙචකබුද්ධා සම්බුද්ධා,,-යි. මෙවුන් මකෙරෙති තීර්තිකයෝ සතළිස් කපක් පමණම අනුස් මරණය මකෙරෙති එයින් මතෙනහි අසමර්ථවෙති කුමක්හෙයින්දයත්? දුම්ල ප්‍රඥ ඇති හෙයිනි.

හෙද කිසෙමැනෝ.

"තව්ව නිත්ථියා වත්තාළිසං'යෙව කපෙ අනුස්සරන්ති න ත තොපරං කස්මා දුබ්බලපඤ්ඤතතා,,-යි. ප්‍රකෘතිශ්‍රාවකයෝ කල්පසිය සතුදු දශසතුදු සිහිමකෙරත්මැයි කුමක්හෙයින්දයත් බලවත් ප්‍රඥ ඇතිහෙයිනි.

එයින් කිහ.

"පකතිඤාවනා කපසහසසම්පි අනුසසරනති 'මයව බලවපාදසසනතා,,-යි. අභිනිහාරශාවකයෝ කල්පලක්ෂයක් අනුස්මරණය කෙරෙත්.

එයින් කිහ.

"දසිනි මහාසාවකා සතසහසසකපප අනුසසරනති"යි. දෙඅග සවුවෝ එකාසංඛෙය්‍ය කල්පලක්ෂයක් අනුස්මරණය කෙරෙත්.

එයින් කිහ

'වෙ අගසාවකා එකමසංඛෙය්‍යකපපසතසහසස'මපිච,,යි. පසේ බුදුවරයෝ දෙයාසංඛ්‍යකල්ප ගහසහස්‍රයක් අනුස්මරණය කෙරෙත්.

එයින් කිහ.

"පවෙවකබුඛා වෙ අසංඛෙය්‍යානි කපපසතසහසසානි,,යි. ඒ එ සේවූහුගේ ඔවුන්ගේ අභිනිහාර සංඛ්‍යාත ප්‍රථම ප්‍රාර්ථනාවන් එපමණ ක්මය ඒ කාරණයෙන් අභිනිහාරය දක්වා අනුස්මරණය කෙරෙත්.

හෙද දක්වන්.

"එතතකාසි නෙසං අභිනීහාරොයි;"එසේවුවහොත් ලොවුතුරා බුදුවරයන්ගේත් අනුස්මරණය අභිනීහාර කළතැන් දක්වා මය මතෙහි තැනිවුවමනාදයත්? එසේ නොවෙයි යම්සේ ග්‍රාමණිගම ජනපදාදියට නායකයෝ තමතමන්ගේ ග්‍රාමාදියටම්ය එයින් පිටත ආඥාපතුරුවන්ට අසමර්ථවෙද්ද එපරිද්දෙන්ම ශ්‍රාවකාදිහු තමතම න්ගේ ධර්මතාවි දක්වා අනුස්මරණයකරනි එයින් මත්තෙහි අස මර්ථවෙත් යම්සේ සකලපෘථිවීශ්වරවූ සක්විති මහරජතෙම ග්‍රාමනි ගමාදියෙහිද එයින් පිටත් සමුද්‍රපර්‍යන්තවූ සකල චක්‍රවාලයෙහිද ආඥාපවක්වන්ට සමර්ථවේද ඒ සක්විතිරජහට අසවල් ග්‍රාමණිගම ඝට මිය අසවල් ග්‍රාමණිගමාදියට් ආඥාපවන්වන්ට අසමර්ථයයි නියම යක් නැද්ද එපරිද්දෙන්ම දසපෙරුම් පූරා බුදුවූන සර්ඥවරයන්ට පෙණෙනාහාවූ ප්‍රමේයනිවාසය කෙළිවරක් නැත්තේය.

එයින්කිහ.

"බුඛානං පන පරිචෙඡදෙ නාමනත්ථි,,මෙහි දැක්වූ ප්‍රමේනිවාසය තිර්ණිතයෝ කෙසේ සිතිකෙරෙන්ද යත්? මේ ලෝකයෙහි දෘෂ්ටිගති කවූ සුමහර ශ්‍රමණයෙක් හෝ බ්‍රාහ්මණයෙක් හෝ කෙලෙසුන් තවන ව්‍යර්ථයයි කියනලද ආතපපය නිසා එම ව්‍යර්ථ පිනිටවීම්වස යෙන්ගි කියනලද ප්‍රදූනය නිසා එම ව්‍යර්ථයයි නැවත ණැවත

ඇසෙදීම් විෂයයන් අනුයෝගය නිසා සම්භවයගේ අවිප්‍රවාසයයි කිය නා ලද අප්‍රමාදය නිසා උපායමනසිකාරය ප්‍රධාන මනසිකාරයයි කිය නා ලද සම්‍යඤ්ඤානයනිසා යම්පරිද්දෙකින් එකඟවූ චිත්තයෙහි අනෙක ප්‍රකාරවූ පූර්වනිවාසය සිහිකරන්නේද එබඳුවූ සමාහාව ඇති චිත්තසමා ධිය ලබන්නේය ඒ කවරේද එකම ජාතියක්ද සිහිකරන්නේය ජාති දෙකක්ද ජාති තුනක්ද ජාති සතරක්ද ජාති පසක්ද ජාති දසයක්ද ජාති විසියක්ද ජාති තිසක්ද ජාති සතළිසක්ද ජාති පණ සක්ද ජාති සියයක්ද ජාති දහසක්ද ජාති ලක්ෂයෙක්ද නොයෙක් ජාති සියයෙක්ද නොදෙක් ජාති දහසයක්ද නොයෙක් ජාති ශතසහස්‍රයෙක්ද අසවල්තැන උපන්මි එහිදී මෙබඳු නාම යක් ඇතිවිමි මෙබඳු ගොත්‍රයක් ඇතිවිමි මෙබඳුවූ ණීයක් ඇතිවිමි මෙබඳු ආහාරයක් අනුභවකෙළෙමි මෙබඳු සුවදුක්දෙකක් වින් දෙමි මෙබඳු ආයුෂයක් කෙළවරකොට ඇත්තක්විමි හේ මම එයින් චුතවූයෙම් අසවල්තැන උපන්මි එතැන්හිදු මෙබඳුනාමයකුත් ඇතිවිමි=පෙ-හේ මම එයින් චුතවූයෙම් මෙහි උපන්මියි මෙසේ සුන් දරවූ ආකාරඇති උද්දෙස සහිතවූ අනෙකප්‍රකාරවූ පෙරවිසූකඳ පිළි. මවලි සිහිකරන්නේයි.

එසින් වදුලහ බුදුහු බ්‍රහ්මජාල සූත්‍රයෙහි.

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චෙවා සමණබ්‍රාහ්මණාවා ආතප්පමච්චායික පධානමච්චායික අනුයොගමච්චායික අප්පමාදමච්චායික සම්මාමනසිකාරම ච්චායික තථාරූපං චෙතොසමාධිං ඵුසති යථා සමාහිතෙන චිත්තෙන අනෙ කවිහිතං පුබ්බෙනිවාසං අනුස්සරති සෙය්‍යථිදං එකම්පි ජාතිං දෙවි ජාතියෝ නිස්සොපි ජාතියෝ චත්තස්සොපි ජාතියෝ පඤ්චපි ජාති යෝ දසපි ජාතියෝ විසතිපි ජාතියෝ තිංසම්පි ජාතියෝ චත්තාළී සම්පි ජාතියෝ පඤ්ඤාසම්පි ජාතියෝ ජාති සතම්පි ජාති සහස්සම්පි ජාති සතසහස්සම්පි අනෙකානිපි ජාතිසතානි අනෙකානිපි ජාතිසතසහස්සානි අමුත්‍රාසිං එවංනාමෝ එවංගොත්තෝ එවංවණ්ණෝ එවමාහාරෝ එවං සුඛදුක්ඛපටිසංවෙදී එවමායුපරියන්තෝ සෝ තතෝ චුතෝ අමුත්‍ර උපපාදිං තත්‍රාපාසිං එවංනාමෝ එවංගොත්තෝ එවංවණ්ණෝ එවමාහාරෝ එවං සුඛ දුක්ඛපටිසංවෙදී එවමායුපරියන්තෝ සෝ තතෝ චුතෝ ඉධූපප නෙන්නාසිනි ඉති සාකාරං සඋද්දෙසං අනෙකවිහිතං පුබ්බෙනිවාසං අනුස්සරති-යි.

තවද මේ ලෝකයෙහි දෘෂ්ටිනිකවූ සමහර ශ්‍රමණයෙක් හෝ බ්‍රාහ්මණයෙක් හෝ කේලෙසුන් තවන වීර්‍යයයි ක්‍රියනිලද ආතප් පය නිසා දුෂ්කරවීර්‍යයයි කියනලද ද්‍රඩ්ඨත්ත නිසා නැවත් නැවත්

යයදෙන්ට පියයියයි කියනලද අනුයොගය නිසා සමාහි සම්ප්‍රයුක්ත බවයයි කියනලද අපමාදය නිසා උපායමනසිකාරයයයි කියන ලද සම්‍යක්මනසිකාරය නිසා සම්පරිද්දෙකින් එකහවූ චිත්තයෙහි අනෙකප්‍රකාරවූ පූර්වනිවාසය සිහිකරේද එබඳුවූ චිත්තසමාධියක් ලබන්නේය ඒ කවරේද එකම සංවර්ත්විවර්ත්තයක්ද සංවර්ත්විවර්ත් දෙකක්ද සංවර්ත්විවර්ත් තුනක්ද සංවර්ත් විවර්ත් සතරක්ද සංවර්ත්විවර්ත් පසක්ද සංවර්ත් විවර්ත් දසයක්ද යවකි පරිද්දෙන් අනෙකප්‍රකාරවූ පූර්වනිවාසය සිහිකරන්නේය,

හෙද දක්වන්නට වදාළ බව-

ඉධ භික්ඛවෙ එකවෙවා සමණාවා බ්‍රාහ්මණාවා ආතාපපමනියා ය පධානමනියාය අනුයොගාහවඩාය අප්පමාදමනියාය සම්මාමනසි කාරමනියාය තථාරූපං චෙතොසමාධිං ඵුසති යථාසමාහිතෙ චිත්තෙ අනෙකවිහිතං පුබ්බෙනිවාසං අනුස්සරති සෙය්‍යථිදං එකම්පි ජාතිං ද්වෙපි ජාතියොපි තීණිපි ජාතියොපි චත්තාරිපි ජාතියොපි පඤ්චපි ජාතියොපි දසපි ජාතියොපි වීසම්පි ජාතියොපි තිංසම්පි ජාතියොපි චත්තාලීසම්පි ජාතියොපි පඤ්ඤාසම්පි ජාතියොපි අමුත්‍රාසිං එවංනාමො එවංගොත්තො එවංවණ්ණී එවමාහාරෙ එවංසුඛදුක්ඛපටිසංවෙදී එවමායුපරියන්තො සො තතො චුතොඅමුත්‍ර උප්පාදිං තත්‍රාපාසිං එවංනාමො එවංගොත්තො එවංවණ්ණී එව මාහාරෙ එවං සුඛදුක්ඛපටිසංවෙදී එවමායුපරියන්තො සො තතො චුතොඉධූප්පන්නොහන්ති ඉති සාකාරං සඋද්දෙසං අනෙකවිහිතං පුබ්බෙනිවාසං අනුස්සරති-යි.

තවද මේ ලෝකයෙහි දෘෂ්ටිනයිකවූ සමහර ශ්‍රමණයෙක් හෝ බ්‍රාහ්මණයෙක් හෝ යටිකී ත්‍රිවිධවීර්‍යය හා සම්‍යාහිසම්ප්‍රහුදක නිසා එකහවූ චිත්තයෙහි අනෙකප්‍රකාරවූ පූර්වනිවාසය සිහිකෙරේද එබඳුවූ චිත්තසමාධිය විදිනේය එකවරේද යටකිපරිද්දෙන් සංවර්ත් විවර්ත් දසයක්ද විස්සක්ද තිහක්ද සතලිසක්ද අසූවල්තැන උපන්ම් එහිදු මෙබදු නාමයක් ගොත්‍රයක් වර්ණයක් ආහාරයක් ඇතිවිම් මෙබදු සුවදුක් දෙකක් විත්දම් මෙබඳුවූ ආයුෂයක් කෙලවර කොට ඇත්තෙම් ඒ මම එයින් චුතවූයෙම් අසූවල්තැන උපන්ම් එතැන්හිදු මෙබඳු නාමයක් ගොත්‍රයක් වර්ණයක් ආහාරයක් ඇති විම් මෙබදු සුවදුක් දෙකක් විඳෙම් මෙබදු ආයුෂයක් කෙළවර කොට ඇත්නෙම් හේ මම එහින් චුතවූයෙම් මෙහි උපන්මියි මෙසේ සූත්‍රාරූඪ ආකාර ඇති උද්දෙස සහිතවූ අනෙක ප්‍රකාරවූ පෙරවිසූ කඳපිළිවෙළ සිහිකරන්නේයි.

භේද වදුලහ එකිම,

ඉධ භික්ඛවේ එකච්චෝ සමණෝවා බ්‍රාහ්මණෝවා ආනපපමිඤ්ඤාය පධානමච්චාය අනුයොගමච්චාය අපපමාදමච්චාය සම්මාමනසිකාරමච්චාය තථාරූපං චෙතොසමාධිං ඵුසති යථා සමාහිතෙ චිත්තෙ අනෙකවිහිතං පුබ්බෙනිවාසං අනුස්සරති සෙය්‍යථිදං දසපි සංවට්ටවිවට්ටානි ඒසන්තිම්පි සංවට්ටවිවට්ටානි නිංසම්පි සංවට්ටවිවට්ටානි චතතාළීසම්පි සංවට්ටවිවට්ටානි අමුත්‍රාසිං එවංනාමෝ එවංගොත්තෝ එවං වණ්ණෝ එවමාහාරෝ එවං සුඛදුක්ඛපටිසංවෙදී එවමායුපරියන්තෝ සෝ තතො චුතෝ අමුත්‍ර උපපාදිං තත්‍රාපාසිං එවංනාමෝ එවංගොත්තෝ එවංවණ්ණෝ එවමාහාරෝ එවං සුඛදුක්ඛ පටිසංවෙදී එවමායුපරියන්තෝ සෝ තතෝ චුතෝ ඉධූපපන්නොත්‍ති ඉති සාකාරං සඋද්දෙසං අනෙකවිහිතං පුබ්බෙනිවාසං අනුස්සරති-යී.

මෙසේ තීර්ථකයෝ එකජාතිසතක පටන් ක්‍රමයෙන් අෂ්ටකජාති සහස්‍රයක්ද එකසංවට්ටවිවට්ටීසයක පටන් දශසංවට්ටවිවට්ටියෙක්ද දශසංවට්ටවිවට්ටියක පටන් සතළිස් සංවට්ටවිවට්ටියක්ද පෙරළිසු කඳපිළිවෙල් සිහිකරන්නාහු සකණ්ඩපටිපාටියෙන්ම සිහිකෙරෙති පටිපාටිය හැර චුතිප්‍රතිසන්ධිවසයෙන් සිහිකරන්නට නොහැකිවෙත් ඒ එසේමය යම්හෙයකින්වනාහි අඛණ්ඩ යඤ්ඤොපවීත අතහැරයන්ට අසමර්ථවෙද්ද එපරිද්දෙන්ම ඔවුන් කඳපිළිවෙල්හැර චුතිප්‍රතිසන්ධිවශයෙන් සිහිකරන්නට අසමර්ථවෙත් කඳපිළිවෙළින්ම සිහිකරත්.

එසින් කිහ.

තිත්ථියා ච ඛන්ධපටිපාටිමෙව සරන්ති පටිපාටිං මුඤ්චිත්වා චුතිපටිසන්ධිවසෙන සරිතුං ඨානමෙකම්පි නත්ථි තෙසංහි අඛණ්ඩං විය ඉච්ඡිතපරිභොගකමනං නත්ථි යථා පන අඛණ්ඩ යඤ්ඤොපවීතා ගවඤ්ඤන්ති එවං තෙ ඛන්ධපටිපාටිං අමුඤ්චිත්වාව සරන්ති-යී.

ප්‍රකෘතිශ්‍රාවකයෝ කඳපිළිවෙල් සිහිකෙරෙති බලවත් ප්‍රඥාඇති වනබැවින් චුතිප්‍රතිසන්ධිවශයෙන්ද සංක්‍රමණය කෙරෙත් අශීතිමහාශ්‍රාවකයෝත් එසේමැයි.

භෙද කිහ.

පකතිසාවකා ඛන්ධපටිපාටියම්පි අනුස්සරන්ති චුතිපටිසන්ධිවසෙනපි සංකමන්ති තථා අසීතිමහාසාවකා-යී.

ඉදඅඟවවන්ව වනාහි කඳපිළිවෙළින් ප්‍රයෝජන නැති එක ආත්මභාවයක්හුගේ චුතිය දක ප්‍රතිසන්ධිය දක්නා මෙම ක්‍රමය්‍ය් මතුමත්තෙහි බලන් පරේබුද්ධවරයෝද එසේමැයි.

එයින් කිහ.

මිත්‍රයා පන අඤ්ඤාවකානං බන්ධපටිපාටි කිච්චං නත්ථි එකස්ස අත්තභාවස්ස වුත්තිං දිස්වා පටිසන්ධිං පස්සන්ති පුන අපරස්ස වුත්තිං දිස්වා පටිසන්ධිං පස්සන්ති පුන අපරස්ස වුත්තිං දිස්වා පටිසන්ධි'නන්ති එවං වුත්තිපටිසන්ධිවසේ'නෙව සංක්‍රමනතා ගච්ඡන්ති තථා පවෙචක බුද්ධා-යි.

සම්මාසම්බුද්ධවරයන්ට වනාහි යම්පමණ ඥේය්‍යධර්මයක් එපමණ ඥානයක් වෙයි යම්පමණ ඥානයක් එපමණ ඥේය්‍යධර්මයක් වෙයි එසේ හෙයින් කඳ පිළිවෙළින්නුදු කම්නැත වුත්තිප්‍රතිසන්ධි විශයෙන්නුදු සංක්‍රමණයෙන් කම් නැත ඔවුන්ට වූකලී අනෙක කල්පකෝටි ගණන හස්‍රයෙහි යම්තිස කල්හි වේවයි මතුවන කල්හි වේවයි යම්කිසෙක යම්තැනෙක යමක් යමක් දක්නා කැමතිවේද්ද ඒ ඒ කැමති කැමති සථානයෙහිම යථෝක්‍තාසවය පෙණෙයි එයින් නොයෙක් කල්පකෝටිහු පෙය්‍යාල පාළියක් මෙන් සංඛිත්තකොටම යමක් යමක් කැමති මෙත්තම් ඒ ඒ තන්හිම ඇතුණියන් බස්නාහු සිංහඝන්ගේ ගමන්වගයෙන් සිතිවෙරෙත්.

එයින් කිහ.

බුද්ධානං පන නෙවබන්ධපටිපාටි කිච්චං නවුත්තිපටිසන්ධිවසේන සංකමන කිච්චං අත්ථි තෙසංහි අනෙකාසු කප්පකෝටිසු හෙට්ඨා වා උප්පරි වා යං යං ඨානං භවිස්සති තං තං පාකටමේව ඤාණේ තිට්ඨ අනෙකාපි කප්පකෝටියෝ පෙය්‍යාලපාළිං විය සංඛිපිත්වා යං යං ඉච්ඡන්ති තස්මිං තස්මිංව ඨානේ සීහාසනසන්ථවසෙන ගච්ඡන්ති-යි.

එසේ ඇතුණියන් බස්නාවූද ඒ සම්බුදුරජාණන්ගේ ඇතුණයනම් යම්සේ කරණලද පරිවයඇති සරභඞ්ග බොධිසත්වයන් වැනි ධනුර් ධරයක්හු විසින් විදිනාලද ශරයතෙම අතුරෙහි වංශලතාදියෙහි නොපැකිලන්නේ ලකෙහිම වදිද නොපැකිළේද නොවරදිද එපරිද්දෙන්ම අතරතුරේ ජාතියෙහි නොපැකිළ නොවැරද කැමති කැමති තැනකට බැසගන්.

එයින් කිහ.

ගච්ඡන්තානඤ්ච නෙසං ඇතුණං යථානාම කතවාලිවෙධපරිව යඤ්ඤ සරභඞ්ගඤ්ඤදිසස්ස ධනුග්ගහස්ස ඔත්තෝසරං අන්තරා රුක්ඛ ලතාදිසු අසජ්ජමානං ලක්ඛණයව පතති නසජ්ජති නාවිරජ්ඣති එවං අන්තරන්තරාසු ජාතිසු නසජ්ජති නවිරජ්ඣති අසජ්ජමානං අවිරජ්ඣමානං ඉච්ඡිතිච්ඡිතට්ඨානං යෙව ගණ්හාති-යි.

මෙසේ දක්වනලද පුබ්බේනිවාසය සිහිකරන්නවුන් අතුරෙහි නීලීකායන්ගේ පුබ්බේනිවාසඥානය අල්පායුෂ්කභාවය ඇතිවන බැවින් ඛෙදජ්ඣාන සංඛ්‍යාත ඛණමාදිරියන්ගේ ප්‍රභාඛ්‍යාත ආලෝකයක් මෙන්ද ප්‍රකාශිතශ්‍රාවකයන්ගේ ඝනභූත දිපසංඛ්‍යාත පහනක ආලෝකයමෙන්ද මහාශ්‍රාවකයන්ගේ පුබ්බේනිවාසඥානය උල්කාපාතප්‍රභා සංඛ්‍යාත ආකාසයෙන් වැටෙන ඖනිසිලක ආලෝකයක්මෙන්ද අග්‍රශ්‍රාවකයන්ගේ පුබ්බේනිවාසඥානය සඳට අඳුවූ ඕෂධිතාරකාවගේ ප්‍රභාව හා සදෘශයයි කියාද ප්‍රත්‍යේකබුද්ධවරයන්ගේ පුබ්බේනිවෙසඥානය වජ්‍රාලෝකයක් හා සදෘශයයි කියාද සම්‍යක්සම්බුද්ධවරයන්ගේ පුබ්බේනිවාසඥානය සහස්‍රාරශ්මීන් ප්‍රතිමණ්ඩිත ශරත්සූර්‍යයාගේ ප්‍රභාව හා සදෘශයයිකියාද වැටහේ.

එසිත් කිහ.

ඉමේසු ච පන පුබ්බේනිවාසං අනුස්සරමෙතෙසු නිත්ථියානං පුබ්බේනිවාසඤාණං ඛජ්ජූපනකපපභා සදිසං හුත්වා උපඨාති පකතිසාවකානං දීපප්පභා සදිසං මහාසාවකානං උක්කාපභා සදිසං අග්ගසාවකානං ඔසධිතාරකපපභාසදිසං පච්චේකබුද්ධානං වජිරූපභාසදිසං බුද්ධානං රස්මිසහස්සපටිමණ්ඩිත සරදසූරියමණ්ඩලසදිසං හුත්වා උපඨාති-සි.

තවද නීලීකායන්ගේ පුබ්බේනිවාසානුස්මරණය කදපිළිවෙල නොහරණ බැවින් දඬුකෙළවර ගෙණ යන අඹයන්ගේ ගමනක් හා සදෘශවෙයි ප්‍රකාශිතශ්‍රාවකයන්ගේ පුබ්බේනිවාසානුස්මරණය සෙතු යයි කියනලද ක්ෂුද්‍රනදීන්ගේ අනික්‍රමණය පිණිස කරණලද ගෙයක යන ගමනක් හා සදෘශවෙයි අශීතිමහාශ්‍රාවකයන්ගේ පුබ්බේනිවාසානුස්මරණය ජංඝසෙතුයයි කියනලද සතරදෙනෙකු හෝ පස්දෙනෙකුයන්නට පිළිවන්කොට පෝරු ඵද ඇණ ගසා කල ගෙයක යාමක්හා සදෘශවෙයි අග්‍රශ්‍රාවකයන්ගේ පුබ්බේනිවාසානුස්මරණය සතටහෙතුයයි කියනලද ගැලක් හා යාහැකිකොට කරණලද ගෙයක යාමක් හා සදෘශවෙයි පසේබුදුවරයන්ගේ පුබ්බේනිවාසානුස්මරණය ජංඝාමාගීයයි කියනලද මහත්වූ ඒඛ්‍යාසාඨිකයන් යාහැකි ලෙසට කරණලද ජංඝාමාගීඛමනයක් හා සදෘශවෙයි සම්‍යක්සම්බුද්ධවරයන්ගේ පුබ්බේනිවාසානුස්මරණය මහාසකට මාගීඝංඛ්‍යාත වස්සක්හෝ නිසක් හෝ සකටයන් එක්කොට ගෙණ යාහැකි මහා ගැකට මාගීයෙහි යාමක් හා සදෘශවෙයි.

මේද කිහ-විසුද්ධිමාගීය පුබ්බේනිවාසානුස්මෘතිඥාන කථාවෙහි-

නිත්ථියානඤ්ච පුබ්බේනිවාසානුස්සරණං අත්ථිභාවං යතිකොටි

ගමනං වියාති පකතිසාවකානං දණ්ඩනසෙතුනමනං විය මහා සාවකානං ඡඩ්ඩසෙතුනමනං විය අග්ගසාවකානං සකටසතු ගමනංවිය පච්චෙකබුද්ධිනං වහාඡඩ්ඩමඝ ගමනං විය බුද්ධානං මහාස කටමඝ ගමනංවිය-යි.

මෙහි නිත්ථිතයෙන් පූරේනිවාසානුසසඤාණය සිතිකෙරෙනියි කිපම ණකින් පුරාණකාශ්‍යපාදි සියලු පාපිඉුම පූරේනිවාසය සිතිකෙරෙ නියි නොසිතව ත්‍රිවිධබොධියව පැමිණීමට අසමර්ථ බව හා පඤ්ච සුඛාවාස බ්‍රහ්මලෝකයෙහි ආනාගාමීන්ම උපදනාහෙයින් එයට යන්නට අසමර්ථබවඉුත් සෙසුබ්‍රහ්මලෝකවල උපදිනධ්‍යානභාවනා ඇති ප්‍රාණඝාතාදි අකුසල් මැඩ පවත්වා ඉන්ද්‍රිය දමනයෙහි සමර්ථවූ කෙලෙසුන් සහමුලින් නසන්නට අසමර්ථවූ නමුත් කෙලෙසුන් තවනවිත්‍යාව ඇත්තාවූ ධ්‍යානලාභීවූ කාලදෙවලාදි ඝාෂිවරයෝයයි දතයුතු, මෙසේ දක්වනලද ඉඉහෙදඇති පූරේනිවාසානුසසඤාණය ගෙවත් නොයෙක් අසංඛ්‍යඤණන් කල්පයෙහි පැවති සියලු මොහා න්ධකාරය දුරුකොට එහි පැවති සියලු ප්‍රවෘත්තිය හඤාලනයයි කියනලද අහින් ඉත් මාණික්‍යයක් පරිද්දෙන් සම්පූර්ණයෙන් දක්නා ඤානය බොධිඳුමුලදීද ප්‍රථම යාමයෙහි ලත්සේක මධ්‍යම යාමයහි

සෝ දිබ්බෙන චක්ඛුනා විසුඛෙන අතික්කන්තමානුසකෙන සත්තෙ පසසති චවමානෙ උපපජ්ජමානෙ හීනෙ පණීතෙ සුව ණණෙ දුබ්බණණෙ සුගතෙ දුග්ගතෙ යථාකම්මූපගෙ සත්තෙ පජානාති-යි.

මෙසේ දක්වනලද ක්‍රමයෙන් විශුඛිමාර්ගයෙහි විහාගකරණලද ක්‍රමඇති චවමානවූ උත්පාද්‍යමානවූ හීනවූ ප්‍රණීතවූ සුවණණවූ දුවිණණවූ සුගතිවූ දුගතිවූ යථාකම්මූපගතවූ සත්වයන් දක්නාවූද මේ සත්වයා කායදුශ්චරිතයෙන් සමන්විතය මේ සත්වයා වචීදුශ්චරි තයෙන් සමන්විතය මේ සත්වයා මනොදුශ්චරිතයෙන් සමන්විතය මොහු ආර්යඋපවාද කෙළේය මොහු මිථ්‍යාදෘෂ්ටිකම් සමාදන කෙ ළේය එහෙයින් ඔහු කාබුන්මරණින් මත්තෙහි අපායදුග්ගති විනි පාත සංඛ්‍යාත නරකයෙහි උපන්නාහුයයි යනාදිවිසිඳ්ද මේසත්වයා කායසුචරිතයෙන් සමන්විතය වචීසුචරිතයෙන් සමන්විතය මනා සුචරිතයෙන් සමන්විතය ආර්යඋපවාද නොකෙළේය සම්‍යක්දෘෂ්ටි සමාදන කෙළේය එහෙයින් ඔහු කාබුන් මරණින් මත්තෙහි සුගති සවර්ග සංඛ්‍යාත ලෝකයෙහි උපන්නාහුයයි යනාදී මෙසේ දක්නා දිව්‍යංචක්ෂුරභිඤාය ලත්සේක. ගෙවත් බොධිඳුමුලයෙහිදී සත්ව යන්ගේ චුතූපපත්තාදිය දක්නා ඤානය ප්‍රතිවෙධය කරමින් අනා ගතකාලයෙහි පවත්නා මොහනැමැති අන්ධකාරය නැසුසේඉ

සස්මිමියාමයෙනි වාදගාඛභ්‍රත්තීන්‍යසමුත්පාදය අනුලොම ප්‍රතිලොමාදි වශයෙන් සම්මර්ශනය කළයේක.

ඒ ප්‍රතීත්‍යසමුත්පාදය නම් කවරහයත් ?

අවිජ්ජාපච්චයා භික්ඛවේ සංඛාරා සංඛාරපච්චයා විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණපච්චයා නාමරූපං නාමරූපපච්චයා සළායතනං සළායතනපච්චයා ඵස්සෝ ඵස්සපච්චයා වේදනා වේදනාපච්චයා තණ්හා තණ්හාපච්චයා උපාදානං උපාදානපච්චයා භවෝ භවපච්චයා ජාති ජාතිපච්චයා ජරාමරණං සොක පරිදේව දුක්ඛ දෝමනස්සුපායාසා සම්භවන්ති එවං'මෙතස්සකේවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස සමුදයෝ හොති අයං වුච්චති භික්ඛවේ පටිච්ච සමුප්පාදෝ-යි.

මෙසේ බුදුහ් විසින් වදරණලද්දේ ප්‍රතීත්‍යසමුත්පාද නම්වේ. එහි අවිජ්ජාපච්චයා යන තන්හි **අවිද්‍යා** නම් කවරහයත්? දුක්ඛ සත්‍යය සමුදයසත්‍යය නිරොධසත්‍යය මාර්ගසත්‍යය යන සතරතුරාය්‍ය සත්‍යධර්මයන් දක්නට නොදන්නාවූ මොහයයි කිය නලද නුවණ මදබව අවිද්‍යා නම්වේ, කවර අර්ථයකින් අවිද්‍යා නම්වීදයත් මෙසේවිසඳුවනු ලැබූ දුශ්චරිතය විඳිනුයි අවිද්‍යානම්වේ එහෙයින්දක්ව වදළදි"අවිජ්ජියං, විඳතී'ති=අවිජ්ජා,,යි පැමිණියයුතුවූකාය සුචරිතාදියට නොපැමිණෙන්නේනුයි අවිද්‍යා නම්වේ. "විඳියං,නච්ඳතී'ති=අවිජ්ජා,,යි මේආදි අර්ථයෙන් අවිද්‍යානම්වූ නුනුවණ බව ප්‍රත්‍යයකොට නෙණ; සංඛාරා, "පුඤ්ඤාභිසඤ්ඤාඅනේඤ්ජාභිසඤ්ඤාවසේන තිස්සෝ චේතනා ඒව පුඤ්ඤාභිසඞ්ඛාරා නාම. තා පන කාමාවචරකුසලවසේන පඤ්චදසවිධා හොන්ති. රූපාවචරකුසලවසේන පඤ්චවිධා. අරූපාවචරකුසලවසේන චතුබ්බිධා. සබ්බාපි නවවිධා හොන්ති. තා සබ්බාපි සඞ්ඛතත්තා සඞ්ඛාරා. පුඤ්ඤාභිසඞ්ඛාරා ච තේ පුඤ්ඤාභිසඞ්ඛතත්තා. පුඤ්ඤාභිසඞ්ඛතත්තා ච පුඤ්ඤාභිසඞ්ඛාරා. අපුඤ්ඤාභිසඤ්ඤාවසේන තිස්සෝ චේතනා ඒව අපුඤ්ඤාභිසඞ්ඛාරා නාම. තා පන කාමාවචරාකුසලවසේන ද්වාදසවිධා හොන්ති. සබ්බාපි සඞ්ඛතත්තා සඞ්ඛාරා. අපුඤ්ඤාභිසඞ්ඛාරා ච තේ අපුඤ්ඤාභිසඞ්ඛතත්තා. අපුඤ්ඤාභිසඞ්ඛතත්තා ච අපුඤ්ඤාභිසඞ්ඛාරා. ආනේඤ්ජාභිසඤ්ඤාවසේන තිස්සෝ චේතනා ඒව ආනේඤ්ජාභිසඞ්ඛාරා නාම. තා පන රූපාවචරාරූපාවචරකුසලවසේන සත්තවිධා හොන්ති. සබ්බාපි සඞ්ඛතත්තා සඞ්ඛාරා. ආනේඤ්ජාභිසඞ්ඛාරා ච තේ ආනේඤ්ජාභිසඞ්ඛතත්තා. ආනේඤ්ජාභිසඞ්ඛතත්තා ච ආනේඤ්ජාභිසඞ්ඛාරා. ඉති තීණි සතානි සත්තතිඤ්ච සඞ්ඛාරා. තේ සබ්බේපි අවිජ්ජාපච්චයා හොන්ති. අවිජ්ජා තේසං සඞ්ඛාරානං පච්චයා හොති. තේන වුත්තං අවිජ්ජාපච්චයා සඞ්ඛාරා,, යනාදීන් අභිධර්මාවතාර විභාගකරණලද එකුන්හිසක් පමණ ලොකික කුශලාකුශලවෙතනාවෝ සඞ්ඛාරවේත්; සංඛාරපච්චයා, කුසලාකුසල් හෙතු කොටගෙණ; විඤ්ඤාණං, එකුන්විසක් පමණ පිළිසිඳගන්නා සිත සම්භවේ, විඤ්ඤාණපච්චයා, එකුන්විසක් පමණ ප්‍රතිසන්ධිචිත්ත යන් හෙතුකොටගෙණ; නාමරූපං, චිත්තවෛතසිකයනුත් අඟයන් සම්භවන්නේය. මෙහිනාමයනම් සිතය රූපය නම් ඇඟය හෙවත් සිතහා කයයි; නාමරූප පච්චයා, ඒසිතත්කයන් දෙක හේතුකොට ගෙණ; සළායතනං, ආයතනයෝ ස්දෙන සම්භවෙත්. ඔහුකවුරුද යත්? ඇස චක්ඛායතන නම්වෙයි කණ සොතායතන නම්වෙයි නාසය ඝාණායතන නම්වෙයි දිව ජිව්හායතන නම්වෙයි ශරීරය කායායතන නම්වෙයි සිත මනායතන නම්වෙයි දනයුතු. සළායතනප්පච්චයා; ඒ ෂඩ්ආයතනයන් හේතුකොටගෙණ; ඵස්සා, ස්පර්ශය සම්භවේ. කෙසේසම්භවේදයත්? ඇසටඵස්සෙණන සියදුදෙය රූපනම්වෙයි ඒ රූපය ඇසදැකීවැදගැනීමෙන් යුපශීවෙයි කණට ඇසෙන සියලු ශබ්දයඔහුඝ්දනම්වෙයි ඒ ශබ්දය් කණවැදගැන්මෙන් යුපශීවෙයිනාස

යට ඇතෙක * සියලුසුගඳ දුගඳ දෙකම ගඬනම්වෙයි ඒගඬිය නාසිකාවෙහි වැදගැන්මෙන් සුපශීවෙයි දිවවදුනෙන සියලුදෙයම රසනම්වෙයි ඒරසය දිව වැදගැන්මෙන් සුපශීවෙයි එසේම කයට ප්‍රාප්‍තව්‍යවැදගැන්මෙන් යුපශීවෙයි මනසට ඒඒ චෛතසිකයන් අර මුණුවිම්වසයෙන් සුපශීවෙයි. එසසපච්චයා, ඒ සුපශිය ප්‍රත්‍යයකොට ඉඟණ;වේදනා;"චක්ඛුසම්ඵස්සජා වේදනා"යනාදින්දක්වනලදඉඟටා ලම්බණයෙහි සුඛවේදනායයි කියනලද සැපවිඳීම්ද, අනිෂ්ටාලම්බණයෙහි දුක්ඛවේදනායයි කියනලද දුක්විඳීම්ද මධ්‍යස්ථාලම්බණයෙහි උපෙක්ඛාවේදනායයි කියනලද සැපදුක්දෙකම විඳීම්ද මේත්‍රිවිධවෙදනාව සම්භවන්නේය: වේදනාපච්චයා, ඒදිම්හේතුකොට ඉඟණ; තණ්හා, එක්සිය අටක් ප්‍රභේදඇති තෘෂ්ණාව සම්භවෙයි; තෘෂ්ණාව එක්සියඅටක්ප්‍රභේදවූ පරිදි මෙසේදතයුතු. සියලුසත්ත්වයන්ගේ තෘෂ්ණාවම රූපාදි ඉෂ්ටාලම්බණයෙහි තෘෂ්ණාවශයෙන් එකක්හා අට ලොස්ප්‍රභේදයක් ඇති ශාස්‍වතදෘෂ්ටියෙහි පැවතිතෘෂ්ණාවශයෙන් එකක්හා සුසාලිස්ප්‍රභේදයක් ඇති උච්ඡේද දෘෂ්ටියෙහිපැවතීම්වශයෙන් එකක්හා තුණෙක්වෙයි මේත්‍රිවිධ තෘෂ්ණාවඅනිත්‍යාදි කාලත්‍රයෙහිම ඇත්තේය එසින් අනිත්‍යයෙහිදී චක්ඛායතනය සොතායතනය ඝාණායතනය ජිව්හායතනය කායායතනය මනායතනය යන ෂඩායතනයන්ට කාමතෘෂ්ණාව සම්භවීමෙන් සයක්හා එම ෂඩායතනයන්ට භවතෘෂ්ණාව සම්භවීමෙන් සයක්හා එමෂඩායතනයන්ට විභවතෘෂ්ණාව සම්භවීමෙන් සයක්හා මේතුන් සය එක්කොටගිණීමෙන් අධ්‍යාත්මිකතෘෂ්ණා දඟඉවෙක්වෙයි ඒදසඅටම රූපායතනය සද්දායතනය ගන්ධායතනය රසායතනය ඵොට්ඨබ්බායතනය ධම්මායතනය යනබාහිරා යතනයන් දසඅටදෙනෙකු ඇතිබැවින් අනිත්‍ය තෘෂ්ණාව සතිස් ප්‍රභේදයෙක්විය. එසේම වනිමාන තෘෂ්ණාවද සතිස් ප්‍රභේදයෙක්වෙයි අනාගතතෘෂ්ණාවත් සතිස්ප්‍රභේදයෙක්වෙයි ඒ තුන් සතිස එක්කොට තිණුකල එක්සිය අටක් ප්‍රභේද ඇත්තේයයි දතයුතු. තණ්හාපච්චයා, ඒ තෘෂ්ණාව හේතුකොටගෙණ; උපදනා, කාමාදියෙහි අරමුණු දැඩිකොට ගැන්ම වන්නේයි;උපාදානපච්චයා, ඒඅරමුණු දැඩිකොටගැන්ම හේතුකොටගෙණ,ජාති, කාමභවාදියෙහි උත්පත්තියයි කියනලද ජාතිය සම්භවන්නේය; ජාතිපච්චයා, ඒ ජාතිය හේතුකොටගෙණ; ජරා, ජරාවද; මරණං, මරණයද; සොක සොකයද; පරිදෙව, තන්නිශ්‍රිතඅලාපයද; දුක්ඛ, දුක්ද; දෞමනස්ස මනොවිඝාත ලක්ෂණඇති දෙගොම්නස්සයද; උපායාස, සිත්නැවුලිද; යන මේ දුඃඛරාශීහු; සම්භවන්ති, සම්භවෙත්; එවං, මෙසේ; එවමේතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස,මේසියලුදුක්පිඩක්වැනි ශරීරයාගේ

* ඇතෙන සැම

සමුදයෝ හොති, ඉපදීම වන්මන්ය; ඊශ්වර නිර්මාණාදී වශයෙන් උත්පත්තියෙක් නොවෙයි වෙදිතව්‍යයි. ජරා මරණාදිහු වනාහි ප්‍රතීත්‍ය සමුත්පන්න ධර්මයහයි දතයුතු.

එසින් වදාළහ.

තතොඅව නියඛිවෙ පටිඵ සම්පජ්ජනා ධම්මා ජරාමරණං නිත්‍ය වෙ අනිච්චං සංඛතං පරිවඤ්ඤපඤ්ඤං ඛයධම්මං වයධම්මං විරාග ධම්මං නිරොධධම්මං–යි.

මේ ආදී සංක්ෂේපය මෙහි විස්තාරය වනාහි විශුද්ධිමාර්ගයෙහි සතලොස්වන පරිච්ඡේදයෙන් බලා දතයුතු මේ ආදී ක්‍රමයෙන් පඤ්චවිධියෙන් පාරමිතා ධර්මයන්හි යෙදීන් වර්තමානකාලයෙහි පැවති අවිද්‍යානැමැති අන්ධකාරස්කන්ධය නස්නට ප්‍රතීත්‍යසමුත්පාද ධර්ම නැමැති සාගරයෙහි කුණු නැමැති මෙරුමස්ථය හෙණ බහා ඇ ලලාලනය කෙරෙමින් "අවිජ්ජාපච්චයා සංඛාරා" යනාදීන් නැඟි ජරා මරණ පර්‍යන්තවූ ද්වාදශාඞ්ගය එතීතනම් "අවිජ්ජානිරොධා සංඛාරනිරොධෝ" යනාදීන් නැඟි ජරාමරණපර්‍යන්තවූ ද්වාදශාඞ්ගය විවර්තන නම් මෙහෙස් වර්තතවිවර්තනවශයෙන් අනුලෝම ප්‍රතිලෝමාදි නයවශයෙන් සම්මර්ශනය කරනසේක් දශබලචතුවෛශාරද්‍යාදිවූ ගුණනැමැති රත්නයෙන් පිරිවරණලද සම්භාවනා නැමැති අමාතය සමාධිඤාණොපගණිත ව්‍යඤ්ජනාසහිතවූ කාමාදි ආශ්‍රවයන් සිඳ ආශ්‍රවක්ෂයකර ඥානය සමධිගමයකොට කාලත්‍රයවර්තීවූ සියලු අර්ථයන් අත්ලගිතුබූ මාණික්‍යරත්නයක් පරිද්දෙන් නිරවශේෂකොට දැක පිරුණාවූ මනොරථය ඇතිව "අනෙකජාතිසංසාරං" යනාදීන් ත්‍රිවිධ වාක්‍ය පවත්වා වදාළසේක,

එසින් කිව.

පඨමයාමෙ පඨමුපපත්තන කාලවත්ති අවිජ්ජානිමිරනිකරංසමුග් ඝාතෙතුං පටිවඤ්ඤමුප්පාදඤාණරෙ ඤුණමෙරුමත්ථං ඔතාරෙත්වා ආ ලොමලෙන්නා විය වවත්ථිවවත්ථානු ලොම පරිලොමාදිනය වසෙන් සම්මසන්නා දසබලචතුවෙසාරජ්ජාදි ගුණරත්නෙන පරිවාරිතං සබ්බ ඤුඤ්ඤුතඤුණාමතං සමපාදෙත්වා සව්‍යඤ්ඤනාසවෙසමුච්ඡින්දිත්වා කාලත් තයවත්තිනං සබබවත්ථූං කරතලාමලකම්ව නිරවසෙසං දිස්වා පරි පුණ්ණසංකප්පා පීතිවෙගෙන අනෙකජාතිසංසාරන්ති උදානං උදානෙසි,

මෙම විඥාන වශයෙන් කිහ අවිද්‍යාර නිදානාවඝාතයෙහි

එවං ධර්මාතෙයෙව සූරියෙ මහාපුරිසෝ මාරබලං විධමෙත්වා විවරුපරිපතුම්ාතෙහි මහාඩිරුක්ඛඩ්ඩුරෙහි රත්තපවාලදලෙහි විය සූජාසමාතා පඨමෙ යාමෙ පුබ්බෙනිවාසඤාණං මජ්ඣිමයාමෙ දිබ්බ

චිකඛිං වියොධෙත්වා පඨමයාමෙ පටිච්චසමුප්පාදෙ ඤාණං ඔතාරෙසි, අථස්ස වාදසපදිකං පච්චයාකාරං වට්ටවිවට්ට වසෙන අනුලොම පටිලොමතො සම්මසනතස්ස දසසහස්සී ලොකධාතු උදකපරියන්තං කත්වා වාදසඛත්තුං සංකම්පි මහාපුරිසෙ පන දසසහස්සී ලොක ධාතුං උන්නාදෙත්වා අරුණුග්ගමනවෙලාය සබ්බඤ්ඤුතඤාණං පටි විජ්ඣනෙන සකලදසසහස්සී ලොකධාතු අලඞ්කත පටියත්තා අහොසි පාවිනවාතකවාළ මුඛවට්ටියං උස්සාපිතානං ධජානං පටා කානං පඨමච්ඡකවාළ මුඛවට්ටියං පහරන්ති තථා පඨමිමච්ඡක වාළ මුඛවට්ටියං උස්සාපිතානං පාවිනවාතකවාළ මුඛවට්ටියං උත්ත රවාතකවාළ මුඛවට්ටියං උස්සාපිතානං දක්ඛිණවාතකවාළ මුඛවට් ටියං දක්ඛිණවාතකවාළ මුඛවට්ටියං උස්සාපිතානං උත්තරවාතක වාළ මුඛවට්ටියං පහරන්ති පඨවිතලෙ උස්සාපිතානං පනා ධජානං පටාකානං බ්‍රහ්මලොකා ආහච්ච අට්ඨංසු බ්‍රහ්මලොකෙ බඳ්ධානං පඨවි තලෙ පතිට්ඨිතංසු. දසසහස්සචක්කවාලෙ පුප්ඵූපගරුක්ඛා පුප්ඵං ගණ්හිංසු ඵලූපගරුක්ඛා ඵලපිණ්ඩිභාරභරිතා අහෙසුං ඛණ්ඩිසු ඛණ්ඩපදුමානි පුප්ඵිංසු සාඛාසු සාඛාපදුමානි ලතාසු ලතාපදුමානි ආකාසෙ ඔලම්බකපදුමානි සිලාතලානි භින්දිත්වා උපරූපරි සත්ත සත්තා හුත්වා දණ්ඩකපදුමානි උට්ඨහිංසු දසසහස්සී ලොකධාතු වටෙට ත්වා විජ්ජුඨ මාලාගුලාවිය සුසණ්ඨානපුප්ඵසඤ්ඡාරා විය අහොසි චක්කවාළන්තරෙසු අඨයොජනසහස්ස ලොකන්තරිකා සත්තසුරි යප්පභායපි අනොභාසිතපුබ්බා එකොභාසා අහෙසුං චතුරාසීතියෙ ජනසහස්ස ගබ්භිරෙ මහාසමුද්දෙ මධුරොදකෙ අනාසි නදියෙ නපපවත්තිංසු ජවඛා රූපානි පක්ඛිංසු ජාගිබධිරා සද්දං සුණිංසු ජාතිපිඨසපි පදසා ගච්ඡිංසු අන්ධබධිරාදිනි භින්දිත්වා පතිංසු එවං අපරිමාණෙන සිරිවිභවෙන පූජියමානෙ නෙකපපකාරෙසු අච්ඡරිය ධම්මෙසු පාතුභූතෙසු සබ්බඤ්ඤුතඤාණං පටිවිජ්ඣිත්වා සබ්බබුද්ධා නං අවිජිතං උදානං උදානෙසි-යි.

මෙසේ සම්ලොකෙකඛ්‍රදිපායිමානවූ මහපුරුෂයානන්වහන්සේ තුසිතපුරයෙන් චුතව ආතැන්පටන් යම්තාක් මේ බෝමැඩ වැඩහිඳ සම්බුදුකම ප්‍රාප්තියද ඒතාක්කල් පැවති මේ කාරණය අතිඳුරේ නිදන තමාගේ කියත්

එසින් කිහ,

ඉනි තුසිත පුරතො පඨාය යාව අයං බොධිමණ්ඩ සන්තිකසඤ්ඤු නපපත්ති එත්තකං ඨානං අවිදූරෙ නිදානං නාමා'ති වෙදිතබ්බං -යි.

චතුරාර්‍යසත්‍ය-ධර්මයෝත් මේ ප්‍රතීත්‍ය සමුත්පාදයෙහිම අන්තර්ගත යහ එසේහයින් පරොපදෙශ රහිතව චතුරාර්‍යසත්‍ය ධර්මයන් ත්‍රිපරිවර්ති විසින් වාදඝාකාරවසින් ඝෝඩශ ධර්මයන් විසින් බොධි දුම මූලයෙහිදී අවබොධයකොට තමන්වහන්සේ දත්හෙයින් "බුජ්ඣිතා සච්චානි'ති" බුඩා යන අර්ථයෙන් බුඩනම් වනසේක.

එසින් වදුලහ,

අභිඤ්ඤෙය්‍යං අභිඤ්ඤුනං
භාවෙතබ්බං ච භාවිතං,
පහාතබ්බං පහීණං මෙ
තස්මා බුඩෝ'ස්මි බ්‍රාහ්මණ -යි.

මෙතෙකින් මේ සාරාර්ථ සංග්‍රහයෙහි

අභිසම්බොධිකථා නම්වූ සත්තරවන පරිච්ඡේදය

— නිමි. —

දම්සක් පැවතුම් සූත්‍රදෙශනා නම්වූ 5 වෙනි පරිච්ඡේදය.

තවද මේ සාරාර්ථ සඞ්ග්‍රහ යෙහි දම්සක්පැවතුම් සූත්‍රදෙශනා කථානම් කවරයන්? හේ "බොධෙතා පජ්ජායති=බුඩෝ" යන පද සඞ්ග්‍රහයකොට දක්වනු ලැබේ. කෙසේදයත්?

"ඵලනිබ්බිණ්ණං සෙරී සෙවමානෝ රසුත්තමෝ
බොධිමූලෙ වසි සත්තදිවසානි විනායකෝ,
සත්තාහං තිතෝ බුද්ධෝ සුපෙතුංව කතඤ්ඤුතං
බොධිං අනිමිසක්ඛිහි සමා පූජෙසි පූජය."යි.

යනුහෙයින් අඤ්ඤාදි නොයෙක් ගුණනැමැති ආභරණයෙන් සැරහුනාවූ මහත්මලාගෙකෙකවිත්තාමණිසඞ්ඝාසවූ යම්හදරාජෝත්තම යානන් වහන්සේ සුඝීරශ්මිස්පශී ලත් පද්මයක්සේ අතිශයින් සතුටුවූ චිත්තසන්තාන ඇතිසේක්, මම අනන්තවූ කල්පකොටි ගත යහස්‍රයක් මුළුල්ලෙහි මෙම බොධිපර්‍යඞ්කය කාරණාකොට සසර දිවඇවිද්දෙමි, මේ පර්‍යඞ්කයේහි හුන්නාවූ මාවිසින් මාරසෙනාව විධ්වංසනය කරණලද්දේය, මෙහිම උන්නාවූ මාගේ මනදෙළු පිරිණ, එහෙයින් මම මේ පර්‍යඞ්කයෙන් නොනැගෙම්යි කියා නොයෙක් කෙලිලක්ෂණින් සමාපත්තියට සමවදනාසේක් විමුක්තිසුඛ සඞ්ඛ්‍යාත නිවන්සැපයෙන් සතියක්මුළුල්ලෙහි වාසයකොට ඉක් බිත්තෙන් ඒ පර්‍යඞ්කයෙන් නැගි සම්බුදුපතිලාභය විද නොවීදෝ හෝයි සැක උපදවාසිටි සමහර දෙවතාවන්ගේ සැක දුරුකරණු පිණිස අවවැනිදිනයෙහි ආකාශයට පැනනැගි යමකප්‍රාතිහාර්‍යය දක්වා ආකාශයෙන් බැස මහාබොධිපර්‍යඞ්කයට ඊශානකොණ යෙහි සිට ඒකාන්තයෙන් මාවිසිනුදු මේ මහාබොධිදෘම සමීපයෙ හිදී සම්බුදුඇසනය ප්‍රතිවේධකරණලදුයි කියා ප්‍රමාණාතික්‍රාන්ත කාලයක් මුළුල්ලෙහි රැස්කරණලද පාරමිතාවන්ගේ ඵලයට පැමිණුන්නාවූ සර්‍වඥතයද පර්‍යඞ්කයද බොධිවෘක්ෂයද පස්වණක් පැහැයෙන් බබලන්නාවූ ප්‍රීතියෙන් විකසිතවූ අනිමිසලෝචනයයිකියනලද නොමෙලනාලද ඇස්සිය ඇතිව ප්‍රේමයෙන් හරිතවූ නෙත්‍රයුගලයෙන් පූජාකෙරෙමින් එනැන්හි සතියක් මුළුල්ලෙහි වැඩසිටි සේක;

එයින් කිහ මහාබොධිවංශයෙහි,

"අථාතෙකගුණගණාහරණහුසිනො සුගතො සුරියරංසිසම්ඵුඨං
ඒව පදුමං සුවිසදසිතවිත්තසන්තානතො අනන්තානි කප්පකොටිසත
සඝසන්නි ඉමස්ස මහාබොධිපල්ලඞ්කස්ස කාරණා සම්භවිං, එවඤ්ච මයා
නිසිඳෙහාන මාරාරිනෙනා විඩංසිනා එතෙව මෙ නිසින්නස්ස සඞ්ඛ
පා පරිපුණ්ණා න තාව ඉමතා වුඩ්ඨිස්සාමි'ති අනෙකකොටිසත
සඝස්සසමාපත්තියො සමාපජ්ජනතා සත්තාහං විතිනාමෙත්වා න
තො වුඩ්ඨාය සබ්බඤ්ඤුතඤාණපටිමණ්ඩිතෙ උපපන්නසඤ්ඤානං එක
චිත්තානං දෙවතානං කඞ්ඛාවිධමනත්ථං ඇකාසමෙඛ්භාගතාවා යමක
පාටිහාරියං දස්සෙත්වා තතො ඔරුය්හ මහාබොධිපල්ලඞ්කතො ඊස
කං පාචීනනිස්සිතෙ උත්තරදිසාභාගෙ ඨත්වා ඉමස්මිං වත ම මහා
බොධිමූලං සබ්බඤ්ඤුතඤාණං පටිච්ච'න්ති අපරිමිත සමයසමුප
චිතපාරමිතාඵලාධිගමට්ඨානං පල්ලඞ්කං බොධිරුක්ඛං ච පඨපහා
සමුදයසමූජ්ජලෙන පිනිවිතාසිතෙන අනිමිසෙන පෙමභාරනයන
යුගලෙන පූජයන්නො සත්තාහං තත්ථ අට්ඨාසි"-සී. ඉක්බිත්තෙන්,

"විමුත්තිසුඛං පඨමං පරිපුණ්ණමනොරථා
එඞ්කමෙ එඞ්කම්බුද්ධා සත්තාහං රතනාමයෙ"සී.

දක්වනලද ක්‍රමයෙන් බොධිපර්‍යඞ්කයටද වැඩසිටි ස්ථානය වද අතුරෙහි පුළුස්සක්වල මුඛවාටයෙහි පවත් පශ්චිමසක්වල මුඛවා ටය දක්වා දෙවියන්විසින් මවනලද රුවන්සක්මණෙහි සක්මන් කරණසේක් සතියක් අනික්‍රාන්ත කලසේක, ඒස්ථානය දැන් රත්න චඞ්ක්‍රමණ චෛත්‍යස්ථාන නම් විය. එයින් කිහ. උපාසකජනාලඞ්කාරයෙහි "අථ පල්ලඞ්කස්ස ච ඔතථානස්ස ච අන්තරා පුරත්ථිම පච්ඡිමතො ආයතෙ රත්නාවඞ්කමෙ චඞ්කමනෙනා සත්තාහං විනි නාමෙසි, තං ඨානං රතනචඞ්කමචෙතියං නාම ජාතං"-සී.

මෙසේ තුන්වන සප්තාහයෙහි රුවන් සක්මණ සක්මින්හකාට එයින් මත්තෙහි:—

"නිසිනෙනා භගවා රමෙම මඤ්ඤරෙ රතනුග්ගමෙ
සත්තාහං සම්මසී සම්මා ධම්මධාතුමනුත්තරං"-සී.

දක්වනලද ක්‍රමයෙන් ශ්‍රී මහාබොධියට පශ්චිමොත්තර දිශා භාගයෙහි දෙව්ලොව රුවන්ගෙයක් මැවූහ, තෙලොක්‍යනත්‍රමර නීසෙවිත පාදපඞ්කජොපශොභිතවූ සම්බුදුරජාණන්වහන්සේ ඒ රුවන් ගෙයි පලඟින් වැඩහිඳ පරමගම්භීරවූ අනන්තනයඇති අභිධම්මපිට

කය විශෙෂ හෙයින් වනාහි සමන්තපඨානය යොයනෂේක් අතිශයින් සම්මශීනය කරමින් සප්තාහයක් අතික්‍රාන්තකළෂේක, ඒ සප්තාහය රත්නඝර චෛත්‍යනම් විය,

එසින් කිහ,

"තතො පච්ඡිමදිසාභාගෙ දෙවතා රතනඝරං නාම මාපයිංසු තත්‍ථ පල්ලඞ්කෙන නිසීදිත්‍වා අභිධම්මපිටකං ඔසෙසනො වෙළු අනන්ත නයසමන්තපට්ඨානං විචිනනෙන්නා සත්තාහං විතිනාමෙසි, තං ඨානං රතනඝරචෙතියං නාම ජාතං"-යි.

මෙසේ ශ්‍රීමහාබෝධීන් වහන්සේගේ සම්පයෙහිම සතරසප්තාහයක් අතික්‍රාන්තකොට:—

"සබ්බඤ්ඤුතඤ්ඤා මාරිත්‍රී මුඛමුඛ්ලජ්වනමඝුසං
සත්තාහං අජපාලඤ්ඤ මූලෙ බුඛවසි වසි"යි

දක්වනලද ක්‍රමයෙන් පස්වනසප්තාහයෙහි බොධිවෘක්ෂමූලය කෙරෙන් යම්තැනෙක්හි අජපාලන්‍යග්‍රොධවෘක්ෂයද එතැන්හි එල ඔසේක, එලඹ එහි වැඩහිඳ රාගවසඟතියට පමුණුවන්නට ආ මාරඇත්තන්ගේ අභිප්‍රාය සාධාගත නොදී ඔවුන් සංඝෝභනය කොට රාගපාසයෙහු බඳිමහයි කියා සතුටුවීම් වසයෙන් ප්‍රබොධවූ ඔවුන්ගේ මුඛනැමැති අඳුඛ්ලජ්වනය දම්පියාගාථා නැමැති සඳරැසින් මලානික කරවා තෙලොක්සැනසුවූ සම්බුදුරජතෙම ධර්ම සම්මර්ශනය කෙරෙමින් විමුක්තිසුඛසඞ්ඛ්‍යාත නිවන් සැප විඳිමින් අජපාලන්‍යග්‍රොධමූලයෙහි සතියක් අතික්‍රාන්තකළ සේක.

එසින්කිහ,

"එවං බොධිසමීපෙ යෙව චත්තාරි සත්තාහානි වීතිනාමෙත්‍වා පචමෙ සත්තාහෙ බොධිරුක්ඛමූලා යෙන අජපාලනිග්‍රොධෝ තෙනුපසංකම් උපසංකමිත්‍වා තත්‍රෙව ධම්මං විවිනනෙන්නා යෙව විමුත්ති සුඛං ව පරිසංවෙදෙන්නා නිසීදි"-යි.

මෙසේ අජපාලන්‍යග්‍රොධවෘක්ෂමූලයෙහි පස්වනසතිය අතික්‍රාන්තකාට ඉක්බිත්තෙන්:—

"සත්තාහං මුචලිඳස්ස එණිමූලා මහානමඝදිමරෙ
වසී වසී මහාවීරෝ තදනුඛහබුඛ්ධියා"-යි.

දක්වනලද ක්‍රමයෙන් සත්දවසක් මුළුල්ලෙහි ධාරානිඝාත යෙන් වාතුර්වීපිකඝනව වස්නා වර්ෂාවට මුචලිඳුනම් විලෙහි මහ

මිදෙල්රුක්මුල මුචලින්දනම් නාගරාජයාගේ භොගමන්දිරයෙහි නොමහත් දරණගහියෙහි ධම්සම්මිශ්‍රිතය කෙරෙමින් සතියක් අහි ක්‍රාන්ත කලසේක. එයින් නික්මගොස්:—

"භුඤ්ජමානෝ සුඛං සඤ්ඨං විරලඛං විමුත්තිජං
රාජායතනමූලම්හි සත්තාහං භගවා වසී"-යි.

දක්වනලද ක්‍රමයෙන් සත්වනසතියෙහි මහකිරිපලුවනයටවැඩ කිරිපලුරුක්මුල ගලස්මනක වැඩහිඳ ධ්‍යානසුවයෙන්ම සප්පාය නිද්‍රාන්ත කළසේක. මෙසේ සත්සතියයි කියනලද එකුන්පණස් දවස මුළුල්ලෙහි ආහාරකෘත්‍යයක් නොකොට නිවන්සැප වළඳ දවස් යැවූකල බුදුවූ පණිස්වනද අරුණෝදයෙහි ශක්‍රදෙවෙන්ද්‍ර යන්විසින් පිළිගන්වනලද දිවඇමැරුළු පිළිගෙණ වළඳ, එම සක් දෙවිරජහුවිසින් පිළිගන්වනලද නාලියදෑවිටි වළඳ, අනවතප්තජල යෙන් මුඛශෝධාවසාන කොට නැවත වැඩ එම රාජායතනමූලයෙහි වැඩහුන්කල්හි:—

"සිලාමය වතුපත්තම්හි මහාරාජෙහි ආහටෙ
මුඛරෙඛාවසානම්හි මධුපිණ්ඩං අභුඤ්ජ සෝ"-යි.

ඍතුභෙයින් බුදුකෙණෙහුන්ට අග්‍රභොජනයක් පිළිගන්වමියි ප්‍රාර්ථනාකොට ආවාවූ තපස්සුභල්ලුකනම් වෙළඳදෙබෑයන්විසින් මිහිපිඬු ගෙණවූත්-

" පතිගණ්හාතු නො භන්තෙ භගවා ඉමං ආහාරං අනුකම්පං උපාදාය"යි.-යනුවෙන් පිළිගන්වන්නට ආරම්භකලී කල්හි බ්‍රහ්මයා දුන් පාත්‍රය ක්ෂීරපායාස ප්‍රතිග්‍රහණ දිනයෙහි අතුරුදන්වූකෙයි නුත් කිරිපිඬු පිළිගත් තලිය නාගභවනයට ගිය හෙයිනුත් සිව් වරම්රජදරුවන්විසින් පිළිගන්වනලද මුංවන් හෙලපාත්‍රයන් සතර ඔවුන්ට අනුග්‍රහපිණිස මතුමත්තෙහි නබා අධිෂ්ඨානවශ යෙන් චතුස්රෙඛා දක්වමින් එකක්කොට හෙණ ඒ හෙලපාත්‍ර යෙන් මිපිඬු පිළිගෙණ වළඳ, ඔවුන්ට අනුමොදනාවසානයන් බණ වදාරා එයින් නික්ම නැවත අජපාලන්‍යග්‍රොධවෘක්ෂමූලයට වැඩ එහි වැඩහිඳ හැමබුදුන්ගේ සිරිත්හෙයින්-

"අධිගතො ඛෝ ම්‍යායං ධම්මෝ ගම්භීරෝ දුද්දසෝ දුරනු බොධෝ සන්තෝ පණීතෝ අතක්කාවචරෝ නිපුණෝ පණ්ඩිත වෙදනීයෝ, ආලයරාමා ඛෝ පනායං පජා ආලයරතා ආලයසම්මුදිතා ආලයරාමාය ඛෝ පන පජාය ආලයරතාය ආලයසම්මුදිතාය දුද්දසං ඨදංඨානං යදිදං ඉදප්පච්චයතාපටිච්චසමුප්පාදෝ, ඉදම්පිඛෝ

ඤානං දුද්දසං යදිදං සබ්බසඞ්ඛාරසමථෝ සබ්බූපධිපටිනිස්සග්ගෝ තණ්හක්ඛයෝ විරාගෝ නිරෝධෝ නිබ්බානං, අහඤ්චෙව බෝ පන ධම්මං දෙසෙය්‍යං පරෙ ච මෙ න ආජානෙය්‍යුං සෝ මමස්ස කිල මථෝ සා මමස්ස විහෙසා''-ඝි.

යතාදින් දීඝනිකාය මහාපදානසූත්‍රයෙහි ද්‍රව්‍යයෙන්ද,

''අධිගතෝ බෝ ම්‍යායං ධම්මෝ පඨවිසඤ්ඤාරක උදකකඛඤ්ඤා විය හම්පිරෝ, පබ්බතෙන පටිච්ඡාදෙත්වා ඨපිතා විය දුද්දසා, දුද්දසත්තායෙව දුරන්ගමත්තා, නිබ්බූතසබ්බපරිළාහත්තා සන්තා, සාධුරසහොජනම්ව අභිත්තිකරණෙන පණීතා, න තක්කෙන අවචරිතබ්බත්තා අත්තසංවෙදෙරා, සතධා හිනනාසස වාලසස කොටි විය අණු,* බාලානං අවිසයත්තා පණ්ඩිතවෙදනියෝ, මයා ගි ඉමං ධම්මං පටිවිජ්ඣිතුං වායමනෙන්න ආගතානනානං යාචකානං අලඤ්ඣකතපටිඤ්ඤා සිසං කඤ්ඤිත්වා ගලලොහිතං නීහරිත්වා සුඅජ්ජානි අකඛිහි උපාහනිත්වා කුලවංසපදිපකා පුත්තා මනා පවාරිණිං හරියං දෙනෙන්න මයා අදිනනං දනං නාම නත්ථි. සබ්බපාලාදිසු අත්තනාවෙසු ජීවිතපරිච්චාගං හිණලවම්ව කරොනෙන්න සිලවිනිකකමං පඨවිමුබ්බහනනාම්ව මඤ්ඤමානෙන අරකඛිතං සීලං නාම නත්ථි, චූළසුතසොමාදිසු අත්තභාවෙසු මනුසඤ්ඤං විහුනිං පරිවජ්ජනෙන ඛන්තිවාදිපභුතිසු අත්තභාවෙසු ජෙජ්ජිගෙය්‍යාදිනි පාපුණනෙන්න අපූරිතා කාචි පාරමී නාම නත්ථි, තසස මෙ වායමසඞ්ඛයා මාරබලං විධමෙන්නසසාපි පඨවි නකම්පිත්ථ, පඨමයාමෙ පුබ්බනිවාසං අනුසසරණසසාපි මක්ඛිමයාමෙ දිබ්බචක්ඛුං විසොධෙන්නසසාපි න කම්පිත්ථ, පච්ඡිමයාමෙ පන පටිචචසමුප්පාදං පටිවිජ්ඣන්නසෙව මෙ දසසහසසී ලොකධාතු අයදණ්ඩක ආකොටිතකංසතාලං විය විරාවසතං විරාවසහසසං මුච්මානා වාතාහතෙ පදුමිණිපණ්ණෙ උදකබින්දු විය පකම්පිත්ථ, ඉති මාදිසසාපි නිකඛිත්තුණෙන කිවෙජ්ජනොවායං ධම්මෝ පටිවිඣබ්ධ, තං ඉමෙ ලොකියමහාජනා කිඤ්චාපුණ්ණලාබු විය තක්කහරිත වාරි විය වසාතෙලෙහි පරිපිතපිලාපිකා විය අජ්ජතනකඛන්ත හවෙව විය ච කිලෙසහරිතා අතිසංකිලිට්ඨා රාගරත්තා දොසදුට්ඨා මොහමුළහා අවිජ්ජාරාසිනා අජ්ඣොත්ථටා, නෙ සක්‍යනාම පටිවිජ්ඣිසසන්ති කො අජ්ජ දෙසිතෙනා'ති සත්ථාරං සසානෙහා''සි—යනාදින් මහාබොධිවංශයෙහි ආ ක්‍රමයෙන්ද ධම්මදේශනා කිරීමෙහි මහෙත්සාහවවට පැමිණියේක.

කෙසේදයත්? මාවිසින් පැමිණෙනලද මේ නිවීණධම්මයතෙම පොලොව දරාසිටි උදකසකඛියක් සෙයින් අතිගම්භීරවන්නේද, පථවී

* නිපුමණා.

තයකින් වහා තුබූ දෙයක්සෙයින් කිසිතකණෙකුන්විසින් නොදක්
නහැක්කේය, නොදක්නහැකිබැවින්ම අවබොධය කොට ගත
නොහැක්කේය, නිවියවූ සියලුකෙලෙසපරිදහ ඇතිබැවින් ශාන්ත
වන්නේය, මධුරරසඇතිභොජනයක් සෙයින් භාග්‍යසම්පන්නයකට නො
පැමිණෙන කාරණයෙන් ප්‍රණීතය, ආයුෂ්ඥානයෙන් මිස සෙ
සන්ගේ කල්පතායෙන් තකිණිය කොට ගතනොහැකිබැවින්
අතක්කිවිවරය, සියක්වර පලහලද අග්‍රලාම්අනක්ඛමන් ඉනාවූ
සැමබැවින් නිපුණය, ධාතීයතහ ප්‍රත්‍යයාකාර කාරණාකාරණ
සඛ්‍යාත චතුර්විධඤාණලක්ෂණයෙන් යුක්ත පණ්ඩිතජනයන්විසින්
දැනගතයුතුබැවින් පණ්ඩිතවෙදනීය වන්නේය, එසේවූ මේ ධම්
ය ප්‍රතිවෙධකරණපිණිස උත්සාහකරන්නාවූ මාවිසින් වනාහි
පැමිණිපැමිණි යාචකයන්ට මිණිඔටුහුආදීන් සරහා පිළියෙලක
රණලදුවූ ඉස්කපා දන්දීමෙන්ද ගලලොහිතය දීමෙන්ද මනා
කොට අදුන්නා සරහනලද ඇස්උපුටාදීමෙන්ද කුලවංශයට ප්‍රදි
පයක්වැනිවූ පුත්‍රයන්හා මෙනවඩවන්නාවූ භායස්ත්‍රීන් දන්දීමෙන්ද
නුදුන්නාවූ දනයෙක්නම් නැත්තේය, සංඛපාලජාතකාදිවූ ආත්ම
භාවවල්හි ජීවිතපරිත්‍යාගය නාණලවයක්මෙන් කරන්නාවූද ශිල
ව්‍යතික්‍රමය පොළව පෙරලිමක්මෙන් සිතන්නාවූද මාවිසින් නො
රක්නාලද ශිලයෙක්නම් නැත්තේය, චූලසුතසෝමදිවූ ආත්මභා
වවල්හි මනොඥවූ සම්පත්තිය පරිත්‍යාගකරන්නාවූ මාවිසින්ද
ක්ෂාන්තිවාදදි ආත්මභාවවල්හි ඡේද්‍යභෙද්‍යාදියට පැමිණෙන්නාවූ
මාවිසින්ද නුපුරණලද කිසිපාරමිතාවෙක්නම් නැත්තේය, මෙබ
දුවූ මා සවස්වේලෙහි මාරභයනාව විධ්වංසන්ය කරන්නාහවත්මහි
කම්පාව නොකෙළේය, ප්‍රථමයාමයෙහි පූර්වේනිවාසානුස්සතිඥා
නය සමධිගමය කරන්නාහටද මධ්‍යමයාමයෙහි දිව්‍යංචක්ෂුර්ගතිඥා
නය උපදවන්නාහටද පශ්චිමයාම
යෙහි වනාහි විදර්ශනාඛ්‍යප්‍රතිපත්‍යසම්මසනඥානය අනුලෝමප්‍රතිලෝම වශ
යෙන් ප්‍රතිවෙධය කරන්නාවූ මවම දසදහසක්සක්වළ යදණ්ඩ
කින් ප්‍රහාරලන් ලොහොතලියක්සෙයින් සියදහස්ගණන් ධ්වනි
පවත්වමින් පවනින් පහරණලද පියුම්පතෙක්හි ජලබිඳුවක්
මෙන් කම්පා කලාය.

මෙසේ මෙබදුවූ නීසණ ප්‍රඥාඇත්තාවූ මාවිසිනුදු මේ ධම්ය
දුකසේ ප්‍රතිවෙධය කරණලද මේ ලෞකිකමහජනයෝ කාඛ්‍යයකි
කියනලද කලකැඳින් පුරණලද ලබුඵලයක්සෙයින්ද නක්‍රයයකි
කියනලද මෝරුපිරුණු සැලක්මෙන්ද වඩාතෙල්යකි කියනලද
ඔස්තෙලින් රඳනාලද රෙදිකඩක්මෙන්ද අදුන්වීකිසිය හැත

යක්මෙන්ද සොළඟයෙන් හරිතයහ, ඉතා සංක්ලිෂ්ටයහ රාගයෙන් රක්තයහ ද්වේෂයෙන් දුෂ්ටයහ චතුස්සත්‍යාදීන් නොදක්නා අවිද්‍යාරාගයින් මැඩ මිරිකාපියනලදහ, එසේවූ සත්වයෝ මෙසේවූ ගැඹුරු ධර්මය කෙසේනම් ප්‍රතිවේධකරේද්ද එසේවූකල ධර්මදේශනාව කිරීමෙන් ප්‍රයෝජනකවරේදැයි ධර්මදේශනාවට උපන්නාවූ මහේශාඛ්‍ය ඇතිසේක් ඒ පරිවිතර්කය දුටු සඟපිත්මහාබ්‍රහ්මයාවිසින්:—

"නස්සන්ති වත භෝ ලොකෝ විනස්සති වත භෝ ලොකෝ යත්‍ර හි නාම යථාභූතස්ස අරහතෝ සම්මාසම්බුද්ධස්ස අපායසුග්ගතාය විත්තං නමති නෝ ධම්මදේසනාය"-යි.

යනුවෙන් දසසහස්‍රලෝකධාතුව එකනින් නාදකෙළෙමින් මහත්සවිරයක් විහිද මහාබ්‍රහ්මරාජතෙම දසදහසක් සක්වළ සපිරිවරවූ දසදහසක් මහාබ්‍රහ්මයන්හා එසෙසින්ම සපිරිවරවූ දසදහසක් පරනිර්මිත දිව්‍යරාජයන් හා දසදහසක් සුනිර්මිත දිව්‍යරාජයන් හා දසදහසක් තුෂිතදිව්‍යරාජයන් හා දසදහසක් සුයාමදිව්‍ය රාජයින් හා දසදහසක් ශක්‍රදිව්‍යරාජයින්හා සතළිස් දහසක් වරම් රජදරුවන් හා සමඟ:—

"සෙය්‍යථාපිනාම බලවා පුරිසෝ සම්මිඤ්ජිතං වා බාහං පසාරෙය්‍ය පසාරිතං වා බාහං සම්මිඤ්ජෙය්‍ය එවමේවං බ්‍රහ්මලෝකා අන්තරහිතා භගවතෝ පුරතෝ පාතුරහොසි"-යි.

දක්වනලද ක්‍රමයෙන් බුදුන්ගේ අභිමුඛයව ප්‍රාදුර්භූතව උතුරු සළුව එකාංශකොට දකුණු දනමඬල බිම හැන්න දෙහොත් මුදුනෙහි තබා:—

"දෙසෙතු භන්තෙ භගවා ධම්මං දෙසෙතු සුගතෝ ධම්මං සන්තීධ සත්තා අපරජක්ඛජාතිකා අස්සවණතා ධම්මස්ස පරිහායන්ති භවිස්සන්ති ධම්මස්ස අඤ්ඤාතාරෝ-යි.

යනුවෙන් ධර්මදේශනාවට යාචඤ්ඤකළේය. පුරාපුර මුනිමනුජ වන්දනීයවූ සම්ඵඤ්ඤවහන්සේත් බුඩවඤ්ඤසින් ලොවබලා වදුරා බ්‍රහ්මාරාධනාව පිළිගෙණ මම කවරක්හට ධර්මදේශනා කෙරෙම්ද කවරෙක් නම් මාගේ ධර්මය වහා පිළිගන්නට සමර්ථවේදෝහෝයි බලා ආළාරකාලාමයන් හා උද්දකාරාමපුත්‍රයන් කළුරියකළ නියාව දැන කප්ලක්ෂයක් මුළුල්ලෙහි අග්‍ර දහම් පිළිගන්ට කරණලද ප්‍රාර්ථනාඥානී අඤ්ඤාකොණ්ඩඤ්ඤාදී පස්වග මහණුන්වහන්සේ දැක කසි පුරයට වඩනාසේක් අතරමගදී උපකානම් ආජීවකයන්හට වනාවැඩ ඤක භූමියෙන් වැඩ ඔහුව සුදුසු අනුකම්පාකොට දිව්‍ය මනුෂ්‍යයන් හා අතරමග දුටු මෘගපක්ෂීන් ද තුටුවූකරවමින් අවලෝකයොදුන් ලීඝ

ගෙවා බ්‍රහ්මයෙ ඉසිපතනාරාමයට වැඩියේක. ප්‍රතීත්‍යසමුත්පාද ධර්ම සාගර වීලෝලිත ඥානමෙරුමත්වූ සර්ව්ඥ රාජෝත්තමයානන්වහන්සේ වඩනා බැව් දුටු පස්වග මහණුන්නාන්සේ ශ්‍රමණභවත් ගෞතමයෝ දුෂ්කරාභ්‍යාසා හැර තමන් රජකුලෙහි උපන්හෙයින් සුඛිත යන විසින් දෙනලද රසමසුලෙන් සුසංස්කෘත මධුරාහාරය අනුභව කොට ශරීරවර්ණ ලදින් රන්කඳක්සේ දිලිහි දිලිහි බුදුව ගත නොහි අපකරා දැන් එහි, රජකුලෙහි උපන්හෙයින් හිඳිනා අසුන් පමණක් දෙනබවමුත් වඳනාමනාදියක් නොකරම්හයි කව්කා කලහ, ඝනරාමරලොකයාගේ සාකල්‍යාඛ්‍යාඝය දක්නා ඥානනැමැති කැටපතින් ප්‍රභාමිදරුවානෝ ඒ නිස්සූත්වහන්සේගේ අඛ්‍යාඝය දක සියලු සත්ත්වයන් කෙරෙහි පතලාවූ මහාකරුණාව ඒ පස්වග මහණුන් වහන්සේ කෙරෙහිද පවත්වා වදාළසේක. එකල් ඕලුවතුරෙන් ගුප්ලෙන පරඩලාපත්සේ හුනස්නේ හිඳගතනොහි පස්වගමහණුන් වහන්සේ නැගි බුදුන්ගේ ශ්‍රීපාදමූලයෙහි වැද පෙරළි පාසිවුරු අතින්ගෙණ සියලු ආගන්තුකවත් සපයා බුදුවූ බැව් නොදැන සම සමයන්සේ ආවුසොවාදයෙන් කථාකෙරෙමින් සිටිකල්හි "මාභික්ඛවෙ තථාගතං නාමෙන ච ආවුසොවාදෙන ච සමුදාචරථ අරහං භික්ඛවෙ තථාගතො සම්මාසම්බුද්ධො"–යි.

යනුවෙන් තමන්වහන්සේ සම්බුදුවූ පරිදි හඟවා ඇසළමසපුණු පොහොයදිනයෙහි උත්සළතැනකින් මහා ප්‍රාඃවල්යෙහි කියනලද ක්‍රමයෙන් දෙහිස්මහා ප්‍රතිනිමිත්ත ප්‍රාදුර්භූතවෙමින් සිටියදී හැම බුදුන්දම්සක්පැවතුම්සූත්‍රදේශනාවට වැඩහුන් ස්ථානයෙහිම ප්‍රඥප්තා වරබුද්ධාසනයෙහි යුගදරුමුදුනෙහි දසදිග අදුරු විදහා දිලිහෙන ලක්ෂ්මඬලක්සේ නිලපීතලෝහිතාවදාත මාංජිෂ්ඨප්‍රභාශ්වර්ය යන ෂට්වර්ණඝණබුද්ධරශ්මිමාලායෙන් සියලු ලොව එකෙලි කෙරෙමින් වැඩසිද තමන්වහන්සේගේ පාරමිතා නැමැති ජලයෙන් සම්පූර්ණවූ බුද්ධඥාන නමැති අසිසිරකාන්තියෙන් ප්‍රබෝධවූ අනිරුද්ධතවූ ජීවිතාධාතු නැමැති කඤ්චුකාඃනි දන්තධාතු නමැති කෙසුරාඃනි සුරක්ෂාවූ දන්තාවරණ නමැති පතුඃනි දෙශනාධර්ම නමැති මධුබිංදුඃයන් ශ්‍රවණජන නමැති භාඬඟයන් පිණවන පිණිස:—

"වෙමෙ භික්ඛවෙ අනනා සඛඛජිනෙන න සෙවිතබ්බා"

යනාදින් දම්සක්පැවතුම් සූත්‍රදේශනාවට පටන්ගත්සේක, මේ ධර්මචක්‍රය පැවැත්වීමනම් ලොකයෙහි රජපැමිණි සියලු රජදරුවන් විසින්ම දුරියයුතු මුක්තාහාරයක් සෙයින් සවිනේ ගෙවා දත් සියලු සර්ව්ඥවරයන්ගේම ධර්මාවෙනි.

ඒ එසේමය, සර්ව්ඥයන්වහන්සේ ලොකයෙහි ප්‍රාදුර්භූතවූ කල්හි ආශ්චර්‍ය්‍ය අද්භූත ධර්ම්යෝ සතරඅදහසක් ප්‍රාදුර්භූතවෙන්, එකිනෙක් වදුළහ:—

"තථාගතස්ස භික්ඛවෙ අරහතෝ සම්මාසම්බුද්ධස්ස පාතුභාවා චත්තාරෝ අච්ඡරියා අබ්භුතා ධම්මා පාතුභවන්ති, කතමෙ චත්තාරෝ? ආලයරාමා ඛෝ භික්ඛවෙ පජා ආලය රතා ආලය සම්මුදිතා, සා තථාගතෙන අනාලයෙ ධම්මෙ දෙසියමානෙ සුස්සූසති සොතං ඔදහති අඤ්ඤුවිත්තං උපඨපෙති, තථාගතස්ස භික්ඛවෙ අරහතෝ සම්මාසම්බුද්ධස්ස පාතුභාවා අයං පඨමෝ අච්ඡරියෝ අබ්භුතා ධම්මෝ පාතුභවති, මානාරාමා භික්ඛවෙ පජා මානරතා මානසම්මුදිතා, සා තථාගතෙන මානවිනයෙ ධම්මෙ දෙසියමානෙ සුස්සූසති සොතං ඔදහති අඤ්ඤුවිත්තං උපඨපෙති තථාගතස්ස භික්ඛවෙ අරහතෝ සම්මාසම්බුද්ධස්ස පාතුභාවා අයං දුතියෝ අච්ඡරියෝ අබ්භුතා ධම්මා පාතුභවති, අනුපසමාරාමා භික්ඛවෙ පජා අනුපසමරතා අනුපසමසම්මුදිතා, සා තථාගතෙන ඔපපාතිකෙන ධම්මෙ දෙසියමානෙ සුස්සූසති සොතං ඔදහති අඤ්ඤුවිත්තං උපඨපෙති, තථාගතස්ස භික්ඛවෙ අරහතෝ සම්මාසම්බුද්ධස්ස පාතුභාවා අයං තතියෝ අච්ඡරියෝ අබ්භුතා ධම්මා පාතුභවති, අවිජ්ජාගතා භික්ඛවෙ පජා අබ්භුතා පරියොනද්ධා; සා තථාගතෙන අවිජ්ජාවිනයෙ ධම්මෙ දෙසියමානෙ සුස්සූසති සොතං ඔදහති අඤ්ඤුවිත්තං උපඨපෙති, තථාගතස්ස භික්ඛවෙ අරහතෝ සම්මාසම්බුද්ධස්ස පාතුභාවා අයං චතුත්ථෝ අච්ඡරියෝ අබ්භුතෝ ධම්මෝ පාතුභවති; තථාගතස්ස භික්ඛවෙ අරහතෝ සම්මාසම්බුද්ධස්ස පාතුභාවා ඉමෙ චත්තාරෝ අච්ඡරියා අබ්භුතා ධම්මා පාතුභවන්ති"යි.

මාගේ ධර්ම්ප්‍රතිරණය සාරාර්ථසඞ්ග්‍රහයෙහුත් ත්‍රිපිටකයෙහුත් ප්‍රගුණකොට වූ පරිද්දෙන් චතුරාර්ය්‍යසත්‍යාදි සාරාර්ථයන් ගෙණ මේ බුද්ධබඳෙහි සඞ්ග්‍රහ කෙරෙම්හි කියා කළ ප්‍රතිඥාව මුදුන පිණිසත් 'බොධෙතා පජායානි බුඩෙ" යන පදයටම යොග්‍යවූගහයිහුත් මෙ තැන්හි සිටු නියඟින් ගෙණහැර දක්වන මහාපෘථිවිය පස් සේ එක දෙශයකින් දම්සක්පැවතුම් සූත්‍රයෙහි අෂ්ට ගෙණහැර දක්වම්, ඒ මාර්ගයින් ප්‍රකාශකරන්නාවූ ධර්ම්චක්‍රයෙහි අෂ්ට සින්හි ලා මනාකොට දැසියයුතු.

වෙමෙ භික්ඛවෙ යන තන්හි සප්තධර්ම් කෙණෙහුත් හිනා කාලගෙයින් භික්ෂූනම් වේ.

ඒකියන් වදුලහ,

"සත්තහාහං භික්ඛවෙ ධම්මෙහි හීනාහාතා භික්ඛු හොති, කතමෙසං සත්තන්නං? සක්කායදිට්ඨි හීනා හොති විචිකිච්ඡා හීනා හොති සීලබ්බතපරාමාසෝ හීනෝ හොති රාගෝ හීනෝ හොති දොසෝ හීනෝ හොති මොහෝ හීනෝ හොති මානෝ හීනෝ හොති, ඉමෙසං ඛෝ භික්ඛවෙ සත්තන්නං ධම්මානං හීනා භික්ඛු හොති"යි.

සාමාන්‍යයෙන් සඟරෙහි භය දක්නා අර්ථය ගෙණ "සංඝාරෙ භයං ඉක්ඛතීති භික්ඛූ"යි කියා විගුබ්මාගීයෙහි කිහු-ඡින්නාභින්නා පව දරණහෙයින් භික්ෂුයයිකියා අභිධම්අටුවාවෙහිකිහු-"භික්ඛවෙ" යනු "ලතො වොකාරොච" යන කාත්‍යායන සූත්‍රයෙහි වග්‍රහණ යෙන් හෝ "පුමාලපනෙ වෙවො" යන මොද්ගල්‍යායන සූත්‍රයෙන් හෝ "වෙ" යනු ආදෙශවූ ආමන්ත්‍රණයෙහි ප්‍රථමායි. නොයෙක් දිව්‍ය බ්‍රහ්මයන් විද්‍යමානවූව කවර හේතුවකින් භික්ෂූන්ම ආමන්ත්‍රණය කළසේක්දයත්?—ඔවුන් ජ්‍යෙෂ්ඨහෙයිනුත් ශ්‍රෙෂ්ඨහෙයිනුත් සදාසනනිහිතහෙයිනුත් ආමන්ත්‍රණය කළෝ.

ඔහු ප්‍රථමොත්පන්නවා බැවින් ජ්‍යෙෂ්ඨයහ, සකල ශාසනප්‍රතිග්‍රාහක වන බැවින් ශ්‍රෙෂ්ඨයහ, තථාගත සම්පවත්තී වන බැවින් සදාසනනිහිතයහ. ඒ හෙතුවෙන් "භික්ඛවෙ"යි කරුණාවිස්තාර සෞම්‍යහෘදය සන්නිපාතවූ ප්‍රසිද්ධගම වචනයෙන් සඟුන්ගේම ආමන්ත්‍රණය කළෝයයි කියා බොධිවංශ ග්‍රන්ථිපද විවරණයෙහි කිහු.

මෙසේ පවත්වන්ද ආරම්භකළ ධම්මචක්‍රය ශ්‍රද්ධාවත් කුලපුත්‍රයන්ට දර්ශනීයවූ චතුර්විධ කාරණයන් අතුරෙන් එක්කාරණයෙකි.

එසින් වදලහ මහාපරිනිබ්බාණ සූත්‍රයෙහි ආනන්දස්ථවිරයන්ට,

"චත්තාරිමානි ආනන්ද සද්ධස්ස කුලපුත්තස්ස දස්සනීයානි සංවෙජනීයානි ඨානානි, කතමානි චත්තාරි? ඉධ තථාගතො ජාතොනි ආනන්ද සද්ධස්ස කුලපුත්තස්ස දස්සනීයං සංවෙජනීයං ඨානං, ඉධ තථාගතො අනුත්තරං සම්මාසම්බොධිං අභිසම්බුද්ධොනි ආනන්ද සද්ධස්ස කුලපුත්තස්ස දස්සනීයං සංවෙජනීයං ඨානං, ඉධ තථාගතෙන අනුත්තරං ධම්මචක්කං පවත්තිතන්නි ආනන්ද සද්ධස්ස කුලපුත්තස්ස දස්සනීයං සංවෙජනීයං ඨානං, ඉධ තථාගතො අනුපාදිසෙසාය නිබ්බාණධාතුයා පරිනිබ්බුතොනි ආනන්ද සද්ධස්ස කුලපුත්තස්ස දස්සනීයං සංවෙජනීයං ඨානං, ඉමානි ඛො ආනන්ද චත්තාරි සද්ධස්ස කුලපුත්තස්ස දස්සනීයානි සංවෙජනීයානි ඨානානි"යි.

මෙසේ භික්ෂූන්ට ආමන්ත්‍රණය කළාවූ සම්බුදුහුතම භික්ෂුවෙ මහණෙනි; නිහතා, ලාමකවූ (මහවත් නිවණට මෙහෙයනලද සිත් නැත්තාවූ සඟරෙහි කරණලද ඇලුම් ඇත්තාවූ නිවයන්වම සුදුසු හෙයින් නිවවූ) ගෘහ්‍යා, ග්‍රාම්‍යවූ (මහවත් පඤ්චස්කන්ධයකින් ලැබෙන ඇලිකිය යුදුරකු හෙයින් නිවන්සැපයෙහි ආලයහැර පඤ්චකාමයෙහිම ආලයකළ ගිහිගෙයි වැසෙන්ගේම ස්වභාවධර්මයවූ); පෘථග්ජනිකා, අන්ධබාලප්‍රාග්ජනයන්! විසින් පුරුදුකරණලද (මහවත් දුගීඛාශුවි ප්‍රතිමාංශාදිය හෙවුනා නිලමක්ෂිකාදීන් හෙයින් පවකාමයෙහි ලොභීවූ මොහෝයන් මුළාවූ බාලප්‍රාග්ජනයන් විසින් භාවනය කරණලද්දාවූ);

අනරියෝ, අනාර්‍යවූ (හෙවත් බුද්ධප්‍රත්‍යේකබුද්ධ අග්‍රශ්‍රාවක මහාශ්‍රාවකාදි ආර්‍යයන් විසින් ආගිවිඅයක්සේ උච්චාරප්‍රස්‍රාවයන්සේ නිදැකොට හරණලද බැවින්ද අඥානජනයන් විසින් රූපයෙහි ආශාවෙන් ගින්නෙහිවැටී නස්නා පලඟැටියන්සේ ශබ්දයෙහි ආශාවෙන් මිණිපන්දමෙන් නස්නා මෘගයන්සේ සුගන්ධයෙහිආශාවෙන් ඇතුන් කණවැදි නස්නා හාඬගයන්සේ රසයෙහි ආශාවෙන් මහාඝොදුරුයි සිතා බිලියෙහි ඇවිණී නස්නා මත්ස්‍යයන්සේ ස්පර්ශයෙහි ආශාවෙන් වනයෙහි ගොසිට ඇතින්න කෙරෙහි බැඳි ගමට අවුත් මිනිසුන් කෙරෙන් අනෙකවධයට පැමිණී හස්තීන්සෙයින් ක්‍රීඩාවට සුදුසු වස්තුවෙකැයි සිතා දිලිඟෙන අඟරු අල්වා නස්නා ලදරුවන් සෙයින් වර්ණයෙන් ගන්ධයෙන් ආකාරයෙන් රසයෙන් අඹැනි කිව්පහතම් විෂඵල අනුභවකොට නස්නා සත්වයන් සෙයින් සේවනය කරණහෙයින්ද එබඳු අඥාන ජනයන් විසින් භජනය පර්‍යුපාසනය කරණලද බැවින්ද අනාර්‍යවූ උතුම් නොවන්නාවූ); අනර්‍යසංහිතා, බුධාදි මහාත්තමයන්ට සෙයින් හිතසැප ඵලවන ලෝකොත්තර සැපතින් පිරිහුණු හෙයින් හිතසැප ඵලවන කාරණය ආශ්‍රය නොකළාවූ හෙවත් අවැඩම ආශ්‍රය කළාවූ; කාමෙසු, වසතුකාම්යෙහි; යොවායං, යම්මේ; කාමේසුබල්ලිකානුයොගෝ, කෙලෙශකාම සැපයාගේ යෙදීමක් ඇද්ද; (හෙද) දුක්ඛා, දුඃඛයට කාරණාවූ (හෙවත් කණ්ටකාපඤ්ඣායනාදිවූ ආත්මබාධක දුඃඛය ඵලවින්නාවූ); අනරියෝ, ආර්‍යයන් සතුවූනොවූ; අනත්ථසංහිතෝ, අනර්‍ථකවූ; යොවායං, යම්මේ; අත්තකිලමථානුයොගෝ, අත්මක්ලමථයෙහි යෙදීමක් ඇද්ද; (යන) ඉමෙවෙ අනන්ත, මේ කොඩාශවය හෙවත් මේ දෙකාරණයෝ; පබ්බජිතෙන, ගෘහසාබන්ධිනය ඡේදනකොට ප්‍රව්‍රජිතභාවයට ඵලඹියාවූ තොපවිසින්; නසෙවිතබ්බා, වල ජනය නොකට යුත්තාහ හෙවත් නොසෙවිය යුත්තාහයි වදාළ සේක.

යථොක්ත අර්ථවයෙන් "කාමසුඛල්ලිකානුයොගෝ" යන තන්හි සුඛල්ලිකානුයොගය වනාහි අනෙකවිධවේ.

එසින් වදාළහ දිග්ඝනිකෙහි.

"ඨානං ඛෝ පනෙතං ච්‍රන්ද විජ්ජති යං අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා එවං වදෙය්‍යුං සුඛල්ලිකානුයොගමනුයුත්තා සමණා සක්‍යපුත්තියා විහරන්ති'ති, එවං වාදිනො ච්‍රන්ද අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා එවමස්සු වචනීයා, කතමෝ සෝ ආවුසෝ සුඛල්ලිකානුයොගෝ සුඛල්ලිකානුයොගාපි හි බහූ අනෙකා විවිධා නානප්පකාරකා"ඒ.

එයින් ගිනවූ යහාවඇති පෘථග්ජනිකවූ එහෙයින්ම උතුම් නොවන්නාවූ උතුම් නොවන බැවින් අනවිමිශ්‍රවූ එහෙයින්ම නිර්වෙදන විරාග නිරොධූපසමාභිඥ සම්බොධ නිර්‍වාණසම්‍වර්තනියපය පිණිස නොපවත්නාවූ සතරෙක්වේ. කවරනම් සතරෙක්දයත්?:-

මේ ලොකයෙහි හෝ සත්තෙහි හෝ ඇතැම්කෙණෙක් ප්‍රාණින් නසනසා ජීවත්වෙමින් තමාට සැපනැයි සිතා සතුටුවෙති, මේ ප්‍රථම සුබල්ලිකානුයෝගය නම්වේ-ඇතැම්කෙණෙක් එසේම අදත්තාදුන්නා යෙන් සතුටුවෙති, මේ දෙවෙනි සුබල්ලිකානුයෝගය නම්වේ— ඇතැම්කෙණෙක් අභූතවචනසම්‍ප්‍රයුක්ත මුසාවාදය කියා තමා සැප තෙහි යොදා සතුටුවෙති, මේ තුන්වෙනි සුබල්ලිකානුයෝගය නම් වේ-ඇතැම්කෙණෙක් රූපශබ්දගන්ධ රස ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යසම්‍ප්‍රයුක්ත පඤ්ච කාමගුණයෙන් තමාසතුටුකරවති, මේ සතරවැනි සුබල්ලිකානු යෝගයයි මේසතර සුබල්ලි කානු යෝගයෝ බාලයන්විසින් සෙවනාදියකරණලදබැවින් නිර්‍වාණයපි ණිසනොපැමිණෙත්.

එයින් වදළහ·

"වත්තාරෝ ඛෝ භික්ඛවේ සුඛල්ලිකානුයෝගා හීනා ගම්මා පෝථුජ්ජනිකා අනරියා අනත්ථසංහිතා න නිබ්බිදාය නවිරාගාය න නිරොධාය න උපසමාය න අභිඤ්ඤාය න සම්බොධාය නනිබ්බාණාය සංවත්තන්ති, කතමේ චත්තාරෝ? ඉධ භික්ඛවේ එකච්චෝ පාණෙ වධිත්වා වධිත්වා අත්තානං සුඛෙති පීණෙති අයං පඨමෝ සුඛල්ලිකානුයෝගෝ, පුනච පරං භික්ඛවේ ඉධෙකච්චෝ අදින්නං ආදියිත්වා අත්තානං සුඛෙති පීණෙති අයං දුතියෝ සුඛල්ලිකානුයෝගෝ. පුනච පරං භික්ඛවේ ඉධෙකච්චෝ මුසාභණිත්වා අත්තානං සුඛෙති පීණෙති අයං තතියෝ සුඛල්ලිකානුයෝගෝ, පුනච පරං භික්ඛවේ ඉධේ කච්චෝ පඤ්චහි කාමගුණෙහි සමප්පිතෝ සමඞ්ගිභූතෝ පරිචාරෙති අයං චතුත්ථෝ සුඛල්ලිකානුයෝගෝ ඉමේ ඛෝ භික්ඛවේ චත්තාරෝ සුඛල්ලිකානුයෝගා හීනා ගම්මා පෝථුජ්ජනිකා අනරියා අනත්ථසංහිතා න නිබ්බිදාය නවිරාගාය නනිරොධාය නඋපසමාය නඅභිඤ්ඤාය නසම්බොධාය නනිබ්බාණායසංවත්තන්ති:—

එකාන්තනිර්වේදය පිණිස විරාගය පිණිස නිරොධය පිණිස කෙලෙසව්‍යවසමය පිණිස සත්‍ය ප්‍රතිවේධය පිණිස ඔවුන්මේම අවබොධය පිණිස නිර්‍වාණය පිණිස පවත්නාවූ සුඛල්ලිකානුයෝගයෝ සතරදෙනෙක් වෙත්:—

ඔහු කවරහුදයත්?—මේ ශාසනයෙහි භික්ෂූන්මේ කාමයන් එකෙරෙන් වෙන්ව අකුශලධර්මයන්එකෙරෙන් වෙන්ව විතර්කසහිතවූ

විචාරසහිතවූ විවේකයෙන් උපන්නාවූ ප්‍රීතිසැපඇති ප්‍රථමධ්‍යාන යට පැමිණ වෙසේද 'මේ කුශලපක්‍ෂයෙහි ප්‍රථම සුඛල්ලිකානු යොගය නම්වේ.

විතර්කවිචාර දෙදෙනාගේ සංසිදීම හේතුකොටගෙණ ද්‍වයසන්නා නය විශෙෂයෙන් පැහැදීමකරන්නාවූ චිත්තයාසඔබ්බව එකඟ බවඇති විතර්කරහිතවූ විචාරරහිතවූ සමාධියෙන්උපන්නාවූ ප්‍රීති සැපඇති ත්‍රීතියධ්‍යානය උපදවා වෙසේද මේ එහි දෙවෙනිසුඛල්ලි කානුයොගය නම් වේ.

ප්‍රීතිවිරාගය හේතුකොටගෙණ උපෙක්‍ෂාඇත්තේද සමෘති ඇත්තේද සම්ප්‍රජානකාරිවූයේද වෙසන්නේය, ආර්‍යයෝ යම්බදුවූ ඔහට උපෙක්‍ෂාඇත්තේය සමෘතිසම්පන්නය සැපවූ විහරණයන් ඇත්තේයයි කියද්ද එබදුවූ සැපයද කයින් විඳිනේය, ඒ තෘතීය ධ්‍යානයට සමවැද වෙසන්නේය. මේ එහි තුන්වෙනි සුඛල්ලිකානු යොගනම් වන්නේය.

නැවත සැපයාගේ ප්‍රහාණිය හේතුකොටගෙණද දුක්‍ඛයාගේ ප්‍රහාණිය හේතුකොටගෙණද සොමනස්‍සදෙමනස්‍සයන්ගේ පළමු විනාශය හේතුකොටගෙණද දුක්නැති සැපනැති උපෙක්‍ෂාස්මෘති පාරිසුද්ධිඇති චතුර්ත්‍ථධ්‍යානයට සමවැද වෙසේද මේ එහි සතර වැනි සුඛල්ලිකානුයොගය නම්වේ. මේ සුඛල්ලිකානුයොගයෝ සතරදෙන වනාහි නිර්‍වාණයපිණිස පවත්නාහුයි. එයින් වදළහ:—

"චත්තාරොමෙ චුන්‍ද සුඛල්ලිකානුයොගා එකන්තනිබ්බිදාය විරාගාය නිරොධාය උපසමාය අභිඤ්‍ඤාය සම්බොධාය නිබ්බානාය සංවත්තන්ති, කතමෙ චත්තාරො? ඉධ චුන්‍ද භික්‍ඛු විවිච්චෙව කාමෙහි විවිච්ච අකුසලෙහි ධම්මෙහි සවිතක්කං සවිචාරං විවෙකජං පීතිසුඛං පඨමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති අයං පඨමො සුඛල්ලිකානුයොගො, පුනච පරං චුන්‍ද භික්‍ඛු විතක්කවිචාරානං වූපසමා අජ්ඣත්තං සම්පසාදනං චෙතසො එකොදිභාවං අවිතක්කං අවිචාරං සමාධිජං පීතිසුඛං දුතියජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති අයං දුතියො සුඛල්ලිකානුයොගො, පුනාවපරං චුන්‍ද භික්‍ඛු පීතියා ච විරාගා උපෙක්‍ඛකො ච විහරති සතො සම්පජානො සුඛං ච කායෙන පටිසංවෙදෙති යං තං අරියා ආචික්‍ඛන්ති උපෙක්‍ඛකො සතිමා සුඛවිහාරී'ති තතියජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති අයං තතියො සුඛල්ලිකානුයොගො, පුනච පරං චුන්‍ද භික්‍ඛු සුඛස්‍ස ච පහාණා දුක්‍ඛස්‍සච පහාණා පුබ්බෙව සොමනස්‍සදෙමනස්‍සානං අත්‍ථඞගමා අදුක්‍ඛං අසුඛං උපෙක්‍ඛාසතිපාරිසුද්ධිං චතුත්‍ථජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති, අයං චතුත්‍ථො සුඛල්ලිකානුයොගො; ඉමේ ඛො චුන්‍ද චත්තාරො සුඛල්ලිකානුයොගා එකන්ත

නිබ්බිදාය විරාගාය නිරෝධාය උපසමාය අභිඤ්ඤාය සම්බෝධාය නිබ්බානාය සංවත්තන්තී''ති.

මෙයින් ප්‍රථමයෙන් දැක්වූ සුඛල්ලිකානුයෝගයෝ සතරදෙන අනෙකප්‍රකාරයෙන් අධමවත්, දෙවෙනිව දැක්වූ ප්‍රථමධ්‍යානාදි සුඛල්ලිකානුයොගයෝ සතරදෙන ප්‍රවරවෙත් (උතුම්වෙත්.) හෙද මතුදක්වන පාලික්‍රමය බලා සැකදුරුකටයුතු:

"වෙමානි භික්ඛවෙ සුඛානි, කතමානි වෙ? ඔහිසුඛං ච පබ්බජ්‍යාසුඛං ච, ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ වෙ සුඛානි; එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං චතුන්නං සුඛානං යදිදං පබ්බජ්‍යාසුඛන්ති.

වෙමානි භික්ඛවෙ සුඛානි, කතමානි වෙ? කාමසුඛං ච නෙක්ඛම්ම සුඛං ච, ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ වෙ සුඛානි; එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං චතුන්නං සුඛානං යදිදං නෙක්ඛම්මසුඛන්ති.

වෙමානි භික්ඛවෙ සුඛානි, කතමානි වෙ? උපධිසුඛං ච නිරුපධි සුඛං ච, ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ වෙ සුඛානි; එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං චතුන්නං සුඛානං යදිදං නිරුපධිසුඛන්ති.

වෙමානි භික්ඛවෙ සුඛානි, කතමානි වෙ? සාසවං ච සුඛං අනාසවං ච සුඛං, ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ වෙ සුඛානි; එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං චතුන්නං සුඛානං යදිදං අනාසවං සුඛන්ති.

වෙමානි භික්ඛවෙ සුඛානි, කතමානි වෙ? සාමිසංව සුඛං නිරාමිසං ච සුඛං, ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ වෙ සුඛානි; එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං චතුන්නං සුඛානං යදිදං නිරාමිසං සුඛන්ති.

වෙමානි භික්ඛවෙ සුඛානි, කතමානි වෙ? අරියසුඛං අනරිය සුඛං ච, ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ වෙ සුඛානි; එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං චතුන්නං සුඛානං යදිදං අරියසුඛන්ති.

වෙමානි භික්ඛවෙ සුඛානි, කතමානි වෙ? කායිකං ච සුඛං චෙතසිකං ච සුඛං, ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ වෙ සුඛානි; එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං චතුන්නං සුඛානං යදිදං චෙතසිකං සුඛන්ති.

වෙමානි භික්ඛවෙ සුඛානි, කතමානි වෙ? සපීතිකං ච සුඛං නිපීතිකං ච සුඛං, ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ වෙ සුඛානි; එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං චතුන්නං සුඛානං යදිදං නිපීතිකං සුඛං''ති.

තෙත්‍රෙලොකාචාර්‍යවූ සම්බුදුන් වහන්සේ පළමුකොටම කුමක් හෙයින් කාමසුඛල්ලිකානුයොගයයි කියනලද විසතුකාමකෙලෙස

කාමය පැවිදිවුවන් විසින් නොපෙවියයුතුයයි කියා ප්‍රතිඝෙප කොට වදුලේක්දයත් ? පඤකාමගේවනය කරන්නාහට බොහෝ අකුසල් වඩනා හෙයිනි. ඒ පඤකාමයෝනම් කවුරුදයත් ?

ඇසින් දක්නා රූපය, කණින් අසන්නාවූ ශබ්දය, නාසයෙන් ආඝ්‍රාණය කරන්නාවූ සුගන්ධය, දිවින් විඳිනාවූ රසය, කයින් විඳිනාවූ ඵාසඛ්‍ය, යන පසයි. එහි නෙත්‍රඝඤන් දක්නා සුපුවූ වසතු සියල්ලම රූපඝයහි ඇතුලත්වුවද ස්ත්‍රීරූපය හැර පුරුෂයන්ගේ සින් ගන්නා අන්කිසි රූපයෙක්නම් නැත්. එසින් වදුලහ:—

"නාහං භික්ඛවෙ අඤඤං එකරූපම්පි සමනුපසසාමි යං එවං පුරිසසස චිත්තංපරියාදාය තිඨති, යථයිදං භික්ඛවෙ ඉත්ථිරූපං ඉත්ථි රූපං භික්ඛවෙ පුරිසසස චිත්තං පරියාදාය තිඨති"යි.

කණින් අසන්නාවූ සියලුම ශබ්දය ශබ්දයෙහි ඇතුලත්වුවද ස්ත්‍රීන්ගේ වචනශබ්දය ගායනාශබ්දය ආභරණවලනාදශබ්දය යන මේ හා සමානවූ පුරුෂයින්ගේ සිත්ගන්නා අන්කිසි ශබ්දයෙක් නම් නැත්. එසින් වදුලහ :—

"නාහං භික්ඛවෙ අඤඤං එකසද්දම්පි සමනුපසසාමි යං එවං පුරිසසස චිත්තං පරියාදාය තිඨති, යථයිදං භික්ඛවෙ ඉත්ථිසද්දෝ, ඉත්ථිසද්දෝ, භික්ඛවෙ පුරිසසස චිත්තං පරියාදාය තිඨති"යි.

නාසිකාවෙන් ආඝ්‍රාණයකරන්නාවූ සියලුගන්ධය ගන්ධයෙහිඇතුලත්වුවද ස්ත්‍රීන්ගේ ශරීරසුගන්ධය හා සමානවූ පුරුෂයන්ගේ සිත් ගන්නා අන්කිසි ගන්ධයෙක් නම් නැත්—එසින් වදුලහ.

"නාහං භික්ඛවෙ අඤඤං එකගන්ධම්පි සමනුපසසාමි යං එවං පුරිසසස චිත්තං පරියාදාය තිඨති, යථයිදං භික්ඛවෙ ඉත්ථිගන්ධෝ, ඉත්ථිගන්ධෝ භික්ඛවෙ පුරිසසස චිත්තං පරියාදාය තිඨති"යි.

දිවින් විඳිනා සියලු රසය රසයෙහි ඇතුලත්වුවද ස්ත්‍රීන්ගේ දන්නාවරණ ස්ත්‍රීන්විසින් අනුභවකලි තාම්බූලකවවරාදි ස්ත්‍රීරසයහා සමානවූ පුරුෂයන්ගේ සිත්ගන්නා අන්කිසි රසයෙක් නම් නැත්. එසින් වදුලහ:—

"නාහං භික්ඛවෙ අඤඤං එකරසම්පි සමනුපසසාමි යං එවං පුරිසසස චිත්තං පරියාදාය තිඨති යථයිදං භික්ඛවෙ ඉත්ථිරසසෝ, ඉත්ථි රසෝ භික්ඛවෙ පුරිසසස චිත්තං පරියාදාය තිඨති"යි.

ශරීරයට සුවපහස් ඵලවන්නාවූ මෘදුමෝලොක් මල්අතුල අසුන් කන්වයින් සිහින් ඇතිරිලි ආදිය ප්‍රඥප්තිවූවද ස්ත්‍රීන්ගේ ශරී

රය වැළඳගන්නා සපශිය හා සමානවූ පුරුෂයන්ගේ සිත් ගන්නා අන්කිසි සපශියෙක් නම් නැත්. එයින් වදාළහ:—

"නාහං භික්ඛවේ අඤ්ඤං එකඵොඨබ්බම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං පුරිසස්ස චිත්තං පරියාදාය තිට්ඨති, යථයිදං භික්ඛවේ ඉත්ථී ඵොඨබ්බෝ ඉත්ථී ඵොඨබ්බෝ භික්ඛවේ පුරිසස්සචිත්තං පරියාදාය තිට්ඨති"යි.

ස්ත්‍රීන්ගේ සිත්ගන්නා රූපාදී පසකුන් පුරුෂ රූපාදියෙන් සෙසු නැත්. එයින් වදාළහ:—

"නාහං භික්ඛවේ අඤ්ඤං එකරූපම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං ඉත්ථියා චිත්තං පරියාදාය තිට්ඨති යථයිදං භික්ඛවේ පුරිසරූපං, පුරිස රූපං භික්ඛවේ ඉත්ථියා චිත්තං පරියාදාය තිට්ඨති.

නාහං භික්ඛවේ අඤ්ඤං එකසද්දම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං ඉත්ථියා චිත්තං පරියාදාය තිට්ඨති යථයිදං භික්ඛවේ පුරිසසද්දෝ, පුරි සසද්දෝ භික්ඛවේ ඉත්ථියා චිත්තං පරියාදාය තිට්ඨති.

නාහං භික්ඛවේ අඤ්ඤං එකගන්ධම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං ඉත්ථියා චිත්තං පරියාදාය තිට්ඨති යථයිදං භික්ඛවේ පුරිසගන්ධෝ, පුරිසගන්ධෝ භික්ඛවේ ඉත්ථියා චිත්තං පරියාදාය තිට්ඨති.

නාහං භික්ඛවේ අඤ්ඤං එකරසම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං ඉත්ථියා චිත්තං පරියාදාය තිට්ඨති යථයිදං භික්ඛවේ පුරිසරසෝ, පුරිස රසෝ භික්ඛවේ ඉත්ථියා චිත්තං පරියාදාය තිට්ඨති.

නාහං භික්ඛවේ අඤ්ඤං එකඵොඨබ්බම්පි සමනුපස්සාමි යං එවං ඉත්ථියා චිත්තං පරියාදාය තිට්ඨති, යථයිදං භික්ඛවේ පුරිසඵොඨ බ්බෝ පුරිසඵොඨබ්බෝ භික්ඛවේ ඉත්ථියා චිත්තං පරියාදාය තිට්ඨති"යි.

මෙසේ ගුථයන් හා එක්වෙන ගුථයසේ මූත්‍ර හා එක්වෙන මූත්‍ර සේ සොරුන්හා සමග එක්වෙන සොරුන්සේ අතීතාදී කාලත්‍රයෙ හිම අනිත්‍යාදියෙහි නිත්‍යාදිකල්පනා ඇති අසුද්ධසභාවයෙන් යුක්තවූ කාමුක ස්ත්‍රී පුරුෂයෝ ඔවුනොවුන් හා සමග එක්වෙන්.. කුමක්හෙයින් ස්ත්‍රීන් කෙරෙහි තෘෂ්ණාව විසිඳියත්? ඉන්ද්‍රියසංවරයක් නැතිහෙයිනි, ඒ එසේමය; අසුද්ධයෝ අසුචිපිඩක් වැනිවූ ශරීරයා ගේ වර්ණමාත්‍රයක්ම දුක සදහවූ හිසිවක් නොලදින් පියුම් ආදින් හා සදෘශකොට එක්වැනියයි යොදත්.

එයින් කිහ, සබ්බෝපාසනාසෙහි:—

"දිස්වා අසුචිපිණ්ඩස්ස වණ්ණමත්තෙනවෝ බාලියා
අලබ්භා සාදියං කිම්හි යොජෙන්ති පදුමාදිකි"-යි.

පයොධරය රන්කරඬුවක් වැන්නැයි කියාද මුහුණ පුල්පියුමක් වැන්නැයි කියාද නෙත්‍රනිල්මහනෙල්පෙති වැන්නැයි කියාද දන්තයන් විසින් මුතුපෙල පරදවන ලදැයි හෝ තත්සදෘශයයි හෝ යොදත්. **එසින් කිහ:**—

"එතා සොණ්ණසමුග්ගහාහා මුඛං ථුල්ලඵ්ඵලූපෝපමං
නෙත්තා නීලඵ්ඵලූජනිභා මුත්තා දන්තෙහි නිජ්ජිහා"යි.

අනිඤ්ජිතවූ ඇඟ ඇත්තියගේ (උතුම්තුනුවහ ඇත්තියගේ) ශරීරය අනඛයා ඇල්ලුම්වඩන්නේයයිද මේ ආදින් සිතන්නාහු තමන් සිත් කිලිටු කෙරෙත්. **එසින් කිහ:**—

"අඛං අනිඤ්ජිතඞ්ගාය අනඛාසඞ්ගවඩ්ඪනං
ඉච්චේවමාදී චින්තෙත්වා චිත්තං දූසෙන්ති අත්තනෝ"යි.

මේසේ ශුභවශයෙන් සිත්මෙන් මොහයෙන් මුළාවමේ ශරීර යෙහි කරණලද ඇල්මහාමැහි මලින් වෙළනලද්දාහු තමන් වරදවා සිතාගත් විපරිත කල්පනාවෙන් සොරවූ අනයව්‍යසනයට පැමිණෙත්. **එසින් කිහ:**—

"තතෝ මොහවසෙනෙව සඞ්ඝපාසෙන වෙඨිතා
අනයව්‍යසනං ඝොරං පපජ්ජන්ති පරිකප්පිතා"යි

අමේධ්‍යයෙන් කලු පොතලුරුවක්බඳු මේශරීරය ස්වභාවයෙන් දක්නට තුනිවූශුභිමාත්‍රයෙන් * මුළාකරණලද පෘථග්ජනයෝනොහැකිවෙත්. **එසින් කිහ:**—

"අමේධ්‍යපොත්ථකාකාරං නත්‍රුවිඡ්ඡවිවෙහිතා
දේහං සභාවතෝ දට්ඨුං නසක්කොන්ති පුථුජ්ජනා"යි.

නථාගත ශ්‍රාවකයන් කෙරෙන් පිටත් අන්හු තමන්සිත්හි වන කෙලහදෙහියන් රැඟෑකරන්නට නොහැකිව තමන්ගේ ඉන්ද්‍රියයන් කෙලසහි පෙලති, සම්‍යක්ශ්‍රාවකයෝ වනාහි ඉන්ද්‍රියයන් හා ආලම්බනයන් කෙරෙහි ඇලුම් වලකත්. **එසින් කිහ:**—

"ඉන්ද්‍රියානි නිගූහන්ති දෙසෙ සංරක්ඛිතුං පරෙ
ඉන්ද්‍රියෙසුපි සම්භා තු වාමරන්ති ජිනසාවකා"යි.

සිහියම ආරක්ෂාකොට ඇති සිහියම රැකවල්කොටඇති මහණ තෙම ඉදුරන් හා ඉන්ද්‍රියගොචරයෙහි අනිත්‍යය දුඃඛය අනාත්මය යන ත්‍රිලක්ෂණය විශෂයෙන්(නොමෙක් පරිද්දෙන්)දන්නේ ඇල්ම කටයුතුවූ දෙයක් නොමදනි. **එසින් කිහ:**—

---

* ශුභිත්‍රයෙන්.

"සත්තාරකෙඛා හි සමණෙ ඉඤ්ඡිඤ්ඡිතගාවරෙ
අනිවත්තිදිං විපස්සනෙත්තා සඤ්ඤනියං න පස්සති"යි.

මේ ලොකයෙහි දෙවියන් අසුරයන් රාක්ෂයන් සහිතවූ ජනතෙම ඉන්ද්‍රියයන් නමැති නොහික්මුණු අශ්වයන් විසින් නොමග ගෙණ යන ලදුයේ හිතමාගීශයන් දුරුකොට දම්මඟලදී එසින් කිහ.

"ඉන්ද්‍රියෙසෙහි දුන්නිත්තො දූපතො හිතමග්ගතො
අප්පත්තිඩො ජනෙ ලොකෙ සදෙවා සුර රක්ඛසා"යි.

අහිඛණ්ඩබ්බාපම සූත්‍රාදියෙහි දක්වා වදරණලද ත්‍රිවිධයෙන් නොඇසියහැකිවූ නොසිතියහැකිවූ දුක්ඛදායකවන බැහින්ද කාම විතර්කී ව්‍යාපාදවිතර්කී විහිංසාවිතර්කී සඞ්ඛ්‍යාත ත්‍රිවිධ විතර්කියන් මඩ නාලද භික්ෂුන්ට බොහෝකාලයක් අපායාදියෙහි ප්‍රමාණනිර්ත්‍රාණත දුක් විඳ වෙහෙසෙන බැහින්ද ලොකනාථවූ බුදුරජාණන්වහන්සේවිසින් ලෝකයාකෙරෙහි කරුණාවෙන් සම්බුද්ධඥානයට්පැමිණ එම සම්බුද්ධඥානයෙන් ලොකයාහට වනසුවදුක්ද ඒ සුවදුකට කාරණාවූ කුශලාඛුශලයන්ද ප්‍රත්‍යක්ෂයෙන්දැන ප්‍රථමයෙන් කාමසුඛල්ලිකානුයොගය හා පචතාපනාදියෙන් ආත්මක්ලමථය හිරීමය යන මේ අන්තවයට හික්ෂූන්විසින් නොපැමිණෙන ලෙසට:—

"වෙ මෙ භික්ඛවෙ අන්තා පබ්බජිතෙන නසෙවිතබ්බා යො වා යං කාමෙසු කාමසුඛල්ලිකානුයොගො හීනා ගම්මා පොථුජ්ජනිකා අනරියා අනත්ථසංහිතා"යි—යන පාලිය වදළසේක.

මෙසේ අන්තවය ප්‍රතික්ෂෙපකොට මත්තෙහි මධ්‍යම ප්‍රතිපදා වෙහි පිහිටුවන පිණිස ලොකාලොකදේවාකරවූ භාග්‍යවත් බුදුරජාණන් වහන්සේ:—

"එතෙ තෙ භික්ඛවෙ උභො අන්තෙ අනුපගම්ම මජ්ඣිමා පටිපදා තථාගතෙන අභිසම්බුද්ධා චක්ඛුකරණී ඤාණකරණී උපසමාය අභිඤ්ඤාය සම්බොධාය නිබ්බානාය සංවත්තති, කතමා ච සා භික්ඛවෙ මජ්ඣිමා පටිපදා තථාගතෙන අභිසම්බුද්ධා චක්ඛුකරණී ඤාණකරණී උපසමාය අභිඤ්ඤාය සම්බොධාය නිබ්බානාය සංවත්තති? අයමෙව අරියො අට්ඨඞ්ගිකො මග්ගො, සෙය්‍යථිදං? සම්මාදිට්ඨි සම්මාසංකප්පො සම්මාවාචා සම්මාකම්මන්තො සම්මාආජීවො සම්මාවායාමො සම්මාසති සම්මාසමාධි"යි,

ඉන මේ පාලිය වදළසේක.

එහි අභිප්‍රායනම්—මහණෙනි නොපවිසිත් මා ප්‍රතික්ෂෙප කළ මේ අන්තවයට නොපැමිණ ප්‍රඥාචක්ෂුස විශුද්ධකරණ පිණිස හෙවත් පැණඇස් පිරිසිදුකරණ පිණිස මොහාන්ධකාරය දුරීභූතකොට ඥාව

ණෑස් කරණ පිණිස කෙලෙසප්‍රශ්‍රබ්ධිය දුරුකරණ පිණිස අභිඥා සංඛ්‍යාත සත්‍යප්‍රතිවේධය කරණු පිණිස ඔවුන්ගේම අවබෝධය පිණිස නිවන් පසක් කරණු පිණිස පවත්නාවූ යම් මධ්‍යමප්‍රතිපදාවක් තොමෝ තථාගතබුදු කාරණයෙන්සුකතාවූ සම්‍යඤ්ඤාන්වහන්සේ විසින් ප්‍රත්‍යක්ෂ කරණලද්දේද, මහණෙනි ඥානාදිය නිසා පවත්නාවූ සම්‍යඤ්ඤාන් වහන්සේ විසින් ප්‍රත්‍යක්ෂකරණලද ඒ මධ්‍යම ප්‍රතිපදාතොමෝ කවරක්වන්නිද? මේ ආර්‍යාෂ්ටාඞ්ගික මාර්ගය මැයි. ඒආර්‍යාෂ්ටාඞ්ගික මාර්ගයෝනම් කවුරුදයත්? මිථ්‍යාදෘෂ්ටිආදියෙන් පහවූ සම්‍යක්දෘෂ්ටි ආදියය, මේම ආර්‍යාෂ්ටාඞ්ගිකමාර්ගය වන්නේයයි වදාළසේක, යන අභිප්‍රායයි. මේ මෙහි සංක්ෂේපාර්‍ථයි, විස්තරාර්‍ථය වනාහි කුහුඹුවන් විසින් සෙල්විය නොහැකි මහමෙරසේ සම්බුදුන් යන් සම්මාසම්බුදුරයෙන් දත් බුදුන්වමුත් අන්කිසිවක්හට අගොචරය එහෙයුදුවුවත් පෙළඳවූවාවූහි දුටුලෙසකින් මාගේ ප්‍රඥාශක්තියවූ පරිද්දෙන් එකදෙශයකින් වණ්නාකෙරෙමි. හේකෙසේදයත්?

මේ ආර්‍යාෂ්ටාඞ්ගිකමාර්ගයට විපරීතවූ අනාර්‍යාෂ්ටාඞ්ගික මාර්ගය අධම්ම නමුදු මෙයි අනාර්‍යමුදු වේ. ආර්‍යාෂ්ටාඞ්ගිකමාර්ගය ධම්මනමුදුවේ අරිය්‍යමුදු වේ. **එසින් වදළහ:—**

"අධම්මෝ ච භික්ඛවෙ වෙදිතබ්බෝ ධම්මෝ ච අනත්ථෝ ච වෙදිතබ්බෝ අත්ථෝ ච, අධම්මඤ්ච විදිත්වා ධම්මඤ්ච අත්ථඤ්ච විදිත්වා අත්ථඤ්ච යථා ධම්මඤ්චයථා අත්ථොතථා පටිපජ්ජිතබ්බං. කතමොච භික්ඛවෙ අධම්මෝ? කතමොච අනත්ථෝ? මිච්ඡාදිට්ඨි භික්ඛවෙ අධම්මෝ සම්මාදිට්ඨි ධම්මෝ යෙච මිච්ඡාදිට්ඨි පච්චයාඅනෙකෙ පාපකා අකුසලා ධම්මාසම්භවන්ති අයංඅත්ථෝ, සම්මාදිට්ඨිපච්චයා ච අනනෙකෙ කුසලාධම්මා භාවනා පාරිපූරිං ගච්ඡන්ති අයං අත්ථෝ, මිච්ඡාසංකප්පෝ, භික්ඛවෙ අධම්මෝ සම්මාසංකප්පෝ ධම්මෝ, මිච්ඡාවාචාභික්ඛවෙ අධම්මෝ සම්මාවාචා ධම්මෝ, මිච්ඡාකම්මන්තා භික්ඛවෙ අධම්මෝ, සම්මාකම්මන්තා ධම්මෝ, මිච්ඡාආජීවෝ භික්ඛවෙ අධම්මෝ සම්මා ආජීවෝ ධම්මෝ, මිච්ඡාවායාමෝ භික්ඛවෙ අධම්මෝ සම්මාවායාමෝ ධම්මෝ මිච්ඡාසති භික්ඛවෙ අධම්මෝ සම්මාසති ධම්මෝ, මිච්ඡාසමාධි භික්ඛවෙ අධම්මෝ සම්මාසමාධි ධම්මෝ" යි.*

---

* මිච්ඡාඤාණං භික්ඛවෙ අධම්මෝ සම්මාඤාණං ධම්මෝ මිච්ඡාවිමුත්ති භික්ඛවෙ අධම්මෝ සම්මාවිමුත්ති ධම්මෝයෙච මිච්ඡාවිමුත්තිපච්චයා අනෙකෙ පාපකා අකුසලාධම්මා සම්භවන්ති අයංඅත්ථෝ සම්මාවිමුත්ති පච්චයා අනෙකෙකුසලා ධම්මා භාවනාපාරිපූරිං ගච්ඡන්ති අයංඅත්ථෝ අධම්මෝච භික්ඛවෙ වෙදිතබ්බෝ ධම්මෝ ච අනත්ථෝ ච වෙදිතබ්බෝ අත්ථෝච අධම්මඤ්චවිදිත්වා ධම්මඤ්ච අත්ථඤ්ච විදිත්වා අත්ථඤ්ච යථාධම්මෝ යථා අත්ථොතථා පටිපජ්ජිතබ්බං- ඉපාත්ති.

තවද මේ ආර්‍යඅෂ්ටාඞ්ගිකමාර්ගයට විපරීතවූ අනාර්‍යඅෂ්ටාඞ්ගික මාර්ගය ඔරිම තීරනම් වේ. ආර්‍යඅෂ්ටාඞ්ගිකමාර්ගය පාරිම තීරනම් වේ—එසින් වදාළහ එතර මෙනර විවාළ **සඞ්ගාරවනම් බ්‍රාහ්මණ** යාගය:—

"මිච්ඡාදිට්ඨි ඛො බ්‍රාහ්මණ ඔරිමං තීරං සම්මාදිට්ඨි පාරිමං තීරං මිච්ඡාසඞ්කප්පො ඔරිමං තීරං සම්මාසංකප්පො පාරිමං තීරං, මිච්ඡා වාචා ඔරිමං තීරං සම්මාවාචා පාරිමං තීරං, මිච්ඡාකම්මන්තො ඔරිමං තීරං සම්මාකම්මන්තො පාරිමං තීරං, මිච්ඡාආජීවෝ ඔරිමං තීරං සම්මාආජීවෝ පාරිමං තීරං, මිච්ඡාවායාමෝ ඔරිමං තීරං සම්මාවායාමෝ පාරිමං තීරං, මිච්ඡාසති ඔරිමං තීරං සම්මාසති පාරිමං තීරං, මිච්ඡාසමාධි ඔරිමං තීරං සම්මාසමාධි පාරිමං තීරං, මිච්ඡාඤාණං ඔරිමං තීරං සම්මාඤාණං පාරිමං තීරං, මිච්ඡාවිමුත්ති ඔරිමං තීරං සම්මා විමුත්ති පාරිමං තීරං, ඉදං ඛො බ්‍රාහ්මණ ඔරිමං තීරං ඉදං පාරිමං තීරං"යි.

තවද මේ අනාර්‍ය අෂ්ටාඞ්ගිකමාර්ගයෙහි විභාග හා ආර්‍ය අෂ්ටාඞ්ගිකමාර්ගයෙහි විභාග මෙසේ දතයුතුයි. කෙසේදයත්?

මිච්ඡාදිට්ඨියන තන්හි මිථ්‍යාදෘෂ්ටිකම් කිමයත්? විපරීතදර්ශනය මිථ්‍යාදෘෂ්ටිනම් වේ. හෙවත් යමෙක් දුන් දනෙහි විපාක නැතැයි කියාද කළ කුශලයෙන් ලැබියයුතු සුගතියකුත් නැත්තේය, එසේම කරණලද අකුශලයෙන් ලැබියයුතු දුගතියකුත් නැත්තේය, මව් පියන් ගුරුන් සිල්වතුන් ඝාතනය කිරීම අනාදරයෙහි අකුසල් නැත, බුදුන් නැත, දහම් නැත, සඟුන් නැත, මෙලොව නැත, පරලොව නැත, සත්වතම මරණින් මන්නෙහි නුපදනේය, යනාදීවශයෙන් ඇතිලෙස තබා නැතිලෙස සිතා දෘෂ්ටිගණිනම් හේ මිථ්‍යාදෘෂ්ටිනම්වේ. මේ හැමතන්හි ඇතිදෙය **ඇතිලෙසින්ද** නැතිදය නැතිලෙසින්ද ඍජුකොට දක්නා දෘෂ්ටිය සම්‍යක්දෘෂ්ටිනම් වේ. යමක් කරණකොටගෙණ නොඋපන් අකුශලධර්මයෝ උපදිද්ද, උපන් අකුශලධර්මයෝ විපුලත්වයට යෙද්ද එබදු දෙයක් මේ මිථ්‍යාදෘෂ්ටිය හා මනාම දක්නාලැබෙයි. මිථ්‍යාදෘෂ්ටිකවූ පුද්ගලයාහට නොඋපන් අකුසල් උපදින්, උපන් අකුසල් විපුලත්වයට යෙත්-**එසින් වදාළහ.**

"නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා භියොභාවාය වෙපුල්ලාය සංවත්තන්ති, යථයිදං භික්ඛවෙ මිච්ඡාදිට්ඨි; මිච්ඡාදිට්ඨිකස්ස භික්ඛවෙ අනුප්පන්නාවෙව අකුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා ච අකුසලා ධම්මා භියොභාවාය වෙපුල්ලාය සංවත්තන්ති"යි.

යමක් කරණකොටගෙණ නොඋපන් කුශලධර්මයෝ නුපදිද්ද උපන් කුශලධර්මයෝ පිරිහෙද්ද, එබදු දෙයකුදු මේ මිථ්‍යාදෘෂ්ටියහා තෝම දක්නාලැබෙයි. විපරීත දෘෂ්ටිඇති පුද්ගලයාහට නොඋපන් කුශලධර්මයෝ නොඋපදිත්, උපන් කුශලධර්මයෝ පිරිහෙත්. **එසිත් වදළහ:—**

"නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා නුප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා පරිහායන්ති යථයිදං භික්ඛවෙ මිච්ඡාදිට්ඨි, මිච්ඡාදිට්ඨිකස්ස භික්ඛවෙ අනුප්පන්නාවෙව කුසලා ධම්මා නුප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා ව කුසලා ධම්මා පරිහායන්ති"යි.

යම් ධර්මකොණකුන් කරණකොටගෙණ නොඋපන් කුශල ධර්මයෝ උපදිද්ද උපන් කුශල ධර්මයෝ විපුලත්වයට යෙද්ද එබදු ධර්මයෙක් මේ සම්‍යක් දෘෂ්ටිය හා නොමදක්නා ලැබෙයි. සම්‍යග්දෘෂ්ටිකවූ පුද්ගලයාහට නොඋපන් කුශල ධර්මයෝ උපදින්, උපන් කුසල ධර්මයෝ විපුලත්වයට යෙත්-**එසිත් වදළහ:—**

"නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා උපජ්ජන්ති උප්පන්නා වා කුසලා ධම්මා භියොභාවාය වෙපුල්ලාය සංවත්තන්ති යථයිදං භික්ඛවෙ සම්මාදිට්ඨි, සම්මාදිට්ඨිකස්ස භික්ඛවෙ අනුප්පන්නාවෙව කුසලා ධම්මා උප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා ව කුසලා ධම්මා භියොභාවාය වෙපුල්ලාය සංවත්තන්ති"යි-

යම් ධර්මකොණකුන් කරණකොටගෙණ නොඋපන් අකුශල ධර්මයෝ නුපදිද්ද උපන් අකුශල ධර්මයෝ පිරිහෙද්ද එබදු ධර්මකොණකුන් මේ සම්‍යග්දෘෂ්ටිය හා නොම දක්නා ලැබෙයි, සම්‍යග්දෘෂ්ටික පුද්ගලයාහට නොඋපන් අකුශල ධර්මයෝ නොඋපදින්, උපන් අකුශල ධර්මයෝ පිරිහෙත්-**එසිත් වදළහ:—**

"නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා නුප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා වා අකුසලා ධම්මා පරිහායන්ති, යථයිදං භික්ඛවෙ සම්මාදිට්ඨි; සම්මාදිට්ඨිකස්ස භික්ඛවෙ අනුප්පන්නාවෙව අකුසලා ධම්මා නුප්පජ්ජන්ති උප්පන්නා ව අකුසලා ධම්මා පරිහායන්ති"යි.

යමෙක් අනුවණින් යෙදි කාරණාකාරණා නොදන්නා අඥාන භාවයෙන් යුක්තව වසන්නේ වීනම් ඕහට්නෝ උපන් මිථ්‍යාදෘෂ්ටිය උපදියි, උපන් මිථ්‍යාදෘෂ්ටිය වර්ධනයට යෙයි-**එසිත් වදළහ:—**

"නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා මිච්ඡාදිට්ඨි උප්පජ්ජති උප්පන්නා වා මිච්ඡාදිට්ඨි පවඩ්ඪති, යථයිදං භික්ඛවෙ අයොනිසො මනසිකාරෝ; අයොනිසො භික්ඛවෙ මනසිකාරෝතො අනුප්පන්නාවෙව මිච්ඡාදිට්ඨි උප්පජ්ජති උප්පන්නා ච මිච්ඡාදිට්ඨි පවඩ්ඪති"යි.

යමෙක් කාරණා කාරණා දන්නා නුවණින් යුක්තවිනම් ඔහුට නො උපන් සම්‍යග්දෘෂ්ටිය උපදියි, උපන් සම්‍යග්දෘෂ්ටිය වැඩියට යෙයි. **එසින් වදාළහ:—**

"නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙන අනුප්පන්නා වා සම්මාදිට්ඨි උප්පජ්ජති උප්පන්නා වා සම්මාදිට්ඨි පවඩ්ඪති, යථයිදං භික්ඛවෙ යොනිසො මනසිකාරෝ යොනිසො භික්ඛවෙ මනසිකරොතො අනුප්පන්නාවෙව සම්මාදිට්ඨි උප්පජ්ජති උප්පන්නාව සම්මාදිට්ඨි පවඩ්ඪති"යි

මේ ලොකයෙහි යමෙක් මිථ්‍යාදෘෂ්ටි වීනම් හෙතෙම කාබුන් මරණින් මත්තෙහි අපාය දුගතිය විනිපාත සංඛ්‍යාත නරකයෙහි උපදී—**එසින් වදාළහ:—**

"නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එක ධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙනෙවං සත්තා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජන්ති, යථයිදං භික්ඛවෙ මිච්ඡාදිට්ඨි මිච්ඡාදිට්ඨියා භික්ඛවෙ සමන්නාගතා සත්තා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජන්ති"යි.

මේ ලොකයෙහි යමෙක් සම්‍යග්දෘෂ්ටිවිනම් හෙතෙම කාබුන් මරණින් මත්තෙහි සුගති සවර්ගසංඛ්‍යාත දිව්‍යලොකයෙහි උපදී. **එසින් වදාළහ:—**

"නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකධම්මම්පි සමනුපස්සාමි යෙනෙවං සත්තා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති, යථයිදං භික්ඛවෙ සම්මාදිට්ඨියා භික්ඛවෙ සමන්නාගතා සත්තා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති"යි.

තවද මිථ්‍යාදෘෂ්ටික පුද්ගලයා විසින් කරණලද යම් කායකර්මයක් වචීකර්මයක් මනඃකර්මයක් ඇද්ද සමාදන්වනලද යම් චෙතනාවක් ඇද්ද, යම් ප්‍රාර්ථනාවක් ඇද්ද, යම්ප්‍රණිධියෙක් ඇද්ද, ඒසියල්ලම ඔහුට අනිෂ්ටයට අකාන්තයට අමනාපයට අහිතයට දුක්ඛයට වැටෙන්නේය, ඊට කාරණා නවරේද? විපරීත දෘෂ්ටියෙන් සමන්විත හෙයිනි. යම්සේ කොඤ්ඔ ඕජු හෝ කොඤාතකී බිජු හෝ හෙවත්

නිත්ත වැටකොළු බිජු හෝ නිත්තකලාබු බිජු හෝ තෙත් භූමියෙහි දමනුලබන්නේපෘථිවිරසය ආපොරසය එයවඑක්වෙන්නේය. බිජුවටය නිත්තහෙයින් ඒ සියල්ලත් නිත්තයට කටුකයට අසාත යට පැමිණෙන්නේද, ඊට කාරණා කවරේද? පවිටු බිජුවට හෙයිනි, එපරිද්දෙන්ම ඕඝාත්‍යදෘෂ්ටියෙන් යුත්තවූ පුද්ගලයා මියින් කරණ ලද සිහල්ලම ඔහුට අහිතාදියට පැමිණෙන්නාහ ඊට කාරණා කව රේද පවිටු දෘෂ්ටිය හෙයිනි. **එසිත් වදළහ**:—

"මිච්ඡාදිට්ඨිකස්ස භික්ඛවෙ පුරිසපුග්ගලස්ස යං වෙව කායකම්මං යථාදිට්ඨි සමත්තං සමාදින්නං යං ච වචිකම්මං යථාදිට්ඨි සමත්තං සමාදින්නං යං ච මනොකම්මං යථාදිට්ඨි සමත්තං සමාදින්නං, යා ච චෙතනා යා ච පත්ථනා යො ච පණිධි යෙව සංඛාරා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අනිට්ඨාය අකන්තාය අමනාපාය අහිතාය දුක්ඛාය සංවත්තන්ති, තංකිස්සහෙතු? දිට්ඨි හි භික්ඛවෙ පාපිකා, සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ නිම්බ බීජං වා කොසාතකිබීජං වා සිත්තකලාබුබීජං වා අල්ලාය පථවියං නික්ඛිත්තං යථෙව පථවිරසං උපාදියති යං ච ආපොරසං උපාදියති සබ්බන්තං තිත්තකත්තාය කටුකත්තාය අසාතත්තාය සංවත්තති තං කිස්සහෙතු? බීජං භික්ඛවෙ පාපකං, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ මිච්ඡාදිට්ඨිකස්ස පුරිසපුග්ගලස්ස යං වෙව කායකම්මං යථාදිට්ඨි සමත්තං සමාදින්නං යං ච වචිකම්මං යං ච මනොකම්මං යථාදිට්ඨි සමත්තං සමාදින්නං යා ච චෙතනා යා ච පත්ථනා යො ච පණිධි යෙ ච සංඛාරා සබ්බ තෙ ධම්මා අනිට්ඨාය අකන්තාය අමනාපාය අහිතාය දුක්ඛාය සංවත්තන්ති, නං කිස්සහෙතු? දිට්ඨි හි භික්ඛවෙ පාපිකා"ති.

යමෙක් සම්‍යග්දෘෂ්ටි වීනම් ඔහුවිසින් දෘෂ්ටානුගතිකව කරණලද යම් කායකර්මයෙක් වචීකර්මයෙක් යම් මනඃකර්මයක් සමාදන්වනලද චේතනාවෙක්යම් ප්‍රාර්ථනාවෙක් යම් ප්‍රණිධියෙක් ආද්ද ඒ සියලු සංස්කාර ධර්මයෝ ඔහුට ඉෂ්ටයට කාන්තයට මනාපයට හිතයට සුඛයට පැමිණෙන්නාහුය. ඊට කාරණා කවරේද? දෘෂ්ටිය යහපත් හෙයිනි, යම්සේ ඉක්ෂු බිජු හෝ සාලි බිජු හෝ ඵලදෘඩා බිජු හෝ අලලභූමිසඞ්ඛ්‍යාත තෙත් භූමියෙහි නික්ෂිප්ත කරණු ලබන්නේ යම් පෘථිවිරසයක් ආපොරසයක් ඒ ඉක්ෂු ආදියෙහි එක්වීමෙන් ඒ රසයද මධුරත්වයට ස්නිග්ධත්වයට ආසෙවකත්වයට පැමිණෙන්නේද, ඊට කාරණා කවරේද? බිජුවට යහපත් හෙයිනි, එපරිද්දෙන්ම සම්‍යග්දෘෂ්ටික පුද්ගලයා විසින් යම් කායකර්මයක් වචීකර්මයක් මනඃකර්මයක් සම්‍යග්දෘෂ්ටි වශයෙන් කරණලදද හේ ඔහුට ඉෂ්ටයට කාන්තයට මනාපයට හිතයට සුඛයට පැමිණෙන්නේය, ඊට කාරණා කවරේද? ඔහුගේ දෘෂ්ටිය යහපත් හෙයිනි. **එසිත් වදළහ**:—

"සම්මාදිට්ඨිකස්ස භික්ඛවෙ පුරිසපුග්ගලස්ස යං වෙච කායකම්මං යථාදිට්ඨි සමත්තං සමාදින්නං යං වෙච වචීකම්මං යංච මනොකම්මං යථාදිට්ඨි සමත්තං සමාදින්නං යා ච චෙතනා යා ච පත්ථනා යො ච පණිධි යෙ ච සංඛාරා, සබ්බ තෙ ධම්මා ඉෂ්ටාය කන්තාය මනාපාය හිතාය සුඛාය සංවත්තන්ති, තං කිස්සහෙතු? දිට්ඨි හි භික්ඛවෙ හදුජිකා; සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ උච්ඡුබීජං වා සාලිබීජං වා මුදුජිකා බීජං වා අල්ලාය පඨවියා නික්ඛිත්තං යං වෙච පඨවිරසං උපාදියති යං ච ආපොරසං උපාදියති සබ්බන්තං මධුරත්තාය සාතත්තාය ආපෙච කප්පතාය සංවත්තති, තං කිස්සහෙතු? බීජං හිභික්ඛවෙ හදුජිකං, එව මෙව බො භික්ඛවෙ සම්මාදිට්ඨිකස්ස පුරිසපුග්ගලස්ස යං වෙව කාය කම්මං යථාදිට්ඨි සමත්තං සමාදින්නං යං ච වචිකම්මං යංච මනොකම්මං යථාදිට්ඨි සමත්තං සමාදින්නා යා ච චෙතනා යා ච පත්ථනා යා ච පණිධි යෙ ච සංඛාරා සබ්බ තෙ ධම්මා ඉෂ්ටාය කන්තාය මනාපාය හිතාය සුඛාය සංවත්තන්ති, තං කිස්සහෙතු? දිට්ඨි හි භික්ඛවෙ හදුජිකා"යි.

තාවද මේ ලොකයෙහි එක්පුද්ගලයෙක් උපදින්නේ දිව්‍ය මනුෂ්‍යයන් සහිතවූ බොහෝ ජනයාහට අහිතයට අසුඛයට අනර්ථයට කාරණාව උපදනේය, කවරනම් එකපුද්ගලයෙක්දයත්? යමෙක් මිථ්‍යාදෘෂ්ටි සංඛ්‍යාත විපරීත දෘෂ්ටිඇත්තේ වීනම් ඒ පුද්ගලතෙම බොහෝ ජනයන් සඩ්මියෙන් උගුලුවා අසඩ්මියෙහි පිහිටුවන්නේය. එහෙයින් හෙතෙම ලොකයෙහි උපදින්නේ දිව්‍යමනුෂ්‍යයන් සහිතවූ බොහෝ ජනයන්ට අහිත දුකාදියට කාරණාව උපදනේය, **එසින් වදලහ:—**

"එකපුග්ගලෝ භික්ඛවෙ ලෝකෙ උපජ්ජමානෝ උපජ්ජති බහුජනාහිතාය බහුජනාසුඛාය බහුනෝ ජනස්ස අනත්ථාය අහිතාය දුක්ඛාය දෙවමනුස්සානං, කතමෝ එකපුග්ගලෝ මිච්ඡාදිට්ඨිකෝ හොති විපරීතදස්සනෝ, සෝ බහුජනං සඩ්මා උපෙසෙති අසඩ්මෙ පනිධාපෙති, අයං බො භික්ඛවෙ එකපුග්ගලෝ ලොකෙ උපජ්ජමානෝ උපජ්ජති බහුජනාහිතාය බහුජනාසුඛාය බහුනෝ ජනස්ස අනත්ථාය අහිතාය දුක්ඛාය දෙවමනුස්සානං"යි.

එහෙයින්ම ලෝකයෙහි එක්පුද්ගලයෙක් උපදින්නේ දිව්‍ය මනුෂ්‍යයන් සහිතවූබොහෝජනයන්ට හිතසැප පිණිස උපදනේය, කවරනම් පුද්ගලයෙක්දයත්? යම් පුද්ගලයෙක් සම්‍යක්දෘෂ්ටිකම් අවිපරීත දෘෂ්ටිඇතිහෙයින් හෙතෙම බොහෝජනයන් අසඩ්මියෙන් උගුලුවා සඩ්මියෙහි පිහිටුවන්නේය, එහෙයින් සම්‍යක්දෘෂ්ටික පුද්ගලතෙම ලොකයෙහි උපදින්නේ දිව්‍යමනුෂ්‍යයන් සහිතවූ බොහෝ

හෝජනයන්ට හිතයට සුඛයට අනීයට කාරණාවඋපදනේය,**එසින් වදලහ:—**

"එකපුනහලෝ භික්ඛවේ ලොකෙ උපපජ්මානෝ උපපජ්ති බහුජ්නහිතාය බහුජ්නසුඛාය බහුනෝ ජනසස අත්ථාය හිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානං, කතමෝ එකපුගහලෝ සම්මාදිඨිකොහොති අවිපරිතදසසනෝ. සෝ බහුජ්නං අසඛම්මා වුඨාපෙත්වා සඛම්ම පතිඨාපෙති අයං බෝ භික්ඛවේ එකපුගහලෝ ලොකෙ උපපජ්මානෝ උපපජ්ති බහුජ්නහිතාය බහුජ්නසුඛාය බහුනොජ්නසස අත්ථාය හිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානං"යි.

මේ ලොකයෙහි මහත් සාවද්‍යයක් ඇද්ද හෙවත් වරදක් ඇද්ද ද ඒ සියලු සාවද්‍යයන් අතුරෙහි යම් මේ මිථ්‍යාදෘෂ්ටියෙක් ඇද්ද ඒ මිථ්‍යාදෘෂ්ටිය හා සමවූ සාවද්‍යයෙක් වරදෙක් නැත්, **එසින් වදලහ:—**

"නාහං භික්ඛවේ අඤඤං එකධම්මම්පි සමනුපසසාමි යං එවං ඔහාසාවජ්ජං යථයිදං භික්ඛවේ මිච්ඡාදිඨි; මිච්ඡාදිඨි භික්ඛවේ පරමා නි වජ්ජානි"යි.

යමෙක් මිථ්‍යාදෘෂ්ටිවිනමි ඕහට දෙගතියක් අතුරෙන් එක්තරා ගතියක් වෙයි, හේ කවරේදයත්; නරක ගතිය හෝ තිරශ්චින ගතිය නෝ යන මේ දෙගතියෙන් එක් ගතියෙකි. **එසින් වදලහ:—**

"මිච්ඡාදිඨිකසස භික්ඛවේ මිනනං ගතිනං අඤඤතරා ගති පාටි කඞඛා නිරයෝ වා තිරච්ඡානයොනිවා"යි.

යමෙක් සම්‍යක්දෘෂ්ටිවිනමි ඕහටද දෙගතියකින් එක් ගතියෙක් වෙයි, හේ කවරේදයත්? දිව්‍යගතිය හෝ මනුෂ්‍යගතිය හෝ යන දෙ ගතියෙන් එක් ගතියෙයි. **එසින් වදලහ:—**

"සම්මාදිඨිකසස භික්ඛවේ විනනං ගතිනං අඤඤතරා ගති පාටි කඞඛා දෙවා වා මනුසසා වා"යි

"සම්මාසංකපපා"යන තන්හි සම්‍යක්සංකල්පනාවට විරුඬවූ මිථ්‍යාකල්පනාව හා සම්‍යක්කල්පනාව යන දෙදනාගේ වීහාග කෙසේදයත්? රූපාදී පඤ්චකාමයෙන් විනිර්මුක්තව අභිනිෂ්ක්‍රමණය කෙරෙමි යන කල්පනාවද සත්වයන් කෙරෙහි ව්‍යාපාද වසයෙන් නසවයි නොහිතා පවත්නා අව්‍යාපාද කල්පනාවද සත්වයන්ට හිංසා නොකෙරෙමියි පවත්නාවූ අවිහිංසා කල්පනාවද යන මේ ත්‍රිවිධ කල්පනාව සම්‍යක් කල්පනාව නම් වෙයි. එසින් වදලිහ, **මහාසති පඤ්ඤා සූත්‍රයෙහි:—**

"කතමෝ ච භික්ඛවෙ සම්මාසංකප්පෝ නෙක්ඛම්මසංකප්පෝ අව්‍යාපාදසංකප්පෝ අවිහිංසා සංකප්පෝ අයං වුච්චති භික්ඛවෙ සම්මා සංකප්පෝ"යි.

ත්‍රිවිධ කුසල විතර්කයෝත් කාමාදිහුමැයි. එයින් වදාළහ, දම් සෙමෙනවි සැරියුත් මහතෙරහු

දීඝනිකායෙකිව්‍ර සංගිති සූත්‍රයෙහි

"තයෝ අකුසල විතක්කා කාමවිතක්කා ව්‍යාපාදවිතක්කා විහිංසා විතක්කා"යි.

ත්‍රිවිධ කුසල විතර්කයෝත් අව්‍යාපාදාදිහුමැයි, හෙද වදාළේ මෙසේ එහිමය:—

"තයෝ කුසල විතක්කා නෙක්ඛම්මවිතක්කා අව්‍යාපාද විතක්කා අවිහිංසාවිතක්කා"යි.

ත්‍රිවිධ අකුසල සංකල්පයෝත් කාමසංකල්පාදිහුමැයි, මේ වදාළේ මෙසේ:—

"තයෝ අකුසල සංකප්පා කාමසංකප්පෝ ව්‍යාපාද සංකප්පෝ විහිංසා සංකප්පෝ"යි.

ත්‍රිවිධ කුසල සංකල්පයෝද නෛෂ්ක්‍රම්‍ය සංකල්පාදිහුමැයි, හෙද වදාළේ මෙසේ:—

"තයෝ කුසල සංකප්පා නෙක්ඛම්ම සංකප්පෝ අව්‍යාපාද සංකප්පෝ අවිහිංසා සංකප්පෝ"යි.

ත්‍රිවිධ අකුසල සංඥාවෝද කාමසංඥාදිහුමැයි. **එයින් වදාළහ**:—

"තිස්සො අකුසලසඤ්ඤායො කාමසඤ්ඤා ව්‍යාපාදසඤ්ඤා විහිංසා සඤ්ඤා"යි

ත්‍රිවිධ කුසල සංඥාවෝද නෛෂ්ක්‍රම්‍ය සංඥාදිහුමැයි. **එයින් වදාළහ**:—

"තිස්සො කුසලසඤ්ඤායො නෙක්ඛම්මසඤ්ඤා අව්‍යාපාදසඤ්ඤා අවිහිංසා සඤ්ඤා"යි.

ත්‍රිවිධ අකුසල ධාතූහුද කාමධාතු ව්‍යාපාදධාතු විහිංසාධාතු යන මොහුමැයි-**එයින් වදාළහ**:—

"තිස්සො අකුසලධාතුයො කාමධාතු ව්‍යාපාදධාතු විහිංසා ධාතු"යි.

ත්‍රිවිධ කුසල ධාතූහුද නෛෂ්ක්‍රම්‍යධාතු අව්‍යාපාදධාතු අවිහිංසාධාතු යන මොහුයි—**එයින් වදාළහ**:—

"තිස්සො කුසලධාතුයො නෙක්ඛම්මධාතු අව්‍යාපාදධාතු අවි

කිංසාධාතු''යි.

මේ යුගල පාඨවතුස්කය දික්සඟියෙහි දම්සෙනෙවි සැරියුත් මහ තෙරුන්වහන්සේ විසින් දෙසූ සංගීති සූත්‍රයෙන් සඞ්ග්‍රහකළ පාඨයෝයි. තවද ධම්නුකුලව මාගේ ප්‍රඥාවෙන් දක්නාලද ක්‍රමය කුදු මෙහි සඞ්ග්‍රහ කෙරෙමි, හේ කෙසේදයත්?

යම් ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණ කෙණෙක් අසවල් සත්‍රියගේ රූපය යහපත් වන්නේය ඇගේ කථාව යහපත් වන්නේය ඇගේ ශරීරගන්‍ධය යහපත් වන්නේය ඇගේ හස්තයෙන් කරණලද සූපව්‍යඤ්ජන හෝ ඇමගේ තාම්බූල කවවරාදිය හෝ රස ඇත්තේය ඇගේ ශරීර සුඛශීය යහපත් වන්නේයයි කියා හෝ මෙබඳු කාමයක් පෙර මාවිසින් පරිභෝගකරණ ලද්දේයයි කියා හෝ මෙබඳු කාමයක් මතු කෙසේ ලබම්දැයි කියා හෝ අසවල් රජ යුවරජ ඇමති ආදිහු මෙබඳු පඤ්ච කාමයක් අනුභව කෙරෙතියි කියා හෝ කාමාස්වාද වශයෙන් සිතන්නේ විනම් මේද නිර්‍වාණයට විරොධව පෙණෙන බැවින් මිථ්‍යා කල්පනාවෙහි ඇතුළත්කොට හඟිමි.

තවද යමෙක් පැවිදිවීම නම් කකිඝවන්නේය දැලි හිසකෙස් බැහැමෙන් කඩකඩ කොට කපනලද රෙදි කඩින් වැසූ ශරීරයෙන් යුසි අශයක් නැත්තාවූ පණස දමුන ආදිවූ කසට දිසෙන් රුදී හෙයින් යහපත් වණීයක් නැත්තාවූ සිවුරු දරීමත් කකිඝවන්නේය, යපය කබලකින් හෝ මැටිපය කබලකින් හෝ දෙර දෙර සිට සිට සිහා ලද මුසු අහරින් ජීවත්වීමත් කකිඝවන්නේය, හෙද බ්‍රඹ්මාදි මහොත්තමයන් විසින් පිරුහෙයිනුත් මෙහැර අන්‍යයිසි පිළිවෙතකින් නිවණට නොපැමිණිය හැයි හෙයිනුත් උතුම්වූවද මා මෙබඳු උතුම්වූ කුලයෙහි ඉපද මෙබඳු සැපතින් වැඩි දෙරට අවුත් ඉල්වූවන්ට දුන්බවවුත් යමක්හුගේ දෙර සිට කිසිකලෙකත් කිසිවක් නොසිහා දුන් කෙසේනම් කබලක් ගත් අත් ඇතිව දෙරදෙර සිට් සිහමද, යහපත් සුවපහස් ඇති මාගමුන් හා සමග සුවදමල් අතුරණලද යහන් ඇති ගයි වැස කෙසේනම් අරණ්‍යයෙහි වෙසෙම්ද, පාකබලක් පිට බැඳගෙණ කෙසේනම් තනිව හැව්දිම්ද, අභිනව කථානෙක කලි ලදරුවෙකුසේ නොකිලන්වී කෙසේනම් යෙක් නොඉල්වා අල් පෙත්තාවෙන් දවස් යවම්ද, මාගේ මේ පචකාම සැපත හැර මෙබඳු කකිඝ පිළිවෙත් කෙසේනම් පුරම්දැයි යනාදි වශයෙන් නිහිගෙයි සිට කාමයෙන් නොමිදීමට සිතන්නේවිනම් හෙද නිර්‍වාණගාම්ණී පිළිවෙතට විරොධව පෙණෙන බැවින් මිථ්‍යාකල්පනාවෙහි ඇතුලත්කොට හඟිමි.

තවද යමෙක් ගෘහස්ථභාවයෙන් මිදී පැවිදිවුවද ආරණ්‍යවාසී මූලාදියට හියද මකුළුවන් යන මග නොකඩවන මකුළුහුයසේ

සිහිත් නොතබා පවකාමයෙහි පැවති කාමවිතර්කයෙන් යුක්තව වසන්නේවීනම් මේද නිවීණයට විරොධව පැණෙන බැවින් මිථ්‍යා කල්පනාවෙහි ඇතුලත්කොට හඟිමි.

තවද යමෙක් තුන්‌රුවන්ට කෙසේනම් අයස අකීර්ති අලාභ කෙරෙම්ද තුන්‌රුවන් සතු වැනුව කෙසේනම් සිද බිද ගණිම්ද දෙමව්පිය ගුරුවරයන්ට කෙසේනම් අයස අකීර්ති අලාභ කෙරෙම්ද රජ යුවරජ ඇමති ආදීන්ට කෙසේනම් අනාථ කෙරෙම්ද ඔවුන් ගේ ඉසුරෙන් කෙසේනම් පිරිහෙලම්ද, මාගේ සතුරුවූ අසවලාගේ අඹුදරුවන් ග්‍රාමක්ෂෙත්‍ර ගවමහිෂාදිහු කවරකලක නසිද්ද, ඔවුන් නසා කවරකලක සුවපත් වෙම්ද මාගේ සතුරුවූ අසවල්හුගේ ශිල්ප ශාස්ත්‍ර කෙසේ නසිද කවරකලක නසම්ද ඔහු මෙනම් ආයුධ යකින් මෙනම් විෂයකින් මෙනම් මන්ත්‍රයකින් මෙනම් ප්‍රයෝගය කින් කවරකලෙක නසම්දැයි යනාදී වසුයෙන් විතර්කණය කරන් නේවීනම් හෙද නිවීණයට විරොධව ඉපණෙන බැවින් මිථ්‍යා කල් පනාවෙහි ඇතුලත්කොට හඟිමි.

තවද යමෙක් අභොරාත්‍රියෙහි ඕපද චතුස්පදදීන්ට අසවල් වෘක්ෂයෙහිදී අසවල් කඳුරැළියෙහිදී අසවල් මාර්ගයෙහිදී මලසඳමියි කියා හෝ බොරුවලි කනමියි කියා හෝ විෂ කවමියි කියා හෝ දුන් සඳමියි කියා හෝ නිස ගල් ගෙලමියි කියා හෝ යනාදිවශයෙන් සිතන්නේ වීනම්ද, මෙරමා සතු වසතු සොරසිතින් ගණිමියි කියා හෝ මිථ්‍යාවාරයෙහි හැසිරෙමියි කියා හෝ මුසාවාදය කියමියි කියා හෝ රහමෙර බොමියි කියා හෝ යනාදිවසයෙන් සිතමින් නැවත නැවත විතර්කණය කරන්නේවීනම් හෙද මිථ්‍යාකල්පනා වෙහි ඇතුලත්කොට හඟිමි.

මේ ආදිවසයෙන් යි නොකි සියලුම යම් කල්පනාවෙක් දහමින් පිටත්ද ඇතී මොක්ෂයට බාධකද එබදු කල්පනාව මිථ්‍යාකල්ප නාවෙහි ඇතුලත්ව සැබෑ මොක්ෂයට බාධාවෙයි එබැවින් ඒ දුරු කටයුතු, යම් ගෘහස්ථයෙක් මේ ගෘහවාසයෙහි මාගේ විසීම නුසුදුසු වන්නේය, ඊට කාරණා කවරේද, ගෘහවාසයෙහි සිත එකඟකොට කුශලධර්මයට යොමුකොටගත නොහැක්කේය. කවර කාරණයක් හෙයින්දයත්? සඟරෙහි අක්මුල් නැත්තාවස් ගිහිගෙයිදු ෂක්මුල් නැති ක්‍රියාව ඇත්තේය. අඥානකවිධ අකුශලයට අවකාශව තිබෙන් නේය. මෙසේ අකුශලයට අවකාශ ඇති ගෘහවාසයෙහි කෙසේනම් වෙසෙම්දැයි යනාදින් ගිහිව සිරිමෙහි ආදීනව නුවණැසින් දකිමින් බඹසර්‍යාගාරයකින් නික්මෙන්නට සිතස්නක්හු මෙන් නැවත නැවත විතර්කණය කරන්නේවීනම් මෙබදු කල්පනාවද නිවීණයට

අවිරෝධව මාර්ගීයවිපෙණෙනබැවින් සම්‍යක්කල්පනාවෙහි ඇතුළත් කොට හනිමි.

තවද යම්කෙණෙක් අනුන්ගේ ග්‍රාමක්ෂේත්‍ර දාසිදාසාදි සම්පත් හා අනුන්ලබන ලාභසත්කාර වන්දනමානනාදිය දැකසතුටුවූ ඔවුන් විසින් පූර්ව්‍යාභියෙහි මනාකොට කරණලද සුචරිතයෙහි පිණින් ලද්දේය, මේ සම්පත්තීහු නොපිරිහී පුරපැළුවියෙහි වඩනා සඳහෙයින් වැඩෙන්වායි යනාදිවසයෙන් කල්පනාකරන්නේවිනම් මෙබඳු කල්පනාවද නිර්ක්ෂයට අවිරෝධව පෙණෙනහෙයින් සම්‍යක් කල්පනාවෙහි ඇතුළත්කොට හනිමි.

තවද යමෙක් බුද්ධාදි රත්නත්‍රයෙහි කෙසේනම් සරණ යෙමිදැයි කියා හෝ දැඟිබි මහබෝ පෙහිපිළිම කෙසේනම් කෙරෙමිද කරවම් දැයි කියා හෝ සඝයන් පවත්නා පිණිස පිටකත්‍රය කෙසේනම් ලියම්ද ලියවම්දැයි කියා හෝ ප්‍රාර්ථනා විහාරාදිය දැක කෙසේනම් මෙහි ප්‍රාර්ථනා ඉරවා යහපත් කෙරෙමිදැයි කියා හෝ දැනගිලාදිවූ දඟ පුණ්‍යක්‍රියා වස්තූන් කෙසේනම් පුරම්දැයි කියා හෝ බුද්ධාදි මහොත්තමයන් හළ අඝාසල් කෙසේනම් හරිම්දැයි කියා හෝ ඒ මහොත්තමයන්ගේ පිළිවෙතට කෙසේනම් ඇතුළත් වෙම්දැයි කියා හෝ පෙර බුද්ධාදි මහාභාග්‍යමයන් භජනය පර්‍යුපාසනය නොකළ හෙයින් අද දක්වා සසර සිටියෙම් දැන් කවර තරම් කුශලබලය කින්ද්‍රේ සුසුන් පවත්නා කාලයෙහි උපනිම්, යහපත්ව ලත්ම්නියත් බව සඵලකෙරෙම්යි කියා හෝ කෙසේනම් බොහෝ අවැඩට කාරණාවූ අසත්පුරුෂ සමාගමයෙන් දුරුවෙම්දැයි කියා හෝ කෙසේනම් බොහෝ වැඩට කාරණාවූ සත්පුරුෂ සමාගමයට එක්ව කුසල් රැස් කෙරෙම්දැයි කියා හෝ කවර උපායකින් දැන් මාකෙරෙහි පවත්නා ලොභචෙත මොහාදි අකුසල් නසම්දැයි කියා හෝ නැසූ අකුසල් කවර උපායකින් මාකරා නැවත වැද්ද නොදෙම්දැයි කියා හෝ කවර උපායකින් නොකළ කුසල් රැස්කෙරෙම්දැයි කියා හෝ රැස් කරණලද කුශලධර්ම්යන් කවර උපායකින් නොනස්නා පරිද්දෙන් රක්‍ෂාකොට ගණ්ම්දැයි කියා හෝ මාගේ දෙමව්පිය ගුරුවරයෝ මට නොමයක් උපකාර කලෝය, ඔවුන්ට කෙසේනම් මම සිත්සේ උපකාර නෙරම්දැයි කියාහෝ මාගේ ඥාතාඥාත මධ්‍යස්ථ සියලු සතුන්ට නෙසේනම් ඓහලෞකික පාරලෞකික සම්පත් සාදදි සුවපත් කෙරෙම්දැයි කියා හෝ මට උපකාරකල සත්වයන්ට කෙසේනම් ප්‍රත්‍යුපකාර කෙරෙම්දැයි කියා හෝ යනාදිවසයෙන් යම් යම් කල්පනාවක් තමහට හෝ පරහට හෝ ඉහලෝකයෙන් පරලෝකයෙන් අවැඩට අනර්ථයට නොවැවේද යම් කල්පනාවක් ඉහලෝක පර

ලෝක දෙකින් ආත්මාභිමානයට පරාභවයට වැටෙද එබදු කල්පනාව සම්‌ගීමොක්ෂයට මාර්ග පෙණෙන බැවින් සම්‌යක් කල්පනාවෙහි ඇතුළත්කොට දැක්කයුතු.

සම්මාවාචා යනාතන්හි සම්‌යක් වචනයට විරෝධවූ මිථ්‍යා වචනය හා සම්‌යක් වචනය යන දෙදෙනාගේ විභාග කෙසේදයත්? යමක් මුසාවාදයෙහි බියනැතිව ඇතිදෙය් නැතිලෙසකාට කීමත්හා නැතිදෙය ඇතිලෙසකාට කීමත්ද දුටුවා, නුදුටුම් නුදුටුවා දුරිම් යනා දිවසයෙන්ද මුසාවාද කියන්නේවීනම් අවිශ්වාසව වසන්නවුන් නැවතත් විශ්වාස නොවන ලෙසට හා විශ්වාසවූවන් හෙදවන ලෙසටත් මේ ආදීවසයෙන් පෛශුන්‍ය වචන කියන්නේ විනම්ද කණීයට කකිහවූ එරුෂ වචන කියන්නේවීනම්ද, හෙවත් තාෂේ මවි පියන්ගේ නම්ගහාත් මෙසේය ඔවුන් කෑ පි ලෙස මෙසේය මෙනම් කුලයක් දැරූය යනාදීන් එරුෂවචන කියන්නේවීනම්ද වෙහලෙහි ක පාරලෞකික අර්ථයව නැත්නාවූ සම්ඵප්‍රලාප දෙඩන්නේවීනම් මේද සඟිගීමොක්ෂයට බාධක වනබැවින් මිථ්‍යාවචන නම්වේ.

තවද යමක් බුබාදී රත්නත්‍රයෙහි අයුක්ති කියාද, ඉදමවිපිය ගුරුවරුන්ගේ අයුක්ති කියාද සත්‍යයන්ට ප්‍රාණඝාතාදී අකුශලයෙහි හැසිරෙණ ලෙසට අවවාද කෙරේද, කුසලධර්මයෙහි පිහිටි සත්වයන් එයින් පිරිහෙනලෙසට උපදෙස් කියාද, ශ්‍රද්ධාවන්තයන් අශ්‍රද්ධාවන්ට සුදුසු බස් කියාද, වීර්‍යවන්තාවූවන් අලසවනසේ කියාද සුශීලයන් දුශ්ශීල වනසේ කියාද යනාදීන් විසින් යම් යම් වචනයක් ආනාර්‍ය පරාභව නසා උභයලෝක උභයාගතට දායකවේද එබදු වචනය මිථ්‍යාවචනයෙහි ඇතුළත්වේ, යමෙක් මුසාවාදයෙන් දුරුව සත්‍ය වචන කියාද කේලාමෙන් දුරුව අසමගිවූවන් සමගිවනලෙසට සමගිවූවන් නොබිඳෙනලෙසට සුදුසුකොට කියාද, එරුෂවචනයෙන් දුරුව යම් වචනයක් කීකල සතුයන්ට නිර්දෝෂ හෙයින් කණීයට සුවද ප්‍රේම උපදවාද හෘදයඞ්ගමද සිවුමැලිද බොහෝ ජනයාට ප්‍රිය මනාප වේද එබදු වචනයක්ම කියාද, සම්ඵප්‍රලාපයෙන් දුරුව අර්ථාන්විතවූ ධර්මාන්විතවූ විනයාන්විතවූ වචනයක් කියාද මෙබඳු වචනය සඩගී නවාඝ ඝල්පත් සාදුදෙන හෙයින් සම්‌යක් වචනයයි වෙයි.

තවද යමෙක් බුදුහු අර්හත්ස්වභාව සම්‌යක්සම්බුද්ධ නෙයාර්ථකථා සංඝයා සුප්‍රතිපන්නයැයි යනාදීන්විසින් රත්නත්‍රයෙහි ගුණ කියාද, දෙමව්පියන් හා ගුරුවරයන්ගේ ගුණ කියාද දුටුදුටු සත්වයන්ව රත්නත්‍රයෙහි සරණ යනසේ කියාද, පඬුකුශවරිතයෙහි දශකුසලයෙහි ආනිසංසයන් කර්මයෙහි ආදීනව කියා එයින් සත්වයන් මුදා දුක්ඛාදී

කුශලධර්මයෙහි අනුගස් කියා එහි යමෙක් දන් කරවාද, ශ්‍රද්ධානැස්සවී යන් ශ්‍රද්ධාවෙහි පිහිටනසේ ප්‍රඥානැති කරවන්නේ ප්‍රඥාවෙහි පිහිටනසේ ඉන්ද්‍රියන් ශීලයෙහි පිහිටනසේ උපන් අකුසල් නැත්නාසේ නොවී පන් අකුසල් නූපදනාසේ නොවූපන් කුසල් උපදනාසේ උපන් කුසල් ථාවර වනසේ අසන්තසමාගමයෙන් දුරුවනසේ සන්තසමාගම යට පැමිණෙනසේ බාලයන් නොදකිනාසේ ප්‍රඥාවන්තයන් දකින්නාසේ අවවාද අනුශාසනා වශයෙන් කියාද, යම් වචනයක් කීකල ඇසුවන්හේ සිත්හි තුබූ බලවත් ලොභ බලවත් මොහ බලවත් මාන බලවත් මද මාන මාන්සයාදී අකුසල් ගුණි වේද, නමාගේ ලොභාදියන් මැඩපවතිද යම් වචනයක් කීකල ඇසුවන්ගේද තමාගේද අලොභ අදෝසාදී ගුණ සහස්‍රයන් වඩිද මේවදු වචන කීම තමන් වද අනුන්වද සිහි මොකෂයට මාගිව පෙණෙන බැවින් සම්‍යක් වචනයෙහි ඇතුළත්කොට දැක්කසුතු. වදුලේ මෙනෝ **සම්‍යක් වචනා** යෙහි විභාග මහාසතිපඨානෙ සූත්‍රයෙහි:—

"කතමා ච භික්ඛවෙ සම්මාවාචා මුසාවාදා වෙරමණී පිසුනා වාචා ඵරුසාවාචා වෙරමණී සම්ඵප්පලාපා වෙරමණී අයං වුච්චති භික්ඛවෙ සම්මාවාචා"යි.

සම්මාකම්මන්තෙනා යනහන්හි සම්‍යක් කර්‍මාන්තයට විරුද්ධවූ මිථ්‍යාකර්‍මාන්තයෙහිද සම්‍යක්කර්‍මාන්තයෙහිද විභාග කෙසේදයත්?

යමෙක් ප්‍රාණවධ කෙරේද, අදත් ආදින කෙරේද, කාමමිථ්‍යාචාරයෙහි හැසරේද, මේ මිථ්‍යාකර්‍මාන්ත නම්වෙයි. යමෙක් ප්‍රාණවධයෙන් විරති වේද, අදත් ආදිනඅයන් විරති වේද, කාමමිථ්‍යාචාරයෙන් විරති වේද, මේ සම්‍යක්කර්‍මාන්ත නම්වෙයි. **වදුලේ මෙනෝ**:—

"කතමෙ ච භික්ඛවෙ සම්මාකම්මන්තා පාණාතිපාතා වෙරමණී අදින්නාදානා වෙරමණී කාමෙසු මිච්ඡාචාරා වෙරමණී අයං වුච්චති භික්ඛවෙ සම්මාකම්මන්තා"යි.

සම්මාආජීවා යනහන්හි සම්‍යක් ආජීවයට විරුද්ධවූ මිථ්‍යා ආජීවය හා සම්‍යක් ආජීව යන දෙදෙනාගේ විභාග කෙසේදයත්?

සම්‍යක් ආජීවයතම් මිථ්‍යා ආජීවයෙන් දුරුව වියහීවශයෙන් පුරණ සම්‍යක් ආජීවයයි, මිථ්‍යා ආජීවයෙන් දුරුව වියහීවශයෙන් පුරන්නේ සම්‍යක් ආජීවයයි කියා සංඝේපවශයෙන් කීහයින් අනම බහුශ්‍රැතන්වයක් නැත්නවුන්ට යථාවබොධ නොවන්නේය එබැවින් මිථ්‍යාආජීවය හා මිථ්‍යාආජීවයෙහි ආදීනවද සම්‍යක් ආජීවය හා සම්‍යක්ආජීවයෙහි අනුසස්ද මෙහි යෙකවින් සංඛ්‍ය කෙරම්. කෙසේදයත්?

මිථ්‍යාආජීවයට ප්‍රත්‍යයවන්නේ වියදී වැඩීම් කුසීතබවය, හෙද අවවැදැරුම් වේ, භගවත් තිස්සුන්ට භාග්‍යාභාග්‍යයවූ කුසීතවයනු අනවක්මවි. කෙසේදයත්?

මේ සස්නෙහි භික්ෂූන් විසින් දැනැඹ මහඹෝ ආදියෙහි භෝ ආචාර්‍ය උපාධ්‍යායයන් හිලන් මහඵ ආදීන් කෙරෙහි භෝ කැවිනි ක්‍රියාවක් කළයුතු වන්නේය. කුසීතයන්ට එය සම්ප්‍රාප්තවූ කල්හි මෙබඳු සිහිවිල්ලෙක් වන්නේය. කෙසේදයත්:—

මාවිසින් මෙබඳු කර්මාන්තයක් කටයුතු වන්නේය කර්මාන්ත කරන්නාවූ මාගේ මේ ප්‍රඛුවාලවූ ශරීරය කලාන්ත වන්නේය, එහෙයින් මම සැතපෙමි කියා හෙතෙම සැතපෙන්නේය, අප්‍රාප්ත ගුණ ධර්මයාගේ ප්‍රාප්තිය පිණිස අනධිගත ගුණධර්මයාගේ අධිගමය පිණිස අසාක්ෂාත්කාත ගුණධර්මයාගේ සාක්ෂාත් ක්‍රියාව පිණිස වීර්‍යාරම්භ නොකරන්නේය, මේ ප්‍රථම කුසීත වස්තුවය, එයින් බුදුරජාණන් වහන්සේ භික්ෂූන් ඇමතූහ:—

"ඉධාවුසෝ භික්ඛවෝ භික්ඛුනා කම්මං කත්තබ්බං හොති තස්ස එවං හොති කම්මං බෝ මේ කත්තබ්බං භවිස්සති කම්මං බෝ පන මයා කත්තස්ස කායෝ කිලමිස්ස ති හඤ්ඤං නිපජ්ජාමී'ති සෝ නිපජ්ජති න විරියං ආරභති අප්පත්තස්ස පත්තියා අනධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය ඉමං පඨමං කුසීතවත්ථුං"යි.

නැවත එසේම සම්ප්‍රාප්තවූ කර්මාන්තයක් කළහොත් ඒ කුසීත භික්ෂුහට මෙබඳු සිහිවිල්ලෙක් සිතෙන්නේය කෙසේදයත්? මේ වනාහි මෙබඳු දුෂ්කර කර්මාන්තයක් කොළුමි එසේ කරණලද කර්මාන්තඇති මාගේ ශරීරය කලාන්තවිය එහෙයින් මම සතප්පනමිසි කියා වීර්‍යාරම්භ නොකරන්නේය. මේ මිත්‍යාකුසීතවසතුවය එයින් වදුළහ.

පුනවපරං ආවුසෝ භික්ඛවෝ භික්ඛුනා කම්මං කතං හොති තස්ස එවං හොති අහං බෝ කම්මං අකාසිං කම්මං බෝ පන මේ කරොන්තස්ස කායෝ කිලමෙත්ථා හඤ්ඤං නිපජ්ජාමී'ති සෝ නිපජ්ජති න විරියං ආරභති අප්පත්තස්ස පත්තියා අනධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය ඉදං දුතියං කුසීතවත්ථුං"යි.

නැවත එසේම මාගියෙකි යායුතුතැනෙක් සම්භවන්නේය එහිල්හි ඒ කුසීත භික්ෂුහට මෙබඳු සිහිවිල්ලෙක් සිතෙන්නේය කෙසේදයත්? මාවිසින් මාගියෙක යායුතු ගමනක් සම්ප්‍රාප්තවිය, මාගියෙහි ගවන්යන්නාවූ මාගේ ශරීරය වනාහි කලාන්ත වන්නේය එසේ හෙයින් මම සතප්පමි කියා සතප්පන්නේය වීර්‍යාරම්භ නොකරන්නේය මේ තෘතීය කුසීත වැතුවය.

ප්‍රනඃපරං ආවුසෝ භික්ඛූනා මඉඝා ගන්තබ්බා හොති තඤ්ඤ
එවං හොති මඉඝා බෝ ගන්තබ්බා භවිඤ්ඤති මඉඝං මඛා පන මේ
ගඡ්ඡන්තඤ්ඤ කායෝ යිලම්ඤ්ඤති හඤ්ඤං නිපඡ්ඡාම්'නි සෝ නිපජ්ජ
ති න විරියං ආරභති අප්පත්තඤ්ඤපත්තියා අනධිගතඤ්ඤ අධිගමාය
අසච්ඡිකතඤ්ඤ සච්ඡිකිරියාය ඉදං පඨමං සුඛිතවත්ථුං''යි.

නැවත එසේම මාඝයෙක ගමනක් ගියකල්හි මෙබඳු සිතිවිල්
ලක් සිතෙන්නේය කෙසේදයත්? මම වනාහි මෙබඳු දුෂ්කර
ගමනක් ගියෙමි දැන් එසේනොයින් මාගේ ශරීරය කලාන්තවිය විය
කොටි ගසාහෝ හෙමියි කියා සතප්පේය වීර්‍යාරම්භ නොකරන
නේය මේ සතරවැනි සුඛිතවඤ්ඤවය එසින් වදුළහ.

ප්‍රනඃපරං ආවුසෝ භික්ඛූනා මඉඝා ගන්තා හොති තඤ්ඤ එවං
හොති අහං බෝ මඉඝං අගමාසිං මඉඝං බෝ පන මේ ගඡ්ඡන්තඤ්ඤ
කායෝ යිලන්තා හඤ්ඤං නිපඡ්ජාම්'නි සෝ නිපජ්ජති න විරිය
ආරභති අප්පත්තඤ්ඤපත්තියා අනධිගතඤ්ඤ අධිගමාය අසච්ඡිකා
ඤ්ඤ සච්ඡිකිරියාය ඉදං චතුත්ථං සුඛිතවත්ථුං''යි.

නැවත ග්‍රාමයක හෝ නිගමයෙක හෝ පිඬුපිණිස හැසිරෙ
මේ යැපෙනලෙසට ලැබුවු හෝ ප්‍රණීතවූ හෝ භොජනයක් නොල
බන්නේය එකල්හි ඒ සුඛිත භික්ෂුවට මෙබඳු සිතිවිල්ලෙක් සිතෙ
නේය කෙසේදයත්? මම වනාහි ග්‍රාමාදියෙහි පිඬුපිණිස හියෙමි ලැබි
හෝ ප්‍රණීතවූ හෝ භොජනයක් යැපෙන පමණ නොලදිමි එම
යින් මාගේ ශරීරය කලාන්තවියයි කියා සතප්පේය වීර්‍යාරම්භ
නොකරන්නේය මේ පස්වැනි සුඛිතවඤ්ඤවය, එසින් වදුළහ.

ප්‍රනඃපරං ආවුසෝ භික්ඛූනා ගාමංවා නිගමංවා පිණ්ඩාය
නෙතා නලහති ලූඛඤ්ඤවා පණීතඤ්ඤවා භොජනඤ්ඤ යාවදත්ථං ප
පූරං තඤ්ඤ එවං හොති අහං බෝ නාමංවා නිගමංවා පිණ්ඩාය
නෙතා නාලත්ථං ලූඛඤ්ඤවා පණීතඤ්ඤවා භොජනඤ්ඤ යාවදත්ථං ප
පූරං නඤ්ඤ මේ කායෝ යිලඤ්ඤා අතම්මඤ්ඤං හඤ්ඤං නිපජ්ජ
ම්'නි සෝ නිපජ්ජති න විරියං ආරභති අප්පත්තඤ්ඤපත්තියා අනධිග
ඤ්ඤ අධිගමාය අසච්ඡිකතඤ්ඤ සච්ඡිකිරියාය ඉදං පඤ්චමං සුඛි
වත්ථුං''යි.

නැවත එසේම ග්‍රාමනිගමාදියෙහි පිඬුපිණිස හැසිර ලූබවු ෙ
ප්‍රණීතවූ හෝ භොජනයක් යැපෙනසේ ලැබෙන්නේය ඒ වැ
මෙබඳු භොජනයක් ලැබ වැළඳීමි එමහිනොයින් කය ගරුකවිය අ
මිණයයි කියා සතප්පේය වීර්‍යාරම්භ නොකරන්නේය මේ සව
සුඛිත වස්තුව නමවේ එසින් වදුළහ.

ප්‍රනඃපරං ආවුසෝ භික්ඛූනා ගාමංවා නිගමංවා පිණ්ඩාය
නෙතා ලහති ලූබඤ්ඤවා පණීතඤ්ඤවා භොජනඤ්ඤ යාවදත්ථං

පුනවපරං ආවුසෝ භික්ඛුනා මහෙසා ගන්තබ්බා හොති තස්ස එවං හොති මහෙසා බො ගන්තබ්බා භවිස්සති මහං බො පන මෙ ගච්ඡන්තස්ස කායා කිලමිස්සති හදුභං නිපජ්ජිස්සාමී'ති සෝ නිපජ්ජති න චිරියං ආරභති අපපත්තස්සපත්තියා අනධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය ඉදං තතියං කුසීතවත්ථු''යි.

නැවත එසේම මාර්ගයක ගමනක් ගියකල්හි මෙබඳු සිහිවිල්ලෙක් සිතෙන්නේය කෙසේදයත්? මම වනාහි මෙබඳු දුෂ්කර ගමනක් ගියෙමි. ආම් එසේහෙයින් මාගේ ශරීරය කලාන්තවිය වියදූ කොට ගතහොතෙහෙම්සි කියා සතප්පේය වීර්‍යාරම්භ නොකරන්නේය මේ සතරවැනි කුසීතවස්තුවය **එසින් වදලන.**

පුනවපරං ආවුසෝ භික්ඛුනා මහෙසා ගතෝ හොති තස්ස එවං හොති අහං බො මහෙසං අගමාසිං මහං බො පන මෙ ගච්ඡන්තස්ස කායෝ කිලන්තෝ හදුභං නිපජ්ජිස්සාමී'ති සෝ නිපජ්ජති න චිරියං ආරභති අපපත්තස්සපත්තියා අනධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය ඉදං චතුත්ථං කුසීතවත්ථු''යි.

නැවත ග්‍රාමයක හෝ නිගමයෙක හෝ පිඬුපිණිස හැසිරෙන්නේ යැපෙනලෙසට ලැබවූ හෝ ප්‍රණීතවූ හෝ භොජනයක් නොලබන්නේය එකල්හි ඒ කුසීත භික්ෂුහට මෙබඳු සිහිවිල්ලෙක් සිතෙන්නේය කෙසේදයත්? මම වනාහි ග්‍රාමාදියෙහි පිඬුපිණිස හියෙමි ලැබූවූ හෝ ප්‍රණීතවූ හෝ භොජනයක් යැපෙන පමණ නොලැදිමි එහෙයින් මාගේ ශරීරය කලාන්තවියයි කියා සතප්පේය වීර්‍යාරම්භ නොකරන්නේය මේ පස්වැනි කුසීතවස්තුවය, **එසින් වදලන.**

පුනවපරං ආවුසෝ භික්ඛුනා ගාමංවා නිගමංවා පිණ්ඩාය චරන්තා නලභන්ති ලූඛස්සවා පණීතස්සවා භොජනස්ස යාවදත්ථං පාරිපූරිං තස්ස එවං හොති අහං බො නාමංවා නිගමංවා පිණ්ඩාය චරන්තා නාලත්ථං ලූඛස්සවා පණීතස්සවා භොජනස්ස යාවදත්ථං පාරිපූරිං තස්ස මම කායෝ කිලන්තෝ අකම්මඤ්ඤෝ හදුභං නිපජ්ජිස්සාමී'ති නිපජ්ජති න චිරියං ආරභති අපපත්තස්සපත්තියා අනධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය ඉදං පඤ්චමං කුසීත වත්ථු''යි.

නැවත එසේම ග්‍රාමනිගමාදියෙහි පිඬුපිණිස හැසිර ලැබූවූ හෝ ප්‍රණීතවූ හෝ භොජනයක් යැපෙනසේ ලැබෙන්නේය ඒ වලදූ මෙබඳු භොජනයක් ලැබ වැලඳිමි එහෙයින් කය ගරුකවිය අකර්මණ්‍යයයි කියා සතප්පේය වීර්‍යාරම්භ නොකරන්නේය මේ සවැනි කුසීත වස්තුව නමවේ **එසින් වදලන.**

පුනවපරං ආවුසෝ භික්ඛුනා ගාමංවා නිගමංවා පිණ්ඩාය චරන්තා නලභන්ති ලූඛස්සවා පණීතස්සවා භොජනස්ස යාවදත්ථං පාරි

පූරිං තස්ස එවං හොති අහං බෝ ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩාය චරන්තං අලත්ථං ලූඛඤ්ච පණීතඤ්ච භොජනස්ස යාවදත්ථං පාරිපූරිං තස්සමේ කායෝ ගරුකෝ අකම්මඤ්ඤෝ මාසෝවිතං මඤ්ඤේ හඤ්ඤං නිපජ්ජාමී'ති සෝ නිපජ්ජති න විරියං ආරභති අප්පත්තස්ස පත්තියා අනධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය ඉදං ජඤ්ඤා කුසීතවත්ථූ"ති.

නැවත සුවලපවූ හෝ ආබාධයක් උපදනේය එකල්හි ඒකුසීත භික්ෂුහට මෙබඳු සිතිවිල්ලෙක් උපදනේය කෙසේදයත්? මට වනාහී සුවලපමාත්‍රවූ ආබාධයක් උපන්නේය එහෙයින් වීර්‍යකෘත්‍යයෙහි නියා සනප්පන්න වීර්‍යාරම්භනොකරන්නේය මේ සත්වැනි කුසීත වස්තුවය **එසින් වදුලහ.**

පුනචපරං ආවුසෝ භික්ඛවෝ උපජ්ඣායස්සාහං අප්පමත්තකෝ ආබාධෝ තස්ස එවං හොති උපජ්ඣෝ බෝ මේ අයං අප්පමත්තකෝ ආබාධෝ අභික්කමපෝ නිපජ්ජිතුං හඤ්ඤං නිපජ්ජාමී'ති සෝ නිපජ්ජති න විරියං ආරභති අප්පත්තස්සපත්තියා අනධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය ඉදං යත්තකං කුසීතවත්ථූ"ති

නැවත ගිලන්කමින් නැඟි තැනැත්තාහටත් මෙබඳු සිතිවිල්ලෙක් සිතන්නේය නෙසේදයත්? මම වනාහි අලුත ලෙඩින් නැගෙමි ඒ මාගේ ශරීරය දුර්බලය අකර්මණ්‍යයයි කියාත් සනප්පන්න වීර්‍යාරම්භ නොකරන්නේය මේ අටවැනි කුසීත වස්තුවය **එසින් වදුලහ.**

පුනචපරං ආවුසෝ භික්ඛු ගිලානෝ වුට්ඨිතෝ හොති අව්‍රවුට්ඨිතෝ මෙලඤ්ඤේ තස්ස එවං හොති අහං බෝ ගිලානා වුට්ඨිතෝ මෙ ලඤ්ඤේ තස්සමේ කායෝ දුබ්බලෝ අකම්මඤ්ඤෝ, හඤ්ඤං නිපජ්ජාමී'ති සෝ නිපජ්ජති න විරියං ආරභති අප්පත්තස්සපත්තියා අනධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය ඉදං අට්ඨමං කුසීත වත්ථූ"ති,

මේ කුසීත වස්තු අට දික්ඛණ්ඩයෙහි දම්සෙනෙවි සැරියුත් මහ තෙරුන් වහන්සේ විසින් දෙසූ දසුත්තර සූත්‍රයෙන් සඞ්ගහ කළ හයි දතයුතු, වීර්‍යවිශයෙන් පිරියයුතු සම්‍යක් ආජීවය මෙබඳු කුසීත භික්ෂූන්විසින් පිරිසෙනොහැකිවේ, භික්ෂාටනයට කුසීතව ම්ථ්‍යා ජීවයෙන් ජීවත්වෙත්, මෙසේ අනෙකප්‍රකාරයෙන් දක්වනලද මිථ්‍යාජීවශයන් දුරුව යම් භික්ෂුකෙනෙනක් අසත්ගුණ පහළකිරීම් ආදියක් නැතිව ධම්දේශනායෙහි ප්‍රසන්නවූවන් විසින්ද ඊශ්‍යා පථයෙහි ප්‍රසන්නවූවන් විසින්ද, දෙනලද ප්‍රත්‍යය පරිභොග කිරීම ධූතාඟ සමාදානය මෙනකල භික්ෂූන්ට සම්‍යක් ආජීවය කියුවුයි මෙ

පුනවපරං ආවුසෝ භික්ඛූනා මහෙසා ගන්තබ්බා හොති තස්ස එවං හොති මහෙසා බෝ ගන්තබ්බා භවිස්සති මනසා පත මෙ ගච්ඡන්තස්ස කායෝ කිලමිස්සති හඤ්ඤං නිපජ්ජිස්සාමී'ති සෝ නිපජ්ජති න චිරියං ආරභති අපපත්තස්සපත්තියා අනධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය ඉදං තතියං කුසීතවත්ථු''යි.

නැවත එසේම මාණවයෙනි ගමනාන් කියකල්හි මෙබඳු සිතිවිල්ලක් සිතෙන්නේය කෙසේදයත්? මම වනාහි මෙබඳු දුෂ්කර ගමනක් කියෙමි? ආත් එසේහෙයින් මාගේ ශරීරය කලාන්තවිය වියෂ්‍ම කොට් ගතහොත්හෙමියි කියා සතප්පන්ය වීර්‍යාරම්භ නොකරන්නේය මේ සතරවැනි කුසීතවස්තුවය **එසින් වදලහ.**

පුනවපරං ආවුසෝ භික්ඛූනා මහෙසා ගතෝ හොති තස්ස එවං හොති අහං බෝ මහංසි මගෝ බෝ පත මේ ගච්ඡන්තස්ස කායෝ කිලමන්තා හඤ්ඤං නිපජ්ජිස්සාමී'ති සෝ නිපජ්ජති න චිරියං ආරභති අපපත්තස්සපත්තියා අනධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකත තස්ස සච්ඡිකිරියාය ඉදං චතුත්ථං කුසීතවත්ථු''යි.

නැවත ග්‍රාමයක හෝ නිගමයෙක හෝ පිඬුපිණිස හැසිරෙන් නේ යළපනලැසට ලැබුවු හෝ ප්‍රණීතවූ හෝ මහාභෝජනයක් නොල බන්නේය එකල්හි ඒ කුසීත භික්ෂුහට මෙබඳු සිතිවිල්ලෙක් සිතෙන් නේය කෙසේදයත්? මම වනාහි ග්‍රාමාදියෙහි පිඬුපිණිස ගියෙමි ලැබුවු හෝ ප්‍රණීතවූ හෝ භොජනයක් යළපන පමණ නොලදිමි එහෙ යින් මාහට ශරීරය කුලාන්තවියයි කියා සතප්පන්ය වීර්‍යාරම්භ නොකරන්නේය මේ පස්වැනි කුසීතවස්තුවය, **එසින් වදලහ.**

පුනවපරං ආවුසෝ භික්ඛූනා ගාමංවා නිගමංවා පිණ්ඩාය චර නෙතා නලහති ලූබස්සවා පණීතස්සවා භොජනස්ස යාවදත්ථං පාරි පූරිං තස්ස එවං හොති අහං බෝ ගාමංවා නිගමංවා පිණ්ඩාය චර නෙතා නාලත්ථං ලූබස්සවා පණීතස්සවා භොජනස්ස යාවදත්ථං පාරි පූරිං නස්ස මේ කායෝ කිලන්තෝ අකම්මඤ්ඤ හඤ්ඤං නිපජ්ජි ත්'ති සෝ නිපජ්ජති න චිරියං ආරභති අපපත්තස්සපත්තියා අනධිගත ස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය ඉදං පඤ්චමං කුසීත වත්ථු''යි.

නැවත එසේම ග්‍රාමනිගමාදියෙහි පිඬුපිණිස හැසිර ලැබුවු හෝ ප්‍රණීතවූ හෝ භොජනයක් යළපනයේ ලැබෙන්නේය ඒ වලඳ මෙබඳු භොජනයක් ලැබ වැලඳීමි එහෙයින් කය ගරුකවිය අකර් මණ්‍යයැ යි කියා සතප්පන්ය වීර්‍යාරම්භනොකරන්නේය මේ සවැනි කුසීත වස්තුව නමවය **එසින් වදලහ.**

පුනවපරං ආවුසෝ භික්ඛූනා ගාමංවා නිගමංවා පිණ්ඩාය චර නෙතා ලභති ලූබස්සවා පණීතස්සවා භොජනස්ස යාවදත්ථං පාරි

පූරිං තස්ස එවං හොති අහං බ්‍රහ්මා ගම්මා නිග්ගම්මා පිණ්ඩාය චරන්තෝ අලත්ථං ලුඛස්සවා පණීතස්සවා භොජනස්ස යාවදත්ථං පාරිපූරිං තස්සමේ කායෝ ගරුකෝ අකම්මඤ්ඤෝ මාසාවිතං මඤ්ඤේ හඤ්ඤං නිපජ්ජාමී'ති සෝ නිපජ්ජති න විරියං ආරභති අප්පත්තස්ස පත්තියා අනධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය ඉදං ජඤ්ඤා කුසීතවත්ථූ"ති.

නැවත සවලාපවූ හෝ ආබාධයක් උපදනේය එනිල්ගි ඒකුසීත භික්ෂුහට මෙබඳු සිතිවිල්ලෙක් උපදනේය කෙසේදයත්? මට වනාහි සවලාපමාත්‍රවූ ආබාධයක් උපන්නේය එහෙයින් වීර්‍යකොටගතනෝ හෙමියි කියා සනප්පන්නස්ස වීර්‍යාරම්භනොකරන්නේය මේ සත්වැනි කුසීත වස්තුවය **එයින් වදුලහ.**

පුනචපරං ආවුසෝ භික්ඛු ගිලානා වුට්ඨිතා හොති අචිරවුට්ඨිතෝ ගෙලඤ්ඤෝ තස්ස එවං හොති අහං බ්‍රහ්මා ගිලානා වුට්ඨිතා ගෙලඤ්ඤෝ තස්සමේ කායෝ දුබ්බලෝ අකම්මඤ්ඤෝ, හඤ්ඤං නිපජ්ජාමී'ති සෝ නිපජ්ජති න විරියං ආරභති අප්පත්තස්සපත්තියා අනධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය ඉදං අට්ඨමං කුසීත වත්ථූ"ති,

මේ කුසීත වස්තු අට දික්ඛඉයනි දම්සෙනෙවි පැරැණුත් මහ මහතරුන් වහන්සේ විසින් දෙසූ දසුත්තර සූත්‍රයෙන් සඞ්ගහ කළ හයි දනයුතු, වීර්‍යවිශයෙන් පිරියයුතු සම්‍යක් ආජීවය මෙබඳු කුසීත භික්ෂූන්විසින් පිරිසෙනොහැකිවේ, භික්ෂාටනයට කුසීතව මිථ්‍යා ජීවයෙන් ජීවත්වෙත්, මෙසේ අනෙකප්‍රකාරයෙන් දක්වනලද මිථ්‍යාජීවයෙන් දුරුව යම් භික්ෂුකෙනෙක් අසත්ගුණ පහලකිරීම් ආදියක් නැතිව ධම්මදේශනායෙහි ප්‍රසන්නවූවන් විසින්ද ඊර්‍ෂ්‍යා පථයෙහි ප්‍රසන්නවූවන් විසින්ද, දෙනලද ප්‍රත්‍යය පරිභොග කිරීම ධූතාඟ සමාදානය මෙනාකළ භික්ෂූන්ට සම්‍යක් ආජීවය කියටු මෙනා

කෙරෙයි, ධ්‍යානාඟ සමාදානය ඇති නැති සියලු භික්ෂූන්ටම පිණ්ඩපාත ආදීයෙන් ලද ප්‍රත්‍යය පරිභෝග කිරීමෙන්ම සම්‍යක් ආජීවය පිරිසිදුවේ, ධ්‍යානාඟ සමාදානයවූ කලී භික්ෂූන්ට ඒ ඒ ධ්‍යානාඟයට කී ලෙස පිළිපැදීමෙන් පිණ්ඩපාත ආදීයෙන් ලද ප්‍රත්‍යයද ධ්‍යානාඟ අල්පඋත්සාහයෙන් තමාවිසින් නොඇඟවූවද ලීලාවෙන් හෝ සෙස්සවුන් කෙරෙන් අසා හෝ මොවුන්වහන්සේ ධ්‍යානාඟධර ශේකැයි ප්‍රසන්නවූ ශ්‍රද්ධාවන්තයන් විසින් ධ්‍යානාඟයට අවිරුද්ධවූ පරිද්දෙන් දුන් ප්‍රත්‍යය පරිභෝග කිරීමෙන්ද සම්‍යක්ආජීවය අනිඤ්ඤසීන් පිරිසිදුවේ, යථොක්ත ප්‍රකාරයෙන් දක්වනලද මිථ්‍යාආජීවය සම්‍යක්ආජීවය යන දෙදෙනාගේ විභාග දැන මිථ්‍යාආජීවය හලා හල විසක්සේ දුරුකොට සම්‍යක්ආජීවයෙන් ජීවත්වීම සම්‍යක් ආජීවනම් වේ.

එසින් වදාළහ, මහාසතිපට්ඨාන සූත්‍රයෙහි: —

"කතමෝ ච භික්ඛවේ සම්මාආජීවෝ ඉධ භික්ඛවේ අරියසාවකෝ මිච්ඡාආජීවං පහාය සම්මාආජීවෙන ජීවිතං කප්පෙති අයං වුච්චති භික්ඛවේ සම්මාආජීවෝ"යි.

මෙහෙයින් සම්‍යක්ආජීවයෙහි ප්‍රභේද සැකෙවින් දක්වනලදී

සම්මාවායාමෝ යන තන්හි සම්‍යක් ව්‍යායාමයට විරුද්ධවූ මිථ්‍යාව්‍යායාමයෙහිද සම්‍යක් ව්‍යායාමයෙහිද ප්‍රභේද දක්වනුලැබේ. කෙසේදයන් ?

"කතමෝ ච භික්ඛවේ සම්මාවායාමෝ ඉධ භික්ඛවේ භික්ඛු අනුප්පන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං අනුප්පාදාය ඡන්දං ජනෙති වායමති විරියං ආරභති චිත්තං පග්ගණ්හාති පදහති, උප්පන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං පහානාය ඡන්දං ජනෙති වායමති විරියං ආරභති චිත්තං පග්ගණ්හාති පදහති, අනුප්පන්නානං කුසලානං ධම්මානං උප්පාදාය ඡන්දං ජනෙති වායමති විරියං ආරභති චිත්තං පග්ගණ්හාති පදහති, උප්පන්නානං කුසලානං ධම්මානං ඨිතියා අසම්මොසාය භියොභාවාය වෙපුල්ලාය භාවනාය පාරිපූරියා ඡන්දං ජනෙති වායමති විරියං ආරභති චිත්තං පග්ගණ්හාති පදහති, අයංවුච්චති භික්ඛවේ සම්මාවායාමෝ"යි. යනුවෙන් සතිපට්ඨාන සූත්‍රය වදාරණ බුදුන් විසින්: —

මහණෙනි! යම්කිසි අකුශලධර්මයන්ගේ අනුත්පාදනයෙහිද උපන් අකුශලධර්මයන්ගේ ප්‍රහාණයෙහිද අනුත්පන්න කුශලධර්මයන්ගේ උත්පාදනයෙහිද උත්පන්න කුශලධර්මයන්ගේ භියොභාව ආදී පූර්ණ භාවනාපාරිපූරීන්ගේ හේතුවෙහිද උත්සාහ කෙරේනම් මේ සම්‍යක් ව්‍යායාමයැයි වදාළ බැවින් චතුර්විධ සම්‍යක්ප්‍රධානසංඛ්‍යාත වීර්‍යය සම්‍යක්ව්‍යායාම නම් වේ.

සම්මාඤාණී යන තන්හි සම්‍යක් ඤාණයට විරෝධවූ මිථ්‍යා ඤාණය හා සම්‍යක්ඤාණය යන මේ දෙදෙනාගේ විභාග කෙසේ දැයත්? සම්‍යක්ඤාණයට විරුද්ධවූයේ මිථ්‍යාඤාණය නම් වේ, සම්‍යක්ඤාණය නම් කවරහයත්? ලෞකික ලෝකොත්තර සුබදායක වූ මේ සම්බුද්ධශාසනයෙහි සැදහැයෙන් පැවිදිවූ භික්ෂූන්ගෙන් රූප කයෙහි හෙළඟයන් තවත වියයුතු ඇත්තේ සම්පජඤ්ඤයයි කියන ලද ඤාණයෙන් සමන්විතවූයේ කායපරිග්‍රාහික සතියෙන් සමන්විත වූයේ ලුහුබැඳීමෙන්ද නැවැත්වීමෙන් ලෙකින්වූ මේ ශරීරයෙහි අති ඡ්ඣායයි කියනලද කාමච්ඡන්දයද දෙවෙනිසයයයි කියනලද ව්‍යාපාදයද සංසිඳුවා කායගතාසති කම්ඨානය මෙනෙහි කරමින් වාසයකරන්නේය, එසේම සුඛවේදනාවය දුඃඛවේදනාවය උපෙක්ෂාවේදනාවය යන ත්‍රිවිධ වේදනාවන් කෙරෙහි හෙළඟයන් තවත වියයුතු ඇති ඤාණයෙන් සමන්විතවූ වේදනාපරිග්‍රාහිකසතියෙන් සමන්විතවූයේ වේදනාවන් කෙරෙහි කාමච්ඡන්දයද ව්‍යාපාදයද සන්සිඳුවා වේදනාගතසතිකම්ඨානය මෙනෙහිකරමින් වාසය කරන්නේය, එසේම චිත්තානුපස්සනා කම්ඨානය මෙනෙහිකර මින් වාසයකරන්නේය, එසේම පඤ්චනීවරණයන් කෙරෙහි හෙළඟයන් තවත වියයුතුඇති ධම්මානුදර්ශි කම්ඨානය මෙනෙහි කරන්නේයයි දක්වනලද යම් මේ සතරසතිපට්ඨාන ධම්මකෙණෙක් ඇද්ද මේ සම්‍යක්ඤාණය නම් වේ.

එසියන් වදුලහ,

"කතමා ච භික්ඛවේ සම්මාසති ඉධ භික්ඛවේ භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සී විහරති ආතාපී සම්පජානා සතිමා විනෙය්‍ය ලෝකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං, වෙදනාසු වෙදනානුපස්සී විහරති ආතාපී සම්පජානා සතිමා විනෙය්‍ය ලෝකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං, චිත්තෙ චිත්තානුපස්සී විහරති ආතාපී සම්පජානා සතිමා විනෙය්‍ය ලෝකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සී විහරති ආතාපී සම්පජා, නා සතිමා විනෙය්‍ය ලෝකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං, අයං වුච්චති භික්ඛවේ සම්මාසති"යි.

සම්මාසමාධි යන තන්හි මිථ්‍යාසමාධියට විරෝධවූ සම්‍යක්ස මාධියනම් කවරයත්? සම්බලාක කල්පදැමූ මේ සම්බුද්ධශාසනයෙහි භික්ෂූන්ගේ රූපාදි පඤ්චකාමයන් කෙරෙන් වෙන්ව අකුශලධම්මයන් කෙරෙන් වෙන්ව චිතර්කසහිතවූ විචාරසහිතවූ විවෙකයෙන් උපන් ප්‍රීතිසැපඇති ප්‍රථමධ්‍යානයට පැමිණ වෙසේද, චිතර්ක විචාර දෙදෙ නාගේ සන්සිඳීම හෙතුකොටගෙණ ඍධ්‍යත්මභාවය විශෙෂයෙන් පැහැදීම හාරන්නාවූ චිත්තයා සම්බන්ධව එනභවට ඇති චිතර්කවි

කවූ විවාරරහිතවූ සමාධියෙන්උපන් ප්‍රීතිසැපඇති ජීනියඛ්‍යානය උපදවා වෙයේද, ප්‍රීතිවිරාගය හේතුකොටගෙණද උපෙක්ෂාඇත්තේද සම්‍යක්ඇත්තේද සම්ප්‍රජානකාරීවූයේද වසන්නේය. ආර්‍යයන් යම්බදුවූ ඕනට උපෙක්ෂා ඇත්තේය යම්කි සමීපස්ථාන සැපවූ විහරණයන් අත්තේනියි කියද්ද, එබදුවූ සැපයද කයින් විඳිනේය තෘතීයඛ්‍යානයට සම්වැද වසන්නේද, සැපයාගේ ප්‍රහාණය හේතුකොටගෙණද දුඃඛයාගේ ප්‍රහාණය හේතුකොටගෙණද සොමනස්සදෞමනස්සයන්ගේ පළමුව විනාශය හේතුකොටගෙණද දුක් නැති සැපනැති උපෙක්ෂා සමාධිපාරිශුද්ධිඇති චතුර්ථධ්‍යානයට සම්වැද වෙයේද මේ සම්‍යක් සමාධිය නම්වේ.

එයින් වදාළහ:—

"කතමා ච භික්ඛවෙ සම්මාසමාධි ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු විවිච්චෙව කාමෙහි විවිච්ච අකුසලෙහි ධම්මෙහි සවිතක්කං සවිචාරං විවෙකජං පීතිසුඛං පඨමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති, විතක්කවිචාරානං වූපසමා අජ්ඣත්තං සම්පසාදනං චෙතසො එකොදිභාවං අවිතක්කං අවිචාරං සමාධිජං පීතිසුඛං දුතියජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති, පීතියා ච විරාගා උපෙක්ඛකො ච විහරති සතා ච සම්පජඤ්ඤෙන සුඛඤ්ච කායෙන පටිසංවෙදෙති යං තං අරියා ආචික්ඛන්ති උපෙක්ඛකා සතිමා සුඛවිහාරී'ති තතියජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති, සුඛස්ස ච පහාණා දුක්ඛස්ස ච පහාණා පුබ්බෙව සොමනස්සදෞමනස්සානං අත්ථඞ්ගමා අදුක්ඛං අසුඛං උපෙක්ඛාසතිපාරිසුද්ධිං චතුත්ථජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති අයං වුච්චති භික්ඛවෙ සම්මා සමාධි" යි.

මෙසේ යථොක්ත ප්‍රකාරයෙන් දක්වහැලද නොහොත් "එතෙ හි භික්ඛවෙ" යි යනුවෙන් දක්වූ තැන්පටන් මේ සම්‍යක්සමාධිය දක්වා වණ්ණනාකරණලද ආර්‍යඅෂ්ටාඞ්ගික මාර්ග නම්වූ මධ්‍යම ප්‍රතිපදාව පුරණසේ:—

"අයා ඛො සා භික්ඛවෙ මජ්ඣිමා පටිපදා තථාගතෙන අභිසම්බුද්ධා චක්ඛුකරණී ඤාණකරණී උපසමාය අභිඤ්ඤාය සම්බොධාය නිබ්බානාය සංවත්තති" යි යන පාළිය වදාළසේක. එහි අර්ථ කෙසේදයත්?

භික්ඛවෙ, මහණෙනි; චක්ඛුකරණී, ප්‍රඥාචක්ෂුස විශුද්ධිකරණ පිණිස, ඤාවත් පැණ ඇස් පිරිසිදුකරණ පිණිස; ඤාණකරණී, මොහාන්ධකාර දුරීභූත කොට නුවණැස කරණ පිණිස, හෙවත් මොහ දුරුකොට නුවණැස් කරණ පිණිස; උපසමාය, ක්ලේශපරිදාහ ප්‍රශ්‍රබ්ධි දුරුකරණ පිණිස, හෙවත් ක්ලේශයන්ගේ ව්‍යුපශමය පිණිස;

අභිඤ්ඤය, සච්ඡිකිරියාභිසමය කරණු පිණිස, හෙවත් දුක්ඛසමුදය නිරොධ මාර්ග යන චතුඃසත්‍යය ප්‍රතිවේධ කරණු පිණිස; සම්බෝධාය, ඔවුන්ගේම අවබොධය පිණිස, හෙවත් උපාදිශෙෂ නිර්වාණ ධාතු දක්නා පිණිස; නිබ්බාණාය, අනුපාදිශෙෂ නිර්වාණධාතුව ප්‍රත්‍යක්ෂ කරණු පිණිස, හෙවත් නිවන් පසක්කරණු පිණිස; සංවත්තති, පවත්නාවූ; අයං බොධිසා මජ්ඣිමා පටිපදා, ඒ මේ මධ්‍යමප්‍රතිපදාතොම, තථාගතෙනා, තථාගතාදී කාරණයෙන් යුක්ත සම්බුද්ධත්වහන්සේ විසින්; අභිසම්බුද්ධා, ප්‍රත්‍යක්ෂකරණ ලද්දේය හෙවත් පසක්කරණ ලද්දේය; (එහෙයින් ආර්‍යාෂ්ටාංගිකමාර්ගය පිරියසුතු යයි වදාළසේක යනු මෙහි අර්ථයි,

මධ්‍යමප්‍රතිපදාව දක්වා වදාරා හැවත කරුණානැමැති පසෝ ධරයෙහි දරා තිබෙන චතුරාර්‍යසත්‍යතැමැති ක්ෂීරපානයෙන් මෙම නෙයජන නැමැති ලදරුවන් සන්තර්පණය කරණු පිණිස, චතුඃසත්‍යය දක්වන සේකැත් භවසුඛාස්වාද ග්‍රථිත සත්වයන්ට සංවේග උපදවා සසරෙහි භය ගන්වනු පිණිස:—

"ඉදං බොපන භික්ඛවේ දුක්ඛං අරියසච්චං ජාතිපි දුක්ඛා, ජරාපි දුක්ඛා, ව්‍යාධිපි දුක්ඛා, මරණම්පි දුක්ඛං අප්පියෙහි සම්පයොගොපි දුක්ඛෝ, පියෙහි විප්පයොගොපි දුක්ඛෝ, යම්පිච්ඡං නලභති තම්පි දුක්ඛං, සඞ්ඛිත්තෙන පඤ්චුපාදානක්ඛන්ධා දුක්ඛා" යි. යන මේ පාළිය වදාළමස්ක, ඒ පාළියෙහි අර්ථනම්?

භික්ඛවෙ, මහණෙනි; ජාතිපි දුක්ඛා, ඒ ඒ තැන්හි සකඬියන්ගේ ප්‍රාදුර්භූත වීමයයි කියනලද ජාතියද දුක්වන්නේය, ජරාපි දුක්ඛා, අඛණ්ඩප්‍රත්‍යබලයන්ගේ සෛථිල්‍යභාවයභා යෙවන විනාශකිරීමයයි කියනලද ජරාවද දුක; ව්‍යාධිපි දුක්ඛා, ජීවිත විනාශකිරීමට පුදුසුවූ අනෙකප්‍රකාර ව්‍යාධීන්ගේ ප්‍රාදුර්භූතවීමද දුක්වන්නේය; මරණම්පි දුක්ඛං, ජීවිතෙන්ද්‍රිය ප්‍රබන්ධයාගේ විච්ඡේදයයි කියනලද මරණයද දුක; අප්පියෙහි සම්පයොගොපි දුක්ඛා, අප්‍රියවූ සත්වයන්භා සමග එක්වීමද දුක්වන්නේය; පියෙහි විප්පයොගොපි දුක්ඛා, ප්‍රියවූ සත්වයන්හෙරෙන් වෙන්වීමද දුක; යම්පිච්ඡං න ලභති, අභිමතාර්ථවූ යම්කිසිවක් නොලැබේද; * තම්පි දුක්ඛං, හෙද දුක්වන්නේයි; සංඛිත්තෙන, සංක්ෂෙපවශයෙන්; පඤ්චුපාදානක්ඛන්ධා දුක්ඛා උපාදානස්කන්ධයන් පස්දෙනාගේ උත්පත්තියද දුක්වන්නේය යන; ඉදං බොපන, මේ යථොක්ත දුක්ඛය වනාහි; දුක්ඛං අරියසච්චං, දුක්ඛාර්‍යසත්‍යයයනම් වන්නේයයි වදාළසේක යන අර්ථයි;

* යමක් කැමතිවන්නේ නොලබාද;

මෙසේ යථොක්තප්‍රකාරයෙන් වදුරණලද්දාවූ දුකඛයට හවය හේතුය හවයඇතිකලම ඒ ඒ දුක් බින්දයුතුයයි කියා හවයෙහි ඇලුම්ඇති සත්වියන් හවයෙහි ඇලුම් හරවනා පිණිස:—

"ඉදං බෝ පන භික්ඛවේ දුකඛසමුදයං අරියසච්චං යායං තණහා පොනොභවිකා නන්දිරාගසහගතා තත්‍ර තත්‍රාභිනන්දිනී, සෙය්‍යථිදං? කාමතණහා භවතණහා විභවතණහා"යි—යනමේ සමුදය සත්‍යයගත පාළිය වදුලසේක, ඒ පාළියෙහි අර්ථ කෙසේදයත්?

මහාබ්‍රහ්මවේ මහණෙනි; යායං තණහා, යම් මේ තෘෂ්ණාවක් තෝම; පොනොභවිකා, පුනභවය කෙරේද; නන්දිරාගසහගතා, නන්දිරාග සම්ප්‍රයුක්ත වන්නිද; තත්‍රතත්‍රාභිනන්දිනී, ඒ ඒ භවයෙහි ඇලීම පිපාසාව තොසස කරන්නිද; සෙය්‍යථිදං, ඒ තෘෂ්ණාවනම් කවිරේද; කාමතණහා, කාමාස්වාදයෙන් පැවති තෘෂ්ණාවය; භවතණහා, සාස්වතදෘෂ්ටිය හා එක්වූ පැවති තෘෂ්ණාවය; විභවතණහා, උච්ඡේදදෘෂ්ටිය හා එක්ව පැවති තෘෂ්ණාවය; (යන) ඉදං බෝ පන, මේ තෘෂ්ණාත්‍රයවනාහි; දුකඛසමුදයං අරිය සච්චං, දුකඛසමුදයාර්‍යසත්‍යනම් වන්නේයයි වදුලසේක; යන අර්ථයි.

මෙසේ යථොක්තප්‍රකාරයෙන් සමුදයසත්‍යය දක්වා වදුරා මේ යට හසින් තැතිගෙණ අභිභූතවූ සත්වියන් මේ සංසාරව්‍යසනයෙන් මිදෙනු කැමති කෘතප්‍රණ්‍යසත්වයන්ට පිහිටැතිබව හඟවා අශ්වසා වදුරණ පිණිස.

"ඉදං බෝ පන භික්ඛවේ දුකඛනිරෝධං අරියසච්චං යෝ තස්සා එව තණහාය අසෙසවිරාගනිරෝධෝ චාගෝ පටිනිස්සග්ගෝ මුත්ති අනාලයෝ"යි යන මේ නිරෝධසත්‍යගත පාළියවදුළු සේක එහි අර්ථ කෙසේදයත්?

භික්ඛවේ මහණෙනි; තස්සා එව තණහාය, සමුදයසත්‍යයෙහි ලා දක්වනලද්ද කාමභව විභව වසයෙන් තුන්වැදෑරුම්වූ ඒ තෘෂ්ණාවගේම; යෝ අසෙසවිරාගනිරෝධෝ, යම් නිශ්ශෙෂයෙන් ඕගී යෙන් නොඇලී නැසීමක් ඇද්ද; චාගෝ, හැරීමක් ඇද්ද; පටිනිස්සග්ගෝ, නිශ්ශෙෂත්‍යයන් හැරීමක් ඇද්ද; මුත්තී, මිදීමක් ඇද්ද; අනාලයෝ, ආලය නොඛිරීමෙක් ඇද්ද (යන); ඉදං බෝ පන, මේ තෘෂ්ණාවගේ හැරීමවනාහි; දුකඛනිරෝධං අරියසච්චං; දුඃඛනිරෝධාර්‍යසත්‍යනම් වන්නේයයි වදුලසේක; යන අර්ථයි.

මෙසේ යථොක්තප්‍රකාරයෙන් දක්වනලද නිරෝධයයි කියන ලද නිර්වාණයට පැමිණෙනු කැමති සත්වියන් විසින් වැඩියයුතුවූ පිරියසුතුවූ සේවියයුතුවූ මාර්ගය දක්වනු පිණිස:—

"ඉදං ඛො පන භික්ඛවෙ දුක්ඛනිරොධගාමිණී පටිපදා අරිය සච්චං, අයමෙව අරියො අට්ඨඞ්ගිකො මග්ගො, සෙය්‍යථිදං? සම්මාදිට්ඨි සම්මාසඞ්කප්පො සම්මාවාචා සම්මාකම්මන්තො සම්මාආජීවො සම්මා වායාමො සම්මාසති සම්මාසමාධි" යි. යන මේ මාර්ගසත්‍යගත පාළිය වදාළසේක, එහි අර්ථ කෙසේදයන්?

භික්ඛවෙ, මහණෙනි; අයමෙව අරියො අට්ඨඞ්ගිකො මග්ගො, මේම ආර්‍යඅෂ්ටාඞ්ගිකමාර්ගය වන්නේය; සෙය්‍යථිදං?, ඒ අෂ්ටාඞ්ග මාර්ගයනම් කවරේද? සම්මාදිට්ඨි, මිථ්‍යාදෘෂ්ටියෙන් පහවූ සම්‍යක් දෘෂ්ටිය; සම්මාසඞ්කප්පො, මිථ්‍යාසඞ්කල්පයාවෙන් පහවූ සම්‍යක් සංකල්පනාවය; සම්මාවාචා, මිථ්‍යාවචනයෙන් පහවූ සම්‍යග්වචනය; සම්මාකම්මන්තො, මිථ්‍යාකර්මාන්තයෙන් පහවූ සම්‍යක් කර්මාන්තය; සම්මාආජීවො, මිථ්‍යාආජීවයෙන් පහවූ සම්‍යක්ආජීවය; සම්මාවායාමො, මිථ්‍යාව්‍යායාමයෙන් පහවූ සම්‍යක්ව්‍යායාමය; සම්මාසති, මිථ්‍යාස්මෘතියෙන් පහවූ සම්‍යක්ස්මෘතිය; සම්මාසමාධි, මිථ්‍යා සමාධියෙන් පහවූ සම්‍යක්සමාධිය (යන); ඉදං ඛො පන, මේ ආර්‍ය අෂ්ටාඞ්ගිකමාර්ගය වනාහී; දුක්ඛනිරොධගාමිණී පටිපදා අරියසච්චං, දුක්ඛනිරොධගාමිණී ප්‍රතිපදාර්‍යසත්‍යනම් වන්නියයි වදාළසේක යන අර්ථයි.

මෙසේ චතුස්සත්‍යය ධර්මයන් දක්වා වදාරා නැවත තමන් වහන්සේ මේ දුඃඛසත්‍යය දුඃඛඝත්‍යයයි කියා කිසිකෙණෙකුත් කෙරෙහුත් නොඅයා බොධිද්‍රුමමූලයෙහිදී තමන්වහන්සේම දත්බව හඟවා වදාරණසේක්:—

"ඉදං දුක්ඛං අරියසච්චං'ත්‍යාදි මෙ භික්ඛවෙ පුබ්බෙ අනනුස්සුතෙසු ධම්මෙසු චක්ඛුං උදපාදි ඤාණං උදපාදි පඤ්ඤා උදපාදි විජ්ජා උදපාදි ආලොකො උදපාදි" යන මේ දුඃඛසත්‍යයගත සත්‍යඥාන ප්‍රකාශක පාළිය වදාළසේක, එහි අර්ථ කෙසේදයන්?

භික්ඛවෙ, මහණෙනි; මෙ, මට; ඉදං දුක්ඛං අරියසච්චං ඉති, මේ දුක්ඛාර්‍යසත්‍යයයි කියා; පුබ්බෙ අනනුස්සුතෙසු ධම්මෙසු, පෙර නොඅසුවිරුධර්මයන් නිමිත්තඥානාවබෝධ (චතුස්සත්‍යධර්මයෙහි); චක්ඛුං උදපාදි, චතුස්සත්‍යඥානවූ චක්ෂුස උපන; ඤාණං උදපාදි, තත්ත්වාභිඥානවූ ඥානවූ උපන; පඤ්ඤා උදපාදි, ප්‍රකාරයෙන් ඥාන නාමැත්තවූ ප්‍රඥාව උපන; විජ්ජා උදපාදි, කෙලෙස හෙදයකරණ විද්‍යාව උපන; ආලොකො උදපාදි, සත්‍යප්‍රතිච්ඡාදක මොහාන්ධකාරය විධ්වංශනය කරණ ආලෝකය උපනැයි වදාළසේක යන අර්ථයි.

නඳනාහාරයෙන් ඒ දුඃඛාර්‍යසත්‍යය පිරිසිඳ දනයුත්නේයයි

කියා කියිකෙණෙකුන් කෙරෙනුත් නොඅසාම දත් පරිදි භගවා වදුරණසේක්:—

"තං ඛෝ පනිදං දුක්ඛං අරියසච්චං පරිඤ්ඤෙය්‍ය'න්ති මෙ භික්ඛවෙ පුබ්බෙ අනනුස්සුතෙසු ධම්මෙසු චක්ඛුං උදපාදි ඤාණං උදපාදි පඤ්ඤා උදපාදි විජ්ජා උදපාදි ආලොකො උදපාදි" යන කෘත්‍යඥාන ප්‍රකාශක පාළිය වදුලසේක, එහි අර්ථ කෙසේදයත්?

භික්ඛවෙ, මහණෙනි; මෙ, මට; පුබ්බෙ, අනනුස්සුතෙසු ධම්මෙසු පෙර නොඅසූවිරුධර්මයන් නිමිත්තකොටගෙණ (චතුස්සත්‍ය ධර්මයෙහි); තං ඛෝ පනිදං දුක්ඛං අරියසච්චං, හේ මේ දුඃඛාර්‍යසත්‍යය; පරිඤ්ඤෙය්‍යන්ති, පිරිසිඳ දතයුත්තේයයි (යන); චක්ඛුං උදපාදි, චතුස්සත්‍යඥානවූ චක්‍ෂුස උපන; ඤාණං උදපාදි, තත්ත්වාවබෝධනවූ ප්‍රඥාව උපන; පඤ්ඤා උදපාදි, ප්‍රකාරයෙන් ජානනාත්මවූ ප්‍රඥාව උපන; විජ්ජා උදපාදි, සෙලඟ භෙදකරණ විද්‍යාව උපන; ආලොකො උදපාදි, ප්‍රඥානැමැති ආලෝකය උපනැයි වදුලසේක, යන අර්ථයි.

තදනන්තරයෙන් එම දුඃඛාර්‍යසත්‍යය පිරිසිඳ දන්නාලදැයි කියා පරොපදෙශ රහිතව දත් පරිදි භගවතාණන්ගේ:—

"තං ඛෝ පනිදං දුක්ඛං අරියසච්චං පරිඤ්ඤාත'න්ති මෙ භික්ඛවෙ පුබ්බෙ අනනුස්සුතෙසු ධම්මෙසු චක්ඛුං උදපාදි ඤාණං උදපාදි පඤ්ඤා උදපාදි විජ්ජා උදපාදි ආලොකො උදපාදි"යි. යන කෘතඥානප්‍රකාශක පාළිය වදුලසේක, එහි අර්ථ කෙසේදයත්?

භික්ඛවෙ, මහණෙනි; මෙ, මට; පුබ්බෙ, අනනුස්සුතෙසු ධම්මෙසු, පෙර නොඅසූවිරුධර්මයන් නිමිත්තකොටගෙණ (චතුස්සත්‍යධර්මයෙහි); තං ඛෝ පනිදං දුක්ඛං අරියසච්චං, හේ මේ දුඃඛාර්‍යසත්‍යය; පරිඤ්ඤාතන්ති, පිරිසිඳ දන්නාලදැයි (යන); චක්ඛුං උදපාදි, චතුස්සත්‍යඥානවූ චක්‍ෂුස උපන; ඤාණං උදපාදි, තත්ත්වාවබෝධනවූ ප්‍රඥාව උපන; පඤ්ඤා උදපාදි, ප්‍රකාරයෙන් ජානනාත්මවූ ප්‍රඥාව උපන; විජ්ජා උදපාදි, සෙලඟ භෙදකරණ විද්‍යාව උපන; ආලොකො උදපාදි, ප්‍රඥානැමැති ආලෝකය උපනැයි වදුලසේක යන අර්ථයි.

තදනන්තරයෙහි දුඃඛසත්‍යයට හේතුවූ සමුදය සත්‍යය පරොපදෙශ රහිතවම සමුදය සත්‍යයයි කියා දත් පරිදි භගවතාණන්ගේ:—

"ඉදං දුක්ඛසමුදයං අරියසච්චං'න්ති මෙ භික්ඛවෙ පුබ්බෙ අනනුස්සුතෙසු ධම්මෙසු චක්ඛුං උදපාදි ඤාණං උදපාදි පඤ්ඤා උදපාදි

විජ්ජා උදපාදි ආලොකො උදපාදි"යි යන සමුදයසත්‍යගත සත්‍ය ඥාන ප්‍රකාශක පාළිය වදාළසේක, එහි අර්ථ කෙසේදයන්?

භික්ඛවෙ, මහණෙනි; මෙ, මට; ඉදං, දුක්ඛසමුදයං අරියසච්ච නන්ති, මේ දුඃඛසමුදයආර්‍යසත්‍යයයි කියා; පුබ්බෙ අනනුස්සුතෙසු ධම්මෙසු, පෙර නොඅසුවිරූ ධර්මයන් නිමිත්තකොටගෙණ (චතුස්සත්‍ය ධර්මයෙහි); චක්ඛුං උදපාදි, චතුස්සත්‍යඥානවූ චක්ෂුස උපන; ඤාණං උදපාදි, තත්වාවබෝධනවූ ප්‍රඥාව උපන; පඤ්ඤා උදපාදි; ප්‍රකාරයෙන් ජානනාඛ්‍යවූ ප්‍රඥාව උපන; විජ්ජා උදපාදි, කෙලෙහිදහකරණ විද්‍යාව උපන; ආලොකො උදපාදි, ප්‍රඥනමැති ආලෝකය උපනැයි වදාළසේක යන අර්ථයි.

තදනන්තරකොට ඒ සමුදයආර්‍යසත්‍යය ප්‍රහාතව්‍යයයි කියාදත් පරිදි භගවතසේක්:—

"තං ඛො පනිදං දුක්ඛසමුදයං අරියසච්චං පහාතබ්බ'න්ති මෙ භික්ඛවෙ පුබ්බෙ අනනුස්සුතෙසු ධම්මෙසු චක්ඛුං උදපාදි ඤාණං උදපාදි පඤ්ඤා උදපාදි විජ්ජා උදපාදි ආලොකො උදපාදි"යි. යන කෘත්‍යඥාන ප්‍රකාශක පාළිය වදාළසේක, එහි අර්ථ කෙසේදයන්?

භික්ඛවෙ, මහණෙනි; මෙ, මට; පුබ්බෙ අනනුස්සුතෙසු ධම්මෙසු, පෙර නොඅසුවිරූ ධර්මයන් නිමිත්තකොටගෙණ (චතුස්සත්‍යධර්මයෙහි); තං ඛොපනිදං දුක්ඛසමුදයං අරියසච්චං, ඒ මේ දුඃඛසමුදයආර්‍යසත්‍යය; පහාතබ්බන්ති, ප්‍රහීණකටයුතුයයි (යන); චක්ඛුං උදපාදි, චතුස්සත්‍යඥානවූ චක්ෂුස උපන; ඤාණං උදපාදි, තත්වාවබෝධනවූ ප්‍රඥාව උපන; පඤ්ඤා උදපාදි, ප්‍රකාරයෙන් ජානනාඛ්‍යවූ ප්‍රඥාව උපන; විජ්ජා උදපාදි, කෙලෙහිදහකරණ විද්‍යාව උපන; ආලොකො උදපාදි, ප්‍රඥනමැති ආලෝකය උපනැයි වදාළසේක යන අර්ථයි.

තදනන්තරකොට ඒ දුඃඛසමුදයආර්‍යසත්‍යය ප්‍රහීණයයි කියා පෙර නොඅසාමි දත් පරිදි භගවා වදාරණසේක්:—

"තං ඛො පනිදං දුක්ඛසමුදයං අරියසච්චං පහීණ'න්ති මෙ භික්ඛවෙ පුබ්බෙ අනනුස්සුතෙසු ධම්මෙසු චක්ඛුං උදපාදි ඤාණං උදපාදි පඤ්ඤා උදපාදි විජ්ජා උදපාදි ආලොකො උදපාදි"යි. යන සමුදයසත්‍යගත කෘතඥාන ප්‍රකාශක පාළිය වදාළසේක, එහි අර්ථ කෙසේදයන්?

භික්ඛවෙ, මහණෙනි; මෙ, මට; පුබ්බෙ, අනනුස්සුතෙසු ධම්මෙසු, පෙර නොඅසුවිරූ ධර්මයන් නිමිත්තකොටගෙණ (චතුස්සත්‍යධර්මයෙහි); තං ඛො පනිදං දුක්ඛසමුදයං අරියසච්චං, ඒ මේ දුක්ඛසමුද

යාය්‍යී සත්‍යය; පහිණ්ණාති, ප්‍රතීණයති (යන); චක්ඛුං උදපාදි, චතුස්‍ය
ත්‍යඥානවූ චක්‍ෂුස උපන; ඤාණං උදපාදි, තත්වාර්ථඥානවූ ප්‍රඥව උප
න; පඤ්ඤා උදපාදි, ප්‍රකාරයෙන් ජානනාදිවූ ප්‍රඥව උපන; විජ්ජා
උදපාදි, කෙලෙස භෙදකරණ විද්‍යාව උපන; ආලොකො උදපාදි,
ප්‍රඥනැමැති ආලෝකය උපනැයි වදළසේක යන අර්ථයි.

මෙසේ සමුදයසත්‍යයෙහි සත්‍යඥාන කෘත්‍යඥාන කෘත්‍යඥාන
යන ඥානත්‍රය ලත් පරිදි දක්වා වදාරා නිරොධසත්‍යයෙහි නිරොධය
නම් ඉමියයි කියා පෙර නොඅසාම දත් පරිදි භගවා වදාරණ
සේක:—

"ඉදං දුක්ඛනිරොධං අරියසච්චං'න්ති මේ භික්ඛවේ පුබ්බේ
අනනුස්සුතේසු ධම්මේසු චක්ඛුං උදපාදි ඤාණං උදපාදි පඤ්ඤා
උදපාදි විජ්ජා උදපාදි ආලොකො උදපාදි"යි. යන නිරොධ සත්‍ය
ගත සත්‍යඥාන ප්‍රකාශක පාළිය වදාළසේක; එහි අර්ථ කෙසේද
යත්?

භික්ඛවේ, මහණෙනි; මේ, මට (නොහොත්) මාවිසින්; පුබ්බේ
අනනුස්සුතේසු ධම්මේසු, පෙර නොඅසුවිරූ ධර්මයන් නිමිත්තකොට
ගෙණ (චතුස්සත්‍යධර්මයෙහි); ඉදං දුක්ඛනිරොධං අරියසච්චන්ති,
මේ දුඃඛනිරොධයාර්ය සත්‍යයයි (යන); චක්ඛුං උදපාදි, චතුස්සත්‍ය
ඥානවූ චක්‍ෂුස උපන; ඤාණං උදපාදි, තත්වාර්ථඥානවූ ප්‍රඥව උපන;
පඤ්ඤා උදපාදි, ප්‍රකාරයෙන් ජානනාදිවූ ප්‍රඥව උපන; විජ්ජා උද
පාදි, කෙලෙස භෙදකරණ විද්‍යාව උපන; ආලොකො උදපාදි, ප්‍රඥ
නැමැති ආලෝකය උපනැයි වදළසේක යන අර්ථයි.

තදනන්තරකොට ඒ නිරොධසත්‍යය සාක්ෂාත් කටයුතුයයි කි
යාදී පෙර නොඅසාම දත් පරිදි දක්වනසේක්:—

"තං ඛො පනිදං දුක්ඛනිරොධං අරියසච්චං සච්ඡිකාතබ්බ'න්ති
මේ භික්ඛවේ පුබ්බේ අනනුස්සුතේසු ධම්මේසු චක්ඛුං උදපාදි ඤාණං
උදපාදි පඤ්ඤා උදපාදි විජ්ජා උදපාදි ආලොකො උදපාදි"යි. යන
නිරෝධසත්‍යගත කෘත්‍යඥානප්‍රකාශක පාළිය වදාළසේක, එහි අර්ථ
කෙසේදයත්?

භික්ඛවේ, මහණෙනි; මේ, මට; පුබ්බේ අනනුස්සුතේසු ධම්මේ
සු, පෙර නොඅසුවිරූ ධර්මයන් නිමිත්තකොටගෙණ (චතුස්සත්‍ය
ධර්මයෙහි); තං ඛො පනිදං දුක්ඛනිරොධං අරියසච්චං, ඒ මේ දුඃඛ
නිරොධාර්ය සත්‍යය; සච්ඡිකාතබ්බන්ති, සාක්ෂාත් කටයුතුයයි (යන);
චක්ඛුං උදපාදි, චතුස්සත්‍යඥානවූ චක්‍ෂුස උපන; ඤාණං උදපාදි

තණ්හාඃඛීණනවූ ප්‍රඥාව උපන; පඤ්ඤ උදපාදි,ප්‍රකාරයෙන් ජානනාඃඛී වූ ප්‍රඥාව උපන; විජ්ජා උදපාදි, කෙලෙඝ භෙදකරණ විද්‍යාව උපන; ආලොකො උදපාදි, ප්‍රඥානැමැති ආලෝකය උපනැයි වදළසේකයන අවිසි.

ඊට ඉක්බිතිවූ එම නිරොධසත්‍යය සාඃඡාත්කානයයි කියාන් පෙර නොඅසාම දත් පරිදි හඟවා වදුරණසේක්:—

"තං බොා පනිදං දුක්ඛනිරොධං අරියසච්චං සච්ඡිකත'න්නි මෙ භික්ඛවෙ පුබ්බෙ අනනුස්සුතෙසු ධම්මෙසු චක්ඛුං උදපාදි ඤණං උදපාදි පඤ්ඤ උදපාදි විජ්ජා උදපාදි ආලොකො උදපාදි"යි. යන නිරොධසත්‍යගත කානඥන ප්‍රකාශක පාළිය වදළසේක, එහි අර්ථ කෙසේදයන්?

භික්ඛවෙ, මහණෙනි; මෙ, මට; පුබ්බෙ අනනුස්සුතෙසු ධම්මෙසු, පෙර නොඅසුවිරුධම්යන් නිමිත්තකොටගෙණ (චතුස්සත්‍යධම්මයෙහි); තං බොා පනිදං දුක්ඛනිරොධං අරියසච්චං, ඒමේ දුඃඛනිරොධාර්ය සත්‍යය; සච්ඡිකත'න්නි, සාඃඡාත් කානයයි (යන); චක්ඛුං උදපාදි, චතුස්සත්‍යඥනවූ චක්ෂුස උපන; ඤණං උදපාදි, තණ්හාඃඛීඥනවූ ප්‍රඥාව උපන; පඤ්ඤ උදපාදි, ප්‍රකාරයෙන් ජානනාඃඛීවූ ප්‍රඥාවද උපන; විජ්ජා උදපාදි, කෙලෙඝ භෙදකරණ විද්‍යාව උපන; ආලොකො උදපාදි, ප්‍රඥානැමැති ආලෝකය උපනැයි වදළසේක; යන අර්ථයි.

මෙසේ නිරොධසත්‍යගත සත්‍යඥන කාත්‍යඥන කානඥන සංඛ්‍යාත ඤනත්‍රය වදුරා තදුත්තකරයෙහි නිරොධයයි කියනලද ඒ නිර්ඃාණයට පැමිණෙන ආර්‍යඅෂ්ටාඞ්ගිකමාර්ගය පෙර නොඅසාම නිවණට පැමිණෙන්නේ මේ ආර්‍යඅෂ්ටාඞ්ගික මාර්ගයෙනැයි කියා දත් පරිදි හඟවා වදුරණසේක්:—

"ඉදං දුක්ඛනිරොධගාමිණිපටිපදා අරියසච්ච'න්නි මෙ භික්ඛවෙ පුබ්බෙ අනනුස්සුතෙසු ධම්මෙසු චක්ඛුං උදපාදි ඤණං උදපාදි පඤ්ඤ උදපාදි විජ්ජා උදපාදි ආලොකො උදපාදි"යි. යන නිරොධගාමිණී ප්‍රතිපදාර්ය්‍ය සත්‍යගත සත්‍යඥන ප්‍රකාශක පාළිය වදළසේක, එහි අර්ථ කෙසේදයන්?

භික්ඛවෙ, මහණෙනි; මෙ, මට; පුබ්බෙ අනනුස්සුතෙසු ධම්මෙසු, පෙර නොඅසුවිරු ධම්යන් නිමිත්තකොටගෙණ (චතුස්සත්‍යධම්මයෙහි); ඉදං දුක්ඛනිරොධගාමිණිපටිපදා අරියසච්චන්ති, මේ දුඃඛනිරොධගාමිණී ප්‍රතිපදාර්ය්‍ය සත්‍යයයි (යන); චක්ඛුං උදපාදි, චතුස්සත්‍යඥන චක්ෂුස උපන; ඤණං උදපාදි, තණ්හාඃඛීඥනවූ ප්‍රඥාව උපන;

පඤ්ඤ උදපාදි, ප්‍රකාරයෙන් ඤාණනාමිවූ ප්‍රඥව උපන; විජ්ජා උද පාදි, කෙලෙස භෙදකරණ විද්‍යාව උපන; ආලොකො උදපාදි, ප්‍රඥ නැමැති ආලෝකය උපනැයි වදළසේක යන අර්ථයි.

තදනන්තරයෙන් ඒ මාගීසත්‍යය භාවිතාකටයුතුයයි කියාන් පෙර නොඅසාම දත් පරිදි භගවා වදරණසේක්:—

"තං ඛො පනිදං දුක්ඛනිරොධගාමිණිපටිපදා අරියසච්චං භාවෙ තබ්බ'න්නි මෙ භික්ඛවෙ පුබ්බෙ අනනුස්සුතෙසු ධම්මෙසු චක්ඛුං උදපාදි ඤණං උදපාදි පඤ්ඤ උදපාදි විජ්ජා උදපාදි ආලොකො උදපාදි"යි. යන මාගීසත්‍යගත කෘත්‍යඥන ප්‍රකාශක පාළිය වදළ සේක, එහි අර්ථ කෙසේදයත්?

භික්ඛවෙ, මහණෙනි; මෙ, මව; පුබ්බ අනනුස්සුතෙසු ධම්මෙ සු, පෙර නොඇසුවිරූ ධර්මයන් නිමිත්තකොටගණ (චතුස්සත්‍යධම් යෙහි); තං ඛො පනිදං දුක්ඛනිරොධගාමිණි පටිපදා අරියසච්චං, ඒ මේ දුඃඛනිරොධගාමිණී ප්‍රතිපදාර්‍යසත්‍යය; භාවෙතබ්බන්නි, භාවි තා කටයුතුයයි (යන); චක්ඛුං උදපාදි, චතුස්සත්‍යඥනවූ චක්ෂුස උපන; ඤණං උදපාදි, තත්වාභිඥනවූ ප්‍රඥව උපන; පඤ්ඤ උදපාදි ප්‍රකාරයෙන් ඤාණනාමිවූ ප්‍රඥව උපන; විජ්ජා උදපාදි, කෙලෙස භෙද කරණ විද්‍යාව උපන; ආලොකා උදපාදි; ප්‍රඥනැමැති ආලෝකය උපනැයි වදළසේක යන අර්ථයි.

තදනන්තරකොට ඒ මාගීසත්‍යය භාවිතාකරණලදුයි යන ඤණය පෙර නොඅසාම දත් පරිදි භගවා වදරණසේක්:—

"තං ඛො පනිදං දුක්ඛනිරොධගාමිණී පටිපදා අරියසච්චං භාවි ත'න්නි මෙ භික්ඛවෙ පුබ්බෙ අනනුස්සුතෙසු ධම්මෙසු චක්ඛුං උද පාදි ඤණං උදපාදි පඤ්ඤ උදපාදි විජ්ජා උදපාදි ආලොකො උද පාදි"යි. යන මාගීසත්‍යගත කෘතඥන ප්‍රකාශක පාළිය වදළසේක; එහිදු අර්ථ කෙසේදයත්?

භික්ඛවෙ, මහණෙනි; මේ, මව; පුබ්බ අනනුස්සුතෙසු ධම්මෙ සුපෙර නොඇසුවිරූ ධර්මයන් නිමිත්තකොටගෙන (චතුස්සත්‍යධම් යෙහි); තං ඛො පනිදං දුක්ඛනිරොධගාමිණිපටිපදා අරියසච්චං, ඒ මේ දුඃඛනිරොධගාමිණී ප්‍රතිපදාර්‍යසත්‍යය; භාවිතන්නි, භාවිතා කරණලදුයි (යන); චක්ඛුං උදපාදි, චතුස්සත්‍යඥනවූ චක්ෂුස උපන, ඤණං උදපාදි තත්වාභිඥනවූ ප්‍රඥව උපන; පඤ්ඤ උදපාදි, ප්‍රකාර යෙන් ඤාණනාමිවූ ප්‍රඥව උපන; විජ්ජා උදපාදි, කෙලෙසභෙදකරණ විද්‍යාව උපන, ආලොකා උදපාදි, ප්‍රඥනැමැති ආලෝකය උපනැයි වදළසේක යන අර්ථයි.

තදනන්තරයෙහි—"යාව කිවිඳු මේ භික්ෂුවේ ඉමෙපු චතුස්සු අරියසවෙවසු එවං තිපරිවට්ටං වාදසාකාරං යථාභූතං ඤණදස්සනං න සුවිසුද්ධං අහොසි නෙව තාවාහං භික්ඛවෙ සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සබ්‍රහ්මකෙ සස්සමණබ්‍රාහ්මණියා පජාය සදෙවමනුස්සාය අනුත්තරං සම්මාසම්බොධිං අභිසම්බුද්ධො පච්චඤ්ඤාසිං" යන පාළිය වදාළෙස්ක, එහි අර්ථ කෙසේදයත්?

භික්ඛවෙ, මහණෙනි; යාවකීවඤ, යම්තාක්කල්; එවං තිපරිවට්ටං මෙසේ සත්‍යඥාන කෘත්‍යඥානකෘතඥාන සඛ්‍යාතවූ ත්‍රිපරිවෘත්තයක් ඇති; වාදසාකාරං, එකි එකි ඝත්‍යය තුන්තුන් ආකාරයන්ගේ වශයෙන් දොළොස් ආකාරයක් ඇති; ඉමෙසු චතුසු අරියසවෙවසු, මේ චතුරාර්‍ය සත්‍යයන් කෙරෙහි; යථාභූතං ඤණදස්සනං, යථාභූත ඥානදර්ශනය (යන අර්හත්ඵලවූ පරිදිද); මෙ, මට, නසුවිසුද්ධං අහොසි, අතිපරිශුද්ධ නොවීද; භික්ඛවෙ, මහණෙනි; නාවඤ, ඒතාක්කල්; සදෙවකෙ, දෙවියන් සහිතවූ; සමාරකෙ, මරුන්සහිතවූ; සබ්‍රහ්මකෙ, බඹුන් සහිතවූ; ලොකෙ, සත්ත්වලෝකයෙහිද; සස්සමණබ්‍රාහ්මණියා, මහණබමුණන් සහිතවූ; සදෙවමනුස්සාය, දෙවිමිනිසුන් සහිතවූ; පජාය, ප්‍රජාවෙහිද; අහං, මම; අනුත්තරං සම්මාසම්බොධිං, අනුත්තරවූ සම්‍යක්සම්බෝධිය; අභිසම්බුද්ධො, ප්‍රත්‍යක්ෂයෙන්ලැබීම්; භගවත් පඤ්ඤෙලෙමි; නෙවපච්චඤ්ඤාසිං, නොමදනිම්; නොමපච්චඤ්ඤි කෙලෙමියි වදාළෙස්ක යන අර්ථයි.

තදනන්තරයෙහි—"යතො ච ඛො මෙ භික්ඛවෙ ඉමෙසු චතුසු අරියසවෙවසු එවං තිපරිවට්ටං වාදසාකාරං යථාභූතං ඤණදස්සනං සුවිසුද්ධං අහොසි අථාහං භික්ඛවෙ සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සබ්‍රහ්මකෙ සස්සමණබ්‍රාහ්මණියා පජාය සදෙවමනුස්සාය අනුත්තරං සම්මාසම්බොධිං අභිසම්බුද්ධො පච්චඤ්ඤාසිං, ඤණඤ්චපන මෙ දස්සනං උදපාදි අකුප්පා මෙ වෙතොවිමුත්ති අයම්'නන්ති මාජාති නත්ථිදානි පුනබ්භවොව'ති. යන පාළිය වදාළෙස්ක, එහි අර්ථ කෙසේදයත්?

භික්ඛවෙ, මහණෙනි; යතොව ඛො, යම්තැනක පටන්ද; එවං තිපරිවට්ටං, මෙසේ ත්‍රිපරිවෘත්තයක් ඇති; වාදසාකාරං, වාදසාකාරයක් ඇති; ඉමෙසු චතුසු අරියසවෙවසු, මේ චතුරාර්‍ය සත්‍යයන් කෙරෙහි; යථාභූතං ඤණදස්සනං, යථාභූත ඥානදර්ශනය (යන අර්හත් ඵලවූ පරිදිද); මෙ, මට; සුවිසුද්ධං අහොසි, අතිපරිශුද්ධිද; භික්ඛවෙ, මහණෙනි, අථ, එකල්හි; සදෙවකෙ, දෙවියන් සහිතවූ; සමාරකෙ, මරුන් සහිතවූ; සබ්‍රහ්මකෙ, බඹුන් සහිතවූ; ලෝකෙ, ලොකයෙහිද; සස්සමණබ්‍රාහ්මණියා, මහණබමුණන් සහිතවූ; සදෙවමනුස්සාය, දෙවිමිනිසුන් සහිතවූ; පජාය, ප්‍රජාවෙහිද; අහං, මම

අනුත්තරං සම්මාසම්බුද්ධාධිං, නිරුත්තරවූ සම්‍යක්සම්බොධිය; අහි සම්බුබ්ධා, පසක්කෙළෙම්, පව්වඤ්ඤසිං, දනිම් (ප්‍රතිඥකෙළෙම්); මෙ, මවා; දස්සනං ච ඤාණං පන; ප්‍රත්‍යවෙක්ෂා ඥානය වනාහි; උද පාදි, උපනි; මෙ, මාගේ; වෙමොක්ඛි විමුක්ති, අර්හත්ඵලය; අකුප්පා, අකෝප්‍යය; අයමන්තිමාජාති, මෝක්ෂාම පශ්චිමජාතිය වන්නීය: ඉදානි, දැන්; පුනබ්භවෝ, පුනර්භවයක්; නත්ථි නැවතභවොත්පත්තියක් නැත්තී, නැත්තේයයි වදළසේක යන අර්ථයි.

"වෙමම භික්ඛවේ" යන පාඨයෙහි පටන් දම්සක්පැවතුම් සූත්‍රයෙහි "නත්ථිදානි පුනබ්භවෝ" යන තැන් දක්වා මේ සියල්ල බුඩ භාෂිතමයයි දතයුතුයි, මෙසේ යථොක්ත ප්‍රකාරයෙන් භාග්‍යවත් ත්‍රාදි ගුණයෝගයෙන් ප්‍රත්‍යූවූ සම්භූයන් වහන්සේ චතුස්සත්‍යයදේ ශනාකොට වදළසේක, ඒ අසා සඤ්ඤාභාවයට පැමිණියාවූ පස් වග මහණුන්නාන්සේලා භාග්‍යවතුන්වහන්සේගේ ධර්මදේශනාවට විෂයවෙයින් සන්තොෂවූවාහුයි. මෙතැන්හි වනාහි ගාථා රහිතවෙයින් වෙය්‍යාකරණයයි කියනලද නිශ්චිතකවූ දම්සක්පැවතුම් සූත්‍ර ධම්මදේශනාව කරණුලබන කල්හි ආයුෂ්මත්වූ කොණ්ඩඤ්ඤ ස්ථවිර යන්වහන්සේට පහවූ රාගාදි රජස්ථානි දැඩිවිවිකිච්ඡාමලාදිගම යෙන් නිමිලවූ ශ්‍රොතාපත්තිමාර්ග පහළවූයේය, කෙසේද? යම්කිසි උත්පාදස්වභාව ධම්මකණක් ඇද්ද ඒ සියල්ල නිරොධ ස්වභාවය (නස්නා ස්වභාවය) ඇත්තේයයි කියායි **එසින් කිහ**:—

"ඉදමවොච භගවා අත්තමනා පඤ්චවග්ගියා භික්ඛූ භගවතෝ භාසිතං අභිනන්දුන්නති, ඉමස්මිඤ්ච පන වෙය්‍යාකරණස්මිං භඤ්ඤමා නෙ ආයස්මතො කොණ්ඩඤ්ඤස්ස විරජං විනමලං ධම්මචක්ඛුං උද පාදි යංකිඤ්චි සමුදයධම්මං සබ්බං තං නිරොධධම්මන්නති"යි.

මෙසේ භාග්‍යවන්වූ සම්භූයන්වහන්සේ විසින් ධම්චක්‍රය පවත් වනලද කල්හි භාග්‍යවන්හු විසින් බරණැස්නුවර ඉසිපතන නම්වූ මෘගදායෙහිදී ශ්‍රමණයකු විසින් හෝ බ්‍රාහ්මණයෙකු විසින් හෝ දෙවියෙකු විසින් හෝ මාරයෙකු විසින් හෝ බ්‍රහ්මයෙකු විසින් හෝ (අන්) යිසිසකණකුන් විසින් හෝ ලෝකයෙහි නොපැවැත් විය හැකිවූ නොහොත් නොහැවැත්විය හැකිවූ මේ ධම්චක්‍රය පවත් වනලදයි කියා භූමිසංදේවතායෝ ශබ්දශ්‍රවණය කරවූහ-**එසින් කිහ**.

"පවත්තිතන ච පන භගවතා ධම්මචක්කං භූම්මා දෙවා සද්දං මනුස්සාවවුසුං එතම්භගවතා බාරාණසියං ඉසිපතනෙ මිගදායෙ අනුත්තරං ධම්මචක්කං පවත්තිතං අප්පතිවත්තියං සමණෙන වා බ්‍රාහ්මණෙන වා දෙවෙන වා මාරෙන වා බ්‍රහ්මුණා වා කෙනචි වා ලොකස්මින්නති?"යි.

එසේම භූමිසඨ දෙවියන්ගේ ශබ්දය අසා චාතුර්මහාරාජික දිව්‍ය ලෝකයෙහි දෙවියෝද ශබ්දශ්‍රවණය කරවූහ-**එසින් කිහ.**

භුම්මානං දෙවානං සද්දං සුත්වා චාතුම්මහාරාජිකා දේවා සද්දමනුස්සාවෙසුං එතම්භගවතා බාරාණසියං ඉසිපතනෙ මිගදායෙ අනුත්තරං ධම්මචක්කං පවත්තිතං අප්පතිවත්තියං සමණෙන වා බ්‍රාහ්මණෙන වා දෙවෙන වා මාරෙන වා බ්‍රහ්මුණා වා කෙනචි වා ලෝකස්මින්ති"යි.

එසේම චාතුර්මහාරාජික දිව්‍යලෝකයෙහි දෙවියන්ගේ ශබ්දය අසා ත්‍රයත්ත්‍රිංශත් දිව්‍යලෝකයෙහි වාසය කරණදෙවියෝ ශබ්දය ඇසූහ-**එසින් කිහ.**

"චාතුම්මහාරාජිකානං දෙවානං සද්දං සුත්වා තාවතිංසා දේවා සද්දමනුස්සාවෙසුං, එතම්භගවතා බාරාණසියං ඉසිපතනෙ මිගදායෙ අනුත්තරං ධම්මචක්කං පවත්තිතං අප්පතිවත්තියං සමණෙනවා බ්‍රාහ්මණෙන වා දෙවෙන වා බ්‍රහ්මුණා වා කෙනචි වා මාරෙන වා ලෝකස්මින්ති"යි.

එසේම ත්‍රයත්ත්‍රිංශත් දිව්‍යලෝකයෙහි දෙවියන්ගේ ශබ්දය අසා යාමදිව්‍යලෝකයෙහි දෙවියෝ ශබ්දය ඇසූහ-**එසින් කිහ.**

"තාවතිංසානං දෙවානං සද්දං සුත්වා යාමා දෙවා සද්දමනුස්සාවෙසුං, එතම්භගවතා බාරාණසියං ඉසිපතනෙ මිගදායෙ අනුත්තරං ධම්මචක්කං පවත්තිතං අප්පතිවත්තියං සමණෙන වා බ්‍රාහ්මණෙන වා දෙවෙන වා මාරෙන වා බ්‍රහ්මුණා වා කෙනචි වා ලෝකස්මි 'න්ති"යි.

එසේම යාමදිව්‍යලෝක වාසීවූ දෙවියන්ගේ සාධුකාර ශබ්දය අසා තුෂිතදිව්‍යලෝකයෙහි දෙවියෝ ශබ්දය ඇසූහ-**එසින් කිහ.**

"යාමානං දෙවානං සද්දං සුත්වා තුසිතා දෙවා සද්දමනුස්සාවෙසුං, එතං භගවතා බාරාණසියං ඉසිපතනෙ මිගදායෙ අනුත්තරං ධම්මචක්කං පවත්තිතං අප්පතිවත්තියං සමණෙන වා බ්‍රාහ්මණෙන වා දෙවෙන වා මාරෙන වා බ්‍රහ්මුණා වා කෙනචි වා ලෝකස්මි 'න්ති"යි.

එසේම තුෂිතදිව්‍යලෝකයෙහි දෙවියන්ගේ සාධුකාර ශබ්දය අසා නිම්මාණරතී දිව්‍යලෝකයෙහි දෙවියෝ ශබ්දශ්‍රවණය කරදුහ, **එසින් කිහ.**

"තුසිතානං දෙවානං සද්දං සුත්වා නිම්මානරතී දේවා සද්ද මනුස්සාවෙසුං, එතම්භගවතා බාරාණසියං ඉසිපතනෙ මිගදායෙ අනුත්තරං ධම්මචක්කං පවත්තිතං අප්පතිවත්තියං සමණෙන වා

බ්‍රාහ්මණෙන වා දෙවෙන වා මාරෙන වා බ්‍රහ්මුණා වා කෙනෙවි වා ලොකස්මි'න්නි"යි.

එසේම නිම්මාණරතී දිව්‍යලෝකයෙහි දෙවියන්ගේ සාධුකාර ශබ්දය අසා පරනිර්මිත වසවර්ත්‍ති දිව්‍යලෝකයෙහි දෙවියෝ ශබ්ද ශ්‍රවණය කරවූහ-**එසින් කිහ.**

"නිම්මානරතිනං දෙවානං සද්දං සුත්වා පරනිම්මිතවසවත්තිනෝ දෙවා සද්දමනුස්සාවෙසුං, එතමහගවතා බාරාණසියං ඉසිපතනෙ මිගදායෙ අනුත්තරං ධම්මචක්කං පවත්තිතං අපපතිවත්තියං සමණෙන වා බ්‍රාහ්මණෙන වා දෙවෙන් වා මාරෙන වා බ්‍රහ්මුණා වා කෙනවි වා ලොකස්මි'න්නි"යි.

එසේම පරනිර්මිතවසවර්ත්‍තී දිව්‍යලෝකයෙහි දෙවියන්ගේ සාධුකාරශබ්දය අසා බ්‍රහ්මපාරිසද්‍යනම් බඹලොව දෙවියෝ ශබ්ද ශ්‍රවණය කරවූහ-**එසින් කිහ.**

"පරනිම්මිතවසවත්තිනං දෙවානං සද්දං සුත්වා බ්‍රහ්මපාරිසජ්ජා දෙවා සද්දමනුස්සාවෙසුං, එතං භගවතා බාරාණසියං ඉසිපතනෙ මිගදායෙ අනුත්තරං ධම්මචක්කං පවත්තිතං අපපතිවත්තියං සමණෙන වා බ්‍රාහ්මණෙන වා දෙවෙන වා මාරෙන වා බ්‍රහ්මුණා වා කෙනවි වා ලොකස්මි'න්නි"යි.

එසේම බ්‍රහ්මපාරිසද්‍යනම් බඹලොව දෙවියන්ගේ සාධුකාර ශබ්දය අසා බ්‍රහ්මපුරෝහිතානම් බඹලොව දෙවියෝ ශබ්දශ්‍රවණය කරවූහ-**එසින් කිහ.**

"බ්‍රහ්මපාරිසජ්ජානං දෙවානං සද්දං සුත්වා බ්‍රහ්මපුරොහිතා දෙවා සද්දමනුස්සාවෙසුං, එතං භගවතා බාරාණසියං ඉසිපතනෙ මිගදායෙ අනුත්තරං ධම්මචක්කං පවත්තිතං අපපතිවත්තියං සමණෙන වා බ්‍රාහ්මණෙන වා දෙවෙන වා මාරෙන වා බ්‍රහ්මුණා වා, කෙනවි වා ලොකස්මිං'නි"යි.

එසේම බ්‍රහ්මපුරොහිතානම් බඹලෝ දෙවියන්ගේ සාධුකාර ශබ්දය අසා මහාබ්‍රහ්මානම් බඹලොව දෙවියෝ ශබ්දශ්‍රවණය කරවූහ **එසින් කිහ.**

"බ්‍රහ්මපුරොහිතානං දෙවානං සද්දං සුත්වා මහාබ්‍රහ්මා දෙවා සද්ද මනුස්සාවෙසුං, එතං භගවතා බාරාණසියං ඉසිපතනෙ මිගදායෙ අනුත්තරං ධම්මචක්කං පවත්තිතං අපපතිවත්තියං සමණෙන වා බ්‍රාහ්මණෙන වා දෙවෙන වා මාරෙන වා බ්‍රහ්මුණා වා කෙනවි වා ලොකස්මි'න්නි"යි.

එසේම මහාබ්‍රහ්මානම් බඹලොව දෙවියන්ගේ සාධුකාර ශබ්දය අසා පරිත්තාභානම් බඹලොව දෙවියෝ ශබ්දශ්‍රවණය කරවූහ, **එසින් කිහ.**

"මහාබ්‍රහ්මානං මදාහං සද්දං සුත්වා පරිත්තාභා දේවා සද්ද මනුස්සාවෙසුං, එතං භගවතා බාරාණසියං ඉසිපතනෙ මිගදායෙ අනුත්තරං ධම්මවක්කං පවත්තිතං අප්පටිවත්තියං සමණෙන වා බ්‍රාහ්මණෙන වා දෙවෙන වා මාරෙන වා බ්‍රහ්මුණා වා කෙනචි වා ලොකස්මිං නත්ථි"යි.

එසේම පරිත්තාභානම් බඹලොව දෙවියන්ගේ සංඛ්‍යාරහිත අසා අප්පමාණභානම් බඹලොව දෙවියෝ ශබ්දශ්‍රවණය කරවූහ-**එසින් කිහ.**

"පරිත්තාභානං දේවානං සද්දං සුත්වා අප්පමාණාභා දේවා සද්ද මනුස්සාවෙසුං, එතං භගවතා බාරාණසියං ඉසිපතනෙ මිගදායෙ අනුත්තරං ධම්මවක්කං පවත්තිතං අප්පටිවත්තියං සමණෙන වා බ්‍රාහ්මණෙන වා දෙවෙන වා මාරෙන වා බ්‍රහ්මුණා වා කෙනචි වා ලොකස්මිං නත්ථි"යි.

එසේම අප්පමාණභානම් බඹලොව දෙවියන්ගේ ශබ්දය අසා ආභස්සරභානම් බඹලොව දෙවියෝ ශබ්දශ්‍රවණය කරවූහ-**එසින් කිහ:—**

"අප්පමාණාභානං දේවානං සද්දං සුත්වා ආභස්සරා දේවා සද්ද මනුස්සාවෙසුං, එතං භගවතා බාරාණසියං ඉසිපතනෙ මිගදායෙ අනුත්තරං ධම්මවක්කං පවත්තිතං අප්පටිවත්තියං සමණෙන වා බ්‍රාහ්මණෙන වා දෙවෙන වා මාරෙන වා බ්‍රහ්මුණා වා කෙනචි වා ලොකස්මිං නත්ථි"යි.

එසේම ආභස්සරභානම් බඹලොව දෙවියන්ගේ ශබ්දය අසා පරිත්තසුභභානම් බඹලොව දෙවියෝ ශබ්දශ්‍රවණය කරවූහ-**එසින් කිහ:—**

"ආභස්සරානං දේවානං සද්දං සුත්වා පරිත්තසුභා දේවා සද්ද මනුස්සාවෙසුං, එතං භගවතා බාරාණසියං ඉසිපතනෙ මිගදායෙ අනුත්තරං ධම්මවක්කං පවත්තිතං අප්පටිවත්තියං සමණෙන වා බ්‍රාහ්මණෙන වා දෙවෙන වා මාරෙන වා බ්‍රහ්මුණා වා කෙනචි වා ලොකස්මිං නත්ථි"යි.

එසේම පරිත්තසුභභානම් බඹලොව දෙවියන්ගේ ශබ්දය අසා අප්පමාණසුභභානම් බඹලොව දෙවියෝ ශබ්දශ්‍රවණය කරවූහ-**එසින් කිහ:—**

"පරිත්තසුභානං දේවානං සද්දං සුත්වා අප්පමාණසුභා දේවා සද්දමනුස්සාවෙසුං, එතඤ්හි භගවතා බාරාණසියං ඉසිපතනෙ මිගදායෙ අනුත්තරං ධම්මවක්කං පවත්තිතං අප්පටිවත්තියං සමණෙන වා බ්‍රාහ්මණෙන වා දෙවෙන වා මාරෙන වා බ්‍රහ්මුණා වා කෙනචි වා ලොකස්මිං නත්ථි"යි.

එසේම අප්‍රමාණසුභානම් බඹලොව දෙවියන්ගේ ශබ්දය අසා සුභකිණ්ණකානම් බඹලොව දෙවියෝ ශබ්දශ්‍රවණය කරවූහ-**එසින් කිහ:**—

"අපපමාණසුභානං දෙවානං සද්දං සුත්වා සුභකිණ්ණකා දෙවා සද්දමනුස්සාවෙසුං, එතමහභවතා බාරාණසියං ඉසිපතනෙ මිගදායෙ අනුත්තරං ධම්මචක්කං පවත්තිතං අප්පතිවත්තියං සමණෙන වා බ්‍රාහ්මණෙන වා දෙවෙන වා මාරෙන වා බ්‍රහ්මුණා වා කෙනචි වා ලොකස්මිං 'නත්ති'' යි.

එසේම සුභකිණ්ණකානම් බඹලොව දෙවියන්ගේ ශබ්දය අසා මෙඝඵලනම බඹලොව දෙවියෝ ශබ්දශ්‍රවණය කරවූහ—**එසින් කිහ:**—

"සුභකිණ්ණකානං දෙවානං සද්දං සුත්වා වෙඝඵලා දෙවා සද්ද මනුස්සාවෙසුං, එතං භගවතා බාරාණසියං ඉසිපතනෙ මිගදායෙ අනුත්තරං ධම්මචක්කං පවත්තිතං අප්පතිවත්තියං සමණෙන වා බ්‍රාහ්මණෙන වා දෙවෙන වා මාරෙන වා බ්‍රහ්මුණා වා කෙනචි වා ලොකස්මිං 'නත්ති'' යි.

වෙඝඵලානම් බඹලොව දෙවියන්ගේ ශබ්දය අසා අවිහනම් බඹලොව දෙවියෝ ශබ්දශ්‍රවණය කරවූහ **එසින් කිහ.**

වෙඝඵලානං දෙවානං සද්දං සුත්වා අවිහා දෙවා සද්දමනුස්සා වෙසුං, එතං භගවතා බාරාණසියං ඉසිපතනෙ මිගදායෙ අනුත්තරං ධම්මචක්කං පවත්තිතං අප්පතිවත්තියං සමණෙන වා බ්‍රාහ්මණෙන වා දෙවෙනවා මාරෙන වා බ්‍රහ්මුණාවා කෙනචිවා ලොකස්මිං 'නත්ති'' යි.

අවිහනම් බඹලොව දෙවියන්ගේ ශබ්දය අසා අතපපනම බඹ ලොව දෙවියෝ ශබ්දශ්‍රවණය කරවූහ-**එසින් කිහ.**

"අවිහානං දෙවානං සද්දං සුත්වා අතපපා දෙවා සද්දමනුස්සා වෙසුං, එතමහභවතා බාරාණසියං ඉසිපතනෙ මිගදායෙ අනුත්තරං ධම්මචක්කං පවත්තිතං අප්පතිවත්තියං සමණෙන වා බ්‍රාහ්මණෙන වා දෙවෙන වා මාරෙන වා බ්‍රහ්මුණා වා කෙනචි වා ලොකස්මිං 'නත්ති'' යි.

අතපපනම් බඹලොව දෙවියන්ගේ ශබ්දය අසා සුදස්සනම් බඹ ලොව දෙවියෝ ශබ්දශ්‍රවණය කරවූහ-**එසින් කිහ.**

"අනපපානං දෙවානං සද්දං සුත්වා සුදස්සා දෙවා සද්දමනුස්සා වෙසුං, එතමහභවතා බාරාණසියං ඉසිපතනෙ මිගදායෙ අනුත්තරං ධම්මචක්කං පවත්තිතං අප්පතිවත්තියං සමණෙන වා බ්‍රාහ්මණෙන වා දෙවෙන වා මාරෙන වා බ්‍රහ්මුණා වා කෙනචි වා ලොකස්මිං 'නත්ති'' යි.

සුදසසනම් බඹලොව දෙවියන්ගේ ශබ්දය අසා සුදසීනම් බඹලොව දෙවියෝ ශබ්දශ්‍රවණය කරවූහ-**එසින් කිහ.**

"සුදසසානං දෙවානං සද්දං සුත්වා සුදසී දෙවා සද්දමනුස්සා වෙසුං, එතඹහගවතා බාරාණසියං ඉසිපතනෙ මිගදයෙ අනුත්තරං ධම්මවක්කං පවත්තිතං අපපතිවත්තියං සමණෙන වා බ්‍රාහ්මණෙන වා දෙවෙන වා මාරෙන වා බ්‍රහ්මුණා වා කෙනචි වා ලොකසමී 'නාති"යි.

සුදසීනම් බඹලොව දෙවියන්ගේ ශබ්දය අසා අකණිට්ඨකනම් බඹලොව දෙවියෝ ශබ්දශ්‍රවණය කරවූහ-**එසින් කිහ.**

"සුදසීනං දෙවානං සද්දං සුත්වා අකණිට්ඨකා දෙවා සද්දම මනුස්සාවෙසුං, එතඹහගවතා බාරාණසියං ඉසිපතනෙ මිගදයෙ අනුත්තරං ධම්මවක්කං පවත්තිතං අපපතිවත්තියං සමණෙන වා බ්‍රාහ්මණෙන වා දෙවෙන වා මාරෙන වා බ්‍රහ්මුණා වා කෙනචි වා ලොකසමී 'නාති"යි.

මෙසේ මේ ප්‍රකාරයෙන් භගවන් මහ කාරණයෙන් ඒ ඍෂණයෙහි ඒ මුහුර්තයෙහි බ්‍රහ්මලොකය දක්වා **"මෙමෙ භික්ඛවෙ"**යනා දීන් සම්බුදුන් වහන්සේ විසින් දෙසනාකර වදාළ ශබ්ද ඉතා උස්ව පැනනැංගේය, මේ දශසහස්‍ර ලොකධාතුව උඩඹව දිශාභාගයට යෙමින් කම්පාවූවාය, උඹඹවව ද්‍රශාභාගයට හා මහවසිම දිශාභාගයට යෙමින් විශෙෂයෙන් කම්පාවූවාය, පූර්‍ව දිවුදිශාවට යෙමින් චංචලවූවාය, ලොකයෙහි සියලු දෙවියන්ගේ දිව්‍යානුභාවයක් ඇද්ද ඒ සියල්ල ඉක්ම භගවන් මැඩ ප්‍රමාණ රහිතවූ ආලෝකයක් ප්‍රාදුර්භූතවී, භගවන් හිරු උදෙසහි ඛද්‍යෝතකෘමීන්ගේ ආලොක සයින් සියලු දෙවියන්ගේ ආලොකය ආනුභාවය මැඩ එකසක් වළට හිරුදහස් සඳදහස් නැංනාසේ මහත් ආලොකයෙක් ප්‍රාදුර් භූතවී. **එසින් කිහ:—**

"ඉතිහ තෙන ඛණෙන තෙන මුහුත්තෙන යාව බ්‍රහ්මලොකා සදෙදු අබ්භුගඝාස්සි, අයඤ දසසහස්සී ලොකධාතු සංකම්පි සම්පකම්පි සම්පවෙධි අපපමාණෙ ච උළාරෙ ඔභාසෙ ලොකෙ පාතු රහොසි අතිකකම්ම දෙවානං දෙවානුභාවං"යි.

ඒ එසේමය, ශම්කලෙක්හි තථාගතත්වාදි කාරණයෙන් යුක්තවූ සම්බුදුන් වහන්සේ ප්‍රාදුර්භූත වනසක්ද ඔබගේ ප්‍රාදුර්භූතවී මෙහි ලොකයෙහි ආශ්චර්‍ය අත්භූත ධර්මයෝ සතරදෙනෙක් ප්‍රාදුර් භූත වෙත්.

එසින් වදාළහ.

"නථාගතස්ස භික්ඛවෙ අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස පාතුභාවා චතතාරෙ අච්ඡරියා අබ්භුතා ධම්මා පාතුහවන්ති, කතමෙ චතතා

රො? යදි භික්ඛවෙ බොධිසත්තො තුසිතා කායා චවිත්වා සතො සම්පජානො මාතුකුච්ඡිං ඔක්කමති, අථ සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සබ්‍රහ්මකෙ සස්සමණබ්‍රාහ්මණියා පජාය සදෙවමනුස්සාය අප්පමාණෝ උළාරෝ ඔභාසෝ පාතුභවති අතික්කමෙමෙව දෙවානං දෙවානුභාවං, යාපි තා ලොකන්තරිකා අසා අසංවුතා අන්ධකාරා අන්ධකාර නිමිසා යත්‍රාපිමෙසං චන්දිමසුරියානං එවම්මහිද්ධිකානං එවං මහානුභාවානං ආභා නානුභොන්ති තත්‍රාපි අප්පමාණෝ උළාරෝ ඔභාසෝ පාතුභවති අතික්කමෙමෙව දෙවානං දෙවානුභාවං, යෙපි තත්‍ර සත්තා උපපන්නා තෙපි තෙනොභාසෙන අඤ්ඤමඤ්ඤං සඤ්ජානන්ති අඤ්ඤෙපි කිර භොා සන්ති සත්තා ඉධූපපන්නාා'නි, තථාගතස්ස භික්ඛවෙ අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස පාතුභාවා අයං පඨමෝ අච්ඡරියෝ අබ්භූතා ධම්මා පාතුභවන්ති, පුනචපරං භික්ඛවෙ යදා බොධිසත්තා සත්තා සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සබ්‍රහ්මකෙ සස්සමණබ්‍රාහ්මණියා පජාය සදෙවමනුස්සාය අප්පමාණො උළාරෝ ඔභාසෝ පාතුභවති අතික්කමෙමෙව දෙවානං දෙවානුභාවං, යාපි තා ලොකන්තරිකා අසා අසංවුතා අන්ධකාරා අන්ධකාරනිමිසා යත්‍රාපි මෙසං චන්දිමසුරියානං එවම්මහිද්ධිකානං එවම්මහානුභාවානං ආභා නානුභොන්ති තත්‍රාපි අප්පමාණෝ උළාරෝ ඔභාසෝ පාතුභවති අතික්කමෙමෙව දෙවානං දෙවානුභාවං, යෙපි තත්‍ර සත්තා උපපන්නා තෙපි තෙනොභාසෙන අඤ්ඤමඤ්ඤං සඤ්ජානන්ති අඤ්ඤෙපි කිර භොා සන්ති සත්තා ඉධූපපන්නාා'නි, තථාගතස්ස භික්ඛවෙ අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස පාතුභාවා අයං දුතියෝ අච්ඡරියෝ අබ්භූතෝ ධම්මෝ පාතුභවති, පුනචපරං භික්ඛවෙ යදා තථාගතෝ අනුත්තරං ධම්මචක්කං පවත්තෙති අථ සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සබ්‍රහ්මකෙ සස්සමණබ්‍රාහ්මණියා පජාය සදෙවමනුස්සාය අප්පමාණෝ උළාරෝ ඔභාසෝ පාතුභවති අතික්කමෙමෙව දෙවානං දෙවානුභාවං,

යාපි නා ලොකන්තරිකා අඟා අසංවුතා අන්ධකාරා අන්ධකාරතිමිසා යත්‍රාපි මෙඝං චන්ද්‍රිමසූරියානං එවමමහිද්ධිකානං එවමමහානුභාවානං ආභා නානු භොතනි තත්‍රාපි අප්පමාණෝ උළාරෝ ඔභාසෝ පාතුහවති අනිකකමෙමව දෙවානං දෙවානුභාවං, යෙපි තත්‍ර සත්තා උපපන්නා තෙපි තෙනොභාසෙන අඤ්ඤමඤ්ඤං සඤ්ජානන්තිඅඤ්ඤමඤ්ඤං සඤ්ජානන්තිඅඤ්ඤමඤ්ඤං සඤ්ජානන්තිපි කිර භො ඉමෙ සත්තා ඉඛ්‍යපපන්නා'ති; තථාගතස්ස භික්ඛවෙ අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස පාතුභාවා අයං චතුත්‍ථො අවිඤ්ඤරියෝ අතීහතො ධම්මා පාතුභවති, තථාගතස්ස භික්ඛවෙ අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස පාතුභාවා ඉමෙ චත්තාරෝ අවිඤ්ඤරියා අබ්භූතා ධම්මා පාතුභවන්ති"යි.

මේ දම්සක්පැවතුම්සූත්‍රානන්ත දෙශනාවෙහි යම් පෘථිවි කම්පාවක් ඇද්ද ඒ පෘථිවිකම්පාව පෘථිවි කම්පාවීමේ අවකාරණයන් අතුරෙහි එකෙකැයි දතයුතු-ඒ අට්ඨකාරණයනම් කවරයත්?

මේ මහාපෘථිවිතොමෝ ජලපොළව පිට පිහිටියේය, ජලපොළව වායුපොළුවෙහි පිහිටියේය, වාතය ආකාශයෙහි පිහිටියේය, යම් කලෙක මහත්කොට වාතයෝ බලවත්ව හමද්ද එබදුකාලයෙහි හමන්කාවූ වාතයෝ ජලපොළුව කම්පාකෙරෙති, ජලය කම්පිතවූකල්හි පෘථිවිය කම්පාවෙයි, මහාපෘථිවිහුගේ කම්පාවීමෙහි මේ කාරණයතෙමේ ප්‍රථමප්‍රත්‍යය ප්‍රථමකාරණයනම් වන්නේය. තවද ඉර්ධිමත්වූ වෙතොවසිප්‍රාප්තවූ ශ්‍රමණයෙක් හෝ වේවයි බ්‍රාහ්මණයෙක් හෝ වෙවයි ආනුභාවසම්පන්න දෙවියෙක් වේවයි කැමතිවිනම් මේ මහාපෘථිවිය කම්පාකරවන්නේය මේ මහාපෘථිවිය කම්පාවීමෙහි දෙවෙනිකාරණය වන්නේය. තවද යම්කලෙක බෝධිසත්වයෝ තුෂිතදිව්‍යලොකයෙන් චුතව සම්‍යනිසම්ප්‍රජන්‍යයෙන් යෙදී මාතාකුක්ෂියෙහි ප්‍රතිසන්ධිග්‍රහණය කරන්නාහු වෙද්ද එකල්හි මේ මහාපෘථිවිය කම්පාවන්නේය මහාපෘථිවිහුගේ කම්පාවෙහි මේ තුන්වෙනි කාරණය වන්නේය. තවද යම්කලෙක බෝධිසත්වයෝ සිහිනුවණින් යෙදී මාතාකුක්ෂියෙන් ප්‍රසූතවෙද්ද එකල්හි මේ මහාපෘථිවිය කම්පාවන්නේය. මේ මහාපෘථිවියගේ කම්පාවීමෙහි සතරවැනි කාරණය වන්නේය; තවද යම්කලෙක තථාගතතෙමේ නිරුත්තරවූ සම්‍යක්සම්බෝධියට පැමිණෙනසේක්ද එකල්හි මේ මහාපෘථිවිය කම්පාවන්නේය මහාපෘථිවියගේ කම්පාවීමෙහි මේ පස්වැනි කාරණය වන්නේය. තවද යම්කලෙක්හි තථාගතතෙමේ නිරුත්තරවූ ධම්මචක්‍රය පවත්වා වදුරණසේක්ද එකල්හි මේ මහාපෘථිවිය කම්පාවන්නේය මහාපෘථිවියගේ කම්පාවීමෙහි මේ සවෙනි කාරණයවන්නේය. තවද යම්කලෙක තථාගතතෙමේ සිහිනුවණින් යෙදුනසේක් ආයුස්සංස්කාරය හැර වදුරණසේක්ද එකල්හි මේ මහා

පෘථිවිය කම්පාවන්නේය මහාපෘථිවියහුගේ කම්පාවීමෙහි මේ සත්වෙනි කාරණය වන්නේය. තවද යම් කලෙක තථාගතයන්හේ අනුපාදිශෙෂ නිර්‍වාණධාතුවෙන් පරිනිර්‍වාණයකර වදාරණසේක්ද එකල්හි ඒ මහා පෘථිවිය කම්පා වන්නේය, මහාපෘථිවියහුගේ කම්පාවීමෙහි මේ අටවෙනි කාරණය වන්නේය, එසින් වදාළහ දික්ඝනිය මහා වග්ගයෙහිවූ මහාපරිනිර්‍වාණ සූත්‍රය තුන්වෙනි බණවරෙහි **ආනන්ද සථිවිරයන් වහන්සේට**:—

"අථ ඛො ඉමෙ ආනන්ද හෙතු අථ පච්චයා මහතො භූමිවාලස්ස පාතුභාවාය, කතමෙ අට්ඨ? අයං ආනන්ද මහාපථවි උදකෙ පතිට්ඨිතා උදකං වාතෙ පතිට්ඨිතං වාතො ආකාසට්ඨො හොති, යදා ඛො ආනන්ද සමයෙ යං මහාවාතා වායන්ති මහාවාතා වායන්තා උදකං කම්පෙන්ති උදකං කම්පිතං පථවිං කම්පෙති අයං පථමො හෙතු පථමා පච්චයො මහතො භූමිවාලස්ස පාතුභාවාය; පුනව පරං ආනන්ද සමණො වා හොති බ්‍රාහ්මණො වා ඉද්ධිමා චෙතොව සිප්පතෙතා දෙවතා වා මහිද්ධිකා මහානුභාවා, යස්ස පරිත්තා පථවී සඤ්ඤා භාවිතා හොති අප්පමාණා ආපොසඤ්ඤා, සො ඉමං පථවිං කම්පති සංකම්පති සම්පකම්පති සම්පවෙධති, අයං දුතියො හෙතු දුතියො පච්චයො මහතො භූමිවාලස්ස පාතුභාවාය; පුනවපරං ආනන්ද යදා බොධිසත්තා තුසිතා කායා චවිත්වා යතො සම්පජානො මාතුකුච්ඡිං ඔක්කමති තදා'යං පථවි කම්පති සංකම්පති සම්පකම්පති සම්පවෙධති අයං තතියො හෙතු තතියා පච්චයා මහතා භූමිවාලස්ස පාතුභාවාය, පුනවපරං ආනන්ද යදා බොධිසත්තා සතො සම්පජානා මාතුකුච්ඡිස්මා නික්ඛමති තදා'යං පථවි කම්පති සංකම්පති සම්පකම්පති සම්පවෙධති අයංචතුත්‍ථො හෙතුචතුත්‍ථා පච්චයා මහතා භූමිවාලස්ස පාතුභාවාය; පුනව පරං ආනන්ද යදා තථාගතා අනුත්තරං සම්මාසම්බොධිං අභිසම්බුජ්ඣති තදා'යං පථවි කම්පති සංකම්පති සම්පකම්පති සම්පවෙධති අයං පඤ්චමා හෙතු පඤ්චමා පච්චයා මහතා භූමිවාලස්ස පාතුභාවාය; පුනවපරං ආනන්ද යදා තථාගතා අනුත්තරං ධම්මචක්කං පවත්තෙන්ති තදා'යං පථවි කම්පති සංකම්පති සම්පකම්පති සම්පවෙධති අයං ඡට්ඨා හෙතු ඡට්ඨා පච්චයා මහතා භූමිවාලස්ස පාතුභාවාය; පුනවපරං ආනන්ද යදා තථාගතා සතා සම්පජානා ආයුසඞ්ඛාරං ඔස්සජ්ජති තදා'යං පථවි කම්පති සංකම්පති සම්පකම්පති සම්පවෙධති අයං සත්තමා හෙතු සත්තමා පච්චයා මහතා භූමිවාලස්ස පාතුභාවාය; පුනව පරං ආනන්ද යදා තථාගතා අනුපාදිසෙසාය නිබ්බාණධාතුයා පරිනිබ්බායති තදා'යං පථවි කම්පති සංකම්පති සම්පකම්පති සම්පවෙධති අයං අට්ඨමා හෙතු අට්ඨමා පච්චයා මහතා භූමිවාලස්ස

පාතුභාවායාති; ඉමෙ ඛො ආනන්‍ද අට්ඨහෙතු අට්ඨ පච්චයා මහතො භූම්වාලස්‍ස පාතුභාවාය"යි.

එසින් කිහ බ්‍රහ්මජාලසූත්‍ර වර්ණනායෙහිත්:—

"තත්‍ර අට්ඨහි කාරණෙහි පඨවිකම්පො වෙදිතබ්බො ධාතුකොපෙන ඉද්ධිමතො ආනුභාවෙන ඛොධිසත්තස්‍ස ගබ්භොක්කන්තියා මාතුකුච්ඡිතො නික්ඛමණෙන සම්බොධිපත්තියා ධම්මවක්කප්පවත්තනෙන ආයුසඞ්ඛාරොස්සජ්ජනෙන පරිනිබ්බාණෙන"යි.

මේ හැර අන්‍යවූ අටකාරණයෙක්හි මහිගජීනා කෙළේය, එනම්:—මහබිනික්මන් නික්මීමෙහිය බෝමැඩට එළඹීමෙහිය පාංශුකූලවිවරය ගැන්මෙහිය පාංශුකූලවිවර ධෝවනයෙහිය කාලකාරාම සූත්‍ර දේශනාවෙහිය වෙස්සන්තර ජාතකයෙහිය බ්‍රහ්මජාලසූත්‍ර දේශනාවෙහිය යනමේ අන්‍යවූ අටකාරණයන්හිද මහිගජීනා කෙළේයි, එහි මහබිනික්මන් හා බෝමැඩට එළඹීමෙහි වියැබලයෙන් මහිගජීනාවිය, පාංශුකූල ග්‍රහණයෙහි දෙදහසක් කොදෙව් පිරිවරකොට ඇතිසතරමහව්පයෙහි චක්‍රවර්තීනිරාජ්‍යශ්‍රීය හැර පැවිදිව සුසානයට පැමිණ පාංශුකූල ගන්නාවූ සමීඥයන් වහන්සේ එසින් ඉතා දුෂ්කරයෙක් කරණ්ලදැයි ආශ්චර්‍ය්‍ය වේගයෙන් පහරණ ලදුව මහිගජීනාවිය, පාංශුකූලධෝවනයෙහිත් වෙස්සන්තර ජාතකයෙහිත් අකාලකම්පනයෙන් කම්පිත විය, කාලකාරාමසූත්‍ර දේශනාවෙහිත් ගොතමකසූත්‍ර දේශනාවෙහිත් භාග්‍යවතුන්වහන්ස මම සාක්ෂියෙමියි කියා සාක්ෂිභාවය ප්‍රකාශකරෙමින් කම්පාවිය, බ්‍රහ්මජාල සූත්‍රයෙහි දෙසෑට දෘෂ්ටිගතීන් හිරවුල්කොට කැලල් නොකොට දෙසන්ට පවත්ගත් කල්හි සාධුකාර දානවශයෙන් සහශ්‍රිලෝකධාතුයෙහි දියපොලව අවසන්කොට ගතරාව සහස්‍රාවයෙන් එකනින්නාද කෙරෙමින් මහිගජීනාවූයේයි,

එසින් කිහ එම බ්‍රහ්මජාල වර්ණනාවෙහි:—

"අයං පන මහාපඨවි අපරෙසු අට්ඨසු ඨානෙසු අකම්පිත්ථ මහාභිනික්ඛමණෙ බොධිමණ්ඩුපසංකමනෙ පංසුකූලගහණෙ පංසුකූලධොවනෙ කාලකාරාමසුත්තෙ ගොතමකසුත්තෙ වෙස්සන්තරජාතකෙ ඉමස්මිං බ්‍රහ්මජාලෙති, තත්‍ථ මහාභිනික්ඛමණබොධිමණ්ඩුපසංකමනෙසු විරියබලෙන අකම්පිත්ථ, පංසුකූලග්ගහණෙ සීසහස්සදිපපරිවාරෙ නාම වත්තාරො මහාදීපෙ පහාය පබ්බජිතා සුසානං ගන්ත්වා පංසුකූලං ගණ්හනෙනන දුක්කරං භගවතා කත'න්ති අවජ්ජරියවෙගාභිහතා අකම්පිත්ථ, පංසුකූලධොවනවෙස්සන්තරජාතකෙසු අකාලකම්පනෙන අකම්පිත්ථ, කාලකාරාම ගොතමකසුත්තෙසු අහං සක්‍ඛි

භගවා'සි සක්‍ඛිභාවෙන අකම්පිත්, ඉමිසම්ං පන බ්‍රහ්මජාලෙ චාස ඔියා දිඝිගතෙසු විජ්ජෙත්‍වා නිගණ්ඨම්බං කත්‍වා දෙසියමාතෙසු සාධුකාර දානවසෙන අකම්පිත්"යි.

හුදක් යටකී ස්ථානවල්හි මතුතොවෙයි, වැලි කොතැන්හිදී පාපිවිකම්පාවිදයත්? ධම් සංගායනා කරණ තන්හිදු මිහිදුමහ තෙරුන් වහන්සේ මේ ලංකාවිපයට අවුත් ජේතවනයේ වැඩහිඳ ධම් දෙශනාකළ දවස්ද මහිගජිනා විය, කාලණිවිහාරයේ පිණ්ඩපානිය මහතෙරුන් වහන්සේ චෙත්‍යාඟනය හැමද එහිම වැඩහිඳ බුඩා ලඳුබන ප්‍රිතිය උපදවා බ්‍රහ්මජාලසූත්‍ර දේශනාව පටන්ගෙණ දේශ නාව ඉමාප්‍රාකළ කල්හිද දියඇපාලිව අවසන්කොට මහිගජිනාව කෙළේය, ලෝවාමහාප්‍රාසාදයට නැඟෙණහිර දිග්භාගයෙහි අම්බ ලඹිකනම්වූ ස්ථානයෙක් ඇත, එහි වැඩහිඳ දීඝභාණක ස්ථවිරයන් වහන්සේ බ්‍රහ්මජාල සූත්‍රය පිරුවින්ට පටන්ගත්සේක, ඒ ස්ථවිර යන් වහන්සේගේ ගණසජ්ඣායනාවසානයෙහි දියපොලිව අවසන් කොට යදන්ඩෙන් ගසාලූ ලෝතලියක්මෙන් ගහරාව සඟසුරාව මෙන් එකනින් නාදකෙරෙමින් මහිගජිනාව කෙළේයි,

හෙද දක්වන ලදමැයි, බ්‍රහ්මජාල වණ්ණනාවෙහි:—

"න කෙවලඤ එතෙසු එව ඨානෙසු පඨවි අකම්පිත්, අථ ඛො නීසු සංගායනාසුපි මහාමහිඳත්‍ථෙරස්ස ඉමං දීපං ආගන්ත්‍වා ජෙත වනෙ නිසීදිත්‍වා ධම්මං දෙසිතදිවසෙපි අකම්පිත් කල්‍යාණියවිහාරෙ ව පිඬපානියත්‍ථෙරස්ස චෙතියඝරණං සම්මජ්ජිත්‍වා තත්‍ථෙව නිසීදිත්‍වා බුඩාරම්මණං පීතිං ඔහෙත්‍වා ඉමං සුත්තං ආරබ්භ සුත්තපරියොසානෙ උදකපරියන්තං කත්‍වා අකම්පිත්, ලොහපාසාදස්ස පාචීනදිසායං අම්බලඨිකඛානං නාම අහොසි තත්‍ථ නිසීදිත්‍වා දීඝභාණත්‍ථෙරා බ්‍රහ්මජාලසුත්තං ආරභිංසු, තෙසං සජ්ඣාය පරියොසානෙපි උදක පරියන්තමෙව කත්‍වා පඨවි අකම්පිත්"යි.

මෙසේ මහාපෘථිවි කම්පාවිම ආදිවූ ආශ්චර්‍යයන් ප්‍රාදුර් භූතවූ කල්හි භාග්‍යවත්වූ සම්බුදු රාජෝත්තමයානන් වහන්සේ "අඤ්ඤාසි වත හො කොණ්ඩඤ්ඤො අඤ්ඤාසි වත හො කොණ්ඩ ඤ්ඤො"යි යනුවෙන් හවත්නි! කොණ්ඩඤ්ඤ ස්ථවිරතෙම ඒකාන්ත යෙන් චතුඃසත්‍යය දත්තේය හවත්නි! කොණ්ඩඤ්ඤ ස්ථවිරතෙම් ඒ කාන්තයෙන් චතුඃසත්‍යය දත්තේයයි කියා ත්‍රිතිවේගයෙන් උදන් අනා වදුලසේක, මෙහි "ඤ" පුතීවූ "ඤ්ඤඅවබොධනෙ" යන ධාතුය, එසේ හෙයින් පුතීයෙහි කොණ්ඩඤ්ඤ නම්වූ ඒ ස්ථවිරයන්වහන් සේට "අඤ්ඤාසි"යි කියා බුදුන් විසින් වදුළ උදානවාක්‍යය එක්ව "අඤ්ඤාකොණ්ඩඤ්ඤ" ස්ථවිරයන්වහන්සේය යන නාම්ම ප්‍රසි

ඛවූ සේක, මෙම කථාකීඝ එම සූත්‍ර අවසානයෙහි-ඉතිහිදං ආයස්ම තො කොණ්ඩඤ්ඤස්ස අඤ්ඤාකොණ්ඩඤ්ඤ තේව නාමං අහොසි''යි.

මේ දම්සක්පැවතුම් සූත්‍රයෙහි-''එවං මේ සුතං'' යන පදය ආදි කොට ''භික්ඛු ආමන්තෙසි'' යනතැන් දක්වා ශ්‍රාවකභාෂිතය වන්නේය' ''වෙමේ භික්ඛවෙ'' යනතැන් පටන් ''නත්ථිදානි පුනබ්භවො නි'' යනතැන් දක්වා ශ්‍රීමුඛ පාළියවූ බුඩභාෂිතය වන්නේය. ''ඉදම වොච'' යනතැන් පටන් ''අඤ්ඤාසි වත භො කොණ්ඩඤ්ඤ, අඤ්ඤාසි වත භො කොණ්ඩඤ්ඤාති'' යනුවෙන් වදළ උදානවචනය හැර සෙසු සියල්ලත් ශ්‍රාවකභාෂිතයයි දතයුතු, මෙසේ දේශනාකර වදුලාවූ දම්සක්පැවතුම්සූත්‍ර දේශනාව මහත් ආශ්චර්‍යවිශයෙන් දේශනාකර වදුරා බොහෝ ප්‍රාණීන්ට සුඛසම්පත් දෙවා වදුල සේක, කෙසේදයත්?

සර්ලොක කල්පදැමවූ ඒ සර්ඥයන්වහන්සේ අනන්තාපරියන්තවූ බුදුන් පලමුවන දම්සක් දේශනාවට වැඩහිඳිනාවූ ගඩමිහුමියෙහි පැණෙනැඟි බුඩාඝතයෙක් විය, මහමුහුද රලපෙල මැඩ අදුරු විදහා උදයපර්වතයට පැනනැංගාවූ සමපණස් යොදුන් ලහිරු මඩලසේ ඒ බුඩාඝනයට පැනනැඟි සියලඟින් බුදුරැස්කද ඉහරින්ට පවත්ගත්සේක, දිවුදිවු ඒ බුදුරැස් බඹලොව ගැසී සක්වළින් සක්වල පැන දිවගන්නට පටන්ගත, එකෙණෙහි නිගණ්ඨනාථපුත්‍රයන්ගේ නිගණ්ඨාරාමයෙහි කාන්තාව තරුපෙලි නැමැති ඉගල මුතුදම් පැලඳ නිල්වලා නැමැති කෙස්වැටි තනා දික්නැමැති හස්තයෙන් සඳරැස් නැමැති දිවසළු විදු හැඳ බඹලෝ නැමැති මිණිඔටුනුදරා තුන්ලෝ නැමැති ඇඟ සොලවා කෞමද නැමැති ඇස දල්වා හාඩහනාද නැමැති ගායනා පතුරුවා මාගේ සර්වඥදරුවන්ගේ පලමුවන මගුල්බණ පූජාවට මෙසේ ලීලෝපේතව සැරහී සිටගත, එකෙණෙහි ඇටම අලඞ්කාරවූ රුවන්තෝඩු ඳෙකක් නිබුවාසේ සමපණස් යොදුන් හිරුමඩල පශ්චිම චක්‍රවාට කණිණිය සරහා සිටගත; පූර්වචක්‍රවාට කණින් පැනනැඟි එකුන් පණස් යොදුන් සඳමඩල ප්‍රභාවිහිදුවමින් සිටගත, එකෙණෙහි මාගේ සර්වඥදරුවන්ගේ ධර්මදේශනා කාලයද සම්ප්‍රාප්ත විය, මෙරගල නවා පැනනැඟ, සත්භූලපර්වතවූ බුදුන් දිහාවට වැඳුන්ගත්හ, සක්වලගල සක්වලල්ලක්සේ බ්‍රහ්මයින්, මහමුහුද සඳපු බෙරක්සේ රලසංඝිදී පස්පියුමෙන් සැදිනිය, මහපොළව සෙලවී පැනනැඟ; මේ ආදිවූ දෙතිස්මහාපුර්ව්වනිමිත්ත පූජාවෝද ඒ මඟුල්බණට පහළවූහ, එකෙණෙහි දසදහසක් සක්වලි දිව්‍යබ්‍රහ්මයෝ අපගේ සර්වඥයා දහම්අමාවතුරෙහි අපහැමගලා සංසාරදුක් නමැති මහඟිනිනිවයි,

ඔහුගේ දහම් අමාරස බොන්නට යම්හයි කියා දසදහසක් සක්වළ අසුරයන් වත් ශක්‍රපුරයසේ හලලා දසදහසක් සක්වළ දිව්‍යනා ගයෝ කඩුපුල්මල් මිටි ගෙණ දිව්‍යගරුඩයෝ මහ පියුම්තුඩින් කඩා ගෙණ දිව්‍යගන්ධර්වියෝ තූර්‍යනාද ගෙණ දිව්‍යඅසුරයෝ පලෝල්මල් ගෙණ දිව්‍ය දෙවියෝ පරයතු ආදීවූ නන් දිවමල් ගෙණ දිව්‍යබ්‍රහ්ම යෝ සේසත් ගෙණ දිවුය දසදහසක් සක්වලි මුළුල්ලෙහි සඳහිරු දෙවියෝ දිවුය, පළමුව දිවුපිරිස හවිවක් සාතැන් සැටසැත්තැදෙන බැගින් සිටියහ, දෙවනුව දෙවියෝ එත් එත් අල්ලක්සාතැන අසූ අනුබැගින් සිටියාහ, තුන්වැනිව දෙවියෝ එත් එත් අඟලක් සාතැන සියක් බැගින් සිටියාහ, සතරවැනිව දෙවියෝ එත් එත් ඉදිකටු මුලක් සාතැන දහසක් බැගින් සිටියහ, පස්වැනිව දෙවියෝ එත් එත් ඉදිකටු ඉඟක් සාතැන දසදහසක් බැගින් සිටියාහ, සවැනිව දෙවියෝ එත් එත් එමසාතැන ස්‍රුවහස් බැගින් සිටියාහ, මෙසේ දස දහසක් සක්වලි මුළුල්ලෙහි සැටදහසක් කාමාවචර දිව්‍යලෝකවල දෙවියන් තමතමන් දෙවිලොව සිස්කොව ගහණව අවුත් හිවි ගැව සී සිටගත්වේලෙහි තවද දසදහසක් සක්වලි අරුනල.අසංඥ තල යත් හැර එක්ලක්ෂ පණස්දහස් රූපාවචර බ්‍රහ්මලෝකවල එක බ්‍රහ්මයෙකුත් නොරඳ දෙලොස්යොදුන් උසඇති ඒසා බ්‍රහ්මසෙ නාව තුන්ගවිසා සේසත්ශෙණ අවුත් සිටගත්හ,යාලක්පමණ ධාන්‍ය යත් එකලාසෙසක නොගන්නාසේ මේසා සක්වලි ගැබ සතර රියන් ගබඩා සුගත්සේ අවකාශ මදිවිය, එකල දෙවියෝ සත්වැ නිව බ්‍රහ්මසේනාව දක තවද සිසුම්වෙස් මවාගෙණ නෙළුම් අගක් සාතැත සැටසැත්තැ අසූඅනු බැගින් සිටගත්තාහ, මෙසේසිටි දිව්‍ය බ්‍රහ්ම සේනාව සක්වළගල පරියන්තව අකණිටා බඹලොව දක්වා නලෙක පුරාලු රන්සුණු සමූහයක්සේ අවකාශ නැතිවම සිටගත්හ, බඹලොව සිට වට පැලක්සා ගලක්හෙලාපුකල සාරමස් දෙපෝය කින් අවුත් පොළොවට පැමිණියි, මෙසේ දුරවූ අවකාශය මාගේ බුදුන්ගේ පළමුවන මහුල්බණෙහි පිරිස්ගහණයෙන් මෙසේ:අස්ලොමක් සානැනුත් අවකාශයක් නැතිව සිටනතාවූ බණපිරිසය, නවද බුදුන් වැඩහුන් බුඛාසනයෙහි පවත් බ්‍රහ්මාණඩය දක්වා බුදුන් සිර සින් පැනනැඟි බුදුරුස් කදටම අවකාශවිය, විමනොක්වේවයි දෙවි බඹ කෙණෙක් වේවයි එ බුදුරුස්කදෙහි නොනැවෙන්නාහු ඉක්බිත් තෙන් මාගේ සාවිමදරුවන් සිරසට පිදූ සඳමඩුඑසේ දසදහසක් මහාබ්‍රහ්මයෝ දසදහසක් ඡේසත් මතුමතුයෙහි තබාසිටගත්හ, දස දහසක් ශක්‍රයෝ බුදුන්ගේ යසරුස් උරා බොන්නවුන්සේ දසදහ සක් ජයසක් තුබ තබාගෙණ එකවිට පිඹින්ට පටන්ගත්හ, දසදහ සක් සුයම්දෙවියෝද දසදහසක් චාමර සලනි, දසදහසක් සන්තු සිත දෙවියෝ දසදහසක් මිණිතල්වැට සලනි, සෙසු දෙවියෝ රන්

තොරණ රුවන්තොරණ මිණිතොරණ රන්ඇඟැ මිණිඇඟැ රන් පියුම් රිදිපියුම් රුවන්පියුම් රන්මල් රිදිමල් රුවන්මල් රන්කරඬු රුවන්කරඬු රන්සුණු රිදිසුණු රුවන්සුණු මුතුසුණු රන්දම් රිදිදම් රුවන්දම් මුතුදම් ආදි පූජාභාණ්ඩ ගෙණ සිට පූජාකරන්ට පටන් ගත්හ, එකල දෙවියන්ගේ පූජාකෝලාහලයෙන් බ්‍රහ්මාණ්ඩය දක්වා නැවසිගත් මුතුදහිගුමක්සේ එකනින් නාදවිය, දෙවියන්ගේ අරගල සංසිඳුවාලන්ට සමර්ථ අනික් කිසි සත්වකෙණෙක් නැත්මය, බුදුන් වදාසිටි දසදහසක් චක්‍රයෝ ඒ තමන් කලමනාබර හෙයින් දසදහසක් චක්‍රයෝ දකුණුසක් පිඹ පිට වතුරුවාහෙණ විසිදහසක් අත් උඩඔසවා එසවිට අත්පොලසන්දි ඔ ගෝ බණපිරිස් සංඝිදෙවයි කියා තුන්ලෝ වෙවුල්වා බැණනැංගාහ; එවේලෙහි චක්‍රඝෝෂාව අසා තුන්ලෝපුරා සිටි දෙවිබඹපිරිස් රැලිනැති මුහුදක්සේ නිශ්ශබ්දවූහ, එකෙණෙහි දෙලක්ෂ සතළිස් දහසක් යොදුන් ගනකඩ බොල් මහපොළොව සාධුකාරදින, මාගේ ස්වාමිදරුවෝ ඒ මහිනාදය හා සමග තමන්වහන්සේගේ පාරමිතා නැමැති දියෙන් පිරුණාවූ බුඩඟුන නමැති සුඝ්‍යිකානන්නියෙන් ප්‍රබෝධවූ ආරක්තවූ ජීවිතාධාතු නමැති කෙම්ඇති දන්නාධාතු නැමැති කෙසුදුනි සුරක්තවූ ඔජඨධාතු නමැති පත්ඇති සඩම් නැමැති මධුබිඳුනි ශ්‍රීමත්වූ මුඛපද්මය විවෘතකොට බැණනැඟි බසින් දිවසුවඳ ගඳින් සියලු බණපිරිස සුවදපිඩක්සේ කරවමි:—

"මෙමෙ භික්ඛවෙ අන්තා පබ්බජිතෙන න සෙවිතබ්බා යොවායං කාමෙසු කාමසුඛල්ලිකානුයොගෝ හීනෝ ගම්මෝ පොථුජ්ජනිකෝ අනරියෝ අනත්ථසංහිතෝ, යොචායං අත්තකිලමථානුයොගෝ දුක්ඛෝ අනරියෝ අනත්ථසංහිතෝ, එතෙ තෙ භික්ඛවෙ උභොඅන්තෙ අනුපගම්ම මජ්ඣිමා පටිපදා තථාගතෙන අභිසම්බුද්ධා චක්ඛුකරණී ඤාණකරණී උපසමාය අභිඤ්ඤාය සම්බොධාය නිබ්බානාය සංවත්තන්ති" යනාදීන් දම්සක්පැවතුම් සූත්‍ර දේශනාව පටන් ගත්සේක.

එකල පූර්වචක්‍රවාටයෙහි සිටි දෙවියෝ බුදුහු අප මුහුණ බලාම හිඳ බණ දෙසනියයි සිතති, දක්ෂිණ චක්‍රවාටයෙහි සිටි දෙවියෝ බුදුහු දකුණුදිග්බලාම වැඩහුන්සේකැයි සිතති, පශ්චිම චක්‍රවාටයෙහි සිටි දෙවියෝ බුදුහු පශ්චිමදිග්බලාම වැඩහුන්සේකැයි සිතති, උත්තර චක්‍රවාටයෙහි සිටිය දෙවියෝ බුදුහු උතුරුදිග්බලාම වැඩහුන්සේකැයි සිතති, දසදිග සිටිය දෙවියෝ තමතමන් දිසාවටම වැඩහුන්සේකැයි සිතසිතා පිණපිණාම බණ අසති, සදෙවිලොව සිටිය දෙවියෝ තමතමන්ගේ දිව්‍යලෝකයෙහිදීම බණ වදාරණසේකැයි සිත සිතා සතුටුවම අසන්නාහුමය, බ්‍රහ්මලෝකවල සිට බණ අසන

බ්‍රහ්මයෝ තමතමන්ගේ බඹලොවදිම වදුරණ බණකැයි සිතසිනා විද විද අසති; බුදුහුනම් සඳසේ උපමාඇතිසේක, යම්සේ ගුවන් මුදුනේ දිලිහෙන්නාවූ සඳ බැළුබැළෙ සත්වයන් අභිමුඛයටම පෙණේ ගුවන්ව නොපෙණේද එහෙයින්ම මාගේ සර්වාඥ්දරුවෝත් තමන් වහන්සේ සියලු සතුන් සකරෙහි සමව පවත්නාවූ මහාකරුණා ඇති හෙයින් සියලු සතුන් අභිමුඛයටම පෙණී පෙණී සියලු සතුන්ගේ සිත් තමන්වහන්සේකරාම හැදහැද සියලු සතුන්ගේ ඇස් තමන් වහන්සේගේ ඇස්ගමුවටම හයගයා සියලුසතුන්ගේ ප්‍රේම නැමැති මහා ගඟාවන් තමන්වහන්සේගේ රූපනැමැති මහමුහුදට හැදහැද පෙම් වඩවඩාම බණ වදුරණසේක්මය.

තවද අකණිට්ඨබඹලොවසිට බණ අසන්නාවූ දෙලොස්යොදුන් උසඇති මහාබ්‍රහ්මරාජයෝ දෙලොස්රියන් උසකින් මිනිස්ලොව වැඩහිඳ බණවදරන්නාවූ මාගේ සර්වඥ්දරුවූ බුදුරජානන්වහන්සේගේ ශ්‍රී මුඛය පුන්සඳ බලන්නාවූන්සේ කර ඔසවා බලබලාම බණ අසන්නාහුමය, අනවලෝ මුදුන්ධාතුව සැමදමිකිසිකෙණෙක් නොදක්නාහුය, එදුතබා සර්වඥ්දරුවන් බුදුව වැඩහුන් ඒ පන්සාළිස් හවුරුද්ද මුළුලෙලහිම කිසිදෙවියෙක් මරෙක් බඹෙක් ඒ අනවලෝ මුදුන් ධාතුව නුදුටුසේමය, ඒ වෙලෙහි පොළොව පටන් බඹලොව ගසා ගැවසීසිවි මෙසාබණපිරිසෙහි මේ සත්වයා රාගචරිතය මේ සත්වයා ද්වේෂචරිතය මේ සත්වයා මොහචරිතය මේ සත්වයා ශ්‍රද්ධාචරිතය මේසත්වයා බුද්ධිචරිතය මේසත්වයා විතක්කචරිතය යනාදීන් එකිඑකී සත්වයෙකුගේ සිත් තෙපැටක් නිශායෙන් වෙනවෙනම චරිත බලබලා බණවදුරණසේක්මය, තවද මේ බ්‍රහ්මයා සිතුයේ මේය මේදිව්‍යයා සිතුයේ මේය මේ අසුරයා සිතුයේ මේය මේ යක්ෂරාක්ෂසයා මේ සිද්ධිවිද්‍යාධරයා සිතුයේ මේය මේ වස්සවලාහකයා සිතුයේ මේය මේ නාගසුපණ්ණයා සිතුයේ මේය මේ සත්‍රී මේ පුරුෂයා සිතුයේ මේය මේ අපාදඑපාදයා සිතුයේ මේය මේ චතුෂ්පාද බහුපාදයා සිතුෂ්ය මේය යටත් පිරිසෙයින් මේ පනුපැණියා සිතුයේ මේය මේ කුරුකුහුඹුවා සිතුයේ මේය යනාදීන් සියලුසතුන්ගේ සිත් දැන බණවදුරණසේක්මය,

එසින්කිහ.

"ආභවග්ගා නිසින්නාස්‍ස පරිසාස්‍ස විනායකෝ
චිත්තෙ ගහෙත්වා දෙසෙසි ධම්මං තෙසං විසුං විසුං"යි.

තවද මාගේම සර්වඥ්දරුවන් එකමාගධික ශබ්දයෙන් වදුරන්නාවූ බණ බ්‍රහ්මයෝ බ්‍රහ්මභාෂාවෙන් කියනියි සිතති, අසුරයෝ අසුරභාෂාවෙන් කියනියි සිතති, නාගයෝ නාගභාෂාවෙන් කිය

නිසි සිතති, ගරුඩයෝ ගරුඩභාෂාවෙන් කියතියි සිතති, මනුෂ්‍යයෝ වෙනවෙනම තමතමන්ගේ නොයෙක් මනුෂ්‍යභාෂාවෙන් කියතියි සිතති, සිවුපාවෝ තමතමන්ගේ භාෂාවෙන් කියතියි සිතති, හංසමයූරාදිපක්ෂීහු තමතමන්ගේ භාෂාවෙන් කියතියි සිතති, සවිත් වශයෙන් දියෙහි ජලාධෙහි ක්ෂුද්‍රප්‍රාණීහු තමතමන්ගේ භාෂාවෙන් කියතියි සිතති, කුරුකුහුඹු සිනිපැණිආදී සූක්ෂමවූ ප්‍රාණීහු තමතමන්ගේ භාෂාවෙන්ම කියතියි සිතා විඳිවිඳ අසති මෙසේ සියලු සතුන්ගේ භාෂානුකූලව බණ වදාරණසේක්මය:—

එසිත්තිහ.

"මුනිසෙදු මුලහාසය
දෙසෙනෙතා ධම්මමුත්තමං
ඤානන්නි සත්තා සබ්බපි.
සකභාසාය සබ්බසෝ"ති.

මෙසේ සාරාසංඛෙය කල්පලක්ෂයක් මුළුලොලොහි ඉස්දිමස්දි ඇස්දි අඹුදරුවන්දි රාජ්‍යයදි උතුම්වූ ධනදි කලාවූ පාරමිතාවන්ගේ ආනුභාවයෙන් ජනිතවූ පුණ්‍යසම්භාරයන් හෙයින් මාගේ සම්මාදරුවූ බුදුරජානන්වහන්සේගේ මේ අසාධාරණවූ බුද්ධානුභාව හා බුද්ධගුණ හා බුද්ධවික්‍රමහා බුද්ධශ්‍රී අවිනාභාවය, අසදෘශමය, ඔබසේවූ බුදුකෙනෙකුන්වම මූත් අනික්සතියක්හට ඒ අවිසය අවිනාභාවය නොදෙන්මය, නොසිත්මය, අසාධාරණමය, ආශ්චර්‍යමය, විස්මයපත්මය, මවද මේ ඇසූ සියලු සතුන්වද මේ විත්‍රම වාසනාවේවයි මෙසේ සම්මාදරුවෝ සියලුසතුන් කැමති කැමති රසකවා පුරණ එකමැනි කෙණෙකුන්සේ හැමදෙනා කැමති කැමති චරිතයෙන් බණවදාරා ඒ දම්සක්පැවතුම් පළමුවනසූත්‍රදේශනාව මෙසේ සමහරකොට විදුලසේක, එකෙණෙහි පස්දෙනාවහන්සේට වැඩිමහළු අඤ්ඤාකොණ්ඩඤ්ඤ නම් මහතෙරුන්වහන්සේ යටකී පරිද්දෙන් කෙලදහසක්පමණ කෙලෙසුන් නසා දහසක් නැයින් සම්පූර්ණවූ සොවාන් මාගියෙන් වැද නිවන්පුර දුටුසේක, එදා අසංඛ්‍යයක් දෙවියෝ සොවාන්මාගියෙන් වැද අමාමහනිවන් පුරය දැක සතුටුවූහ, තවද අසංඛ්‍යයක් දෙවියෝ සකදාගාමී මාගියෙන් වැද අමාමහනිවන්පුරය දැකපියා ඕයඟ, තවද අසංඛ්‍යයක් දෙවියෝ අනාගාමීමාගියෙන් වැද අමාමහනිවන්පුරය දුටහ, තවද අටලොස්කෙලික් මහාබ්‍රහ්මයෝ සතරවනවූ රහත්මගින් වැද අමාමහනිවන් පුරය දැක සතරදිනක් ඕදිසිසහ. මෙසේ එදා මාගේ සම්මාදරුවෝ ඇසලිමැදිපොහොදා පතල්සඳපහනේ කලාවූ පළමුවන ධම්මදේශනාවෙහි තුන්අසංඛ්‍යයක් දෙවියන්හා අටලොස්කෙලික් බ්‍රහ්මයන්

බ්‍රහ්මයෝ තමතමන්ගේ බඹලොවදීම වදුරණ බණකැයි සිතසිතා විද විද අසති; බුදුහුනම් සඳසේ උපමාඇතිසේක, යම්සේ ගුවන් මුදුනේ දිලිසෙන්නාවූ සඳ බැළුබැළු සත්වයන් අභිමුඛයටම පෙණේ ඉවත්ව නොපෙණේද එහෙයින්ම මාගේ සර්‍වාඥ්දරුවෝත් තමන් වහන්සේ සියලු සතුන් සෙමරහි සමව පවත්නාවූ මහාකරුණා ඇති හෙයින් සියලු සතුන් අභිමුඛයටම පෙණී පෙණී සියලු සතුන්ගේ සිත් තමන්වහන්සේකරාම හැදහැද සියලු සතුන්ගේ ඇස් තමන් වහන්සේගේ ඇස්ගමුවටම හයහයා සියලුසතුන්ගේ ප්‍රේම නැමැති මහා ගඟාවන් තමන්වහන්සේගේ රූපනැමැති මහමුහුදට හැදහැද පෙම් වඩවඩාම බණ වදුරණසේක්මය.

තවද අනණ්ටාබඹලොවසිට බණ අසන්නාවූ දෙලෝස්ගොදුන් උපඇති මහාබ්‍රහ්මරාජයෝ දෙලෝස්රියන් උසකින් මිනිස්ලොව වැඩසිඳ බණවදුරන්නාවූ මාගේ සර්‍වාඥ්දරුවූ බුදුරජාණන්වහන්සේගේ ශ්‍රී මුඛය පුන්සඳ බලන්නාවූන්සේ කර ඔසවා බලබලාම බණ අසන්නාහුමය, අනවලෝ මුදුන්ධාතුව සැමදෑකිසිකෙණෙක් නොදක්නාහුය, එදතබා සර්‍වාඥ්දරුවන් බුදුව වැඩහුන් ඒ පන්සාළිස් හවුරුද්ද මුළුලෙලහිම කිසිදෙවියෙක් මරෙක් බඹෙක් ඒ අනවලෝ මුදුන් ධාතුව නුදුටුසේමය, ඒ වෙලෙහි පොලොව පටන් බඹලොව ගසා ගැවසීසිවි මෙසාබණපිරිසෙහි මේ සත්වයා රාගචරිතය මේ සත්වයා වෙෂචරිතය මේ සත්වයා මොහචරිතය මේ සත්වයා ශ්‍රද්ධාචරිතය මේසත්වයා බුද්ධිචරිතය මේසත්වයා විතක්කචරිතය යනාදීන් එකිඑකී සත්වයෙකුගේ සිත් තෙපැටක් නිශායෙන් වෙනවෙනම චරිත බලබලා බණවදුරණසේක්මය, තවද මේ බ්‍රහ්මයා සිතුයේ මේය මේදිව්‍යයා සිතුයේ මේය මේ අසුරයා සිතුයේ මේය මේ යක්ෂරාක්ෂසයා මේ සිද්ධවිද්‍යාධරයා සිතුයේ මේය මේ වස්සවලාහකයා සිතුයේ මේය මේ නාගසුපණ්ණයා සිතුයේ මේය මේ සත්‍රී මේ පුරුෂයා සිතුයේ මේය මේ අපාදඵපාදයා සිතුයේ මේය මේ චතුෂ්පාද බහුපාදයා සිතුයේ මේය යටත් පිරිසෙයින් මේ පනුපැණියා සිතුයේ මේය මේ කුරුකුහුඹුවා සිතුයේ මේය යනාදීන් සියලුසතුන්ගේ සිත් දැන බණවදුරණසේක්මය,

එසින්කිහ.

"ආභවග්‍රා නිසින්නාසු පරිසාසු විනායකෝ
චිත්තෙන ගණෙත්වා දෙසෙසි ධම්මං තෙසං විසුං විසුං"යී.

තවද මාගේම සර්‍වාඥ්දරුවන් එකමාගධික ශබ්දයෙන් වදුරන්නාවූ බණ බ්‍රහ්මයෝ බ්‍රහ්මභාෂාවෙන් කියනියි සිතති, අසුරයෝ අසුරභාෂාවෙන් කියනියි සිතති, නාගයෝ නාගභාෂාවෙන් කිය

නිසි සිතති, ගරුඩයෝ ගරුඩභාෂාවෙන් කියනියි සිතති, මනුෂ්‍යයෝ වෙතාවෙනම තමතමන්ගේ නොයෙක් මනුෂ්‍යභාෂාවෙන් කියනියි සිතති, සිවුපාවෝ තමතමන්ගේ භාෂාවෙන් කියනියි සිතති, භංගමයූරාදීපක්ෂීහු තමතමන්ගේ භාෂාවෙන් කියනියි සිතති, සවත් වශයෙන් දියෙහි ඉපදෙහි ක්ෂුද්‍රප්‍රාණීහු තමතමන්ගේ භාෂාවෙන් කියනියි සිතති, කුරුකුහුඹු සිනිපෑණිආදී සූක්ෂමවූ ප්‍රාණීහු තමතමන්ගේ භාෂාවෙන්ම කියනියි සිතා දිවිදවිද අසති මෙසේ සියලු සතුන්ගේ භාෂානුකූලව බණ වදරණසේක්මය:—

එසිත්කිහ.

"මුනිසෙ මුලභාසාය
දෙසෙනෙතා ධම්මමුත්තමං
ඤානන්ති සත්තා සබ්බපි.
සකභාසාය සබ්බසෝ"ති.

මෙසේ සාරාසංඛෙය කල්පලක්ෂයක් මුළුලෙලගි ඉස්දී මස්දී ඇස්දී අඹුදරුවන්දී රාජ්‍යයදී උතුම්වූ ධනදී කලාවූ පාරමිතාවන්ගේ ආනුභාවයෙන් ජනිතවූ පුණ්‍යසම්භාරයන් හෙයින් මාගේ සවාමිදරුවූ බුදුරජානන්වහන්සේගේ මේ අසාධාරණවූ බුද්ධානුභාව හා බුඩඥන හා බුඩවික්‍රමහා බුඩශ්‍රී අවිනන්‍යමය, අසදෘශමය, ඔබසේවූ බුදුකෙනෙකුන්ටම මූන් අනික්සතියක්හට ඒ අවිසය අවිනන්‍යමය නොදැනේමය, නොසිතේමය, අසාධාරණමය, ආශ්චර්‍යමය, විෂමයපත්මය, ඔවද මේ ඇසූ සියලු සතුන්වද මේ ධර්ම්ම වාසනාවෙවයි මෙසේ සවාමිදරුවෝ සියලුසතුන් කැමති කැමති රසකවා පුරණ එකමැනි කෙණෙකුන්සේ හැමදෙනා කැමති කැමති චරිතයෙන් බණවදරා ඒ දම්සක්පැවතුම් පළමුවනසූත්‍රදෙශනාව මෙසේ සමහරකොට වදළසේක, එකෙණෙහි පස්දෙනාවහන්සේට වැඩිමහළු අඤ්ඤාකොඩඤ්ඤ නම් මහතෙරුන්වහන්සේ යටකි පරිද්දෙන් කෙළදහ සක්පමණ කෙලෙසුන් නසා දහසක් නැසින් සම්පූර්ණවූ සොවාන් මාගීයෙන් වැද නිවන්පුර දුටුසේක, එදා අසංඛ්‍යයක් දෙව්යෝ සොවාන්මාගියෙන් වැද අමාමහනිවන් පුරය දැක සතුටුවූහ, තවද අසංඛ්‍යයක් දෙවි යෝ දෙවනවූ සඳගැමි මාගියෙන් වැද අමාමහ නිවන්පුරය දැකපියා හියහ, තවද අසංඛ්‍යයක් දෙව්යෝ තුන්වනවූ අනාගාමිමාගියෙන් වැද අමාමහනිවන්පුරය දුටහ, තවද අටලෝස් කෙළක් මහාබ්‍රහ්මයෝ සතරවනවූ රහත්ඵලින් වැද අමාමහනිවන් පුරය දැක සතරදු කින් ම්දිගියහ. මෙසේ එදා මාගේ සවාමිදරුවෝ ඇසලමැදිපොහොදා පතල්සදපහනේ කලාවූ පළමුවන ධම්දේශනාවෙහි තුන්අසංඛ්‍යයක් දෙවියන්හා අටලෝස්කෙළක් බ්‍රහ්මයන්

නිවන්දක්වා කෙලවර බණසමහරකොට තොප තෙපගේ විමන් යවයි අවසරදෙවා වදාළසේක. දිව්‍යබ්‍රහ්මයෝ සක්‍රාණරාධාරාවෙන් අභිෂිඤ්චාගාත්‍ර ඇතිවුන් සෙයින් පිණිපිණා සාධුනාද පවත්වා බුදුන්වැඳ ප්‍රදක්ෂිණා කොට බුදුන්ට සතුතිකොට තමන් තමන්ගේ භවනයටම ගියාහුය.

මේ අසඳසුකොඩසඳ මහතෙරුන්වහන්සේ හැමට පළමුනිවන් ලබන්ට කවරකලෙක ප්‍රාර්ථනාකලසේක්දැයි යත්නොත්? මේ මහා භද්‍රකල්පයට ඒකානූවනකප විපස්සිනම් බුදුකෙණෙක් ලොවපහළ විය, එකල මහාකාල චූලකාලයයි පසිදුවූ දෙබැකෙණෙක් මහා හැල්හේනක් වැපිරවූහ, ඉක්බිතෙනන් එක්දවසක් චූලකාලනම් මලනුවෝ හැල්කෙතට ගොසින් හැල්බඩයක් තලාපියා කැවුය, ඒ හැල්බඩය ඉතාම පැණි යන්නේවිය, ඌ ඊරසය බලවත්ගෙයින් මෙසේවූ බලවත්රසය දනක්දිපුවොත් ඕවවඩනා නිවන් රසත් ලදහැක්කැයි බුදුපාමොක්සඟනට හැල්බඩ වළඳන්ට නිසි ලෙසක ඉදිකරවා දන්දෙනුකැමතිව බැණන්කරා ගොසින් බැණන්වහන්ස හැල්බඩ තලවාපියා බුදුපාමොක්සඟනට නිසිකොට ඉදිකරවා දන් දෙම්හයි කිවුය, බැණෝද ඒ අසා හැල්බඩ තලවා දන්දීමක් ගියදවස වූයෙත් නැත, එනදවස වනදෙයකුත් නොවෙයි ගොයම්නොනසවයි කියාලා මලනුවන් හැල්බඩ දන්දෙන්ට මතරගෙයින් එසේවිනම් සේනා බෙදුපියා මාසන්නකභාගයට අලවිනොගෙකොට තොපසන්නකභාගයට කැමැත්තකරවයි කිව්ය, ඒ අසා යහපතැයි සේණබෙදුපියා බොහෝඅත්කැමියන් හැර ගෙණ ඇල්බඩ තලවාපියා සැලවලට නහා පැනක්නුමුසු කිරෙන්ම පැසවා පැහෙනඅවස්ථාවෙහි ගිතෙල්මිසකුරුඇදිය බහා කිරිබත පිසවාලා එක්ලක්ෂ අටසැටදහසක්පමණ බුදුපාමොක්සඟනට දන්දි වළඳ අන්තයෙහි ස්වාමිනි මාදුන් මේ අගසඳින හැමදෙනාට පළමු නිවන්පුර වදිනට හෙතුවේවයි පැතුහ, බුදුහුත් ඒ එසේම වන නියාව දැන එසේම වෙයි වදළසේක, ඌ පෙරලාත් සේනට ගොසින් බඳනලාගත් සේන්කැබැලල බලා හැල්කරල්මිටි කඩා ඛැසුමේ ගහපම්බ පැසිසිටි සේන්කැබැලල දැක සෙසු කෙත්වත් ඇතත් පින්කෙත් උදයවූව එනනියාව දැන මසුරුසිත් නැමැති වල්කඝල නෙලාගැරපී හෙයින්ද්වේ එකද කරලකට හානිනැතිව සවක්ව පැසිසිටියේයයි සිතා ගොයන් නොදෙනතෙක් දුටුසතු වේ අඤඤබතක් දන් දුන්හ, උක්පිටිකරණ දවසුත් දනක් දුන්හ, කදුකරණදුත් දනක් දුන්හ, කලවිටලනදුත් දනක් දුන්හ, විම්රිනා රාසිකරණදුත් දනක් දුන්හ, අවවේලනදුත් දනක්දුන්හයි නවවාරයෙක නවඅඤඤබතක් දුන්හ, නවවරම සූරා පැහැරගත්

දෙයෙහි අඩුවක්නැතිව කුසල්හි අදහස් පිරින්නාසේ තත්ඵලතු කවූ සශ්‍යඵලයන් අඩුනැතිවේවයි ඒ නවඅගසස් දන්දී එසේ පතා මෙයට ලක්ෂයක්වනකල පියුමතුරුනම් බුදුන්සමයෙහිත් සතියක් මුළුල්ලෙහි මහදන්දී එලෙසම පැතුවේක, ඒ ප්‍රාර්ථනාබලයෙන් අපබුදුන්ගේ සස්නෙහි සියලුව පලමුකොට නිවන්සම්පත් ලන්සේකැයි දතයුතු.

මෙසේ මේ චතුරාර්යසත්‍යධර්මයන් අඤ්ඤාකොණ්ඩඤ්ඤාදී වෙනෙයජනසන්ප්‍රජාවට අවබොධය කරවූහෙයින්ද බුඩනම්වනසේක- **එසින්වදලහ. දම්සෙනෙවිසැරියුන්මහනෙරහු:—**

"බොධෙතා පජායාතිවා බුඩෝ"යි, මෙසේ සත්ව ප්‍රජාවට අවබොධකරවූයෙන් තමන්වහන්සේ දන්හෙයින්මය, එසේහෙයින් අභිඥෙය ධර්මයයි කියනලද විශිෂ්ටඥනයෙන් දතයුතුවූ චතුසත්‍යධර්මයන් පූර්භාගයෙහි විදර්ශනාප්‍රඥවෙන් අධිගමක්ෂණයෙහි මාර්ගප්‍රඥවෙන් මතුයෙහි සර්වඥතාඥානයෙන් දතයුතුහෙයින්ද පරිඥෙය ධර්මයයි කියනලද දුඃඛසත්‍යධර්මයන් එසේම දතයුතුහෙයින්ද ප්‍රහාතව්‍යධර්මයයි කියනලද සමුදයපක්ෂිකධර්මයන් එසේම දතයුතුහෙයින්ද භාවිතව්‍යධර්මයයි කියනලද මාර්ගසත්‍යධර්මයන් එසේම දතයුතුහෙයින්ද දන්සේකැයිද හඟවන්ට **විශුද්ධිමාර්ගයෙහි:—**

"අභිඤ්ඤෙය්‍යධම්මෙ අභිඤ්ඤෙය්‍යතො බුඩෝ පරිඤ්ඤෙය්‍යධම්මෙ පරිඤ්ඤෙය්‍යතො පහාතබ්බෙ පහාතබ්බතො සච්ඡිකාතබබ සච්ඡිකාතබ්බතො භාවෙතබ්බ භාවෙතබ්බතො" යනු කීහුඑම දක්වන්නට වදළ බුදුහු:—

"අභිඤ්ඤෙය්‍යං අභිඤ්ඤාතං
භාවෙතබ්බං ච භාවිතං
පහාතබ්බං පහීණන්ති
තස්මා බුඩොස්මි බ්‍රාහමණ"යි.

මෙනෙකින් මේ සාරාර්ථසංග්‍රහයෙහි

දම්සක්පැවතුම් සූත්‍රදේශනා කථානම්වූ

පස්වන පරිච්ඡේදය.

නි ම.

සාරාර්ථසංග්‍රහයෙහි
ආර්‍යසත්‍ය කථානම්වූ
6 වෙනි පරිච්ඡේදය.

තවද මේ **සාරාර්ථ සංග්‍රහයෙහි** විශුද්ධිමාර්ගියෙන් සංග්‍රහකළ **ආර්‍ය සත්‍යකථා** නම් කවරයන්? මේ මතු දක්වන ක්‍රමයෙන් දත යුතු, කෙසේදයත්?

විභාගතෝ නිබ්බචන ලක්ඛණා දිපපභෙදතෝ
අත්ථුද්ධාරතෝ වෙව අඤ්ඤාධිකතෝ තථා
කමතෝ ජාති ආදීනං නිවත්තියා යතුණ කිච්චතෝ
අනෙකා ගධානං පහෙදෙ උපමාතෝ චතුත්‍යාකතෝ
සුඤ්ඤතෙක විධාදීහි සභාගවිසභාගතෝ
විනිච්ඡයෝ වෙදිතබ්බෝ විඤ්ඤුනාසාසනකකමෙ-සි.

යනු ආරම්භයි. එහි **විභාගතෝ** යන්නෝහි දුක්ඛාදි චතුරාර්‍ය සත්‍යයන්ගේ වදලිනාක් අඹියෝ අමෘත සභාව ඇති බැවින් අවි නථසඛ. අන්‍යාකාර රහිත බැවින් අනඤ්ඤථයහයි යනාදීන් විභාග කළ පරිදි දතයුතු- තවද දුඃඛසත්‍යයෙහි පිළිනඬය සංඛතඬය සන්තාපඩය විපරිනාමඬයයි කියා සතර ධම් කෙනෙක් වෙති. එහි **පීළනඬ** නම් සතර රාගාදි කෙලෙසුන් විසින් පෙළෙනබවයි. **සංඛතඬ** නම් ප්‍රත්‍යයන් විසින් **රැස්කරණලද** සභාවය ප්‍රත්‍යයෝ නම් පඤ්චස්කන්ධයෝයි **සන්තාපඬ** නම් රාගාදී කෙලෙසයන්විසින් තවන සභාවය **විපරිනාමඬ** නම් ජරා මරණ දෙකින් පෙරළෙන සභාවය සමුදයසත්‍යයෙහිදු ආයුහනඬය නිදානඬය සංයොගඬය පළි බෝධඬයයි කියා සතර ධම් කෙනෙක් වෙති. එහි **ආයුහනඬයනම්** කුශලාකුශල කම්යන් රැස්කරණ සභාවය හෙවත් දුක් රැස්කරණ සභාවය,

මෙම කිහ විශුද්ධිමාර්ග ග්‍රන්ථයෙහි

"තත්‍ර තත්‍රාභිනන්දන වසනව්‍යාපිත්‍ථා උභතං රාසිකරණං දුක්ඛස්ස නිබ්බත්තනං ආයූහනාර්ථ. **නිදානඬ** නම් සතර පිහිටුවන ඛ වයහෙවත් දුකට කරුණුවන සභාවයි. මේද කිහ **ග්‍රන්ථයෙහි** නිදානි දුක්ඛස්ස නිදානං ඉදං තං දුක්ඛස්ස සම්පටිච්ඡාපනත්‍ථාය සමුට්ඨපෙතියි." **සංයොගඬ** නම් සංසාරය හා එක්කොට යොදන සභාවය **පලිබෝධඬ** නම් සසරබලා වලකා අනාදිමත් යසර සිටුවනු යභාවය නිරොධසත්‍යයෙහි **නිස්සරණඬය** විවෙකඬය අසංඛතඬය අමතඬයයි කියා සතර ධම් කෙනෙක් වෙති. එහි **නිස්සරණඬනම්**

සසර හා නොහැනි පහවූ සවභාවය **විවේකඤ** නම් සසර නැමැති මහ කතරින් වෙන්වූ නිරාකූලවූ විවේකස්ථාන ඇති සවභාවය **අසංඛතඤ** නම් හෙතුනිසා නොවුපන් සවභාවය **අමතඤ** නම් හඟ නැතිබැවින් අමරණ සවභාවය මාර්ගසත්‍යයනිද නියත්‍යානඤය හෙතඤ ය දස්සනඤය ආදි පතෙය්‍යඤයයි කියා සතර ධම් කෙනෙක් වෙති. එහි **නිය්‍යානඤ** නම් සංස්කාරයන් අරමුණ් නොකොට සියලු සංස් කාරයෙන් නික්මෙන බැවිනුදු සත්වයන් සංසාරයෙන් නෙරන බැවි නුදු නියත්‍යාන සවභාවය හෙවත් නිවන් පසක් කරන සවභාවය **හෙතඤ** නම් මොක්ෂයට සම්ප්‍රාප්ත හෙතු සවභාවය "පලිබොධුපවේ දනන නිබ්බාණාධිගමොව නිබ්බාණ නිමිත්තතා මග්ගස්ස හෙතඤා යනු මෙයටම **මිඝායි. දස්සනඤ** නම් මාර්ග ප්‍රඥ ප්‍රධාන බැවින් නෙමීණය හෝ චතුස්සත්‍යය හෝ දක්නා සවභාවය හෙවත් නිවන් දක්නා සවභාවය **ආධිපතෙය්‍යඤ** නම් සම්ප්‍රයුක්තයන් තමා වස යෙහි පවත්වන සවභාවය හෙවත් අනන්තාපරිමාණ සක්වළි තමා යරි කෙනෙකුන් නැති බැවින් ආධිපතෙය්‍ය සවභාවය යන මේ සතරසත්‍යයෙහිම කියනලද සතර සතර ධම්යෝ එක්කොට සොළි සෙක් වෙති. මොහු සියලලම් ඒ ඒ සත්‍යයට කියනලද ක්‍රමයෙන් තත් සවභාවය හ මුසානොවන සවභාවය ඇතිබැවින් අවිතථයහ. අන්‍යාකාර නොවනබැවින් අනඤඤථයහයි දතයුතු,

එසින් වදලහ,

දුක්ඛස්ස පිලහඩෝ සංඛතඩෝ සන්තාපඩෝ විපරිනාමඩෝ ඉමෙ චත්තාරෝ දුක්ඛස්ස දුක්ඛඩා තථා අවිතථා අනඤඤථා සමුද යස්ස ආයුහනඩෝ නිදානඩෝ සංයොගඩෝ පලිබොධඩෝ නිරෝ ධස්ස නිස්සරණඩෝ විවෙකඩෝ අසංඛතඩෝ අමතඩෝ මග්ගස්ස නිය්‍යාණඩෝ හෙතඩෝ දස්සනඩෝ ආධිපතෙය්‍යඩෝ ඉමෙ චත්තා රෝ මග්ගස්ස මග්ගඩා තථා අවිතථා අනඤඤථා-යි.

මෙතෙකින් විභාගතො යන්නෙහි විනිශ්චය දතයුතු "නිබ්බව ණ ලක්ඛණාදිපභෙදතො" යන්නෙහි'නිහරිත්වා වත්තබ්බං වචනං= නිබ්බවනං,කි බැවින් අක්ෂරචාරයෙන් අර්ථ නොහැර කිම නිර්වන නම් වේ. අක්ෂරචාරයෙන් අර්ථ නැර කියන ක්‍රමනම් පළමුවන දුඃඛ සත්‍යයෙහි ඳු ශබ්දය කුත්සිතාර්ථයෙහි දක්නා ලැබෙයි. යම් හෙයකින් කුත්සිතවූ ප්‍රත්‍රයහව දු ප්‍රත්‍රයයි කියද්ද එසෙසින් දුඃඛ සත්‍යයෙහිදු ශබ්දයකුත්සිතාර්ථයෙහි වැටෙයි. එම සත්‍යයෙහි වනාහි ඛශබ්දය තුච්ඡාර්ථයෙහි වැටේයි.යම්හෙයකින් ආකාශය ඛයයි කියනු ලැබේද එසෙසින්ම මේ පළමුවන සත්‍යයද අනෙකොපද්‍රවාධිෂ්ඨා නවන බැවින් කුවිත්තවෙයි. බාලජනපරිකල්පිත නිත්‍යසුඛ සුඛාත්

මහාව රහිතවන බැවින් ලූවජවෙයි මේසේ කුත්සිතවන බැවින් හා තුවජවන බැවින්ද දුකඛයයි කියනු ලැබේ. එයින් කිහ විශුද්ධිමාර්ගයෙහි සොළොස්වන ඉන්ද්‍රියසච්චනිද්දේශයෙහි;"නිබ්බචනතොතාව ඉධ දු ඉති අයං සඔදෙ කුවජිතෙ දිසසති කුවජිතංහි පුත්තතං දු පුත්තොති වදන්ති ඛයඔදෙ පන තුවෙජ තුවජං හි ආකාසං ඛන්ති වුවචති ඉදඹ පඨම සචවං කුවජිතං අනෙක උපදදවාබිඛ්නතතො. තුවජං බාලජන පරිකපජිත ධුව සුඛ තත්තභාව ච්රඡිතතතො තසමා කුවජිතත්තා තුවජතත්තා ච දුඛන්ති වුවචති,,-යි. දෙවෙනි සමුදය සත්‍ය යෙහි. ඡං යන මේ ශබ්දය තෙමේ සමාගමයෙහි වැටෙයි සමෙතං යනාදියෙහි සංයොගය ප්‍රකාශකෙරෙයි. ඵ යන මේ ශබ්දය උපපන්නං උදිතං යනාදියෙහි උත්පත්තියෙහි වැටෙයි. අඝ ශබ්දය කාරණය ප්‍රකාශ කෙරෙයි. මේ දෙවෙනි සත්‍යය අවශෙෂ ප්‍රත්‍යයන්ගේ සමාගමයක් ඇතිකල්හි දුකඛයාගේ උත්පත්තියට කාරණාවෙයි. දුකඛයාගේ සංයොගොත්පත්තියට කාරණා වන බැවින් දුකඛ සමුදයයි කියනු ලැබේ.

එයින් කිහ,

සං ඉතිව අයං සඔදෙ සමාගමෙ සමෙතන්ති ආදිසු සංයොගං දීපෙති උ ඉති අයං උපපන්නා උදිතන්ති ආදිසු උපපත්තිං අයං සඔදෙ කාරණං දීපෙති ඉදංවාදී දුතියසච්චං අවසෙසපච්චය සමාඝයාගෙ සති දුකඛසසුපපති කාරණංති දුකඛසස සංයොගෙ උපපත්ති කාරණතො දුකඛසමුදයන්ති වුවචති-යි.

තෘතීය සත්‍යයෙහි වනාහි යම්හෙයකින් නි ශබ්දය අභාවය ප්‍රකාශකෙරේද රොධ ශබ්දය වාරක ප්‍රකාශකෙරේද එහෙයින් මේ සංසාර වාරකයයි කියනලද දුකඛ රොධයාගේ අභාවය සඞ්ඛාත ශූන්‍යවන බැවින් නිරොධයඛවතුයි දුකඛනිරොධනමවේ,

මේද විසතරවශයෙන් දක්විනු ලැබේ.

තතිය සචවං පන යසමා නිඅඔදෙ අභාවං රොධ සඔදෙ වාරකං දීපෙති තසමා අභාවො එව සංසාර වාරකසංඛා තසස දුකඛ නිරොධසස සඛාතති සුඤඤතතා සම්බිගතතවා තසමිං සංසාරවාරක සංඛා තසස දුකඛනිරොධසස අභාවො හොති තපපටි පකඛතතාති පි දුකඛ නිරොධනන්ති පි වුවචති දුකඛසස වා අනුපපාද නිරොධපපච්චයතතා දුකඛනිරොධන්ති-යි.

සතරවන සත්‍යය වනාහී යමකින් මේ දුකඛනිරොධයට යේද දුකඛ නිරොධයට පමුණුවන ප්‍රති පත්තිය තදඞ්ගුඛිහත වහා බැවින් මාගීවේ, එයින් කිහ,

වතුන්ථ සච්චංපන යයමා එතං දුක්ඛනිරොධං ගච්ඡති ආරම්මණවසෙන තදඟි මුඛභූතත්තා පටිපදාව හොති දුක්ඛනිරොධපත්තියායිති කවරහෙයකින් ආර්‍ය්‍ය සත්‍යයයි කියනු ලැබේද්දයත්? යම්හෙයකින් වනාහි බුඩාදි ආර්‍ය්‍යයෝ මේ චතුස්සත්‍යයන් ප්‍රතිවෙධ කෙරෙද්ද එහෙයින් ආර්‍ය්‍යසත්‍යයයි කියනු ලැබෙත්,

එසින් වදලහ,

චත්තාරි මානි භික්ඛවෙ අරියසච්චානි කතමානි චත්තාරි දුක්ඛං අරියසච්චං දුක්ඛසමුදයං අරියසච්චං දුක්ඛනිරොධං අරියසච්චං දුක්ඛනිරොධගාමිනි පටිපදඅරියසච්චං ඉමානිඛො භික්ඛවෙචත්තාරි අරියසච්චානි අරියා ඉමානි පටිවිජ්ඣනති තස්මා අරියසච්චානීති වුච්චනති-සි,

අපිච සහරාමරලොකයෙහි බුදුහු ආර්‍ය්‍යනම් වනසේක මෙ ආර්‍ය්‍ය සත්‍යයෝ බුදුන්ගේනුයි ආර්‍ය්‍යසත්‍ය නම්වෙත්, **එසින් වදලහ,**

සදෙවකෙ භික්ඛවෙ ලොකෙ සමාරකෙ සබ්‍රහ්මකෙ සස්සමණබ්‍රාහ්මණියා පජාය සදෙවමනුස්සාය තථාගතො අරියො තස්මා අරියසච්චානී නි වුච්චති-සි,

නොහොත් මේ චතුරාර්‍ය්‍ය සත්‍යයන්ගේ ආර්‍ය්‍යභාව සිධියෙන් අභිසම්බුඩ හෙයින්ද ආර්‍ය්‍යසත්‍ය නම්වෙත්, **එසින් වදලහ,**

ඉමෙසංඛො භික්ඛවෙ චතුන්නං අරියසච්චානං යථාභූතං අභිසම්බුඩත්තා තථාගතො අරහං සම්මා සම්බුඩොති වුච්චති-සි,

අපිච ඛො පන ආර්‍ය්‍යවූ සත්‍යයෝනුයි කියා ආර්‍ය්‍යසත්‍යයෝ නම්වෙත් ආර්‍ය්‍යනම් අමෘෂාවාදය අවිසංවාදය යනු අර්‍ථයි **එසින් වදලහ,**

ඉමානිඛො භික්ඛවෙ චත්තාරි අරියසච්චානි තථානි අවිතථානි අනඤ්ඤථානි තස්මා අරියසච්චානීතිවුච්චන්ති-සි,

මෙසේ විනිශ්චය කරණලද නිර්‍වචන සංඛ්‍යාත අක්ෂරවාරයෙන් අර්‍ථානුරූප කියන ක්‍රමයට ගාම්භීරවූ ශ්‍රීමුඛපාලිය හා අටුවා පාඨය සම්බන්ධවූ හෙයින් දුරවබෝධයවේනම්—දුක්ඛසතනයෙහි **දු** ශබ්දය කුත් සිතාදීයෙහි වැටේ **ඛ** ශබ්දය තුච්ඡාදීයෙහි වැටේ පළමුවන සත්‍යය අනෙකොපදුවාඩිඝාත්‍ය වනබැවින් කුත්සිතයි බාලජන පරිකල්පිත නිත්‍ය සුඛ සුඛාත්මභාව රහිතවන බැවින් තුච්ඡයයි මෙසේ කුත්සිත වනබැවින් දුක්ඛවෙ—සමුදය සත්‍යයෙහි **ඝං** යනු සංයොගමයෙහි වැටෙයි **ඵ** යනු උත්පත්තියෙහි වැටෙයි **අය** ශබ්දයකාර

ණයෙහි වැටෙයි මෙසේ දෙවන සත්‍යය සමාසොඝයක් ඇතිකල්හි දුක්ඛානුපත්තියට කාරණාවන බැවින් සමුදයවේ, නිරොධසත්‍ය යෙහි නි ශබ්දය අභාවයෙහි වැටෙ **රොධ** ශබ්දය වාරකයෙහිවේ වාර නම් දහනෙයයි මෙසේ තුන්වන සත්‍යය සම්ඵහනි ශූන්‍යවන බැවින් සංසාරවාරන සංඛ්‍යාතවූ දුක්ඛනිරොධයාගෙ අභාවය හෙයින් නිරොධවේ—සතරවන සත්‍යය දුක්ඛනිරොධයට පමුණුවන ප්‍රති පත්ති ආලම්බණ වශයෙන් තදනිමුබ් භූතවන බැවින් මාගිවනෙනයයි කියා නවගුණ සන්නායෙහි පූජාවාරීන් විසින් කල විනිශ්චයද පිරිසියයුතු මෙතෙකින් නිම්වන විසින් විනිශ්චය දතයුතුයි—ලක්ෂණාදින්ගේ ප්‍රභෙද හෙයින් අතීි කියනක්‍රම කෙසේදයත්? "බාධන ලක්ඛණං දුක්ඛ සවවං,, කී බැවින් දුක්ඛසත්‍යය බාධා සංඛ්‍යාත පීඩාව ලක්ෂණකොට ඇත්තේය දුක්ඛසත්‍යයෙහි රස කෙසේදයත්? "සන්තාපන රසං,, කී බැවින් තවත්‍යාවූ කෘත්‍ය ඇත්තේයි මෙහි **කෘත්‍යාන්තරඝස** යනු එකාඛීයි භවාදියෙහි ජාත්‍යාදි වශයෙනුදු චක්ඛුරොගාදි වශයෙනුදු අනෙක ප්‍රකාර යෙන් දුක්ඛ ප්‍රවර්ත්තනයම පුද්ගලයාගෙ සන්තාපන නැමැයි දත යුතු. දුක්ඛසත්‍යයෙහි ප්‍රත්‍යුපස්ථාන කෙසේදයත්? "පවත්තිපච්චු පඨානංයි"කී බැවින් ප්‍රවෘත්තිය ප්‍රත්‍යුපස්ථාන නම්වේ ප්‍රත්‍යුපස්ථාන නම් වැටහීමයි, මෙතෙකින් දුක්ඛසත්‍යයෙහි ලක්ෂණාදිරසය ප්‍රත්‍යුප ස්ථානය යන මොවුන්ගේ විනිශ්චය දතයුතුයි—සමුදය සත්‍යයෙහි ලක්ෂණ කෙසේදයත්, "පභව ලක්ඛණං සමුදය සවවංයි,, කී බැවින් සමුදයසත්‍යය **ප්‍රභව** ලක්ෂණකොට ඇත්තේය ප්‍රභවනම් මූල සවභා ව ඇත්තේය උපදවන සවභාව ඇත්තේය යන අර්ථයි. පභවති එ තස්මා දුක්ඛං නිබ්බත්තතීති-පභවෝ-පුළිභවයෙන් පශ්චිම භවය සංසිතව සංයුක්තවන පවතිනුයි. පභවනම් වේ.සමුදය සත්‍යයෙහි රස කෙෂේදයත් "අනුපවෙඡ්ද කරණරසං-යි"කිබැවින් නැවත නැවත උත්පාදනයයි කියනලද **අනුපවෙඡ්දකරණ** රසනම්වේ. හෙවත් දුක්ඛ අවිච්ඡින්නාකරණය කෘත්‍යයවේ, සමුදය සත්‍යයෙහි ප්‍රත්‍යුප ස්ථාන කෙසේදයත්?"පලිබොධ පච්චු පඨානංයි,,කිහෙයින්,සසරින් නික්මිය නොදෙන **පලිබොධ** වැටහීම්කොට ඇත්තේය මෙතෙ කින් සමුදය සත්‍යයෙහි ලක්ෂණාදිරසය ප්‍රත්‍යුපස්ථානය යන මොවුන් ගේ විනිශ්චය දතයුතු. නිරොධ සත්‍යයෙහි ලක්ෂණ කෙසේදයත්? "සන්ති ලක්ඛණං නිරොධ සවවංයි"කිබැවින්කිසිසේත් කෙලෙසයන් විසින් තවාගත නොහෙන බැවින් නිවුනාවූ **ඝාන** බව ලක්ෂණ කොටඇත්තේය"රාගක්ඛයාදිභාවෙන සබ්බදුක්ඛසන්තානයන්,, යනු මෙයටම **විකාය**ි.නිරොධසත්‍යයෙහි රස කෙසේදයත්?"අච්චුති රසංයි,,කී බැවින් **නොඝණ්ඨා** බව සම්පත්කොට ඇත්තේය මෙහිදු සම්පත්තිය රසය කෘත්‍යයයනු එකාඛීයි."අවවතකිවවංවාකිවවති

වචනාභාවං කිවවම්ව කත්‍රා පරියායෙන වුත්තං අවවනස්ස භාවා පරිජ්ජනං අවිකාරිතාදඤ්ඤා,, යනු මෙයටම වීකාසි. නිරොධසත්‍ය යෙහි ප්‍රත්‍යුපස්ථාන කෙසේදයත්? "අනිමිත්ත පච්චුපට්ඨානං,,යි කි බැවින් සකල නිමිත්තයෙන් විවිකත්‍ය වනබැවින් අනිමිත්තව අවබුහව වැටහීම්කොට ඇත්තේ වෙයි, මෙතෙකින් නිරොධසත්‍යයෙහි ලක්ෂණරසය ප්‍රත්‍යුපස්ථානය යන මොවුන්ගේ විනිශ්චය දතයුතුයි–මාර්ගසත්‍යයෙහි ලක්ෂණ කෙසේදයත්?"නියාන ලකඛණං මග්ග සච්චං,,යි කි බැවින් නිවණට යන සුභාව ඇත්තේ යම්හිරින් පහවන සුභාව ඇත්තේ මාර්ගසත්‍යයෙහි ලක්ෂණ වේ. "අනුසය සමුච්ඡිදනෙන සංසාර චාරකන්තා නිග්ගමනුපාය භාවෝ නියානං,,යි යනු මෙයටම වීකාසි. මාර්ගසත්‍යයෙහි රස කෙසේදයත්?"නිලෙඛපහානකරණ රසං,,යි කි බැවින් අනුතපාද නිරොධ වශයෙන් කෙලෙසුන් ප්‍රහාණ කරණභව කෘත්‍යය (කොට) රසකොට ඇත්තේය, මාර්ගසත්‍යයෙහි ප්‍රත්‍යුපස්ථාන කෙසේදයත්? "වුඩ්ඨාපපච්චුපඨානං,,යි කි බැවින් නිම්තතයනුදු නැගෙනුව වැටහෙන්නේයි. නිරොධ සත්‍යයටද පදස්ථාන නැති බැවින් ඒ හා සමග කියන සෙසු තුන්සත්‍යයටද පදස්ථාන නොකීහයෙත්. මෙතෙකින් මාර්ගසත්‍යයෙහි ලක්ෂණය රසය ප්‍රත්‍යුපස්ථානය යන මොවුන්ගේ විනිශ්චය දතයුතුයි. "අඤ්ඤාබ්‍රාරතෝ වෙව" යනා මෙහි වනාහි අර්හත්වයෙන් පළමුකොට අර්හවිසින් කවරෙක් සත්‍යදැක් කිවහොත් ප්‍රඥාචක්ෂුසින් පරීක්ෂාකරනු ලබන්නාවූ බුබාදීන්ට අසාධාරණ සාධාරණකොට දක්වනා මායාකාරයාගේ ක්‍රියාවක්මෙන් විපරීත නොදවෙයි. වඤ්ඤ මාත්‍රයකුදු නැතිබැවින් මිරිඟු දියබදුව පෙණෙන බැවින් විසංවාදන කරණ මිරිඟුමෙන් විසංවාදක නොදවෙයි. කවරඉන්‍රියකිනිදු නොදැකහැකි බැවින් නොලැබියහැකි සුභාව ඇතිවූ නිර්ඛීකයන්ගේ ආත්මභාවමෙන් නොලැබියහැකි සුභාවද ඇත්තේ නොවෙයි, කෙසේදයත්? ඒකාන්තයෙන්ම බාධන ලක්ෂණයෙන් දුඃඛසත්‍යයවෙයි. ප්‍රභව ලක්ෂණයෙන් සමුදයසත්‍යයද ඥානවිලක්ෂණයෙන් නිරොධසත්‍යයද නිගච්ඡණ ලක්ෂණයෙන් මාර්ගසත්‍යයද වෙයි. භෙද තත්ත්‍යාවිපරීත භූතසුභාවයෙන් වෙයි, හෙවත් මරිවියෙයින් විසංවාද නොවන බැවින් භූතසුභාව යෙන් හෙවත් මරිවිසයින් විසංවාදන නොවන බැවින් තත්ත්‍යවූ මායාසෙයින් විපරීත නොවන බැවින් අවිපරීතවූ නිර්ඛීකයන්ගේ ආත්මසෙයින් අනුපලභ්‍යසුභාව නොවන බැවින් භූතවූ සුභාව යෙන් වැටහීම් වශයෙන් ප්‍රතිවෙධ වශයෙන් අරමුණු වශයෙන් ආයත්තුනයට ගොචරවෙයි, ලැහැලි ආදි උපාදන වශයෙන් ශක්ලි කාග්නිය යනාදි ප්‍රභෙදහෙතුදු උණුසුම්සෙයා එක්වූ වහ්නි ලක්ෂණ මෙන්ද ලෞකප්‍රකෘතියමෙන්ද තත්ත්‍යාවිපරීත භූතභාවය සත්‍යාර්ථ නාමැයි වේදිතව්‍යයි,

එසින් වදලහ බුඩඝොෂ මහ තෙරහු,

අත්‍රාස්‍රවධාරණොවෙවා'ති එත්ථ පන අත්ථතොතාව කො සච්චඤ්ච නිඝව? ඉයා පඤ්ඤ වඤ්ඣ තා උපපරික්ඛිමානානාහං මායාව ච්පරීතකොමරීච්ච විඝංවාදකොා නිය්‍යානිකං අත්තතාව අනුපලඛ්ඛතොයභාවොව න නොනි. අථතො බාධනපපහවසනති නිය්‍යානපප කාරෙණ තච්ඡා'ති පරීතඛුනඛාඝවතා අරිය යසුණස්ස ගොවරෝ හොති යෙව එස අත්‍ර් ලඤණං ච්ය ලොකපකතිවියව තච්ඡා 'විපරීතඛුත හා ඛවා සච්චඤාන් වෙදිතඛබ්බා-යි.

අපිව කාවරකාරණයකින් දුකඛය සත්‍යයයි කියනු ලැබේදයත්?

නබාධකං යතො දුකඛං දුකඛාඅඤ්ඤං න බාධකං,
බාධකතතනිඝාමෙන තතො සච්ච මිදං මතං-යි.

දක්වතලද බැවින් යම්හෙයකින් සම්කාරණයකින් දුකඛය නොමේ නොපෙලන්නේ නොවේද පෙලන්නේම වේද දුඃඛසත්‍ය යෙන් පිටින් බාධක දෙයෙක් නැත්ද ඒ කාරණයෙන් දුඃඛසත්‍යය බාධකමය දුඃඛයම නෝ බාධකයයි මෙසේ දෙපරිද්දකින්ම දුඃඛ සත්‍යයයි සලකනලදී, කාවර කාරණයකින් සමුදයසත්‍යය සත්‍යයයි කියනු ලැබේදයත්?

තං විනා නාඤ්ඤතා දුකඛං න හොති නාව නං තතො,
දුකඛ හෙතු නියාමෙන ඉති සච්චං විඝත්තිකා-යි.

යනුහෙයින් ඒ විඝත්තික තාෂණාව හැර අනිකෙකින් දුකඛය නොවේද ඒ දුකඛය ඒ විඝත්තික තාෂණාවෙන් නොවනුයේ නොවේද මෙසේ දුකඛයට හේතුභාවයෙහි නියමයෙන් විඝත්තිකා සංඛ්‍යාත තාෂණා නොමෝ සත්‍යනාමිවේ, අවශෙෂ යොලහාදින්ගේ දුකඛය හෙතුභාවය ඇතද තාෂණාව හැර ඔවුන්ගේ දුකඛයට හෙතුභාවය නොවෙයි. ඔවුන් හැර තාෂණාවගේ දුකඛයට හෙතුභාවයවේ,

මෙම කිහ, විශුඛිමාහි ච්කාගෙහි

සහිපි අවසෙස කිලෙස ඇවසෙස කුසල සාසවකුසල මූලාඇව සෙස සාසව කුසල ධම්මානං දුකඛහෙතුභාවෙන තණ්හාය විනා නෙසං දුකඛහෙතු භාවෝ අත්‍රි තෙහි පන විනාපි තණ්හාය දුකඛ හෙතු භාවෝ අත්‍රි කුසලෙහි විනා අකුසලෙහි රූපාවචරාදි කුසලෙහි විනා කාමාවචරාදිහි ච තණ්හාය දුකඛ නිබබත්තකත්තා-යි

කාවර කාරණයකින් නිර්ඝාණය නිරොධසත්‍ය නම්වේදයත්,

නාඤ්ඤං නිබ්බාණතො සන්ති සන්තං නව තතං යතො
සන්තභාවනියාමෙන තතො සච්ච මිදං මතං-යි.

දක්වනලද බැවින් යම් කරුණකින් නිර්‍වාණයෙන් පිටත් අනික් ශාන්තියෙක් නැද්ද ඒ නිර්‍වාණය අසංඛත නොවේද සාන් තමවේද ඒකාරණයෙන් ශාන්තභාවනියමයෙන් මේ නිර්‍වාණය සත්‍යයයි සලකනලදී, මාගීසත්‍ය කවරකාරණයකින් සත්‍යයයි කියනු ලැබේදයත්?

මඟඟා අසඳඳංනා නීයාණං අනියාණෝ න වාපිසෝ,
තවජ්ජනියාණ භාවත්තා ඉතිසෝ සච්ච සම්මතෝ–යි.

දක්වනලද බැවින් මාගීසත්‍යයෙන් පිටත් අන්‍යවූ නියර්‍යාණ යෙක් නැද්ද මාගීසත්‍යය තෙමේ නොඅනෙයර්‍යාණික වේද නෛයර්‍යා ණිකමවේද මෙසේ තත්ත්‍යාවනෛයර්‍යාණවූ බැවින් ඒ මාගීසත්‍යයයි සලකනලදී.

විධාපිනියාමෙන තවෙඡා නියානභාවෝ එතසස මිවජ්ඣමඣසස විය විපරිතතාය න ලොකියමඣසස විය වා අනෙකඤති කතාය අතඛෙඡාති තවජ්ජනියාණනභාවෝ මඟඟා තසස භාවෝ තවජ්ජනියා නභාවත්තං තසමා තවජ්ජනියාණ භාවත්තා,, යනු මෙයවම විශුද්ධි මාර්ග වීකාසි,

මෙ මිථ්‍යාධ නියමයෙන් තථ්‍යවූ අවිපරීතවූ අසංකීර්ණ දුක්ඛාදි සතරදෙනා කෙරෙහි සාමාන්‍යලක්ෂණයෙන් සත්‍යාර්‍යයයි කියා පණ්ඩිත යෝ කියත්,

එසින් කිම,

ඉති තවඡා' වි පඤ්ඤාස භූතභාවිං වතුසවවි
දුක්ඛාදිසු විසයෙන සච්චඤං ආහු පණ්ඩිතා–යි.

මේසේ අර්‍ය විසින් අර්‍ය විනිශ්චය දහයුතුයි අප්‍රාර්‍යභෙයින් අර්‍ය කියන ක්‍රම කෙසේදයත්? මෙතැන්හි සච්ච ශබ්දය අනෙකාර්‍ථ යෙහි දක්නා ලැබේ. කෙසේදයත්? "සච්චං භණෙ න කුජ්ඣෙය්‍යා"හි යනාදිතන්හි වාක්‍යත්‍යයෙහි වැටෙයි. "සච්චවාදිතා සමණබ්‍රාහ්මණා වාහි" යනාදි තන්හි ශ්‍රමණයින් වෙන්වෙන විරහිසත්‍යයෙහි වැටෙයි. "ඉදමෙවසච්චං මොඝමඤඤං" යන තන්හි දෘෂ්ටිසත්‍යයෙහි වැටෙයි. "එකංහි සච්චං න දුතියං" යනාදි තන්හි පරමාර්‍ථ සත්‍යයෙහි වැටෙයි "චතුන්නං සච්චානං කති ඛුසලා"යි යනාදි තන්හි ආර්‍ය සත්‍යයෙහි වැටෙයි. ඒ මේ සත්‍ය ශබ්දතමේ වෙතැන්හි ආර්‍යසත්‍ය යෙහි වැටේ, **අභිධාන ප්‍රදීපිකා**යෙහි කියනලදමැයි

නිබ්බාණ මඤ්ඤ විරති ඤපථෙ සච්ච භාසිතෙ
තවෙඡ චාරිය සච්චම්හි දිට්ඨියං සච්චුම්හිරිතුං–යි.

මෙසේ මෙහි අප්‍රාර්‍ය විසින් විනිශ්චය දහයුතුයි, අප්‍රාර්‍යනාම සත්‍ය ශබ්දයෙහි සම්භවනා අර්‍යයන්ගේ උඩරණය හා සම්ගවන

ඇළීයන් දක්වා අභිප්‍රේතාළීයාගේ උඩාරණය නිළීණය අළෝඩාර නමැයිද දතයුතු, අනුනාධිකතෝ යනුවෙන් කවරහෙයකින් "වත්තාරි අරියසච්චානි,, යි කියා සතරක්ම කියනලදදයත්? බොහෝ වක් මදකොට කිවහොත් ඌන දෙශය වෙයි මදක් බොහෝව කිව හොත් අධික දෙශයවෙයි, ඒ දෙශවය මුදු අනුන අනධිකකොට "වත්තාරි අරියසච්චානි,, යි කීහු–නොහොත් ආයතිසත්‍ය කෙණෙක් මේ සතරට වඩා නොදඇති මේ සතරින් ආයතිසත්‍යයන් කෙරෙහි නොඅඟණ හැරියයුතු එකාකුදු නොදඇති ඒ කාරණයෙනැයි දත යුතු, මේ මෙහි සංඛෙපය විසතර වශයෙන් වතාහි විශුඛිමාගීයෙන් බලාදතයුතු–මෙතෙකින් අනුනාධිකතෝ යන්නෙහි විනිශ්චය කරණලදි.

කමතෝ ජාති ආදිනං යන්නෙහි කුමක්හෙයින් ක්‍රමයෙන් දෙශනාලද්දේදයත්? ජාත්‍යාදීන්ගේ දුකඛභාවය සුසැවයන්ව සාධාරණ බැවින්ද දෙසුකල මනාකොට අවබොධ වන්නේයයි දුකඛ සත්‍යය පළමුකොට වදුරා එයටම හේතුදක්වනු පිණිස දෙවනුව සමුදය සත්‍යයද හේතු නිරොධයෙන් ඵලනිරොධය වන්නේයයි දක්වනු පිණිස තුන්වෙනිව නිරොධසත්‍යයද ඒ නිරොධයට පමුණුවන උපාය දක්වනු පිණිස සතරවැනිව මාගීසත්‍යයද, වදුළහයි දතයුතු,

එසින් කිහ,

ඔලාරිකතතා සබබ සතත සාධාරණතතා ච සු විඤ්ඤෙය්‍යතතෙ දුකඛසචචං පඨමං වුතතං තසෙසව හෙතු දසසනත්ථං තදනනතරං සමුදයසචචං හෙතුනිරොධා ඵලනිරොධොති ඤාපනත්ථං තතො නිරොධ සචචං තදධිගමූපාය දසස නත්ථං අනෙන මගග සචචං–යි.

අපිව හව සුඛාසාදය ග්‍රහිත සත්වයන්ට හෙවත් භවය සුඛය යන ආසාදයෙහි ඇලුනු සත්වයන්ට සංවෙගජනනය කරණු පිණිස ප්‍රථමයෙන් දුකඛසත්‍යය දෙසිතය දුකඛය අනිවතීනිතවූයේ අනිඤාපිත කරණ අළු ඇත්තේ ඊශ්වරනිමිණාදියකින්වන්නේනොවෙයි මේ තාෂණාව නිසාම ජාත්‍යාදි දුකඛය වන්නේයයි දුකඛයට හව හෙතු දක්වන පිණිස දෙවෙනි සමුදය සත්‍යය දෙසිතය සහෙතුක දුකඛයෙන් අභිභූත බැවින් කලකිරුණු සිත් ඇත්තවුන්ට මෙබදු දුකින් ගැලවීමට සුදුසු සරණක් ප්‍රතිඤාවක් ඇද්දඑහෝයි සිතමින් සරණ සොයන්නවුන්ට සහෙතුක දුකඛයෙන් ගැලවෙන්ට ප්‍රතිඤා ඇති බව හඟවා ආසාදජනවන පිණිස නිළීණයෙහි ආලය උපද වන පිණිස නිරොධ සත්‍යය තුන්වෙන්ව දෙසිතය මෙසේ නිළීණයට පැමිණෙන්නේ මේ ආයතී අසාධාරණ මාගීයෙනැයි කියා නිළීනාධිගමොපාය දක්වනු පිණිස සතරවැනිව මාගීසත්‍යය දෙසිතයයි මෙසේ චතුරාර්ය සත්‍යයන්ගේ ක්‍රමයත් විනිශ්චය වෙදිතව්‍යයි.

කිලේශමූලය.

භවපුබ්බඤ්ඤාදූ ගතිතානං වා අතතානං සංභවඤ්ච ජානනත්ථං පඨමං දුක්ඛමාගතං නෙව අකතා ආගච්ඡති න ඉස්සර නිම්මානාදිතෝ ලභති ඉතොපන භොතී'ති ඤපනත්ථං තදනනතරං සමුදයං තතො සහෙතුකෙන දුක්ඛෙන අභිභූතතතා සංවිග්ගමානසානං දුක්ඛ නිස්සරණ ගවේසීනං නිස්සරණ දස්සනෙන අස්සා ස ජානනත්ථං නිරොධං තතො නිරොධාධිගමත්ථං නිරොධ සංපාපකං මග්ගන්ති එවමෙත්ථ කමතො විනිච්ඡයෝ වෙදිතබ්බොයි.

ජාති ආදීනං යත්තෙකි විනිච්ඡය කෙසේදයත්?

යෙ තෙ අරියසච්චානි නිද්දිසනෙතා භගවතා ජාතිපි දුක්ඛා ජරාපි දුක්ඛා, * මරණම්පි දුක්ඛං සොකපරිදෙව දුක්ඛ දොමනස්සු පායාසාපි දුක්ඛා අප්පියෙහි සම්පයොගොපි දුක්ඛා පියෙහි විපයොගොපි දුක්ඛා යම්පවත්තං නලභති තම්පිදුක්ඛං සංඛිත්තෙන පඤ්චුපාදානක්ඛන්ධා දුක්ඛා'ති දුක්ඛ නිද්දෙසෙ වාදස ධම්මායි.

දක්වනලද බැවින් යම් ඒ ආර්‍ය්‍ය සත්‍යකෙණෙකුන් දෙසන්නාවූ බුදුන් විසින් ජාති දුක්ඛය ජරා දුක්ඛය මරණ දුක්ඛය සොක දුක්ඛය පරිදෙව දුක්ඛය දුක්ඛ දුක්ඛය දෞර්මනස්‍ය දුක්ඛය උපායාස දුක්ඛය අප්‍රියසම්ප්‍රයොග දුක්ඛය ප්‍රිය විප්‍රයොග දුක්ඛය කැමති දෙයක් නොලැබීම දුක්ඛය සංක්ෂෙපයෙන් පඤ්චුපාදානස්කන්ධ දුක්ඛ යයි කියා දුක්ඛ සත්‍යයෙහි වාදශ ධර්මකෙණෙකුන් වදරණ ලදද.

යායං තණ්හා පොනොභවිකා නන්දිරාග සහගතා තත්‍ර තත්‍රාභිනන්දිනි සෙය්‍යථිදං කාමතණ්හා භවතණ්හා විභව තණ්හා'ති සමුදය නිද්දෙසෙ තිවිධා තණ්හා.

යත්‍රහෙයින් යම් මේ තෘෂ්ණාවක්තොමෝ පුනර්භවය කරණ සුලුවූ නන්දිරාග සංඛ්‍යාත සප්‍රිතික තෘෂ්ණාවූ ඒ ඒ ආත්මභාවයෙහි ඒ ඒ අරමුණෙහි හෝ තුෂ්නාවූ ඇවෑහැව ඇත්තේද හෝ කවරක් වන්නීද කාම තෘෂ්ණාවය භව තෘෂ්ණාවය විභව තෘෂ්ණාවයයි කියා සමුදය සත්‍යයෙහි ත්‍රිවිධ තෘෂ්ණා කෙණෙකුන් වදරණලදද.

යො තස්සා යෙව තණ්හාය අසෙස විරාගනිරොධො චාගො පටිනිස්සග්ගො මුත්ති අනාලයොති එවං නිරොධ නිද්දෙසෙ අර්හතො එකමෙව නිබ්බාණංයි.

යත්‍රහෙයින් යම් මේ ත්‍රිවිධ තෘෂ්ණාවගේ යම් නිසෙසයෙන් නොඇලී නැසීමක් ඇද්ද නිසෙසයෙන් හැරීමෙක් ඇද්ද මිදී මෙත් ඇද්ද ආලය නොකිරීමෙක් ඇද්ද යනමේ තෘෂ්ණාවගේ හැරීම නිරොධයයි කියා අර්හතුන්ගේ එකම නිර්වාණය වදරණලදද. "අය මෙව අරියොඅට්ඨඞ්ගිකො මග්ගො සෙය්‍යථිදං සම්මාදිට්ඨි—පෙ— සම්මා සමාධි,,යි.

* ව්‍යාධිපි දුක්ඛා,, යි. පොත්හි

යනුතෙයින් සම්‍යක්දෘෂ්ටි ආදිවූ අෂ්ටධර්ම කෙණෙකුන් මාර්ගසත්‍ය යෙහි වදාරණලදද, මෙසේ චතුරාර්‍යසත්‍ය ධර්මයන්ගේ නිඳහස් සමයෙහි ජාති ආදිවූ ධර්මතෙණෙකුන් වදාරණලදද, ඒ ජාති ආදීන්ගේ නිශ්චයද මෙහි ලා විනිශ්චය වෙදිතව්‍යයි යන අර්ථයි, ඒ කව රේද? මේ ජාති ශබ්දය වනාහි අනෙකාර්‍ථ ඇත්තේ වෙයි. ඒ එසේ මය එකම්පි ජාතිං මෙපි ජාතියෝ යන තන්හි භවයෙහි ආයේය, අපි විඤ්ඤාණං නිගණ්ඨානාම සමණජාතියි යන තන්හි නිකායෙහි ආයේය. ජාතිවිහි ධඤ්ඤේ සංගහිතා, යි යන තන්හි සංඛ්‍ය ලක්ෂණ යෙහි ආයේය, යං මාතුකුච්ඡස්මිං පඨමං චිත්තං උපපන්නං පඨමං විඤ්ඤාණං පාතුභූතං තදුපාදාය ඉමස්ස ජාතීයි යන තන්හි ප්‍රතිසන්ධි යෙහි ආයේය සම්පතිජ්ජනා ආනන්ද බොධිසත්තෝ යන මෙහි ප්‍රසූතියෙහි ආයෙයි. අත්‍ථකුඩෝ අනුපත්‍ථකුඩෝ ජාතිවාදෙන යන තන්හි කුලයෙහි ආයේය, ඒ මේ ජාතිශබ්ද තෙමේ මෙහි ගැණි ඉස්‍යකයන්ගේ ප්‍රතිසන්ධියෙහි පවත් යම් තාක් මවකුසින් බිහිවි මක් ඇද්ද ඒ තාක් පැවිති සඤ්ඤියෙහි වැටෙයි යනාදීන් විනිශ්චය කරණු, මේ ජාතිතොමෝ කවර කාරණයකින් දුක්ඛ්න්නිදයත්? අදුනක දුක්ඛයට වැතුවූහෙයිනි, ඒ කවරේද දුක්ඛ දුක්ඛය විපරිණාම දුක්ඛය සංඛාර දුක්ඛය ප්‍රතිච්ඡන්නා දුඃඛය අප්‍රතිච්ඡන්නා දුඃඛය පර්‍යාය දුඃඛය නිෂ්පර්‍යාය දුඃඛයයි කියා එතිකායිකා වෛතෘෂික. දුක්ඛයෝ වේදනා වසයෙහු ඉවහාව වශයෙන්ද තාම වශයෙන්ද දුක්වූ හෙයින් දුක්ඛ දුක්ඛයයි කියනු ලැබත්. සුඛවෙදනාවෙන්ද විපරිණාමයෙහි දුඃඛතාපත්තියට හේතුවන බැවින් විපරිණාම දුක්ඛ නම්වේ, උපෙක්ෂා වේදනාවද අවිද්‍යා තෘෂ්ණාහේතුක සංස්කාරයෝද උදයවය පීඩනවන බැවින් සංස්කාර දුක්ඛ නම්වේ. කණ්ණ සූලය දන්තසූල රාග ජපරිලාහ වෙෂජපරිලාහාදී කායික වෛතසික දුඃඛය තෙමේ විචාරා දුනගතයුතු බැවින්ද උපක්‍රමයටද අප්‍රකටවන බැවින්ද ප්‍රතිච්ඡන්නා දුක්ඛනම්වේ වත්තීනිය කම්කරණාදීන් සම්‍ප්‍රඛාවූ ආඛ්‍ය ධ්‍යතෙමේ නොවිචාරාම දුනගතයුතු බැවින්ද උපක්‍රමයට ප්‍රකටවන බැවින්ද අප්‍රතිච්ඡන්නා දුක්ඛ නම්වේ, දුක්ඛ දෙවර්ගයෙහිම සංඛ්‍යාත දුක්ඛ සත්‍යය තබා දුක්ඛ සත්‍ය විභංගයෙහි ජාතිපි දුක්ඛා යනාදීන් ආගතවූ ජාත්‍යාදි සෙසු සියලුලද ඒ ඒ දුක්ඛයට වඤ්ඤු භාවයෙන් පරිඝාය දුක්ඛනම්වෙයි දුක්ඛය වනාහි නිෂ්පර්‍යාය දුක්ඛ නම්වෙයි.

නිදේමැනෝ විශුද්ධිමාර්ගයෙහි

කතමාපන සා දුක්ඛාති වේ අනෙකෙසං දුක්ඛානං වත්ථුභාවතෝ අනෙකානිහි දුක්ඛානි සෙය්‍යථිදං දුක්ඛ දුක්ඛං විපරිණාම දුක්ඛං සංඛාර දුක්ඛං පච්ඡන්න දුක්ඛං අපරිච්ඡන්න දුක්ඛං පරියාය

දුක්ඛං නිප්පරියාය දුක්ඛං'නි නඤ්ඤ කායික චෙතසික දුඃඛ වෙදනා සභාවතො නාමතොච දුක්ඛතතා දුක්ඛ දුක්ඛතා වි ඔඤ්ඤ සුඛවෙදනා විපරිණාමෙ දුක්ඛුප්පත්ති හෙතුතො ඵපරිණාම දුක්ඛං උපෙඛා වෙදනා වෙව අවසෙසාච තෙහුම්කා සංඛාරා උදයබ්බය පරිපීළිත තතා සංඛාර දුක්ඛං කණණසුල දන්තසුල රාගජ පරිළාහ දෙස ජ පරිළාහාදි කායික චෙතසිකා ආබාධො සුචෙජිඤ්ඤා ජාති තබ්බතතා උපනකමසසච අපාකට භාවතො පටිවිඤ්ඤා දුක්ඛං මත්තාංසකම්ම කරණාදි සමුඨානතො ආබාධො අපුචෙජිඤ්ඤා විජාතිතබ්බතතා උපපකම සසච පාකටභාවතො අපපටිවිඤ්ඤන දුක්ඛං යථෙත්ථා දුක්ඛා දුක්ඛං සෙසං දුක්ඛ සච්චවිභංගෙ ආගතං ජාත්‍යාදි සබ්බම්පි තසස තසස දුක්ඛ සස වත්ථුභාවතො පරියාය දුක්ඛං දුක්ඛ දුක්ඛංපන නිප්පරියාය දුක්ඛං නි වුච්චතියි- අපිච-මේ සත්වතෙමේ මවු කුස උපදිනු ලබන්නේ උත් පල පුණ්ඩරීකාදියෙහි උපදනා කෙසරු සෙයින් එහි උපදනේද නොවෙයි. ආදි ශබ්දයෙන් මුත්තා මාණික්‍යාදි රතනයෙක උපද නේද නොවෙයි. කොතැනක උපදිදයත් ආමාසයෙන්සට පක්වාස යෙන් උපරි භාගයෙහි උදර පටලයහා පිටතින්නාවූ දෙදෙනාගේ මධ්‍යයෙහි පරම සම්බාධවූ බොල්වූ ඇඳිරි ඇති පත්සෙම් පූයා රුධි ර පැසුනු ආහර නොපැසුනු ආහරයනාදී නානාප්‍රකාර කුණප ගන්ධ යෙන පරිභාවිතවූ අතිශයින් දුර්ගන්ධවූ පවනින් හැසිරණලද අධි මාත්‍රවූ ජීගුප්සා මානා කුසී ප්‍රදේශයෙහි පූතිමත්‍සය පූතිකුල්මාස ස්‍යන්දනිකායෙහි ක්‍රිමියන්හු මෙන් උපදනේය එසේ උපන් තැනැත්තෝ දසමාසයක් දවස් මදිකුස්හි සමහවීමෙන් පත්‍රපුට යෙහි හුයන බෙහෙදක් සෙයින්ද පිටිපිඬෙක් සෙයින් දැනුලබන්නේ යථිච්ඡාකාමි තබනලද සංකුචිතවූ හැනෙවය ඇතිව උකුටුක යෙන් හිඳිනා බැවින් ආතුවන ප්‍රසාරණාදි රහිතවූ අධිමාත්‍ර දුක්ඛ යක් අනුභවකෙරයි මේ ගබ්භාවක්‍රාන්ති මූලක දුක්ඛතාවිවේ,

එසින්කිඟ විඤ්ඤාණාදිසෙයි

අයංහිසත්තෝ මාතුකුච්ඡිම්හි නිබ්බත්තමානො න උපපල පදුම පුණ්ඩරීකාදීසු නිබ්බත්තති අථඛො හෙට්ඨා ආමාසයස්ස උපරි පක්කාසයස්ස උදර පටල පිඨි කණ්ඨකානං වෙපේක්ඛි පරම සඹාධෙ නිබ්බත්තිකාරෙ නානා කුණප ගන්ධ පරිභාවිත පරම දුග්ගන්ධපවන විවරිතා අධිමත්ත ජෙගුච්ඡ කුච්ඡිප දෙසෙ පූති මච්ඡ පූතිකුම්මා සවාදනිකාසු කිම්මිය නිබ්බත්තති සෝ තත්ථ නිබ්බත්තෝ ද සමාසෙ මාතුකුච්ඡිසම්භවෙන උස්මනාපුටපාකං එය පඨවමාසතා පිඨිපිණ්ඩි විය සෙදියමානො සම්මිජ්ජන පසාරණාදි රහිතා අධිමත්තං දුක්ඛං පච්චනු භොනීති ඉදං තාව ගබ්භාවක්කන්ති මූලකං දුක්ඛං.

යම්බදුවූ ඔහු මව්තෙමෝ වහාපැකිලෙන ගමන නිසීදනවාූ ස්ථාන පරිවර්තනාදි අපේක්ෂාහරණ කාලයෙහි සුරාධූර්ත හසහාගත දික්ලොම්ඇති එළුවකුමෙන්ද අභිගුණ්ඨික හසහාගත සපී පොත කෙයකු මෙන්ද තමහට අභිමුඛ කොට ඇදීම වශයෙන් ආකර්ෂණ විසින්ද භාත්පසින් ඔබිනොබ අත් දැම්මෙන් පරිකර්ෂණ විසින්ද අධෝමුඛ කොට චලනය කිරීමෙන් අවධූනන විසින්ද ඌර්ධ්ව මුඛ කොට චලනය කිරීමෙන් නිර්ධූනන විසින්දැයි යනාදීන් විසින් උපක්‍රමයෙන් අධිමාත්‍රවූ දුඃඛානු භවකෙරෙයි මව සීතෝදකපාන කාලයෙහි තරුණ වර්ණසදෘශවූ ඉතාසිවුමැලිවූ ගර්භගත ශරීරය ස්‍රවලාවූ සිත්‍යාදියක් සමනෙත්වන බැවින් සීත නරකයෙහි උපන්නාක් සෙයින් උෂ්ණවූ යාගු බත් ආදිය අපේක්ෂා හරණ කාලයෙහි අහාර චර්‍යාවෙන් වටකරණ ලද්දක්හු සෙයින් ලුණු ඇඹුල් අපේක්ෂා හරණ කාලයෙහි සැතින් කෙදිහෙලා ලුණු ඇඹුල් ගල්වා කරණ ධාරාපතචර්‍යාදි කර්මකරණ ප්‍රාප්තයක්හු මෙන් නිවූවූ බොල්වූ දුක්ඛානුභව කෙරෙයි මේ ගර්භ පරිහරණ මූලක දුක්ඛනම්වේ.

කියේමැනෙන

යං පන සෝ මාතු සහසා උපක්‍රමලන ගමන නිසීදන වුට්ඨාන පරිවර්තනාදිසු සුරාධූර්ත හත්ථතෝ එලකොවිය අභිගුණ්ඨික හත්ථගතෝ සපපොතකෝ වියව ආකඩ්ඩන පරිකඩ්ඩන ඔධූනන නිර්ධූනනාදි උපපත්තිමෙන අධිමත්තං දුක්ඛමනු භවති යම්හාතු සීතූදක පාන කාලෙ සීතනරකූපපත්තෙනා විය උණ්හයාගු භත්තාදිනි අපේක්ෂා හරණ කාලෙ අහාරවූහි සම්පරි කිණ්ණාවිය ලොණම්බිලාදි අපේක්ෂා හරණ කාලෙ ධාරාපතචර්‍යාදි කම්ම කරණප්පත්තාවිය නිබ්බං දුක්ඛමනුභොති ඉදං ගබ්භ පරිහරණ මූලකං දුක්ඛංයි-සත්ථ යාහට මූඨනඤ්ඤායයි කියනලද සරස්වූ ගර්භ ඇති මාතෘවගේ මිත්‍රා මාත්‍ය ඥාතෘජනයන් විසිනුදු අදශීනීයවූ දුක්ඛානුපත්ති සත්‍රාන යෙහි ඡේදනඵාලනාදි විසින් යම්දුක්ඛයක් විඳුනා ලබනු ලැද්ද මේ ගර්භ විපත්තිමූලක දුක්ඛම්වේ.

එසින්කිහ.

යම්පනස්සමූලඤ්ච ගබ්භාය මාතුයා මිත්තා මච්චසුහජ්ජාදිහිපි අදස්සනාරහෙ දුක්ඛූපපත්තිඤ්ඤෙන ඡේදන ඵාලනාදිහි දුක්ඛං උපජ්ජති ඉදං ගබ්භ විපත්තිමූලකං දුක්ඛං,,සීං විඡායමාන මාතෘ සංඛ්‍යාත වදන්‍යාවූ මාතෘවගේ කම්ජත්‍වානයන් විසින් ඌර්ධ්ව පාදව අධඃශිරොභාවයෙන් පෙරලා නරක ප්‍රාප්තයක්බදු අතිභයානක යොනි මාර්ගයට පිලිපන්නා ලබන්නාහුගේ හෙවත් ප්‍රතිපාද්‍යමාන සත්වයාහට රමසාම්බපධවූ යොනිබිලමුඛයෙන් නාලචර්ම්මගලය කුච්කාවච්ඡිදුයයි කියන

නුලද කෙසි සිදුරකින් නික්මෙන්නාවූ ඇතෙකුට මෙන් සංඛත පවතයෙන් විවුණණියමාන නිරිසතක්ගට මෙන් යම් දුකක් උපදීද මේ විජායනමූලක දුකඛනම්වේ.

එසින්කිඛ.

යං විජායමානාය මාතුයා කම්ම ජෙහි වාතෙහි පරිවතෙතාවා, නරකපපපාතකං විය අතිභයානකං යොනිමගගං පටිපාතිය මානසස පරම සම්බාධෙන යොනිමුඛෙන තාලච්ඡිගඛලන විය නික්කඩිය මානසස මහානාගසස නරක සතතසස විය සංඛාත පඛඛතෙහි විවුණණියමානසස දුකඛං උපපජ්ජති ඉදං විජාය නමූලකං දුකඛංයි.

ජාත සත්වයාගට අලුත් වණයක්වැනි ශරීරඅත්තභාවට අත්ගැසී මෙහි හෙවත් ඇල්විමෙහි නැඟෙවීමෙහි ධොවනයෙහි රෙදිකඩින් පරිමද්දනාදි යෙහි හිදිකවුතුඩින් විදිනා බදුව කර මුවහතින් පලනබදුව යම් දුකඛයක් උපදීද මෙ තඹියෙන් බහිනිස්ක්‍රමණ මූලක දුකඛනම්වේ.

එසින්කිඛ.

යං වාපන ජාතසස තරුණවණ සදිසසස සුකුමාර සරීරසස හත්ථග හණනහාපන ධොවන වොලි පරිමජ්ජනාදි කාලෙ සුවිමුඛබුර ධාර විජජන ඵාලන සදිසං දුකඛං උපපජ්ජති ඉදං මාතු ඝුචජ්ජතො බහි නිඛඛමණ මූලකං දුකඛං- යි

එසින් මතෙතහි ප්‍රවෘත්තිය තමාම තමහට වධකරනුවහට අවෙලක වුනාදි වශයෙන් ආතා පනයයි කියනලද ගිරබලාදීම් ආදීවසින් විශෂයෙන් තැවීමය පරිතාපනයයි කියනලද පඛතාපනයෙන් හාත්පසින් තැවීමය යන මේ අනුසයාගයෙහි ශුක්‍රතය හට ක්‍රොධ වශයෙන් අභුජ්මානයාගට රජ්ජුවිසින් උද්බඛ්‍ය මානයගට යම්දු කෙක් උපදීද මේ ආත්මෝ පත්‍රම මූලක දුකඛය නම්වේ,

එසින්කිඛ.

යං තතොපරං පවත්තියං අනකනාව අත්තානං වධෙත්තසස අවෙලක වතාදි වසන ආතාපන පරිතාපනාදු යොග මනුසුත්ත සස කොධ වසන අභුජ්ජන්නසස උබඛඛනතසසව දුකඛං හොති ඉදං අත්තුපක්කම මූලකං දුකඛංයි,

අනුන් කෙරෙන් වධබඛනාදීන් අනුභව තරහාගාව යම්දුකඛයක් උපදීද මේ පරාපක්‍රම මූලක දුකඛය ගඤ්ඡා පරිහරණ මූලක දුකඛය, ගඤ්ඡා විපත්තිමූලකදුකඛය විජායනා මූලක දුකඛය ගඤ්ඡාගයන් බහිනිස්ක්‍රමණ මූලකදුඃඛය ආතෙම්ප ක්‍රම මූලක දුඃඛය පරාපක්‍රම මූලක දුඃඛය යන මේ ආදී අනෙක දුඃඛයන්ට මුල්වන හෙයින් ජාතිදුකඛ නම්වේ, ජරා දුකඛයනම් කවරයත්? ජරාගයන් ජීණිණයාගේ අත්බැව් ජර්ජරත්වයක් හෙයින් බලරහිත වෙයි, ඉඳිම් සිටීම් සක්මන් හිරීම්

උදෙසා උත්සාහ කරන්නාහවද බලවත්වූ කාය දුක්ඛයෝ උපදින්යම් කාරණයකින් ලදරුකාලයෙහි සුක්ෂ්මවූ සකලින්ය සුවසහන්ගන්නට පොහොසත්වූ චක්ෂුරාදි ඉන්ද්‍රියයෝ ප්‍රාප්‍රාප්‍යයහට පරිපක්ව අලුලිත අවිසදවූයේ ඔදරිකවූ සකලින්ය ග්‍රහණයට අසමර්ථවේද ඒ කාරණයෙන් පුත්‍රදරාවන් ප්‍රිතියෙහි මෙන් රාගය කරන්නට අසමර්ථ වන්නාහට පුත්‍රදාරාවන් වසින් අංශුකාරණබවට නිසිවන බැව්නුදු දුඃඛදෞර්මනස්‍ය උපද්දි මෙසෙයින් අඛාප්‍රත්‍යඛ ශෛශිල්‍ය ඉන්ද්‍රිය විකාරවිරූපතා යෞවන විනාශය ව්‍යාධිභාති සමාති විප්‍රවාස පරිභවාදි අනෙක ප්‍රකාරවූ කායික මානසික දුක්ඛ උපද්දි ජරාව එයටම වසකුංවේ,

එසින් කිඹ.

අඛානං සිථිලිභාවා ඉන්ද්‍රියානං විකාරතෝ
යොබ්බනස්ස විනාසෙන බලස්ස උපඝාතතෝනා,
විපවාසාසතාදීනං පුත්තදාරෙසු අත්තනෝ
අපඝාදනියතෝ චෙව භීයය්‍යා මාලත්‍ත පත්තියා.

පපෙපාසි දුක්ඛං යංමචෙවා කායි කං මානසං තථා
සබ්බමං තං ජරාගහතු යස්මා තස්මා ජරා දුඛං-යී.

මෙසසින් ජරාදුක්ඛය දතයුතුයි. ජරා මතු දුක් නොවෙයි ඔරණයද දුක්වන්නේය මරණය නම් කිමයත්?

යං ඉතසං නෙසං සත්තානං තම්හා තම්හා සත්ත නිකායා චුති චවනතා මෙහෙදු අන්තරධානං මච්චු මරණං කාල කිරියා බඛ්ධානං හෙදෝ කළෙබරසස නික්ඛෙපා ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ මරණං-යී.

යනුවෙන් වදරණලද්දේ මරණය නම්වේ, මෙසෙයින් දක්වන ලද මරණය කවරහෙයකින් දුක්ඛියයත්? කායික දුක්ඛයන්ට වසඋ වූහෙයින් දුක්ඛ නම්වේ, **එසින් කිඹ.**

පාපස්ස පාප කම්මාදි නිමිත්තා මනුපස්සතෝ
හදයෙසසා පස හන්නස්ස විසයාගං පියවත්ථුකං.
භීයමානස්ස යංදුක්ඛං මානසං අවිසෙසතෝ
සබ්බ සංවාපියං සබ්බනිනවෙඡදනාදිකං.
විතුජ්ජමානධම්මානං මහානි දුක්ඛං සරීරජං
අසයා මපනීකාරං දුක්ඛසෙස තසසීදං යතෝ
මරණං වත්ථුතෙතා තං දුක්ඛ භීවෙවවහාසිතං,-යී.

මේ මරණ දුක්ඛයෙහි විනිශ්චයයි. සොක දුක්ඛය කෙසේදයත්?

කතමංච භික්ඛවෙ සොකෝ යෝ බෝ භික්ඛවෙ අඤඤතරඤඤ තරෙන ව්‍යසනෙන සමන්නාගතසස අඤඤතරඤඤ තරෙන දුක්ඛ

ඒමෙන ප්‍රඥප්ත සොකො සොවනා සොචිතත්තං අනෙනා සොකො-අනෙනාපරිසොකො අයං වුච්චති භික්ඛවෙ සොකො-යි.

යනුවෙන් වදාරණලද්දේ සොකය නම්වේවි, සොකය කුමක් හෙයින් දුක්වීදයත්? සොකයනම් සුසැදිව්‍යසනාදියෙන් සත්වයන්ගේ හෘදයට වැද විසඳල්ලයක් මෙයින් විසඳපවුහුලක් සෙයින් හෘදය විදිසි නැවත හුසංප්‍රාප්ත නපත නාරාවසයින් හෘදය දවයි යම්කරු. ණෙන් ව්‍යාධි ජරා මරණාදි ප්‍රභෙද ඇති නෙකවිධ දුකඛයළුලවීද, කිසේදයත්? දුර්ලවුදු සොකයෙන් වහා ජරාවට පැමිණෙන බැවින් සොකයම ජරාවද එළවයි බලවත් ඉසාකයෙන් අතීසාරාදි ව්‍යාධි වන බැවින් සොකයම ව්‍යාධියද එළවයි මෙවෙපුල්‍ය ප්‍රාප්ත සොකා යෙන් ලියපැලි මියන බැවින් සොකයම මරණුදු එළවන්නේවේද. ඒ කාරණයෙන් ඉසාකය දුකඛය නම්වේවි, එසින් කිහ.

සත්තානං හදයං සොකො විස සල්ලංව තුජ්ජති.
අත්ථි තථත්තාව නාරාචො හුසංවෙධහනෙපුන
සම්භවහනිව ව්‍යාධි ජරාමරණ මෙදකං
දුක්ඛම්පි විවිධං යසමා තසමා දුක්ඛොති වුච්චති.

මේ සොක දුකඛයෙහි ව් නිශ්චයයි. පරිදෙවය කෙසේදයත්?

යොඛා භික්ඛවෙ අඤ්ඤ තරඤ්ඤතරෙන ව්‍යසනෙන සමන්නා ගතස්ස අඤ්ඤතරඤ්ඤ තරෙන දුක්ඛ ධම්මෙන ප්‍රඨිඨ ආණවෙ පරිදෙවොවා ආදෙවිතත්තං පරිදෙවිත්තත්තං ආදෙවිකා පරිදෙවිතා-අයං වුච්චති භික්ඛවෙ පරිදෙවොවා-යි.

යනුවෙන් වදාරණලද්දේ පරිදෙව නම්වේවි, පරිදෙවය කුමක් හෙයින් දුක්වීදයත්? සොක නැමති විසපින සල්ලයෙන් විහතව හඬ නුලබන්නාවූ සත්වතමේ යම්භයකින් කට දහනාවරණ උගුරු ගියලිම් වශයෙන් නොඉවසිය හැකිවූ අධිමාත්‍රවූ යම් දුකඛයකට පැමිණියේද ඒ කාරණයෙන් පරිදෙවය දුකඛයයි කියා බුදුන් විසින් වදාරණලදී, එසින් කිහ.

යං සොක සල්ල විහතා පරිදෙවමානො
කණ්ඨොඛී නාලුතලාසසරම්පපයාහං
සීසක්‍යාධී මහන්ත මධිනවජ්ජ යෙව දුක්ඛං
දුක්ඛන්ති තෙන භගවා පරිදෙවමාහ-යි.

මේ පරිදෙව දුකඛයයහි විනිශ්චයයි. දුකඛ දුකඛයන්ගේ කවරහයත්?

ඛන්තමව භික්ඛවෙ දුක්ඛං යංඛඤ්ච භික්ඛවෙ කායිකං දුක්ඛං අයං කාය සම්ඵස්සජං දුක්ඛා අසාතං වෙදයිතං ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ දුක්ඛං-යි.

යනුවෙන් මහාසතිපට්ඨානයෙහි වදරණ ලද්දේ දුකඛය නම් වේ, හේ කුමට දුක්වීදයත්? දුකඛය නම් කායිකදුකඛය ඒකායික දුකඛය පිළිනයකිරීම ලකඛණකොටඇත්තේය දුම්ප්‍රාඥයන්ට දෙවැ මනඃඝ්‍ය උපදවන බව කෘත්‍යයකොට ඇත්තේය. කායිකාබාධය ප්‍රත්‍යුපස්ථානකොට ඇත්තේය දුකඛය වනාහි දුකඛ දුකඛය හෙයින්ද සිතට දුක්ඵලවන හෙයින්ද දුකඛ නම්වේ, එසේ කිම.

දුකඛං නාම කායිකං දුකඛං තං කායපිලින ලකඛණං දුපඝඤ්ඤනං දෙමනඝසකරණරසං කායිකාබාධපච්චුපඨානං දුකඛං පන දුකඛ දුකඛතො මානසං දුකඛාවහනතො ච-යි.

ව්‍යාපාද සම්ප්‍රයොගයෙන් රහතුන් අනාගැමියන් බොධිසත්ව යන්ට කායිකවේදනාව සිත්හි දෙමනස් ඉපදවිය නොහෙකඛවින් "දුපඝඤ්ඤනා දෙමනඝසකරණං,, යි කිහයි යෙන්. මේ දුඃඛයෙහි විනිශ්චයයි. දෙවැමනඝසය කෙසේදයත්?

කතමව භිකඛවෙ දෙමනඝසං යං ඛො භිකඛවෙ චෙතසිකං අඝාතං මනොසම්ඵඝසජං දුකඛං අඝාතං වෙදයිතං ඉදං වුච්චති භිකඛවෙ දෙමනඝසං-යි.

යනුවෙන් වදරණලද්දේ දෙවැමනඝසයනම්වේ. හේ කුමයින් දුක්වීදයත්? දෙවැමනඝසය නම් සිතට දුක් ඵලවන්නේය ඒ දෙවැමනඝසය සිතට පිඩාකිරීම ලකඛණකොට ඇත්තේය සිත්හු වෙහෙස කෘත්‍යය කොට ඇත්තේය සිතට ව්‍යාධිඵලවන බව ප්‍රත්‍යුපස්ථාන කොට ඇත්තේය දුඝඛය වනාහි දුකඛ දුකඛය හෙයින්ද කායික දුකඛය ඵලවන හෙයින්ද චෛතසික දුකඛයෙයන් සමන්විතවූයේ කිසෙකස් වහා හඬති ලෙහි අත් සපති ඇඹරෙති ආවත්තනයවෙති පරඝළති උඹඛවපාදව හෙති තමාගේ ශරීරය ඇතගැන්මෙන් කොටගැන්මෙන් ඝසතු ඵලවති නැසෙනු පිණිස විසකති රජ්ජු යෙන් උද්බන්ධනය කෙරෙති කිින්නට ප්‍රවිඝටවෙති නානාප්‍රකාර දුක් අනුභව කෙරෙතියි යනු දක්වන්නට කිහ.

දෙමනඝසං නාම මානසිකං දුකඛං තංවිත්තපිලිනලකඛණං මනො විඝාතරසං මානසං ව්‍යාධිපච්චුපඨානං දුකඛං පන දුකඛ දුකඛිතො කායිකදුකඛාවහනතොච වෙතොදුකඛසමපපිතාහි කෙසෙපකිරිය කඳනති උරානි පහිපිසෙනති ආවත්තෙවනති විවත්තෙවනති උඹපාදං පතනතී සජ්ඣා ආහරනති විසංඛාදනති රජ්ජුයා උබබන්ධනති අඤඤං පවිසනතීති නානාපපකාරං දුකඛං අනුභවනති-යි.

මේ දෙවැමනඝසයෙහි විනිශ්චයයි. උපායාසය කෙසේදයත්?

කතමොච භිකඛවෙ උපායාසෝ යොඛො භිකඛවෙ අඤඤතර ඤඤතරෙන ව්‍යසනෙන සමඛනාගතස්ස අඤඤතරඤඤතරෙන

දුක්ඛධම්මන්ති ඤත්වා ආයාසෝ උපායාසෝ ආයාසිතත්තං උපායාසිතත්තං අයංවුච්චති භික්ඛවේ උපායාසෝ-යි.

යහුවෙන් වදරණලද්දේ උපායාසනම් ඒ කුමකින් දුක්විඳයත්, උපායාසනම් සඳහිවිඤ්ඤාණාදීන් පහරණලබන්නාහට අධිමාත්‍රවූ චිත්ත දුක්ඛයන් උපයනලද චෙෂසංඛ්‍යාත ප්‍රතිඝයම'භූතමාදන උපාදානං, යනුවෙන් "භූසෝ ආයාසෝ,,යනාදීන් දක්වනලද ඒ උපායාසය මෙ සිතදහනය හිරිවී ලක්ෂණකොට ඇත්තේය. තත්තබව කෘත්‍යය කොට ඇත්තේය. විසාදබව ප්‍රත්‍යුපස්ථානකොට ඇත්තේය හෙතෙම චිත්තපරිදහනාදිය වනබැවින් දුක්ඛනම්වේ දක්වනලදමැයි.

චිත්තස්ස පරිදහනා කායස්ස විසාදනා වඅධිමත්තං
යං දුක්ඛමුප්පාදෙසෝ ජනෙති දුතෙඛා තෙතා වුච්චතා-යි.

මේ උපායාසයෙහි විනිශ්චයයි. අප්‍රියසම්ප්‍රයෝගය නම් කෙසේ දයත්? අප්‍රියසම්ප්‍රයෝගය නම් අමනාප සඤ්ඤාසංඛාරයන් හා සමග සමොධානය හෙවත් එක්වීමය හේ අනිෂ්ටසමොධානය ලක්ෂණ කොට ඇත්තේය චිත්තවිඝාතය කෘත්‍යයකොට ඇත්තේය අනභි භාවය වැටහීමිකොට ඇත්තේය දුක්ඛයට වස්තුබැවින් දුක්ඛය නම් වෙයි, **එසින් කිම.**

දිඝාව අපථෙය දුක්ඛං පඨමං හොති චෙතසි
තදුපක්කමා සම්භූත මථ කායෙ යතෝ ඉධ
තතෝ දුක්ඛව යඤාපි වත්ථුතෝ සෝ මහෙසිනා
දුතෙඛා වුච්චතාති විඤ්ඤූඤ්‍යෝ අප්පියෙහි සමාගමෝ-යි.

මේ අප්‍රියසම්ප්‍රයෝගයෙහි විනිශ්චයයි. ප්‍රිය විප්‍රයෝගයනම් කිමයත්? ප්‍රිය විප්‍රයෝගය නම් මනාප සඤ්ඤාසංඛාරයන් කෙරෙත් මෙන්වනබවය හෙතෙම ඉෂ්ටවස්තුහුගේ වෙන්වීම ලක්ෂණකොට ඇත්තේය සොකොත්පාදය රසකොට ඇත්තේය ව්‍යුපනය ප්‍රත්‍යුපස්ථානකොට ඇත්තේය සොකදුක්ඛයට වස්තුවුමහයින් හෙද දුක්ඛ නම්වේ, **එසින් කිම.**

ඤතිධනා දිවිසෝගා සොකසරසමප්පිතා හිතුජ්ජනානි
බාලායතෝ තතෝයං දුතෙඛානි මතෝ පියවියොගෝ-යි.

මේ ප්‍රියවිප්‍රයෝගයෙහි විනිශ්චයයි, යම් කැමැති දෙයක් නොල බීම කෙසේදයත්? මෙහි වනාහි,

කතමඤ්ච භික්ඛවේ යම්පිච්ඡං නලභති තම්පි දුක්ඛං ජාතිධම්මානං භික්ඛවේ සත්තානං එවං ඉච්ඡා උප්පජ්ජති අහෝ වත මයං න ජාතිධම්මා අස්සාම නව වත නෝ ජාති ආගචෙජ්‍යාති නඛොපනෙතං. ඉච්ඡාය පත්තබ්බං ඉදම්පි යම්පිච්ඡං නලභති තම්පි දුක්ඛං. ජරාධම්මා

නං භික්ඛවෙ සත්තානං එවං ඉච්ඡා උපජ්ජති අහො වත මයං න ජරාධම්මා අස්සාම නව වත නො ජරා ආගච්ඡෙය්‍යාති නඛ්‍යාපනෙතං ඉච්ඡාය පත්තබ්බං ඉදම්පි යම්පිච්ඡං න ලභති තම්පි දුක්ඛං. ව්‍යාධිධම්මානං භික්ඛවෙ සත්තානං එවං ඉච්ඡා උපජ්ජති අහො. වත මයං න ව්‍යාධි ධම්මා අස්සාම නව වත නො ව්‍යාධිආගච්ඡෙය්‍යාති නඛ්‍යාපනෙතං ඉච්ඡාය පත්තබ්බං ඉදම්පි යම්පිච්ඡං නලභති තම්පිදුක්ඛං. මරණධම්මානං භික්ඛවෙ සත්තානං එවං ඉච්ඡා උපජ්ජති අහො වත මයං න මරණ ධම්මා අස්සාම නව වත නො මරණං ආගච්ඡෙය්‍යාති නඛ්‍යාපනෙතං ඉච්ඡාය පත්තබ්බං ඉදම්පි යම්පිච්ඡ නලභති තම්පි දුක්ඛං. සොකධම්මානං භික්ඛවෙ සත්තානං එවං ඉච්ඡා උපජ්ජති අහොවත මයං න සොකධම්මා අස්සාම නව වත නො සොකා ආගච්ඡෙය්‍යාති —පෙ— දුක්ඛං. පරිදෙවධම්මානං භික්ඛවෙ සත්තානං එවං ඉච්ඡා උපජ්ජති අහො වත මයං නපරිදෙව ධම්මා අස්සාම නව වත නො පරිදෙවො ආගච්ඡෙය්‍යාති-පෙ-දුක්ඛං. දුක්ඛධම්මානං භික්ඛවෙ සත්තානං එවං ඉච්ඡා උපජ්ජති අහො වත මයං න දුක්ඛධම්මා අස්සාම නව වත නො දුක්ඛං ආගච්ඡෙය්‍යාති-පෙ-දුක්ඛං. දෙමනස්ස ධම්මානං භික්ඛවෙ සත්තානං එවං ඉච්ඡා උපජ්ජති අහො වත මයං න දෙමනස්සධම්මා අස්සාම නව වත නොමෙදමනස්සං ආගච්ඡෙය්‍යාති-පෙ-දුක්ඛං. උපායාසධම්මානං භික්ඛවෙ සත්තානං එවං ඉච්ඡා උපජ්ජති අහො වත මයං න උපායාසධම්මා අස්සාම නව වත නො උපායාසො ආගච්ඡෙය්‍යාති නඛ්‍යාපනෙතං ඉච්ඡාය පත්තබ්බං ඉදම්පි යම්පිච්ඡං නලභති තම්පි දුක්ඛං.

යනුවෙන් වදරණලද්දේ යම් කැමති දෙයක් නොලැබීම යන් නෙහි විභාගයයි. හෙද අලභ්‍යමාන වස්තූහුගේ කැමතිවීම ලක්ෂණ කොට ඇත්තේය ඒ අලභ්‍යමානවස්තුව පර්‍යේෂනයකිරීම කෘත්‍යය කොට ඇත්තේය. ඔවුන්ගේ අසම්ප්‍රාප්තවීම ප්‍රත්‍යුපස්ථානකොට ඇත්තේය දුක්ඛයට වස්තුහෙයින් හෙද දුක්ඛාම්වේ, එසිංහ කිහ.

> හං තං පත්‍ථය මානානං තස්ස තස්ස අලාභතො
> යං විඤ්ඤාතමයං දුක්ඛං සත්තානං ඉධ ජායති
> අලබ්භනෙය්‍ය වත්‍ථූනං පත්‍ථනාතස්ස කාරණං
> යස්මා තස්මා ජිනොදුක්ඛං ඉච්චිහා ලාභමබ්‍රැවි-යි.

මේ ඉච්චිතාලාභයෙහි විනිශ්චයයි. සංක්ෂෙපයෙන් පංචුපාදානක්ඛන්ධ දුක්ඛය කෙසේදයත්? මේ සත්‍ය නිද්දෙසයෙහි ජාතිප්‍රාග්‍රභාකොට යම් දුක්ඛයක් කියනලද්දේද දුක්ඛාක්ඛන්ධපාලිය පණ්ඩිතසූත්‍රාදියෙහි ඒ කියනලදද මෙහි ස්වරූපයෙන් නොකියනලදද යම් දුක්ඛයෙක් ඇද්ද. ඒ සියලු දුක්ඛයම උපාදානස්කන්ධයන් හැර නො

ලෑබෙයි යම්කාරණයෙකින් සංක්ෂේපයෙන් උපාදානස්කන්ධයන් මෙතෙරින් මේ දුක්ඛයයා වෙද්ද ඒ කාරණයෙන් දුක්ඛසත්‍යය දෙශ නාකරණ බුදුන් විසින් උපාදානස්කන්ධයයි වදාරණලද්දේයයි යනු දක්වන්නට කීහ.

ජාතිපභුතීනං දුක්ඛං යං වුත්තමීද තාදිනා
අවුත්තං යඤ්ච තං සබ්බං විනා එතේ න විජ්ජති
යස්මා තස්මා උපාදාන ඛන්ධා සංඛේපතෝ ඉධ
දුක්ඛංති වුත්තා දුක්ඛන්ත දෙසකෙන මහෙසිනා-යී.

මෙහි පඤ්චස්කන්ධය නම්

භූතපසාදවිසයා භාවෝ හදයමිවවපි
ජීවිතාහාරරූපෙසි අට්ඨාරස විධං තථාති.

යනුහෙයින් සඝට්ටනලක්ෂණවූ පෘථිවිධාතුය ද්‍රවලක්ෂණවූ අප්ධාතුය උණුසුම් ලක්ෂණවූ තෙජෝධාතුය චලනලක්ෂණවූ වායොධාතුය යන භූතරූපය. රූපදර්ශනයට කාරණාවූ චක්ඛුප්පසාදය ශබ්දශ්‍රවණයට කාරණාවූ ශ්‍රොත්‍රප්පසාදය ගන්ධාඝ්‍රාණයට කාරණාවූ ඝ්‍රාණප්පසාදය රසාස්වාදයට කාරණාවූ ජිව්හාප්පසාදය ස්පර්ශග්‍රහණයට කාරණාවූ කායප්පසාදය යන ප්‍රසාදරූපය. චක්ඛුවට ගොචරවූ රූපාලම්බනය ශ්‍රොත්‍රයට ගොචරවූ ශබ්දාලම්බනය ඝ්‍රාණයටවිෂයවූ ගන්ධාලම්බනය ජිව්හාවට විෂයවූ රසාලම්බනය කායෙඳ්‍රියට විෂයවූ ඵෂ්ඨබ්බාලම්බනය යන විෂයරූපයෝය. ස්ත්‍රීභාවය පුරුෂභාවය මනොධාතු මනොවිඤ්ඤාණ ධාතූන්ට ආධාරවූ හෘදයවස්තුවය දෙහසිනියට කාරණාවූ රූපජීවිතෙඳ්‍රියය ශරීරය පවත්නාවූ ඕජාරූපය යන මේ අටලොස් වැදෑරුම්වූ රූපයෝ රූපස්කන්ධය නම් වේ ඉට්ඨානුභවනලක්ෂණවූ සුඛවෙදනාවය අනිට්ඨානුභවනලක්ෂණවූ දුක්ඛ වෙදනාවය මධ්‍යස්ථානුභවන ලක්ෂණවූ උපේක්ෂා වෙදනාවය යන වෙදනාත්‍රය වෙදනා ස්කන්ධය නමීවේ. රූපාදි අරමුණු ඇඳින ගැන්ම සඤ්ඤා භාව කොටැති සංඥව සංඥා ස්කන්ධනමීවේ.

සංඛරොනවතනා එසෙසා මනස්කාරොසුසනසිනි
තසෙකා චාරෝ ච වායාමෝ පිතිජ්ඣානුති මොක්ඛතා
සඩ්ඩසනිහිරොත්තපපං චාඅහා මෙතනාමති ප්‍රත
දේසිකත්තතා ච පඤ්ඤ කායවිත්තවසා දුවේ.

"ලහුතා මුදුකම්මඤ්ඤ පාගුඤ්ඤමුජුතා තථා
දයාමුදු ම්වජ්ජාවාව කම්මත්තනා ජීවසංවරෝ
ලෝභෝ දොසොව මොහොව දිට්ඨි උඩ්ඩච්චමෙවව
අහිරික මනොත්තප්පං ඉච්චිකිච්ඡන මෙ'වච.

මාගතා ඉස්සාව මච්ඡෝව කුකකුවුවං විනම්ඩකං,
ඉති එතානි පඤ්ඤය සංඛාරකණ්ඩ සඤ්ඤිතා.

යනුහෙයින් සංඛාරයගේනාවය ස්පර්ශය මනස්කාරය අරූප ජීවිතෙන්ද්‍රියය එකාග්‍රතාවය චිත්තය විචාරය විඤ්ඤය ප්‍රීතිය ජාතිය අධිමොක්ෂය ශ්‍රද්ධාවල යථාභූත ස්මෘතිය ඔත්තප්පය අලෝභය අද්වේෂය අමෝහය තත්‍රමධ්‍යස්ථතාවය කායප්පස්සද්ධි චිත්තප්පස්සද්ධි දෙදෙනාගේ කායලඝුත්ව චිත්ත ලඝුත්ව දෙදෙනාගේ කායමෘදුත්ව චිත්තමෘදුත්ව දෙදෙනාගේ කායකම්මඤ්ඤතා චිත්ත කම්මඤ්ඤතා දෙදෙනාගේ කාය ප්‍රාගුණ්‍යතා චිත්තප්‍රාගුණ්‍යතා දෙදෙනාගේ කායඍජුතා චිත්තඍජුතා, දෙදෙනාගේ කරුණාවගේ මුදිතාවගේ සම්‍යක්වාචාගේ සම්‍යක් කම්මන්තගේ සම්‍යක්ආජීවගේ ලෝභගේ මෙත්තගේ මොහගේ මිථ්‍යාදෘෂ්ටිගේ ඔත්තප්පගේ අහිරිකගේ අනොත්තප්පගේ මානගේ ඊර්ෂ්‍යාවගේ මාත්සර්‍යගේ පශ්චාත්තාපගේ ත්‍රීන්ද්‍රියගේ මිද්ධගේ යන මේ පණස් චෛතසික ධර්මයෝ සංස්කාරස්කන්ධ නමවේ. ඒසේ ඒ ඒ ධර්මයන්ගේ ලක්ෂණයෙන් එකිනෙකට වූ කුසලාකුසල අව්‍යාකෘතවශයෙන් ත්‍රිවිධවූ කාමාවචර රූපාවචර අරූපාවචර ලෝකෝත්තර වශයෙන් චතුර්විධවූ වේදනා ඥාන සංස්කාරාදි භේදයෙන් එකුන්අනූවක් ප්‍රමාණවිත්තය විඥානස්කන්ධ නමවේ මෙපවස් ඛන්ධයෙහි.

එතෙපිණ්ඩුපමං රූපං වේදනා බුබ්බුලූපමා,
මරීචිකූපමා සඤ්ඤා සංඛාරා කදලූපමා
මායූපමං ච විඤ්ඤාණං දෙසිතා දිච්චබන්ධුනා

යනුහෙයින් රූපස්කන්ධය පෙණපිඬකට බඳුවූ උපමා ඇත්තේය වේදනාස්කන්ධය දියබුබුලකට බඳුවූ උපමා ඇත්තේය සඤ්ඤස්කන්ධය මහඅවවෙහි පෙණෙන මිරිඟුදියට බඳු උපමා ඇත්තේය සංස්කාරස්කන්ධය කෙහෙල්කඳකට බඳු උපමා ඇත්තේය විඤ්ඤාණස්කන්ධය ඉඳුජාලයකට බඳුවූ උපමා ඇත්තේයි. රූපස්කන්ධය පෙණපිඬක් වැනිවූයේ කෙසේද? යම්සේ පෙණපිඬයි කිසි ප්‍රාර්ථනයක් නැත්තේද එසේ පාත්‍රයක් හෝ තලුඇටියක් හෝ චිත්පලින් ආදීවූ කිසිවක් හෝ කරමහි ඇරගත නොහැක්කේද ගත්තේ එබදු වැඩක් සිදෙන්නොකොට බිඳියන්නේද එමෙන් රූපස්කන්ධයද නිත්‍යයයි කියාවත් ධ්‍රුවයයි කියාවත් මමය මාගේය කියාවත් නුවණින් සිතාගත නොහැක්කේවේ, තවද යම්සේ පෙණපිඬ සිදුරුවී නොයෙක් සැඩදක්වා බොහෝ දියබරණ ඇටමැඩි කොඩයින් ආදිවූ නොයෙක් ප්‍රාණීන් ලඟිනා තැන්වේද එපරිද්දෙන්ම රූපස්කන්ධය මුඛනාසිකාදි කුඩාමහත් සිදුරුහා නොයෙක් අඟට නුහර සැඩ ගැලවී තක්කාටකය ගණ්ඩූපාදය තාලඟීරකය සුවි මුඛය පටතන්තුසූත්‍රය යනාදිවූ අසූකුල

සක පණුවන්ට ලකිහා ගේත්වේද දරුවදනාගේත් වේද වැසිකිළි යත්වේද නානගෙයත්වේද ගිලනගෙයත් වේද සුසානයත් වේද යම්සේ පෙණපිඩක් ආදියෙන් දඩබරගඩියක් පමණ ඇතිව අනුක්‍රම යෙන් ගඟාවයිහිවූ සමුද්‍රාදියෙහි පළිසකුට පමණින් මහත්වේද එප රිද්දෙන් රූපස්කන්ධයද පලමුවෙන් මාතෘකුක්ෂියෙහි හිමාලයෙහි ඝ්‍රාණපුපුටු නම් ප්‍රාණියක්හුගේ උදරරෝමයක් ප්‍රසන්න තලතල ගලා සත්විටක් ගැසූකල සත්වෙනි වාරයෙහි රොමාග්‍රයෙහි සිටි තෙල්බිඳු පමණවූ කලල රූපයක් ඇතිවේ. ඒ කලල රූපයෙහි ප්‍රතිසන්ධිවිඤ්ඤාණයත් අවගනී මෙසේ හටගත් ඒ ප්‍රතිසන්ධි විඤ්ඤාණය අනුක්‍රමයට හවාඟ සිත් තුදුසෙක් පහළවේ ඊට අනන්තරව මනොද්වාරාවජ්ජනය පහළවේ ඊට අනන්තරව ජවනයෙහි සත් කොළ උපදවමින් ආත්මග්‍රහණය කරවමින් ලොභසහගත සිත්පහළවෙ මෙසේ ඇතිවූ පහන් තලතෙලිත්තක් වැනිවූ ඒ පූර්වොක්තවූ කලලරූපය ක්‍රමයෙන් වැඩී සතියක් ගියකල්හි මස් දෙවි දියතතක් වැනිවූ අර්බුදවස්ථාවට පැමිණේ. දෙසතියක් ගිය කල්හි මේ අර්බුදවස්ථාවෙන් පෙරලී බොල්කොට පපු ලතුදිය තතක් වැනිපෙහි අවස්ථාවට පැමිණේ. තුන්සතියක් ගියකල්හි මේපෙහි අවස්ථාවෙන් පෙරලී මුරුතමල් කැකුලක්වැනි ඝණ අවස්ථාවට පැමිණේ, සිවසතියක් ගියකල්හි ශේදූමස් කැරියකැඟිලි පස්පොලක් වෙන් දෙඅත දෙපය ඉසතේරී ප්‍රශාඛාවස්ථාවට පැමිණේ ඉක්බිති පස්වෙනි සතියෙහි පටන් එකොළොස්වන සතිය දක්වා මෙදැතුරෙහි අතුල් පතුල් ඇඟිලි ඇස්මුඛ කන්නාසා කිස මඟ වසමග ආදියද ඉතාසුක්ෂමවූ ඇවිද ඉසකෙස්ද වෙරලොම්ද හටගෙණ ක්‍රමයෙන් වැඩී සම්පූර්ණවූ බඹයක් පමණවේ ගවමහිස හස්ත්‍යස්වාදීන්ගේ ශරීරවශයෙන් පණිතකුට ප්‍රමාණවේ මහමුහුදු මස් කැසබන්ගේ වශයෙන් තොයෙක් සියගණන් යොදුන් පමණවේ. තවද යම්සේ පෙණපිඬ හටගන් තොමැඟිත් නැසෙන්නාද මදක්නැන් හාසිනුත් නැසෙන්නාද මුහුදට ගිඳුනාල් ඒ කාණාවෙන්ම නැසෙන්නේද එමෙන් රූපස්කන්ධයද කලලාවස්ථාවෙහිත් නැසෙන්නේය. අර්බුදවස්ථාවෙහිත් නැසෙන්නේය පෙණි අවස්ථාවෙහිත් නැසෙන්නේය ඝනඅවස්ථාවෙහිත් නැසෙන්නේය ප්‍රශාඛාදි අවස්ථාවෙහිත් නැසෙන්නේය මවුකුසින් බිහිවූකලහිත් නැසෙන්නේය මන්දදසකයෙහිත් නැසෙන්නේය ක්‍රීඩාදසකයෙහිත් නැසෙන්නේය වණ්ණදසකයෙහිත් නැසෙන්නේය බලදසකයෙහිත් නැසෙන්නේය ප්‍රඥදසකයෙහිත් නැසෙන්නේය භාවන දසකයෙහිත් නැසෙන්නේය ප්‍රාග්හාර දසකයෙහිත් නැසෙන්නේය ප්‍රවිකාරදසකයෙහිත් නැසෙන්නේය මොළුහදදසකයෙහිත් නැසෙන්

නේය සුඛා දුඛතෝයෙහිත් නැතෙන්නේය මේඅතර නොනැසී සිටියේවී නමුත් සතාගුප්කයන්ගේ රූපය අවුරුදු සියයක් පිරුණුකල ඒකාන්තයෙන් බිඳේ මරුමුඛයට පැමිණ සුණුවිසුණුවේ එහෙයින් බුදුහු රූපස්කන්ධය පෙණපිඬකට බඳුවූ උපමා ඇත්තේයයි වදාළ සේකි. වේදනාස්කන්ධය දියබුබුලක් බදුවූයේ කෙසේද? දැම්සේ දිය බුබුල කිසි සාරත්වයක් නැත්තේ දුම්ලද ඇරගත නොහැක්කේද එයින් ඵලකයක් හෝ ආසනයක් හෝ අතුලි මුද්‍රිකාවක් හෝ කණි හූණක් හෝ කොටනත නොහැක්කේවේද එමෙන් වේදනාවද අසාරය දුම්ලිය නිත්‍යය ධ්‍රුවයයි සිතාගතනොහැක්කේවේ ගතත් එලස ස්ථිරව නොසිටී, තවද යම්සේ ඒ දිය බිඳුවෙන් නැංගාවූ බුබුල එතන එතනම නැසෙන්නේද බොහෝකලක් සිටින්නේ නොවෙයි එපරිද්දෙන් එක අසුරුසනක් පමණ කල්හි නොයෙක් සතලක්ෂණයන් සුඛදුඃඛාපෙක්ෂා වේදනා පහළව නැසෙන්නේ වේ, තවද යම්සේ දියබුබුල දිගපිටනැඟී ධූලිමල දියබිඳු දියරොම් එකතැන්කොට දැවැන්නාකාරවූ පියනක්මෙන් වටකොට ගන්නා වාතුව යයි යන කාරණා ඇතරකින් ඇතිවේද එපරිද්දෙන්ම වේදනාවද චක්ෂුඃස්පර්ශාදිද වේතුවය රූපාදි ආලම්බනය-ලෝභාදි කෙලසමලය චක්ෂුඃ ස්පර්ශාදි සපර්ශ ඝට්ටනය යන ඇතරකාරණයන් නිසා පහළවේ එහෙයින් බුදුහු වේදනාස්කන්ධය දියබුබුලක් හා සදෘශයයි වදාළ සේකි. සංඥස්කන්ධය මිරිගුදිය හා සදෘශවූයේ කෙසේද? යම්සේ ග්‍රීෂ්ම කාලයෙහි මහ අවුවෙහි පෙණෙන මිරිගුදිය වවලව් මහවතු රක රළි ගසන්නාසේ පෙණේද එමෙන් නිල්පැහැය රත්පැහැය යනාදීන් සලකුණුගන්නා සංඥාවද අනුභව පිණිස පොපිනී, තවද යම්සේ මිරිගුදිය පිරුණු පොකුණක්මෙන් පෙණී පිපාසාවෙන් පීඩිතවූ මෘගයන් වඩාකෙරේද එමෙන් මේ නිල්වන් රූපය මේ රන්වන් රූපය මේ යම්වන් රූපය සුඛය මනාපය සැපය නිත්‍යයයි ප්‍රශංසා කරවා සත්ත්වයන් වඩාකෙරෙයි, එහෙයින් බුදුහු සඥස්කන්ධය මිරිගුදිය හා සමානයයි වදාළසේකි, සංස්කාරස්කන්ධයද අසාර නිස්සාරාදීසෙයින් කදලිස්කන්ධයක් හා සදෘශවේ යම්සේ කෙහෙල් කඳින් කිසිවක්ෂණ ගොනැස් පලහන් පට්ටිකාදීවූ කිසි ශාඛ කම්මනාදියක් කොටගත නොහැකිවේද ගතත් ස්ථිරව නොසිටීද එපරිද්දෙන් සංස්කාරයෝද නිත්‍යය ධ්‍රුවය මමය මාගේයයි ග්‍රහණය කටයුත්තාහු නොවෙන්, තවද යම්සේ කදලිස්කන්ධය බොහෝ පතුරු දැසි සමූහවේද එපරිද්දෙන් සංස්කාරස්කන්ධය බොහෝ ධර්මරාශියෙක්වේ, තවද යම්සේ කදලිස්කන්ධයෙහි පිටපතුරු වෙන පැහැයක් වේද ඇතුළු පතුරුත් ක්‍රමයෙන් වෙනවෙන ආකාර ඇති

වේද, එපරිද්දෙන් වෙඤා සඳහිදි නානා යවහාව ඇති සමජඤ්ඤ ධම්මයෝ එක්ව සංස්කාරඤ්කඤ්ඛනම්වේ එහෙයින් බුදුහු සංස්කාරස්කඤ්ඛය කදලිස්කඤ්ඛයක්හා සදෘශයයි වදළසේකි. විඤ්ඤස්කන්ධයද අසාරඤ්ඡයෙන් ඉඤ්ජාලයක් වැනිවේ, හේ මකසේද යම්සේ ඉඤ්ජාලය මදකල් පැවත ඉතා ශීඝ්‍රව නැතිවේද ඊටවඩා ඉතාසඟහුගුණයෙන් විඤ්ඤයම ස්වල්පකාලයක් පැවත නැසෙන්නේවේද එකම විඤ්ඤයෙන් පුරුෂයා ආගච්ඡය ගිහේය සිවිඤ්ඤය උත්පන්නයයි වැටහෙන්නේය එනකල්හි වෙනසිතෙක්වේ යනකලිහි වෙනසිතෙක් වේ, සිවිනකල්හි වෙන සිතෙක්වේ හිඳිනා කාලාදියෙහිද වෙන වෙන සිත්වෙත්, තවද යම්සේ ඉඤ්ජාලය ඤඤජනයාව විඝිනමකාට කැටකැබිලිනි ආදී හිසිවක් රන්රිදී ඔණ්ඩුතුයයි ග්‍රහණය කරවාද එපරිද්දෙන් මේ විඤ්ඤස්කන්ධය නම්වූ විඤ්ඤයත් එකම විඤ්ඤයෙන් ආවාක්මෙන් ගියාක්මෙන් සිටියාක්මෙන් උපන්නාක්මෙන් සඤ්ඤයන් වඤාතෙරේ, එහෙයින් බුදුහු මේ විඤ්ඤස්කන්ධය ඉඤ්ජාලයකට බදු උපමා ඇත්තේයයි වදළසේකි.

තවද—රාශිවත් සාඤ්ඤවෙවව චක්‍රවත් මුඤ්ඤ චත්තඨා
සඤ්ඤෙඤ්ඤ පඤ්ඤ ප්‍රාණෙඤ රාතම ශබ්දඃ ප්‍රගීයතෙ.

කියා ෂට්ඛඤ්ඤ සංග්‍රහ නම්වූ බෞඩ තන්ත්‍රයෙහි කී ඛැරින් රාශිවත් ධාන්‍යරාශිය යවරාශිය මුද්ගරාශියයි කීකල ධාන්‍ය යව මුද්ගයන් හැර අන් රාශියක් නැත්තාක්මෙන්ද සාඤ්ඤවත් ඥංඤසාඤ්ඤය සඤ්ඤ සාඤ්ඤයයි කීකල හැල් ගොන් බඤ්ඤ පොදි වණික්ජනයාහැර අන්ක් සාඤ්ඤයයි යන ඳදයක් නැත්තාක්මෙන්ද චක්‍රවත් අලාතචක්‍රය රථ චක්‍රය කුලාලචක්‍රයයි කීකල මණ්ඩලාකාරයෙන් වලල්ලක්මෙන් වට ගිය ගිනිපෙනෙල්ල පෝරුකඩවිනා අන්චක්‍රයයි යන දෙයක් නැත්තාක්මෙන්ද මුඤ්ඤවත් මිටයයි කීකල අකුඵවාඝත්කල ඇඟිලිපසට මිටයයි යන ව්‍යවහාර මුත් ඇඟිලිහැර මිටයයි යන අන්වඤතුවක් නැත්තාක්මෙන්ද ස්කන්ධෙඤ්ඤ පඤ්ඤ රූපවෙදනා සඤ්ඤසංඤාර විඤ්ඤාණය යන පඤ්කඤ්ධයෙහි ආත්මඤ්ඤශබ්දඃ ආත්මඤ්ඤශබ්දය යන ව්‍යවහාර ශබ්දමාත්‍රයෙක් ප්‍රාණෙඃ ත්‍රුවණුත්තන් විසින් ප්‍රගීයතෙ, කියන්නා ලැබේ හෙවත් ව්‍යවහාර කරණ්ඤ ලැබේ, එහෙයින් මෙසේ සඩහාව. ධම්මරාශි මාත්‍රවූ ආත්ම ආත්මීය ශූන්‍යවූ ස්කන්ධපඤකයෙහි ඕමය මාඝය්ය යන විපරීත ග්‍රහණය නොකටයුත්තේයයි සම්මාඝවිකෝ දනි විභඞ්ගාඨකථා නම්වූ අටුවායෙහි කියනලදමැයි.

කිඤ්ඤඝය්

තත්‍ර රූපාදීනං ඵෙණපිණ්ඩාදිනි එවං ඤදිසතා වෙදිතබ්බා යථාහි ඵෙණපිණ්ඩා නිස්සාරෝවි එවං රූපම්පි නිච්චසාර ධ්‍රුවසාර අත්තසාර

විරහෙන නිස්සාර මෙව, යථා ච සො ඉමිනා පහතං වා ථාලකං වා කරිස්සාමා'නි ගහෙතුං නාසක්‍යා ගහිතොපි තමත්ථං නාසඩෙනි හිජ්ජ නෙව එවං රූපමිති නිච්චන්නි වා ධුවන්නි වා මමන්නි වා ගහෙතුං න සක්‍යා ගහිතමපි න තථා හිඩති අනිච්චං දුක්ඛං අනත්තා අසුභසඤ්ඤ ඛහොතී'නි එවං ඵෙණපිණ්ඩසදිසමෙව හොති, යථාවා පන ඵෙණපිණ්ඩො ජිරුදු වජිරුදු අනෙකසඤ්ඩ ඝපිතො බහුපායං උදකසපාදිනං පාණා නං ආවාසො එවං රූපඉපි ජිරුදු වජිරුදං අනෙකසඤ්ඩඝපිතං කුලව සෙනෙ වෙළු අසීනි සිම්කුලානි වසන්නි තදෙවතෙසං සුනිඝරම්පි වඩුවකුරුපි ගිලාතඝාලාපි සුසානම්පි. නතෙඅඤ්ඤත්‍ර ගණහා ගඛහ වුඝාතාදීනි කරොන්නි එවම්පිඵෙණපිඩ සදිසං.යථාව ඵෙණ පිණ්ඩා ආදිතොව බදරපත්තකමත්තානුභවා පුන අනුපු බ්බෙන පබ්බත කුව මත්තොපි හොති එවංරූපම්පි ආදිතො කලලමත්තං හුත්වා අනුපුබ්බෙ න ව්‍යාමමත්තමම්පි ගොමහිඝ ගජාදීනං වසන අඛ්ඛතකුටමත්ත මපි හොති මවඡකවඡඝාදිනං වසෙන අනෙකයොජනසතපපමා ණම්පි එවම්පිඵෙණපිඩසදිසං යථාවඵෙණපිණ්ඩා උත්තමතෙනා හිජ්ජති ඵථාකං ගණහිවා. සම්මදං පත්වා පන අවස්සඛමෙව හිජ්ජ නි එවමෙව රූපම්පිකලලභාවෙ හිජ්ජති අබ්බුදදිභාවෙපි අනතරා පන අභිජ්ජමානමපි වස්සසතායුකානං වස්සසතපරා අවස්සමෙව හිජ් ජති මරණමුඛෙ වුණණ විවුණණං හොති එවම්පි ඵෙණපිඩසදිසං' ය ථාපන බුබ්බුලා අසාරා එවං වෙදනා පි යථාව සො අඛඛලා අගඤ්ඤපගා න සක්‍යා තං ගහෙතුං ඵලකංවා ආසනං වා කාතුං, ගහිතගහිතොපිහිජ්ජතෙව එවං වෙදනාපිඅඛලාඅගඤ්ඤපගා නසක් කා නිච්චා'නි වා ධුවාතිවා ගහෙතුං ගහිතාපි න තථා හිඩති එවං අගඤ්ඤපගතායපි වෙදනා බුබ්බුලසදි සායථාපන තස්මිං තස්මි උදකබිඳුම්හි බුබ්බුලා උපජ්ජන්ති වෙවනිරුජ්ඣනිව න විරතිති කො හොති එවං වෙදනාපි උපජ්ජන්ති වෙව නිරුජ්ඣති ව නවිරති නිච්චා හොති එකවිත්තරාක්ඛණං කොටිසතසහස්ස සංඛා උපපජ්ජි ත්වා නිරුජ්ඣති, යථාව බුබ්බුලෝ උදකබිඳුංඋදකජලලකං ඛංකඩිත්වා පුථංඛත්වා ගහණාවානවා'නි චත්තාරිකරොජ්ඣානි පටිවඋපජ්ජ නි, එවං වෙදනාපි වජ්ජං ආරම්මණං කිලෙස ජාලං එස්ස ඛංඝටිව ඛාති චත්තාරි කාරණානි පටිවඋ උපජ්ජ;නි එවම්පි වෙදනා බුබ්බු යදිසා. සඤ්ඤාපි අසාරකඨෙන මරීචිකා සදිසා නඛි සක්‍යා. තං ගහෙතුං පිඛිතුං වා භාජනං වා පූරෙතුං තථා අගඤ්ඤපගඨෙන තදු ඛයම්පි වෙදනාසදිසමෙව අපිච යථා මරීචි විප්ඵන්දති සංජානුම්වෙ ගොවිය ඛායති එවං නීලසං ඝඤ්ඤාදිභෙද ඝඤ්ඤාපි නීලාදි අනුභව නත්ථාය එඳහි විප්ඵඳති යථාව මරීචි මහාජනං විපලම්භෙති පරි

ප්‍රණෙ වාපිචිය පරිපුණ්ණනදිවියදිසතීනි වදෙපති එවං සඤ්ඤපි විපල්ලෙමෙනි ඉදං නිලකං සුභං සුඛං නිච්චන්‍ති වදෙපති පීතකාදි සුපි එසෙවනයෝ එවං විපල්ලෙමෙනාපි මරිචි සදිසා. සඞ්ඛාරාපි අසාරකඤෙන කදලිඛඞ්ඛසදිසා තථා අගය්හූපගඤෙන යථෙවහි කදලිඛඞ්ඛතෝ කිචි ගහෙතුං නසක්‍යතා ගොපානසී ආදිනං අත්ථාය උපනෙතුං උපනීතම්පි න තථා හොති එවං සඞ්ඛාරාපි නසක්‍යතා නිච්චාදිවසෙන ගහතුං ගහිතාපි න තථා හොන්ති යථාව කදලි ඛඞ්ඛතෝ බහුවට්ටි සමොධානතා හොති එවං සංඛාරඛඞ්ඛොපි බහු ධම්මසමොධානතා යථාවකදලිඛඞ්ඛතෝ නානාලක්‍ඛණෝ අඤ්ඤසු සෙවහි බාහිරාය පත්තවට්ටියා වණ්ණා අඤ්ඤසු තතෝ අඛ්‍යන්ත රඛන්ධානං එවමෙව සංඛාරඛඞ්ඛොපි අඤ්ඤදෙව ඵස්සස්ස ලඛ්ඛණං අඤ්ඤං වෙතනාදිනං සමොධානෙත්වා පන සංඛාරඛඞ් ඛොත්වෙව වුච්චති'නි එවමපි සංඛාරඛඞ්ඛතෝ කදලිඛඞ්ඛ සදිසෙ විඤ්ඤණම්පි අසාරකඤෙන මායාසදිසං තථා අගය්හූ ඤෙන යථාව මායා ඉත්තරා ලහු පච්චුපඨානා එවං විඤ්ඤණං තංහි තතෝ පි ඉත්තරතරං වෙව ලහු පච්චුපඨානතරං ච තෙනෙව හි විත්තෙන පුරිසා ආගතෝ විය ගතෝ විය නිසිදන්‍තා විය හොති අඤ්ඤදෙ වෝ ගමනකාලෙ විත්තං අඤ්ඤං ගමනකාලාදිසු එවංපි විඤ්ඤණ මායාසදිසං මායාව මහාජනං වඤෙති යංකිඤ්චිදෙව ඉදං සුවණ්ණ රජතං මුත්තාමණිපි ගාහාපෙති විඤ්ඤණම්පි මහාජනං වඤෙති තං නෙව විත්තෙන ආගච්ඡන්තං විය ගච්ඡන්තං විය ඨිතංවිය නිසින්නං විය කඤ්ඤා ගහාපෙති අඤ්ඤදෙවව ආගමනෙ විත්තං අඤ්ඤංගම නාදිසු එවම්පි විඤ්ඤණං මායා සදිසං.

තවද මේ පඤ්චක්ඛන්ධයෝම සියලු සංසාර දුක්ඛයට පිහිටව සිටිත්; ඒ එසේමය දුවිමෙන් දරට ගහම කරණ ශ්‍රන්තක්මෙන් ආයුධ ප්‍රහාරයට ලක සෙයින් ඛංසමකසාදී පිඩාවට පිහිටවූ ගාරුප සෙයින් නිම්පනන සත්‍යලාභයන්ට අක්ෂත්‍රය සෙයින් ග්‍රාසාතක යන්ට ග්‍රාමය සෙයින් පඤ්චුපාදානක්ඛන්ධයෝම දුක්ඛයට පිහිටවෙන් ජාත්‍යාදීහු නානාප්‍රකාරයෙන් විබාධනය කරන්නාහු භූමියෙහි තෘණලතාදීන් සෙයින් වෘක්ෂයන් සෙරෙහි පුෂ්පඵලපල්ලව සෙ යින් උපාදානස්කන්ධයන්වද ජාතිය ආදි දුක්ඛය වේය ජරාව මධ්‍ය දුඃඛ වෙයි මරණ පරියොසානදුක්ඛ වෙයි මරණාවසානාභයහිවූ දුක් පහරින් පරිදහන වසයෙන් සොකදුක්ඛ වෙයි. ඒ අසහනවසයෙන් අනිසයින් විප්‍රලාපවසයෙන් පරිදෙවදුක්ඛ වෙයි. ඉක්බිත්තෙන් චිත්තාවෙන්වූ ශරීරඋහය ඉසාසය රුජාය යන මොවුන් කරණ ධාතුසංක්ෂොභය සංස්කාරය අනිෂ්ට ප්‍රාප්තව්‍ය සම්මෝහයාගයෙන් කයට

ආබාධනදුක්ඛය වන්නේය. ඒ දුක්ඛයෙන් බාධියමානවූ පෘථක්ජන යන්ට ඒ ප්‍රත්‍යයොත්පන්නවශයෙන් බාධනාකවූ දුක්ඛය දෙවැනි ත්‍යය නම්වේ; සොකාභිවාධියෙන් ජනිතවූ විසාදනසංඛ්‍යාත බැඟෑ බව ඇතුවුන්ගේ අනෙකානිජ්ඣායන දුක්ඛය උපායාසනම්වෙයි, මනොරථ විඝාතප්‍රාප්තියන්ට උපදනා ඉච්ඡාවිඝාත දුක්ඛය ඉච්ඡි තාලාභ දුක්ඛනම් වෙයි, මෙසේ නානාප්‍රකාරයෙන් උපපරික්ඛය මාතවූ උපාදානස්කන්ධයෝම දුක්ඛයයි කියන්නේ අක්ඛිරොග කණ්ණි රොගාදි වශයෙන් එකක් එකක් වර්ණනා කරතැබෙන්නේ නිරවශෙෂයෙන් වර්ණනාකිරීමට කාලයක් කල්පකොටි ගතවුවත් නිදු උසස් හ කලින් නොනිමිවන ඒ කාරණයෙන් සිඟලුම දුක්ඛය එක ජලබින්දුවක රස දක්වූකල්හි සියලු සමුද්‍රජල රසයන් මෙබඳු යයි හැඟෙන්නාසේ යම්කිසි පච්චක්ඛකරණක් ඇද්ද ඒ සියල්ලෙ හිම පැවති දුක්ඛයන් සාමාන්‍ය නිර්දෙසයෙන් සංඛේපනයකොට දක්වන්නාට සංඛේපයෙන් පඤ්චුපාදානක්ඛන්ධයෝ දුක්වන්නාහුයයි භාග්‍යවත්වූ සර්ඥ රාජරාජාත්තමයානන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේයයි යනුදු දක්වන්නට වදාළහ,

බුඛඝොෂ මහතෙරහු විශුද්ධිමාර්ගයෙහි

තථාහි ඉන්ධාම්ව පාවකො ලක්ඛම්ව පහරණානි ගොරූපම්ව ඛංගමකසාදයො ඛෙත්තම්ව ලායකා ගාමං විය ගාමඝාතකා උපාදාන ක්ඛන්ධපඤකමෙව ජාති ආදයො නානප්පකාරෙ බාධාමයනා නිණ්ණ නාදීනි විය භූමියං පුප්ඵඵල පල්ලවාදීනි විය රුක්ඛෙසු උපාදානක්ඛ න්ධෙසු යෙව නිබ්බත්තන්ති උපාදානක්ඛන්ධානඤ ආදි දුක්ඛං ජාති මත්ථකදුක්ඛං ජරා; පරියොසානදුක්ඛං මරණං, මරණන්තිකදුක්ඛ ඡායනෙන පරිඩය්හමානදුක්ඛං සොකො; තදුභයනතො ලාලප්පන දුක්ඛං පරිදෙවො. තතො ධාතුක්ඛොභ සංඛාත අනිඤ්ඤොඤඛ සමාගමාදිතො වෙදනා කායස්ස ආබාධනදුක්ඛංදුක්ඛං තෙන බාධිය මානානං පුථුජ්ජනානං තත්ථ පරිඤ්ඤත්තිතො බාධනදුක්ඛං දෙම නස්සං; සොකාභිවුඩ්ඩියා ජනිත විසාදනං අඤ්ඤතර දුක්ඛං උප, යාසං; මනොරථ විඝාතපත්තානං ඉච්ඡාවිඝාතදුක්ඛං ඉච්ඡිතා ලාභාති එවං නානප්පකාරතො උපපරික්ඛියමානා උපාදානක්ඛන් ධාව දුක්ඛානි යදෙතං එකමෙකං දස්සෙතුං වුච්චමානං අනෙක ගිරි කප්පෙහි නාසක්කා අනවසෙසතො වත්තුං; තං සබ්බම්පි දුක්ඛං එකජ්ජලබින්දු මත්තකල සමුද්දජ්ජලරසං විය යසසුකෙසුචි පචසුඋපාද නක්ඛන්ධසු සංඛිපිත්වා දස්සෙතුං සංඛිත්තෙන පඤ්චුපාදානක්ඛන්ධා දුක්ඛානි භගවා අවොචාසි.

මේ පවත්කතිඹයහි විනිශ්චයයි දුක්ඛසත්‍යවිනිශ්චය මෙතෙකින් දතයුතු. සමුදයනිර්දේශයහි වනාහි යම් මේ තෘෂ්ණාවක් තොමෝ පුනර්භවය කරන්නීද රූපශබ්ද ගන්ධරසාදී ඒ ඒ අරමුණහි ලග්නවන්‍යාවූ නන්දිරාගයෙන් යුක්තවන්නීද නන්දිරාගය හා සමඟ පවත්නීද ඒ ඒ භවයෙහි ඇල්ම පිපාසාවයෙන් තොසය කරන්නීද ඒ තෘෂ්ණා තොමෝ කවරක්වන්නීද කාමාස්‍රවදෘෂ්ටියන් පැවති කාමතෘෂ්ණාවය අටලොස් ප්‍රභේදයක් ඇති ශාස්වතදෘෂ්ටිය හා එක්වූ පැවති භවතෘෂ්ණාවය සුප්‍රසිද්ධ ප්‍රභේදයක්ඇති උච්ඡේදදෘෂ්ටිය හා එක්ව පැවති විභවතෘෂ්ණාවය යනමේ ත්‍රිවිධ තෘෂ්ණාව සමුදයසත්‍යනමින් වන්නේය. මේ සමුදය සත්‍යයෙහි නන්දිරාගය මස්වැදුල්ලක්සේකොට කියන්ට කාරණා ඇත්තේය. ඒ කවර අර්ථයකින් දයන්? මස්වැදුල්ල රජ බමුණු වෙළඳ ගොවි ආදිවූ බොහෝ සත්ත්වයන් විසින්ද කාන සොණ සිඟාලාදී නිරශ්වීනය යන බොහෝ සත්ත්වයන් විසින් ප්‍රාර්ථනා කරණ ලද්දීය. අවිද්‍යාමදයෙන් මත්වූ එසේම සත්ත්වයෝ රූපශබ්දාදීවූ ඒ ඒ අරමුණහි ඇලෙන්‍යාවූ නන්දිරාගයට පැමිණ භවප්‍රාර්ථනාකරනනාවූ යම්සේ මස්වැදුල්ල තිබ්නිබ්බිතැන ඇලේද එපරිද්දෙන් නන්දිරාගයෙන් සත්ත්වයන් භවයෙහි ලග්න වන්නාහ. දුකටපැමිණද උකටලි නොවෙන්නාහ. එහෙයින් නන්දිරාගයට මස්වැදුල්ලයයි කියනුලැබේ. එයින් වදලහ, කුමාරකාශ්‍යප ආර්ය්‍යරයන් වහන්සේට

විභංගසූත්‍රයෙහි

මංසපේසිනිඛා භික්ෂූ නන්දිරාගසඝාතං අධිවචනංයි. මෙයින් විනිශ්චයකරණලද්දේ සමුදයසත්‍යයයි දතයුතුයි. දුක්ඛනිරෝධ සත්‍යයට යොතක්සාඅයව තණ්හාය අසෙසවිරාග නිරෝධා ඝනාදීන් සමුදයනිරෝධයම කියනලද්දේය. කුමක්හෙයින්ද යත්? සමුදය නිරෝධවූ කල්හි දුක්ඛනිරෝධයවෙයි අන්පරිද්දෙකින් වන්නේය.

යථාපි මූලෙ අනුපද්දවෙ දළ්හා
පීතෙනාපි රුක්ඛෝ පුනරෙවරුහති
එවම්පි තණ්හානුසයෙ අනුහතෙ
නිබ්බත්තති දුක්ඛමිදං පුනප්පුනංයි.

යනුහෙයින් යම්සේ පණුවන් විදිමි සැත්පෑහැරීමි ආදිවූ උපද්‍රව රහිත කල්හි එහෙයින්ම ස්ථිරකල්හි ශාඛාදි ඡේදනයෙන් ඡින්නවූ වෘක්ෂය නොනැසුනු සෙයින් නැවතත් උපදිද එහෙයින්ම කාමරාගානුසය භවරාගානුසය සංඛ්‍යාතවූ තෘෂ්ණානුසය නොනා

කල්හි මේ දුක්ඛයද නැවත නැවත උපදනේය. මෙසේ යම්හෙයකින් සමුදය නිරෝධයෙන්ම දුක්ඛනිරෝධය වේද ඒ කාරණයෙන් දුක්ඛනිරෝධය දෙශනා කරන්නාවූ සම්බුදයන්වහන්සේ සමුදයනිරෝධයෙන් දෙශනාමකාට වදාළසේක. එසින් කිහ.

ඉනි යසමා සමුදයනිරෝධෙනෙව දුක්ඛං නිරුජ්ඣනි තසමා භගවා දුක්ඛනිරෝධං දෙසෙෂනතා සමුදයනිරෝධෙන දෙසෙසි.

ඒ එසේමය සිංහතෙමේ යමක්හු විසින් ශරය තමා කෙරෙහි විදුනාලදද ඔහු කෙරෙහිම නමාගේ බල දක්වයි, ශරයෙහි නොදක්වයි එසේම බුදුහු කාරණයෙහිම පිළිපදිති, ඵලයෙහි පිළිනොපදිති යනමේ අර්ථය දක්වනපිණිස 'සිහසමානවුත්තිනොනිතථාගතා තෙ දුක්ඛං නිරොධෙනතා දුක්ඛනිරොධව දෙසෙනතා මඤ්ඤි පරිපජ්ජනි න ඵල, යනු දක්වන ලදි. යම්සේ සුනඛයනමේ කිසි වක්හු විසින් කැරින් පහර දුන් කල්හි බුරමින් කැද මැඩගෙයි ප්‍රහාරදයකයා කරා නොදිවේ එසේම අන්‍ය තීර්ථකයෝ දුක්ඛය නිරුඛකරණ්ඣ කැමැත්තාහු කායකලමථයෙහිම යෙදෙති, කෙලෙස නිරොධයෙහි නොයෙදෙති යන මේ අර්ථය දක්වන පිණිස "සුවාන වුත්තිනයාපන අඤඤතිත්තියා" තෙ දුක්ඛං නිරොධෙනතා දුක්ඛ නි, රොධව දෙසෙනතා අත්තකිලමථානුයොග දෙසනාදිහි ඵලෙපවිපජ්ජනති නහෙතුමහි යනු දක්වනලදි. මෙසේ දුක්ඛනිරොධයට සමුදයනිරොධවසයෙන් දෙශනාකිරීමෙහි ඵප්‍රයොජනය වෙදිතව්‍යයි මේ වනාහි අර්ථයි. යො තසසායෙව තණහාය යතෙනාහි තාණණාව නාම පොනොභවිකයයි කියා කාමතාණණාදිවශයෙන් විභාගකල තාණණාවගේ විරාගයයි කියනු ලැබෙයි.

තසසායෙව තණහාය'නි තසසපොනොභවිකාහි වසා කාමතණහාදි වශෙන විභතතතණහාය විරාගො වුච්චති මගෙහා විරාගා විමුච්චනී නිහි වුත්තං විරාගෙනා නිරොධො විරාග නිරොධො අනුසයසමුග්ඝා තතො අසසවිරාගෙන නිරොධා අසස විරාග නිරොධො අථවා විරාගෙනි පහානං වුච්චති තසමා අසසසා විරාගා අසසසා නිරොධොනි එවමපඤ්ඤ යොජනා දඨබබා අඤ්ඤතෝපනසබබානෙව එතානි නිබබාණසස වෙවච්චනානි පරමත්ථතානි දුක්ඛනිරොධං අරි යසච්චනනි නිබබාණංවුච්චති යසමාපන තං ආඝම්ම තණහාවිරජ්ජනි වෙව නිරුජ්ඣනි ව තසමා විරාගොනිව නිරොධොනිව වුච්චති යසමාචත දෙවත:සසවාගාදයො හොනතී කාමගුණාලයෙසු වෙච්ඡ එකොපි ආලයො නතී තසමා වාගො පටිනිසසගගා මුතතී අනාල යෝ වුච්චතියි.

යනුවෙන් කල් විනිශ්චයද දතයුතුයි. ඒ මේ නිර්ණය සවිදුකඹ ඥානනියට ප්‍රත්‍යය වන බැවිනුදු සියලු කෙලෙස සන්තාප නැතිබැවි නිදු ඥානාලක්ෂණ ඇත්තේය. හඟ නැතිබැවින් නොගිලියෙන රස ඇත්තේය. හෙවත් අඩුනි බව කෘත්‍යයකොට ඇත්තේය. රසය කෘත්‍යය යනු එකාර්ථයි. මෙහද නොගිලිහෙන සම්පත් ඇත්තේය යන අර්ථයි අනාදිමත් සසර සිතිනෙනුදු නොදක්නාලද වීරූප බැවිනුදු දුටුකෙණහිම හය නොකරයි, කියනබඳුව අස්වය් කෙරෙයි, කෘත්‍යාර්ථයෙන් අස්වස්කරණ කෘත්‍යය ඇත්තේය. සකති නිමිත්ත නැතිබැවිනුදු රාගාදිනිමිත්ත නැතිබැවිනුදු අනිමිත්තෙහි වැටහෙන්නේයි. රාගාදි සමිප්‍රපව ව්‍යපගමනයට නිමිත්තබැවින් නිස්ප්‍රපව බව ඵලවත්නේය, එසිත් කිහ.

නයිදං සන්තිලක්ඛණං අට්ඨි නිරසං අසාසකරණරසං වා අනිමිත්තපට්ඨානං නිප්පපඤ්චපට්ඨානං වා-යි.

මේ මෙහි සංක්ෂේපය විස්තරය වනාහි විශුද්ධිමාර්ගයෙහි නිරෝධ සත්‍ය නිර්දෙශ කථාවෙන් බලා දතයුතුයි. දුක්ඛනිරෝධගාමිනී ප්‍රතිපදාර්ය සත්‍යයෙහි චතුස්සත්‍යය ප්‍රතිවේධය පිණිස ප්‍රතිපන්නා යෝගීහුගේ නිවන් අරමුණු කොට ඇති අවිද්‍යානුශය සමුච්ඡේද කරණුවු ප්‍රඥාවක්‍රුප සම්‍යක්දර්ශනය නම්වේ, ඒ සම්‍යක්දර්ශී තොමෝ අවිපරීත වසයෙන් මනාකොට දුක්මලක්ෂණකොට ඇත්තීය තත්ත්වයෙන් ප්‍රකාශකරණ බව කෘත්‍යයකොට ඇත්තිය අවිද්‍යානාමැති අන්ධකාරය විධ්වංශනය කිරීම ප්‍රත්‍යුපස්ථාන සංඛ්‍යාත වැටහීම්කොට ඇත්තීය, එසිත් කිහ.

චතුසච්චපටිවෙධාය පටිපන්නසසයොගිනො නිබ්බාණාරම්මණං අභිඤානුසයසමුග්ඝාතකං පඤ්ඤාවුච්චති සම්මාදිට්ඨි සා සම්මාදස්සන ලක්ඛණා තපපකාසනරසා අවිජ්ජන්ධකාරවිධංසන පච්චුපඨානා-යි.

එසේම සම්‍යක් දෘෂ්ටින් සම්පූර්ණවූ දෘෂ්ටිඇතියහුගේ ඒ සම්‍යක් දර්ශනය හා සමප්‍රයුක්තවූ නාමඛන්ධාදි මිථ්‍යාසංකල්පයන් සමුච්ඡේදය කරණ සිත්හු නිවන්දකාටස්හි ආරොපනය සම්‍යක්කල්පනා නමිවෙයි, ඒ සම්‍යක් කල්පනා තෙමේ සිත්හු නිවන් අරමුණෙහි නැඹිව ලක්ෂණකොට ඇත්තේය අපීණයයි කියනලද නිවන් අරමුණෙහි මාගීසිත්හු අල්වන කෘත්‍යය ඇත්තේය. මිථ්‍යාසංකල්පනා වගේ ප්‍රහාණකිරීම වැටහීම්කොට ඇත්තේය, එසිත් කිහ.

තථා සම්පහාදිඛීනො තං සම්පයුත්තං මිච්ඡාසංකප්පසමුග්ඝාත වෙතසො නිබ්බාණං පටිපදාහිනිරොපනං සම්මාසංකප්පොසෝ සම්මා විතක්කාහිනිරොපන ලක්ඛණාඅපණා රසා මිච්ඡාසංකප්පපහාණ පච්චුපඨානොා-යි.

එසේමසම්‍යක්දෘෂ්ටියෙන් බලන්නහුගේද ඒ සම්‍යක්සංකල්ප නාමවෙන් සිත්හු නිවන් අරමුණෙහි ආරෝපනය කරණුවහුගේද සම්‍යක්දෘෂ්ටි සම්‍යක්සංකල්ප දෙදෙනා හා සම්ප්‍රයුක්තවූ චතුර්විධ වාක් දුශ්චරිතයන් සමුච්ඡේදකරණුවූ මිථ්‍යාවචනයෙන් විරති නොමෝ සම්‍යක්වාචා නම් වෙයි, ඒ සම්‍යක් වාචිතොමෝ විසංවාදනාදි කෘත්‍යය ඇති බැවින් රුක්ෂවූ අපරිග්‍රාහකවූ මුසාවාදීන්ට ප්‍රතිපක්ෂ බැවින් සහිත්ධර්මයෙන් සම්ප්‍රයුක්ත ධර්මයන් පරිග්‍රහකරණ ලකුණු ඇත්තීය. මිථ්‍යාවචනයෙන් වලක්නාබව කෘත්‍යයෙකොට ඇත්තීය. මිථ්‍යාවචනය ප්‍රහාණකිරීම ප්‍රත්‍යුපස්ථානකොට ඇතතීය **එසින් කිහ.**

නථාපසසතො විනකකයතො ච තං සම්පයුත්තානාච වච්දුච්චරිත සමුග්ඝාතිකා මිච්ඡාවාචාවිරති සම්මාවාචානාම සා පරිග්‍රහලකඛණා විරමණරසා මිච්ඡාවාචා පහානපච්චුපඨානා-යි.

ඒ මිථ්‍යා වචනයෙන් විරමණය කරන්නහුට ඒ සම්මාවාචාව හා සම්ප්‍රයුක්තවූ ප්‍රාණවධාදි මිථ්‍යාකර්මාන්තයන්ගේ සමුච්ඡේදයවූ ප්‍රාණවධාදීන් කෙරෙන් විරමණය සම්‍යක් කර්මාන්ත නම්වේ. මහ නෙම කායික ක්‍රියාව කිසිකටයුත්තක් උපදවන බැවින් සමුත්ථාන ලක්ෂණකොට ඇත්තේය. මහාඛෝත් දුරුබිපනයක්මෙන් සම්ප්‍රයුක්තධර්මයන් නගන ලකුණු ඇත්තේය, මිථ්‍යාකර්මාන්තයන් වැළැක්ම කෘත්‍යයකොට ඇත්තේය. ප්‍රාණවධාදී මිථ්‍යාකර්මාන්තය ප්‍රහාණකිරීම වැටහීමකොට ඇත්තේය, **එසින් කිහ.**

තථාවිරමතො තං සම්පයුත්තා මිච්ඡාකම්මන්ත සමුච්ඡේදිකා පාණාතිපාතාදි විරති සම්මාකම්මන්තා නාම ඉසා සමුත්ථානලක්ඛණා විරමණ රසා මිච්ඡාකම්මන්ත පහානා පච්චුපඨානා-යි.

ඒ යෝගීහුගේ ඒ සම්‍යක්වාචා සම්‍යක්කර්මාන්ත දෙදෙනාහට විශුද්ධිභූතවූ ඒ සම්‍යක් වාචාදීන් හා සම්ප්‍රයුක්තවූ කුශල ලපනාදීන් උපවෙජ්ජකරණුවූ සම්මාඅජීවයෙන් විරතියෙක්ඇද්ද මහ සම්‍යක් ආජීව නම්වේ, ඒ සම්‍යක් ආජීවය තෙමේ පිරිසිදුබව ලක්ෂණකොට ඇත්තේය සම්‍යගාජීවයෙන් ජීවමාන සත්වයන්ගේ මහා සම්ප්‍රයුක්ත ධර්මයන්ගේ මහා ජීවිතේන්ද්‍රිය ප්‍රවෘත්තිසංඛ්‍යාත ආජීවයාගේ හෝ ද්‍රුඩිය වේදනා නමැයි දතයුතුයි. මහා ආජීවය තේ ප්‍රවෘත්තිය කෘත්‍යයෙකොට ඇත්තේය, සම්‍යගාජීවයාගේ ප්‍රවෘත්තියෙහි පටන් මිච්ඡාජීවයා නොපවත්නා බැවින් බුඩ නිහිත නොවූ සම්‍යක්ජීවිතාවිතේන්ද්‍රිය ප්‍රවෘත්තිය ඝදයංජීවප්‍රවෘත්තිනමැයි දතයුතුයි මයත්. මිථ්‍යාජීවය ප්‍රහීණකිරීම වැටහීමකොට ඇත්තේහ, **එසින් කිහ.**

යා පනස්ස තෙසං සම්මාවාචා සම්මාකම්මන්තානං විසුඩ්හත්තා සම්පයුත්තා ච කුසලානං උපවෙඨිකා ඕවඡාජීවවිරති සම්මා ආජීවෝ නාම සෝ වොදානලක්ඛණෝ සඳ්දයාජීවපපවත්තී රසෝ මිච්ඡාජීවපහාන පච්චුපඨානෝ-ති.

ඉක්බිත්තෙන් සම්මාවාචාය සම්මාකම්මන්තය සම්මාආජීවයයි කියනලද සීලඛන්ධයයි පිහිටි ඔහුගේ සීලඛන්ධයට සුදසු ඒ සම්මා වාදීන් හා සම්ප්‍රයුක්තවූ කොසජ්ජසම්භෙදකවූ සම්මාකුසල විඩවං ගකදවූ යම් සම්‍යක් ව්‍යායාමයෙක් වීර්‍යාරම්භයෙක් ඇද්ද මේතෙමේ සම්‍යක් ව්‍යායාම නම්වෙයි, හෙතෙම නොපසුබැස්ම ලක්ෂණකොට ඇත්තේය. නොවුපන් අකුසලධර්මයන් නොවුපදවීමය උපන් අකු සලධර්මයන් නැසීමය නොවුපන් කුසලධර්මයන් ඉපදවීමය උපන් කුසලධර්මයන් වැඩිමය යන මොවුන් කෘත්‍යයකොට ඇත්තේය, මිථ්‍යාව්‍යායාමය නැසීම ප්‍රත්‍යුපස්ථානකොට ඇත්තේය, **එසින් කිහ.**

අථස්ස යෝ තස්සා සම්මාවාචා කම්මන්තාජීවසංඛාතෝ සීලඛන්ධෝ පනිධිතස්ස තදනුරූපෝ තංසම්පයුත්තෝච කොසජ්ජසම්භෙදකෝ විරියාරම්භෝ එස සම්මාවායාමෝ නාම සෝ පණිහ ලක්ඛණෝ අනු ප්පන්නාකුසලානුප්පාදනාදි රසෝ මිච්ඡාවායාමපහානපච්චුපඨා නෝ-ති.

මෙසේ සම්‍යක් ව්‍යායාම කරණ ඒ යොගීහට කායාදියෙහි ශුභා දීආකාරයන් ග්‍රහණවශයෙන් ප්‍රවෘත්තවූ ශුභසංඥව පුඵිඵමකොට ඇති අකුසල සඤ්ඤායෝම මිථ්‍යාසහි නම් වනබැවින් ඒ මිථ්‍යා සඤ්ඤා නිය නසන්නාවූ සිත්හුගේ අරමුණු සිහිනැතිනොවන බවක්ඇද්ද ඒ සම්‍යක් සතිනම් වන්නිය ඒ සම්‍යක්සති තොමෝ අරමුණු නොවි හිද වැටහෙන බැවින් අරමුණට එළඹ සිටිනා ලකුණු ඇත්තිය. අරමුණු සිහිනැති නොවන කෘත්‍යය ඇත්තය, මිථ්‍යා සඤ්ඤාවගේ ප්‍රහාණකිරීම ප්‍රත්‍යුපස්ථානකොට ඇත්තිය, **එසින් කිහ.**

තස්සෙවං වායමතෝ නං සම්පයුත්තෝච මිච්ඡාසති විනිඝ්ඨනකෝ චෙතසෝ අසමෙමාසෝ සම්මාසති නාම සා උපඨානලක්ඛණා අසම්මුස්සන රසා මිච්ඡාසතිපපහානපච්චුපඨානා-යී.

මෙසේ අනුත්තරසතියෙන් සංරක්ෂිතවූ විත්තයාගේ ඒ යථෝක්ත සම්ප්‍රයුක්තවූ මිථ්‍යාසමාධිය නසන්නාවූ විත්තෙකග්ග තාතොමෝ සම්‍යක්සමාධි නම්වේ, හෙතෙම අවික්ඛෙපලක්ඛණ ඇත් තේය මනාව පිහිටන බව කෘත්‍යයකොට ඇත්තේය. මිථ්‍යාසමා ධිය ප්‍රහාණය කිරීම වැලැක්වීමකොට ඇත්තාහුය, **එසින් කිහ.**

එවං අනුත්තරාය සනියා සංරක්ඛියමාන චිත්තස්ස හං සම්ප යුත්තාව විවිච්චසමාධි විඛංසිකා විතෙතකඝතා සම්මාසමාධි නාම ඉසා අවිතක්කපලක්ඛණා සමාධානරසා මිච්ඡාසමාධිප්පහානා පච්චුපට්ඨානෝ-යි.

මේ මෙහි ජාතිආදීන්ගේ විනිශ්චය වශයෙන් විනිශ්චය වෙදිතව්‍යයි. ඤාණකිච්චවසෙනා යනුයෙහි සත්‍යයන් අරහයා පවත්නා ඤාණයාගේ කෘත්‍යය වශයෙන් විනිශ්චය දතයුතුය යන අර්ථයි. ඒ එසේමය සත්‍යඥානය තෙමේ අනුබොධඥානය පටිබොධඥානයයි කියා විවිධ වෙයි. එහි අනුබොධ ඥානය නම් ප්‍රත්‍යක්ෂඥානාට නොදනුතුදු අනුශ්‍රවය අනුවදන්නා ඥාවණ අනුබොධඥාන නම් වෙයි. නොඉහත් නැවත නැවත උපදනා බැවින් පළමු පළමු උපන් ඥාවණ අනුවදන්නා ඥාවණය ප්‍රතිවෙධකරණ ඥාවණ පටිබොධඥාන නම්වෙයි. "චතුසච්චාභිසම්බුද්ධෝ සච්චානං අනුබුද්ධා අපපටිවිද්ධා,,යන තන්හි අනුබොධනම විදර්ශනාඤාණයෙහි ප්‍රතිවෙධඥානය මාර්ගඤාණයෙහි වනබැවින් මෙහිදා සත්‍යඥාන මිච්ඡාකොටකිහයි යෙත්, ඒ අනුබොධය පටිබොධය යන යුගළදෙක්හි අනුබොධඥානය ලෞකිකවූවක් අනුසාව ආකාර පරිවිතක් දිගි නිජ්ඣානබන්ති විසින් නිරෝධයෙහිදු මාර්ගයෙහිදු පවතී, ප්‍රතිවේධ ඥානය ලෝකොත්තරවූයේ නිවන් අරමුණුකොට පරිජානනාදී කෘත්‍යයවශයන් චතුසත්‍යයන් ප්‍රතිවේධ කෙරෙයි, **එසින් කිහ.**

ඤාණකිච්චවසෙනාති සච්චඤාණස්ස කිච්චවසෙනාපි විනිච්ඡයෝ වෙදිතබ්බොති අත්ථෝ දට්ඨබ්බෝ යථාසුඤං අනුබොධඤාණව පටිවේධ ඤාණඤ්ච තත්‍ථ අනුබොධඤාණං ලෝකියං අනුසාවාදිවසෙන නිරෝධෙ මග්ගෙව පවත්තති පටිවේධඤාණං ලෝකුත්තරං නිරෝධමාරම්මණං කත්වා කිච්චවසෙනා වත්තාරිපි සච්චානි පරිවිජ්ඣතීති-යි.

ඒ පරිජානනාදී කෘත්‍යය කිරීමෙන් පරිඥෙය්‍යාදීන් මෙන් සත්‍යයෝද ඒ ප්‍රතිවේධ ඥානයට ප්‍රකටවෙත්, මිථ්‍යාඥානප්‍රහාණාවෙන් සංස්කාරයන් කෙරෙන් පහිලියමාන මනස් ඇත්තානුව උපදනා මහානුභාව විසංඝාරවූ දුක්ඛනිරෝධය අරමුණුකොට දුක්ඛයද පිරිසිඳින්ය දුක්ඛඝන තාඥණාව පහවන්නේය නිරෝධයද සාක්ෂාත් කරන්නේය සභාවයෙන් ප්‍රකටවන ආදිත්‍යඝාමෙන් සම්මාසංකප්පාදීන් යම්ග පවත්නේය. මාර්ගයද වඩන්නේය. මෙසේ ඉහසින් ඉම් කෘත්‍යයන් කරණ ඥාවණ දෘඩාදියෙහි සම්මොහනිවාරිනයෙන් එක ප්‍රතිවේධනයෙන් චතුසත්‍යායන්ම ප්‍රතිවේධ කෙරෙයි දතයුතු,

එසින් වදලහ.

යෝ භික්ඛවේ දුක්ඛං පස්සති දුක්ඛසමුදයම්පි සෝ පස්සති දුක්ඛ නිරෝධම්පි පස්සති දුක්ඛනිරෝධගාමිනිපටිපදම්පි පස්සතීති-යි.

ඒ ප්‍රතිවේධ ඥානයාගේ පරිජානනාදී කෘත්‍යය ඇති සැණය විශුද්ධිමාර්ගයෙහි සැණදස්සනා විසුද්ධිකථාවෙහි කී ක්‍රමයෙන් ගත් මන්ය. යම් ලෞකිකවූ අනුලෝමඥාන කෙණෙක් ඇද්ද ඒ සුව මෙහි දුඃඛඥානය උත්පත්තියම විසින් පවත්නේ සංස්කාර පුඤ්ජාත්‍රවූ දර්ශනයෙන් සක්කායදිට්ඨිපරිග්‍රහනය වලක්නේය. සමුදයඥාණය හෙතුඵලසම්බන්ධයන්ගේ අවිච්ඡේදය දක්නාබැවින් ප්‍රතිඝනාභිනිවේ විසින් පවත්නා උච්ඡෙදදෘෂ්ටිය වලක්නේය, නිරෝධ ඥාණය හෙතු නිරෝධයෙන් ඵලනිරෝධය දක්නාබැවින් ශාශ්වත දෘෂ්ටිය වලක්නේය මාර්ගඥානය නත්ථිඅත්ථිකාරෙ නත්ථිපරෙකාරෙ නත්ථි පුරිසකාරෙ යනාදීන් අක්‍රියදෘෂ්ටිය වලක්නේය දුඃඛඥානය හෝ ධ්‍රුව සුභ සුඛානුභාව රහිතවූ සංඛාරයන් කෙරෙහිදු ධ්‍රුව සුභ සුඛානුභාව සංඛ්‍ය සංඛ්‍යාතවූ සමුදය ඵලවූ දුක්ඛයෙහි විපල්ලාසය වලක්නේය. "ඉස්සරො ලොකං පවත්තෙති සඤ්ඤි නිවත්තෙති සංහරතියි,, යනුවෙන් ඊශ්වර කාරණ වාදීහු කියති. "පධාන තො ලොකො ආවිභවති තමෝවව පලීයති,, යනුවෙන් ප්‍රධාන කාරණවාදීහු කියති.

කාලො කරොති භූතානි කාලො සංහරති පජා
කාලෙසුත්තෙසු ජාගර ති කාලෝහි දුරතික්කමොයි.

යනුවෙන් කාලවාදීහු කියත්, කණ්ඩගන්ගේ කපිඤ්ඤලාදීන් ගේ පරිමඬලභාවය මෙන් මෘගපක්ෂි ආදීන්ගේ විචිත්‍රභාවයමෙන් සවභාවයෙන් මේ ලෝකය වන්නේයයි සවභාවවාදීහු කියති, ආදි ග්‍රහණයෙන් අද්‍යතනලෝකය පවත්නාසේ යනාදී ගත්හු, මෙසේ අකාරණයෙහි කාරණාභිමානා වශයෙන් පවත්නා හේතුයෙහි විපල්ලාසය සමුදයඥාණය වලක්නේය. උද්දක ආලාරාදීන් මෙන් අරූප ලෝකයෙහිදු නිගණ්ඨයන් ලෝකාවපිකාවෙහිදු මොඝයයිගනනා නිරෝධ විපල්ලාසය නිරෝධඥාණය වලක්නේය. ඉඤ්ජිත තපීඝ ප්‍රහ්ලාදිබ දර්ශනාදී මිය අපවර්ගීනැතැයි නෙණ තථා ප්‍රවෘත්තිසංඛ්‍යාත කාමසුඛල්ලිකානුයොගය කෙසඤ්ඤවනාදී තපවයාවෙඳ ශෛලි කුක්කුටසීලාදිඳ ආනම පරිනාපනයෙන් මොඝයාගේ ඉඬිත්‍රවෙයි. කරණ කාමසුඛල්ලිකානුයොගය අත්තකිලමථානුශෝගය යන ප්‍රහෙදය ඇති අවිශුද්ධිමාර්ගය විශුද්ධිමාර්ගයයි ග්‍රහණවශයෙන් ප්‍රවෘත්තවූ උපායෙහි විපල්ලාසය මාර්ගඥානය වලක්නේය දක්වනලදමැයි.

විශුද්ධිමාර්ගය

යං පනෙතං ලොකියං තණ්ඩුකඛඥණං පරිග්‍රහානාභිභවපසෙන පවත්තමානං සක්කායදිට්ඨිං නිවත්තෙති, සමුදයඥණං උච්ඡෙද දිට්ඨිං, නිරොධඥණං සස්සතදිට්ඨිං මිච්ඡාඥණං අකිරියදිට්ඨිං, දුක්ඛ

ඤ්ඤං වා ධුව සුභ සුඛත්තභාව රහිතෙසු ඛන්ධේසු ධුවසුභසුඛත්ත භාවසඤ්ඤා සංඛානං එලෙ විපල්ලාසත්තං; සමුදයසඤ්ඤං ඉස්සර පධාන කාලයභාවාදිහි ලෝකෙ පවත්තතීති අකාරණෙ කාරණාභි මානපවත්තං හෙතුම්හි විපල්ලාසත්තං; නිරොධසඤ්ඤං අරූපලෝකෙ ලෝකාදිපිකාදිසු අපවග්ගභූත නිරොධම්හි පටිපත්තිං මග්ග සඤ්ඤං කාමසුඛල්ලිකඅත්තකිලමථානුයොගපපහෙදෙ අවිසුද්ධි මග්ගෙ විසුද්ධිමග්ගභාවෙන පවත්තං උපායෙ විපල්ලාසත්තං නිවත්තෙත්ති-යි.

අපිච ලෝකයයි කියනලද පස්කඳ කෙරෙහිදු ලෝකප භවයයි කියනලද ඒ පස්කඳුන් උපදන්නහු කෙරෙහිදු ලෝකසමුදයයි කියනලද ඒ පස්කඳුන්ගේ අපගමවූ නිවන්හිද තදුපායයි කියන ලද ඒ පස්කඳුන්ගේ අපගමයට උපායවූ මාර්ගයහිදු සත්ත්වතෙම් යම්තාක්කල් සත්‍යයන් නොදනිද ඒතාක්කල් මුලාවන්නෙය.

එසිංග් කිහ.

ලෝකෙ ලෝකපභවෙ ලෝකසමුදයෙ සිවෙ ච තදුපායෙ
සම්මුය්හති තාව නරෝ න විජානාති යාව සඩ්වානි-යි.

මේ ගාථාවෙහි "ලෝකෙ" යන්නෙන් දුක්ඛසත්‍යයද, "ලෝකපභවෙ,, යන්නෙන් සමුදයසත්‍යයද, "ලෝකසමුදයෙසිවෙ" යන්නෙන් නිරොධසත්‍යයද, 'තදුපායෙ' යන්නෙන් මාර්ගසත්‍යයද, සඞ්ග්‍රහවූ පරිදි සප්‍රාඥයන් විසින් සත්‍යක්‍රමයෙන් පිරික්සියයුත්ත, මේසේ චතුරාර්‍යසත්‍යයන් නොදැනීම ඤාණ කෘත්‍යයෙහුදු විනිශ්චය දතයුත්ත. **අඤාණාභිනිවෙසෙද** යනුවෙහි දුක්ඛසත්‍යයෙහි වනාහි තෘෂ්ණාව්‍ද අනාශ්‍රවධර්මයනුදු නම්බා සෙසු එකාසූ ලෞකික ධර්මයෝ ඇතුලත් වෙත්. සමුදය සත්‍යයෙහි අධ්‍යාත්මික බාහිරවූ චාදසායතන යන් කෙරෙහි කාම භව විභව තෘෂ්ණාවිසින් සහිත්වැදෑරුම්වූ තෘෂ්ණාවිචරිතයෝ ඇතුලත් වෙත්. නිරොධසත්‍යය එකක්ම බැවින් කිසිවක්හු නොදනුවැව අනාත්මයන් නැතිවෙ මාර්ගසත්‍යයෙහි සම්‍යක් දෘෂ්ටිවාරයෙන් විදර්ශනාප්‍රඥාව පැහැදුණු ප්‍රඥාබල ධර්මවිචයසම්බොධ්‍යඞ්ගයෝ සංඛ්‍යාත වෙත්. විදර්ශනාප්‍රඥාදි බොධ්‍යාඞ්ගික ධර්මයන්ගේ කෘත්‍යය නොනැවිත් ඇතද ධර්මහේතුවෙන් එකක් බැවින් කිසිවක්හු සම්‍යක්දෘෂ්ටියෙහි සංග්‍රහවෙයි සම්‍යක්දෘෂ්ටි මුඛයෙන් තදනන්තරීයභාවය කියනලදුයි දතයුත්තුවෙත්. සම්‍යක්කල්ප ප්‍රදෙශයෙන් නෛෂ්ක්‍රම්‍ය චිතක්‍රිය අව්‍යාපාද චිතක්‍රිය අවිහිංසා චිතක්‍රිය යන ත්‍රිවිධ චිතක්‍රියෝ සංඛ්‍යාත වෙත්.

ලෝකියකුශලෙණ ආලොභ මෙත්තා කරුණාඋපෙඛ යාභවසෙන
නිත්තනා මඟහකුවිණ ලොභ ව්‍යාපාද විහිංසා සමුච්ඡේද වසෙනත
ඉයා එකොව වුත්තොා එසනයඝා සම්මාවාචාදිසු, යන්‍ත මෙයට

විශුද්ධිමාගී ථිකායි.

කාමවිතකියෙහි දෝස දැක ඒ නසන පිණිස ප්‍රතිපන්නායහට උපන් මාගීයෙහි විතකිය නෙකඛම්මවිතකිය නම්වෙයි සෙසු දෙවිතකියෝද එසේවැයි අශුභඛ්‍යාන පාදකකොට ඉපදවූ මාගීයෙහි එපකිය නෛෂ්ක්‍රම්‍ය විතකි නම්වෙයි, මෛත්‍රීඛ්‍යානපාදකකොට ඉපදවූ මගෙහි විතකිය අව්‍යාපාද විතකිනම්වෙයි, කරුණාඛ්‍යාන පාදකකොට් ඉපදවූ මගෙහි විතකිය අවිහිංසාවිතකි නම්වෙයි, ඕඝහ අ වාවෙහි කීහයි යෙත්, සම්‍යක්වාචා ප්‍රදේශයෙන් කථනයෙන් චතුර්විධ වාක්සුචරිතයෝ සංග්‍රහවත්, මුසාවාදදී චතුර්විධවාක් දුශ්චරිතයෙන්වන සතර විරතිහුම චතුර්විධ වාක්සුචරිත නම්වෙහි දන්නේ කායසුචරිතයෙහිදු මෙම නියාමි යෙත්, සම්‍යක්කම්මාන්ත ප්‍රදේශයෙන් ත්‍රිවිධ කායසුචරිතයෝ සංග්‍රහ වෙත්, සම්‍යඇජීව මුඛ යෙන් අපිස් සතොස් ගුණ ඇත්තාහට සම්‍යඇජීවය වන බැවින් අපපිවිජතා යනතුන්තාවෝද සංග්‍රහවෙත්, සියලු ඒ සම්මාවාචා කම්මනාජීවයන් භාවානන්තරයෙහිදු ජීවිතහේතුවෙනුදු ආයස්සයන් විසින් අනතික්‍රමණීයවූ ආයස්කාභාන සීලනම්වන බැවින් සීලයද ශ්‍රද්ධාභාජනයකින් ගතයුතු බැවින් සඞ්ඉන්‍රිය සඞ්බල ඡඞ්ඉන්‍රිපාද යන්ගේ අස්තිබාවයන් සීලයාගේ අස්තිබාව වන බැවින් සඞ්ඉන්‍රිය සඞ්බල ඡඞ්ඉන්‍රිපාදයෝ සංගෘහිත වෙත්, සම්මාවාචාදී සීලයන්ගේ ග්‍රහණයෙන් යම් ශ්‍රද්ධාභාජනයකින් ඒ සීලයෝ ගන්නාලෘබද්ද ඒ ශ්‍රද්ධාභාජනයද ගෘහි නම වේහුයි, ඒ ශ්‍රද්ධාවෙන් අනාන්‍යවූ සඞඉන්‍රිය සඞ්බලයෝ සංගෘහිත වෙත්, ඡඞ්ඉන්‍රිපාදය වනාහි ශ්‍රද්ධාගුණභෙයින් ඡඞ්ඉන්‍රිපාදයද තදනන්තගීතාවෙහියි දතයුතුයි, යෙන් සම්‍යක් ව්‍යායාම ප්‍රදේශයෙන් චතුර්විධ සම්‍යක් ප්‍රධානය හෙ විරිඉන්‍රිය වීර්‍යබල වීර්‍යඡඹෝඛ්‍යභය යන මොහු සංග්‍රහවෙත්. සම්‍යක්සතිය කීමෙන් චතුර්විධ,සතිපඨානය සතිඉන්‍රිය සතිබලය සතිසඹෝඛ්‍යඞඛය යන මොහු ඇතුලත් වෙත්, සම්‍යක්සමාධියගේ කීමෙන් සවිතක් සවිචාරාදි ත්‍රිවිධසමාධිය විතක්කිපාදය සමාධිඉන්‍රිය සමාධිබලය ප්‍රීති ප්‍රශ්‍රබ්ධි උපෙඤා සඹෝඛ්‍යභයෝ ඇතුළත්වෙත්, මෙසේ අනන්තගීත යන්ගේ ප්‍රභෙද විසිනුදු විනිශ්චය දතයුතුයි,

මේද දක්වන ලදමැයි විශුද්ධිමාගීයෙහි

අනෙකාගධාගං පභෙදා'නි දුතකසවවත්‍ථම් හි ඨපෙතා තණහා වෙව අනාදව ඩිඹම්ව සෙසා ඨබ්බධම්මා අනෙකාගතා සමුදය සච්

වෙ ඡත්තිංසතණ්හා විවරිතානි නිරොධසච්චමසම්මිස්සං මිගාදවූ
ච සම්මාදිට්ඨි මූළබන්ධ වීමංසිඩ්ඩාදි පඤ්ඤින්ද්‍රිය පඤ්ඤාබල ධම්ම
විචයසම්බොජ්ඣඞ්ගානි සම්මාසංකප්පාපදේසන තථා මනඤ්ඤම්ම
විඤ්ඤාණදේසා, සම්මාවාචාපදේසන චත්තාරි වචීසුචරිතානි, සම්මා
කම්මන්තාපදේසෙනතීනි කායසුචරිතානි. සම්මාඡීවමූළෙන අපපිච්ඡ
තා සන්තුට්ඨිතාච සබ්බසඞ්ඛතේසුවචා එතඤ්ච සම්මාවාචා කම්මන්තා
ජීවානං අරියකන්ත සීලත්තා සීලඤ්ච සඞ්ඛාතෙන පරිග්ගහෙන
තණ්හත්තා තෙසං අත්ථිතාය අත්ථිභාවතෝ සද්ධින්ද්‍රිය සද්ධාබල ඡන්දිඞ්
පාදා; සම්මාවායාමාපදේසෙන චතුබ්බිධ සම්මප්පධාන විරියින්ද්‍රිය විරි
යබල විරියසම්බොජ්ඣඞ්ගානි, සම්මාසති අපදේසෙන චතුබ්බිධ සති
පට්ඨාන සතින්ද්‍රිය සතිබල සතිසම්බොජ්ඣඞ්ගානි, සම්මාසමාධි අපදේ
සෙන සවිතක්ක සවිචාරාදයෝ තයෝ සමාධි, චිත්තසමාධි සමාධි
න්ද්‍රිය සමාධිබල පීතිපස්සද්ධිසමාධි උපෙක්ඛා සම්බොජ්ඣඞ්ගානි, අනන්තා
ඔධානි'ත්‍රි එව මෙත්ථ අනන්තාඔධානං පහඳපි චතින්ඛයෝ පෙදි
තම්බා-යි.

උපමාදෙසනා යන්නෙහි මේම චතුරාර්‍යසත්‍ය ධර්‍මයන් උපමා විසි
නුදු දත්‍යුතුය යන අර්‍ථයි, හේ කෙසේදයත්? දුක්ඛසත්‍යය තෙමේ
සංසාදන වසයෙන් පෙළෙන බැවින් භාරයක්මෙන් දත්‍යුතුය, සමු
දයසත්‍යය ඉතමේ ඒ ඒ භවඅයගි උපදනා දුක්ඛයට හෙතුවන බැ
වින් භාරයාගේ ගැන්මක්මෙන් දත්‍යුතුය, නිරොධසත්‍යය ප්‍රවෘත්ත
දුක්ඛයාගේ වූපශමනයක් බැවින් භාරය බහාතිබීමක් සෙයින්
දත්‍යුතුය. මාර්ගසත්‍යය ප්‍රවෘත්තදුක්ඛ වූපශමයට හෙතු බැවින්
භාරය බහාතබන්ට කරණ උපායක් සෙයින් දත්‍යුතුය, **අපිච**, පිඩා
කරණ අර්‍ථයෙන් දුක්ඛසත්‍යය රොගයක් සෙයින් දත්‍යුතුය, ප්‍රභව
ලක්ඛණ බැවින් සමුදයසත්‍යය රොගයාගේ උත්පත්තියට කාරණ
යක් නිදානයක් බඳුය, නිරොධසත්‍යය ශාන්ත ලක්ඛණ බැවින් සුව
බවක් රොගවූපශමයක් සන්සිඳීමක් දුක්ඛහෙතුවගිදුනාබැවින්
රොගයාගේ අපගමයක් බඳුය උපසමනයට උපාය බැවින් මෙනයීා
ණිකලක්ඛණ මාර්ගසත්‍යය බෙහෙදක් බඳුය. **අපිච** බාධක බැවින් දු
කඛසත්‍යය දුබ්බිඤ්ඤයක් බඳුය ප්‍රභව සභාව බැවින් සමුදයසත්‍යය
වෑළියක් විසම වඤ්චකයක් බඳුය, නිරොධසත්‍යය ශාන්තාලක්ඛණ
හෙයින් සුබබැවින් සුභිඤ්ඤයක්බඳුය, දුක්ඛඅහතුව සිදුනාබව හෙයි
නුදු ඔහුගේ අපගමයට උපාය බැවිනුදු නියාීණලක්ඛණ මාර්‍යසත්‍යය
සුවඤ්ඤියක් බඳුය.

මේද දක්වනලදමැයි.

උපමානෝ'ති භාරෝ විය ඉි දුක්ඛසච්චං දුක්ඛං භාරාදුනම්ව
සමුදය සච්චං, භාර නික්ඛිපනං විය නිරොධසච්චං, භාරනික්ඛි

පහූපායෝ විය මඟසච්චං රොගොවිය දුක්ඛසච්චං රොගනිදානම්ව සමුදය සච්චං රොගවූපසමෝ විය නිරෝධසච්චං හෙසජ්ජම්ව මඟ සච්චං දුබ්භික්ඛම්ව වා දුක්ඛසච්චං දුබ්බිධිවිය සමුදයසච්චං සුභික්ඛ ම්ව නිරොධ සච්චං සුවුට්ඨිවිය මඟසච්චං අසිමි.

වෙරිවෙරමූලවෙරසමුග්ඝාතවෙරසමුග්ඝාතූපායෙති විසරුක්ඛ රුක්ඛමූල මූලූපච්ඡේද තදුපච්ඡේදූපායෙති හය හයමූල නිඛාය තදති ගමූපායෙති ඔරිමතීර මහොඝ පාරිමතීර තං ඇළපාපකවායාමෙති ව යොජේත්වා පෙතානි උපමාතො වේදිතබ්බානි'යි.

දක්වනලද උපමා වශයෙන්ද මෙසේ එතුරායෑ සත්‍යයන්ගේ විනිශ්චය දතයුත්තේය, දෙවෙනි පාඨපඬිපත්තියෙන් දැන්වූ උපමා වන් අතුරෙහි වෛරනම්, ව්‍යාපාදයයි ප්‍රතිපක්ෂබවහෝයි වෛරමූල නම් ආඝාතය වසතුයි වෛර. සමුග්ඝාතනනම් වෛර සන්නිදීමස මෛත්‍රියහෝයි. වෛරසමුග්ඝාතූපාය නම් සංග්‍රහ වසතුයි. **චතුඝාත හෝ** යන්නෙහිද **සුඝාතඝාතෝ** යන්නෙහිද විනිශ්චය තිඝණ්ඩිවාඹී යෙහි ආඝාතයෙන් දතයුතු. **එකන්ධාදිනි** යන්නෙහි විනිශ්චය කෙසේදයත්? මෝඨුන්කෙරෙහි සියලුම දුක්ඛස්කන්ධ ප්‍රවෘත්ති බැවින් එකවිධංවෙයි, නාමරූපවශයින් ද්විවිධංවෙයි, කාමූපපත්ති භවය රූපූපපත්තිභවය අරූපූපපත්තිභවය යන ප්‍රභේද වශයින් ත්‍රිවිධ වෙයි, මෙයින් විඤ්ඤාණස්කන්ධයන්ම දුක්ඛසත්‍යය බවකිව්, සතරආහාර ප්‍රත්‍යය වශයින් චතුර්විධංවෙයි, මෙයින් කබලිංකාරාදි සතර ආහාර විහාර විශෙෂයන්ද අන්‍යාවහරණීය වසතුය සවඩායතනය අවිද්‍යායෙ අභිසංඛාරයයි කියනලද නත්ථිප්‍රත්‍යයවූ ධම් විශෙෂ යන්ද ඔජාෂ්ටමක රූපය වෙදනාය ප්‍රතිසන්ධිස්කන්ධය නාමරූපය යන තනතිවාතත ධම් විශෙෂයන්ද යංග්‍රහකලේ ප්‍රවෘත්තිද දුක්ඛයට ප්‍රවෘත්තික බැවිනැයි දතයුතු පඤ්චොපාදානස්කන්ධභෙද යෙන් පංචවිධංවේ.

එයින් කිම.

සබ්බමෙවවෙච්ඡ **දුක්ඛං** එකවිධං පවත්තිභාවතො, ද්විධං නාම රූපතො, තිවිධං කාමරූපාරූපූපපත්තිභාව භෙදතෝ චතුබ්බිධං චතු ආහාරභෙදතෝ පවවිධං පඤ්චූපාදානක්ඛන්ධභෙදතෝ-ඔ.

සමුදය සත්‍යය දුක්ඛය පවත්වන බැවින් එකවිධංවෙයි, දෘෂ්ටිය හා සම්ප්‍රයුක්තය අසම්ප්‍රයුක්තය යන ප්‍රභේදයෙන් ද්විවිධංවෙයි, කාම තෘෂ්ණාවය භවතෘෂ්ණාවය විභවතෘෂ්ණාවය යන භේදයෙන් ත්‍රිවිධ වෙයි. සතරමාගීයෙන් ප්‍රහාතව්‍ය බැවින් සතරමාගීයන්ගේ භෙද යෙන් චතුර්විධ වෙයි. රූපාදිපඤ්චස්කන්ධයෙහි අභිනන්දන වශයෙන් හෝ රූපාලම්බනාදි වශයෙන් හෝ පඤ්චවිධංවෙයි, ඡවිතෘෂ්ණා කාය භෙදයෙන් ඡවිධ වෙයි. මෙහි රූපතෘෂ්ණාදිග්‍රහ ප්‍රත්‍යෙකයෙන් අනෙක භෙද භින්න හෙයින් තෘෂ්ණාකාය නම්වෙත් ඔවුන්ගේ භෙදයෙනැයි සේසි,

එසින් කිහ.

සමුදයොපි එකවිධො පවත්තකභාවතො, දුවිධො දිට්ඨසම්පයුත්තා සම්පයුත්තතො, තිවිධො කාම භව විභව තණ්හා භෙදතො, චතුබ්බිධා චතුමග්ගපහෙතබ්බතො, පඤ්චධො රූපාභිනන්දනාදි භෙදතො, ඡබ්බිධො ඡතණ්හා කායභෙදතො-යි.

නිරොධය තෙමේ අසංඛත ධාතුභාවයෙන් එකවිධවෙයි. පයිරුදාසයයි කියනලද ව්‍යවහාර වශයෙන් වනාහි සොපාදි ශෙෂ අනුපාදි ශෙෂ වශයෙන් ද්විවිධවෙයි. මෙහි "උපාදෙතීති උපාදියතීති උපාදි,, උපාදනයන් විසින් ගන්නාලැබෙනුයි (උපාදනස්කන්ධපඤ්චකය) උපාදි නම වෙයි. තන්නිස්සරණවූ නිර්‍වාණය උපාදනස්කන්ධපඤ්චකය ව්‍යුපශමනය කෙරේනුයි ඔහුගේ පශ්චිමචිත්තය දක්වා ශෙෂතාවද එයින් මතුනැති අනවශෙෂතාවද නිසා සොපාදිශෙෂ නිර්‍වාණධාතුය නිරුපාදිශෙෂ නිර්‍වාණධාතුයයි ද්විවිධයයි ව්‍යවහාර කරණු ලැබෙයි. සම්සේ මේ භෙදය ව්‍යවහාර වශයෙන් වේද එසේම සෙසු භෙද යෝත් වෙතියි දක්වන පිණිස **නිර්‍විධො** යනාදින් කියනලදැයි යෙන්, භවත්‍රය ව්‍යුපශමනය කරණ හෙයින් ත්‍රිවිධවේ සතරමාර්ගයෙන් පැමිණියයුතු බැවින් චතුර්විධ වෙයි, රූපාභිනන්දනාදී පඤ්චාභිනන්දනයන් සන්තිවූවන බැවින් පඤ්චවිධවෙයි, තණ්හාකායක්ෂය භෙදයෙන් ෂට්විධ වෙයි,

එසින් කිහ.

නිරොධොපි එකවිධො අසංඛත ධාතුභාවමතා පරියායෙන ද්විවිධො සඋපාදිශෙෂ අනුපාදිශෙෂතතා, තිවිධො භවත්තය වූපසමතො චතුබ්බිධා චතුමග්ගාදි ගමනීයතතා, පඤ්චධො පඤ්චාභිනන්දන වූපසමතො ඡබ්බිධා ඡතණ්හා කායක්ඛය භෙදතො-යි.

මාර්ගසත්‍යයද භාවිතව්‍ය බැවින් එකවිධවෙයි, සමථවිදර්ශනාදි බැවින් ද්විවිධවෙයි, මෙහි සම්මාදිට්ඨි සම්මාසංකප්ප දෙදෙන ප්‍රඥස්කන්ධය හ ඉතරයෝ සමථස්කන්ධය සීලයද සමථයට උපකාර බැවින් සමථ ග්‍රහණයෙන් ගත්නා ලැබෙයි ඔවුන්ගේ අභිප්‍රායයි යන වය වශයෙන් ලබ්ධවූ මාර්ගය සමථ විදර්ශනායයි ආගමන වශයෙන් භෙදකියනලදැයි දතයුතු විදර්ශනාමාර්ගය භාවනාමාර්ගය යන භෙදයෙන් හෝ ද්විවිධවෙයි. ශීලස්කන්ධය සමාධිස්කන්ධය ප්‍රඥස්කන්ධය යන ස්කන්ධත්‍රය් භෙදයෙන් ත්‍රිවිධ වෙයි. ශ්‍රොතාපත්තාදී මාර්ග වශයෙන් චතුර්විධවෙයි.

එසින් කිහ.

මග්ගොපි එකවිධො භාවෙතබ්බතතා, දුවිධො සමථවිපස්සනා භෙදතො දස්සනභාවනා භෙදතොවා, තිවිධො ඛන්ධත්තය භෙදතො චතුබ්බිධා සොතාපත්තාදී මග්ගවසෙන-යි.

අනිකුදු, සියලුම සත්‍යයෝ අවිතථබැවින් නිබාරුබැවින් එක විධවෙයි, අභිමුඛකොට ප්‍රත්‍යක්ෂවශයෙන් දතයුතු බැවින් හෝ විශි ෂ්ටඥනයෙන් දතයුතු බැවින් හෝ එකවිධවේ. දුක්ඛසමුදය දෙදෙ නා ලෞකික වශයෙන්ද නිරෝධමාර්ග දෙදෙනා ලෝකොත්තර වසයෙන්ද හැඟෙන බැවින් ලෞකික ලෝකොත්තර විසින් හෝ ද්විවිධවෙයි. නිරෝධය අසංඛතය සෙස්ස සංඛතයයි කියා හෝ ද්විවිධ වෙයි, දර්ශනාදී විසින් ත්‍රිවිධවෙයි. පරිඥේඥය්‍ය පහාතබ්බ සච්ඡි කා තබ්බ භාවෙතබ්බ භෙදයෙන් චතුර්විධවෙයි,

එසින් කිහ.

අපිව සබ්බානෙව සච්චානි එකවිධානි අවිතථතතා අභිඤ්ඤෙය්‍ය ත්‍යා වා. දුවිධානි ලෞකිය ලෝකුත්තරතෝ සංඛතාසංඛතතෝ වා තිවිධානි දස්සනභාවනාහි පහාතබ්බතා අපපහාතබ්බතා ව චතු බ්බිධානි පරිඤ්ඤෙයනාදි භෙදතෝ-යි.

මෙසේ එකවිධාදි භෙදයෙන් විනිශ්චය දතයුතුයි.. **සභාග විසභාගතෝ** යන්තෙහි සියලු සත්‍යයෝම අවිතථ බැවින්ද ආනවිඤ්ඤත්‍ය බැවින්ද දුෂ්කරවූ ප්‍රතිවෙධ ඇතිබැවින්ද සදෘශයෝය. ඒ එසේමය යමෙක් දුරුතෙනකසිට කෙසි සිදුරෙන් ශරය විදිද භෙද පළමුයන ශරපොංඛයහි හෙවත් දැත්තෙහි පසුපසුව විදි ශර යෙහි ශරතුඩ නොවරදවා විදිද යමෙක් හෝ සියක්වරක් ඉරන ලද අස්ලොමෙහි කෙලිවරින් වැදී අනික් කෙළවරින් නික්මෙන ලෙසට ප්‍රතිමුඛභාවයෙන් විදුනේද මෙයටත් වඩා චතුස්සත්‍යය ඇති ලෙස දැනගැන්ම දුෂ්කර වන්නේය,

වදුලේ මැනෝ.

තං කිම්මඤ්ඤසි ආනන්ද කතමන්නුඛෝ දුක්කරතරංවා දුරභි සම්භවතරං වා යොවා දූරතොව සුඛුමෙන තාලවණ්ඨලෙන අසනං අනිපාතෙත්‍ය පොංඛානුපොඛං අවිරාධිතං යොවා සතධාභින්නස්ස වාලස්ස කොටියා කොටිං පටිවිජ්ඣෙය්‍යානි එතදෙවභන්තෙ දුක්කර තරඤෙව දුරභිසම්භවතරඤ්ච යෝ සතධාභින්නස්ස වාලස්ස කොටියා කොටිං පටිවිජ්ඣෙය්‍යානි තතොඛෝ තෙ ආනන්ද දුප්පටිවිජ්ඣතරං පටිවිජ්ඣන්නි යෙ ඉදං දුක්ඛන්නි යථාභූතං පටිවිජ්ඣන්නි අයං දුක්ඛ සමුදයොනි යථාභූතං පටිවිජ්ඣන්නි අයං දුක්ඛනිරොධගාමිනී පටිපදාති යථාභූතං පටි විජ්ඣන්නි-යි.

බාධකප්‍රභවාදි තමන්ගේ සභාවය නියමවිසින් විසභාගයෝයි පළමු දුක්ඛ සමුදය දෙදෙන ඕදරිකයෝනුයි තිර්‍යඤ්ඤතයන්ටද ආහාරාදියෙහි තෘෂ්ණාව ප්‍රකටමය පිඛනායූහනාදි වශයෙන්

වනාහි මේ දුකඛය මෙයට කාරණයයි නත්වූපරිද්දෙන් අවගාහන යට නොපිළිවන් බැවින් ගැඹුරු බැවිනුදු ලෞකික බැවිනුදු සාසව බැවිනුදු සභාගයහ ඵලය හෙතුඝ යන මොවුන්ගේ භෙදයෙන්ද පරිඤ්ඤෙය්‍යය ප්‍රහාතව්‍යය යන ඵමාවුන්ගේ භෙදයෙන්ද විසභාග යඟ පශ්චිමඝත්‍යවයද ගැඹුරු බැවින්ද දුරවඝාහබැවින්ද ලෞකොත්තර බැවින්ද අනාසව බැවින්ද සභාගයහ, විෂය විෂයී බැවින් අරමුණු අරමුණු බැවින්ද සච්ඡිකාතබ්බභාවෙනබව වඝයෙන්ද විසභාගවෙත්, ප්‍රථම තෘතීයවූ දුකඛනිරොධ දෙදෙන ඵලයයි කියනු ලබන බැවින් සභාගයහ දුකඛය සංඛත බැවින් නිරොධය අසංඛත බැවින් විසභාගයහ. දෙවෙන් සතරවැනිවූ සමුදය මාර්ගසත්‍ය දෙ දෙන හෙතුඝයි කියනලබන බැවින් සභාගයහ, සමුදය එකාන්ත අකුසල් බැවින්ද මාර්ගය එකාන්තකුසල බැවින්ද විසභාගයහ,ප්‍රථම චතුර්වූ දුකඛමාර්ග දෙදෙන සංඛත හෙයින් අභාගයහ. දුකඛය ලෞකික හෙයින්ද මාර්ගය ලොකොත්තර හෙයින්ද විසභාගයහ. දෙවෙනි තුන්වෙනිවූ සමුදය නිරොධ දෙදෙන්ද නෙවසෙඛ නාසෙඛ වඝයන් විසභාගයහ, සාරම්මණ අනාරම්මණ වඝයෙන් විසභාග යහ. මේ ක්‍රමයේ මෙබඳු ප්‍රකාර ඇතිනයින් නුවනැත්තේ ආර්‍ය්‍ය සත්‍යයන්ගේ සභාගවිසභාගභාව දන්නේයි. දක්වනලදමැයි.

විශුද්ධිමාර්ගෙ,

පුබ්බානිවෙ සභාගානි දුරවගාහතත්තාගම්භීරත්තා ලෝකියත්තා සාසවත්තාච විසභාගානි ඵලහෙතු හෙදතො පරිඤ්ඤෙය්‍යපහාතබ්බතොච. පඨමානිපි වේ සභාගානි ගම්භීරත්තා දුරවගාහත්තා ලොකුත්තරත්තා අනාසවත්තා ච. විසභාගානි වීසයී විසයී භෙදතො සච්ඡිකාතබ්බ භාවෙතබ්බතොච පඨම තතියානි චාපි සභාගානි ඵලාපදෙසතො විසභාගානි සංඛතාසංඛතතොත දුතියචතුත්‍ථානිචාපි සභාගානි නෙව සෙඛ නාසෙඛභාවතො විසභාගානි සාරම්මණානාර ම්මණතො.

ඉති එවංපකාරෙහි නයෙහිච විවකඛණෝ
විජඤ්ඤු අරියසච්චානං සභාගවිසභාගතං–යි.

මේ මේසේ **විභාගතො නිබ්බචනං** යනාදියෙහි පවත් අරිය සච්චානං සභාග විසභාගතං ඒත මෙතන දක්වා අනෙකප්‍රකාර යෙන් විභාග කරණලද හෙවත්

විභාගතො නිබ්බචන ලකඛණාදිපප භෙදතො
අත්ථුද්ධාරතොවෙව අනුනාධි කතොතථා
කමතො ඡාති ආදීනං නිච්ඡයාඤාණ කිච්චතො
අනෙකානධානං පඤඤ උපමාතො චතුකඛතො.

සුඤ්ඤතෙක විධාදිහි සහාග විසභාගතා
විනිවිජ්ඣයෝ වෙදිතබ්බා විඤ්ඤූනා සාසනකෘමා–යි.

යන මාතෘකාවෙන් දක්වනලද විභාග නිර්වනාදි විසින් වර්ණිනාකර වදරන්නාවූ බුඩඝෝෂ මහා ස්ථවිරයන් වහන්සේ ලොකානන්දකරවූ බුදුරජානන් වහන්සේ විසින් වදලි චතුරාර්‍ය්‍ය සත්‍යය ගෙණ වර්ණිනාකර වදලිසේක අඤ්ඤාකොණ්ඩඤ්ඤදින්ට දම්සක් පැවතුම් සූත්‍රාදියෙහි බුදුන් විසින් අවබොධ කරවූසේත් මේ චතුරාර්‍ය්‍ය සත්‍යමය එසේ අවබොධකර වදරණසේකුත් තමන් වහන්සේ අභිඤ්ඤෙය්‍යාදි වශයෙන් චතුරාර්‍ය්‍යසත්‍ය ධර්මයන් බොධිදුමමූල සම්පයෙහිදි දත්හෙයින්මය එසේ හෙයින් සඩ්ගීතාරූඪ දය කවූ සඩ්ගීතිකාචාර්‍යවූ සමන්තභද්‍රවූ සකලලොක විනතාමාණික්‍යවූ ලෝකසවාමිවූ බුදුරජානන් වහන්සේ බුඩනම් වනසේක.

එසින් වදළහ.

අභිඤ්ඤෙය්‍යං අභිඤ්ඤතං–භාවෙතබ්බංව භාවිතං
පහාතබ්බං පහීණමෙ[1]තසමා බුඩොඝම්හි බ්‍රාහ්මණයි.

මෙනෙකින්

මේ සාරාර්‍ථ සංග්‍රහයෙහි

විශුඩ්ධිමාර්ගයෙන් සංග්‍රහකළ

චතුරාර්‍ය්‍ය සත්‍යකථා නම්වූ

සවෙනි පරිච්ඡේදය

නිමි.

මහාකාශ්‍යප සථවිරාබොධ කථා නම්වූ 7 වෙනි පරිවෙජදය.

තවද මේ සාරාදීඝව්‍යූහයෙහි මහාකාශ්‍යප සථවිරාවබොධ කථා නම් කවරහයත්?

චතුවේසාරාද්‍යඥනයෙන් විසාරදවූ කායබල දසයක් හා ඥණබල දසයක්ද දරණහෙයින් දසබලධාරිවූ සුමි සම්බුදුරජාණන් පිණිවියාවූ සථානයෙහි පිහිටීහෙයින් ආසභණථානථායිවූ නිබ්භිත නාද පවත්වා ඉහයින් සිංහනාදපවත්වන්නාවූ සියලු සත්වයන්ට උතුම්වූහෙයින් සම්සම්බෝතතමවූ ධම්මයට ඉසුරු බැවින් ධම්මේශ්වර වූ ධම්මයෙන් සියලු සත්වජනයා රජ්ජනයකරණහෙයින් ධම්මරාජන්වූ ධම්මයට නායක බැවින් ධම්මාධිපතිවූ ධම්මලොකය දක්වන හෙයින් ධම්මදීපවූ ධම්මයට ප්‍රතිඡථාහෙයින් ධම්මසරණවූ ධම්මයෙන් ආඥාවක්‍ර යපවත්වනහෙයින් සඬම්මවර චක්‍රවතීනිවූ සම්ධම්මයන් සම්මාකාරයෙන් පරාපදෙශරහිතව සවයම්භූඥනයෙන් දන්හෙයින් සම්මක්සම්බුඬවූ යම් බුදුරජානඤණකුන්වහන්සේ නමක් ඇද්ද ඒ සම්ඥයන්වහන්සේ වාත්‍රිංශත් වරමහාපුරුෂලක්ෂණයෙන්හා අශීත්‍යනුව්‍යඤ්ජනයෙන් හෙබිසේක් නිල්පිත ලොහිතාවදාත මාඤෙජඨා ප්‍රභාස්වර යෙන් විසිතුරුවූ සොභා ඇති බ්‍යාමප්‍රභාමණ්ඩලයෙන් පරික්ෂිපතවූ රූපවිලාසයෙන් යුක්තසේක්සුපිච්ඡිතවූ පදෙමාතපලපුණ්ඩරීකයෙන් හෙබියාවූ ජලතලයක් මෙන්ද තාරකාඇමුහයාගේ රශ්මිජාලා සොභාවෙන් බබලන්නාවූ ආකාසතලයක් මෙන්ද සදවලාගෙන් හා දෙවුදන්නෙන් වටකරණලද සණ්ඨපිතකුටයක් මෙන්ද තමන්වහන්සේගේ ශ්‍රීසමෘධීන්, සියලු ලොකය එකාලොක කරණසේක්, චතුසසත්‍යාවබොධයට නිසිවූ පුද්ගලයන් දැක මහාකාශ්‍යප සථවිරාදීන් පිණිස තුන්ගවියක් පමණ තැන්හිද, ආලවකාදීන් සඳහා තිස්යොදනක් පමණ තැන්හිද මහාකපිනසථවිරාදීන් සඳහා එක්සිය විසියොදනක් පමණ තැන්හිද වැඩ චතුසසත්‍යාවබොධය කරවදුළසේක,

එහි මහාකාශ්‍යපසථවිරාදීන් සඳහා තුන්ගවුවක් පමණ තැන්හි වැඩ චතුසසත්‍යාවබොධයකරවදුළ පරිදි කෙසේදයත්? ඒ මහාකාශ්‍යපසථවිරයන් වහන්සේ නම් මේ මහාභද්දකල්පයට ලක්ෂයක් වන කපින් මත්තෙහි ප්‍රාදුර්භූතවූ පියුමතුරා නම් සම්ඥයන්වහන්

සේ සමයෙහි හංසවතී නම් නුවර නොයෙක් කෙළිනළුන් වසනු ඇති වෙදෙහ නම් කෙළෙඹි පුත්‍රයක්ව ඉපද බුදුන් කරා එළඹ බණඅසා බුදුපාමොක්මහාසඞ්ඝයාට මහදන් සරහා නොයෙක් ඵලසින් විසිතුරුකොට සරහනලද තමන්ගේ ගෘහයෙහිදී දන් දෙන දිනයෙහි ධ්‍යානඛධරයන් කෙරෙහි අගතැන්පත්වූ වසභ නම් තෙරකෙණෙහුන් වහන්සේ ගෙපිළිවෙළින් සිඟමින් එතනට සම්ප්‍රාප්තවූවා දැක තුදුස්බෑනෙහි ඇතුලිත්කොට නොකියා සපදන චාරිකයන්ගේ පාත්‍රය ගණු හෝ සිහා සිටි තැනට ගොස් හෝ ඡිඤ්ඣාවනයෙන් පිළිගන්වන ක්‍රමය නොදන යම්හිනි බුදුපාමොක් මහාසංඝයා මාගේ නෙයිදී වලඳ වදුරණසේක, නුඹවහන්සේත් මට අනුග්‍රහකොට වැලඳීමට වැඩිය මැනවැයි ආරාධනාතලගෙයින් තමන්වහන්සේ ඒනායිවහා වැඩියකල්හි බුදුන්කරා එළඹ සවා මිනි! තුන්ලොවෙහි සියලුගුණයන් බුදුන්ට වැඩිකෙණෙක් ඇද්දැයි විචාලිකල්හි,

පාලෙන්ති නිමන්ලං කත්‍වා පාතිමොක්ඛාදි සංවරං
සමාදිහන්ධනඛහා ව අප්පිච්ඡා මුනිසුතවෝ.
නිච්චමප්‍පතක සුඛමිහි නඩ සොධාව තපතිතා
පුඤ්ඤඛානං වත්ථුභූතා තෙ දෙවමානුසකාදිනං.
ධාරෙමහං වණ්ණවන්තං සීවෙය්‍යමපි ච චීවරං,
බුඩපුත්තාමහානාගා න ධාරෙන්ති තථාවිධං.
ධාරෙන්ති තෙ පංසුකූලං සංසාරෙත්වා පිලොතිකෙ,
වණචිඡාදන චොලංව ඉච්ඡාලොභ විවජ්ජිතා.
සාදියාමි සදා හමෙහා උපාසක නිමන්තණං,
නෙව සාදෙන්ති සඞ්ඝබුඩ පුතෙතා පාසකයාවනං.
සපදානෙන යං ලඩං ඵලං වාපි පණීතකං,
තෙන තුස්සන්ති මෙ පුත්තා රසගෙධ විවජ්ජිතා-යි.

යනාදීන් එබිළ කෙලිඹ්පුත්‍රය චිවර පිණඩපාත සෙනාසන ගිලාන ප්‍රත්‍යය යන මේ සිවුපසලාභයෙහි ඉතා අල්පෙච්ඡවූ මාගේ සඟුවනාහි දාන්මොක්ෂසංවරශීලය ඉන්ද්‍රිය සංවරශීලය ඇජීව පාරිශුඛිශීලය ප්‍රත්‍යය සනනිශ්‍රිත ශීලය යන මේ සතර සංවරශීලය අත්‍යන්තනිර්මලකොට තමන් ජීවිතය පරිද්දෙන් නිරන්තරඅයන් රක්ෂාකරන්නාහ එසේම පාංශුකූලිකාඞ්ගය තෙචීවරිකඞ්ගය පිණඩ පාතිකඞ්ගය සපදානචාරිකඞ්ගය එකාසනිකඞ්ගය පත්තපිණ්ඩි කඞ්ගය යනාදී නාමව්‍යවහාර වශයෙන් තෙරස ප්‍රකාරයක් ඇත් නාවූ උත්කෘෂ්ට මධ්‍යම මෘදුක වශයෙන් එකුන්සාළිස් ප්‍රකාරය

කින් යුක්තවූ මේ සියලුම ධූනාඹ ගුණයන් නොපිරිහෙලා සමාදන්ව අධිෂ්ඨානකොට රැකගෙන්නාහුය. නිරන්තයෙන් මාරයුද්ධය පිණිස හෙවත් **"කාමා තෙ පඨමා සෙනා"** යනාදීන් දක්නා හෙයින් මරහුගේ සේනාවයයි කියනලද කාම ක්‍රෝධාදිවූ කෙලෙස් යතුරන්ගේ එඩිමඩිනා පිණිස සන්නාහ සනනඹව සැරහී දප්වත්ව සිටියාවූ සවන්හි අසිපුසු නොලන එඩිතර යෝධභටයන් වැනියාහ සියලු දෙව් මිනිසුන් විසින් කරණලද්දාවූ කුසල් නැමැති බිජ්ජනිඝ්‍යාවට ක්ෂෙත්‍රව සිටියාහ. **එඹුල කෙළඹිපුත්‍රය!** මම වනාහි මනහරවණ්ණසම්පත්තීන් යුක්තවූ සිවෙය්‍ය වස්ත්‍රයෙන් කරණලද්දාවූ මාහැඟි සිවුරු ද ප්‍රයෝජනවිදිමමය මණිකචව සන්නඹ ගඬගසනි රාජයන් හා සමාන සම්ඵපුත්‍රවූ මහඝහු වනාහි රහිජනකවූ **එබඳුවණ්ණසම්පත්තින්** යුක්ත මහානඞ්ග විවරයන් නොඉවසන්නා හුමය විවරප්‍රත්‍යයෙහි ඉතා අල්පෙච්ඡවූහෙයින් ලොහතාෂණාවෙන් පහවූ හිතමිත්‍රවූ චාරිත්‍ර වාරිත්‍ර හා නිමිලවූ චිත්තසන්තාන ඇති ප්‍රතිපත්තිසාරවූ මාගේ සඟහු වනාහි ගඳපිළිකුල් වණ වසන්ට ලන හෙල් පියලි සෙයින් කඩරෙදි ගොනා කරණලද ඉතා රුක්ෂවූ පාංශුකූල චීවරයන් දරන්නාහ. තවද මම වනාහි ඇමකල්හිම උපාසක ආරාධනා කිවිස නොසෙක් සුපව්‍යඤ්ජනයෙන් යුක්තවූ දිව බොජුන් හා සමානවූ මිහිරි ආහාරය අනුභවකෙරෙම්මය සම්‍යක් සම්බුඩයන්ගේ පුත්‍රවූ මේ සුපිළිපන් මහඝහු වනාහි එපරිද්දෙන් උපාසක අරාධනා නොඉවිස්නාහ, යලි කෙසේ ජීවත්වෙද්ද යන හොත්? නිරන්තරයෙන් වෙඟෙරකලිමනා වත් සපයා සියල්ලවුන් කෙරෙහි මෙත්පතුරුවා ධාතුකම්ඨාන මෙනෙහිකරමින් සිවිරැ ගැවිගනුවා පාත්‍රය අතින්ගෙණ ගමට වැද හිණමඩ්‍යමෝනකාඡය යන හැමඋස්සයන් කෙරෙහි එකාකාරයෙන් පවත්නා සොම්සිතිල් සොම්සඳ පහණක්සේ සපදතවහිතියෙන් යෙදී ගෙඩිලිවෙළින් සිහා රැකෙවූ හෝ ප්‍රණීතවූ හෝ යම් කිස් ආහාරයක් ලද්දාහු විනම් රසයෙන් නිස්ප්‍රබවක් නැත්තාවූ මාගේ සඟහු එයින්ම සන්තුෂ්ට වන්නාහ. තවද කෙලඹිපුත්‍රය! මම වනාහි චතුර්ඩ ඊයඃපථය පරිවර්තනය කෙරෙමි, මාගේ සඟහු සිංහව්‍යාඝ්‍රාදි චණඩ සත්වියන් සෙරෙහි හයින් තිදිවරිජිතව වසන ඉරියාපථින්මෙන් ප්‍රතිභය සහිතවූ අසාරවූ සංසාරයෙහි ආදීනව දැක සසර හයින් භයපත්වූවාහු එපරිද්දෙන් නොසතපෙන්නාහුයෙ චිත්තානුකූලවූ කම්ඵස්ථානයක් නොණ ගිදිම් සිටීම සැතෑ සක්මන්කිරීම යන මෙතුන්වැදෑරුම්වූ ඊයඃපථ පරිවර්තනයෙන් දවස් යවන්නාහ. තවද මම වනාහි එක් මහල් දෙමහල් තුන්මහල් සතරමහල් පස්මහල් සත්මහල් ආදීවූ ප්‍රභේද ඇති දිව්‍ය විමාන හා සමාන උතුම් ප්‍රාසාදමයනිදු වාසය

සහෝදරයනි එකඟවූ සිතින් භාවනායොගයෙහිලෙදී උදනලාව වාසය කරන්නාහ-මෙබඳු මේ සියලු ගුණගණාඟයෙන් සැරසී සිටියාවූ ඒ මාගේ ශ්‍රාවක සමූහයා කෙරෙහි ඇතුලත්වූ මම වඝඝ නම් මහතෙරහු වනාහි තඝනලද සියලු ඤාණබල කෞශල්‍යයන් ඇතිව බුද්ධාඟ ධරයන්කෙරෙහි අග්‍රවූ සාරිපුත්‍රස්ථවිර ලදින් මාගේ ශාසන නැමැති ආකාශයෙහි තිර සඳසේ ප්‍රසිද්ධවූ උත්තමයාන කෙණෙක්වේද යනාදීන් මෙසේ ඒ භාග්‍යවන්වූ බුදුරජානන්වහන්සේ අන ඔසවා සඳ මඬල පානාසේ තෙරුන්වහන්සේගේ අප්‍රමේය්‍යවූ ගුණසමූහයන් ප්‍රකාශකොට වදාළහෙයින් තමන්ටද ඒවනතුරු කැමතිව මම්ද මේ තෙරුන්වහන්සේ පරිද්දෙන් එනදවස එක්තරා බුදුකෙණෙකුන්ගේ ශාසනයෙහි බුද්ධාඟධරයන් කෙරෙහි අග්‍රස්ථානය බොමැයි ප්‍රාර්ථනාකොට ලබනලද විවරණ ඇතුව සසරසැරිසරා අවුත් මිට එකානුවන කප බුදුවූ මහාවිපස්සි නම බුදුන් සමයෙහි දඹදිව එකයා වක නම් බ්‍රාහ්මණව ඉපද මහදන්දී ඒ බුදුන්කෙරෙහුන් මේ තානාතුරට විවරණ ලැබ දිව්‍ය මනුෂ්‍ය සම්පත් විඳිමින් අවුත් දඹදිව කෙළෙඹිපුත්‍රයෙක්ව ඉපද පසේබුදුකෙණෙකුන්ගේ සිවිරකට නුවණ පිණුස උතුරුයළුවක් පුදා ඒ පිණින් තවනිසා දෙවලොව ඉපද එහි සැපවිඳ නැවත දඹදිව තුන්යොදුන් පමණ තන්හි එක්තරා නියම ගමෙක එක්තරා කුලගෙයක නන්දික යන නමින්යුක්තව ඉපද"රස වාහිනියෙහි,, කියනලද ක්‍රමයෙන් නොස් බරනැස් නුවර නඳිය නම් රජව බිසවුන්ගේ යාඥුවෙන් පත්මාවනි බිසවුන්ගේ පුත්‍රවූ පන් සියයක් පසේබුදුවරයන්වහන්සේව මහදන්දී ඔවුන්වහන්සේලා පිරිනිවිකල්හි අනිත්‍ය මෙනෙහිකොට දෙවුපුත්හට රාජ්‍යයදී බිසවුන් තමනුත් මහණව උයනෙහි දෙතැනක හිඳ තපස්කොට පංච අභිඥ අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා අපරිහීණධ්‍යානයෙන් දෙදෙනම බඹලොව ඉපදධ්‍යාන සැපවිඳ අප බුදුන් සමයෙහි එයින් චුතව දඹදිව එක්තරා ගමෙක කාශ්‍යපගොත්‍රවූ බමුණු මහසල්කුලයෙක්හි දෙව් ලොවින් බට දිව්‍යකුමාරයෙකුසේ රූපශ්‍රීන් යුක්තව ඉපද පිප්ඵලි කුමාර යන නමින් ලෝකප්‍රසිද්ධ වූහ, පෙර නඳියරජකාලයෙහි බිසව් තමන් හා බ්‍රහ්මලෝකයෙහි උපන්නී එයින් චුතව එම බමුණු ගම බ්‍රාහ්මණකුලයෙහි දිව්‍යකුමාරිකාවක්සේ රූරුසින් යුක්තව භද්‍ර කපිලානිය යනනමින් දසඳිව ඉපද වැඩිවිඳිනවුවා පුළුජාතියෙහි හේතුබලයෙන් පිප්ඵලිකුමාරයන්කෙරෙහි වැසකල්යාමකින් දෙදෙනම ගිහිගෙයි කලකිරිලෝකෝත්තරගුණ උත්තමයානකෙණෙකුන් වහන්සේගේ නමට මහණවම්හයි කියා වාසයකරණකල්හි දවසක ලෝකයෙහි ලොවුතුරා සඳිඹුයන්වහන්සේ පාදුර්භූතව, අමෘතමහා මේඝයක් විහිදෙන්නාසේ සඬ්ධර්මදේශනා කෙරෙමින් සකලසත්ව

යන්ට නිවන්පුර සිරිමගණහැරදෙනසේකැයි යනුඅසා අපිද ඒ උත්තමයානන් වහන්සේ උදෙසාම මහණවම්හයි කියා කාශාවස්ත්‍රයන් මගණ හැඳපෙරව මහණවෙස් මගණ බුදුන් දක්නා පිණිසසැකිය සථානයෙන් නික්මුණාහ එදවස් අළුයම්වේලෙහි බුදුහුඉෂකලිලෂයක් සමාපත්තියට සමවැද අදදවස කවරක්හුසඉරින් ගොඩලා නිවන්පුරසිරි ගෙණහැර දෙම්දෙනෝයිසිතා කරුණාවෙන් ලොව බලනසේක් ඔම්දෙදෙනා දිවසින් දුක ඔවුන්කෙරෙහි ජනිතවූ මෛත්‍රියෙන් තුන්ගව්වක් පමණතැන් ඉදිරියටවැඩ මඟින්ඉවත්ව එක්තරා වෘෂමූලයෙක්හි වැඩසිටිසේක, එදවස් නික්මළන්නාවූ මේ පිප්ඵලි කුමාරයන් හා භද්දකපිලානි යනදෙදෙන උනුන්හා ක ථා කරන්නාහු අපි දැන් අභිනව යෞවනඅවස්ථාවෙහි සිට මහණව එකමඟ යන කල්හි දුටු දුටු කෙණෙක් නිතුකරන්නානුයයි අතු රෙහි ඕංදෙකක් බබුනුතැනක් දුක දකුණත්මග පිප්ඵලිකුමාර යෝ නික්මුණාහ. වමත භද්දකපිලානිතොමෝ නික්මුණාය. මෙසේ වෙන්ව නික්මුණාවූ ඒ දෙදෙනාගෙන් පිප්ඵලි කුමාරයෝ අවුත් ඒ පෙරමඟ සමීපයෙහි වෘෂමූල සරහා වැඩසිටි සම්බුදරාජෝත්තම යානන්වහන්සේ දැක මහත්වූ ප්‍රීතීන් ප්‍රමුදිතව පසඟ පිහිටුවා වැඳ එකත්පස්ව තමන් පෙර නොදිටු විරූ රූපශ්‍රියක් සෙයින් විද විද බල බලා සිටියහ-එකල්හි කරුණා නිධානවූ දිපදෙත්තමයා නන්වහන්සේ ඔවුන් වහන්සේට ගොත්‍රනාමයෙන් කාශ්‍යපයිනි! යි ඇමන්ත්‍රණයකොට ධම්දෙශනා කරණසේක් ත්‍රිවිධ අවවාදයෙන් උපසම්පදා කොට ඔහු උගන්වා බණ වදාළසේක මේ කවරසිත් සැනසීමෙක්දැයි සඩම්ප්‍රීතීන්ප්‍රමුදිතව සඩම්මාතරසාඝ්‍රාදයකෙරෙමින් රහත්ව වැඩසිටිසේක් තමන්වහන්සේගේ කරතුබූ පටපිලොතිකාසංඝාටිකා විවරය සතරපටින් ඒවෘෂමූලඉයහි පණවා භාග්‍ය වතුන්වහන්සේ මට බොහෝ කලක් වන්නාවූ ඝිත සැප පිණිස සංඝාටිය මසකයෙහි වැඩහිඳිනේ යහපතැයි ආරාධනා කළහෙයින් බුදුහු සංඝාටිය මසකයෙහි වැඩහිඳ රක්තපද්මයක් වැනිවූ තමන්වහන්සේගේ මෘදුකොමල ශ්‍රීහස්තයෙන් වැඩඋන්හඟළ සිවිරපිරිමැද වදරණසේක් කාශ්‍යපයෙනි! නොපමණ මේපටකඩ සඟළ සිවුර ඉතා මෘදුයයි වදළසේක-එසඳ මහාකාශ්‍යපස්ථවිරයන්වහන්සේ බුදුන් සිවිරෙහි ගුණ වදළහයින් නැවත ඒසිවුර තමන්වහන්සේ හැර ගෙණ වැළඳගැන්මසුදුසුනොවෙයිසිතා මහතුන්විසින් කියම් වසතු වෙක ගුණකිවමහොත් ඒවයතුව ඒමහත්මයන්ට පැමිණීම වාරිත්‍රධර්මයක් හෙයිනුත්-බුදුන් වදුළ වචනය අසා දන්වනසේක් ධම්ස්වාමින්වහන්ස! මාතකරෙහි අනුකම්පා කොට පට කඩසිවුර පිළිගතමැනවැයි කීසේක-එසඳ සම්බුදුන්වහන්සේද තමන්වහන්සේ වැළඳි

ධූතාංගකූලවිවරය මහාකාශ්‍යපස්ථවිරයන් වහන්සේමූත් මේලෝක යෙහි වැලඳගන්ට කිසිවක් ඔවුන් නොපිළිවන් හෙයින් කාශ්‍යප යෙනි! මාවිසින් කලක්වැලැන්දවූ සඟලසිවුර ධරන්ට නොපට පුළුවන්දැයි වදළසේක-එපවත් මුදුනෙන් පිළිගෙණ ස්වාමිනි පාංශුකූලවිවරය ධරන්ට මට පිළිවනැයි දන්වූසේක බුදුහු උන්වහන්සේ ඇතුන් පස්දෙනකුගේ බලදරණබව දැන මේ සිවුර ධරන්ට පිළිවන්දැයි වදළේ නම් මතුපන්දහසෙහි තෙළෙස්ධූතාඟයම් උත්තෘෂ්ට වඟයෙන් පුරමින් මාගේ ප්‍රතිපත්තිශාසනය බබළුවන්ට හැක්කේදැයි විවාළනියාය උන්වහන්සේද එසේම ප්‍රතිපත්තිශාසනය බබළුවන්ට සමර්ථභෙයින් මේ සුගත්විවරය පිළිපදනෙම්මම්මයයිසිතා ධම්මරාජෝත්තමයානන්වහන්ස! පාංශුකූලවිවරය දරමියි කීසේක-එකල්හි බුදුහු විවරය පරිවර්ත්‍යානයකරණසේක් උන්වහන්සේගේ සිවුර තමන්වහන්සේ වැලඳගත්සේක, සඝීඥයන්වහන්සේ වැලඳි විවරය මහාකාශ්‍යපස්ථවිරයන් වහන්සේ පෙරවගත්සේක එසඳ දෙලක්ෂයතලිස්දහසක් යොදුන් ඝනකඩබොල්මහපොළොව ජල පොළොවදක්වා මහත්පවන්පහළි පලුලවයක්ගේ කම්පිතව ගතස හස්‍රරාවයෙන් ගර්ජනාකෙළේය. මෙසේ බුදුහු මේ පාංශුකූලවිවරය පුණ්ණ නම් දුසියක් කාලත්‍රියාකලි පසු අනඤ්ඤවුවඥායෙකින්වසා අමුසොහොනකට ගෙණගොස් දුමුකල්හි ඉදිමී නිල්ව කෘමිකුලයන් විසින් ආකුලව වැසූ වසත්‍රය බරවනිබූ තිඹක් පමණ කෘමි සමූහයා සලා මහත්වූ ආයුර්වංශයෙහි සිටි ඇරගත්කාවූ විවරයහෙයිනුත් ඒ සිවුරඇරගත් දවස් දසදහසක් සක්වළ දසදහසක් මහාපෘථිවිහු විවරවන්නාක්හුමෙන් ගර්ජනාකලහ අහසද එසේම මහත්කොට ගර්ජනාකෙළේය-දසදහසක්සක්වළ හැම දෙවි බඹහු සාධුකාර දුන්හ, එසේහෙයින් ලොවුතුරා බුදුන් හැර මේ සිවුර දරන්නාවූ අන්හිඤ්ඤුවක් ඇත්නම් ඔහුවිසින් තෙළෙස්ධූතාඟයම උත්තෘෂ්ට වඟයෙන් පිරියයුත්තේය සඝීඥයන්වහන්සේවද උන්වහන්සේගේ සිවුර කුමක් පිණිස පරිභෝගය කිරීමට අභිප්‍රාවුවක්දයත්? ඒ සිවුරහෙණ තමන්වහන්සේගේ අනුශාස්තෘ මහත්වූ පාංශුකූල විවරය දෙමින් මහාකාශ්‍යප ස්ථවිරයන්වහන්සේද තමන්වහන්සේට සමවූ ස්ථානාන්තරයෙහි තබන පිණිස විවරය පරිවර්තනය කරණු කැමි නිවූසේක, කිමෙක්ද එකාසංඛ්‍යකප්ලක්ෂයක් පාරමිතා පුරා අග්‍රශ්‍රාවකස්ථානාන්තරය ප්‍රාර්ථනාකොට ආවාවූ සැරියුත් මුගලන් ද දෙනා වහන්සේ වැඩසිටියදී කුමක්පිණිස මහාකාශ්‍යප ස්ථවිරයන්වහන්සේ තමන්වහන්සේට සමවූ ස්ථානාන්තරයෙහි තුබූසේක්දයත්? ඒඅසඟවිදෙදෙනාවහන්ස නම් බුදුන් ජීවමාන කාලයෙහිම පිරිනිවන්පාන්සේක මහාකාශ්‍යප ස්ථවිරයන්වහන්සේ වනාහි එක්

සිය විසි අවුරුද්දක් සම්පූර්ණවූ ආශ්‍රු ඇතිසේක, එසේහෙයින් බුදුන් පිරිනිවියන් උන්වහන්සේ බුදුන් වැඩසිටියාසේම සපයඹිජ්තික නවලොකොත්තර සඞ්ඝිය පාළිකොට තබාහෙණ නාථාභා සාසනාශාසනය නිමිලකොට බබුළුවා බුදුන්වදලාවූ ධර්ම පන්දහසක් අවුරුදු පවත්නාලෙස සංගායනාකරණසේකැයි කියා බුදුහු තමන් වහන්සේට සමවූ සථානාන්තරයෙහි පිහිටුවූකල භික්ෂූන්වහන්සේ උන්වහන්සේට ආදරබහුමානකිරීමට සිතාසේකැයි යහා මෙහැම බුදුහු අනාවරණඥානයෙන්ම දක සන්නිඛානය කොට විවරය පරිවර්තනය කළසේකැයි දතයුතුමි. එසඳ චක්‍රවර්ත්ති රජ්ක්හු සවකිය රාජවංශය කලක් පවත්වන්නාවූ පුත්‍රරත්නයකට තමාගේ ශරීරයෙහි බහනලද්දවූ කවචයක්දී ඔහු ප්‍රසාධනයකරවා මත්තට ලෝවැඩ පිණිස පිහිටුවාක්මෙන් තමන්වහන්සේ වැලදී මෙබදු විවරය දෙමින් මත්තෙහි ශාසන ආරක්ෂාකරවන ලෙස කාශ්‍යප සථවිරයන්වහන්සේට භාරකළේ ඉතාම යහපත ලොකාභිභූවූ බුදුරජාණන්වහන්සේගේ කරුණාමහිමයකැයි ළඳුතුන්ලොව දිව්‍ය බ්‍රහ්මාදිහු එකපැහැර සාධුකාරදුන්හ,-මෙසේ එතැන්ඉ වැඩඋන් කල්හි බුදුන්ගේ අධිෂ්ඨාන බලයෙන් හඳුකපිලානිද එතැන්හි පැමිණ ජනිතවූ අප්‍රමාණ සන්තොෂයෙන් යුක්තව පසඟ පිහිටුවා වැඳ සම්ඡුයන්වහන්සේ විසින් වදරණලද්දවූ සඞ්ඝීමාන පානය කොට මාගිඵලප්‍රාප්තව අමෘතමහා නිර්වාණය සාක්ෂාත් කලාහමෙසේ ඒ කාශ්‍යප සථවිරයන්වහන්සේ මිට යට ලක්ෂයක්වන කල්ප යෙකිදී පියුමතුරා නම් බුදුන් දක ලත් විවරණයට සුදුසුලෙස ප්‍රාර්ථනා නෙරෙමින් අවුත් මෙකල බුදුසසුන්වැද මහණව බණඅසා රහත්ව ප්‍රාර්ථනාකලිලෙසම අප බුදුන්ගේ ශාසනයෙහි තෙලෙස් ධුතාඟධර ප්‍රතිඳත්තිසාර මහාසංඝයාවහන්සේට අග්‍රප්‍රාප්තව ධුතාඟධරයන් කෙරෙහි මහාකාශ්‍යප සථවිරයෝ අග්‍රප්‍රාප්තයෝයයි බුදුන් අතින් සථානාන්තර ලැබ තෙලෙස් ධුතාඟයන් උපාඞ්ඟව එගයෙන් පිරුසේක-

තෙලෙස් ධුතාඟ නම් කවරේදැයි ඝනහාත්?

පසුකුලිකඞ්ග තෙවිවරිකඞ්ග පිණ්ඩපාතිකඞ්ග සපදානචාරිකඞ්ග එකාසනිකඞ්ග පත්තපිණ්ඩිකඞ්ග ඛලුපච්ඡාභත්තිකඞ්ග ආරඤ්ඤඞ්ග රුක්ඛමූලිකඞ්ග අබ්භොකාසිකඞ්ග සොසානිකඞ්ග යථාසන්තතිකඞ්ග නෙසජ්ජිකඞ්ගයි යනමේ තෙලෙස් ධුතාඞ්ග නම්වෙත්. මෙබදු තෙලෙස් ධුතාඞ්ග උත්තෘෂ්ටවශයෙන්ම පුරමින් ප්‍රතිපන්නි ශාසන නැමැති පද්මරාශිය ප්‍රබෝධකළසේක. ඒ තෙලෙස් ධුතාඞ්ග යන්ගේවණ්ණනාව මේ මතුකිය න ක්‍රමයෙන් දතයුතු. කෙසේදයත්? තෘෂ්ණාවෙන් පිරිමැන්ද බැවින්ද ඵලාභපයාපන්න බැවින්ද ලාභ

සත්කාරාදීහු ලෝකාමිස නම්වෙති එලෝකාමිසය දුරුකළාවූ කයෙහිදු ජීවිතයෙහිදු නිරපෙක්ෂවූ නිර්වාණාධිගමයට අනුලොම් පිළිවෙත් සිඛාකරණකැමති කුලපුත්‍රයන්ට සම්‍යක් නිනොපකාර විශුඛගුණ රත්න පූරිතනිධිනිකෙතවූ ගාම්භීර්‍යවත් සම්බුරාජෝත්තමයානන් වහන්සේ විසින් අනුදන්නාලද ධුතාංගයෝ තෙලේස් දෙනෙකි- ඔහු කවරහුදයත්?- පාංශුකූලිකාංගාදිතෙලසයි—

එසින්කිහ විශුඛිමාගිශෙකි—

භගවන්පරිවත්තලෝකාමිසානං කායෙව ජීවිතෙව අනපෙකඛානං අනුලොම පටිපදායෙව ආරාධෙතුකාමානං කුලපුත්තානං තෙරසධුතඞගානි අනුඤඤතානි සෙය්‍යථිදං? පංසුකූලිකඞගං, තෙචීවරිකඞගං පිණ්ඩපාතිකඞගං සපදානචාරිකඞගං එකාසනිකඞගං පත්තපිණ්ඩිකඞගං ඛලුපච්ඡාභත්තිකඞගං ආරඤඤකඞගං රුක්ඛමූලිකඞගං අබ්භොකාසිකඞගං සොසානිකඞගං යථාසන්ථතිකඞගං නෙසජ්ජිකඞගං-යි. මෙහි පංසුකූලිකාදි ඒ ඒ ශබ්දයන්ගේ අත්‍ථවිසින්ද ලක්ඛණරසාදිවිසින්ද සමාදාන විධාන විසින්ද ප්‍රභෙදවිසින්ද භෙද විසින්ද ඒ ඒ ධුතාඞගයාගේ අනුසස් විසින්ද කුසලත්තිකවිසින්ද ධුතය ධුතවාදය ධුතධම්ම ධුතාඞග යන මොවුන්ගේ විභාගවසයෙනද සංඛෙපවිසිනද විත්‍ථාරවිසිනද විනිශ්චයදතයුතු—

එසින්කිහ-

අත්‍ථතොලක්ඛණාදිහි සමාදානවිධානතො
පභෙදතො භෙදතොච තස්ස තස්සානිසංසතො,,
කුසලත්තිකතො චෙව ධුතාඞ්ගානං විභාගතො
සමාස ව්‍යාසතො චාපි විඤ්ඤුතබ්බා විනිච්ඡයොං-යි,,

ඒ ධුතාඞ්ගයන් කෙරෙහි

අත්‍ථතො තාව රජිකා සුඛානසංකාරකුඨාදීනං යත්‍ථ කත්‍ථචි පංසුනං උපරිගිතත්තා අබහුගතත්තෙන තෙසු පංසූසූකූලම්වාති පංසුකූලං,-අථවා පංසුංවිය කුච්ඡිත භාවංලුලතීති පංසුකූලං, කුච්ඡිතභාවං ගච්ඡන්තීති වුත්තං හොති එවං ලඞ්ගිබ්බචනස්ස පංසුකූලස්ස ධාරණං පංසුකූලං පංසුකූලං සීලමස්සාති පංසුකූලිකො පංසුකූලිකස්ස අඞගං පංසුකූලිකඞගං අඞගන්ති කාරණං වුච්චති තස්මා යෙන සමාදානෙන සො පංසුකූලිකො භොති තස්සෙතං අධිවචනංති වෙදිතබ්බං-යි.

යතුහෙයින් පළමුකොට වචනාර්‍ථහෙයින් විවිය සුසානය කඥ ලහොඬය යනාදින්කෙරෙන් යම්කිසි තැනෙක්හි පංසුව මස්සන්න යෙහි සිවිනාහෙයින් උස්වසිවිනා අර්‍ථයෙන් ඒපංසුවෙයි ඉවුරු බදුනුයි පංසුකූලනම්මවිද. නොහොත් කුඝබදය කුතශිතාර්‍ථයෙහි අල්

පාඨීයෙහි වැටෙන බැවින්ද උල ශබ්දය ගත්‍යර්ථයෙහි වැටෙන බැවින්ද කුත්සිතබවට්‍යයනුයි මෙසේලස ලබනලද නිර්වචනයයි කිය නලද අඤ්ජරාර්ථඇති පංසුකූල විවරයාගේ දැරීම උත්තරපදලෝප සමාස වසයෙන් පංසුකූලනම්වේ, ධාරණ ශබ්දය"පූපඛාදනම්පූපං තත්ශීලමස්‍යෙත්‍ය ප්‍රුපිකඃ,, යනුවෙහි මෙන්ලොප්කොට පංසුකූල යනුවෙහි පංසුකූලදරීම ප්‍රකෘතිවූයේ සවභාවවූයේමෝහටනුයි පං සුකූලිකනම්වෙයි. පංසුකූලිකයාගේ සමාදානචෙතනායයි කියන ලද ධර්ම්ය පංසුකූලිකඞ්ග නම්වෙයි අඞ්ගයයිකියාකාරණයකියනු ලැබෙයි එහෙයින් සමාදානයක් හෙතුකොටගෙණ ඒ පාංසුකූලය දරණ භික්ෂුතෙම පංසුකූලිකයයි කියනුලැබෙ යිද ඒ සමාදාන චෙත නාලක්ෂණයට මේඅඞ්ගයයි කියානමකැයි දතයුතුයි. මෙමක්‍රමයෙන් සංඝාටිඋත්තරාසඞ්ග අන්තරවාසකයයි කියනලද සඟලසිවුරය පොරොනාසිවුරය හඳනාසිවුරය යනතුන්සිවුර ප්‍රකෘතිවූයේ මෝහට නුයි තෙචීවරික නම් වෙයි තෙචීවරිකයාගේ අඞ්ගය තෙචීවරික ඞ්ගනම් වෙයි.

එසින්කිහ.

එතෙනෙවනමයන සංඝාටි උත්තරාසංග අන්තරවාසක සංඛා තං තී විවරං සිලමස්සාති තෙචීවරිකොං තෙචීවරිකස්ස අඞ්ගං තෙචී වරිකඞ්ගං-යි.

භික්ෂායයි කියනලද ආමිස පිණ්ඩයන්ගේ හීම පිණ්ඩපාත නම් වේ හෙවත් පරයා විසින් දෙනලද පිණ්ඩයන්ගේ පාත්‍රයෙහි හීමයයි කියනු ලැබෙයි. ඒ අනුන් විසින් දෙනලද පිණ්ඩපාතය පාත්‍රයෙහි නිපාතනය හවුලා ඒ ඒ කුලයට එලඹෙන්නේ සොයානුයි පිණ්ඩ පාතික නම්වේ පිඬු පිණිස හෝ ඇවිදීමට වුතයවූයේ මොහටනුයි පිණ්ඩපාත්ක නම්වෙයි පතිතුං යනුවචිතුං යන අර්ථයි. පිණ්ඩපාතිම පිණ්ඩපාතිකවෙයි. පිණ්ඩපාතිකයාගේ අංගය පිණ්ඩපාතිකඞ්ග නම් වෙයි.

එසින්කිහ.

භික්ඛාසංඛාතානං පත ආමිස පිණ්ඩානං පාතෝ පිණ්ඩපාතෝ පරෙහිදින්නානං පිණ්ඩානං පත්තෙහානිපතන්ති වුත්තං හොති තංපි ණ්ඩපාතං උඤ්ඡති තං තංකුලං උපසංකමනතා ගවෙසන්තීති පිණ්ඩ පාතිකෝ පිණ්ඩායවා පතිතුංවත මෙතස්සාති පිණ්ඩපාති පතිතු නති චරිතුනති චරිතුං පිණ්ඩපාති එව පිණ්ඩපාතිකෝ පිණ්ඩපාති කස්ස අඞ්ගං පිණ්ඩපාතිකංගං-යි.

දූනයයි කියා විශේදය කඩකිරීම කියනු ලැබෙයි විශෙදයයි කියනලද දූනයා කෙරෙන් අපේතවූයේ අප දූන නම්වෙයි නො

කඩකිරීමය යන අර්ථයි කඩනොකිරීම හා සමග පවතිනුයි සප දුනකම්වෙයි අවඛණ්ඩරහිතව ගෙපිළිවෙලින් සිහිමයයි කියන ලද්දේවෙයි ගෙපිළිවෙළින් හැසිරෙනුයි මේ සපදුනවරණය මොහට ප්‍රකාශිනුයි ‘සපදුනවාරි නම් වේ සපදුනවාරීම සපදුනවාරිකනම් වෙයි ඔහුගේ අංගය සපදුනවාරිකඩග නම්වෙයි.

එසිත්කිහ.

දුනං වුඩ්ඪති අවඛණ්ඩනං අපතං දුනතෝ අපදුනං අනව ඛණ්ඩනන්ති අත්‍ථෝ සහ අපදුනෙන සපදුනං අවඛණ්ඩනවිරහිතං අනුසරනන්ති වුත්තං හොති. සපදුනං චරති ඉදමස්‍ස සීලන්ති සප දුනචාරි සපදුනවාරි එව සපදුනචාරිකෝ තස්‍ස අඩ්ගං සපදුනවාරි කංගං-යි.

එක අස්නේ හිඳ කරණ භොජනය උත්තරපදලෝපයෙන් එකාසන නම්වෙයි. එම එකාසන භොජනයම එකාසනික නම් වෙයි. ඔහුගේ එක අස්නේ හිඳ වැළඳීම ප්‍රකෘතිවිමට කාරණය හෙවත් එකාසනිකවීමට කාරණය එකාසනිකඩගනම්වේ.

එසිත්කිහ.

එකාසනෙ භොජනං එකාසනං තං සීලමස්‍සාති එකාසනිකෝ තස්‍ස අඩ්ගං එකාසනිකඩ්ගං-යි.

භිත්‍ය භාජනය ප්‍රතිශේප කලබැවින් හුදෙක් එකම පාත්‍රයෙහි පිණ්ඩය පත්තා පිණ්ඩ නම් වෙයි. දැන් පාත්‍රය පිණ්ඩග්‍රහණයෙහි පත්ත පිණ්ඩය යන සංඥාකාට එකම්පාත්‍රයෙහි පිණ්ඩග්‍රහණය සීලවූයෙ මෝහටනුයි යියා “පත්තපිණ්ඩං කවිා” යන උත්තර පදලෝපයෙන් පත්තපිණ්ඩික නම්වේ. ඔහුගේ අඩ්ගය (එකපාත්‍රයෙහි පිණ්ඩග්‍රහණ ප්‍රකෘතිවීමට කාරණය) පත්තපිණ්ඩිකඩ්ග නම්වෙයි.

එසිත්කිහ.

දුතියක භාජනස්‍ස පටික්ඛිත්තත්තා කෙවලං එකස්මිංයෙව පත්තෙ පිණ්ඩා පත්තපිණ්ඩා ඉදානි පත්තපිණ්ඩඟහණ පත්තපිණ්ඩසං ඤාකතා පත්තපිණ්ඩා සීලමස්‍සාති පත්තපිණ්ඩිකෝ තස්‍ස අඩ්ගං පත්තපිණ්ඩිකඩ්ගං-යි.

ඛලුපච්ඡාභත්තිකඟයෙහි ඛලුයයි ප්‍රතිසෙධාඛ්‍යයෙහි නිපාතය පැවරී අවනහනු විසින් පසුව ලබනබත පශ්චාත්භක්ත නම්වේ. ඒ පශ්චාත්භක්තයාගේ භොජනය පශ්චාත්භක්ත භොජන නම්වේ ඒ පශ්චාත්භක්තභොජනයෙහි පශ්චාත්භක්තසංඥකොට ඒ පශ්චාත්භ ක්තය ප්‍රකෘතිවූයේ මෝහටනුයි පශ්චාත්භක්තික නම්වේ. පශ්චාත් භොජනය නොකරණ සුළුවූයේ ඛලුපච්ඡාභත්තික නම්වේ සමාදන

වසයෙන් ප්‍රතික්ෂිපනකළ හෝජනයට පච්ඡාභක්තිකය යනමේන මෙයි. අවුවා කථාවෙහි වනාහි බලුනම් එක්සකුණියක හෙතෙම මුඛයෙන් ඵලයක්ගෙණ ඒ ඵලය වැටුනකල්හි නැවත අනිකක් නොකන්නේය මෙතෙම මෙබඳුහුයි බලුපච්ඡාභත්තික නම්වෙයි කියනලදි ඔහුගේ අංගය බලුපච්ඡාභත්තිකඞගනම්වේ.

එසින්කිහ.

ඵලූනිපටිසෙධනේ නිපාසෝ පවාරිතෙන සතා පච්ඡාලඛං භත්තං පච්ඡාභත්තං නාම තස්ස පච්ඡාභත්තස්ස හෝජනං පච්ඡා භත්තභෝජනං තස්මිං පච්ඡාභත්ත භෝජනෙ පච්ඡාභත්ත සඤ්ඤං කත්වා පච්ඡාභත්ත සීලමස්සාති පච්ඡාභත්තිකෝ න පච්ඡාභත්තිකෝ බලුපච්ඡාභත්තිකෝ සමාදානවසෙන පටික්ඛිත්තානිරිත්ත භෝජන සෙසතං නාමං අඨකථායං පන වුත්තං බලුනි එකොසකුණිකා සෝ මුඛෙන ඵලං ගහෙත්වා තස්මිං පතිතෙ පුන අඤ්ඤංනාබාදති තාදි සෝ අයන්ති බලුපච්ඡාභත්තිකෝ තස්සඅඞගං බලුපච්ඡාභත්තික ඞගං-යි.

ආරණ්‍යකඞගයෙහි වල්ගිවිසීම ප්‍රකාශවූයේ මෝහටනුයි ආර ණ්‍යක නම්වේ ඔහුගේ අඞගය ආරණ්‍යකඞගනම්වේ.

එසින්කිහ.

අරඤ්ඤනිවාසෝ අස්සාති ආරඤ්ඤකෝ තස්ස අඞගං ආර ඤ්ඤකඞගං-යි.

වෘක්ෂමූලයෙහි විසීම වෘක්ෂමූලනම්වේ. ඒ වෘක්ෂමූලයෙහි විසීම සිලවූයේ මෝහටනුයි වෘක්ෂමූලික නම්වෙයි වෘක්ෂමූලිකයාගේ අඞගය වෘක්ෂමූලිකඞග නම්වේ.

එසින්කිහ,

රුක්ඛමූලෙ නිවාසෝ රුක්ඛමූලං තං සිලමස්සාති රුක්ඛමූලිකෝ රුක්ඛමූලිකස්ස අඞගං රුක්ඛමූලිකඞගං-යි.

අඞ්ගාකාසික අංගයෙහිද සොසානිකඞගයෙහිද මෙමන්යායි.

එසින්කිහ,

අඞ්ගාකාසිකසොසානිකඞෙගසුපි එසෙව නයෝ-යි.

යථාසන්ථතිකඞගයෙහි යම්සෙනස්නක් පණවනලදද හෙතෙම යථා සන්ථති නම්වේ, "මේ ඔබවහන්සේට පැමිණෙන්නේයයි මෙසේ පැමිණි පලමුකොට උදෙසනලද සෙනාසනයට යථාසන්ථතියයි කතු නමෙකි. ඒ යථාසන්ථතියෙහි විසීම ප්‍රකාශවූයේ මෝහටනුයි යථාසන් ථතික නම්වේ. ඔහුගේ අඞගය යථාසන්ථතිකඞග නම්වේ.

එසින්කිහ,

යදෙවසඤ්ඤතං යථාසඤ්ඤතං යථා තං ඉදං තුයහං පාපුණාතීති. එවං පඨමංඋද්දිඨ සෙඛාසනසසතං අධිවචනං තස්මිං යථාසඤ්ඤතෙ විහරිතුං සිලමසසාති යථාසඤ්ඤතිකො. තසස අඞගං යථාසඤ්ඤතිකඞගං-යි.

නෙසජ්ජිකඞගයෙහිද බැසගෙවීම ප්‍රතික්ෂෙපකොට නිසද්‍යා වෙන්විසිම ප්‍රකෘතිවූයේ මෝහවනුයි නෙසජ්ජිකනම්වේ, ඔහුගේ අංගය නෙසජ්ජිකඞගනම්වේ.

එසින්කිහ,

සයනං පටික්ඛිපිත්වා නිසජ්ජාය විහරිතුං සිලමසසාති නෙසජ්ජිකො තසස අඞගං නෙසජ්ජිකඞගං-යි.

මේ සියලු ධුතාඟයෝ වනාහි ඒ ඒ පංසුකූලාදි අඞගයන්ගේ සමාදානයෙන් හාසනලද කෙලෙසයන්ඇති බැවින් ධුතාඞග වශයෙන් ප්‍රකීර්ණ තෘෂ්ණාපාදදි පාපධර්මයන් ඇතිබැවින් ධුතඛිඤ්ඣුහුගේ අඞගයෝ නුයි කොලෙසුන් නසන හෙයින් හෝ ධුතාඞගයයි ලද ව්‍යවහාර ඇති නුවණ අඞගවූයේ මේ සමාදානයවනුයි ඒ සමාදානයෝ ධුතාඟ නම්වෙත්. නොහොත් ධුතාඟවූවාහුත් ඔහුමය ප්‍රතිපක්ෂයන් නසන හෙයින් ශීලාදි සමූහක් ප්‍රතිපත්තියට අඟයෝත් ඔහුම නුයි ධුතාඟයෝ නම්වෙත් මෙසේ පලමුකොට මේ ධුතාඟයෙහි අර්ථවිනිශ්චය දතයුතුයි.

එසින් කිහ.

සබ්බානෙව පනෙතානි තෙන තෙනසමාදානෙන ධුතකිලෙසතතා ධුත සඞඛිතතා භික්ඛුනො අඟානි කිලෙස ධුනනතො වා ධුතපතති ලඞඛොහාරං ඝඩණං අඞං එතෙසනති ධුතඟානි අථවා ධුතානිවතානි පටිපක්ඛනිඛුනනතො අඟානිව පටිපත්තියානිපි ධුතඟානි එවතතා වෙත් අත්ථතො විඤ්ඤුතබ්බා විනිච්ඡයො-යි.

මේ සියලු ධුතාඟයෝ සමාදාන චෙතනාව ලක්ෂණකොට ඇත්තාහුයි.

එසින් කිහ.

සබ්බානෙව චෙතානි සමාදානචෙතනාලක්ඛණානි-යි.

සියලුම ධුතාඟයෝ තෘෂ්ණාචාරසංඛ්‍යාත ලොලුප්පවිඛංසනාකාරයකොට ඇත්තාහුයි.

එසින් කිහ.

සබ්බානෙව ලොලුප්පවිඛංසනාරසානි-යි.

මීකායෙහිදු මෙම කිහ.

ඛුසලභණ්ඩස්ස භූසං විඵමපනඤෙන ලොලුපපං තණ්හාවාරෝ තස්ස විඛංසනතඤා ලොලුපප විඛංසන රසානි-යි.

තෘෂ්ණාවාර සංඛ්‍යාත ලොලුපපභාවයක් නැති බව ප්‍රත්‍යුප සථාන සංඛ්‍යාත වැටහීම්කොට ඇත්තාහුයි.

එසින් කිහ.

නිලෙලාලුපපභාව පච්චුපඨානා-යි. අල්පෙච්ඡතාදීවූ පරිසුඛශීලා දි ධර්මයන් පදසථාන සංඛ්‍යාත ආසන්නකාරණකොට ඇත්තාහුයි

එසින් කිහ.

අපපිච්ඡතාදි අරියධම්මා පදඨානානි-යි. මෙසේලඤණරස ප්‍රත්‍යු පසථාන පදසථානය යන මොවුන්ගේ වශයෙන් විනිශ්චය දත යුතුයි. සමාදානවිධානාදියෙහි වතානි මේ සියලුම බුතාඟයෝ ඝන තර අවිද්‍යානිමිර නිකර විධ්වංසනකර ප්‍රඥාප්‍රදීපවූ භගවත් සම්‍යක් සම්බුඛ සර්ඥයන්වහන්සේ ජීවමානකාලයෙහි බුදුන් සමීපයෙහිම සමාදන්විය යුතුය බුදුන් පිරිනිවිකල්හි මහා ශ්‍රාවකයන්හු සමීප යෙහි සමාදන්විය යුතුය මහසවවන්හු නැතිකල්හි රහත්නමක් සමීපයෙහි සමාදන් වියයුතුය. එසේනැතිකල්හි අනාගාමී නමක් සමීපයෙහි සමාදන්වියයුතුය එසේ නැතිකල්හි සකෘදාගාමී නමක් සමීපයෙහි සමාදන්විය යුතුය. එසේ නැතිකල්හි සෝවාන් නමක් සමීපයෙහි සමාදන්විය යුතුය. එසේ නැතිකල්හි පිටකත්‍රයධාරී න මක්සමීපයෙහි සමාදන්විය යුතුය. එසේ නැතිකල්හි විපිටකධර න මක් සමීපයෙහි සමාදන්වියයුතුය. එසේ නැතිකල්හි එකපිටකධර නමක් සමීපයෙහි සමාදන්විය යුතුය. එසේ නැතිකල්හි සඞ්ඝයක් හෝ ධරණතමක් සමීපයෙහි සමාදන්විය යුතුය. එසේ නැති කල්හි අවුවාචාරිනමක් සමීපයෙහි සමාදන්විය යුතුය. එසේ නැති කල්හි බුතාඟධාරී නමක් සමීපයෙහි සමාදන්විය යුතුය. බුතාඟධර නමක් නැතිකල්හි චෛත්‍යගහනයක් හැමද උක්කුවුතයෙන් හිද ජීවමාන බුදුන් සමීපයෙහි කියන්නක්හුමෙන් සමාදන්විය යුතුය. අනිකෙකුදු ඇත හේ කවරේද? තමන් විසිනුදු යමාදන්වන්ට වුවනේමැයි. **එසින් වදලේය.**

බුඛසොස මහතෙරහු විශුඛිමාගියෙහි

සමාදානවිධානතොනි ආදිසු පන පඤසු සබබානෙව බුතඟානි ධරමානෙ භගවති භගවතොව සන්තිකෙ සමාදානබබානි පරිනිබබු තෙ මහාසාවකසස සන්තිකෙ තසමිං අසති ඛීණාසවසස අනාගාමිසස

සකදාගාමිස්ස සොතාපන්නස්ස තිපිටකස්ස ද්විපිටකස්ස එකපිටකස්ස එකසංගීතිකස්ස අඞ්ගකථාවරියස්ස තස්මිං අසති ධුතඞ්ගධරස්ස තස්මිම්පි අසති චෙතියඞ්ගණං සම්මජ්ජිත්වා උක්කුටිකං නිසීදිත්වා සම්මා සම්බුද්ධසාසනන්තිකෙ වදන්තෙන විය සමාදුතබ්බානි අපිච සයම්පි සමාදුතුං වට්ටති-යි.

මේ සියලු ධුතාඞ්ගයන්ම, රක්ෂාකරන්නවුන් විසින් ධනනිධාන කොට සියල්ලට නොඅඟවා රක්නා ධනලෝභී පුරුෂයක්හු සෙයින් තමා ධුතාඞ්ගධර බව කිසිවක් හට නොඅඟවා රක්ෂාකළයුතු. ඒ එසේමය, තමා සමාදන්වීමෙහි චෙතියපර්වතයෙහි විසූ දෙබෑ තෙරුන් කෙරෙන් වැඩිමහලු තෙරුන්ගේ ධුතාඞ්ග අල්පෙච්ඡතාව මෙහි කිය යුතුයි. ඒ කෙසේදයත්? එක් දෙබෑතෙර දෙනමක් සෑහි රිය වෙසෙනි ඒදෙනමින් වැඩිමහලු තෙරහු නෛෂජ්‍යිකඞ්ගය දරණ බව කිසිවෙක් නොදන්නේය එක් දවසෙක මධ්‍යම රාත්‍රියෙහි ශයන්හි පලඟ බැඳ වැඩහුන් කල්හි මල් මහතෙරහු විදුලි ආලෝ කයෙන් වැඩහුන්නවුන් දැක සාමිනි නෛෂජ්‍යිකඞ්ගය රක්නා සේක්දැයි විවාලෝය තෙරහු තමන්ධුතාඞ්ග අල්පෙච්ඡතාවෙන් ශ්‍රේෂ්ඨ බැවින් එමවිදම විදුලිය ආලෝකයත් බොහෝ වේලාවක් නොපවතින බැවින් බැය හෙවීමෙන් ධුතාඞ්ගධර බව නොඅඟවා පසුව නැඟි වැඩවුන්හ මේ වන්හි සියලු ධුතාඞ්ගයන්ටම සාධාරණ කථාවෙකි. මෙම කථා කීහ.

විශුද්ධිමාර්ගයෙහි

එත්ථ චෙතිය පබ්බතෙ මෙහානික ථෙරා නං ජෙට්ඨභාතු ධුතඞ්ග පරිභෝජනාය වත්ථුකථෙතබ්බං අයං තාව සාධාරණකථා-යි.

දැන් එකඑක ධුතාඞ්ගයක්හුගේ ඒඒ ධුතාඞ්ගය සමාදන්වන ක්‍රම හා ධුතාඞ්ගයෙහි පිළිපදින්නා විධි හා ඝන මධ්‍යමොත්තරාඞ්ග වශයෙන් ප්‍රභේද හා ධුතාඞ්ගයන්ගේ බිඳීම හා ධුතාඞ්ගය පූරණයෙහි අනුසස් හා යන මේ පස වණ්ණනාකෙරෙන්, ඒකෙසේදයත්?

පංසුකූලිකඞ්ගං නාම "ගහපති දුනුවිවරං පටික්ඛිපාමි පංසුකූලි කඞ්ගං සමාදියාමි" යනුවෙන් ගිහින්දුන් සිවුරු ප්‍රතික්ෂේපකෙරෙමි පංසුකූලිකඞ්ගය සමාදන්වෙමියි යනමේ දෙකින් එක්තරා වචනය කින් සමාදන්විය යුතුය, මෙහි ගෘහපතීන් විසින් දුන් සිවුරු නොගනිතහොත් එයින් පිටත්වූයේ පාංසුකූලිකමය එහෙයින්, "ගහ පති දුනුවිවරං පටික්ඛිපාමි,, කීවද පංසුකූලිකඞ්ගය සමාදන්වීමියි කීවානම් වෙයි. "පංසුකූලිකංගං සමාදියාමි,, කිවද පංසුකූලිකඞ්ගය සමාදන්වූවහොත් ගෘහපති විවර නොපිළිගතහැකි බැවින් ගෘහපති විවරය ප්‍රතික්ෂේපකළානම් වෙයි, එහෙයින් "ගහපතිදුන විවර•

පටික්ඛිපාමි පංසුකූලිකඞ්ගසමාදියාමි,,යි යන මේවචනයන් දෙදෙනා කෙරෙන් එක්තරා වචනයකින් සමාදන්විය යුතුයයි යනු කිහු. මේ පංසුකූලිකඞ්ගයෙහි සමාදන්වන ක්‍රමයයි.

මෙහි පිළිපදින ක්‍රමය කෙසේදයන්?

එවං සමාදිඤ්ඤා ධුතඞ්ගන පහ තෙන සොසානිකං පාපණිකං රථිය වොළං සංකාර වොළං සොණ්ඩි යං නහානවොළං නිත්‍යවොළං ගතපච්චාගතං අග්ගදඞ්ඩං ගොඛායිතං උපචිකඛායිතං උන්දුර ඛායිතං අනන්තජ්ඣානං දසඝජ්ඣානං ධඤ්ඤකටං ථූපවිවරං සමණවිවරං ආභිසෙකිකං ඉඞ්ඝිමයං පඨවිකං වාතාහතං දෙවදත්තියං සාමුද්‍රී යනහි එතෙසු අඤ්ඤතරං විවරංගනෙත්වා එලෙත්වා දුබ්බලංඛ්‍යානං පහාය පිරණ්හානි ධොවිත්වා විවරංකත්වා පොරාණගහපති විවරං අපනෙත්වා පරිභුඤ්ජිතබ්බං-යි.

දක්වනලද බැවින් මෙසේ සමාදන්වනලද ධුතාඞ්ග ඇති එම මහණහු විසින් සොසානිකයයි කියනලද සොහොනෙහි කිසිවක්හු විසින් දමූ පිළිය පාපණිකයයි කියනලද බඩු වික්‍රණන අවුණුදෙර දමූ පිළිය. රථිය වොළයයි කියනලද පින්කැමැත්තවුන් විසින් කවුළුදොරින් ඇලලූ විථියෙහි දමූ පිළිය, සංකාර වොළියයි කියන ලද කසලගොඩ දමූ පිළිය, සොණ්ඩියයි කියනලද ගර්හමල පිසදමූ පිළිය, නහානවොළයයි කියනලද යකදුරන්විසින්*ඉසින් නහවන ලද නිශ්‍රික කඩයයි කියා දමාගන පිළිය, නිත්‍යවොළයයි කියනලද නහනතොට දමූ පිළිය ගත පච්චාගතයයි කියනලද සොහොනට ගොස් නැවත ආවාහු නහා දමා යන පිළිය අග්ගදඞ්ඩයයි කියන ලද ගින්නෙන් දැකල දෙස් ඇතැයි මිනිසුන් විසින් දමූ පිළිය ගොඛායිතයයි කියනලද ගවයන් කැවෙන් දෙස් ඇතැයි මිනිසුන් විසින් දමූ පිළිය, වෙයන් මියන් කැ පිළිය, අන්තයෙන් දහයෙන් සුන් පිළිය,ධජාහටයයි කියනලද නැවට නැගෙන්නාවුන් විසින් ධජ බැඳ නැවිනැගී ගියකල ඔවුන්ගේ දශිනාති ක්‍රමයෙන් ගත යුතුවූවිළි හා සුඩ භූමියෙහි ධජ බැඳ දෙසෙනග ගියකල ගතයුතු පිළිය ථූපවිවරයයි කියනලද තුඹස සිසාරා බලිකම්කොට දමූ පිළිය, සමණ විවරයයි කියනලද ශ්‍රමණ සංතක විවරය ආභිසෙකිකයයි කියනලද රජහුගේ අභිසෙකසථානයෙහි දමූ පිළිය, සෘඞ්මයයි කියනලද එහි භික්ෂුභාවයෙන් ලද සිවුරය, පන්ථිකයයි කියනලද අතුරුමඟ යම්කෙණෙකුන්ගේ සිහිමදවීමෙන් වැටුනේ ඇතම් ආචාරිකෙණෙක් මදක් කල් රැකසිටගත යුතුයයි කියාද

---

* යකුන් හුණුවන්

ඇතම් ආචාරිකෙණෙක් දෙතුන් දවසක් රැකසිඳෙන්න යුතුයයි කියා කියනලද පිළිය, වාතාහතයයි කියනලද වාතවෙගයෙන් දුර හෙලන ලද්දේ ඊට හිමියක්හු නොපෙණෙනකල්හි ගතුයුතු පිළිය. දෙවදන්නියයි කියනලද අනුරුත් මහතෙරුන්ට දෙවියන් දුන් වස්ත්‍රය මෙන් දෙවියන් දුන් පිළිය, සාමුද්දියයි කියනලද මුහුදු රළින් ගොඩලනලද පිළිය යන මොවුන් කෙරෙහි එක්තරා සිවුරක්ගෙණ පලා දුම්ලසථානයන් හැර තරතැන්දෙවගෙණ සිවුරු කොට පුරාණ ශාඛපභිවිවරයහැරපසුල්සිවුර වැළඳගතයුතුයි. තවද යම් සිවුරෙක්වනාහි සඟහට දෙමිහයි දෙනලදද කඛසියිම් පිණිස ඇවිදිනවුන් විසින් හෝ ලද්දේද හේ පංසුකූල නම් නොවේ භික්ෂූ නිසිය විවරයද යමෙක් සඟනටහෝ ගණයටහෝ දෙන්නවුන් විසින් වඤ්ඤාග්‍රයෙන් පමුණුවාදෙනු ලැබේද සෙනසුන්කෙරෙවවන් විසින් සෙනස්නෙහි වසන්නුවන්ම වැලඳගත මැනවැයි දෙනලද සෙනසුන් සිවුරෙක් හෝ වේද හේද පසුල් සිවුරුනම් නොවේ වචන සංඥාවෙන් නොපමුණුවාදෙනලද්දේම පංසුකූලනම්වේ. ඒ වාක්සංඥාවෙන් නොපමුණුවාදෙනලද සිවුරෙහිදු යම් යම් සිවුරෙක් දායක යන් විසින් භික්ෂූහුගේ පාමුල්හි තබනලදද, ඒමහණහු විසින් වනාහි පංසුකූලිකයහට අතෙහි තබා දෙනලදද, ඒ චීවරය දායකයා විසින් පාමුල්හි තබා දුන් බැවින් එකතොසුඛි නම්වේ. යම් සිවුරෙක් භික්ෂූහුගේ අතෙහි තබා දෙනලදද, ඒ භික්ෂූහු විසින් වනාහි පංසුකූලිකයාගේ පාමුල්හි තබා දෙනලදද, ඒ සිවුරද භික්ෂූහු විසින් පාමුල්හි තබා දුන් බැවින් එකතොසුඛිකනම්වේ. යම් සිවුරෙක් භික්ෂූහුගේ පාමුල්හි තබා දෙනලදද, ඒ භික්ෂූහු විසිනුදු එසේම පාමුල තබා දෙනලදද, ඒ සිවුරුලාභයෙහිද දායෙහිද පාමුල්හි තැබූ බැවින් උභතොසුඛිකනම්වේ, යම් සිවුරෙක් අත්හි තබා දෙනලදද, දෙනකලත් අත්හි තබා දෙනලද්දේවීනම් ඉ අනුත්කෘෂ්ටවිවරනම්වේ. මෙසේ මේ පංසුකූලිකභෙදය දැන පංසුකූලිකයා විසින් සිවුරු වැලඳගන්නේයයි මේ මෙහි පිලිපදිනාවිධියයි, මේ වනාහි එහි ප්‍රභෙදයි පංසුකූලිකයෝ තුන්දෙනෙකි, ඔහු කවුරුද යත්? උත්කෘෂ්ට පංසුකූලිකය මධ්‍යම පංසුකූලිකය මෘදුක පංසුකූලිකය යනමේ තුන්දෙනායි, ඒ තුන්දෙනා කෙරෙහි යමෙක් සොඟොනෙහි පියු කඩම ගත්තේද හේ උත්කෘෂ්ට පංසුකූලික නම්වේ, ප්‍රව්‍රජිතයෝ ගනිත්වයි තබනලදදෑ ගන්නේ මධ්‍යමපංසුකූලිකනම් වෙයි, පාදමූලයෙහි තැබූවාහන්නේමෘදුකපංසුකූලිකනම්වෙයි. ඔවුන් කෙරෙහි යම්කිසිවක්හට තමහට කැමතිවීමෙන් ගිහින් දුන්සිවුරු ඉවසූකණෙහි දුවඟබිඳේ මේ මෙහි හෙදයයි "පබ්බජිතානඤ්ඤස්ස නත්ථි ඨපිතකංගණඤ්ඤතෙත්තා මඤ්ඤිමෝ"යි කීබැවින්සොඟොනෙන් පිටත් සෙසුතැන්හිදු නොඋදෙසා නිවුවාගන්නේ උකටමවේ යනු

සිඩය. "සොඝානිකං යෙව ගණ්හනෙකා"යන මේවනාහි අතිඋක්කණ්ඨිතයින් කියනලදයෙන් මේ මතු දක්වන්නේ එහි අනුඝසයි. කෙසේ දයත්? පංසුකූලය නිසා පැවිදියයි වදළ බැවින්ද මහණමළුවෙහි විචාරණලදුව පංසුකූලය නිසා පැවිදිවෙමියි තමාම ප්‍රතිඥකළ බැවින්ද වචන නිශ්‍රයට සුදුසුවූ පිළිවෙත් බවය පලමුවන ඉතරිතර ආඝ්‍යිවංශයෙහි පිහිටි බවය නොයෙක් තැනින් අවුලාගත් කඩ තබා මැසුබැවින් ලොභ නොකටයුතු බැවින්ද සිවුර රක්ෂාවෙහි දුක් නැති බවය යම්කිසිවක්හට පැවතසිට ලැබිය යුතු දෙයක් නොවන බැවින් අනුන් අයිති වෑතති නැති බවය සොරුන් විසින් ලොභකොට ගතයුතු අභාණ්ඩදෙයක් නොවන බැවින් සොරබියෙන් භයනැති බවය යම් අනර්ඝ සිවුරක් ඇත්නම් එපරිභොගකිරීමෙහි පෘථග්ජනයන්ට තෘෂ්ණාව උපදනේය මේ පසුල්සිවුරවනාහි විශෙෂයෙන්ම එබය එහෙයින් පරිභොග තෘෂ්ණා නැතිබවය ලොභාදී අකුසල් සින් මැඩපවත්වන්නට නිසිව සිටි බැවින් ශ්‍රමණ සාරූප්‍යපරිසකාර බවය මහත් අනර්ඝනොවන බැවින් අල්පයහ. එකතැනකින්ම සැපවියයුතු නොව නොයෙක් තැනින් සපයාගත හැකි බැවින් සුලභයහ සුලභවූවද එක්විසි අනෙස්සනන් නොඋපදවන බැවින්ද මට අයහපත් කඩදී තොපි යහපත් කඩයගතු යනාදී යම්කිසිලජ්ජා කටයුතු වචනයක්මෙහි නොඋපදනාබැවින්ද අඟනිගමනක් සම්ප නැති බැවින්ද යනාදින් නොයෙක් කාරණා යෙන් නිවරදි බවය සඩ්ඝගහ ප්‍රවාහවූ භගවත් සම්‍යක් සම්බුඩයන් විසින් වණ්ණනාකොට වදළ ප්‍රත්‍යයක් බවය ඇසු දුටු නොයෙක් දිව්‍ය මනුෂ්‍යයන්ට ප්‍රසාද ඵලවන බවය ලොභාදී අකුශල ධර්මයන් ගේ උපපත්තියට කාරණව සිටි මහවඡිතාවනසා අලොභාදී නොයෙක් කුශල ධර්මයන්ගේ උපපත්තියට කාරණව සිටි අල්පෙච්ඡතාදි ගුණසඝස්‍රයන්ගේ නිෂ්පත්තියට කාරණ බවය ධාතාභ පුරණ මනාවූ ප්‍රතිපත්ති උපයදා පිණිසයි. මතුයෙහි වන සම්‍යක් ප්‍රතිපත්තිය වඩන්නේය පශ්චිම ජනයාගේ මෙම දෘෂ්ටිය අනුවීමට පැමිණීමය යන මොහු අනුඝස් නම්වෙත්—අපිව—මරු හා මාරඝසනාවගේ ප්‍රභාණිය පිණිස පංසුකූල විවරය දැරූ තපස්විගෙක් ඇද්ද ඒ තපස්වීතෙම කෙසේ සොහමානව බබලාදයන්? බුඩහුම්ගෙහි යම් ක්ෂත්‍රිය රජෙක් බදනාලද සන්නාහ ඇතිව අවඝඡායුධගෙන් පිරිවරණලදුගේ සොහමානවෙද බබලාද ඒ ක්ෂත්‍රිය රජහු සෙයින් සොහමානව බබලන්නේය.

එයින් කිහ.

මාරසෙන වි ඝාතාය පංසුකූල ධරෝ යති
සඤාඩ කවචෝ යුඩෝ ඛත්තියෝ විය සොහති-ති.

කසීසළු ආදිවූ උතුම්වූ අනඝී වස්ත්‍රාභරණයන් ප්‍රතික්ෂේපකොට මෘතකලේබර හා සමග සොහොනෙහි දැමූ කඩ ගෙණ සිවුරුකොට නිලොහුරු බුදුන් විසින් යම් පසුල්සිවුරක් දරණලදද දැරීමෙන් ප්‍රභිපත්ති ගෞරවය කරණලදද ඒ කාරණයෙන් කවරෙක් නම් ඒ පංසුකූලචීවරය නොදරන්නේද දරන්නේමැයි.

එසින් කිහ.

පභාගයකාසිකාදිනි වරවත්‍ථානි ධාරිතං
යං ලොක ගරුනා කෝ තං පංකූලං න ධාරයෙ–යි.

එසේ ලොකාචාරිහු විසින් දුරු බැවින් මෙසස්නෙහි භික්ෂූ තෙම නමාගෙ ප්‍රථම මහණ මළුයෙහි කළ ප්‍රතිඥාව සිහිකරන්නේ යොගාවචරයන්ට අනුලොම්වූ පංසුකූල චීවරයෙහි ඇලෙන්නේය ඒ දුරීමෙහි උත්සාහ වඩන්නේය.

එසින් කිහ.

තසමාහි අත්තනෝ භික්ඛු පරිඤ්ඤං සම්පස්සරං
යොගාවචරාතු කූලම්හි පංකූලේ රතොසියා–යි.

මේ පංසුකූලිකඛගයෙහි සමාදානය විධානය ප්‍රභෙදය භෙදය ආනිසංසය යන මොවුන්ගේ වශයෙන්සංවණ්ණනායි–**තෙචීවරික කඛගෙහි** සමාදානාදිය කෙසේදයත්? "චතුත්‍ථක චීවරං පටික්ඛිපාමි තෙචීවරිකඛගං සමාදියාමි" යනුවෙන් සඟලසිවුරය පොරොණසිවුරය අදනාසිවුරයයන තුනටවැඩිසතරවන සිවුරප්‍රතික්ෂේපකෙරෙමි තෙචීවරකඛගය සමාදන්වෙමි. යන මේ වචනවලයෙන් එක්තරා වචනයක්කියා සමාදන්වියයුතු ඒතෙචීවරිකඛගය සමාදන්වූවාහුවිසින් සිවුරුපිළිලදින් යම්තාක් අඵාසු බැවින්. හෝ කරන්නට නොපොහොසත්වේද යම්තාක් සිවුරුකරන්නට දන්නක්හු හෝ නොලැබේද හිඳිකටු ආදියෙහි කිසිවෙක් හෝ සම්භනොවේද ඒතාක් කල් නිබ්ය යුතු සිවුරු කරණතැන් දක්වා වස්ත්‍ර තිබූ කරුණෙන් සනනිධිදොසද නොවෙයි ධුතාඟ භෙදය නොවෙයි සිවුරුකොට රුදුතැන්පටන් නොවැලඳ තබන්ට කොවටනේය පරණසිවුරු හැර මේ සිවුරු වැලඳගනිමියි තබන්නහුට ධුතාඟ භෙදනොවෙයි ධුතාඟසමාදානයහයි කියත්. මේ උක්තප්‍රකාරවූ විධිය තෙචීවරිකඛගයාගේ විධියයි. ප්‍රභෙදභෙයින් චතාඟි මෙ තෙචීවරිකඛගද තුන් වැදෑරුම්වේ එහි උත්තාඟතෙචීවරිකඛගයා විසින් සිවුරු රදන කල්හි පලමුකොට හදනා සිවුර හෝ පොරොණා සිවුර හෝ රදු ඒහැඳ පෙරව නැවත සඟලසිවුරු රැඳිය යුතුය සඟල සිවුර චතාඟි හදනට නොවටනේය. මේ ඔහු ගාමන්තසෙනාසනයෙහි වසනකල

කථාවස්තුවතය ආරණ්‍යයෙහි වසන තෙවිවරිකයා විසින් වනාහී දෙසිවුර එක්කොට සෝදා රදන්ට වටනෙය යම්සේ කිසිවක්හු දූක සිවුරු හැඳ මතුයෙහි කරන්ට පොහොසත්වේද එසේවූඅයන්නසථා නෟයෙහි හිඳුවූතුය. මධ්‍යම තෙවිවරිකයාහට සිවුරු රදනකල රඤ්ඤාසයාලාවෙහි සිවුරු රදනතුරා හඳනට තබනලද රදන සිවුරු ඇතහොත් ඒ හැඳ පෙරව තමාගේ සිවුර රදන්නට වටනේය. මෘදුක තෙවිවරිකයාහට සහාගසදඝ භික්ෂූන්ගේ සිවුරු හැඳ පෙරව සිවුර රදන්ට වටනේය. අට්ටාවෙහි තමාසතු හඳනා පොරොනා පිණිස නොඉවා සෙනස්නෙහි පසතරණකොට ඉවනලද සිවුරද මෘදුකයහට වටනේය රදනකලටම අනුදත් බැවින් නිත්‍ය පරිභොගය වසයෙන් පරිහරණයකරන්ට නොවටිනියෙත්. සහාග භික්ෂූන්ගේ සිවුරු රදනකලටම වටනෙය තෙවිවරිකයාහට වනාහී සතරවන සිවුර වවමන අංසකාසාවම වටනේය හෙද වනාහී පලලින් වියතෙක්ම දිගින් තුන්රියනෙක්ම වූයෙ වටනේය මෙ තුන්දෙනහටම තුන් සිවුරෙන් පිටත් පෙරහන්කඩ ආදිවූ බාහිර පිරිකරන් මේ සිවුරු ලැබ සෙස්සන්ට දෙමි නොවලඳම්යි සිතා ලබන සිවුරුන් හැර නමා පිණිස තුන් සිවුරෙන් වැඩිකොටහඳනා පොරොණා පිණිස සතරක් ඉවසුකෙනෙහි ධුතාඟ භෙදයවන්නේය. උක්තප්‍රකාරක්‍රමය මේතෙවිවරිකඟයෙහි භෙදයි. මේමතුදක් වන්නේ මෙහි අනුසසිතෙවිවරිකඟය රක්නා භික්ෂුතෙමේ කාඝපරිභරන කරන සිවුරෙන් සතුටුවන්නෙ එහිත් ආකාසයෙහි නහර රහිත බැවින් සැපසේයන පක්ෂියක්හුසේ යාමය මදවූ කෘත්‍යය ඇතිබැවින් අල්පසමාරම්භාත බවය වස්ත්‍රසනනිධියයි කියනලද වස්ත්‍ර සඟවා තබා රක්ෂාකිරීමෙන් දුරුවීමය බොහෝ පරිසකාර නැති බැවින් ලඝුවූ ප්‍රවෘත්තී ඇති බවය තුන්සිවුරෙන් වැඩි විවරයෙක්හි උපදනා ලොභය දුරුවීමය නිසිදනාදි අනුදත් බොහෝ සිවුරු ඇද්ද කැපයෙහිදු පමණ දන්නා බවය සල්ලෙඛ වුත්තිතාය අල්පෙච්ඡභාවාදීන්ගෙ ඵල නිෂ්පත්තියයි යන මේ ආදි ගුණයෝ නිෂ්පන්නාවෙත්. අපිච අතිරෙක වස්ත්‍රතෘෂ්ණාඝඛ්‍යාත තුන්සිවිරෙන් වැඩි සිවුරෙහි තෘෂ්ණාවහාරවස්ත්‍රසනනිධීන් වර්ජිතවූ ධීරවූ යොගිතෙමෙ යන්නාස සැපයෙහි රසය දන්නෙ තුන්සිවුරුධර වන්නාය එහයින් සප්තුවරණවූ සපඤ්ඤවූ පක්ෂියෙකු මෙන් තුන්සිවුරු ධරයොගිතෙමෙ සුවසෙ ඇවිදිනා කැමැත්තෙ තුන්සිවුරු නියමෙහි වඩවඩා ඇළුම්කරන්නේය ගාථාවෙත්‍රු දක්වනලදමැයි.

අතිරෙක වත්ථතණ්හං පහාය සනනිධි විවජ්ජිතො
ධීරො සන්නාස සුඛරසඤ්ඤති චිවරධරො භවති යොගි
තසමා ස පත්තවරණො පකඛිව ස චීවරොව යොගි වරො
සුඛමනු විවරති කාමො චීවර නියමෙ රතිං කයිරා-යි.

මෙසේ යථොක්ත ප්‍රකාරයෙන් දක්වනලද්දේ තෙවිවරිකඞ්ග යෙහි සමාදාන විධාන ප්‍රභේද භෙදනිසංසය යන මොවුන්ගේ ව ණ්ණනාවයි.

පිණ්ඩපාතිකඞ්ග යෙහි සමාදානාදිය කෙසේදයත්? "අහි රෙකලාභං පටික්ඛිපාමි පිණ්ඩපාතිකඞ්ගං සමාදියාමි." යනුවෙන් පිණ්ඩපාතයෙහි ලාභොපභොජනයෙන් අධිකවූ සංඝභත්තාදි අතිරෙක ලාභය ප්‍රතික්ෂේපනයෙරෙමියි පිණ්ඩපාතිකඞ්ගය සමාදන්වෙමියි යන වචනය යෙන් එක්තරා වචනයක් කියා සමාදන්වියයුතු මේ සමාදන්වන අඞ්ග දැනි පිණ්ඩපාතිකයා විසින් වනාහි-

නෙන පන පිණ්ඩපාතිකෙන සංඝභත්තං උද්දෙසභත්තං නිමන්තණං සලාකභත්තං පක්ඛිකං උපොසථිකං පාටිපදිකං ආගන්තුකභත්තං ගමිකභත්තං ගිලානභත්තං ගිලානුපට්ඨාකභත්තං විහාරභත්තං ධුරභත්තං වාරභත්තන්ති එතානි චුද්දසභත්තානි නසාදිතබ්බානි-යි.

දක්වනලද සංඝභත්තයයි කියනලද සියලු සඟනට දියයුතු ඛතය උද්දෙසිකභත්තයයි කියනලද භික්ෂූන් කිපනමක් උදෙසා දියයුතු ඛතය එසේම නිමන්ත්‍රණයයි කියනලද සඟනවවත් පුඟුලවත් නිමන්ත්‍රණයකොට දෙන ඛතය සලාකභත්තයයි කියනලද ලඟතය පක්ඛිකයයි කියනලද එක්පක්ෂයක එක්දවසක් දියයුතු ඛතය උපොසථිකයයි කියනලද උපොසථදවසදියයුතුඛතය පාටිපදිකයයි කියනලද පැලිවියදවස දියයුතු ඛතය ආගන්තුකභත්තයයි කියනලද ආගන්තුකව වැඩි සඟනට ආගන්තුක ඛතක් දෙම්හයි කියා මිනිසුන් විසින් දියයුතු ඛතය එසේම ගම්කඛත්දෙම්හයි, දියයුතුය ඛතය ගිලානභත්තයයි කියනලද ගිලනුන්ට දියයුතු ඛතය ගිලානු පඨාක භත්තයයි කියනලද ගිලනුන්ට උපස්ථාන කරණුවන්ට දෙන ඛතය විහාර භත්තයයි කියනලද තමාකරවූ සඟයතු ආවාසයෙහි වසන සඟනට දෙන ඛුවික ඛත හෝ වෙහෙර උදෙසා දෙන ඛතය ධුරභත්තයයි කියනලද සඟනවවත් පුඟුලවත් ධුරබත්දෙම්හි නිත්‍යයෙන් දෙන භොජනය දනවාකලි ඉගහිතබා සඟනටදෙන බත් හෝ **මිකාවෙහි** "ධුරඉෙහෙ එව ඨපෙත්වා දාතබ්බං භත්තං ධුර භත්තං" යයි දක්වනලද ඛත හෝ ය වාරභත්තයයි කියනලද ගම්වැසි ආදීන් විසින් වාරයෙන් දෙන ඛතයයි යන මේ තුදුස් බත්හු නොඉවසිය යුතුවෙත්.

සචෙ පන සංඝභත්තං ගණ්හාථාති ආදිනා නයෙන අවත්වා අඤ්ඤං භෙහෙ සංඝෝ භික්ඛං ගණ්හාති තුම්හෙපි භික්ඛං ගණ්හථාති චත්වා දින්නානි හොන්ති තානි සාදිතුං වට්ටති සංඝතොනිරාමිසලාභාපි විහාරෙ පක්ඛභත්තම්පි වට්ටති යෙඛානි ඉදමස්ස විධානං-යි.

දක්වනලද හෙයින් යම් කිසි ත්‍රුවණැති දැයකයක්හු විසින් වනාහි සඟබත් ගන්නේයයි යනාදී විසින් තුදුස් බෙහෙත් ඇතුලත් කොට නොගියා අපගේ ගෙයි සංඝයා වහන්සෙ භික්ෂාව ගෙණ වදරණසේක ඔබවහන්සේද භික්ෂාව ගෙණ වදලමැනවැයි කියා භික්ෂා නාමයෙන් දෙනලද බතෙක් ඇඳු ඒ බත්හු භික්ෂානාමයෙන් කිහෙයින් ඉවසන්නට වටින් යථොක්ත ප්‍රකාරයෙන් දක්වන ලද්දේ මෙහි පිණ්ඩපාතිකඞ්ගයෙහි පිළිපදිනා විධියයි. මේ පිණ්ඩ පාතිකඞ්ගයෙහි ප්‍රභෙද කෙසේදයත්? ප්‍රභෙදයෙහි වනාහි මේ පිණ්ඩපාතිකඞ්ගයද ත්‍රිවිධවෙයි ඔවුන් අතුරෙහි උත්කෘෂ්ට පිණ්ඩ පාතිකතෙමේ පෙරවිඳ පසුයෙන්ද හෙණ භික්ෂාව ගන්නේය හෙවත් යම් තැනක වලඳන්ට හුන්නේ සිහාසොඝිය වීථියෙන් හෙණ පෙරටුවන්හා සිහාඝිය වීථියෙන් හෙණ පසු බතහ, යන මේ බත්දෙකත් ලබන්නේය. සම්ප්‍රාපන චාරයෙහිදී පාත්‍රය ගහනාවුන්ටද දෙන්නේය පරිභෝජනයයි කියනලද හොජන ශාලාවට පාත්‍රය හෙණහොත් දෙන බත්ද ගන්නේය වහන්සේ පිඬුපිණිස නොවැඩිය මැනව වෙහෙරටම ආහර ගෙණෙඝයි කියන උපාසකයන්ගේ බස් ඉවසා එදවස් ගිදහොගන්නේය. මධ්‍යම පිණ්ඩපාතිකතෙමේ එසේකියා දෙනබත එදවස් ගිදු ලබන්නේය සෙටදවස පිණිසවනාහි එසේකිවද නොඉවසන්නේය. මෘදුක පිණ්ඩ පාතිකතෙමේ සෙට දවස පිණිසද අනිද්දවස පිණිසද භික්ෂාව ඉව සන්නේය මෙසේ සෙටදවස පිණිසද අනිද් දවස පිණිසද ඉවසන ඒ දෙදෙනෙම අනුන් අසන්නොව වසන සෙරි විහාර සුඛය නොල බත්. උත්කෘෂ්ටතෙමේ ලබන්නේය ඒ එසේමය එක් ගමෙකු වනාහි ආඝ්‍යිංශප්‍රාප්‍ත ප්‍රතිසංයුක්ත ධම් කථාවෙක්වේ එකල්හි ඒ උත්කෘෂ්ට පිණ්ඩපාතික භික්ෂුතෙමේ සෙසු මධ්‍යම මෘදුක දෙදෙනාගට මෙසේ කිවුය එකසේදයත්? පින්වත්නි;බණ අසන්ට යම්හයි කිවුය ඒ අසා මධ්‍යමමෘදුක දෙදෙනා අතුරෙන් එක් නාමක්වහන්ස එක් මිනිසෙකු විසින් අද දවස ආරාධනාකොට මා හිඳුවන ලදුයි කිසේක. අනික් මෘදුකවනාහි වහන්ස! මා විසින් සෙට පිණිස එක් උපාසකයක් හුගේ ආරාධනාවක් ඉවසනලදුයි කිසේක මෙසේ ඒ දෙදෙනාම මහාජන රසය නිසා ධම්රසයෙන් පිරිහුනාහුය උත්කෘෂ්ට පිණ්ඩපා තික තම උදුසන්හිම පිඬුපිණිස ගොස් සිහාවලඳ නැවත බණඅසන පිණිස ගොස්හොජන රසයටලා ලොභනොකෙළේ ධම්රසයට ලොභ හොට ධම් නැමැති රසය අනුභව කළසේක මෙද දක්වනලදමැයි.

එකස්මිං කිර ගාමෙ අරියවංසා හොනි උක්කණ්ඨා ඉතරෙ ආහ ආයාමාවුසො ධම්මසවණායානි තෙසු එකො එතෙ නමහි හනෙන්ත මනුසෙන නිසීදාපිතොනි ආහ. අපරො මයා හනෙන්ත සාතනාය

එකසඝ්ගිකඛා අධිවාසිතානි එවංතෙ උභොපි පරිහිණා ඉතරෙ පාතොව පිණ්ඩාය චරිත්වා ගන්ත්වා ධම්මරසං පවිසංවෙදෙසි-යි.

මෙසේ දක්වනලද තුන්දෙන හවම සංඝභත්තාදි අනිරෙක ලාභය ඉවසු කෙණෙහිම ධුතාඟ හෙදවේ. මෙසේ උකතප්‍රකාරයෙන් දන්වනා ලද්දේ පිණ්ඩපාතිකඞ්ගයාගේ හෙදයයි

ඒ පිණ්ඩපාතිකඞ්ග යෙහි අනුසස් කීමයත්? පිණ්ඩි යාලොප හොජනය නිසා පැවිදියයි වදාළ බැවින් නිශ්‍රයානු රූපවූ පිළිවෙත් ඇතිබවය දෙවනුවූ ආයාසීවංශ යෙහි පිහිටීමය අනුන් අත්තනොවන ප්‍රවෘත්ති ඇතිබවය අල්පයග සුලභයග ඔහුදු නිවරදයහයි බුදුන් විසින් සංවණ්ණිත ප්‍රත්‍යය බවය ජංඝාබලය නිසා පිඬු සිඟහබැවින් ඛුසීතභාවයාගේ මැඩීම ඇති බවය පිරිසුදුවූ ආජීව ඇතිබවය අනන්තර ඝරයට වදනා හෙයින් සෙඛියා ප්‍රතිපත් පිරෙන බවය පමණදන පිළිගැන්මෙන්ද අනුන් හා හැනි නොවසන බැවින්ද පරපොෂණයක් නැතිබවය ගෙන් ගෙන් මදින් මදින් පිලිගැන්මෙන් පරානුග්‍රහ කරණබවය, "අන්න ම්දං භික්ඛවේ ජීවිකානං යදිදං පිණ්ඩොල්‍යං"යි වදාළබැවින් අන්තිම ජීවිකාව කරණකොටගෙණ මානයාගේ ප්‍රහාණිවීමය මනායෙක් ඉග යින් ලද මුසු අහරින් යැපෙන බැවින් රස තෘෂ්ණාවගේ වැලකීමය නිමන්ත්‍රණය නො ඉවසන බැවින් ගණ හොජන සිකපදය පරම්පරා හොජන සිකපදය යන මෙයින් ඇවැත් නැතිබවය අල්පෙච්ඡතා දින්ට අනුලොම් පැවතුම් ඇතිබවය මනා පිළිවෙත් වැඩීමය ධනාදියෙන් හීණවූ සච්චයෝද තමන් හෙදෙරට සම්ප්‍රාප්ත කල තමන්ලද දෙයකින් අනුරුත් මහතෙරුන්ව ඉසුක දුබ්‍යාමේ මුග ලන් මහතෙරුන්ට කාකවලිය දුගිහු සෙයින් පින්රැස්කොට ගෙණ සුගතියට යන බැවින් පච්ඡිම ජනයාව අනුකම්පා ඇතිබවය යන මෙයි. අපිව පිඬු සිඟීමෙන් ආලොපයෙන් සතුටුවූ උපාසකයාගේ ආරාධනා නො ඉවසන බැවින් හා එක්විසි අනෙස්සනින් ජීවිකාව නොකරණ බැවින් අනුන් අයත්නොවන ජීවිකා ඇති රසමසවුලෙන් නොයෙක් ලෙසින් සරහා දෙනලද තුදුන් බත් ප්‍රතික්ඛෙපකොට සිහාලද ආහාර වලදන බැවින් පහතරණලද ලොල්බව ඇති මහණ තෙමේ නොපැකිලෙනලද පැවතුම් ඇති බැවින් සතරදිගමම නිසි වූයේ සතරදිගින් අනිප්‍රානුකූලවූ දිගකට යන්නට සමර්ථවන්නේය වැසි අවු සුලන් සෙල් කදු ආදී නොසලකා භික්ෂාවට එලඹියයුතු බැවින් කුසීතබව දුරුකරන්නේ එහෙයින්ම ආජීවය පිරිසිදුවන් නේය මේ ආදී නොයෙක් ගුණ සඟසුයන්ගේ උත්පත්තියට කාර ණාව සිටි බැවින් භික්ෂාචාරය නො ඉක්මවන්නේය මෙබදු ගුණ යෙන් සමන්විත තමාම රක්කාවූ එසින්ම අපරපොෂිත පිණ්ඩ පාතික භික්ෂුතෙමේ ඉදින් ලාභය යසය යන මොවුන් ඇසුරු කෙන

කළේ වීනම් හෙවත් මෙබඳු ගුණයෙ දුටු ලොකවාසීන් විසින් කරණ ආදර බහුමානයෙහි ලොභ මෙම ඉපදවීමෙන් අනිත්‍යාදිය නොස ලකා ලාභ කැමත්වීමෙන් බොහෝ පිරිවර කැමති වීමෙන් යුකත නොව මනාපයක් දිහින් වදනා චිතයෙන් කමපාකොට ගතතනො හැකි පව්තයක්සේ ලාභාදියෙහි ලොභාදිය නොකොට අපිස්ස තොස් ගුණයෙන්ම සමන්විත වීනම් ශක්‍රාදි දෙවියෝ පවා පතත් ඔහුගේ සිල් ආදිගුණෙහි බුහුමන් කරන්නාහු ආදරකෙරෙත්.

එසිත්කිහ.

පිණ්ඩියාලොප සන්තුට්ඨා අපරායනත ජීවිකා
පගිණ්ණාගාර ලොලුප්පා හොති චාතුද්දිසා යති.

විනොදයතිකොසජ්ජං ආජීවසස විසුජ්ඣති
තසමානි නාහි මෙඛුද්දස්ස භික්ඛාචරියං සුමෙධසො.

එවරූපසසහි පිණ්ඩ පානිකසස භික්ඛුනො
අත්තහරසස අනුද්ධසුපොසිනො
දෙවාපිහයන්ති තාදිනො
නොවෙ ලාභසිලොක නියසිතො-යි.

යථොක්ත ප්‍රකාරයෙන් දක්වනලද්දේ මේ පිණ්ඩපානිකඞ්ගයෙහි සමාදානය විධානය ප්‍රභෙදය ඉතදය ආනිසංසය යනමොවුන්ගේ සංවණ්ණනායි.

සපදානචාරිකඞ්ගයෙහි සමාදානාදිය කෙසේදයත්? "ලොලුපප චාරං පටික්ඛිපාමි සපදානචාරිකඞ්ගං සමාදියාමි. යනුහෙයින් ලොලුභාව යෙන් ගෙපිළිවෙළ ඉක්ම හැසිරීම ප්‍රතිසෙධ කෙරෙමි සපදානචාරිකඞ්ගය සමාදන්වෙමියි යන මෙයින් එක්තරා වචනයක්කියා සමාදන්වියයුතුවේ. මෙසේ සමාදන්වනලද අංගඅැති ඒ සපදානචාරිකයාවිසින් භික්ෂාපිණ්ඩය ගමට පැමිණිකලහි ගම්දොර සිටි ඇත් අස් ගවමහිෂාදිදෘශ්‍යම් කිසිවක්හු කෙරෙන් උපද්‍රව නැතිබව සැලකියයුතුයි එසේ සැලකුකල්හි යම් විපියකහෝ ගමක හෝ යම්කිසි උපද්‍රවයක් පෙණෙනම් ඒ විපිය හෝ ගම හෝ තැර උවදුරු නැති තන්හි සිඟන්ට වටනේය උපද්‍රවයෙන්මිදෙන පිණිස ම යිය බැවින්ලොලභාවයෙන් ගෙපිළිවෙළ නොඉක්ම්බැවින් දුහහ හෙදනොපෙණෙයි. යම්ගෙදරක හෝ විපියක හෝ ගමෙක හෝ තුන්දවසක් සිහුකල්හි කිසිවත් නොලැබී නම් ඒ ගමෙන් ගමක් නොවෙයි යන සංඥාවෙන් හැරයාමට වටනේය යම්තැනක තුන්දව සින් එක්දවසක් යම්කිසි කරුණකින් නොලැබුණද දෙවෙනි තුන්වෙනි දවස හෝ ලැබේද සැම දවස්හිම හෝ පලාබවූ පූජා පූජ කෑ බන් ආදියෙන් කිසිවත් ලැබුනම් ඒ තැර අන්තැනක සිඟ

නව් නොවටනේය මේ සපදුනවාරික භික්‍ෂුහු විසින් උදුසන්හිම භික්‍ෂාව පිණිස පැමිණිය යුතුය එසේකල්හි අපායුක සථානයන් හැර සෙසුතන්හි සිහන්නට කල්ඇතිසෙයින් හැකිවන්නේය ඉදින්වනාහි වෙහෙර දන්දෙන උපාසකවරු හෝ අතුරු මග එන මිනිසුන් හෝ හෙවත් අතුරුමඟදී දුටු යම්කිසි කෙණෙක් ස්වාමිනි! මම ඔබවහන්සේට දනක්දෙනු කැමැත්තෙමි එබැවින් මාකෙරෙහි කරුණාවෙන් පාත්‍රය දෙවා වදුරන්නේයයි මේ සපදුන වාරික ස්ථවිරයාගේ පාත්‍රය ගෙණ ආහාර සම්පාදනයකොට දෙන්නම් ඒ පිළිගන්නට වටනේය මාණවයෙහි යනා මේ සපදුන වාරිකයා විසින් වනාහි පිඬුසිහිමට සුදුසුකලට සම්ප්‍රාප්ත නම් නොඉක්මම සිහිය යුතුවෙයි එහි සිහානොලදින් හෝ මදක් ලදින් හෝ ගමෙහි පලමු වන ගෙහි පටන් පිළිවෙලින්ම සිහියයුතුයයි මෙස්දක්නලද සියල්ල සපදුන වාරිකභාවයයි පිළිපදිනා එධියයි මෙහි ප්‍රභෙද කෙසේදයත්? උත්කෘෂ්ට සපදුන වාරිකතෙම සිහානොහිය විථියෙන් විලදන්ට උන්තැනට ගෙණා පෙරටුබවද එසේම උන්තැනට සිහා පසුඋනු විථියෙන් ගෙණා පසුබවද පිණ්ඩපාතිකයා සෙයින් නොපිළිගන්නේය එසේම පිණ්ඩපාතිකයහට සෙයින් බොජුන්හලට පය ගෙණ දෙන බවද නොපිළිගන්නේය පත්තවාර සංඛ්‍යාත සම්ප්‍රාප්ත වාර යෙහිදී යම්කිසිවක්හු විසින් යාචිඤ්ඤකොට ඉල්වන ලදුව පාත්‍රය දෙන්නේයයි ඒඑසේමය සපදුන වාරිකභාවයෙහි තෘතියශ්‍රාවකවූ මහාකාශ්‍යප ස්ථවිරයන් වහන්සේ හා සදෘශයෝ මේ බුදුසස්නෙහි නැත එසේ සපදුනවාරිකයන් කෙරෙහි අගතැන්පත් මොවුන් වහන්සේ පවා පෙහෙරවෙස්ගෙණ පෙහෙර විථියෙහි දුගිලෙසින්සිට තමන් සක්දෙවඹව නොහඟවා පාත්‍රයඉල්වූ සක්දෙවිරජහු ගෙදොරදී දිවස් ඇතද නිකරුණේ පතුරුවා නොබලන බැවින් මෙබදු දුගියන්ට අනුකම්පාකෙරෙමි යන කරුණාවෙන් පාත්‍රයදෙවා වදළතැන් දම්පියා අටුවාවෙහි ප්‍රකාශව පෙණෙන්නේය එහෙයින් සම්ප්‍රාප්ත වාරයෙහිදී පාත්‍රය ඉල්වන උපාසකයන්ට පාත්‍රය දීමෙහි සැකනො කට යුතු මෙම කිහ විශුද්ධිමාගියෙහි.

ඉමස්ස්ඤ්චාසිඩ්ඨිතාඛෙඛ මහාකස්සපථේරෙන සදිසො නාමනත්ථි තස්සපි පත්තං විස්සජ්ජනා මෙව පඤ්ඤායති-යි.

මධ්‍යම සපදුන වාරික තෙමේ පිඬපාතිකයා සෙයින් පෙරවින් ගෙණා බතද බොජුන්හලට පය ගෙණදෙන බතද පිළිගන්නේය උත්කෘෂ්ට සපදුනවාරිකයා පවා සම්ප්‍රාප්තවාර යෙහි පා විසඳන බැවින් හමුදෙර පයවිස්දන්නේය හෙවත් පැමිණි දොරදී පාත්‍රය ගන්නවුන්ට දෙන්නේය මහන්සේ සිහානොවැඩිය මැනව වෙහෙරටම අහර ගෙණදෙම්හයි කී උපාසකයන්ගේ වචනය

අසා බත්‌තෙණෙනතුරු බලාහොන්‌නේය ඒ‌මඩ්‌යම් සපදානචාරිකතෙමේ ගෙපිළිවෙළ නොඉක්‌ම සිගමෙන්‌ම විශෙෂ බවමුත් උත්‌කෘෂ්‌ට පිණ්‌ඩපාතිකයහට අනුලොම්‌වේ මේ මෘදුකසපදාන චාරිකතෙමේ මධ්‍යම පිණ්‌ඩපාතිකයා යෙයින් උපාසකයන් වෙහෙර ඉගෙණෙම්‌හයි කියා ගණා අහර පිළිගන්‌නේය මේ මෙහි ප්‍රහෙදය.

හෙදය කෙසේදයත්?

මෙතුන්‌දෙන හටම එනාගි ලොල් බැවින් ගෙපිළිවෙළ ඉක්‌ම හැසිරීම් උපන්‌මාත්‍රයෙහි දුහග බිඳෙන්‌නේය. මේසපදානචාරිකඛඟ යෙහි හෙදයයි.

මෙහි අනුශස්‌ කිමශයත්?

කුලෙසු නිච්චකදානා වඤ්‍ඤ පමතා කුලමඞ්‌ගෙරපපහාණං සමානුකම්‌පිතා කුලූපකාදීනවාභාවො අවහානානභිඤ්‌ඤා අභිභාරෙන අනාහිකතා අපපිච්‌ඡතාදීනා අනුලොම වුත්‌තිතා-යි.

දක්‌වනලද බැවින් කිසි කුලයෙක්‌හි නිබඳයෙන් නො ඵලඹෙන බැවින් ඇමදවස්‌හිම අවන්‌වයය හැමතන්‌හි අලඟාමනස්‌ ඇති බැවි නුදු සෙමය බැවිනුදු සඳහුට බදු උපමා ඇති බවය පරිග්‍රහ චිත්‌ත භාවයෙන් දන්‌දෙන උපාසක කුලයෙහි මසුරුබව දුරුවීමය අවිභා ගයෙන් ඛිතපසස්‌නෙන් සම්‌වූ අනුග්‍රහ ඇතිබවය කුලූපකාදීන්‌ගේ දුරුවීමය නිමන්‌ත්‍රණාශයන් නොතුස්‌ බවය භික්‍ෂාව හැර ඵලවිමෙන් අඤ්‌ඤ නොවෙන අල්පෙච්‌ඡතාදීනට අනුලොම්‌වෘත්‌ති ඇතිබවය යන මොහු අනුශස්‌ නම්‌වෙත්. සඞ්‌ගීතිපවතී සමපත් යාධකවූ මේ සඞ්‌ඝ ශාසනයෙහි සපදානචාරික පිළිවෙත් පුරණ මහණ්‌තෙමේ සියලු කුල යෙහි වඤ්‌ඤාව බදු උපමා ඇතිවූයේ හැම දවසෙහිම අලුත්‌වූයේ කුලයෙහි මසුරුබවක් නැත්‌තේ සම්‌පජානාහු කම්‌පා ඇත්‌තේ කුලූප ගාදීනවයන්‌හෙත් විප්‍රමුක්‌තවූයේ වන්‌නේය ඒ හෙබදු අනුශස්‌ ඇති බැවින් ලොල්‌බැවින් ගෙපිළිවෙළ ඉක්‌ම සිගිමිහැර යටහෙළු ඇස් ඇතිව එහෙයින්‌ම වියදඬු පමණ්‌ක්‌ම බලන්‌නේය පෘථිවියෙහි සෙව රි විහාර කැමැත්‌තේ ධීරවූයේ සපදානචාරික දුහගපුරන්‌නේය:

දක්‌වන ලදමැයි.

වඤ්‌ඤපමොතිච්ච නවොකුලෙසු අමච්ඡරී සබ්බ සමානුකම්‌පා
කුලූපකා දීනව විපපමුත්‌තතා හොතිධ භික්‍ඛු සපදානචාරී

ලොලූපචාරච පහාය තසමා ඔකඛිත්‌ත චක්‍ඛු යුගමත්‌තදසසී
ආකඞ්‌ඛමානා භුවිසසරී චාරං වරෙයයධීරා සපදානචාරං-යි.

තවද මෙහි දැක්‌වූ අනුශසුන් අතුරෙහි නිබඳයෙන් නොඵලී ඕමෙන් හැමදවස්‌හිම අලුත් බවයයි කියනලද අනුශස්‌ කවර අර්‌ථ යකින් සැපවීදයත්? යම් යම් උපාසක කුලයකට නිරන්‌තරයෙන්

එළඹුනහොත් එහි බොහෝ ආදීනව ඇත්තේය. ඒ කවර ආදීනව යෙක්දයත්? ප්‍රථමයෙන් මහත් ගෞරවයෙක් ඇතිව දන් දුන උපාස කයන්ගේ කාටයුත්තහි අලසවීමෙන් හෝ සමාපත් ඉණවීමෙන්හෝ නිරන්තරයෙන් බණ නැසීමෙන් හෝ මෙසේ හැමදවසම එළඹින භික්ෂූන් කෙරෙහි යම්කිසි කරුණකින් ශ්‍රද්ධාව පිරිහීම හෝ වන්නේය නිත්‍යයෙන් පුරුදුවීම හේතුකොටගෙණ සවාමිනි අපගේ අසවලාට මෙනවි අපාසුවක්විය රිට කිසි බෙහෙදක් හෝ දෙවා වදුල මැනව. වෙදකමක් හෝ කර වදුල මැනව. වහන්සේ හැර අපට ඉහලොක පරලොක දෙකින්ම උපකාරවීමට අන්කිසි කෙණෙක්ක් නැතැයි යනාදීන් කිවහොත් ඒ අසා තමාගේ විත්තයද මැදුව මිට උපකාරවෙමියි සිතා යම්කිසි බෙහෙත් ආදියක් දෙමින් මට සංග්‍රහකරණ උපාසකවරු නොවිදුයි සිතා උපකාරයක් කල හොත් එක්විසි අන්වෙසනයට ඇතුළත්ව ආජීව පාරිසුඛිසීලය කිලුටුව මහත් අනර්ථ උපදනේය මේ ආදීවූ අනෙකාදීනව එළවීමට කාරණාවන බැවින් කුලයට නිරන්තරයෙන් එළඹීම දුක්වන්නේය යම්කිසි කුලයකට නිරන්තරයෙන් එළඹ පුරුදුවීමක්නැති භික්ෂූන්ට මෙකී ආදීනව සියල්ල නැත්තේය එසේහෙයින් නිරන්තරයෙන් කුලයට නොඑළඹීමෙන් අලුත්ව වසනබව සැපකොට දක්වුහයි දත යුතු. තවද ඒ අනුසැපුත් ඇත උපාසකයන් කෙරෙහි කුලූපගවීමෙන් දුරුවීම කවර අපිය කින් අනුසස් විදයත්? උපාසකයන්හා කුලූපගව පෙරසේම නිරන්තරයෙන් ඔවුන් ගෙට එළඹ වැලඳීම් ආදියට යන කල්හි ඔවුන්ගේ යම්කිසි ධන ධාන්‍යාදියකට හානියක්වුවහොත් මුස්ඵහන්සේ නිසා එන් හානියක්වනැයි සිතාන් සැකකොට මනාසෙයක් ලෙසින් උවදුරට කාරණා වන්නේය. ඒ එසේමය මේ කුලූපගාදිනවය දක්වන පිණිස මණිකාර කුලූපග තෙරුන්වහන්සේගේ කථාවසතුව මෙහි සංග්‍රහකරණුලැබේ. කෙසේදයත්? ඒ තෙරුන් වහන්සේ එක මැණික් සැටවර කෙණෙකුගේ ගෙයිදී දෙලොස් හවුරුදුදක් විවර වැලඳුසේක. මැණික් සැටවර දෙමාල් ලෝ දෙමව්පියෝ තරමේ සිටා තෙරුන් වහන්සේට උපස්ථාන කලෝය එක්දවසක් මැණික් සැටවරානෝ තෙරුන් වහන්සේ ලග හිද දඹමසක්කපති එවෙලාවට කොසොල් රජ්ජුරුවෝ අසවල්ලෙස මැණිකගා විදලා එවාලවයි එක් මැණිකක් යැවූය මැණික් සැට වරානෝද ලේවැකි අතින් මැණික හැරගෙණ පෙට්ටියක්පිට තබාලා අනාසෝදන්ට ඇතුළගෙට වන්හ ඒ ගෙයි වැඩඹන කොස්වාලිහිණි යෙක් ඇත එතෙමේ ලෙහෙණදින් මස්කැපියකැයි සිතා තෙරුන් වහන්සේ බලබලා ඉඳදීම මැණික ගිලිමය මැණිකගල නියාව ඔබන් දුටුසේක මැණික් සැටවරා අවුත් මැණික නොදැක මැණික ගතුදැයි අඹුවන් අතිනුත් දරුවන් අතිනුත් පිළිවෙළින් විවාරා උන් දෙපස

යම හැරනොගතුම්හයි කිකළඹි තෙරුන් වහන්සේ හැරගත් නියායි සිතාගෙන ඇඹුනියන්ට කිවුය ඇළි අසා එසේ නොකිය මැනව මදලොස් හවුරුදුදක් මුළුලෙලඹි එබසෙක් ඇත්නම් හැඟි නොසේද ඔබ එබඳුන් නොකරණ සේකැයි ඔබගේතරම් දැනම කිවුය. එසේ උන්කිවත් මැණික්ඤාවරා මැණික්වල තරම්දනි නමුත් ඔබ ගේතරම් නොදන්න ස්වාමිනි මෙතන හිඳ්ව මැණික ගත්තේ ඇද්දයි විචාලෝය උපාසකයෙනි අපි නොගතුම්හයි වදලසේක ස්වාමිනි නුඹවහන්සේ විනා අනික් කෙණෙක්නැත ගණිතත් නුඹවහන් සේමය මැණික වහා දුනමැනවයි කිවුය තෙරුන් වහන්සේ හැර නොගත්ම හෙයින් තරව නොගනිමියි කිසේක ඇඹුනියන්ට තුවත් කියන්නෝ සොරා හැරගත් දෙයක් හැරගතුම්හයි කියනසොඬා ඇද්ද නිකම් නොකියන බැවින් හඟවයක්කොට විචාරමෝදැයි කිවුය උපා සිකාවෝ තමන් සැදැඇති හෙයිනුත් ඔබගේ එබදු තරමක් නැති නියා ඉදුරා දනනහෙයිනුත් අප නොනැසුව මැනව මැණිකනිසා අපි ගැනිම්හිවමෙම නුමුත් සඳමඩල ගොම ගානාසේ මුන්වහන්සේට තෙලලෙයකිම නපුරැයි කිවුය අපි හැමදෙනම මිලකලත් මැණික නොඅගුඹහයි කියාලා ලනුවක් හැරගෙණ තෙරුන් වහන්සේගේ හිස වෙළිමෙන් කම්යා වෙළාගෙණ දඹකින් මිරිකාලිය තෙරුන් වහන්සේගේ හිසින්ද කණින්ද නාසයෙන්ද ප්‍රවෘත්ති විපාකවශයෙන් සෙසව සිපි අකුසල විපාකයත් බාහ්‍ය වනනාසේ ලේවැකිරෙන්ට වන ඇස්දෙකත් පිටත්වනනාසේ විය වෙදනා බලවත්ව බිමවැටී හුණුස්ස්ක කොස්වා ලිහිණියාත් ලෙහෙනදින් අවුත් ලේබොයි මැණික් ඤාවරාත් තෙරුන් වහන්සේ කෙරෙහි උරණින් තොප කරන්නේ කිමදැයි කියා පයින් කොස්වා ලිහිණියා ගසාදැමිය උයින් තෙරුන් වහන්සේව බිලිවූ පෙයින් මළේය තෙරුන් වහන්සේත් පැරකා හුණුවාවූ ලිහිණියාදැක උපාසකයෙනි මා නිසවෙළුම ලිහිල්කාවලා තුළු මල නොමල නියාව බලවයි වදලසේක. ඌ වනසා මෙවකට මළේයයි උන්නබා ඔබත් මැණික නොදී මියනදැවේදැයි කිවුය උපාසකයෙනි ලේවැකි මැණිකදැක ගිලුයේ තෙලේය මැණික ගල නියාව මම දිවිමි තුළු මලහෙයින් මුත් නොමලනම් කමිනුරුපව මම මියයන නමුත් නොකියමියි වදලසේක. ඔහුත් ලිහිණියාගේ බඩ පලාපියා කයලගොඩක සඟවාලූ මැණිකක් මෙන් මැණිකදැක තමා කලවරද්කාරිය බලවත් හෙයින් වෙවුලා තෙරුන් වහන්සේ වැද ඉඟණ වැදහෙව ස්වාමිනි නොදැනකළි දෙයට ඉඹමා කලමැනවයි කිවුය උපාසකයෙනි තොපගේ වරදකුත් නොවෙයි සසර සිටිනා කල එක්වූ වැරැදෙක අඹමාවක් නැතිහෙයින් ඉඹමා කෙළෙමි

වදුළුසේක. යඩාමිනි සුමාවිනම් ආදිලෙසින්ම අප ගෙයිදි නිර
න්තරයෙන්ම වලඳන්ට වුවමැනවයි කිවුය තෙරුන් වහන්සේත්-

පඤ්ච මුනිනොහත්තං ථොක ථොකං කුලේ කුලේ
පිණ්ඩිකාය චරිස්සාමි අත්ථි ජංඝාබලං මම.

යනුහෙයින් උපාසකයෙනි මෙවක් පටන් මෙරමාගෙයක සෙවින්
නක් ඇතුළතට නොවදිමි මෙවුයේ ගෙවලයිද වැලදිමෙහි දෙසය
පයබල ඇත්නම් සිඟාගොසින් පත් දෙරසිටලන් දෙයක් සරූප තෙ
නෙකයිද වලඳමියි කියාලා තෙරුන්වහන්සේ ඒ පිඩාව මුල්කොට
නොබෝ කලයින් සඝරදුක්නිවා පිරිනිවියේක. කොස්වාලිගිණියාත්
මැණික්සැට්ටරාගන්ගේ අඹුවන් බඩ පිළිසිඳගත මැණික්සැට්ටරා
අරහන්ත ඝාතක කම් සිඹවූ හෙයින් අවීචියෙහි උපන මැණික්සැට්
ටරාගන්ගේ අඹුවෝ තෙරුන්වහන්සේ කෙරෙහි පහන් සිතින් මිය
දෙවිලොව උපනියි එකතැන රඳ නිදලා ඒ ඒ කටයුත්තෙහි වෙතු
වෙන කඩාගියාසේ ඒ ඒ තෙන උපන්හ. වහන්ද බුදුන් අනින් උන්
හැම උපන්තැන් විවාලසේක බුදුහු එබා මහණෙනි මල ඝතරපෂ
යෙන් කොස්වාලිගිණියා මවුකුස උපන මැණික් සැට්ටරා නරක
යෙහි උපන ඔහුගේ අඹු රහත්සඟුන් කෙරෙහි කලාවූ චිත්තප්‍රඝාද
යෙන් දෙමලාස් හවුරුඳුක් ඕතරකල උපස්ථානයෙහි විපාකයෙන්
දෙවිලොව උපන්හ ජානි කාරණාවූ හව නැසුහෙයින් උන්හෙන්
උපස්ථානත් විද ගහටත්වූ රහත් සඟුන් පිරිනිවිහයි වදුළුසේක.
සපදානචාරිකයා හැම දවසම හෙපිළිවෙළින් සිහාලද අහරින්
ජීවත්ව කිසි කුලයක ඝාලූපගවීමක්නැති හෙයින් මෙබදු ආදීන
වයට නොපැමිණෙන බැවින් කුලූපඝ ආදිනවයෙන් දුරුවීම අනු
සස්කොට දැක්වූහයි දතයුතු.

තවද ඒ සපදානචාරිකාඞ්ගයෙහි දැක්වූ අනුසසුන් අතුරෙහි
කුලමසුරු බවෙන් දුරුවීම කුමක් හෙයින් අනුසස් කොට දැක්වූද
යත්? යම් භික්ෂුකෙණෙහුන්ට දන්දෙන උපාසක ඝුලයන් කෙ
රෙහිම මසුරුව මේ උපාසකවරු මටම උපකාර කරණ බවමුත්
සෙස්සන්ට මෙලෙස උපකාර නොකෙරෙත්වයි යන මසුරු සිතක්
උපදාහොත් මසුරු බව හේතුකොට ගෙණ ලොහකඝ්ඨවිරයන්
වහන්සේට හා ජඞ්ඝිකාජීවක සථවිරාදීන්ට මෙන් නොයෙක් අකු
සල් රැස්ව ප්‍රමාණාතික්‍රාන්තවූ දුකට බත්වන්නේය ඒ කාරණයෙනි-
ඒකාසනිකඞ්ගයෙහි සමාදානාදිය කෙසේදයත්? "නානාසනභෝ
ජනං පටික්ඛිපාමි ඒකාසනිකඞ්ගං සමාදියාමි,, යනුවෙන් වෙන
වෙන හස්නේ ගිඳ කරණ ආහාර පරිභොග ප්‍රතික්ෂෙප කරම් ඒකා
සනිකාඞ්ගය සමාදන්වෙමියි යන මෙයින් එක්හරා වචනයකින්

සමාදන් වියයුතු මෙසේ සමාදන්වනලද ධුතාඞ්ග ඇති එකාසනි කඞ්ගයා විසින් වනාහි ආසන ශාලාවෙහි නිදිනාකල ථෙරාසන යෙහි නොහිඳ මේ අස්න මට පැමිණෙන්නේයයි නැන් නොසිටිය යුතු අස්නක් සලකාගිදිය යුතුය ඉදින් ඔහුගේ හොජනය අඩාලවූ කල්හි ආචාර්‍ය්‍ය තෙරහු හෝ උපාධ්‍යාය තෙරහු හෝ වැඩිය හොත් නැගිසිට වත්කරන්ට වටනේය සත්, මෙසේ දක්වන ලද්දේ එකාසනිකඞ්ග යෙහි පිළිපදිනා විධියි-ප්‍රභෙද තෙයින් වනාහි මේ ධුතාංගය ත්‍රිවිධ වෙයි එහි උත්තමාර්ථ එකාසනිකඞ්ග තෙමේ මද්‍ය වූවහෝ වේවයි බොහෝවූ හෝ වේවයි යම් හොජනයක් වලඳන්නට අන එරෙවුව හොත් එයින් මත්තෙහි අනිකක් ගන්නට නොල බන්නේය ඉදින් මනුෂ්‍යයෝ තෙරුන්වහන්සේ විසින් කිසිවක් නොවලඳන ලදැයි සපථාදින් එලවත්නම් භෙද වලඳන වේලෙහි බෙහෙත් පිණිසම වටිනේය ආහාර පිණිස නොවටිනේය මධ්‍යම එකාසනික තෙමේ යම්තාක්කල් පාත්‍රයතුබූ බත් වලඳ, එතෙක් නොවේද එතෙක්කල් පිළිගැන්වූ අනිකක් ගන්නට ලැබෙන් නේය. මේ මධ්‍යම ඒකාසනික තෙමේ පාත්‍රයෙහි බොජුන් නිමන තෙක් අතරෙහි දූන්යමක් වලඳන බැවින් හෝජන පර්‍යන්තික නම්වේ. මෘදුක ඒකාසනික තෙමේ යම්තාක්කල් වලඳන්ට උන් අස්නෙන් නොනැගේද. ඒ තාක්කල් අතුරෙහි පිළිගැන්වූ යම් ආහරයක් වලඳන්නට ලැබෙන්නේය හෙතෙමේ පාත්‍රය සේදු තැනින් මත්තෙහි නොගන්නා බැවින්. උදක පර්‍යන්තික නමුදු වෙයි. යම්තාක් ආසනයෙන් නොනැගේද ඒ තාක් වලඳන බැවින් ආසන පර්‍යන්තික නමුදුවෙයි. මේ තුන්දෙන හටම වනාහි නොයෙක් අස්නේහිද වැලඳූ කෙණෙහි දුගඳ බිදේ මේ මෙහි භෙදයි. මේ ඒකාසනිකඞ්ගයෙහි අනුශංස කිමයත්? අල්පා බාධතාය සිරුරුදුක් නැති බැවින් අල්පාතඞ්කබවය ලඝුවෘත්තබවය සිරුරු බලය ඵාසුවිහාර බවය කැපනොකළ බොජුන් පරයෙන් නත් අස් නෙහිවලඳනුවහට වනඇවත් ඒකාසනිකඞ්ගයට නොවනබැවින් අන තිරික්ත ප්‍රත්‍යයෙන් අනාපත්ති බවය රසතෘෂ්ණාවගේ නැසීමය අල්පෙච්ඡතාදීන්ට. අනුලෝම් පැවතුම් ඇතිබවය යන මොහු අනු සන්නම් වෙත්-අපිච-ඒකාසන හොජනයෙහි ඇලුනාවූ මහණහු ආහාර ප්‍රත්‍යයෙන් වන රෝගයෝ නොමඩිනි රසයෙහි ලොල්නොවූයේ තමාගේ සමථ විදර්ශනා කර්මය බොජුන් පිරිය නස්නාපියොමනා බැවිනුදු නිමරාහවහා බැවිනුදු නොවේ හෙලන්නේ මෙසේ ඵාසුවිහාර කාරණාවූ පිරිසිදුවූ සල්ලෙබ ගුණයෙහි ඇලුනන් විසින් සෙවුනාලද එකාසන හොජනයෙහි පිරිසිදුවූ සිත් ඇත්තේ හැම කල්හිම ඇලුම් කරන්නේය.

එහෙඬින්කිහ.

එකාසන හොජනෙ රතං
නයතිං හොජන පච්චයා රුජා
විඝහන්ති රසෙ අලොලුපෝ
පරිහාපෙති න කම්මත්තනෝ
ඉති ඵාසුවිහාර කාරණෙ
සුවිසලෙලබ රතූපසෙවිනෙ
ජනයෙථ විසුඛමානසෝ
රතිමෙකාසන හොජනෙසදා-ඩි.

මේ එකාසනිකඛයෙහි සමාදානාදියයි. මෙසේ මේ එකාසනි කාඛගය විශුඛිමාර්ගානුකූල කොට දක්වා උපාසකයන් විසින් රක්නාසේ උපාසක ජනාලංකාරයෙහි දැක්වූ පරිදි මෙහි සංග්‍රහකෙරෙමි.

තත්ථ එකාසනිකඛං තාව සමාදියනෙන්න නානාසනභොජනං පටිපක්ඛිපාමිනිවා එකාසනිකඛගං සමාදියාමිනිවා සමාදානඛං නානාසන හොජනෙ පටික්ඛිත්තෙන එවං අත්ථතෝ එකාසන හොජනං අනුඤ්ඤාතං හවතිං ව අධිඝිනෙ නානාසන හොජනං පටික්ඛිත්තං හොනි. තස්මා ඡිණ්ණමඤ්ඤාතරෙන ඡිඛිපිවාපටිඤෙඛපං අධිඨාන මුඛෙන සමාදානඛබ්බං එවං සමාදිනන ඛ්‍රුතඟෙන පන හොජනකාලෙ පහිරුපඨානං සල්ලකෙඛ්වා නිසීදිනඛබ්බං. යත්ථ නං කොවි ගරු ඨානියෙ‍්‍යා යාවභොජන පරියොසානා න උපසංකමති යදිවා පන කොවි තාදිසෙපි ඨානෙ අතිවිසත්ථා භාවෙන උපසංකමෙය්‍ය යාව භුඤ්ජිතුං නාගරති තාව වුඨාතඛබ්බං අයංපන විපකත භොජනෙ පතිරූපමස්ස ආසනං පඤ්ඤපෙත්වා ඔකාසං කාරෙත්වා භුඤ්ජිතබ්බං සවෙබලවසඨාය ගරුඨානිගං දිසවා සඝ යාවුඨහති නපුන භුඤ්ජිත බ්බං කසමා ආඝනාවුඨිතත්තානි-ඉදමසස විධානං-අයං පහෙදෙන යෙ එකාසනිකා උක්කට්ඨා මජ්ඣිමෙ මුදුකොනි-තත්ථ උක්කට්ඨෙ අපපං වා හොතු බහුංවා යම්හි හොජනෙ භුජිතුකාමෙ හත්ථං ඔතා රෙති තතෙ අඤ්ඤං නගණ්හාති කිං තතෙ අඤ්ඤං නානාසන හොජනං හොනි'නි? න හොනි යදිසියා මුදු මජ්ඣිමානං ඛ්‍රුතඛගහෙ දෙසියා නව හොනි අයං පන පර මපපිවජ්ජනාය ආහතා හතඝාඝහ ණං නාම නානාසන හොජනං වියානි මඤ්ඤමානෙ තතෙ අඤ්ඤං අගහෙත්වා නෙනෙව යාපෙති යදිපනඝ ගෙහෙපරිවාරකා නඛිවිඳු නතං අරියඉකනානි යපපිආදිනි ආහරනති හෙසජ්ජ ඛ්මෙව වඩවති න ආහාරත්ථං-මජ්ඣිමෙ යාව පාතියා හත්ථං නඛියති තාවඅඤ්ඤං භුඤ්ඡිතුං ලභති අයංහි හොජන පරියනතිකො නාම හොනි. යාව

පානීයා හත්තං පරියෙයාහානං කාවගණ්ඨනෝ-මුදුකොයාව ආසනා න වූඤාති කාවහුඤුජිතුං ලභති යොගි ආසනපරියහි කෝ නාම ඉමෙසංපන තිණ්ණම්පි නානාසන හොජනං භුත්තකඛණෙ ධුතඞ්ගං භිජ්ජති අයමෙත්ථහෙදු.

මේ එහි ආඤ්ඡිෂයි-

පත්තපිණ්ඩිකාඞ්ගයෙහි සමාදානාදිය කෙසේදයත්?

"දුනියක භාජනං පටික්ඛිපාමි පත්තපිණ්ඩිකඞ්ගං සමාදියාමි,, යනුවෙන් දුනියක භාජනය ප්‍රතික්ෂෙප කෙරෙමි පත්තපිණ්ඩිකා ඞ්ගය සමාදන් වෙමියි යනමෙයින් එක්තරා වචනයකින් සමාදන් වියයුතු මෙසේ සමාදන්වනලද ධුතාඞ්ග ඇති පත්තපිණ්ඩිකයා විසින් කැඳවලදන කල්හි භාජනාදිය හා සමගත් අවුළුආදිය දැය කයන් විසින් පිළිගැන්වීම් ඇති බැවින් භාජනයෙහි තබා අවුළුලද කල කැඳ නොපිළිගෙණ පළමුකොට අවුළු හෝ වැලදිය යුතුය අවුළු ඔත්බජුන් නොපිළිගෙණ පළමුකොට කැඳ හෝ වැලදිය යුතුය ඉදින් අවුළු කැදෙහිම බහාලන්නම් පූහිමාංසාදි අවුළුබහා ලූකල්හි. කැඳ පිළිකුල්වෙනම් පිළිකුල් නොවනයේ කොට වල දන්ට වටනේය. කුමක්නියාදයත්? පිළිකුල්දේ වැලදු කල්හි බඩ පෙරළීම් උද්ගාරණයවීම් ආදිය වන්නේය එහෙයින් පිළිකුල් නොව නසේ වෙන. වෙනම වැලදිය යුතුය එහෙයින් එබදුවූ ව්‍යඤ්ජනය සඳහා මෙය කියනලදි කෙසේදයත්? මධ්‍යඤ්කිරාදි යම් අවුළෙක් කැදෙහි බහාලූකල පිළිකුල් නොවෙද එබදු දෙය කැදෙහිම බහා ලිය යුතුය. පිළිගන්නහු විසිනුදු එක භාජනයෙහිම පිළිගන්නෙම් නොවෙදැයි සිතා බොහෝ කොට පිළිගෙණ නොදැම්මෙන් පමණදන පිළිගතයුතුය මිරිස්අතුආදි අමුඅතු අනින්ගෙණ කඩකඩ වල දන්ට වටනේය. ඒ වනාහි රසවිදිම පිණිසම කරණ දෙයක් බැවින් එසේ නොකොට අතද දෙවන පාත්‍රයක් වනබැවින් සරුප් පිණිස පාත්‍රයෙහි බහාවැලදිය යුතුය. දෙවන භාජනය ප්‍රතික්ෂෙප කළ බැවින් අනික් සල්මිලිල ආදී රුක් පතඤුදු නොවටනේයයි. මේ මෙහි පිළිපදිනා විධියි.

මෙහි ප්‍රභෙද කෙසේදයත්?

ප්‍රභෙද හෙයින් වනාහි මේ පත්තපිණ්ඩිකාඞ්ගයද තුන්වැදෑරුම් වෙයි. එහි උත්ක්‍රෂ්ටයාට සපදුම්මියයුතු බැවින් උක්දඹු කනකව ථරයෙන් පිටත අනික් කසලක් සංහරණට නොවටනේය. ඔත් පිඩු මත්ස්‍යමාංස පූපය යනමේදෙය බිඳවලදන්නට නොවටනේය මධ්‍යම පත්තපිණ්ඩිකයහට එක අතකින් බිඳවලදන්ට වටනේය. එහෙයින් මේ මධ්‍යමතෙම ගත්තයොගිනම් වෙයි. මෘදුක පත්තපි

ණ්ඩිකයා වනාහි පත්තයොගිනම්වේ. ඒ පත්තයෝහට යම්කිසි දෙයක් පාත්‍රයෙහි බහාලන්නට පිළිවන්වීනම් ඒ සියල්ල අතින් හෝ දනින් හෝ බිඳවලදන්නට වටනේය. මේ මෙහි ප්‍රභේදයි.

භෙදයවනාහි "ඉමෙසං පන තිණ්ණම්පි දුතියකභාජනං යාධිත කකණෙ ඛුතඛගංභිජ්ජති අයමෙව භෙදේ‍යයි. දක්වනලද බැවින් මේ තුන්දෙන හටම භෙවෙනි භාජනය ඉවසූ කෙණෙහි දුහඟ බිඳේ.

මෙහි අනුසස් කිමෙක්ද?

නොයෙක්රස වැලඳිමෙන්වන රසතෘෂ්ණා දුරුකිරීමය නානා භාජනගත රසෙහි ඉවහා දුරුකිරීමය ආහාරයෙහි ප්‍රයොජන මාත්‍ර දැන්මය හෙවත් නුමුසුරසෙහි ගිජුනොව එක්කොට වලඳන බැවින් ආහාරයෙහි බුදුන් විසින් අනුදත් ජීවිතෙන්ද්‍රිය පවත්වන මතු ප්‍රයෝජන දක්නාබවය තලුතැවි ආදීන්ගේ පරිහරණයෙහි වේදනා නැතිබවය නානානාභාජන ගතවූ ව්‍යඤ්ජනයෙහිඑක භාජනගත සඟු ඇති බැවින් අවිඤ්ඤත්තිවූ හොජන ඇතිබවය අල්පෙච්ඡතාදින්ට අනුලොම් පැවතුම් ඇතිබවය යන මොහු අනුසස් නම්වෙත්. අපිව නානාභාජනගත විඤ්ඤපය හැර පාත්‍රය සංඥවෙන්යට ගෙඑ ඇස්ඇතිව බොහෝ අකුසල් රුස්වන්නට කාරණාව සිවි රසතෘෂ්ණාවෙහි මුල්කණින්නක්හු මෙන් සුඳුරවූ වුතඇති සිරුරු ඇති තුෂ්ටිය දරන්නාක්හු මෙන් නොහොත් මෑතිමත් තුෂ්ටිය දරන්නක්හු මෙන් සුඳුරවූ මනස් ඇතිව පත්තපිණ්ඩිකයා මිස අන්කවරෙක් අහර වලඳන්නට සමර්ථවන්නේද. නානාභාජන යෙහි විඤ්ඤප දුරුකොට පාත්‍රයෙහි හුණුඇස් ඇතිව රසතෘෂ්ණාව මුළින් උදුරන්නක්හු මෙන් සුඳුරවූ වුතඇතිව සිරුරුගත් සන් තුෂ්ටිය දරන්නක්හු මෙන් සුඳුරවූ මනස්ඇතිව පත්තපිණ්ඩිකයා මනාකොට ආහර වලඳන්ට සමර්ථවේ.

දක්වන ලදමැයි,

නානාභාජන විකෙඛපං හිත්වා ඔකඛිත්ත ලොචනා
ඛණ්ඩෙත්තා විය මූලානි රස තණ්හාය සුබ්බතො
සරූපංවිය සංතුට්ඨිං ධාරයන්තෙනා සුමානසෙ
පරිභුඤ්ජෙය්‍ය ආහාරං කො අඤ්ඤෙ, පත්තපිණ්ඩිකා-යි.

මෙසේ දක්වනලද අනුසසුන් අතුරෙහි රසතෘෂ්ණාව දුරුකිරීම කවර ඇසීයකින් අනුසස් කොට දක්වන ලදයත්?

යම් ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණකෙණක් රසතෘෂ්ණා වෙන් මඬනාලද් දුනු වූනම් ඔවුන්ට වුල්ල පිණ්ඩපාතික නිසස ස්ථවිරාදින්ට මෙන්

මහත් අනර්ඝවන ගෙයිනි. චුල්ලපිණ්ඩපාතික නිස්ස සථවිරාදින්ට රසතෘෂ්ණා වෙත්.

අනර්ඝවුත්තයිදි කෙසේදයන්?

සකලගුණ කුසුම මඤ්ජරි සමලංකෘත නවලෝකොත්තර ධම්ම ධුර ඵලභරිත කල්පදුමවූ සම්බුදයන් වහන්සේ නානාවිධ කුසුම ඵලපල්ලවාලංකෘත නෛකජන චිත්තනන්දනය කරවන වෙලු වනාරාමයෙහි වැඩවදරණ සමයෙහි නිස්ස කුමාර නම්වූ මහත් සම්පත්ඇති සිටුකුලයක පුත්‍රයෙක් ඇත්තේය. ඒ සිටුපුත්‍ර තෙමේ එක් දවසක් වෙලුවනාරාමයට ගොස් සම්බුදයන්වහන්සේගේ ධම්ම දෙශනාවඅසා පැහිදිවහු කැමතිව පැහිදි වීමට යාවිඤා කොට දෙවෙපියන් විසින් අනුදන්නා නොලද්ද හෙයින් ප්‍රතික්ෂෙප කරණ ලද්දේ. සත්දවසක් නිරාහාරවහිඳ රඤපාල සථවිරයන් මෙන් මවිපියන් දෙදෙන අනුදන්වා සම්බුදයන් වහන්සේගේ සම්පයේදී පැහිදිවූයේක. සම්බුදයන්වහන්සේ ඔහු පැහිදි කරවා අඩ මසක්කල් වෙලුවනාරාම යෙහි වාසය කොට ජෙතවනා රාමයට වැඩිසේක. එතැන්හිදී මේ කුලපුත්‍රයන් වහන්සේ තෙලෙස් ධුතාංගය සමාදන්ව යාවැත්තුවර හෙපිළිවෙළින් පිඬු පිණිස හැසිරෙමින් කල්යවනසේක. චුල්ල පිණ්ඩපාතික නිස්ස සථවිරයන් වහන්සේයයි කිකල්හි අකාශයෙහි වළඟුයා මෙන් සම්බුදශාසනයෙහි ප්‍රකාශව ප්‍රසිඩ වූසේක, එසමයෙහි රජගහ නුවර නැකත් කෙළි පවත්නා කල්හි සථවිරයන් වහන්සේගේ මවපිය දෙදෙන උන්ව හන්සේ ගිහිකල්හි යම් ආභරණ භාණ්ඩයෙක් ඇද්ද ඒ ආභරණ බඩු රිදිකරඬුයෙන් බහා අඟිමුඹ යෙහි තබාගෙණ අනිඤත් නැකත් කෙළිවල අපගේ පුත්‍ර මෙනම් මෙනම් අලංකාර යෙන් සැරහි නැකත් කෙළි කෙළිනේය අපගේ ඒ එක පුත්‍රයා ගෙණ ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයානන් වහන්සේ යැවැත් නුවරට වැඩිසේක. අපගේ පුත්‍ර දැන් කොතැන්හි හුන්සේක්ද කොතැන්හි සිටිසේක්දැයි කියා භඩන්නාහුය ඉක්බිත්තෙන් එක් වණිණ දැසියක් ඒ සිටුකුලයට ගොස් භඩන්නාවූ සිටු භාර්‍යාව දැක ආර්‍යාවෙනි කවර හෙයකින් භඩන්නෙහිදැයි විවාළිය සිටුභාර්‍යාවෝ ඒ කාරණාව දන්වූවාය ආර්‍යා වෙනි සඞ්ඝපුත්‍රයානෝ කවර ඳයකට කැමති වෙනවාදැයි කිවුය අසවල් අසවල් දෙයයි කිවුවාය ඉදින් නුඹවහන්සේ මේ හෙයි සියලු ඵෙශ්‍යවස්ත්‍රය මට දෙවත් හොත් මම තොපගේ පුත්‍රයා ගෙණ එන්නෙමියි කීවාය සිටුභාර්‍යාව ඒ වචනය ශ්‍රවණය කියා පිළිගෙණ වැටුප්දී මහත්වූ පිරිවරින් ඒ වණිණාදැසිය යවන්නී යව තීගේ බලයෙන් මාගේ පුත්‍රයා ගෙණෙවයි කියා යැවිවාය ඒ වෙශ්‍යා ගනාව පිළිසං යානාවෙක්හි හිඳ යැවැත් නුවරට ගොස් තෙරුන්

වහන්සේ භික්‍ෂාව පිණිස හැසිරෙන පිළිවෙලින් නවාතැන් ගෙණ, සිවුකුලයෙන් ආ මනුෂ්‍යයන් තෙරුන්වහන්සේව නොදක්වා තමාගේ පිරිවරින්ම පිරිවරණ ලද්දේ. පිඩුපිණිස හැසිරෙන්නාවූ තෙරුන්වහන්සේද පලමුකොට බත්සැන්දක් පිළිගන්වා ක්‍රමයෙන් බත්මලාවක් පිළිගන්වා රසතෘෂ්ණාවෙහි බඳවා අනුක්‍රමයෙන් ගෙයි වැඩ ඉඳිනට සලස්වා ආහරය දෙනු ලබන්නී තමාගේ වසඟ කියට පැමිණි බැවිදින ශීලන් ආකාර දක්වා ඇතුළු ගබඩා වෙහි, සඝනය කලාය තෙරුන්වහන්සේද භික්‍ෂාචාර වේලාවෙහි ගෙපිළි වෙළින් හැසිරෙන සේක් ගෙයි දොර පැමිණියේක, පිරිවර ජනයෝ තෙරුන්වහන්සේගේ පාත්‍රය ගෙණ තෙරුන්වහන්සේ ගෙයි වැඩසිටිනට සැලැස්වූවාය තෙරුන්වහන්සේ හිඳගෙණම උපාසිකාවෝ කොයිදැයි විවාළසේක, යාමින්වහන්ස ගිලන්වූවාය නුඹවහන්සේ දක්නට කැමතියයි කිවූය උන්වහන්සේ රසතෘෂ්ණා වෙහි බැඳුනුසේක් තමාගේ වුත සමාදානයබිඳ වෙහෘඛහනාව හොත් තැනට වන්සේක, ඒ යන්නී තමා ආ කාරණාව කියා උන්වහන්සේ පොලඹා රසතෘෂ්ණාවෙන් බැඳ සිවුරු හරවා තමාගේ වසඟවී සෙහි තබා ගානාවෙහි හිඳිනට සලස්වා මහත්වූ පිරිවරින් රජගහ නුවරවම යියාය, ඒ ප්‍රවෘත්තිය හැමතැන්හිම ප්‍රකාශවූයේය භික්‍ෂූන් වහන්සේලා දම්සභාමණ්ඩප යෙහි වටින් රැස්ව උන්නාහු ඇවැත්නි චුල්ලපිණ්ඩපාතික තිස්ස සථවිරයන් වහන්සේ වනාහි එක් වණිණ දුසියක් රසතෘෂ්ණාවෙන් බැඳගෙණ ගියායයි කියා කථාවක් පහල කලාහුය සර්‍වඥයන්වහන්සේ දම්සභා මණ්ඩපයට එළඹ එපවත් අසා වදාරා මහණෙනි මේ චුල්ලපිණ්ඩපාතික තිස්ස සථවිරයෝ රසතෘෂ්ණාවෙහි බැඳි විහාසයට ගියේ දැන් මතුනොවෙයි. පෙරත් මේ සත්‍රීය විසින් රසතෘෂ්ණාවෙන් බැඳගත්තෝම වේදූයිකියා වාත මෘගජාතකය වදාළසේක, එක පාත්‍රයෙනිලා මුසු ආහර වලඳන පත්තපිණ්ඩිකයහට මෙබදු රසතෘෂ්ණාවක් උපදවන්නට කාරණා නැත මේ ආදීවසයෙන් එහි අනුසස් සැලකියයුතු. මේ පත්තපිණ්ඩිකාඛයෙහි සමාදානාදිය විහුබිවාතීයෙහි ආ ක්‍රමයෙන් දක්වා අන්තයෙහි තදනුරූප කථාවතුදු එහි සංග්‍රහ කොට උපාසක ජනාලංකාර යෙහි උපාසකයන් විසින් රක්නට මේ පත්තපිණ්ඩිඛය දක්වූ පරිදිද මෙහි සංග්‍රහ කෙරෙම්.

තේ කෙසේදයන්?

පත්තපිණ්ඩිකඛගමපි දුතියක භාජනං පටික්ඛිපාමිනිවා පත්තපිණ්ඩිකඛහං සමාදියාමිනිවා පුරිමනයෙනෙව සමාදාතබබං. තෙන පන පත්තපිණ්ඩිකෙන භොජනකාලෙ එකසමිං යෙව භාජනෙ භුඤ්ජිතබබං සමන්තතෝ භාජනා නික්ඛිපිත්වා තතිං තතිං හත්ථං ඔතා

රෙත්වා න භුඤ්ජිතබ්බං සවෙපනස්ස පරිවාරිකා නා නා භාජනෙහි ඛජ්ජානි උපනාමෙන්ති එකභාජනෙයෙව සංගණ්හිතබ්බං. ඔද නෙහි පන අසම්මිස්සං කත්වා කිංවි අඡේඛාභරිතුකාමෙන පුරිමභාජ නාපටික්ඛිපිත්වාව භාජනන්තරෙන පතිගණ්හිතබ්බං.එවං තං දුතිය කභාජනං නහොති අථ යාපනමත්තස්ස අභුඤ්ජන්තා පුන භුඤ්තු කාමොහොති තම්පිපටික්ඛිපිත්වා පුරිමභාජනෙන අඤ්ඤනවා භුඤ් තබ්බං නානා භාජනලොලූපපවිඛංඝනත්තා යෙවතිඅස්ස ධුතඞ්ගස්ස සමාදුනන්ති. යාගුපානකාලෙපි භාජනෙ ඨපෙත්වා ව්‍යඤ්ජනලඬ්ඩ ව්‍යඤ්ජනවා පඨමං ඛාදිතබ්බං යාගුවාපානඛෙඩා සචෙ පන යාගුයංප කඛිත්ත පූතිමච්ඡකාදිමිහි ව්‍යඤ්ජනෙපන පකඛිත්තෙ යාගුපටිකූලා සියා අපපටිකූලමෙව කත්වා භුඤ්තුං වට්ටති තයා තථාරූපං ව්‍යඤ් නංයඤ්ඤාය ඉදං වුත්තං. යංපන මධ්‍යඝකකරාදිකං අපපටිකූලා හොති තං පකඛිතබ්බං. ගණ්හනෙනෙව පමාණයුත්තමෙව ගහෙ තබ්බං න එකභාජනෙ එව ගණ්හාමිහි බහුං ගහෙත්වාන නාසෙ තබ්බං. ආමකසාඛං හත්ථෙන ගහෙත්වා ඛාදිතුං වට්ටති හත්ථෙභාජන යඤ්ඤස්ස අභාවතෝ. තථාපන අනත්වා පතෙතයෙව පකඛිතබ්බ්. දුතියකා භාජනඤ්ඤපන පටික්ඛිත්තත්තා අඤ්ඤංරුක්ඛපණ්ණම්පි න වට්ටතිනි ඉදමඤ්ඤවිධානං. පභෙදතෝ පන අයම්පි නිවිධෝ හොති. තත්‍ථ උකඛඬ්ඩස්ස අඤ්ඤත්‍ර උච්ඡු ඛාදනකාලා කවචරම්පි ඡඩ්ඩෙතුං නවට්ටති ඔදනපිණ්ඩම්පිඡමංන පූපෙපි හිඳිත්වා ඛාදිතුං න වට්ටති අඤ්ඤානි අපනීතකවචරං හිඳිත්වා ඨපිතමෙව පන ඛාදිතබ්බං මජ්ඣිමස්ස එකෙන හත්ථෙන හිඳිත්වා ඛාදිතුං වට්ටති හත්ථයොගි නාමෙස. මුදුකොපඤ්ඤං පාතියා පකඛිත්තඤ්ඤං හත්ථෙනවාදනෙනහි වා හිඳිත්වා ඛාදිතුං ලභති යතො නං පත්තයොගිනිවදන්ති ඉමෙසංප නහිණ්ණම්පි දුතියකභාජනං සාදිතකඤ්ඤණෙ ධුතඞ්ගංභිජ්ජති අය මෙත්ථභෙදෝති. මේ මෙහි ආ ක්‍රමයයි.

මේයථොක්ත ප්‍රකාරයෙන් දක්වනලද්දේ පත්තපිණ්ඩිකඞ්ගයෙවා සමාදුන විධාන ප්‍රභෙද භෙදුනිසංසය යන මොවුන්ගේ වණ්ණනාවයි.

බලූපවජ්ජාහතනිකාඞ්ගයෙහි සමාදුනාදිය කෙසේදයත්?

"අනිරිත්තභොජනං පටික්ඛිපාමි බලූපවජ්ජාහතනිකඞ්ගං සමා සාමි,, යනුවෙන් පැවරි ඇවැද්දකලි පළමුකොට වැලඳිය යුතු භෝ ජනය ප්‍රතික්ෂෙපකරෙම්හි බලූපවජ්ජාහතනිකඞ්ගය සමාදන්වෙම්හි යන මෙයින් එක්තරා වචනයකින් සමාදන්වෙනලද්දේවෙ මේ මෙහි සමාදුනයයි. මෙහි පිළිපදිනා ආකාරය කෙසේදයත්? ඒ බලූ පවජ්ජාහතනිකයා හිඳින් පැවරි ආහාරය කැපකරවා නැවත නො වැලඳිය යුතුවේ. මේ මෙහි පිළිපදිනා විධියයි. ප්‍රභෙද කෙසේදයත්?

ප්‍රභෙදතොසින් විනාශි මේ බලපුච්ඡාහත්තිකඛඉයද තුන්වැදෑරුම් වෙයි. එහි උත්කෘෂ්ට බලපුච්ඡාහත්තිකතෙමේ යම්කිසියකින් පලමු වන පිඬුසයෙහි පැවරීමනම් නැද්ද ඒ ත්‍රිවිධපිණ්ඩය වලඳහු ලැබෙමින් සිරිකල්හි අන් බොජුන් ප්‍රතික්ෂෙපකරන්නාහට පැවරීම එහෙයින් මෙසේ පැවරි අවන්නේ පලමු පිණ්ඩය වලඳ දෙවෙනි පිණ්ඩය නොවලඳන්නේය මධ්‍යම බලපුච්ඡාහත්තිකතෙමේ යම් හෝජනයක් පැවරී ඇවුන්ද එම වලඳ. මෘදුක බලපුච්ඡාහත්තිකතෙමේ යම්තාක් ආසාභයෙන් නොනැගේද ඒතාක් වලඳන්නේය. මේ මෙහි ප්‍රභෙදයි. මෙහි භෙද කෙසේදයත්? මේ තුන්ශ්‍රේණිහටම කැපකරවා වැලඳුවකෙණහි ධුතාඞ්ගභෙදයවන්නේය. මේ මෙහි භෙදයි. මෙහි අනුසස් කිවයුත්? කැපකොකුළු වැලඳීමෙන් වන ආර්යයින් දුරුවී මය එක පිඬකිනිදු යැපෙන බැවින් කුස පුරණ බැව් නැතිබවය කැපකරවා වලඳම්හි නබත ආහාරයක් නැතිබවය නැවත ආහාර සෙවීමෙක් නැති බවය අල්පෙච්ඡතාදීන්ට අනුලොම්ව පැවතුම් ඇති බවය යන මොහු අනුසස්නම් වෙත්. අපිව ධීරගුණයෙන් යුත් නවූ බලපුච්ඡාහත්තික යොගීතෙමේ පැවරිව නොබුදින බැවින් නැවත බත් සෙවීමෙන් වන ශ්‍රමයට නොපැමිණන්නේය සභව්‍ය නබා පරිභොගකරණ ආමිස සන්නිධිය නොකරන්නේය කුස පුරණ සුලුබව දුරුකරන්නේය එහෙයින් බුදුන් විසින් පසස්නාලද සන්තොෂ ගුණාදින්ගේ වාසියකරන්නාවූ මේ ධුතාඞ්ගය දෙසසන් නසනු කැමැති යොගීතෙමේ හජනය කරන්නේය.

එසින් කිහ.

පරියෙසනාය බෙදං නයාති න කරොති සනතිධිං ධිරෝ
ඔදරිකතතා පජහති බලපුච්ඡාහනඞ්ගකාමයොගි-
තාසමාසුනතපපයසිං සමනතාස ගුණාදිවුඩ්ඪඥානං
දෙසෙතිධුතිතුකාමො හජෙය්‍ය යොගි ධුතාඞ්ගමිදං-සි.

මෙසේ දක්වනලද්දේ බලපුච්ඡාහත්තිකඞ්ගයෙහි සමාදාන විධාන ප්‍රභෙද භෙදානිසංසය යන මොවුන්ගේ වර්ණනාවයි.

ආරණ්‍යකාඞ්ගයෙහි සමාදානාදිය කෙසේදයත්? "ගාමන්තසෙනාසනං පටික්ඛිපාමි ආරඤ්ඤකඞ්ගං සමාදියාමි,, යනුවෙන් ග්‍රාමාන්ත සෙනාසනය ප්‍රතික්ෂෙපකෙළෙමි ආරණ්‍යකාඞ්ගය සමාදන්වෙමියි යන මෙයින් එක්තරා වචනයකින් සමාදන්වෙනලද්දේවේ. මේ මෙහි සමාදානයයි. මෙහි පිළිපදිනාවිධි කෙසේදයත්? පිටකතුයෙන් සඞ්ඝාණිත විශුද්ධිමාර්ගයෙහි විනයාදීන් බුඞ්ඛෙත්‍ර මහතෙරුන් වහන්සේ සංග්‍රහකොට වදාළ ක්‍රමයෙන් දක්වනුලැබේ. කෙසේද

යත්? ඒ ආරණ්‍යකයා විසින් ග්‍රාමාන්ත සේනාසුන් හැර අරණ්‍යයෙහි අරුණු නැඟිය යුතු. එහි ගාමන්ත සේනාසනයන්ම උපචාරයා සමඟ ග්‍රාමය ග්‍රාමාන්ත සේනාසනය නම්වේ. **එහෙයින්ම කිහ.**

"සඞ්ඝ උපචාරෙන ගාමොයෙව ගාමන්ත සේනාසනං,,-යි. එහි ග්‍රාමය නම් කිමයත්? යම්කිසි එකකුටියක් ඇතිවුද අනෙකකුටික වුද වැට පවිරු ආදීන් පරික්ෂේපසහිතවුද එසේ පරික්ෂේප නැති වුද මිනිසුන් ඇතිවුද නැවත මේගමට එම්හයි යන සිහින් ගිය මිනිසුන් ඇති නමද යටත්පිරිසෙයින් අතිරෙක ඝරමසක් වසන ලද යම්කිසි ජංඝසාඨිය සකටසාඨිය යන යම්කිසි සාඨියකුදු ග්‍රාමනම් වේ.

එසියත් කිහ.

ගාමො නාම යොකොචි එකකුටිකොවා අනෙකකුටිකා වා සපරික්ඛිත්තොවා වා අපරික්ඛිත්තොවා වා සමන්තුසෙසා වා අමනුසෙසා වා අනතමසා අතිරෙක ඝරතුමාස නිවිට්ඨා යොකොචි සංවසති,පියි ගාමූපචාරය නම් කවරේදයත්? පවිරු ආදියෙන් පරික්ෂේප ඇති ග්‍රාමයාගේ ඉඳින් අනුරාධපුරයාගේ මෙන් ඉඤ්ඛිල සංඛ්‍යාත එලිපත්තු දෙන්නෙක්විනම් ඇතුළු එලිපත්ති සිරියාවූ මධ්‍යම බල ඇති පුරුෂයන්ගේ ලෙඩ්ඩුපාතයක ලක්ෂණය නම් හේ උදරු මිනිස්සු තමන්ගේ බල දක්වා අත දික්කොට කැටක් ගසද්ද එසේ ගසන ලද කැට හුණුතැනින් ඇතුළතයයි විනයධරයෝ කියත්. **එහෙයින්ම කිහනලදි**

ගාමූපචාරා නාම පරික්ඛිත්තසසගාමසස සමෙව අනුරාධපුර සෙසවෙව ඉඤ්ඛිලා හොන්ති අබ්භන්තරිමෙ ඉඤ්ඛිලෙ සීතසස ඨාමම ජණ්ඩිමසස පුරිසසස ලෙඩ්ඩුපාතො තසස ලඤ්ඡණං යථා තරුණ මනුසසා අත්තනො බලං දසෙසනතා බාහුං පසාරෙත්වා ලෙඩ්ඩුං ඛිපන්ති එවං ඛිත්තසස ලෙඩ්ඩුසස පතනඨානබ්භන්තරන්හි විනයධරා-යි.

සෞත්‍රාන්තිකයෝ වනානි නවවිධුවන් වාරණනියමෙන් ගැසූ ගල වැටෙන තැනින් ඇතුළතයයි කියත්. **ඒම දක්වනලදි.** "සුත්ත න්තිකා පන කාක වාරණ නියමෙන බ්භන්තසසාභිවදන්ති,, ප්‍රාකාරා දින් පරික්ෂේප නැති ගමෙහි හැම ගෘහදලින් කෙළවරවූ ගෘහවාර යෙහි සිටි මාගම භාජනයෙන් යම් දියක් දමාද ඒ වැටෙනතැන ඉරුපවාරනම්වේ. එයින් සියනලද ක්‍රමයෙන් එක් ලෙඩ්ඩුපාත යෙක් ග්‍රාමය නම්වේ. දෙවන ලෙඩ්ඩුපාතය ග්‍රාමූපචාර නම්වේ. අරණ්‍යය වනාහි පළමුවෙනුවට ග්‍රාමයද ග්‍රාමූපචාරයද තබා සෙසු සියල්ල අරණ්‍යයයි විනයයෙහිද කියනලදි. මෙහි දක්වනලදමෑයි.

අපරිකිත්තගාමෙ යං සබ්බපඨවන්තිමස්ස ඝරවාරෙ සීතොං මාතුගාමො භාජනෙන උදකං ඡඩ්ඩෙති තස්ස පතනඨානං ඝරූපචාරෙං තතො වුත්තනයෙන එකො ලෙඩ්ඩුපාතොං ගාමො දුතියො ගාමූපචාරො අරඤ්ඤං පන විනය පරියායෙන තාව ඨපෙතා ගාමඤ්ච ගාමූපචාරඤ්ච සබ්බමෙතං අරඤ්ඤන්ති වුත්තං-යි.

අභිධම්ම පරියායෙහි බහිඉන්ද්‍රඛිලයෙන් නික්ම මේ සියල්ල පශ්චිම අරණ්‍යයයි කියනලදි

එසිත් කිහ

අභිධම්මපරියායෙ නික්ඛමිත්වා බහි ඉන්ද්‍රඛිලා සබ්බමෙතං අරඤ්ඤන්ති වුත්තං-යි මේ සෞත්‍රාන්තික දෙශනාවෙහි වනාහි අරණ්‍යය පශ්චිමාරණ්‍ය සෙනාසනය නම් පන්සියයක් පමණ දුනු ඇති තැනයයි මේ ලකුණි ඒ ලක්ෂණයද නවවියන් ඇති ආදුරුදුන්නෙන් ගතයුතුවෙයි. පරිඤ්ඡප ඇති ගම ඉන්ද්‍රඛිලය පැන්නහ යුතුවෙයි. පරිඤ්ඡප නැති ගම ද්‍රථම ලෙඩ්ඩුපාතයේ පැන් මෙතන ග්‍රාමය ග්‍රාමූපචාර නම්වෙයි. යම්තාක් විහාරපරිඤ්ඡපයද ඒතාක් දක්වා මැන නිඤ්ඡය කැයුතු ඉදින් වනාහි වෙහෙර පරිඤ්ඡප නැත්තේවීනම් සියලු වෙහෙරට පළමුවෙන් කිඹෙන යම් සෙනස්නක් හෝ බත්සලෙක් හෝ ධුවණාගිපාතඤ්ඨානඤං බ්‍යාත නිති රැස්වෙනතැනක් හෝ බෝධියක් හෝ චෛත්‍යයක් හෝ සෙනස්නට දුරුද ඒනම් ඒ ඨානය ගිම්කොට මැණිය යුතු යයි විනය අටුවාවෙහි කියනලදි. මැදුම් සඟි අටුවාවෙහි වනාහි විහාරයාගේද ග්‍රාමයාගේ මෙන් උපචාරය එළිවා උභයලෙඩ්ඩු පාතයන්ගේ අතුරම්ණිය යුතුයයි කියනලදි. මේද සෞත්‍රාන්තික වණ්ණනානුයි මෙමගේ පමණයි ඉදින් ආසන්නයෙහි ගමෙක් වීනම් වෙහෙර සිටියවුන් විසින් ශබ්දය අසනු ලැබෙනම් පවිහ නදි ආදින් වනාහි අන්තරිතඤෙහින් සෑදුව යන්නට නොපිළිවන්ද ඒ වෙහෙරට යම් ප්‍රකෘති මානියෙක්ෂේද ඉදින් ඒ මග නැවින් යායුතු වීනම් ඒ මාගීඤයන් පන්සියයක් දුනු පමණ ඉතයුතු, යමෙක් වනාහි ආසන්න ග්‍රාමයාගේ දුනු පන්සියයක් මැන අඩඤය සපයන පිණිස සැඩා මං ඵසාද මේ දුගඟ සොරාකම්වේ. ඉදින් වනාහි ආරණ්‍යක භික්ෂූන්ගේ උපාධ්‍යාය තෙරහු හෝ ආචාර්‍ය්‍ය තෙරහු හෝ ගිලන්වූ නම් ආරණ්‍යක භික්ෂුහු විසින් අරණ්‍යයෙහි සැප නොලැබෙන විසින් ග්‍රාමාන්ත සේනාසනයට ගෙණඟාස් උපස්ථාන කට යුතුය එසේ කරතුදු කලින්ම නික්ම දංගයට සුදුසු ස්ථානයෙහි අරුණුනැඟිය යුතුවෙන් ඉදින් අරුණුනැඟෙන්නේ ඔහුගේ ආබාධය වඩිනම ඔහුන්ගේම කෘත්‍ය කටයුතුය. හෙද ද්‍රථාබාධය පිරිසිදුකරන්නහු විසින් නොවිය යුතුවෙයි මේ මෙහි පිළිපදිනා

විධියයි-මෙහි ප්‍රභේද කොපමණද යත්? මේ ආරණ්‍යකාඞ්ගයද වනප්‍රස්ථ තුන්වැදෑරුම්වෙයි එයි උක්කාවට ආරණ්‍යකයා විසින් හැම කල්හිම අරණ්‍යයෙහි අරුණු නැඟිය යුතුවෙයි. මධ්‍යමනිකායේ වස් සාරමය ග්‍රාමාන්තයෙහි වසන්නාට ලැබෙන්නේය මෘදුකභාවය සහර විතී මාසය හා හෙමන්ත සාරමයද ගම්හි වසන්නාට ලැබෙන්නේය. මේ මෙහි ප්‍රභේදයි මේ තුන් සෘතුවෙහි ප්‍රභේද කොපමණද? හිල් මස කාලපක්ෂයෙහි පටන් සාරමයක් සාරමයක් හෙමන්ත සෘතුවය ගිම්හාන සෘතුවය වස්සාන සෘතුවය යන තුන් සෘතුව පිළිවෙළින් දතයුතු.

එතෙකින් කිඹ අභිධාන ප්‍රදීපිකායෙහි—

චතුරෝ චතුරෝ මාසා කත්තිකා කාලපක්ඛතෝ
තාමාහෙමන්තා ගිම්හාන වස්සානා උතුයෝ මිස්සු.

මේ ඩ්‍රාඞ්ගයෙහි භේද කොපමණද යත්? මේ තුන්දෙනාගට තමන්ට පිළිසුන් කල්හි හෙවත් උක්කාවට්ටයනට තුන්සෘතුවෙහි අරණ්‍යයෙහිම අරුණු නැඟිය යුතුය මධ්‍යමයාගට හෙමන්ත ගිම්හාන යන සෘතුවයෙහිම අරණ්‍යයෙහි අරුණුනැඟිය යුතුය මෘදුකයාගට ගිම්හාන සෘතුවෙහි අරණ්‍යයෙහි අරුණුනැඟිය යුතුය. මෙසේ කියනලදුකල්හි අරණ්‍යයෙන් අවුත් ග්‍රාමාන්ත සේනාසන යෙහි බණඅසන්නාගට දුන අරුණුනැඟුවද සොත්සාන බැවින් දුන හ නොබිඳේ බණඅසාවලා යන්නවුන්ට අතුරුමග අරුණු නැඟුවද දුහඟ නොබිඳේ ඉදින් වනාහි ධම්කථිකයා අස්වෙන් නැගිකල්හිදු මොහොතක් හෙව සැනපී යම්හයි නිදන්නාගට අරුණු නැඟුණ හොත් සැනපී යම්හයි සිත ලිහිල්කළ බැවින් දුහඟ බිඳෙයි. තම හව ගාමන්තයෙහිදී අරුණුනඟම් යන කැමැත්තෙන් ග්‍රාමාන්ත සේනාසනයෙහි අරුණුනැඟුවහොත් දුහඟ බිඳේ. මේ මෙහි භෙදයි.

මෙහි අනුසස් කවරයත්? ආරණ්‍යක භික්ෂූන්තමේ මම අරණ්‍ය යෙහි විවෙකය වවෙයම් කියා හෝ ලද කායවිවේකය සාමිෂික කට යුතුයයි කියා හෝ. මේසේ අරණ්‍ය යංකිඤ්චි මේනෙගිකාරණයේ හෝ ලද සමාධිය ලබන්නටද ලද සමාධිය රක්ෂාකරණුවටද පොහොසත්වන්නේය. මම නාගින නම් භික්ෂූහට ඒ අරණ්‍යයෙහි වාසයෙන් සතුටුවෙමියි කියා බ්‍රූන් මිසිනුදු ඕහට සතුටුවනු ලැබෙයි. ග්‍රාමාන්ත සෙනාසනයෙහි වසන්නාවු ඕහට නොසරුප් අරමුණු ආදිවූ විත්ත විඝාත නොකරෙහි විවේකයෙහි පරිචය ඇති බැවින් පහවූ භ්‍රාන්ත ඇතිවෙයි බොහෝ පරිපනි ඇති අරණ්‍යයෙහි විසීමෙන් මරණ භය දුරුවීමෙන් ජීවිතයෙහි ආලය දුරුකෙරෙයි ජන සංගී නැති බැවින් ප්‍රීතිය සුවරස අනුභවකෙරෙයි ඕහට පාංශුකූලාදි භාවයද සුදුසුවෙයි යන මෙතනු අදාළස් නම්මවත්. අම්බ

පවිවිත්තෝ අසංසට්ඨා පත්තඤ්ඤතාසනෙ රතෝ
ආරාධයන්තා නාථස්ස වනවාසෙන මානසං
එකෝ අරඤ්ඤානිවසං යං සුඛං ලභතෙ සති
රසං නාස්සාවිඳන්ති අපි දෙවා අතුදකා.

පංසුකූලඤ්ච එසෝ ච කවචං විය ධාරයං
අරඤ්ඤඞ්ගාමගතෝ අවසෙස ධුතා යුධෝ
සම්මෝහං න විරසෙව ජෙතුං මාරං සවාහිනිං
නාසා අරඤ්ඤවාසම්හි රතිං කුසිරාථ පණ්ඩිතෝ-යි.

දක්වනලද බැවින් කායවිවෙක ඇත්තේ කිසිවක්හු හා සංසර්ගයක් නැත්තේ අරණ්‍යයෙහි විසීමෙන් ලෝකනාථවූ සම්බුදුයන්වහන්ස්ගේ සිත මනා පිළිවෙත්හ් සතුටුකරන්නේ අරණ්‍යයෙහි වසන්නේ යම් සැපයක් ලබන්නේවීනම් සක්දෙවරජ සහිතවූ දෙව්යෝ පවා ඒ සැපය නොලබත්, තවද මේ පසුල් සිවුරු කවචයක් මන් දරන්නේය, අවශෙෂවූ පිණ්ඩපාතිකාඞ්ගාදි ධුතාඞ්ග නැමැති ආයුධ ඇත්තේ අරණ්‍යයෙහි කෙලෙස් නැමැති සංග්‍රාමයට ගියේ වාකිනි සහිතවූ මාර දනන්නේ නොවෙහෙසුණාහු සම්බුදුවෙයි එහෙයින් අරණ්‍යවාසයෙහි නුවණැති පණ්ඩිතතෙමේ ඇලුම්කරන්නේය, මෙසේ යදෝක්ත ක්‍රමයෙන් දක්වනලද්දේ ආරණ්‍යකාඞ්ගයෙහි සමාදානය වධානය ප්‍රභෙදය භෙදය ආනිශංසය යන මොවුන්ගේ විණිශ්චනාවයි,

තවද අරණ්‍ය වනප්‍රස්ථාන සෙනාසන පිළි සොයන්නට අයොග්‍ය භික්ෂුහුද ඇති යොග්‍යභික්ෂුහුද ඇත් අයොග්‍ය භික්ෂුහු කවරෙදයත්? යම් භික්ෂුකෙණෙක් ගෘහස්ථයන් විසින් මිස භික්ෂූන් විසින් සිතිමනුදු කැල්පනා නොකෙරියුතුවූ කාමවිතර්කයෙන් යුක්තවූවාහුද ව්‍යාපාදවිතර්කයෙන් යුක්තවූවාහුද විහිංසාවිතර්කයෙන් යුක්තවූවාහුද දුස්ප්‍රාඥ ජඩඵලමුළාවූවාහුද යන මේ සතරධර්මයෙන් යුක්තවූ භික්ෂූන්හට අරණ්‍යයෙහි වසන්නට පමණ නොවෙයි අයොග්‍යයේ

එසිත් වදුලහ.

වතුසි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්නාගතෙහා භික්ඛු නාලං අරඤ්ඤ වනපත්‍ථානි පන්තානි සෙනාසනානි පරිසෙවිතුං කතමෙහි වතුහි කාමවිතක්කෙන වා ව්‍යාපාද විතක්කෙන වා විහිංසා විතක්කෙන දුප්පඤ්ඤ හොති ජළා එළමූගා ඉන්ද්‍රියෙසු අගුත්තද්වාරා භික්ඛවෙ වතුහි ධම්මෙහි සමන්නාගතා භික්ඛු නාලං අරඤ්ඤ වනපත්‍ථානි පන්තානි සෙනාසනානි පරිසෙවිතුං-යි.

අරණ්‍යසේනි විසිය යුතු ආරණ්‍ය සෙනාසනය පිළිසොයන්නට සුදුසු පමණ යෝග්‍ය භික්ෂූන් කවිරුදයත්? යම් භික්ෂූඅඩෙණෙක් කාම විතර්කය දුරුකොට නෛෂ්ක්‍රම්‍යවිතර්කයෙන් යුක්තව වෙසේද එසේම අව්‍යාපාදවිතර්කයෙන් යුක්තව වෙසේද අවිහිංසා විතර්කයෙන් යුක්තව වෙසේද අජඩව අනේලමූගව නුවණින් යුක්තව වෙසේද මේ සතරධර්මයෙන් යුක්තවූ භික්ෂූන්තමේ ආරණ්‍යසෙනාසනයෙහි වසන්නට ආරණ්‍ය සෙනාසනය පිළිසොයන්නටපමණි යොග්‍යවේ.

එසිත්වදලහ.

චතුහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්නාගතො භික්ඛු අලං අරඤ්ඤ වන පත්ථානි පන්තානි සෙනාසනානි පටිසෙවිතුං කතමෙහි චතුහි නෙක්ඛම්ම විතක්කෙන අව්‍යාපාද විතක්කෙන අවිහිංසා විත තක්කෙන අජලෝ අනලමුමගා ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ චතුහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො භික්ඛු අලං අරඤ්ඤ වනපත්ථානි පන්තානි සෙනාසනානි පටිසෙවිතුං-යි-

තවද අරණ්‍යවාසී භික්ෂූනු පිරිසිදු සීලාදියෙහි නොපිහිටා වෙසෙත්නම් අරණ්‍යයෙහි අධිෂ්ඨිත දේවතාවෝ මෙබඳු පාප භික්ෂූහුගේ අරණ්‍යයෙහි විසීමෙන් ප්‍රයෝජන කවරේදැයි භයානක ශබ්ද පවත්වා අස්වැසි අතින් හිස පැහැර පලායනාකාර කෙරෙති අසවල් මහණ අරණ්‍යයට ප්‍රවිෂ්ටව මෙනම් මෙනම් පාප කර්මයක් කෙළේයයි අයස පතලවන්නේය.

එසිත්ගිහ.

අරඤ්ඤ අධිවත්ථා දෙවතා කිං එවරූපඤ්ඤ පාප භික්ඛුනෝ අරඤ්ඤවාසෙනාති භෙරවසද්දං සාවෙත්වා හඬෙවිනි සීසං පහරිත්වා පලායනාකාරං කරොන්ති අසුද්ධා භික්ඛු අරඤ්ඤං පවිසිත්වා ඉද විදව පාපකම්මං අකාසීති අයසෙපත්ථරති-යි.

යමක්හව අරණ්‍යයෙහි විසිව කැමති වේනම් තමාගේ ශීලය ප්‍රත්‍යවෙක්ෂා කරන්නේ තලඇටක් පමණකුදු කිසි කැලලක් නොදක්නේ ප්‍රීතිප්‍රදවූ පාපයන් ක්ෂයකරන්නේම සිහියෙන් සම්මා ජීනය කරන්නේ ආර්ය්‍ය භූමියට අවක්‍රාන්තවේද අරණ්‍යයෙහි අධිෂ්ඨිත දේවතාවෝ ඔහට සතුටුවූවාහු ගුණකීයනි දිවයහි හෙලූ තෙල් බිඳු ක්ෂේ ගුණකීර්ත්‍යි ආදියෙන් ඔහු ලෝකයෙහි ප්‍රසිද්ධව වියහැර ඉවට පැමිණේ.

එසිත්ගිහ.

යඤ්ඤ අරඤ්ඤවාසෝ ඉවජ්ඣති සෝ අත්තනෝ සීලං පච්චවෙක්ඛතෙතා සිච්කාලකං නිලකංවා අපඤ්ඤතෙතා පිතිං උපපාදෙත්වා

නං බියතො වයතො සම්මසනතො අරියභූමිං ඔක්කමති අරහෙත්ත ඵලවන්තා දෙවතා අත්තමනා වණ්ණං භණන්තියි ඉතිසා උදහෙ පක්ඛිත්ත තෙලබින්දු විය යසො විත්ථාරිතො හොති-යි.

රුක්ඛමූලිකඞ්ගසමාදානාදිය කෙසේදයත්?

"ඉච්ඡාපටිකඛිපාමි රුක්ඛමූලිකඞ්ගං සමාදියාමි,, යනුවෙන් ඉඤ්ජකාඡ්දන සංඛ්‍යාත උළුඅදින් සොයනලද සෙවනිය සෙසු ගෘහයක් හෝ හෙවත් ආවාසය ප්‍රතික්ෂේප කෙලෙමි වෘක්ෂමූලිකාඞ්ගය සමාදන් වෙමියි යන මොවුන් අතුරෙන් එක්තරා වවන යකින් සමාදන්වන ලද්දේවේ-මේ මෙහි සමාදානයයි.

මෙහි පිළිපදිනාවිධි කෙසේදයත්?

ඒ වෘක්ෂමූලිකයා විසින් රාත්‍රයාශිමා වෙහි සිටිරුකය මේ රුකෙහි දෙවියන් වෙයෙතියි මිනිසුන් විසින් පිදිය යුතු චෛත්‍ය රුකය ලහටු බස්නානියාස රුකය බොහෝ සතුන් එළඹෙන හෙයින් ඵලගන්නා රුකය වවුලන්වසන රුකය සිදුරු නිඹෙන සුසිර රුකය විහාරය මැද පිහිටි රුකය යන මෙකී රුක් දුරු කොට විහාර කෙළවර සිටි රුකෙක් ගතයුතුයයි යන මෙහි පිළිපදිනාවිධියයි.

මෙහි ප්‍රභෙද කෙසේදයත්? ප්‍රභෙදහෙයින් චතාරි තුන්වැදෑරුම්වේ එහි උග්ගහාවතෙමේ රිසියෙන් යම්කිසි රුකක්ගෙණ පිළිදගවන්නට නොලැබෙන්නේය පසින් පමණ විහුල පරඩල් පහකොට විසිය යුතුවේ, මැදුමතෙමේ එතනට පැමිණියවුන් ලවාම පිළි දක්වන්නට ලැබෙන්නේය, මුදුකතෙමේ පොහොහාත් මිදුකයා විසින් ආරාමික සාමණේරයන් ගෙන්වාගෙණ පිරිසුදුකරවා සම්මකොට වැලි අතුට ප්‍රාකාර පරික්ෂේපකොට දෙර යොදවා විසිය යුතුය. මහදිවසයයි කියනලද පූදදිනයෙහි චතාරි වෘක්ෂමූලිකයා විසින් ඒ රුක්මුල නොනිද ඇතක් සුදුසු මිවිහතෙනකට ගොස් තමන් වෘක්ෂමූලික බව කිසිවක්හට නොහඟවන පිණිස හිඳිය යුතුවේ. මේ මෙහි ප්‍රභෙදයි.

මෙහි භෙද කෙසේදයත්? "ඉමෙසං පන භික්ඛූනං පි ඡ්ඡොහා වාසංකපතිතාඛණෙ ධුතඞ්ගං භිජ්ජති,,-යි. දක්වනලද බැවින් වසනු කැමති විද ඡ්ඡන්නසංඛ්‍යාත ආවාසයක වාසයකලි කෙණෙහි දුහඟ බිඳේ. දුන දුන ඡ්ඡන්නයෙහි අරුණු නැගුව දුහඟ බිඳෙන බව අඞ්ගුත්තරභාණකයා කියති සතු හඟවන්නට "ඡානිත්‍වා ඡ්ඡොහා අරුණං උඩ්ඩිපිතමත්තෙතාති අඞ්ගුත්තරභාණකා,,යි යනු කීහු. පළමු කී ඇඳිරමතයෙහි නිකරුණෙහි වැද විසුවහට විසි මෙන්ම දුහඟ බිඳෙනසේ කිහ දෙවනමතයෙහි බණ අසනු ආදී

කමින් වැද වසන්නහුට දැන දැන අරුණු නැගුනද දුහඟ බිඳෙන සේ කිහු ඉතිබැවින් දෙවතයම කැමතිවනු ලැබයි යනු විතුඹි මානී ව්‍යාඛ්‍යානයෙහි කිහු. මේ මෙහි මහදයි.

මෙහි අනුසස් කිම්සත්? රුක්මුල් සෙනසුන් නිසා පැවිදියයි වදුලි බැවින් නිශ්‍රයව අනුරූප ප්‍රතිපත්ති ඇති බවය අල්පයහ සුල භයහ ඔවුනුදු නිරවද්‍යහයි හඟවත්හු එසින් චණ්ඩිණ්‍යාකර වදරණ ප්‍රත්‍යයක් බවය එක්වන්ම තරුපණ්ඩිත්‍යවිකාර දුක්වෙන්ද අනිත්‍ය සංඥුවන් උපදවන බවය ආවාසසම්පත්සයි නවකම්මාන්‍යායෙහි ඇලුනු බවය යන මොවුන්ගේ නොවීමය රුක් නිසා සිටි මිවන්හි වසන බැවින් රුක්දෙවියන් හා වසන බවය අලෙපවිත්තාදීන්ගේ ඵල නිශ්පත්තිය හෝ අලෙපවිත්තාදීන්ට අනුලොම් පැවතුම් ඇති බවය යන මොහු අනුසස් නම්වෙත්—**අපිච** සනරාමර ලොකගුරු බුඩ ශ්‍රෙෂ්ඨයානන්ද හන්සේ මිසින් "අපපාණිවෙව සුලභානි" යනාදින් පසස්නාලද "රුක්ඛමූල සෙනාසනං නිස්සාය පබ්බජ්ජා,,යි මෙසේ නිශ්‍රයසිදු කියනලද පරිවිත්‍යානයට විවෙකයෙහි ඇලුනාහට වෘක්ෂ මූලය හා සමවූ සෙනස්නෙක් නම් ඇද්ද නැත්මයි. ආවාසමාන් සයි දුරුකරන්නාවූ දෙවතා විසින් පරිපාලිතවූ විවේකවූ රුක්මූල වසන්නාවූ සුන්දරවූ වෘත්ත ඇත්තාවූ මහණ්තෙමේ තරුණකල ඉහා රත්වූද මද නිල්වූද මුහුකලි කල පඩුවන්වූද බිම වගුලාවූද වෘක්ෂපණ්ඩියන් දක්නේ අනිත්‍යයෙහි නිත්‍යවශයෙන් වරදවා සිතන නිත්‍ය සංඥුව දුරුකරන්නේය මේ කාරණයෙන් බුදුදුන් හිඳිවූ නොහොත් යම්හෙයකින් ත්‍රෛලොකාවාඨිවූ සම්බුදුතෙමේ දෙනිස්මහාපුඹිනිමිත්ත ප්‍රාදුර්භූතකෙරෙමින් ප්‍රසූතවන කාලයෙහිත් ලුඹිනිනම් වනයෙහි සුපිපි සාලවෘක්ෂ මූලයහිම ප්‍රසූතවූසේක්ද නැවත ත්‍රිවයෙන් වැඩි මහභිනික්මන් නික්ම ප්‍රධන්භූමියෙහෙකාට සම්බුදුභාගුන පදප්‍රාප්තවන කාලයෙහිත් අඟවඩි ම බොධිවෘක්ෂ යක් මූලම වැඩහිඳ බුදුවූසේක්ද නැවත තුන්ලොව අග්‍ර වම්‍රාව වස් වන්නාසේ දහම් වම්‍ර වස්වම්න් සත්ත්වයන්ගේ කෙලෙස් ගිම් නිවා ඒකෙක දෙකෙක යනාදින් හැර සුවිසි අසංඛ්‍යයක් සත්ත්වයන් සුවිසි මණ්ඩලයෙක්හිදි නිවන්පුර පමුණුවා ලක්ෂයක් හවුරුදු බුදුව වැඩ හිඳ කරවදරණ සම්බුදුවරයන්ගේ සියලු බුඩකෘත්‍යය පන්සාලින් හවිරාද්ද ඇතුළු නිවමකාව නිමවා පරිකල්වර මල්ලරජදරුවන්ගේ උපවර්තනවම් සාලවනයෙහි වෘක්ෂමූලයෙහිදීම පිරිනිවන්පෑවදුල සේක්ද මේ කාරණයන් වෘක්ෂමූලයා බුදුන්ගේ දයාද නම්වෙයි බුදුන් නම්වෙයි එසින් භාවනාවෙහි ඇලුම ඇත්තන්ව ආලයවූ විවිකානවූ වෘක්ෂමූලය නොඉක්ම පවත්වම් සිතන්නේය.

මෙම දක්වනලද්දෑයි විශුද්ධිමාගියෙහි.

වණ්ණිතෝ බුද්ධසෙට්ඨෙන නිස්සයෝනි ච හාසිතෝ
නි වාසෝ පවිවිත්තස්ස රුක්ඛමූල සමොකුතෝ.

ආවාසමවෙච්ඡරහරෙ දෙවතා පරිපාලිතෙ
පවිවිත්තෙනව සතෙනාහි රුක්ඛමූලම්හි සුබ්බතෝ.

අභිරත්තානි නීලානි පණ්ඩූනි පනිතානිච
පස්සනෙනා තරුපණ්ණානි නිවව සඤ්ඤං පනුදති.

තස්මාහි බුද්ධදායජ්ජං භාවනාහි රතාලයං
විවිත්තානානිමඤ්ඤය්‍ය රුක්ඛමූලං විවක්ඛණෝ- යි.

මෙසේ උක්තප්‍රකාරයෙන් දක්වනලද්දේ වෘක්ෂමූලිකාඞ්ගයෙහි සමාදානය විධානය ප්‍රභෙදය භෙදය ආනිසංසය යන මොවුන්ගේ වර්ණනාවයි.

වෘක්ෂමූලය සොයන්නාවූ මහොත්තමයෝ දසගුණයක් නිසා සොයත්. හේ කවරේදයත්? එයින් කිහ. **දුරෙනිදානෙහි**

තත්‍රිමෙදසගුණා අප්පසමාරම්භතා එකෝ ගුණෝ උපගමනම්පි තත්‍රකමෙවහි තස්ස හොතීති, අප්පපරිග්ගහතා දුතියෝ තං හි සම්මඤ්ඤමපි අසම්මඤ්ඤමපි පරිහොඝ ඵාසුකං හොති යෙව, අනුඤ්ඤාපනියභාවෝ තතියෝ ගරහං නපටිච්ඡාදෙති තස්හි පාපංකරොන්තා ලජ්ජිතීති ගරහාය අපටිච්ඡන්නා භාවෝ චතුත්ථෝ අබ්භොකාසවාසෝ විය කායං න සන්ථම්භතීති, කායස්ස අසන්ථම්භනභාවෝ පඤ්චමෝ, පරිග්ගහ කරණ භාවෝ ඡට්ඨෝ, ගෙහාලය පටිකෙඛ්පෝ සත්තමෝ, බහු සාධාරණාය ගණෙහවිය පටිජග්ඝිස්සාමි තං නිකාමඨානි නිඝර්ණක භාවෝ අට්ඨමෝ, වසන්තස්ස සප්පිතිකභාවෝ නවමෝ, රුක්ඛමූල සෙනාසනස්සගතගහණඤ්ඤානෙසුලභතාය අනපෙක්ඛභාවෝ දසමෝ-යි. දක්වනලද්දේ අනුගස් නම් වෙත්.

බුදුන් විසිනුදු වදලේ මැණෝ,

"උපාගම්ං රුක්ඛමූලං ගුණෙදසහුපාගතං"යි.

අබ්භොකාසිකඞ්ගයෙහි සමාදානාදිය කෙසේදයත්? "ඡින්නාං ව රුක්ඛමූලං ව පටික්ඛිපාමි අබ්භොකාසිකඞ්ගං සමාදියාමි,, යනු වෙන් ඡින්නායද වෘක්ෂ මූලයද ප්‍රතික්ෂෙප කෙරෙමි අබ්භොකාසිකඞ්ගය සමාදන් වෙමියි යන මෙයින් එක්තරා වචනයකින් සමාදන්වන ලද්දේවේ.මේ මෙහි සමාදන්වන ක්‍රමයයි.

මෙහි පිළිපදිනා විධි කෙසේදයත්?[මේ අබ්භොකාසිකඞ්ගය රක්නාහට ධම්ශ්‍රවණය කරණ පිණිස හෝ පොහොය කරණ පිණිස පොහොයගෙට වදනට වටනේය,"ධම්මස්සවනාය"යනුවෙන්ම දෙස

නානහු විසිනුදු අසන්නවුන් සිත් රක්නා සඳහා ඔවුන් විසින් යාවි තව ඡන්නායට වදුන් වටී, බණකියා වනාහි අබවසථම ඉගයුතුය, රුකඛමූලිකයා ගටද මෙමනයයි යනු විශුද්ධිමාගී ව්‍යාඛ්‍යානයෙහි කිනු. ඉදින් උපොසථාගාරයට වනාහාට වැසි වසිනම් වසිමින් සිටිකල්හි නොනික්ම වැසි වැලකි කල්හි නික්මියයුතුය, බොජුන් ගලටද ගිනිගලටද වැද වත් කරන්ටද සථවිර භික්ෂූ බතින් පිළි ඔසිනනවද අනුන්ට කියවා දෙනනහු විසිනුදු කියවාගනනාහු විසිනුදු ඡන්නායට වදනවද පිටත නොගැන්හි තබනලද හැඳ පුටු ආදි පරිසකාරයන් ඇතුලෙහි තැන්පත්කොට තබන පිණිස ප්‍රවිෂට වනනාවද වටනේය. ඉදින් මාගීයෙහි යන්නහුවිසින් මහළුවරුන්ගේ පරිසකාරයන් ගන්කාලද්දේ වීනම් වැසි වස්නා කල්හි මාගීයමැද මහින් පහනොව ඉදිව වැඳයුතු ශාලාවක් වීනම් ඒ ශාලාවට වද නට වටනේය. "මගගමඤඤ සාලං ඝිතං,,යි කී වද "මවපිඨාද්කං ඇ නෙතා පවෙසෙතුං වට්ටතී,,කිබැවිනුදු "වෙගෙනගනතුං න වට්ටති, යන තන්හි අනුන්ගේ පිරිකර ගතහොත් වෙගයෙන් යායුතුය යනු කී වන බැවිනුදු මහමැද නොසිට හලවද අනුන් පිරිකර ගතනහු විසින්වැදදුයුතුබව කිවෙත්යයියනු විශුද්ධිමාගී ව්‍යාඛ්‍යානයෙහි කිනු. ඉදින් කිසි පරිසකාරයෙක් නොගනනාලද්දේවීනම් සාලාවෙහි සිටි මිසි වෙගයෙන් යන්නට නොවටනේය ප්‍රකෘති සංඛ්‍යාත සභාව ගමනින් හොස් වනනහු විසින් වනාහි වැසි වලක්නාතෙක් සිට යා යුතු වන්නේය. මේ මෙහි පිළිපදිනා විධියයි රුකඛමූලිකයාගටද මෙමනයයි.

මෙහි ප්‍රභෙද කතමේදසන්? ප්‍රභෙද හෙයින් වනාහි මේද ත්‍රිවිධවේ. එහි උත්කෘෂ්ටයහට රුකක් හෝ පවීතයක් හෝ නිසා වසනනට නොවටනේය, අබිහොකාසයෙහිම සිවුරු කුවියක්කොට විසියයුතුවෙයි, මධ්‍යමය ගට රුකය පවීතය යන මොවුන් නිසා හිර සඳ මුදුනෙහි සිටිනා සඳ වෘක්ෂයෙහි පවීතයෙහි ශාඛාව පැහි රෙන තැනටද ගෙහි දිය හෙළුමෙන් ඇතුලවද නොවැද වසනනට වටනේය මෘදුකය හටද දිය වදනා බැවින් අබවසමබදු දිය කවාර නොසුන් ලෙනද තුනුකොට සෙවූ කොලමඩුවද පිරිසුපටයද ඡත්‍ර පාලාදීන් විසින් හරණලදඑතැන්හිමසිටි කුවිද වටනේය. **මේමෙහි ප්‍රභෙදයි.**

මෙහි භෙද කෙසේදයත්? මේතුන්දෙනහටම වාසය පිණිස ඉෂ්ටකාඡ්දනාදීන් සොසනලද සෙවෙනි ඇති ඡන්නායට හෝ රුක් මුලට හෝ පැමිණි කෙණෙහි දුහඟ බිඳෙයි ධම්ශ්‍රවණාදිය පිණිස ඡන්නායට හෝ රුක්මුලට හෝ වැදහුන්නාහු දැන එහි අරුණු නැගු මතුයෙහි දුහඟ බිඳෙනබව අඟුත්තර භාණකයෝ කියති යනු දක්

වන්නට ''ජානිඬා තඤ්ඤ අරුණං උඤාපිත මත්තෙති අගුත්තර භාණකායි'' යනු කිහු. මේ මෙහි හෙදයි.

මෙහි අනුසස් කිමයත්? කිසි රුක්මූලෙක්හිදු ඵාසුබව ඇත්නම් එහි ආසඛ්‍යයයි කියනලද ඇලුම පුළුවූ ආවාසපලිබොධය වන්නේය, එහි ආවාස පලිබොධයාගේදුරුකිරීම් ඇතිබවය පිනම්බ දෙදෙනාගේ දුරුකිරීමයයන අනිකෙතයයි කියනලද ගේනැතිමහණහු මෘගයන් මෙන් අසඛ්‍යවාරීව වෙසෙතියි කියනලද ප්‍රශංසාව පිණිස නිරාලය භාවයෙන් සුදුසු බවය ආවාස පරිග්‍රහයක් නැත්තෙන්ම එහි ඇල්මක් නැතිබවය එක් දිගෙක වසනතැන් නැතයන විතර්කයක් නැති බැවින් යතරදිගට සුදුසු බවය අල්පෙච්ඡතාදින්ට අනුලොම් පැව තුම්ඇති බවය යන මොහු අනුසස් නම්වෙත්.

අපිව. අනගාරික භාවයට සුදුසුවූ කිසිතැනෙක දුලීහ නොඑ නනාවූ තාරකා නැමැති බිබ්බුලෙන් සැරහූ නිලාම්බරය නැමැති මිණි විතාන ඇති සඳ නැමැති ප්‍රදීපයෙන් ආලෝකකරණ අබ්භොකාසයෙහි පරිග්‍රහ නැතිබැවින් මෘගයන්ට බඳුවූ සිතින් වසන මහණ තෙමේ පිනම්බ දෙක දුරුකොට භාවනාරතියි ඇලුනු බැවින් ආශ්‍රය කෙළේ යම්හෙයකින් විවෙක රසාස්වාදය නොබෝකලකින්ම ලැබේද එහෙයින්ම සප්‍රාඥතෙමේ අබ්භොකාසයෙහිම ඇලුම්වන්නේය.

එසින්යිහ.

''අනගාරිය භාවස්ස අනුරූපෙ අදූලලහෙ
තාරාමණ්ඩිවිතානම්හි වන්දදිපප භාසිතෙ.
අබ්භොකාසෙවසං භික්ඛු මිගභූතෙන චෙතසා
පිනම්බිං විනොදෙත්වා භාවනාරාමතාසිතො.
පවිවෙකරසස්සාදං නච්චරසෙව විඳති
යතෝ තතෝති සප්පඤ්ඤෝ අබ්භොකාසෙ රතෝ සියා-ති.

මේ යථාකථා ප්‍රකාරයෙන් දක්වනලද්දේ අබ්භොකාසිකඞ්ගයෙහි සමාදානය විධානය ප්‍රභෙදය හෙදය ආනිසංසය යන මොවුන් ගේ වණ්ණනාවයි. යටකී වෘක්ෂමූලිකාඞ්ගය මේ අබ්භොකාසිකඞ්ගය ඝොෂනනාවූ මහොත්තමයෝ අතට දෙමයකින් සමාකිණ්ණවූ පන් සල ප්‍රතිඝෂ්පකයාට සෙයත්. ඒ කවරේදයත්?. **කියේ මැයෙ දූරෙනිදානයෙහි.**

පණ්ණසාලාය දෙසෙවිවිකතෙනා අඞ්ගදෙසෙ පඤ්ඤි, පණ්ණසාලා පරිභොගසමිංහි අඞ්ග ආදිනවා මහාසමාරම්භෙන දබ්බසම්භාරෙ සමොධානෙත්වා කරණ පරිමයනභාවෙ එකා ආදීනවෙ නි ණ පණ්ණම තතිකාසු පනිතාසු තාසං පුනප්පුන ඛණ්ඩපඨබ්බතාය නිබ්බඩ්ඪයන

භාවෝ දුනියෝ සෙනාසනං නාම මහල්ලකස්ස පාපුණාති අවෙලාය වුඩ්ඨාපියමානස්ස විහෙඨකභාවතා න හොතීති උඤ්ඤපනිය භාවෝ තතියෝ, සීතුණ්හපරි ඝාතෙන කායස්ස සුඛමාලක කරණ භාවෝ චතුත්ථෝ, ගෙහං පවිසෙන යං කිඤ්චි පාපං සක්කා කාතුන්ති ගරහ පවිවජ්ජන භාවෝ පඤ්චමෝ, පරිභෝගකරණං ජ්ඨෙඨා, ගෙහස්ස අන්ති භාවෝ නාමස දුනියක වාහොති යත්තකමෝ, ඌකමංකුන ඝර ගොලිකාදිනං ඝාධාරණතාය බහු ඝාධාරණ භාවෝ අට්ඨමෝ,-ති.

බුදුන් විසිනුදු වදළේ මැනෝ.

''අඤ්ඤෙස සමාකිණ්ණං පජහිං පණ්ණසාලකං,,ති.

සොඝානිකඛඝෙහි සමාදනාදිය කෙඝේදයත්?

"න ඝ්‍රුසානං පටිකඛිපාමි සොඝානිකඛඝං සමාදියාම්,,ති. යනු සොහොන් ලඇඹුණ නැතිව වසනතැන්යයි කියනලද නොසොහොන් පිළිකෙවු කෙරෙම් සොඝානිකඛඝය සමාදන්වෙමියි යන මෙරින් එක්තරා වචනයකින් සමාදන්වන ලද්දේවේ. මේ මෙහි සමාදානඝයි.

මෙහි පිළිපදිනා විධි කෙඝේදයත් ? ඒ සොඝානිකයා විසින් වනාහි ගම පිඟිවුවා කරවා මෙතන සොහොනයයි යම් තැනක් නියමකෙරෙත් නම් ඒ සොහොනයයි නියමකළ තැන්හි නොවි සියයුතුය, මෘත ශරීරය නොදවනලද කල්හි එතන සොහොනනම් නොවෙයි, දැවූතැන්පටන්වනාහි ඉදින් දෙලොස් හවුරුදුක් නොදවා හරණලද්දේ නමුදු සොහොනමවේ. එහි වසනනහු විසින් සක්මන් මඩු ආදිය කරවා හැඳ පුටු පණවා පැන් එළවා බණ කියනනහු විසින් නොවිසියයුතුය, මේ ධුතාඞ්ගය වනාහී ගරු කය දුකසේ පරිහරණය කටයුතුය, එබඳුයින් උපන් උවදුරු නසන පිණිස වෙහෙර නායක මහ තෙරුන්ට හෝ ගොවර ග්‍රාමයෙහි රජුන් විසින් යුක්තවූ පුරුෂයාහට හෝ සොඝානෙහි වසනබව භගවා නොපමාව විසියයුතු. සක්මන් කරනනහු විසින් හමු නොවූ සංවෙග උපයනු පිණිස යක්මන්හි එනයන කල ඇස් කෙ ෂින් සොඝනානදෙස බල බලා සක්මන් කටයුතු, සොහොනට යනනහු විසිනුදු මහ මහින් පහව තමා සොඝානික බව නොහ භවන පිණිස කුඩා මගකින් යායුතු, තවද දහවල්ම, මේ තුඹසය මේ රුකය යනාදින් අරමුණු නියම කටයුතුවෙයි එසේ කල්හි දුටු තුඹස් රුක් ආදිය මේ අසවල් දෙයයි නියම දැනෙන බැවින් රාත්‍රි යෙහි හය නොගන්නා ය, අමනුෂ්‍යයෝ රාත්‍රියෙහි හඬා ඇවිදිනා හුදු කාපහණ ආදි කිසිවෙකින් ලඝ ඇවිදිනියේ නොගැසියයුතු වෙයි එකදවසකුදු සොහොනට නොඝනනට නොවටී මධ්‍යම යාමය

සොහොන්හි ගෙවා පශ්චිම යාමයෙහි නවත්නට වටිනියයි යන බව අඞ්ගුත්තර භාණකයෝ කියනියි යනු දක්වන්නට "මජ්ඣිමයා මං සුසානෙ ඛෙපෙත්වා පච්ඡිමයාමෙ පටික්කමිතුං වට්ටතීති අඞ්ගුත්තර භාණකා,,යි කීහු. යක්‍ෂයන්ට ප්‍රියවූ තලසුනු තලමුරුවට තල හෝ පිටිම හෝ මාංසයයි කියනලද උදුයෙන් පිසි බත්හෝ මාංශ කිරි තල්සකුරු ආදී කෑම බීම් නොසෙවියයුතු, සොහොන් දුම් නිවාසිතබැවිනුදු සොහොන් ගඳින්ම පිහාවයන් විසින් අනුබඳනා ලද බැවිනුදු කුලගෙට නොවැදිය යුතුය. **මේ මෙහි පිළිපදිනා විධියයි,**

මෙහි ප්‍රහෙද කෙසේදයත්? මේ සොසානිකඞ්ගයද ප්‍රහෙදහෙයින් තුන්වැදෑරුම්වේ එහි උත්කෘෂ්ටයා විසින් යම් සොහොනෙක දවස දවස මිනිදවීම් දවස දවස කුණපදැම්ම් දවස දවස හැඬීම් ඇත්තා හුද එකිම විසිය යුතුවෙයි, මඞ්‍යමයාහට ධුවඩාහාදි තුන්දෙනා කෙරෙහි එකක්හු ඇතිකල්හිදු වටනේය, මුදුකයාහට කිනයින්ම සොහොන් ලකුණු පැමිණිකල්හි මතුයෙහි වටනේය,. මේ මෙහි ප්‍රහෙදයයි

මෙහි හෙදය කෙසේදයත්? මේ තුන්දෙනාහටම නො සොහොන්හි වාසය කිරීමෙන් දුහඟබිදේ මේ මෙහි හෙදයි. අඟුත්තර භාණකයෝ දහවලදු වීනම් සොහොනට නොගිය දවස දුහඟ බිදෙනියි කියන බව හඟවන්නට "සුසානං අඟත දිවසෙනි අඟුත්තර භාණකා,,යි කීහු මේ මෙහි හෙදයි.

මෙහි අනුසස් කිමයත්? සොහොන්හි නිත්‍යයෙන් මලශරීර දක්මෙන් මරණ සිහියගේ ප්‍රතිලාභය විමය. නිරන්තරයෙන් මම මෙසේම නසිමියි යන මරණසතිය. ඇතිබැවින් භාවනාදියෙහි නොපමා බවය මෘතශරීර දර්ශනයෙන් මාගේ ශරීරයත් මෙබදු නොවේදැයි අසුබනිමිත් පිළිලැබීමය, පහන් ලඟ දුරුවෙන අඳුරක්සේ අසුබනිමිත් ඇතිබැවින් තුන්ලෝ මැඩසිටි කාමරාගයාගේ දුරුවීමය, බොහොසේ සීරුර පිළිකුල් දුගඳ බව සැලකීමෙන් එක්වන් කාය ස්වභාව දක්මෙන්ද මරණසතිය පිළිලැබීමෙන්ද සංවෙග බහුලබවය, ව්‍යාධිතවූද ජරා ජීර්ණවූද මලසිරුරු ඉතා පැණෙන බැවින් ආරෝග්‍යමද යෞවනමද ජීවිතමද යන මේ අපාය භාක්කරණ මදයන්ගේ දුරුවීමය, කුඩා මහත් භය සහන බවය නොහොත් භය හා භය එළවන අරමුණු සහන බවය, සංවෙගයට පැමිණියේ නුවණින් ව්‍යායාම කෙරෙයි අමනුෂ්‍යයන් විසින් ගරුකොට සම්භාව්‍ය කරණු ලබන බවය, අපිස් බැවි ආදීන්ට අනුලොම් පැමිතුම් ඇතිබවය යනමොවුහු අනුසස් නම් වෙත් අපිල සොසානික මහණහු මරණානුස්සතියෙහි ආනුභා

වශයෙන් නිදොසපගතවූවාහු සිහිනෙනුදු ප්‍රමාද දොසයෝ සපඤ්ඤා කෙරෙත් බොහෝකුණපයන් දක්නාවූ ඔහුගේ සිතද කාමරාග වසඟද නොවේ විපුලවූ සංවේගයට පැමිණියි ආරෝග්‍යාදි මදයට නොපැමිණෙයි. හැවත නිවන් සොයනුයේ මනාකොට ව්‍යායාම කෙරෙයි මෙසේ නොයෙක් ගුණ ඵලවන බැවින් සොසානිකඛය තෙමේ නිවන්හි නැමුනු සිතැතිවූවන් විසින් සෙවියයුතු

එසින් කිහ,

සොසානිකඞ්ගි මරණානු සතිපපහාවා
නිඳාගතම්පි නප්පසහන්ති පමාද දොසා.
සමපසසතොව කුණපානි බහුනිතසස
කාමානුරාග වසගමපි නගහානිවිනතං.

සංවෙග මෙනි විපුලංතමදං උපෙනි
සමමා අලොා සටනි නිබ්බුතිි මෙ සමාතෙනා.
සොසානිකඛ මිනිනෙක ගුණාවහත්තා
නිබ්බාණනිනාහදයෙන නිසෙවිතබබං-යි.

මෙසේ යළොක්ත ප්‍රකාරයෙන් දක්වනලද්දේ සොසානිකඛයෙහි සමාදානය විධානය ප්‍රභෙදය භෙදය ආනිසංසය යන මොවුන්ගේ වණ්ණනාවයි

සථාසනිකඞ්ගසෙහි සමදනාදිය කෙසේදයත්? සෙනා යන ලොලුපසංපටිකඛිපාමි යථාසනිකඛං සමාදියාමි,, යනු වෙන් **සෙනස්නෙහි** ලොල්බව පිළිකෙවු කෙරම්යි යථාසනිකඛය සමාදන්වෙමියි, යන මෙයින් එක්තරා වචනයකින් සමාදන්වනලද්දේවේ මේ මෙහි සමාදානයයි.

සමහි පිළිපදිනා විධි කෙසේදසත්? ඒ යථාසනිකඛයා විසින් යම් සෙනස්නෙක් මේ සෙනස්න තොපට පැමිණෙයි ඔහු විසින් ගන්වනු ලැබේද ඒ සෙනස්නෙන් සතුටුවිය යුතුය. අනිකෙක් නොනැගිය යුතුය, මේ සමහි පිළිපදිනා විධියි.

මෙහි ප්‍රභෙදය කෙසේදසත්? මේ යථාසන්ථතිකඛයද ප්‍රභෙද හෙයින් වනාහි තුන්වැදෑරුම්වේ එහි උත්කෘෂ්ට තෙමේ තවහට පැමිණි සෙනස්න දුරුකෙලේ වරදයි කියාද බොහෝදන රස් වන ලඟදැයි කියාද අමනුෂ්‍ය දීඝි ජාති ආදීන් විසින් උපදුනදැයි කියාද උණුදැයි කියාද සිහිල්දැයි කියාද පිළිවිස්නට නොලැබ් පිළිවිස්මෙනුදු දුහඟ කෙලෙසෙන බැවින් මඬුම තෙමේ පිළිවිසින්ට ලබන්නේමය, මනාවූව ගණිම් නොමනාවූව නොගණිම් හොස් බලන්නට නොලැබේ මෘදුකතෙමේ හොස් බලා ඉද්දන් ඕහට අථාසුඛවකින් ඒ නොරිසිවෙනම් අනික් සෙනස්නක් ගන්නට ලැබේ. මේ මෙහි ප්‍රභෙදයි.

මෙහි භෙද කෙසේදයන්? මේතුන් දෙනහටම තමාට පැමිණි සෙනස්න නොගෙණ අස්වල් දහර මහණහු වඤන සෙනස්න දෙවයිද. අඤවල් සෙනස්න දෙවයිද. විඤඤුතාතියට පමුණුවා සෙන සුන් ලොල්බැව් උපන් කෙණෙහිම දුහඟබිඳෙයි. මේ මෙහි භෙදයි.

මෙහි අනුඤස් කිමඤයන්? යමක් ලබනලදද එයින් යතුටුවිය යුතුයයි කියනලද අවවාදය. මහාඤකාව කරණ බවය. තමහට බාලවූ නැඟිය යුකතානුදු නොනඟන බැවින් සබ්‍රහ්මචාරීන්ට හිත පයස්නා බවය, එයින් කරුණා විහාරයට අනුකූල බවය සුඳුරා සුන්දර විහාරඤය නොකරණ බැවින් හිත ප්‍රණීත විකල්පය දුරුකිරීමය, එයින් තාදි ගුණයට අනුකූලබවය එයින් අනුරොධ විරොධ යන්ගේ දුරුකිරීමය' අනිච්ඡභාවයට අවකාඤා දැනයෙන් දෙරපිමය, අපිස් බැවු ආදීන්ට අනුලොම් පැවතුම් ඇතිබවය යනමොහු අනුඤස් නම්වෙත් **අපිච** යමෙක් ලබනලදද එයින්ම සතුටුවූ මහණ විකල්ප රහිතවූ තෘණ ඇතිරියෙනිදු සැපසේ නෝනේය උතුම් සෙනස්නෙහි ඔහු රාගනොකෙරෙයි නපුරු සෙනඤනක් ලදිනුත් නොකිපෙයි, දහර මහණුන් නොනඟන බැවින් නවක සබ්‍රහ්මචාරීන්ට හිත පයස්නා බවය ඒහෙයින් නොයෙක් ආඤඤයන් විසින් පුරුදු කරණලද තථාගතයන් විසින් පඤස්නාලද නුවණැත්තේ යථා ඤන්නිකඛයෙහි ඇලුනුබැවිනි යෙදෙන්නේයි.

එයින් කිහ.

යංලබ්ධං තෙන සන්තුට්ඨෝ යථාඤන්නිකොයති
නිබ්බිකපෙපා සුඛංසෙති තිණඤන්ථරකෙසුපි
න සෝ රජ්ජති ගෙඣ්ඣි හිනං ලඣා නකුපපති
සබ්‍රහ්මචාරි නවකෙ හිතෙන අනුකම්පති
තස්මා අරියසතාවීණණං මුනිපුඞ්ගවවණණිතං
අනුයුඤ්ඤේථ මෙධාවී යථා සන්තරමතං-යි.

යථොක්ත ප්‍රකාරයෙන් දක්වනලද්දේ යථාඤන්නිකඛයෙහි සමාදනය විධානය ප්‍රභෙදය භෙදය ආනිසංඤය යන මොවුන්ගේ වණිනාවයි.

නෙඤජ්ජිකඛඤඤහි සමදනාදිය කෙසේදයත්?

"**ඤඤඤං පටිකඛිපාමි නෙඤජ්ජිකඛඛං සමාදියාමි**" යනුවෙ ව්‍යායාමපථලඤඤකවූ ශය්‍යාව ප්‍රතිඤඤෙප කෙරෙමි නෙඤජ්ජිකඛඤඤ සමාදන්වෙමි යන මෙයින් එක්තරා වචනයකින් සමාදන්විය යුතුවෙයි. ව්‍යායාමපථඤය්‍යාව පිළි කෙවු කිරිමෙන් තදඤවූ මඤචය හිසිය යනාදීවූ ඤය්‍යාවෝද පිළිකෙවු කරණ ලදුවෝනම් වෙනියි විශුඞ් මාඤීව්‍යාඛ්‍යානයෙහි දක්වනලදී. මේ මෙහි සමාදනයයි

මෙහි පිළිපදිනා විධි කෙෂේදයත්? ඒ නෛෂජ්ජිකයා විසින් වනාහී රෑ තුන්යමෙහි එක් යමක් නෛෂජ්ජික යෙමියි සියලු රෑ නොහින්ද යුතුබැවින් නැගිසිට සක්මන් කටයුතුවෙයි ඊර්ෂ්‍යා පථයන් කෙරෙහි වනාහි හෝනටම නොවිත්නේය, මේ මෙහි පිළිපදිනාවිධියයි.

මෙහි ප්‍රභෙද කෙෂේදයත්? උත්කෘෂ්ට නෛෂජ්ජිකයහට අප ඝසයයි කියනලද පිටාටුවද නොවටියි දුඝසපල්ලඞ්කායයි කියන ලද සිවුරෙන් අකවටුවද නොවටියි, අයොගපට්ටයද නොවටියි මධ්‍යමයහට වනාහි මේ තුන්දෙනා කෙරෙහි යම් කිසිවෙක් වටියි මෘදුකයහට පිටාටුවද සිවුරෙන් අකවටුවද අයොගපට්ටයද කන් වැසිනුදු පවාඩ්ගයද සප්පාඩ්ගයද වටියි, පවාඩ්ගයනම් පිට අප ඝසය හා සමග කෙළේයි. හේ ඝතරපයින් හා පිහි අපඝසයෙන් යුක්ත බැවින් පවාඩ්ගයනම්වී. සප්පාඩ්ගයනම් පිහි අපඝසයෙනුදු ඇලයේ අපඝස දෙකය යන මෙයින්ද කෙළේයි, හේ ඝතරපයින් හා අපඝස තුණකින් යුක්ත බැවින් සප්පාඩ්ගනම්වේ. මේ මෙහි ප්‍රභෙදයි.

මෙහි භෙද කෙෂේදයත්? "ඉමෙ සම්පන්න නිණ්ණම්පි යෙය්‍යං කපිතමත්තෙන ඛුත්ඛඟං භිජ්ජති අයමෙඤ භෙදෙ"යි

දක්වනලද බැවින් මේතුන්දෙනහටම ශය්‍යාවකල මතුයෙහි දු භඟ බිඳේ. මේ මෙහි භෙදයි.

මෙහි අනුශස් කිමශත්? ශය්‍යාසුඛයයි කියනලද භෙවීමෙන් වනසුවෙහි එඝසසුඛයයි කියනලද ඇලයෙන් ඇලයට පෙරළි පෙරළි නිදනනහුට වනපාඨීව සුඛයෙහි මිඩසුඛයෙහි යෙදී වඝන්නේ යයි කියනලද වෙතොවිනිබන්ධයාගේ උපච්ඡේදය කරන්නේය. නිඝද්‍යාව අළිත අනුඛතපාඤ්ඤික වනබැවින් සියලු කම්ටහන යෙදිමට ඇපවනබවය එහෙයින් ප්‍රඝාදකර ඉරියව්බවය වියඹාරම්භයට අනුකූලබවය එහෙයින් සම්‍යක් ප්‍රතිපත්තියගේ වැඩිමකි. මොහු අනුඝස්නම්වෙත්. **අපිච.**

ඇඟුළිඤ්ඤාන පලල්ඞකං පනිධාය උජුං කායං
නිසීදනෙනා චිකමෙපනි මාරඝ හදයං යති.
ඝෙය්‍ය සුඛං මිඛ සුඛසිඤ්ඤා ආරඛවිරියෝ.
නිඝජ්ජාභිරතෝ භික්ඛු ඝොහයනෙනා තඳපාවනං.
නිරාමිඝං පීනිසුඛං යඝා ඝමධි ගවඡති
තඝා ඝමනුයුඤ්ජෙය්‍ය ධීරෝ නෛෂජ්ජිකං වතං. ඩි.

පලක්බැඳ සිරුර ඇදුකොට පිනිවුවා බිඳිනාවූ මහණතෙමේ මාරයාගේ හෘදය කම්පාකෙරෙයි නිඝද්‍යාවයෙහි ඇලුනාවූ මහණ

තමේ ශය්‍යාසුවය ඕඩසුවය හැර වැඩ වියදී ඇත්තේ තපොවනය හොබවමින් යම් හෙයකින් ලොකෝත්‍ර රහිතවූ ප්‍රීතියුඛයට පැමිණිද එහෙයින් නුවණැති මහණතෙමේ නෛසර්ගික දුඛභයයෙන් නෝයී. මෙසේ යථොක්ත ප්‍රකාරයෙන් දක්වනලද්දේ නෛසර්ගික ඛභයෙහි සමාදානය විධානය ප්‍රහේදය භෙදය ආනිසංසය යන මොවුන්ගේ වර්ණනාවයි.

මේ සියලුම ධුතාඞ්ගයෝ සංක්ෂෙපයෙන් කිසිතෙරෙහෙයි නොපවත්නා හෙයින්ද සුවසේ රැකෙන බැවින්ද යෙසු දුඛභාවූ සං. ග්‍රහවන බැවින්ද උත්තමාඞ්ගයෝ තුන්දෙනෙකි නොමුදු අඞ්ගයෝ පස් දෙනෙකැයි අටදෙනෙක්වෙත්. එහි සපදානචාරිකඞ්ගය එකාසනිකඞ්ගය අඛොකාසිකඞ්ගයයි මොහු තුන්දෙන උත්තමාඞ්ගයෝයි යම් හෙයකින් සපදානචාරිකඞ්ගයරක්නේ පිණ්ඩපාතිකඞ්ගයද රක්නේ වේද එකාසනිකඞ්ගය රක්නාහුට පත්තපිණ්ඩිකඞ්ගය ඛප්පඨඤාහතික්ඞ්ගය යනමොහු සුවසේ රැකගැකිව්‍යාහු වෙදද අඛොකාසිකඞ්ගයරක්නාහට රුක්ඛමූලිකඞ්ගය යථාඋක්තඤාතඞ්ගයයනඳදෙකෙහි රැකයුතුනම් කිමෙක් ඇද්ද (නැත) මෙසේ මේ තුන්දෙන උත්තමාඞ්ගභෙයින් සිවඞ්ගයෝයිදාරණ්‍යකාඞ්ගය පාංශුකූලිකාඞ්ගය තෙවිවරිකාඞ්ගය නෛසර්ගිකඞ්ගය සොසානිකඞ්ගයයි මොහු පස්දෙන අසමඟි පාඞ්ගභාගයිදුඛභාගී අටදෙනෙක්වෙත්, නැවත විවර ප්‍රතිසංයුක්තයෝ දෙදෙනෙක, පිණ්ඩපාත ප්‍රතිසංයුක්තයෝ පස්දෙනෙකි, සෙනාසන ප්‍රතිසංයුක්තයෝ පස්දෙනෙකි, එනාක් වියදී ප්‍රතිසංයුක්තවෙයි මෙසේ සතරදෙනද වෙත්. එහි නෛසර්ගිකඞ්ගය වියදී ප්‍රතිසංයුක්තය සෙස්සෝ ප්‍රකටයෝමැයි. නැවත ප්‍රත්‍යය ඤානිශ්‍රිතයෝ දෙලොසෙක වියදී නිශ්‍රිත එකකැයි නිශ්‍රය වීසින් දෙකෙක, **සෙවිතබ්බා සෙවිතබ්බ** වශයෙන් දෙවදාරුමේ. කෙෂස්ද? යම්සේ ධුතාඞ්ග සෙවනයකරන්නාහට කමටහන් උඩිද ඔහු විසින් සෙවියයුතුය යම්හට ධුතාඞ්ග සෙවනයකිරීමෙන් කමටහන් සිවුමැලි බැවින් රූඤ පිළිලෙත්ගෝ නොගනනාහට පිරිහුද ඔහු විසින් නොසෙවිය යුතුය යම්හටවනාහි සෙවුනේද නොසෙවිනේද කමටහන් උඩිහම් කමටහන් නොපිරිහේනම් ඔහු විසිනුදු පවිම ජනයාහට අනුකම්පා කරණ්වහු වීසින් සෙවිය යුත්තානුය යම්හට දුඛභ සෙවුනේද නොසෙවුනේද පින්නැති බැවින් කමටහන්නොවඩිද ඔහු විසිනුදු ආයතිවිසනායයි. කියඅලද මත්තට වසනා පිණිස සෙවියයුත්තා හුයයි මෙසේ සෙවිතව්‍ය සෙවිතව්‍ය වශයෙන් දෙවිදාරුමිවේ. කියලූ ධුතාඞ්ගයෝ චෙතනා වශයෙන් එකවිධයි යම්හෙයකින් චෙතනා සභාවයෙන් දුඛභ එකෙක්මවේද එහෙයින් දුඛභ සමාදාන චෙතනානුයී සමාදාන චෙතනාවසයෙන් එනෙක්වෙයි. **එසින් කිඹ**

"සබ්බාපාවභ චෙතනාවසෙන එකවිධානි හොන්ති එකමේව ගිධුතඞ්ග සමාදාන චෙතනා,, යි. **විභාගයයි** කියඅලද විස්තර හෙයින්

වනාහී භික්ෂූන්ට නෙළෙසෙක භික්ෂුණීන්ට අටෙක සාමණේරයන්ට දසලෝසක ශික්ෂාපදයන් හා මෙරණින්නාන්වී සතෙක උපාසක උපාසිකාවන්ට දෙකෙකැයි දෙසාළිසක් වෙත්. ඉදින් වනාහී අෂ්ඨාංගසමන්විත ආරණ්‍යකාඛ්‍යයෙන් යුක්තවූ සොළොසනෙක්මවිද එකම මහණ එක පැහැර සියලු ධුතාඞ්ගයන් වලදන්නට සමර්ථවේ. භික්ෂුණීන්ට වනාහී ආරණ්‍යකාඛ්‍යයද බළුපඩිඅහත්තිකාඛ්‍යයද යනමේදෙතම ශික්ෂාපදයෙන් ප්‍රතික්ෂිප්තයහ, අඛ්භොකාසිකාඛ්‍යයද රුක්ඛමූලිකඛ්‍යයද සොසානිකාඛ්‍යයද යන මොහු තුන්දෙන දුස් පරිහාරයහ කුමක්හෙයින්දයත්? භික්ෂුණීන්ට වනාහී මිත්තිය කාවක් නැතිව වසන්නට නොවටියි, වෙබඩු ලැබුනිදු සම්මන අදහස් ඇති මිනිසා කාවක් දුලීනය, ඉදින් ලැබුනු නමුදු සංඝයි විහාරයෙන් නොමිදෙන්නේය. එසේ කල්හි යම් විවෙකයක් පිණිස ධුතාඞ්ගයෙවිද ඒ අර්ථය ඒ භික්ෂුණීයට සම්ප්‍රාප්තනොවෙයි., මෙසේ වලඳන්ඔ නොපිළිවන් බැවින් පංසුකූලිකාඛ්‍යය :තෙවිවරිකාඛ්‍යය පිණ්ඩපාතිකාඛ්‍යය සපදානචාරිකාඛ්‍යය පත්තපිණ්ඩිකාඞ්ගය එකාසනිකාඛ්‍යය යථාසන්ථතිකාඛ්‍යය නෛසජ්ජිකාඛ්‍යය යන භික්ෂුණීන්ට අවස්ථාවෙන් නුයි දතයුත්තානුයි. යම්ඊකාන ධුතාඞ්ගයන් කෙමරහි භික්ෂූන්ට කියනලද තෙලේසෙහි මෙහෙණට කී අටෙහි තෙවිවරිකාඛ්‍යය තබා සසු දසලස සාමණේරයන්ට දතයුත්තාහ, සාමණේරයන්ද තෙවිවරකඛ්‍යය ප්‍රතිසේධකලේහයින් පංසුකූලිකාඛ්‍යය පිණ්ඩපාතිකාඛ්‍යය සපදානචාරිකාඛ්‍යය පත්තපිණ්ඩිකාඛ්‍යය එකාසනිකාඛ්‍යය යථාසන්ථතිකාඛ්‍යය නෛසජ්ජිකාඛ්‍යය යන සතඟිසාමාන සාමණේරීන්ට දතයුත්තානුයි, උපාසක උපාසිකාවන්ට වනාහී උපාසක ජනාලංකාරයෙහි දැක්වූ ක්‍රමයෙන් එකාසනිකාඛ්‍යය පතාපිණ්ඩිකාඛ්‍යය, යන දෙකම සුදුසුදවෙති වලඳන්නට පිලිවන්හුනුයි ධුතාඞ්ගයෝදෙදෙනකැයි.මෙසේ වැකෙරහෙයින් සතලිස්දෙ ක් වෙත්. කවරෙක්ගට ධුතාඞ්ග සේවනය සැපදයත්?රාග චරිතයහටද මොහ චරිතයහටද සැපයෝයි. කුමක් හෙයින්දයත්? ධුතාඞ්ගසේවනා නොමෙමා දුඃඛ ප්‍රතිපත්තිද වෙයි සලලලබ්ධිකාරද වෙයි දුඃඛ ප්‍රතිපත්තියද නිසා රාගය ව්‍යපගමනය වෙයි රාගය දුඃඛප්‍රතිපත්තියෙහි පිහිටා මනාලබනඟෙහින් සලලලබ්ධිය නිසා අප්‍රමත්තය ඟට මොහය පහවෙයි සලලලබ්ධිය සම්ප්‍රඥානය ඇතිකල්හි අප්‍රමාදය සුමහව වන බැවින් මේ ධුතාඞ්ගයන් කෙරෙහි ආරණ්‍යකාඛ්‍යය රුක්ඛමූලිකඛ්‍යය සෙවනාහෝ වෙඞ චරිතයහට හෝ සැපයොයි ඒ අරණ්‍යයෙහි වා රුක්ෂමූලයෙහි සංඝට්ඨනයන්කරණු නොලදින් වසන්නාවූ ඒ පයෝගීහට මෙඞය පැහැදිලිදන්නේය. භික්ෂුණීන් වහන්සේට ආරණ්‍යකාඛ්‍යය ප්‍රතිසේධ්‍යකෝළ් කවරකෝලක්හිදුයි යතඟහෝ?

උපුල්වත් සථවිරින් වහන්සේව සිටු පුත්‍රයෙක් කළ අනුදරණ මුල් කොටයයිකි. රතනාවලියෙන් බලා දතයුතු, ධුතාඞ්ගයන් සෙසෙරෙහි අප්‍රකට ඇතියන් විශුද්ධිමාර්ගයෙහි ධුතාඞ්ග නිර්දේශයෙන් ගැනෙන අවකාශගතවා අනෙක ප්‍රකාරයෙන් මෙහි යම් ධුතාඞ්ග කෙණෙකුන් සංග්‍රහ කරණ්ඩු ලැබෙද්ද ඒ ධුතාඞ්ගයන් නිසා මිලිඳු රජතෙම-

පස්සතෙරස්සුජුකෙ භික්ඛූ අජ්ඣොගාළ්හෙ ධුතෙ ගුණෙ,
පුන පස්සති ගිහී රාජා අනාගාමී ඵලෙ ඨිතෙ.

උභොපි මත විලොකෙත්වා උපජ්ඣි සංසයො මහා;
ධුතඞ්ගඞ්ග වෙ භික්ඛු ධම්මෙ ධුතඞ්ගං නිප්ඵලං සියා.

පරවාදි වාදමථනං නිපුණං පිටකත්තයෙ,
හන්ද පුච්ඡි කථි සෙඨං සො මෙ කංඛං විනෙස්සති.

යනුවෙන් අභිශයින් ඥාඹුරුවූ ධුතාඞ්ග පූරණය කරන්නාවූ භික්ෂුනුදු දක්නා ලැබෙති, නැවත ගෘහස්ථව සිට අනාගාමී ඵල යෙහි පිහිටි රජ්ජුදු දක්නා ලැබෙති, මේ දෙපක්‍ෂයම බලා මහත් සංසයක් උපත්තේය. ඉදින් භික්ෂු දුරනු බොඩවූ දහම් අවබෝධ කෙරෙන්නම් නිවණට පැමිණෙත් නම් ධුතාඞ්ග නිෂ්ඵල වන්නේය එහෙයින් පරවාදීන්ගේ වාද මථනය කරන්නාවූ නිපුණ වූ පිට කතුරයෙහි එහෙයින්ම ශ්‍රෙෂ්ඨවූ සූත්‍රයකවූ යම් නාගසෙනස්ථවිර කෙණෙක් අදහ ඔවුන් වහන්සේ ගෙන් විවාලකළ මාගේ මේ සැකය දුරුකරණසේකැයි සිතා

අථඛ්බා මිලින්දො රාජා යෙනායස්මා නාගසෙනො තෙනුපසංකම් උපසංකම්ත්වා ආයස්මන්තං නාගසෙනං අභිවා දෙත්වා එකමන්තං නිසිදි, එකමන්තං නිසින්නො ඛො මිලින්දො රාජා ආයස්මන්තං නාගසෙනං එතදවොච භන්තෙ නාගසෙන අත්ථි කොචි ගිහි අගාරිකො කාමභොගී පුත්තදාරස්සාභිබාධ සයනං අජ්ඣාවසන්තෝ කාසික චන්දනං පච්චනුභොන්තො මාලාගන්ධ විලෙපනං ධාරයන්තෝ ජාතරූප රජතං සාදියන්තෝ මණිමුත්තා කඤ්චනවිචිත්තා මමාලිබාඛා යෙන සන්තං පරමත්ථං නිබ්බාණං සච්ඡිකතන්ති.

දක්වනලද ක්‍රමයෙන් තදනන්තරයෙන්ම ඒ මිලිඳු රජතෙම වාදීහ කුම්භ විදාරණ ප්‍රවර කෙසරී මහරාජ නම්වූ ශ්‍රේෂ්ඨ පින්වත්වූ නාගසෙන සථවිරයන්වහන්සේ යම් තැනෙක්හි වැඩවසා වදාරණ සේක්ද එතැන්හි එළඹියේය. එළඹ පින්වත් නාගසෙනසථවිරයන් වහන්සේට පසඟ පිහිටුවා නමස්කාරකොට එකත් පැසක්හි අභිවෙදෙනයන් විනිර්මුක්තව හුන්නේය එකත් පැසක හුන්නාවූ ඒ මිලිඳු රජතෙම් ආයුෂ්මත්වූ නාගසෙනසථවිරයන්වහන්සේ

සුවාමිවූ නාගසේන යථාවිරයන් වහන්ස! අනාරිකයයි කියන්නේද භාග්‍ය වාසය ඇත්තාවූ පඤ්ච කාමයන් අනුභවකරණ හෙයින් කාම භොගියි. බුහුදුර සම්‍යක් සම්බුදුරජාණන්වහන්සේ අර්හත්වාදී කෙනෙකුන් වහන්සේ ප්‍රත්‍යක්ෂ කරන්නාවූ කෙනෙකුන් වහන්සේ රන්රිදී මසු කහවණු ඉවසන්නාවූ මණිමුත්තා කාංචනයෙන් විසිතුරු ඔටුනු දරන්නාවූ යම් නාගසේනයන්කෙරෙහි විසින් ගෞතමවූ පරමාර්ථවූ නිර්මාණය සාක්ෂාත්කෙළේ ඇද්දයි විචාළේය.

ඒ ඇසූ ඉඳු පුදිපවූ **නාගසේන** ස්ථවිරයන්වහන්සේ "නා මහාරාජ ඒකඤ්ඤදුව සතං නවෙසතානි නා නි වතු පඹ සතානිනසහස්සං භාසත සතසහස්සං නහකොටි නකොටි සතං නකොටි සහස්සං නකොටි සතසහස්සං,, යනාදීන් ගෘහ වාසයෙහි සිට අධිගම කළ සත්පුරුෂයන් බොහෝ ප දි දක්වා මෙහෙයයි-

යාකාචිනවංගස්ස බුද්ධි වචනස්ස සලෙලඛ්ඛාචාර පටිපත්ති ධුත ගුණචරංග නිස්සිතා කථා තා සඛ්ඛා ඉධ සමොසරිස්සන්ති යථා මහා රාජනිනහුහාන සම විසම අථල ථල දෙසභාගෙ අභිවට්ට උදකං සබ්බන්තං තතෝ තතෝ විනිග්ගලිත්වා මහොදධිං සාගරං සමෝ සරති එවමෙවඛ්ඛා මහාරාජ සම්පාදකෙ සති යාකාචිනවඛ්ඛ බුද්ධවචනෙ සලෙලඛ්ඛාචාර පටිපත්ති ධුතගුණචරංග නිස්සිතා කථා තා සඛ්ඛා ඉධසමොසරිස්සන්ති මය්හමෙපඤ්ඤ මහාරාජ පරිව්‍යත්තතාය බුද්ධියා කාරණ පරිදීපනං ස මොසරිස්සති තෙතෙසෝ අත්ථෝ සුවිභාවිතා පරිපුණ්ණා සමානීතෝ භවිස්සති-යි.

යනුවෙන් මහරජ්ජුරුවෙනි නවාඞ්ග බුද්ධවචනයෙහි සලෙලඛ්ඛාචාර ප්‍රතිපත්ති ධුතගුණ නිශ්‍රිතවූ උතුම් කථාකෙණෙක් ඇද්ද ඒ සියල්ලම මෙහි සමෝසරිතවෙති මහරජ්ජුරුවෙනි යම්සේනිසා සාගර උදකතඤ්ච සම විසමසාගර අථලථලසාගර දෙසභාග යෙහි අභිවර්ධනය කරණ සියලුදකය ඒ ඒ තැනින් ගිලිහි මහොදධි සංඛ්‍යාත සාගරයට සමෝසරිත වේද එපරිදෙන්ම මහරජ්ජුරුවෙනි සම්පාදකකවහුවූ යම්නවාඞ්ග ශාස්තෘශාසනයෙහි සලෙලඛ්ඛාචාර ප්‍රතිපත්ති ධුතගුණනිශ්‍රිතවූ උතුම් කථාකෙණෙක් ඇද්ද ඒ සියලු කථාවෝම මෙහි සමෝසරිතවෙත් හෙවත් මේ ප්‍රශ්නය කරා බසිනි එල්බසිවිනි මාගේ පරව්‍යත්තතා සහිත බුද්ධියේද පරිදීපනසංඛ්‍යාත ප්‍රකාශකිරීමට කාරණවිය එසේහෙයින් මේඅර්ථය සුවිභාවිතවිය පරිපූර්ණවිය සමානිතවීයයි යනාදීන් වදාරා තවුත්තරයෙහි-

නගරෙ මහාරාජ සාවත්ථියා පඤ්චකාමගුණූපසංහිතා අරියසාවකා භගවතා උපාසක උපාසිකාභාවය සත්තපණ්ණාස සහස්සානි තීණි සතසහස්සානි අඤ්ඤාම ඵලෙපතිට්ඨිතා තෙසඤ්ඤ්ඤ්

නා පූජනත්‍ථාය ගඩ්ඩබ්බුලේ යමකපාටිහාරියේ විසනිපාණිකොටියා අභිසම්බුජ්ඣිංසු පුන මහාරාහුලොවාදේ මහාමඩ්ඩලසුත්තන්තේන සම්බන්ධ පරියායේ පරාභවසුත්තන්තේන පූරාභේද සුත්තන්තේන කලහවිවාද සුත්තන්තේන චූලබ්‍යූහ සුත්තන්තේන මහාබ්‍යූහ සුත්තන්තේන තුවටක සුත්තන්තේන සාරිපුත්ත සුත්තන්තේන ඡණ්ණපථ මිතින්නානං දෙවතානං ධම්මාභිසමයා අහොසි, නාගරා රාජගහක පඤ්චසුසතසහස්සානි නිඝණ්ඨ සතසහස්සානි අරියසාවකා භගවතෝ උපාසක උපාසිකායෝ පුන තත්‍රේව ධනපාලහත්‍ථිනාගදමනේ නවුතිපාණිකොටියෝ පාරායන සමාගමේ පාසාණකේ චෙතියේ චුද්දස පාණිකොටියෝ පුන ඉන්ද්‍රසාලගුහායං අසීතිදෙවතා කොටියෝ පුන බ්‍රාහ්මණ්‍යං ඉසිපතනේ මිගදායේ ධම්මචක්කප්පවත්තනේ අඨාරසබ්‍රහ්මකොටියෝ අපරිමාණාව දෙවතායෝ පුන තාවතිංසභවනේ පණ්ඩුකම්බලසිලායං අභිධම්මදේසනාය අසීති දෙවතාකොටියෝ දෙවෝරොහණේ සංකස්සනගරවාරේ ලොකවිවරණ පාටිහාරියේ පඤ්චානං නරාමරානං තිංසකොටියෝ අභිසම්බුජ්ඣිංසු පුන සංකස්සපස්ස කපිල්‍ලවත්‍ථුස්මිං නිග්‍රෝධාරාමේ බුද්ධවංසදේසනායං මහාසමාගමසුත්තන්තේ දෙවතානාය ච ඤාණනප්පටිවේධානං දෙවතානං ධම්මාභිසමයා අහොසි, පුනාසුවිජාතාමාලාකාර සමාගමේ ගරහදින්නසමාගමේ ආනන්ද මෙත්තී සුභාගමේ ජම්බුකාජීව සමාගමේ මණ්ඩුක දෙවපුත්තස්ස සමාගමේ මට්ටකුණ්ඩලී දෙවපුත්තස්ස සමාගමේ සුලසාගාර සොභිනී සමාගමේ සිරිමා නගරසොභිනී සමාගමේ පෙසකාරධීතු සමාගමේ චූලසුභද්‍රා සමාගමේ සාගතබ්‍රාහ්මණස්ස ආලාහණ්ද සස්ස සමාගමේ සුනාපරන්තක සමාගමේ සක්කපඤ්හ සමාගමේ තිරොකුඩ්ඩ සමාගමේ රතනසුත්තන්ත සමාගමේ ච පඤ්චසතා චතුරාසීති යා පාණසහස්සානං ධම්මාභිසමයෝ අහොසි, යාවතා මහාරාජභගවා ලොකඅණ්ඩේ තාව නීසුමණ්ඩලේසු සොළසසු මහාජනපදේසු යත්‍ථ යත්‍ථ භගවා විහාසි තත්‍ථ තත්‍ථ යෙභුය්‍යෙන තව තාදෝ චතුපඤ්ඤාසං සහස්සං සතසහස්සං දෙවා ච මනුස්සාව සන්තං පරමත්‍ථං නිබ්බාණං සච්ඡිකරිංසු සඤ්ඤා මහාරාජ ගිහිගෙයව න පන පබ්බජිතා එතානිව මහාරාජ ඇසුසුනිව අනෙකානි දේවතාකොටි සතසහස්සානි ගිහිඅගාරිකා කාමභොගිනෝ සන්තංපරමත්‍ථං නිබ්බාණං සච්ඡිකරිංසු-යි.

යනුභවන් මහරජ්ජුරුවෙනි ශ්‍රාවස්තිනම් රාජධානියෙහි බුදුන්ගේ උපාසක උපාස්කාවෝ පස්සකලක් ප්‍රමණ ආර්‍යශ්‍රාවක යෝය ඔවුන් අතුරෙහි තුන්ලක්ෂ සත්පණස්දහසක්දෙන අනාගාම් ඵලයෙහි පිහිටියාහුය ඒ සියල්ලෝම පැවිදිවූවාහු නොවෙති ගෘහවාසයෙහිම සිටියාහුය නැවත එනිම ගණබන්ධනම් වෘක්ෂමූලයෙහි හිඳ යමක ඍද්ධිඃඃභිඥයෙහි ධම්මාභිසමයකාලී විස්කෙලක් ප්‍රමණ දැණීහුද රාහුලොවාද සූත්‍රාන්ත දෙශනාවෙහිද මහාමඬ්ඩල සූත්‍රාන්ත දෙශනා

මෙවිදේ සම්විඤ්ඤා පඤ්හාසූත්‍ර දෙශනාමෙවිදේ පරාභවසූත්‍ර දෙශනා
මෙවිදේ පුරාභේද සූත්‍රාන්තදෙශනා මෙවිදේ කලහවිවාද සූත්‍රාන්තදෙ
ශනා මෙවිදේ චූළබ්‍යූහ සූත්‍රාන්තදෙශනා මෙවිදේ මහාබ්‍යූහ සූත්‍රාන්ත
යෙවිදේ තුවටක සූත්‍රාන්තදෙශවිදේ සාරිපුත්ත සූත්‍රාන්තයෙවිදේ සංඛ්‍යාප
ථාවිත්‍රාන්තනවූ දෙවතාවන්ට ධර්මාභිසමයවිය රාජ්ගහනම් පුරප්‍රවර
යෙහි තුන්ලක්ෂපණස්දහසක් පමණ භගවත්හුගේ උපාසක උපාසි
කාවූ ආර්‍ය්‍ය ශ්‍රාවකයෝය. නැවත එහිම ධනපාලනම් හස්තිරාජයා
ගේ දමනදෙයෙහි ප්‍රාණීන් අනූකෝටියක පාරායන සමාගමයෙහිද
පාසානමවත්‍යදෙයෙහිදී තුදුස්කෝටියක් ප්‍රාණීහුය නැවත ඉඳුසාල
ගුහායෙහිදී අසූකෝටියෙක් දෙවියෝය නැවත බරණැස ඉසිපතන
නම් මෘගදායෙහි ප්‍රථම ධර්මදෙශනාවෙහි අවලෝස් කෙලික් බ්‍රහ්ම
යෝය ප්‍රමාණාතික්‍රාන්ත දෙවතාවන ඊහුය නැවත තාවතිංසභවන
යෙහි පාණ්ඩුකම්බලශෛලාසනයෙහිදී කල් අභිධර්මදෙශනාවෙහි අසූ
කෝටියක් දෙවියෝය දෙවොරොහණ කාලයෙහි සංකස්සනම් නග
රවාරයෙහිදී ලෝකවිවරණ නම් ප්‍රාතිහාර්‍යයෙහි ප්‍රසන්න දෙවිමිනි
සුන්ගෙන් ධර්මාභිසමය කලෝ තිස්කෝටියක් ප්‍රාණීහුය නැවත
ශාක්‍යනම් රජදරුවන්ගේ කපිලවස්තු පුරයෙහිවූ න්‍යග්‍රොධාරාම
යෙහි දෙසූ බුඩවංශ දෙශනාවෙහිද මහාසමය සූත්‍රාන්තදෙශනා
වෙහිද සංඛ්‍යාපථාවිත්‍රාන්තවූ දෙවතාවන්ට ධර්මාභිසමයවිය නැවත
සුමන මාලාකාර සමාගමයෙහිද ගරහදින්න සමාගමයෙහිද ආනන්ද
ශාඛ් සමාගමයෙහිද ජඩුකාජීවක සමාගමයෙහිද මණ්ඩුකාදේවපුත්‍ර
සමාගමයෙහිද මට්ඨකුණ්ඩලී දේවපුත්‍ර සමාගමයෙහිද සුලසාගර
සොහිනී සමාගමයෙහිද සිරිමානගර සොහිනී සමාගමයෙහිද පෙඝ
කාරයීතු සමාගමයෙහිද චූළසුභද්‍රා සමාගමයෙහිද සාකෙතනම්
බ්‍රාහ්මණයාගේ ආදාහනදර්ශන සමාගමයෙහිද සූනාපරන්තක
සමාගමයෙහිද ශක්‍රප්‍රශ්න සමාගමයෙහිද රතනසූත්‍ර සමාගමයෙ
හිද මෙන මෙනම සාසුදහසක් ප්‍රාණීන්ට ධර්මාභිසමයවිය තවද මහ
රජ්ජුරුවෙනි යම්තාක්කල් භගවත්තෙමේ ලොකයෙහි වැඩවසා
වදුලසේක්ද එතාක්කල් අන්‍යතාම්බලය මඩ්‍යමඩලය මහාමඩලය
යන මඩලත්‍රයෙහිද මසාලෝස් මහජනපදයෙහිද යම් යම් තැනක
වැඩවසා වදුලසේක්ද ඒ ඒ තැන්හි බොහෝසෙයින් ම ති චතු පව
සතසහස්‍ර ලක්ෂවශයෙන් දෙවියෝද මනුෂ්‍යයෝද ශාන්තවූ පරමාර්ථ
වූ නිර්වාණය සාක්ෂාත්කළාහුය-මහරජ්ජුරුවෙනි ඒ මේ සියල්ලෝම
ගිහිහුමය ප්‍රව්‍රජිතයෝ නොවෙති මොහුද අන්‍යවූ දිව්‍යකෝටි ශත
සහස්‍රයෝද ගිහිහුමය අගාරිකයෝමය කාමභෝගීහුමය ඔව්හු ශාන්ත
වූ පරමාර්ථවූ නිර්වාණය සාක්ෂාත්කළා හුමයයි වදළසේක. ඒ අසු

මිලිඳුරජ්ජනම

සදිහනෙත නාගසෙන නිහිඅගාරිකා කාමභොගිනෝ සත්තා පරිභුඤ්ජං නිබ්බාණං සච්ඡිකරොන්ති අථ ඉමානි ධුතඞ්ගානි කිමත්ථං සාධෙන්ති, තෙන කාරණෙන ධුතඞ්ගානි අකිච්චකරානි හොන්ති යදි භදන්ත නාගසෙන විනා මමත්තාපගෙන ඛ්‍යාධයෝ වූපසම්මන්ති කිං වමනවිරෙචනාදිනා සරීර දුබ්බල කරණෙන, යදිමූලිකා පරිස තූනිගහණා හවති, කිං අසිසතිසරධනූ කොදණ්ඩ ලගුලමූගර ගරහි, යදිනඤ්ඤි කුවිල සුසිරකඤ්ඤලතාඃඛා ආලම්බිත්වා රුක්ඛ මභිරු හනං හවති, කිං දිඝදළන නිඃසෙණි පරිසෙසනෙන-යි.

යතුවෙන් සමන්තභද්‍ර ධම්සාගර විලොලන ඤුණමෙරුමත්වූ සඞ්ඝාමිනි නාගසෙන සථවිරයන්වහන්ස හිඟිවූ එහයින්ම අගාරි කවූ අගාරික හෙයින්ම කාමභොගීවූ සත්වයෝ ඝාත්තවූ පරමාර්ථවූ නිර්ඝාණය සාක්ෂාත් කෙරෙත්නම් ධුතාඞ්ගයෝ කවර අර්ථයක් සාදනනාහුද ඒ කාරණයෙන් ධුතාඞ්ගයෝ අකෘත්‍ය කරයෝනම් වෙති, ක්‍රියාවක් සාදමදනාහු නොවෙති, ඉදින් සඞ්ඝවූ නාගසෙන සථවිරයන්වහන්ස මන්ත්‍රයක් හෝ ඖෂධයක් හෝ නැතිව ව්‍යාධි හු උපසමනය වෙත්නම් වමනවිරෙචනාදි ශරීර දුෂ්ලකරණයෙන් ප්‍රයොජන කවරේද, ඉදින් ම්වින්ඝඃ නිග්‍රහකොට්හැකි ප්‍රති ස ත්‍රුන්ට අසිසත්‍රි ශරධනු මොදඹුලගුල මුද්ගරයන් ගැන්මෙන් ප්‍රයොජන කවරේද ඉදින් ගණ්ඨිකුවිල සුසිරකඤ්ඤලතා ඃඛාඳෙහි සැපසේ එල්වියහැකිවූ දෘෂ්‍යපදවීහිවූ දැඩිවූ ගිනිමෙන් සෙවිමෙන් ප්‍රයොජන ඝවෘර්දුයි යනාදින් උපමාසහිත කොට්කියා සූවාමිනි එපරිදෙදන්ම කාමභොගීහු ඝාත්තවූ පරමාර්ථවූ නිර්ඝාණය සාක්ෂාත් කෙරෙත්නම් ධුතාඞ්ග සමාදානයෙන් ප්‍රයොජන කවරේදයි විවාළේය.

එසේ විවාල මිලිඳුමහරජහට ශ්‍රීඝන ශ්‍රීඝාක්‍යසිංහ ප්‍රවර ඝාස නාභිලපථ සරද සිසිරකර නිර්ඃශෙෂවූ නාගසෙන සථවිරයන්වහන් සේ "අඤ්ඤසි ඛොපනි ත්වං මහාරාජ ධුතගුණා යථාභූවඝගුණෙහි ධුතංගානි සබ්බබුද්ධානං පිතිතානි පසත්තානි-යි,,

යනාදින් ධුතාඞ්ගසෙවනය සියලු බුඩාදින් විසින් ප්‍රාර්ථනාකිරීමි ආදිවූ අවවාදි ගුණයක් ඇතිපරිදිදක්වා වදාරා මහතෙහි-

යෙඛ්‍යාතෙ මහාරාජ ධුතගුණෙ සම්මා උපසෙවනතී තෙ අඨා රසහි ගුණෙහි සමුපෙතා හවන්ති කතමෙහි අඨාරසෙහි චාරෝ තෙ සං සුවිසුඃඛා හොති පවිපදු සුපූරිතාඃඝාති කාමිකා චාවසිකා සුරක්ඛි තං හොති මනොඃසම්චාරෝ සුවිසුඃඛා හොති විරියං සුපඝාහිතං හොති භයං වූපසම්මති අත්තානුදිට්ඨිං ව්‍යපගතා හොති අෂතා උප රතෙ හොති මෙත්තා උපට්ඨිතා හොති ආභාරෝ පරිඤුඤතෙ හොති

සඤ්ඤත්තානං හරිකෙතෝ හොති හොජ්ඣඞ්ගෙ භාවනාසඞ්ඛාතෝ ජාග රියං අනුයුඤ්ජතෝ හොති අනිමෙකතෝ හොති යථා රුසු තත්ථ විහාරී හොති පාපඡේගුච්ඡී හොති විවෙකාරාමෝ හොති සතතං අපපමත්තෝ හොති යෙතෙ මහාරාජ ධුතාගුණෙ සම්මා උපසෙවන්ති තෙ ඉමෙහි අඞ්ගරයගුණෙහි සමුපෙතා භවන්ති-යි.

යතුවෙන් මහරජ මේධුතාංගයෙන් යම්තෙඤණක් මනාකොට භාවනය කෙරෙත්නම් ඔහු අටලෝස් ගුණයකින් සමුපෙතවෙති කවරනම් අටලෝස් ගුණයකින්ද යත්? ඒධුතාංගධරයන්ගේ චාරය සුවිසුඛවෙයි ප්‍රතිපත්තිය මනාකොට පිරුවානම් වෙයි කායවාක් දෙක රක්ෂිතවෙයි මනස්සමාචාර සුවිසුඛවෙයි විශ්‍ය මනාකොට පවත්ගන්නා බැවින් සුපරිශුද්ධවෙයි. හැසිරුම සමානවෙයි ආතමානුදෘෂ්ටිය ව්‍යපගතවෙයි අඤාතය උපරතවෙයි මෛත්‍රීභාවනාව උපස්ථිතවෙයි ආහාරයෙ පරිඤ්ඤාතවෙයි සියලු සත්වයන් විසින් ගරුකොටයුතුවෙයි හොජනයෙහි පමණ දන්නාලැබෙයි නිදිදුරුකිරී ආමෙහි අනුයුක්තවෙය අනිකෙතවෙයි යම්තැනක එසුනම් එතැන්හි යෑපසේ වසනුලැබෙයි පාපයට ජිගුප්ඡා කරනුලැබෙයි විවෙක ඇසකි ඇලුම් ඇතිවෙයි නිරන්තරයෙන් අප්‍රමාදවෙයි මහරජ යම් කෙනෙක් ධුතාඟයන් මනාකොට සෙවනය කළාහු වූනම් ඔහුමේ අටලෝස් ගුණයන් සමුපෙතවෙතියි වදරා මතෙහි ඒ ධුතාඞ්ග සූරණය සුදුසු පුද්ගලයන් දන්වනසේක්.

දසගුමෙ මහාරාජ පුග්ගලා ධුතගුණාරහා, කතමෙ දස? සඩ්ඩා මහාති හිරිමා ඛිතිමා අත්‍රුහාඅප්පිච්ඡිඅලලාලෝ සඤ්ඤාකාමෝ දල්ඝ සමාදෲනෝ අනුඤ්ඤාතඤ්ඤලා මෙත්තා විහාරී ඉමෙ ඛෝ මහාරාජ දසපුග්ගලා ධුතගුණාරහා-යි.

යහු වෙන් මහරජිඳුරුවනි! ධුතාඞ්ග පූරණයට සුදුසුවූ පුද් ගලයෝ දසදෙනෙක ඔහු කවුරුදයත? අදිංකවූ ශ්‍රද්ධාව ඇත්තේමෙ ද පාපයෙහි ලජ්ජා ඇත්තේවිද භයෙහි සම්පහානවේද කෙ මහාවූ කාමාවත්තේද අල්පවිඡිවූවද රාහුල තෙරුන් සෙයින් ශික්ෂාකාමීද තෙවත් ගබ ඇවිපළණ විරදකොට පණවාසේඳසූ සික්ෂාපදයද මහ ඉමරසේ සිතා යම්සේ ආතුරයෙක් කරණා ඇති භෙවදාඇස්සියක්හු මේනොකොව මේමනාබොව යනාදීන් ප්‍රතිඤෙප කළි සියලු දුරු කොට මෙකව බොව යනාදීන් කි සියලල පිළිගණිද එපරිද්දෙන්ම භගවත්හු විසින් මේ කරව මේ නොකරව යනාදීන් පැණවූ ශික්ෂාපදය මුදුනෙන් පිළිගණ රක්ෂා කෙමති මහසින් ශික්ෂාකාමී වේද බොල්මහොඩහි නිදුවනලද දඬක්සේ නොඉපිලි මහාකොට විදුරු පොළුව කැණිනිදුවනලද වැඩක්සේ අෂ්ටලෝක ධම්මයෙන් භා ලොභ වෙෂාදිය කරණකොටගෙණ තමාගේ සමා

දූනය නොබිඳීමෙන් දුර්වෙද සමාදූනය ඇත්තේවේද දුර්වුදුවූ වීරද කීපිමෙන් වෙහසෙනොව අනුජ්ඣාන බහුලවේද කල්‍යාණපාප ජනයන් කෙරෙහි සම සෘතු දූයකවූ සිහිල් ජලයක්සේ සියලු හිතාහිත යන්හියන් කෙරෙහි පතළ කරුණා ඇති හෙයින් මෛත්‍රී විහාරිව වෙසේද මහරජ්ජුරුවෙනි මේ දසගුණයෙන් සමන්විතවූ මෙම පුද්ගලයෝ බුදුගුණ පූරණයට සමර්ථ බැවින් යෝග්‍යවන්නාහුයයි විදුරා තදුත්තර යෙහිදු-

ඉයතෙ මහාරාජගිහි අගාරිකා කාමභොගිනො සන්තං පරමත්ථං නිබ්බාණං සච්ඡිකරොන්ති සබ්බෙ තෙ පුරිමාසුජාතිසු තෙරසසුධුතගුණෙසු කතුපාසනා කතහුම්කම්මා තෙ තත්ථ වාරව පරිපන්නිව සොධයිත්වා අඡ්ඣතරගි හිගි යෙව සන්තා සන්තං පරමත්ථං නිබ්බාණං සච්ඡිකරොන්ති යථාමහාරාජ කුසලා ඉසසථෝ අන්නෙ වාසිතෙ පඨමං තාවළුපාසන සාලාය වාප භෙද වාපාරොහණ මුඛිපනි පිලින අහුලිනාමන පාදඨපන සරගහණ සන්‍යාහණ ආකඩ්ඪන සන්ධාරන ලකඛනියමනඛිපණෙ නිණ්ණපුරිසක ඡිකණ්ඩනිණ පලාල මත්තිකා පුඤ්ඡථලක ලකඛවෙධ අනුසිකඛාපෙන්ති රඤ්ඤ්‍යන්තිකෙ උපාසනං ආරාධයිත්වා ආජඤ්ඤරථ ගජතුරග ධනධඤ්ඤ හිරඤ්ඤ සුවණ්ණදූසිදූසහරියඤාමවරංලභන්ති එවමෙවඛ්ඛමහාරාජ යෙ තෙ ගිහි අගාරිකා කාමභොගිනා සන්තං පරමත්ථං නිබ්බාණං සච්ඡිකරොන්ති තෙ සබ්බෙපුරිමාසු ජාතිසු තෙරසසු ධුතගුණෙසු කතුපාසනා කතහුම්කම්මා තෙ තත්ථෙව වාරව පරිපන්නිව සොධයිත්වා අඡ්ඣ තරගි ගිහිගෙව සන්තා සන්තං පරමත්ථං නිබ්බාණං සච්ඡිකරොන්ති නමහාරාජ ධුතගුණෙසු පුබ්බාසෙවනං විනා එකිස්සා යෙව ජාතියා අරහත්තං සච්ඡිකිරියා හොති-සි,

යනුවෙන් මහරජ්ජුරුවෙනි ගිහිවූ අගාරිකවූ කාමභොගීවූ සත්වයෝ ශාන්තවූ පරමාර්ථවූ නිර්වාණය සාක්ෂාත්කෙරෙද ඒ සියලුම පූර්ව්ජන්මාන්තරවල තෙළෙස් ධුතාඞ්ගයන් කෙරෙහි කරණලද අභ්‍යාසඇති කරණලද වාසනාභූම් ක්‍රියාඇති ඒ සත්වයෝ එහිම වාරයද ප්‍රතිපත්තියද සොධා දැන් මේ කාලයෙහි ගිහි මසිව ශාන්තානි ශාන්තවූ පරමාර්ථවූ නිර්වාණය සාක්ෂාත්කෙරෙති, තවද මහරජ්ජුරුවෙනි යම්සේ දක්ෂවූ ධනුර්ධරතෙමේ ප්‍රථමයෙන් අතවැස්සන් විදමන් උගන්නා ශාලාවෙහිදී ධනුප්‍රහෙදයෙහිද දුනුදීය බැහි මෙහිද හෙවත් දුනුඇටවීමෙහිද දුනුම්ව ගැන්මෙහිද එම දුන්න ම්පින් දැඩිකොට ගැන්මෙහිද ඇඟිලි නැමීමෙහිද පයතිබ්මෙහිද හිය ගැන්මෙහිද දුනුදියසැර බැහිමෙහිද දුනුඇදීමෙහිද ඇදසිටීමෙහිද ලක්ෂණියමකොට ශරප්‍රේරණය කිරීමෙහිද පුරුෂාකාරවූ පඹරුපය

ශෞමවීරවිය නාණකැරලිය මැවිපිඬුය පෝරුවයයන ලක්විදිමෙයි
තිස්ම්වා නැවත රජහුගේ සම්පයෙහි-ශිල්පදක්වා සිත්ගෙණ රථ
තුරග ධන ධාන්‍ය හිරණ්‍ය සුවණ්ණ දාසිදාස භාය්‍යා ග්‍රාමවරාදිය
ලබන්නේවේද එපරිදෙන්ම මහරජහුරුවෙනි යම් ගිහිවූ අගාරි
කවූ කාමභොගියිවූ සත්තිකෙණෙක් ඥානවූ පරමාර්ථවූ නිර්‍වාණය
සාක්ෂාත්කෙරත් නම් ඒ සියල්ලෝම පූජිජන්මානන්තරවල තෙ
ලෙස් ධූතගුණයන් කෙරෙහි කාරණලද අභ්‍යාස ඇත්තාහු කරණල
දම්යානාහු ඉන්ද්‍රිය ඇත්තාහු පූජිතයෙහිදිමැවාරයද ප්‍රතිපත්තියද සුබ
මකාවි දැන් මේකාලයෙහි ගිහිභාවයෙහිම සිට ඥානාති ඥානවූ
පරමාර්ථවූ නිර්‍වාණය සාක්ෂාත්කෙරෙනි තවද මහරජහුරුවෙනි ධූත
ගුණයන් කෙරෙහි පෙර අභ්‍යාසයක්නැති සත්තියන්ට එකජාති
භූයෙහිම අහිත්වය සාක්ෂාත්වන්නේ නොවෙයි වදුරා සදුකාලයෙ
හිම අභ්‍යාසවන ජලඇති ආකාස ගඟාවසේ අභ්‍යාසවන ප්‍රගුවක්ඇති
මහයින් තදුත්තරමයිදු-

උත්තමෙන පන විරියෙන උත්තමාය පටිපත්තියා තථාරූපෙන
ආවරියෙන කල්‍යාණමිත්තෙන්ත අරහන්තං සච්ඡිකිරියා හොති යථා
භූපන මහාරාජ හිඝසක්කා සල්ලකත්තෙනා ආවරියං ධනෙනවාව
සාධාපටිපත්තියාවා ආරාධෙත්වා සත්ථගහණ ඡේදන ලෙඛන වෙධන
සල්ලුඩරණ වණ්ණධොවන මසාසන හෙසජ්ජානුලිම්පන වමනවිරෙ
චනානුවාසන කිරියමනුසික්ඛිත්වා විඤ්ඤූ කතසික්ඛා කතුපාය
ඛනා කතහත්ථා ආතුරෙ උපසංකමති නික්ඛිඝාය එවමෙව ඛො
මහාරාජ යෙතෙහිගි අගාරිකා කාමභොගිනො සන්තං පරමත්ථං
නිබ්බාණං සච්ඡිකරොන්ති තෙසඃබබපුරිමාසුජාතිසුතෙරස සුධූතගු
ණෙසු කතුපායනා කතඝුම්කම්මා තෙ තත්ථෙව වාරව පරි පත්තිච
ඡාධිගච්ඡන්ති අඤ්ඤතරගි ගිහිභයවඝන්නා සන්තං පරමත්ථං නිබ්බා
ණං සච්ඡිකරොන්ති න මහාරාජ ධූතගුණෙහි අවිසුඛානං ධම්මාභි
සමයොහොයි යථාමහාරාජ උදකස්ස අසෙවනෙන බීජානං විරූ
හනං න හොති එවමෙව ඛො මහාරාජ ධූතගුණෙහි අවිසුඛානං
ධම්මාභි සමයෝ න හොති යථාවාපන මහාරාජ අකතඝුයලානං
අඤ්ඤතකල්‍යාණානං සුගතිගමනං න හොති එවමෙව ඛො මහාරාජ
ධූතගුණෙහි අවිසුඛානං ධම්මාභි සමයෝ න හොති.

යනුවෙන් මහජහුරුවෙනි උතුම්වූ වියත්තියෙන් උතුම්වූ ප්‍රතිප
ත්තියෙන් වෙවඳුවූ ආචාර්‍යයන් කරණකොටගෙණ කල්‍යාණ මිත්‍ර
යන් කරණකොටගෙණ නිර්‍වාණය සාක්ෂාත් කවයුතුය යම්සේ
මහරජහුරුවෙනි හිඝසක්ක සල්ලකත්තෙ තෙමේ ධනයෙන්හෝපිළි
මනින් මහා ආචාරීන් සිත්ගෙණ ශස්ත්‍රග්‍රහණ ඡේදන ලෙඛන
වේධන ඝෘල්ලාඩරණ වූණ බන්ධන ඖෂධ භෙෂජ්‍යානුලිම්පන

වමන විරෙචනානුවාසන ක්‍රියාවෙහි මනාකොට හික්මී හැම මේ
ද්‍යයෙහිම සුකෘතශික්ෂා ඇත්තාවූ එහෙයින්ම කරණලද අභ්‍යාස
ඇතිව කෘතහස්තවූයේ ආතුරයන්කරා විකිත්සාවට එලඹියන්
නේද එපරිද්දෙන් මහරජ්ජුරුවෙනි ගිහිවූ අගාරිකවූ කාමභොගීවූ
යම් ඒ සත්ත්වයෙණෙක් ශාන්තවූ පරමාර්‍යවූ නිර්‍වාණය සාක්ෂාත්
කෙරෙත්නම් ඒ සියලු සත්වයෝම ප්‍රමුඛත්වාන්විත රවල්ගි තෙලෙය්
ධුතගුණයන් කෙරෙහි කරණලද අභ්‍යාස ඇතිව කරණලද වාසනා
භූමිත්‍රියා ඇතිව ඒ සත්වයෝ එහිදීම වාරයද ප්‍රතිපත්තියද සුබ
කොටගෙණ දැන් මේකාලයෙහිදී පැවිදිකොටුවද ප්‍රථම පුණ්‍යානුභාව
යෙන් ගිහිවසිටම ශාන්තාතිශාන්තවූ පරමාර්‍යවූ නිර්‍වාණය
සාක්ෂාත්කෙරෙති මහරජ්ජුරුවෙනි ධුතගුණයෙන් පිරිසිදුනොවූ
සත්වයන්ට ධර්මාභි සමයවන්නේ නොවෙයි වදුරා ඊට කාරණා
දක්වනලෙස්ක් යම්සේ මහරජ්ජුරුවෙනි ජලයාගේ සෙවනය නොඇති
බිමෙන් බිජයන්ගේ පලනැඟීම කොවේද එපරිද්දෙන්ම මහරජ්ජු
රුවෙනි ධුතගුණයෝ පිරිසිදුනොවූ සත්වයන්ට ධර්මාභිසමය නොවෙයි තවද යම්සේ හෝ මහරජ්ජුරුවෙනි නොකරණලද කුසල ධර්මයන් ඇති නොකරණලද කල්‍යාණ ඛන්ධයන්ඇති සත්වයන්ට ප්‍රතිනිමනෙක් නැද්ද එපරිද්දෙන්ම මහරජ්ජුරුවෙනි ධුතාංග පූරණයකොට ඒ ගුණනැමැති පිරිසිදු ජලයෙන් කෙලෙස් නැමැති මල පිරිසිදුනොකළි සත්වයන්ට ධර්මාභිසමය නොවන්නේ හෙවත් නිවන් සිඩනොවෙයි වදුරා තදුත්තරයෙහි ධුතාඩ්ගාංග සංඝ දක්වා වදුරන්නාවූ ප්‍රවරප්‍රඥප්‍රඥාප්‍රභාවයෙන් සකල සනරාමර ලෝකයා විසින් විචාරණලද ප්‍රඥානැමැති ව හනින් නිර්‍වාණයට සමර්‍ථවූ නාගසෙන ස්ථවිරයන්වහන්සේ චාතුම් හාරාජිකාදි යදිව්‍යලෝකයහා මොඩ්ගව්ධ බ්‍රහ්මලෝකය ආදර්‍ශිතල යකින් දක්වන්නාසේ මෙරමුදුහට් නෙණ්ගොස් යතරමහපථ දක් වන්නාසේ හිමවතට නෙණ්ගොස් මහදඹරුකඅාදිවූ සියලු සිම්බල විත්තරය දක්වන්නාසේ සතරමහා සාගරයෙහි පැන් ඉවත්කොට සියලු රුවන් ආකරයන් දක්වන්නාසේ පාවිච්චි පෙරලා ආකර සහිනවූ නිධානයන් දක්වන්නාසේ මෙරුමත්‍රිය නෙණ මනාසමුද්‍රය අල්ලා අමානගා අනුභව කරවන්නාසේ පූර්‍වෝපචිත කුසලබලයෙන් නිපන් ප්‍රඥානැමැති මෙරුමත්‍රිය නණ ත්‍රිපිටක ධර්මනැමැති සාගර යෙහි බහාඅල්ලා රජහු විසින් පුළුවුසනාලද ධුතාඩ්ගප්‍රශ්නයට අනුකූලවූ ධුතාඩ්ගානිසංස නැමැති අමාණ්ඩණ රජහුගේ කුසුස් නැමැති සා පිපාසා සන්ඩිදුවනසේක්.

පඨවිසමං මහාරාජධුතගුණං විසුද්ධිකාමානං පතිට්ඨභූතා
ආපොසමං මහාරාජ ධුතගුණං තිසුද්ධිකාමතාය සබ්බකිලේසමල

වනඤෙන,තෙජෝඝසමංමහාරාජ ධුතගුණං විසුද්ධිකාමානං සබ්බකිලෙ
සවනඤ්ඣාපනඤෙන, වායොඝසමං මහාරාජ ධුතගුණං විසුද්ධි කාමානං
සබ්බකිලෙසරජෝ පවාහනඤෙන, අගදඝසමං මහාරාජ ධුතගුණං
විසුද්ධිකාමානං සබ්බකිලෙස ව්‍යාධි වූපසමනඤෙන, අමතඝසමං මහා
රාජ ධුතගුණං විසුද්ධිකාමානං සබ්බකිලෙස විනාසනඤෙන'
ඛෙහෙ සමංමහාරාජධුතගුණංවිසුද්ධිකාමානංසබ්බසාමඤ්ඤගුණඤ්ඤ
ථිරුහනාඤෙතමමනාහරඝසමං මහාරාජ ධුතගුණං විසුද්ධිකාමානං
පඤ්ඤිවිත්ත සබ්බඝසම්පත්තිවර දදඤෙන, නාවාඝසං මහාරාජ ධුත
ගුණං විසුද්ධිකාමානං සංසාරමහණ්ණවපාර ගමනඤෙන, ථිරුත්තා
නඝසං මහාරාජ ධුතගුණං විසුද්ධිකාමානං ජරාමරණථිරුත්තානං
අඤ්ඤාඝකරණඤෙන, මාතුඝසං මහාරාජ ධුතගුණං විසුද්ධිකාමානං
කිලෙසදුක්ඛපනි පිළිතානං අනුග්ගහානඝකඤෙන, පිතුඝසං මහාරාජ
ධුතගුණං විසුද්ධිකාමානං කුසලවඩ්ඪිකාමානං සබ්බසාමඤ්ඤගුණ
ජනඝකඤෙන, මිත්තඝසං මහාරාජ ධුතගුණං විසුද්ධිකාමානං සබ්බඝ
මඤ්ඤගුණ පරිඝයඝනං අවිසංවාදකඤෙන, පදුමඝසං මහාරාජ
ධුතගුණං විසුද්ධිකාමානං සබ්බකිලෙසමලෙහි අනුපලිත්තඤෙන,
වතුජාතීයවරගන්ධඝසං මහාරාජ ධුතගුණං විසුද්ධිකාමානං කිලෙස
දුග්ගන්ධ පටි ච්ඡොදනඤෙන,ඛීරිරාජඝසං මහාරාජ ධුතගුණං විසුද්ධි
කාමානං අඤ්ඤලොක ධම්මිවානෙහි අකම්පිය ඤෙන, ආකාඝසං මහා
රාජ ධුතගුණං විසුද්ධිකාමානං සබ්බඨඨගහණූපනත උරුවිසට විත්ථ
තමනත්තඤෙන, නදීඝසං මහාරාජ ධුතගුණං විසුද්ධිකාමානං කිලෙ
සමලපවාහනඤෙන, සුදෙසිකඝසං මහාරාජ ධුතගුණං විසුද්ධිකාමා
නං ජාතිකන්තාර කිලෙස වනගහණ නිවේරණඤෙන, මහාඝත්ථවාහ
ඝසං මහාරාජ ධුතගුණං විසුද්ධිකාමානං සබ්බභය සුඤ්ඤඛෙම අභය
වර නිබ්බාණ නගර සම්පාපනඤෙන, සුමජ්ජිත ච්මලාදඝසඝසං මහා
රාජ ධුතගුණං විසුද්ධිකාමානං සංඛාරානං සභාවදඝසනඤෙන, එල
කඝසං මහාරාජධුතගුණං විසුද්ධිකාමානං කිලෙස ලඤ්ඡ සර සන්ති
පවිබාහනඤෙන, ඡිත්තඝසං මහාරාජ ධුතගුණං විසුද්ධිකාමානං
කිලෙසවඩ්ඪ නිවිධගන්ථනනා පාත පවිබාහනඤෙන, වඤ්ඣඝසං
මහාරාජධුතගුණං විසුද්ධිකාමානං පිහයිත පත්ථිතඤෙන, සුරිඝසං
මහාරාජධුතගුණං විසුද්ධිකාමානං මොහතම නිම්මර නාඝනඤෙන
සාගරඝසං මහාරාජධුතගුණං විසුද්ධිකාමානා අනෙකවිධ ඝාම,
ඤ්ඤගුණ්ඤවරරතනුඤ්ඤානඤෙන, අපරිමිතමසංඛ්‍යම්පමෙය්‍ය
ඤෙනව එවමෙව ඛො මහාරාජධුතගුණං විසුද්ධිකාමානං බහුපකාරං
සබ්බදරථ පරිළාහඤූදං භයඤූදං ඛිලඤූදං මලඤූදං ඉඝාඤූදං
දුකඛඤූදං රාගඤූදං දෙඝඤූදං මොහඤූදං මානඤූදං දිට්ඨිඤූදං සබ්බ
කුලධම්මූදං යඝාවහං තිතාවහං සුඛාවහං ඵාසුකරං පීතිකරං
ඝොභණඛ්කරං අනවජ්ජං ඉඤ්ඨඵල විපාකං-ති.

යනුවෙන් මහරජ්ජුරුවනි විසුඬියයි කියනලද නිවීණය කැමති සත්වයන්ට මේධුතගුණය මතමේ පිහිට වන අඳියෙන් මහා පෘථිවියහා සමානවින්නේය, එසේම විසුඬි කැමැති සත්වයන්ගේ කෙලෙස් නැමැනිමල සුඬකරණ අඳියෙන් පිරිසිදු ජලයක්හා සමානවන්නේය, එසේම සියලු කෙලෙස් නැමැති වනය දවාහරණ අඳියෙන් තෙජොකඳක් හා සමානවන්නේය, සියලු නිවන්කැමති සත්වයන්ගේ කෙලෙස් නැමැතිමල රජස්ගසා හරණාඳියෙන් වඩවාතයක්හා සමානවන්නේය, නිවන්කැමති සත්වයන්ගේ සියලු කෙලෙස් නැමැති ව්‍යාධිඋපසමනය කරණ අඳියෙන් මේ ධුතගුණය අගදයක්හා සමානවන්නේය, තවද මහරජ්ජුරුවෙනි මෙධුතගුණය නිවන්කැමති සත්වයන්ගේ කෙලෙසුන් විනාසකරණ අඳියෙන් අමෘතයක්හා සමානවන්නේය, තවද මහරජ්ජුරුවෙනි යමෙක් නිවන් කැමතිවිනම් ඒ සත්වයාහට මේධුතගුණය සියලු ශ්‍රාමණ්‍යගුණ විරූහනාඳියෙන් පෘෂ්ඨයක්හා සමවන්නේය, තවද මහරජ්ජුරුවෙනි මේධුතගුණය මනොහර යයි කියනලද විනනා මාණික්‍යයක්හා සමානවන්නේය, විසුඬිකැමැත්තාවුන්ට සතුපැතු සම්පත්වර දදනාඳියෙනි, තවද මහරජ මේධුතගුණය විසුඬි කැමැත්තාවුන්ට නැවක්හා සමානවන්නේය සංසාර මහාණ්ණවයෙන් එතරවන අඳියෙනි, තවද මහරජ මේධුතගුණය නිවන් කැමති සත්වයන්ට භීරුත්තානයයි කියනලද භයටසැඟවුණු මනා සථානයක් හා සමවන්නේය ජරාමරණයන්ට අස්වසා ප්‍රතිඝාවන අඳියෙනි, තවද මහරජ මේධුතපුරුණය නිවන් කැමති සත්වයන්ට ප්‍රෙමහරිත මාතාවක්හා සම වන්නේය කවරඅඳියකින්ද කෙලෙස් දුකින් ප්‍රතිපීඩිත සත්වයන්ට අනුග්‍රහ කරණ අඳියෙනි, තවද මහරජ මේ ධුතාංගසෙවනය විසුඬිකාමයන්ට පිතාමෙකරණකුත්හාසමවන්නේය, කවර අඳියකින්ද කුසල්වඩනු කැමති සත්වයන්ට සියලු ශ්‍රාමණ්‍යගුණ ජනකාඳියෙයනි, තවද මහරජ මේධුතගුණය නිවන් කැමති සත්වයන්ට මිත්‍රයෙකුහා සමවන්නේය කවර අඳියකින්ද සියලු ශ්‍රාමණ්‍යගුණ පයෝෂනයට අවිසංවාදී ඳියෙයනි, තවද මහරජ මේධුතගපුරණය නිවන් කැමති සත්වයන්ට පදුමයක්හා සමවන්නේය කවරඅඳියකින්ද සියලු කෙලෙස් නැමැති මලහි අනුපලිත්තාඳියෙයනි, තවද මහරජ මේ ධුතගුණය නිවන් කැමැත්තාවුන්ට සිවුදැහැද සමවන්නේයි. කවර අඳියකින්ද කෙලෙස් දුෂ්කියන්ගේ ප්‍රතිවිනොදනාවී යෙයනි, තවද මහරජ විසුඬි කාමයන්ට මේ ධුතගුණය පණිතයක් හා සමවන්නේය කවර අඳියකින්ද ලාභය අලාභය යනාදී අෂ්ට ලෝක ධර්ම නැළෙන්නී වාතයෙන් අකම්පාවී යෙයනි, තවද මහරජ

මේ ධූතගුණය විසුදී කාමයන්ට ආකාශයහා සමවන්නේය, කව ඇ අර්යකිඳ සවීවාත ග්‍රහණාපගත උරු මේඤත මහන්තාර්යෙනි, තවද මහරජ විසුඩි කාමයන් හිසින් සෙවුනාලදධූතගුණය ගඟා වක්හා සමවන්නේය කෙලෙස්මල පරිසුඩකරණ අර්යෙනි, තවද මහරජ මේධූතගුණය විසුඩි කැමැත්තාවූන්ට සුදෙසිකයක්හා සම වන්නේය කවරාර්යෙකිඳ ජාතිකාන්තාරකෙලශවනගහණනිස්ථර ණාර්යෙනි, තවද මහරජ මෙධූතගුණය මහාසාර්ථවාහයක් හා සම වන්නේය කවර අර්යකිඳ නිවන් කැමති සත්වයන් යම්හිය සූනය ක්ෂෙම අභයවර ප්‍රවර නිර්මාණ නගර ප්‍රවෙසකරණාර්යෙනි, තවද මහරජ මහාකොට පුරණලද මේධූතගුණය මහාකොට මැද ඔප්නගනලද ආදය සංඛ්‍යාත කැඩපතක්හා සමවන්නේය කවර අර්යකිඳ විසුඩි කාමයන්ට සම්යංසාරයන්ගේ සඩහාව දැකිනාර්යෙනි. තවද මහරජ මේධූතගුණය ඵලකයක්හා සමවන්නේය කවර අර්යකින්දවිසුඩි කාමයන්වකෙලශ සූල සර සහති ප්‍රතිබාහනාර්යෙනි, තවද මහරජ මේ ධූතගුණය ජිත්‍රයක් හා සමවන්නේය කෙලශවර්ධ නිර්වධාන්ති සන්තාපාතප ප්‍රතිබාහ නාර්යෙනි, තවද මහරජ මේධූතගුණය වඤ්‍යාහා සමවන්නේය කවර අර්යකින්ද විසුඩි කාමයන්ට පිහඨිත ප්‍රාර්විතාර්යෙනි, තවද මහරජ මේධූතගුණය විසුඩි කාමයන්ට තමනිම්ර සංඛ්‍යාත මොහා කිකාරය විනාස කරනාර්ථයන් සහස්‍රරශ්මින් ප්‍රතිමණ්ඩිතවූ සූර්‍යය දිව්‍යරාජයාහා සමවන්නේය. තවද මහරජ ධූතාගපූරණය සංඛ්‍යා තගුණය විසුඩි කාමයන්ව අනේකවිධ ශ්‍රාමණ්‍යගුණ නැමැති උතුම් රතනයන්ගේ උත්පත්තියට කාරණා හෙයින්ද අපරිමිත අසං ඛ්‍යෙය්‍ය අප්‍රමේය්‍යාර්ථයන්ද සාගරයහා සමවන්නේය, මහරජ මේ ධූතාගපූරණ සංඛ්‍යාතගුණය විසුඩියයි කියනලද ඒ නිර්මාණය කෙම තත්වූන්ට බොහෝ උපකාරිවන්නේය යම්දරථ පරිලාහනයන්නේය භයනයන්නේය ඒ ඒ තැන්හි උපදනා භවය නසන්නේය බිල නසන්නේය රාගාදිමල නසන්නේය සෝකනසන්නේය භයදුක් නසන්නේය රාගනසන්නේය වෙඝනයන්නේය මොහ නසන් නේය මාන නසන්නේය දෘෂ්ටිනසන්නේය සම්මාකුශලධර්මයන් නසන්නේය යසඵලවන්නේය ගිත ඵලවන්නේය ඵාසුකරන් නේය ප්‍රීතිකරන්නේය යොගක්ෂෙම කරන්නේය නිවරදි වන් නේය ඉෂ්ටසුඛ විපාකවන්නේයයි යහාදින් ආකාශ ගඟාව හෙණ හැර දක්වන්නාසේ අනෙකප්‍රකාර ධූතගුණානිසංස දක්වා වදුරා වම්ා වක්පිට වම්ාවක් වස්නාසේ නවද දැක්වූවමනා තනනි ශ්‍රීනාර්යන් නැතිහෙයින්-

යථාමහාරජ මනුස්සා උපත්ථම්භවසෙනහොජනං උපසෙ වනති ජීනවසෙන භෙසජ්ජං උපසෙවනති උපකාරවසෙන මිත්තං

උපසෙවනහි කාරණවසෙන නාවං උපසෙවනති සුගණ්ඩ වසෙන මාලාගණ්ඩ උපසෙවනති අභයවසෙන හිරුත්තානං උපසෙවනති පතිඨාන වසෙන පඨවිං උපසෙවනති සිපපවසෙන ආවරියං උප සෙවනති යසවසෙන රාජානං උපසෙවනති කාම දදවසෙන මණි රතනං උපසෙවනති එවමෙව ඛෝ මහාරාජ සඛ්ඛසාමඤ්ඤ ගුණදද වසෙන අරියධුතගුණං උපසෙවන්ති-සි.

යනුවෙන් මහරජ්ජුරුවෙනි යම්සේ මේ ලෝකයෙහිම මනු ෂ්‍යයෝ උපසඤ්ඤ ථගයෙන් හොජනය සෙවනය කෙරෙද්ද හිතව ශයෙන් හෙෂජ්‍යය සෙවනය කෙරෙද්ද උපකාරවශයෙන් මිත්‍රයන් සෙවනඇ කෙරෙද්ද එතරවීම වශයෙන් නෞකාශ්‍රවනය කෙරෙද්ද සුවඳපිණිස මාලාගණියන් සෙවනය කෙරෙද්ද අභයපිණිස හිරු තානා සෙවනය කෙරෙද්දපිහිටපිණිස පෘථිවිය සෙවනය කෙරේද්ද ශිල්පපිණිස ඇදුරන් සෙවනය කෙරෙද්ද යසපිණිස රජදරුවන් සෙවනය කෙරෙද්ද කැමති කැමති වස්තුලැබෙන පිණිස චින්තා මණිකාශ්‍රයන් සෙවනය කෙරෙද්ද එපරිද්දෙන්ම මහරජ! සියලු ශ්‍රමණගුණ ලැබෙනු පිණිස ආර්‍යයෝ ධුතාංගසෙවනය කෙරෙතිධි වදරා තදුත්තරයෙහිදු කාරණා දක්වන්නාවූ සඞ්ඝාකාර විමලප්‍රඥ ගුණරතන නිධි නිර්ශෙෂ නාගසෙන සථවිරයන්වහන්සේ-

යථාවාපන මහාරාජ උදකං බීජ විරුහනාය අගඤ්ඡාපනාය ආහාරෝ බලහරණාය ලාභාබන්ධනාය සඤ්ඨං ඡේදනාය පානියං පිප සා විනාසනාය නිද්‍රාඅසාසකරණාය නාවා නිරසම්පාපනාය හෙඝ ජ්ඣං ව්‍යාධිවූපසමනාය යානං සුඛගමනාය හිරුත්තානං භයවි නොදනාය රාජා අරක්ඛත්ත ය ඵලකං දඞ්ගලෙඩ්ඩුලගුල සරසත්ති පටිබාහනාය ආවරියෝ අනුසාසනාය මාතාපොසනාය ආදසොඹ ලොකනාය අලංකාරෝ සොභනාය වඤ්ඣං පටිච්ඡාදනාය නිසෙසනි ආරොහණාය තුලානිකෙඛපනාය මන්තං පරිජපනාය ආවුධං තජ්ජනිය පටිබාහනාය පදීපෝ අන්ධකාර විධමනාය වාතාතපරිලා හනිබ්බාපනාය සිපපවුත්තනිපපාදනාය අගදංජීවිතරක්ඛණාය ආකරෝ රතනුපපාදය රතනං අලංකාරාය. ආණාඅනනික්කමාය ඉස්සරියං වසවත්තනාය එවමෙව ඛෝ මහාරාජ ධුතගුණං සාම ඤ්ඤබීජ විරුහනාය කිලෙසමලබ්‍රහ්මනාය ඉඞ්ඛලාහරණාය සතිසං වරනිඛන්ධනාය විමිනි ! විවිකිච්ඡාසමුච්ඡේදනාය තණ්හාපිපාස විනාසනාය අභීසමයසාසකාරණාය චතුරොඝනිත්තරණාය කිලෙස ව්‍යාධිවූපසමාය නිබ්බාණසුඛපටිලාභාය ජාතිජරා ව්‍යාධිමරණ සොක පරිදෙවදුක්ඛදොමනසසුපායාස භයඡනොදනාය සාමඤ්ඤගුණ පරි ක්ඛනාය අරහිකුඝිතක්ක පටිබාහනාය සකල සාමඤ්ඤඤානුසාස

නාය සබ්බසාමඤ්ඤගුණපෝසනාය සමිද්ධිපසාහාරාභිහටලභනිබ්බාණ
දසසනාය සකලලොකඵුත ඵොමිත මහති මහාඅසාහාකාරණාය
සබ්බාපාය විදහනාය සාමඤ්ඤඵල ඵොලසිඛරමුඛනි අභිරුහණාය
වංකකුවිල විසම චිත්තං නිඅක්ඛපනාය සෙවිතබ්බාසෙවිතබ්බධම්මෙ
සාධු සජ්ඣාය කරණාය සබ්බකිලෙසපරි සන්තුනජ්ඣාය අවිජ්ජන්ධ
කාරවිධමනාය නිවිධගඝි සන්තාපපරිළාහනිබ්බාපනාය සණ්හසුඛුම
සන්තිසමාපත්ති නිප්ඵාදනාය සකල සාමඤ්ඤගුණ පරිඛනාය බෝ
ජ්ඣංඝවර රතනුපපාදනාය යොගීජනාලංකරණාය අනවජ්ජිත
නිපුණ සුඛුම සන්හිසුඛුම මනනිඤ්ඤකමනාය සකලසාමඤ්ඤඅරිය
ධම්ම වසවත්තනාය ඉති මහාරාජ ඉමෙසං ගුණානං අධිගමාය
යදිදං එකමෙකං ධුතගුණං එව මහාරාජ අතුලියං ධුතගුණං අපප
මෙය්‍යං අසමං අපපටිභාගං අපපටිභාගං උත්තමංසෙඨං
විසිට්ඨං අධිකං ඵායතං පුථුලං විසටවිත්ථතං ගරුකං භාරියං
මහන්තං-ති.

යනුවෙන් මහරජ යම්සේ හෝ උදකය බිජයන්ගේ වැපිරීම් පැලනැගීම්පිණිස වේදවඛනිය සියල්ල දැවීම් පිණිස වේද ආහාරය සියල්ලවුන්ගේ බලය ඉගණහැරදෙන පිණිස වේද ලතා ජාතිය බැඳීම් පිණිස ඔෂධ ශස්‍යය කැපීම් පිණිසවේද පැන් පිපාස නැසීම ප්‍රයෝජනකොට ඇත්තේ වේද නිධානය ඒ ඒ කලට අශ්වැසීම ප්‍රයෝජනකොට ඇත්තේ වේද නෞකාතොමෝ ගංගාදින් එතර වීම ප්‍රයෝජනකොට ඇත්තේ වේද හෙෂජ්ජය ව්‍යාධිව්‍යපශමනය ප්‍රයෝජනකොට ඇත්තේ වේද රථ ශේලි ආදි යානාව සැප ගමන් ප්‍රයෝජනකොට ඇත්තේ වේද භීරුතනානය භයනැසීම ප්‍රයෝජනකොට ඇත්තේ වේද නරදෙවරජතෙම ලොකශාසනයට ආරක්ෂාව ප්‍රයෝජනකොට ඇත්තේ වේද ඵලකය දඬුදිය ප්‍රතිබා හනය ප්‍රයෝජනකොටම වේද ආචාර්යතෙම අනුශාසනා ප්‍රයෝජන කොට ඇත්තේවේද මාතෘතොමෝ පුත්‍රයන් පොෂ්‍යයකිරීම ප්‍රයෝ ජනකොට ඇත්තිවේද කැපපත බැලීම් ප්‍රයෝජනකොට ඇත්තේ වේද අලංකාර සංඛ්‍යාත සැරහීම් සභාව ප්‍රයෝජනකොට ඇත් තේ වේද වස්ත්‍රය අහස්තාදිය බැසීම් ප්‍රයෝජනකොට ඇත්තේ වේද නිසෙනියසි කිහලද ගිනිමැග ප්‍රාසාදදිඝට නැඟීම ප්‍රයෝ ජනකොට ඇත්තේ වේද තුලාව නිඤ්ඤපනය ප්‍රයෝජනකොට ඇත්තේ වේද මන්ත්‍රය ජපකිරීම ප්‍රයෝජනකොට ඇත්තේවේද ආයුධය නජීනය ප්‍රතිබාහනය ප්‍රයෝජනකොට ඇත්තේ වේද ප්‍රදීපය අන්ධකාර ඡේදවංශනය ප්‍රයෝජනකොට ඇත්තොවේද ශිල්ප වෘත්තිනිෂ්පාදනය ප්‍රයෝජනකොට ඇත්තේවේද අගදයයි කියනලද ඖෂධය ජීවිතය රක්ෂාකිරීම් ප්‍රයෝජනකොට ඇත්තේ

වේද ආකරය රත්නයන්ගේ උත්පත්තිය ප්‍රයෝජනකොට ඇත්තේ වේද රත්නය අලංකාර ප්‍රයෝජනකොට ඇත්තේ වේද ආඥව ගික්මීම ප්‍රයෝජනකොට ඇත්තේ වේද ඉසුරුබව සියල්ල වසඟනියම පැමිණවීම ප්‍රයෝජනකොට ඇත්තේ වේද එපරිද්දෙන්ම මහරජ ධම් ධුතගුණ නැමැති ජලය ශ්‍රමණ ගුණ නැමැති බිජයන්ගේ රෝපණය පිණිස වෙයි ධුතගුණ නැමැති වහගීය මකලෙස් නැමැති මල දවන පිණිස වෙයි ධුතගුණය නැමැති ආභරය සෘඩි නැමැති බලය ගෙනදෙන පිණිස වෙයි ධුතගුණ නැමැති ලතාව සනිසංවරය බැඳීම පිණිස වෙයි ධුතගුණ නැමැති ශස්ත්‍රය ජීවිකිත්සා නැමැති සතුරන්ගේ ඡේදනය පිණිස වෙයි ධුතගුණ නැමැති පානීයය තෘෂ්ණාව නැමැති පිපාස ඇසිම පිණිස වෙයි ධුතගුණ නැමැතිනිධානය ධම්ඝිසමය නැමැති අස්වැසිම පිණිසවෙයි ධුතගුණ නැමැති නෞකාව කාමොඝාදි(චතුරොඝ)සතර ගඟවතුරෙන්නිස්ථරනය පිණිස වෙයි, ධුතගුණ නැමැති හෙෂජ්‍යය කෙලෙස් නැමැති ව්‍යාධිව්‍යපශමනය පිණිසවෙයි,ධුතගුණ නැමැති යානාව අරිඅරහිඔගින්ගොස් නිර්භය සුඛප්‍රනිලාභය පිණිස වෙයි, ධුතගුණනැමැති හිරුත්තානය ජාතිජරා ව්‍යාධි මරණ සොකපරිදෙවදුකඛ දෞර්මනස්‍ය උපායාස නැමැති භයවිනොදනය පිණිසවෙයි, ධුතගුණ නැමැති රජතෙම ශ්‍රමණගුණයට ආරක්ෂා පිණිසවෙයි ධුතගුණ නැමැති ඵලකය අරනිකුවිතාකී නැමැති දණ්ඩාදිය ප්‍රතිබාහණය පිණිසවෙයි, ධුතගුණ නැමැති ආවාසසම්පත්තෙම සප්‍රාමාන්‍යාශ්‍රයානාව පිණිසවෙයි, ධුතගුණ නැමැති මව ශ්‍රමණ ගුණනැමැති දරුවන්ව පොෂ්‍යයපිණිස වෙයි, ධුතගුණ නැමැති කැබපත සමථවිදර්ශනා මාගීඵල නිර්භාණය දක්වන පිණිසවෙයි, ධුතගුණ නැමැති අලංකාරය සියලු ලොවවැස්සන්විසින් මහත්කොට කරණලද සතුතිප්‍රශංසා නැමැති සොභාව පිණිස වෙයි, ධුතගුණනැමැති වස්ත්‍රයසියලු අපායවැසිම පිණිසවෙයි, ධුතගුණ නැමැති ගිණිමග ශ්‍රාමාන්‍යාපි නැමැති හෙවත් ශ්‍රමණ අපි නැමැති පළිතයාගේ මුදුනට නැගීමපිණිස වෙයි, ධුතගුණ නැමැති තුලාව වංකකුවිල විසමවිතතය නිසෙසපනය පිණිස වෙයි, ධුතගුණ නැමැති මන්ත්‍රය සෙවිතව්‍යා සෙවිතව්‍ය ධම්ස්ත්මනාකොට සඤ්ඣායනාකරණ පිණිසවෙයි, ධුතගුණ නැමැති ආයුධය සිසලු කෙලෙස නැමැති ශස්ත්‍රාන් තපිනයකොට ප්‍රතිබාහණය පිණිසවෙයි, ධුතගුණ නැමැති ප්‍රදීපය අවිද්‍යානැමැති ජීවිතඅන්ධකාරය විධවංශනය පිණිස වෙයි, ධුතගුණ නැමැතිවාතය ත්‍රිවිධාග්නී සන්තාපපරිලාහ නිවීම පිණිස වෙයි, ධුතගුණනැමැති ශිලාය අතිසුඛමවූ සමාපත්ති ඉපදවීම පිණිසවෙයි, ධුතගුණ නැමැති ඖෂධය ශ්‍රාමාණ්‍ය ගුණනැමැති ජීවිතයාරක්ෂාකිරීම පිණිසවෙයි, ධුතගුණ නැමැති ආකරය

ඛොඩ්‍යඛහනැමැති උතුම්රතනයන්ගේ උතපත්තිය පිණිස වෙයි, ධුතගුණනැමැති රත්නය යොගීජ්තයන්ට මහවත් නිවන්සොයන ශ්‍රමණයන්ට අලංකාරපිණිස වෙයි, ධුතගුණතැමැති ආඥව අණව ද්‍යාදිනැපය අනතික්‍රමණය පිණිසවෙයි, ධුතගුණනැමැති ඉසුරුබව සියලු ශ්‍රාමාන්‍ය ආයත්ධඛීයන් වසඟතියට පමුණුවාතැමම පිණිස වෙයි, මෙසේ මහරජ මේ ගුණයන්ගේ අධිඉමසාධා දිමට එකම ධුතගුණය පොහොසත්වෙයි, එහෙයින් ධුතගුණය සම්ක්ෂා සාදෘශ්‍යය නොකොටහැකිබැවින් අතුල්‍යවෙයි, පමණකොටගතනොහැකි බැවින් අප්‍රමෙය්‍යවෙයි, කිසිවෙක්හා සමනොවන බැවින් අසමවෙයි, විශෂයෙන්වී දෙවෙනිව මේ ධුතගුණයහා සමගුණයක් නැතිබැවින් අප්‍රති සමවෙයි, මේ ධුතගුණයෙහි අනුසස් මෙතෙකැයි කියාවිභාග කොට ගතනොහැකි බැවින් අප්‍රතිභාගවෙයි, මේ ධුතගුණයට ශ්‍රේෂ්ඨදයක් නැතිබැවින් අප්‍රතිශ්‍රෙෂ්ඨවෙයි, සියලුගුණ ධර්මයට ඉදිරිව සිටිනාබැඳින්ද ලොකොත්තරගුණය සාධාරණ බැවින්ද උත්තර වෙයි, සියලුගුණයන්ට අග්‍රයෙයින් අග්‍රෂ්ඨවෙයි, සප්‍රකාර ගුණ යෙන්යුක්තබැවින් විශිෂ්ටවෙයි සියලුගුණයට අධිකතරවෙයි, දිඝි කාලයක් නිවන්පුරයේ සිටුවන බැවින් දෙහෝතොභවත් දිඝි සැපඇති බැවින් ආයතවෙයි, මහත්ගුණඇති හෙයින් ප්‍රථුලවෙයි, යනාදීන් ධුතඛහානිසංසය දක්වා වදුරා තදුත්තරයෙහි ඒ ධුතා ඛහයන් ලාභාදිය පිණිස පූරණයකිරීමෙහි නපුර හහවන්නාවූ සවි වාදපිසාච භීතකර වජ්‍රපාණිසංකාසවූ නාගසෙනසථවිරයන් වහන්සේ-

යොඛො මහාරාජ පුග්ගලො ථාපේතිහා ඉච්ඡාපකතො කුහකො ලුඛ්ඩො ඔදරිකො ලාභකාමො කිත්තිකාමො අයුත්තතා අපපතෙතා අනනුඛ්ඡවිකො අනාරහො අපපතිරූපො ධුතඛහං සමාදිය ති සො චිගුණදණ්ඩමාපජ්ජති දිඝධම්මිකං හිලිතංඛිලනං ගරහනං-යි

යහුමවත් මහරජ්ජුරුවෙනි යම්පුද්ගලයෙක් වනාහි ලාම කවූ ඉච්ඡාඇත්තේ එම ඉච්ඡාවෙන් මඩනාලද්දේ කුහකවූයේ ලුබ්ධවූයේ ඔදරිකවූයේ ලාභකාමීවූයේ යසකාමීවූයේ කීර්තිකාම තිවූයේඑයින්ම ධුතඛහසේවනයට අසුකතාහෙයින්මගුණයට අප්‍රාප්තවූ යේ නුසුදුසුවූයේ අහිතොවූයේ අප්‍රතිරූපවූයේ ධුතඛහසමාදානයකෙ ලේවිනාම් යෙතෙම චිගුණවූදණ්ඩයකට පැමිණෙයි ඒ දිගුණවූ දණ්ඩ යන් අතුරෙන් දෘශ්‍යධර්මයයි කියනලද ඉහලොකයෙහි ඔහුගේසියලු ගුණනැසී අනෙකප්‍රකාර නිග්‍රහගීදියටපැමිණෙයි මේ එක්දණ්ඩයකි සම්පරායිකයයිකියනලද පරලොවගිය කල්හි-

සතයොජනිකෙ අවීචිමහානිරයෙ උණහකඨින තත්තත සජ්ජ තත අසිජාලමාලකෙ අනෙකවස්ස කොටිසතසහස්සානි උසිමධො නිරියං එවනුදෙදහකං සමපරිවත්තකං පවත්ති-යි,

යනුවෙන් සියක්යොදුන් පමණැති අයුපුණුවූ කඩිනවූ තපතවූ යනත්තපවූ ගිනිසිලෙන් ගැවසීගත් අවීචිමහානරක්ෂයහි ඉපද අනෙකකොටි ගහසහස්සක් මුළුලොළඹ උඩිව දිශාභාගයටද අධොදිසාභාගයටද සරසටද පෙරළි පෙරළි පැසෙන්නේය, එස්සන් මිදි නිජ්ඣාමතණ්හිකානම් ශ්‍රමණ මහාප්‍රෙතව ඉපද එරැහවූ කෑහවූ උඹුමාතවූ අහප්පත්‍යඟ ඇතිව කපල්වූ ගිම්ඇතිව පිපාසිතව විෂමගිම්රුපව හත්තකණ්ඨශ්‍රෝත්‍ර ඇතිව ඇසිපියනොහෙලීමෙන් දල්වනලද (හෙත්ත) නයන ඇතිව පහුවන්විසින් නැවසීගත් ශරීර ඇතිව වානවුඩයෙහි ඇවිලෙන ගිනිකඳක්සේ ඇතුලත ඇවිලගත් ගින්නෙන්දිලිහි දිලිහි අසරණව මහත් දුකඛාදියෙන් හඬහඬා පෘථිවියෙහි මහත්හඬානක ශබ්දපවත්වමින් හැවිද්දේයයි වදරා එයට කාරණා දක්වනසේක්-

යථාමහාරාජ කොචි අයුත්තෙතා අපපත්තානුඅනනුච්ඡවිකො අනාරහො අපපතිරුපො තිරිණාකුජාතිකො ඛත්තියාභිසෙකෙන අභිසිඤ්චති සො ලභති හත්ථෙච්ඡදං පාදච්ඡදංහත්ථපාදච්ඡදං කණ්ණච්ඡෙදං නාසච්ඡෙදං කණ්ණනාසච්ඡෙදං බිලංගථාලිකං සංඛමුණ්ඩිකං රාහුමුඛං ජොතිමාලිකං එරකවත්තිකං විරතවාසිකං එණෙය්‍යකං බලිත්මංසිකං කහාපණකං ඛාරාපතච්ඡිකං පට්ටිඝරිවත්තිකං පලාලපිඩිකඤ්ච තත්තෙහන තෙලෙන ඔසිඤ්චනං සුනඛෙහිඛාදනං පනං ජීවසුලාරොපනං අසිනාසිසමච්ඡදං අනෙකවිධිතම්පි කම්මකරණං අනුභවති කිං කාරණං අයුත්තෙතා අපපත්තෙතා අනනුච්ඡවිකො අනාරහොඅපපතිරුපො තිරිණාකුජාතිකො මහන්තෙන ඉස්සරියෙ ඨානෙ අත්තානං ඨපෙසි වෙලං ඛාතෙසි-ති.

යනුවෙන් මහරජ යම්කිසි අයුක්තවූ අප්‍රාප්තවූ අනනුච්ඡවිකවූ අනාර්හවූ අප්‍රතිරූපවූ තිරශ්චකුජාතියෙන්ම රජවීමට නුසුදුසුවූ නිවජ්ජ තියෙක උපන් තැනැත්තෙක් ක්ෂත්‍රියාභිෂෙකයෙන් අභිෂෙකයට පැමිණියේවිනම් හෙතෙම රජසැපතවිඳිනා තබා හස්තාච්ඡෙදයටද පාදච්ඡෙදයටද හස්තපාදච්ඡෙදයටද පැමිණෙයි, කණ්ණච්ඡෙදයටද නාසච්ඡෙදයටද කණ්ණනාසච්ඡෙදයටද පැමිණෙයි, තවද බිලඞ්ගථාලිකයයි කියනලද ඉස්කබල උගුලුවා කාඩිදිය උනුකොට වත් කිරීමටද සඞ්ඛමුණ්ඩිකයයි කියනලද ඉසමතුරේ වමිය උගුලුවා බොරළු ගෙණඉයෙහි උලා සක්පතක්මෙන් කිරීමටද රාහුමුඛයයි කියනලදඟ ඬුවන් මුඛය විවෘතකොට පහන්තඩ අවුලුවා ඬිඹියයි

බැහිමවද **ජොතිමාලිකායයි** කියනලද සියලු ශරීරයෙහි පිළී සිසාර තෙල්ගල්වා ගිනිඇවිලිමවද **එරකවතනිකායයි** කියනලද කටියෙහි ඔවන් වමිය උගුලුවෑ කෙණෙහි වලලුමෙකොව හිඹිමවද **විරකවා ශිකායයි** කියනලද කනමතෙහි පවන්වමිය උගුලුවා ඉඟෙහිබහා වැහැරිකොට හැඳවීමවද **එණෙය්‍යකායයි** කියනලද දෙදනදෙවැල මිටි එක්කොට යපන්ගසා යවුලෙහි හිදුවාවටකොට ගිනිඇවිලිමවද **බලිසමංසිකායයි** කියනලද බිලියෙහි අමුනාඑල්වීමවද **කහාපණිකායයි** කියනලද කහවණු යෙයින් ශරීරයෙහි මන්කපකපා හැරීමවද, **ධාරාපනබ්භිකායයි** කියනලද ශරීරයෙහි කෙඳිවත් කොටඤාරවූ ලුණුඇඹුල් ආදිය හැල්වීමවද, **පලිඝපලිවතනිකායයි** කියනලදඑක් ඇලයකින් හුමියෙහි සයනයකරවා කනෙහි යහුල්ගසා එක්කඤුලක් කෙණ වටකොට කරකැවිවවද, **පලලාපිඨකායයි** කියනලද ශරීර යෙහි ඇටමස් පොඩිකොට පිදුරුබිසක්සේ කිරීමවද, රත්කරන ලද තෙලින්ඉසීමවද, සුනඛයන්ලවා කැවීමවද, දිවස්හුල හිඳුවීම වද, කඩුවෙන් හිසකැපීමවද, අනෙකප්‍රකාරවූ කම්කටුල් අනුභව කිරීමවද පැමිණෙන්නේය; ඒ කුමක්හෙයින්දයත්? අයුතුවූ අප්‍රාපතවූ අනනුවඡ්ජිකවූ අනාභිවූ අප්‍රතිරූපවූ හිණවූ නිවඡ්ජාතියෙහි උපතඅාවූ නුසුදුසුවූ ඒ පුද්ගලතෙම මහත්ඉසුරෙහි තමාපිහිටවිය, මෂ්‍යාද වඤ්චකමවිය ඒ කාරණයෙන් මෙබඳුවූශතයට ප්‍රාපතවියා එපරිදෙදන් මහරජ යම්කිසි පුද්ගලයෙක් හෙවත් යම්කිසි ශ්‍රමණයෙක් පාපෙච්ඡවූයේ ඉච්ඡාවෙන් මඩනාලද්දේවූයේ කුහකවූයේ ලුඛ්ධවූයේ බදරිකවූයේ ලාභකැමතිවූයේ යසකැමතිවූයේ කිත්ති කැමතිවූයේඅයුක්තවූයේ අප්‍රාපතවූයේ අනනුවඡ්ජිකවූයේ අනාභිවූ යේ අප්‍රතිරූපවූයේ ඉහලොකය උදෙසා ධ්‍රතාඛ්‍යඝමාදුනය කෙලේ නම් යථොක්තවූ මිගුණදුක්ඛයට පැමිණෙන්නේයයි වදරා තදුත්තර මයෙහි ධ්‍රතාඛ්‍යඝමාදුනයට සුදුසු පුද්ගලයන්හා ඔවුන්වවන වැඩද දක්වනලෙස්ක්.

යෝ පන මහාරාජ පුග්ගලෝ යුඉක්තෝ පයුතෝ අනුඡ්ඡවිකෝ අරහෝ පතිරූපෝ අපිවෙඡා සනතුෂ්ටා පවිවිතෙතා අසංසග්ගෝ ආරඩ්ඨවිරියෝ පඤ්ඤවතා අසඨෝ අමායෝ නඔදරිකෝ නඅඝ කාමෝ ණඅත්තකාරකාමෝ නඅිච්ඡාතිකාමෝ සඩ්ධා සඩ්ධාපබ්බජිතෝ ජරාමරණඤ්චිමුතුකාමෝ යාඅනං පඤඤාහිසසාමිති ධ්‍රතගුණානං සමාධියති ඉසාවිගුණං පූජං අරහති දෙවානාඤ්ච මනුඅසානඤ්ච පියෝ ඉහාති මනාපෝ පිහයිතෝ පසීතෝ ජාතිසුමනමලලිකාදිනං විය පුප්ඵානං නාහානානුලිත්තස්ස ජිඅවජිතස්ස විය පණ්ඩිතහොජතා ඔහාඉතස්ස විය සීතවිමලසූරඅපාතියං විඅගතස්සවිය ඔඅධවරා

සිඤ්ඤමනකාමිස්ස විය ආජඤ්ඤරථවරුත්තමං අඤ්ඤකාමිස්ස විය මනොහරමණිරතනං අණිසිඤ්චිතුකාමස්ස විය පණ්ඩරවිමලසෙතච්ඡත්තං ධම්මකාමස්සවිය අරහත්තඵලාධිගමමනුත්තරං තස්ස චත්තාරො සතිපට්ඨානාභාවනා පාරිපූරිතං ගච්ඡන්ති චත්තාරොසම්මප්පධානා චත්තාරෝ ඉද්ධිපාදා පඤ්චින්ද්‍රියානි පඤ්චබලානි සත්තබොජ්ඣඞ්ගානි අරියොඅට්ඨඞ්ගිකොමග්ගොභාවනාපාරිපූරිං ගච්ඡන්ති සමථවිපස්සනාඅධිගච්ඡන්ති අධිගමපටිපත්තිපරිනාමනි චත්තාරිසාමඤ්ඤඵලානි චතස්සොපටිසම්භිදා තිස්සොවිජ්ජා ඡළභිඤ්ඤා කෙවලොච යමණ්ඩමේමා සබ්බතස්සාධෙය්‍යාහොන්ති පිළුතනිපබර විමලසෙතච්ඡතෙනන අභිසිඤ්චති-යි.

යනුවෙන් මහරජ යමෙක්වනාහි හෙවින් යම්පුදගලයෙක් බුද්ධාඩම්බරවනයට යුක්ත ප්‍රයුක්තවූයේ අනුච්ඡවිකවූයේ අඤ්ඤියේ ප්‍රතිරූපවූයේ සර්ව්ප්‍රකාරයෙන්ම බුද්ධාඩම්බරණයට සුදුසුවූයේ අලෝපච්ඡවූයේ සන්තුෂ්ටවූයේ විවෙකයෙහි ඇලුම් ඇත්තේ කුලෙහි ගණෙහි නොඇලි අසංසට්ඨවූයේ වඩනලද වීර්‍යඇත්තේ නිවණට මෙහෙයනලද සිත්ඇත්තේ අසඨගුණිඇත්තේ මායාරහිතවූයේ අනොදරිකවූයේ ලාභකැමති නොවූයේ යසකැමතිනොවූයේ ඤාතිනිකැමතිනොවූයේ ශ්‍රද්ධාසම්පන්නවූයේ ශ්‍රද්ධාවන්ම පැවිදිවූයේ ජරාමරණයෙන් මිදෙනුකැමැත්තේ ක්ෂුද්‍රාභාසුන් පිලිගනිමියි සිතා ධුතගුණසමාදානය කෙළේනම් මහතෙම දිගුණවූපූජාවට අයෝග්‍ය වෙයි, දෙවියන්ටද මනුෂ්‍යයන්ටද ප්‍රියවෙයි. මනාපවෙයි පිහයිත වෙයි ප්‍රාර්ථිතවෙයි කෙබඳුදයත්? යහපත්කොට උලානහනලද පුරුෂයක්හට දැහැමන් මලලිකාදිවූ පුෂ්පයක්මෙන්ද, ස්නුධාපිඩිතයක්හට ප්‍රණීත හොජනයක් මෙන්ද, පිපාසිතයක්හට සිහිල් නීමිල සුවඳ පැනක් මෙන්ද, විෂයක්හට උතුම් ඖෂධයක් මෙන්ද, ගමන් කැමැත්තාහට මහඇඹවයන්සොයාදන්නලද උතුම්රථයක්මෙන්ද, වැසුකැමැත්තාහට විත්තාමාණික්‍යයක් මෙන්ද, අභිෂේකකැමති රජකුමරහට පණ්ඩර විමලශ්වේතච්ඡත්‍රයක් මෙන්ද, නිවන් කැමැත්තක්හට අනුත්තරවූ අර්හත් ඵලාධිගමයක් මෙන්ද, සියලු දිව්‍ය මනුෂ්‍යයෝ ඔහු ප්‍රාර්ථනාකෙරෙත්, ඕහට චතුර්විධ සතිපට්ඨාන භාවනාවෝ පාරිපූරිතාවයටයෙති චතුර්විධ සම්‍යක් ප්‍රධානය චතුර්විධ ඍද්ධිපාදය පඤ්චවිධ ඉන්ද්‍රියයෝය. පඤ්චබලය සප්තබොධ්‍යාඞ්ගශෝභ. ආර්‍ය්‍ය අෂ්ටාඞ්ගික මාර්ගය ශමථ විදර්ශනාවද අධිගතවෙයි අධිගම ප්‍රතිපත්තියද පිරිනැමෙයි. චතුර්විධ ශ්‍රාමණ්‍ය ඵලයෝද චතුර්විධ ප්‍රතිසම්භිදාවද ත්‍රිවිධවිද්‍යාවද, ෂට් අභිඥාවද, කෙවල ශ්‍රමණධර්මයද මේ සියලුම ඔහු ආශ්‍රය කරති විමුක්ති නැමැති ඵලශ්‍රේෂ්ඨයෙන් [illegible]

ර්ට කාරණ දක්වනසේක්, මහරජ; ක්‍ෂත්‍රිය කුලයක්‍ෂාතව අභිෂෙක ලත් යම්ක්‍ෂත්‍රිය රජක්හට යුවරජ අමාත්‍යාදි සියල්ලම ප්‍රයත්නාව ඔහු පිරිවරා ගනිදද එපරිදෙන්මි මහරජයුක්ත ප්‍රයුක්තවූ බුතාඛ්‍ය සෙවනයට සුදුසු පුද්ගලයෙක් මහත් ප්‍රත්‍යයෙහි ආලය නොකොව්ලද දෙයින් යතුවූවන්නේ විවෙකකැමතිවූයේ කුලෙහිගෙණගි නොඇලුනේ ආරඛ්ධවීර්‍ය්‍ය ඇත්තේනිවණටමෙහෙයනලද සිත්ඇත්තේ, අයථවූයෙ මායාරහිතවූයේ කුශ පිරිමනි නොයෙදුනේ ලාභසත්කාරනිනැත්තේ කීකියිකැමතිනැත්තේ සැදුහැයෙන්ම පැවිදිවූයේ ජරා මරණයෙන් මිදෙනු කැමැත්තේ—

සුදුලභං ලභිත්වාන පබ්බජ්ජං ජිනසාසනෙ,
සිලාදි සඛඛහං ඛෙඛං එසමඟෙහා විසුඛ්ඨා.

යනු සිහිකොට දුලබවූ ශාසනය පිළිගනිමියි සිතා බුතාඛ්‍ය සමාදානය කෙළේවිනම් යටකී සියලුගුණයෙන් සමන්විතව සියලු ශ්‍රාවණගුණ විසින් පිරිවරණලදුව විමුක්තිනාමැති ගෙටතෙත්‍රයෙන් අභිසෙකලබන්නේයයි වදාලසේක. මේආදින්වදාරා තදුත්තර යෙහි—

තෙරසහි මෙ මහාරාජ බුතඛ්‍යානි යෙහි වුඛ්කතො නිබ්බාණ මහාසමුදදං පවිසිත්වා ඛහුවිධධම්මකිලමතිකිලිරූපාරූපඅඛ්සමාප තිවිසෙෂා වලඤ්ජන්ති—ඉඛ්විධංදිබ්බසොතධාතුං පරවිත්තවිජානනං පුබ්බනිවාසානුස්සතිං දිබ්බචකඛුං සඛ්සවකඛයංච පාපුණති ඝ තමමතෙරස පංසුකූලිකඛ්ගං තෙවිවරිකඛ්ගං පිණ්ඩපාතිකඛ්ගං සප දානචාරිකඛ්ගං එකාසනිකඛ්ගං පත්තපිණ්ඩිකඛ්ගං ඛලුපච්ඡා භත්ති කඛ්ගං ආරඤ්ඤකඛ්ගං රුක්ඛමූලිකඛ්ගං අබ්භොකාසිකඛ්ගං සොසා නිකඛ්ගං යථාසන්ථතිකඛ්ගං නෙසජ්ජිකඛ්ගිං ඉමෙහිඛෝ මහාරාජතෙ රසඝිධුතගුණෙහිපුඛ්ඛඅසෙවිතනිසෙවිතෙහිවිණෙණ්ගි අහිවිණෙණ ගි වරිතෙහිඋපවරිතෙහි පූරිතෙහි පරිපූරිතෙහි කෙවලංසාමඤ්ඤං පවිලහති තඤ්ඤාධෙය්‍යාහොනහිඤෙවලාසනභාසුඛ්ඛසමාපත්තියෝ-යි යනුවෙන් මහරජ යම්ධුතගුණ ඛම්කෙණෙකුත්විසින් මෘඛ් කරනුලබන්නේ නිර්‍ාණනැමැති මහාසමුදුරයට ප්‍රවිෂටව ධම්නැමැ ති ක්‍රීඹාකරණුලබන්නේ රූපාරූප අෂටසමාපත්ති වලඳුද ඍඛ්ධි දිව්‍යශ්‍රොතාඛාතුපරිවිත්තවිජානන පූර්‍වනිවාසානුස්සතිඥ දිව්‍ය චක්‍ෂු යනඅභිඥයන් ලබ සියලු චතුරාශ්‍රවයන්ගේ ක්‍ෂයකිරීමට පැමි ණුණේද එබිදුධුතගුණයෝ නෙලෙස්දෙනෙකි, ඔහුකවිරැදයත්? පාංශු කූලිකාඛ්ගය—ඉප—නෙසජ්ජිකාඛ්ගය යන මොහුතලෙස්දෙනය. මහරජ මෙතෙලෙස්ධුතගුණයන්කෙරෙහි පූර්‍වයෙහි ආශෙවිතනිසෙ

විහරවූ පූරුදුකරණලද්දවූ අනීසයින්පුරුදුකරණලද්දවූ වරිතවූ උපවරිතවූ පූරිතපරිපූරිතවූවහු විසින් සියලු සාමඤ්ඤගුණය පිළිලබන්නේය. සියලු සාත්තසුඛසමාපත්තිහු ඔහුඅදහති නොමෙහෙත් සමාපත්තිආදිගුණයෝඔහුපිරිවරති යනාදීන්වදරා කාරණයක් දක්වනසේක්—

යථාමහාරාජකඤ්ඤකොපථමංඛෙත්තදෙසං නිණ්ණකඨපායාණං අපනෙත්වා කසිත්වා වපිත්වා සම්මාඋදකං පවෙසෙත්වා රක්ඛිත්වා ගොපෙත්වා ලාවන මදදනෙන ඛහුධඤ්ඤකොහෙනි තඤ්ඤාධෙය්‍යා භවන්ති යෙකෙචී අධනාකපණ්ඩලිද්දුග්ගතපජා එවමෙව ඛොමහාරාජ ඉමෙකිතෙරසඝි ධුතගුණෙඝි ද්‍රුඛ්ඛ ආසෙවිතනිසෙවි නෙහි—පෙ—කෙවලඤ්චවසත්තා ඛුඛසමාපත්තිසෝ,යථාවුපනමහාරාජ!ඛත්තියාඛිඤ්ඤිබ්‍රාවසිපත්තා අභිජාතකුලකුලීනා ජේජ්ජසෙජ්ජමනුස්සානෙ ඉඤ්ඤරොහොති වසවත්තී සාමඤ්ඤා ඉච්ඡාකරණෙ කෙවලාව මහාපථවී තඤ්ඤාධෙය්‍යාහොති එවමෙවිඛො මහාරාජ ඉමෙඝි තෙරසෙඝි ධුතගුණෙඝි පුබ්බඅාසෙවිතෙඝි නිසෙවිතෙඝි විණ්ණඝි පරිවිණ්ණඝි චරිතෙඝි උපචරිතෙඝි පූරිතෙඝි පරිපූරිතෙඝි සොඝි!ජිනසාසනවිරෙ ඉඤ්ඤරොහොති වසවත්තී සාමඤ්ඤා ඉච්ඡාකරණෙ කෙවලාව සඤ්ඤගුණතඤ්ඤාධෙය්‍යාහොන්ති-සි.

යනුවෙන්මහරජකඤ්ඤකයයි කියනලද ඉගාවිසතමේ ප්‍රථම යෙන් තෘණකාෂ්ඨපාෂාණාදි ක්ෂෙත්‍ර දෙෂයන් දුරුකොට හාවපුටම නාදියබැඳ රක්ෂිතඉගාපිත කොට ලාවන මදීනයෙන්මැඩධාන්‍යරාශි කොට ධනපතීභාවයට පැමිණීම්ද එසේපැමිණිකලඝි යම්කිසි අධනවූ කාපණවූ දිලිදුවූ දුගීත ජනඉකෙණෙක් ඇද්ද ඒ සියලුම ධනපතිහුඅදහද්ද ඔහුකෙරෙහි ප්‍රසන්නව ඔහුආශ්‍රයකෙරෙද්ද එපරිදෙදන්ම මහරජ්ජුරුවෙනි මේතෙලෙස් ධුතගුණයෙන් පිරිසිදුවූවහු විසින්ම සියලුම සාමඤ්ඤගුණය ලබන්නේය. එකල්ඝි ඤාපත්‍යාදීහු ඔහුකරා පැමිණන්නේය තවද මහරජ යම්සේ උතනමවංශයෙහි උපන් අභිෂෙකලත් ක්ෂත්‍රිය මහරජතෙමේ වරදට සුදුසු සුදුසුවූ ඡේද්‍යභෙද්‍යාදි අනුශාසනයෙහි ඉසුරුබවට පැමිණන්නේද අභිප්‍රාකාමයීයක් කිරීමෙහි ප්‍රධානවෙද සියලුරවටා සිහු ඔහු වසඟවියටයෙදද එපරිදෙදන්ම මේතෙලෙස්ධුතගුණයෙන් පෙර පිරිසිදුවූවහුවිසින්මෙම සඞ්ඝශාසනයෙහි අභිතප්‍රාකාමයීකිරීමෙහි ඊශ්වරාදිභාවයට පැමිණෙන්නේය. සියලු ශ්‍රමණගුණධර්මයෝ ඔහු ආශ්‍රයකෙරෙනියි වදරා නැවත මහරජ ධුතාඟපූරණයෙහි නියුක්තවූ උපසෙනසාසවිරයන්වහන්සේ තමන්වහන්සේ හා සමානකොට ධුතගුණයෙන් යුක්තනහිඤ්ඤුන් සමඟබුදුන්දැක්නට වැඩිකල්හි ලොකනාථවූ සඞ්ඝයන්වහන්සේ අසම්භින්නවූබුහමස්වරයෙන්

,'පාසාදිකා වෝ පනත්‍යායං උපසෙන පරිසා කථං තිං උපසෙන පරිසංවිනෙසි-ශී" යත්‍රුවන් උපසෙනසථවිරයෙනි තොපගේ පිරිස වනාහී ඉතාපුසාදකයි' උපසෙනසථවිරයෙනි තොපි පිරිස ශකශේ ශික්මවූදැයි විචාරා වදලශේක දසබලධාරීවූ යම්ඟුයන්වහන්සේ විසින් විමාරා වදාරණලදුව ඒ තෙරුන්වහන්සේද තමන්පිරිස ශික්මවූ පරිදි තත්වූ පරිදෙදන් දක්වනසේක්-

මයා කොවිමංහෙතුඋපසංකම්ම්වා පඛ්ඛජ්ජංවා නිසසයංවා යාවති තමහං එවං වදාම් අහංඉඛා ආවුසෝ ආරඤ්ඤකා පිණ්ඩපාති කොපංසුකූලිකා තෙවිවරිකා සවෙ තම්පි ආරඤ්ඤකා හවිසසති පිණ්ඩපාතිකා පංසුකූලිකා තෙවිවරිකා එවාහංතං'පබ්බාජෙසසා මිති නිසසයංදසසාමිති සවෙ ඉසා මම හෙතෙත පවිසුනිත්වා නන්දති ඔරමති එවාහං තං පබ්බාජෙසසාමි නිසස යවෙ දෙමි සවෙනනන්දති නාඔරමති නනං පබ්බාජෙම් නනිසසයං දෙමි එවමෙවාහං භෙතෙත පරිසං ශිනෙමි,,-යී යත්‍රුවන් සවාමිනි බුදුරජාණන්වහන්ස යම්කිසි කෙනෙක්ක් මාකරා එලඹි පැවිදිවීමට හෝ නිසඟන්නට හෝ යාචිසූ කෙරෙදැ ඔහට මමමෙසේ කියම් ඇවැත්නි මමවනාහි ආරණ්‍යක ශයම් පිණ්ඩපාතිකශයම් පාංශුකූලිකශයම් තෙවිවරිකශයම් ඉදින් තොපිත් ආරණ්‍යකවෙත්නම් පිණ්ඩපාතිකවෙත්නම් පාංශුකූලික වෙත්නම් තෙවිවරිකවෙත්නම් පැවිදිකරවම් නිසදෙම්යියැයි ඒ අසා ඊට සතුවුවෙත් නම් පැවිදිකරම් නිසදෙම් ඉදින් ඒ අසා සතුවු නොවෙත්නම් පැවිදිනොකරම්. නිසත්නොදෙම් සවාමිනි මම පිරිස් ශික්මවන්නේ මෙසේයයි ප්‍රතිවචන දුන්සේකැයි දක්වා තදු තතරයෙහි මහරජාණෙනි උතුම්වූ ජාතියෙහි උපන්නාවූ සිනිදුවූ මෘදුවූ ලොහනියවූ සුගන්ධවූ ප්‍රියවූ ප්‍රාර්ථිතවූ ප්‍රශසතවූ ජලයෙන් හා කර්දමයෙන් අනුපලිප්තවූ නොඇලුනාවූ සම්ප්‍රාප්තශෙසුරු කණ්ණිකායෙන් ප්‍රතිමණ්ඩිතවූ භ්‍රමරසමූහයා විසින් නිසේවිතවූ සිතල ජලයෙන් පරිවර්ඝිතවූ පඳුය ය මිසේ මහාභාග්‍යවෙද, එපරිද්දෙන්ම මහරජ තොලෙස් ධ්‍රතගුණයන් පූජිතයෙහි ආසෙවිත නිසෙවිතවූ ආයශ්‍රාවකතෙම උතුම් සමනිස් ගුණධර්මයකින් සමු පෙතවන්නේය. කවර සමනිස් ගුණධර්මයකිදැයත්?

සිනිඳුමුදුමදවව මෙතතුවිතෙතා මහාති ඝාතිත හතවිහත කි ලෙසා හොති හතනි හතමානදපෙපා හොති අමලදළහනිවිට්ඨ නිබෙබමනික සදධාභොති පරිපුණණපිණිත පඤඤලොහනිය සනත සුඛසමාපත්තිලාභිහොති සිලවරපවර අසමසුවිගඬි පරිහාවිතා හොති දෙවමනුසසානං පියොභොති මනාපො, ඛීණාසව අරිය වර පුගගල පසසිතො දෙවමනුසසානං වන්දිතො පූජිතො බුධ

එබුඩ පණ්ඩිතජනානං ථවිතත්‍ථුතථොමිත පසත්‍ථො ඉධවා හුරංවා
ලොකෙන අනුපලිත්තො අපප ථොක වශ්‍යාපි භයදස්සාවී විපුලවර
සම්පත්තිකාමානං මහඵලවරත්‍ථසාධනො අයාවිත විපුල පණ්ඩිත
පවවස භාගි අනිකෙතසයනා ඛීණජඛ්ඛිසිත පවරවිහාරි විජවිත
කිලෙසජාලවත්‍ථු හිතභගග සංඛුවිත සංඡ්ඤා ගහිනිවරණෝ
අකුපපධම්මා අහිතවාසො අනවජ්ජභොගි ගතිවිමුත්තෙනා උසභ
ණණ සබ්බවිවිකිවෙජා විමුත්තිඛ්‍යිසිතතෙනා දිඨධම්මා අවල දළහ
තිරුත්තා ඝඤ්ඵපගතා සමුවත්තානු සයො සබ්බාසවක්ඛයපපත්තා
සත්‍යාසුඛසම්පත්තිවිහාරබහුලා සබ්බසම්ණගුණ සමුදපතා-යි.

යනම්මේ උතුම් සමනිස් ගුණයෙන් සමුපෙතවන්නේයයි මේ
ආදි වශයෙන් අනෙකප්‍රකාරයෙන් (උපමාගයෙන් කාරණයෙන්)බුදු
ඩහානිසංසාදි විභාගය විස්තරකොට වදුලකල්හි ඊට ප්‍රසන්නවූ
මිලිදුරජතෙම සාධුභන්තෙනාගසෙන සංඛිංචිනවගබුඩවවනං
යාව ලොකුත්තරාභිරියා යාවලොකෙ අධිගම විපුලවර සම්පත්තියා
සබබංතං තෙරසසු ධුතගුණෙසු සමොධානෙනාපගතං—යි.

යනුවෙන් සාමිවූ නාගසෙනස්ථවිරයන්වහන්ස! යම්කිසි
නවාඟ බුඩවවනයෙක් ඇද්ද එහි පෙණෙන යම්කිසි ලොකොත්තර
ක්‍රියාවෙක් ඇද්ද ලොකයෙහි විපුලවූ උතුම් සම්පත්ති කෙණෙක් ඇ
දද ඒ සියලු තෙලෙස් ධුතාඟයන් සමාදන්ව ඇතුලින්බවට ගියහ,
එහෙයින් වහන්සේ ප්‍රශංසාවදුලසේ ඉතා යහපත මම්ද ප්‍රත්‍ය
ක්ෂකොට වහන්සේ වදුලි පරිදෙන් පිළිගනිම්යි ප්‍රතිවචන දුන්
නේය, මෙසේ අනෙකප්‍රකාරයෙන්ම විභාගකරණලද විනිශ්චය
ඇති තෙලෙස් ධුතගුණාඩඹයෙහි අගතැන් පත්ව සම්ඵුල්ලාපන නැ
මැති ගගනතලයෙහි ශරත් චන්ද්‍රයාසේ මුළුතුන්ලොවෙහි ප්‍රසිඩවූ
ඒ මහාකාශ්‍යපස්ථවිරයන්වහන්සේ නම් ධුතාඩඹයෙන්ම උත්කෘෂ්ට
ගුණයෙහි පිහිටියේපමණක් නොවෙයි, චිරකාලයක් සුපරිසුඩ සිලිව
ආබැවින් පූර්වහෙතුක සිලයෙහි පිහිටිබැවින් සුඩසවූ කෙණෙකැයි
දතයුතු. එයින් වදුලහ, බුඩඔඝඅවුවාකලාන්වහන්සේ භික්ඛු
මාගි ශීලනිදේශයෙහි" මහාකස්සපාදීනං පන සුඩ යත්තානං බොධි
සත්තානඤව තාසු තාසු ජාතිසු සිලං පුබ්බහෙතුකඤලං,,-යි.

මෙබඳු ගුණයෙන් සම්පන්නවූ ඒ මහා කාශ්‍යපස්ථවිරාදින්ට
නිවන් සමීපත් දෙවාවදුරන්නාවූ සම්ඵුල්ලන්වහන්සේ තමන්වහන්
සේ බෝධිමූල යෙහිදී අභිඤ්ඤෙය්‍යාදිවශයෙන් දත් චතුරාර්‍යසත්‍ය
කෙලිවරකොට ඇති ධම්දෙශනායෙන්ම දෙවාවදුලසේක, එසේ
හෙයින් ලොකානන්දකරවූ ලොකාවාග්‍යීවූලොකාලොකකරවූ ලොකා
වබොධයකරවූ ලොකාභයකරවූ දිපදුත්තමවුම්ගේ බුදුරජාණන්
වහන්සේ බුඩනම්වනසේක.-

එයින්වදාළහ-

අභිඤ්ඤෙය්‍යං අභිඤ්ඤාතං
භාවෙතබ්බංච භාවිතං
පහාතබ්බං පහීණමම
තස්මා බුද්ධොස්මි බ්‍රාහ්මණ-යි.

මෙතෙකින්මේ සාරාර්ථසංග්‍රහයෙහි

මහාකාශ්‍යප සථවිරාවබොධ කථානම්වූ

7 වෙනි පරිච්ඡේදය.

-නිමි-

මහාකපපින සථවිරාවබොධ කථානම්වූ

8 වෙනි පරිච්ඡේදය:

මහාකපපිනසථවිරාදීන්නිසා එක්සිය විසියොදුන් වැඩ වතු සසත්‍යාවබොධයකර වදාළපරිදි කෙසේදයත්?

හේ ඔවුන්වහන්සේගේ පිළිවෙළ කථාවෙහි පටන් කියනු ලැබේ. කෙසේදයත්? ප්‍රවර රතනත්‍රයාරක්‍ෂ්‍යාවල ශ්‍රද්ධාඇති ආයුෂ්මත්වූ කපපිනසථවිරයන්වහන්සේ මේ මහාභද්‍රකල්පයට ලක්ෂ යක්වන කපින් මත්තෙහි ඒ ඒ බුදුමගුලෙහි දසදහසක් යක්වලෙහි එකඟඟලා පියුම්වැසි වැස්වූතෙයින් පියුමතුරා නමින් ප්‍රසිද්ධවූ සර්ව්‍ඥයන්වහන්සේගේ සමයෙහි මහාශ්‍රාවක සථානානන්තරයට ප්‍රාර්ථනා කොට එතැන්පටන් දානාදී කුසල සම්භාරයන් රැස්කෙරෙමින් සසර ඉසැරිසරණසේක් සකලනඟරාභ්‍රී සමාඛ්‍යන් සම්පූර්ණ බාරාණසී නම් පුරප්‍රවරයෙහි තුදුරුවූ පෙතකාරයයි කියනලද එක් සාලිඛණ්ඩෙක (එහෙම) සාලින්ට මුදලිව උපන්සේක. එයම

යෙහි ශීලසමාධ්‍යාදි ගුණයන් ලොවුතුරා බුදුන් හැර සසුදේව්‍ය බ්‍රහ්මනාගසුපණ්ණ ශ්‍රමණබ්‍රාහ්මණාදීන්හා අසාධාරණවූ ගුණඇති දහසක්පමණ පසේබුදුවරයන්වහන්සේ අටමසක් මුළුල් ලෙහිහි මව්පියන වාසයකොට ලුණුඇඹුල් මුසුදෙය වලඳ, ශරීරපිඩා දුරුවනපිණිස වැසිසාරමයෙහි දනවිවට බැස එහිවසනසේක. එක්අවදියක බරණැස්නුවරට නුදුරුවූ එක්ස්ථානයකට බැස වස් වසන්ට පුදුසු කොවල්ඉදිකොට දෙනනියෝයෙන් (ගසකමියනම් එක්කරුදව්‍යයක් නොවනහෙයින්) එය ඉල්වා රජ්ජුරුවන් ලඟට යවයි පසේබුදුවරයන් වහන්සේලා අවනමක් යැවූසේක, එදෙ යෙහි රජ්ජුරුවන්ගේ වප්මගුලෙක් ඇත පසේබුදුවරුන් වහන්සේ වැඩසේකැයි අසා වප්මගුල් නිබ්බදීඅවුත් සාමිනිවහන්සේලා කුමක් පිණිස වැඩසේක්ලාදැයි අසා ඇතිලෙස වදුලකල්හි එසේය සාමිනි අපගේ වප්මගුලක් ඇතිහෙයින් අදත් සෙවත් අවසරනැත. අනික්දවස කරවමියි කියා පසේබුදුවරයන් වහන්සේලාට ආරාධනාවකුත් නොකොටම රජගෙටපිවිසුවහ, පසේබුදුවරයන්වහන්සේ අනික්ගමකට යම්හයි සිහාවැඩසේක, එවේලෙහි යටකි සාලිමු දලියානන්ගේ භාර්‍යාවෝ කිසිකතයුත්තක් පිණිස බරණැස්නුවරට යනතැනැත්තී පසේබුදුවරයන්වහන්සේලා දැකවැඳ සාමිනිමේ අවෙලාවෙහි ක්‍ෂුත්පිණිස වඩනාසේක්ලාදැයි විචාරාආදියෙහි පටන් වැඩි පවත් වදුලකල්හි ශ්‍රද්ධාසම්පන්නවූ නුවණැති සත්‍රිකාමෝ සාමිනි සෙට දවසට මිඩියවකරුණාකොට වදුළාත් යහපතැයි කියා ආරාධනාකළාය ඒ අසා පසේබුදුවරයන්වහන්සේ උපාසිකාවෙනි! අපිබොහෝදෙනයයි වදුලකල්හි සාමිනි කෙතෙක් දෙනා වහන්සේදැයි විචාරා උපාසිකාවෙනි අපිදහසක්දෙනායයි වදුලකල්හි සාමිනි මම්සාලිගමත් දහසක්ගෙවල් ඇතිහමෙහි එහෙයින්එතෙකීනෙණෙක් එක එකනමට දන්දෙසි මවම්බරෙක්නැත ආරාධනාව ඉවසා වදුළමැනවැයි කියා නිමන්ත්‍රණය කොට මාගේ බලයෙන්ම හැමදෙනම සමාදන්කරවා වස්වසන පිණිස හැමදෙනාවහන්සේටම පන්සලුත් කරවාදෙමියි කිවුය පසේබුදුවරයන්වහන්සේලා අටනමද ආරාධනාවඉවසාවදුලසේක, ඒ උපාසිකාවෝද ගම්මවවැදසිට අඩගාසියන්නී මම නුඹහැම සලකා දහසක් පමණ පසේබුදුවරුන්වහන්සේට මේ ගමෙහිදී සෙවදවස වලඳන පිණිස ආරාධනාකළමි, එහෙයින් හැමදෙනාවහන්සේව වැඩහිඳ වලඳන්ට සුදුසුතැනකුත් ඉඳිකලමැනව ඛාද්‍යභොජ්‍යාදියත් සපයා ලුව මැනවැයි කිවුය, ඒ අසා හැමදෙනාම එක්වූහෙයින් හැමදෙනාහා සමඟ තමන්ප්‍රධානව භොජන ශාලාවකුත් කරවා එහි අසුන් පණවා දෙවෙනිදිනයෙහි පසේබුදුවරයන් දහසක්දෙනාවහන්සේ

ඛඩාභිදුවා මධුරාභාර්ය වලඳවා හොජනාවසානයෙහි එහමඇති සියලු ස්ත්‍රිපුරුෂයන් කැඳවාගෙණ ගොස් පසේබුදුවරුන්වහන්සේ වැඳ විස්වසන්ට ආරාධනාත්තකොට නැවත ගමට වැද දෙමව්පියන්ගේ ඔල්බැයෙන් එකි එකි ගෙන් එකි එකි පිරිමිදරුකෙණෙක් වැ පොරෝ ආදිය ගෙණ වලව්ගොස් දඩුපත් ආදිය සපයා සාමිදරු වන්ට විස්වසන්ට සුදුසුලෙස පන්සැල්කල් මැනවැයි කිවුස, ඒ ගම් වැස්සෝත් ඊට සතුටුව එකි එකි කෙණෙක් එකක් එකක් බැගින් පන්සැල් දහසක් කොට ඒ ඒ පන්සැල්වල වස්වැසූ පසේබුදුවරයන්වහන්සේලාව අප්‍රමාදව උපස්ථානකොට වස්අවසානයෙහි තමතමන් උපස්ථානකළ පසේබුදුවරයන්වහන්සේලාට සිවුරුපිළි සම්පාදන්කොට දහස දහස වටහා නියායෙන් දහලක්ෂයක් වටහා සිවුරුපිළි පිළිගැන්වූහ, පසේබුදුවරුන්වහන්සේත් වස්අවසානයෙහි අනුමමෙනි බණවදරා වැඩිසේක්ලාස,ප්‍රධානසාලිඳුවනියන් පටන් හැමදෙනම ආයුෂකලිවර ඒ කුසලානුභාවයෙන් තවුතිසා දෙව්ලොව ඉපද සමුගව උපන්තහයින් ගණදෙවතාවෝයයි ප්‍රසිඛව එහි දිව්‍යසම්පත්විඳ මෙකල තුන්වන අන්තෘකල්පයෙහි ලොවපහළවූ **ක්‍රෘකුසන්ධ** බුදුන් සමයෙහි බ්‍රාහ්මණියනම් නගරවරයෙහිකෙළඹි කුලවල ඉපදුනානුස, එවක නායක සාලිඳුදලියානෝ නායක කෙළෙඹියාහන්ට පුත්‍රවඋපන්හ, යෙස්සෝ ඒ ඒ කෙළෙඹිකුලවල උපන්හ, එවකපින්කමට නායකවූ සාලිදියනියෝ අනික්කෙලෙඹියාන කෙණෙකුන්ට දුවඉපද පුථුවියහි සාමිවූ ඒ කෙළෙඹිපුත්‍රයා තන්හා සරණ ගියාහ.

සෙසුසත්‍රිහු අනික් අනික් කෙළෙඹි කුලවල ඉපද වැඩිවිය පැමිණ පුථුවියෙහි සාමිවූවන් කරාම සරණගියහ, එසේ වහන්නාහු **එක්දවසක්** වෙගෙරට බණට ගඩගැය බුදුහු බණ වදරණසේ **කැයි යනුඅහා** සියලු කෙළෙඹියෝ තම තමන්ගේ කෙළෙඹිදුන්හා සමග බණඅසම්හයි කියා විහාරයට ගියහ, උන් විහාරයට යනවේලෙහිම වඩාවක් වසිමින් තෙමෙන්ට වන එකල යම් කෙණෙකුන්ගේ **සැතිවූහෝ** කුලපවත්වූහෝ වහන්සේ ඇත්නම් උතුමුවිඳ වහන්සේගේ පිරිවෙන් ආදියට වන්හ මොනු හැමදෙන තමන් අමුතුව ගියහෙයින් එබදු කෙනෙක්ක් නොලැබ වෙගෙරමැද සිට තෙමෙන්ට එන්හ නෙමිපියා කෙළෙඹියානෝ අපහැමට වුදැදුටුවාද කුලදරු එන්ට නම් ලජ්ජාවන්ට මෙපමණක්ම මදදයි කිවුය.

ඒ අසා හැමදෙනම ඔබව ලජ්ජාවන්ව මෙපමණෙක්ම ඇත ඊට කුමක්කරමෝදැයි විමසාලෝය. එකල නායක කෙළෙඹියානෝ එඹා අපිහැම නොනෙමි සිරින්ට නිසිතැනක් ලබන්ට පෙරපිනක් නොකළහෙයින් නොලැබුනත් මතුත්විනම් ලබන්ට හැමදෙනම

රනක් එක්කොටලා එක්විහාරයක් කරවමිහයි කිව්වය ඒ ඇසූ හැම දෙනත් යහපතැයි ගිවිසුහ නායක තැනැත්තෝ මිසුදහසක් දුන්හ, සෙසුකෙළෙඹියෝ, පන්සියය පන්සියය දුන්හ, සඳහුද දෙසිය පණහ දෙසියපණහ දුන්හ, මෙසේ සත්ලක්ෂ දහසක් එක්කොටගෙණ බුදුන්ට පිළිගන්වන පිණිස කුළුගෙවල් දහසකින් සොඟමානවූ මහවිහාරයක් කරවන්නට පටන් ගත්හ, කණිෂ්ඨ මහත්හෙයින් ප්‍රථමයෙන් සමාදන්කොටගත් රන්මදවූ නියාව බලා ආදියෙහි දහසදුන් තැනැත්තෝ පන්සියයක්ද පන්සියයදුන් නවූන්නෙන් දෙසියපණහ බැඟින්ද දෙසියපණහ දුන්නවුන්ගෙන් එක්සියපහ්විස්ස බැඟින්ද එන්වූ තුන්ලක්ෂ පන්සැත්තෑ දහසක් වස්තුදී ගඳකිළිය නිමවා අනතයෙහි විහාරමගුල් පූජාව කරන්නාහු බුදුන් ප්‍රමුඛකොට ඇති මිසිදහසක් පමණ මහරහතන් වහන්සේට පහියක් මුළුලෙලනි මහදන්දී සිවුරු පිරිකරත්දී ආදිඇති පොහොසත් කමින් එවක විසිදහසක්දුන්හ; කෙළෙඹි මුදලින්ගේ භායයිවෝ තමන් මෙන් ශ්‍රද්ධාවෙන, නුවණ ඇතිහෙයින් සෙසුන්හා සරියේ පින්කැමිකොට වචාත් කරණු කැමතිව අනොජාමල් සමූහයක්සේ සුවණ්ණවණ්ණවූ දහසක්අඟනා වස්ත්‍රයක් හා අනොජා මල් පිරුකරඹුවක් නෙත්වාගෙණ බුදුන් බණවදුරණ වේලෙහි අ නොජා මල් හා වඤ්ඣ ශ්‍රීපාදමූලයෙහි පුදා සුවාමිනි මේ ඛුජලානුභාවයෙන් උපනුපන් තන්හි මාගේ ශරීරයත් අනොජාමල් දමක්සේ රන්වන් වේවයි මාගේනාමයත් අතික්කනමක් නොව අනොජා නම් වේවයි කියා ප්‍රාර්ථනාකළාය බුදුරජාණන් වහන්සේද ප්‍රාර්ථනාව කළ පරිද්දෙන්ම සමෘද්ධවේවයි වදලිහස්ක, ඔහුගෙමෙදනත් ආයු කෙළවර එයින්චුතව දෙවුලොව ඉපද දිව්‍යසම්පත් අනුභව කොට අප බුදුන් සමයෙහි දෙවුලොවින් චුතව නායක කෙළෙඹියනෝ ජම්බුද්වීපයෙහි ඛුකඛුවතීනම් නුවරෙහි රජකුලයෙහි ඉපද කප්පින මහරජපුරුවෝය යන නමින් ප්‍රසිද්ධවූහ එක්ව පින්කළපෙසු ජනයෝ ඇමති ඛුලවල උපන්හ නායකකෙළෙඹියානන්ගේ භායයිවෝ මදුරව භාගල නුවර රජකුලයෙහි උපන්හ කලප්‍රාර්ථනාව ලෙස්ම උන්ගේ ශරීරයත් අනොජා මල්දමක්සේ රන්වන්ව අනොජා දෙවිය යන නමින් ප්‍රසිද්ධව වැඩවිය පැමිණ කප්පිනා මහරජපුරුවන්වම සරණ ගියහ සෙසුස්ත්‍රීහුද ඇමති ඛුලවලඉපද වැඩිවිය පැමිණ යම් යම් කෙණෙක් පූජාකෙහි සිහිවූනම් උන්උන්කරුම සරණ ගියහ කප්පිනා නම් නරශ්‍රේෂ්ඨයානන්හා සමඟ පින්කළ හැම දෙන මහරජ කමුත් සෙසුසැපත් සරියේම අනුභව කෙරෙති යම් දවසෙක කප්පිනනම් මහරජපුරුවෝ රාජාභරණලා සැරසී හස්ත්‍යශ්වාදිවාහනයකනැඟි ඇඹිදින්නම් එසැමියෙහි උන්සැමින් එසේම

ඔටුනු හැර සෙසු ආභරණ ලා සැරසී වාහනාරූඪව ඇවිදිනි මෙසේ ඔහු හැමදෙනම එක්සිත්ව කුසල් කළහෙයින් සම්පතුත් සරියේම විඳිනි කපපින මහරජ්ජුරුවන්ගේද **වාලඝ වාලවාහනඝ පුඤ්ඤඝ පුඤ්ඤවාහනඝ සුපඤ්ඤඝි** බලවත් අස්වාහන පසක් ඇත රජ්ජුරුවෝ තුමූ සුපඤ්ඤනම් අශ්වයා නැගෙති සෙසුඅසුන් සතරදෙන සතරදිග ගොසින් මවසැප අසුන්ගෙණ එවයිකියා අසරුවන් සතරදෙනෙකුවදි උදයම කවා පොවා සතර දිගට යවති යවන්නාහුද නොපි මේ අසුන් නැගි දසදෙලොස්ගව් මතර තැන් ගොස් විමසා තුනුරුවන් ලොව පෑලවූ නියාවක්ම තතුලෙස දැන අවුත් මාගේ කණිසෙති අමාවක් කරන්නාසේ කියවයි විධානකොට යවති ඔහු හැමදෙනද සතරවාසලින් නික්ම දසදෙලොස් ගව් මත රතැන් ගොස් විමසා තුනුරුවන් ලොව පහළවූනියාවක් නොඅසාම එහි දහම්සොව බව්සතානෙ අබුඩොත්පාද කාලයෙහි ඉපිද ධර්ම සෙව්වා මෙන් කපපින මහරජ්ජුරුවෝද පුවේතු බලයෙන් තුනුරුවන් කෙරෙහි මහත් ඇදහිලි ඇතිව චක්‍රරත්නය දැකීනා **කරණ** සක්විති මහරජකුඝයින් තුනුරුවන්ම පතපතා කාලානි ක්‍රාහනාහරණෝ එක්දවසක් සමාඝාලංකාරයෙන් සරහනලද සුපතනම් ප්‍රවර තුරඟවාහනාරූඪව අමාත්‍යයන් දහස පිරිවරා උයනට යන්නෝ සලාත්තවූ ශරීර ඇතිව නුවරට ප්‍රවිෂවන වෙලාදුන් පත්සියයක් දුක රාඝස විලාසයෙන් ආ සක්දෙවරජ දුක ආත්ම ලෝභය හැර මොහුවන් දහම්දනිදෝ හෝයි සිතූ දහම් සොඬ මහබ්සතානන්සේ මොවිහු අඩාන කලාන්තඝෝය මොවුන් කෙරෙන් එක් යහපත් අස්නක් අසන්ට උව මැනවයි සිතා ඔවුන් කැඳවා මිසිරිතපුලෙන් සඟයෙනි තෙපි කොයිසිට එවදුයි විවාලෝය ඒ ඇසූ වෙලදහු සාමිනි මෙතනට සාරසියඇසූ ගවවක් පමණ්තැනින් ඔබෙඛනිඃසරීඝම්පත්තින් සමාබවූ ශ්‍රාවස්ති නම් නුවරෙක් ඇත අපි ඊසිට ආහෙයි කිවුය ඒ ඇසූ මහරජ්ජුරුවෝ ඒ තොපගේ රට අමුතු පවත් කිම්දයි විවාලෝය එවිට වෙළඳහු රජ්ජුරුවන්වහන්ඝ ඇනික් පවතෙක් නැත අතුත් ඒ සඩලපඨ දිවකුරබුදුන් සමයෙහි අෂ්ටධමීඝමාධානඟෙන් ලද විවරණ ඇතිව දස පෙරාම් පුරා බෝ මැඩ ගිද වසවතුගේ මන් බිඳ සවිඝකලෙස් නසා බුදුවූ සම්‍යක්සම්බුදුරජානන්වහන්සේ අනේ පිඬු මහසිටානන්ගේ ජෙතවනාරාමයෙහි චතුර්විධ ඊර්‍යාපථ බ්‍රහ්මවිහාරඟෙන් යුක්තව වැඩවසා වදුරණසේකැයි කියා ක්ෂුධා පිඩිතයක්හට දිවඔජුනක් ලුවාසේ සතුටුකොට කිහ,කපපිනනම් භූපාලඅතම ඒ බස් අසමින්ම ප්‍රමාණාතික්‍රාන්ත කල්පකොටි ගතස ඝස්‍රඃසක්ගිදුලීහවූ නොඇසියහැකිවූ වචනයක් හෙයිනුත් බුදුහු

පිරිනිවිසේකැයි යනු අසා සෝකයෙන් පීඩිතව සිහිමුලාබවට පැමිණ මූර්ජාවූ අජාසත් මහරජයෙයින් තමනුත් බුදුන් කෙරෙහි බලවත් ශ්‍රද්ධාව ඇති හෙයින් අහෝ ආශ්චර්යයිකැයි සිතන්නාහුගේ ශරීරයහා සිත පස්වණක් ප්‍රීතියෙන් පිණාගොස් කිසිවකුත් සලකා ගත නොහි මොහොතක් කල්යවා නැවත සිහිලැබ දරුවෙනි තොපි කුමක්කිවුදැයි දෙවෙනිවත් විවාලෝය මහරජ්ජුරුවන් වහන්ස නිලබිජයක් පමණ ශරීරප්‍රදෙශයකින් නික්මුණු බුදුරුස් කලඹින් එකසක්වලට හිරුදහස් සඳදහස් නැංහාසේ මේ සක්ව ලෙහි පවත් අනන්තාපරියන්ත සක්වල අන්ධකාරවිධවංශනය කොට බබලන තරම් මහානුභාව සම්පන්නවූ බුදුරජාණන්වහන්සේ ලොව පහළවූසේකැයි කිවුවාහුය, එවිට මහරජ්ජුරුවෝ ප්‍රීතියෙන් පිණාගොස් කිසිවකුත් සලකා ගත නොහි මදක්කල්යවා නැවත සිහිලැබ මියුරුවචනයෙන් දරුවෙනි තොපි කුමක්කිවුදැයි තුන් වෙනිවත් විවාලෝය, එවිට වෙලඳහු සාමිනි දෙලොස්යොදුන් උස ඇති මහබඹහු විසින් තුන්යොදුන් පමණ ධවලච්ඡත්‍රයකින් පුදනු ලබන දෙදෙවිලොවට අධිපති සක්දෙවි රජහු විසින් එක්සිය විසි රියන් දකුණුසකත් තුඩ තබා සංඛනාදයෙන් පුදමින් ගිලන් කමක් වුවිට කිකරු අභියුක්තභයෙකුසේ නුකුසිතව කෙලමලා ආදිය ගිසින් ගෙණගොස් දමා සියලු උපස්ථාන කරනුලබන තුන්ලොවම බඹසුර මුනිමණිපුජ්‍යයන්ගේ මුදුනෙහි කෙළුනාලද පාපියුම් ඇති මහමෙරසේ ස්ථිරවූගුණඇති මහපොළොවසේ විසාලවූගුණඇති මහමුහුදසේ ගැඹුරුවූගුණඇති ආකාසයසේ අපමණ ගුණඇති සදදෙවිපුත්සේ සෞම්‍යගුණ ඇති සම්‍යක් සම්බුඩසමිඳුරාපෝතනමයානන්වහන්සේ ලොකයෙහි ප්‍රාදුර්භූතවූසකැයි කිවාහුයඑවිටද මහරජ්ජුරුවෝ ප්‍රීතින්පිණා කිසිවකුත් සලකාගතනොහි මොහොතක්කල්යවා සතර වෙනිවාරයෙහි දරුවෙනි තොපි කුමක්කිවුදැයි විවාලෝය එවිට වෙළඳහු මහරජ්ජුරුවෙනි ලොකනායකවූ ලොකාචාරිවූ තුන්ලොවට නැගූ පහන්රුකක් වැනිවූ තුන්ලෝ වාසීන්ගේ පූජාවට සුදුසුවූ තුන්ලොවට මාතාවූ තුන්ලොවට පිතාවූ තුන්ලොවබඹුවූ තුන් ලොවට මිත්‍රවූතුන්ලොවටකලාදුමවූ තුන්ලොවටවිනතාඹාණික්‍යවූ තුන්ලොවට ප්‍රතිෂ්ඨාචාරවූ නිර්මිකනාමැති පියුම්වනයට වඳුරා වැනිවූ වෛශනය ජනනාමැති පියුම්වනයට සූර්‍යයාවැනිවූ තීර්ථක නාමැති කෞමදවනයට සූර්‍යයාවැනිවූ වෛනෙයජනනාමැති කෞමදවනයට වඳුරාවැනිවූ මහමෙරහා තදගල්නැමුවූ ඒ ඒ බුදුමගුලෙහි නරකයෙහි ගිනිනිවූ මුහුදකරදිය පෙරලා මිරිදියකරවූ ප්‍රේතයන්ගේ සාපිපාස සන්සිඳුවූ තිරිසනුන්ගේ භයදුරුකලාවූලොකාන්තරිකයෙහි අඳුරුනැසුවාවූ ඡාත්‍යාඤ්ඤයන්ව නෙත් දුන්නාවූ

ජාතිබධිරයන්ට කන්දුන්නාවූ ජාති මූගයන්ලවා කථාකරවූ කොරුන්ලවා සෘජුගමන්කරවූ බලුළුන් හා මූසිකයන් මිත්‍රකරවූ නාගයන්හා ගුරුළුන් මිත්‍රකරවූ දිවියන්හා මෘගයන් මිත්‍රකරවූ වායසයන්හා උලූකයන්මිත්‍රකරවූ සම්‍යක්ඉංගත් පාරමිධර්මතාමැනි මිත්‍රාචාරීන් වීසින් දෙනිස්මහාපුරුෂලක්ෂණයකින්හා අසූඅනුව්‍යඤ්ජනයකින් විසිතුරුකොට නිර්මිත කරණලද රූපයක් වැනිවූ සම්‍යක් සම්බුද්ධ යානන්වහන්සේ දෙවිරම්වෙහෙර නැමැති ශ්‍රීමදුරුමුදුනෙහි දිලියෙන ලඟිරුමඩලක්ෂේ වැඩවසා වදුරණ්ඩස්කැයි කිවාහුය සතර වෙනි වාරයෙහි කි වචනය අසා සලකා සිතියෙන් යෙදි දරුවෙනි මහායෙක් කප්සුවහසයිහුදු නොඇසිය හැකිවූ උතුම් වචනයක් මගේ කනෙහි අමා වක්කරන්නාක් මෙන් මට කිවාවූ තොපට සතුටුපඬුරුපිණිස ලක්ෂයක් වස්තු දෙම් කියා ඔවුන් සතුටුකොට නැවත එම්බා දරුවෙනි අනිකුත් කිවමනා අස්නෙක්ඇත්දැයි විවාලෝය. එවිට වෙලඳහු මහරජුරුවෙනි සර්වඥයන්ගේ මොහනැමැති අදුරුනසනපිණිස සම්බුදුනැමැති උදාගලින් දහමිනැමැතිගිරු පහළවිය සර්වඥයන්ගේ කෙලෙස්පිපාස සන්සිඳුවනු පිණිස සම්බුදුනැමැති හිමවත් පර්වතයෙන් දහම් නැමැති අහස්ගඟ පහළවිය සර්වඥඥාන ගත කෙලෙස් තිම් නිවනපිණිස සම්බුදුනැමැති මෙඝතියෙන් නැගි බ්‍රහ්මස්වරනැමැති ගජිනාඇතිව දෙසනානැමැතිඅම්බරීව අවපිරිස් නැමැති සතරමහත්දිවයින එක පැහැර වස්තවවන සයරනැමැති සාගරයෙන් එතරවන පිණිස දහම්කැමැති රුවන්නාව පහළවිය චතුරෝඝ නැමැති සිවුගඟ තරණයට දහම්නැමැති පසුර පහළවිය සපත්තකාම සුවදීනැමැති සත්බුබුළපයට නැගෙන පිණිස දහම්නැමැති රුවන්ගිණ පහළවිය භෙද රසවසයෙන් එකෙක්විය ධර්ම විනයවශයෙන් දෙකෙක්විය, පිටකවශයෙන් තුණක්විය, ආදි මධ්‍යාවශාන වශයෙන්ද තුණෙක්විය, නිකායවශයෙන් පසෙක්විය අඞ්ගවශයෙන් නවයෙක්විය ස්කන්ධවශයෙන් සාසිරුදහසෙක්විය මේ පාලිධර්මයහා සොතාපන්නිඵාඛීදි නවලෝකොත්තර ධර්ම ලොකයෙහි ප්‍රාදුර්භූතවූයේයයි කියා සතුටුකොට කීහ, එබස් අසන්නාම රජුරුවෝ ප්‍රීතින් පිණාහොය් කිසිවකුත් සලකාගත නොහී දෙවෙනිවත් තුන්වෙනිවත් විවාරා ප්‍රථමයෙහිමෙන් තුන්වාරයක සිඟිවුලිා බවට පැමිණ සතරවෙනි වාරයෙහි ධර්ම පහලවූ පරිදි කිකල්හි දරුවෙනි තොපට සතුටු පඬුරු පිණිස මීවද ලක්ෂයක් වස්තු දෙම් කියා සතුටුකරවා සෙසුන් කිවමනා අසුන් ඇද්දැයි විවාලෝය එවිට වෙලඳහු මහරජුරුවෙනි සර්වඥනැමැති රුවන් මෙර වටා සංඝනැමැති සත්කුලි පවු පහළවිය සර්වඥ නැමැති වන්‍දයාවටා සංඝනැමැති තරුපෙල පහළවිය. සර්වඥනැමැති සක්විති මහරජහට සංඝනැමැති සත්රුවන් පහළවිය සර්වඥනැමැති කල්පවෘක්ෂයෙන්

සංඝනාමැති අංකුර පහළවිය, සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ සංඝනාමැති නන්රුවන් පහළවිය, පඤ්චවර්ගික ධර්මනාමැති සිංහතෙලය දරිමට සංඝනාමැති සප්තපර්ණිගුහාජනය පහළවිය, කුසල ධර්මවාපනයට පුණ්‍යක්ෂෙත්‍ර පහළවිය, ඒ සඟහුද මනාව පිළිපන් හෙයින්සුප්‍රතිපන්නයහ, මධ්‍යම ප්‍රතිපදාවට පිළිපන්හෙයින් ඍජුප්‍රතිපන්නයහ, නිවන්නිසා පිළිපන්හෙයින්ඤායප්‍රතිපන්නයහ, යනාදිවශයෙන් මෙ ත්‍රිඛණමොපගමාදි සියලු ගුණනාමැති ආභරණලා සැරහි සම්බුදුනාමැති පියරජහු පිරිවරා සිටින්නේ අමාවාස්‍යා පුද්ගලනාමැති රජකුමරුවෝ පහළවූහයි, යනාදීන් රජ්ජුරුවෝ සතුවුකොට කිහ, එවිට රජ්ජුරුවෝ පෙරලෙසින්ම කුල්මත්ව මහාසිහ් තුන්වාරයක කිසි වකුත් සලකාගත නොහි සතරවෙනිවාරයෙහි සලකා සිඟිළුවා දරුවෙනි මිටද සතුටු පඬුරු පිණිස ලක්ෂයක් වසතුදෙමියි කියා-

බුඩොනි වචනං සෙඨං බුඩොනි පදමුත්තමං,
නත්ථි තෙන සමං ලොකෙ අඤ්ඤං සොතරයානං.

ධමොමාති වචනං සෙඨං ධමොමාති පදමුත්තමං,
නත්ථි තෙන සමං ලොකෙ අඤ්ඤංසොත රයානං.

සංඝොනි වචනං සෙඨං සංඝොනි පදමුත්තමං,
නත්ථි තෙන සමං ලොකෙ අඤ්ඤං සොතරසාශ්‍යානං-යි.

ඇතුළෙයින් ඒ අසුන් තුණට වැඩිකණිණරසායනවූ අස්නක් සම්සාලොකයෙහි නැතිහෙයින් අත්කිසි අස්නක් ඇද්දැයි කිය නොවිචාරා ඇමති දහස මුණබලා සඟයෙනි කොපි කුමක්කරවදැයි විචාලෝය එවිට අමාත්‍යවරු යහළුනි කුමක්කර වදරණසේක්දැයි විචාලකල්හි සඟයනි උතුම් රත්නත්‍රය ලොකයෙහි ප්‍රාදුර්භූත වියයි යනු අසා නිසාරවූ රාජසම්පත්තියක් පිණිස නැවත් නුවරට පොවදිමි යම්සේ ආකාශයෙහි දැමූ කැට පෘථිවියෙහි මුත් අහස නොරඳද යම්සේ තිමවත් පර්වතයෙන් බට ගංගාවෝ සමුදුරයට නොවැද අන්තැනක නොරඳද යම්සේ උදයගිරිසිඛරයෙන් නැඟි චන්ද්‍රසූර්‍යයෝ අවරගිරි පර්වතයට නොගොස් අතරයෙහි නොරඳද එපරිද්දෙන්ම දුලිහවූ නොඇසිය හැකිවූ නොදැකිය හැකිවූ රත්නත්‍රය ලොකයෙහි ප්‍රාදුර්භූතවියයි අසා පවසාධාරණවූ නිසාසාරවස්තු වෙහි ආලයකින් නැවත ඇතුළු නුවරට නොවදිමියි සම්බුදුනාමැති වෛද්‍යාවාශ්‍යා කරාගොස් කෙලෙස් නැමැති රොගයට දහම් නැමැති පිළියම් කරවමියි සම්බුදුනාමැති විලෙහි ගැලි කෙලෙස් නැමැතිගිම්නිවමියි සම්බුදුනාමැති අන්වතපානවිලට බැස දහම් නැමැති සිහිල්පැන්හි සම්බුදුනාමැති වෛද්‍යාවාශ්‍යාකරා නොස්

කෙලෙස්නැමැති පිපාස නසමි සම්‍මඤ්ඤනැමැති ප්‍රලයාවාරිහුකරා පැමිණ කෙලෙස් නැමැති යඤ්ඤයා පලවමි සම්‍මඤ්ඤනැමැති කල්‍පවෘක්‍ෂය කරා පැමිණ ශ්‍රමණවෙස්නැමැති ආභරණලා සැරහි නිවන්නැමැති ඉසුරා පැමිණෙමි කිවුය එවිට අමාත්‍යවරු රජ්ජුරුවන්වහන්ස නුඹවහන්සේ සක්විතිරජකැපතක්වැනිවූ සියලු රජකැපත් හැර පැවිදිවනකල අපවඇමතිකැපතින් ප්‍රයෝජන කවරේද ගංගාජලය සමුදුරට යනකල ගඟට නාමුණු ඇලකඳුරුළි ආදියෙහි ජලය ගංගා සමග මුහුදට නොයෙදෙන්නාක් මෙන් රදුද අපි හැමත් ඔබගා සමග බුදුන්කරාගොස් පැවිදිවෙමියි කිහ, රජ්ජුරුවෝ කියවුන්ට කියා යවන පවත් රන්පතෙක දැඟිහුලෙන් ලියායවා වෙලිදුන්ට කියනෙන්නා අපගේ අනොජාඛිඤ්ඤ මසුතුන්ලක්‍ෂයක් නොපට දෙති එයින් හැරගනුව කියවුන්ට කියනකල රජ්ජුරුවන්වහන්සේ සියලු රජකැපත නුඹවහන්සේට හලිසේක බිසෝවරුන් රජකැප තට හැකිවනබැවින් රජසිරි විදුවයි කියා ඉදින් රජ්ජුරුවන්වහන්සේ කොයි වැඩිසේක්ද්‍යයි විවාළෝනම් බුදුන්ලග මහණවන්ට කිය ශේකැයි කියවයි කිවුය. අමාත්‍යවරු දහසද තමතමන්ගේ හායිඥීවන්ට කියා යවන හසුහුත් කියායවූහ, රජ්ජුරුවෝ වෙළඳුන්යවා ඇමති දහස පිරිවරා එකෙණහිමබුදුන්කරා යහාට නික්මුණාහුය. **කිසේමැනෝ දම්පියා අදුවාවෙති–**

"අථෙකදිවසං රාජා අසසං අභිරුහිත්වා අමච්චසතසස පරිවුතෝ උය්‍යානං ගච්ඡන්නෝ කිලන්තරූපෙ පඤ්ච මත්තෙ වාණිජකෙ නගරං පවිසමානෙ දිසවා ඉමෙඅද්ධාන කිලන්තා අද්ධා ඉමෙසං සන්තිකා එකං භදදකං සාසනං සොසසාමිනි තෙ පකෙක්කාසාපෙත්වා කුතො ආගච්ඡථාති පුච්ඡි අථ ඉතො වීසංයොජනසතමත්ථක සාවත්‍ථිනාම නගරං තතො ආගච්ඡාමාති අත්ථිපන වො දෙසෙ කිඤි සාසනං උපපජ්ජනාන්ති දෙව අසසුදං කිඤ්චි නත්‍ථි සම්මාසම්බුද්ධා පන උපපජ්ජන්නාති රාජා තාව දෙව පඤ්චවණ්ණාය පීතියා ඵුටසරීරා කිඤ්චිසල්ලක්ඛතුං අසක්කොන්තා මුහුත්තං විතිනාමෙත්වා තාතා කිංවදෙථාති ආහ, බුද්ධො දෙව උපපජ්ජන්නාති රාජා දුතියම්පි තතියම්පි තථෙව විතිනාමෙත්වා චතුත්‍ථෙ වාරෙ කිංවදෙථ තාතාති පුච්ඡිත්වා බුද්ධො දෙව උපපජ්ජන්නාති වුත්තෙ තාතා සතසහසසං වො දදාමීති වත්වා අපරම්පි කිඤ්චි සාසනං අත්ථි පුච්ඡි, අත්ථි දෙව ධම්මා උපපජ්ජන්නාති තම්පි සුත්වා පුරිමනයෙනෙව තයොවාරෙවිතිනාමෙත්වා චතුත්‍ථෙ වාරෙ ධම්මොති පදෙ වුත්තෙ ඉධාපි වො සතසහසසං දම්මීති වත්වා අපරම්පි සාසනං අත්ථි, තාතාති පුච්ඡි, අත්ථි දෙව සංඝරතනංඋපපජ්ජන්නාති රාජා තම්පි සුත්වා තථෙව තයවාරෙ විතිනාමෙත්වා චතුත්‍ථෙවාරෙ සං

ඉතින් පදෙ වුත්තෙ ඉධාපි සතසහස්සං දමිනි වත්වා අම්වවසහ සසං ඔලොකෙත්වා තාතා කිංකරිස්සථාති පුවජි, දෙව තුඹ්හෙ කිංකරි සසථාති? අහං තාතා බුඩ්ඩො උපපජ්ජනා ධම්මො උපපජ්ජනා සංඝො උපපජ්ජනාති සුත්වා න පුන නිවත්තිස්සාමි යන්නූනාහං උදිස්ස ගණ්හිත්වා තස්ස සන්තිකා පබ්බජිස්සාමිනි මඤ්ඤි දෙව තුඹ්හෙහි සඞ්ඝං පබ්බ ජිස්සාමාති රාජා සුවණ්ණ පටෙට අක්ඛරානි ලිඛාපෙත්වා වාණිජ කෙ ආහ අනොජානාමදෙව් තුඹ්හාකං තීණිසතසහස්සානි දස්සති එවංව පන වදෙය්‍යාථ රක්ඛස්සු කිර තෙ ඉස්සරියං විස්සඤ්ච යථා සුඛං සම්පත්තිං පරිභුඤ්ජාතීති සචෙපන මෙ රාජා කඤ්චිපුවජ්ජි සඤ්ඣාරං උද්දිස්ස පබ්බජිස්සාමීත් වත්වා ගතොනි ආරොචෙය්‍යාථානි අම්වවාපි අත්තනො අත්තනො හරියානං තථෙව සාසනානි පහි ණිංසු රාජා වාණිජකෙ උය්‍යොජෙත්වා අම්වවසහස්සපරිවුතො තං ඛණංයෙව නික්ඛමි-සි.

ලොකස්ඣාම්වූ බුදුරජාතන්වහන්සේ පෙරාතු දවස අළුයම් වේ ලෙහි ලොව බලා වදුරණසේක් පිරිවර සහිතවූ කපිපින රජ්ජුරු වන් දැක මේ මහාකපිපින රජවෙලුදුන් කෙරෙන් මඟදී තුනුරු වන් ලොවපහළුවූ නියාව අසා බස් තුණට තුන්ලක්ෂයක් වසතු පුදු රජ සැපත්හැර,පැවිදිවෙනු කැමතිව මා උදෙසා සෙවනික්මෙයි අවු ත් මාගෙන් බණඅසා සහපිරිවරින් සිව්පිළිසිඹියා පත්හා සමඟ රහත් වෙයි, මමද ඕහට පෙරගමන්කොට යෙම්යි දෙවන දවස් සක්විති රජකොණ්ඩන්,ප්‍රදේශික රජකෙණකුට පෙරගමන් කරණකලක් මෙන් අනදමහතෙරුන්වහන්සේ පමණකුත් කැඳවාගෙනගොස්-

බොධනෙය්‍යං ජනං දිස්වා ඝනසහස්සෙපි යොජනෙ,
ඛණෙනා උපනෙත්වාන බොධයිස්සති සො ජිනො-යි.

යනු සියලු බුදුවරයන්ගේ සවභාවයක් හෙයිනුත් තමන්වහන් සේ තමන්වහන්සේගේ ඤාතිවිවරය හා පාත්‍රාධාතුන්වහන්සේන් හැරගෙණ කරුණා ඵසින් මහගියනලදැ,සාරසියඅසූහවිවක් පමණ වැඩ **මජ්ඣන්තාගා** නම් ගංගාවගේ සම්පයෙහි රජතවණ්ණවූ සකඩ යෙන් හා නිලමේඝකූටයක්සේඋතිශයින් නිල්වූ සාඛාමණ්ඩල යෙන් සොභමානවූ භාග්‍යවතුන්වහන්සේගේ නිලමේඝඡවියක් පලා නොයෙක් දිග දිවනා,සියදහස්ගණන් විදුලියරැල්සේ න්‍යග්‍රොධවෘක්ෂයෙහි කඳවටලප් සාඛාදිය සොභාමත්කරවමින් දිවන සුව ණකඤන රැසින් යුකතව වැඩහුන්සේක, මහාකපිපිනනම් තරාධි පද බුදුනකරා එන්නෙ එක්ඝණාවක්,සමිපයට පැමිණ මේ ගංගාව කිනම්දැයි විචාරා අරවච්ඡානම් ගංගාවයයි කිකල්හි ගැඹුර හා පලල් කොතක්දැයි විචාරා ගැඹුරෙන් ගව්වවක පලලින් දෙගව්වවකැයි

කිකල්ගි මෙයින් එතරවන්ට ඔරු අහුර් ඇද්දූයි විචාරා නැනැයි කිකල්ගි හොරු අහුල් ආදිය බලා සිදුමේ නම් මේ ජාතිය ජරාවට පමුණුවයි ජරාතමා මරණට පමුණුවයි පසුව මහණවන්ට යන්නෝ කවුරුද ඒකාන්තයෙන් මම තුන්පුරුවන්කෙරෙහි විමතිනැතිව ඒ කාන්තහකතියෙන් ආයේම වින්නම් එකි ආනුභාවයෙන් මේගලහි පැන් පැන්සේ මනාවේවයි කියා සාමාන්‍යයෙනුත් තුණුරුවන් ගුණ සලකා මේ කාරණයෙනුත් බුදුහු අතීත්ශේකය යනාදීන් නවඅර හාදි බුදුගුණ සඳහන්කෙරමින් අසුන් දහස දියට පැන්නවුහ,වචා අදහසක් නොව සැබෑ අදහසම බැව්න් ඒ අශ්වයෝ දහසම ගල් ත්ලාවකින් නික්මුණු කලක්මෙන් නික්මයන්ට වන්හ, අශ්වයන් ගේ කුරඅස්පමණක්ම නොම්න කපුනමහරජපුරුවෝ බුබානුභා වය හෙතුඅංගවණ්ණ පිරිවරහා සමග ඒ ගඟින් එතරව ඔබ්බයන තැනැත්තෝ අනිකුත් සංඝාවක්ද්දක මේ ගඟකිනම්දූයි විචාරා **නිල වාහිනි**නමියයි කිකල්හි ගැඹුරපලල විචාරා ගැඹුරනුත් පලලි නුත් දෙගවු දෙගවු පමණයයි කිකල්ගි හොරු අහුල් ආදිය ඇද්දූයි විචාරා එස්ත් නැහැයි කිකල්ගි සෙසු ආදිය ලෙසින්ම සලකා ඒග ඟින් එතරවන තැනැත්තෝ සපයම්පිටික නවලෝකොත්තර සඩම් යෙහි ගුණසලකා පෙරලෙසින් ඒ ගඟිනුත් එතරව ඉදිරියෙහි යන තැනැත්තෝ අනික් ගඟක් දූක මෙඟ කිනම්දූයි විචාරා **වඤ්ඣා**නමැයි කිකල්ගි ගැඹුරපලල විචාරා ගැඹුරිනුත් පලලි නුත් සතර සතර නවවයයි කිකල්හි හොරු අහුල් ආදිය ඇද්දූයි විචාරා නැනැයි කිකල්ගි සෙසු ආදිය ලෙසින්ම සලකා ඒගඟින් එතරවන රජපුරුවෝ බුදුන්ගේ ශ්‍රාවකයන් වහන්සේ මධ්‍යම ප්‍රතිපදාවට පැමිණිහෙයින් සුපිළිපන්ස්ක යනාදීන් සංඝ ගුණ සලකා ඒ ගඟිනුත් එතරවූහ, (අහෝ පින්වත්වූ ලොකඇවි යෙනි රජක්හුගේ ශ්‍රද්ධාබලයෙක් බලව තුණුරුවන්ගේ පවතක් නොඅඩාම බොහෝකලක් තුණුරුවන් ලොවපහළිවීදෙහෝයි විමස විමසා සිට උයනට යන මිගීයෙකිදි වෙල්දුන් කෙරෙන් අසා නව වාරයක ත්‍රිතියෙන් සිහිමුළාබවට පැමිණ නැවත වවසා තුණ කි වෙ ළඳුන්ට තුන්ලක්ෂයක් වැයුදි රජසැපත් හැරඑම්න් සිට අතුරෙහි දුටු මහරු අහුල් නැති ගංඝාතුණ්ඩාදි තුන්පුරුවන් උදෙසා ජීවිත පරිත්‍යාගකොට තුණුරුවන් කෙරෙහි කලි අවලශ්‍රද්ධා බලයෙන් එයින් එතරවූ නියාවක් බලව මෙබඳු ශ්‍රද්ධාවන්තයෝ ලොකඇයෙහි දුර්ලභවෙති, එඟෙයින් තුණුරුවන් කෙරෙහි කරණලද ඒරජහුගේ අවල ශ්‍රද්ධාව වැනි අවල ශ්‍රද්ධාව මටද සියලු දෙව්බඹුන්ටද අපගේ ශ්‍රී ලඞ්කාධිපතිවූ මහරජපුරුවන්ටද මාගේ දෙමව්පිය ආදින්ටද සියලු ඥාතීන්ට මධ්‍යස්ථ සත්ත්වයන්ටද හෙතුවේවයි) මෙසේ ගංඝාවෙන්

එතරව යන මහරජ්ජුරුවෝ බුදුන් වැඩහුන්නුගතහකදුවෙලප් ආදිය නොයෙක් පැහැඇතිකෙරෙමින් දිවෙන සවණ්ණඝන බුදුරැස් දැක සිතනසේක් අප දුටු මේ ආලෝකය නම් සුයාමලෝකයකුත් නොවෙයි රාත්‍රිය නොවන බැව්නුත් මෙසේවූ සොභාවක් නැතිහෙයි නුත් චන්ද්‍රයාගේ ආලෝකයකුත් නොවේ, දිව්‍යබ්‍රහ්ම නාග සුපණ්ණාදීන් අතුරෙන් අන්‍යතරයෙකුගේ ශරීරාලෝකයකුත් නොවෙයි මම ඒකාන්තයෙන්ම බුදුන් අරහයා අයිමි ඒ බුදුරජානන්වහන්සේගේ ශරීරාලෝකයක් වනැයි සිතා දුටුවිලෙහිම අසුපිටින් බැස බුදුරැස් දුටු අනුසාරයෙන්ම බුදුන් වැඩහුන් තැනට අවනතසරීරව ගොස් සිරියෙල් කල්කයක ගැලෙන කෙණෙහිකුන්සේ බුදුරැස් ඇතුළට ප්‍රවිෂටව බුදුන්වැද අෂ්ටඉරියව්වෙන් මිසිදුමුකතාව එකත් පසෙක හුන්හ, බුදුහුවිඛාව ආ පුත්‍රාවනක් දැක අනුග්‍රහකරණ ප්‍රේමහරිත මාතෘචක්සේ චතුඝසත්‍යාව බොධයට නිසිකොට පිළිවෙල කථා වෙන් බණවදාළසේක, දෙශනාවසානයෙහි දහසක් අමාත්‍යයන් හා කපපින මහරජ්ජුරුවෝ සොවාන්වූසේක, මේ හැම දක්වන ලද මැයි, **දම්පිඝාඅවුවාඝයි–**

සබ්බාපි තං දිවසං පච්චූසකාලෙ ලොකං ඔලොකෙන්තා මහා කපපින රාජානං සපරිවාරං දිස්වා අයං මහාකපපිනා වාණිජකානං සන්තිකා නිණ්ණං රතනානං උපපත්තිභාවං සුත්වා තෙසං වචනං තීහි සතසහස්සෙහි පූජෙත්වා රජ්ජං පහාය අම්හෙසහස්ස පරිවුතො මං උද්දිස්ස පබ්බජිතුකාමොා සෙනිකබ්භිස්සති සො සපරිවාරො සහ පරිසාහි දූතං අරහතං පාපුණිස්සති. පච්චුග්ගමනමස්ස කරිස්සාමීති පුනදිවසෙ චක්කවත්තී විය බුදුකනාමහොජකං පච්චුග්ගවජ්ජෙන්නා සයමෙව පත්තචිවරං ගහෙත්වා එවංයොජනසතං පච්චුග්ගව්හිා චන්දභාගාය නදියා තීරෙ නිග්‍රොධරුක්ඛමූලෙ ඡබ්බණ්ණරස්මියො විස්සජ්ජෙන්තා නිසීදි, රාජාපි ආගච්ඡන්තා එකානදිංපච්ඡා කතමෙ ඝාති පුවච්, අරවච්ඡානාම දෙවතා කිමස්සාපරිමාණං තාතානි ගම්භීරතො ගාවුතං පුථුලතො වෙනාවුතා දෙවානි අඤ්ජනෙවණ්ණා වා එළමෙපාවාති නත්ථි දෙවානි නාවාදිනි ඔලොකෙන්තා අවෙච ජාතිජරාඋපනෙනි ජරා මරණං අහං නිබ්බමනිකො හුත්වා තිණ්ණරතනානි උද්දිස්ස නිකඛන්තා තෙසං මෙ ආනුභාවෙන ඉමං උදකං උදකංවිය මා අමඟා සීති නිණ්ණං රතනානං ගුණං ආවජ්ජිත්වා "ඉතිපි සො භගවා අරහං සම්මාසම්බුද්ධොති,, බුද්ධානුස්සතිං අනුස්සරන්තො සපරිවාරො අස්ස යථසසෙන උදකපිතිං පකඛන්දි සිතිවා පිතිපාසාතෙවිය පකඛන්දිංසු ඛුරානං අගාහකාලෙවා තෙ තං උත්තරිත්වා පුරතො ගච්ඡන්තා අපරම්පි නදිංදිස්වා අයං කිංනාමාති පුවච්, නිලවාහිනි නාම දෙ

වාන් කිරීසා පරිමාණන්නි ගම්භීරතොපි පුථුලතොපි අඩියොජනං දෙවානි සතං පුරිමසදිසමෙව තං පන නදිං දිසවා "සක් කඛාතො භගවතා ධම්මාති,, ධම්මානුසාසනිං අනුසරමානා පඤ්ඤි තංපි අතික්කමිතවා නවුතියොජනා අපරං නදිං දිසවා අයං කිංනාමාති පුච්ඡි, එතදහාසාරාමා දෙවානි කිම්සා පරිමාණන්නි ගම්භීරතොපි පුථුලතොපි යොජන යොජනං දෙවානි සතං පුරිමසදිසමෙව ඉමං පන නදිං දිසවා "සුපටිපන්නා භගවතො සාවකා සඞ්ඝා නි,, සංඝානුසාසනිං අනුසරමානා පඤ්ඤිතම්පි නදිං අතික්කමිත්වා නවුතියොජනා සත්තපරිමණ්ඩිතා නිබ්බානත්ථිකා බ්‍රාහ්මණඝරද්වාරියා අද්දස නි ග්‍රොධරුක්ඛස්ස සාඛාවිටපලාසානි සොවණ්ණමයානි විය අහෙසුං, රාජා විනෙතාසි අයං ඔභාසෝ නෙවචන්දස්ස නසූරියස්ස නදෙවසාර බ්‍රහ්මානං සුපණ්ණානං අඤ්ඤතරස්ස අඩා අහං සත්ථාරං උද්දිස්ස ආගච්ඡන්තෙනා මහාසොතාපත්තිඵලෙන දිට්ඨා භවිස්සාමීති සෝ තාවදෙ ව අස්සපිඨිතො ඔතරිත්වා ඔනතසරීරෝ රස්මිඅනුසාරෙන සත්ථාරං උපසංකමිත්වා මනාපිලාරසෙ නිමුග්ගන්තෙනා විය බුබ්බරස්මිනං අනෙකා පවිසිත්වා සත්ථාරං වන්දිත්වා එකමන්තං නිසිදි සඞ්ඝමජ්ඣෙව සඟසස්සන:සත්ථා ආනුබුබ්බි කථං කථෙස් දෙසනාවසානෙ රාජා ස පරිවාරෙ සොතාපත්තඵලෙ පතිට්ඨි-යි.

ඉක්බිත්තෙන් සවාමිනිහාන්‍ය වූන් වහන්ස අපහැම මහණකොට වදුලමැනවැයි කියා ආරාධනාකලහ. බුදුරජාණන්වහන්සේද මෙඹුන්ට සෘඞ්ධියවූ පාසිවුරු ප්‍රාදුර්භූත වේවදැ හෝයි බලාවදුරා මේ කුලදරුවෝ පසේබුදු වරුන් දහසකට පිරිකර දහසක් දුන්හ, කසුප් බුදුන්ගේ එසිදහසක් රහ තන්වද එසිදහසක් පිරියර දුන්හ, එක් පිරිකරක් දෙපිරිකරක් පවා දුන්නන්ට පහළවනකල් මුන්ටපහළවීම අශ්චර්‍යයියෙක්ද නොවෙයි දැන රන්වලා ගැබෙකින් නික්මෙන විදුලිය කලඹක්සේ දක්ෂිණ ශ්‍රීසන්‍යය දිගුකොටවදුරා–

පත්තං පරිසාවන කායබන්ධනං සිවිවරංවාස් සුවිසුඬ සංඝඨ
දදනෙහි සෙනිවෙපසන්නාඋතතා තෙ එසි හිකඛුන වදනෙහිබුඩිං-යි

යනු හෙයින් මහණනි සතරදුක් නසන පිණිස බඹසර හැසිරෙන්ට එවයි වදුලසේක, ඒ ඇසිල්ලෙහිම ගිහිවෙත් අතුරුදන්ව තුන්සවුරු පාසාදිවූ අවපිරිකර දරා සියවස් පිරුණු තෙරවරුන් මෙන් අලුත මහණවූ බවක් නොදැනෙනසේ ආකල්ප සම්පන්නව අහසට පැනනැගීලා බැස බුදුන් වැඳ පිරිවරා වැඩහුන්හ, **මේ දක්වනලද මැයි;**

අථ සබ්බව උථඛිතිවා පබ්බජිං යාවිංසු සත්ථා ආගම්සසති තුම්හා ඉමෙසං කුලපුත්තානං ඉඞ්ඝමයපත්තාවිවරන්ති උපධාරෙනෙතා ඉමෙ කුල පුත්තා පවෙවකබුඞ්ඨසහසසස නිවිවරසහසසං අදංසු කසසපබුඞ කාලෙ මීසනියා භික්ඛුසහසසානමපි මීසනිවිවරසහසසා ආදංසුඅනඤ්ඤ නිරියං ඉමෙසං ඉඞ්ඝමයපත්තාවිවරාගමඤානි දකඛිණහත්ථං පසාරෙ ත්වා එථ භික්ඛවෙ වරථ බ්‍රහ්මචරියං සම්මාදුක්ඛසස අන්තකිරියායාති ආහ තෙ තාවදෙව අවයපරික්ඛාරධරා වසසසතිකථෙරාවියහුනිා වෙසසංඅබ්භුගගන්ත්වා පවෙවාරොහිත්වා සත්ථාරං වන්දිත්වා නිසීදිංසු-සි.

එසේ සපිරිවරින් වැඩහුන් මහාකපිණ සථවිරයන් වහන්සේ අනාචාර ආචාර දෙකහා ගොචර අගොචර දෙකද විසෙසයෙන්දැන නොයෙක් ආදිනව ඇති දුස්සීලභාවයෙන්මිදී නොයෙක් අනුශස් ඇති සිලයෙහිද පිහිටා වැඩහුන්සේක, එහි අනාචාර කිමෙක්ද ආචාර කිමෙක්ද අගොචර කිමෙක්ද ගොචර කිමෙක්ද දුසසීලභාවය හා එහි ආදිනව කිමෙක්ද සීලය හා සීලයෙහි අනුශස් කිමක්දැයි යනහොත්? මේමතුදක්වන ක්‍රමයෙන් දතයුතු. මේකෙෂේදඇත්? කායවාරයෙන් සිදුවන ත්‍රිවිධකාය දුශ්චරිතය හා වාක්වාරයෙන් සිදුවනචතුර්විධවාක් දුශ්චරිතයහා කායවාක්වාර දෙකින්ම සිදුවන සියලු දුසචරිතයන් කිරීම අනාචාර නමීවෙ,සියලු දුසසීල්‍යයම අනාචාරනමීවෙ;මේ ශාසනයෙහි ඇතැම් භික්ෂුකෙනෙක් ප්‍රත්‍යය උපදවන පිණිස මිනිස්නට ප්‍රයෝජනවත්වූ හුණදඬුදීමෙන් හෝ තල පත් තල්පත් ආදිවූපත්‍ර දීමෙන්හෝ සපුදුනුවක් ආදිවූ මල්දීමෙන් හෝ තල් පොල් දෙල් පුපුල් පන්සාදී ඵලදීමෙන් හෝ ඇඟඉලිමට පුදුපුදු සුණ්ඩිදීමෙන් හෝ එසේම දූතැවිදඹු දීමෙන් හෝ තමා දූසයෙහුමෙන් නිවසාගනයෙහි තබා ප්‍රියකාමතාවෙන් අනුන්හුවා බණන තෙපුල් ආදි ලාමකවෘත්තීන්හෝ ශ්‍රීද්ගසුපයක් වැනිවිමෙන් හෝ අනුන් දරුවන් වැඩීමෙන්හෝ ගිහින්ගේ ග්‍රාමාන්තරදෙසාන්තරාදීසෙහි ශාසන ප්‍රතිශාසන හරණාහරණ සංඛ්‍යාත කකුල්මේවර කිරීමෙන් හෝ වෛද්‍ය කම්නසෂත්‍ර භාණ්ඩාගාරික ග්‍රාම විධාන පිණ්ඩපතිපිණ්ඩාදී යම් කිසිබුදුන් එසින් හරණලද මිථ්‍යාජීවයකින් ජීවිකා කෙරෙද්ද මෙතෙම අනාචාරනම්වේ,

මදලේමෙතෙ ධ්‍යානවිහඩිඛ පාලිසෙයි-

ආචාරගොචර සම්පහොනානි අත්ථි ආචාරො අත්ථිඅනාචාරො තත්ථකතමො අනාචාරො කායිකොවිතික්කමො වාචසිකො විතික්කමො කායිකවාචසිකො විතික්කමො අයංවුච්චති අනාචාරො සබ්බම්පි දුසසීල්‍යං අනාචාරො ඉධෙකච්චො වෙලුදානෙනවා පුපඵඵලසිනාන දන්තකට්ඨදානෙනවා චූළිකම්මතායවා මිගසුප්පතායවා

පාරිභට්ටතාය වා ජංඝපෙසනිකෙනවා අඤ්ඤතරඤ්ඤතරෙනවා බුඩපතිකුථෙන මිච්ඡාජීවෙන ජීවිකං කපෙපති අයංවුච්චති අනාචාරෝ-යි.

මෙතෙකින් අනාචාර දතයුතු, ආචාරනම් කිමයත්? ත්‍රිවිධකාය දුශ්චරිත නොකිරීමය චතුර්විධවාක් දුශ්චරිත නොකිරීමය කායවාක් දුශ්චරිත දෙකම නොකිරීමය යනයම් මේ කාරණයක් ඇද්ද මෙය ආචාරනම්වේ, සියලුම සීලසංවරය ආචාරනම්වේ, ප්‍රත්‍යය පිණිස හුණදඬුදිම් ආදිවූ යටකි සියලු අනාචාරයෙන් දුරුවීම හා සියලු සුවරිතයන්ගේ පිරිවැ ආචාර නම්වේ. වදලේමැනෝ

තඤ්ච කතමෝ ආචාරෝ කායිකෝ අවිතික්කමෝ වාචසිකෝ අවිතික්කමෝ කායිකවාචසිකෝ අවිතික්කමෝ අයංවුච්චති ආචාරෝ සඞ්ඛ්‍යාපි සීලසංවරෝ ආචාරෝ ඉධෙකච්චෝ නවෙලුදුනෙන නපත්තනපුප්ඵ නඵල නසිනාන නදන්තකට්ඨනෙන නවාවු කම්‍යතාය නමුඛශෞච්‍යතාය නපාරිභට්ටතාය නජංඝපෙසනිකෙන අඤ්ඤතරඤ්ඤතරෙන බුඩපතිකුථෙන මිච්ඡාජීවෙන නජීවිකං කපෙපති අයංවුච්චති ආචාරෝ-යි.

මෙතෙකින් ආචාරය දුඤවය්‍යයි. අගොචරනම් කවරයත්? මෙහි ඇතම් කෙණෙක් ශ්‍රමණභාවයට අනන්තරාය කරණ බැවින්දු පිරිසිදුවූ ආඛ්‍යාසය ඇත්තාහටද ගහීගෙතුවනබැවින්දු ඕත්‍යප්‍රාප්ත වයසෙ නුදුනොඑළඹියයුතුයයි කියනලද වෙශ්‍යාවන් ගොචරකොට යායුතු තැන් කොට ඇත්තේද වැඳඹුවන් මලඝාතියන් බැහැරඹියඝාතියන් ඇතතවුන් ගොචරකොට ඇත්තේද යායුතු තැන්කොට ඇත්තේද සඞ්ඝාමිකුලයට නොමෙහෙස ගෙයිහිඳ වැඩිමහළු කුමාරියයි කියන ලද ථුල්ලකුමාරිකාවන් ගොචරකොට යායුතුතැන් කොට ඇත්තේද උත්සන්නාවූ අවස්ථාශාන්ත ගකලෙසුන් ඇතිබැවින් ලෝකාමිෂනි ශ්‍රිත කථාව බහුලයොනුයි නොඑළඹිය යුත්තාහයි කියනලද පඬක යන් ගොචරකොට යායුතුතැන් කොට ඇත්තේද මෙහණවුන් උනන් සන්තබ්‍රහ්මචය්‍යා ඇති බැවින් මහණුදු එසේම බැවින් නිර න්තරයෙන් එළඹීමෙනි බ්‍රහ්මචය්‍යා අනන්තරායද වේනුයි නො එළඹිය යුත්තාහයි කියනලද මෙහෙණින්නන් ගොචරකොට යා යුතුතැන්කොට ඇත්තේද රාජොඩුන් විසින් අභිෂික්ත බැ වින් බ්‍රහ්මචය්‍යාන්තරාය කාරණ බැවින් රහගෙය නොඑළඹියයුත් තාහයි කියන ලද පානාගාර ගොචරකොට ඇත්තේද යායුතු තැන් කොට ඇත්තේද රජදරුවන්හා රජඉසුරුවැනි මහත් ඉසුරෙන් යුක්ත රාජ මහාමාත්‍යයන් හා නීඩිකයන් හාද ඔවුන් කෙරෙහි

දුඤ්ඤානිඅත්ථි ප්‍රත්‍යයදායකවූ ශ්‍රාවකයන් හා ද ත්‍රිවිධශික්ෂාවන්ට ප්‍රති පක්ෂවූ සංගීයන්හැනී වෙශේද යම්ඒකුලකෙණෙක් බුඩාදීන් කෙරෙහි ශ්‍රඩානැතිහෙයින්ම අප්‍රසන්නවූ හෙවත් කම්ඵල ශ්‍රඩානැත්තෙන් අශ්‍රඩාවූ දශාක්‍රොශවසතුවෙන් භයදැක්වීමෙන් සංතජ්ජ නය කෙරෙද්ද අනවකැමතිවෙද්ද අනිත කැමති වෙද්ද අප්‍රසුකැ මති වෙද්ද අයොගක්ෂෙම කැමතිවෙද්ද භය කැමති වෙද්ද භික්ෂු භික්ෂුණී උපාසක උපාසිකා යන සිව්වණක් පිරිසට අනුග්‍රහදිය කැමතිවෙද්ද එබදු කුලයන් සෙවීම නිසා ජීවත්වෙත්ද උත්කර්ෂ ලබ්ධියෙන් හප්නයකෙරෙත්ද නැවතනැවත සාමෙන්පසුරුප්‍රා සනය කෙරෙත්ද මේ සියල්ලම අගාවරයයි කියනුලැබේ, **වදු ලේමැනෝ.**

තස්ස කතමෝ අගාවරෝ ඉධෙකච්චෝ වෙසියගොචරෝවා හොති විධවා ථුල්ලකුමාරිකා පණ්ඩක භික්ඛුණී පානාගාර ගොව රෝවා හොති සංසට්ඨා විහරති රාජූහි රාජමහාමත්තෙහි නිත්ති ඉයති නිත්තියසාවකෙහි අනනුලෝමිකෙන සංසග්ගෙන, යානිවාපන තානි කුලානි අස්සඩ්ධානි අප්පසන්නානි අනෙකාසක පරිභාසකානි අනත්ථකාමානි අහිතකාමානි අඵාසුකාමානි අයොගක්ඛෙමිකාමානි භික්ඛූනං භික්ඛුණීනං උපාසකානං උපාසිකානං තථාරූපානි කුලානි සෙවති භජති පයිරුපාසති අයංවුච්චති අගොචරෝ-ති.

මෙහි පඤ්චකාම ගුණ නිශ්‍රිත බැවින් ශ්‍රමණධර්මයට අනුපති ශ්‍රයගෙයින් වෙශ්‍යාදිහුද ලාභසත්කාර සංකථනානැති අසනිපා තයට හෙතුවන බැවින් රජදරුවන්හාමහාමාත්‍යයෝද දෘෂ්ටි පත්තියට හෙතුවන බැවින් නීඩීකයන්හා තීර්ථකශ්‍රාවක යෝද ශ්‍රඩාහානිය චිත්තභෙදය යන මොවුන් එළවනහෙයින් අශ්‍රඩාදීකුලයෝද අගොචරනම්. වෙතියි විතුඩිවාගී. ව්‍යාඛ්‍යාන මයහිකිහු.

ගොචරනම් කිමයත්? අගොචරනිදීශයෙහි අගාවරකොට දැක්වූ වෙශ්‍යාවිධව ථුල්ලකුමාරිකා පණ්ඩක භික්ෂුණීපානාගාර රාජරාජ මහාමාත්‍ය තීර්ථක තීර්ථක ශ්‍රාවකයෝය යන දස අගාවරයෙහි නොහැසිර හප්නය පයිරුපායනාදිය නොකෙවට යම් ඒ කුලකෙ ණක් අශ්‍රඩාදිදෙශයන් යුක්තනොවේද සිව්වණක්පිරිසට වැඩක්මමුත් අවැඩකැමැති ඥානවිද්‍ය, බුඩාදීන්කෙරෙහි ශ්‍රඩාවෙන් යුක්තයෝද එබඳින්මප්‍රසන්න යෝදහෙවත් කම්ඵලශ්‍රඩාඇත්තෙන් ශ්‍රඩාවන්ත යෝද, රත්නත්‍රය ප්‍රසාදඇති බැවින් ප්‍රසන්නයෝද දශ ක්‍රොශවසතුවෙන් ආක්‍රොශය භයදැක්වීමෙන් සංතජ්ජනය නොකෙ ළෙත්ද අසීයක්ම කැළිනිවෙන්ද ගිහියක්ම කැමැතිවූද සැපය

ක්ම කැමැතිවෙද්ද මයාහෙම කැමැතිවෙද්ද අහයකැමැතිවෙද්ද සිවවණක් පිරිසට අඕදියක්ම කැමැතිවෙද්ද සංඝයාව යතරමන් සඤ්ඤයෙහි බුන් උදකපානයක්වැනිවෙද්ද භික්ෂූන් පෙරවූසිවුරෙහි ප්‍රභාවයෙන් එකාලෝකවෙද්ද නෙවෙදනා නික්මෙන භික්ෂුභික්ෂුණී සංඛ්‍යාත සෘෂීන්ගේ විවරවාතසංඝට්ඨනප්‍රසාරණයෙන් ජනිත ශරීරවාතයෙනුදු යුක්තයෝද "අත්‍යකාමානි"යනාදින් දක්වත ලද ගුණයෙන්යුක්තයෝද එබඳු කුලයන් නියා ජීවත්වවද භජනය පයුරුපාසනය කෙරේද මේතෙම ගොචරනම්වේ,එසිය්වදුලහ

තළු කතමෝ ගොවරෝ ඉධෙකච්චෝ නවෙසිය ගොවරෝ විධව ථූලකුමාරික භික්ඛුණී පානාගාර ගොවරෝවා මහානි අසංසට්ඨොවිහරති රාජූහි රාජමහාමත්තෙහි තිත්ථියෙහි තිත්ථියසාවකෙහි අනනුලෝමිකෙන සංසග්ගෙන, යානිවාපන තානිකුලානිසඛානි පසන්නානි ඔපාන භූතානි කාසාවපඤ්ඡාතානි ඉසිවාත පරිබ්බාජානි අත්ථකාමානි හිතකාමානි ඵාසුකාමානියෝ ගකෙඛමකාමෝති භික්ඛූනං භික්ඛුණීනං උපාසකානං උපාසිකානං තථාරූපානි කුලානි සෙවති භජති පයිරුපාසති අයංවුච්චති ගොවරෝ-යි

අපිච සටකී අනාචාර ආචාර දෙකෙහි කායික අනාචාරය වාචසික අනාචාරයයි නියා අනාචාරය ප්‍රකාරවේ ඒදෙක්හි කායික අනාචාර නම් කවරයත්? ඇතැම් භික්ෂුකෙණෙක් සංඝසන්නිපාතයට පැමිණියේද නොකරණලද ගෞරව ඇතිව සථවිරභික්ෂූන් සිවුරෙන්හෝ ශරීරයෙන් හෝ ගටමින් සිටින්ද එසේම ගටමින් සිදින්ද ඉදිරියෙහි සිටින්ද මතුයෙහි සිටිනක්හු සෙයින් ගෞරව නැතිව සිටින්ද එසේම ගෞරව නැතිව ඉදිරියෙහි සිඳිද උස්ඇස්නේ හිඳිද හිසවසාපෙරව සිඳිද ආඝන්නා නැන සිට බෙණේද අත වනවනා බෙණේද සථවිරභික්ෂූන් වහන්නැතිව යක්මන්කරඅදී වහන්නැති යක්මන්කෙරේද සථවිර භික්ෂූන් ඕපසක්මණෙහි සක්මන්කරඅදී උස්සක්මණෙහි යක්මන් කෙරේද බිමසක්මන් කෙරඅදී පිරිසුදු යක්මණ යක්මන් කෙරේද සථවිරභික්ෂූන් සිවුනැනට වැද ආඝනනාව සිටිද තමාට බාලභික්ෂූන් වලදන්නට උන් අස්න ආදීවූ පස්ඇතෙන් නහා පිළිබහාද ගිනිහල්ගෙයි සථවිරභික්ෂූන් නොවිහාරා දරදමා ගිනිදල්වාද ගිනිහල්ගෙයි දරවසාද පැන්තොටෙහි සථවිරභික්ෂූන් ගටමින් බසීද ඉදිරිවබසීද ගටමින් නහාද ඉදිරිව නහාද ගටමින්නැතේද ඉදිරිවනැතේද ඇතුළුගමට වදනේ සථවිරභික්ෂූන් ගටමින්යේද ඉදිරිවයේද සථවිරභික්ෂූන් ඉක්ම පළමුවමයේද කුලවැස්සන්ගේ යම් ඒ ගර්හ සංඛ්‍යාත වෙවල් අඳියක් ආචරකවෙද්ද පියවිත්ම මුවහ කඩතුරා ඇඳියකින් මුව

හවු ගමෙක නෙදෙරෙක කුල සත්හු කුල කුමාරිහු නිදිදු ඒසාන යට වඩා වදනේද කුමාරවරුන්ගේ ඝිස පිරිමදීද මේ කායික අනාචාර නම්වේ—වාචසික අනාචාර නම් කවරයත්? මෙහි ඇතැම් සහ කෙණෙක් ගෞරවනැතිව සථවිරභික්ෂූන් නොවිචාරා බණ කියාද පැනවිසඳුද පාමොක් උදෙසාද නොනැමී සිටිනැනම සිව බෙණේද අත වනවනා බෙණේද දැතුළු ගමවවන්නේද සත්‍රියකවහෝ කුමාරිය කවහෝ මෙනම් තැනැත්තිය මෙහම් හොත්‍රයක් ඇත්තිය කිමෙක් ඇද්ද කැඳ ඇද්දවත් ඇද්ද කැවුම් ඇද්ද කුමක් බොමෝද කුමක් කමෝද කුමක් වළඳමෝද මට යුමක් දේදැයි දෙඩාද මෙතෙම වාචසික අනාචාරයයි කියනු ලැබේ, ආචාරය වනාහිමෙයට ප්‍රතිපක්ෂවශයෙන් වෙදිතව්‍යයි.-**එසින් වදුලහ,**

දුවිධොහි අනාචාරෝ කායිකෝ වාචසිකොව නඤ්ඤ කතමෝ කායිකෝ අනාචාරෝ ඉධෙකච්චෝ සංඝගතොපි අවිත්තිකාරකතෝ ථෙරෙහිකඛු ඝට්ටයන්තොපි තිඨති ඝට්ටයන්තොපි නිසීදති පුරතොපි නිඨිති පුරතොපි නිසීදති උච්චෙපි ආසනෙ නිසීදති සමසමපි පාරුපිත්වා නිසීදති සීතකොපිහණ්ති බාහාවිකඛිපකොපි හණ්ති ථෙරානංභික්ඛූනං අනුපඛඤ්ඤානං චංකමන්නානං සඋපඛඤ්ඤෙ චංකමති නිච්චෙ චංකමෙ චංකමන්නානංඋච්චෙව චංකමෙ චංකමති ඡමාය චංකමන්නානං චංකමෙ චංකමති ථෙරෙහිකඛු අනුපඛජ්ජාපි නිඨිති අනුපඛජ්ජාපිනිසීදති නවෙපිගිකඛු ආසනෙන පටිබාහති ජනනාඝරෙපි ථෙරෙහිකඛු අනාපුච්ඡා කඤ්ඤ පකඛ්පති මාරං පිදහති උදකනිඤ්ඤෙපි ථෙරෙහිකඛු ඝට්ටයන්තොපි ඔතරති පුරතොපි ඔතරති ඝට්ටයන්තොපි නහායති පුරතොපි නහායති ඝට්ටයන්තොපි උත්තරති පුරතොපි උත්තරති අන්තරඝරං පවිසන්තොපිථෙරෙහිකඛු ඝට්ටයන්තොපි ගච්ඡති පුරතොපි ගච්ඡති වොකකම්මව ථෙරානං හිකඛූනං පුරතෝ ගච්ඡති,යානිපි තානි හොන්ති කුලානං ඔවරකානි ගුළ්හානිව පවිසන්නානි ච යඤ්ඤ කුලිත්ථියා කුල කුමාරියා නිසීදන්ති තඤ්ඤ සඤ්ඤාපවිසති කුමාරකස්සාපි සිරං පරාමසති අයංවුඩ්ඪවති කායිකෝ අනාචාරෝ, තඤ්ඤ කතමෝ වාචසිකෝ අනාචාරෝ ඉධෙකච්චෝ අවිත්තිකාර කතෝ ථෙරෙහිකඛු අනාපුච්ඡා ධම්මිංභණ්ති පඤ්හං විස්සජ්ජෙති පාතිමොක්ඛං උද්දිසති තිරච්ඡානකථිහණ්ති බාහාවිකඛිපකොපි හණ්ති අන්තරඝරං පවිඨොපි ඉත්ථිංවා කුමාරිංවා එවමාහ ඉච්චන්නාමෙ ඉත්ථං ගොත්තෙන කිං අත්ථි යාගුඅත්ථි භත්තං අත්ථි ඛාදනියං අත්ථි කිංපිවිස්සාම කිංඛාදිස්සාම කිංභුඤ්ජිස්සාම කිංවා මෙ දස්සථානි විපලපති අයං වුච්චතාවුසො වාචසිකෝ අනාචාරෝ පරිපඤ්ඤවසෙන පනස්ස ආචාරෝ මෙදිතබ්බෝ- ති.

සිස්සූනෝ භාගිනෙය්‍යෝ ආචාර දක්ඛිණ වත්තයෙන් ප්‍රවෘත්ත අට්ඨකථා වචනානුක්‍රම පාලිනොවෙයි කියා විතුඩ්ඩිවාහිනී ව්‍යාඛ්‍යානයෙහි කිසු අනිසකසුදු මහණ තෙමේ ශ්‍රද්ධා ත්‍යාගාදි ගුණශෝභාකාට ඇති ගෞරවයෙන් යුක්තවූයේ ගුරුස්ථානයෙහි ගෞරවාකාරාදි වත්තයන් ප්‍රතිපූර්ව සහිතවූයේ හෙවත් ගුරුස්ථානයෙහි නීව වෘත්ති ඇත්තේ නිරිඔතප් දෙකින් යුක්තවූයේ සෙඛිය ධම්මාරිපූර වශයෙන් මනාකොට හැඳපෙරවියේ ප්‍රසාද ඵලිවහුවූ ගමන් ඇතියේ ඊම ඇතියේ ඉදිරි බලන බැලුම් ඇතියේ අනුදික් බැලුම් ඇතියේ හස්තාදයන් හැකිළීම් හාදික් කිරීම් ඇතියේ දික්ආදිය නොබලා යුගමාත්‍ර දර්ශන වශයන් යටවෙහෙළ ඇස්ඇතියේ ප්‍රසාදකර ඉරියව් ඇතිවන බැවින්ම සම්පූර්ණවූ ඉරියව් ඇතියේ පඤ්චේන්ද්‍රියයන්හෙ රෙහි සුසංවෘත ආරක්ෂා ඇතියේ පරිභුඤ්ජිතව්‍ය බැවින් හොජන සංඥවූ වතුධම් ප්‍රත්‍යයෙහි පර්‍යේෂන ප්‍රතිග්‍රහණ පරිභොගාදි විසින් සවිකාරයෙන් ප්‍රමාණදන්නේ ගාවනාමනස්කාර සංඛ්‍යාත්‍රාංශයෝ යෙහි යුක්තප්‍රයුක්තවූයේ සතිසම්පජඤ්ඤසංඛ්‍යාන සිතිනුවණ දෙකින් යුක්තවූයේ අලංපවිත්වූයේ සන්තුෂ්ටවූයේ වැඩුවියයුත්තේ ආභිසමාචාරිකසීලයෙහි සකාත්‍යකාරීවූයේ ආදරකරන්නන් ගුරුස්ථානයෙහි ආදරබහුලවූයේ වෙසේද, මේ සභාරවාදියනෙමේ ආත්ම කාමයන් විසින් ආචරිතව්‍ය බැවින් ආචාරයයි කියනුලැබේ;

භෙද දක්වයලදමැයි

භික්ඛු සභාරවෝ සපත්තිස්සෝ නිරෝහත්තපඤ්ඤාහා සුනිච්චෝ සුපාරම්භතා පාසාදිකෙන අභික්කන්තෙන පටික්කන්තෙන ආලෝකිතෙන විලෝකිතෙන සම්මිඤ්ජිතෙන පසාරිතෙන ඔක්ඛිත්තචක්ඛු ඉරියාපථසම්පන්නා ඉන්ද්‍රියසුගුත්තචාරා භොජනෙ මත්තඤ්ඤූ ජාගරියානුයුත්තෝ සතිසම්පජඤ්ඤෙන සමන්නාගතෝ අප්පිච්ඡා සන්තුට්ඨා ආරබ්භවීරියෝ ආභිසමාචාරිකෙසු සක්කච්චකාරී ගරුචිත්තීකාරබහුලා විහරති, අයංවුච්චති ආචාරෝ එවං තාව ආචාරෝ වෙදිතබ්බා-යි.

නෝචරය වනාහි ත්‍රිවිධවේ හේ කවරේද උපනිශ්‍රයගොචරය සමාධිසංඛ්‍යාතවූ සිතට ආරක්ෂකවූ ගොචරය කම්මට්ඨාන සංඛ්‍යාතවූ සිත්හු උපනිබන්ධගොචරය යනමේයි එහි උපනිශ්‍රය නෝචරය නම් කවරේද අලංපවිත්කථා ආදිවූ දසකථාවන්ට පිහිටවූ ගුණයෙන් සමන්විතවූ කල්‍යාණමිත්‍රතෙම උපනිශ්‍රයගොචරනම්වේ සම්කල්‍යාණ මිත්‍රසඤ්ඤිනා අශ්‍රැතසංඛ්‍යාත පෙරභාගඇසූ සූත්‍රගෙය්‍යාදි ධම්මයන් අසන්නුත්‍රැබිද ඇසූදශ නැවත නැවත පරිපුච්ඡාවෙන් සාකච්ඡාවෙන් ඇසීමෙන් විසුඩවේද ශ්‍රුතඤාණයෙහි සංසයයි කියනලද්

සෑහෙදුරුවේද කම්ඵලයෙහිදු රත්නත්‍රයෙහිදු සම්‍යක්දෘෂ්ටිය සෘජු කරණවශයෙන් දෘෂ්ටිය සෘජුකෙරේද එහිම ශ්‍රද්ධාවෙන් සීතපහදවාද යම්සේනු අනුව නික්මෙන්නේ ශ්‍රද්ධාවෙන්වඩිද සිලයෙන්වඩිද ශ්‍රැතයෙන්වඩිද ත්‍යාගයෙන්වඩිද ප්‍රඥාවෙන්වඩිද මේ උපනිශ්‍රයමනොවරනම්වේ; ආරක්ෂකගොවරනම් කවරයත්? මෙහි භික්ෂූනියෙහි ඇතුළුනමට වීරියට වන්නේ යටපහෙළෑ ඇස්ඇනිව සුකෘත්‍රයක්ම බලන්නේ සංයතවූයේ සිහිඇනිව යනබැවින් ඇත්අශ්වරථපත්ති ස්ත්‍රීපුරුෂයන් නොබලනුයේ උඩනොබලනුයේ කොදුනමා කඳට බිඳ බිම් නොබලනුයේ දික් අනුදික් නොබලනුයේ සෙඛ්‍යාප්‍රතිපත්තියෙන් හැසිරේද මේ ආරක්ෂකගොවරනම්වේ; කවරෙක් උපනිබන්ධගොවර නම්දයත්? සතරමහා සිවටින්හුගි, යම්සැකිපඤානයෙක්හි භාවනාවිත්තය එලවාබඳිද ඒ සතරමහාසතිපඤානයෝ උපනිබන්ධගොවර නම්වෙති, මහණෙනි භික්ෂුනුගේ ගොවරය කවරෙක්ද තමාගේ පිතාවූසම්‍යක්සම්බුද්ධයන් සතතකවූ යම්මෙසතරමහා සිවටින්කෙණෙක් ඇද්ද, මේ උපනිබන්ධගොවරයයි කියාද වදුරණලදි මෙසේ මේ ආචාරයෙහි මේ ගොවරයෙහි උපෙතවූයේද සඤ්චිතවූයේද එහයින් ආචාරගොවරසම්පන්නයෝ කියනුලැබේ, මෙහි පාලිය හා සම්බන්ධඅර්ථවශයන් දක්වනලදි.

ගොවරෝ පන තිවිධෝ උපනිස්සයගොචරෝ ආරක්ඛගොචරෝ උපනිබන්ධගොවරොති, කතමෝ උපනිස්සයගොචරෝ දසකථාවත්‍රිගුණසමන්නාගතෝ කල්‍යාණමිත්තෝ යං නිස්සාය අසුතං සුණාති සුතංපරියොදපෙති කංඛං විතරති දිට්ඨිං උජුංකරොති චිත්තං පසාදෙති යස්සවා පන අනුසික්ඛමානෝ සද්ධාය වඩ්ඪති සීලෙන සුතෙන චාගෙන පඤ්ඤාය වඩ්ඪති; අයං උපනිස්සයගොචරෝ, කතමෝ ආරක්ඛගොචරෝ? ඉධ භික්ඛු අනන්තරඝරං පවිසෝ විවිං පවිපනෙනෝ ඔකඛිත්තචක්ඛු යුගඅත්තදස්සාවී සංවුතෝ ගච්ඡති නහත්ථිං ඔලෝකෙන්තෝ නඅස්සං නරථං නපත්තිං නඉත්ථිං නපුරිසං ඔලෝකෙනෙන්තෝ න උඩ්ඪං ඔලෝකෙන්තෝ නඅධොඔලෝකෙනෙන්තෝ න දිසාවිදිසම්පි පෙක්ඛමානෝ ගච්ඡති අයං ආරක්ඛගොචරෝ. තත්‍ථ කතමෝ උපනිබන්ධගොවරෝ? චත්තාරෝ සතිපඨානා යත්‍ථ චිත්තං උපනිබන්ධති විත්තාංහෙතං භගවතා කොව භික්ඛවෙ භික්ඛුනෝ ගොචරෝ සකෝ පෙත්තිකෝ විසයෝ යදිදං චත්තාරෝ සතිපඨානාති,අයං උපනිබන්ධගොවරෝ. ඉතිඉමිනාව ආචාරෙන ඉමිනාව ගොචරෙන උපෙතෝ සමන්නාගතෝ තෙනවුච්චති ආචාරගොචරසම්පන්නෝ-ඉ;

මේ ආදිනයෙයක් ආකාරයෙන් විශුද්ධිමාර්ගයෙහි විභාගකොව දක්වනලද ප්‍රභෙදඇති සීලයාගේ සංකිලෙසබව පිරිසිදුබව කෙසේ

දයත්? ඛණ්ඩාදිභාවය සකිලිට්ඨවචනම්වේ, අඛණ්ඩාදිභාවය පිරිසිදු වචනම්වේ. **එවමඩිත්කිහ.**

"යො පන ඛණ්ඩාදිභාවො සිලස්සඅංකිලෙසො අඛණ්ඩාදිභාවො, වොදනං-යි,, ඒ ඛණ්ඩාදිභාවයපතාහි ලාභ යස ඤති ආදින්හෙතු කොටඇති මහදයෙන්ද සපඤවිධමෙථුනසංයොගය යෙන්ද සංග්‍රහ කරණලදි. **එසිත්කිහ.**

"යො පන ඛණ්ඩාදිභාවො ලාභයසාදිහෙතුකෙනව සත්තවිධමෙථුනසංයොගෙනව සංගහිතො-යි,,

ඒ එසේමැයි යමක්හුගේ සත්ඇවැත් කඩුන්කෙරෙහි ආදි යෙහි හෝ කෙලවරහෝ සිකපදයෙක් බිඳුනලද්දේවේද ඔහුගේ සිලය පඤ්ඤත්තයෙහි සිදුනාලද වස්ත්‍රයක්මෙන් ඛණ්ඩනම්වේ, යමක්හුගේ සිලඤවනාහි මධ්‍යයෙහි ශික්ෂාපදයෙක් හිනනවිනම් උහුගේ සීලයඅඛ්‍යයෙන් සිදුරුවුපිළියක් මෙන් ඡිද්‍රනම්වෙයි, යමක් හුගේ සීලයපිළිවෙලින් දෙතුන් ශික්ෂාපද කෙණෙක් බිඳෙ නලද්දහුවේද ඔහුගේ සීලයවනාහි පිටිහෝ කුසහෝ නැංගාවූ එක වණිණඤක් නැතිහෙයින් එසහාගවණිණඤයන්යුකතාවූ කාළ රක්තාදි එක්තරාවණිණඤක් ඇති දෙනකමෙන් හෙවත් කබර දෙ නකමෙන් සබලනම්වෙයි, යම්ක්හුගේ සීලය අතරතුරෙහි ශික්ෂා පදයෝ බිඳුන ලද්දහුවේද ඔහුගේ සීලය අතරතුරෙහි සහාග වණිණඤබිදුනෝ සමපැහැඇතිබිදුමෙන් විසිතුරු දෙනකමෙන් නිත්දෙනකමෙන් කල්මාසනම්වෙයි, මෙසේ පලමුවකොට ලාභාදින් හේතුවකොටඇති මහදයෙන්ඛණ්ඩාදිභාවයලාභාදින්ගේ හෙතුවෙහි සපඤවිධ මෙථුනසංයොගයෙන් සංග්‍රහකරණලදුයි දතයුතුවේ; දක්වනලදමැයි.

විභූති මාගිතඤති

"එවං ලාභාදිහෙතුකෙන හෙදන යත්තවිධමෙථුනසංයොගන භව ඛණ්ඩාදිභාවොසංගහිතොති වෙදිතබ්බා,"යි අඛණ්ඩාදිභාවය වනාහි සියලුම ශික්ෂාපදයන්ගේ නොබිඳීමෙහි හික්මුවූ ශික්ෂාපද යන්ට ධර්මානුකූලව පිළිගම්යිරිමෙහි සත්වැදෑරුම්වූ මෙථුන සං යොගයන්ගේ අභාවමයෙහි අනික්කිලෙසුකුණුඇති ක්‍රෝධය උප නාහයයි කියනලද නැවත නැවත වෛරබඳිමින් උපදනා මෙඹය සහගියාවූ විතතාභාපාදඤ පලාඤයයි කියනලද අනුන්ගුණහා ස ගුණඇතිවිය නොමහම් යන දෙමනස් සහගිය විතතාභාපාදඤ ඊඤ්‍යා යයි කියනලද අනුන්ගේ ලාභසත්කාරගරුකාර මානන වන්දන පූජාදිය දැක ගැටෙමින් උපදනා ඊඤ්‍යාය මාත්සඤ්‍යයයි කියනලද

තමාගේ සැපත අන්කිසිවක්හට නොවේවයි යන මසුරුබවය මාය යයි කියනලද ඇතිදෙස්මුවහකරණ ලොභාකාරවිතෙනාත්පාදය සාඨෙය්‍යයයි කියනලද තමාකෙරෙහි නැතිගුණ පහළකරණු කැමති ලොභසහගතවිතෙනාත්පාදය උම්භයයි කියනලද නගුලිසගිලී පිඹුරෙකුමෙන් උත්තමයන්ට නොනැමෙන මානසහගත විතෙනාත්පාදය සාරම්භයයි කියනලද පැන්වසන සෙවලයක්මෙන් තිරසද වසනාවලාවක්මෙන් අහුන්ගේ ගුණ මතුවිය නොදී වසනුකැමති දෙම්නත් සඟසිය විතෙනාත්පාදය මානයයි කියනලද ජාති ආදියෙන් තමාම උසස්කරණ ලකුණු ඇති මානස අතිමානයයිකියනලද අතිශයින් අභිමානා ඇතිබවය මදයයි කියනලද ජාතිවිද්‍යාවසාදියෙන් මත්වෙනබවය ප්‍රමාදයයි කියනලද පඬිකාමගුණයෙහි උපදනාවිතෙනාත්පාදය යන මේ ආදිවූ පාප ධර්මයන් නොයිපදවී මෙන්ද අලොල්අදහස්ඇතිබවනා ඉතරිතරපසයෙන් සතුටුබව හා සලෙලඛයයි කියනලද බහුභණ්ඩිකාදී භාවයෙන් සැහැල්ලුබව හා යනමේ ආදිවූ ගුණයන්ගේ උපපත්තියෙහි සංග්‍රහකරණුලදදී; දක්වනලදමැයි.

අඛණ්ඩාදිභාවෝ පන සබ්බෝපි සික්ඛාපදානං අභෙදෙන භිනනානාඤ්ච සපරිකම්මානං පරිකම්මකරණෙන සත්තවිධමෙථුන සංයොගාභාවෙන අපරාධෙ කොඩා උපනාභෙ මණිකා පලාසෙ ඉස්සා මච්ඡරියං මායා සාඨෙය්‍යං ථම්භෝ සාරම්භෝ මානෝ අතිමානෝ මදෝ පමාදෙනිආදීනං පාපධම්මානං අනුප්පත්තියා අපරිච්ඡත්තා සනතුට්ඨිතා සලෙලඛතාදිනාඤ්චිගුණානං උපපත්තියා සංගහිතත්තා යි

යම්සීල කෙණේක්ලාභාදීන් පිණිස අභිනනයෝද යම්කිසි ප්‍රමාදදොෂයකින් භිනනවූවද තදනුකූල පිළියම්කරණලද්දහුද ඇත්තෑදැරැම්වූ මෛථුන සංයොගයෙන් ක්‍රොධුපනාහාදිවූ පාපධර්මයන් විසින් නොපහරණලද්දහුද හෙවත් මනානවූවහුද සීඝාකාරයෙන් අඛණ්ඩයහ අවිද්දයහ අසබලයහ අකල්මාෂයහයි කියනුලැබේද ඒ සීලයෝමනාඤ්ඤදායකත්වයෙන් මුදන බැවින් භුජිස්සතාම වෙති නුවණැත්තන් විසින් ප්‍රශංසනීයබැවින් විඤ්ඤුප්පසත්ථතාහාම්වෙති තෘෂ්ණා දෘෂ්ටිදෙදෙනා විසින් නොපිරිමට බැවින් අපරාමට්ඨතාම්වෙති උපචාරසමාධියහෝ අප්පිණාසමාධියහෝ පවත්වානුයි සමාධිසංවත්තනිකතාම්වෙති එහෙයින් ඒ සීලයන්ගේ මේ අඛණ්ඩාදිභාවය පිරිසිදුබවයයි දතයුතු.

ගිහිසෙමැනෝ

යානිසීලානි ලාභාදීනම්පි අත්‍ථාය අභිනනානි පමාදදොසෙනවා භිනනානිපි පරිකම්මානි මෙථුන සංයොගෙනිව ක්‍රොධුපනාහාදීහි පාපධම්මෙහි අනුපහතානිසබ්බසෝ අඛණ්ඩානිඅවිද්දනිඅසබලානි

අකම්මඤ්ඤතිති වුච්චන්ති,තානියෙව භූමිසඝාවකාරණතොව භූමි සඤ්ඤිතිඤ්ඤාපසන්නත්තා විඤ්ඤාපසන්නානි නාමාදිතිති අපරාම ත්තා අපරාමඩානි උපවාරසමාධිං අප්පණාසමාධිංවා සංවත්ත න්තීති සමාධිසංවත්තනිකානිව හොන්ති තසවා තසං එසඅඛ්‍යාදි භාවො වොදානන්ති වෙදිතබ්බා.

ඒ පිරිසිදු භාවය වනාහි දෙයාකාරයකින් ඕඩවේ හේතොස්ද යත්, සිලවිපත්තියෙහි ආදීනවදක්මෙනද සිල සම්පත්තියෙහි අනුසස් දක්මෙනද යනමේදෙකිනි, එහිසිලවිපත්තියෙහි ආදීනවයකවර යත්? දුසිලපුද්ගලතෙමේ තමාගේ දුසිල හෙතුවෙන් දිව්‍යමනුෂ්‍යයන්ට අමනාපවෙයි සඛ්‍රහ්මචාරීන් විසින් පිළිකුල් බැවින් අනුසාසනාකරයුතුනොවෙයි දුසිලයන්ට ගර්හාකරණකල්හි මමත් මෙබදු ගර්හාවට යොග්‍යවීමි තෙමේ දුක්ඛිතවෙයි සිල්වත්හට ප්‍රශංසා කරණලදකල්හි මම මෙබදු ප්‍රශංසාවට අයොග්‍යවීමි සිතාකලකිරෙයි එම ,සිලභාවයෙන් සම්භාවාවහාරියන් කලිරෙදිතබ්ක්මෙන් ගුණවණ්ණයෙන් ගරිරවණ්ණඤ්ඤන්රහිතවෙයි යම්කෙණෙක් වනාහි ඒදුසිලයාගේ ලබ්ධිය අනුවයාමා පැමිණෙද්ද ඔවුන්ට බොහෝ කලක් අපායදුක් ඵලවනබැවින් දුක්ඛප්පත්තිඅනිවෙයියම්කෙණෙකුන්ගේ දෙය්‍යධම්ම පිළිගෙණ ඔවුන්ට මහත් ඵලානිසංස මහත්ඵලබැවින් මදක් අනන්තේඅනෙක වෙසිසමූහයෙහි සඤ්චිතවූ ගුථකූපයක් මෙන් පිරිසිදුකිරීමට නුපුළුවන්වෙයි දෙකොණතිහිගත් මැදඅමෙඛ්‍යයෙන් වැකුණුසොහොන්පෙනෙල් ලක්මෙන් ශ්‍රමණභාවයවද හිහිභාවයවද නොගතහුතුවෙයි මම භික්ෂුයයි කියා ‘පතිඤ්ඤාකරණලද්දේද මහණදම්නැති හෙයින් අනිච්චුවෙයි හොතණයන් අනුබදනාවූ කොටවෙකුමෙන් සතතමයන් උම්භාවන්නේ කලකිරෙයි සියළුදෙනාහට වෛරීපුද්ගලයක් හුමෙන් දුටුදුටු සිල්වතුන් විසින් ධම්මවිනය වශයෙන් නින්දකොටහරණ බැවින් සංවාසයට සුදුසුනොවෙයි මානකලෙබරයක්මෙන් බහුශ්‍රුතාදිගුණයෙන් යුක්තවූයේද නොහොත් ත්‍රිපිටකධාරිවූයේද සබ්‍රහ්මචාරීන්ගේ පූජාවට සුදුසුනොවෙයි බ්‍රාහ්මණයන්ට සොතාපත්තිඵලක්මෙන් විසෝසාධිගමයට අභව්‍යවෙයි රූපයන්සෙදූක්මෙනි අඛ්‍රපුරිසයක්හුමෙන් සඞ්ඝමජ්ඣෙකි ආශානැතිවෙයි රාජ්‍යයෙහි සැඩොල් කුමාරයක්හු මෙන් සුවවෙම් සිතන්නේද දුක්ඛිතවෙයි මේ ආදිවශයෙන් සිල් විපත්තියෙහිආදීනවදතයුතු. දක්වන ලද මැයි, විශුද්ධි මාර්ගයෙහි—

දුස්සීලොපුග්ගලෝ දුස්සීල්‍යහෙතු අවණ්ණොපොහොති දෙවමනුස්සානං, අනනුස්සාසනීයොසබ්‍රහ්මචාරීනං දුක්ඛිතොදුස්සීලගරහාසු වි

පපටියාරිසීලවතං පසංසන්ති නායව පන සිල්‍යනාය සාණසාටකොචිය දුබ්බණ්ණාගහාති යෙ වඩා පනඤ්ඤදිඨානුගතිං ආපජ්ජන්ති නෙසං දිඝරත්තං අපායදුක්ඛාවහනතො දුක්ඛසච්චසෙසා යෙසං දෙය්‍යධම්මං පතිගණ්හාති නෙසං නමහපඵලකරණතා අපපඵසා නෙකවිඤ්ඤ ඤණිකගුථකුලපොචිය දුබ්බිඤ්ඤාඩඩා ජිවාලානම්පි උභතොපරිබ්‍යාතිරෝ තිකඛ්ඛානවං පවිජානනෙනාපි අති ඛ්ලියෙව නොගහනංඅනුබබ්බ හදුහෙ විය සතතුබ්බිගගා යඤ්ඤවෙරිපුරිසොවිය අසංවාසාරහො මතකලෙ බරංවිය; සුතාදිගුණයුත්තොපි සබ්‍රහ්මචාරීනං අප්පපූජාරහො සුසානා ඤිවිය බ්‍රාහ්මණානං; අහඉබ්බාවිඤඤාධිගමෙ අඩඩොව රූපදඤඤනෙ නිරාසො සඩමෙම චණ්ඩාලකුමාරකොවිය රඤඤ සුඛිතොඤඤිනිම් ඤඤමාතොපි දුක්ඛිතොති.

තවද යම්උපකෙලඝකෙණෙකුන්විසින්උපකෙලඝවූ(කිළිටුවූ)වඤ්ඤු යඤියෝ නොබබලදද විසෙසයෙන්නාදිලිඝෙදද එබදුවූඋපඝකෙලඝයෝ සතරදෙනෙක්වෙත් ඔහුකවුරුදයත්? අභ්‍යමතිකය ධූමරාජය රා හුඝ යනමොහු වඤ්ඤුසඤඤත්ව උපකෙලඝනමිවෙත් එපරිදෙන්ම යම් උපකෙලඝකෙණෙකුන්විසින්උපකෙලඝවූශ්‍රමණබ්‍රාහ්මණයෝනොබබ ලදද විසෙසයෙන් නොදිලිඝෙදද එබදුවූ උපකෙලඝයෝ සතරදෙන ක්වෙත් ඔහුකවු රුදයත්?සුරාපානඝ කෙරෙදද සුරාපානඝ කිරීමෙන් වෙන්නොවෙදද එසේවූඝමහරශ්‍රමණබ්‍රාහ්මණඝෝද ඇතඝයම්උපකෙල ඝකෙණෙකුන්කරණකොටගෙණ ශ්‍රමණබ්‍රාහ්මණකෙණෙක් නොබබ ලදද විසෙසයෙන් නොදිලිඝෙදද මේ එහි ප්‍රථඝමොපකෙලඝඝනම්වේ එසේම මෛථුනධම්ඝය සෙවනඝකරන්නාහුවෙදද මෛථුනධම්ඝයෙන් දුරු නොවෙදද එඝස්වූ ඝමහර ශ්‍රමණබ්‍රාහ්මණඝකෙණෙක්ඇත යම්උප කෙලඝකෙණෙකුන් කරණකොටගෙණ ශ්‍රමණබ්‍රාහ්මණඝෝ නොබබ ලදද විසෙසයෙන් නොදිලිඝෙදද මේඑහි දෙවෙනිඋපකෙලඝඝ නම් වේ; රන්රිදී මසුකඝවණ්ඩ පිළිගඝනානාහුවෙදද කැමතිඝවන්නාහුවෙදද එයින්දුරුනොවෙදද එසේවූ ඝමහර ශ්‍රමණබ්‍රාහ්මණ කෙණෙකුන් ඇත යම්උපකෙලඝ කෙණෙකුන් කරණඝකොටගෙණ ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණ යෝබැබලිම්ආදියට නොපැමිණෙද්ද මේඑහි තුන්වෙනි උපඝකෙලඝඝ නම්වේ; මිථ්‍යාජීවයෙන් ජීවත්වෙද්ද ඒ මිථ්‍යාජීවඝයෙන් දුරුනොඝවද එසේවූ ඝමහර ශ්‍රමණබ්‍රාහ්මණ කෙණෙකුන්ඇත යම්උපකෙලඝ කෙණෙකුන් කරණඝකොට ගෙණ ශ්‍රමණබ්‍රාහ්මණයෝ බැබලිම්ආදි යට නොපැමිණෙද්ද මේ එහි සතරවෙනි උපකෙලඝඝනම්වේ.

එසින්වදුලඝ

චත්තාරොඝ මෙ භික්ඛවෙ චඤ්ඩිමසුරියානං උපඝක්ඛිලෙසා යෙහි උපඝක්ඛලෙයෙහිඋපඝක්ඛලිඝා චඤ්ඩිමසුරියා නාතපන්ති භාඝාසන්ති නවි

රොවන්නි කතමෙ චත්තාරෝ අඛ්‍ා භික්ඛවෙ වජ්ජිමසුරියානං උප
කක්ඛිලෙසා යෙන උපක්කක්ඛිලෙසෙන උපක්කක්ඛිලිට්ඨා වජ්ජිමසුරියා නත
පන්නි නහාසන්නි නවිරොචන්නි; මහිකා භික්ඛවෙ වජ්ජිමසුරියානං
උපක්කිලෙසා යෙන උපක්කිලෙසෙන උපක්කිලිඨා වජ්ජිමසුරියා
නතපන්නි නහාසන්නි නවිරොචන්නි; ධූමරාජොභික්ඛවෙ වජ්ජිම
සුරියානං උපක්කිලෙසෙ යෙන උපක්කිලෙසෙන උපක්කිලිඨා වජ්ජිම
සුරියා නතපන්නි නහාසන්නි නවිරොචන්නි; රාහු භික්ඛවෙ අසුරි
න්ද වජ්ජිමසුරියානං උපක්කිලෙසා යෙන උපක්කිලෙසෙන උපක්
කිලිඨා වජ්ජිමසුරියා නතපන්නි නහාසන්නි නවිරොචන්නි; ඉමෙ ඛො
භික්ඛවෙ චත්තාරෝ වජ්ජිමසුරියානං උපක්කිලෙසා යෙහිඋපක්කි
ලෙසෙහි උපක්කිලිඨා වජ්ජිමසුරියා නතපන්නි නහාසන්නි නවිරො
චන්නි, එවමෙවඛො භික්ඛවෙ චත්තාරෝ සමණබ්‍රාහමණානං උපක්කි
ලෙසා යෙහිඋපක්කිලෙසෙහි උපක්කිලිඨා එකෙ සමණබ්‍රාහමණා
නතපන්නි නහාසන්නි නවිරොචන්නි කතමෙ චත්තාරෝ යන්හි භි
ක්ඛවෙ එකෙ සමණබ්‍රාහමණා සුරාපිවන්නිමෙරයං සුරාමෙරයපානා
අපපටිවිරතා, අයං භික්ඛවෙ පඨමො සමණබ්‍රාහමණානං උපක්කි
ලෙසා යෙනඋපක්කිලෙසෙන උපක්කිලිඨා එකෙ සමණ බ්‍රාහම
ණා නතපන්නි නහාසන්නි නවිරොචන්නි; යන්හි භික්ඛවෙ එකෙ
සමණබ්‍රාහමණා මෙථුනං ධම්මං පහිසෙවන්නි මෙථුනස්මා ධම්මා
අපපටිවිරතා අයං භික්ඛවෙ දුතියො සමණබ්‍රාහමණානං උපක්කිලෙ
සො යෙනඋපක්කිලෙසෙන උපක්කිලිඨා එකෙසමණබ්‍රාහමණා නත
පන්නි නහාසන්නි නවිරොචන්නි; යන්හි භික්ඛවෙ එකෙසමණබ්‍රාහම
ණා ජාතරූපරජතං සාදියන්නි ජාතරූපරජත පටිගහණා අපපටි
විරතා, අයං භික්ඛවෙ තතියො සමණබ්‍රාහමණානං උපක්කිලෙසො
යෙන උපක්කිලෙසෙන උපක්කිලිඨා එකෙ සමණබ්‍රාහමණා නත
පන්නි නහාසන්නි නවිරොචන්නි; යන්හි භික්ඛවෙ එකෙ සමණබ්‍රා
හමණා මිච්ඡාජීවෙන ජීවන්නි මිච්ඡාජීවා අපපටිවිරතා අයං භික්ඛ
වෙ චතුත්ථො සමණබ්‍රාහමණානං උපක්කිලෙසා යෙනඋපක්කිලෙ
සෙන උපක්කිලිඨා එකසමණබ්‍රාහමණා නතපන්නි නහාසන්නි
නවිරොචන්නි; ඉමෙඛො භික්ඛවෙ චත්තාරෝ සමණබ්‍රාහමණානං
උපක්කිලෙසා යෙහිඋපක්කිලෙසෙහි උපක්කිලිඨා එකෙ සමණ
බ්‍රාහමණා නහාසන්නි නහාසන්නි නවිරොචන්නි-යි.

තවද යමෙක් දුසීලවිනම් ඔහට නිසුවේ කෙසේදයන්? අධ
න්‍යවූ හෙවත් පින්නැත්තාවූ ශ්‍රාවණජනයාගේ වෙස දරා මහණදම්
නැතිහෙයින් අශ්‍රමණවූ සීලවිනාසයෙන් නැසුනාවූ කණනලදකුසල්
මුල් ඇති නොහොත් කුසලධර්මයමුලින්උදුරාගැරියාවූ සරීර උසු

ලන්නාවූ ඒ දුස්සීලයාගේ ජීවිතයට නිදුවෙවයි යනු දක්වන්නට වදළහ විබුධජනඹරපරිවුම්බිත පාදපද්මොපලක්ෂිතවූ බුදුහු—

ධිජ්ජීවිතං අධඤ්ඤස්ස තස්ස ච යමණ්ඩජන වෙසධාරිස්ස
අස්සමණස්ස උපහතං ඛතමත්ත්‍යානං වහන්නස්ස-යි.

ශරීරයමණ්ඩනය කැමැත්තවුන්ට ගුථයක්මෙනු යම්සේ ශරීර මණ්ඩනය කැමැත්තාහු ගුථකුණප දුරුකෙරෙද්ද එසේම මේ සාසන යෙහි සිල්වත්වූ සත්පුරුෂයෝ යමක්වරදනම් ඒ දුරුකෙරෙත් ඔහුගේ ජීවිතයට කිමෙක්ද කවරනම් දෙෂයක්ද.

එසින්වදළහ

ගුථං විය කුණපං විය මණ්ඩනකාමාවිවජ්ජයන්තීධ
යතනාමසිලවන්තෝ යන්තෝ කිංජීවිතං තස්ස,,-යි.

දුස්සීලකමෙහි භයලජ්ජානැති ඔහුහා යම්වූ සියලුම හයින් මුකතනුනාවූ සියලු අධිගම සැපයින් මුකතවූ මහාකොට වසන ලද සවඉවාර ඇති අපාය මාගීයට නැංගාවූ කරුණාඇති ජන යන්ගේ කරුණාවට වසතුවූයෙක් භාජනවූයෙක් දුස්සීලයාහා සමවූ සදඉවූ මේලෝකයෙහි අතික්කවරෙක්නම් ඇද්ද **එසින් වදළහ**

සබ්බභයෙහි අමුත්තෝ මුත්තෝ සබ්බේහි අධිගම සුඛෙහි,
සුපිහිතසග්ගමාරෝ අපායමහගං සමාරුළ්හා,,
කරුණාසවථුහුතෝ කාරුණික ජනස්ස නාථකෝ අසෙසෝ,
දුස්සීල සමෝ දුස්සී ලතාය ඉති බහුවිධා දෙසා,,-යි.

තවද දුස්සීලව හිසිමෙහි නපුර හඟවන්නෙමි යඩම්ඊතනාවලියෙන් මේ මතු කියන කථාවය සංග්‍රහකෙරෙමි කෙසේදයත්? එක් සමයෙක්හි මුනලන්මහ තෙරුන්වහන්සේ ලක්ෂණමහතෙරුන් වහන්සේ හා සමග ගිජ්ඣකූටපව්වෙන් බස්නාසේක් නොයෙක් ප්‍රෙතයන්ගේ ඇවසැකිලිඅඳිවූ අත්බැව් දැක සිතාපහළකොට ලක්ෂණ මහතෙරුන් වහන්සේ සිනාවට කාරණාවිවාලකල්හි දැන්සිනායන වේලාවහෙයින් සිනායමින් සිට කරණකථානම් වත් නොවන හෙයින්යුක්ත නොවෙයි බුදුන් ලඟදීම විවාලමැනවැයි කියාලා සිහිමත් තැන්හෙයින් සිත තබාගෙණ බුදුන්ලඟදී විවාල කල්හි ප්‍රෙතයන් දැක සිනාපහළකළ නියාව වදරණසේක් මම ඇවැත්නි ගිජ්ඣකූට පවුවෙන්බස්නෙමි තුන්සිවුරු පාත්‍රාත්ගෙණ ගිනි ගඟණ දිලියෙන්නාවූ ඇවසැකිල්ලක් භික්ෂුවිලාසයෙන් හා සාම ණේර විලාසයෙන්ද භික්ෂුණිලෙසින්හා සාමණේරිලෙසිනුදු තික්මන් ලෙසින්ද ඇවිදිනා ප්‍රෙතයන් දිටිමි උන්දැක සංසාරදෙසයෙන් මම්මිදිනිමි සිනාපහළකෙළෙමි යනාදින් ප්‍රෙතවත්ථුවට වදළ

සේක, බුදුහුත් ප්‍රෙතවත් ආලෙසින්ම කසුප්බුදුන්ගේ සස්නෙහි මහණව උන්කලමනාලෙස නිබියදී දුසැලුව විසුනියාව වදුරා ඒ ඇසිල්ලෙහි එතනරුස්ව හුන්නාවූ පව්වුඅදහස් ඇති මහන්දැට දුසැලුව වසා නරක දුක් බොහෝකලක් විඳ නවත්තමිය නොගෙවුනු ගෙයින් ප්‍රෙතව ඉපිද හන්නාදුකුත්වදුරා බණවදුරන්නාවූ තිලොගුරු බුදුරජානන් වහන්සේ—

කාසාවකණ්ඨා බහවෝ පාපධම්මා අසඤ්ඤතා
පාපා පාපෙහිකම්මේහි නිරයං තෙ උපපජ්ජරෙ-ති.

යනගයින් මහණෙනි කාසාවවසත්‍රයෙන් වෙලන ලද ග්‍රීවා ඇති තෙවත් අදහස් නපුරුගෙයින් මෙලොව ජීවිකාව නියා සිවුරු පෙරවාගෙණ මහණපිළිවෙත නොහැසිර ලාමකවූ සුභාව ඇතිව වසනා කායවාක් යංයම රහිතවූ පුද්ගලයෝ බොහෝවූය ඒපාප පුද්ගලයෝ තමන් විසින් කරණලද පාප කම්යෙන් නරකයෙහි උපදනාහුය කලාවූ අසුසල්බලයෙන් නිරාදුක්විඳ ගින්නෙන් පෙළි ගියවුන් අවුවෙහි ලුවාසේ ප්‍රෙතවත් ඉපිද බොහෝ දුක්විඳිහි වදුළ සේක. තවද දුසැලුව විසිවෙහි නපුරගතවන්ට මහුමුදුනං තෙර වසනවහඳෑගේ වසතුවද මෙහිසංග්‍රහ කෙරෙම් කෙසේදයත්? මෙහිකථා සඩරාදාය විනයෙහි උත්තරිමනුස්‍ය ධම්පාරාජිකාවෙහි ප්‍රකාශවිය ඒ තමාකෙරෙහි උතුම් ලොවතුරා ගුණගහවා ජීවත් වෙන භික්ෂූන්ට බණවදුරණ බුදුරජානන් වහන්සේ—

සෙය්‍යා අයෝගුළොභුතතා තඤ්ඤාඅග්ගි සිඛූපමෝ
යඤ්චේ භුඤ්ජෙය්‍ය දුස්සීලෝ රඨපිණ්ඩං අසඤ්ඤතෝ-යි

යනගයින් මහණෙනි ගින්නවූ සිල්ඇතිගෙයින් දුසැලුවූ කාය වාක්සංයම නැති ගෙයින් අසඤ්ඤතවූ මහණතෙම රටවැසියන් විසින් සැදැහැයෙන් දෙනලද ආහාර මමත් ශ්‍රමණයෙමියි ප්‍රතිඥ කොට වලඳන්නේවේද එයවඩා දිලියෙනගිනිසිලක් වැනිවූ යව ට වලඳන්නේ මැනව සැදැහැ ඇතැහැවුන් දුන්සිවුරු පොරොණ බලාත් ගිනිගෙණ දිලියෙන යපවපොරොත්තේ මැනව සැදැහැ ඇත්තවුන් කරවා දුන්සෙනස්නෙහි ලැබිනා බලාත් ගිනිගෙණ දිලිගෙන ලොහොකැටි ලග්නේ මැනව කුමක්නිසාදයත්? එයින් ඒජාතියෙහි වන දුකක්මුත් දෙවනජාතියට යන දෙයෙක් නැත දුස්ශීලව සැදැහැ ඇත්ත වුන්ගෙන් දුන් යතරපසය අනුභව කිරීමෙන් එතජාතිය නිසා නොයෙක් ජාතිය නැසෙන්නේයයි වදුළ සේක, මේ ආදිහොඟක් තැන්හි වදුළධම්යෙන්ද ප්‍රඥාවන්ත යන්තේ නුවණින් පරීක්ෂාකොට බැලූකල අවැඩක්මූදා වැඩක් නැති බැවින්ද සීලඔපන්නි යෙහි ආදීනව දැක්මෙන්ද සීලය පිරි

සිදුවන්නේයයි දතයුතු උක්තපදකාරයට ප්‍රතිපක්ෂ වශයෙන් ශීලසම්පත්තියෙහි ආනිසංස දර්ශනය දතයුතුයි මෙමවදාළහ, බුද්ධඝොසමහ ඇතරහු

එවමාදි පඨවෙඤඤණෙන සීලවිපත්තියං ආදීනවදස්සනං වුත්තනපකාර විපරිතතො සීලසම්පත්තියං ආනිසංස දස්සනඤ්ච වෙදිතබ්බං,,-යි.

ශීලයෙහි අනුසස්දක්වනු ලැබේ, කෙසේදයත්? යම්ක්හුගේ ශීලයතෙම්ම මනාකොට නිම්ලද ඔහුගේ පාත්‍රිවරධාරණය ප්‍රසාද කරවෙයි ඔහුගේ ප්‍රව්‍රජ්‍යාව සඵලවන්නේය දක්වනලදමැයි—

තස්ස පාසාදිකං හොති පත්තචීවරධාරණං
පබ්බජ්ජා සඵලා තස්ස යස්ස සීලං සුනිම්මලං,,යි

පිරිසිදුවූ සිල්ඇති භික්ෂුහුගේ භාදයට අත්තානුවාදදි භයතා බස්නේය කුමක්මෙන්දයත්? සඟසුරග්ම්න් බබලන සූය්‍යයාකරා නොබස්නා අන්ධකාරයමෙනි තවද තපොවනයෙහි ශීලසම්පත්තින් හොබනාවූ මහණතෙමේ හොබනේය කෙයේ මහාබණේදයත්? ප්‍රභාසම්පත්තියෙන් හොබනාවූ ඇතාකාශයෙහි චන්ද්‍රයාමෙනි තවද ශීලවන්තභික්ෂුහුගේ ගරීරඛන්ධය පවා දෙවියන්ටද ප්‍රිතිය කෙරෙයි ශීලඛන්ධයට කරුණප්‍රිතිය කවරෙක් නම් කියාද තවද තඟරමල්ලිකාදි සියලුගන්ධ ජාතින්ගේ සම්පත්තිය මෙඩ අප්‍රතිනීව හෙවත් පැහිළිමක්නැතිව සීලඛන්ධය හමන්නේය තවද සිල්වත්හුකරා කරණලද මදවූද ක්‍රියාකෙණෙක් මහත්ඵල වෙත්නුයි සිල්වත්තෙමේ පූජාසත්කාරයට භාජනවෙයි තවද මෙම ආත්මභාවයෙහි සම්භවන ආශ්‍රවසංඛ්‍යාත වදඛන්ධනාදි උපද්‍රවයෝ සිල්වත්හු තොපෙළති වෙහෙස නොකෙරෙත් සිල්වත්තෙමේ පරලෙවෙහි චනදුක්ඛයන්ගේ දුස්සීල සංඛ්‍යාත මූලය බිණ්නායකරන්නේය තවද මිනිසුන්කෙරෙහි සම්පත්තියක් ඇද්ද දෙවියන් කෙරෙහි සම්පත්තියක් ඇද්ද ඒ සම්පත්තිතොම කැමතිවූහම් ශීලසම්පදාව යහට දුලීහනොවෙයි තවදඅත්‍යන්තයෙන් සැමදවසම් ඤාණතවූ යම්මේ නිබ්බාණසම්පත්තියක් ඇද්ද ඔබපතනශීලයාගේ ඒත ඒ නිබ්බාණසම්පදාවම අනුවදිවෙයි සියලුසැපතට මූල්ශීලයෙහි මෙසේ නුවණැති පණ්ඩිතමහණතෙමේ අනෙකප්‍රකාරයෙන් විස්තාරවූ අනුසස් පහලකරන්නේයි, මේහැමදක්වනලදමැයි,

විශුද්ධි මාගිශෙකි

අත්තානුවාදදිභයං සුබ්සීලස්ස භික්ඛුනෝ,
අන්ධකාරං විය රත්තිං භදයං නාවගාහති,,

සීලසම්පත්තියා භික්ඛු සොභමානෝ තළපාවමන,
පභාසම්පත්තියා චන්දෝ ගගනෙ විය සෝභති,,

කායගන්ධොපි පාමොජ්ජං සීලවන්තස්ස භික්ඛුනෝ,
කරෝති අපිවොදුනං සීලගන්ධෙ කථාවකා,,

සබ්බසං සත්තජාතානං සම්පත්තිං අභිඛුය්‍යති,
අවිභාති දසදිසා සීලගන්ධා පවායති,,

අපකාපි කතාකාරං සීලවන්තෙ මහප්ඵලා,
හොන්තීති සීලවාහොති පූජාසක්කාර භාජනං,,

සීලවන්තා නබාධෙන්ති ආසවා දිට්ඨධම්මිකා,
සම්පරායිකදුක්ඛානං මූලං ඛණ්ඩති සීලවා,,

යා මනුස්සෙසු සම්පත්ති යාව දෙවෙසු සම්පදා,
නසා සම්පත්තා සීලස්ස ඉච්ඡතෝ හොති දුල්ලභා,,

අවච්ඡන්තඤ්ඤන්තා පන යා අයං නිබ්බාණසම්පදා,
සම්පත්තාසීලස්ස මනෝ තමෙව අනුධාවති,,

සබ්බසම්පත්තිමූලම්හි සීලම්හි ඉති පණ්ඩිතා,
අඛණ්ඩාකාරවිච්ඡාරං ආනිසංසං විභාවයෙ,,=යි

තවද්‍ශීලසමාදානයක්නැති හෙයින් දුස්ශීලවූ උපචාරසමාධිය අර්පණාසමාධිය යන ඒප්‍රකාර සමාධියෙන් සමාහිතානුවූහෙයින් අසමාහිතවූ සම්පුද්ගලයෙක් හවුරුදු සියයක් ජීවත්වන්නේවීනමුදු ඔහු ගේ ජීවන්විමවඩා චතුපාරිසුඛිශීලයෙන් සමන්විතහෙයින් සිල් වත්වූ ආලම්බණූපනිඛ්‍යානයයි කියනලද අෂ්ටසමාපත්තියෙන්හා ලක්ඛණූපනිඛ්‍යානයයි කියනලදඒප්‍රකාරඛ්‍යානයෙන් ඛ්‍යායිවූ හෙවත් සමථවිදර්ශිනා භාවනාවෙහි නියුක්තවූ භික්ෂූහුගේ එකදවසකුදු ජීවත්වීම උතුම්වන්නේමය එයින්වදාලහ ධම්පදෂ යහස්‍රවගීයෙහි-

යොච වස්සසතං ජීවෙ දුස්සීලෝ අසමාහිතෝ,
එකාහං ජීවිතං සෙය්‍යෝ සීලවන්තස්ස ඣායිනෝ,යි,

තවද පරිපූර්ණවූ සිල්ඇත්තාහට එම සීලසම්පත්තියෙහි පස් අනුසස් කෙණෙක්වෙති ඔහුකවරහයත්? මේලෝකයෙහි සිල්වත්වූ සීලසම්පන්න පුද්ගලයෙමේ තමාගේ අප්‍රමාදකාරණයෙන් මහත්වූ භොගස්කන්ධයට පැමිණෙයි. මේතෙම සිල්වත්හුගේ ශීලයෙහි ප්‍රථමා නිසංසයවන්නේය, එසේම සිල්වත්වූ ශීලසම්පන්නයාගේ කල්‍යා ණවූ කුතිඝෝෂාව බඹලොව දක්වා ඉතාඋස්වපැනනැගෙන් ඉන්ය,මේ ඔහුගේ සීලයෙහි දෙවෙනි අනුසසවන්නේය ඉදින් ක්ෂ

ත්‍රියපරිසදයකටහෝ බ්‍රාහ්මණපරිසදයකටහෝ ගෘහපතිපරිසදය කටහෝ ශ්‍රමණපරිසදයකටහෝ එලඹිනම් තමාකෙරෙහි කිසිවර දක් දක්නට නැතිහෙයින් විසාරදවූයේ නිහීයවූයේම ලජ්ජානුවූයේ එලඹෙයි, මේසිල්වත්හුගේ ශීලයෙහි තුන්වෙනි අනුසස්වන්නේය, මරණසමයෙහි කුශලකර්මදින් වැටහෙන බැවින් මුලිනනාව ප්‍රසන්නවූ සිත්ඇතිව කාලඥියාකෙරෙයි මේ ඔහුගේ ශීලයෙහි සතරවෙනි අනුසස්වන්නේය කාබුන් මරණින් මත්තෙහි සුගති සංඛ්‍යාතදිව්‍යලෝකයෙහි උපදී මේ ඔහුගේ ශීලයෙහි පස්වෙනි අනුසස්වන්නේය.

එසින්වදලහබුදුහු

"පඤ්චිමෙ ගහපතයො ආනිසංසා සීලවතො සීලසම්පදය කත මෙ පඤ්ච ඉධගහපතයො සීලවා සීලසම්පන්නො අප්පමාදාධිකරණං මහන්තං භොගක්ඛන්ධං අධිගච්ඡති අයංපඨමො ආනිසංසො ශීල වතො සීලසම්පදය; පුනචපරං ගහපතයො සීලවතො සීලසම්පන්නස්ස කල්‍යාණෝ කිත්තිසද්දො අබ්භුග්ගච්ඡති අයං දුතියො ආනිසංසො සීලවතො සීලසම්පදය, පුනචපරංගහපතයො සීලවා සීලසම්ප න්නා යං යං දෙවපරිසං උපසංකමති යදිඛත්තියපරිසං යදිබ්‍රාහ්මණ පරිසං යදිගහපති පරිසං යදිසමණපරිසං විසාරදා උපසංකමති අම ඬ්ඩාභූතො,අයං තතියො ආනිසංසො සීලවතො සීලසම්පදය; පුනව පරං ගහපතයො සීලවා සීලසම්පන්නා අසම්මුළ්හා කාලං කරොති අයංචතුත්ථො ආනිසංසො සීලවතො සීලසම්පදය පුනචපරං ගහ පතයො සීලවා සීලසම්පන්නා කායස්සභෙදා පරම්මරණා සුගතිං සගගං ලොකං උපපජ්ජති අයං පඤ්චමො ආනිසංසසා සීලවතා සීලසම්පදය–යි.

අපිච ලොවි ලොවතුරා ගුණ එළවන මේ ශාස්තෘශාසනයෙහි ආචාරකුලපුත්‍රයන්ගේ යම්කිසිලයක් විනා සයසු පිහිටෙක් නැත්ද මෙ සේඅනුසස් ඇතිකිලයාගේ අනුසස්හිම පමණකවරෙක් නම් කියන්ට සමර්ථවන්නේද නොවන්නේමැයි, තවද ගංගා යමුනා සරභූ සර සඛනි නිනනගා අචිරවතී මහි යනමහානදීහුද මේලෝකයෙහි සත්ත්වයන්ගේ රාගවෙෂමොහමදමානඖත්සුක්‍යාදීමලදොෂා පිරිසිදු කරන්ට අසමර්ථවෙති මේශීලනැමැති ජලයතෙමේ ඒකාන්තයෙන් එබඳුවූ කෙලෙස් මලදෙවා පිරිසිදුකරන්නේය තවද මනාකොට රක්‍ෂාකරණලද විසුඩවූ හෙයින් ආයත්‍තිවූ අත්‍යන්තයෙන් ශීතලවූ මේ ශීලයතෙමේ මේලොකයෙහි ප්‍රාණිසංඛ්‍යාත සත්ත්වයන්ගේ සම් පරිදාහයක් සන්සිඳුවාද ඒ පරිදාහය මේඝවාරුතයෝද නොසන්හිඳුවත් එසේම හරිවන්දනයෝද මුක්තාහාරයෝද නොසංසිඳුවත්

එසේම වෛදූයම්මාණික්‍යයෝද වඳුකිරණාඩ්කුරයයි කියනුලද සඳරැස්හුද සත්තොගිදුවත් සමිශීලගන්ධයෙක් අනුවාතඝාතාත යට සුලඟවද ප්‍රතිවාත සංඛ්‍යාත උඩුසුලඟවද සම්වහමාද ඒ ශීල ගන්ධයහා සමවූ ස්‍රුතගන්ධයෙක් නම් කවරතැනෙක්හි ඇද්ද කැත්තේ මැයි එසේම සර්වලෝකස්ථව නැගෙන්ට ශීලයහා සමවූ අනික් හිණෙක් නැත නිර්‍වාණනගරප්‍රවේශයට අනික් වාරයෙක් නම් කොතැන්හි ඇද්ද කැත්මැයි එසේම ශීලාභරණයෙන් අලංකෘතවූ නිස්තූහු සම්සේහොබිද්ද මුතුමැණික් ආදින් විභූෂිතවූ රජදරුවෝ එසේ නොහොබිත් මේ හැම දක්වනලදමැයි.

විශුද්ධිමාර්ගයෙහි

සාසනෙ කුලපුත්තානං පතිඨානත්ති යං විනා,
ආනිසංසපරිවෙජ්දං නස්සසීලස්ස කොවදෙ,,

නගංහා යමුනාවාපි සරභූවා සරස්සති,
නිනනගා වා ච්‍රවති මහිවාපි මහානදි,,

සකකුණන්ති විසොධෙතුං යං මලං ඉධපාණිනං,
විසොධයති සත්තානං තං වෙ සිලජ්ලං මලං.,

නතං ඝප්ලදූ වාතා නවාපි හරිචන්දනං,
නමුත්තාහාරමණයෝ* නවන්දකිරණඩ්කුරං,,

සමයන්ත්‍රීධසත්තානං පරිලාහං සුරක්ඛිතං,
යං සමෙනි ඉදං අරියං සීලං අඩවත්ත සීතලං,,

සීලගන්ධසමෝ ගන්ධෝ කුතෝ නාම භවිස්සති,
යෝ මං අනුවාතෙව පටිවාතෙව වායති,,

සහාරොහණසොපාණං අක්ඛඤ්ඤං සිලසමං කුතෝ,
වාරංවා පන නිබ්බාණනගරස්ස පවෙසනෙ,,

සොභනෙනවණ්ණරාජනෝ මුත්තාමණිවිභූසිතා,
යථා සොභන්ති යතිනෝ සිලභූසන භූසිතා.,,යි

මේ ආදී අනෙක ප්‍රකාර අනුශස් කැලකිමෙන්ද ශීලයාගේ පිරිසිදුබවවේ, මෙසේදක්වනලද ආනිසංසාදිය ඇති හෙවත් අනාචාරාචාරහා අගොචරගොචරයද දැන නොයෙක් ආදීනව ඇති දුස් සීලභාවයෙන් දුරුවූ නොයෙක් අනුශස් ඇති සීලයෙහි පිහිටා ඒ මහාකඵපින සර්වඥත්වභත්තේ පිරිවරහා සමග බුදුන් පිරිවරා වැඩහුන්සේනැයි දතයුතු, කඵපිනමහරජ්ජුරුවන්ගේ අවසරින් අසුන් කී වෙලෙසෙද්ද රජගෙට ගොසින් රජ්ජුරුවන්ගේ මෙහෙ

* නෙවහාරා න මණියෝ—ඇතැම්

වරින් ගියනියාව බිසවුන්ට කියා යවා ලත් අවසරින් බිසවුන් දැක වැඳ එක්තරාපයෙක සිටිකල්හී බිසවුන්විසින් කුමට අවුදැයි විචාරණ ලදුව රජ්ජුරුවන්වහන්සේ මොබ එවාවදුළුසේක, මපුතුන්ලක්ෂ යක් දෙවාවදුළුමැනැවයි ඉල්වූහ, සගයෙනි වැතුඉල්වා ලත නියාව ඉතා බොහෝව රජ්ජුරුවන්වහන්සේට නොපවසින් කෙළේ කිම්ද කුමක්නිසා එකපැහැර මෙතෙක් වැතු දෙවුසේක්දැයි විමසූහ එවිට වෙලඳහු බිසවුන් වහන්ස අනික් අපි කී කල දෙයක් නැත ලොකයෙහි දුලීහවූ අමුතු අසුන් තුණක් කිමිහ ඊට ප්‍රසන්නවූ මහ රජ්ජුරුවෝ මසු තුන්ලක්ෂයක් දෙන්වදුළුසේකැයි කිහ, බිසව් ඒ අසා අපටත් ඒ අසුන් කියන්වපිළිවන්දැයි විචාළෝය, එවිට වෙල ඳහු බිසවුන්වහන්ස පිළිවතැයි කිවුය, එසේවිනම් සගයෙනි කිය වයි කියන්නි බිසවුන්වහන්ස අතික්‍රාන්තවූ අනිතකාලයද අසම්ප්‍රාප්ත වූ අනාගතකාලයද දැන්පවත්නාවූ වර්තමානකාලයද යනතුන්කාල යෙහිම පැවති සියලු දැහැගතගුණ කාරණෂ ශ්‍රීතෂාෂයෙහි තුබූ ජෝතිරඩ්ගමාණ්ඩිකාෂයක් පරිද්දෙන් නිරවශෙෂකොටදත්තාවූ නිලෝ ගුරු බුදුරජානන්වහන්සේ ලොකයෙහි ප්‍රාදුර්භූතවූසේකැයි යන චචනය කිමිහයි කිවාහුය, අනොජ්ඣ බිසව් ඒ අසා රජ්ජුරුවන් පරිද් දෙන්ම තුන්වාරයක කිසිවක්සලකා ගත නොහි සතරවෙනි වාර යෙහි සලකාපියා මෙබස අසා රජ්ජුරුවන්වහන්සේ කෙතෙක් දුන් සේක්දැයි විචාරා මසුලක්ෂයක් දුන්සේකැයි කිකල්හි මෙබදු උතුම් වූ අස්නක් අසා රජවසිට ලක්ෂයක් වසතුදුන්බව රජකමට තරම් නොවෙයි මම දුප්පත්නියාවට් තුන්ලක්ෂයක් වසතුදෙමි කියා අනික් කුමක් කිවුදැයි විචාරා බිසවුන්වහන්ස නෛෂ්ක්‍රාණිකවූ සඩ්ඝය ලෝකයෙහි ප්‍රාදුර්භූතවූ නියාව කිමිහයි කිකල්හිද යටකී ලෙසින් තුන්වාරයක කිසිවක් සලකා ගතනොහි සතරවෙනි වාරයෙහි සලකාපියා මෙබස් අසූ මහරජ්ජුරුවෝ කෙණතක් වසතුදුන්සේක් දැයි විචාරා ලක්ෂයක් වසතු දුන්සේකැයි කිකල්හි මම තුන්ලක්ෂ යක් දෙමි කියා නැවත අනික් කවරඟස්නක් කිවුදැයි විචාරා ඒ ධර්මයවූ පරිද්දෙන් පිළිපදිනා සංඝයා ලෝකයෙහි ප්‍රාදුර්භූතවූ බව කිමිහයි කිකල්හිද පෙරසේම තුන්වාරයක කිසිවක් සලකා ගත නොහි සතරවෙනි වාරයෙහි සලකාපියා මෙබස් අසූ මහරජ්ජුරු වෝ කෙතෙක් වසතු දුන්සේක්දැයි විචාරා මිටත් ලක්ෂයක් වසතු දුන්සේකැයි කිකල්හි මම තුන්ලක්ෂයක් දෙමිකියා රජ්ජුරුවන් නමින් තුන්ලක්ෂයක් හා තමන් නමින් නවලක්ෂයක්හා දෙලොස් ලක්ෂයක් වසතුවෙළඳන්ට දී රජ්ජුරුවන්වහන්සේ කොයිදැයි විචාරා බුදුන් ලඟට මහණවන්ට වැඩිසේකැයි කිකල්හි අපට කුමක් වදාළසේක්දැයි විචාරා සියලු රාජ්‍යසම්පත් කුඹිවහන්සේටම භාර

කලසේකැයි කිකල්හි අමාත්‍යවරු කොයිදැයි විචාරා උයිත් රජ්ජු රුවන්වහන්සේ සමග ගියහයි කිකල්හි උන්හැමදෙනාගේ හාය්‍යා වුන් ඉගන්වා උන් ආකල එම්බා ඉනාපහැමගේ සාමිහු කප්පිනා මහරජ්ජුරුවන් සමග මහණවන්ට ගියෝල තොපිහැම කුමක් කරවිදැයි විචාරා උන්හැම මහණවන්ට යනගමහේ අපවකුමක් කියා එවිදැයි විචාලකල්හි තමන්ගේඅමප්‍රත් තොපගේඅභිප්‍රායලෙස ප්‍රයෝජන විදිනාසේ කියා එවිහයි බිසවකිව්විය ඒඑසේමය නුඹවහන්සේ කුමක්කරණසේක්දැයි ඔවුන් විචාලකල්හි උන්වහන්සේ මග සිව තුණුරුවන් උදෙසා තුන්ලක්‍ෂයක් වැකුපුදු මේසා ඉහත් රජ සැපත් කාරාදැමූ කෙලපිඩක් කොටත් නොසිතාම මහණවන්ට ගිය සේක, මම තුණුරුවන් උදෙසා නවලක්‍ෂයක් වැකුපිදිම් ඒ සම්පත තිස නම් රජ්ජුරුවනිවම දුක්දෙන්නේ නොවෙයි එහි ඇළුම්කල හොත් මවත් දුක් එලවන්නේය රජ්ජුරුවන්වහන්සේ දැමූමකල කවරෙක්නම් දනබිමඇන මුඛයෙන් ගණිද?එපරිද්දෙන් මම උන් වහන්සේ හලි සම්පතෙහි ආලය නොකොට බුදුසසුන් වැද මහණ වෙමි කිකල්හි ඔහු හැමදෙනද බිසවුන්වහන්ස එසේවිනම් අපිත් නුඹවහන්සේහා මහණවන්ව යමිහයි කිව්ය,එසේවිහම් එවයි කියා රථදහසක්යොදු රථවාහනාරූඪව බුදුන්කරා යන්නාහු අතුරු මග දුටු ගංගා තුණම රජ්ජුරුවන් විචාලිපරිද්දෙන්ම විචාරා තුණෙහිම ප්‍රමාණයත් අසා ඔරු ආදිය ඇත්දැයි විචාරාඒත්තැනිනියාව දුන ගංගාතුණෙහිදීම ඔරුආදිය ලැබෙක තෙක් හිදුමෝනම් ජාතිය ජරා වටපමුණුවයි ජරාවමරණයට පමුණුවයි එසේකලමහණ වන්නෝ කවුරුද මේ ගංගා තුණනම් රජ්ජුරුවන්වහන්සේගේත් අපගේත් තුන්රුවන් විෂයෙහි විමතියක් නැතිවම නික්මුණුනියාව ප්‍රත්‍යක්ෂ කොට භගවන්නට පහලවූවාසේවූව,තුණුරුවන් නැමැති ඔරුඅතුර නම් සත්‍යයන් සසර නැමැති මහමුහුදින් එතරකොට නිවන් නැ මැති පරතෙරට පමුණුවන්ට සමර්ථවූ කල පලලින් ගව්ඉදගව් පමණඇති ගංගාදෙකක් හා සතරගව්වක් පලලඇති ගංගාවක් හා ගංගා තුණම පමණයින් අපදහසක්දෙනා එතරමකොට බුදුන්කරා පමුණුවා නොලාද රජ්ජුරුවන්වහන්සේ තුණුරුවන්ගේම ආනු භාව කරණකොටගණ වැඩිබවක්වත අපිතුණුරුවන් ගුණනැමැ ති හොරුඅතුල්කරම්හයි තුණුරුවන්ගේ ගුණබලකා එකහෙකොට සිතානත් ඒ සත්‍ය බලයෙන් රථවාහන සමග ගංගා තුණින්ම එත රවූන, රථවල නෙමිඅක් පමණක්ම තෙම්න බුදුරජානන්වහන්සේ උන් වනනියාව දැනවදුරා තමන්වහන්සේ පිරිවරා වැඩහුන් සඟහු ධම්පරිද්දෙකින්ම ඒ බිසෝවරුන්ට නොපෙණෙනසේක් විනම් එලෙස අධිෂ්ඨාන කරවදුලසේක, යන්නාවූ ඒ බිසෝවරු නීලාම්බ

රයෙහි නොයෙක් දිග දිවන විද්‍යුල්ලතාසෙයින් හා ගෝධ වෘක්ෂය සරහා නොයෙක් දිගදිවන සවණග්ඝන බුදුරැස් දැක කප්පිනතෙරප් පුරුවන් සිතුළෙසම සිතා බුදුන්ලඟට ගොස් වැද එකත්පස්ව සිටියාහු යාවිනි කප්පින මහරජපුරුවන්වහන්සේ මහණවන්ට මෙබව ආ ශේක්ඛනොඋවිද උත්වහන්සේ දැන් අපටඋපන්වා වදා ලොත් යහපතැයි කිවුය එබසට බුදුරජානන්වහන්සේ තවසිටුව ඔබකට නොගොස් මෙතනදීම දැකගැනීයයි වදළසේක, ඒ අසා හැමදෙනාම දැන් මෙතනදීම දකුමෝලවයි සතුටුවූහ, බුදුරජානන් වහන්සේන් ඔවුන්ගේ අදහස් බලා බණවදළසේක, බණඅසා පිරිවරහා සමගඅනෝපා බිසවි ශ්‍රාතාපසනි ඵලාලංකාරයෙන් සැරසී සතුටුවූවාය මහාකප්පින සථවිරයන්වහන්සේ උන්හැමට වදළ බණඅසා අනුන්ට ලූ මධුරාහාරයක් අනුභව කලාක්මෙන් සහපිරිවරින් සිවපිළිසිඹියාපත්හා සමග රහත්වූසේක, එවේලෙහි ස්වාමි දරුවෝ ඒ රහත්සතුන් සොඋන්වූ සපිරිවර බිසවුන්ට පෙණෙන සේ අධිෂ්ඨානකොට වදළසේක, ආ වේවල්ම නොදැක්වූයේ කුමක් හෙයින්දැයි යතෘහාත්? දළිඳිසංකෝ බහා කාසාඅවස්ත්‍ර හැඳ පෙරව සිටි භික්ෂුන්වහන්සේ දුටුකල බිසෝවරුන් ඒ වේලාවට ප්‍රථග්ජන හෙයින් ආදිදුටු සැටියට දැන්අන්සැපියෙකැයි සිතා සිත එකඟ නොවන්නේය සිත එකඟ නැතිවීමෙන් බිසෝවරුන්ට අධිගමය සිඹිනොවන්නේයයි දැන සොඋන්ව අවලශ්‍රද්ධාවෙති පිහිටිකල්හි රහත්සතුන් දක්වාවදළසේකැයි දතයුතු, ඒ බිසෝවරුද කප්පින මහතෙරුන්වහන්සේ ඇතුළුවූ භික්ෂුන්වහන්සේලාදුක පසහපිහි ටුවා වැඳ නුවා හැමදෙනාවහන්සේට මහණදම් මුදුන්පත්වීයයි කියා බුදුන් වැඳ එකත්පස්ව සිටියාහු මහණකරන්ට ආරාධනා කළහ, බුදුරජානන්වහන්සේ ඒ අසා සැවැත්නුවරට ගොසින් මෙහෙණවර මහණවයි වදළසේක; ඒ බිසවුන් ඇතුළුවූ ඔහුහැම දෙනම අතරමගදී මෙබඳෙහෝ දෙනාගෙන් සාධුසාමීවි විඳිමින් පදසා ගමනින්ම සාරසිය අසූඉවවක් මාගීය සෙවා සෙවූ මෙමහණවර මහණුව රහත්වූහ; බුදුහුත් වඩනාගමනේ තනිවම වැඩියත් එක ද වසින්ම මහණමහළු පැවිදි කොටගත් සඟදහස පිරිවරා දහසක් රසින් දිලිසිදිලිහි අඳිලපථයෙහි ගමන්ගත් ලිහිරු මඬලසේ ආකා සයෙන් දෙවුවරම්වෙහෙරට වැඩිසේක, කප්පින මහතෙරුන්වහන් සේද දිවාරාත්‍රිදක්ගිම රාත්‍රිස්ථාන දිවාස්ථානා දියෙහි ඉතා සැපය ඉතා සැපයයි උදානවාක්‍ය පවත්වමින් ඇවිදිනාසේක

එසින්හිහ දම්පියාඅටුවා වෙහි

"තත්‍රසුදං ආයස්මා මහාකප්පිනෝ රත්තිඨාන දිවාඨානාදිසු, අහෝ සුඛං අහෝ සුඛන්ති,, උදානං උදානෙනෙන්තා විහරති-යි.

ඒ අතර සෙසු භික්ෂූන්වහන්සේලා බුදුන්කරා එළඹ ස්වාමිනි කප්පින මහාතෙරුන්වහන්සේ, ඉතාඋපය ඉතාඋපයයි කියකියා ඇවිදිනාසේක, රජඋපත් අරබයාදෝහෝයි සිතම්හයි දුන්වූසේක, සම්ඝයන්වහන්සේද කප්පින මහතෙරුන්ගෙන්වා කප්පිනයනි නොපිරිසැපක් අරබයා උදන්අනවිදුයි විචාරා වදාළසේක, එබසට කප්පිනා මහතෙරුන්වහන්සේ භාග්‍යවත්වූ ස්වාමින්වහන්ස මම එබඳුක්කිසා උදන්අනනබවහෝ නැතිබවහෝ දුන වදාරණසේක, මාඅතින් විචාරාවදාරන්නේ කිමිදැයි දන්වූ කල්හි බුදුරජානන්වහන්සේ "න භික්ඛවෙ මම පුත්තෙහා රජ්ජසුඛං ආරබ්භ උදානං උදානෙති පුත්තස්ස මේ ධම්මපිතිනාම ධම්මරත් නාම උපජ්ජති සෝ අමතමහානිබ්බාණං ආරබ්භ එවං උදානං උදානෙත්,,යි

යනුවෙන්මහණෙනි මපුතනුවෝ රජසැපක් අරබයා උදන් අනත්නෝ නොවෙනියි වදාරා මන්තෙහි—

ධම්මපිති සුඛං සෙති විපසන්නෙනාන චෙතසා
අරියප්පවෙදිතෙ ධම්මෙ සදාරමති පණ්ඩිතෝ-යි.

යන දම්පියා ගාථාවෙන් යම්කෙනෙක් පාලිධර්ම්ය මනාකොට ඉගෙණුඅහිනැමැති රසය නුවණ නැමැති තුඩින් බොන් නම් නව ලෝකොත්තර ධර්මයෙන් මාගී ඔමිය බවත් නම් ඵල ධර්ම සාක්ෂාත් කෙරෙන්නම් නිවන් දහම් අරමුණු කෙරෙත් නම් ඔහු ධර්මය බොන් නාහු නම් වෙති කෙලෙස් සිඳුවූ නැතිවීමෙන් ඉතා පහන් සිතින් මෙසේ ධර්මය බොන්නාවූ සත්වයෝ සතර ඉරියව්වෙහිම සැපසේ දවස් යවති නුවණැත්තෝ තුමූ බුද්ධාදීන් විසින් දෙසනලද සත්තිස් බොධිපාක්ෂික ධර්මයයි කැමතලව ඇලෙතියි වදාළසේක, මේ දෙශනාවෙන් කොඬවරත් බොහෝදෙනා නිවිණසම්පත් ලදහ, මෙසේ සම්පත්වෝත්තමවූ ඒ සම්ඝයන්වහන්සේ සාරාසිය අසූනවවක් තැන් වැඩ දහසක් අමාත්‍යයන් පිරිවරණාට ඇති කප්පිනා රජ්ජුරුවන් වැද දහසක් අමාත්‍යභාර්යාවන් පිරිවරණාට ඇති අනෙකාජාදේවීන්වද නිවිණ සම්පත් දෙවා වදාලෙත් මේ චතුස්සත්‍ය කෙලිවරණාට ඇසූ ධර්මදෙශනාවෙහිමය එසේ ප්‍රඥාවබොධය කර වදාරණසේකැත් මේ චතුස්සත්‍ය ධර්මයෝ අභිසෙඤ්ඤෙය්‍යවෙති යනාදින් භාවනාවිපරීත වශයෙන් ආයඃඥානයෙන් ප්‍රත්‍යක්ෂකොට දත් හෙයිනිමය එසේනෙයින් ලොකාවබෝධවූ සම්ඝයන්වහන්සේ බුබනම් වදාසේක;

එසින් වදළහ

අභිසෙසුදයං අභිඤ්ඤුතං
හාවෙතාබ්බඤව භාවිතං
පහාතබ්බං පහීණමේව
තස්මා බුඩ්ඩොසීති බ්‍රාහ්මණ,-යි.

මෙසේ නිකින් මේ සාරාර්ථසංග්‍රහයෙයි

මහාකප්පින සථවිරාවඛොධ කථානම්වූ

අටවෙනි පරිවෙජ්දය

නිමි.

මහාමඩ්ගල සූත්‍රදේශනා කථානම්වූ

9 වෙනි පරිවෙජ්දය.

නවද මේ සාරාර්ථසඞ්ග්‍රහයෙයි

මඞ්ගලසුත්‍රදේශනා සඞ්ගහ කථානම් කවරහයන්?

හේ මෙසේ දනසුතු, කෙසේදයන්?

බාරාණසිව සංවත්ති වෙසාලි මිථිලාලවී
කොසම්බිඅජාතිසත්තකඤ්ඤ සිලාවම්පාව සාගලං
සුංසුමාරගිරිං රාජගහං කපිලවත්ථු ච
සාකෙතම් සඳපත්තසෙඤ්ඤාඝණ්ඩා පාටලිපුත්තකං
ජෙතුත්තරනතු ගඩ්ගාසසං කුසිණාරාදයොපුරි-යි.

දක්වනලද බාරාණසීනම් නුවරය ශ්‍රාවස්තිනම් නුවරය වෙශාලිනම් නුවරය මිථිලානම් නුවරය අලවීනම් නුවරය කොසඹෑනම් නුවරය තක්සලානම් නුවරය චම්පානම් නුවරය මද්‍රරට සාගල්නම් නුවරය සුංසුමාරගිරිනම් නුවරය රජගහනම් නුවරය ශාක්‍ය රජ දරුවන්ගේ කපිලවැහුනම් නුවරය සාකෙතනම් නුවරය කුර

රට ඉඳුපත්නම් නුවරය පාටලිපුත්‍රකනම් නුවරය ජයතුරාණම් නුවරය සඞ්කස්සනම් නුවරය මල්ලවරජ්දරුවන්ගේ කුසිණාරානම් නුවරය යනාදී රාජධානින්හිද පෙසු ගම් නියම්නම් ආදියෙහිද මනුෂ්‍යයෝ ඒ ඒ නානරවාර ම න්ත්‍රණශාලා ප්‍රකාශනාලාදියෙහි රැස්වී ඒ රන් රුවන් ආදිය දී රාජායන ගිතාභරණාදි සුවඳී මොහොයට බාධක කථා කියවති එයින් එකම කථාවක් කියවන්ට පටන්ගත් කල්හි සාරම්භකින් නිමාවටයෙයි, එක්දවසක් රැස්වහුන්නවුන් ගෙන් එකෙක් මඟුලට යම්හයි කිහෙයින් මූ (තුමූ) මගුලට යම්හයි කියයි මගුල්නම් නමා කවමර්දයි කියා උපදවාගෙණ කියන (කියන) කථා අතුරට මේ මඞ්ගල්‍ය කථාවන් ප්‍රාදුර්භූතවිය. රැස්වැටුන්නාවූ මිනිස්සුන් අතුරෙන් ඇතැම් කෙණෙක් අපි මඟුල් දනිමිහයි කියා. මේ ලෝකයෙහි යම්කිසි කෙණෙක් නිදා නැගී හාත්මාන සතුණා දීන් හෝ දකිත්ද ගබ්භිනීන් හෝ දකිත්ද සැරසිපිටි කුමාරකෙණෙකුන් හෝ දකිත්ද පූර්ණඝටයක් හෝ දකිත්ද අඛණ්ඩ රේවමසඤ්ඤ හෝ දකිත්ද ආජානීය අශ්වයන් හෝ දකිත්ද ආජානීය අශ්වයන් යෙදූ රථ හෝ දකිත්ද කපිලවන් දෙනුන් හෝ දකිත්ද අනිකුත් මෙබඳු යම්කිසි මඞ්ගල්‍ය සම්මත වස්තුවක් දකිත්ද මඟුල්නම් මේ යයි කිවුය. ඔවුන්ගේ වචනය ඇසූ සම්භර කෙණෙක් තමන් දන්නා මඟුලුන් එපමණක්ම හෙයින් සැබෑවයි ගිවිසගත්හ සම්භර කෙණෙක් නොඉවිස්සාහ විවාදකොට ගත්හ. දක්වන ලදමැයි; මඞ්ගලසූත්‍ර අටුවාවෙහි—

"ජම්බුදීපෙ කිර තස්මිං තස්මිං නගරවාර සන්ථාගාර සභාදිසු මහාජනා සන්නිපතිත්වා කිරඤ්ඤාදි සුවණ්ණං දත්වා නානප්පකාර සිනාහරණාදි බාහිරකථා කථාපෙන්ති එකෙකා කථා වත්තූසතසහස්සෙන නිට්ඨානිං තස්මිං එකස්මිං දිවසෙ මඞ්ගලකථාසමුට්ඨාසි කින්නු ඛෝ මඞ්ගලං කිං දිට්ඨං මඞ්ගලං සුතං මඟලං මුතමෙඞ්ගලං කොවමඞ්ගලං ජානාතීති අථදිට්ඨමඞ්ගලිකා නාමෙකෙ පුරිසා ආහ අහං මඞ්ගලං ජානාමි දිට්ඨං ලොකෙ මඞ්ගලදිට්ඨං නාම මඞ්ගල සම්මතං රූපං පස්සති සෙය්‍යථිදං ඉඞ්ඝ කඤ්ඤා කාලඤ්ඤාව වුට්ඨාය හත්ථමාණ සතුණං වා පස්සති බ්‍රහ්මචාරිනිං වා ගබ්භිනිං වා කුමාරකං වා අලංකතපටියත්තා පුණ්ණඝටං වා අල්ලරං භිතමච්ඡං වා ආජඤ්ඤං වා ආජඤ්ඤරථං වා උසභං වා ගාවිං වා කපිලංවා යංවා පනඤ්ඤම්පි කඤ්චිදේව රූපං අභිමඞ්ගල සම්මතංරූපං පස්සති; ඉදං වුච්චති දිට්ඨමඞ්ගලන්ති. තස්ස වචන මෙකච්චෙ අග්ගහෙසුං එකච්චෙ නාග්ගහෙසුං යෙ නාග්ගහෙසුං තෙතෙන සඟ්ඝට්ටිංසු-යි.

යම්කෙණෙක් නොඉවිස්සෝ නම් ඌ තුමූ දුටුදෙය මඟුලැයි කියා කිවවුන් හා විවාදකොටගෙණ ඇසුවනම් යහපතත් පෙණෙයි

ඉදින් ඇසින් දුටුවක් මඟුල්වේනම් දුටු යම් සියලුදෙයක්ම මඟුල් වූවමැනව එසේනොයෙසින් නොපි මඟුල් නොදතුව අපි මඟුල්දනුම්හ හේ කෙසේදැයි කිවමහාත්? මේ ලෝකයෙහි යම්කිසිශබ්දයක්හෝ නැගීසිට වඩන් යන බවක් හෝ වඩාතැයි යන බවක් හෝ පුණණ යෙහි යන බවක් හෝ ප්‍රසාදයෙහි යන බවක් හෝ සුමනයෙහි යන බවක් හෝ ශ්‍රීයායයි යන බවක් හෝ ශ්‍රීවැඩියයි යන බවක්හෝ අද නක්ෂත්‍ර මුහුතීයත් යහපත් දිනයයි කියා හෝ අසද්ද, තවත් අනික් මඞ්ගල්‍ය සම්මතවූ මෙබඳු ශබ්ද අසන්ද මඟුල්නම් මෙයයි කිවූය, උන්කි ඒ කථාවන් ඇතැම් කෙණෙක් ගිවිස්සෝය ඇතැම් කෙණෙක් නොගිවිස්සෝය විවාදමකාටගත්හ.

කියේෂ්ඨනෝ.

අථස්‍රුතමඞ්ගලිකා නාමෙකා පුරිසා ආහ චක්ඛුනාමෙතං හෝ සුවිමපි අසුවිමපි පස්සති තථා සුන්දරම්පි අසුන්දරම්පි මනාපම්පි අමනාපම්පි;යදි එතනදිඨං මඞ්ගලංසියා සබ්බම්පිමඞ්ගලං සියා, තස්මානදිඨං මඞ්ගලං; අථිව ඝ්‍රාපන ස්‍රුතංමඞ්ගලං ස්‍රුතංනාම අභිමඞ්ගල සම්මතෝ සමණ්ඩ පඨස්‍යතීදං ඉධෙකච්චෝ කාලසෙසවවුඨාය වඩ්ඩාතිවා වඩ්ඩ මානාතිවා පුණණාතිවා ප්‍රසාදතිවා සුමනාතිවා සිරිතිවා සිරිවඩ්ඩාති වා අජ්ජ සුනකඛත්තං සුමුහුත්තං සුදිවසං සුමඞ්ගලනන්ති එවරූපංවා යංකිඤ්චි අභිමඞ්ගලසම්මතං සදදං සුණාති ඉදංවුච්චති ස්‍රුතමඟලනන්ති, තස්සප්පවචනං එකමෙව අහඝහසු එකමෙව නාහඝහසු යෙ නා ගඝහසුං ඉත ඉතන සඝ විවදිංසු-යි

යම්කෙණෙක් නොගිවිස්සෝනම් උඹ තුමූ ඇසූදෙය මඟුලැයි කීවවුන්හා විවාදකොටගණ කණ්ණිඤ්ඤවනම් සාධුශබ්දසංඛ්‍යාත යහපත් ශබ්දයන් ඇසෙන්නේය අසාධුශබ්දසංඛ්‍යාත අයහපත් ශබ්දයන් ඇසෙන්නේය ඉදින් කණ්ණිඤ්ඤට ඇසුනුදෙය මඟුල්වෙනම් අයහපත් ශබ්දයත් මඟුල්ඵවමැනව ඒ කාරණයෙන් ශ්‍රෝතයට ඇසෙන ශබ්දය මඟුල්නොවන්නේය අපි මඟුල් දනුම්හ කෙසේද යත්? මේලෝකයෙහි යම්කෙණෙක් නිද නැගීසිට සඳුන්සුවඳ ආදිවූ සුවඳක් නාසිකාවෙන් ආඝ්‍රාණයකෙරෙත්නම් මේත්මඟුල නැවත අළුත් දැහැටිදණ්ඩක් හෝ කැවුනම් ඉදින් දිවට දනුනුරසයත් මඟුල පොලොවඅල්වා හෝ නිලිගත්ගොයම් අල්වාහෝ අලුතඟලිගොව යක් අල්වා හෝ කැස්බකුඅල්වා හෝ තලඟාඩක්අල්වාහෝ නාමල් ආදියක් අල්වා හෝ වැලුවරකාඇදී ඵලයක්අල්වා හෝ අළුත්වස්ත්‍ර යක්හැඳ හෝ යම්කිසි පඟසක් ලද්දුහුනම් ඒත්මඟුල, මඟුල්වෙනම් මේතුණයයි කිවිය උන්ගේකථාවත් සම්හරකෙණෙක් ගිවිසගත්හ සම්හරකෙණෙක් ඒ ඛ්‍රිඳ නාසයටසුවඳක්ම ඇසේනම් දිවට යහ

පත් රූපයෙක්ම දුන්නාම් ඇඟටයහපත් පහසෙක්ම් දුන්නාම් ඒත්යුකහියෙක එස්සේනාව නාසයට සුගඳදුන්නද දෙකම ඇඟෙන් නේය දිවට යහපත් නපුරු රූපදෙකම දුනෙන්නේය කයදියඇ පත් අයහපත් පහස්දෙකම දුනෙන්නේය ඒ කාරණයෙන් මේන් මඟුල්කොට ගතයුතුනොවෙයිකියා නොකිවිස්සාහ,

කිසේමැනෝ

අථමුතමඞ්ගලිකෝ නාමෙකෝ පුරිසෝ ආහ සොතමපිහි නාමෙතං භෝ සාධුම්පි අසාධුම්පි මනාපම්පි අමනාපම්පි සුණාති යදිතෙන සුතංමඞ්ගලං සියා සබ්බම්පි මඞ්ගලං සියා තයා න සුතං මඞ්ගලං අපිච ඛෝපන මුතංමඞ්ගලං මුතං නාම අභිමඞ්ගල සම්මතං ගන්ධරස ඵොට්ඨබ්බං පෙය්‍යවිදං ඉධෙකච්චොකාලෙසෙව වුඨාය පදුම ගන්ධාදි පුප්ඵගන්ධං වා ඝායති ඵුස්සදන්තකඨංවා ඛාදති පඨවිං වා ආමසති හරිතසස්සංවා අල්ලං ගොමයං වා කච්ඡපං වා නිලවාහං වා පුප්ඵං වා ඵලංවා ආමසති ඵුස්සමත්ථිකාය වා සමාලිම්පති ඵුස්ස සාටකං වා නිවාසෙති ඵුස්සවෙඨනං වාඩාරෙති යං වාපනඤ්ඤම්පි කිඤ්චි එව රූපං අභි මඞ්ගලසම්මතං ගන්ධං වා ඝායතිරසං වා සායති ඵොට්ඨබ්බං වා ඵුසති ඉදංවුච්චති මුතමඞ්ගලන්ති තස්සපි වචනං එකමෙව අඝ ඝෙසුං එකඩෙව නාඝාඝෙසුං—යි.

මෙමලසින් දැඩමංගලිකය ශ්‍රුතමංගලිකය මුතමංගලිකයයි කියා තුන්කොටසක් වන්හ. ඔහුද ඔවුනොවුන් හා විවාදකරන් නාහු දුටු දෙය මඟුලැයි කීවෝත් ඇසුදෙය මඟුලැයි කීවෝත් නාස යෙන් ඇසූ දෙය හා දිවින් දන් රසය හා කයට හැඟුනු පහස් මඟු ලැයි කීවෝත් පිළිවන්ව පෙණෙනගෙයින් ඔවුනොවුන් හා විවාද. කරණ පමණක්මුත් තමන් කිය කියාලූ දෙය කාරණා කියා සිටුවා ලියගෙන්නේ නැත. මෙමලසින් මේ මඟුල්කථාව දඹදිව මුළුල් ලෙහිම ප්‍රසිඛ්‍යිය දඹදිව් වැසි මිනිස්සු මුළුල්ලේම මුළු මුළුව පියා වැලි මේ හැම මඟුල් නොවනකාලට මඟුල්නම් කවරේදෝගෝයි සිතන්ට වන්හ. උන්ගේ වසයෙන් උන්ට රුකවල සිරිනා දෙවි යොත් මඟුල් නම් කවරේදෝගෝයි සිතන්ට වන්හ. උන්ගේ වස යෙන් උන්ට මිත්‍රව හිදිනා ගස්වකාලවල වසන දෙවියෝත් මඟුල්ම සිතන්ටවන්හ උන්ගේ වසයෙන් උන්ට මිත්‍රව හිදිනා සවිමහාරජ යෙන්පාත අඟසවසන දෙවියොත් සිතන්වවන්හ උන්ගේ වසයෙන් උන්ට මිත්‍රව හිදිනා සවිමඤරජයෙයි දෙවියෝත් මඟුල් සිතන්ට වන්හ. උන්ගේ වසයෙන් උන්ට මිත්‍රව හිදිනා තවුතිසා වැසි දෙවි යෝය උන්ට මිත්‍රව හිදිනා යාම දෙවිලොව දෙවියෝය. උන්ට මිත්‍ර වූ තුසිපුර වැසි දෙවියෝය උන්ට මිත්‍රවූ නිම්මාණරති දෙවියෝය

උන්ට මිත්‍රවූ පරනිර්මිත වසවර්ත්තී දෙවිලොව දෙවියෝයයි මේ දේව තාවෝත් මතුල් නම් කවරේෂෙහෝයි සිතන්ට පටන්ගත්හ. සිතන්ට සිත් නැතිහෙයින් හා අසන්ට කන් නැතිහෙයින් අසංඥයන් හා සිතන්ට සිත් ඇතත් අසන්ට කන් නැතිහෙයින් අරූපි බ්‍රහ්මයන් හැර සෙසු බඹ දෙවියෝත් මතුල් සිතන්ට පටන්ගත්හ. මේ මතුල් කථාව දඹදිව යම්සේ පැවැත්තේවීනම් දෙවිබඹුන්ගේ වශයෙන් දසදහසක් සක්වළ මුළුල්ලෙහිම එසේම පැවැත්තේය, මතුල්නම්නවරේෂෙහෝයි සිතිවිලි පමණක් මුත්මේමතුලැයියනලබ්ධිය නැතිහෙයින් නිවන්දුටුවවුන් හැර සියලුම දෙවිමිනිස්සු ඇසින් දුටුදෙය මතුලැයි ලබ්ධිගත් එක්පක්‍ෂයක, කණින් ඇසුදෙය මතුලැයි ගත් එක්පක්‍ෂ ය ක, නා ස ය ට ඇසුනු ගඬ්ධ හා දිවටදුනුනු රසය හා කයට හැඟුනු පහස හා තුන්මතුලැයි ගත් එක්පක්‍ෂයකැයි තුන්පක්‍ෂයක් වූහ, මෙසේ පක්‍ෂවූ පමණක් මුත් ඔවුනොවුන් හිවිඤ්ඤාණ නොහෙති කොලාහලී පයින් මේ මඬහල්ය කොලාහලය සනිටුහනක් නැතිව මිනිස්ලොව හවුරුදු ගණනින් දෙලෝස් හවුරුදුදක් පැවැත්තේය, කොලාහලී පයින් අනික් කොලාහලී සතර කවරේදයත්? කප නස්නට හවුරුදු ලක්‍ෂයක් තිබියදීම කල්තබා කාමාවචර දෙවියෝ රත්සළු හැඳගෙණ හිසකේ උනා පිට හෙලාගෙණ හඬමින් වලපමින් ඉතා නපුරු වෙස් ඇතිව මිනිස්ලොවට බැසපියා එම්බා නිදුකාණෙනි මෙවක් පටන් හවුරුදු ලක්‍ෂයක් ගිය කලට යන්හිරු පහළවීමෙන් කපනසසී කෙළිලක්‍ෂයක් සක්වළ එකපැහැර හසසී මහමුහුදු වියලැසී මහ පොළොවන් මහමෙරත් නසසී නොනස්නා බඹලොව තබා සෙසු බඹලෝ පටන්ඵඩින් නසසී,නිදුකානෙනි අනික්පිනක් නැතිබැවින් ඔවුනොවුන් කෙරෙහි මෙත් උතුරුවව දුකසිතයන් කෙරෙහ් කරුණාත් ඇතිවව සුඛිතයන් කෙරෙහි මුදිතාත් උපෙක්‍ෂාත් ඇතිවව දොවිපියන්ට උපසංහනකරව කුලදෙටුවන් පුදව නොපමාවයි කියා ඇවිදිනි මේ කල්ප කෝලාහලය වන්නේය, සක්විති රජුන් උපදනාට පෙරාතු හවුරුදු සියයක් නිබිසදිම කාමාවචර දෙවියෝ මේ මිනිස්ලොවට බැස මෙවක් පටන් අවුරුදු සියයක් ගියකලට සක්විති රජ්ජුරු කෙණෙක් ලොව පහළවෙයි කියා ඇවිදිති මේ සක්විති කෝලාහලය වන්නේය; යම් කලෙක බුදුකෙණෙකුන් වහන්සේ ලොව පහළවනසේක්නම් හවුරුදු දහසක්නිවසදී පෙරාතු‍ඃකාවම අග්‍රාමිඛබ්‍රහ්මාහරණයෙන් අමුතුවන්ව සැරසීගෙණ සුඛාවාය බඹලොවින් මිනිස්ලොවට බැසපියා මෙතැන පටන් හවුරුදු දහසක් ගියකලව බුදුකෙණෙකුන් වහන්සේ ලොව පහළවනසේකැයි කියා ඇවිදිති මේ බුදුකෝලාහ

ලියනම් වන්නේය, කල්ප කෝලාහලයන් වනුවනියි කෝලාහල යන් බුඩ කෝලාහලියන් දෙවි බඹුන් කියා ඇවිදිනා හෙයින් කෝලාහල වන්නාවය, මංගලකථාව කෝලාහලවූයේ කෙසේදයත්? අන ගැම් බඹුම දෙවි මිනිසුන්ගේ අදහස් දැනගෙණ මිනිස්ලොවට බැස දෙලොස් අවුරුද්දක් ගියකලට බුදුහු මහුල් වදුරණ්සේකැයි කියා ඇවිදිනි ඒ තමාත් උපදනේ බුදුන් උපන් සමයෙකය එහෙයින් ඒ මංගල කෝලාහලියනම් වන්නේය, තවත් අනගැම් බඹුම මිනිස් ලොවට බැසපියා සත් අවුරුද්දක් ගියකලට බුදුන්කරා එළඹ එක් කෙණෙකුන් වහන්සේ මුනිහාවය කරන්නාවූ පිළිවෙත් විචාරණ සේකැයි කියා ඇවිදිනි මේ මොනෙයය කෝලාහලියනම් වන්නේය, මෙසේ මේ කෝලාහල පසින් මංගල කෝලාහලිය ලොව පහලව මහුල් දැනගත නොගිමෙන්ම දෙලොස් හවුරුද්දක් ගියකලට තව තිනාවැසි දෙවියන්ට උන්ට උන්ගේ ඳනවසයෙන් සත්පෑ දෙලොස් විනාඩි ගාවක් විතර ගියකලට තවනිසා වැසි දෙවියෝ එකතැන් වලා නිදුකානෙනි යම්සේ ගෙහිමියෙක් ගෙයි මිනිසුන්ට මුදලිද ගම් මුදලියෙක් ගම්වැසසන්ට මුදලිද රජ්ජුරු කෙණෙක් රටවැස් සන්ට නායකයෝද එරිදෙදන්ම සක්දෙවිඳුහුත් අප දෙදෙවිලොව දෙවියන්ට නායකසේක, උන්වහන්සේට මෙපවත් කිවමනාවිදෑයි ශත්‍රයිනුත් ඒ ඇසිල්ලට නිසිවූ සළුහැඳ ආභරණලා අඳුනුන්කෙ ලක් දෙවඟණන් පිරිවරාගෙණ පරසතු රුක්මුල පඬු ඇඹුල් සල ඇසනෙහි විජම් දෙඝනාවට පෙරාතු හෙයින් හුන්නවුන් කරා ඇසින් වැදලා එකත්පස්ව සිට සවාමිනි දැන් වනදෙඝක මඬහල කථාවෙක් ලොව ඉපද දැන් මහා කෝලාහලය, සමහරකෙණෙක් ඇසින් දුටුදෙය මහුලැයිකියනි සමහරකෙණෙක් පියවි කනින් ඇසූදෙය මහුලැයිකියති සමහරකෙණෙක් ගඹිරස ප්‍රඥවෘය මහු ලැයිකියති එක්තරා සනිටුහනක් නොවූහෙයින් මින් කවරෙක් මහුල් බවක් නොදනෙයි ඉන් යමෙක් මහුල්විනම් අපට ඒ වදුල යඟපතැයි කිවිය සක්දෙවිඳු තමන් මහ නුවණැති හෙයින් මේ මඬහලකථාව තොපිම සිතාගතුද යමෙකුගෙන් ඇසුදුයි විචාලෝය, ඌ තමන් සවි මහරජඇති දෙවියන්ගෙන් ඇසූ නියාව කිවිය, උන්ගෙන්වා විචාළතෙන ඌ අකාශස්ථ දෙවියන්ගෙන් ඇසූ නියාව කිවුය, උන් ගෙන්වා විචාලිතෙන ඌ බුම්ටුදෙවියන්ගෙන් තමන් ඇසූ නියාව කිවුය, උන්ගෙන්වා විචාලිතැන මිනිසුන්ට රුකවලසිටි දෙවියන්ගෙන් තමන් ඇසූ නියාව කිවිය, උන් විචාලි තෙන ඌ මිනිස්ලොව පහළවූ නියාව කිවිය, ඉක්බිත්තෙන් සක් දෙවිඳු නරාදිය තිබැදි අතින් කිරන්නාසේ ආයාසගන්නේ කිම්ද බුදුහු දැන් කොයි වසනසේක්ද මිනිස්ලොව වසනසේකැයි කී

කල්හි ඔබකරා ගොසින් ඔබගෙන්ද විවාලයොණෙක් ඇද්දයි කිවිය එසේ විවාලකෙණක් නැතැයිකී කල්හි කුමක්දතොපිහැම ගිනි තිබියදී ගිනියයිසිතා කණමැදරියන් තබාලා පිඹිනා නියාද මහුල් වදරන්ට නිසිවූ නැවත දැකීම් වැදීම් පිදීම් ආදිය තබා තමන්ව හන්සේගේ ගුණ සදහන්කළ පමණකින් සදහන්කළවුන්ට ලොව් ලොවුතුරා සැපත් සාදදීලන හෙයින් තමන්වහන්සේත් මහුල්වූ බුදුන් අනින් නොවිවාරා මා කුමක් දක්නාහෙයින් මා විවාරන්ට නබාගතුද මහුල් දැනගන්ට උවමනාවිනම් තොපත් අපින් බුදුන් කරා නොසින් ඔබගෙන් විවාරා මහුල් මේයයි දැනගනුම්හ, අප හැමදෙනා එකවිට විවාරන්ට බැරිවේද තොපි විවාරවයි එක් දෙවතාවෙකුට විධානකලහ, ඒ දෙවිපුත්ද ඒ වෙලාවට නිසිවූ ආභරණලා සැරගිනණ විදුලියක්මෙන් බබලමින් දසදහසක් සක්වල දෙවි බඹුන් හා සමග මධ්‍යම රාත්‍රියක්හි වඳු සුඃඛ්‍යන්මෙන් සියලු ජේතවනය ආලෝක පතුරුවා යම්තැනෙක්හි භාග්‍යවන්වූ බුදුරජාණන්වහන්සේ වැඩවසා වදරණසේක්ද එතැන්හි එලඹි සේය, නොහොත් නානාප්‍රකාරවූගුණවිශෙෂාධි ගමාභිප්‍රාය සංඛ්‍යාතවූ යම් කාරණයකින් සපිඳුනතම දිව්‍ය මනුෂ්‍යයන් විසින් උපසංක්‍රම්තව්‍යද එලඹියයුතුද ඒ කාරණයන් බුදුන්කරා එලඹීමය එසේ එලඹ -

බහුදෙවා මනුස්සාව මඞ්ගලානි අචින්තයුං
ආකංඛමානා සොත්ථානං බ්‍රූහිමඞ්ගල මුත්තමං-යි.

යනුවෙන් සමසත සත්වයන් කෙරෙහි පතල මහත් කරුණාවක් ඇත්තාවූ සර්ව්ඥයන් වහන්ස දසදහසක් සක්වල දෙවි බඹහු මහුල් විවාරණු නිසා මේ එක සක්වලට රුස්ව හිසෙක් අත්ක් ඔබා ලනතැනා දෙවිබඹු දහයකුත් විසිසකුත් තිසකුත් සතළිසකුත් පණසකුත් සැටකුත් සැත්තෑවෙකුත් අසූවෙකුත් සියුම් අත්බැවි මවා ගෙණ රුස්වූ දෙවියන්ට වඩා දෙවතාවූ බ්‍රහ්මයන්ට වඩා බ්‍රහ්මවූ නුඹවහන්සේට ආරාධනා කෙරෙමි සියලු දෙවි බඹුන්ගේ ආරාධනාවෙනුත් මිනිසුන්ගේ අනුමැනිසයනුත් මහුල්නම මේයයි වදල යහපතැයි කියා යාචඤ්ඤකෙළ්ය. බුදුහු අසා වදරා හෙම්බල දෙවතාව උත්තුන්පඤ්ඤ නෙලලෙස කියත් නමුත් මහුල්නම් කවරේදැයි විවාලාව වැනිව කියාලූ බවමුත් කාරණයකාහෙලා නොකිබැහින් ඒමගුල් නොවෙයි මහුල්නම් මේලොවින් වුවත් පරලොවින් වුවත් යමෙක් වැඩට කාරණාවේ නම් ඒය එකමගුලක් විවාලාවූ නොපව මහුල් අවතිසක් කියමියි වදරා මං විවාලවුන්ද යම්සේ මං දැන කියාලන කෙණෙක් නොයායුතු මං පල්ලුව් කියාලා යා

සුතුං වං පසුව කියන්ද එපරිද්දෙන් නොකලමනාදෙය නොක රන්ට පලමුව වදුරා පසුව කලමනාදෙය වදුරණසේක්.

අසෙවනාව බාලානං පණ්ඩිතානඤ්ච සෙවනා
පූජාච පූජනීයානං එතං මඞ්ගල මුත්තමං-යි.

මෙසේ එක මංගල්‍යයක් වදුලි මැනවැයිඅාරාධිතවූ සම්බුදුයන් වහන්සේ මදක් ඉල්වන ලදුව බොහෝ සම්පත්දෙන උදුරාඛ්‍යාය ඇති උත්තම පුරුෂයෙකුගෙන්ද බොහෝ අවැඩට කාරණාවූ අඥාන ජනයන්ගේ සේවනය නොකිරීම එක් මහඵලක, බොහෝ වැඩට කාරණාවූ පණ්ඩිත ජනයන්ගේ සේවනය කිරීම එක් මහඵලක පිදියයුතුවූ බුදු පසේබුදු සවිවන්ට කරන්නාවූ පූජාත් අවනැලි යක් විතර දැසමන්මල් අවමිටක් කොට පූජාකල සුමන නම් මාලා කාරයාකන් අටපැයක් නොව අටදවසක් නොව අටවසක් නොව අට අවුරුද්දක් නොව අටසියක් අවුරුදු නොව අටදහ සක් අවුදුරුදු නොව කප් ලක්ෂයක් මුළුල්ලෙහි නරකාදිවූ සතර අපායට නොගොසින් දෙවිලොව දෙවි සැපත් වලඳ මිනිස්ලොව මිනිස් සැපත් වලඳ කෙලිවර සුමන නම් පසේබුදුවන හෙයිනුත් සංඝ සම් බුමුණුව උපන් මහඛෝඝතුන් සුසීමනම් පසේබුදුන්ගේ දුගැබටකළ යම්නම් විතර පූජාවක් නිසා බුදුවූ අවස්ථාවෙහි නා ලොව පටන් අකණිට්ඨ බඹලොව දක්වා සක්වළ ඇතුළත පැවති පූජාසත්කාර ඝංඝාරොහණවෙනින් පෙණෙන හෙයිනුත් ලොව් ලොව් තුරා වැඩට කාරණා හෙයින් එක් මහඵලකැයි කියා එක ගාථා වෙන් මහුල් තුණක් වදුරා එයින් මන්තෙයිදු දෙවතාවන්ගේ අසනු කැමතිබව හෙයින්ද තවත් මංගල්‍යාභිධාන් ඇතබව හෙයින්ද "පතිරූපදෙස වාසොව" යනාදී ගාථාවෙන් වදුරන්ට පටන්ගෙණ වදුළසේකි.

පතිරූප දෙසවාසොව පුඛෙව කතපුඤ්ඤතා
අත්තසම්මා පණිධිච එතං මඞ්ගලමුත්තමං-යි.

එහි අර්ථ කෙසේදයන්? පදගතාභිධාන වනාහි මඞ්ගලසූත්‍ර ව්‍යා ඛ්‍යානයෙහි ප්‍රකාශවූ හෙයින් මේයින් මතුදු අවුවාකථාඛාලූ අර්ථ දක්වනුලැබේ, "පතිරූපදෙසවාසොව" යන්නෙහි ප්‍රතිරූපදෙ ශයනාම ඛ්‍ය දෙශාදිවූ යම් යම් දෙශයක බුඛ ධම් සංඝ සංඛ්‍යාත ත්‍රිවිධ රත්නය පවතීනම් තවද මඛ්‍යදෙශාදිවූ යම් දෙශයක සිව්ව ණක් පිරිස් වෙසෙත්නම් දානාදිවූ දසපින් කිරියවන පවතීනම් තෙවලා බුදුවදුන් පවතිනම් එසේවූ නිසිතෙන විසීවත් ලොව් ලොවිතුරා වැඩට කාරණා හෙයින් මහුල් වන්නේය,

"අකතඤ්ඤුතාඤ්ච" යන්නෙහි යම් කෙණෙක් පන්සිල් පමණැහුන් සිල්නොරැකීමෙහි ආදීනව සලකා සරණශීලය පංචශීලය අෂ්ටාඞ්ග ශීලය යන්නාදි ප්‍රභෙද ඇති ශීලය රකින්නම් මනුෂ්‍යයන් යටින්දු උඩින් කළුනොවනතුරු රණෂාකල පංචශීලය පමණත් අතහැර දිවසැපත් සාදුදෙන බැවින් දුසීලවූ තමා එයින් මුදු ශීල යෙහි පිහිටුවීමද එසේම ගලතලපිට හොසඹ හටගන්නාසේ බුඩිාදි රත්නත්‍රයෙහි සැදුහැනැති කල්හි කුසල් නැමති බිජුවෙන් ලොවී ලොවිතුරා සැපත් නැමැති සස්‍යඵල නොලැබියහැකි බැවින් තමාගේ ශ්‍රද්ධාව මදවූකල්හි අශ්‍රද්ධාවෙහි ආදීනවසලකා අශ්‍රද්ධාවෙන් මිදී ශ්‍රද්ධාවෙහි පිහිටිකල ඒ නිසා අනාථපිණ්ඩිකවිසාඛාදින්වමෙන් කුසල සිඹිය වන බැවින් සැදුහැයෙහි පිහිටන්නම් එසේම අදිනා පුබබක මිවිශිරිය කෝසියාදින්ව මෙන් හද මසුරුසිත් ඇතිවීනම් ඒ මසුරුබව නිසා මහත් අවැඩ එළවන බැවින් දානමය කුසලයන් මසුරුසිත් ඇති කලව සිවනොවෙන බැවින්මසුරුකමින් දුරුව නාගි වෙත්නම් ලෞකික ලොකොත්තර සම්පත් සාදුදෙන බැවින් උතුම් මඟුල් වන්නේයයි. මෙසේ ප්‍රතිරූප දෙශයෙහි වසීම එක් මඟුලෙක පෙර බුබාදින් තෙරහි රැස්කරණලද පින් ඇති බව් එක්මඟුලෙකා දුසීල අශ්‍රඩා මාත්සර්‍යවූ තමා ශීලශ්‍රැත ශ්‍රඩා ත්‍යාග සම්පත්හියෙහි මනාකොට පිහිටුවීම එක් මඟුලෙකැයි කියා "පතිරූපදෙස වාසෝච" යනාදි ගාථාවෙන් මඟුල් තුණක් වදුරා මත්තෙහිත් මඟුල් වදුරන්නාවූ බුදුරජානන්වහන්සේ-

බාහුසච්චඤ්ච සිපපඤ්ච විනයොච සුසික්ඛිතො
සුභාසිතාව යා වාචා එතං මඞ්ගලමුත්තමං-යි.

යනගය වදුලසේක, "**එකි බාහුසච්චං**"යන්නෙහි "බාහුසච්ච නති බහුස්සුත භාවෙ"යි මඞ්ගල සූත්‍ර අට්ඨාවෙහි ආ හෙයින් බොහෝ ඇසූ පිරුනැන්ඇතිබවබහුශ්‍රැත බවනම්වෙයි, හෙද විදර්ශි බුදුන් ආදිවූ බුදුවරුන් සමයෙහි ආගමාහි යොගයකලී **කොණ්ඩඤ්ඤ** මහ තෙරුන් වහන්සේට අප බුදුන් සමයෙහි අඩිාමය නිරාසාව යෙන් සිඹිවූ හෙයින් උතුම් මඟුලෙක, "**සිපපඤ්ච**" යන්නෙහි "යං කිඤ්චිහත්ථකොසල්ලං,,යි. අට්ඨා කථාවෙහි ආඛ්‍යාවෙන් මණිකාරාදි යම් ශිල්පයක් ඉගැන්ම නිසා මෙලෝ පරලෝ දෙකින්ම අවැඩින් තොවෙනම් එසේ උගන්නා නකුත් ආදිවූ අගාරිකයන්ට නිසි අගාරික ශිල්ප ඉගැන්ම අනගාරික නැනට නිසිවූ සිවුරු හෙත්තම් ආදිවූ ශිල්ප ඉගැන්මත් තමන්වත් අනුන්වත් මෙලොව පරලොව වැඩ සාදන හෙයින් මඟුලෙක, "**විනයොච සුසික්ඛිතො**,, යන්නෙහි "විනයොති කායවාචා චිත්තවිනයො සුසික්ඛිතොති සුට්ඨු

සික්ඛිතොා''යි ආහෙයින් ගිහි වූවෝත් පණ්ඩිතා ආදීන් දුරුව ඇත මානනාදියෙහි හැසිරීමත් හැවිදි වූවෝත් පිරිසිදුකොට සතරසංවර ශීලය රක්ෂාකිරීමත් මඟුල හෙවත් දශඅකුශල කර්මපථ වර්ජිතව මනාකොට ගික්මෙනලද දශකුශල කර්මපථ සංඛ්‍යාත අනාරිය විනයය අඛණ්ඩ අවිද්‍රාදි වශයෙන් මනාකොට ගික්මෙනලද චතුපාරිසුද්ධි ශීලසඞ්ඛ්‍යාත අනගාරිය විනයඃ යන ස්ත්‍රීකාරවූ විනය ඇතිබවද ලොව් ලොවිතුරා සැපනට පිහිට බැවින් උතුම් මඟුලෙක, **සුභාසිතාව සා වාචා**,, යන්නෙහි සුභාසිත වචනය නම් චතුර්විධ වාක් දුශ්චරිතයෙන් දුරුව නිර්වාණ සම්ප්‍රාප්තිකවූ කර්ණේරසායන වූ වචනය සුභාසිත වචනයනම්වෙයි හෙද ලෞකික ලොකොත්තර සම්පත්තියට කාරණා හෙයින් මඟුලෙක, මෙසේ මේ ''බාහුසච්චංච,, යනාදි ගාථාවෙන් බහුශ්‍රැත බවද නිවරද්‍ය ශිල්ප දන්නා බවද ශාසනට ප්‍රව්‍රජිතයන්ට වැදැල ක්‍රමයෙන් ගික්මෙන බවද සුභාසිතවූ වචනඇති බවදැයි යන මඟුල් සතරක් වදරා මත්තෙහි මඟුල් වදරන්නාවූ බුදුරජාණන්වහන්සේ-

මාතා පිතු උපට්ඨානං පුත්තදාරස්ස සඞ්ගහෝ
අනාකුලාච කම්මන්තා එතං මඞ්ගලමුත්තමං-යි.

යන ගාථාව වදාළසේක, එහි **''මාතාපිතූ උපට්ඨානං,,** යන්නෙහි මව්පිය දෙදෙනාම මාතා පිතෘ නම්වෙති ඔවුන්ට වඳින මානනාදින් කරණ මෙහෙ උපස්ථාන නම්වෙයි මේ මෙසේ දතයුතුයි. දෙමව්පියන්ට උපස්ථාන කරනුවන් හිමින් තමා කටයුතු මෙහෙ දැසාදින් ඇතද ඔවුනට නොඇණවා උදයනැගී සීතඇත් නම් දරයිනි එළවා මහළු උවද පෙම්සොවූ මලමූත්‍රයෙන් වැකිකිස ශරීර ඇතද වැදැමස් ලේකුණු ආදියෙන් ගැවසීඇත් තමා ලදරු කාලයෙහි කැතනොමකොට අපමණ සෙනහයෙන් වැඩූ දෙමව්පියන්ගේ ගුණ සිහිකොට පසින් පහකලමනාදෙය අතින් පහකොට අතින් පහකලමනාදෙය ඉසින් පහකොට සිය අතින් අතපය ආදිය උලා නහවා තමාලදරුකාලයෙහි මනාපිළියෙන්සැරහූ දෙවිපියන් සිහිකොට යෙහෙන පමණින් උතුම්පිළිගඳවා ඒ ඒ කලට ශරීරයට පැමිණි ව්‍යාධියට නිසිපිළියම්කොට තමාලදරුකාලයෙහි මනාරස කැවූ දෙමව්පියන්ගේ ගුණසිහිකොට කැදකැමතිවූව කැදපිළියෙල කොට බත්කැමතිවූව බත්පිළියෙලකොට කැඳබත්දෙකම කැමතිවූව කැදබත්දෙකම පිළියෙලකොට තමාලදරුකාලයෙහි තෙල් ඛීරිගාවැඩූ දෙමව්පියන්ගේ ගුණසිහිකොට සුවද තෙල්ආදිය ඔස්නපාදදියෙහි ගල්වා සියතින්මැඩ සකස්කරණලද ගෘහයක උතුම්

හැඳකහොඃ වා දිවාරාත්‍රිදෙකම් වෙසෙසින් අප්‍රමාදව උපස්ථානකට යුතු, එසේ කරණලද්දවූ උපස්ථානයනම් ලොවතුරාබුදුන් විසිනුදු යහපතැයිකියාවණිණාකොටවදරණලද්දවූදුතුම්වූසුභලක්‍රියාවක් වන්නේය, ඒ එසේමය ජාතිකාන්නාරාදීන් තරණයකොට සම්‍යක් නිර්වාණමහෂම භූමියට පමුණුවනහෙයින් ශාස්තෘනම්වූ අපගේ ලොගුරු බුදුරජාණන්වහන්සේ පුෂ්පඵල පල්ලවාලංකෘත තරුවරනි කාරකිණිණප්‍රවරෝදුර තපොධනාධාරවූ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසා වදරණ සමයෙහි දුප්පත් දෙමව්පියන් ඇති එක් භික්ෂුෂක ණෙකුන්වහන්සේ චීවරපිණ්ඩ ලදවස්තුයෙනුත් දෙමව්පියන්ට සංග්‍රහකරණසේක, එසේම ආහාර මෙහෙත්ආදියත් දෙහැමෙන් පයමෙන් ලදදෙය දෙමව්පියන්ටදී මහන්වූ ප්‍රමෂයත් දුක්පත් මුව්පියඳදෙනා රක්‍ෂාකරණසේක, එපවත්දුටු ෂසුභික්ෂූන්වහන්සේ ඔවුන්වහන්සේට මහණ මතෝ ෂනයුෂ්ණික බුබ්ධශාසනයෙහි මහණව සැදුහැයෙන් දෙනලද සිව්පසයන්ගෙණ හිතින් පොෂ්‍යයක රන්ට කාරණාකිත්දැයි?දදඩා නොකමැත්තේදෙන් බුදුන් සමීපයට කැඳවා ගෙණගොස් දක්වාස්වාමිනිමේ මහණ හිතින් පොෂ්‍යයකරෙමින් වෙසයි දැන්වූසේක, ඒ අසා ෂසීඳුයන්වහන්සේ මහණෙනි භික්ෂුහට නොදෙවඩ පුරාතනයෙහි නුවණැත්තෝ මුළුදඹදිව පැමිණියාවූ රාජ්‍යශ්‍රීහැර මව්පියන් පොෂ්‍යයකරෙමින් වාසයකලාහුවෙත්දැයි වදරා ඒ භික්ෂූන්වහන්සේ විසින් ආරාධිතවූ නිලොගුරු සම්බුදුයන්වහන්සේ අතීතකාලයෙහි පැවති කථානතරය පැහැදුනි විඥාන ජෝතිරඬහ ණිකායක්ගෙණහැර දක්වන්නාක්පරිදෙදන් වදරණසේක් මහණෙනි යටගියදවස බාරාණසීනුවරෙහි බ්‍රහ්මවඩන නම් නුවරෙක්වියඑහි මඝනාම රජ්ජුරුකෙණෙක් දැනප්‍රියවචන අපිවරියා සමානාත් මතාසයන චතුසංග්‍රහ වසතුවෙන් ජනරඤ්ජනය කෙරෙමින් රාජ්‍යයකරන්නාහුය යනාදින් ෂසානනඳජාතකය දක්වාවදාළසේක, මෙසේ බුදුරජාණන්වහන්සේ විසින් ශාසනයෙහි පැවිදිවූ ශ්‍රාවකයන් විසිනුදු දෙමව්පියන්ට කරණලද උපකාරයෙහි අනුෂත් ප්‍රකාශකොට දක්වා වදාළබැවින් ගෘහස්ථවූජීත ඳදපක්‍ෂයෙහි වූවන්විසින්ම දෙමව්පියන්ට කරණ උපස්ථානයෙහි අප්‍රමාද වියයුතුමැයි, මෙහි වනාහි ගෘහස්ථයන් විසින් මව්පියන්ට උපස්ථානකෙරෙමියි කියා ප්‍රාණවධකොට ෂසාරකම්කොට වසතු උපදවා රහමෙරපයාදි අධර්මයෙන් උපස්ථාන කළහොත් තමනුත් ඔහුනුත් අපායගාත්වන බැවින් හේ උපස්ථානනම් නොවෙයි, ඒවි කරුණුකිමයත්?

"මිනහාඟංභිංඛඛවෙන ප්‍රපපනිකාරංවදුම්මාතුඛ්ව පිතුඛ්වඑකෙ
නහිකඛවෙ අංසෙනමාතරංපරිහරෙය්‍ය එකෙන අංසෙනපිතරං පරි
හරෙය්‍ය වස්සසතායුකොවස්සසත ජීවී සොව තෙසංඋච්ඡාදනපරි
මද්දන නහාපන සම්බාහනෙන තෙවතස්ෂේව මුත්තකරීසං ච ජෙ
ය්‍යුං නතෙවභිංඛඛවෙ මාතාපිතූනාං කතංවා හොති පතිකතං
වා-යි.

යනුවෙන් මහණෙනි යමෙක් මව්පියන් තමහට උපකාරබැව්
දැන ප්‍රත්‍යුපකාරකෙරෙම්යි උත්සාහ පරවශව එක්දවරුයෙක
මවහිදුවා එක්දවරුයෙක පියාහිදුවාගෙණ හවුරුදු සියයක් පරිහර
ණය කෙරේද නෙනෙම ඔවුන් උද්වර්තනයෙනුදු හස්තපාද පරිමර්දනයෙ
නුදු ශිතොදක උෂ්ණොදක ස්නානපානයෙනුදු අඟසම්බාහනයෙනුදු
උපස්ථානකෙරේද මව්පියො ඔහු අංසකූටයෙහිමහිද මූත්‍රපුරීෂයිගී
කෙරෙද්ද ගේ සේසේදවූ මව්පියන්ට උපකාරනම් නොවෙයි වදල
හෙයින්ද,

ඉමිස්සාපි භික්ඛවෙ ! මහාපඨවියා පහූතඝනතරතහාය මාතා
පිතරෝ ඉස්සරියාධිපච්චෙ රජ්ජෙ පතිට්ඨාපෙය්‍ය නත්වෙව භික්ඛවෙ
මාතාපිතූනනා කතංවා හොති පතිකතං වා-යි.

යනුවෙන් මහණෙනි යමෙක් සියලු දඹදිව්තලය හෙරිතල
යක් සෙයින් සමකොට කිතිපමණ සත්රුවනින්පුරා මව්පියන්
එහිනායකකොරි සක්විති රාජ්‍යයෙහි පිහිටුවාද හේ එසේකළේද
විනම් මව්පියන්ට උපකාරකලාකම් නොවෙයි වදලබැවිනි ද
මන්ජීවිතයට වඩා පෙනහෙයින් වැඩූ දෙමව්පියන්ට දෙලොවින්ම
ඔඩ්ඩාඟ කෙරෙම්යි සිතාපූජාකිරීම ක්‍රමයෙන් ආදරඇතිව මව්පියන්
රක්නේය ශ්‍රද්ධානැතිමව්පියන් ශ්‍රද්ධාවෙහිද දුසීලවූ මව්පියන් සුසීල
භාවයෙහිද මසුරුවූවන් ත්‍යාගශීලවෙහිද අඥානවූ මව්පියන් ප්‍රඥ
වෙහිද පිහිටුවා. ප්‍රාණඝාත අදත්තාදානාදියෙන් දුරුව නොවිනැන්
ආදියෙන් දහඇමෙන් සෙමෙන් ලදදෙයකින් ආදරඇතිවමඋපස්ථාන
කටයුතු, ප්‍රව්‍රජිතයන්විසිනුදු මව්පියන්ට උපස්ථානකෙරෙම්යි
කියා දශ ශීලයෙහිදීම මහපත් වුල්ලශීලයෙහිදීම ප්‍රතිරූපකල
රන්රිදී මසුකහවණු පිළිගැන්මෙන්ද දුසිදුවගන් පිළිගැන්මෙනු
ගවමහිෂාදීන් පිළිගැන්මෙන්ද ග්‍රාමක්ෂෙත්‍ර පිළිගැන්මෙන්ද මුකතා
මාණික්‍යාදියපිළිගැන්මෙනු භික්ෂූන්විසින් මවුපියන්ටකළ උපකා
රයක් ශ්‍රීමූඛපාලියෙක හෝ අට්ඨාකථාවෙක හෝ නොපෙණෙන
බැවින් එසේකලහොත් බුඩඇතුව ඉක්ම අපායභාග වන බව මුන්
වැඩව කාරණා නොවනබැවින් එසේ නොකොට තමන්ලද ආහාර

වස්ත්‍ර ඖෂධ සෙනසුන්* යනමේ සිවිපසයෙහි ඇතුලින් දෙයකින් දිවුරුකිමටත් එපමණම බැවින් සංග්‍රහකොට පරලොවින් සඩ්ග්‍රහ පිණිස පවසීලාදියෙහි පිහිටුවා උපස්ථානකටයුතු, මෙසේ ගෘහ සථ්‍රවුජිතයන් විසින් කටයුතුවූ මව්පියන්ට කළමනා උපස්ථානය තබා වරදවා යමෙක්පිළිපන්නේ වීනම් ඔහට වනඅවැඩ දක්වනපිණිස මුගලන් මහතෙරුන්වහන්සේගේ කථාව දක්වනුලැබේ කෙසේදයත්? එකා සංඛ්‍යකප් සුවහසක් වමත්අග ඔව තනතුරට පතා ආ මහමුගලන් මහතෙරහු එක්ජන්මයක අනිවූ දෙමව්පියන් රක්ෂාකරණසේක් නිබන්ධකයට බැඳුනමහත් සැපසේ මව්පියන් රක්ෂාකොට ගතනොහෙම්යි සිතා නිත්‍යයෙන් අන්කිසිවක් නොකොට මව්පියන්ටම උපස්ථානකරණසේක් එක් දවසක් දෙමව්පියන්විසින් පුතනුවනි මේලෙස කොපට සුදුසුනොවෙයි නිසිකුලයකින් සරණයක් කොටගෙණ වසවයි කියෙන් එසේකෙළමිනම් ඔබට උපස්ථානකිරීම තබා අනදරකොට අපා ගතත්වෙමියි ඒ කාරණයෙන් එසේනොකැමැත්තෙම්යි කියාත් නැවත නැවත දෙමව්පියන් කියන වචනයට කිකරුව කුමාරිකා කෙණෙහුන් ගෙණවුත් වසන සමයෙහි කුමාරිකාද තමා පය ඔබා ගන්නාතෙක් දවස්ගණනක් නැදිමයිලන්ට කළමනා උපස්ථාන අඩුවක් නැතිව කොටලා පසුව නැදිමයිලන්ගේ දැකීම්පමණකුත් නොකමැතිව මුඛටගන්නා දිගමුත් මුඛගේ දෙමව්පියන්ට මෙහෙ මවබැරියයි කියා උන් තමන් කුමක්කිවන් නොහිවිස්නාහෙයින් සමුනන් පිටතටගියකලට නරකෙස් නියාවක් හඟවන්ට නියඳ කිදිත් සොටු සෙම් මාරුවට කැඳපෙණත් හැරගෙණ ඒ ඒ තැන බාපියා සමුනන් අවුත් මේ කිම්දයි විවාල කල්හි මේ මුඛගේ ඇස් කන් නැති දෙමව්පියන්ගේ කටයුතුය, ගිහයේ පිරනකල කඩා ලති සෙම්කාරා ඒ ඒ තැනලති සුරා සොටු දමති කසලකල කලි සේද මා කිව්ටෙකැයි කියා ගෙදොර පිසීම්ද මුනුහා මාහා එක්ව රඳුලන්ට නොපිළිවනැයි එක්වන් කියයි මෙසේ උන්කියනකලට ඒකාසංඛ්‍ය කප්ලක්ෂයක් වමත්සව්වන්ට පතා ආ මහපුරුෂයාතෝ දෙමව්පියන්කෙරෙහි බිදිගත්හ බිඳිලා ඊට නිස්සාදනිම්යි කියලා දෙමව්පියන්කවා පොවාලා දෙමව්පියනි මුඛගේ අසවල්තෙනකිදිනා නැයෝ මුඛ දක්නා කැමැත්තෝය ඔබයම්හයි කියාලා ගැලකට නංවාගෙණ යනතැනැත්තෝ අඩවිමහමලට ගියකලට මුඛදැ හැමිමේරුණ අල්වාගෙණ පයින්හත්කොටලන්නාහා නොන්යෙති මෙතන සොරුඇත මව බැසලා සොරුන්ගේ සැඟවුරයදැන දුන

* වස්ත්‍රාභාරසේනාසනෞෂධ

යෙමියි කියාලා දෙමව්පියන් අතට රිණදීලා බැසපියා මදක්තෑ ශ්‍රී ඡනයින් තබාලා කටඟඩක් පෙරලා කෙමලස් සොරුන් එනා අන් සොරකෙණෙකු එනන නැතත් සොරුන් අවුත් වන් සැටියක් කලහ, දෙමව්පියෝත් අරගලඅයාලා සොරුදෙගෙයි සිතාලා පුත ණඩ අපිමාළුවයිසම්භ අපමලා මළේය නැලවුණුගමන් මුඛඇලවෙ න්නේයයි කිවිය උත්තුමුදෙමව්පියන් එලෙසකිකල සොරුන් පලවා පියා ආලෙසක්ෂස් අවුත්ලා මොලොක්සිත් ඇති දෙමව්පියන් කැඳ වාගෙණ පෙරලා ගෙටයනලෙඝකුත් නොකොට–

බලවන්තා දුබ්බලා හොන්ති ඵාමවණ්ණාපි හායරේ,
වඤ්ඣා ඇඩිතා හොති මාතුගාම වසංගතෝ–යි,

යන්නෙහි පිහිටා ඥතඟකාරිය නැතිවීමෙන් දුම්ලව නුවණැස නැතිවීමෙන් අඩ දෙමව්පියන්ට වඩා අඩව රක්‍ෂාකලි ඇඟඩනි යන්ගේ අදහසම රුකිපමණක්මූත් පරලොවනසා සොරුන් ලෙ සට අරගලකෙරෙමින් අවුත්ලා මරා තලාපියා වලදමා ගෙට ගොස්ඇලේසිත්ගෙණ එයින්වුතව නොයෙක් හවුරුදු ලක්‍ෂඟණන් නරකයෙහි පැසිපියා නවත් අඤ්ඤලය නොගෙවුණුහෙ න් අත්බැවි සියයෙක තැලුම් කා මරණයට පැමිණ ක්‍රමයෙන් අවුත් මහපින්ඇති හෙයින් අපබුදුන්ගේ සස්නෙහි යාඛ්මතුන් කෙරෙහි අඟතැන්පත්ව වසනසේක් එක්සමයෙක තීර්‍ථීනයෝ එක්තැන්වපියා ඔවුනොවුන් හා කථාකරන්නාහු මහණගොයුම්හට ලාභසත්කාර බලවත්වන්ට කාරණා දනුදැයි විවාලෝය අපිනොදනුම්හ තෙලෙසව්වාලෝ තොපහැම දන්නානියාදැයි කිවිය එසේය අපිදනුම්හ එකමුගලන් මහතෙරුන්නියා උපදනා ලාභසත්කාරය උන්නියා උපදනේ කෙ සේදයත්? උත්තුමු දෙව්ලොවට ගොසින් මිනිස්ලොව සිටිනාකල ඉදවහා වන්ට නිසිව කළ පින් විවාරාගෙණ උත්සාහ වඩනානියා මේ මේ පින්කම්කළාහු දෙව්ලොවඉපිද දෙවසැපත් ලැබෙතියි මිනි සුන්වයියනි කාලෙක නරකයට ගොසින් හැසිලලකට නරකගිනි නිවාලා නිරාදුකට කාරණාවූ පවිකම් විවාරාගෙණ අවුත් මේ මේ පවිකම්කලෝ නරකවල ඉපදුමේ මේ දුක් විඳිනියි කියනි, මිනිස්සු ඒ අයා පවින් දුරුව පින්කමෙහි හැසිරෙන්නාහු බොහෝවූ ලාභ සත්කාර ලබනවනි මිනිසුන් දෙවසැපත්හි ආලයකරවන්ට ඒ විස්තර කොට කියන්නෝත් ගොසින් බලා ආගෙයින් උමය ඒ උපදේශය යහපතැයි හැමදනා පවෙහි ආලය හරවන්ට එයින්බලා ආගෙයින් නරකදුක්කියන්නෝත් උමය දෙලෙසින්ම ලාභයට මං කලහ ඉදින් උන්මරාපිමෝනම් ඒ ලාභසත්කාරය යටගංබලායන දිය වඩ දිය වේලාවිට උඩුගංබලාගන්නාසේ තවත් එබදු කෙණෙකුත් පෙ

ණෙනතෙක් අපකරා එයිකිවුය, ඒ උපදෙශය යහපතැයි හැමනෙද එක්සිත්ව ගෙණ මරණ උපදෙස් සිතන්නාහු තමන්ගේ උපාසක වරුන් සමාදන්කරවාගෙණ මසුදහසක් ලදින් මිනිමරා ඇවිදිනා සොරුන්කැඳවා ගෙන්වාගෙණ මහමුගලන්තෙරහු කළුගලවෙත්‍රෙනි එතනට ගොසින් උන්මරාපියවයි කියාලා අත්ලසට මසුදහසක් දුන්හ, සොරුත් වස්තුලොභයෙන් නොගිවිසමනාදෙය ගිවිසගෙණ මහතෙරුන්වහන්සේ මරනුනිසා ගොසින් ඔබවැඩහිඳිනා තැන්වට කොටගත්හ, මහතෙරුන්වහන්සේත් උන්වටකළු නියාවදුන කෙසිසිදුරෙන් නික්මලා කැමතිතෙනකට වැඩිසේක, සොරුත් එදවස තෙරුන්වහන්සේ නොදුක අනික් දවසෙකත් අවුත් ගල් ලෙන රැකගත්හ, මහතෙරුන්වහන්සේ දුනලා ආදි දවස් ගියමග රැකගත්හයි අනික් මගකයන කෙණෙක්මෙන් කැණීමඩලපලා ගෙණ අහසටනැගිසේක මෙලෙසින් දෙමසක් විකරම මහතෙරුන් වහන්සේට කුමකුත්කවනුහුනාහුය තුන්වනමසදි මහතෙරුන් වහන්සේ සොරුන්ට වැලහෙන්ට පිළිවන්ඵවත් තමන්වගන්සේ කළ අකුශලකම්සට වැලහෙන්ට තමන්වහන්සේට තබා බුදුන්ටත් බැරිබැවින් එදවස් නොගොසින් වැඩහුන්සේක, සොරුත්හඬාඅල්වා ගෙණ සියල්ලිරුරෙහි ඇටතලා පයියක පුරාලූ සාල්මෙන් බිඳපුණු කොවපියා මලයිසිනා එක්කැලයකටදම්පියා ගියහ, මහතෙරුන් වහන්සේ බුදුන්දැකම පිරිනිවන් පාම්යි තමන්වහන්සේගේ අත්බැව බුන්වලදක් වැලිත්වෙලා තරකරන්නාසේ ධ්‍යානයෙන් වෙලා තර කොටගෙණ අහසින් බුදුන්ලඟට ගොසින් බුදුන්වැඳලා සාමිනි පිරිනිවන්පාම්යි කීසේක, පිරිනිවන් පවිදුයි බුදුහුත් වීවාරා එසේය සාමිනියි කීකල්හි කොයිදිදුයි විවාලිසේක, සාමිනි කළුලේලෙහැදී යයි කීකල්හි ඒසේවීනම් අපට බණක් කියාලායව මෙවක්පවත් නොපවැති සවිතෙණෙකුන්දක්නටත් නැත්තේවේදුයි වදලසේක, යහපත සාමිනි එලෙසකරම්යිකියාලා බුදුන්වැඳගෙණ අහසට නැගී සැරියුත් මහතෙරුන්වහන්සේ පිරිනිවන්පාහා දවස්පෙලිහැර දක් වූවාමෙන් පෙලිහැර දැක්වීමට තමන්වහන්සේ බුදුන්ට ඉක්බිති හෙයින් විශෙෂකොට පෙලිහැරත් දක්වා බුදුන්ගේ ආරාධනාවෙන් බණත්වදුරා අහසින් බැස කළුගල්ලෙනට වැඩ පිරිනිවිසේක, සොරු කෙණෙක් මුගලන් මහතෙරුන්වහන්සේ මැරුයයි යන කථා ඔබත් ප්‍රසිද්ධවසිටිනහෙයින් සියලුදඹදිව විසිනිණ්ණවිය අජාසත් රජ්ජුරු වෝත් සොරුන් හසුකරන්ට මිනිසුන්ට විධානකලහ ඒ සොරුනුත් රා බිකුණන තෙනින් රා හැරගෙණ බොණකලට එකෙක් එකොකු ගේ රා ඔවුම ගසාගෙලාපිය ඒ ඔහට කිපි ගොසින් හැයි කොලමාගේ රා ඔඩම ගසාගුමකට හෙලීද මුගලන් මහතෙරුන්

වහන්සේට පළමුකොට ගැසූයේනෝද මාත් ගැසුවයි කියා මේලෙ සින් ඔබ මැරීමට එක්වූ හැමදෙනම තමතමන්ගේ බසින්ම පෙළූ නාහූය අසුකරන්ට සිටියෝත් උත්තමන්ම කියාසිටිහෙයින් සොරුන්හැමගෙයා අල්වාගෙණ රජ්ජුරුවන්ට පැවුය රජ්ජුරුවෝද මහතෙරුන්වහන්සේ මැරුවෝ නොපිදූයි ඔවාරා එසේයයි කීකල්හි තොපිමසිතාගෙණ මැරුද ඔබ්බේවිධානයකින් මැරුදූයි විවාලෝය නිවවුන්ගේ විධානයෙනැයි කීකල්හි රජ්ජුරුවෝ පන්සියයක් නිවවුන්ගෙන්ගෙණ පන්සියයක් සොරුනුත් උනුත්දහස සෙන්ඛුළු වෙහි පෙකිනි පමණවලගස්වාලා ඊසිටුවා පස්තලවාලාපිදුරෙන් වස්වාලා උදේනිරජ්ජුරුවන් මාගන්දිනම් බැමිණියගේ නැයන්වලා කැරවූ ලෙසටම ගිනිගැස්සූහ ගිනිගස්වා දුගන්නියාව දැන යනාතුල් බාලා සාවා කිරි හිරිකොට පැළුහැ,දම්සෙබෙයි රුස්වහුන්වහන්දෝත් ඇවැත්නි මුගලන් මහතෙරුන්වහන්සේ පිරිනිවිලෙය ඔබවතරම් නොවෙයි කිංසක, බුදුහුළුඅසාවදුරා මහණෙනි මෙවක මෙලෙස මියයාම උන්වතරම් නොවණ පමණක්මුත් සකෙලගිවසිවියෝනම් පෙරඋන්කලලෙසට තරම්මයයි වදුරා පෙරකල අකුශල කම්ය යට කිපරිදෙදන් විසකාරකොට වදුලසේක, මෙබදු මහපැරුම් ඇති මහෝත්තමයන්ව පවා සසරවසනකල මවිපියන්කෙරෙහි කරණලද අනදරශයයි විපාකය සසරත් නොයෙක් ජාතියෙක්හි විඳුවා අන සව්බවට පැමිණ නිවන් දක්නා ජාතියදක්වා ලූහුබදවා ආකල සෙසුසත්වයන්ට එයින්වන අවැඩ කවරකණෙක්තම් වණ්ණනාකොට දක්වත්ට සමර්ථවෙත්ද අසමර්ථමැයි, තවද මවුපියන් කෙරෙහි අනදරකළහොත් දෙවිපිරිසන්මරා යම්සුද්ඛලයෙක් ඒ අකුශලකම්ය මගවා නරකයට නොයනපිණිස සියලු සක්වලහැබසානැනරුවන් මස වෛන්‍යයෙන්පුරා තදනුරූපවූ පූජාකොටහෝ සියලුසක්වල ගැබපුරාවැඩුන් මහරහතුන්ට සිවිපසයෙන් මහදන්දී හෝ බුදුන්ගේ සිවුරුකොණ අල්වා අතනොහැර ඇවිදිමෙන් හෝ උත්සාහ කළේවීනමුත් ඒ කාන්තාරයන්ම ඒ අත්බැවින්වුතව නරකයගිම උපදී දක්වනලදමැයි සාරසංග්‍රහය ආනන්තරියකම් විභාවනාවේ කථාවෙහි-

මනුස්සභූතං මාතරංවා පිතරංවා අපරිවත්තිතලිඛ්ගජීවිතාවොරොපෙත්‍යස්ස කම්මං අනන්තරියං හොති තස්සවිපාකං පටිබාහිස්සාමීති සකාලවක්කවාලං මහාවෙතියපබ්මාණෙහි කඤ්ඤනථූපෙහි පූරෙත්වාපි සකල චක්කවාලං පූරෙත්වා නිසිනනස්ස භික්ඛුසඞ්ඝස්ස මහාදානං දත්වාපි බුඩස්ස භගවතොං සංඝාටිකණ්ණං අමුඤ්චිත්වා වරනෙතාපිකායස්ස මහදුනිරයයෙයව උපපැඳුනති—යි

තවිද මේ ශාසනයෙහි ශ්‍රාවකපාරමීඥාන ශ්‍රද්ධාවන්තයන් කෙරෙහි අග්‍රතැන්පත් ශ්‍රද්ධාවඇතිභෙයින් බුදුන් පිරිනිවිසේකැයි යනු අසා තුන්විවෙක මුළුහිඟුලාබවට පැමිණියාවූ අපමණවූ පූජා සත්කාරයෙන් ධාතූවඩා නිධන්කොට තබා මහාකාශ්‍යප ස්ථවිර ශ්‍රාවකයන්වහන්සේ ප්‍රධානකොටඇති පන්සියයක් මහරහතන්ලවා වෙ භාරපමිත ප්‍රාණ්තයෙනිදී පිටකත්‍රය සංගායනාකරවා පස්වැදහ සක් මුළුල්ලෙහි පවත්වනපරිදෙදුන් ධර්මය තැන්පත්කොට තුබූ අජාසත් මහරජහුවැනියෝද පිතෘඝාතක කර්මයෙන් ඒ අත් බැවින් චුතව නරකයෙහිම උපන් බැවින් තමහට වැඩකැමති කෙණෙක් මැවිපියන් කෙනෙක් නුගුණ ඇතද ඒ නොසලකා අප්‍රමාදව උප ස්ථාන කළහොත් ප්‍රමාණාතික්‍රාන්ත ජාති කොටි ඇතුවයෙහි සම්පත්ති ලබන්නට කාරණා බැවින් උතුම්මහලෙක් නම්වන්නේය, "පුත්තදාරස්ස සඞ්ගහෝ,,යන්නෙහි පුත්‍රයන් හා දරුවන්ට සංග්‍රහ කරණ පරිදි කෙසේදයත්? දරුවන්ට ප්‍රිය මනාප වස්තුාභරණාදිය සපයාදීමෙන්ද පරදරයෙහි පරපුරුෂසේවන යෙහි හැසිර විදුනා අපාදුකට අවකාශනොදී පුත්‍රයන්ට සුදුසුවයසට කැමති ලෙස සරණදීමෙන්ද දීමෙන්ද දියනියන් යහපත් කුමරුවන්ට සරණ පාවාදීමෙන්ද එසේම භාය්‍යාවන්ට පළඳනාදිය සපයාදීමෙන්ද ප්‍රියවූ වචනාදිය කීමෙන්ද ඉහලොකයෙනුත් සංග්‍රහ කොට පරලොව්න් ඔවුන්ට වැඩ පිණිස ප්‍රාණඝාතාදි පස්පවින් වලක්වා පොහොය පෙහෙවස් සමාදන් කරවා අශ්‍රද්ධාදියෙන් දුරුකොට ශ්‍රද්ධාදි ගුණධර්මයෙහි පිහිටුවා ධාර්මික සංග්‍රහ කරන්නාවූ යම්පුද්ගලයෙක් ඇත්නම් ඕහට ශක්‍රාදිදෙවියෝද පවා සතුටුවෙත්—ඒ එසේමය—එක්සමයෙක්හි මාතලි දිව්‍යපුත්‍රතෙම සක්දෙවිරජහු කෙරෙන් විචාරනුයේ දෙදෙවි ලොවට අධිපති හෙයින් දිව්‍යලොකයෙහි ශ්‍රේෂ්ඨභාවයට පැමිණි ඔබ වැනිවූ මහත් සෘද්ධානුභාව ඇති ශක්‍රදිව්‍ය රාජයෙක් ගවි උස මිණිඔටුනු පලන් ගිහිගෙනමා කවරකෙරෙණ කුන්ට නමස්කාර කරන්නෙහි දැයි විචාරමින් මෙසේ කියා-

සෙඨඤ්හදෙවලෝකස්මිං එවමිපි දෙවෝ මඝිඞ්ඝකා
අඩ්ඨාසිසං කරිත්වාන කිංසු සංකනමස්සසි-ඉි-

එසේ විචාරණ ලද මාතලි දිව්‍ය පුත්‍රයාහට මාතලිය මේලොකයෙහි යම් ගෘහස්ථයෙක් දානාදි දසපින් කිරියවත් පුරාද සරණ සීල පඤ්චකාදි වශයෙන් ශීලසංරක්ෂණය කෙරේද බුද්ධාදි රත්නත්‍රය හජනය පඤ්චුපාශනය කිරීමෙන් උපාසක ධර්මයෙහි පිහිටියේද දානසීල භාවනාදිය ප්‍රියවචන වස්ත්‍රාභරණදානාදීන් ධාර්මික සංග්‍රහ කොට දැහැමෙන් සෙමෙන් පුත්‍රදරාවන් පොෂනය කෙරේද ඔහු

විසින් රුස්කරණලද කුසලය අනුමොදන්වන පිණිස ඔහුවදිමිසි යනු දක්වනුවෝ කිහ—

යෙ ගෙඩා පුඤ්ඤකරා සීලවන්තා උපාසකා
ධම්මෙන දූරං පොසෙන්ති තං නමස්සාමි මාතලි-සි

මේ ආදි ගුණයෙන් යුක්ත හෙයින්ද අඹුවන්ට හා දරුවන්ට උන් කෙරෙහි හරසර ඇතිවීමෙන හෙලා නොදැක්මෙන උන් හික්ම නොපැවැත් මෙන සුරවුන්ට අත්හැරීමෙන ආහරණ කර වාදී මෙනැයි මෙලෙස සංග්‍රහ කිරීමෙන් අඹුවෝවුවත් නෙයදඹු ඉදුරා විචාරති දරුවෝවුවත් ඉතා පක්‍ෂවෙති නෙයි ඇතිකෙලි කොලඳන්ට හිතපක්‍ෂවති සඛාමිහු ඉක්ම පවත්නෝත් නොවෙයිඋපයා රුස්කලදෙය නොනසා රුකත්ලති සියල්ලෙහිම අහලඅත්වෙති අප්‍රමාදත්වෙති ඒ කාරණයෙන් පුත්‍රදූරාවන්ට සංග්‍රහකිරීම මෙලෝ පරලෝ දෙකට කාරණාහෙයින් මහල් වන්නේය,

"අනාකුලාචකම්මනතා" යන තන්හි නිරවුල් කම්කාන්ත හම් අකුශල කම්පථ විරහිතව කරණ කම්කාන්තනොකිරීමෙඳ කරතත් කල්ගක්මවා කිරීමෙන්ද කලවකරතත් නපුරු කොට මැලිව කිරීමෙන්ද යන මෙයින් දුරුව කල්දන නිසිලෙසින් නොමැලිව කොවිහන්හා සිවප් ආදිවූ කම්කාන්ත ඇතිබව අනාකුල කම්කාන්තභාවයි හෙද ධන ධාන්‍ය සම්පත් ඇතිවීමට කාරණා හෙයින් මහල්භාව වන්නේය, මෙසේ මාතා පිතු උපස්ථානං යනාදි ගාථාවෙන් මවුන්ට උපස්ථාන කිරීමය පියන්ට උපස්ථාන කිරීමය පුත්‍රදූරාවන්ට සංග්‍රහකිරීමය නිරවුල්වූ කාශිවණිජ්‍යාදි කම්කාන්ත ඇති බවයයි කියා මහල් ඝතරක් වදරණ ලදි—පුත්‍රයන්ට දූරුවන්ට සංග්‍රහ කිරීම දෙකක් කොටමහල් පසක්හෝවෙයි මවිපියන්ට උපස්ථාන කිරීම එකෙක පුත්‍රදූරාවන්ට සංග්‍රහ කිරීම එකෙක නිරවුල් කර්මාන්ත ඇතිබව එකෙකැයි කියා මහල් තුණෙක්හෝවෙයි, මෙමකිහ **මහලසුත්‍ර අවුවාවෙහි**—

ඉමිස්සාපි ගාථාය මාතුපඨානං පිතුපඨානං පුත්තදූරස්ස සඞ්ගහො අනාකුලාච කම්මන්තාති එත්තාවමඩගලානි වුත්තානි පුත්තදූරස්සසඞ්ගහෙ වා ච්ධාකත්වා පඤ්ච මාතුපිතුපඨානංවා එකමෙව කත්වානිණ්ණි—සි.

එයට අනතුරුව මන්තෙහින් මගුල් වදරන්නාවූ බුදුරජාණන් වහන්සේ—

දුතඤ්ඤු ධම්මවරියාව සුතකාතඤ්ඤු සඞ්ඝහෝ
අනවජ්ජානි කම්මානි එතං මඞ්ගලමුත්තමං—යි.

යනගය වදුලසේක -එහි"දුතඤ්ඤු" යනතන්හි ආමිස දුනය ධම්දුනයයි කියා දුනයවිප්‍රකාරවේ—ඒවිප්‍රකාරවූ දුනයන් අතු රෙහි ආමිසදුනය නමි චතුර්විධ ප්‍රත්‍යයදුනය හා දසවිධ දුනවස්තු ආදිය දන්දීම වන්නේය—ඒඑසේමය. මේ ලෝකයෙහි යම්කිසි ශ්‍රද්ධා සම්පන්නවූ සත්‍රියෙක් හෝ පුරුෂයෙක් හෝ සම්තපාපිවූ ශ්‍රමණයෙකුට හෝ බාහිතපාපි බ්‍රාහ්මණයෙකුට හෝ බාද්‍ය භොද්‍ය ලෙය්‍ය පෙය්‍ය වශයෙන් චතුර්විධවූ ආහාරයද-

මධුමුදුක සාළුක චොව මොවමඛ ජම්බුජං
චාරුසංනාගාස් සන්තත්තං පානකං යාමකාලිකං-යි.

දක්වන ලද අෂ්ටවිධපාන වශියද කාසිකොසලාදිවූ වස්ත්‍රාභරණ තියද රිදෙළි කුනම් ඇත්අස් ආදිවූ යානවාහනයද ගෙතු නොගෙතු සිනිඳු බොලිඳු දැසමන් සපු දුතුකේ ආදිවූ පුෂ්පජාති යද කස්තුරු කපුරු ජඹාදු සාන්දු පිනිදිය ආදිවූ සුගන්ධ ද්‍රව්‍යයද කසා සඳුන් ආදිවූ ඡවිරාගකරණයද බිසිබිමෙබාගනාදි පෙය්‍යාවද ආවාසයද හෙවත් ලැගුම්ගෙයද ප්‍රදීපයට කිතවූ පහන්තෙල් පහන් කඳු පහන්මලා පහන්වැටි ආදියද යනමේ දසවිධ දුනවස්තූන් දුන් නේවීනම් ඒසත්වතෙම ඒ කුශලඛමීය හේතුකොට ගෙණ කරජකා යයාගේ භෙදයෙන් නොහොත් මරණින් මත්තෙහි සුගති (සවර්ග) සංඛ්‍යාතවූ දිව්‍යලොකයෙහි උපදනන්ය හෙවත් ඒතුම්හාරාජිකනම් දිව්‍යලොකයෙහි ඉපද මනුෂ්‍යගණනාවෙන් අනූලක්ෂයක් හවුරුදු දිව්‍යසම්පත් වීද එයින්නැගී තව්තිසාදිව්‍ය භවනයෙහි ඉපද තුන් කෙළි සැට්ලක්ෂයක් හවුරුදු දිව්‍යසම්පත් වීද එයින්නැගී යාමනම් දිව්‍යලොකයෙහි ඉපද තුදුස් කෙළි සැටලක්ෂයක් හවුරුදු දිව්‍යසම් පත් වීද එයින්නැගී තුසිත භවනයෙහි ඉපද එහිසත් පණස්කෙළි සැටලක්ෂයක් හවුරුදු දිව්‍යසම්පත්වීද-එයින්නැගී නිම්මාණරතිනම් දිව්‍යලොකයෙහි ඉපද එහිදෙයිය තිස්කෙළි සතළිස් ලක්ෂයක් හවු රුදු දිව්‍යසම්පත්වීද—එයින්නැගී පරනිර්මිත වසවර්ති නම් දිව්‍ය ලොකයෙහි ඉපද එහි නවසිය එක්විසිකෙළි සැටලක්ෂයක් හවුරුදු දිව්‍යසම්පත් වීද—යදිව්‍යලොකයෙහි මෙසේ එක්දහස් දෙසිය අව විසිකෙළි පණස් ලක්ෂයක් හවුරුදු මුළුල්ලෙහි විඳිනා දිව්‍ය සම්පත් තියද ඔහුකැමති වීනම් යාදදෙන්නේය, "දුනංහි ලොකෙ බ්‍රහ්ම සම්පත්තිංදෙති"යි වදුල බැවින් එයින්නැගී බ්‍රහ්මපාරිසද්‍ය නම් බඹ ලොව ඉපද අසංඛ්‍ය කල්පයක්හුගේ තුන්වනභාගයක් සුවවිඳ—

එයින්නැගී බ්‍රහ්මපුරෝහිතනම් බඹලොව ඉපද එහිඅඹි කල්පයක් සුවවිද, එයින්නැගී මහාබ්‍රහ්මනාම් බඹලොව ඉපද කපක්සුවවිද එයින්නැගී පරිත්තාභ නම් බඹලොම ඉපද එහි මහා කල්පදෙකක් සුවවිද එයින්නැගී අප්‍රමාණාභ නම් බඹලොව ඉපද එහියතරකපක් සුවවිද එයින්නැගී ආභස්සර නම් බඹලොව ඉපද එහි අට කපක් සුවවිද එයින්නැගී පරිත්තසුභ නම් බඹලොව ඉපද එහිසොළොස් කපක් සුවවිද එයින්නැගී අප්‍රමාණසුභ නම් බඹලොව ඉපද එහිදෙනිස් කපක් සුවවිද—එයින්නැගී සුභකිණ්ණක නම් බඹලොව ඉපද එහිසුසැටකපක් සුවවිද—එයින්නැගී වෙහප්ඵලනම් බඹලොව ඉපද පන්සියයක් කප්සුවවිද එහිදී අනාගාම්ව එයින් සුඛාවාස යෙහි අවිහනම්බඹලොව ඉපද දහසක්කප් සුවවිද එයින්නැගී අත පපනම් බඹලොව ඉපද එහි දෙදහසක් කප්සුවවිද එයින්නැගී සුදස්ස නම් බඹලොව ඉපද එහි සාරදහසක් කප් සුවවිද එයින් නැගී සුදස්සී නම් බඹලොව ඉපද එහි අටදහසක් කප් සුවවිද එයින්නැගී අකණිට්ඨක නම් බඹලොව ඉපද එහි සොළොස් දහසක් කප් ඛ්‍යා නසුවවිද මෙසේ එක්තිස් දහස්සසිය විසිකපක් මුළුල්ලෙහි විඳිනා සම්පත්තියද ඔහු කැමතිවිනම් සාදුදෙන්නේය, ඉදින්එහි නොවු පන්නේ විනම් හෝ එහි සම්පත් විදහෝ යම් යම තැනෙක මිනිස් ලොව උපදනේද පූණ්ණවඩන පුණ්ණක කාකවලිය මෙණ්ඩක වෙ ලාම බ්‍රාහ්මණාදින්මෙන් ප්‍රමාණාතික්‍රාන්ත භොගසම්පත් ඇතිව උපදනේය, එසේ හෙයින් දුනයනම් මහත් භොගසම්පත් ඇතිබවට පමුණුවන්නේයි—**එසින්වදුලහ**

සුභමානවකකථාවට

ඉධපනමානව එකච්චෝ ඉත්ථිං වා පුරිසෝ වා දුනාහොති සම ණස්ස වා බ්‍රාහ්මණස්ස වා අන්නං පානං වත්ථං යානං මාලාගන්ධවිලෙ පනං සෙය්‍යාවසථපදීපෙය්‍යං ඉස්සා තෙන කම්මෙන එවං සමත්තෙන එවං සමාදිනෙනන කායස්ස හෙදා. පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති නොවෙ කායස්ස හෙදා පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති සචෙ මනුස්සත්තං ආගච්ඡති යත්ථ යත්ථ පච්චා ජායති මහාභොගොහොති මහාභෙගසංවත්තනිකා එසා මානව පටිපදා යදිදං දුනාහොති සමණස්ස වා බ්‍රාහ්මණස්සවා අන්නං පානං වත්ථං යානංමාලාගන්ධවිලෙපනං සෙය්‍යාවසථපදීපෙය්‍යං-යි.

තවදමේ දුනයනම්

දුනං සිලඤ්ච නෙක්ඛම්මං පඤ්ඤා, විරියෙන පඤ්චිමං
ඛනති සච්චමධිට්ඨානං මෙත්තුපෙක්ඛාඤි තෙදස-යි.

වදුරණුලද දානාදී දසපාරමිතාවන් කෙරෙහි පළමුවෙනි පාර මිතාව වන්නේය.

දානං සීලඤ්ච භාවනා පත්තිපත්තානුඤ්ච මෙත්තා
මෙය්‍යාවච්චාපචායඤ්ච දෙසනාඤ්චුතිදිසිපුල්-යි,

වදුරණුලද දශවිධ පුණ්‍යක්‍රියාවස්තූන් කෙරෙහි පළමුවෙනි පුණ්‍යක්‍රියාවඤ්ච වන්නේය.

දානංසීලං පරිචිත්තාගං අජ්ජවං මද්දවං තපං
අක්කොධෝ අවිහිංසාව ඛන්තීව අවිරෝධනා-යි.

වදුරණුලද දසරාජ ධර්මයන් කෙරෙහි පළමුවන රාජධර්මය වන්නේය, දාන ප්‍රියවචන අර්ථචරියාසමානාත්මතාය යන සතරස ඞ්‍රහවස්තූන්කෙරෙහි පළමුවන සංග්‍රහවඤ්ච වන්නේය, දාන සීල භාවනා සංඛ්‍යාත ත්‍රිවිධ පුණ්‍යක්‍රියා වස්තූන් කෙරෙහි පළමුවන පුණ්‍යක්‍රියාවඤ්ච වන්නේය, එසේහෙයින් මේ දානයතෙමේ ලොව තුරා බුදුබවකෙලවරකොට ඇති සියලුසම්පත් සාදාදෙන්නේය, **එසින්වදුලහ,**

දානංහි ලොකෙ සක්කසම්පත්තිං දෙති මාරසම්පත්තිං දෙති බ්‍රහ්මසම්පත්තිං දෙති චක්කවත්ති සම්පත්තිං දෙති සාවකපාරමිඤ්ඤාණං දෙති පවෙචක බොධිඤ්ඤාණං දෙති අභිසම්බොධිඤ්ඤාණං දෙති,යි

යනාදීන් අනෙක ප්‍රකාරයෙන් වර්ණනාකර වදුරණුලද්දුවූ අනුසෂ් ඇති දානය ආමිසදානය නම්වන්නේය, ධර්මදානය නම් ත්‍රිවිධපර්‍යාප්තීන්ගේ ප්‍රභෙද දැන දෙන්නාවූ ධර්මදානයයි, ත්‍රිවිධ පර්‍යාප්තිනම් කිමයත්? අලගර්ද පර්‍යාප්තිය නිස්සරණපර්‍යාප්තිය භාණ්ඩාගාරිකපර්‍යාප්තියයි කියා පර්‍යාප්තිහු තුන්දෙනෙක් වන්නාහුය, එකිවරදවාගන්නාලද නිදැසුවෙන් ඛගමකොට පුත්‍රාණුකරණ ලද පර්‍යාප්තිධර්මය අලගර්ද පර්‍යාප්තිනම්වෙයි, ඒ කෙබඳුදයත්? යම්සේ නයින් අල්ලනු කැමති පුරුෂයෙක් මහත්වූ සර්පයකු දැක ඔහුගේ දරණවැල හෝ නඟුට හෝ අල්වාද එසඳ ඒ සර්පයා පෙරළී සිව ඒඇල්වූ පුරුෂයාගේ අතමහෝ උරයහෝ අන්කිසි අවයවයක් හෝ දෂ්ටකෙරේද ඒපුරුෂයා ඒනාරණයෙන් මරණට හෝ මරණ සමාන දුකට හෝ පැමිණේද ඊටකාරණා කවරේද සර්පයා වරදවාඇල්වූහෙයින් එපරිද්දෙන්ම මේ ශාසනයෙහි තුෂ්ණීපුරුෂ කෙණෙක් සූත්‍රගෙය්‍යාදි නවාඞ්ගශාස්තෘශාසනසංඛ්‍යාත සර්ව්ඥ පුහුණුකෙරෙද ඔහු ඒ ධර්ම පුහුණුකොට ඒ ඒ ධර්මයන්ගේ අර්ථ ප්‍රභෙදවෙන් පරීක්ෂා නොකෙරෙද්ද දෘෂ්ටවෙන් අර්ථ පරීක්ෂානොකරන්නාවූ ඔවු

න්ට ඒ ධම්යෝ ත්‍රුවණට නොවැටහෙනි ඔහු උපාරම්භය කාරණා කොට හෝ විවාද කාරණා කොටහෝ ප්‍රහුණුකෙරෙද්ද යම්කිසිත ධම්ය ප්‍රගුණකෙරෙත්නම් ඊට ඒ අර්ථය ප්‍රයෝජනහෝ වන්නේය ඒ ලාමකසත්වයන්ට වරදවා ගත්නාලද ඒධම්ය බොහෝ කලක් අවැඩපිණිස දුක්පිණිස පවත්නේය ඊටකාරණා කවරේද ධම්ය ඔවුන්විසින් වරදවා ගත්හෙයිනි—යම් පර්‍යාපතියෙක් මොනවට උගන්නාලදද ගිලැසකාණ්ඩාදීන්ගේ පරිපූරණය කැමැත්තවුන් විසින් උපාරම්භාදියක් කාරණා නොකොට ප්‍රහුණු කරණ ලදද මේ නිසා රණ පර්‍යාපත්ති නම්වෙයි—මනාකොට උගන්නාලද ඒධම්ය ප්‍රගුණ කල සත්වයන්ට මෙලෝ පරලෝ වැඩ සිඩකොට හිතසැප පිණිස පවත්නේය—කුමක්හෙයින්ද යත්? ධම්ය මනාකොට සීලපූරණා දිය උදෙසා උගත්හෙයිනි—විශෙෂයෙන් පිරිසිඳ දන්නා ලද පඤ්ච ස්කන්ධයන් ඇති ද්‍රඟිණ කරණලද සකල ක්ලෙශයන් ඇති වඩනලද මෘගීඵල ,ඇති ප්‍රතිවෙධ කරණලද අර්හත්ඵල ඇති සාක්ෂාත් කරණලද නිර්වාණධම් ඇති ක්ෂීණාශ්‍රවයන් වහන්ස ත්‍රුදක් ප්‍රවෙනි පාලනය පිණිස වංශානුරක්ෂණය පිණිස ධම්යක් ප්‍රහුණු කරණ සේක්ද ඒ්හාඃඞ්ඛාරික පර්‍යාප්තිනම් වන්නේය, ඒතයෙහි මනාව පිළිපන් භික්ෂුනෙමේ සීලසමාඛ්ය නිසා ත්‍රිවිද්‍යාවට පැමිණෙන්නේය කුමක්හෙයින්ද යත් ඒ විද්‍යාවන්ගේම ප්‍රභෙදය එහි කියන හෙයිනි, සූත්‍රයෙහි මනාව පිළිපන්නේ සමාධි සම්ඛ්ය නිසා ෂට් අභිඥාවට පැමිණෙන්නේය එහිදු ඔවුන්ගේ ප්‍රභෙදය කියන හෙයිනි, අභිධම්යෙහි මනාව පිළිපන්නේ ප්‍රඥාසමාඛ්ය නිසා චතුප්‍රතිසම්භිදාවට පැමිණෙන්නේය. එහිදු ඔවුන්ගේ ප්‍රභෙදය කියනහෙයින, මෙසේ මේ ත්‍රිවිධ පර්‍යාප්තිය ප්‍රභෙදහෙයින් දැන ඒ කාන්තයෙන්ම බුදුන් විසින් සාරාසංඛ්‍ය කප්පුවහසක් මුළුල්ලෙහි මහපෙරුම් පුරා බුදුව පරකරුණාවෙන් බඹ බ්‍රහ්මාදීන් සඳහා බ්‍රහ්මලෝකය වද මිනිස්දිව්‍ය ප්‍රත්‍රාදීන්සඳහා දිව්‍යලෝකයවද වූලොදර මහොදරාදීන් සඳහා අන්‍යදිපාන්තරයවද වැඩ අපමණවූ ප්‍රාණිහාර්‍ය දක්වා, සත්වගීයා යපරින් නහා නිවන්පුර පමුණුවනු පිණිස දෙසූ ධම්ය ලාභසත්කාර කීර්ත්‍යප්‍රශංසා පිණිසය කියා ලාභයක් වටනා වැඳන සාරය කුණුමොර පිණිස දෙන අඥානයන්සේ ධම්යෙන් ලබන සුඛ ශ්‍රීමොක්ෂ සම්පත් ලබන්නා තබා කුමක් පිණිස අපායොත්පත්තියට පැමිණෙම්ද එසේ හෙයින් බුදුන්විසින් නිවන් පිණිස දෙසූ ධම්ය මාවිසිනුත් සත්වානුග්‍රහයෙන් දෙසා මේ සත්වයන්ගේ ප්‍රාණඝාතාදී පාපධම්යන් මැඩපවත්වම්යි ශීලාදී ගුණධම්යෙහි පිහිටුවා නිවන් සම්පත් අත්පත් කොට දෙම්යි මමත් මේධම්ය ඉගෙණ අනු

න්ට දෙසීමෙන් අනුන්ගේ ගෙරින් රුකදී එදවසට යැපෙනඅාහාර මාත්‍රයක් ලැබ කිරිතෙලින් ප්‍රයොජනයක් නොලබන ගවපාලයා ෆස් නොව ධර්ම්‍ය පුහුණුකොට නොකවයුතුනාක් දෙය හැර කව යුතුනාක් දෙය කෙරෙමියි ධර්ම්යවූ පරිදෙන්ම පිළිපදිමියි අනුන් ටත් දෙසා ඔවුනුත් ධර්ම්යෙහි පිහිටුවමියි බුඛාදී මහාභාතමයන් විසින් නින්දුකොට ගල ලාභ සත්කාර කීර්ත්‍යප්‍රශංසාදියෙන් මට ප්‍රයොජන කවරේදුයි සිතා කරුණා පූර්ව්ඞගමවූ අදහසින් යෙදි ධර්ම්ධර ආචාරිවරයන් කරා එළඹ ගෞරව ඇතිව සකස්කොට බණ ඉගෙණ ධර්ම්දානය දුනගොත් ඒ ධර්ම්දානයට වඩා අන්කිසිදුනයෙක් නම්නැත්. එසියි වදුළහඤ්ඤදෙව්රජහට-

සබ්බදානං ධම්මදානං ජිනාති සබ්බං රසං ධම්මරසෝ ජිනාති
සබ්බංරතිං ධම්මරති ජිනාති තණ්හක්ඛයෝ සබ්බදුක්ඛංජිනාති-සි

යනාදි නොයෙක් අනුසස් ඇත්තාවූ ධර්ම්දානයද යනමෙයි, ආ මිසදාන ධර්ම්දාන වශයෙන් විප්‍රකාරවූ දානය දිමත් එහලොඉකික පාරලොඉකික සම්පත් සාදුදිමට කාරණා ගෙයින් උතුම් මඞ්ගල්‍ය යෙක් නම් වන්නේය. "ධම්මචරියාව" යන තන්හි ධම්චරියානම් කිමයත්? දන්දිමය සිල්රුකිමය භාවනාකිරිමය පින්දිමය පින්ගැණි මය වතාවත් කිරිමය මව්පිය ආදීන්ට වන්දන මානනාදිය කිරිමය බණ කිමය බණ ඇසිමය සම්‍යක් දෘෂ්ටි ගැන්මය යනමේ දශවිධවූ ධර්ම්චය්‍යාවෙහි හැසිරිම ධර්ම්චය්‍යානම්වෙයි, හෙද ප්‍රමාණා තික්‍රාන්තවූ සුවහිමොක්ෂ සම්පත් සාදුදිමට කාරණාවන බැවින් උතුම් මංග ල්‍යයෙක් නම්වන්නේය. "ඤාතකානඤ්චසංගහෝ" යනතන්හි නැ යෝ නම් කවිරුදයන්? මව්පිය දෙදෙනාගේ සන්වක ඛුල පරම්පරාව දක්වා අවිච්ඡින්නව පැවත ආ ඤාතීනු නැගෝනම්වෙතිඔවුන් අතුරෙන් යම්කිසි කරුණකින් දුක්ඛිතව ආ නැයන්ව ධනධාන්‍ය යෙන් කරුන්නාවූ සංග්‍රහවද දෘෂ්ටධාර්ම්ක සාම්පරායිකාර්ථයෙන් යුක්තබැවින් උතුම් මහල්‍යයෙක් නම් වන්නේය "අනවජ්ජානිකම්මානි" යන තන්හි අනවද්‍ය කම්මාන්ත නම් කිමයත්? සතවක් අව වක් තුදුස්වක් පසළොස්වක් සංඛ්‍යාත සතර පොහොයෙහි නොව රදවා පෙහෙවීම ඛුල දෙවුවන්ට මෙහෙකිරිම මල්වතු පැන්පො කුණු උයන් හොනටු අම්බලම් හේදඩු ආදිය පින්පිණිස කිරිම අනවද්‍ය කම්මාන්තනම්වෙයි, හෙද මෙලෝ පරලෝ දෙකට අහිවා ඩියට කාරණා ගෙයින් මහලෙක් නම් වන්නේය. මෙසේ "දානඤ්ච ධම්මචරියාව" යනාදි ගාථාවෙන් දන්දිම එක්මඟුලෙක දසකුසල කම්පථ සංඛ්‍යාත ධර්ම්චය්‍යාව එක්මඟුලෙක ඤාතීන්ට සංග්‍රහකිරිම

එක්මඟුලක සීල සමාදානාදි නිරවද්‍ය කර්මාන්ත ඇතිබව එක් මඟුලෙකැයි කියා මඟුල් සතරක් වදාරා මත්තෙහිත් මඟුළුවදාරන්නාවූ බුදුරජතෙම—

ආරති විරති පාපා මජ්ජපානාව සඤ්ඤමෝ
අප්පමාදෙව ධම්මේසු එතං මඞ්ගලමුත්තමං—යි

යනාදිය වදාළසේක එහි "ආරතිවිරති පාපා" යන්නෙහි ආරති විරති පාපා නම් පාපයෙහි ආදීනව දක්නා සුළුලනුගේ මනසින් අනභිරතියද ප්‍රාණඝාතාදි අකුසල කර්මයෙන් කායවාක් දෙකින් වැලැක්මද වන්නේය, හෙද ඉහලොක පරලොක දෙකින්ම වැඩවහාරණාහයින් මඟුල්නම්වන්නේය "මජ්ජපානාවිරතිසඤ්ඤමෝ" යන්නෙහි මද්‍යපාන නම් රහමේරපිමය රහමේර පි සවිතෙම මඛ පියන් නොහඳුනන්නෙය කුලදෙටුවන් නොහඳුනන්නේය දෙවියන් රජුන් නොහඳුනන්නේය බුදුන් සඟබුදුන් මහරහතුන් නොහඳුනන්නේය කුසඟහි මහාන්තත් නැයන් නොහඳුනන්නේය සුරාමදයෙන් මත්ව පමණනොදැන සම්පත් නැසීම් වසයෙන් දුගී වන්නාක් නොයෙක් අකුසල් රැස්කොට සතර අපායෙහි මහත් ව්‍යසනයට පැමිණෙන්නේය, එසේ හෙයින් ඨානීයමානුෂයට බාධකවූ උන්මත්තකාදි අනෙකප්‍රකාර අනර්ථ එළවන්නාවූ මද්‍යපානයෙන් වැලැක්මද ලෞකික ලෝකොත්තර සම්පත්තියට කාරණා හෙයින් උතුම්මඟුල් නම් වන්නේය "අප්පමාදෙව ධම්මේසු" යන්නෙහි අප්‍රමාදයනම් කුසල කර්මයෙහි නොපමා බවය හේ කුසලධර්මයට මහත්ප්‍රතිඥා ධාරවෙයි—ඒ එසේමය සුයාම දිව්‍යරාජයාගේ උදය වීමට පළමුමකොට නැගෙනහිරුවූ යම් මේ අරුණු සංඛ්‍යාත රශ්මියක් ඇද්ද හේ සුයාමදිව්‍යරාජයාගේ උදයවීමට පූර්වනිමිති වෙයි එසේගෙන්නම ආර්‍යඅෂ්ටාඞ්ගික මාර්ග උපදවන භික්ෂූහට අප්‍රමාදය පූර්වනිමිනිවෙයි ප්‍රධානවෙයි—**එසින්වදලහ සංයුත් සහිගෙහි,**

"සුරියස්සුග්ගමනපුබ්බඞ්ගමෙව භික්ඛවේ උදයමතා එතං පුබ්බඞ්ගමං එතං පුබ්බනිමිත්තං යදිදං අරුණුග්ගං එවමෙවඛෝ භික්ඛවේ භික්ඛුනෝ අරියස්ස අට්ඨඞ්ගිකස්ස මග්ගස්ස උප්පාදාය එතං පුබ්බඞ්ගමං එතං පුබ්බනිමිත්තං යදිදං අප්පමාදසම්පදා"

යනාදි අපිව යම්තාක් අපාද දිපාද චතුප්පාදාදි සත්වකෙණක් ඇත්නම් ඒ සියලු සතුන් කෙරෙහි බුදුහු අග්‍රවෙති එසෙයින්ම යම් කිසි කුසලධර්ම කෙණක් ඇත්ද ඒසියලුලාම අප්‍රමාදයම මුල්කොට ඇත්තාහුවේ සියලු කුසලධර්මයන් කෙරෙහි අප්‍රමාදයම අග්‍රවේ,

එසින්වදුලහ—එමසංයුත්තකගිය අප්‍රමාදවර්ගයෙහි යාවතා භික්ඛවෙ සත්තා අපදවා දිපදවා චතුප්පදවා බහුප්පදවා රූපිනොවා අරූපිනොවා සඤ්ඤිනොවා අසඤ්ඤිනොවා නෙවසඤ්ඤිනාසඤ්ඤිනොවා නාසඤ්ඤිනොවා තථාගතො තෙසං අග්ගමක්ඛායති දරහං සම්මා සම්බුඩෙ; එවමෙවඛා භික්ඛවෙ යෙකෙචි කුසලා ධම්මා සබ්බ තෙ අප්පමාදමූලකා අප්පමාදසමොසරණා අප්පමාදෙ තෙසං ධම්මානං අග්ගමක්ඛායති අප්පමත්තස්ස එතං භික්ඛවෙ භික්ඛුනො පාටිකංඛං අරියං අට්ඨඞ්ගිකං මගඟං භාවෙස්සති අරියං අට්ඨඞ්ගිකං මගඟං බහුලි කරිස්සති කථඤ්ච භික්ඛවෙ භික්ඛු අප්පමත්තො අරියං අට්ඨඞ්ගිකං මගඟං භාවෙති අරියං අට්ඨඞ්ගිකං මගඟං බහුලිකරොති ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සම්මාදිඨිං භාවෙති විවෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධ නිස්සිතං වොස්සඟපරිනාමිං—පෙ—සම්මාසමාධිං භාවෙති විවෙක නිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධ නිස්සිතං වොස්සඟපරිනාමිං එව මෙවඛා භික්ඛවෙ භික්ඛු අප්පමත්තො අරියං අඞ්ගිකං මඟං භා වෙති අරියං අට්ඨඞ්ගිකං මඟං බහුලිකරොති—යි.

අපිච ලෝකසෙති යම්කිසි රජදරු කෙතුණක් ඇද්ද ඒසියලුදරජ දරුවන් කෙරෙහි සක්විතිමහරජ්ජ ශ්‍රෙෂ්ඨවෙන්ද එපරිදෙදන්ම යම්කිසි කුශලධර්මකෙණෙක් ඇත්නම් ඒ සියලු කුශලධර්මයන් කෙ රෙහි අප්‍රමාදයම උතුම්වෙයි; ප්‍රධානවෙයි; ශ්‍රෙෂ්ඨවෙයි—

එසින්වදුලහ

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ යෙකෙචි කුඤ්ජරාජාසනා සබ්බතෙ රඤ්ඤුවිකකාවන්තිස්ස අනුයුත්තා භවන්ති රාජා තෙසං වකක වන්ති අඟමක්ඛායති එවමෙවඛො භික්ඛවෙ යෙකෙචි කුසලාධම්මා සබ්බෙතෙ අප්පමාදමූලකා අප්පමාදසමොසරණා අප්පමාදෙ තෙසං අඟ මක්ඛායති—පෙ—අරියංඅට්ඨඞ්ගිකං මඟං බහුලිකරොති—යි.

අපිච---යම්තාක් තාරකා ප්‍රභාකෙණෙක් ඇද්ද ඒ සියලුම චන්ද්‍රප්‍රභාවට සොළොස්වන කලාවටිද නොඅගිත් චන්ද්‍රප්‍රභාවම අග්‍ර වෙයි එපරිදෙන් යම්තාක් කුශල ධම් කෙණෙක් ඇත්නම් ඒසියල් ලෙහි ඒ මේ අප්‍රමාදයම අග්‍රවේ—**එසින්වදුලහ**

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ යාකාචි තාරකරූපානං පභා සබ්බා තා චන්දියා පභාය කලං නාග්ඝන්ති සොළසිං—එසිදිපභා තාසං අඟ මක්ඛායති එවමෙවඛො භික්ඛවෙ යෙ කෙචි කුසලාධම්මා—පෙ—අප්පමාදමූලකා-යි.

මේආදි නොයෙත් ලෙසින් වර්ණනාකොට වදරුනලද්දවූ අප්‍රමාදයෙහි ගුණසලකා පෙරවරු මවලලහි කෙරෙමිගියිහු කුශල

ධම්ම පස්වරුවෙලෙහි කෙරෙම්යි සිතුනහොත්—

පවාතදිපතුල්‍යාය යායුඝනතනියාඛ්‍යය,
පරූපමාය සම්පස්සං භාවෙය මරණස්සතිං,,

මහාසම්පතති සම්පත්තා යථා සත්තා මනා ඉධ,
තථා අහං මරිස්සාමි මරණං මම හෙස්සති,,

උප්පත්තියා සහෙවේදං මරණං ආගතං සදා,
මරණස්සාය ඔකාසං වධකොවිය එසති,,

ඊසකං අනිවත්තනතං සතතං ගමනුස්සුකං,
ජීවිතංඋදයා හච්චං සූරියොවිය ධාවති,,

විජ්ජූ බුබ්බුල උස්සාව ජලරාජි පරික්ඛයං,
ඝාතෙකාව රිපුනස්ස සඛ්ඛාපි අවාරියෝ,,

සුඝසඤ්ඤාම ප්‍රඤ්ඤාඛි බුඛි වුඩෙ ජීනචයං,*
ඝාතෙසි මරණං ඛිපං කාතු මාදිසකෙ කථා,,

පච්චයානඤ්ච වෙකල්‍යා බාහිරජ්ඣත්තූ පදූවා,
මරාමොරං නිමෙසාපි මරමානා අනුක්ඛණං-යි,,

යනාදින් ජීවිතය ක්ෂීරනොවන පරිදි සිතිකොට පෙරවරු සිතූදෙය පෙරවරම පස්වරු සිතූදය පස්වරම කෙරෙමින් කුශලධර්ම යෙහි නොපමාව විසුවහොත් මහවත් සම්පත්තියගේ අවසාන ලෞකික ලොකොත්තර සම්පත්තියට හේම කාරණාවෙයි බැවින් උතුමෙනුදැක් නාමවත්තෙය; —

වෙසේ "ආරද්ධවිරිය" යනාදි ගාථාවෙන් පාපයෙන් වැලැක්ම එක්මඟුලෙක, මද්‍යපානයෙන් වැලැක්ම එක්මඟුලෙක, කුශලධර්ම යෙහි නොපරාබව එක්මඟුලකැයි මඟුල්තුණක්, එදරා මක්හෙ නිත් මඟුල්වදරණසේක්,

ගාරවොව නිවාතොව සන්තුට්ඨිව කතඤ්ඤුතා
කාලෙන ධම්මසවණං එතමංගලමුත්තමං-යි.

යනගාථාව වදාළසේක; එහි "ගාරවොව" යන්නෙහි ගෞරව නම් බුඩ ප්‍රත්‍යෙක බුඩ බුඩශ්‍රාවක ආචාර්‍යයීඋපාඩ්‍යාය මාතාපිතෘ ජ්‍යෙෂ්ඨභගිනි භ්‍රාතෘආදීන්ව කරණ ගෞරවය වන්නෙස්ය, එසේ කරණ ගෞරවනබා යමෙක් අනාදර කළහොත් හෙවත් ගරුකාර කවයුතුවූ බුඩාදීන්ට අභිමානවශයෙන් නොවඳීද නොපුදද දුක ග්‍රහස්ථතන් නොනතීදිගිදිනා අසුන් නොදේද මගහැරනොදේද සත්කාරනොකෙරේද ගරුකාර ආදාරකෙරේද ඒ සත්වයාතරකයෙහි ඉපද අනේවාසුවහස්තරකඩුක්විඳ නැවත මිනිස්පියට පැමිණියේ හීනඃ නීචකුලයෙහි ඉපද හැමදෙනා විසින් ගර්හිතවන්නේය;

* ජිනවයං.

එසිත්වදුලභ

ඉධ පන මානව එකච්චෝ ඉත්ථී වා පුරිසෝ වා එඩෙ හොති අතිමානි අභිවාදෙතබ්බං න අභිවාදෙති; පච්චුට්ඨෙතබ්බං නපච්චුට්ඨෙති ආසනාරහස්ස ආසනං නදෙති සක්කාතබ්බං නසක්කරොති ගරුකාතබ්බං නගරුකරොති මානෙතබ්බං නමානෙති පූජෙතබ්බං නපූජෙති සො තෙන කම්මෙන එවං සමත්තෙන එවං සමාදින්නෙන කායස්ස භෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති; නොචෙ කායස්සභෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයංඋපපජ්ජති සචෙ මනුස්සත්තං ආගච්ඡති යත්ථ යත්ථ පච්චාජායති නීචාකුලිනොහොති නීචාකුලිනස්ස චත්තනිකා එසාමානව පටිපදා යදිදං ඵඩෙහොති අතිමානි අභිවාදෙතබ්බං නඅභිවාදෙති පච්චුට්ඨෙතබ්බං නපච්චුට්ඨෙති ආසනාරහස්ස ආසනං නදෙති මග්ගාරහස්ස මග්ගං නදෙති සක්කාතබ්බං නසක්කරොති ගරුකාතබ්බං නගරුකරොති මානෙතබ්බං නමානෙති පූජෙතබ්බං නපූජෙති-යි.

එබදු ආදීනවදක යමෙක් බුඩාදීන් කෙරෙහි ගෞරවකෙළේ වීනම් හෙතෙම ඒ කුසලයෙන් දෙවිලොව ඉපද සුවවිඳමෙහි උපදනේ උතුම්කුලයෙහි ඉපද හැමදෙනාවිසින් ගරුකටයුතුවන්නේයි,

එසිත්වදුලභ

ඉධපන මානව එකච්චෝ ඉත්ථී වා පුරිසෝ වා අත්ථඩෙ හොති අන තිමානි අභිවාදෙතබ්බං අභිවාදෙති පච්චුට්ඨෙතබ්බං පච්චුට්ඨෙති ආසනාරහස්සආසනං දෙති මග්ගාරහස්ස මග්ගංදෙති සක්කාතබ්බං සක්කරොති ගරුකාතබ්බං ගරුකරොති මානෙතබ්බං මානෙති පූජෙතබ්බං පූජෙති සො තෙන කම්මෙන එවං සමත්තෙන එවං සමාදින්නෙන කායස්සභෙදා පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති; නොචෙකායස්සභෙදා පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති සචෙමනුස්සත්තං ආගච්ඡති යත්ථ යත්ථ පච්චාජායති උච්චාකුලිනොහොති; උච්චාකුලිනස්සවත්තනිකාඑසා මානව පටිපදා යදිදං අත්ථඩෙහොතිඅනතිමානි අභිවාදෙතබ්බං අභිවාදෙති පච්චුට්ඨෙතබ්බං පච්චුට්ඨෙති ආසනාරහස්ස ආසනං දෙති මග්ගාරහස්ස මග්ගංදෙති සක්කාතබ්බං සක්කරොති ගරුකාතබ්බං ගරුකරොති මානෙතබ්බං මානෙති පූජෙතබ්බං පූජෙති-යි.

යනාදීවිසින් වණ්ණනාකර වදුරණලද අනුසස් සලකා. බුඩාදීන්කෙරෙහි ගෞරවකරන්නාවූ සත්වයන්ට දෘෂ්ටධාර්මික

සාමිපරාධිකධම්මයෙන් අගිමතාවීසිඩියට කාරණා වනබැවින් හෙද උතුම්මඟුල්නම්වන්නේය, **"නිවාතතොව"** යන්නෙහි නිවාත නම් මාන ඔෂධිය වශයෙන් ආත්මමාද්කඛීණ යක් නැතිව ගුරුන්වතුන් කෙරෙහිද මව්පියන් ආදිවූ වැඩියන් කෙරෙහිද යටත්වූ පැවතුම් ඇතිබව පාපිස්තා බිසිකඛක් සෙයින් අහසුන් ගොණෙකුමෙන් තියදලසුන් දිවියෙකුමෙන් භීෂදලසුන් සපීයෙකුමෙන් නිහතමානිවීම නිවාතවෙයි; හෙද ඇසුරුවූ පණ්ඩිත ජනයින්ට සතුවූ ඵලවන බැවින්ද ලෞකික ලොකොත්තර සම්පත් සියට කාරණාබැවිනුදු උතුම් මඟුල් නමවන්නේය **"සනතුඨිව"**යන් නෙහි සන්තොසය ත්‍රිවිධවේ කිම්ස්වභාවයක්ද?—යථාලාභසන්තොසය යථාබලසන්තොසය; යථාසාරුප්පසන්තොසය; යනමේයි—හෙද සිව්පසයෙහි පැවතීම වශයෙන් වාදසවිධවේ—කෙසේදයන්?—මේ ශාසනයෙහි භික්ෂූන්තමේ සුන්දරවූවෝ අසුන්දරවූවෝ සිවුරුලබන්නේ එසින්ම සතුටුවන්නේය, අනිකක් නොපතන්නේය ලැබුනද නොපිළිගන්නේය, මේ චිවරයෙහි යථාලාභසන්තොසයනම්වේ,— එසේ ලදකල්හිද වනාහි සුභාවයෙන් දුර්ලකමකින්හෝ ශ්‍රුත්තද එක්තරා ආබාධයක් හෝ ඇත්තේවේද ජරාවෙන් හෝ පෙළෙන්නේවිද, එබැවින්දලුවූ ගරුකවූ භාරවූ සිවුරුදුරිමෙන්කලානතහෝ වේද ඒකාරණයෙන් අල්පෙච්ඡදවූ ඒ භික්ෂූන්තෙමේ සහාගවූ සදෘශවූ විඤ්ඤූඇති භික්ෂූන්හාසමඟ ඔවුන්ගේ සෑහැල්ලු සිවුරු තබාගෙණ තමාගේ ගරුකභාරවූ සිවුරු ඔවුන්ට දී චිවර පරිවර්තනයබොට සැහැල්ලුචිවරයෙන්යැපෙන්නේද සන්තුෂ්ටම වේ අසන්තුෂ්ටනම් නොවේ මේ චිවරයෙහි යථාබල සන්තොසයනම්වේ—යථාසාරුප්ප සන්තොසයනම් ඇතැම් භික්ෂුකෙණෙක් ප්‍රණීතවූ ප්‍රත්‍යලාභීවන්නේය හෙතෙම පටසිවුරුආදීවූ එක්තරා මහානඝිවූ සිවිරක්හෝ සිහින්මොලොක් බොහෝසිවුරුහෝ ලැබැ මේසිවුරු සුවිරහිභික්ෂූන්ට පලමු මහණවූවන්ට බහුශ්‍රුතවූ ධම්ධරයන්ට සුදුසුවන්නේය මේ සිවුරු ප්‍රත්‍යය නොලැබෙන අල්පලාභීන්ට සුදුසුවන්නේයයි සිතාළු සිවුරුදන්දී පලමුසිවුරුමහෝ කසලගොඩ ආදිතෙනින් අවුලාගත් පිළිගෙණ එයින් සංඝාටිසිවුරුකොටහෝ දරන්නේද හෙතෙම අසි ශයින් සන්තුෂ්ටනම්වේ,— මේ චිවරයෙහි යථාසාරුප්පසන්තොසය නම්වේ.—මෙනයින් චිවරයෙහි යථාලාභසන්තොසය යථාබල සන්තොසය යථාසාරුප්පසන්තොසයයන ත්‍රිවිධ සන්තොසය සැකෙවින් දක්වනලද්දේය,-කියේමැනෝ,

ශ්‍රාමාන්‍යඵලසූත්‍රවර්ණනායෙහි

සන්තුණ්හානි ඉතරීතරූපචිචයසප්පායානි සමුස්සාහයහා
සප්පායතාය සත්තානඤ්ච වාදසවිධාහාරානි; සෙය්‍යථිදං? විවරෙ යථා
ලාභසන්තෝසෝ යථාබලසන්තෝසෝ යථාසාරුප්පසන්තෝසෝ
ති තිවිධෝ; එවංපිණ්ඩපාතාදීසු; තස්සායං පභෙදසංවණ්ණනා: ඉධ
භික්ඛු විවරංලභති සුන්දරංවා අසුන්දරංවා සෝ තෙනෙව යාපෙති
අඤ්ඤං නපත්ථෙති ලභන්තාපි නගණ්හාති අයමස්ස විවරෙ යථාලාභ
සන්තෝසෝ; අථපනපකතිදුබ්බලතාවා හොති ආබාධජරාභිභූතතා
වා ගරුවිවරං පාරුපන්තෝ කිලමති; සෝ සභාගෙන භික්ඛුනා සද්ධිං
පරිවත්තෙත්වා ලහුකෙන යාපෙන්තොපි සන්තුට්ඨොවහොති; අයමස්ස
විවරෙ යථාබලසන්තෝසෝ,-අපරෝ පණීතපච්චයලාභීහොති සෝ
පත්තචීවරාදීනං අඤ්ඤතරමහග්ඝං විවරංවා ඛත්තියා වා පන විවරානි
ලභිත්වා ඉදංථෙරානං විරජක්ඛජාතිකානං ඉදං ඛත්තියසුකුමානං අනුරූ
පං ඉදං ගිලානානං ඉදං අප්පලාභීනං හොතූති දත්වා තෙසං පුරාණ
විවරංවා ගහෙත්වා සංකාරකූටාදිතො වාපන නන්තකානි උච්චිනිත්වා
හොති සංඝාටිංකන්ථාදාරෙනෙනාපි සන්තුට්ඨොවහොති අයමස්ස
විවරෙ යථාසාරුප්පසන්තෝසෝ;

පිණ්ඩපාතයෙහි ත්‍රිවිධසන්තොසය කෙසේදයත්?—මේ සස්
නෙහි සැදහැයෙන් පැවිදිවූ මහණතෙමේ මධුරවූ හෝ අම්බුරවූ
හෝ ආහාරය ලැබ එයින්ම සතුටුවන්නේය අනිකක් නොපතන්
නේය ලැබුණද නොපිළිගන්නේය මේ පිණ්ඩපාතයෙහි යථාලාභ
සන්තොසය නම්වේ; පිණ්ඩපාතයෙහි යථාබල සන්තොසය කෙසේ
දයත්? -යම්භික්ෂුකෙණෙක් තමහට ප්‍රකෘතීන් විරුද්ධවූහෝ ව්‍යා
ධියට විරුද්ධවූ හෝ යම් දෙයක් වැළිදුකල අමුතුව්‍යාධිහෝ
වඩිද මෙසේයමකින් අඩාසුවෙනම් ඒ භික්ෂුතෙමේ ඒ ආහා
රය ලැබුනුකල සභාගභික්ෂූන්ටදී ඔවුන් අතින් තමහට
අවිරුද්ධ හෙජනයක් ගෙණ වළඳ මහණදම් කෙරේ නම් මෙද
සන්තුට්ඨමැයි නිවරදිමැයි මේ පිණ්ඩපාතයෙහි යථාබලසන්තොසය
නම්වේ, පිණ්ඩපාතයෙහි යථාසාරුප්පසන්තොසය කෙසේදයත්? ඇ
තැම් භික්ෂුකෙණෙක් ප්‍රණීතවූ බොහෝ ආහාර ලැබ සිවුරුසෙයින්
විරප්‍රවෘත්ත බහුශ්‍රුත අල්පලාභී ගිලන භික්ෂූන්ට දන්දී එයින් ශෙ
ෂයකින් හෝ පිඬු පිණිස හැසිර මිශ්‍රකාහාරය හෝ වළඳන්නේද
සන්තුට්ඨමේවේ—මේ පිණ්ඩපාතයෙහි යථාසාරුප්ප සන්තොසයනම්
වේ, මෙතෙකින් පිණ්ඩපාතයෙහි යථාලාභ සන්තොසය යථාබල
සන්තොසයත් යථාසාරුප්ප සන්තොසය යන ත්‍රිවිධ සන්තොසයදත
යුතු. දක්වනලදමැයි එම ශ්‍රාමණ්‍ය ඵලසූත්‍ර වර්ණනායෙහි—

ඉධ පන භික්ඛු පිණ්ඩපාතං ලභති ලූඛං වා පණීතං වා සෝ
තෙනෙව යාපෙති අඤ්ඤං නපත්ථෙති ලභන්තොපි නගණ්හාති අයං

මස්ස පිණ්ඩපාතෙ යථාලාභ සන්තොසොති, ඒසනාපන අත්තනොපකති විරුඩ්ඨොව ව්‍යාධිවිරුඩ්ඨො වා පිණ්ඩපාතං ලභති සෙනාසපරිභොගස්ස භික්ඛුනො තං දත්වා තස්ස හත්ථතො පපාතං හොජනාභුඤ්ජිත්වා සමණධම්මකරොනෙන්තාපි සන්තුට්ඨොව හොති අයමස්ස පිණ්ඩපාතෙ යථාබලසන්තොසොති, අපරො බහුං පණීතං පිණ්ඩපාතං ලභති තථා තං විවරංවියණ්ඨෙර විරපඛ්ඛජිත බහුස්සුත අපපලාභි ගිලානානං දත්වා මත්තං වා භෙසජ්ජං පිණ්ඩායවා චරිත්වා මිස්සකාහාරං භුඤ්ජන්නොපි සන්තුට්ඨොව හොති අයමස්ස පිණ්ඩපාතෙ යථාසාරුප්ප සන්තොසොති—යි

සෙනාසනෙසු නිච්ච සන්තොසය කෙසේදයත්?—මෙහිවනාහි ඇතැම් භික්ෂුකෙණෙක් මනාපවූ හෝ අමනාපවූහෝ සෙනස් නක්ලැබුහේ එහි සතුටක් හෝ දෙම්නසක් හෝ නොවූපද වාද යටත්පිරිසෙයින් නාණසයනයකින් හෝ ලද යම් ලෙස කින් සතුටුවන්නේය අනිකක් නොපතන්නේය නැවත උතුම් සෙනෂ්නක් ලැබුනද නොපිළි ගන්නේය මේ ඔහුගේ සෙනා සනයෙහි යථාලාභ සන්තොසය නම්වෙයි, සෙනාසනයෙහි යථාබලසන්තොසය කෙසේදයත්? යම් භික්ෂුකෙණෙකුන්ට සවභාව යෙන් වීරුඩවූ හෝ ව්‍යාධියට විරුඩවූහෝ හෙවත් යම්සෙනස්නක වසන්නාහට ඒසෙනස්නෙහි විසීමෙන් වාතාදී යම් ව්‍යාධියක් කිපේ නම් යම් සෙනස්නක විසූකල ඒව්‍යාධිය මැඩපවතිනමේතමා ලත් අථාසුපසෙනෂ්න විහාරීවූ සහාග භික්ෂූන්වදී ඔවුන්ගේ සැපසෙන ස්න ශබ්ද වශමින් ශ්‍රමණ ධම්ම පුරන්නේද සන්තුෂ්ටනම්වේ මේ සෙනාසනයෙහි යථාබලසන්තොසය නම්වේ, සෙනාසනසයහි යථා සාරුප්පසන්තොසය කෙසේදයත්? මහන්වූ පින්ඇති ඇතැම් භික්ෂූ කෙණෙක් දෙරසෙදූ ගල්ලෙන් මණ්ඩපකුටාගාරාදිවූ: ප්‍රණීතවූ බොහෝ සෙනාසන ලබන්නේය, උතුම් සෙනස්නෙහි වසන්නාහට ප්‍රතිම්ඛිය වඩන්නේය; නිද්‍රාභිභූතව නැවත නැඟි සිටිකල්හි කාම විතර්කය උපදනේයයි කීසෙයින් ඒ සලකා ඔහු ඒ සෙනසුන් ඒවර සෙයින් පළමු පැවිදි කැනව හෝ බහුශ්‍රැත ධම්ධර කැනව හෝ ප්‍රත්‍ය නලාලැබෙන අල්පලාභී කැනවහෝ ගිලන්රෝගී කැනව හෝ දන් දී අඛ්‍යොකාශ වෘක්ෂමූල පන්සල් ආදී යම් කිසිතෙනක වසන්නේ අතිසයින් සන්තුෂ්ටනම්වේ, මේ සෙනාසනසයෙහි යථා සාරුප්පසන්තොසයනම්වේ; මෙතෙකින් සේනාසනසයෙහි යථා ලාභසන්තොසය යථාබලසන්තොසය යථාසරුපසන්තුට්ඨි ඨිත නිච්ච සන්තොසය දතයුතු. මෙදදක්වන ලද මැයි,

ඉධපන භික්ඛු සෙනාසනං ලභති මනාපංවා අමනාපංවාසෝ සෙනසෙනෙව මහාමන්සං නපවිසං උප්පාදෙති අනත්තමයොතිණ්ණ ඉති

රීතෙනාපි යථාලඛ්ධෙනෙව තුස්සති අයමස්සසෙනාසනෙ යථා ලාභ සන්තොසො මයාපන අත්තමනාපකති විරූඛංවා ව්‍යාධිවිරූ ඛංවා සෙනාසනං ලභති; යත්ථස්ස වසන්තා අථාපි හොති සොතං සහාගස්ස භික්ඛුනො දත්වා තස්සපත්තාගත සපපාය සෙනාසනෙ බහුවසන්තොපි සන්තුට්ඨොව හොති අයමස්සසෙනාසනෙ යථා බල ජිතසන්තොසො, අපරොමහා පුඤ්ඤ ලෙණමණ්ඩප කූටාගාරාදීනි නි පණීතසෙනාසනානි ලභති සො තානි විවරං ලයනවිරපඛ බහුස්සුත අපපලාභී ගිලානානං දත්වා යථාකථාවි වසන්තො සන්තු ට්ඨොව හොති අයමස්සසෙනාසනෙ යථාසාරුප්ප සන්තොසො යො පිඨත්තමසෙනාසනං නාම පමාදඨානං තත්ථ නිසින්නාසත්ථිනම්ඛං ඔක්කමනි නිද්දාභිභූතස්ස පුනපපි බුජ්ඣතො පාපවිතක්කා පාතුභ වන්තීති පරිසංවිකඛිවා තාදිසං සෙනාසනං පත්තාමපිනසමපරිවජ්ජති සොතං පරිකඛිපිත්වා අඛ්ඛොකාසරුක්ඛ මූලාදිසු වසන්තොපි සන්තු ට්ඨොව හොති අයම්පි සෙනාසනෙ යථාසාරුප්ප සන්තොසො-යි

ගිලාන ප්‍රත්‍යයෙහි ත්‍රිවිධ සන්තොසය කෙසේදයත්? මේශාස නයෙහි භික්ෂුතොමේ චතුමධුරාදි ප්‍රණීතවූ ඛෙහෙත් හෝ පූතිමූත්‍ර අරළුආදීවූ අමධුරඛෙහෙත් හෝ යමක් ලැබ හෙතෙම එයින්ම සතු ටුවේද අනිකක් නොපතාද ලැබුනත් නොපිළිගණීද මේ ඔහුගේ ගිලාන ප්‍රත්‍යයෙහි යථාලාභ සන්තොසය නම්වේ, ගිලාන ප්‍රත්‍යයෙහි යථාබල සන්තොසය කෙසේදයත්? යම්භික්ෂුකෙණෙක් තෙල්නැතිව සකුරු පැණ ලද්දේ නම්ලෙස් ප්‍රයොජිතා කැමතිවීනම් ථාණිතා සං ඛ්‍යාත උක්ඛකුරු සහාගතනාවදී ඔවුන් අතින් තෙල්ගෙණඟෙහෝ පරිභුඤ්ජනය කොට හෝ ඛෙහෙත් කරන්නේද සන්තුෂ්ටමවේ මේ ඔහුගේ ගිලානප්‍රත්‍යයෙහි යථාබලසන්තොසය නම්වේ, ගිලාන ප්‍රත්‍යයෙහි යථා සාරුප්ප සන්තොසය කෙසේදයත්? මහත් පින් ඇති ඇතැම්භික්ෂු කෙණෙක් ඵනෙල් මී උක්සකුරු ආදිවූ ප්‍රණීතවූ බොහෝ භෙෂජ්‍යලදින් විවරසෙයින් විරප්‍රවර්ජිත බහුශ්‍රුතඅල්ප ලාභී ගිලානාදීන්ට දී ඔවුන් විසින් එළවනලද යම්කිසිවකින් යැ පෙන්නේද සන්තුෂ්ටම වේ, අපිව—යම්භික්ෂුකෙණෙක්හට එක්බද නෙකනොමැ අරළුහා එකබදඅනෙක චතුමධුරය පුරා සඟමිනි මෙයින් කැමැත්තක් ගෙණ වළඳනු මැනව මේහැම ඔබට අයිතියයි කියාදෙනලද්දේද ඉදින් ඒදෙකොඩාගසම නමාගේව්‍යාධියට හිතු වීනම් එයින් කවරක් වැලඳුවද රොගය ව්‍යපගවමවීනම් එකල්හි ඔහු මූ අරළුනම් බුඩාදින්විසින් වණ්ණිතානාකර වදුරණ ලද්දේයයි සිතා චතුමධුරය හෝපිළිගෙණ ප්‍රණීතසූපඛකාට හෝ මූ අරළුපිළි

ගෙණ එයින් බෙහෙත් කරන්නේ එනම් පරමසප්පායභූතයි, මේ උහුගේ ගිලාන ප්‍රත්‍යයෙහි පරමවූ උතුම්වූ යථාලාභ සමන්නාගත නම්වේ. දක්වනලද මැයි.

ඉධපනභික්ඛු හෙසජ්ජං ලභති ලූඛංවා පණීතංවා සොයං ලභති තෙනෙව තුස්සති අඤ්ඤං නපත්ථේති ලභන්තාපිනගණ්හාති අයමස්ස ගිලානපච්චය යථාලාභ සමන්නාගතා—යොපන භික්ඛු තෙලං නත්ථිකෝ ඵාණිතං ලභති සෝ තං සහාගස්සභික්ඛූනං දත්වා තස්ස හත්ථතෝ තෙලං ගහෙත්වා වා අඤ්ඤංවා පරියෙසිත්වා හෙසජ්ජං කරොන්තොපි සන්තුට්ඨොව හොති අයමස්ස ගිලානපච්චය යථාලාභ සමන්නාගතා අපරොමහාපුඤ්ඤා බහුං තෙලමධුඵාණිතාදිපණීත හෙසජ්ජංලභති කාසාවචීවරංවියථෙරවිරපබ්බජිතබහුස්සුතා අප්පලාභී ගිලානානං දත්වාතස්ස ආහාහකන යෙනකෙනචි යාපෙන්තොපි සන්තුට්ඨොව හොති යොපනඑකඤ්ඡිංභාජනෙ මුත්තහරිතකං ඨපෙත්වා එකසම්බෙතුම්බූරං ගණ්හාථ භගෙන්ත යදිවස්සිති වුච්චමානොපි සවස්සාතෙපු අඤ්ඤං නරෙ ාාපි මරාගො උපසඞ්කමති; අථමුත්තහරීටකං තාම බුද්ධාදීහි වණ්ණිතංති චතුමධුරංපරිකප්පිත්වා මුත්තහරීටකෙනෙව හෙසජ්ජං කරොන්තෝ පරමසප්පායභූතොව හොති අය මස්සගිලානපච්චය යථාසාරුප්ප සමන්නාගතා—යි.

මේ වාදඝට්ඨවූ ඉතරිතර ප්‍රත්‍යය සන්නිස්සයෙන් සමන්විතවූ භික්ෂුහට තුන්සිවුරු පාත්‍රවාසි සූචිකායබන්ධන පරිස්සාවන සංඛ්‍යාත අෂ්ටපරිස්කාරයම වටහා බව දක්වන්නට කිහ,

ඉමිනා පන වෙදසච්චෙන ඉතරිතරපච්චයසන්තොසෙන සමන්නාගතස්ස භික්ඛුනො අට්ඨපරික්ඛාරා වට්ටන්ති තීණි චීවරානි පත්තො දන්තකට්ඨෙච්ඡදනවාසි; එකාසූචි කායබන්ධනං පරිස්සාවනං-යි

ඒසියලු පරිස්කාරයෝම කායපරිහාරයයි කියනලද කයට පොෂ්‍යවූද කුසපරිහාරයයි කියන ලද කුක්ෂිපොෂ්‍යයද ප්‍රයෝජනකොට දැන්නාහුයි, කොසේදයත්?—එයින් පලමුකොට දක්වන ලද තුන්සිවුරුහැඳපෙරව හැවිඳින කලයෙහි කායපරිහාරය [පොෂ්‍යය] කරන්නේනුයි කායපරිහාරය කයට පොෂ්‍යය ප්‍රයෝජනකොට ඇත්තේය, පෙරහන්කඩ නැති විට සිවුරුකණින් පැන් පෙරහා වළඳන කලද බාදිතව්‍ය ඵලාඵලගන්නා කලද කුක්ෂිපරිහාරය පොෂ්‍යයකරන්නේනුයි කුක්ෂිපරිහාර කුක්ෂිපොෂ්‍යයනම් වෙයි, යනුදක්වන්නට කිහ=

නෙ සබ්බෙ කායපරිහාරියාපි හොන්ති කුච්ඡිපරිහාරියාපි;කථං? නිවිවරංතාව නිවාසෙත්වා පාරුපිත්වා චීවරණකාලෙකායං පරිහරති

පොසෝතිනි කායපරිහාරියං හොති විවරකණ්ණන උදකං පරියා වෙත්වා පිවනකාලෙ බාදිතබ්බට්ලාඵලං ගහණකාලෙව කුච්ඡිපරි හරති පානභූතින කුච්ඡිපරිහාරියං හොනි

පාත්‍රයද එයින් ලිං ආදියෙන් පැන්නහාගන්නා කලද කුටි පරි භණ්ඩකරණකලද කායපරිහාරික නම්වේ ආහාරගෙණ වලද නකල කුක්ෂිපොෂ්‍යය නම්වෙනියි යනු දක්වන්නට කිහ,

පත්තෙනාපිනෙන උදකං උබරිවා නහාන කාලෙ කුටිපරිහණ්ඩ කරණකාලෙ ව කායපරිහාරිකා හොනි ආහාරංඅලභිත්වා භුඤ්ජන කාලෙ කුච්ඡිපරිහාරිකා—යි,

වාසිසංඛ්‍යානකරය දැහැවි කපාගන්නා කලද මඤ්චපීඨයන්ට ප්‍රයෝජනවූ වේපත්ආදියක් කපනකලද සිවුරුකැපන කලද පන් සලකරණ වීට යම්ක්කපන කලද දඬුකපා අබවස සිවුරුකුටියක් සාදාගන්නාකලද කායපොෂ්‍යය නම් වෙයි, උක්දඬුකපන කලද නෙරළුපක් කපන කලද කුක්ෂිපරිහාරය කුක්ෂිපොෂ්‍යය නම් වෙනියි, යනු දක්වන්ට කිහ,

වාසිහි තායදන්තකඨවේජ්දනකාලෙ මඤ්චපීඨානං අඟපාද චිවරකුටිදණ්ඩකසජ්ඣනකාලෙව කායපරිහාරිකා හොනි උවිත්‍ර වේජ්දන නාලිකෙරාදි තවජ්ජනකාලෙ කුච්ඡිපරිහාරිකා—යි

සුවිසංඛ්‍යාත ඉදිකටුවද සිවුරුවිදිනාකල කායපරිහාරිය නම් වේයි පූපයක්හෝ ඵලයක්හෝ විද අනුභව කරණ කලකුක්ෂිපො ෂ්‍යවෙනියි යනුදක්වන්නට කිහ,

සුවිපිවිවර සිබ්බනකාලෙ කායපරිහාරිකා හොනි පූපංවා ඵලං වා විඛ්ඛිබාබාදන කාලෙ කුච්ඡිපරිහාරිකා—යි.

කායබන්ධන සංඛ්‍යාතපටිය බැඳගැවිදිනකල කායපරිහාරවෙයි උක්දඬු ආදිය බැඳගෙණ යනකල කුච්ඡිපරිහාරිය වෙනියි යනුදක් වන්නට කිහ,

කායබන්ධනං බන්ධිත්වා විවරණ්ඩකාලෙ කායපරිහාරිකං උවිත්‍රආ දිනි බන්ධිත්වා ගහණකාලෙ කුච්ඡිපරිහාරියං—යි,

පරිසාවන සංඛ්‍යාත පෙරහන්කඩ පැන්පෙරහා නහනකලද සෙනසුන් පරිභණ්ඩන කරණකලද කායපරිහාරියවෙයි පැන් පා න වගීදිය පෙරහා වලදන කලද ඒපෙරහනින්ම හිලතඹුල ඵලාඵලා දියගෙණ කන කලද කුක්ෂිපොෂ්‍යවෙනියි යනුදක්වන්නට කිහ,

පරිසාවනං නෙහාඵලකං පරිසාවේත්වා නහාන්කාලෙසෙනාසන පරිභණ්ඩකරණකාලෙව කායපරිහාරියං හොතීසිපාළිකපරිසාවන

තමාල පෙනෙව නිලතණ්ඩුලපුට්ටකාදිනි ගහෙත්වාඛාදනකාලෙව කුච්ඡිපරිහාරියං—යි.

මේ අෂ්ටපරිෂ්කාරයඩරතනාවූ භික්ෂුහුගේ පරිෂ්කාර මාත්‍රයක නවපරිෂ්කාරධරන භික්ෂුහට වනාහි ශය්‍යාවට ප්‍රවිෂ්ටවූවහුට තත්‍ර ඒකපච්ඡිඩ්ඩරණය හෝ කුඤ්චිකාව හෝ වටනේය, දශපරිෂ්කාරික යහට ගිදිනාසමිකාඛවටනේය, එකොලෝස්පරිෂ්කාරිකයාහට ශරයටියහෝ තෙල්නාළහෝවටනේය, දෙළෝස්පරිෂ්කාරිකයහට ඡත්‍රය හෝ වහන්සහලහෝ වටනේයයි යනු දක්වන්ටකිහ,

අයං තාව අට්ඨපරික්ඛාරිකස්සපරික්ඛාරවත්තනා නවපරික්ඛාරිකස්ස පන සෙය්‍යංපවිසනත්‍ථාය තත්‍රඒකපච්ඡිඩ්ඩරණංවා කුම්භිකං වා වට්ටති දසපරික්ඛාරිකස්ස නිසීදනවම්මබණ්ඩං වා වට්ටතිඒකා දසපරික්ඛාරිකස්සකාත්‍තරයඨිංවා තාලනාලිකාවා වට්ටති චාදස පරික්ඛාරිකස්ස ඡත්තංවා උපාහනංවා වට්ටති

මෙසේ දක්වන ලද්දවුන් කෙරෙහි අෂ්ටපරිෂ්කාරිකම සනතුෂ්ඨය සෙයු නව දස එකොලොස් දෙළෝස් පරිෂ්කාරධරයෝ අසනතුෂ්ටයෝය මගෙච්ඡයෝය. යහාදින් නොකියයුතුය ඔවුහුදු අල්පේච්ඡයෝමය සනතුෂ්ටයෝමය සුභරයෝමය සල්ලහුකවුත්තිකයෝමයයි යනු දක්වන්ටකිහ,

එතපුව අට්ඨපරික්ඛාරිකොව සනතුෂ්ටඃ ඉතරෙ අසනතුට්ඨා මහිච්ඡා මහාගජ්ජිනි නවත්තාබ්බා එතෙපිඅපිච්ඡාව සනතුට්ඨාව සුභරාව සල්ලහුකවුත්තිනෝ-යි.

මෙහිසහරතම් උපාසකජනයන්විසින් යම්කිසි රූපාදිප්‍රණීත ප්‍රත්‍යයකින් මේ දෙය වලදනාසේක්වේ නොවලදනාසේක්වේදෝහෝ යි යන සැකයක් නැතිව ලද යම්දෙයකින් සැපසේ දන්දිපින්රැස් කරගන්ට එපුද්ගලයා සල්ලහුකවුත්තී නම් බොහෝ පරිෂ්කාර නැතිව අෂ්ටපරිෂ්කාර මාත්‍රයක් පරිහරණ වශයෙන් දිනානතරයෙහි පත්‍රහාරගතිතව යනසනතුෂ්ඨි මෙන් ලැබුවු ප්‍රත්‍යයිඇතිබව වන්නේය මෙසේ අනෙකප්‍රකාරයෙන් වර්ණනාකරණලද සංතුෂ්ටිභාවයෙහි ගුණනොසලකා ලදදෙයකින් සතුවුනොව ලාභසත්කාරයෙහි ඇලුනහොත් මහත් අනය ව්‍යසනයට පැමිණෙන්නේය කෙසේදයත්? යම්සේ බාලිසිකයයි කියනලද බිලිවැදි තෙමේ මත්‍සය්‍යයන් ග්‍රන්නාවිලිය නැඹුරුවූවිලයෙහිප්‍රතිඡ්ඡපකරන්නේද ඒ දුක ගොචරයෙහි ඇලුනුඑක්තරා මත්‍ස්‍යයෙක් ගිලනය කරන්නේද එසේගිලි මත්‍ස්‍යතෙමඅනයව්‍යසනයට පැමිණේද නොවන් බිලිවැදිහුගේ අභිප්‍රායානුකූලවූ ක්‍රියාවට පැමිණෙන්

ශූන්‍ය. ඒ එසේමය බිලිවැදියයියනු පාපිමත්වූ මාරයාහට නමමක බිලියැයියනු ලාභසත්කාරයට නමමකි යම්කිසිභික්ෂුකෙ ණක් උපන් ලාභසත්කාරයෙහි ඇලුම්ඇතිව ආශාවැඳැතිව ඉවසානම් ඒ කෑමතිවේනම් ඒ භික්ෂුතෙමේ බිලිනාලද බිලිඇති මකණෙකැයි කියනුලැබෙයි මහවත් ලාභසත්කාර නැමැති බිලිය ගිල පාපිමත්වූ මරහු නැමැති බිලිවැදිහට දසුව මහත්වූ අනයව්‍යසනයට පැමිණෙන්නේය. ලාභසත්කාරයනම් මෙසේ දරුණුවූ ඉදයෙක කවුකවූදෙයෙක එරුණුවූදෙයක නිරුත්තරවූ අයාගළඝුවයයි කියනලද නිවිණයට අන්තරාය කරණුදෙයකි එසේහයින් උපන්ලාභසත්කාරය දුරුකෙරම් නොවුපන් ලාභ සත්කාරයනොපතම් එහි සිතඟණ නොසිටුවම්සිකියානික්මියයුතු "එයින්වදලිහ" සසුත්තයි ය **ලාභසත්කාර සංයුත්තකෙයෙකි,**

දුරුණෝ භික්ඛවෙ ලාභසක්කාරසිලොකො කවුකො එරුසො අන්තරායිකො අනුත්තරස්ස යොගඛෙමස්ස අධිගමාය සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ බාලිසිකො ආමිසගතං බලිසං ගම්භීරෙ උදකරහදෙ පක්ඛිපෙය්‍ය තමෙනං අඤ්ඤතරො ආමිසචක්ඛුමච්චොගිලෙය්‍ය එවංහි සොභික්ඛවෙ මච්ඡා ගිලිතබලිසොබාලිසිකස්සඅන්තයං ආපජ්ජන්ත්‍යව සනං ආපජ්ජනනා යථාකාමකරණීයො බාලිසිකස්ස බාලිසිකොතිඛ්ං මාරඅස්සතං පාපිමතො අධිවචනං; බලිසන්තිඛ්ං භික්ඛවෙ ලාභසක්කාරසිලොකස්සතං අධිවචනං, සෙයාතිඛ්කාවි භික්ඛවෙ භික්ඛු උපපන්නාලාභසක්කාරසිලොකං අස්සාදෙති නිකාමෙති අජ්ඣොචරති භික්ඛවෙ භික්ඛු ගිලිතබලිසො මාරස්ස අන්තයං අපජ්ජනනා ව්‍යසනං ආපජ්ජනනා යථාකාමකරණීයො පාපිමතො එවං දුරුණෝ ඛ්ං භික්ඛවෙ ලාභසක්කාරසිලොකො කවුකො එරුසො අන්තරායිකො අනුත්තරස්ස යොගඛෙමස්ස අධිගමාය, නසමානිහ භික්ඛවෙ එවං සික්ඛිතබ්බං උපපන්නං ලාභසක්කාරසිලොකං පජහිස්සාම නව ඉනා උපපජ්ජනනා ලාභසක්කාරසිලොකො චිත්තංපරියාදායඨස්සතීති එවං හිවෝ භික්ඛවෙ සික්ඛිතබ්බං-ගි

අපිච යම්සේ දිග්ලොම්ඇතිහෙළිතොමෝ කවුයෙන් ගැවසීගත් කැලැයක්දැක ගොදුරුලොභයෙන් එයටවැද ඒ ඒ තැන කවුයෙහි බැඳී මහත් අනයව්‍යසනයට පැමිණෙන්නේද එපරිද්දෙන්ම මේ ශාසනයෙහි ඇතැම් භික්ෂුකෙණක් ලාභසත්කාරවිත්තයෙන් මැඩ වත්වනලද්දේ පෙරවරුවේළඟ හැඳපෙරව ග්‍රාමයට මහා නිගම යට හෝ පිඬුපිණිස පැමිණ අසවල් අඟවල් නියමගම් රජමසවුළුලන් ලුකතට ගොජනය ඉදන්නාහුය යනාදීන්සිතා ඒ ඒතැන්හි බැඳී ලෙමින් වුලුපිණ්ඩපාතික සුත්‍රාදීන්මෙන් මහත්වූ අනයව්‍යසන යට පැමිණෙන්නේය. ලාභසත්කාරනම් මෙසේ දුරුණුවූ ඉදයෙකි,

එසිත්වදුළහ

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ දිඝලාමිකා ඵලකා කණ්ඨක ගහනං පවිසෙය්‍ය සා තත්‍ර තත්‍රඝජ්ජ්‍ය තත්‍ර තත්‍රඝට්ඨ්‍ය තත්‍ර තත්‍රඛජ්ජිය තත්‍ර තත්‍රඅනයව්‍යසනං ආපජ්ජෙය්‍ය; එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ ඉධෙකච්චො ඔකිණ්ණ ලාභසක්කාර සිලොකෙන අභිභූතොපරියාදින්න චිත්තො ප්‍රුබ්බණ්හ සමයං නිවාසෙත්වා පත්තචීවරමාදාය ගාමංවා නිගමංවා පිණ්ඩාය පවිසති සො තත්‍ර තත්‍රඅජ්ඣාපජ්ජති තත්‍ර තත්‍ර ගච්ඡති තත්‍ර තත්‍රඅජ්ඣාපජ්ජති තත්‍ර තත්‍ර අනයව්‍යසනං ආපජ්ජති එවංදුරුණෙඛොඅභික්ඛමෙලහසක්කාරසිලොකො—පෙ—"එවංඛිලොභික්ඛවෙ සික්ඛිතබ්බං"යි

අපිච උපරිආකාශයෙහි වෙරම්බනම් වාතයෙක් හමන්නේය. ඒ වාතයට යම්පක්ෂියෙක් පැමිණියේවිනම් ඒ වෙරම්බනම් වාතයෙන් බිඳ විසුරුවනලදුවිපාදයෝ අන්තැනෙකයන්නාහ. පක්ෂපත්‍රයෝ අන්තැනකයන්නාහ හිස අන්තැනකයන්නේය කය අන්තැනෙකයන්නේය; එසේමහයින්ම මේ ශාසනයෙහි ඇතැම් භික්ෂුංකෙණෙක් ලාභසත්කාරයෙහි ගිජුව නිමිත්තග්‍රාහී වීවුව අනුව්‍යඤ්ජනග්‍රාහී වීවුව ඉන්‍ද්‍රියසංවරය නැසීරෙන්නේ නොරක්ඛාගැලද කයෙහා වචනයෙහා සිතෙහිවූ සඉදුරන් රැක්මෙහි සිහිනැතිව අසංවාතවූ ඉන්‍ද්‍රියයන් ඇතිව ගන්නේය උකල්හි දුනනිවස්තුවූ දුස්සාරුතුවූ නෝ මෘගමුන් දැක රාගචිත්තය උපදවා එයින් මඩතාලදුවේ ශික්ෂාප්‍රත්‍යක්ඛ්‍යානයකොටු ගිහිගටගන්නේය එකල් හි ඔහුගේ සිව්රු පාත්‍රාදි පිරිකර ඒ ඒ තැන දමනලදුව වෙරම්බ වාතයෙන් නැසුනු පක්ෂීන්ට මෙන් විනාශයට පැමිණෙන්නේය ලාභ සත්කාරය නම් මෙබඳු අනර්ථයක් දෙයෙකි,

එසිත්වදුළහ

උපරිභික්ඛවෙ ආකාසෙ වෙරම්බා නාම වාතා වායන්ති, තඤ්ඤෙ පක්ඛිනවජ්ජති තමෙනං වෙරම්බවාතා ඛිපන්ති, තස්සවෙරම්බවාත ඛිත්තස්ස අඤ්ඤතෙව පාදා ගච්ඡන්ති අඤ්ඤත්‍ර පක්ඛාගච්ඡන්ති අඤ්ඤත්‍ර සීසං ගච්ඡති අඤ්ඤත්‍ර කායො ගච්ඡති, එවමෙවඛො භික්ඛවෙ ඉධෙකච්චොවා භික්ඛුලාභසක්කාරසිලොකෙන අභිභූතොපරියාදින්න චිත්තො ප්‍රුබ්බණ්හසමයං නිවාසෙත්වා පත්තචීවරමාදාය ගාමංවා නිගමංවා පිණ්ඩාය පවිසති අරක්ඛිතෙනෙව කායෙන අරක්ඛිතාය වාචාය අරක්ඛිතෙනත චිත්තෙන අනුපට්ඨිතාය සතියා අසංවුතෙහි ඉන්‍ද්‍රියෙහි; සො තඤ්ච පස්සති මාතුගාමං දුනනිවත්ථංවා දුප්පාරුතංවා තස්ස මාතුගාමං දිස්වා දුනනිවත්ථංවා දුප්පාරුතංවා රාගො චිත්තං අනුඩහෙති සො රාගානුඩහිතෙන චිත්තෙන සික්ඛං පච්චක්ඛාය හීනායාවත්තති තස්ස අඤ්ඤත්‍ර චීවරං හරන්ති අඤ්ඤත්‍ර පත්තං හරන්ති අඤ්ඤත්‍ර නිසීදනං හරන්ති අඤ්ඤත්‍ර සුවිභරං හරන්ති චෙරම්බවාතඛිත්තස්සෙව සත්තස්ස එවං දුරුණො ඛො භික්ඛවෙ ලාභසක්කාරසිලොකො—පෙ—එවංඛිලොභික්ඛවෙසික්ඛිතබ්බං—යි.

අපිච ලාභසත්කාරයනම් දරුණුවූ දෙයක ලාභසත්කාරයෙහි ගිජුවලාභසත්කාරයෙන් මැඩපවත්වනලද සිත්නම් ඉදවදත්ත සර විරයන්වහන්සේගේ කුසල්මුල් සිදුනේය ලාභසත්කාරය උපද වන්‍ර පිණිසම සඞ්ඝභෙදදීතොයෙක් අකුසල් රුස්කරාට අපායභාග වූසේක, ලාභසත්කාරයනම් මෙසේදරුණුවූ කටුකවූ දෙයකි,

"එසින්වදුලහ"

දුරුණෙ භිකඛවෙලාභසකකාරසිලොකො—පෙ—ලාභසකකාර සිලොකෙන අභිභූතො පරියාදින්න විතතො භිකඛවෙ දෙවදතතො සංඝංභින්දි, එවං දුරුණෙ ඛො භිකඛවෙ ලාභසකකාරසිලොකො—පෙ— සිකඛිතබබංහි, දුරුණෙ භිකඛවෙ ලාභසකකාරසිලොකො—පෙ—ලාභසකකාරසිලොකෙන අභිභූතසස පරියාදින්නා විතතසස භිකඛවෙ දෙවදතතසස කුසලමූලං සමුවෙජදමගමා එවංදුරුණෙ ඛො භිකඛවෙ ලාභසකකාරසිලොකො—පෙ—සිකඛිතබබංහි දුරුණෙ භිකඛවෙ ලාභසකකාරසිලොකො—පෙ— ලාභසකකාරසලොකෙන අභිභූතසස පරියාදිනන විතතසස භිකඛවෙ දෙවදතතසස කුසලො ධමමා සමුවෙජදමනමා, එවංදුරුණෙ ඛො භිකඛවෙ ලාභසකකාරසිලොකො—පෙ—සිකඛිතබබංහි,

"දුරුණෙණ භිකඛවෙ ලාභසකකාරසිලොකො--පෙ—ලාභසකකාරසිලොකෙන අභිභූතසස පරියාදිනනවිතතසස භිකඛවෙ දෙවදතතසස සුභතකා ධමමා සමුවෙජදමනමා එවං දුරුණෙ ඛො භිකඛවෙ ලාභසකකාරසිලොකො, යනාදි

අපිච මවිපියන් පිණිසද දුන දුන බොරු නොකියන්නාවූ සමයෙ කල්යාමෙන් ලාභසත්කාරයෙහි ගිජුව දුන දුනම බොරු කියති එබැවින් භික්ෂූන්විසින් ලාභසත්කාරයෙහි ගිජුනොවුව මැනවි එසින්වදුලහ—

ඉධාහං භිකඛවෙ එකචචං පුගගලං එවං වෙතසාවෙතසා පරිවම පජානාමි නවායමමායසමා මාතුපිඝතු සමපජාන මුසා භා සෙයයානි තමෙනං පසසාමි අපපරෙන සමයෙන ලාභසකකාර සිලොකෙන අභිභූතං පරියාදින්නාවිතතං සමපජානමුසා භා සනතං එවං දුරුණෙ ඛො භිකඛවෙ ලාභසකකාරසිලොකො; කටු කො එරුසො අනතරායිකා අනුතතරසස යොගකෙඛමසස අධිග මාය, තසමාතිහ භිකඛවෙ එවං සිකඛිතබබං උපපනනා ලාභසක් කාරසිලොකා පරිභිසසාම නව නො උපපනනා ලාභසකකාර සිලොකො විතතං පරියාදාය ඨසසතීති, එවං හිඛවා භිකඛවෙ සිකඛි න බබං—ති,

අපිච, සම්මත් බ්‍රලවත් පුරුෂයෙක් දැඩිකොට හඹරණලද වාල රජ්ජුයෙන් හෙවත් වාලරූවයෙන් (දැඩිකොට හඹරණලද ලණුව කින්) කකුලප්බඳාව වෙලා ලියනකද ලා අදනා රුහුණක් පරිද් දෙන් ඇද ඇතිනයකලේ විනම් ඒ රුහුණ කකුලෙහි ඡීවියකපන් මෙය ඡීවියකපා එමය කපන්නේය යමකපා මස් සිදිනේය මස්සිද නහරසිඳිනේය නහරසිද ඇටසිදිනේය ඇටසිද ඇටමිදුලෙහි පැහැර වැදී සිටිනේය; එපරිදෙදන්ම මේ ලාභසත්කාරයත් ලෞහවය යෙන් ආශ්‍රයකලහුගේ ලාභසත්කාර නැමැති වාලරජ්ජුව ගුණ නැමැති ඡීවිය ගුණනැමැති එමය ගුණනැමැති මාංශය ගුණනැමැති ඇට සිදගොස් ගුණනැමැති ඇටමිදුලෙහි වැදී නසන්නේය; ඒ ඒ අනාසීවේ ප්‍රවහාව වශයෙන් හෝ විදින්නේය මතෙහි හෝ විදින්ය එසේහෙයින් මේ ලාභසත්කාරය නම් මෙබදුදුක් දායක දෙයකි එබැවින් ඒ දුරුනොවසුතු මැයි, එසිත් වදලහ,

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ බලවා පුරිසෝ දළහාය වාලරජ්ජුයා ඡිඛ්ඛං වෙධෙත්වා සංසෙය්‍ය සා ඡිවිං ජිනෙය්‍ය ඡවිං ඡෙත්වා චම්මං ජිනෙය්‍ය චම්මං ඡෙත්වා මංසං ජිනෙය්‍ය මංසං ඡෙත්වා නහාරුං ජිනෙය්‍ය නහාරුං ඡෙත්වා අට්ඨිං ජිනෙය්‍ය අට්ඨිං ඡෙත්වා අට්ඨිමිඤ්ජං ආහවව්ච්ඡෙය්‍ය; එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ ලාභසක්කාරසිලොකො ඡවිං ජිනති ඡවිං ඡෙත්වා චම්මං ජිනති චම්මං ඡෙත්වා මංසං ජිනති මංසං ඡෙත්වා නහාරුං ජිනති නහාරුං ඡෙත්වා අට්ඨිං ජිනති අට්ඨිං ඡෙත්වා, අට්ඨිමිඤ්ජං ආහවව ති්ඨති එවං දුරුණෙ ඛො භික්ඛවෙ ලාභසක්කාර සිලොකො, යනාදි

අපිච එක් සමයෙක්හි බුදුහු රජගහ නුවර වෙළුවනාරාම මයහි වැඩවසා වදුරණසේක, එසමයෙහි වනාහි පූර්වාලියෙහි කිය නලදක්‍රමයෙන් දෙවිදත්තෙර අජාසත්රජහු පඟවාගත, ඒරජ කුමර පන්සියයක් පමණ රථපිරිවරා සවස උදය දෙවිදත්තෙරුන් කරා උපස්ථානයට එලඹින්නේය; රසමසවුලෙන් යුක්තවූ පන් සියයක් පමණ බත්වසුන්ද එළවන්නේය, එකල ඛොහෝ භික්ෂූන් වහන්සේ බුදුන්කරා එලඹ වැඳ එකත් පසෙක හිද එපවත් දැන්වූ සේක; එසිත් කි ය,

රාජ ගෙ දෙවදත්තෙ වෙළුවනෙ කලන්දක නිවාපෙ තෙනඛොපන සමයෙන දෙවදත්තස්ස අජාතසත්තු කුමාරො පඤ්චහි රථසතෙහි සායං දාසං උප ානං ගච්ඡති; පඤ්චව ථාලිපාකසතානි හත්ථාභිහාරං අභිහරීයන්ති අථඛො සම්බහුලා භික්ඛූ යෙන භගවා තෙනුපසංකම්සු උපසංකම්ත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු

එකමන්තං නිසිදිත්‍යාඛෝ තෙ භික්ඛූ භගවන්තං එතදවොචුං දෙව දත්තස්ස භගවත අජාතසත්තුකුමාරෝ පඤ්චහි රථසතෙහි සායං පාතං උපඨානං ගමිස්සති; පඤ්ච ච ථාලිපාකසතානි භත්තාභිහාරෝ අභිහරීයති-යි

මෙපවත් ඇසුවිශුඛගුණ රත්නනිධිනිකෙතවූ සම්බුදුරජාණන්වහන්සේ—

මා භික්ඛවෙ දෙවදත්තස්ස ලාභසක්කාරසිලොකං පිහයිත්ථ යාවකීවඤ්ච භික්ඛවෙ දෙවදත්තස්ස අජාතසත්තුකුමාරෝ පඤ්චහි රථසතෙහි සායං පාතං උපඨානං ගමිස්සති; පඤ්ච ච ථාලිපාකසතානි භත්තාභිහාරෝ අභිහරිස්සති හානියෙව භික්ඛවෙ දෙවදත්තස්ස පාටිකංඛා කුසලෙසු ධම්මෙසු නොවුඩ්ඪි; සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ වණ්ඩස්ස කුක්කුරස්ස නාසාය පිත්තානිඤ්ඤය්‍යුං, එවංගිසොං භික්ඛවෙ කුක්කුරෝ සීසෙය්‍යාසොමත්තාය වණ්ඩතරොඅස්ස, එවමෙව ඛෝ භික්ඛවෙ යාවකීවඤ්ච දෙවදත්තස්ස අජාතසත්තුකුමාරෝ පඤ්චහි රථසතෙහි සායං පාතං උපඨානං ගමිස්සති පඤ්ච ච ථාලිපාක සතානි භත්තාභිහාරෝ අභිහරීයති හානියෙව භික්ඛවෙ දෙවදත්තස්ස පාටිකංඛා කුසලෙසු ධම්මෙසු නොවුඩ්ඪි—යනාදී මහණෙනි තෙපි දෙවදත්තසථවිරයන්ගේ ලාභසත්කාරය නොපැතුව මහණෙනි දෙවදත්තසථවිරයන්ට අජාතශත්රජකුමර පන්සියයක් රථපිරිවරා සවස උදය උපස්ථානයට එළඹීමහා පන්සියයක් බත් වළඳන්දෙන්න් යම්තාක් කල්ද ඒතාක්කල් දෙවදත්තසථවිරයන්ට අභිමාන වශයෙන් හානියක්ම පෙණෙන්නේය ඔහුට කුශල ධර්මයෙහි වැඩීයක් නොපෙණෙන්නේය යම් සේ මහණෙනි වණ්ඩවූ සුනඛයාහුගේ නාසයෙහි පිහක් නඹා බිඳුනා ලද්දේ ඒසුනඛතෙම අභිගෘහිත්ම වණ්ඩතර වන්නේය සෙසු දවසට වඩාසැවියන්කරා ළඟාවදනේමන්නේය එපරිදෙන්ම මහණෙනියම් තාක් දෙවදත්තසථවිරයන්ට අජාතශත්රජකුමර පන්සියයක් රථ පිරිවරා සවස උදය උපස්ථානයට එළඹ පන්සියයක් බත්වසුන් එලවාද ඒතාක් ඔහුට අභිමානය වැඩී හානියක් ඇවැඩක් මිස වැඩෙක් නොපෙණෙන්නේය මහණෙනි ලාභසත්කාර නම් මෙසේ දරුණුදෙයකැයි වදළසේක, මෙපමණක්මතු නොවෙයි යම්සේ කදලිනම එකාන්තයෙන් තමහට අවැඩපිණිස එලගණිද කෙපෙල් ගස එලගත් මතු නොපවත්නේද යම්සේ උණගස බටගස එලගත් කල නොපවතීද නසිද ගැබගත් අඹතරී යම්සේ නසිද එපරිද්දෙන්ම ලාභසත්කාරයත් යමෙකුට උපනහොත් එතිනම ඔහුනසී.

එසිත්වදුලහ.

එලංවෙ කදලිංහනති එලංවෙවලුංඵලංනලං
සකකාරෝ කාපුරිසංහඤ්ඤති, ගඹබහා අසසතරිංයථා-යි

ලාභසත්කාරයෙහි නොඳක්වනලද ආදීනව සංයුත්තයෙහි ලාභසත්කාර සංයුත්තකයෙන් බලාදතයුතු, මෙසේ නොයෙක් ලෙසින් වණනලද ලාභසත්කාරයෙහි ආදීනව දැක ලදදෙයකින් සතුටුවීම එහලොකික පාරලෞකික සම්පත්තියට කාරණා වන බැවින් ගෙද උතුම් මගුලෙක් නම් වන්නේය "කතඤ්ඤුතා" යන තන්හි කතඤ්ඤුතා නම් කවරයත්? මදවුහෝ බොහෝවූහෝ කල උපකාරය දන්නාබව කතඤ්ඤුතා නම්වේ, යමෙක් කෘතොපකාර දන්නේවිනම් හේ උත්තම පුද්ගලයෙකි එසේ හෙයින් යම් කිසි කෙණෙක් යටත් පිරිසෙසින් අඩිකටපාසයක් ඇති විටක පැන් පමණක් දී උපකාර කලවුන් හෙරෙහිද ඉරාගපිඩාවකින් පෙලෙන විටක රොගයට නිසි ඖෂධයක් හෝ ආහාරාදියක් හෝදීයේකිසි උපකාරයක් කළකෙණෙක් ඇත්නම් යම්කිසි ශාසත්‍රයකින් එකපදයක්හෝ අකුරක් හෝ කියා කුසලා කුසල විභාගවශයෙන් දඟම් පදයක්හෝ කියා පරලොවින් සංග්‍රහ කළකෙණක් ඇත්නම් මං මුළාවූ තැනෙක මගකියා හෝ යුක්ති කියන තැනක අගහියෙන් දුරුව ආධාරව වචනයක් කියාහෝ කී නොකී සම්මලසකින් ඉහලෝපරලෝදහින් කළඋපකාරයක් ඇත්නම්ඒඋපකාරය ගලකෙටු රෙඛාවක් පරිද්දෙන් නොමා සිත තොරහණ කෘතොපකාර නොදන් හයානකවූ නරාවලින් මහාඩනාගු වානර රජ්ජුරුවන්ගේ ගුණ නොසලකා මරා මස්කත පිණිස ගිහිඋඩ ගලහෙලා වෙහසදී ඒ පවින් එමජාතියෙහි මනුෂ්‍ය ප්‍රේතාව මහදුක්විඳ නැවත අවීචිමහ නිරයට හිය පුරුෂයාවසෙයින් වන අවඩැත් සිතතබාහගණ මට කලඋපකාරයට වඩා නොයෙක් ලෙසින් උපකාරකෙරෙමියි කියා මසු සතරක් නිසා එක උස්පතක් දී සංග්‍රහකලි පුරුෂයාහෙරෙහි පැහැද නැවබිඳී මුහුදුබත්වූ කල තමා සතු පුවරුකවදී ප්‍රත්‍යුපකාරකොට ශාසනාන්තර්ධානය දක්වා පණ්ඩිතජාතයන් විසින් බණකියා අසා සතුටුවන සඩඹාලංකාර සෙයි තමාහෙ ගුණලියවාගත් පුරුෂයාවසෙයින් කෘතොපකාර දුන්මෙනි ගුණසලකා ඒකරෙත් නම් හෙද ඵලශ්‍රුතික ලොකොත්තර සම්පත්තියට කාරණාවන බැවින් උතුම් මහුල් නම් වන්නේය "කාලෙන ධම්මසවනං" යනෙහි ධම්ශ්‍රවණය නම් කවරහයත්? යම්කාලක සිත උඩඟුවිද කාම විතර්කාදීන් විසින් මඩනා ලදුවේද එකල්හි කල්‍යාණ මිත්‍රයන් සමීපයට එළඹ තදනුරූපවූ බණ ඇසීම ධම්ශ්‍රවණ නම්වේ ඒ ධම්ශ්‍රවණයෙහි අනුසස් නම් පෙර නොඇසූ අර්ථයන් අසනුලැබෙයි පෙර

ඇසුරුකළයුත්තන් නැවත නැවත ඇසීම් වශයෙන් පිරිසිදුවෙයි සියලු ආර්යයන්කෙරෙහි කාංක්ෂා දුරුවෙයි සැනසෙන්නේ බැවින් සම්‍යක්දෘෂ්ටිය සෘජුවෙයි දෘෂ්ටිය සෘජුවූ බැවින්ම නුගේ සිත පහදියි-යනාදී පසඩම්ශ්‍රවණයෙහි අනුසස් තමා වන්නේයි, එසිත් වදාළහ බුදුහු--

පඤ්චිමේ භික්ඛවේ ධම්මස්සවණේ ආනිසංසා කතමේ පඤ්ච අස්සුතං සුණාති සුතං පරියෝදපේති කඞ්ඛං විතරති දිට්ඨිං උජුංකරෝති චිත්තඤ්ච පසීදති ඉමේ ඛෝ භික්ඛවේ ධම්මස්සවණේ පඤ්චආනිසංසා-යි.

මෙහෝ කීමෙන් ප්‍රයෝජනකවේරද ඒකාසංඛ්‍ය කප්පුවහයක් මුළුල්ලෙහි මහාපරාමිපුරා අග්‍රශාරිපුත්‍රස්ථවිරයන් වහන්සේද පවා අසඤ්ඤී මහාතරුණවහන්සේ විසින්-

යෙ ධම්මා හෙතුප්පභවා තෙසං හෙතුං තථාගතෝ ආහ
තෙසඤ්ච යෝ නිරොධෝ එවං වාදී මහාසමණෝ—යි.

වදුරණුලදමේ ගාථාවඅසා මසාවාත් ඵලසෙකිපිතිවා උපරි මාගීත්‍ර යබුදුන් කෙරෙන් ඇසූ ධම්මයන් සිඩසකොට ගත්සේක, අසඤ්ඤකොණ්ඩඤ්ඤ ප්‍රමුඛවූ අටලොස්තකලක් බ්‍රහ්මයාද බරණැස ඉසිපතනාරාමයේදී "චෙතම භික්ඛවෙ" යනාදින් දෙසූ දම්සක්පැවතුම් සූත්‍රදේශනාව අසාම නිවන් සම්පත් ලදහ, බිම්බිසාරාදී රජදරුවෝද අනාථපිණ්ඩිකාදී සිටුවරුද විසාඛාදී උපාසිකාවරුද සොණදණ්ඩාදී බ්‍රාහ්මණයෝද සෙසුජනයාකී අපමණ මනුෂ්‍යයෝද ආලවකාදී යක්ෂයෝද ශක්‍රාදී දෙවියෝද මහාබ්‍රහ්මාදී බ්‍රහ්මයෝද එසෙක දෙකෙකයනාදින් හැර සුවිසිමණ්ඩලයෙක්හිදී නිවන් සම්පත්ලද සත්වයෝද ධම්ශ්‍රවණයකොටම නිවන්සම්පත්ලදහ; අතීතයෙහි ලොවපහළිවූ අප්‍රමාණසම්බුදුවරයන් සෙකරෙහි නිවන්සම්පත් ලද අපමණසත්වයෝද ධම්ශ්‍රවණයකොටම නිවන්සම්පත්ලදහ, අනාගතයෙහි පහළිවන අප්‍රමාණසම්බුදුවරයන් සෙකරෙහි නිවන්සම්පත් ලබන අපමණසත්වයෝද බණඅසාම නිවන්සම්පත් ලබන්නාහ, අතීනාදී කාලත්‍රයෙහිම නරකාදී සතරඅපායයන්හිදී සැඟීමොක්ෂ සම්පත් ලබා සිටියසත්වයෝද බණඅසාම ලබන්නාහ, එසේහෙයින් බුදුදහම්කියන්නා පැමිණ බණඇසීම උතුම්ම ගුල්නම් වන්නේය, මෙසේ ආරම්භොමයනාදී ගාථාවෙන් බුදුරජනාදරයෙහිද මව්පියන්ආදිවැඩියන් සෙසරෙහිද වඳින මානනාදී වසයෙන් කරන්නාවූ සෞරවය එක්මහලෙක මාන ඔබඩම්භ වශයෙන් ආත්මොද්කර්ෂියක් නැතිව ගුරුන්වහන්සේ කෙරෙහිද මව්පියන් ආදී වැඩියන්කෙරෙහිද යටත්වූ පැවතුම් ඇතිබව

එක්මතුලෙන ත්‍රිවිධ සතෙනාසයෙන් ඤාතුභවඛව එක්මතුලෙක මදවූද බොහෝවූද කායෙනාපකාර දන්නාබව එක්මතුලෙක යම් කලෙක සින උඩතුවද කාමවිතකීදීන් විසින් මඩනාලදුවේද එකල්හි කල්‍යාණ මිත්‍රයන් සම්පයව එලිඹ තදනුරූපවූ ඛණ ඇසීම එක්මතුලෙකැයි කියා මතුල්පතක් වදරා මත්තෙහිදු මතුල් වදරන්නාවූ බුදුරජානන්වහන්සේ—

ඛන්තීව සොවවසසතා සමණානඤ්ච දසසතං
කාලෙන ධම්මසාකච්ඡා එතං මඞ්ගලමුත්තමං-යි

යනෙහය වදළසේක, "ඛන්තීව"යන්නෙහිඤාන්තිය නම් කවර යන්? සියලු සත්වයන් විසින් කරන්නාවූ අපරාධය ඉවසීම ඤාන්තිය නම් වන්නේය. හෙද දශපාරමිධර්මයන් කෙරෙහි එක්පාරමිතාවක් හෙයිනුත් පෙරකලාබුනම් කසිරජකු විසින් කටුසැම්බියෙන් පහර දී සැතින් අත්පා කන් නාසා කපා පයින් ලිය තලා කරින් ලෙහෙ නික්මවා ගියකල්හි සෙනාපති අවුත් සවාමිනි රජකළි දෑ මනාසෙ දෙයි වරදකළ රජහට මුත් ඵලාවමනාකිපෙන්නහයයි කීහයින්—

යෝ මෙ හත්ථේ ච පාදෙච කණ්ණනාසඤ්ච ඡේදයි,
විරං ජීවතු සෝ රාජා නහිකුජ්ඣන්ති මාදිසා-යි-

යනනාථාවෙන් එම්බා, සෙනාපතිය යම් කසිරජෙක් මාහගේ හස්ත පාද කණ්ණනාසයන් ඡේදාසය කෙරෙල්ද ඒ රජතෙම ඔහුගේ අග්‍ර මහෙසිකාවන් ඇතුළුවූ අන්තඃපුරවාසීන්හා රාජකුමාරයන්හා ඛඬිමිත්‍රයන් හා සියලුරාජ්‍යවාසීන්හා සමග විරාත්කාලයක් මුළුඵලඵලහි ආයුරාරොග්‍යාදි සකලාභිවෘඩි වඩිනය ලෙකරෙවින් යැපෙන්වාසය කෙරේවයි මාවැනිවූ බොමැඩහිද බුදුවනු කැමති පණ්ඩිතවරු මෙබඳක් නිසා සිත ඛන්තිකොට ගෙණ ඤාන්තිපාරමිතාව කිලුටු නොකෙරෙනි රජහට ආවඩා ඒ පිනින් බෝමැඩ වැඩහිද බුදුවූ හෙයිනුත් මතුල්වන්නේය, තවදෙමේ ලෝකයෙහි දන්දෙන සත්වයෝ සිල් වතුන් සොඟා දන්දෙත්ද. දුසකයන්ට සිල්වත්හු පුණ්‍යක්ෂෙත්‍ර වෙත්ද. එපරිද්දෙන් ඤාන්තිපාරමිතාව පුරමියි පුරණ මහෝත්ත මයෙක් ඇත්නම් ඔවුන් හිසින් මමෂ් සැලකියයුතුයි,—මෙසේදයන්?—ඤාන්තිය නම් දණ්ඩනිග්‍රහයක් නොකරණලද දශාක්‍රොශවයතුවෙන් නොබණන යහපත් සත්පුරුෂයන් කෙරෙහිම කාරණලද ඤාන්තියක් නොවෙයි නොදෙක් ලෙසින් අපරාධ කාන්නාවූ සත්වයන් කෙරෙහිම පැවැත්විය්‍යුත්තේය, ධම්මසේ කියි රෝගපීඩාවක් නැත්තාවූ සත්වයන්ට වෙදකමින් ප්‍රයෝජනනැද්ද. ශාස්ත්‍රවෙද්‍යාචාර්‍යයෙක් වාතපිත්තාදි රෝගයෙන්ම පීඩිත සත්වයන්

හව වෙදකම්මිකාට සුවපත්කෙළේවිනම් ඒ වෛද්‍යාචාර්‍යතෙම උතුම්වේද ප්‍රවරද එමෙන් යම්පණ්ඩිතයෙක් නොයෙක් ලෙසින් අපරාධකරණසුළුයන් කෙරෙහිම ක්ෂාන්තිකෙළේවිනම් හේ උතුම් වෙයි ප්‍රවරවෙයි, මෙසේද සිතා ක්ෂාන්තිය කොටගතනොහැකිවේ නම්සම්බුදුයන්වහන්සේගේ පූජනීය චරිතගුණය සැලකියයුතු, ඒ මෙසේ දනයුතු, එඹා පින්වත්වූ ප්‍රව්‍රජිතය තාගේ ශාස්තෘතෙමේ සම්‍යක් සම්බොධියට පැමිණෙනිම සාරාසඞ්ඛ්‍ය කල්පලක්ෂයක් පාරමිතා පුරනුයේ ඒ ඒ ආත්මභාවවල්හි ප්‍රත්‍යාර්ථීන්කෙරෙහි හෙවත් වෛරීන් කෙරෙහි පවා සිත කොපයක්නොකළසේක් නොවේද ඒ එසේමය. අපමණබෝසතාණන් ශීලවාදීතකාලයෙහි තමන්ගේ දෙවින් කෙරෙහි අපරාධකලහෙයින් නොමරා රටින් නෙරපූ පවිටු අමාත්‍යයා විසින් නොයෙක් උපායකොට ගෙණාවිත් සතුරුරජහු තුන්සිය යක් යොදුන් රාජ්‍යයගන්නාහුහා යුද්ධකොට වලකනු පිණිස වහ සිකියා නැගි සිටි අමාත්‍යයන්ට ආයුධ අල්වන්වද නුදුන්සේක, නැවත අමාත්‍යයන් දහසහා සමග අමුසොහොනෙහි කරපමණ කොට බිම්කාණ වලසිටුවා පස්ගහනවූදේ මෙහවහයෙන් සිත පමණකුදුනොකලඹා කුණපාහාරවස්ස පිණිස ආ ශෘගාලයන්ගේ පස්වියුහනාස දෙඅත්කොට පිරා දැමීම නිසා වලින් නික්මණපිණිස බාහුබලයෙන් පුරුෂක්‍රියා කොට ප්‍රතිලබ්ධජීවිතඇත් තේ යුද්ධනිවිනිශ්චයෙන් ආරාධිත සිත්ඇති යසඃයන්ගේ ආනුභාවයෙන් තමන්ගේ ශ්‍රීඃහන් ගඛ්ඛයෙහි බැසසිට සිරිසයන හොත් සතුරු රජහුදුක කෝපයක්නොකොටම ඔවුනොවුන් ද්‍රෝහ නොවන පිණිස ශපථකොට ඒ සතුරු රජහු මිත්‍රඝාතයෙහි පිහිටුවාගෙණ

ආසිංසෙඅථව පුරිසෝ නනිබ්බින්දෙය්‍ය පණ්ඩිතෝ,
පස්සාමි වෝ හං අත්තානං යථා ඉච්ඡං තථා අහුං–යි–

යනුවෙන් මේ ලෝකයෙහි පුරුෂ තෙමේ අභිමතඃවියෙහි නොඇසිනිසා ආඃකරන්නේමය ඊට ක්ෂාන්තිඅත්තාවූ පණ්ඩිත තෙමේ මෙසේ දුකට පැමිණිමට කොහි සුවබවෙක් ඇද්දයි නොව ලක්ෂණය යම් ප්‍රකාරයකින් කිසිවක්හට පීඩා නොකොට රජයෙහි පිහිටි මා කැමතිවම්ද එසේවූමාදකිම්ද එසේ නොපත් දකිම්යිකි ශේක, මේද ආශ්චර්‍ය නොවයි චූලධම්මපා ලජාතකයෙහි වැනි උත්තානඃසඃඃයයි කියනලද උඛලා ඛාහනාලද බාලදරකවූගේද,

චඤ්චාරඃනුලිත්තා බාහා ඡිජ්ජන්ති ධම්මපාලස්ස,
දුයාදඃසපථව්‍යා පාණා මේ දෙව නිරුජ්ඣන්ති-යි

යනුදෙණ මුළුපොළවට හිමිවූ ධර්මපාලයාගේ අතුන් ඵිලවූත් ගැල්වූ

අත්හැ සිදුනැලැබෙනි දෙවයෙනි මාගේ ප්‍රාණයෝ නිරුඩ්ධවෙතියි සිතා මෙසේ මව්බිසවුන් හඬවමින් සිටියදී මහාප්‍රතාපනම්වූ පියරජහු විසින් හුණ්ඩකිලිල්ලෙස් අත්පා කපපසා එයිනුදු නොසතුටුව මොහුගේ හිස කඩවයි නියෝගකළ කල්හි එම්බා බුදුකුරු දම්පුරණ ධම්පාලයනි නොපගේ සිතට නිගුහකරන්ට සුදුසුකල්වන්නේය, එහෙයින් දැන් හිසකපනපිණිස ඇණවූ තොපගේ පියරජහු කෙරෙහිද හිසකපන පුරුෂයා කෙරෙහිද ගඩන මව්බිසව කෙරෙහිද නොපමකෙරෙහිද යනමේ සතර ස්ථානයෙහිම සමසිත්වවයි කියා දැඩුවූ සමාදනයගේ පිහිටා කිපි ආකාරයකුදු නොකළෙස්ක, මේද ඕනියත්බව සිත හෙයින් ආශ්චර්‍යනොවයි තිරශ්චනවූවේද හිමවත ශබ්දඝාන නම් හස්තිරාජව ඉපද විසපවූ හෙයින් නාගයෙහි එදිනාලද නොහු නතරනම් වැදිකෙරෙහි පවා ඝත නොකලබා කුමට මට වධකෙළ හිද මේ ප්‍රයෝගය කවරකෙණකුන්ගේ ප්‍රයෝගයෙක්දැයි මෙසේ කියාද ඒ වැදිහු කසිරජහුගේ මෙහෙසිය විසින් තොපගේ දළ ගෙණයන පිණිස එවනලදිමි වහන්සැයි කිකල්හි එසේ විනම් යහ පනැයි කියා ඒවැදිහුන්ගේ මනදෙලි පුරමින් ශ්‍රව්‍යණීයරූස්වරිතගීතමන යෙන් බබලන්නාවූ මනොඥ සොහා ඇති තමන්වහන්සේගේ දළ සහල සිදුදුන්සේක. මෙමදක්වන්නටවදලීහ බුඩඝොසමහතෙරහු විශුඩිමාගීය මෛත්‍රීභාවනාකථාවහි,

තස්ස මනොරථං පුරෙනෙතා ජඛ්ඛණණ්ඩරඤ්ඤෝ නිවජ්ජරණසමුජ්ජ ලිතවාරුණොභෙ අත්තානො දනෙත ඡජ්ජා අදසි-යි.

තවද මහාකපිජාතකයෙහි තමාවිසින්ම පළිත ප්‍රාණත්‍යයන් නගනලද පුරුෂයා විසින්

භක්ඛා අයං මනුස්සානං යථේවඤ්ඤේ වනෙමිගා
යන්නූනිමං වඩ්ඪිත්වා ජාතො ඛාදෙය්‍ය වානරං
සිතොවගමිස්සාමිමංසමාදුයසම්බලං
කන්තාරං නිත්ථරිස්සාමි පාථෙය්‍යමෙම භවිස්සති-යි.

යනුහෙයින් මේ වානරතෙමේ මිනිස්නට භය අනුභවයට නිසි ආහාරයක්වන්නේය මොහුද අරණ්‍යයෙහි යෙසු මෘගයන් මෙනි එහෙයින් මොහු මරාපියා ජාතසංඛ්‍යාත භය ඇත්තෙම් වදුරාකැමිනම්යෙහෙක මස්කා අසිනවූයෙම් මාංසය සම්බලයයි කියන ලද මාංසයට ආහාරකොටගෙණ කාන්තාරයෙන් එතරණවෙමියි පාථෙ ය්‍යයයි කියනලද මට සියලුමගට උපකරණවන්නේයයි මෙසේ සිතා ගලක් නගා මස්තකයට හැනපලාලූකල සුරතලට හිතඇල්වූ ප්‍රිය පුතෙකු බලකරියාන කෙණෙකුන්සේ කදුලු පිරුණු ඇස්ඇතිව ඒ පුරුෂයා බලනසේක්—

මායෙය්‍ය මෙහදනෙනාම්පි තුවංනාමමෙදියංකරි
නිංඛොනාමදිඝාසු අඤ්ඤංවාරෙතුමරහසි-යි.

යනුවෙන් වහන්ස අම්බුබැවින් මට සාමිවූ තොපි මෙබන් දක් කරන්නාවූද දිඝීඝාසුඝ්කය නතපිනම් මෙසේ කරණ අනිකක්හු වලකනුවට සුදුසුනු මෙසේ කෙළලදිදු යි කියා ඒපුරුෂයා කෙරෙහි සිත් නොකලඹා තමන්ගේ දුකද නොසලකා ඒපුරුෂයාට මඟකියා මෙසේ නුවණින් සිතා පැමිණවූසේක, එමදක්වනුවෝකිහ. විශුඩිමාණි සෙහි,

තස්මිංපුරිසෙ විත්තං අපදූසෙසි, අත්තනොව දුක්ඛං අවිනෙත්ව. තමෙව පුරිසං ඛෙමන්ත භූමිං සම්පාපෙසි,

තවදමඟපොළොව මහමුහුද දවනවිසතේජස්ඇති හුරිදත්තන මිනාරජ්ව උපොසථඩඹ අධිෂ්ඨානකොට මිනිස්ලොව තුඹසක්මත් තෙහි පයනයකරන්නේ කල්පාන්තවහ්නියක්වැනි ඖෂධයෙන් සකල ශරීරයනි ඉස්නාකල්හිදු පෙළියයි කියනලද පෙට්ටියෙහි බහා යකඩපඳුවිපරයෙහි කෙළවනකල්හිදු ඒ බමුණා කෙරෙහි සිත කලඹන පමණකුදු නොහැලිලේසේක, නොඑහාත් කුඩා පෙට්ටියෙහි පවත් ඇණබාලන කල්හිදු දුම්ලුකරණු පිණිස අනින් මඩනාකල්හිදු ඒ අහිගුණ්ඩිකඍෂා මාගේ සිල්කඩවේදෝයෑහැ යන භයින් නොකිපුණුසේක, මෙම දක්වන්නට වදුලහ බුදුහු,

පෙළාය පකඛිපනෙනපි පමද්දනෙනපි පාණිනා
ආලම්බනෙ නකුපාමි සීලඛණ්ඩභයා මම-යි.

විශුඩිමාණියෙහිද කියේමැනෝ

හුරිදත්තා නාම නාගරාජාහුනිවා උපොසථඩඹානි අධිට්ඨාය වම්මිකමූඩන සයමානො කපල්ලඩාගත් සදිසෙන ඔසධෙන සකල සරීරං සිඤ්චමානෙපි ඉපලාය පකඛිපිත්වා සකලජම්බුදීපෙ කීලාපිය මානෙපි තායම්මා බ්‍රාහ්මණෙ මනොපදූසමත්තම්පි නාකාසි, එසේම චණ්ඩපඤ්ඤ නම් නාරජවද ඉපිද අහිගුණ්ඩිකයෙකු විසින් වෙහෙසනු ලබන්නේද මනාපදූෂමාත්‍රයකුදු නොඋපදවූසේක, ඉතවත් එමෙපයින නම් නාරජව උපන්කල්හිදු ධම්මෙහි හැසිරෙන්නාවූ පෙරහව්වසු බෝසත්හු අහිගුණ්ඩිකයෙක් ගෙණ රජ්ජගධි දුර කෙලි වන්නේය ඒ අහිගුණ්ඩිකනෙම නිල්වන්වූද රත්වන්වූද රක්ත වණ්ණවූද. මදුවවණ්ණවූද ඔදතවූද මිශ්‍රකවණ්ණවූද යම් යම් වණ්ණඍක් කැමතිවිද ඒනාද ඔහුගේ සිත අනුව පවත්නාඍක් මොහුට ලාභසත්කාර වැඩිවයි යන සිතින් ඔහුසිතූ සිතට බැදු පැහැ ඇතිවනසේක, ඒ බෝසතුන්ගේ ආනුභාවයවනාහි ඵලසංඛ්‍යාතපෝ

ළොව මුනුදසේ දියකරන්නවද මුනුද වැනි ජලය පොළොවසේක රත්නවද ගැකිවනසේක, ඉදින් ඒ ආලඹකයාහට කිපුනුසේක් වීම නම් ක්‍ෂණයකින් දවා හෙමකරන්නදද ගැකිවනසේක, විත්තව සගවුයෙම් විත්තම් සීලයෙනුදු පිරිහෙමියි සීලයෙන් පිරිහුනාහට සමක් සම්බෝධි නැමැති උත්තමාර්‍ථය සිඛනොවී පිරිහෙන්නේ යයි සිතා කිසිවෙෂයක් නොකලිසේක,—

වදලේමැනෝ

තදුපිමං ධම්මවාරිං උපවුච්ඨං උපාසථං,
අභිගුණ්හිකෝ ගහෙත්වාන රාජාරමහි කීළති.
යං පෝ වණ්ණං විනතයති නීලං පීතංව ලොහිතං,
තස්ස විත්තානුවත්තෙතනෙතා ගොම් විත්තිතසන්නිභෝ.
ථලං කරෙය්‍ය උදකං උදකම්පි ථලංකරෙ,
යදිහන්තාස්සපකුපපය්‍යං බ්‍රහ්මණ ජාරිකංකරෙ.
යදිවිත්තවසී හෙස්සං පරිහායිස්සාම් සීලතෝ,
සීලෙනපරිහිතස්ස උත්තම්ථෝ නසිජ්ඣති–යි.

විශුඛිමාගිගෙයිද කිසේ මැනෝ

වමෙපයෙහාපිනාගරාජාහුත්වා අභිගුණ්හිකෙන විහෙඨියමානෝ මහොපදෙසමත්තම්පි නඋපපාදෙසි,

තවද සංඛපාල නම් නාරජ්ජවද නිඝ්‍ඝණවූ තෙබින් හැණ අවතැනකින් විද විදිමුඛයෙන් කටුසහිත වේවැල්හැද නාසයෙහි දැඩිවූ රජ්ජුවක් (ලණුවක්) බහාලා සොළොස් වැදිපුත්‍රයන්වසින් අවතඩකින් ගෙණයනු ලබනුනේ පොලෝ තෙලෙහි ගැයෙන සිරුරුදැහිවත් මහත්දුක් අනුභවකරන්නේ කිපි බ්‍රූ පමණකින්ම සියලුවැදි පුත්‍රයන් දවා හළුකරන්ට සමර්‍ථවූසේකුත් ඇඟඅරකිපුනු ආකාරයකුදු නොකලිසේක, කීසේ මැනෝ විශුඛිමාගිගෙයිහි,

සංඛපාලනාගරාජා හුත්වා තිඛිණාහි සත්තිහි අඞ්ගසූ ඔවිජ්ඣිත්වා පහාරවූඛෙහි සකණ්ඨකාලතායෝ පවෙසෙත්වා නාසාය දළහං රජ්ජුං පක්ඛිපිත්වා සොළසහි හොජපුත්තෙහි කාජෙනාදාය වුය්‍යමානෝ ධරණිතලෙ නිඝංසියමානසරීරෝ මහන්තං දුක්ඛං පච්චනුභොන්තෝ කුජ්ඣිත්වා ඔලොකිතමත්තෙනෙව සබ්බෙ හොජපුත්තෙ භස්මං කාතුං සමත්ථොපි සමානෝ වක්ඛුං උම්මිලෙත්වා පදුඨාකාරමත්තම්පි තඅකාසි,

හුදෙක් මේ මතු නොවෙයි සෙසුත් බොහෝ කලක් මාතුපොෂක ජාතකාදිෂයහි මෙමත්‍රී වශයෙන් නොයෙක්

ආශ්වයත්‍රියකලශේක, දැන්මේ කාලයෙහි සම්බුදුවරුන්ට පැමිණ
මදවියන්සහිතවූ ලොකයෙහි කිසිසත්ත්වයෙකුත්හා අසදෘශවූ ශා
න්තගුණඇති ඒහාගාමීවූ ශ්‍රාවකයන් වහන්සේ අපදෙසකරන්
නාවූ මම ඒ බුදුන්ගේ ශ්‍රාවකයෙමි කියන්නාවූ මහණ නට
ප්‍රනිඝවිත්ත මෙමෙක්‍රාධයනම් උපදවන්නට අනිශයින්ම අයුක්තය
නුසුදුසුයයි යනුඅලකන්නට වදාළහ. බුබඝොසමහතෙරහු,

නකෙවලඛ එතාතෙව අඤ්ඤුන්පි දිඝරත්තං මාතුපොසකා
ජානකාදිසු අතෙකානි අච්ඡරියානි අකාසි තඤතෙ දුනිසබ්බ
ඤ්ඤුතං පත්තා සදෙවමක ලොකෙ මෙකතෙ අපපටිසමඛ්ඛාණිගුණං
තං භගවන්තං සත්ථාරං අපදිසමතා පටිඝවිත්තං නාම උපපාදතුං
අතිවිය අයුත්තතමපතිරූපං=යි,

ඉදින් වතාහි මෙසේ ශාස්තෘහුගේ පුම් චරිතගුණය ප්‍රත්‍ය
වෙක්ෂාකරන්නාවූද බොහෝ කලක් මෙලොගයන්ගේ දුසභාවයට
ගියාවූ ඒයොගිහට ඒ ප්‍රනිඝවිත්තය නොම සංසිදේනම් ඉක්බිත්
තෙන් මෙමයොගීනු විසින්, අනමතගගපදය ප්‍රතිසංයුත්තවූ සූත්‍ර
යෝ ප්‍රත්‍යවෙක්ෂා කටයුත්තාහුයි, ඒ අනමතගගයෙහි ආක්‍රම
මෙසේදයත්? යම් සත්වයෙක් පුම්වයෙහි මවුනොවූවිරිද ළබදු,
සත්වයෙක් සුලහරුපි නොවෙයි ඇත්තේම නොවෙයි යම් සත්ව
යෙක් පියනොවිද යමෙක් බැනොවිද බුහුන් නොවිද යමෙක්
පුත් නොවිද යමෙක්ද නොවිද එබඳ සත්වයෙක් සමසතලොක
යෙහිම ඇත්තේනොවෙයි මෙහි විස්තරය සංයුත්තනිකායෙන් අං
ගුත්තර සතියෙන් ප්‍රදිපිකායෙන් මහසුකර කථාදියෙන් දත
යුතු,ඒ කාරණයෙන් ඒ පුහුලන් මෙරෙහි මෙසේ සිත් ඉපදවියයුතු,
දැන් මෙවර වූයේ විනාමුත් මම් පුහුල්තෙමේ අතීතයෙහි මට මාතා
ව දහමසක් කුසින් පරිහරණයමකාට මුත්‍රයමලය කෙලය මෙ
වූය යනාදී අසුචි හරිවඳන සංඛ්‍යාතවූ රත්සදුන් කල්කමෙන් පිළි
කුල් නොමකාට පහනාරම්න් ලෙහි නවවන්නී ඇකමෙන් වඩන්
නී පොෂ්‍යයකලියාය, ඇතම්කලෙක මට පියාව එලුවන් විසින් යා
හැකිවූ අප්පථය දෙවිලි මත්තෙහි අවුලුවා ඉහි එල්බ නැංගයුතු
මහයයි කියනලද සංඛුපථය ප්‍රපාතමාගීය යනාදියෙහි වෙණදම්
කරන්නේ මාපණීය ජීවිතයද පරිත්‍යාගමකාට උහතොවූළුහාගාම
යයි කියනලද දෙයතින් නැංග සංග්‍රාමයෙහි වැද නැවින් මහමුහුද
එතරව සෙසු දුෂ්කර සතඝනුදු නොට ප්‍රතුරක්ෂාමකෙරෙමියි ඒ ඒ
උපායෙන් ධන රුස්මකාට මාපොෂනය කෙලේය, බැ බුන්පුත් දුව
ඉපද මේ මේ උපකාර කෙලේය, ඔහුමකෙරෙහි මනා පදෙසය කරන්
නට සිතකලඔන්නට මට නුසුදුසුයයි මෙසේ සිත් උපදවාද ක්‍ෂා

නනීය කටයුතුමැයි. මෙමදක්වන්නට පාලි හා මිශ්‍රතොව කියේ
ඒතෙ විතුබ්බාඝිතෙහි

සවෙපතස්ස එවං සත්ථුබ්බ චරිය ගුණං පවුවෙකඛංතා
දිඝරත්තං කිලෙසානං දූසවයං උපතතස්ස නෙවතං පරිසං විප
සම්මති; අථාමෙනන අනමතඝස්යානි පැමවෙකඛිතබබානි තත්‍රති
වුත්තං නසෙසාතිකඛිවව සතෙතා සුලභරූපා යෙ නමානා භුත
ප්‍රබබා, යෙ නපිතා භූතප්‍රබෙබා යොනඝාතා යෙ න භඛිනි
යෙ න ප්‍රතතා යොනධිතා භූතප්‍රබබාති. තයම්, තසමිං ප්‍රගහලෙ
එවං චිතතං උපපාදතබබං අයං කිර මෙ අතීතෙ මාතාභූතා දස
මාසෙ කුවඡියා පරිහරිතා, මුතතකරිස කඛුසිංඝානි ආදීනි හරිව
නදනං විය අඡිගුවඡ මාතා අපනෙවා, උදරෙ නිවාපන්නි අංගෙන
පරිහරියමානා පොසෙසි පිතා භූතා අජපථසං කුපථාදීනි ගනතවා
වඞ්ඝිතං පයොජසමානා මයහංඅතථාය ජීවිතම්පි පරිවිසජිසා, උභ
නොවුළඛ්ඨ සංසාරෙ පවිසිතවා නාවාස මහාසමුද්දං පකඛඳිතවා,
අසඤඤනව දූසකාරසතානි කතවා පුතතකං පොසෙසසාමීති තෙහි
තෙහි උපායෙහි ධනං සාහරිතවා මං පොසෙසි භාතා භගිනි පුතතා,
සිකඛාවහුතවාපි ඉදංචිදංව උපකාරං අකාසීති තත්‍රම නසපතථාපං
මතං පදූසෙතුං-යි,

ඉදින් වනාහි මමසේද සිතා සිතෙහි උපන් වෙෂය ක්‍රොධාදීහිසිත
පිතතය තොනිවෙනම් නොපිළිවින්ම වෙනම් ඉක්බිත්තෙන මොහු
ඒසින් මෙතතානිසංසය ප්‍රත්‍යවෙඛණා කටයුතුයි, කෙසේදයත්? භ
වත් ප්‍රව්‍රජිතය තාගේ භාවවත්හු මෙසේ වදාළසේක් නොවේද මෙ
ශණීී මෛත්‍රියෙන් යුක්තවූ මවහතා විමුක්තියයි කියනලද චිතතා
සමාදානයෙහි මෛත්‍රිධ්‍යානයෙහි ආදරයෙන් සෙවීම වශයෙන් ආ
ඝේවිතවූ වැඩීම වශයෙන් භාවිතවූ නැවත නැවත කිරීම වශයෙන්
බහුලී කෘතවූ සැදූ යානක්මෙන් කිරීම වශයෙන් යානකෘතවූ පිහි
ටි කිරීම වශයෙන් වස්තුකෘතවූ අනුවසිවීම වශයෙන් අනුසිත
වූ පූරුදු කිරීම වශයෙන් පරිචිතවූ මනාකොට සපයනලද බැවින්
සුසමාරබ්ධවූ මෛත්‍රිධ්‍යානයෙහි එකොළොස් අනුසස් කෙණෙන්
පැසැඳිය යුතතාහුයි, කවරඑකොළොසක් දයත්? සම්පතත්යට සම
වන් සොළොසකුමෙන් සැපයේ නිදයි සැපයේ නිර්වකාරව ප්‍රබුදී
නිදතන් සිංහ ව්‍යාඝ්‍රාදීන් එසින් ප්‍රතුමැඳ වීම් ආදිවූ සාපඛ්ඨ
නොදකී උරුවැලදි මුන්හරක් මෙන් මිනිස්නට ප්‍රියවෙයි මහසුස්
මහසවරුන් හිසාවූ තෙරුන් සෙයින් අමතුෂ්‍යයන්ට ප්‍රියවෙයි
මවිපියන් පරිදි දෙවියෝ ආරඤඤාකෙරෙත් මෛත්‍රීවිහාරීවූ
මමමහණුට ගිනිවත් විසවත් ආයුධවත් නොවදී වනාහි සිත සා
ධිතවෙයි වෙතසෙන් නොකැලඹුනු බැවින් මුහුණෙහි ප්‍රසාද

නාසාවෙයි මෙකී ගුණයෙන් යුක්ත බැවින් නොමුලාව කාලත්‍රියකෙ
ඵලයි සම්පත්තින් මතුයෙහි අභිවෘද්ධ ප්‍රතිවේධ නොකරන්නේ (රහ
ත්වනාවූයේ) ඒ සම් බුද්ධාංකුරයට පැමිණන්නේය මෛත්‍රීධ්‍යා
යෙහි මේ කොළොව් අනුසස්ගුණයි වදළසේක, ඉදින් නෝවෙම
ප්‍රතිසවිත්තාය නිවාසාය නුහුනුවනි ඒනම භාග්‍යවත්හු වසින් සංවර්
ණිතවූ මෙ අනුසසින් පිරිහෙන්නොත්ය උඛුවින් ඤාණැති මෛත්‍රිය
වැඩියුතුයසි යනු දක්වන්නට පාලිහා සම්බන්ධකොට වදළුහ
බුඛඝෝෂ මහාතෙරහු—

සචෙ පන එවම්පි චිත්තං නිබ්බාපෙතුං නසක්කොනියෙව
අථානෙන එවං මෙත්තානි සංඝා පඨමවෙක්ඛිතබ්බා ගහෙහා
පබ්බජිත නහුවුත්තං හගවතා මෙත්තාය භික්ඛවෙ වෙ
තොවිමුත්තියා ආසෙවනාය භාවනාය බහුලීකතාය යානිකතාය
වත්ථුකතාය අනුට්ඨිතාය පරිචිතාය සුසමාරද්ධාය, ඉමෙ එ දසානි
සංඝා පටිකංඛා, කතමෙ එකාදස? සුඛං සුපති සුඛං පටිබුජ්ඣති
නපාපකං සුපිනං පසසති මනුසසානං පියො හොති අමනුසසානං
පියො හොති දෙවතා රක්ඛන්ති නාසස අග්ගි වා විසං වා සත්ථං වා
කමති තුවටං චිත්තං සමාධියති මුඛවණ්ණෝ විපසීදති අසම්මූ
ළහා කාලංකරොති උත්තරිං අප්පටිවිජ්ඣන්තා බ්‍රහ්මලොකූපගො
හොති සචෙ තුවං ඉදං චිත්තං නානබ්බා පසසසි ඉමෙහි ආනිසංසෙ
හි පරිභාහිරෙ හවසසසි-යි,

තවද මෛත්‍රියෙහි අනුසස් දක්වනු පිණිස බිහාඛ තෙරුන්
වහන්සේගේ කථාව මෙහි සංඝනාඛාණුලැබේ කෙසේදයත්? ඒ තෙ
රහු වනාහි පැළිලුප් නුවර කෙළඹියක්හි එහිම වසනුයේ මෙසේ
ඇසූ තාම්බුජ්ඣණ්ඩ දිවස වනාහි වෛත්‍යශාලාවෙන් අලංකාතවූයේය
කාසාය වස්ත්‍රයෙන් උපලික්ෂිත ඉඛිකාමෙනි කැමැති තන්හි හිදි
නට හෝ හෝනට හෝ පිළිවන සාතුසපපාය සෙනාසනසපපාය
පුග්ගල සපපාය ධම්ශ්‍රවණ සපපාය යන සියල්ලෙන් සැපය, මෙහි
සුවසේ ලැබෙයි යනු අසා මහතෙම තමාගේ මහාතරාශිය අඹුදරු
වන්ට පාවාදී දහසක්ණබද එකකහවණුවක්හිම හෙන් නික්ම මුනුදු
තෙර නැවබලා ගිය සේක් එක් මසක්විසි ඔහුවැවහාරයෙහි ඉතාදක්ෂය
එහයින් මේ දෙරුවඩුවණ අනික්තැනෙක වියුණන්නේදැයි මෙම්
කරණ වෙලිඳුවිත් එම මඟ දැතුලන්හි දහසක් රුස්කෙළේය, එසේ
කොට කුවෙයන් ලක්දිවි මහවෙහෙරට අවුත් පැවිදි ඉල්වී හෙ
තෙම මහණකරණ පිණිස සිමාවට එලවනුලද්දේ ඒ දහසින් බද
පියලු කවිරුදු අතුරන් බිසෙහෙලි ඒ දුටු හිඤුනු කිහිමක්දැයි,

විවාළකල්හි සඛාමිනී කඟවණු දඟසකැයිකියා උපාසකය පැවිජිවූනැන්පටන් නෙණ රන්රිදී මසුඛඟවණු විධාන කරනනට නොලැඛයි නොවටියි දැන්ම ඒ විචාරව සුදුසඤ්ක් කරවයි භික්ෂූන් විසින් වදුරණුලද්දේ විසාඛයා මඟණවන තැනට ආවාහු සිස්ඇතින් නොයෙත්වයි දඟසින් බඳ පියලල මුදු සීමාමළුයෙහි ලූසපියා පැවිදිව උපසම්පන්නවූයේ ඟෙතෙම පස්වස්වසා දෙමාතුකා පුහුණුකොට පවරා තමන් සැපකමට ඟණක්ඟෙණ එකවෙඟෙරක සාරම්සෙක සාරම්සෙකැයි සම්ඝකාර්ය චත් පුරමින් සියලූසතුන්කෙරෙහි සම ප්‍රවෘත්තිමෛත්‍රීවිහාර නැමැති චාසද ඇත්තේ ඇවිද්දසේක, මෙසේ ඇවිදිනාවූ විශාඛනම් තෙරහු වන අතුරෙහි සිට සිංහඝජනාකරන්ඟන් තමන්ගේ ගුණ සම්‍යක් සිහිකරන්නේ මේ අඛිය කිහු නොහොත් ඒතෙරහු සම්‍යක්ප්‍රතිපන්නවාසව වෙසෙමින් ඇවිදිනාහු එක්තරා රමණීයවන ලැඟබක් දක එහි එක්තරා රුක්මුලෙක සමවතට සමවැද යථාපරිච්ඡේදයෙන් සමවතින් නැගී තමන්ගේ ගුණ ආවර්ජනා ඟෙතුකොට ඇති ප්‍රීතිසෞම්‍යතාසුඛයෙන් උදන් අනනාහු,

"භාවනා උපඝම්පදෙන්නා" යනාදී මෙපවත්කියයි යන ගාථා වකුදු මතුපහළවෙයි ඟෙවත් සම්තැනක පටන් උපසම්පන්නාවිමිද සම්තාක්පටන් මෙතනට ආමිද මේ අතුරෙහි සඛලනතයෙක් නැත නිදුක්වූ තොපට මහාලාභයෙකි කියා උදන් අනා ඒතෙරහු සිතුල්පව්වෙඟෙරව යන්නේ දෙමංසන්ධියකට පැමිණ ඒ දෙමඟින් යායුතුමඟ කවරෙක්දැයි සිතමින් සිටිඝේක, ඉක්බිති ඒ පළිතයෙහි අධිෂ්ඨිත දෙවතාවෙක් අතර්ධක්ෂණකාට මේ මඟයයි දැක්වී ඒතෙරහු සිතුල්පව්වෙඟෙර සාරමසක් වැස අලුයම්වේලෙහි යෙමි සිතා වැද හොත්ඝේක, එකල්හි සක්මන් කෙළවර මනිලරුකෙහි වසන දෙවතා තොමෝ ගිරිමඟමඤ්ඤාහිඳ හැඬූ ඒ අසා මහතෙරහු කව රෙක්දැයි විචාළෝ එකල දෙවතාතොමෝ මම මනිලදෙවතායැයිකිව කුමට හඬනොනිදැයි විචාරනලදඳී ඔබවහන්සේ වඩනා නියායෙයි කිඟෙයින් මා මඟි වීසීමෙන් තොපට කවරගුණඤයෙක්දැයි විචාරන ලදඳී ඔබවහන්සේගේ මෛත්‍රී ආනුභාවයෙන් දෙවිඝෙය ඔබුනොවුන් කෙරෙහි මෙත් සිත් පිළිලබති නුඔවහන්සේ වැඩිකලඟි නපුරු වවනා බෙණෙනිකිවූ. තෙරහු ඒ අසා මා මෙඟි වසනකල්හි නොපට ඵාසුවිහාරවීනම් සොඳුරුය උතුමැයි කියා අනාක් සාරම්සඟිදු එඟිම වැසනැවත ඒසේම වඩනාව සිතුසේක, දෙවතාද නැවතත් එසේම හැඟී මෙමඋපායෙන් තෙරහු එම වෙඟෙර වැස පිරිනිවියෝ, දක්වනලදමැයි **විශුද්ධිමාර්ඟෙඟි,**

සෝ කිර පාටලිපුත්තෙ කුටිම්බියො අහොසි සෝ තමේව වස මාගතා අවසාධ තම්බපණ්ණිදීපෝ කිර චෙතියමාලා ලඞ්කාතො කාසාවපජ්ජපාතෝ සෝ ඉච්ඡිතිච්ඡිතක්ඛණෙ යෙවෙත් සත්තා නිසීදි තුංවා නාපජ්ජිතුංවා; උතුසප්පායං සත්තාසන සප්පායං පුග්ගලසප්පා යං ධම්මසවණ සප්පායන්ති සබ්බමෙත් සුලභං, සෝ අත්තනෝ හෝ ගක්ඛන්තිං පුත්තදාරස්ස ඤාතිදාසස්ස දසන්තබන්ධිත එකකාහාපණ මනව ඔරා නඤ්ඤම්පිවා සමුද්දතීරෙනාම උත්තිණ්ණකමාගතා එකමාසං වසි, සෝ වොහාරඋඤ්ඤලධාය ඉමසම්ං වාරෙ හණ්ඩං කිණිත්වා අමු කසම්ං ඔක්ඛණ්ණෙත්තා ධම්මකාය වණ්ණිජාය තෙනාවත්තන්තාගෙන සහසසං අහිසංහරිත අනුපුබ්බෙන මහාවිහාරං ආගන්ත්වා පබ්බජ්ජං යාචි සෝ පබ්බාජනත්ථාය සීමං නීතෝ තං සහසසඤ්චිකං ඔවටට කන්තරෙන භූමියං පාතෙසි, ඛමෙතන්ති වුත්තෙතා ඌහාපණසහසසං හරෙන්තෙති වත්වා උපාසක පබ්බජිතඋඤ්ඤලතා පඨාය නසක්කා එවා මරතුං ඉදානෙව නං එවාරෙගිත් වුත්තෙතා ඒසාඛස්ස පබ්බජ්ජඛීනං ආගතා මා රිත්ත හණ්ඩාගම්ංසුති මුඤ්චිත්වා සීමාමාලකෙ එපජක්කිරිත්වා පබ්බජිත්වා උපසම්පදෙනතා සෝ පඤ්චවසෝ හුත්වා වෙමාත්තාය ගුණං කත්වා පවාරෙත්වා අත්තනෝ සප්පායං කම්මඤ්ඤානං ගහෙත්වා එකකයම්ං ඒතාවෙ වත්තාවෙරා මාගත කත්වා සමවත්තවාසං වසමා ණා වරි එවං වරමාණාව,

> වනන්තරෙතිතා ථෙරෝ විසාඛා හජ්ජිමානකෝ,
> අත්තනෝ ගුණමෙසනෙතා ඉමමත්ථං අභාසථ.
> යාවතා උපසම්පදෙනතා යාවතා ඉධමාගතෝ,
> එත්තන්තරෙ බලිසංනාපි අහොලාභාතෙමාරිසානි.

සෝ චිත්තලපබ්බතවිහාරං ගවජ්ජෙතා චෙඩාපථං පත්වා අයං නුඛෝ මහෙතා උදුහු අයංන් චින්තයතෙතා අඞ්ගි, අථස්ස පබ්බත අධිවත්ථාදෙවතා හත්ථං පසාරෙත්වා එසමගෙගාති දසෙසසි, සෝ චිත්තලපබ්බතෙ වත්තාරොමාසෙ වසිත්වා පච්චූසෙ ගම්සාමීති විනෙන්ත්වා නිපජ්ජි, වංකමසීසෙ මනිල රුකෙඛ අධිවත්ථාදෙවතා සොපානථලෙක නිසීදිත්වා රොදි ථෙරා කොථෙසොති ආහ අහ මහෙතෙන මනිලිසාති කිසස රොදසීති තුඞ්හාකං ගමනං පටිවෙත්වා මයි ඉධවසමෙන්ත තුයාං කොගුණොති තුම්හසුහතෙන ඉධ වස නෙතසු අමනුසසා අසඤ්ඤමිඤ්ඤං මෙත්තං පටිලභන්ති තෙදුනි තුමෙහසු ගතෙසු කලහං කරිසසන්ති දුඤ්ඤලං කථෙසසන්ති සබෙ මයිධවසමෙන්ත තුඞ්හාකං එසුවිහාරං හොති සුඳරන්ති වත්වා අඤ්ඤම්පි වත්තාරොමාසෙ තමේව වසිත්වා පුන තමේව ගමනං චින්තා උපාදෙසි දෙවතාපි පුන තමථව රොදි එතතෙනව උපා යෙන ථෙරෝ තමේව වසිත්වා තමේව පරිනිබ්බායි,

මෙසේ නොයෙක් ලෙසින් වර්ණනාකරණලද අනුසස්ඇති සඤ්ඤානියෙහි අනුසස් සලකා පරාපකාර සහනතාදක්ෂමාලක්ෂණවූ සඤ්ඤානියෙන් යුක්තවීමත් දුර්ලභධර්මාවාප්තිකාර්‍යයන් සාධාදීමට කාරණාවන බැවින් උතුම් මගුලෙක් වනතේය,

"සොවචස්සතා" යනුහුනි සොවචස්සතා නම් සකාරණයෙන් කියා අවවාද කරණලද්දුව කලිඅවවාදය කෙරෙහිද අවවාදකලිවුන් කෙරෙහිද ගුණානුගුණ චිත්තාභවශයෙන් විශේෂයට නොපැමිණ වදලිසේ යහපතැයි වරදපිළිගනනාබව සොවචස්සතානාම් වෙයි, හෙද සඤ්ඤිස්ඛ්‍යට කාරණාවන බැවින් මගුල්නම් වන්නේය, **"සම්මාණානඤ්චදස්සනං"** යනතන්හි සන්තිදූවනලද කෙලෙසයන්හා වඩාත ලද ප්‍රඥාශීලසමාධ්‍යාදි ගුණයන් ඇති ශ්‍රමණයන්ගේ දර්ශනය ශ්‍රමණදර්ශන නම්වෙයි එබදුගුණ ඇත්තවුන්කරා එළඹීමය උන්ට උපසංක්‍රමණය උන් එක්වන් සිටීකිරීමය උන්යේ පවත් ඇසීමය සිත්පහදවා බලාපිවන්ට නොයෙක් දහස්ගණන් ජාතිවලත් ඇසටවනහෙයි ගතැති හෙයින් දැකීමය යන මේ සියල්ල සිඳවනහෙයිනුත් භික්ෂු සංඝයාවහන්සේ පිරිවරා **මේදිඝකා**නම් පව්තයෙහි වැඩහුන් බුදුන් දැක සිතපහදවා බලාපි බකමුණාපවා කප්ලක්ෂයක් මුළුලොහි දුගතියකට නොයාහොස් සොඳමුහුණුදැනිව දෙව්සැපත් වලඳා කෙලිවර සොමනස්සනම් පසේබුදුවන හෙයිනුත් ගුණඇත්තාවුන්ම දැකීමත් මගුල්වන්නේය, **කාලෙනධම්මිසාකච්ඡා** යන තන්හි පෙරයම හෝ අළුයම හෝ සූත්‍රාභිධර්මයෙන් ඔවුනොවුන්හා කරන්නාවූ සාකච්ඡාව ධර්මසාකච්ඡානම්වෙයි හෙවත් පෙරයම හෝ අළුයමහෝ සූත්‍රපිටකයෙහි අභ්‍යාසඇතිතැන් සූත්‍රකථාකරණසේක්ද විජම්දෙසීමෙහි අභ්‍යාස ඇතිතැන් විජම්කථාකරණසේක්ද ජාතකයෙහි අභ්‍යාසඇතිතැන් ජාතක කථාකරණසේක්ද අවුවායෙහි අභ්‍යාසඇතිතැන් ඉන්කථාකරණසේක්ද ඒ කථාව ආගම ව්‍යක්තිආදී ගුණයට කාරණාවන බැවින් මගුල්වන්නේය මෙසේ **ඛන්තීචසොවචස්සතා** යනාදී ගාථාවෙහි සඤ්ඤාහිය එක් මගුලෙක සුවලඛව එක් මගුලෙක ශ්‍රමණදර්ශනය එක්මගුලෙක ධම්සාකච්ඡාව එක් මගුලෙකැයි කියා මගුල්සතරක් වදරා මත්තෙහි මගුල්වදරණසේක්—

තපොච බ්‍රහ්මචරියාච අරියසච්චාන දස්සනං
නිබ්බාණසච්ඡිකිරියාච එතමම්ඛලමුත්තමං—යි.

ඝනනය වදුලසේක, එහි තපොච යනුහුනි තපස්නම්,

තපොනාම අභිඣාදෙමනස්සාදිනං තපනතො ඉන්ද්‍රියසංවරෝ කොසජ්ජස්සවා තපතෙ-යි

යනාදින් කිබැවින් චක්ෂුරාදි සඳෙරට විෂයවූ රූපාදි යෙහි ඇලීමක් වෙවයි අනිෂ්ටඅරමුණහි ගැටීමක් වේවයි නැතිව අභිද්‍යාදෞර්මනස්‍යාදින්ගේ නැවීමන් ඉන්ද්‍රිය සංවරය හා කුශිතබව නැවීම තපස්නම්වෙයි මෙහි සත්‍රාධිසික්ෂයට කාරණා වන බැවින් මධුර්වන්නේය "බ්‍රහ්මඩ්ඩිඛාවා" යනා තන්හි බ්‍රහ්මචරියංනාම මෙථුන විරති සමණධම්ම සාසනමහාරංඉදං අධිවචනං-යි.

අට්ඨකථාවෙහි ආබැවින් සප්පාටිඩ මෛථුනධම්ම ප්‍රතිසංයුක්ත අබ්භන්තරයට ප්‍රතිපක්ෂවූ උතුම් ශාසනමාගී බ්‍රහ්මචරණය බ්‍රහ්මචරියනම වන්නේය, මෙහි සප්පාටිඩ මෛථුනයෙහි විභාග කෙසේ දයත්? මේලෝකයෙහි ප්‍රව්‍රජ්‍යාමාත්‍රයෙන් සමහර ශ්‍රමණයක් හෝ ජාතිමාත්‍රයෙන්ද සත්‍රියකහා සමග දෙදෙනාවිසින් සම්මැදහුත් බැවින් වියවය සම්පත්තියයි කියන්නාවූ මෛථුනයට නොපැමිණෙන්නේ විනඹුත් එකෙක් ඇත මාගමගේ ඇඟඉලිම් නැඟීම් අතපය මැඩීම් ඉවසාද හෙතෙම එහි රාගවසයෙන් ඇලේද ඒ කාම නිවේද එයින්ම තුෂ්ටියට පැමිණේද භේද බ්‍රහ්මචය්‍යාවාරගේ එකාන්තයෙන් ඛණ්ඩදවෙයි ඡිද්දවෙයි සබලදවෙයි කල්මාසදවෙයි මෙතෙම අපරිසුඛ බ්‍රහ්මචය්‍යාවද ඇතිව වෙසෙයි එකාන්තයෙන්ම සත්‍රියහා සමග මෛථුනසංසර්ගයෙන්ම යෙදි විසිමනම්වෙයි බ්‍රහ්මචය්‍යාව නැසුහෙයින් ජාතියෙන් නොමිදෙයි ජරාවෙන් නොමිදෙයි මරණයෙන් නොමිදෙයි සොකයෙන් නොමිදෙයි පරිදෙව සංඛ්‍යාත ඇඩීම් වැලපීමෙන් නොමිදෙයි දුක්ඛයෙන් නොමිදෙයි දෞර්මනස්සින් නොමිදෙයි උපායාසයෙන් නොමිදෙයි,

එසින්වදුලහ

අඩෙගාඛතරඝණිය ජානුසෙසානීනම් බ්‍රාහ්මණයාඛව්

ඉධබ්‍රාහ්මණ එකච්චෙවා සමණෙණවා බ්‍රාහ්මණෙණවා සම්මා බ්‍රහ්මචාරි පටිජානමානෙ නහෙවඛෝ මාතුගාමෙනසඬිං වියංවයසමාපත්තිං සමාපජ්ජති අපිවඛෝ මාතුගාමස්ස උච්ඡාදනං පරිමද්දනං නහාපනං සම්බාහනං සාදියති සෙ තදස්සාදේති තනනිකාමෙති තදෙනව විත්තිං ආපජ්ජති ඉදම්පිඛෝ බ්‍රාහ්මණ බ්‍රහ්මචරියස්ස ඛණ්ඩම්පි ඡිද්දම්පි සබලම්පි කම්මාසම්පි අයං වුච්චති බ්‍රාහ්මණ අපරිසුඛෝ බ්‍රහ්මචරියං චරතීත්‍යාදුතෙතා මෛථුනෙන සංයොගෙන නපරිමුච්චති ජාතියා ජරාමරණෙන සොකෙහි පරිදෙවෙහි දුක්ඛෙහි දොමනස්සෙහි උපායාසෙහිනපරිමුච්චතිදුක්ඛස්මාහිවදම්-යි.-

නැවතද මේලොකයෙහි ශ්‍රමණයෙක්හෝ බ්‍රාහ්මණයෙක් හෝ මම බ්‍රහ්මචරියාව ඇත්තෙමියි ප්‍රතිඥාකරණ යම්කිසි මහණ බමුණු කෙනෙක් මාගමහා සමඟ වයංවය්‍යසමාපත්තියටනොම සමවදහන්ද ඇතැම් ඇස ඉලිම් ආදිය නොමඉවසන්නේද එකෙක් ඇත මාගමහා සමඟඋකුලගවශයෙන් මහාසිනාසේද කායසංසග්ගවශයෙන් කෙළිද සම්මාකාරයෙන් මාගමඅකුරෙහි මමන්වය කෙරේද එහිඇලේද කැමතිවෙද එයින් සතුටට පැමිණේද මේතෙම අපරිසුබ්‍රහ්මචය්‍යාවද පුරයි මෙථුනසංයොගයෙන් යෙදී නමසේ මෙථුන සංයොගවශයෙන් යුක්තවූබැවින් ජාතියෙන් ජරාවෙන් මරණින් සොකයෙන් පරිදෙවශයන් දුක්ඛයෙන් දෞර්මනස්‍යයෙන් උපායාසවශයන් සියලු දුක්ඛවශයන් නොමිමදේ.

එසින්වදලඟ.

පුනවපරං බ්‍රාහ්මණ ඉධෙකච්චෙවා සමණෙවා බ්‍රාහ්මණෙවා සම්මාබ්‍රහ්මචාරී පටිජානමානානහෙවඛොමාතුගාමෙන සඞ්ඛි වයං මය සමාපත්තිං සමාපජ්ජති නපි මාතුගාමස්ස උවහාදන පරිමද්දන නහාපන සම්බාහනං සාදියති අපිවඛෝ මාතුගාමෙන සඞ්ඛි සංජග්ඝති සංකීලති සංකෙලායති සොතදස්සාදෙති තනාති කාමෙති කෙනාවවිත්තිං ආපජ්ජති ඉදමපිඛෝ බ්‍රාහ්මණ බ්‍රහ්මචරිස්ස ඛණ්ඩම්පි ඡිද්දම්පි සබලම්පි කම්මාසම්පි අඟවුච්චති බ්‍රාහ්මණ අපරිසුඛං බ්‍රහ්මචරියංවරති සංයුත්තෙනා මෙථුනෙන සංයොගෙන න පරිමුච්චති ජාතියා ජරාමරණෙන සොකෙහි පරිදෙවෙහි දුක්ඛෙහි දෙමනස්සෙහි උපායාසෙහි න පරිමුච්චති දුක්ඛස්මාති වදාමි-සි,

නැවතද මේලෝකයෙහි යම් මහණෙක්හෝ බමුණෙක් හෝ බ්‍රහ්මචරියාව ඇතුව වෙසෙමියි කියා ප්‍රතිඥාකරන්නේ මාගමකහා වයංවය සමාපත්තියට සමඟනාවදනේස මාගමගේ ඇඟඉලිම් ආදිය නොම ඉවසන්නේය මාගමහා සමඟ කෙළුගවශයෙන් නොම මහාසිනාසෙහෙයාය කාය සංසග්ගවශයෙන් නොකෙළින්නේය මාග මහා සමඟ සම්මාකාරයෙන් මමඤ්ඤය නොකරන්නේය, එකෙක් ඇති නමාගේ ඇසින් මාගමගේ ඇසබලාද හෙතෙම එහි ඇලේද කැමතිවේද එයින් තුෂ්ටියටපැමිණේද මේද බ්‍රහ්මචරියාවගේ ඛණ්ඩදවෙයි සබලදවෙයි කල්මාසදවෙයි මෙතෙම අපරිසුබ බ්‍රහ්මචරියාවද පුරයි මෙථුන සංයොගයෙන්ම යෙදී වෙසේ ඒකාරණයෙන් ජාති ජරා ආදියෙන් නොමිදේ

එසින්වදලඟ.

පුනවපරං බ්‍රාහ්මණ ඉධෙකච්චෙවා සමණෙවා බ්‍රාහ්මණෙවා සම්මාබ්‍රහ්මචාරී පටිජානමානා නහෙව ඛෝ මාතුගාමේන

ඛසංවිය සමාපත්තිං සමාපජ්ජති නපි මාතුගාමස්ස උච්ඡාදනං පාභාපනං සම්බාහනං සාදියති නපි මාතුගාමෙන සඞ්ගං සංජග්ඝති සංකීළති සාංකෙල්‍යති අපිචඛෝ මාතුගාමස්ස චක්ඛුනා චක්ඛුං උපනිජ්ඣායති පෙක්ඛති සොතදස්සාදෙති තනනිකාමෙති තෙනෙව චිත්තං ආපජ්ජති ඉදමපිඛෝ බ්‍රාහ්මණ බ්‍රහ්මචරියස්ස ඛණ්ඩම්පි ඡිද්දම්පි සබලම්පි කම්මාසම්පි අයංවුච්චති බ්‍රාහ්මණ අපරිසුද්ධ බ්‍රහ්මචරියංචරිස්සති සංයුත්තා මේථුනෙන සංයොගෙන ඣාපරිමුච්චති ජාතියා ජරාමරණෙන සොකෙහි පරිදෙවෙහි දුක්ඛෙහි දොමනස්සෙහි න පරිමුච්චති දුක්ඛස්මාති වදාමි-ති,

නාවෙතද ශ්‍රමණබ්‍රාහ්මණෙනෙක් බ්‍රහ්මචරියාව ඇත්තෙමිති ප්‍රතිඥකරන්නේ මාගමගා සමඟ වයංවය සමාපත්තියයි කියනලද ලෝකඝාදරතියෙන් නොයෙදන්නේය මාගමගේ අනපය ඉල්ලීම් ආදිය නොඉවසනොහාය මාගම හා සමඟ කෙළි ආදිය නොකරන්නේය මාගමගේ ඇස ඇසින් නොබලන්නේය එකෙක් ඇස මැවිහිඳිනියෙක්හි එපිවින් හෝ උඳුවුරේ එපිවින්හෝ මාගමගේ සිනා, හඬන්නියගේ බණන්නියගේ හෝ හි කියන්නියගේ හෝ හඬන්නියගේ හෝ ශබ්දය අසාද හෙතෙම එහි ඇලේද කැමතිවේද එයින් තුෂ්‍යේද පැම්ණේද මෙවනාහි බ්‍රහ්මචරියාවගේ ඛණ්ඩද වෙයි ඡිද්දවෙයි සබලදවෙයි කල්මාසද වෙයි මෙතෙම අපරිසුද්ධ බ්‍රහ්මචරියාවද පුරයි මේථුන සංයොගයෙන් යුක්තවම්හවෙයි ජාතිජරාව්‍යාධි ආදියෙන් නොමිදේ හෙවත් සසරදුකින් නොමිදේ,

එසින්වදුලහ

පුනවපරං බ්‍රාහ්මණ ඉධෙකදෙවා සම්භෙණවා බ්‍රාහ්මණෙවා සම්මා බ්‍රහ්මචාරී පටිජානමානෝ නතෙව ඛෝ මාතුගාමෙන සඞ්ගං වයංවය සමාපත්තිං සමාපජ්ජති නපි මාතුගාමස්ස උච්ඡාදනං පරිමද්දනං සම්බාහනං සාදියති නපිමාතුගාමෙන සඞ්ගං සංජග්ඝති සංකීළති සංකෙල්‍යති නපිමාතුගාමස්ස චක්ඛුනා චක්ඛුං උපනිජ්ඣායති නපෙක්ඛති අපිචඛෝ මාතුගාමස්ස යදඳං සුණාති තිරොකුඩ්ඩාවාති තිරොපාකාරාවා හසන්තිං යාවා භණන්තියාවා ගායන්තියාවා රොදන්තිං යාවා සොතදස්සාදෙති තනනි කාමෙති තෙනෙව චිත්තං ආපජ්ජති ඉදමපිඛෝ බ්‍රාහ්මණ බ්‍රහ්මචරියස්ස ඛණ්ඩම්පි ඡිද්දම්පි සබලම්පි කම්මාසම්පි අයංවුච්චති බ්‍රාහ්මණ අපරිසුද්ධ බ්‍රහ්මචරියං චරති සංයුත්තොතා මේථුනෙන සංයොගෙන නපරිමුච්චති ජාතියා ජරාමරණෙන සොකෙහි පරිදෙවෙහි දුක්ඛෙහි දොමනස්සෙහි උපායාසෙහි නපරිමුච්චති දුක්ඛස්මාතිවදාමි-ති

නාවෙතද මේ ලෝකයෙහි සමහර ශ්‍රමණයෙක්හෝ බ්‍රාහ්මණයෙක්හෝ බ්‍රහ්මචරියාව ඇතුව වෙතෙම්හි ප්‍රතිඥකරන්නේ මාගමක

භා සමඟ මයංචය සමාපත්තියට සම්නොවදනේය මාගමගේ ඇඟ ඉලිම් ආදිය නොමඉවසන්නේය මාගමහා සමඟ නොමකළින්නේය මාගමගේ ඇස ඇසින් නොබලන්නේය ප්‍රාකාරාදියෙන් ඇතසිට ගායනා ආදියකරණ මාගමගේ ශබ්දය නොඅසන්නේය එකෙක් ඇති ව්‍රතඋපාදානාදියට පුහුණෙයෙති සත්‍රියකාඋසමඟ කලයම් ඒසිනා වෙක් කථාවෙක් කෙළියෙක් ඇද්ද ඒ සියලලවුන්ගේ සිහිකිරීමක් ඇද්ද හෙතෙම එහි ඇලේද ඒ අකැමැත්තෙවද එයින් යතුටුවද මේද බ්‍රහ්මචරියාවගේ ඛිඩ්දවෙයි ශිදුරවෙයි සබලදවෙයි කල්මාෂදවෙයි මොහුද නොපිරිසිදු බ්‍රහ්මචරියාව ඇතිව වෙසෙයි මෙථුන සංඛ්‍යාත යෙන් යුක්තවම වෙසෙයි එහෙයින් ජාතිජරා ආදිදුකින් නොමිදේ,

එසිත්වදලභ

පුනවපරං බ්‍රාහ්මණ ඉධෙකච්චෝ සමණෝවා බ්‍රාහ්මණෝවා සම්මා බ්‍රහ්මචාරී පටිජානමානෝ නහඛවඩ්ඩ මාතුගාමෙන සද්ධිං මයංචය සමාපත්තිං සමාපජ්ජති නපිමාතුගාමස්ස උච්ඡාදනං පරිමද්දනං නහාපනං සම්බාහනං සාදියති නපිමාතුගාමෙන සද්ධිං ඇඳ්ජ ත්ඝති සංකිලිති සංකෙලායති නපිමාතුගාමස්ස වක්ඛිඤා වක්ඛුං උපනිජ්ඣායති නපදක්ඛිණ නපිමාතුගාමස්ස යදඳං සුණාති නහරා කුඩ්ඩාවාහිරෝපාකාරාවා හසන්තිං යා වා හණන්තිං යා වා ගායන්තිං යා වා රොදන්තිං යා වා අපිචඛායාතිස්සතානි පුබ්බේ මාතුගාමෙන සද්ධිං හසිතලපිතකිළිතානි අනුස්සරති සෝතදස්සාදෙති තනනිකා මෙති නෙනෙව ඒතතිං ආජජ්ජති ඉදමපි ඛෝ බ්‍රාහ්මණ බ්‍රහ්මචරියස්ස ඛණ්ඩෝපි ශිදදමපි සබලමපි කම්මාසමපි අයංවුච්චති බ්‍රාහ්මණ අපරිසුද්ධ බ්‍රහ්මචරියං චරති සංයුත්තෝ මෙථුනෙන සංයොගෙන නපරිමුච්චති ජාතියා ජරාමරණෙන සොකෙහි පරිදෙවෙහි දුක්ඛෙහි දෝමනස්සෙහි නපරිමුච්චති දුක්ඛස්මාති වදාමි-සි

නැවතද මම්ලොකයෙහි ශ්‍රමණබ්‍රාහ්මණකෙණෙක් බ්‍රහ්මචාරිව වෙසෙම්යි දැනිඳුකරන්නේ මාගමහාඋමඟ වයංවය සමාපත්තියට නොම සම්වදනේය මාගමගේ ඇඟඉලිම් ආදිය නොම ඉවසන්නේ ය මාගමහා සමඟ නොමකළින්නේය මාගමගේ හී ආදියනොම අසන්නේය මාගමහා සමඟ පෙරකළ කෙළිසිනා ආදිය සිහිනොක රන්නේය එකෙක් ඇති ගෘහපතියෙක් හෝ ගෘහපතිපුත්‍රයෙක් හෝ පවකාම කොඩාශයෙන් සහිතවූවාහු සමන්විතවූවාහු කෙළනාහු උපසේවන කරන්නාවූ හෝ එහි ඇලේද කැමැත්තෙවද එයින් තුෂ්ටියට පැමිණේද මේද බ්‍රහ්මචරියාවගේ ඛණ්ඩදවෙයි ශිදුරවෙයි සබලදවෙයි කල්මාෂදවෙයි මෙතෙම නොපිරිසිදු බ්‍රහ්මචරියාවද පුරයි මෛථුන සංඛ්‍යාතයෙන් යුක්තව වෙසෙයි එහෙයින් ජාතිජරා ව්‍යාධි මරණාදි දුක්ඛදුකින් නොමිදේ,

එසිය්වදුලහ

පුනවපරඛ්‍රාහ්මණ ඉධෙකච්චෝ සමණෝඩ ඛ්‍රාහ්මණෝවා සම්මා බ්‍රහ්මචාරී පටිජානමානෝ නහෙවඛෝ මාතුගාමේන සද්ධිං මයංවය සමාපත්තිං සමාපජ්ජති නපිමාතුගාමස්ස උච්ඡාදන පරිමද්දන නහාපන සම්බාහනං සාදියති නපිමාතුගාමෙන සද්ධිං සජ්ඣායති සංකිළති සංකෙලායති නපිමාතුගාමස්ස ඒකඛුනා ඒකඛුං උපනිජ්ඛායති නපෙකඛති නපිමාතුගාමස්ස සද්දං සුණාති තිරෝකුඩ්ඩා වා තිරෝපාකාරාවා හසන්තියා වා භණන්තියා වා ගායන්තියා වා රොදන්තියා වා නපි යාදිසස්තානි පුබ්බෙව මාතුගාමෙන සද්ධිං හසිතලපිත කිලිතානි අනුස්සරති අපිචඛෝ පස්සති ගහපතිංවා ගහපති පුත්තං වා පවිත කාමගුණානි සමප්පිතං සමංගිභූතං පරිචාරයමානං සෝතදස්සාදෙති ඝානජිඝ්ඛාමෙති නෙතෙනව චිත්තං ආපජ්ජති ඉදම්පිඛෝ බ්‍රාහ්මණබ්‍රහ්මචරියස්ස ඛණ්ඩම්පි ඡිද්දම්පි සබලම්පි කම්මාසම්පි අයංවුච්චතිබ්‍රාහ්මණ අපරිපුඩ්බ්‍රහ්මචරියංචරති සංයුත්තෝ මෙථුනෙන සංයොගෙන නපරිමුච්චති ජාතියා ජරාමරණෙන සොකෙහි පරිදෙවෙහි දුකඛේහි දොමනස්සෙහි නපරිමුච්චති දුකඛස්මාති වදාමි—යි

නැවතද මේලෝකයෙහි ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයෙක් හෝ බ්‍රහ්මචරි යාව ඇතිව මවසෙමියි ප්‍රතිඥාකරන්නේ මාගමහා සමන වයංවය යම්පරිදිද මොහුසමවදනේය මානමගේ ඇඟලිම් ආදිය නොම ඉවසන්නේය මානමහාසමග නොමකෙළින්නේය මානමගේ ගායනාදිය නොමඅසන්නේය ඇඟසමග පෙරකළ කෙළිසිනා ආදිය නොම සිහිකරන්නේය පවකාමගුණයෙන් යුක්තවූ ගෘහපතියෙකු හෝ ගෘහපතිපුත්‍රයෙකුහෝ කෙළිනහැ ුපසාදනකරන්නහු බලා සතුටු ආදිය නොවන්නේය එනෙක් ඇති එක්තරා දිව්‍යනිකායෙක් ප්‍රාර්ථනාකොට බ්‍රහ්මවයඃවී ප්‍රරාද මම මේ ගිලෙයන් හෝ මේ ව්‍යාධියෙන් හෝ මෙතැපින් හෝ මේ බ්‍රහ්මවයඃවෙන් හෝ ගඛ්‍ර සුයා මාදිඃප්‍රකට දෙවඉඤක්ව හෝ අඃකට දෙවියෙක්ව හෝ ඉපද පස්කම් සැපවිඳිමියි එසි ඇලේද ඒකාමකිවේද එයින් තුෂ්ටියට පැමිණේද මේද බ්‍රහ්මවයඃවෙන් බඩදවෙයි ඡිද්‍රදවෙයි සබලදවෙයි කල්මාසද වේයි මෙතෙම නොපිරිසිදු බ්‍රහ්මවයඃවද පුරයි මෛථුන සංඥී නාඛ්‍යාත සත්‍රිසංඥීවෙයන් යුක්තවම වෙයියි බුඛාදී මහානුභාවයන්ගේ බ්‍රහ්මවයඃවට කලි අනුභාරාය හෙයින් ජාතියෙන් නොමිදෙයි. මරණයෙන් නොමිදෙයි. ජරාවෙන් නොමිදෙයි ශොකයෙන් නොමිදෙයි. පරිදෙවයෙන් නොමිදෙයි. දුකඛයෙන් නොමිදෙයි. දොමනස්‍යයෙන් නොමිදෙයි උපායාසයෙන් නොමිදෙයි සියලු සසරදුකින් නොමිදෙයි.

එසින්වදලඟ

පුනාවපරං බ්‍රාහ්මණ ඉඛකඛෝ සමණබ්‍රාහ්මණෝවා සම්මා බ්‍රහ්මචාරී පටිඤ්ඤාමාදෙනාතනාවඛෝ මාතුගාමෙනසඞ්ගමයං වය සමාපත්තිං සමාපජ්ජති නපිමාතුගාමස්ස උච්ඡාදනංපරිමද්දනං නහාපනං සම්බාහනාසාදියති නපිමාතුගාමෙන සඞ්සංකිළිති සංඝකළායති නපිමාතුගාමස්ස ඵඛ්ඛනා වඛ්ඛු උපනිජ්ඣායති නපෙක්ඛති නපිමාතුගාමස්ස සද්දංසුණාති තිරොකුඩ්ඩාවා තිරොපාකාරාවා හසන්තියාවා භණන්තියාවා වා ගායන්තියාවා රොදන්තියාවා නපිපුබ්බෙ මාතුගාමෙන සඞ්ගං හසිත ලපිත කීළිතානි අනුස්සරති නපි පස්සති ගහපතිං වා ගහපතිපුත්තං වා පඤ්චහි කාමගුණෙහි සමප්පිතං සමඞ්ගිභූතං පරිචාරයමානං අපිච ඛෝ අඤ්ඤතරං දෙවනිකායං පණිධාය බ්‍රහ්මචරියං චරති ඉමිනාහං සීලෙනවා වතෙනවා තපෙනවා බ්‍රහ්මචරියෙනවා දෙවොවා භවිස්සාමි දෙවඤ්ඤතරොවාති සොතදස්සදෙති තතනිකාමෙති තෙනවවිත්තිං ආපජ්ජති ඉදමපි ඛෝ බ්‍රාහ්මණ බ්‍රහ්මචරියස්ස බඛ්ඛමපි ඵලූපලම්භපි කවම්මයම්පි අයංවුච්චති බ්‍රාහ්මණ අපරිසුඛබ්‍රහ්මචරියං චරීති සංයුත්තත්‍යාමෙට්ඨනන සංයොගෙන නපරිමුච්චති ජාතියා ජරාමරණෙන සොකෙහි පරිදෙවෙහි දුක්ඛෙහි දොමනස්සෙහි උපායාසෙහි නපරිමුච්චති දුක්ඛස්මාතිවදම්-සි.

මෙසේ දක්වනලද සප්තවිධ මෛථුනයෙහි දොෂයන් සල කාන් බ්‍රාහ්මචර්‍යාව පිරියයුත්තේය. තවද බ්‍රහ්මචර්‍යාහෙදය කළ නොහැඳහැකිවූ මනාඇසියහැකිවූ දුක්කදායකවන බැව්හුත් බ්‍රාහ්මචර්‍යාව පිරියයුත්තේය. ඉත් අභිසන්ධිසංඛෙපම සූත්‍රයෙහි ආත්‍රමයෙන් සංග්‍රහ කෙරෙමි සංසාරභීරුතායන් විසින් සිත්හිලා ඇස්යයුතු නිත්‍රුවනතිලොකවූ නිත්‍රුවන කල්‍යාදුමවූ නිත්‍රුවන ඉසබරවූ නිත්‍රුවනාමාතදුයකවූ භාග්‍යවත්වූ සම්බුරාජොත්තමයානන් වහන්සේ එක්සමයෙක්හි ගුණමහත්තත්වයෙන් හා සඞ්ඛ්‍යාපථමහත්තත්වයෙන් මහත්වූ භික්ෂුසඞ්ඝයා හා සඟ තාරකාසමූහයා විසින් පිරිවරනලදුව ගමන්ගත් පුණ්ණචන්ද්‍රයාසේ අපමණවූ බුසිලිලාවෙන් සත්‍රාමරලොකයාගේ සිත්නෙත් තමන්වහන්සේකෙරා ගුහණය කෙරෙමින් ධම්ධවජය නහඹින් ධම්ඵොකාතය ඔසවමින් ධම්සංඛය පිඹිමින් ධම්දොරිය පහරමින් ධම්ඵේරී වස්වමින් කොසොල් රට සැරිසරණසේක් අඩානමාගී සඞ්ඛ්‍යාත දීඝිමාගීයකට පිළිපන්සේක, එක්තරා ප්‍රදෙශයක්හි හාත්පසින් ගිනිසිලින් ගැවසිගෙණ එකප්‍රතාත්මවූ මහාග්ගිනිකදක් දැක මහින් ඉවත්ව එක්තරා රුක්මුල පණවනලද බුඩාසනයෙහි වැඩහුන්සේක, වැඩිලන්නාවූ

සම්භූතෙම මහණෙනි ආදිපාවූ සම්ප්‍රජ්ඤලිතවූ යජෝනිහුතවූ තෙල මහත් ගිනිකඳ දුටුදැයි කියා භික්ෂූන්වහන්සේට ආමන්ත්‍රණයකළසේක, ඒ භික්ෂූන්වහන්සේලාද එසේය සවාමීන්වහන්ස දුටුම්හයි ප්‍රතිවචනදුන්සේක්ලාය මෙම්දක්වන්නටද වදළසඟ මහසුජ මහතරුන් විසින් විවාරණලදුව අනඳමහාතෙරහු ප්‍රථම සංගායනාවෙහි

එවංමෙසුතං එකං සමයං භගවා කොසලෙසු චාරිකං චරති මහතාභික්ඛු ඛෙණා සඞ්ඝං අදද්දසාඛඛාභගවා අඛානමගපටිපන්නෙහි අඤ්ඤතරස්මිං පදෙසමහන්තං අග්ගික්ඛන්ධං ආදිත්තං සම්පජ්ජලිතං සජෝතිභූතං දිස්වා මහාඛඛාමම අඤ්ඤතරස්මිං රුක්ඛමූලෙ පඤ්ඤත්තෙ ආසනෙ නිසීදි නිසජ්ඛා භගවා භික්ඛු ආමන්තෙසි පස්සථ තුම්හෙ භික්ඛවෙ අමුං මහන්තං අග්ගික්ඛන්ධං ආදිත්තං සම්පජ්ජලිතං සජෝතිභූතන්ති එවංභණෙත-යි.

මෙසේ ප්‍රතිවචනදුන් කල්හි මහණෙනි ඒ කුමකැයි සිතවිද කවරෙක් උතුම්ද ගිනිකත් නෙයින් ආදිපාසයයි කියනලද දිළිහෙන මහයින් සම්ප්‍රජ්වලිතයැයි කියනලද හාත්පසින් ගිනිඇවිලෙන ගිනිසිලින් එකප්‍රභාසෙයින් සජෝතිභූතයයි කියනලද තෙලමහත්ගිනිකඳ වැළඳගෙණ හිඳින්නෝවිද මහානේ හෝවෙද මහවත් සැත පත්තන්හෝවිද යනසමක් ඇද්ද රාජකුලයෙහි උපන්රජවුවක මහා බමුණුකුලයෙහි උපත් බැමිණිවුවක මහා ගෘහපතිකුලයෙහි උපත් ගැහැවිවුවක මහා සෙසුසත්ත්වයෙක මහා මෑවුවූ සිවුමැලිවූ හස්තාදිඅවයවඇත්තිය වැළඳගෙණ හිඳුනන් හෝවෙද හොතෝනෝවේද යනසමක් ඇද්ද මෙදෙකින් කවරෙක් උතුම්ද මහවත් හාත්පසින් ගිනිමගණදිලිහෙන සෙලමහත්ගනිකඳ වැළඳගෙණ හිඳිනේ නෝනේ උතුම්ද ක්ෂත්‍රියාදි යහපත් කන්‍යාවකහා සමඟ උපනිසිදනාදිය උතුම්දැයි විවාරාවැලිළසේක, මෙහි කුකුස්කරතහොත්—

තංඛ්ඛොඅඤ්ඤථ භික්ඛවෙ කතමන්නුඛෝ වරං යං අමුං මහන්තං අග්ගික්ඛන්ධං ආදිත්තං සම්පජ්ජලිතං සජෝතිභූතං ආලිඞ්ගිත්වා උපනිසිදෙය්‍යවා උපනිපජ්ජෙය්‍යවා යං ඛත්තියකඤ්ඤංවා බ්‍රාහ්මණකඤ්ඤං වා ගහපතිකඤ්ඤං වා මුදුතලුනහත්ථපාදං ආලිඞ්ගිත්වා උපනිසිදෙය්‍ය වා උපනිපජ්ජෙය්‍ය වා-යි.

චතුරණලද ශ්‍රී මුඛපාලියද පිරික්සියයුතු යථොක්තක්‍රමයෙන් විවාරාවදළ සම්බුදුන්වහන්සේට අපායෙහිදී සැපනැතත් ඉහලොකයෙහිදී ශරීරයට විද්‍යමාන සැපදක්වන භික්ෂූන්වහන්සේ සවාමීන්වහන්ස මෙම උතුම් කුමක්ද රජවූවක හෝ බැමිණිවුවක හෝ මුදුතලුන හස්තාපාදාදි ශරීරඅවයව ඇත්තිය වැළඳගෙණ උපනිසිදනාදියෙන් විඳිනා ශබ්දසැපතෙක් ඇද්ද ඒ සැපත හාත්පසින්

ගිනිහෙණ දිලිහෙනවා තෙලමහත් ගිනිකඳ වැළඳගෙණ විඳින සැපතට වඩා උතුම හෙවත් ගිනිකඳ වැළඳගෙණ විඳිනා සැපතට වඩා රාජකන්‍යාවන්ගේ හා සමග විඳිනා සැපඋතුම් ගිනිකඳ වැළඳගැන්මේ දුක්ඛයයි දැන්වූසේක්ලාය මෙදකුකුස් හරණුපිණිස—

එතදෙව භන්තෙ චරං යං බ්‍රහ්මචරියකඤ්ඤං වා බ්‍රාහ්මණකඤ්ඤං වා ගහපතිකඤ්ඤං වා මුදුතලුනහත්ථපාදං ආලිඛිතබ්බා උපනිසිදෙය්‍ය වා උපනිපජ්ජෙය්‍ය වා දුක්ඛං භෙතං භන්තෙ යං අමුං මහන්තං අග්ගික්ඛන්ධං ආදිත්තං සම්පජ්ජලිතං සජෝතිභූතං ආලිඛිත්වා උපනිසිදෙය්‍යවා උපනිපජ්ජෙය්‍යවා-යි.

තත්ප්‍රතිවචනවූ එම සූත්‍රයෙහි ශ්‍රාවකභාසිත පාඨයද පිරික්සියයුතු—ඉක්බිත්තෙන් ගෞතමාචාර්‍යවූ බුදුරජතෙමේ මහණෙනි තොපට්කියම් මහණෙනි තොපට භගවම් කෙසේද සීලය දුෂ්‍යයකළඉහයින් දුග්ගිලවූ ලාමක ස්වභාවඋපැනිහෙයින් පාපධර්මවූ නොපිරිසිදු කායවාක් කර්මාදිය ඇතිබැවින් සුවිනොව ශඞ්කාවෙන් සංවරණීය ප්‍රවෘත්තිඇති බැවින් අසුවිසංකස්සරවූ අනුන්දුවහොත් ලජ්ජාකටයුතු බැවින් සැඟවියයුතු කායවාක්ක්‍රියාඇති මහණ්දම්නැසුනු බැවින් අශ්‍රමණව ලහගේ ආදියෙහි ශ්‍රමණයෙමි යනප්‍රතිඥයෙන් ශ්‍රමණප්‍රතිඥඇති බ්‍රහ්මචර්‍යාවනැති මහයින් අබ්‍රහ්මචාරිවූ අබ්‍රහ්මචාරිව සිටිව බ්‍රහ්මචර්‍යා ඇත්තෙමියි කියා උපොසථ ගෘහාදී ස්ථානප්‍රතිඥයෙන් බ්‍රහ්මචාරී ප්‍රතිඥඇති දුසීලකම්හි ඇතුලිකුණුවූ හෙයින් අන්‍යොන්‍යාවූ සදෙරින්වැහෙන මෙකලලසුන් කෙරෙන් තෙත්වූබැවින් අවස්සුතවූ ගටහත්තාවූ රාගාදිකසල ඇතිබැවින් කසලක් සෙයින් සිල්වතුන්මැද සිටියනොදී දුරුකරන බැවින් ද කසබුජ්ඣනවූ කසල සඞ්ඝාතඇති ඒ දුසීලයහට යථෝක්තප්‍රකාරවූ තෙලමහත් ගිනිකඳ වැළඳගෙණ හිඳින්නෝ වේද හෝනේ හෝවේද යනයමෙක් ඇද්ද ඒ උතුම හෙවත් ඒ දුසීලියහට ක්ෂත්‍රිය කන්‍යාදින්ගේ විඳිනා සැපය වටඩා තෙලගිනිකඳ වැළඳගැන්ම උතුම් එයටකාරණා කිමයත්? මහණෙනි ඒ ගිනිකඳවැළඳගෙණ නිදාගැන්මාදිය හෙතුවකොට ගෙණ ඒ දුසීලමහණාගේ මරණයට හෝ පැමිණෙයි මරණය හා සම දුකට හෝ පැමිණෙයි ඒ ගිනිකඳ වැළඳ නැනෙහි ලෙසකින් මරණින් මත්තෙහි නරකයෙහි නොවිපදනේය මහණෙනි ඒ සීලතෙමේ පවිවූ ස්වභාවඋපැත්තේ නොපිරිසුදු කායකර්මාදී ඇතිබැවින් සුවිනාව ශඞ්කාවෙන් සංවරණීයවූ ප්‍රවෘත්තිඇතියේ සැඟවියයුතුවූ ක්‍රියාවඇතිවූයේ අශ්‍රමණව ශ්‍රමණප්‍රතිඥඇතියේ අබ්‍රහ්මචාරිව බ්‍රහ්මචාරී ප්‍රතිඥඇත්තේ අන්‍යොන්‍යාවූයේ සදෙරින්වැහෙන කෙලෙසුන් විසින් තෙත්වූයේ කසලකට බඳුවූස්වභාවඇතියේ ක්ෂත්‍රිය කන්‍යාවක හෝ බ්‍රාහ්මණකන්‍යාවක

හෝ ගෘහපතිකන්‍යාවක හෝ ආලිඛිත්‍ත කොට හිඳුනේහෝ ඒද හෝනේහෝ වේද යන යමෙක්ඇද්ද හෙතෙම මහණෙනි ඒ දුසැලියහට දිඹිරාන්‍ත්‍රියකව හෙවත් බොහෝ කලකට අහිතපිණිස දුක් පිණිස වෙයි ශරීරභෙදයෙන් මරණින් මත්තෙහි අපායදුගතිනි විනිපාත සංඛ්‍යාත නරකයෙහි උපදනේයයි වදාළසේක මෙහිදුකුණුස් කරතහොත්—

ආරොචයාම් වෝ භික්ඛවෙ පවිවෙදයාම් වෝ භික්ඛවෙ යථා එතදෙව තස්සවරං දුස්සීල්‍යස්ස පාපධම්මස්ස අසුචිසංකස්සර සමාචාරස්ස පටිච්ඡන්නකම්මන්තස්ස අස්සමණස්ස සමණපටිඤ්ඤස්ස අබ්‍රහ්මචාරිස්ස බ්‍රහ්මචාරි පටිඤ්ඤස්ස අන්තොපූතියස්ස අවස්සුතස්ස කසම්බුජාතස්ස යං අමුං මහන්තං අගග්ගික්ඛන්ධං ආදිත්තං සම්පජ්ජලිතං යදජ්ඣොහරන්තා ආලිඛිත්තිවා උපනිසීදන්‍යවා උපනිපජ්ජන්‍යවා තංකිස්සහෙතු තතොනිදානං සෝ භික්ඛවෙ මරණංවා නිගච්ඡෙය්‍ය මරණමත්තං වා දුක්ඛං නතෙවෙව තපපච්චයා කායස්සභෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජෙය්‍ය යම්හිඛොසෝ භික්ඛවෙ දුස්සීලෝ පාපධම්මා අසුචිසංකස්සරසමාචාරෝ පටිච්ඡන්නකම්මන්තෝ අස්සමණෝ සමණපටිඤ්ඤු අබ්‍රහ්මචාරි බ්‍රහ්මචාරිපටිඤ්ඤු අන්තොපූති අවස්සුතෝ කසම්බුජාතෝ ඛත්තියකඤ්ඤං වා බ්‍රාහ්මණකඤ්ඤංවා ගහපතිකඤ්ඤංවා ශ්‍රුදුතලුනහළු පාදං ආලිඛිත්තිවා උපනිසිදනිවා උපනිපජ්ජතිවා තං කිස්ස භික්ඛවෙ හොහි දිඝරත්තං අහිතාය දුක්ඛාය කායස්ස භෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයංඋපජ්ජති-යි.

යන ශ්‍රී මුඛපාළියද පිරික්සියයුතු. මෙසේ ගිනිකඳ උපමාවෙන් ස්ත්‍රීන්පිළිබඳ පස්කම්ගුණයෙහි දුක්දක්වා මන්තෙහිත් දුක්දක් වන මාගීඤාමිවූ බුදුරජතෙමේ මහණෙනි ඒ නුමකැයි සිතවිද කවරෙක් උතුම්ද හෙවත් මහණෙනි මහත්බලයෙන් යුක්තපුරුෂයෙක් දැඩිවූවාල රජ්ජුවෙන් හෙවත් වලින්කරණලද තද කෘරවූ රුහැණකින් ජඞ්ඝාදෙක වෙලා භ්‍රමිකාරයකුයෙයින් මහා ගිනිමළුතය කරණ දඩෙනා වෙලනලද ලතුවක්යෙයින් සිහින්කකුල්දෙක දැඩිවූවාලරජ්ජුවෙන් වෙලාඇඹිණිය හකරේද මහවත්අදිද එසේ අදිනා ඒ රුහැණතාමෝ ජඞ්ඝාවෙහි ත්විය සිදිනේය ත්විය සිද වම්සංඛ්‍යාත සමසිදිනේය සමසිද මාංශය සිදිනේය මාංශයසිද නහරසිදිනේය නහරසිද අස්ථිසංඛ්‍යාත ඇටසිදිනේය ඇටසිද ඇටමිදුලෙහි පැහැර සිටිනේය, යන යමෙක් ඇද්ද ක්ෂත්‍රියමහාසාරයන්ගේ හෝ බ්‍රාහ්මණ මහාසාරයන්ගේ හෝ ගෘහපතිමහාසාරයන්ගේ හෝ අභිවාදන සඞ්ඛ්‍යාතවැඳීම් ඉවසීමය යනයමෙක්ඇද්ද මේදෙසින් කවරෙක් උතුම්දැයි භික්ෂූන්වහන්ස්සෙනන් විචාරාවදාළසේක, ඊට ප්‍රතිවචනා

දෙ න භික්‍ඛුන්වහන්සේ සඞ්ඝත්ථේරයන්ට ක්‍ෂත්‍රිය මහාසාරයන්ගේ හෝ බ්‍රාහ්මණමහාසාරයන්ගේ හෝ ගෘහපතිමහාසාරයන්ගේ හෝ වැඳීම් ඉවසීමය යන යමෙක් ඇද්ද ඒ උතුම බලවත්පුරුෂයෙක් දැඩිවාලරජ්ජුවෙන් උභයජඞ්ඝාවෙලා ඝාතිණයකෙරේද ඒ රුහැණ මතාමෝ ජීවිය සිදින්නේය ජීවිය සිද වම්ය සිදින්නේය වම්යසිද මස් සිදින්නේය මස් සිද නහරසිදින්නේය නහරඝිද ඇටසිදින්නේය ඇටසිද ඇටමිදුලෙහි පැහැරසිටින්නේය, යනයමෙක් ඇද්ද මේ දුක්වන්නේ යයි දැන්වූවන්ස්ක්‍රායය එකල්හි යඩම්ඹගාප්‍රවාහවූ සවීඥයන්වහන්සේ මහණෙනි නොපට කියම් මහණෙනි නොපට හඟවම් සීලය ඛින්නහෙයින් දුස්සීලවූ ලාමකඇඩහැනි නොපිරිසුදු කායකම්‍ය දියඇස් ගංකාඇත්තාවූ ප්‍රතිවිජ්ඣන්නඩු කම්නෙත ඇති අශ්‍රමණව ශ්‍රමණප්‍රතිඥඇති අබ්‍රහ්මචාරිව බ්‍රහ්මචාරි ප්‍රතිඥඇති අනනඃපූතිවූ කෙලෙසුන්විසින් තෙත්වූකවචර සඩහාඇති ඒ දුශ්ශීලයාහට යම්සේ බලවත් පුරුෂයෙක් දැඩිවූවාලරජ්ජුයෙන් ජඞ්ඝාදෙක වෙලා මත රුහැණ මෙන් ඇද ඝාතිණයකරණ ඒ රුහැණතොමෝ ජීවියසිදින්නේය ජීවියසිද සමසිදින්නේය සමසිද මස්සිදින්නේය මස්සිද නහරසිදින්නේය නහරසිද ඇටසිදීන්නේය ඇටසිද ඇටමිදුලෙහි පැහැරසිටින්නේය යනයමෙක් ඇද්ද මේ උතුම ඊට කාරණාකවමැද මහණෙනි ඒ වාලරජ්ජුවෙන් ඝාතිණයකිරීම හෙතුකොටගෙණ ඒ දුස්ශීලතෙමේ මරණයට හෝ පැමිණෙයි මරණහා සමදුකට හෝ පැමිණෙයි මරණින්මත්තෙහි ඒ දෙඅයෙන් අපායෙහි නොවුපදන්නේය මහණෙනි ඒ දුශ්ශීලතෙමේ පව්වූවූ සඩහාඇත්තේ නොපිරිසිදු කායකම්‍යින් ඇතිබැවින් සුවිනොව ගංකාවෙන් සරණියවූයේ ප්‍රතිවිඥනනාකම් ඇත්තේ අශ්‍රමණව ශ්‍රමණප්‍රතිඥඇත්තේ අබ්‍රහ්මචාරිව බ්‍රාහ්මචාරි ප්‍රතිඥඇත්තේ අනනඃපූතිවූයේ කෙලෙසුන් විසින් තෙත්වූයේ කවචරයඩහාඇත්තේ ක්‍ෂත්‍රියමහාසාලියන්ගේ හෝ බ්‍රාහ්මණමහාසාලයන්ගේ හෝ ගෘහපති මහාසාලයන්ගේ හෝ අභිවාදන සංඛ්‍යාත වැඳීම් ඉවසීමෙක් ඇද්ද හෙතෙම මහණෙනි ඒ දුශ්ශීලය හට බොහෝකලක් අහිතයට දුකඑව කාරණාවන්නේය. මරණින්මත්තෙහි නරකයෙහි උපදන්නේයයි වදාළසේක, මමහිදු සැක ඇතඉහත් –

තං කිම්මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ කතමනනුඛෝ වරං යංබලවාපුරිසෝ දළහාය වාලිරජ්ජුයා උභොඡඞ්ඝා වෙමඩෙත්වා සංසෙය්‍ය සා ජවිංජඤ්ඤය්‍ය ජවිංඡෙත්වාවමං ජිඤ්ඤය්‍යවමංඡෙත්වා මංසං ඡිඤ්ඤය්‍ය මංසඡෙත්වා නහාරුං ඡිඤ්ඤය්‍ය නහාරුං ඡෙත්වා අට්ඨිං ඡිඤ්ඤය්‍ය අට්ඨිං ඡෙත්වා අට්ඨිමිඤ්ජං ආහචව තිඨෙය්‍ය යං ඛත්තියමහාසාලානං වා බ්‍රාහ්මණ මහාසාලානං වා ගහපතිමහාසාලානංවාඅභිවාද

නාසාදියෙය්‍යානි එතදෙව භත්තෙවරං යං ඛත්තියමහාසාලානං වා බ්‍රාහ්මණමහාසාලානං වා ගහපතිමහාසාලානං වා අභිවාදනං සාදියෙය්‍ය දුක්ඛං මෙතං භත්තෙත යංබලවා පුරිසෝ දළ්හාය වාලරජ්ජුයා උභොජණ්ණේ වෙධෙත්වා ඝංසෙය්‍ය සා ඡවිංඡිත්වා ඡවිං ඡේත්වා චම්මං ඡින්දෙය්‍ය චම්මං ඡේත්වා මංසං ඡින්දෙය්‍ය මංසං ඡේත්වා නහාරුං ඡින්දෙය්‍ය නහාරුං ඡේත්වා අට්ඨිං ඡින්දෙය්‍ය අට්ඨිං ඡේත්වා අභිමිඤ්ජං ආහච්චතිට්ඨෙය්‍යාති. ආරොචයාමීහං භික්ඛවේ පටිවේදයාමි වෝ භික්ඛවේ යථා එතදෙව තඤ්ඤවරං දුක්ඛිලඤ්ඤ පාපධම්මඤ්ඤ අසුචිසංකස්සර සමාචාරඤ්ඤ පටිච්ඡන්නාකම්මන්තඤ්ඤ අස්සමණඤ්ඤ සමණපටිඤ්ඤස්ස අබ්‍රහ්මචාරිඤ්ඤ බ්‍රහ්මචාරිපටිඤ්ඤස්ස අනන්තාසුනිඤ්ඤ අඩඤ්ඤුතඤ්ඤ කසම්බුජාතඤ්ඤ යංබලවා පුරිසෝ දළ්හාය වාලරජ්ජුයා උභොජණ්ණේ වෙධෙත්වා ඝංසෙය්‍ය සා ඡවිං ඡින්දෙය්‍ය ඡවිං ඡේත්වා චම්මං ඡින්දෙය්‍ය චම්මං ඡේත්වා මංසං ඡින්දෙය්‍ය මංසං ඡේත්වා නහාරුං ඡින්දෙය්‍ය නහාරුං ඡේත්වා අට්ඨිං ඡින්දෙය්‍ය අට්ඨිං ඡේත්වා අට්ඨිමිඤ්ජං ආහච්ච තිට්ඨෙය්‍ය තංකිස්ස හේතු තනෝ නිදානං හිසෝ භික්ඛවේ මරණංවා නිගච්ඡේය්‍ය මරණමත්තං වා දුක්ඛං තණ්හිවතපච්චයා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උප්පජ්ජේය්‍ය යම්හඛා සෝ භික්ඛවේ දුස්සීලෝ පාපධම්මෝ අසුචිසංකස්සරසමාචාරෝ පටිච්ඡන්නාකම්මන්තෝ අස්සමණෝ සමණපටිඤ්ඤ අබ්‍රහ්මචාරී බ්‍රහ්මචාරිපටිඤ්ඤ, අනන්තාසුනි අවසුතා කසම්බුජාතා බත්තියමහාසාලානං වා බ්‍රාහ්මණමහාසාලානං වා ගහපතිමහාසාලානං වා අභිවාදනං සාදියති තංහිස්ස භික්ඛවේ හොති දීඝරත්තං අහිතාය දුක්ඛාය කායස්ස භෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උප්පජ්ජති-යි.

යන ශ්‍රී මුඛපාලිය හා තත්ප්‍රතිවචන ශ්‍රාවක භාෂිතයද පිරික්සියයුතු. ඉක්බිත්තෙන් මකුලඝණ්ඩී නිම්පන සඩම් මෙඝවු සම්ඵයන් වහන්ස මහණෙනි ඒ කුමකැයි හඟිවිද කවරෙක් උතුම්ද හෙවත් යම්බඳුවන් පුරුෂයෙක් තෙල් සණ්ලූඅඩයට්ඨියෙහි හසුවත් තෙල් හණහි හා යහපත්කොට මුවහත්කළ අඩයට්ඨියයි කියනාලද එන ම් ආයුධයකින් ලියමැද පහරනන්ය යනයමෙක් ඇද්ද ක්ෂත්‍රිය මහාසාලයන්ගේ හෝ බ්‍රාහ්මණමහාසාලයන්ගේ හෝ ගෘහපති මහාසාලියන්ගේ හෝ අල්ලිකම් සඩ්ඛ්‍යාන ඇදිලිබැඳීම් ඉවසීමය යනාය මෙක් ඇද්ද මේ දෙකින් කවරෙක් නම් උතුම්දැයි භික්ෂූන්හකරන් විචාරාවදුලිළෙක්ක, ඊට ප්‍රතිවචනයෙන භික්ෂූන්වහන්සේ :ස්වාමීන් වහන්ස ක්ෂත්‍රියමහාසාලයන්ගේ හෝ බ්‍රාහ්මණ මහාසාලයන්ගේ හෝ ගෘහපති මහාසාලයන්ගේ හෝ ඇදිලිබැඳීම් ඉවසීමය යන යමෙක් ඇද්ද මේ උතුම් තෙල්සණ්ලූ අඩයට්ඨියෙහි ලැබීදෙහලා

ඇණීමය යන යමෙක් ඇද්ද මේ දුක්ඛයයි දැන්වූසේක්ලාය. එකල්හි තීව්‍රක තිමිරනිකර මිඛවංගනදිනකරරාජවූ සම්බුදුහු වහන්සේ මහණෙනි තොපට ආරොචනය කෙරෙම් මහණෙනි තොපට ප්‍රතිවේදයකෙරෙම් දුශ්ශීලවූ පාපධර්මයෝ ඇති ඒ සුව්‍යතාව ශංකාවෙන් යමරණියවූ ප්‍රවෘත්තිඇති සැඟවියයුතු ක්‍රියාඇති අශ්‍රමණව ශ්‍රමණ ප්‍රතිඥඇති අබ්‍රහ්මචාරිව බ්‍රහ්මචාරි ප්‍රතිඥඇති දුශ්ශීල හෙයින් අන්‍යොන්‍යපූතිවූ සදෙරින් වැඟෙන කෙළපුන් කෙරෙන් මතත්වූ කසලකට බඳුවූ සුභාවඇති ඒ දුශ්ශීලයහට යම්බලවත් පුරුෂයෙක් තෙල්සැණුල්ල අඩයටියෙන් පවෙවාර සඬ්ඛ්‍යාත ලීමැද පැහැරීමය යනයමෙක් ඇද්ද මේ උතුම් ඊර්ෂ්‍යාකාරණා කිම යත්? මහණෙනි ඒ අඩයටියෙන් ළමැදඇණීම හේතුනොවගණ ඒ මහණතෙමේ මරණයට හෝ පැමිණෙන්නේය මරණහා සමවූ දුකට හෝ පැමිණෙන්නේය, ඒ අඩයටියෙන් ලීමැද පැහැරීම ප්‍රත්‍යය කොටගෙන මරණින් මත්තෙහි අපායයහි නොවුපදනේය දුශ්ශීලවූ ලාමකාචාභාවඇති නොපිරිසිදු හෙයින් ශංකාවෙන් සම්මරණියවූ ප්‍රවෘත්තිඇති ප්‍රතිච්ඡන්න කම්ඇති අශ්‍රමණව ශ්‍රමණප්‍රතිඥඇති අබ්‍රහ්මචාරිව බ්‍රහ්මචාරි ප්‍රතිඥඇති ඇතුලෙහි කුණුවූ කොළපුන් ෙසින් තෙත්වූ කසලකට බඳුවූ සුභාවඇති ඒ දුශ්ශීල තෙමේ ක්ෂත්‍රියමහාසාලයන්ගේ හෝ බ්‍රාහ්මණ මහාසාලයන්ගේ හෝ ගෘහපති මහාසාලයන්ගේ හෝ ඇදිලිකම්ය ඉවසිමය යන යමෙක් ඇද්ද ඒ වනාහි මහණෙනි ඒ දුශ්ශීලයහට චිරාත්කාලයක් මුළුල්ලෙහි අහිතයට දුකඛයට කාරණාවන්නේය. මරණින් මත්තෙහි නරකයෙහි උපදනේයයි වදාළසේක, මෙහිදු සැකහරණාපිණි ය

තං කිම්මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ කතමෙනඤ්ඤථවිරං යං බලවා පුරිසෝ නිණ්හාය සත්තියා තෙලඛ්ඨාය පවෙවාරසඞ්ඝං පහරෙය්‍ය යංඛත්තිය මහාසාලානංවා බ්‍රාහ්මණ මහාසාලානං වා ගහපතිම හාසාලානං වා අඤ්ජලිකම්මං සාදියෙය්‍යානි එතදෙව භෙන්‍යාවරං යංඛත්තිය මහාසාලානං වා බ්‍රාහ්මණ මහාසාලානං වා ගහපති මහාසාලානං වා අඤ්ජලිකම්මං සාදියෙය්‍ය දුක්ඛං හෙතං භෙන්‍ය යං බලවාපුරිසෝ නිණ්හාය සත්තියා තෙලඛ්ඨාය පවෙවාරසඞ්ඝං පහරෙය්‍යානි ආරොචයාමි වෝ භික්ඛවෙ පවෙදයාමි වෝ භික්ඛවෙ යථාඑතදෙව තස්ස වරං දුස්සීල්‍යස්ස පාපධම්මස්ස අසුචිසංකස්සර සම්මාවාරස්ස පටිච්ඡන්නාකම්මන්තස්ස අස්සමණස්ස සමණපටිඤ්ඤස්ස අබ්‍රහ්මචාරිස්ස බ්‍රහ්මචාරිපටිඤ්ඤස්ස අන්තොපූතිස්ස අවස්සුතස්ස කසම්බුජාතස්ස යං බලවා පුරිසෝ නිණ්හාය සත්තියා තෙලඛ්ඨාය පවෙවාරසඞ්ඝං පහරෙය්‍ය නං කිස්සහෙතු තමෙනා නිදානංහි සෝ

භික්ඛවෙ මරණං වා නිගච්ඡෙය්‍ය මරණමත්තං වා දුක්ඛං නත්වෙව තප්පච්චයා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උප්පජ්ජෙය්‍ය යඤ්ච ඛො පනා භික්ඛවෙ දුස්සීලො පාපධම්මා අසුචිසංකස්සර සමාචාරො පටිච්ඡන්නකම්මන්තතා අස්සමණෙ සමණපටිඤ්ඤු අබ්‍රහ්මචාරි බ්‍රහ්මචාරිපටිඤ්ඤු අනෙකපූති අවස්සුතො කසම්බුජාතො ඔත්තප්පියමහාඝාළාහනං වා බ්‍රාහ්මණ මහාසාළාහනං වා ගහපතිමහාසාළාහනං වා අඤ්ඤාලිකම්මං යාදියති තං දිස්ස භික්ඛවෙ හොති දීඝරත්තං අහිතාය දුක්ඛාය කායස්ස භෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උප්පජ්ජති-පි.

යන ශ්‍රී මුඛපාලිය හා ශ්‍රාවකභාෂිතයද විභාගකටයුතු, තද නන්තරයෙන් සත්‍යප්‍රතිච්ඡාදකඝණතාරමොහතිමිරනිකාරවිධිවං ඝන අභිසිරසිරණවූ සම්භූයන්වහන්ශේ මහණෙනි ඒතුම්කැයි ගැඳුද කවරෙක් උතුම්ද හෙවත් යම්බලවත් පුරුෂයෙක් රත්කරණ ලද එතෙයින්ම ආදිප්තවූ සම්ප්‍රජ්වලිතවූ සජෝතිභූතවූ යපවින් ශරීරය හාත්පසින් වෙලන්නේය යන යමක් ඇද්ද ක්ෂත්‍රිය බ්‍රාහ්මණ දිග්ගේ ශ්‍රද්ධාවෙන් දෙනලද සිවුරු වලඳින්නේය යන යමක් ඇත්ද, මහණෙනි මේදෙකින් කවරෙක් උතුම්දැයි විචාරා වදාළ සේක, එයට ප්‍රතිවචනදෙන හික්ෂූන්වහන්සේ සර්වාඥන්වහන්ස ක්ෂත්‍රිය බ්‍රාහ්මණාදි ශ්‍රද්ධාවන්තයන්ගේ සිවුරු වැළඳගැන්ම උතුම; ගිනිගෙණ දිලිහෙන යපවින් සියලු ශරීරය වෙලීමය යන යමෙක් ඇත්ද මම දුෂ්කරයයි දන්වූසේක්ලාය එකල්හි මනුෂ්‍යලොකාමරනර නාරිභ්‍රමරනිශෙවිතශ්‍රීපාදරවිඳපදපොහිතවූ සම්භූයන්වහන්සේ මහණෙනි තොපට ආරොචනය කෙරෙම් මහණෙනි තොපට ප්‍රතිවෙදය කෙරෙම් දුස්සීලවූ පාපස්වභාව ඇති අසුචි සංකස්සර සමාචාරවූ ප්‍රතිච්ඡන්නකම් ඇති අශ්‍රමණව ශ්‍රමණප්‍රතිඥඇති අබ්‍රහ්මචාරිව බ්‍රහ්මචාරි ප්‍රතිඥඇති අනන්‍යාප්‍රතිවූ කෙලෙසුන් විසින් තෙත්වූ කවවර ස්වභාව ඇති ඒ දුස්සීලයාහට බලවත් පුරුෂයෙකු විසින් රත්කරණලද එතෙයින්ම ආදිප්තවූ සම්ප්‍රජ්වලිතවූ සජෝතිභූතවූ යපවින් සියලුශරීරය වෙළීමය යන යමෙක් ඇත්ද එම්උතුම, ඊට්කාරණාකවරේද මහණෙනි ඒ රත්වූ යපවින් සියලු ශරීරයෙහි වෙළීවණතුණකොටගෙණ ඒ මහණතෙම මරණයට හෝ පැමිණෙන් නේය මරණයහා යම්දුකවහෝ පැමිණෙන්නේය, ඒ යපවින් සියලු ශරීරය වෙළීමෙහි දෙෂයකින් මරණින් මත්තෙහි නරකයෙහි නුපදනේය මහණෙනි දුස්සීලාදි දෙෂයෙන් යුක්තවූ ඒ මහණතෙම ක්ෂත්‍රිය බ්‍රාහ්මණාදි ශ්‍රද්ධාවන්තයන්ගේ සිවුරු වැළිදීමය යන යමෙක් ඇත්ද මහතෙම මහණෙනි ඒ දුස්සීලයහට චිරකාලයක් මුළුල්ලෙහි අහිතයට දුඃඛයට කාරණාවන්නේය කාඛුන් මරණින්

මත්තෙහි අපාය දුග්ගතිවිනිපාතසංඛ්‍යාත නරකයෙහි උපදනේයයි වදාළසේක, මේකිඤ්චාපුඤ්ඤකරතමහොත්!

තංකිම්පිසුදං භික්ඛවේ කතමේහත්‍රබ්‍රා වරං යංබලවාපුරිසෝ තථත්තන අයෝපත්තවේන ආදිත්තෙන සම්පජ්ජලිතෙන සජෝතිභූතෙන කායංසන්පලිවේඨෙය්‍ය යංචත්තිය මහාසාලානංවා බ්‍රාහ්මණමහාසාලානංවා ගහපතිමහාසාලානංවාසඩ්ඩදෙය්‍යංවිවරං පරිභුඤ්ජෙය්‍යාසි; එතදෙවහංතෙත වරංයංචත්තිය මහාසාලානංවා බ්‍රාහ්මණමහාසාලානංවාගහපති මහාසාලානංවා සද්ධාදෙය්‍යං විවරං පරිභුඤ්ජෙය්‍ය දුක්ඛංමෙහංහෙතෙත යංබලවා පුරිසෝ තථත්තන අයෝපත්තවේනආදිත්තෙන සම්පජ්ජලිතෙන සජෝතිභූතෙන කායංසන්පලිවේඨෙය්‍යාසි; ආරොචයාම්භවා භික්ඛවේ පටිවේදයාම්වෝ භික්ඛවේ යථා එතදව තස්ස වරං දුස්සීලස්ස පාපධම්මස්ස අසුචිසංකස්සර සමාචාරස්ස පටිච්ඡන්නකම්මන්තස්ස අස්සමණස්ස සමණපටිඤ්ඤස්ස අබ්‍රහ්මචාරිස්ස බ්‍රහ්මචාරිපටිඤ්ඤස්ස අන්තොපූතිනෝ අවස්සුතස්ස කසම්බුජාතස්ස යං බලවා පුරිසෝ තථත්තන අයෝපත්තවේන ආදිත්තෙන සම්පජ්ජලිතෙන සජෝතිභූතෙන කායං සන්පලිවේඨෙය්‍ය; තංකිස්සහේතු නනොනිදානං හි මෙ භික්ඛවේ. ඕරණෝවාතිඤ්චෙය්‍ය මරණමත්තංවා දුක්ඛංතත්තෙව නපසවතියා කායස්සභෙදා පරමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජතීති.

යන්නූ පිරිස්සිය සුතු,තදනන්තරයෙන් කාරණිස්සිනඝජ්ඣාමිඝ විදරණ ප්‍රවර සිංහරාජවූ සම්බුදුන්වහන්සේ ඉහණනි මේකුම කැයි හැඟුද කවරක් උතුම්ද භගවත් යම්බලවත් පුරුෂයෙක් රත් කරණලද එඅයකැත්ම ආදිපහවූ සම්පජ්ජලිතවූ සජෝතිභූතවූ යහඩු වෙන් මුඛයවිවරකාව ඇත්පසින්ගිනිගණ දිලිහෙතලොහගුලි මුඛයෙහි බහාලාද එකල්හි ඒ යවවය ඔහුගේ ඔඤ්ඡයද දවන්නේය දිවද දවන්නේය.ග්‍රිවයද දවන්නේ ලියද දවන්නේය අන්ත්‍රයද අන්ත්‍රාවහණදද්‍රවණය අධාභාගයට නික්මන්නේ යන යමෙක්ඇත්ද ක්ෂත්‍රිය බ්‍රාහ්මණාදිවූ ශ්‍රද්ධාවන්තයන් විසින් දෙනලද මධුරවූ ආහාර වැලඳීමය යන යමක් ඇත්ද මේ හේතුයින් කවරක් උතුම්දැයි විචා

රා වදාළසේක, එයට ප්‍රතිවචන දෙන භික්ෂූන්වහන්සේ සවාමිනි ක්ෂත්‍රිය බ්‍රාහ්මණාදීන් විසින් දෙනලද ආහාරවැලිදීමය යන යමෙක් ඇත්ද මේ උතුම්, ගිනිගෙණ දිලිහෙන යහඩුවෙන්බලවත් පුරුෂයෙක් මුඛය විවෘතකොට ගිනිගෙණ දිලිහුනයගුලි මුඛයෙහි ප්‍රක්ෂිප කරන්නේය හේ ඔහුගේ ඔජාදිය දවා අධොභාගයට නික්මෙන් නේය යන යමෙක් ඇත්ද මේ දුක්යයි දන්වූසේක්ලාය, එතුමාණන් සම්මලාකානාඳුකරමින් සම්බුදුන්වහන්සේ මහණෙනි තොපට ආරොචනය කෙරෙමි මහණෙනි තොපට ප්‍රතිවේදය කෙරෙමි දුශ්ශීලාදි දොෂයෙන් යුක්තවූ ඒ මහණහු බලවත් පුරුෂයකු විසින් ගිනිගෙණ දිලිහෙනා යහඩුවෙන් මුඛය විවෘතකොට ගිනිගෙණ දිලිහෙන යගුලි මුඛයෙහි ප්‍රක්ෂිපකරන්නේය ඒ ඔහුගේ ඔජාදිය දවා අධොභාගයට යන්නේය යන යමෙක් ඇත්ද ඒ උතුම රජ කාරණාකවෘද්ද මහමණනි ඒ යගුලි වැලඳීම හේතුකාරණයෙන් ඒ මහණතෙම මරණයට හෝ පැමිණන්නේය මරණ භය සමීපකට හෝ පැමිණන්නේය ඒ යගුලි වැලඳීමෙහි දොෂයකින් මරණින් මත්තෙහි අපායෙහි නුපදනේය මහණනි දුස්සීලවූ ඒ මහණතෙම ක්ෂත්‍රිය බ්‍රාහ්මණාදි ශ්‍රද්ධාවන්තයන් විසින් දෙනලද ආහාර වැලිදීමයන යමෙක් ඇත්ද ඒ ආහාර වැලිදීමේ ඒ දුස්සීලයාහට බොහෝ කාලයකට අහිතයට දුකඛයට කාරණාවන්නේය. මරණින් මත්තෙහි නරකෙයහි උපදනේයැයි වදාළසේක, මෙහිදු කුකුස්හරණා පිණිස,

තංකිම්මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ නාතමනනුඤ්ඤො වරං යං බලවාපුරිසො තත්තෙන අයොසඞ්කුනා ආදිත්තෙන සම්පජ්ජලිතෙන සජොතිභූතෙන මුඛං විවරිත්වා තත්තං ලොහගුලං ආදිත්තං සම්පජ්ජලිතං සජොතිභූතං මුඛෙ පක්ඛිපෙය්‍ය තං තස්ස ඔඨම්පි ඩහෙය්‍ය මුඛම්පි ඩහෙය්‍ය ජිව්හම්පි ඩහෙය්‍යකණ්ඨම්පි ඩහෙය්‍ය උදරම්පි ඩහෙය්‍යඅන්තම්පි අන්තගුණම්පි ආධාය අධොභාගා නික්කඩෙය්‍ය යං ඛත්තිය මහා සාලානංවා බ්‍රාහ්මණ මහාසාලානංවා ගහපති මහාසාලානංවා සඞ්ඝදෙය්‍යං පිණ්ඩපාතං පරිභුඤ්ජිස්සතීති එතඤ්හි භන්තෙ වරං යංඛත්තිය මහා සාලානංවා බ්‍රාහ්මණ මහාසාලානංවා ගහපති මහාසාලානංවා සඞ්ඝදෙය්‍යං පිණ්ඩපාතං පරිභුඤ්ජිස්ස දුක්ඛං මහතං භන්තෙ යං බලවා පුරිසා තත්තෙන අයොසඞ්කුනා ආදිත්තෙන සම්පජ්ජලිතෙන සජොතිභූතෙන මුඛං විවරිත්වා තත්තං ලොහගුලං ආදිත්තං සම්පජ්ජලිතං සජොතිභූතං මුඛෙ පක්ඛිපෙය්‍ය තං තස්ස ඔඨම්පිඩහෙය්‍ය මුඛම්පිඩහෙය්‍ය ජිව්හම්පිඩහෙය්‍ය කණ්ඨම්පිඩහෙය්‍ය උදරම්පිඩහෙය්‍ය අන්තම්පි අන්තගුණම්පි ආධාය අධොභාගා නික්කඩෙය්‍යාති. ආරොච යාමි වො භික්ඛවෙ පටිවෙදයාමි වො භික්ඛවෙ යථා එත දෙවතස්ස

වරං දුස්සීලස්ස පාපධම්මස්ස අසුචිසංකස්සරසමාචාරස්ස පටිච්ඡන්න කම්මන්තස්ස අස්සමණස්ස සමණපටිඤ්ඤස්ස අබ්‍රහ්මචාරිස්ස බ්‍රහ්ම චාරිපටිඤ්ඤස්ස අන්තොපූතිනෝ අවස්සුතස්ස කසම්බුජාතස්ස යං බලවා පුරිසෝ තණ්හාය අයොසඬ්ඛලාය මුඛං විවරිත්වා තත්තං ලොහගුළං ආදිත්තං සම්පජ්ජලිතං සජෝතිභූතං මුඛේ පක්ඛිපෙය්‍ය තං තස්ස ඔට්ඨම්පිඩනෙය්‍ය මුඛම්පිඩනෙය්‍ය ජිව්හම්පිඩනෙය්‍ය කණ්ණම්පි ඩනෙය්‍ය උදරම්පිඩනෙය්‍ය අන්තම්පි අන්තගුණම්පි ආධාය අධොභාගා නික්ඛමෙය්‍ය තං කිස්සහෙතු තතොනිදානංහි සෝ භික්ඛවේ පුරිසෝ මරණං වා නිගච්ඡෙය්‍ය මරණ මත්තංවා දුක්ඛං නත්වේව නපපච්චයා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජෙය්‍ය; යඤ්චඛෝ සෝ භික්ඛවේ දුස්සීලෝ පාපධම්මෝ අසුචිසංකස්සරසමා චාරෝ පටිච්ඡන්නකම්මන්තෝ අස්සමණෝ සමණ පටිඤ්ඤු අබ්‍රහ්ම චාරි බ්‍රහ්මචාරි පටිඤ්ඤු අන්තොපූති අවස්සුතෝ කසම්බුජාතෝ යං ඛත්තිය මහාසාලානංවා බ්‍රාහ්මණ මහාසාලානංවා ගහපති මහා සාලානංවා සඞ්ඝාදෙය්‍යං පිණ්ඩපාතං පරිභුඤ්ජති තංහිස්ස භික්ඛවේ හොති දීඝරත්තං අහිතාය දුක්ඛාය කායස්සභෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති—යි යනුදුපිරික්සියයුතු,

ඉක්බිත්තෙන් අවටලොකඩම් වාතාවිකමපිත සිරිරාජවූ සම්බුදු රජෝජනාමයානන්වහන්සේ මහණෙනි ඒ කුමකැයිහැහුද කව රෙක් උතුම්ද හෙවත් බලවත් පුරුෂයෙක් ශිෂ්‍ය හෝ ගෙණ කද හෝ ගෙණ ගිනිගෙණ දිලිහෙන ලොහෝ ඇදක හෝ ලොහෝ පුටු වෙක හෝ හිඳුවන්නේද හොවන්නේද යන යමෙක් ඇත්ද සැදැ හැති ක්ෂත්‍රිය බ්‍රාහ්මණාදීන් විසින් දෙනලද ඇඳපුටුයෙහි නිදිනේය හෝනන්ද. යන යමෙක් ඇත්ද මේ දෙයින් කවරෙක් උතුම්දයි විචාරා වදාළසේක්– එයට ප්‍රතිවචන දෙන භික්ෂූන්වහන්සේ සවාමි නි ක්ෂත්‍රියබ්‍රාහ්මණාදීන් විසින් දෙනලද මඤ්චපීඨයෙහි නිදිමය හෝ වීමය යන යමෙක් ඇත්ද මේ උතුම් බලවත් පුරුෂයෙක් ශිෂ්‍ය හෝ ගෙණ කද හෝ ගෙණ ගිනිගෙණ දිලිහෙන අයොපීඨ අයොමඤ්ච කයෙහි නිදුවීමය හෝවීමය යන යමෙක් ඇත්ද මේ දුක්ඛයයි දැන්වූ සේක්ලාය එකන්තහි සඞ්ඛ්‍යාසුම ඵලසමාපත්තිකෘත කල්පදාමවූ සම්බු යන්වහන්සේ මහණෙනි තොපට ආරාවනය කෙරෙමි මහණෙනි තොපට ප්‍රතිවේදය කෙරෙමියි දුස්සීලාදිවූ දෙඉසතිතවූ එතෙම ගිනි ගෙණ දිලිහෙන අයඃපීඨාදියෙහි බලවත් පුරුෂයන්හු විසින් නිදුවීමය හෝවීමය යන යමෙක් ඇත්ද මේ උතුම්, ඊට හේතුකව රේද මහණෙනි ගිනිගෙණ දිලිහෙණ අයොපීඨාදියෙහි නිදුවීමය හොවීමය යන යමෙක් ඇත්ද ඒ කාරණය හේතුකොටගෙණ ඒ මහණෙතම මරණයට හෝ පැමිණෙන්නේය මරණ හා සමදුකට

මහෝ පැවිදිබණ්ඩෙය එහි දෝෂයකින් මරණින් මත්තෙහි නරක ආදිය නොඋපදනේය. ඒ දුශ්ශීලතෙම ශ්‍රද්ධාවන්තයන් විසින් දෙන ලද හැඳ පුටුවෙහි හිඳිමය හොව්මය යන යමෙක් ඇත්ද හෙතෙම ඒ දුස්සීලයාහට බොහෝ කලක් අනිත්‍යයට දුකඛයට කාරණාවන් නේය මරණින් මත්තෙහි අපාය දුර්ගති විනිපාත සංඛ්‍යාත නරක යෙහි උපදවන්නේයැයි වදාළසේක. මෙහිදු කුකුස්හරණ පිණිස,

තං කිම්මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ කතමන්නුඛෝ වරං යං බලවා පුරිසෝ සීසෙවා ගහෙත්වා ඛණ්ඩෙවා ගහෙත්වා අයොමඤ්චෝ අයොපීඨං වා ආදිත්තංසම්පජ්ජලිතං සජෝතිභූතං අභිනිසීදාපෙය්‍යවා අභිනිපජ්ජාපෙය්‍යවා යං ඛත්තියමහාසාලානංවා බ්‍රාහ්මණමහාසාලානංවා ගහපතිමහාසාලානංවා සඬ්ඩෙය්‍යං මච්චපීඨංපරිභුඤ්ජිස්සතීති, එතං දෙව භගෙත්ත වරංයං ඛත්තියමහාසාලානංවා බ්‍රාහ්මණමහාසාලානං වා ගහපතිමහාසාලානංවා සඬ්ඩෙය්‍යංමච්චපීඨං පරිභුඤ්ජිස්ස දුක්ඛං හෙතං භගෙත්ත යං බලවාපුරිසෝ සීසෙවාගහෙත්වා ඛණ්ඩෙවාගහෙත්වා තත්තං අයොමඤ්චෝවා අයොපීඨංවා ආදිත්තං සම්පජ්ජලිතං සජෝතිභූතං අභිනිසීදාපෙය්‍යවා අභිනිපජ්ජාපෙය්‍යවා ආරොචයාමිවෙ, භික්ඛවෙ පවේදයාමි වෝ භික්ඛවෙ යථා එතදෙව තස්සවරංදුස්සීලස්ස පාපධම්මස්ස අසුචිසංකස්සරසමාචාරස්ස පටිච්ඡන්නකම්මන්තස්ස අසස්සමණස්ස සමණපටිඤ්ඤස්ස අබ්‍රහ්මචාරිස්ස බ්‍රහ්මචාරි පටිඤ්ඤස්ස අනෙකාපූතිභස්ස අවස්සුතස්ස කසම්බුජාතස්ස යං බලවාපුරිසෝ සීසෙවා ගහෙත්වා ඛණ්ඩෙවා ගහෙත්වා තත්තං අයොමඤ්චෝවා අයොපීඨංවා ආදිත්තං සම්පජ්ජලිතං සජෝතිභූතං අභිනිසීදාපෙය්‍යවා අභිනිපජ්ජාපෙය්‍යවා තංකිස්සහෙතු තතොනිදානං හි සෝ භික්ඛවෙ මරණංවා නිගච්ඡෙය්‍ය මරණමත්තංවා දුක්ඛං නත්වෙව තපප්පච්චයා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජෙය්‍ය ඉඤ්චඛෝ සෝ භික්ඛවෙ දුස්සීලෝ පාපධම්මෝ අසුචි සංකස්සරසමාචාරෝ පටිච්ඡන්නකම්මන්තෝ අසස්සමණෝ සමණපටිඤ්ඤෝ අබ්‍රහ්මචාරී බ්‍රහ්මචාරී පටිඤ්ඤෝ අනෙකාපූතිභූතෝ අවස්සුතෝ කසම්බුජාතෝ යං ඛත්තිය මහාසාලානංවා බ්‍රාහ්මණමහාසාලානංවා ගහපතිමහාසාලානංවා සඬ්ඩෙය්‍යං මඤ්චපීඨං පරිභුඤ්ජති තංකිස්ස හිකඛවෙ හොති දීඝරත්තං අහිතාය දුක්ඛාය කායස්සභෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති-යි.

යනුදු පිරික්සියයුතු. ඉක්බිත්තෙත් වෙනෙයජන කෙමෙදව න ප්‍රබෝධන තාරපනි නිර්ශෙෂවූ සම්බුද්ධත්වහන්සේ මහණෙනි බලවත් පුරුෂයෙක් අඩොශිඹිකොටගෙණ මෙවත් ඉසයටකොට ගෙණ කකියනලොහාකුඹු නරකයෙහි ප්‍රක්ෂෙපකරන්නේද මෙතෙම පෙණ නග නඟා පැමෙන්නේය එක්වරෙක උඩිවහාගයට

නැහෙන්නේය එක්වරටත අංධකාරයට බස්නේය එක්වරෙහ සරහටයන්නේය යනයමෙක් ඇද්ද ක්ෂත්‍රිය බ්‍රාහ්මණාදී ශ්‍රද්ධාවන්ත යන් විසින් පිළිගන්වනලද සෙනසුන් පරිභොගකරන්නේය යන යමෙක් ඇද්ද මම්දෙකින් කවරෙක් උතුම්දැයි විචාරාවදුලිසේක, එයට ප්‍රතිවචනදෙන භික්ෂූන්වහන්සේ සවාමීන්වහන්ස ක්ෂත්‍රිය බ්‍රාහ්මණාදී ශ්‍රද්ධාවන්තයන් විසින පිළිගන්වනලද සෙනසුන් පරිභොගකිරීම උතුම බලවත් දුරුෂයෙක් අධොගිමිකොටගෙන කයි යන ලොභොකුඹු නරකයෙහි බහාලන්නේද හෙතෙම් පෙණෙනැහි නැහි පැහෙන්නේය එක්වරෙක උඹිව භාගයටයන්නේය එක්ව රෙක අධොභාගයට යන්නේය එක්වරෙක සරහටයන්නේය යන යමෙක් ඇද්ද මේ අතිශයින් දුක්වන්නේයයි දැන්වූසේක්ලාය එකල්හි සෙලගෘහජටිලබ්‍රාහ්මණ මහරාජවූ සමීඥයන්වහන්සේ මහණෙනි තොපි සැපදුක් දෙතෙහි පමණ නොදන්නාහුද මහණෙනි දුස්සීලවූ ඒ මහණහුට බලවත් පුරුෂයෙක් අධොගිමිකොට ගෙන කයියන ලොභොකුඹු නරකයෙහි බහාලිමටතුම් ඊටකොර ණාකවරේද? මහණෙනි ඒ දුස්සීලතෙම බලවත්පුරුෂයකු විසින් කයියන ලොභකුම්භියෙහි බහාලීමෙන් මරණට හෝ මරණයම දුකට හෝ පැමිණෙයි එහිදීමු දෝෂයකින් නරකයට නොයන් නේය ශ්‍රද්ධාවන්තවූ ක්ෂත්‍රිය බ්‍රාහ්මණාදීන් විසින් දෙනලද සෙනා සන පරිභොගකළ දෝෂය ඔහුට බොහෝකලකට අහිතයට දුකඛයට කාරණාවස්නේය මරණින් මත්තෙහි නරකයෙහි උපදවන්නේ යැයි වදලිසේක,

මෙහිදු භික්ඛවේ භික්ඛු සද්ධස්ස පිණිස

තං කිම්මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ කතමනනු ඛො වරං යං බලවාපුරි සො උඛපාදං අධොසිරං ගහෙත්වා තත්තායලොහකුම්භියා පක්ඛිපෙය්‍ය ආදිත්තාය සම්පජ්ජලිතාය සජොතිභූතාය සො තඤ්චෙණ්ඩෙදෙ භකං පච්චමානො සකිමපිඋඛං ගවෙස්‍යය සකිමපි අධොගවෙස්‍යය සකිමපිතිරියංගවෙස්‍යය යං බත්තිය මහාසාලානංවා බ්‍රාහ්මණ මහාසාලානංවා ගහපති මහාසාලානංවා සඩ්ඪෙදය්‍යං විහාරං පරිභුඤ්ජය්‍යාති එතඤ්චෙ භගෙත භවෙත වරං යං බත්තියමහාසාලානංවා බ්‍රාහ්මණ මහාසාලානංවා ගහපති මහාසාලානංවා සඩ්ඪෙදය්‍යං විහාරංපරිභුඤ්ජෙය්‍ය දුක්ඛං හෙතං භගෙත යං බලවාපුරිසො උඛ පාදං අධොසිරං ගහෙත්වා තත්තාය ලොහකුම්භියා පක්ඛිපෙය්‍ය ආදිත්තාය සම්පජ්ජලිතාය සජොතිභූතාය සො තඤ්චෙණ්ඩෙදෙද භකං පච්චමානො සකිමපිඋඛංගවෙස්‍යය සකිමපි අධොගවෙස්‍යය සකිමපිතිරියං ගවෙස්‍යය්‍යාති; ආරොචයාමි වො භික්ඛවෙ පටිවෙද යාමි වො භික්ඛවෙ යථාඑතදෙව තස්ස වරං දුස්සීලස්ස පාපධම්මස්ස

අසුචිසංකස්සරසමාචාරස්ස පවිවේජනාකම්මන්තස්ස අසසමණස්ස සමණපටිඤ්ඤස්ස අබ්‍රහ්මචාරිස්ස බ්‍රහ්මචාරිපටිඤ්ඤස්ස අන්තොපූති සස අවස්සුතස්ස කසම්බුජාතස්ස යං බලවාපුරිසෝ උඩපාදං අධොසිරං ගහෙත්වා තත්තාය ලොහකුම්භියා පක්ඛිපෙය්‍ය ආදිත්තාය සම්පජ්ජලිතාය සජෝතිභූතාය සෝ තත්ථෙව උද්ධඤ්ච අධොච තිරියඤ්ච ගවෙසෙය්‍ය සකිම්පි උද්ධංගවෙසෙය්‍ය සකිම්පි අධොගවෙසෙය්‍ය සකිම්පි තිරියං ගවෙසෙය්‍ය තං කිස්ස හෙතු තඤ්හි තස්ස නිදානං නිස්සා භික්ඛවෙ මරණංවා නිගච්ඡෙය්‍ය මරණමත්තංවා දුක්ඛං නත්වෙව තපපච්චයා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජෙය්‍ය යං ඛ්වස්ස භික්ඛවෙ දුස්සීල්‍යෙ පාපධම්මෙ අසුචිසංකස්සරසමාචාරෙ පටිච්ඡන්නා කම්මන්තා අස්සමණෙ සමණපටිඤ්ඤා අබ්‍රහ්මචාරි බ්‍රහ්මචාරි පටිඤ්ඤා අන්තොපූති අවස්සුතා කසම්බුජාතා තෙසං ඛත්තියමහාසාලානංවා බ්‍රාහ්මණමහාසාලානංවා ගහපතිමහාසාලානංවා සඞ්ඝදෙය්‍යං විහාරං පරිභුඤ්ජති තං හිස්ස භික්ඛවෙ හොති දිස්වාපනං අහිතාය දුක්ඛාය කායස්සභෙදා පරම්මරණා අපාය දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති-යි.

යනුදු පිරික්සියයුතු මෙසේ අහිකකිඹ දුකඛදයක බැව්නුදු මනාඅකාරව බ්‍රහ්මචය්‍යාවෙහි භික්මිය යුතුයි. යම්කෙනෙහුන් ගේ විවරපිණ්ඩපාත සෙනාසනභෙෂජ්‍යාදි ප්‍රත්‍යය සංඛ්‍යාත චතුර්විධ ප්‍රත්‍යය අපවිසින් පරිභොග කරණුලැබේද අපිදුස්සීලව විසූකල ඔවුන්ට ඒ ප්‍රත්‍යයෙන් මහත්ඵල මහානිසංස නොවෙයි ඒ කාරණයෙනුදු අපවිසින් මනාකොට භික්මිය යුතුය ආනාමඞ්ගියපිණ්ඩිස හෙ පරාඞ්ගියපිණ්ඩිසහෝ උභයාඞ්ගියපිණ්ඩිස හෝ බ්‍රහ්මචය්‍යාව මනාකොට භික්මිය යුතුයැයි සිතාදැ "බ්‍රහ්මචය්‍යාවෙහි මනාකොට භික්මියයුතු යැයි,, යනුදක්වන්නට වදළහ,

තස්මාතිහ භික්ඛවෙ එවං සික්ඛිතබ්බං යෙසඤ්චමයං පරිභුඤ්ජාම චීවරපිණ්ඩපාතසෙනාසනගිලානපච්චය භෙසජ්ජ පරික්ඛාරං තෙසඤ්ච නොඅකාරා මහප්ඵලා භවිස්සන්ති මහානිසංසා අභිඤ්ඤාකොවෙවායං පබ්බජ්ජාඅවඤ්ඣා භවිස්සති සඵලාසඵදයානි එවංහි වො භික්ඛවෙ සික්ඛිතබ්බං අත්තඤ්ච භික්ඛවෙ සම්පස්සමානෙන අලමෙව අප්පමාදෙන සම්පාදෙතුං; පරඤ්ච භික්ඛවෙ සම්පස්සමානෙන අලමෙව අප්පමාදෙන සම්පාදෙතුං; උභයඤ්ච භික්ඛවෙ සම්පස්සමානෙන අලමෙව අප්පමාදෙන සම්පාදෙතුං-යි.

මෙසේ මේ නිගණ්ඨකවු අගඛ්ඛඛොපම සූත්‍රය අනේකප්‍රකාරයෙන් විදහාකරන්ට පටන්ගත් කල්හි සැටක්පමණ භික්ෂූහු හයින් හෘදයතැවී හුණුවලින් වමණයකළහ; සැටක්පමණ භික්ෂූහු

භාග්‍යවතුන්ද භාග්‍ය අභිසයෙන් දුෂ්කරය අභිසයෙන් දුෂ්කරයයි කියා ශ්‍රමණවෙස්හැර ගිහිභාවයට ගියහ, ''පිරිසුදුසීලයෙහි පිහිටිය මහ එරහයින් මේඅග්ගික්ඛන්ධොපම සූත්‍රයෙහි වදාළ දුකඛයෙන් මිදුනේවත්, සතුවුවූසින්ඇති තැවිල්පමණ සීලසම්පන්නා භික්ෂූන්ව හන්සේ කෙලෙස් යතුරන්කොරෙන් සිතම්දුවේක, මේදක්වනාලද මැයි එසූත්‍රාවසාන යෙහි,

ඉදමවොච භගවාඉමයම්හිච පන වෙය්‍යා කරණස්මිං භාසමානෙ තෙ සත්තිංසානං භික්ඛූනං උණ්හං ලොහිතං මුඛතො උග්ගඤ්ඡි සත්තිමහා භික්ඛූ සිඛාං පවවඛ්ඛාය ඨිතායවහිංසු දුකඛරංභගවා සුදුසකරං භගවාති සත්තිංසානං භික්ඛූනං අනුපාදාය ආසවෙහි චිත්තං විමුච්චිංසු-යි.

යතුවෙන් දක්වා වදරණලද්දවූ අග්ගික්ඛන්ධොපම සූත්‍රාදි යෙහි නොඇසිස හැකිවූ නොවිදියහැකිවූ නොසිතිය හැකිවූ දුකඛය බ්‍රහ්මචර්‍යාව හෙදයට සැපිණවූ භික්ෂූහු විඳිනාත ඒබැන් යපහදිධ මෛත්‍රාදියෙන් දුරුව අඛණ්ඩාදි භාවයෙන් ප්‍රකෘතව ශ්‍රෙෂ්ඨවූ බ්‍රහ්මචර්‍යාවෙහි හැසිරීම ප්‍රථමලාභවූ දුරා සම්පත්තාදියට කාරණා වන බැවින් උතුම් මහුලෙක්නම් වන්නේය, **අභිසඛ්ඛාදඝඤ්ඤං**, යන්නෙහි ආර්‍යසත්‍යයෝනම් දුකඛසත්‍යය සමුදයසත්‍යය නිරොධ සත්‍යය මාර්ගසත්‍යය යනවතුරාර්‍ය සත්‍යයන්වහන්සේය ඒ චතුරාර්‍ය සත්‍යයන්ගේ දර්ශනය උතුම් මහුලෙක්නම් වන්නේය, **නිබ්බානස්ස සච්ඡිකිරියාව** යන්නොහි පඤ්චඋපාදානස්කන්ධයන් දන්නාලද තෘෂ්ණාවෙන් නිස්මුණු හෙයින් නිවනැය කියනලද නිර්‍වාණ ප්‍රාප්තිය පැමිණීම ප්‍රත්‍යක්ෂකිරීම උතුම් මහුලෙක්නම වන්නේය, මෙසේ **''නපොච ඛ්‍රග්ගවරියාව,,** යනාදි ගාථාවෙන් අභිඛ්‍යාදඉමනස්‍යාදීන්ගේ තැවීමෙන් ඉන්ද්‍රියසංවරයද කෙලෙස්ක්ෂයයාගේ හේතුවෙන්භගවත් සුසීතා ඛවතාවනය කිරීමෙන් පියුම්කිරීමයයන තපස්ඇතිබව එක්මහුලෙක වෙවුන්දැමීන් දුරුව උතුම්බඹසර එපිරුණිව එක්මහුලෙක චතුරාර්‍යසත්‍යයන් දැක්ම එක්මහුලෙක නිවන් සාක්ෂාත්කරීම එක්මහුලෙකැයි කියා මහුල්සතරක් වදාරා මතුයෙහිත් මහුල්වදාරණසේක්-

ඵුට්ඨස්ස ලොකධම්මෙහි චිත්තංයස්ස නකම්පති
අසොකං විරජං බෙමං එතං මඞ්ගලමුත්තමං-යි.

යනාදිය වදාළසේක එහි''ඵුට්ඨස්සලොකධම්මෙහි චිත්තංයස්සන කම්පති,, යන්නෙහි ලාභාදි අෂ්ටලෝක ධර්මයෙන් පහරණලද්දවූ යම්කිසිහෙයක සිතනොසැලේද නොවිවිලාද කම්පානොවේද එසේවූ ක්ෂීණාශ්‍රවයාගේ ඒ සිතද උතුම් මහුලෙක්වන්නේය ඒ එසේමය

අසොකයැයි කියනලද අභීත්මාගීඤ්ඤයෙන් උපුටාහරණලද ශොකනැමැති හුල්ඇනිහෙයින් ශොකපීඩා රහිතවීනම් හෙද උතුම් මඟුලක්වන්නේය, එසේම විරජයැයි කියනලද ක්ෂීණාශ්‍රවයාගේ සිත මාගීඤ්ඤයෙන් හරණලද රාගවෙෂ මොහාදී පාපධර්මයන් ඇති හෙයින් රජස්රහිතද නිමිලදවීනම් හෙදඋතුම්මඟුල්වන්නේය එසේ ම ඛෙමයැයි කියනලද ක්ෂීණාශ්‍රවයාගේ චතුර්ඛධෝඝයෙන් විනිර් මුක්තභෙයින් අභයදනිරුපද්‍රවද වීනම් හෙදඋතුම් මඟුල්වන්නේය මෙසේ **පුඤ්ඤලොකධම්මෙහි** යනාදී ගාථාවෙන් අෂ්ටලෝකධර්ම යෙන් අකම්පභව එක්මඟුලෙක කිසිවෙකත් ඝොකනැනිබව එක් මහුලෙක රාගාදිරාජස් නැනිබව එක්මඟුලෙක කෙලස් සතුරන් ගෙන් උපද්‍රවනැනිබව එක්මඟුලෙකැයි කියා මඟුල්සතරක් වදාරා මත්තෙහි;

එතාදිසානි කත්වානසබ්බත්ථ මපරාජිතා
සබ්බත්ථසොත්ථිං ගච්ඡන්තිතා තෙසංමඞ්ගල මුත්තමං-යි.

යනුවෙන් අපවිසින් කියවාලද ප්‍රකාරඇති බාලයන්ගේ අසෙවනාදිවූ මෙබඳු මහලයන් නොවරදවා කොට ප්‍රභෙදඇති සියලු සතුරන්හාට නොපැරද උභයලොකසෙහිම චතුර්ඛරියවූ සනිත වූද කෙලශාෂය කලනෙයින් නිරුපද්‍රවුවාහු දිව්‍යපුත්‍රය මෙබඳුවූ මහල්‍යයන්කොට හැමතැන්හි සර්ව්‍යත්තිභාවයට ශම්ඝෙයකින් යද්ද එහෙයින් ඔවුන්ට බාලානං අසෙවනාච යනාදී මඟල්‍යඅටතිස උතුම් මඟුලැයි දේශනාව නිමවා වදුලසේක.

එසේනෙයින් ඉහලොක පරලොක දෙකින් වැඩකැමැත්තාවූ සත්පුරුෂයෙනි නුවණැත්තවුන් හා එක්නොව නුවණ ඇති පණ්ඩිතජනයන් හපුනයකොට පිදිය යුත්තවුන් පුදු ප්‍රථම ගාථා වෙන් වදුලි මඟුල්තුණ පිළිගෙණ තුණුරුවන් පැවතීම් සිවුවණක් පිරිස් වසීම් ආදිවූ ප්‍රතිරූපදෙශයෙහි පෙරකළපින් ඇතිබැවින් තමන්යහපත්ව සැපසේ වැස දෙවන ගාථාවෙන් වදුලි මඟුල් තුණෙහි යෙදීමෙන්ද, මෙහෝ අසුපිරුවූ තැනුත් ඇතිව අගාරික අනගාරිකාවගයෙන් අනුශලකර්මපථ විරතිය මණිකාරාවණිකා දී අගාරිය ශීලපය සිවුඋපතින්ත්ම් ආදිවූ අනගාරිය ශීලපය යන දෙඅ ඉගැන්වෙමෙන්ද සංවරවිනය පහානවිනයාදී වශයෙන් අකුශල යෙන් මිදී කුශලයෙහි පිහිටා මනාව භික්ෂූන්වහන්ද යසුන්හොඳට කියන බසක් ඇතනම් යහපතක්ම කියා තුන්වන ගාථාවෙහි වදුලි මඟුල් සතරෙහි යෙදීමෙන්ද දෙවිවිසින්ට උපස්ථානකිරීම **ඤාති ඤාතිසාලක** ඥාතකාදියෙහි බෝසතුන් කිලෙස කිරීමෙන්ද අඹුදරුවන්ට සංග්‍රහ කිරීමෙන් තත්තට නියා පොලිපුට ලන්නාක්මෙන් කිරීමෙන්ද කෘෂිවණිජාදී ව්‍යවුල්කම්නන ඇතිවී

මෙන් ධ්‍යානධ්‍යාන්‍ය සම්පත් ඇතිව සතරවනඟාථාවෙන් වදාළ මඟුල් තුණහෝ සතරහෝ පසහෝ දැන එහියෙදිමෙඳ කුසල්රැස්කරව මින් (සතරවන ගාථාවෙහි තුණය සතරය පසය යන මඟුල් ප්‍රභෙදය මෙම පරිච්ඡේදයෙහි එම ගාථාවටකලී ව්‍යාඛ්‍යානයෙහි කීලෙසින් දන්නේය,) දන්දීමෙන් හෝඟයෙහි සාරය හැරගෙණ දසකුසලධර්මී ඟයෙහි යෙදීමෙන් ධර්මව්‍යායාමපුරා නැණ ගුණ සංග්‍රහකිරීමෙන් සහ පඤ්ඤය ඝිතකරමින් සිලසමාදානාදි නිරවද්‍ය කර්මාන්තයෙන් අනුන්ට ඝිතකරමින් පස්වැනිගාථාවෙන් වදාළ මඟුල් සතරෙහි යෙදීමෙන්ද, පවිත් වැලැක්මෙන් ජනපීඩාත් නැතිව රහමෙරින් දුරුවීමෙන් තමාවවන පීඩාත් නසා නොපමාවිමෙන් කුශලධර්ම වඩමින් සවෙනි ගාථාවෙන් වදාළ මඟුල්තුණෙහි යෙදීමෙඳ පිනට සිත් නැමුණු බැවින් ගිහිසැපත් හැර මහණුව බුබාදීන් කෙරෙහි ගෞරවත් ඇතිව උඩතුබව ශාසනයට නුසුදුසුබැවින් කොතැන්හිත් ඝටත්වූ පැවතුම් ඇතිව වත්පිළිවෙත් සාරව චතුර්විධ ප්‍රත්‍යයෙහි මාදඟවිධ ආයෂ්‍ය සනෙත්තාෂය ඇතිබැවින් සිව්පසයෙහි ලෝල්බැව් හැර කලිදෙයෙහි ගුණදන්නා බැවින් සත්පුරුෂව පින්කම්හි මැලි බවෙක් ඇත්නම් ධර්ම්ශ්‍රවණයෙන් ඒ දුරුකොට සත්වෙනි ගාථාවෙන් වදාළ මඟුල් පසෙහි යෙදීමඳ, ඝෂ්ඨාකිරීමෙන් සියලු උව දුරු නසා කීකරුවීමෙන් සියල්ලටම නිසිව සුවවව ගුණඇත්ත වුන්ගේ දුක්මනිසා උන්ගේ අනුශාසනාවෙන් තමාත් ගුණඇතිව කුසල්වීයෙහි උපත් සැක ඇත්තම් නුවණැත්තවුන් හා කථාකිරීමෙන් ධර්ම්සාකච්ඡාවෙන් ඒ දුරුකොටගෙණ අටවෙනි ගාථාවෙන් වදාළ මඟුල් සතරෙහි යෙදීමෙඳ ඉන්ද්‍රියසංවරයකොට සිවු පිරිසිදු සිල් පිහිටීමෙන් සීල සුඛිය සපයාගෙණ සමථාභියෝගයෙන් චිත්ත චිසුඛිය උපදවා දෘෂ්ටිඝුඛි ආදිය නැතුව ඥානදර්ශන විශුඛිය සප යන්ට බැරිබැවින් ලක්ෂණාදි විසින් නාමරූප නිශ්චයාදි විඝන් ඥාසු විසුඛින් සපයාගෙණ මාගීඵලිවෙළින් ගොසින් රහත්ව සුලඟකින් මහාමෙර සොලවාලිය නොහැක්කාමෙන් අෂ්ටලෝකධර්ම නැමනි පවනින් නොසෙවිලා නිසොසානවිමෙන් නිමකලෙස්වීමෙන් හැමතැන්හි නොපැරදුනාලද අත්බැව සාර්ථක කටයුතුබව සලකා නවවන දසවන ගාථාවයෙන් වදාළ මඟුල් අවෙහිද යෙදි මට උත්සාහකටයුතු, මේ මඞ්ගල සූත්‍රයෙහි "එවං ඝබ්දයෙහි පටන් භගවතෝ ගාථාය අජ්ඣභාසි,, යි, යනතැන දක්වා ශ්‍රාවකභාෂිතය වන්නේය,

"බහුදෙවා මනුස්සාව මඞ්ගලානි අචින්තයුං
ආකංඛමානා සොත්ථානං බ්‍රූහිමඞ්ගල මුත්තමං,,

යනාදිගාථාව දෙවහාෂිතයවන්දේය. "අසෙවනාච බාලානං, යනාදිගාථා එකොළොස බුඩ භාෂිතය එයින් ගාථාදසයකින් මඟුල් අවතිස ප්‍රකාශවිය කෙලවර ගාථාවෙන් වදුලෙනම් එම්බා දෙවපුත්‍රය අපවිසින් කියනලද ප්‍රකාරඇති බාලයන් අසේවනාදිවූ මෙබඳු මංගලයන් කොට සියලු මරුන් අතුරෙන් එකකුහාත් නො පැරද උහයලෝකයෙහිම සියලු ඉරියවසකිනවූද කෙලෙසසය කලි හෙයින් නිරුපදුවූවානු දිව්‍යපුත්‍රය මෙබඳුවූ මහල්‍යයන්කොට හැම තැන්හි සැපයට පැමිණේද්ද එහෙයින් ඔවුන්ට මේ මඟුල් අවතිස (තෙම) උතුම්මඟුලැයි කියා දෙශනාවතිමවා වදුලබවයි, සියලු දිව්‍ය මනුෂ්‍යයන්ගේ කුකුස්හරවා ආකාසගංගාව ගෙණහැර පාන්නාක් මෙන් කුදුනොත්සහිය සූත්‍රනිපාතයෙහි මේ මඞ්ගල සූත්‍රදෙශනාව නිමවා වදුලිකලහි කෙලිලක්ෂයක් දෙවියෝ රහත්වූහ සෙසුතුන්ම හින් නිවන්මග දුටුවෝ තුන්අසංඛ්‍යයකි, දක්වනලදමැයි මඞ්ගලසූත්‍ර අවුවාවෙහි -

එවං භගවතා නිඞ්ඛිපිතාය දෙසනාය පරියොසානෙ කොටි සතසහසසා දෙවතායෝ අරහත්තං පාපුණිංසු සොතාපත්ති සකදා ගාමි අනාගාමි ඵලපපත්තානං ගණනා අසංඛෙය්‍යා අහොසි,

මෙසේ චතුරාර්‍යසත්‍යය කෙලවරකොට ඇති ධර්මදේශනාවෙන් ප්‍රමාණහි ක්‍රාන්තසත්වයන් නිවන්පුර පැමිණවූහෙයින්ද බුඩනම්වන සේක, ඒ එසේමය මෙසේ සත්වප්‍රජාවට අවබෝධකරවූයේත් තමන් වහන්සේ දත්හෙයින්මය එසේහෙයින් අභිඤ්ඤෙය්‍යධර්මයයි කියන ලද හෙයින්ද විශිෂ්ටඥානයෙන් දනයුතුවූ චතුසත්‍ය ධර්මයන් පූර්ව භාගයෙහි විදර්ශනාප්‍රඥාවෙන් අධිගමඝණයෙහි මාර්ග ප්‍රඥාවෙන් මතු යෙහි සම්‍යක්ඥානයෙන් දනයුතුහෙයින්ද පරිඤ්ඤෙය්‍යධර්මයයි කියනලද දුකඛ සත්‍යධර්මයන් එසේම දනයුතුහෙයින්ද ප්‍රහාතව්‍ය ධර්මයයි කියනලද සමුදය පාඤ්ඤිකධර්මයන් එසේම දනයුතුහෙයින්ද සච්ඡිකාතබ්බධර්මයයි කියනලද නිර්‍වාණධර්මයන් එසේම දනයුතු හෙයින්ද භාවිතව්‍යධර්මයයි කියනලද මාර්ගසත්‍යධර්මයන් එසේම දනයුතුහෙයින්ද දන්හෙයින්ද බුඩනම් වනසේකැයි යනු භගවන් නට විශුඩිමාර්ගයෙහි,

අභිඤ්ඤෙය්‍ය ධම්මෙ අභිඤ්ඤෙය්‍යතො බුඩ්ධා පරිඤ්ඤෙය්‍ය ධම්මෙ පරිඤ්ඤෙය්‍යතො පහාතබ්බ පහාතබ්බතො සච්ඡිකාතබ්බ සච්ඡිකාතබ්බතො භාවෙතබ්බ භාවෙතබ්බතො-සි.
යනුකීහු, එමදක්වන්නට වදුලහ බුදුහු,

අභිඤ්ඤෙය්‍යං අභිඤ්ඤතං
භාවෙතබ්බංවභාවිතං
පහාතබ්බංපහීණමේම
තථාගා බුද්ධොඃසම්මි බ්‍රාහ්මණ—යි,

මෙතෙකින් මේ සාරාර්‍ථසංග්‍රහනම්වූ
ධර්ම්ප්‍රකරණයෙහි
මඞ්ගල සූත්‍ර දෙශනා සංග්‍රහ කථා නම්වූ

නවවන පරිවෙඡ්දයඃ

නි ම්.

ගුණථපරිසමාපනීය.

බුද්ධඤං පාපුණිත්වා අපිමුනිපවරෝ ලොකනාථෝ මුනින්දෝ
නාඤඤං කිඤ්චිපි වත්වා පවර මුනිගුණේ එවසංවණ්ණයනෙනා
කපපංවාතිඝමාතෝ විමලමුනිගුණේ තෙවඅත්තානංපයාති
ආයුඝඤතානංවයාති ඉදමපිවචනං සොවබුඬා අවොච,

අතිනීවං භවගෙහාපි උඬංඝත්තු ගුණොතමතා
ආකාසොපි අනොකාසො මහතෙනා මුනිනොගුණෝ,
අඤඤා පඨවීවාපි ඤනොව සත්තුනොගුණෝ

අගමහීරෝ සමුදෙපි ගමහීරෝ සත්තුනොගුණෝ,
සාරිපුතෙතා මහාපඤඤා මොගගලලානොව ඉඬිමා
එතෙපි පණ්ඩිතාලොකෙ බ්‍රහමඝකකාදයොපිච,
වත්වාපි වචසානිවචං අනන්තං මුනිනොගුණං

මනසාවින්තයිත්වාපි නපරංඝන්ති යබබසො;
කථං මෙ අපපපුඤඤතෙන අපපපඤඤස්ස සත්තුනෝ

වණ්ණාරහො ගුණෙහොති තසමා මෙ ඤුණඝත්තියා
එකාදසඝහසෙහි ගන්ථෙහි අධිකෙහිව
පරිවෙජදෙති නවති යොජෙත්වා නවගුණෙහිතු,*

බුඬඝදඝසඅත්ථංව වණ්ණෙතෙනාධම්ම සංගහං
සාරත්ථසංගහං නාම අකාසිංපකරණං ඉදං,

ඉමිනාපුඤඤතෙජෙන සිරිවිරපරකකමෝ
නරින්දසීහො සො රාජා සීහලිඤ්ඤතාධිපෝ

චිරං ජීවතුභූපාලෝ කපපං තිඨතු භූපති
පියපුත්තෙව රකඛනතා ජනෙධමෙමන යඛබද,

ජීවිතංවියපාලෙනෙනා සමමාසම්බුඬසාසනං
චජනෙනාපාපකෙමිතත භජනෙනා පණ්ඩිතෙජනෙ,

පාපෙඅකුසලෙධමෙම විසඤජනෙනා වියංවිය
ඤනාදිකුසලෙධමෙම භජනෙනාඅාදරංඝද,

ආචරියාචූ පඣ්ඣායා මාතාපිතාදයොහිතා
යබබදුකෙඛහි මුත්තාව තිඨනතුඋත්තමෙසුඛෙ,

---

* යුත්තාංකවගුණෙසුහි,යි විනම් මැනවැයි සඟිමු.

දෙවාබ්‍රහ්මාවගන්ධබ්බා නාගාව යක්ඛරක්ඛසා
යමරාජාව අඤ්ඤෙපි වාතවස්සවලාහකා,
සබ්බෙතෙ අනුමොදන්තු කතං තං කුසලංමයා

මනුස්සා අමනුස්සාව පාණිනෙරයි කාපිච,
තිරච්ඡානගතා සබ්බෙ පෙතා අසුර කායිකා

ජලජාව ථලජාව රුක්ඛාව දීඝ ජාතිකා,
අපාදාවදිපාදාව චතුප්පාදාබහුප්පාදා

ඛිතාව අඛිතාවාපි පාණිමජ්ඣත්තිකාපිච,
සබ්බෙතෙමම පුඤ්ඤන තෙන මුඤ්චනතුදුක්ඛිතෙ

උත්තානුත්තා අපෙසාව පාණිඝංසාරවාරිකා
තෙනෙව පුඤ්ඤකම්මෙන මුඤ්චනතුභවබන්ධනා,

අහනතුධම්මරාජස්ස පභන්නානෙව චෙතසා
කතෙන ඉමිනා පුඤ්ඤ කම්මෙන භවතො ඉතෙ

චුතොගන්ත්වාන මෙත්තෙය්‍ය බොධිසත්තස්ස සන්තිකං,
තෙනාසබ්බිරංකාලං වසන්තා තුසිතෙපුරෙ

මෙත්තෙය්‍යබොධිසත්තොසො කෙතුමත්‍යාපුරෙඝද,
බ්‍රහ්මබන්ධුකුලෙසුබෙ උප්පජ්ජිත්වා විනායකො

දෙවරාජාව විඳන්තා අපපමාණසුඛංඅරෙ,
දෙවෙකි දසසිතෙ දෙව දූතෙ දිස්වානකෙවලං

ඔරාවාසං චජිත්වාන පබ්බජිත්වාන නායකො,
නාගරුක්ඛස්සමූලස්මිං නිසජ්ජවජිරාසනෙ

සුරියොදයෙ යථා අඤ්ඤං ජෙත්වාමාරං සවාහිනිං,
බුද්ධොහවෙය්‍ය සොනාථො අසමපපවි පුග්ගලො

අහම්පිතෙනසමයෙන කෙතුමත්‍යා පුරෙතහිං,
බ්‍රහ්මසුතුකුලයෙව උප්පජ්ජිත්වා මහඩ්ඩනො,

ගුණවාසීලවාගතෙන පඤ්ඤවා සුගතංජිනං,
උපසංකම්මසම්බුද්ධං මෙත්තෙය්‍යං ලොකනායකං

සුත්වාසාදරචිත්තෙන ධම්මංනීය්‍යාණිකංවරං
සද්ධායගාරානික්ඛම්ම පබ්බජිත්වාන සාසනෙ,

පංසුකූලික අඞ්ගාදි චෙවජ්ජිවර නිසිතෙ
පිණ්ඩපාතික අඞ්ගාදි පඤ්චඅංහාරනිසිතෙන,

තථා ආරඤ්ඤකඞ්ගාදි පඤ්ඤෙනායතායිනෙන
අඤ්ඤං නෙසඤ්ජිකඞ්ගන්ති තෙරඤ්ඤෙ ධුතගුණෙ,

සම්මාසම්දිට්ඨිමාන ලාභකිත්තියයාදිනි
අවිනාසෙතෘතා ච පාලෙයුං තානියබ්බානි සබ්බදා,

වෙහාහිකෙසු ථෙරෙසු ජෙට්ඨථෙරා වභම්පන
ධුතඞපටිඤ්ඤකොහොම් ධුතධම්මසදුදරා,

පාලෙනෙතා තානිඅහානි සුත්තනතං විනයම්පිව
අභිධම්මපිටකඤාපි ධාරෙසුං පටකත්තයං

අකත්තබ්බ වජ්ජෙතාව කත්තබ්බවකරංසදු
සඩාපුබ්බඞගමෙ හුත්වා පාතිමොක්ඛෙව සංවුතා,

චක්ඛුනාසංවරෙ හුත්වා තථාසොතෙන සංවරෙ
ඝාණෙනසංවරෙ හුත්වා තථාජිව්හාය සංවරා,

කායෙනසංවරා හුත්වා තථෙවමනසාපිව
සතිපුබ්බංගමං කත්වා එවමින්ද්‍රියසංවරං
රත්තින්දිවාපමාදෙන නයනං වියපාලයං,

විනොදෙත්වා න කොසජ්ජං සපඤ්ඤෙන සබ්බදු
චරිත්වාඑවජීවනෙනා විරියෙනාජීවිකං කරං,

පඤ්ඤාපුබ්බංගමංකත්වා පච්චයෙ අගථිතොසදු
සම්මාව පච්චවෙක්ඛනෙතා පච්චයසනනිස්සිතංවරං,

සිලංව පරිපූරෙනෙතා ජීවිතං වය සබ්බදු
අපමාදරතෙතා හුත්වා සත්තසු කරුණාපරා,

භාවනාභි රතෙතා හුත්වා වජ්ජනෙතා පාපකෙ ජනෙ
මිත්තාභජනෙතා කල්‍යාණෙ පත්තසෙනාසනරතෙතා,

විවිචෙවඅපනිද්ඝසා මය සම්මාසම්බුඩ වණ්ණිතෙ
වසනෙතා ගුණසම්පන්නා ගමෙහවාමුනි මානසං,

විසානචජිනන ගොතොව ව්‍යග්ඝසොව නඛජිනාකොදනතචජිනෙතා යථානාගා වණ්ඩාලොව අමානිෂකා,

පාදපුඤ්ඡනචොලංව පාදපීඨංව සබ්බදු
සබ්බසං බ්‍රහමචාරිනං උත්තමානං තපස්සිනං,

හුත්වාඅනතිමානීව මුදුකොසුවචොපිව
පරියනතිපරිපත්තී ච මහාමහතෙතා ජිනසාසනං,

ලඡ්ඡාපරිවාරෙව තාදිසෙව ගුණෙනීමෙක
එවං මෙතත්තය්‍ය සඳ්ධිං යාවජ්ජිවං හජා මහං,

සකලානිතානි පුඤ්ඤානි කරොමෙනාපි අහංපන
බුඩත්තාංයෙව පත්ථෙන්තා කමරය්‍යං සුඩවෙතසා,

තතොපරම්පි සංසාරෙ සංසරන්තා භවාභවෙ
පාණඝාතාදි පාපානි න කරෙය්‍යං කුදාචනං,

දානාදිපාරම්ඩමෙම්පූරෙය්‍යං ජාතිජාතියං
කිං බහුනා පපඤ්චෙන සබ්බබුඩෙහි නිජ්ඣත,
පාපානිපරිවජ්ජෙන්තා සබ්බබුඩෙහි සෙවිත

බොධිසත්තගුණෙ යෙව පූරෙන්තා ජාතිජාතියං,
උපපන්නුපපන්නම්හිඨානං පාපුණිතාන සම්මුඛං

දිසාවාසුතාව සඩ්ඨං පූජෙත්වා තෙපිසාදරං,
ව්‍යාකරණං ලඡ්ඡිතාන පුරෙ අපරිපුගහමලා
මඩ්ඣලොව්‍ය සම්බුඩා බුඩොහුත්වා අනාගතෙ,

ධම්මචක්කං පවත්තෙත්වා ලොකෙ අපතිවත්තිය්‍යං
භවබන්ධනාතා සත්තා මොචෙත්වා විමලෙ චරෙ,
පතිඨපෙය්‍යං අමරෙ නිබ්බාණ පුරමුත්තමං

යාවතිඨන්ති පෙ ලිඛෙ මහා මෙරුනි සම්මතා
යාවතිඨන්ති ලොකාසම්ං වන්දසුරියා මතිඩිකා
යාවබුඩොති නාමම්පි ලොකෙතිඨන්ති සජ්ජනා,

තාවතිඨතු ලංකායං ඉමං සාරසංගහං
සහගොමඩ්ඩහි සත්තානං කරොමෙනාතා අව්හයංගහං, ති.

ප්‍රවරතර ශ්‍රී ලංකාවිප ප්‍රාප්ත විජයරාජප්‍රමුඛා නෙකශත නරපති පරමපරා ප්‍රභව තාරහාරලත යෙහි විරාජමාන මඛ්‍යමාණික්‍ය ප්‍රතිභාගවූ අනිඳිතාඛ්‍ය ප්‍රත්‍යඛ්‍යසම්පූණිණ මාගරාජනිවිශෙෂ තනුතරොප සොභිත රිපුජන තම නිකරදිනමණිනිවිශෙෂවූ අශෙෂනරපති මමා ලිමණිකිරණ රඤ්ජිතපාදුනතඇති නෙකදිගන්තර ව්‍යාපතකීර්ති ප්‍රබන්ධඇති **ශ්‍රී වීර පරාක්‍රම නරෙන්ද්‍රසිංහනම්** පෘථිවීශ්වරතෙම රත්නත්‍රය ශරණ පරායනව අනෙනකවිධ පුණ්‍යසම්භාර සඤ්චයකරනුයේ අභිනව ධම්ප්‍රබන්ධ්‍ය කුදු උපදවනු කැමතිව රඤ්ජිත මහාපිත සුවිසුඛසීලාචාරධුනවෘතාලොපවර්ජසලෙලඛවෘත්තිඤානා මෙනිආදි විවිධාමිත ශ්‍රාමාන්‍ය ලෞකික ගුණරත්නාලංකාරවූ ජඤලංකාර

හෙරැකති කාද්‍යනෙකශාස්‍රාඥ විමලතර ප්‍රඥාසාරවූ ශිෂ්‍යවර්ග නැ
මැත්පද්මවනප්‍රබොධයට ශරත්සූයෝදයක් බදුවූ සාමන්ත හුදීදන
කුමුදුවන විකාශනයට සරාසඳක්වැනිවූ චතුර්දිශාගත ශමණ බ්‍රාහ්
මණ කෘපනවණිබ්බකදරිද්‍රාදින්ට මාගීවතුෂ්කෂඞ්ඛ ප්‍රහීනීත පුෂ්
පාඩ්කුරාද්‍යප්‍රනිමණ්ඩිත ඕඝඩිදුම නිර්ගශෂවූ සසිඥශාසන නැ
මැති රත්නාකරයට රත්නාංකුරයක් බඳුවූ උපෝෂිතා ම යනිඳු
වංශාලංකාරභූතවූ විවර්ජනාලිකුල නිමෞවිත සංසාරාභාකාර
වාදිභකුම්භපදුලනකණ්ඨිරවසංකාශසාමන්තකවිජනාමිත ප්‍රාර්ත්ති
ත පණ්ඩිතජන ශිරොමාණික්‍ය අසරණසරණ **සරණංකර**
හිධාන අරණ්‍යවාසී පිණ්ඩපාතික සාමණේරපාදයන් වහන්සේව
සාදරයෙන් ආරාධනාකලිශේෂ්ක, උන්වහන්සේද තමන්වහන්සේ
දශසහස්‍රී ලොකධාතු එකාලොකකොට ඕඳප ප්‍රාප්තවූ මඬගල
සම්මාසම්බුදුරජානන් වහන්සේ සෙයින් සම්‍යක් සම්බොධි සමධි
ගමය කෙරෙමිවයි යන ප්‍රාර්ථනාවෙන් පරමෝත්තෘෂ්ඨබොධිසත්ව
චතාරගුණ විශෂය ප්‍රාප්තිනාකරණ බැවින් හා අප්‍රතිපත්ති දුෂ්ප්‍රති
පත්ති බාහුල්‍යතායෙන් බුදුසසුන් පිරිහෙනසේදැක සුවඑකීකරු
නොයෙක් ශිෂ්‍යවර්ගීයාඇති කරවා ඔවුන් සුවිසුඬ සීලාචාර ධුතවු
තාදිය පූරණයකරණයේ සලසවා ඡඳස් නිෂණ්ණවූ මෛත්‍රෙය්‍යකරණ
සඬමෝද්ග්‍රහණ ධාරණාදියෙහි නිපුණත්වයට පැමිණවීමෙන්හා
අර්ථකථාසහිතවූ දීඝනිකාය මඬ්‍යමනිකාය සූත්‍රනිපාතය ජාතකය
ධම්පියාය අභිධම්මාවතාරග්‍රහය හා ධම්මසංගනිකාදි සප්තප්‍රකරණ
යෙහි ඇතුලත්පාලිභා අටුවාය සමන්තපාසාදිකාභාෂි විනයඅටුවාය
බුඬවංශඅටුවාය චතුභාණවාරඅකථාය විනයවිනිශ්චය සඬ්ගීඳපාය
විශුඬිමාගීය සංයුත්තනිකාය අඞ්ගුත්තරනිකාය **පරිජි** පවිති දෙපො
තහා චුල්වගීය ඇතුළුවූ සෙසුත් ත්‍රිපිටක බුඬවචනාන්තගතවූ
බොහෝපොත්පත් ලිපිකාරයන්ට සංග්‍රහකොට ලියවීමෙන්හා අභි
නව මධුරාර්ථ ප්‍රකාශනනිමිවූ මහාබොධිවංශාර්ථ ව්‍යාඛ්‍යාන මුනි
ගුණාලංකාර අභිධම්මාවතාර අලංකාරාදිවූ ධම්ප්‍රබන්ධියනුදු උපදවා
පයත්‍යාප්ති ප්‍රතිපන්නි ශාසනය කලක් පවත්නාසේ තැන්පත් කිරී
මෙන් හා තමන්වහන්සේගේ අපිස් සකොස් ගුණෙහි පහන් රාජ
රාජ් මහාමාත්‍යාදීන් ඔසින් මහෝඝයක් සෙයින් ඵලවනලද චතු
ඊධ ප්‍රත්‍යයනවකමඩ්‍යමාදි අල්පලාභියතනට පැමිණවීමෙන් හා ජ
රාවාසඅත විහාර ප්‍රකෘති කම්කරවීමෙන්හා මහබෝවෛත්‍ය ප්‍රතිෂ්
ඨාපනාදිවූ අනෙකවිධ ශාසනාභි වෘඩිඃඛීනතයෙහි නිරතාභිරත ඔන්
සත්තාන ඇතිසේක් යථොක්ත ක්‍රමානුසාර ඇති ආරාධනාව
පිළිගෙන රසාතෙලෙහි පවත් භවාග්‍රදක්වා ඉතාඋත්ව පැනනැ
ගෙනා පරිද්දෙන් බඬනාස් වීනිවූවා **ඉතිසිරොභගවාඅරහං සම්මා**

සම්බුද්ධෝ ඉතිආදීන් නව අභිනවාදි ගුණය ප්‍රකාශකොට වදුරණලද මුල් ගාථාවලගේ නවපදය අතුරෙන් බුද්ධෝ යනමේ අක්ෂරවයෙන් ප්‍රතිමණ්ඩිතවූ පදයගණ සුගතත්වයියෙන් දෙදහස්දෙසියසැටනව වන් ගතහි ප්‍රකරණාරම්භයෙහි කියනලද ප්‍රකාරඇති සෙංකඩගලනුවර පොයමළුවේ මහාවිහාරේදී ප්‍රකරණයට ආරම්භකොට ශ්‍රීලංකාධිපතිවූ ශ්‍රීවීර පරාක්‍රම නරෙන්ද්‍රසිංහනම් පෘථිවීශ්වරයානන් ප්‍රමුඛ කොටඇති සමස්ත ශ්‍රී ලංකාද්වීපවාසීන්ට වැඩපිණිස නොයෙක් අර්ථ කථාපෙල ආදියෙහි දුටු සාරාර්ථයන්ගෙන බුද්ධශබ්දයෙහි අනන්තගී තගොට වර්ණනා කිරීමවශයෙන් නවමහාපරිවෙජ්දයකින් හා අධි කයක්සහිතවූ එකොලොස්දහසක් ග්‍රන්ථයෙන් ප්‍රතිමණ්ඩිතවූ මේ සඩම් සාරාර්ථසංග්‍රහනම්වූ ධම්ප්‍රකරණයකොට සම්පූර්ණකලයේක. තමහට හිතවැඩ කැමති සජ්ජනයන් විසින් සාවධානවඅසා සවගී මොක්ෂසම්පත්ති ප්‍රතිලාභයට උත්සාහකටයුතුයි.

විරංතිට්ඨතු සඩමො
කාලෙ දෙවො පවස්සතු
ලොකං පාලෙනතු රාජානො
තථා ධමෙමන සබ්බදා.

ශුද්ධිපත්‍රය.

පිට	පෙළ	අශුද්ධ	ශුද්ධ
7	13	යථෝකත	යථොක්ත
12	5	ප්‍රව්‍රජ්‍යාභිලාෂී	ප්‍රව්‍රජ්‍යාභිලාෂි
13	15	මෙද	මෙද
,,	29	මෙතිම	මෙතිම
14	25	රතනසථානාත්‍රයෙන්	රතනසථානාත්‍රීයෙන්
,,	29	ඝිත	ඝිත
15	2	පිණිස	පිණිස
,,	34	කතමානිවි	කතමානිව
16	4	මහාපුරිසො	මහාපුරිසො
,,	19	අජන	අජන
,,	28	මුදුතුහොතිලසනනිහා	මුදුතුලසනනිහාහොති
17	24	පතල්සේ	පතුල්සේ
18	32	හත්‍රිරතනං	හත්‍රිරතනං අසසරතනං
19	1	ධමමන	ධ්‍රමමන සමෙන
,,	6	රාංගෙනවා	රාගෙනවා
,,	8	බ්‍රම්මුනාවා	බ්‍රහ්මුනාවා
22	22	මෙහි	මොහි
25	10	පුරිමහවං	පුරිමංභවං
29	17	මරහති	මරහතිහි
,,	19	සගහංලොක	සගහංලොකං
,,	22	පණිතලෙහි	පාණිතලෙහි
30	15	තුනිත්මේ	තුණිත්
,,	32	ඤුතිනිවඩෙඨය්‍යුං	ඤුතිනිවඩෙඨය්‍යුංම්තෙන භිවඩෙඨය්‍යුං බහුවෙහි වඩෙඨය්‍යුනතිසො තසස කම්මසස
32	29	පියවකඛුන	පියවකඛුනා
33	18	පඤ්මමහවික	පඤ්මභවික
,,	26	බහුෂන	බහුනො
33	37	නෙගමජනපද	ඡනාගමජානපද
34	18	ජන්මානතයෙහි	ජන්මාන්තරයෙහි
,,	23	පුනමෙහි	පුන මෙහි
37	12	කාකසවර	කාකාවරණෑ

පිට	පෙළ	අශුද්ධ	ශුද්ධ
40	8	ධිම්මිකො	ධම්මිකා
,,	21	සුවිපරවාරො	සුවිපරිවාරො
41	23	මාඡේඤ්ඤ	මාඡෙඤ්ඤ
43	21	අභිරම්‍යවූ	අභිරම්‍යවූ
44	26	හැකවූ	හැකිවූ
54	3	සම්බුදුරජානණ	සම්බුදුරජාණන්
55	14	සුමඟලෙ	සුමඞ්ගලො
,,	17	අනුපුඛ්ඛතා	අනුපුබ්බත
58	33	පත්තිරිත්තාත	පත්ථරිත්තාත
59	2	අසදෘශවූ	අසදෘශවූ
64	29	කනකප්‍රාසාදයෙක	කණකප්‍රාසාදයෙක
69	33	ව්‍යුනි	ව්‍යූනි
71	12	යසංඛා	යසංවා
74	1	ප්‍රඥුමිතාව	ප්‍රඥුපාරම්තාව
77	1	79	77
77	17	බුඛඛිව	බුඞ්ඛියට
79	12	පරිගෘහිතවූ	පරිගෘහිතවූ
87	43	රන්දගැබැක්	රන්දගබක්
97	18	දෙවෙනි	දෙවෙනිව
105	13	පහලවූසේක	පහලිවූසේක
106	35	පිසදසසි	පියදසසි
,,	37	කොටියෙ	කොටියා
108	33	පුරියොවබ්භුගහතො	පුරියා'වබ්භුගහතා
110	32	රජක්ව	රජක්ව
112	35	නාමුඩාකො	නාමුපඩාකො
118	25	හොතති	හොතනි
123	16	දෙනි	දෙති
124	36	වන්නතස්ස	වජ්ජතස්ස
125	4	තඤ්ඤදිසො	නඤ්ඤදිසා
131	19	මෙජිඛ	මඤ්ඤ
137	32	සඤ්ඤතන	සඤ්ඤත්තා
139	25	වෙළුරියෙ	වෙළුරියා
140	23	අභිප්‍රානුකූල	අභිප්‍රායානුකූල
,,	36	මාතුකුවජ්ඡ්‍රස	මාතුකුවජ්ඡම්
151	8	ගතිසා	ගතියා
167	32	කාමසුලලිකානු	කාමසුඛල්ලිකානු

පිට	පෙළ	අශුද්ධ	ශුද්ධ
,,	34	විසම	විෂම
168	4	විකසන	විකාසන
,,	23	බහාලාති	බහලාති
174	12	පන්නියෙ	පන්නියො
177	31	පාඤ්ඤික	මඤ්ඤික
187	33	අනසවවන්ව	අගසවවන්ට
192	23	රතායතනස	රසායතනස
,,	28	නාෂණාව	නාෂණාව
205	26	වත්තාරි	චත්තාරි
207	19	සංවාහනි	සංවත්තනති
217	4	අනුපපන්නාවෙව	අනුපපන්නාවෙව
,,	32	ප්‍රණිධියෙක්	ප්‍රණිධියෙක්
233	2	සම්බෙධාය	සම්බොධාය [කෙන
243	14	බ්‍රහ්මුනාවාකෙනවිවා නාවා.	මාරෙ මාරෙනවාඛ්‍රහ්මුනාවා විවා
247	10	සද්දම	සද්ද
248	12	අබාහතා	අබ්භතා
,,	31	සෙපි	යෙපි
251	11	කාලකාරාමසුත්‍රදෙශ නාවෙනිය	කාලකාරාමසුත්‍රදෙශනාවෙ ණිය මහානමකසුත්‍රදෙශනා වෙනිය
254	3	දිව්‍ය	දිවුය
,,	4	දිව්‍ය	දිවුය
254	5	දිව්‍ය	දිවුය
259	17	දනයුතුනෙයින්ද	දනයුතුනෙයින්ද පුත්‍යක්ෂ කටයුතු ධම්‍යයිකියනලදනි රොධසත්‍යධම්‍යයන් එසේම දනයුතුනෙයින්ද
263	17	සිධ්‍යෙයන්	සිඛ්‍යෙයන්
264	3	චාර	චාරක
,,	5	දුක්ඛනිරොධ	දුක්ඛිරොධ
,,	38	අවවනසිවවං	අවවනසිවවං
265	3	කෙසේදඝත්	කෙයේදයත්?
266	15	දුඃඛ	දුඃඛය
271	8	උපපකම	උපකකම
272	20	උපපකකමෙහා	උපකකමෙහා

පිට	පෙළ	අශුද්ධ	ශුද්ධ
40	8	ධිම්මිකො	ධම්මිකො
,,	21	සුවිපරවාරෙරා	සුවිපරිවාරෙරා
41	23	මාඡේජ්ජ	මාඡෙජ්ඣ
43	21	අභිරම්‍යවූ	අභිරම්‍යවූ
44	26	හැකවූ	හැකිවූ
54	3	සම්බුදුරජානණ	සම්බුදුරජාණන්
55	14	සුමඟලෙ	සුමඞ්ගලො
,,	17	අනුපුඛ්ඛතා	අනුපුබ්බත
58	33	පතිරිඤාන	පරිඤාන
59	2	අසදෘශවූ	අසදෘශවූ
64	29	කනකප්‍රාසාදයෙක	කණකප්‍රාසාදයෙක
69	33	ව්‍යුති	ච්‍යුති
71	12	යසංඛා	යසංවා
74	1	ප්‍රඥමිතාව	ප්‍රඥපාරමිතාව
77	1	79	77
77	17	බුඩඛවට	බුඩඛියට
79	12	පරිගෘහිතවූ	පරිගෘහිතවූ
87	43	රන්දගැබැක්	රන්දගබක්
97	18	දෙවෙති	දෙවෙනිව
105	13	පහලවූසේක	පහලිවූසේක
106	35	පියදසසි	පියදසසි
,,	37	කොටියෙ	කොටියෝ
108	33	සුරියොවබ්හුගහතො	සුරියෝ'වබ්හුගහතා
110	32	රජක්ව	රජක්ව
112	35	නාමුඩාකො	නාමුපඩාකො
118	25	හොතති	හොතති
123	16	දෙති	දෙති
124	36	වන්‍නතස්ස	වජ්‍ජනස්ස
125	4	තෙඵෙදිසො	තෙඵෙදිසො
131	19	මෙජ්ඣ	මෙජ්ඣ
137	32	සඤ්ඤතා	සඤ්ඤතා
139	25	වෙළුරියෙ	වෙළුරියෝ
140	23	අභිප්‍රානුකූල	අභිප්‍රායානුකූල
,,	36	මාතුකුච්ඡිස්ස	මාතුකුච්ඡිසමිං
151	8	ගතිසො	ගතියෝ
167	32	කාමසුලලිකානු	කාමසුඛල්ලිකානු

පිට	පෙළ	අශුඛ	ශුඛ
,,	34	විසම	විසම
168	4	විකසන	විකාසන
,,	23	බහාලාඛි	බහලාඛි
174	12	පහනියෙ	පහනියො
177	31	පාඤ්ඡික	මඤ්ඡික
187	33	අභසවිවන්ව	අශයවිවන්ට
192	23	රතායතනස	රසායතනස
,,	28	තාෂණාව	තාෂණාව
205	26	වත්තාරි	වත්තාරි
207	19	සංවාහනි	සංවත්තනනි
217	4	අනුපපන්නාවෙව	අනුපපහාවෙව
,,	32	ප්‍රණිධියෙක්	ප්‍රණිධිශයක්
233	2	සමෙබධාය	සමෙබාධාය [කෙන
243	14	බ්‍රහමුනාවාකෙනවිවා මාරෙ නවා.	මාරෙනවාබ්‍රහමුනාවා විවා
247	10	සදදම	සදද
248	12	අබහුතා	අබ්භුතො
,,	31	සෙපි	යෙපි
251	11	කාලකාරාමසුත්‍රදෙශ නාවෙහිය	කාලකාරාමසුත්‍රදෙශනාවෙ හිය මහානමකසුත්‍රදෙශනා වෙහිය
254	3	දිව්‍ය	දිවුය
,,	4	දිව්‍ය	දිවුය
254	5	දිව්‍ය	දිවුය
259	17	දනයුතුනෙයින්ද	දහයුතුහෙයින්ද ප්‍රත්‍යක්ෂ කවයුතු ධම්යයිකියනලදනි රොධසත්‍යධම්යන් එසේම දනයුතුනෙයින්ද
263	17	සිධියෙන්	සිධියෙත්
264	3	චාර	චාරක
,,	5	දුක්ඛනිරොධ	දුක්ඛරොධ
,,	38	අවවනකිවවං	අවවනසිවවං
265	3	කෙසේදසත්	කෙසේදයත්?
266	15	දුඃඛ	දුඃඛය
271	8	උපකව	උපකකම
272	20	උපපකකමම	උපකකමම

පිට	පෙළ	අශුඛ	ශුඛ
,,	36	රමඝාම්බපධවූඉයානි ඛම්මයෙන්	පරමසම්බොධවූයොනිම්මයෙන්
275	18	සමනාහා	සමනනා
,,	19	ආදෙවේ	ආදෙවෝ
278	17	දුකඛ	දුකඛං
,,	33	ලදද	ලද
283	26	ව්‍යහාර	ව්‍යවහාර
,,	27	සඥ	සංඥ
,,	32	සමෙම්ාහවිණකාදනි	සමෙම්ාහවිනොදනී
284	13	වඝන	වඝෙන
,,	15	උසිතමිතෙතා	උසිතමිතෙත
,,	20	වෙදනාපි	වෙදනාපි
,,	24	තඝී	තඝ්මිං
,,	26	නුවිඛිර	නවිරහි
,,	29	වත්තාරිකරාජණානි	වත්තාරිකාරණානි
,,	31	බුබබු	බුබබුල
285	13	කදලිඛණ්ඩසදිසෙ	කදලිඛණ්ඩසදිසෝ
,,	14	අගය්හුඛෙන	අගය්හුපගඛෙන
,,	21	හිතංවිය	ඛිතංවිය
,,	22	ගහාපෙතිඅඤ්ඤදෙවව	ගාහාපෙනිඅඤ්ඤදෙවව
,,	25	ගහමකරණ	ගහටකරණ
286	21	බාධාමයහා	බාධයමානා
,,	24	දුකඛ	දුකඛා
287	26	නොවන්නේය	නොවන්නේය
,,	34	නොනැ	නොනැසු
288	12	සුනඛයනඉම්	සුනඛතෙඉම්
291	31	චිත්තයාඉග්	චිත්තයාගේ
295	1	ආඉලාභ	අලොභ
300	22	පවජ්මානිපි	පවජ්මානිපි
,,	24	විසහාගතං	විසභාගතං
303	16	නඩ	නඩා
306	27	සප	සැප
308	30	පසුකුලිකඩ්ගය	පංසුකුලිකඞ්ගය
313	14	තාඉෂණාපාදුදී	තාෂෂණාපාදුනාදී
317	3	ගතුයුතු	ගතයුතු
,,	11	හිඤ්ඤාතිය	හිඤ්ඤදාතාය

පිට	පෙළ	අශුද්ධ	ශුද්ධ
318	37	යුෙඩා	යුෙඬ
319	8	පංකුලං	පංසුකූලං
319	15	පංකුල	පංසුකූල
320	20	වජ්ජිතවූ	වජ්ජිතවූ
321	24	දියයුතුය ඔතය	දියයුතු ඔතය
323	38	නෙකළේ	නොකළේ
325	12	මෙස්	මෙෙස්
327	3	අසල	අලස
330	12	ඵලවත්නම්	ඵල්වත්නම්
331	15	පටිපක්ඛිපාමිනිවා	පටික්ඛිපාමිනිවා
333	13	සඟු	සංඝ
335	31	පත්තපිණ්ඩිඛඟය,	පත්තපිණ්ඩිකඞ්ගය
336	11	අපපටිකූලමෙව	අපපටික්කූලමෙව
,,	13	පතඛිතබබං	පටික්ඛිපිතබබං
,,	16	පතඛිතබබ	පටික්ඛිපිතබබ
,,	18	කවවරමපි	කඩවරමපි
,,	27	පත්තපිණ්ඩිකඞඟයෙවා,	පත්තපිණ්ඩිකාඞ්ගයෙහි
,,	28	වණිණවයි	වණිණනාවයි
,,	31	සමාසාම්	සමාදියාම්
341	11	ස්ෙග්	සේෙග්
,,	14	මත්	මෙත්
348	6	නාෙඟ	නාෙමෙඟ
349	21	මෙෙඟ්	මෙෙහි
351	2	දස්වල්	අසවල්
352	31	සුඛඛිතා	සුඛංඛිතා
355	35	වියන්	වීරයන්
358	9	වෙතෘෙයඞිදී	ෙවෙත්‍යෙයඞිදී
363	37	කිලෙසමලෙඩ	කිලේසමලෙඩා
364	7	විරුඟනාෙඵන	විරුඟනාඵන
367	23	අරකඛය	ආරක්ඛාය
370	34	ගඛිාදිය	ගඛිාදිය
371	20	පාදවජ්දං	පාදෙවජ්දං
372	1	සිසාර	සීසාරා
,,	18	ප්‍රාපනවියා	ප්‍රාපනීය
,,	32	මරණංවිමුතුකාෙමා	මරණාම්ුංවිතුකාෙමා
373	35	චතුර්විධ	චතුර්විධ

පිට	පෙළ	අශුඛ	ශුඛ
,,	37	වදුර	වදුරා
371	20	පාපුණනි	පාපුණාති
,,	31	පරිවිත්ත	පරවිත්ත
375	32	අඝින	අභිභිත
376	12	නිසසයවෙ	නිසසයංවෙ
386	31	බුඹවා	බුඩඩා
387	9	පුවජනි	පුවජති
389	28	දෙවතා	දෙවානි
391	4	සහසසාආදංසු	සහසසානිඅදංසු
,,	5	නිරියං	රියං
392	14	පොරිභවතංය	නපාරිභටටතාය
393	19	අයංවුවවනි	අයංවුවවති
,,	32	නොවවිද්ද	නොවෙද්ද
399	23	ලාභාදන්	ලාභාදින්
400	2	පසඩිත්තා	පසඩිත්තා
,,	12	ගහීාවට	ගහීාවට
,,	25	උවිඤ	උවිඤ
405	24	පරලෙවිහි	පරලෙවිහි
412	19	අරමනු	අරමුනු
418	31	අකාශසට	ආකාශසට
419	11	ආහණලා	ආහරණලා
420	14	අවුදුරුදු	අවුරුදු
421	20	වදුර	වදුරා
422	12	නිවරද්‍ය	නිරවද්‍ය
424	1	හිංඛවෙ	හිකඛවෙ
427	1	හැමනෙද	හැමදෙන
4 8	36	උපජ්‍ජනති	උපජ්ජති
432	25	පඤඛාභි	පෙඤඛානි
433	25	පඤ්ඤාප්ති	පඤ්ඤාප්ති
537	5	සඛඛ	සඛඛ
443	6	ජිතසනෙතාසො	සනෙතාසො
,,	7	නිපණිත	පණිත
,,	7	පඛඛ	පඛඛජිත
447	11	සයුත්ඨඛිය	සංයුත්ඨඛිය
,,	22	අපනෙනා	ආපනෙනා
455	1	විනමි	විනමි

පිට	පෙළ	අශුඛ	ශුඛ
456	2	පිසරජහු	පියරජහු
461	18	බ්‍රහ්මලෙ	බ්‍රහ්මලෝ
462	19	සඛලනතයෙක්	සඛලනෙසක්
466	35	සමණොව	සමණොවා
,,	26	යඛිං	සඛිං
267	3	සාකෙළායති	සංකෙලායති
470	4	සංඛීලති	සංජ්ඣනිසංකීළති
,,	15	චරිති	චරති
477	15	වෙලෙන්නේය	වෙළන්නේය
478	33	දවන්තේ	දවන්නේය
;,	34	නික්මෙන්නේ	නික්මෙන්නේය
483	32	පිණිසහෙ	පිණිසහෝ
484	17	සවවාදසසනං	සවවානදසසනං
487	23	ප්‍රඥවෙන්	ප්‍රඥවෙන්
1	9	මොගඝලලනො	මොගඝලලානො
2	30	නසසිතෙ	නිසසිතෙ
3	1	නසසිතෙ	නිසසිතෙ
5	3	ශමණබ්‍රාහමණ	ශ්‍රමණබ්‍රාහමණ

මෙහිඅක්ෂරයොජකයන්ගේ ප්‍රමාදදියෙන් ඇතිවූ ඉස්පිළි පාපිළි ආදීන්ගේ හුඹවදිඹිනාද ණ. න. ළ. ළි. ශ. ෂ. ඍ. ඝනමොවුන් යථා ස්ථානයෙහිනොවැටීමෙන් ඇතිවූ විපර්‍යාසනාද බෙහෙවින්දක්නා ලද නමුත් ශුඛිපත්‍රයදිඹිවන බැවින් නොයෙදිමු හේ නැණැත්තෝ සලකත්වා.